

Anno domini M° cccc…

Myrzymecz summa super titulos decretalium

I

385

[illegible]

[illegible]

385

Summa sup. titulos Decretaliu[m]
M. Jo[hann]is Myrzynicz

Sacrosanctam gene
versalem Ecclesiam re
videlicet pro reductione
manda pro sue persone a
vivet deponet. Et religios
per manum meam erogaverin
dicte omnipotentis dei et
semel in vita et semel
Item tempore jubilei vel
redempcionis nostre salutis
singulis sextis feriis impo
servanda iniuncta penitencia
nas eiusdem anni. quia
in alia pietatis opera comm
debent. Et sicut Ecclesia sept
mana dicere sunt astricti
ventus tales sunt qui in
quentes seu alias contra
ieiunium ut predictum
Si Clerici seculares predict
suntur supplendo divi
Item bene vero conf
Erogantibus autem ad
quamdiu ipsi vixerint deponent
elargitur. Et ut hii om
secularibus et regularibus
elegerint indulgetur ut conf
interdicti fuerint, propre
a quibuscumque aliis appe
ad restitucionem talis quam
dominus in foro penitenti
Ac restitucionem si infra
nullo suffragetur. Et
hominibus voluntariis
seu abstinencie aut ali
alia loca seu limina
alias [...] impletis
men ... ipsi ... quibus
aliis votis implendis
tribuant et ut nulli
Sinodus ut quicumque
aliquid recepisset seu
ignorant persone quibus
seu religionis
per suas causas per
... vel alia
perceperint ad hoc opus
teneantur. Jubet
dyocesanis in kathedr
ac eciam conciliis
modo dissonant

...m audientibus ac eorum
...cupitum in hac re d...
...e relaxat. Ne autem in
...ordinat hec sancta synodus
...his locis in principali ecclesia
...cias domum quilibet penitens
...r dicit annus sunt tres clauis
...sub truncis in omnibus locis
...ector in principali ecclesia canonicum
...re voluit qui diebus per ...
...o vel diebus sibi digne ap...
...minucionem vel contradictionem
...ncurrit. Et si in compositi...
...z per modum supius expressum
...penitens ab hoc concilio d...
...t. Cumque autem eciam p...
...e impunita circa predictas
...ssimo ope fecit ultra indig...
...currat excommunicacionis
...o absolui non possit beati
...cti Petri indulgencie
...ulo quo ad illos qui ...
...ue sub ipse ... et
...ssio suffragetur. Et quia
...synodalis ut earum subscripto
...m sua ... ipso sigillo
...r exhibeatur. Datum
...celebrata in ecclesia maiori
...mo CCCC° xxxvi°.

... mortis

...cuit te in vitam eternam ...
...ndi generalis in hac parte ...
...confessionis et indulgentiam ...
...ias sedi apostolice reseruatas
...confessus vel confessa es et
...debitus ipse culpas et off...
...debitum. Ut omnium peccatorum tuo...
...ecclesia mater ... omnibus ...
...suffragii generalis cunctis et ...
...fuisti. Si vero supervix...
...sacrosancte baptismi synodus
...m et ... spiritus sancti amen.

Quia de pluralitate beneficiorum in una persona est antiqua questio et dubia et circa ipsam doctorum diversitate opi-
nionum inter me et quosdam zelum gerentes salutem et proximi animarum et idcirco plenius hec [illegible] prosequendo. Queritur
utrum de iure quis possit quis habere duo beneficia quecumque sint illa et quamvis dixi [illegible] dubio
[illegible] ut magis possit lucide videri, primo adducam rationes que iuvant et valent pro utraque opi-
nione, 2° ponam conclusiones ad questionem, et ultimo respondebo ad rationes in contrarium laborantes. Primo ergo quod sit
dare aliqua beneficia que sic possunt teneri arguitur. Quod de uno plebano et alio curato quilibet intelligit
permittit xxv di. qualis et per suam ubi dicit de beneficiis certarum qualitatum prohibere pluralitatem, ut sunt
dignitates, personatus et beneficia curata, [illegible] ergo in aliis admittere videtur quod possint sic plura teneri.
Secundo publica utilitas preferenda est private de reg. iur. li. vi et per [illegible] publica utilitas ut quis
habeat plura beneficia ut qui est industriosus et melius dispensabit ecclesiastica quam alius simplex unicum beneficium tenens.
3° quia quandoque unum beneficium non est sufficiens pro victu beneficiati, ergo tunc permittitur ut habeat plura quibus
ut possit sustentari ad hoc c. [illegible] de preben. [illegible] Item quia specialiter prohibetur ne quis in una
ecclesia habeat duo beneficia simplicia c. [illegible] de preb. li. vi, de preben. Clemen. si [illegible] ergo in diversis
ecclesiis permittitur. Preterea pro hac parte faciunt multa plura iura de rescriptis [illegible] et qualiter [illegible]
de [illegible] confirmacione et extra [illegible] in quibus omnibus sic innuitur de habere plura beneficia [illegible]
[illegible] c. [illegible] et [illegible] expresse probant aliqua esse beneficia que sunt plura de
iure quam tenenda [illegible] ergo quod sit concedenda tamen videtur in contrarium facere multa. Et primo quia quodlibet
beneficium de iure quam requirit residenciam et de non residenciis [illegible] ad hec ubi dicitur
quod singula officia in ecclesiis exigunt assiduitatem personarum. Modo constat quod impossibile sit quod sic residere possit
in diversis locis. Ergo 2° idem videtur arguendo a carnali ad spirituale quod licet [illegible] ut [illegible]
porro constat autem in carnali quod non licet viro habere nisi unam coniugem de divor. [illegible] ergo idem erit in spirituali
[illegible] in eo videtur [illegible] 3° idem videtur arguendo [illegible]
non licet nec [illegible] constat cum in [illegible] quod non licet [illegible]
viri esse in duplici [illegible] quo ad [illegible] impossibile [illegible] Nec licet
esse assessorem et patronum [illegible] ut licet [illegible] honores seu officia in
diversis civitatibus [illegible] ad municipia [illegible] ergo non licet [illegible]
Quarto [illegible] quia qui habet unum beneficium non reputatur idoneus ad aliud de preben. sic [illegible]
ubi dicitur [illegible] et hinc dicimus quod [illegible] beneficium [illegible] de beneficio
si [illegible] supponendo quod [illegible] non [illegible] beneficiatur beneficia
alia. 7° quia [illegible] quod quis habet plures prebendas in diversis ecclesiis posset sequi absur-
ditas ut si unus [illegible] illi [illegible] alius [illegible] ad electionem
alius [illegible] quod non [illegible] ad ecclesiam [illegible] duobus [illegible]
[illegible] absurditas. Preterea ad hanc partem inducuntur plura iura [illegible] et [illegible]
[illegible] que iura prohibent pluralitatem beneficiorum est cum [illegible]
[illegible] ubi [illegible] dicit [illegible]
ecclesiis non licet [illegible] in beneficiis simplicibus. Dicit ergo quod [illegible] videtur plures
dubitaciones [illegible] ad [illegible] ubi [illegible] opiniones [illegible]
articulo [illegible] in c. [illegible] que in summa [illegible] hanc [illegible]
partem [illegible] quod nulli [illegible] in una persona non
nisi in aliquibus casibus specialibus [illegible] in summa
et [illegible] de electione [illegible]
de preben. [illegible] hanc partem quod non [illegible] quis habere plura beneficia
preter rationes supra adductas. Item autem in [illegible] prima parte dicens quod [illegible]
canonicas et preben. in diversis ecclesiis de iure quam quis habere [illegible]
[illegible] residenciam [illegible] non sit [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] quo [illegible] plures preben. [illegible] dispensacione
[illegible] de [illegible] plura beneficia
non curata et [illegible] teneri [illegible]
[illegible] quod [illegible] plures [illegible]
non [illegible] et in hanc partem [illegible]
ad [illegible] opinionem [illegible] esse [illegible] beneficia
[illegible] modernis [illegible]
[illegible] modernis beneficiatorum [illegible] secundum statum ho-
diernum

Dicimus non fiat cum avaricia vel alias ex causa illicita potest quis de iure quidem et sine peccato habere plura beneficia
simplicia vel non simplex cum simplicibus dummodo sint talia que de consuetudine aut statuto residenciam personalem
non requirant et sic hic dico opinionem. Immo racionem habere cum glosarum apparatu quia licet consuetudo et ipsa ea tolleret
et fiat vel saltem sine limitacione glossa ut dixi. Et hanc glosarum apparet quibus approbat modernorum et
probat per raciones et iura cum oppositis adductas et adducta et sequitur per capitulum cum de iure ipsius licet et cetera
[illegible] et que ex ipse ponit aliqua esse beneficia que simul de iure quidem teneri possunt dico nostri statutum
hodiernum quem [illegible] hic statum videmus quod hodie beneficia sunt variata et multa sunt diminuta adeo quod
sunt plura que etiam tria vel quatuor non sufficiant providere uni et ex hoc fuerunt consuetudines que ut
dixi ipsa fiat et tolleratur ut quis habere possit plura simplicia vel unum non simplex cum simplicibus de
consuetudine et licet dico dummodo non fiat cum avaricia quia illa peccatum [illegible] et ambicionem [illegible] avaricie
et [illegible] quod minus cum gravi [illegible] plura beneficia simplicia vel non simplex cum simplicibus quia si sunt duo curata
aut non simplicia [illegible] quod illa de iure quidem simul habere non possunt [illegible] dico dummodo sint talia
que de consuetudine vel statuto residenciam non requirant quia alias teneri simul non possent propter impossibilitatem facti
et per hoc solvuntur iura [illegible] in contrarium adducta [illegible] quia [illegible] obligat quodlibet beneficium ad re-
sidenciam [illegible] in beneficiis simplicibus [illegible] dubium quod
si [illegible] beneficia de quibus dicit hec glosa sunt talia quod alicui [illegible] sufficiant beneficiato dicit ad hoc
[illegible] quod tunc non possunt plura simul teneri de iure quidem [illegible] quia in contrarium adducta que
per hoc solvuntur [illegible] ut [illegible] habens beneficium aliud [illegible] sufficiens non est de iure quidem [illegible]
ad aliud [illegible] [illegible] sufficiens ad quod optime facit [illegible]
[illegible] ubi [illegible] facit [illegible] habeat aliud beneficium de quo [illegible] sustentari
possit ad hoc facit [illegible] et [illegible] que dicit quod tenere plura beneficia [illegible] quorum
alicui [illegible] sufficiat sit peccatum mortale et [illegible] hic [illegible] glosarum [illegible] dummodo sint talia beneficia
quorum neutrum [illegible] sufficere possit. Et quod plura beneficia [illegible] quorum neutrum [illegible] sufficeat possunt
licite teneri clare ostendo per [illegible] et [illegible] ubi [illegible] ponit [illegible] quod si sunt [illegible]
[illegible] ita tenues quod quelibet [illegible] uni sufficere non possit in tali casu possunt teneri per unum
plures. De quo hic [illegible] in [illegible] non [illegible] et tenendum in simplicibus ut dicit [illegible]
[illegible] de Zabarella in hoc [illegible] dicit quod si hic habet consuetudo [illegible] tenere plura simplicia vel non
simplex cum simplicibus non erit peccatum mortale [illegible] unum de illis sufficiat ad victum et [illegible]
[illegible] illa [illegible] racio sua est quia [illegible] de illicito potest fieri licitum et [illegible]
de illicito [illegible] non de illicito [illegible] et [illegible]
dictum est [illegible] non [illegible] et per hoc [illegible] quod sit [illegible] de hac [illegible] apud [illegible]
Et hanc [illegible] approbatam tenendo [illegible] solvuntur raciones in contrarium facientes et [illegible]
in contrarium adducta ad primum [illegible] solucio [illegible] in glosa [illegible] beneficiis [illegible]
quibus potest [illegible] per aliud [illegible] quod [illegible] beneficia instituta sunt ut [illegible] et institutum in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] variato statu beneficiorum [illegible]
ut [illegible] potest vel per aliud [illegible] multa sunt que [illegible] non sufficiunt et per hoc dico quod
ponderando [illegible] non [illegible] quod plura beneficia simul requirat
residenciam personalem [illegible] [illegible] residencia potest [illegible] ibi [illegible] quis
[illegible] in beneficiis simplicibus [illegible]
[illegible] residenciam [illegible] et [illegible] in omnibus beneficiis sunt [illegible] residencia [illegible]
sic apparet quod non [illegible] possibile est [illegible] et racionabile ut in omnibus beneficiis sit [illegible]
fieri [illegible] possit [illegible] statum beneficiorum ad [illegible] racionem [illegible] argumentum per [illegible] carnalis [illegible]
[illegible] et quia non licet alicui habere plures [illegible] carnales [illegible] plura dico quod illa [illegible] fallit
et [illegible] de [illegible] et [illegible] non [illegible] quo ad vinculum quia ad hoc [illegible] carnale et inde
[illegible] et [illegible] impossibilitas pluralitatis in carnale [illegible] non in spirituale [illegible] clara [illegible]
[illegible] quod in nullo casu [illegible] potest quis [illegible] uxori carnali [illegible] in [illegible] spirituali
et ita racio illa non [illegible] efficacia ad [illegible] in qua arguitur de titulis secularibus quia [illegible]
alicui [illegible] plures [illegible] dico quod illud locum [illegible] in illis qui requirunt [illegible] continua
vel [illegible] sunt [illegible] ut [illegible] et [illegible] et sic [illegible] ad [illegible] alle-
gata [illegible] in [illegible] qui [illegible] plures [illegible] et multa officia ut plures [illegible]
[illegible] per unum [illegible] de [illegible] et sequitur [illegible] in contrarium
[illegible] pluralitas officiorum simul [illegible] et sic [illegible] ad [illegible] solucio
[illegible] quia [illegible] quod [illegible] beneficium sufficiens non est [illegible] ad aliud [illegible] de illo [illegible]
[illegible] beneficium in quo non potest [illegible] sustentari et de [illegible] est glosa [illegible] ad ultimam que arguitur
per regulam [illegible] ut si [illegible] beneficiato in [illegible] [illegible] hic [illegible]
aliud [illegible] contrarium [illegible] ad hoc dico quod in hoc nulla [illegible] in [illegible] Et [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] intelligi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
Nisi [illegible] in [illegible] essent aliqua facienda ubi esset necessarius [illegible] sentiret [illegible]
eius absencia vel sentiret [illegible] agendum esset [illegible] superiori ut [illegible]
[illegible] de iure [illegible] [illegible] mandatum [illegible]
[illegible] non est [illegible] de [illegible] in [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] M

Alpha et o principium
et finis domini nostri Jhesu
xpi sentencia tamen nunc perfect
ha desuper tam et fl. c.
in pri agno omnes le
gislatores pendere iubet
supremus ineviolab eundem creo
ut assit in principio medio et
finis alege dictus in auct de
prin. ve. do. ghetio insiciblo no
prestan colle vim fflat ego eidem
dicens principium operis alter cā
ble Est eius recte et bn vim
ipsa gerunt in auct quo opor esse
colle i ifine placeat at ei quod
inapio quia debet sit deo pla
ce xxiij di Inmonitu domini
et insca de test Innomine dni
niaut ex decazim ge colle vis
pho Erit ego principium meum ex
quo ipsum invoco quia ut d'z i pro
ppe e dux inmotatibz eius inve
stitate et si e principium exit
et finis quia cum ponit initium
supple debet usque insinem de
con di. j. Rema eccias et i aut
demonacth f in colle i et quod
adeo inceptu est imperfectum no
relinquetur quia bonus imperfectum
no nomit j. de cap a zaloes
e Ezadh Deipuus igitur oppo
tea et inea confissus qui res
penitus desperatas et impossibiles
donare pt. de ueti iur emi
li ad se pme columpne quia
omnis status caput e et recor
xxxvj di. Etiamc eccia scilicet
qui eciam omni gracie uirtua
lis e ellargitor xvj. q. i. c. Re
neztium desiderie mee no presu
mes modulo quia in humana
condicione nichil est quod per
tuo stare possit c. deue in emi
ly lc Ad quia dimidium ad e
iusdem mais scissime aduocate
me et btissimi pris mei fran
cisci non ad omni scatore hono
rem adlandes et ad vtilitatem
sim volenam dare consilium ca
inforo pmali et iudiciali sum
ordinem decretalium et titlorum
spar per sextum librum ego sr. Ple
ine amores minus dn keable
crebam ex diuersis doctoribus

Veritatem eligens prout potui de
tum librum ledus debitis ordi
nando pquem multe opiniones
et varie sr hodie enodate pas
opus diligenti studio compilaui
In principio igitur huius operis qm
sr sunt prenotanda scilicet que intencio
que materia que vtilitas cui parti
phie supponatur et quos modus
legendi Intencio dni Gregorii
d. diuisio codicis et decreta
les epistolas resecatis superfluis
in uno volumine ad vtilitatem le
gencium et studencium reducere
ut no insuphennio Mane dic
intencio mea e opiniones doctorum
in hoc opusculum breuiter compi
lare Materia sr ipse decretales
eple sub diuersis titulis collocate
v. vtilitas q. ut huius leitis et
intellectis sciat discernere int equi
et in iniquum et unicuique reddere
q. suum est Supp'de insti iust et iur
in pri et ex ui cu denetissimi
Supponitur ad ethice i morali scie
quia ad correccionem morum scilicet
compmetem nititur statuta sa
luba ut i phemo sexti libri
e de ssis imp. l. y Modus agendi
dn talis e qz hoc opus diuidit i
quinque ptes In pa pte tracta de summa
trinitate et fide katholica et
de constitucionibz e d' Rptis d' in
diacz et plat et officiis eorum
In sa d' iudiciis e comparantibz
seu iudicia In tcia d' vite et
honestate clericorum et rebus eorum
et etatem In qrta d' sponsalibus
et matrimoniis et aliis impedi
mentis In qnta d' accusacionibz et
criminibz e penis eorum ut Parti
per officia pat eare qz ministros
altaris ps testes et acta iudicorum
parat d' rebz et vita plurorum
dat formam vite in bene tercia
quel vltia de vrans et pers
tetat eorum ut t pmq plectos d
eorum sebit honores Alr iudicia
altaris examina in rib tractat de mo
res et que coguia clericos Quinta
tercia qsta dat coniugii qz tenent
Sinta delicta penas et pedera
docet et e diuidit iste tractatus
in quinque ptes ad similitudinem quinque
sensuum corporis et hoc patet in
prohemio dum signat In ps liber
est iustis compari qz sicut
sensus ut collect dissensu pc

Primus liber inter quali
tates personare merita tre
audare ut hic ingas p mag
ptem p hemium sequa tangit tre
latones homis qualitate et
qz tenet extrema ultitudine suo.
p cusset ut sic prima ps p hemium
respondeat videat p me ptem
totius opis et eius ... isti
lysin ipse claritate illum ex
plentore quibus hoc p p s adu
sunt repletus durat usque
ad ¶ Sed effrenata ¶ Se
gustum qz sic gustus discernit
int sapidum et insipidum sic
tractatus iste int iustum et in
iustum equm et iniquum hic bn
conuenit scda ps p hemium que du
rat usque ad ideo lex ¶ Terciaque
auditum qz sic auditus int
voces et sonos discernit sic
tractatus iste int res tractatas
et voces repitat. Ultimo
tractat de spualibus ad desi
gnandum quod sic tristicias p leua
vpalia ut non emittatur extra
hinc bn conuenit tercia ps p
hemium que durat usque laudius
Dane inqua ponit p mul
tacom iuris tacim et lacom
re equipat auditum ut i pam
dus tardius et retinendus
ut honeste ymaq ¶ Quarta
tactum qz sic tactus discernit in
mollia et dura aspera et
lenia sic tractatus iste int ma
trimonia licita et illicita imp
banda et approbanda hic bn
conuenit quarta ps p hemium que
durat usque ad q volentes.
¶ Quintus odoratum qz sic odorat
odorem sentit et fugit sic
tractatus iste crimina detestat
et punit hinc bn competit ultima
ps p hemium ubi satis suam
tacionem p quia compilatio con
firmat prius compilato et
alia fieri p hibet. Et enim co
parat odoratum ut supra aucte
ap ca sera apberunt in ultia
vero tn ... sinus tangit
secreta et fetida fugiamus
sine ... e hest et in
p hemio vi li i . hodie vero
sunt sex libri et ideo addit
sextus liber qz senarius est p
fectus inde lectore sexto de
nato ut nimis comphendus
p ferm in rebus agendis forma
tribuat et in moribus sic
aplena in prohemio vi ti

insit. Hodie vero sunt sex libri
tali. Sextus vocat tum in veritate
non est nisi quintus quia decimi ma ... lo
quitur Decretalia loquuntur et alii qui
ab Bonifacius sextum appellat
illos infinitos libros destruit in
titulis debitis ponere et alios
tum marie diuiserunt sicut appa
tet de nouo laboribus de
pensis in p hemio vi ti pceli ...
¶ Tabus at agendi in hoc ope lector
ut primo ponat recta post gnali
de recta agat diuidendo
... et ubique alii remittendo
sumus ad hanc seu v ppouendo recta
alaqui remittendo lineis sicut
paragrafi sic sic ... est de offerre
incausto usque sic v de ... de
incausto v plor ... latorom
huius opere ... lingwa
in vide non mordeat sed utilia
deo tribuat inueg ud utilia
et inordinate posita sua ca
ritate corrigat et emendet
De summa trinitate videndum
est primo post de fide ca
tholica et articulis et quomodo
sunt credendum et p mit tre
denom ¶ In trinitate sunt tres p
sone sed pr et filius et spus
sanctus sed una est essentia
substantia seu una simplex
... pat ab nullo filius a patre so
lo spus sanctus ab utroque p mo
... sine principio sine fine pr
generat filius nascitur et spe
sanctus p ... eternat a patre
et filio non tamen ex duobus pri
ncipiis sed tamen ex uno principio non
duabus spiracionibus sed una spi
ratione sunt a ...
apta sunt dampnata ... i i
pr et c fidei sed ... de ... di
... et vlt. Est una aut
quedam res incomprehensibilis et
ineffabilis que veraciter est pr
et filius et spus sanctus tres simul
persone ac singillatim quelibet ea
rum et ideo in deo solummodo
trinitas est non quaternitas
quia quelibet trium personarum est
illa essentia substantia seu
na diuina que sola est uni
versorum principium et illa res non
est generans neque genita neque pro
cedens sed est pr qui generat
filius qui gignitur et ita licet
aliud sit pr alius filius
alius spus sanctus non tamen aliud
et ideo est pr et filius et spus
sanctus ... olo, i e c. ii. nos

I

N

Autem et de q. di. in c. ult.
de intelligentia cuius personarum
in trinitate non [illegible] et de
[illegible] quedam sunt essentialia
quedam personalia et quedam no-
tionalia. ¶ Essentialia sunt que in
singulari numero dicuntur de personis [illegible]
significatiue ut deus bonus [illegible]
eternus omnipotens et similia ut [illegible]
[illegible] ut pater et filius
et spiritus sanctus deus bonus eternus
[illegible] [illegible] in [illegible] dicit
[illegible] illud Athanasii et tamen non
tres dii sed unus est deus [illegible] de q. di.
in c. ii. ¶ Personalia sunt que suppo-
nunt personam tantum et [illegible] uno
tamen ut pater et filius et spiritus sanctus [illegible]
[illegible] et [illegible] ¶ Notionalia sunt que no-
tant distinctionem in personis ut ingenitus
generatio et processio [illegible]
Nota ubi ad hoc ista notio-
nalia adiectiue et [illegible] de personis
[illegible] de essentia ut [illegible] proprie
[illegible] tenere [illegible] tamen
[illegible] essentialia de personis [illegible]
[illegible] simplicit[er] [illegible] pater est genitus
[illegible] [illegible] generatiuus ad-
iectiue siue [illegible] teneatur ¶ [illegible]
dicatur [illegible] diuina est generans
[illegible] generans teneat adiectiue
[illegible] est [illegible] nomine distinctionem
diuina essentia [illegible] si teneatur [illegible]
[illegible] est [illegible] diuina
est generans [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] nomina [illegible] siue [illegible]
iuncta cum nominibus personalibus ut
[illegible] alter deus [illegible] et similia
[illegible] et [illegible] alii significant es-
sentia alii non. Nomina [illegible]
coniuncta cum nominibus personalibus [illegible]
non essentialibus [illegible] [illegible] que et
[illegible] notant distinctionem in persona [illegible]
unus filius est alius pater [illegible] filius [illegible]
[illegible] iuncta uero cum nominibus essenti-
alibus notant essentiam ut pater est unus
deus pater et filius sunt [illegible] essentia
[illegible] in neutro [illegible] essentia
notat ut pater et filius sunt unum
[illegible] una res [illegible] dicitur alius
pater alius filius. Alia est persona
patris alia filii. Non tamen [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] Nota
[illegible] quia filius [illegible] [illegible] spiritu sancto
non est alienus de q. di. [illegible]
¶ Hec autem trinitas pro parte [illegible] de-
signari [illegible] qua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] que dis-
cernit et memoria que [illegible]
intellectum [illegible] [illegible] [illegible]
comparatur ¶ [illegible] [illegible] [illegible]
filio qui est sapientia [illegible] [illegible]

Omnia [illegible] et [illegible] [illegible]
memoria [illegible] comparatur spiritui
sancto qui omnia [illegible] [illegible]
[illegible] et confirmat [illegible] ista [illegible]
idem sunt [illegible] [illegible] anima. Sic tres
persone scilicet pater et filius et spiritus sanctus
idem sunt [illegible] ¶ Item tria sunt
[illegible] [illegible] [illegible] trinitas de-
signatur [illegible] [illegible] [illegible]
patri per potentiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filio per sapientiam
[illegible] religiosiore spiritui sancto per
[illegible] et gratiam ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est trinitas ¶ [illegible] in [illegible]
[illegible] ecclesie et fide catholica est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pater
ut sit unum in nobis sicut et [illegible]
unum sumus [illegible] Nos autem
[illegible] ¶ Item in personis patris et
filii et spiritus sancti [illegible] in essentia et
[illegible] unitas [illegible]
[illegible] Nos autem ¶ [illegible] autem [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
de creatura ad creatorem [illegible]
[illegible] Nos autem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in personis
[illegible] est in [illegible] [illegible]
in natura ut ibi [illegible] ¶ [illegible] autem trinitas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] creaturam tam spiritualem
[illegible] corporalem [illegible]
[illegible] ac deinde humanam
[illegible] ex spiritu et corpore constitutam
[illegible] [illegible] et alii demones a
deo [illegible] creati sunt boni [illegible]
[illegible] sunt mali homo [illegible]
suggestione peccauit ¶ Hec [illegible] trinitas
[illegible] essentia indiuidua et
[illegible] personales proprietates distincta
[illegible] et [illegible] [illegible] de-
[illegible] [illegible] generi [illegible]
salutarem [illegible] [illegible] unigenitus dei
filius ihesus christus a tota trinitate
[illegible] incarnatus [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] inseparabilia sunt opera
trinitatis de q. di. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pater [illegible] filius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] saluatur [illegible] ¶ [illegible]
de fide catholica [illegible] [illegible]
[illegible] quid sit [illegible] [illegible] accipitur
et [illegible] fides ¶ [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] baptismum [illegible] de [illegible]
[illegible] de [illegible] ¶ [illegible]
fides castitatis thori [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] de [illegible] siue [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non est [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ [illegible]

fides mu[n]e ... ... fides
... ...

Promissio Iusti de xx dmi q ve-
dito Sexto dicit equitas in
actionibus considerata Iusti de q
tribus dicendum Septimo dicit
credulitas sm quam credimus id
quod videmus Hen. Gregor. fides non
habet meritum cui humana ratio prebet
experimentum quod credo fidei reli-
ctum non est ubi ratio deficit fi-
des supplet de c. di. ij. Renald
di huius nichil aliud est hic
fides verbis simplicibus et pro-
nenda verum si licet ... Oc-
tavo dicit fides collectio arti-
culorum de c. i et xxiiij q. i hec
fides Nono fides prout sumitur ab a-
postolo in epistola ad Hebr. xi sic
describitur fides est substantia sperandarum
rerum argumentum non appa-
rentium Et dicitur substantia sperandarum
rerum quia sperare debemus quod
dictum est a prophetis esse futurum ar-
gumentum non apparentium quia
prophetias iam completas ...
hec argumenta ... preteritorum
non apparentium ... com-
plendas scilicet in die iudicii et si
hic in die Aliter in generali dicitur
fides est voluntaria certitudo ab-
sentium infra scientiam et supra
opinionem constituta secundum ...
hec cognicionem fides hic dicit
Aug. fides est credere quod non
vides ut de c. di. ij. credere Fides
autem fidem sunt due una for-
mata quam habent boni et fideles
alia informis quam habent mali
cristiani in peccato et etiam demones
et infideles ... et ...
fides istorum ... quia
non habent sinceram fidem ... de
electis Prima ...
aqua dicuntur fideles quia
baptizantur de c. di. iiij. ...
apud talis fides dicitur infor-
mata caritate unde sic predi-
ffinitur fides est caritas ...
... credit quod diligit ca-
ritas dignior est potentia
qui consistit ... mutum
Et est fons ... cui non co-
municat alienus ... a fide
de regula ... et de pe-
ni c. ... Item ut ait in ...
Aug. fides que per dilectionem
operatur est fundamentum omnium
virtutum ... Unde paulus et
apostolus ita diffinit hec est
fides que per dilectionem operatur

De pe. di. ij. c. Item sine caritate
et non et nos ea que demonum
est ... et contremiscunt
fides mea est eadem in substantia cum
fide antiquorum ut patet ...
turbe que precedebant et que
sequebantur clamabant Osanna
filio David ... distat ... quali-
tate quod ipsi credebant de futuro
nos credimus de preterito scilicet Christum na-
tum et passum ... hoc facta
de articulis est videndum Et primo
quid sit articulus Secundo quot sunt articuli
Articulus est indivisibilis veritas
de deo arctans nos ad credendum
dicitur indivisibilis veritas quia
articulus non dividitur ... ma-
gis incredibilium articulus de se
tamen articulus non est resolubilis
in alios sine incredibilia per
veritate tamen ... in valescente
quedam que ... in ...
Item apostoli ... dimissa fuerunt
quod dicebant ... Christum non esse
verum hominem ... vere natum
sicut ... a ... dicit ... in ...
... et xxiiij q. iij ...
alii vero natum dicebant sed non con-
ceptum de virgine sed corpus de celo
... illud ... hec
scilicet ... est ...
de conceptu et alius de nativitate
et sic de aliis ... articulus
videtur ...
... Christum ...
omnibus articulis ... est ut
dicit Damascenus quod non credimus
futuram ... nisi ... virtute
operante ... nos ad ...
... voluntas libera est nec per cogi-
nec artari xxxij q. ... ita hic ...
... et atque ad cognoscendum
... septem ar-
ticuli ... dona spiritus sancti
xxx ... quos quilibet
... tenetur ...
... implicite et ...
... Et sunt iiij ...
... sive nativitas et baptismus
passio Christi sive eius mors de-
scensus ad inferos resurrectio ...
... ad
iudicium ... vij ...
... nisi ...
libenter ... descendit ad
... surrexit et ascendit ve-
niet ...
... humanitatem ...
... duodecim ... duode-
cim apostolos ... Nota

Articuli fidei

Quatuordecim [illegible] Symbolum
compositum fuit. Symbolum dicitur
a sim quod est con et bolos quod est mor
sellus quia quilibet apostolorum suam
particulam apposuit. Primus articulus
unitatis continetur per hoc scilicet Credo in
deum patrem. Secundus filio. Primus
exprimit filii personam et in Ihesum
Christum. Tertius utriusque nativitate scilicet
conceptus de spiritu sancto natus ex ma
ria virgine. Quartus passionis eius scilicet
passus sub Pontio. Quintus mortis descensus
ad inferos et consequentem dicitur de
scendit ad inferos. Sextus eius as
censionem ascendit. Septimus eius iu
dicialem potestatem unde venturus est
iudicare vivos et mortuos. Tertius, et ex
xiii di [illegible] Credo in spiritum sanctum
primus exprimit eius personam. Credo
in spiritum sanctum. Secundus eius sanctificationem
et unionem in ecclesia sanctam catholicam
ecclesiam sanctorum communionem. Tertius peccatorum
remissionem. Quartus vivificationem
spiritualem resurrectionem carnis. Quintus
etiam remunerationem vitam
eternam amen. Sed moderni
alia divisio quod symbolum in xiiii
dividunt dividunt enim ar
ticulum in duos et similiter quidam
xii in et xiii redigunt in unum particulum.
Sciendum quod distinguitur symbolum maius
in quod cantatur in missa et similiter
septem articuli pertinent ad deitatem
et alii septem ad humanitatem.
Sic ergo quod est de deitate ad
de humanitate. Sic de deitate a
de ratione trinitatis de ratione trinitatis personarum
sed ratione trinitatis est unus articulus videlicet
deum in unum deum scilicet et cetera primus et
xiii di [illegible] est de ratione pater
[illegible] quo ad patrem et cetera
creatorem omnium patrem omnipotentem
factorem celi et terre scilicet et cetera [illegible] vel
[illegible] Tertius filium eius esse sibi
coequalem et in Ihesum Christum filium
eius a tota trinitate incarnatum
scilicet et cetera. Quartus Christum spiritum sanctum
esse unum deum procedentem ab utroque
Credo in spiritum sanctum a patre et
filio sic ab uno principio et una
spiratione non tamen ex duobus
principiis nec inspirationibus scilicet
[illegible] Quintus est [illegible] divi
[illegible] qui sunt in ecclesia et [illegible]
alius scilicet et cetera vna et tamen quia
[illegible] sanctam et catholicam
sanctorum communionem remissionem peccatorum
[illegible] quinque duo [illegible] in unum
[illegible] et [illegible] et singuli articuli
[illegible] omnia sacramenta
de [illegible] [illegible]

Nemo potest salvari de quibus [illegible]
[illegible] scilicet et cetera quod nec et ideo
ponitur in symbolo niceno quod
cantatur in missa Confiteor unum
baptisma in remissionem peccatorum
scilicet et cetera. Sacramentum et deus in [illegible]
penam. Sextus est deum suscitaturum
mortuos Carnis resurrectionem scilicet
[illegible] vivificatione [illegible] xiiii
[illegible] Septimus est deum esse re
muneratorem bonorum vite eterne
amen et sic hic confitetur deum esse
remuneratorem malorum [illegible] pro bono
credentibus reddit vitam eternam
pro malo non credentibus penam eternam
perpetuam scilicet et cetera quod hec sancta [illegible] Primus
Christum humanitate primus articulus est
conceptus est de spiritu sancto [illegible]
[illegible] Secundus [illegible] natum de vir
gine Maria natus natus ex ma
ria virgine non incarnatione
a tota trinitate non [illegible] nec in
spiritu sancto [illegible] [illegible]
[illegible] quod erat in deitate dei patris
filius deus verus ex patre est et
homo verus carnem exinde ex
[illegible] visceribus [illegible] [illegible]
[illegible] et humana carne co
[illegible] una in duabus naturis
persona scilicet deus et homo una
persona unus Christus unus filius
unus deus creator omnium [illegible]
et auctor deus et rector [illegible]
et spiritus sanctus omnium creaturarum scilicet et cetera
[illegible] sancta [illegible] et tandem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]
Tertius eundem filium dei esse passum et
incarnatum pro salute humana [illegible]
in ligno crucis passus sub Pontio
Pylato vera carnis passione
passus et mortuus vera carnis
morte qui secundum deitatem fuit in
mortalis et impassibilis ipse
idem secundum humanitatem factus est passibilis
et mortalis scilicet et cetera quod hec sancta [illegible]
[illegible] et xiiii [illegible]
et hec [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Christo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Quartus filium
dei descendisse ad inferos in anima
cum deitate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] separata et
corpore in sepulchro [illegible] rema
nente descendit ad inferos.
Quintus est filium dei tertia die
resurrexisse a mortuis vere carnis
sue receptione et vera anime resump
tione resurrexit a mortuis.
Sextus ascendisse filium dei
[illegible] in carne et in [illegible] ascen
dit ad celos. Septimus filium dei

Venturum iniarne et in cuia iudi-
care vivos et mortuos redditure
singul' s'm opa sua tam reprobis
q'm electis qui omnes cum suis
p'p'is resurgent corporibus que
nunc gestant ut recipiant s'm
opera sua sive bona fuerint sive
mala illi cum dya[bo]lo penam per-
petuam et isti cum xpo gloriam sempiternam
sed quia mortui ... pbantur l. e. ti
de s[an]cta t[rinitate] c. cum ut s'm et xxiij
di. Qui epus hanc etiam domi-
nationem appbare et regni con-
salutiu[m] gnale i. e. ffirmiter ¶ In
vero credendum est vita eterna
pena vero non credendum est ge-
henna perpetua ... illud ...
est fides cath[olica] c. ... et ...
crediderit et baptizatus fuerit
salvus erit ... de pap[is] maio[ribus]

De constitutionibus

Postquam visum est de summa
trinitate atque lege sunt
promulgate c. de veteri iur[e]
enu[cleando] l. ii. r. 6 ti[tulo] pro c. i. et ...
ideo sequitur de legibus et iuris con-
stitutionum ideo videndum est ... unde
sit constitutio ... dicta ... quis
possit facere constitutionem et de na-
tura constitutionis generalis debeat
esse et quare alteri preiudicat
et qui ligat ¶ Constitutio est ius
quoddam in scripto redactum i. di.
c. itaque ... ad ... ad
generali i. di. ... et c. omnis
ius ... sine ... quod
in lege sine ... i. di-
ius naturale ¶ ... quoddam aliud ...
... approbatum nec
scripto redactum quod constituto
nuncupatur i. di. c. ... c. itaque ¶ Con-
stitutio dicitur quia communis constitutio
vel commune statutum ... omnes astrin-
git i. e. c. i. et c. ult. ... con-
tinetur precepta vel prohibitiones
... si ... loqueretur non
obligaret ... qui ... preceptis
... ligat suos subditos, ... papa et
imperator legibus non constringitur
ff. de leg. princeps et ... in
... se legibus velle vivere
profitentur c. de leg. et const. di-
gna vox et ... nos ...
imperatorem ¶ Constitutionem impera-
libus ... facere imperator c. de
leg. l. i. et xi. ... di-
... ¶ Item ... de off.
... ¶ Item civi-
tas Romana ... Rom. ...
de ... est et ...
di. ius ... ¶ Similiter generali-

Civitas potest legem muni-
cipalem i. di. ius civile. sed hoc
intellige de mandato principis
ut in ... ¶ ... ¶ ... de ...
... ¶ Ecclesiastice persone possunt facere
constitutionem generalem vel specialem
et ... synodus et concilium
generale i. e. c. i. et c. ... li. vi. et
c. de ... alia xvi. di. quod
dicitis ¶ Item synodus metropo-
litana et ... episcopalis possunt facere
constitutionem xvi. di. quod dicitis et ...
di. de ... et c. ... et
c. de accus. olim ¶ Item legatus
sedis apostolice in provincia sue lega-
tionis potest facere constitutionem perpetuam
ut de off. leg. c. ult. ¶ Item episcopus
de ... et ... c. iii. et iiii. ... in
... ¶ ... durat post mortem
eius ... s'm ... et ...
... decretum et ... est ...
... post mortem ut ...
... constitutionem ... potest
ne quis ... arma vel ...
... seu ... ex mortuo
... ff. de ... l. ult. ...
... constitutionem ...
... de sen. ex. ... anno ...
... ¶ Item in capitulo generali seu
provinciali religiosorum ... diffi-
nitores possunt facere statuta de refor-
matione ordinis et conservatione re-
gularis et que statuta sunt illic ...
... inviolabiliter obser-
vabit omni excusatione contradictione
et appellatione remotis ... de sta. mo-
nachorum ¶ Et prelati religiosi ...
... de off. ...
... remotis
... mortuus ... statu
... non potest ... sine
administratore ... medicum ff.
de ... l. ult. ... in ...
in ... et c. ... non ... quod
possunt facere constitutionem perpetuam ...
... diffinitoribus in capitulo
constitutis ... de statu mo. ... sinibus
¶ Item capitulum ... ca. ...
... et ...
in ... non sit constitu-
tionis ... aliis ... inferat
et ad constitutionem non extenditur ...
non valeret ... in ...
alterum statuit ... viri
... omnes et non valeret con-
stitutio ... omnes sunt ... et
consenserunt ... c. ... omnibus et
... de ... qui
... non ...
... ¶ Item s'm ... de ...

Collegio approbato ī e que ī ecclia
et c de elect. Sz si talib qsto pse
dem ap fuit confirmata sapli
pam no pt reuocare ī e Ln aute
dissent dic ut ī de qsu ini qsult
dubius ad constitutiom e quadrup
que hns v lbg qtinet lo iqr
dubis vbiqz collige leges pmi
ttit pmit impat ac vetat p pmi
mittit ut viri fortes puniri pplat
in di e ult ciuis minora ma
sa ut maiora vitent xiiij di
neuui h e pere meat poena
nos ad medium xiiij di qr fuit
di ut ī de pe qr impome pa
punit ut qui ceca in fecerit ca
pite plectat i di dunc et ī
de homici c. i Impat sc ec
nomica statuta lo qsueti ī e c
ī velut clerici qui honesta
desentes qtineat et honeste
vivat ī de vi et ho cle xvi q
c ut clericorum Atqz vetat clericos
secularibq negociis implicari
ī ne cleri vl mo c i et q pto
tu et ici qui oibq edictis phi
bitoriis Ost addit duas ali
tutes prima e dubia solue
seu declarare ī e c ult et de sen
ex miss alia ēa e teplend dic
et h e volutat no uerita
xiiij q i q pap et ī desspon co
missis Et lic qstiom dependa
sumpa et no pmitta ī e cogno
scetes et c ult et ar xxx ī di
dei tamen misi sic qstito in ge
nerali nal qz eam respicit
tercia ī de resp cum tu hic n
dicat ī ipa qstio qd ad plita
trahit ī e c ult i fi et de ele cum
in cunct ī h e fine ext q i Si
cut quedam Extra facit qstiom
e qualiter co h ccc audaciam z
nocendi facultate refrenare i
et ut dicuc in sed ha ge q
ī pri tolle vim et i pgenio iu
licite Item ca est nobue qmnis
diffinito iudicialis ī aut in
fine non et ca pri tolle pi Scri
bit lex seu qsto honesta iusta
possibilis fm nam et fm qsue
tudinem pme loco tpi qz que
mas necca. vtilis manifesta
no obscura nullo pruato commodo
sz pro cuiusqz utilitate qscripta
iiij di erit et fm ipam caus
iudex iudicare ib ssr pro ut ibi
ī i e c i et c ne initare et si
pt obscura aliqua qui ad con
ditore e interpretanda Et

De qst l ult et ī desen: et interr
alia z vj q i et sequenti pmbq
dependitur posterior qsto pori
ī de acq scilicet c i het ff de leg
et qst no lex nomi ult pores
leges et posteriores leges trahit
posteriores tm fm pores intelligu
si eis contraria no inueniatur
ff de leg et posteriores ī de
elec cum expediat li vj hoc qt
vim si qstiones manat abeodem
et ambe sunt qsimiles deceat
si admissio qz tunc illa pindicat
qsto ī ac anteriore ac uo q in co
depma adicit qz reuocat deca
ī expresse qz fm receptum no re
uocat pri ii de pro fm faciat
mentionem expressam ī de rept de
ore et c expte ro istore e qmia
summus pontifex qui iura oia in
scrinio pectore fm censet tre
tostiom cordendo p posteriorem
porem qtius deesset mentionem
no faciat no sit reuocatur ī
locore et psonare seclarem
pta qsuetudines statuta ac pse
su et ī fco qstitut pp pbabilem
ignoranciam ideo p qstiom nomi ca
tam nc faciat expresse mentione
no intelligitur reuocasse ī e lic
ro li vj Ligat qstito omnes pq
duos menses a tpe publicationis
elapsos tm ac ut sic no qst eta
pri tolle v ī ne cle l mo c fict
ī de sen exto no h nec e necte
ut singulare ambiguum monstrat
de postn c ī v qz nec et v di
q dicat ī pbari se extra p
mea te fuisse nl eam impe
dimentum ac ī qui mag ac p
ln vtria nec legat aliquem an
publicacionem ī e c ij nc pq publicatur
ipsam ad duos menses computates
decq si stat ut ibi et xxxiij di
professus tm qsuetudo specialis facit
eos qz qsto no ligat aliquem
an publicacionem et p qsuetudinem
qsto no reuocet ut ī e lic
ro li vj et leges instituuntur
cum pmulgant firmantur et moribus
vtencium approbantur iiij di ī leges
erit qsto pindicat qstiom dic
ut ī de qstione ī iurij et sequentibus
ista sunt vera de principe addo
tm qd dicatur de m nn ī vlt v
alia Sz p statuta seu psonas ag
legatos decomariis pbatas no
ligant aliquo tpe ignorantes
dum tm eorum ignorancia no sim

qui qstito posterior
p iudicat alia

De mo et
ro reuocandi

Quando qstitutio
ligat

Crassa a supina i e ut ...
in l vi. Tunc dica quod crassa et
supina ignorancia est aliquid pub
lice sit vel coram ipso ar. de ele
ctione c. apostolice dicit et ignoranciam etc.
De minis quod ipse et dic legatum
esse ordinarium de offi. lega. lega
tos li. vi. et ex hoc sequitur quod de
linquentes infra diocesim presentis ac
subditi ex diocesi delinquentes non
vel minime sunt ligati tamen ex textu
iuris dicto non pareat simpliciter
de eod. ut ...e h. vi. ¶ Protestatio
secundum quod diffinit. Protestatio est de
nunciacio facta in principio iudicii
tabellionibus vel testium ea consuma
ius infilium quod aliam loco competit
et persone et tollitur h. diffinitio
ff. de ubo sig. de testo xvi q. iii q.
..l de off. ord. pastoralis et in
decr. Si ius... ¶ Sit ac protestatio
aliqua a superiore ... a iudice
ante ... delegatore ... ag
trahere et aliquotiens ... atestatur
¶ A superiore sit ut in ordinibus fa
ciend. de cap. ut debitum ... si
h. protestatio confirmat ius illius
... validitate ... si quod ...
... non ... nil operatur de pe...
quod intencionis faciat ... ut quod
est indebitum non ... debitum
... videatur nec tamen debitum peti
possit vii q. i. Pontificalis ¶ Quando
de sit h. protestatio ut si ... precipiat
iudex quod aliqua petionis expressam
... in principio vel ... to
servat ... sit ... de
... Si ... et ... ut ... non ...
... alius ¶ Delegatore fit
protestatio et hec aliquis ...
... ut xxxi q. ii ...
sit ut ... ligat protesta... se velle
iudicia expon... non ...
contestandi et ... sibi ...
... quamvis ... et ...
... protestatio id quod ...
sue protestationi et ... non valet
de ap. Sollicitudine vel non
... et tunc valet de ap.
... cessante ¶ Quando ... sit
... et valet ... ff. de pact.
... et ... de ... de
... et ... ne ca
... fiat ... ut si velle
... libere protestetur se ...
le ... vicio ... libere ...
... ut ... expediret enim
non ... tenet
ff. de act. emp. et ven. l. ... ne ...

... contra ... Protesta
tionis ... fieri ¶ Protestatione
fit protestatio ut sit talibus verbis
ipsius ... Si tibi ... legatio
... volo. Si legat ...
aliam ... legatarius non petat
nisi ... legatum ff. de le. i. Si ita
... constat ... voluntate te
tatoris ff. de le. iii. Si quis ¶ Et
... attendendum est ... protestationem
... impona... contra ... eius
... agit et tunc non valet ff.
de act. et obligationibus obligatio
... placet et xxxvii di. ...
et ... fieri. ... enim
quis receptus est in canonicum ... na
canonie ... imponit
... careat prebenda ... suspec
tant facultates ... de preben. Relatum
¶ Item attende utrum ... illud ...
quod sit protestatio solum consistit
in voluntate illius qui protesta
tur sufficit et valet protestatio
... si alius non consentiat
sue protestationi ... legitur
... plane ¶ Si ...
... quo sit protestatio non
solum consistat in voluntate pro
testantis ... alterius ...
... ut valeat ... illud ...
sit protestatio consentire ... deces
...

De rescriptis

Dictum est de constitutionibus ...
... rescriptum ...
... consequenter
de rescripto est videndum. Et primo
quid sit ¶ Et unde dicatur ¶ Et ...
possit ... rescriptum ¶ De ...
rescriptore ¶ Et qualiter rescripta tol
luntur ¶ Et quoto tempore durant ¶ Et
ut interpretari ¶ Et ...
... ¶ De generali et speciali rescripto
¶ ... esse rescriptum ¶ Et ...
... qui ... impetrat illud
¶ Rescriptum est illud quod ...
... rescribit ad con
sultaciones ut ... ii q. i ... de
off. le. consuluit ¶ Vel ad ...
aliquorum de pen. ... vel sug
gestiones de rescriptis ... ad ...
de ... vel ad ...
... de eo quod ...
... sive ... ...
... aliam vel aliquibus ...
... vel universitati demanda...
Et tale rescriptum facit ... speciale
et non generale in negociis vel
... ... pro
... de leg. et ...

l. vii. de cons. preben. consulti ¶ Quart.
respondetur a rescripto ut q. ad certam se
ptem et e. i. ad q. privilegium dic
tur s. de privil. c. dicto ¶ Concede pr
rescriptum continens pro questione faciendi
s. c. pro q. questionem inventamus ipsa
et titulis imperator ut dicatur
s. de privil. c. quis pro ¶ Contra rescripto
ium l. tales ar. c. sim inde
que ad pter tales alias tot pro
¶ Prima sim. pis vim constitutionis h. t.
et talle rescriptum dicitur lex ista
que per auctoritate ut tantis diffini
endis xix. di. c. i. et ii. et xxv
di. c. i. et ii. idem e si sit pter
ius ut xix di. ptam et lx dist.
c. i. et ii. et si lex tam aliquod pter
dirigit no possit adimplere que
hec no posset litteras mandatori ꝫ
tam collabile dz assignare
e mandas dz exequi eum libe
raliter acceptare. s. e. Si qui
et s. de preben. c. tenemur. Si
vero rescriptum sit in iure quod et ta
le ord. rescripsit xxv q. i. Sunt qui
s. de iure iur. c. ii. extra iii de ecl.
haberet q. d. facere pr. ut. s. de qui
contra pueblo et l. vere et xx
qui. di. lectores et xxv. q. nunc au
tem di. lector et rescripta contenta dicunt
et urbam in rescripta contenta dicunt
intelligi sim. ius que s. de off. de
le. cum olim c. Si vero et fe
cum ut est recedendo a ... =
rescriptum iac rescriptum s. de eta. z. qua
non cam te ii in rescripto contineatur non
obstante tali constitutione ut iure ut
s. de c. Cum olim et .. ut in di.
c. Cum olim quia non est possible pro ..
hius iuri que no licere tollere curavit de
vino vo uccle tollere curavit de
collec. etia. z. e. de .. mens
tex. e. Si quidem e demere po =
testate e. Si qui ¶ rescripta dz si sup
primo xxv q. ii subitet contin
iure aliquo s. de l. inst. pastora
lis z de ... plar dilecti dz q. /
ordo vere in rescripto pressi ordinem
ostendit dz ... in ... pro
ordo ~~in rescripto~~ scripture in rescripto
contenta est servanda et informa
ubi iuri q. no contradicit se qui
dilecta dz si iuri qui contradicit se
tam que in obediens q. ipse
extracta sua seruat contra ius po
tiu c. de contra morem ¶ Sicut
rescriptum scit contra consuetudinem pre
valet consuetudo rescripta q. tantu
prevalet iuri s. de consue. c. ult. ii
in rescripto de consuetudine mentio fiat
ar. s. t. pro lia sing. li. vi. Item no
valet contra fisum vel publica
utilitate prima rescriptum si expetit

sim. c. de precib. impa. of. l. ne damnosa
fa z i aut ut ulli inde c. et si
quos colle ... ¶ Si uero sic contradicit
iura privatis persone distinguitur
infert modica lesionem et tunc ua
let. c. de pa. ipa. of. quod et l.
rescripta contra modica dampna
pellerat ar. xii q. ii. tualia z c.
si quos desiris et ea bone et
de his q. fi. capta pastoralis. l. /
grave et enormem pre no valet
s. de deci. suggestum et e. Ruperti
de sbo sig. cum persona z de
dona sepe ¶ Tollit rescriptum sen
tiatur in casibus notis s. de re scri.
c. In literam p suggestionem fal
si suppressionem veri. s. e. Supplicavit
om no fir et p fet regula ¶ prima est
q ille q. in rescripti dicit et mali
ciam exprimit falsitatem ullam causam
dis ex litteris q sequitur s. de re sar —
exclu. ¶ Secunda est q qui pro tanda
e malicia suppl veritatem tacet
penitus impetrat s. e. Ad aures
et s. de preben. no per li. vi ¶ Tertia e
q ille qui per simplicitatem et ig
norantiam impetrat et exprimit
tamen falsitatem q. si oet suppressa
ipsa inclinationem infert quia litteras
concessisset pro p. ete ut in dono de
lectis sim. ordinem pro c. ea pre
tendit licet no sim sortiam in litteris
completas est q. ... e
mentio z ff de ui z ui arma l.
ult. c. si quis al ¶ Quarta
q qui supprimit veritatem vel occul
tat ... pro pars ut decani c.
de sim. ordinem nunc no sim for —
ulam litterae l. in di. ex antiquis
q si expressam ipsa inclinationem
concessisset ¶ Quinta e q si aliquis
litteras impetravit p expressionem
falsitatis q. tracta inter ipsa litteras
concessisset pro p. delegatis ullatenus
procedat s. e. Si proponente z s. de
de preben. cum nostris ¶ Sexta e
q qui litteras impetrat et sup
primit veritatem q. expressa ipsa
litteras no dedisset delegatis non
procedit p. ca. Prima cum longe
... delegante monente
circa delegatio et sic delegatus
suas litteras denegavit delecti
sive cognitoris ... ullatenus
intraponat s. e. Cum lias z c. co
stitutis ¶ Item adicit q. rescriptum vacat
ut dz suspecti de ... que mo
uere possint animi principis ad
dand. rescriptum l. denegandum l. expri
mi | dz primo scilicet sexto z exprimenda
s. de rescripto c. Cum contingat p
cessio ... s. de re ... inde tantum

Mors

Mox. Item no valet litere
si tacet sniam lata[m] contra se i de
fine mstru[m] int dilos et c
seu reseru[m] no poss. si ite si ta
cet appo[s] apte nec apte adua
sa solam i c expte s[unt] et i de ap
ps exepe ist. Item ois pr litas
seu scripta impetrae pter here
ticu e de si km e vj et excquta
tum i e dilatus ra[tio]ne excqua
tus p[er] impetrac[i]o[n]e[m] r[ecip]i[ent]m sup ac
tualo excdicatoib nec appsibale
no i e ipo iure li vj Item p[ri]m
r[e]s[cri]pt[u]m gnale tollit p[er] s[c]d[u]m spale
licet si mspali dignitati mco
no gratuit i e pastoralis ta
m q[uod] sireasicdo gnalitat no
dicati sit sca i e t. Ite messo
fiat meco depmo sine no. ge
spale mandatu[m] derogat ge
nerali nt ibi et i de offi de
legati. Et de re m[ag]na do[m]ini de
In idem e si p[ri]mu[m] sit spale z
s[c]d[u]m gnale q[ui]a spale valet i e
licitatem et ar b t pr lic
Romanus li vj Si vero utr[um]q[ue]
e spale dis s[cd]m expressam fiat
me[n]c[i]o[n]e[m] de p[ri]mo valet s[cd]m
z no p[ri]m ut ibid et hc intellige
in negotiis iam ceptis z p[er]utaco
iudicia iam sca d[icitu]r vero nec p[er] in
tuc si[cu]t e iudicia p[er]utandum
et sic potuit p[er]utari tuc val[et]
q[uo]d iudici s[cd]o c[on]ceditur p[er]utatu z
ita ale p[er] p[er]ueniret p[ri]mum
impetrantem licet in s[cd]o non
fiat meco de p[ri]mo i de ap
ut debitus. Si at p[ri]mus impet
no potuit iudici sicas litteras
p[er]utare valebunt s[cd]e adam
i e. Si aut re plere q[ui]d di
ci hoc fuit p[u]blice p[ro]testatus
cu[m] pen no steterit q[uo]minus s[cd]e
ib lite utet i de off or pa
storalis c si q[uo]d p[ro]testato e[st] me
tessaria ubi cedit tpus i de
ap c ult. nec st illa dub. c
tocam sic dicit glo i e si at
z c plerique ubi dicat q[uo]d si i e
q[ui] impetrat litas partes p[re]
posuit cepit eis dolo nl neg
licencia p[re]valent sic lig[itur] s[cd]is
de pcribus nulla. Meco erat
vere e s[cd]m p. Si an annu[m]
p[ost] q[ue]m h[ab]uit copia iudicu[m] no
est usus eis i no fecit adue
sariu[m] citari q[ui]a p[re]sumptio est
fura ineiib[us] grecedere c. de

dolib[us]
Mos dat l una et i de elec. Cu[m]
expediat libro. p. Spet ita po
teris ptede, ad p[ri]mo obtuleris
litas iudici dele suas scribi p
notariu[m] vel palam in solidu[m]
ne et si volueris q[ua]m tunc ad
usariu[m] statim citet poteris
stare, p[er] dd stare et expectare
p[er] annu[m] et si infra annu[m] ad
versari[us] tuus p[ro]p[ri]us litas fecit
te citari o[mn]is liuis prioribus s[cd]is
te citari ...

Iudicib[us] dele et o[mn]i p[er]sone et de
locatione incestratoe sctis prioribus
Iudicib[us] dele si iudices sup
sedere cu[m] ullam h[ab]eant m[a]t[er]ia[m],
ut i de ap ut debitus. Si at
adusarius infra annu[m] nichil di
verit tu ante sinem anni sa
cias ipm citari q[ui]a si hc no
fecerit lite ipius valebit an
annu[m] et p[ost] annu[m] e de dm
r[e]s[cri]pt[i]s sed sic intelligas ut i e
si alie et c plerique et i de ap
ut debitus s[cd]m p. de q[ua] m[ateri]a plt
ede annus ..dic. de ex p q[uo]d q[ui]
q[ui]m composuit sarano sab et
potuit excucere ad notu[m] ff q[ui]bus
ex cais mo. l. ab hostibus q[ui]
Si q[uo]d simper et copia iudicis
potuit cepe ff de dm et te p li
bty q m q[uo]d didm In litis sup
appellationib[us] impetrandis stand
dillis iurib[us] m i de ap se
pe et c et oblate et i de c[on]fir
uti vone In p[ri]vilegiis dicas q[uo]d
si s[cd]m p[ri]vilegium no fiat meco[n]e
de p[ri]mo semp valet p[ri]m et no
s[cd]m i de p[re]sc[ripti]o[n]e p[re]mes. Si vero
r[e]s[cri]pt[u]m s[cd]m sit q[uo]d impetret c[on]tra
p[ri]vilegium seu contra p[ri]vilegiatas
p[er]sonas no valet r[e]s[cri]pt[u]m nisi
faciet me[n]c[i]o[n]e[m] de p[ri]vilegio q[uo]d
tacita veritate obtentum est
i e cu[m] ordinem q[ui]a supressio di
gnitatis viciat r[e]s[cri]pt[u]m i e. Id a
ucres et c cedes. Si au[tem] p[ri]mu[m]
r[e]s[cri]pt[u]m sit impetratum de c[on]s[ilio] v[e]l
phan. si alta p[er]s alios iudi
cib[us] impetrauerit co[n]uenit tam
tacito illo c[on]s[ilio] r. etiam si in s[cd]is
fiat meco de p[ri]mis no valet
sic p[ri]mo in expensis et c[on]dempnan
s[cd]m impetrati i e cetere. Item
tollit p[ro]fraudem illius qui ob
tinuit duo paria litere et
utit utriusq[ue] i e de tenore et c
ultimo et de dispendia li vj Ra
si quis contra alim plet p[ro]ptas

Fim

B—

Rescriptis voluerit monere
vo adversarios iudicis / et ad conse
sup omnibus hiis quorum studeant
impetrare quantum ad formam serie
et modo dictat literarum ne p
cessus huius peractus valeat / et
eos si ipsum fatigauerit per eas g
inexpensis litis condempnandus
reus simili pena punitur si
duravite coram iudice / actorem
si obnoxium duxit per reconvento
nem. si literas impetrat vel ..
erit per vel per reconventionem apud
eosdem iudices. Dz experiri non
eos voluerit recusare. j. e. di
ssendia li vj Item qui literas suo
nomine impetrantes alijs ems
nomine tradunt / et qui eas
tali modo recipiunt Item qui tra
hunt ad iudicium illos contra
quos nichil habent quomodo et q
literas ad futura negocia ex
tendunt / que nondum erant tempore
rescripti impetrati Item reus qui
tempore trahit actorem ad diversa
loca vel indeterminate ad villas
que que non habent ad alijs vel
lis omnibus ysti tare dein ro
modo litare et de expensis re
puniendi. j. et ubi pt h ad
eosdem iudices ad cautelam duo
pacta litere eiusdem forme ag
hre pt per testamenta eius
dem tenoris ff de testionibus l
testium et ff de bo poss ta li
l. .. di qui indubie e late
liore v sed h c in glo Item tol
lat per mortem delegantis re
integra j. de off dele Gratum
et e Relatum et c licet de
ut j. c xvj Item pt nona
tam ut pote qr efficit de
familia iudicis j. de off de
Insinuante prudenciam Item
to extenditur ad reos vel psas
in eo no comprehensis ut Rpm
e siue inuiste j. de decis et
j. de off del p et c et c Cu
alium nc p generalem clausulam que
in literis poni quatenus nisi ille
tres vel quociens in iudicium no
trahuntur in iudicium quorum no
mina exprimat Immo citatoris
imperatori ne vel fraudi locus
forsitan relinquatur / Sed cer
posset libere variare j. e Cu
in literis li vj Item Rpm vltra
duas dictas impetratum no
valet / nisi adversarius cite
infra duas dictas / vel nisi
fiat mencio de illa costore

que hoc prohibet j. e non nulli
et si reus de ultra vel ..
dietam asine sue dyoc re
quirim j. e Statum h. i. v. milli
g vj / Sed de quibus dietis intelli
gitur de illis que fiunt secundum con
suetudinem regionis ad de lega
libus secundum quas xx miliaria co
putantur per dieta ff de v sig l in
dur quod devulgatur est intelle
gendum quia lex debet intelligi secundum
consuetudinem regionis in dicta
lege Item ultimus in dignitate
personatus ac personatum obtinentibus
sew ecclesiarum kathedralium ca
nonicatum vel aucte se apte lra
rum vel legatorum eiusdem
sedes extra capitulum Item nec
forensis sed in principibus nec
choribus claustralibus sed vel solum
illis committibus promittentes j. e
et si pm i clemens Nec audiat
alibi quam in civitatibus vel in
locis insignibus ut possit comode
haberi copia peritorum Et si actor
et reus eiusdem civitatis vel di
oc fuerint extra ipsas causa ne co
mittatur nec conveniat ac coram
in actio fuerit dirigenda ab
epo contra aliquem de sua dioc
vel abbatio contra eum vel contra
eius capitulum seu contra vniuersita
tem civitatis ville / aut castri
vel si actor eandem civitatem vel
dioc intrare non audeat et sua ad
uersarii potencia muto plures
tenus eum infra ipsas secure ne
queat convenire / In hijs casi
bus per ca extra civitatem vel
dioc committi / et impetrans potest
timorem in literis commissionis
exprimere et facere fidem iudici
per suum iuramentum / et tunc iudex
potest committat alia iude et
condempnat alteri pti in expen
sis impetrate / Et si actor et
reus sunt civitatis et dioc di
versarum Et actor in civitate vel
dioc Rei medietatem recuset
ipse vo infra sed in alia civita
te vel dioc libere valet impe
trare et reum trahere ad eandem
dummodo non trahat eum ultra vnam
dietam Iudex tamen in nullo casu
extra civitatem vel dioc in quibus
fuerit deputatus citet ptes in de
ponensis per pm Nec committet vices
suas quocumque modo nisi personis
dumtaxat supponis designatis Ne
minimus recipiet preter esculentum
et poculentum liberaliter oblatum
vel hec ipsum preter eam causam

L N

Contingit extra [illegible] domicilium
professa tua equaliter recipiat
expensas ab utroque. Nec accipi-
at causarum prestaciculi pro expen-
sas si fuerint pauperes et ex-
pensis vel pro assessore nil
exigat ab eisdem. Nec assessor
accipiat fraudulenter. Et quod
indiget veniat pro suppletivo vi-
rorum in salario defendere nec eius
ipsis aut cum assessore lucrum p-
recipiat ultimo. Et illo tenetur ad re-
stitucionem non obstante remissione
testes illatos vacentur ut cum
stitutis vel condicionis cause requi-
rit. Et nec tunc nisi ad iudicate
competentes expensas vocato
et protestato. Veniendo stando et
redeundo faciat ministrari et
si quid contra aliquid premissorum
fuerit attemptatum sit ipso iure ir-
ritum et inane. Hec probant [illegible]
Statutum gregorii adde quod dicitur de off.
del. quod cum ambo [illegible] Item reperitur
est [illegible] quod sine mandato fuit
impetratum nisi de illis [illegible]
extiterit a quibus non [illegible]
de iure mandatum [illegible] Noulli et
que sunt ille [illegible]
[illegible] in beneficiis impetrandis
si [illegible] littere admissi impetrat
[illegible] fiat [illegible]
[illegible] non valet et ille illud
beneficium obtinebit qui primo
suas litteras impetrat [illegible] capitulum
ex [illegible] et de [illegible] ut de
[illegible] Et hoc est verum si eadem die
impetraverint et in [illegible] sunt
equales. Et si ambo impetra-
verunt [illegible] et locum grati-
[illegible] et alius [illegible]
impetrat ex tenore litterarum ip-
sius appareat expresse quod utriusque
[illegible] voluntas [illegible] duobus
[illegible] Item si non
equaliter in gratia [illegible] ipsa [illegible]
contulit canonicatum. Alius no-
tum ille ipsa contulit canonica-
tum. Et alteri prebendam [illegible]
primo putaverit litteras suas eius
[illegible] spectat canonicatum re-
cepto vel collo prebendare et
[illegible] canonicus sit receptus
[illegible] duobus in [illegible] Item si
[illegible] tempore et [illegible]
[illegible] putaverit suas litteras et
in canonicum sit receptus in prebenda
tempore recepcionis primo vel etiam
post vacante [illegible] prebenda
da sit collata. Non quam [illegible]
suas litteras [illegible] ante
[illegible] Item est si ante receptorem

Postquam in canonicum vacasset pre-
benda per exactorem eius fuit [illegible]
[illegible] ad quem pertinebat collacio p-
bende [illegible] habebat [illegible]
platem consorte vel [illegible]
ne [illegible] vel sine collacione [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] accepta tua illi et non al-
teri est assignanda. Idem est si can-
onicus receptor [illegible] prebe-
da vacante si [illegible]
[illegible] et in [illegible] vera
[illegible] non possit vel
nolit [illegible]
Ibi quam [illegible] et [illegible]
[illegible] et ante [illegible]
alteri fuit [illegible]
[illegible] Item tol-
lit si quis [illegible] litteras [illegible] beneficiis
pluribus obtinendis in pluribus [illegible]
et in illis non fit mencio de aliis
non valent. Sed si iam receptus
est [illegible] nisi se faciat [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Item si im-
petrarit [illegible] et [illegible] obti-
nuit alias pensiones [illegible]
beneficia litterarum [illegible] impe-
trat hoc tacito non valent [illegible]
ad [illegible] Item si tacuit [illegible]
dignitatem [illegible]
si tacuit aliud beneficium sufficiens
[illegible] cum [illegible]
[illegible] et [illegible]
prebendam [illegible] et [illegible]
[illegible] motu [illegible]
[illegible] ut ibi [illegible]
senti vel [illegible] fuit collatum
et hoc impetracionis tempore ignorabat
tunc elligitur quod [illegible] voluit
[illegible] Item tol-
lit si tacuit vicariam perpetuam [illegible]
postulasset. Item si tacuit [illegible]
[illegible] canonicorum
[illegible] constitut. et de [illegible]
[illegible] et de prebendam pro illorum
Item si tacuit dispensacionem [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] Item si tacuit se regula-
rem petendo confirmacionem
[illegible] Item si [illegible]
[illegible] cum non esset [illegible]
litteras. Item si tacuit [illegible] prebenda
non vacaret [illegible]
prebendam [illegible] litteras [illegible]
si tempore data litterarum non erat
[illegible] legittime [illegible] sit [illegible]
[illegible] vacante [illegible]
[illegible] cura [illegible]
[illegible] aut sine cura tamen [illegible]
tunc haberet etatem sufficientem

Uter cas hiere poterit obtinere
ff e Si eo tpe h vj Item tollit
pagonem asse fetam j e c
de ll aduersario j de quest uti
one Item si tacuit qz alius de
mandato sue receptus j e ex
sutu et duobz c se Item si
dixit se habuisse monitorias qd
fint scham et executorias impe
trauit no valet j s e ol insi
nuacione et generalit vbicuqz
tulem veritatem tacuit vel fal
sitatem subiecit qua expressa
vel tacita sua littera ius
ff e et beris adde qd dicatur
supplen q ez si duo tn hmoi
lres intelligi dz e g dicatur
si no apponatur Si pocs veri
tate nitatur e c vj Item si ex
pectat gsequit aliud qd cu illo
qd expectat demu tenet no p
sic e libratie Item gra no exte
ditur ad beneficiu qd de nouo
creatur post tpe date lrarum
e lras hns e te durat rescriptu
b decennio nisi alt rescriptu impe
trauit e de dud Rpt l ficto
Si at alt impetrauit no durat
nisi p annu pq quin potuit co
piam iudicis h[illegible] dit ut se
b e et j de puni q. Quad
modis interpretari p ille qui
concedit Rptum j de sen ex suu
alia et e j delegatis l ult et g
q l q ex hys Item no qz quod
interpretatio est gnalis et ne
cessaria et redigenda in
scriptis ut principis vt tn mai
oris ptatis et hc fiat p e qz
ad omes j de re iudi In causa
Alia gnalis et necia sz non
scriptis redigenda ff de legibz l
de interpretatione Alia que e
no gnalis sz necia et vscripta
redigenda vt iudicium ar ff
de legibz l no pnt et l ua ff
au q possit iudex interpretari
sniam suam est ar ff de re
iu di In paulo vbi pt simp
lere que desint sine sit
interpretari sic ptor pot ff de
ptor sup ed in ptorhiis Dicit ut
j de sen et re iud c cum quasi
bus Alia est que nec est gnalis
nec redigenda vt interpretari ingo
uin e de pfess l vna l vj de le
gatus at ab delegatus pt in
terpretari mandatu sue qz e Rpti
vel commissionis vel reple tuis co
tinetis vel graue j de postul c i
curta vic s r aut legem vel con
stitutionem qua qui c conde eiga
interpretari j de sen ex parte

Alia dr iur de rescripto sicut de alt
Item quibz iudex lras benefic ple
nissime debet interpretari de dona
tione c nug dilectis qz qui beneficium pricipis
strictè vel malitiose interpretatur infa
miam incurrit e de legibz h vj hu
in dubio p interpretacionem generali
ad fauorem e recurrendum j de re
sig dilecti et c c Item olim et c
quia de priuilegiis sue no pre
dat interpretari modice j de ha
eti c l e h Item in contractibus ple
na interpretacio plenior j tu
tus plenissima e interpretacio faci
enda j de donac cu dilectus ff
et de prinl c quia ea Item prinle
gys vbi aliud a iure gli dispe
sare vj reducendu est ad ius que
si pt fieri ne pariat lrma p[illegible]
et hpa iuribz concordat e de
infr d abbas l vna et j de de
cm c pediat li vj Hic em facie
da e interpretacio vt nulli sit o
nerosa e eam que et j de
usre c olim et de prinl c c
Item si qz ininq e captiosa ff de
regul iur c et l y et j de gsue
intudine li vj que e vere si va
lerent parant vel de usura c in
dilectus na anis privilegii no est
recedendu vbi eta sui j de prinle
porro et de deo c ad audientiam
et vbi no sunt dubia no e locus
interpretacioni ff de leg iij Ille aut
impensius e benignior interpretacio
facienda j de re iud li vj Item
debz fieri interpretacio vt magis ea
valeat qz pereat j de s nisi cum
dilectos et de vsr qu alle cte
ut odia restringantur et fauores
amplientur ff de libert et post cu
quidam Item in tuciorez et piecla
orem Item dubia sic interpreta
da j de sponsa innuenis et de
reg iur c in y oz p neut ps tu
tior est tunc sum benigniorem
j de prinl c uia ea Item co
suetudo legittima ronabilis et p
scripta interpretatur legem vel con
stitutionem j de consue c Cum dilectis c
sina dud rescripti seu priuilegii
dz tradi vel dari l adiuse pro de
aliis deqnibz continetur in eo fu
erit et mitti ostendi et ad le
gendum integralit exhiberi
de prinl porro et c recepimus
et cl cu in pone li vj de spali
rescripto et gnali Rescriptum
vidtur spale qd qz ad certos
dirigitur et sup certis rebus
vel negotiis expressis sn eta gna
h j e t j et c postorlabis et the
soru vt extendit ad res alias
vel psonas j de off deleg c cu
cli et c p et ch et tale prinle
gium

Personale contingerit cum persona de reg iur privilegium li vi et i de aut et usu p c ij / Generale dicitur ingiuo generalis continetur ut cum dicit ille et ille et quidam alij talibus iniuria fecerit vel sit super domo possessionibus dictis et rebus alijs in quo tamen scripta ultra quatuor vel ad maiores et dignioris personas vel ad maiora negocia ipsum sint expressa minime extenduntur ff de sedes et c pastorales et c cum in multis li vi / Item cum lo ad omnes diriguntur per se pro et re cum epo turonem confessum omnia scripta in quibus causa continens demandatur quod exercere pro collegitur sicut et tamen meis continet Si premissis precatis suffragatur vel si talia e vel simile / tunc potest ille cum princeps commisit negocium in forma procede iudicium e alij committe tam totam vel partem prius in medium vel finem cognitionem vel executionem / de off dele cum te et c sup committit talis recusare causa mei sine abco petitis / de off dele c in illum impte / quibus etiam potest persona cause transferre / de off dele Insinuante relatitate scriptis dicitur et de off instru c Rexplanti et de cause sti c / Item litteris pena impetrantis rescriptum persubreptorum est quod condemnandi sint ad expensas litteras alterius partis i e Ceterum in si et c de rescriptis qui actu p b Tamen Item servatur per illore iudicium del xxv ij / Et si cognitio et i e c ult / Item ponit primus l cornelia de falsis / ff ad l cor de fal c si quis mepsit c si fal salvernii litteras dum ipse dicit decem ffl c / Item in libro p Zmaticos extra De consuetudine

Visum est de iure scripto tamen videndum est de iure non scripto scilicet de consuetudine / Unde videndum primo quid sit consuetudo et quid inducit / Et nota secundum quid sit septasse consuetudinis et quid consuetudo sic indicet Dicit consuetudo est ius quoddam moribus institutum quod pro lege suscipitur cum deficit lex i e di Consuetudo / moribus instituti et assiduis actibus hominum quem scripto redacta non est / quasi nomine consuetudo appellatur i di c i Contrarium

Inducit consuetudo cum maior pars populi incepit aliquid observare ea mente ut deinceps sit consuetudo / et sine illa inducet quia sic maior pars populi non posset inducere legem ita nec consuetudinem / ff de mu nali sed leges et i de c ult / Sed quot actus inducit consuetudinem / distingue aut queris de civilibus et tunc unus actus inducit consuetudinem xcv q ij Placuit et c de Episcopo c in / Aut in actibus civilibus et tunc bis vel bis actus non inducit consuetudinem nisi sit legitime prescripta / de causa poss c cum ecclesia lib tenentur de impossessione quomodo constet quia sit bona q ij Sermonem et ut lite pendente c v et ij Sunt aut species consuetudinis due est enim consuetudo generalis ut consuetum est orare versus orientem et signare se signo crucis et hoc apud omnes katholicos observatur xj de Ecclesie / Singularis est que in certis locis observatur vij di Quanta Singularis / Tenth et c Nemo quotidie Notas confessoribus in fidei tum capitulis consistit primo est quia dat iurisdictionem / de off Nere c ult et i de clat Quidam certa persone qui alias est inhabilis est ad inducendum et fiunt / de arbi c dilecti Sed tunc dicitur qui prevaricat in electionibus quia licet in aliquo de suo monasterio eligere debeant Abbatem / tamen si est consuetudo quod de illa bona eligatur vel quod extranei admittantur ad eius statum est consuetudine / de c cum dilecti et de elect c cum ecclesia et de causa poss c cum ecclesia Sexto iudicio aliquem appellat regulat quia est indicate sin consuetudinem inducas aliquo c appellatum / de testa Raymundus sine testamento valet sine dilatione inermi consuetudo licet ubi contraxerit sive delinquit est facienda vi q di que contra et xij di Illud Quarto legem interpretatur / e cum dilectus Quinto consuetudo longena rationalis et prescripta sicut ius obligat / et ita punitur transgressor consuetudinis sicut constitutionis xi di in his / Sexto ius facit et roborat Non consuetudo dat ius eligendi aliquem i canonicum

i de elec cum olim et ar i de usu
pali ad pal li vi Septimo facit
irregularitatis quia filius suc
cedit greci pt promoveri in epm
insi sit gra consuetudo i de
cle coniug cum olim Octavo
facit intelligibiles elegibiles
et ar i de confess pbri cum nos
Nono hodie non valet consuetu
do ut quis habeat duas digni
tates seu duo beneficia absque
dispensatione sedis apostolice e
consuetudine li vi et de hoc
vide i questione lo xxxii Decimabi
lis Nono personarum legitimas ad
suscipiendum facit illegitimas i de
cogna spi c v et c super eo Se
non fecerat personas illegiti
mas ad contrahendum legitimas
i de consag et aff cum non sit hoc
ret c non dz Decimo sim con
suetudinem puneri infra xiiii
annos constitudi sint sepeli
endi i de sepul de uxore i
si et c licet pt li vi Undecimo
tamen determinat portione cano
nica pro mortuis persolvendas
i de sepl certificari Duodecimo
tamen multum innat in hiis ex
que prius locis sunt transitus et
per vel religiosi conferunt
i e ex lite Tertiodecimo facit in
strumentum antiquum quod alias non
esset i de fid instru cum dilec
Quartodecimo similis parasita
de nudi nomi e d de consue
tudine romana li vi Quintodecimo
consuetudo inclytudinem excu
sat a pena non a culpa ut
di dominus hoc e pare si con
suetudo sit rationabilis hinc
est ut si h sit l i gt ins poin
alias non excusat si sit contra
ius naturale puta quod tunc coniura
sint pacta contra omnia in filia
aliam detinere alligata ar et
ubi et i de sponsus Non pat et
xxxii q ii flagitia nec de ce
uxore couguis furtis petis
tantummodo sancti et de fide
instrumenti q in sans Sedecimo
parte laice fecerunt quiesco ti
tulare Septimodecimo facit ecclesiam
teneri pro ipsis vos Octavodecimo
sit consuetudo posterior tollit
priorem sed sine pari cum ita
consuetudo i de cog spi c i
e vere si due diverse consue
tudines successive late sunt
ab eodem in universitate vel
corpore S vero in diversis ut in

Servabitur in suo loco xvi
di sicut decrevit et i Nono
decimo consuetudo quando inducat
consuetudo si lex hoc in
ducit requiruntur v primo
quod sit rationabilis et prescripta
i ea ubi et de ea poss cum
tantum et dicitur consuetudine
rationabilem quia non inspectura
nisi ut i e cum orta et c cum
dilectus ratio habitus e que contra
ze inspiratur i e cum venisset
cepte et c non putamus d li vi
ubi sit aliquid contra nervum nerrom
ecclesie disciplinam sive liber
tatem i e c i et d ca inter
cetera de clerici cum bea Secundo
quod certa sciat et non per errorem
sit inducta ff de le sed non nisi
tamen scientes illo tempore Tertio
de e ff de leg de quibus Quarto
quod sit lex cum quod possit prescri
bi et alia quod sit que prescribendo
possit ut puta contra parrochiam
ecclesiam nunc visitationis i e
de prescrip cum ex officiis nec lex
ecclesia decimas i de prescrip cum
non liceat nec quod capitula nec ab
bas exempti possit alibi tran
sire sine licentia pre i e Cum
beneficiis nec contra interdictum
quod non debeat observari i e
Cum inter et prescripta et ubi tutare
nec quod laici possit prescribere de
cimas i de prescrip cum que de
ut i de elect si quando laici
Quarto quod non sit contra iura
singula ut dicitur S c v Quinto
tanto quod sit obtenta i contra
dictorio iudicio i e v s ab
abbate dicatur quod ubi confirmatio
consuetudo in contradictorio iudi
cio quando inducat ff de leg Cum
de consuetudine et contradictorio
iudicium ad cum dico hic esse
consuetudinem tu dicis non esse
iudicare iudicatur esse consuetu
dinem Sexto quod sit usus de con
suetudine ex animo ut inducat
sive credat se ius habere et ut
id in nostro id facit ff de
ut sciatur R e i et in aliquo
et e ubi Alias non potest iu
ibi dicat l per solemnes con
suetudinem iure inducunt et non
exemplis sed legibus est iudicandum
et de est et in illo ex ind
l nemo Septimo requiritur
quod maior pars populi sit illa
consuetudine ut dictum est e d
e i Inducat Item illa

Consuetudo preiudicat iuri cuius
non extat memoria hominum
¶ Contra q(uod) in h(oc) c(apitulo) quippe et ff
de aqua co(tidiana) et esti(va) l. hoc iure
§ ductus alio si extat me
moria si non sit ad vel ipsa
producta non mat nec sit in
re lege i(d) e(st) consuetudinibus
t(antu)m et xi di consuetudo
et i(n) c. cum ad(o) pessi nullitate
que est d(omi)na velle consuetudi
nis et prescriptionis dic quod consue
tudo d(icitur) esse quedam obtenta
quo indicio ipsa i(d) e(st) prescriptio non
tem in consuetudine requirit
maior prescriptio illa presertim
si imp(er)fecte non vero istis re
turnetibus iuri scripto preiudi
cat consuetudo vel aut oia
que de consuetudine dur bene
intelligentis sum p(ro) sic disti
ngue consuetudo alia ho
nesta alia inhonesta alia
honesta alia universalis alia
generalis alia singularis Item
generalis alia sim(pliciter) nobis alia
p(re)ter nobis alia contra nobis sem
de iste singularitate indicatur
In honesta consuetudo nunquam
est servanda s(ed) circa quomodo
prescribat vim de mala
dicit ad illud consuetudinem vero ho
nestam que e(st) cuius dixe
resta i(d) e(st) ti et c. consuetu
dinis li vi vel p(er) quam dis(ci)
plina nervus ecclesiastice
libertatis i(d) e(st) cum inter ce
ptione que e(st) quia in rivali
dicatur in honesta vt dam
est h(oc) v(er)o xv de hac causa
videtur posse dici quod si nulla
pellit cum nullum non dicat
legem dare s(ed) potius orare
xv q. i c. specialiter generali in p(ro)
vincia dicat que addere re
petitur expresse i(d) e(st) c. cum
ad(e)o in am c. cum dixit lib. i
cum ne consuetudinem et circa
prehes li vi honesta vim
h(ab)ent s(ed) in dubio abolit
observanti vt dicatur h(oc) e(st) c.
quod sint c. cum illa dico vim
absolutum quam princeps servat
et sapit ab aliis observari
In di c(apitu)lo nescitur q(ue) (gene)
ralis et honesta quia
alia sim nobis alia p(re)ter nobis
alia contra nobis Consuetudo

Generalis dicatur que servatur
in aliquo castro villa ci
vitate vel toto regno Sin
gularis dicatur in eadem cum
villa castro vel toto regno
mediatur i(d) e(st) de vxore sua cum
infantibus et quod consuetudo ge
neratur p(ro) dictum dicat generalis
de observantia c. i de instrumentis
cum venisset et i de elec
cione cum causa hoc aut si fuerit
sim nobis indistincte servanda
est quia iura non contrariando sim
iura videtur re et sim nobis
que ar. i(d) e(st) c. si iste presbiter
et de iste qui cum venisset
Si vero sit p(re)ter nobis simpliciter
in distincte servanda est vel
di in h(oc) sub(scriptis) et c. p(er)missum
legi ff de leg(ibus) l. de quibus
de complexo expressio habetur
i(d) e(st) de sepultura de vxore cum vel
l. lib. habetur in pri li vi vel
dicatur quod p(ro) x elige filio
nis mulieris sepulture si sit co
modo sed de sit contra
nobis distinguendum quod vtrum
consuetudo p(re)cessit ius vel
casum quia si p(re)cessit et
per eam nobis in contrarium emana
verit durare consuetudo de
suffulta quod p(er) posteriora
iura derogatur prioribus
ff de leg(ibus) non est novum et
ff de sepulture p(re)ter aut quod ad
audi quia intell(igi)tur de con
suetudine si honesta sit
sine preiudicio sive non consue
tudo servanda sit malis
erat quod corpora sepelirentur
in civitatibus p(ro)pter fetorem
ideo vult lex ideo prohibitio lex
illa non est novum intelligitur
quando contra legem sequitur
alias promulgatur quod poste
rior derogat priori nec obi
ciatur quod princeps pre
sumit habere omnia iura
in scrinio pectoris c. de testa
mentis o(mn)ium et ideo faci
endo legem contrariam priori
derogatur s(ed) in generali con
suetudine non est ita quia li
cet sciat princeps omnes con
suetudines civitatis provin
ciarum vel alicuius loci certe

Nessat et ideo faciendo le-
gem que sit contra con-
suetudinem particularem vel ge-
neralem non consuetudinem
per hoc derogare non censetur
consuetudini vel constitucioni sta-
tuentur ut de const. lic. Rom.
li. vi. Vnde quandoque cum papa no-
vum ius constituit committit
ad cautelam tot consue-
tudines locorum se non constituere
de app. Romana et de elect.
tempore Romana li. vi. et est
practica necessaria scienti consue-
tudinem esse. Sed distinguere
quod consuetudo est iuri contraria
vel est ius inductum et
in favorem suorum consuetudinem
non valet consuetudo in preiudi-
cium alterius sed inter illos qui
eam servant tamen dummodo [illegible]
veniat aliquis istorum qui infra
decem vel viginti dierum sentencia
lata in personali actione
non mandat execucioni infra
quinque menses ut de off. de-
leg. [illegible] et de con-
suetudine est inducta quod [illegible]
post xx diebus vel xv [illegible]
sentencia execucioni mandatur
non valet consuetudo in preiudi-
cium creditorum qui consuetudinem
non induxerunt nec de eorum
preiudicium eam inducere
potuerunt ut de reg. iur.
indultum li. vi. Ideo si sunt
appellantes non [illegible]
licet per appellacionem
execucionem demandari etiam
si intraverint aliquem illarum
consuetudinem observare ut de
[illegible] Demetrius. Sed uter
[illegible] valet consuetudo quia
non obstante iure potest haberi
quinque mensis indicare con-
suetudinem inducere [illegible]
[illegible] iuri quod
per se nostri introductum ut de
[illegible] ad applicacionem et de
practice Sed [illegible] consuetudo
[illegible] ut [illegible] Item
possit ut [illegible] tamen

Vt talis consuetudo valeret et
inter illos qui eam induxerunt re-
quiritur quod sit ex certa sciencia introd-
ucta ut potest per ea que dixi in ca-
pitulo. Amplius non debetur ex libellis
dixerunt ad plac. quod si consue-
tudo ista statim valet maxime
si in contradictorio iudicio sit
optenta ff de legibus et de
consuetudine legis [illegible] statutum
tum per nulgantem confirmatur
cum moribus utentium approbatur
in di. Triste Sed dicit dicas
quod non valet donec sit prescripta
sequeretur quod nunquam possent
induci consuetudines novas
quia licet semel [illegible] contra
[illegible] quod sic est. Secundo secundum
consuetudinem [illegible] iudi-
cari vel indicavit secundum eam si licet
quod fiat contra ius et non de-
iudicare secundum eam nunquam [illegible]
net posset presertim. Tercio si scriptum
quod sit prescripta et in contradictorio
iudicio obtenta ut est vel. is
de prescripcione de elect. [illegible] vel tanto
tempore observata cuius memoria
non exstat ut de ve. sig. super quibus-
dam. Si vero consuetudo sit sin-
gularis vel brevi tempore est in
certa sententia parvi quod nulla datur
ibi eligi [illegible] Demostrio
licet non debet eligi si consuetudo
singulare dicitur quia nec sin-
gularis [illegible] observatur. Ita
licet sit prescripta tanto ut de elect.
[illegible] et de [illegible] cum dilectus et
de [illegible] cum causa ob multo
fortius per tanto tempore cuius non ex-
tat memoria sunt observa-
ta ut de ver. sig. super quibus.
Item valet si sit obtenta in
contradictorio iudicio semel tan-
tum etiam tunc si non esset con-
suetudo debet servari secundum quod
iudicatum est quia ex sententia
lata contra non litigatores
[illegible] ut de sen.
et re iudi. cum inter [illegible] re-
dem quod valeret olim [illegible] ista
[illegible] consuetudinem [illegible]
so epi et capituli cathedralis

Ecclesie fuerat introducta i. e.
consuetudinis et i. de
his que fi. apresum eo § pa
storalis valet etiam consue
tudo qd epus no teneatur re
rere collistum canonicorum suorum
subditorum excessibus corrigendis
i. e. no est li. vi. Item qd canonia
antiquiores possint i. pro due
prebendam vacaturam acceptare
i. e. cum intua li. vi. Item
prima dimittat quia no pos
sunt duas dignitates seu
officia duo insimul i. eadem
ecclia nec etiam h. dimiss. absque
dispensatione sedis aplice contine
i. e. consuetudinem li. vi. et i. de
prebend. de multa Item propter con
suetudinem parnt quibus quidam
in absentia beneficium sive prela
tus e demum quam et de esse
tum oes et i. de elec. no ref
pli et ulti. Nota qd no valet
consuetudo qd ab officiali epi ad
epm appelletur quia id auditorium
iudicatur i. e. Non putam
li. vi. Item qd consuetudo qd ser
vari qd parochiam fatuit ab
lacionis in obsequiis mortu
orum vel in collatione aliorum
sacramentorum i. dessp ad aplicam
dic ut ibi h. dec. quod sacerdos
q. sequenti

De postulacione

Superius visum est de
iure scripto et quia fu
stra habet initia ii esse
qui ea tueremur i. de elec.
magnus § persona li. vi. ideo
subiicitur hic de tractatore indictore
examinatore et de postulatione
primo videndum est quid sit pos
tulacio Ordinis possit postula
ri qui possunt postulare vel
possunt variare et qd ins
postulato agnoscatur de dra
inter postulacionem et electionem
Postulacio sim ho est alicuius
persone que eligi prohibetur
ho est promotio sub pretextu defectu qd
in postulatum no oio inha
bilem reddit ad promotionem econ
tra et recta capituli set de
petitio sun divi no propter
viam etiam pater quis
Postulandus sit sic habilis
ad promovendum qd no consistit sed
pius vel homicida vel sic sum
qd postulato e gre petitio vel
dande licentie vel ordinibus pro
movendi petitio gre ut se ipse
postuletur in archiepm vel alterum
exemptus vel electus i. epm et
confirmatus i. detinsla est cor
poralia possidet et de ad ffre
item pen. lib. dande licentie
petitio ut se coniugatus quis po
stuletur petenda e licentia ab
uxore i. de gen. qui coniugat.
Ordinis promovendi petitio ut
se ac in minoribus ordinibus con
stitutus postuletur. Postulari
primo potest episcopus in archiepm
eligi no potest i. e. c. ult. 6o eccli
in epm et confirmatus i. detinse
sud et c. lic. Tertio Abbas
immediate subiectus pape de
confe. tri pen. lib. Item dicam
dotali electo et confirmato se
in sho cum dicat pr in clerici alias
eligi sed postulari dz et epi
electi in archiepm appa vel
alegatio numero alate pape con
firmari debent ut e. Ita pena
pen. lib. et i. e. Rome in fi.
et i. ti pro eo alibi la te
Quarto eligi no potest sed postulari
in minoribus ordinibus constitutus
i. de elec. dudum et i. de eta
et qua pretia Quinto quia pa
titur defectum in etate i. de eta
vel vel electis et c. cum nobis
ali c. vel Sexto illegitime natus
i. de elec. innotuit Septimo
coniugatus est postulandus de
gen. quam coniugatum Octava
no capitulum xxxi di. et n. Nono
ex quacumque vero cognatione
dicit ut i. de c. cum in dec. ele
brat t. i. et x. Decimo iure
et consulet militis qd eligere
quia cum no habeant ca precibus
que elligunt tali non eligi po
ssunt ac i. de elec. cum in dec.
celebrat et ideo sim innocentium
postulari debent abbas qui
habent potestatem dispensandi cu
illis. Et nunc tenetur cum eis
stant dz eligi vel postulari
dicat b. qd debet eligi et post
dz pen. licentia ab epo sine
cuius licentia etiam sua dimitte
non dz ut qui i. eos et c. si qui

Et i° de fine admo et et qd pos
sit in sua dioc et i° gñeralr
li° i de elect c° cum in canoni
cos. Cand de monacho vel alio
seglari dicit ho qd de consuet
eligitur tota dec et sic dicat de
iure eligi pot j de nos pcugas i
re desta mo qd dei timore sed
consentire no pot donec a suo
superiore potestat fuerit licenciat
alis no valz electo qua sit
tis superior pot ei dare licencia
i de elect c° Religiosi si vero sed
quod sit superiores istorum no lic
bi licencia dare sz epus ele
cto secclarem vel abbas vel quod
platus monacho vel viri dic qd a
gendum est p superiore ar j de
mo pot c° cuilibet si maliciose
hoc faceret sz si esset insta
cia nec ipa concedit vt epus
seu platus veremur compelleret
sic dicunt hvam l° vng de laus
et hovus de florencia in si
postulare pro oes ad quos
electio spectat i e ptoth et j
de elect immotuit Item qm
dati sunt ad eligendum poss
postulare et de alia leccione
de elect in tantum sz no comp
hoc fuerit mandati sed eligit
deponandi ar j de pben c ult
consuetudo i moribus ordinibz
sz primo a sepo postulari sz
vt fiat pro ad suos capitulis
prionem et debent dicere po
stulantes qd ipm nominibus elige
nec debet et facere parent
delectoe qua sic esse memora
tum ois racio ois quando
dat cessare i q ij de rio eius
de par sic necesse nec postulat
dez hre intencionem qd ideo co
ducitur ut pficiat sit ut pficia
tur sic invenitur in casu tertio
re relinquendus sz nunquid pot va
riare et eligere alium dicat pt
qd male faciunt si eligant alium
tamen si relinquit to electo sed
si qz contrahat sponsalia de
futuro cum aliqua psona 2 post
ea aliqua depnhn rema
nebit eius sa si de spon. Si me
recerant th uxorem ducit hem eh
hendo ar ij q i eam hic ve
mens inglo hoi di q sed
aliud sz postulantes tenentur
ei adimplere qua ei facerant
ordinarie dep ben eum in fm
cplm sz si no fuerat infecit

sacros eligi no pot decta et qua
almetas sz debet a papa postu
lari pone qd canonici postula
verunt aliquem iste postulatus
paravit sacramentas suas et
remit equos vel vendet roma et
fecit magnas expensas pro ea
dixerunt sibi canonici Remice
re causis rmaz Non mutamus
propinam et eligimus alium unque
hic potuerunt variare et mu
ler qd sit i e bone sed sz iniqu
iste lectus vel postulatus potest
abiste canonice repete istas
expensas Ho dicat qd no qr
ipse eis potest prudere petitam
variare et ideo sibi sz impu
tari ar ff locc sl quis dolum
Ionnes ho dicat qd pt repete
expensam ff de q vbc c de a
pecunia li ij et ro ho no ob
stat quia no pnt mutare vel
variare consilium suum i alterius
detrimentum ff de re uir et si j et
de re iniq sz mutare li vj Ca
nonici in pd sua postulatus
vt faciet ppd pertari postula
tom aa qui bdme z vel ppa
ret sacramenta et ita reprobe
et post modum postulantes no
potuerunt variare i e Bone
ij v nos qz vram Postulato
postulacoem vero nisi aqui
titur si e s ipa et ideo pt ab
ea recedere postulantes ha ia su
ptntata superiori i e Bone sed
v nos qz et si sum postulato
apprbata tunc postulato pro
electione et assignatione habetur
i de elect cum inter Canonicos
hoc fit ut emittent electe di
spendia et discursus ar i de
elect nichil 2 Item si capitlm
petat a papa sum aliquam pvideri
nominando duos vel sicut ut
papa eligat vnum de illis
Requiritur licz nisi illius qd pen
dente nominatione illa variare
capitulum nominantes sicut
nec postulantes i e Bone
si electus pvi q vero contra
sanctorum et bene leom de
cruce Item pg denunciatore
scrutinium iad fiat nisi requira
postulato quia tunc iad non
possit recedere abea i de elect
publicato et licz no possunt

Recedere a postulacione nullus
hi adeunt inde aquus postulato
per se possit petere sui titulo per
confirmacionem. Sed officium iu-
dicis est implorandum. Prima re-
gula procedit superioris in pos-
tulacione admittenda. Extra de eo qui est
c. Bone. Secunda quod facta sit in con-
cordia postulacio. Quia facta
in discordia non consueuit ad-
mitti. Extra Bone ii nec adualibus
partibus tamen cum ipsi sit facta fal-
so valet. de elect. scriptum est
et facta sit de digno tunc su-
perior de gratia sed admittere valet
sicut minima postulantibus et po-
stulato est de aqua to et lici-
ta [illegible] et [illegible] qui sacerdotum
[illegible] [illegible] et [illegible] Tercia pa-
[illegible] vero [illegible] Quarta quod postuletur
indignus facere possunt postula-
cione [illegible] postulandi ut di-
citur [illegible] vice [illegible] et de
elect. Bone et Scias si postu-
letur [illegible] ut [illegible] ut cum
[illegible] dispensetur de elect. [illegible]
[illegible] et [illegible] canonica
nensem et si vero persone elec-
tio vel postulacio [illegible] non
sed ad [illegible] maxime elegi
vel postulari et [illegible] de
elect. [illegible] [illegible] inter pos-
tulacionem et electionem quia qui
non possunt eligi possunt postulari
ut [illegible] est [illegible] postulacio
Item alia differencia est quod si ali-
quis eligat aliquem postulet
adhuc quod valeat postulacio re-
quiritur quod postulacio sit dupla
maioris de elect. scriptum est
Si vero minus sed in electione
sufficiat maior pars ut dicitur
de elect. [illegible] Item est [illegible]
Item tercia differencia est quod prima elec-
cio fit cum solemnitate et
[illegible] omnibus substancialibus robo-
rari. postulacio vero simplici
postulacione [illegible] [illegible] et
[illegible] sed [illegible] [illegible] Bone
[illegible] [illegible] distinguere [illegible] eli-
git ut postuletur ut [illegible]
[illegible] exemptus [illegible]
[illegible] postulari ut eligatur
sed si [illegible] in etate vel in
sciencia ut in natalibus defectum
de elect. [illegible] in [illegible] in iste
[illegible] capitulis [illegible] postulacio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] postula-
[illegible] legittimetur ut [illegible]

Ut postuletur ut ordinarie
vt in [illegible] ordinibus con-
stitutus etiam in istis [illegible]
[illegible] non facienda postulacio
cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et de elect.
et [illegible] postulacionibus [illegible]
replere postulantes et [illegible]
[illegible] intelligunt omnia iura [illegible]
que dicunt quod postulacionem
[illegible] [illegible] postula-
tio non [illegible] valet electio vel
postulacio sub aliqua [illegible]
formis eligo postulando
vel [illegible] Aut eligo postula-
[illegible] tunc nec vera electio
nec vera postulacio resultat
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] Aut [illegible] [illegible]
eligo imposticiam vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Aut eligo et postulo [illegible]
[illegible] melius [illegible] valere
[illegible] [illegible] continuat in
quo [illegible] dubitatur [illegible]
[illegible] vel [illegible] postula-
[illegible] [illegible] qui sit postula-
[illegible] [illegible] electi [illegible]
[illegible] electionis vel postula-
cionis ne in incerto vagetur
eligere [illegible] tenentur sed
[illegible] ad alia [illegible] [illegible] vna
eligit [illegible] sit licencia pe-
[illegible] [illegible] e primo libro De
Dictum est de po- Electione
stulacione sed Rubrica
quia postulacionem per-
venitur ad electionem [illegible]
sequitur de electione [illegible]
videndum est primo [illegible] sit
electio [illegible] [illegible] eligi et
qui possunt eligere de forma elec-
tionis [illegible] de
[illegible] et [illegible]
tione electi de [illegible]
et impugnacione electionis
[illegible] de electione
et [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] eligere aliquem
ad dignitatem vel [illegible] vel
officium [illegible] Sed que per-
sone possunt eligi [illegible] [illegible]
[illegible] prohibentur [illegible] iste titulus
sit prohibitorius [illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Sed [illegible] [illegible] que persone
prohibentur [illegible] quod ille que
[illegible] [illegible] postula-
[illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] ordo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

·1·

Sapia sponsa parentis cortes
Cama ... dant pontifi
tale. Anni triginta sed com
pleti ita quod nec desit dies et
le vo quod quia epus quia vicariis
e epus in tali etate baptiza
avit et predicavit. lxxviij. di.
presbiter deberet i.e. cum in cura
Et ad dicit ibi attigisset so
ludi maxime i. complevisset
Tac ordo i. de eta et quali.
ntis si diaconus vel subdiaconus
actus tunc enim privilegio gaudent
in diacono i. desiderabis non cu
raverimus prima voluntas
per hoc concluditur similiter de
similibus non ov c. ii. Item epus
et pro c. nec Item clerici et
confirmati et alias in
dictis est et pro q. postula
tio v. petitio gratie cum morum
ffinitas xxviij. di qui epus et
adde quod dicat de eta et qua
de equalitate et esse ea
dem quo ad spualia xxxviij di
Sinos presbiteros de eta
et qua c. ple et nec et quo
ad spualia xxix. di petrus spo
sa parentis sed quod se delegit
timo natus licet i.e. iustus
tuit Convenientis sanctia epi
nullo de vacillare sancta
ex. xxiiij. di laica ... de
cetice. Supo tenens Itaque h
dat pontificale i. ... requiritur
in persona promovendi i. epum
per electionem sed cum hec opz ...
electio sit canonica nec sic vo
ordo habet fidei dotem et ... gen
tura etatis et morum celebra
prestat honorem Sed quid de
scire epus pro vetus et no
vum testamentum in aut. de sanctis
epis c. Si vo ordinatus ille
de clerici eminentis scie ...
competentis collerata sic de ...
Nisi cum per eam q. pro de ...
et i.e. cum nobis olim ...
Numquam de ee competens i. tem
poralibus et spiritualibus puta quod sit
quod de se intromitte de utroque
Et in vero quod prodesse Immo di
cit quod sufficit competens in spi
ritualibus quod pro sibi dari ...
temporalibus coadiutores ... sicut
dicit ... quod debet esse natus
de legittimo matrimonio pone quod
ad habuerit filium et con
cubina puta iste filius sit
clericus electus fuit in epum
et fuit in ea illa epis ...

nisi quod non fuit natus de legittimo
matrimonio quod requirit i.e. cum i. cura
pro videns quod filius impediatur
per hoc dixit Intrare cum in
uxorem non erat inque fit pro
creatus vng quod sit quia tanta est
vis matrimonii quod illegittimos fa
cit legittimos i. qui sunt ... l ...
Tanta est ... quia i.
electoribus immo spectat i.e. de
... i. ... in ... qua ad
etate ... in petitionis ... de
... Si eo tempore l. vj et ideo non
valet electio quia fuit electus
antequam pro contraxit cum eius
matre Sed rest iam ... cle
... pro quod ... predicta
contrahat ut in c. Tanta pre
... ad non potuit in epum elegi
... quod ... vel illumina
qui fuit confirmatus et consecratus
... ordines et ... ... im
valent illa que fecit ista
... dependet ... illa cum sit
epus ... i.e. epus valet
... epus non valet ... dicit
duo ... quod ... e
electio canonica ... ...
... alia non stricta et alia
larga Strictissima ... i. ...
vis nale consistit quia sicut
int virum et uxorem consistit
carnale vinculum ita int prelatum
et ecclesiam consistit matrimonium spirituale
... de ... inter corporalia
... et ita requirit nisnale
... quod sit de legittimo matrimonio
natus et etiam nisi postulatus sit
... sit licentiatus et ... ...
... i.e. cum i. cuctis Item
requirit ... ut fiat
electio et ... et publica
... i.e. publicato et talis c. ...
... larga est in qua requirit
... nale ... deficiat ...
... tenet ... ...
... in utroque casu ...
in foro ... conferunt ...
... c. ... e. c. ... ...
Sed pone quod illegittimus fuit electus
in epum et consecratus nunquam
potuit salva conscientia retinere
hoc distinguit ... fuit in dolo
electus quod scivit se illegittime
natum vel electum et tamen
tunc tenetur resignare ... ...
... i.e. ... et ...
... ... non fuit
in dolo quia ... ...
prenimit tale non tenetur resignare

Nec per electionem ... innotuit s
solum confirmari et stare pro
Requiritur etiam in electore morum
gravitas ut e. cum inanis. Item
numquid melior est eligendus
de v. cum sit. Quia ille eligendus
est quem solum intuentium dato pos
sit placere Io. cum nonnit. Ideo non
solum bonus sed melior est eligendus
Igitur mala mediocris peccat qui
meliori bono mediocre bonum
praeponit. de elect. de u. non medio
criter. Immo non solum melior
sed optimus est eligendus. de privilegiis
metropolitane et xx. di. de quibus
sunt alii et viii q. i. licet ergo con
tra videtur xli q. nisi monasterium
ubi dicitur sufficit ne sit mala tam
tolleranda. Sed in sit sufficiens
ut e. cum nobis olim et c. cum dilec
tus nisi erat in ecclesia meliores
Ideo dicunt quidam quod sufficiat bo
num eligere et consultius est quod
optimum debet eligi ar. de renunciatione
nisi cum pridem quod est prodesse
Alii distinguunt et melius utrum
equa facilitate possunt eligi
meliorem peccat tunc si eligant
Si autem difficile meliorem eligere
non possent tunc sufficit bonum e
ligere et quotidie et sic intelligunt
iura pallegata
Item prius eligere. Hoc dicitur
quod collegium electorum esse si
duo vel tres fuerint in collegio
ut e. c. et de consuetudine cum dilectus
et ii. de m. ... pro amobilibus
de nudiantis et c. nosse de
electoribus vel congregatio et xviii
q. ii. Abbatem. Item si etiam non
sunt in monasterio in ecclesia vel
collegiis licet corporaliter non in
singulariter ... tunc superior
providebit ipse vel per alios ...
ut e. de iure patronatus nobis et c.
pastoralis commendam est. Item
consuetudine vel privilegio aliem
ad electionem vocatum ut e. ex
ea ... de causa possessionis et proprietatis
cum accessit. Aliqui vocantur ratione reli
gionis et honestatis non de
debito ... de symoniace de
numi. Item tunc necesse est pro
tatem ut in c. eum dilectus. Item
si minor pars capituli delinquat
in electione electio devoluta
ad alios licet mino pars ...

est de postul. c. ii. et ii. cod. bone
ut e. c. cum in cunctis et c. quam
sit maiorem. Item quod si omnes de
linquant ... unum numquid
ille solus poterit eligere dic quod
sic quia ... universitatis sive in
universitatis remanet in uno
ff. de ... unum. Dicit inn
... et ... si forte
eum eligunt scienter indignum
Item ... fuit privati potestate
eligendi et ... ab ecclesiis
ecclesiasticis sunt suspensi ut e.
cum in cunctis et c. cum vinton
Hoc verum si ... quod
electo ... non sunt
privati. licet pro eo qui dignus
eum ... suos
... ut de sent.
privati ut e. ... li. vi. Item
si scienter indignum postulaverunt
ut e. ... Item
si negligentes fuerint in eligendo
infra tres menses ut e. ne pro
defectu. Item si per ... te
privati ... non sunt
ut e. quia ... et c. capitulum po
test ut e. ... Item consti
tuti in pupillari etate de
... eligendo. Item in capitulo vel
... vel monasteriis ... qui
non sunt ... vel professi
... vel
... commissa ... electo
ribus interesse ut e. ...
Item eligere non possunt ...
maiori ... interdicti
vel suspensi ab ... suspensi
a canone suspensi
ab officio et beneficio vel officio
tantum licet eligere possit vel eligi
ut de consuetudine cum dilectus
... c. i. ...
et ut e. cum ...
... de sen. ...
de suspensione ...
debent eligere ... quod cessante
impedimento in ecclesia ca
thedrali vel regulari infra tres
menses debet electio
esse celebrata non fuit quod
eligere debebat eligendi

Potestate autem debent carere et
potestas eligendi ad eos quorum
primo fuisse dinoscitur devol-
vatur et ne predecessorem hic
tenui et tamen talem non est
contendendum. Igitur si electores
in ecclesia kathedrali personam
eam eligunt indignam scienter
vel presentaverint tu forsan
habendam in generali concilio
non observant eligendi
potestate privetur non ad dignum
superiorem primum sed ad Romanum
pontificem potestas talis devol-
vatur. Secus autem si in inferioribus
ecclesiis et consensu ... quam
in libro sexto et ille ...
superiorum in tercia kathedra-
li quidem sine privati ... ne
pluribus vel in aliis infe-
rioribus ecclesiis cognoscitur
tamen invenitur huius ... pre-
latus non differat ultra
tres menses cum capitulo sine con-
silio eorum de persona idonea
ipsi quidem ecclesie vel alicui
sit digna non reperiat in
illa ecclesie ordinare
ut ne predecessor sed quod si eligat
compromissarium in quem tran-
serat potestatem eligendi et
ipse negligit eligere infra
tres menses vel indignum sci-
enter eligit distingue quod pre-
mittit infra tempus anni sta-
tutum eligere negligenter tunc
ad superiorem potestas devol-
vitur providendi et com-
promittentes si inveniatur quod ei
dederunt talem potestatem quod
eligit sed indignum sine sci-
enter sive ignoranter non
ferent non imputatur eis
ut fuerint electores tunc ra-
tam haberint sed libere
reddiderit ad eos ne pvidet
ut ratificantem sed ipse
in pena sive teneatur tacitus
abstinens ecclesiasticis beneficiis
suspensione ipsa iure hec in
pena penitus extenditur

Circa ecclesiam que sit patronus
in illa obtinuit contra cap-
tulum eligendo specialiter nostra
contendisse et liberum in ecclesias
fuisse illud et consentiendo
tum alicuius electione pos-
tulacione et provisione impla-
cione debeat cum quod obiat
impetrum habet ad penam in opo-
si ad eligendum fiat compro-
missarius vel alio superior
ullatenus extenduntur et
si compromissarius vel in ... not
sit eligendi infra tempus et faciat
quod spectat ad ipsos et electis
consentire recusat vel confirm-
acionem nutiat iuri suo et que novi-
ter ipse eius beneficii virum
electi invitatur eos quod si inchoare
eorum fraudulenter habeant
adiscenti remittatur nec
ut vel irritacione prodeat ac
si victus nova esset ... pro-
cedere ad electionem aliam
celebrandam. Item e contra electo
si in ... fieri electio
tamen quod iure constitutionis cano-
nicis ... in kathe-
drali ecclesia electo celebrari
quod sicut et ... contra
insidiori que vacat vel
in loco in quo et antiquo
fieri consuevit et contra
hoc fit si fieret alibi non
... incidunt in ffor-
ma eleccionis que triplex
prima est per inspirationem si ...
dent et volunt et
... concorde inesse affir-
mant tres ... fide
digni qui secreto et sigilla-
tim vota auctore diligenter
inquirat et in scriptis re-
dacta mox publicat in con-
tinuo appellacione obstaculo
intereato quia publicantur
et ibi collacione habita eligatur
in quem omnes vel maior
pars ... capituli consentit
... in ... et non
quod in illa sunt statuta
et necessaria contra hat

L iii

Electionem que contra dictum m-
odo et quantum de quibus elec-
tionibus cum forma quedam sunt
deforma quedam sed supra forma-
cum formam sit ista per vocacio-
nem qui sunt vocandi et sine
periculo vocari possunt i.e. bone m
quia si non vocarentur etiam
dempno intelligas videtur
contemptus et sic ipsam elec-
tionem reddet annullandam non
tamen ad reddet nullam ipso iure
quia si contemptus requirere
sunt contemptum electio nulla est
Sed ergo qui contemptus non sunt
non possent propter contemptum
aliorum quod si contempti consentire
velint electio valebit sed inte-
ligimus illa verba plures non
contemptus unus quam ut dicitur
in electione divinis ad maio-
rem partem non faciat possunt
sine periculo vocari i.e. quod sic venera-
bilem et c. bone m et c. vel
electio per nomen assensum
similiter quod i.e. de e. cum duo in
inimicum venerint et hic non de
mittatur rigore sed dignitate
et est in quia nulla fundiam
separatur sed electio quod ipso iure
nulla nec propterea consensum
non posset confirmari puta quod
sunt facta absque causis vel
de collegiato i.e. conditio vel
in aliis casibus vocatis i.e. quod
electio cassatur et sequitur Et
nunc in hoc casu possent primi
absentes sed reclamare si ab-
sentes non sunt consentire vel
quod si cum assensu dicere suo
si appositum i.e. me sed primo quod
si consideret extra de quibus dc.
i.e. nota i.e. in me casu si
electio in casu et ff de sen h
per psum sed vide quod illi qui
contempti sunt mortui sunt et
alii loco illorum substituti
nunc dicitur contra illorum
substitutorum ita ut non consentiret
electio videtur posse sed licet
possent electionem invitare ut

ipsi vel alter illorum contra elec-
tionem vel eius quibus succedunt
in omne et honore quod electio
una persona tenetur cum pro-
i.e. de officio de le qui ab-
sunt et i.e. de officio pastoralis ord.
in cap. ex scriptis cum i.e. de
requisitis Item illi qui con-
senserunt mortui sunt et alii
substituti nunc sufficit si con-
tempti velint non consentire
re pene et Ray. dicit quod
sic quia propter unum assensum
istorum electio valet rata esse
posset et quod ad tempus elec-
tionis stat electio d. i.e. de
dum etiam finem. Sed quero
utrum remoto loco vocali
sunt absentes non tollitur
tollitur et tempus quod vacaturi
attento spacio contra et a re
una usque mediolanum ha-
bet sed debet vocari atten-
to remoto loco contra et con-
tra usque ad praetorium i.e.
cum ultra primi Item vo-
candi sunt et sine periculo vocari
possunt i.e. quod prope sunt ac et
e bone m videtur illi quod
sunt illi qui sunt in provincia
sunt vocandi quod i.e. coram
dicat Bn. quod si sunt in provin-
cia primo licet extra electio-
ne sunt vocandi quod sed primum
ita ubi electio civitatis et con-
tra ut sed vocari i.e. cum ite
vuinsoh et eodem sic ipso ex
provinciam et primo vocandi
i.e. i.e. bone m vel sunt vocati
sine extra provinciam erat quod
tenet etc.
sunt tempore provinciam et
loco ut dicit vocandos ergo
de provincia vel qui commode
possunt vocari et consuetudo
sit quod omnes vocantur
et in generali ut dicit ergo
de provincia sunt vocandi et
in c. bone m sed in talibus vo-
cationibus potest stare

consuetudini ut absentes no
cerent nec consuetudinem yma
cuiuslibet ecclesie ac illius statu in
geheat et c nichil Secundo si illi
citati non venirent nunquam statu
pntes eligere Jo dicit sup pn
tes parte pnt eta sine lim
(m)enesin no pupilli sesmaco
ne ne morgaticiu alotacione
ff de adm tut l. tutor q et
In x de off del consuluit et
bene et Jo dicit quod si maior
ps et senior vult pcede ad
electione pot ut pmittat ecce
dinale et si mora qua venit
absentes statuto ab his ad
petenti considerata qualita
te locorum et aliare comsta
ciare infra que possint ve
nire sit no venerint nc ap
quaverint infra tam ecce no
vemant pnites pnt pcedere
ad electionem i c. Et sic q sim ad
l de off del consuluit s de
ap ad sit roma et e rom
mora in electionibus est valde p
iclosa et ea me vnnt et i iurk
te no ht qui Et quia ecclesie
convenire iusta causa im
peditur constituit aliquem de
collegio procuratorem cui vices
suas committeret et si opus fuit
fidem faciat mediante iure
quia ppt q illud iusta causa
est ppt timorem infirmitatis e i ut
ppt infirmitatem v. q. m. si egrotans
fuerit si pater ad manib
l'bnuiat ff de re indicata ao
pupillum infirme pu qd pse
no pt pati exequatur i. de
l. Et ppt debilitatem et c. pas
toralis infirme et inutilis
de impedimento facti no im
qz huius impedimenti in to
mitte no pt. c de Rep facti
taty ut pote et ccertis ad i. de
elc. c. xxiii postulati dic ut ibi
q. 1. et ij. Et no quod iusto impe
dimento detenti sicut non solu
vni sed etiam pluribus committere
vices suas. Du tu core cuilz
dat in solidum ptatem et ut
sit melior condicio occupan
tis si ambo venit ipsi et
postulet se admitti audiri
eos no se expedit quia nota

sua possent dirigere mediasset di
uincuo do in maiorem pte ut faciat
Et is admitat ipse capitulum et ma
ior ps capituli exigit vel si co
ardare nequeat h. q. q primo
in loco potuiss et tercii nominaty
Et ad nulla ipsorum sunt in scdm
deputatus nec nulli admitta
Et sibi imputet qui sic eos co
stituit indiscrete Et si chris q
simpliciter fuit constitutus nec
aliter admissos vniusq noie
et alium domi sui nomine in
scriptio nominatur ut ait si
decta eligenda persona sibi de
derit dg sspale mandatum ut q
in ea cura et in alia suo noie
licite poterit consentire Et simili
de collegio velit de principal eq
ipso minime capitulum tenere non
poterit deputare nec plerat co
mune votum sui quod no ht aute
continuum et iniqo stantiino sece
to et significatum ins no copu
mendum h' pbantur i c Et
quia iusto l.vj. Item assignatio
loca et dici prodit formam ff
demd Et. loca z b et supt ff
no nulla et i c immana Item
q pribus oibus tractat de pro
lationis et si placuit formosis
cuius illa scripta ad i. e q ff
impr. h' omnia perdunt formam
nostre stipulata et pt electio impu
gnari si e q se opponat et di
uert nt cui putat confirma
da. i. e nich qst vij in hijs no
qr licita si poag invitanda
i e q se let hijs patentibus
pot dum tpe primitm acusare
quia no intrant p hostium sed
sed vicio. xxiiij q m q ecce poss
in confirmatione electio reconsensu
impedimentum ut dicitur c. s. e g
antur stram Et agnt iude de
his que sunt pt fotam ipsis
secutatore vocatis op huius co
sensui et rebellione pedantur
h op sunt tres si unde tantq
compas b et p no d deste
electionis i e cum q c et c Et
sibi l vi. et ff op vnh cz prim
tam Item eam q Et decimo
Et supplat op sunt duo p qmob
possunt preeclari vota et pro
bari ad i eo tu dilectis Item sim
b no est deste op sunt de co
collegio qui in electionibus consilium

Religiosorum virorum regimini
dz bern dist abeuntes dn
uos no sunt laica, i e inassa
na et s. sicut sancta hoc est
et 2 dicat continuum qz semp
psumunt q illi qui sunt epi
le qui sunt dicti mchal
et sacerdos pauret vulturt
cane qz scilicet s de tortis qui
in offitiis et dicunt ipse si
de digni qd psumunt co ipso
p continuum no ibat i destruct
in orde suc tn uno et suffit
quod no sunt reprobati h d
primum dicitur dumd no sunt
uberate indigni hic et ul
la se oppnente debet rep
elli i de ex capl electiom
quidq iste no absuictum u c
i illa nec aufeanda, i e cu
inuire dicitur vero sunt ista
que sunt ita ce dicto di
ligentia absinanda ut sa
contra scitur sunt electio illa
c sine irritat, i co certa ma
et c in genesi sunt recto et
singulatim inquisitos sunt pub
licatio inter collatio et electio
incontinenti nullo actu qui in
unsero unum post alium facio thic
p dantur, i e qz pp in pu post
petita eminaria in sine et c in
genesi et nota in scriptis red
acta ut appareat scriptura
de consensu singlz et si velle
mutare ei scriptura demod
l q vy salu bano et xxvij qi
omnis scie pone candidus
noiamt unum instrutivo pq
ca velit inmutare inlps pt ipsi
qz variatio in electiob ipsa
i e auditis hostie de stin si
qz pt variat ante publica
tionem quia ac dic pz publica
tionem scrutinij no pt hoc agno
scitur pt an publicationem i e
publicatio Hugo distinguit
li velle mutare in continenti
et tunc pt aut ex intervallo
et tunc no pt, i, de elect co ptio
Item c de sta ut collatio
facta vo eligitur inquam ex
aut maior et senior po
capla consentiat quia tum
fieret collatio no possi sau
quis amaiori parte est electum

Qz in collatione tria sunt considerande
randa meritis ne alterius ze
lus et numerus Auctus
qz scilicet indignitatis ns
et meritis vite zelus con
sistit in aio ut sine car
nalia amore eligant qz
sim merita vite psone sunt
eligende vnm qd l de elige
et i in se butsa ut meritis d
merito pte pz dicatis igitur
qz sint ita tria debz pensa col
latio zela adzelum dignitas
ad dignitatem, i e inge
nesi sed aut canonica pte sit
dignitas et zelus tm respectu
eligentium qz electi et leca
liter pte meritis prevalebit dig
nitatem zelo ipso meritis i ce ie
certa inita Et ar i de elig in
primitia Hoc intellige qz in
bon ind meritis no multum de
cedat qz hic med stetit dn
bn esset electum sufficiens, i e
dilectum et, i, de cap const
tutum et sim h maior et
senior pte censetur lz meritis
sit maior canonica pte na
illa pte dicitur maior et
senior que melior zelo et
maiori pietate et idonei
pl dicitur multi inst et contra vm
q i si ergo Si vero una scitur
ista simplo meritis qz alia qf
electores lym ptem relinqua
st continendo ad celerem ac
zela meritis sic auctius acipare
religiosis nl electo ad oppo
no pt si scit tu quidq ulli
ultimis cui opponitur nullum eo
deret ipd ure, i, e, Si qd li in
cund si eligentium sit par in
meritis zelus meritis et auctus
hinc inde recurrend est tunc
ad maiorem electionem distin culi

Si vo oia sunt hinc inde equa
lia neutra electio valz de
mre quia neutra facta est
amaiori pte, i, e, canonica tm
ma et c ingenesi et si aus
pata sunt utraqz no electos
illos pvatos quia no vidit
fiat con formaz dicte vn
itm eligit ar, eam, de si
dum Si aut itm tm eligit

tine pueniu iure eligendi
Supplet tm pt fieri tractam
aut polr at s. de postul. ci
deniu si capitlm pt se retrahe
a forma scrutiny et differre
se ad formam ad copmiss. di
sat p qd apa electo re co
puis ffacere pt differre ad
scrutinium si res sit integra
lu nd. i. e. ptitum s. a forma
scrutiny pot sive sit integ
sive no. Dic no placeat
scrutatoribus si eis mortis
no lz res sit integra qz eis
munus no pot mutare forma
ordinaria piit m eis munus
dare alio s. scrutatores forma
non imitata et si scrutatores in
hit se vellem oppone sufficer
ti essent ff de vour q. i. c. o.
mnia Item querit si de pdn
bus aliquis est contemptus
vl si no e scriptis noth sim
aut debeat cassari processus
Dic qd si no dil scrutinium
publicatum dz purgari capitulum
facta di vo publicatum est
cassanda sunt oia et e ata
p ite mapiendum et pmelio
res scrutatores etia si eosdem
ptr vellz acymeste qz sba e
lectionis lesa e dic ut d. co
q. ab forma dz querit quod
et qd nota scrutatore capitu
lenu dicorum inter se piit re
quire nota sua bugk sigi
llatim uel adnotabunt aliqs
de capto ut et quilz inscie exag
scrutent hic unum qma elec
tiones sim pvnum cepe eligere
pnt i. e. cu in iure dz intelli
de forma qpmiss. sim p et
credo qz in pmo scrutiny de
bent ocu vota capitula p
nscpm alioz qma si pmo fa
cient nota alioz possent
machinari et m eis poss ce
qz de necessitate eligi debet
quis si postmus vota sua qz
pnenti qz intelligent que
pe esse maior et minor et sic
sim vota forarent Item no
sim forma scrutiny cu glz
traugia consenciat alium
magis auget qsi q sunt mm
quin adde ... cu in forma

compromissi sive electorum i. e. cu
in litte ll dz mg bg casus hz lo
cum h forma dic pmo qz no
hz locum ll in kathedralibus
et conventualibus i. e. ne pde
ssen - hoste et ini dicat qz hz
locu in qbusque electionibus sive
in canonis sive in alne qz
ita dz indictal depnis sive de
magnis i. depshn inclonbg
et est ro qma ita poss esse ee
tenos de electione dand uel
aush plan sit incpd eam lo
quitur dcipe electionis no de
forma ideo no obstat decr
dz cotine totam seriem et
forma electionis i. forma eli
genan et corn coss vim et sb
scptione ausz ut hinc modo
ego ait canonica ut mocha
talis ecce hunc electum inufni
et confirm et ppa manu sbscp
si sigll sepe aliogn alio
hppso et no nne ipso decipi
mandato subscpe dz i. de e
lecti cu inl nob z nom electi
dz contine et adqna dig
tatem e electi et forma illa
sit facta ymaim publici ul
p alios rdonos viros et sd
sbapim e. ipm cont et sigillum
capli apponat et hodie de
dz contine inqssitoni et volu
tas singulor et publicatior
et collacom et electom ita
qz p tale decretem appeat forma
sicatam fuisse. i. e. qz pl et
lesr depsa electionis itaqz si
no stat publicato volun
tam et collo et electo subse
quent inconsumenti elle eo ens
sam. i. e. maua et e ai pq
petita e a forma ep pco
mpssum ut si eligendi ptatis
aliquibz viris ydoneis co
mitta qm vice oim ecce ii
duate pmidant de pastore
ire qz ii q. i. na bn pnt dic
ptatem alne ne capitu i. ci. s.
de capto. s. v. i. e. cam quia
et hg dicam aliquibz vim
ot commiti pt ut. j. i. c. cam qz
qz ista no e de essentia pmo
mchius pt dppli p unum
qz p plires s. duos qz tne
de jure ros sive ceum eff

De ar[ticu]l[o] Item si primus et ulti[mus] die
rit vel eius deposuit ... vel ita
si concurrat maior pars eligat
per formam compromissi an valeat
tum eligat per formam scrutinii
et dicatur quidem quod compellitur
aliis compromittere, certa si unus solus
contradicit quia vult uti iure
suo ar[gumentum] l[ex] i ff[.] de iuris ... quia cum quilibet
libet habeat vocem in electione
non debet compelli ius suum dare
alteri et de consti[tutione] ... minuta
et debent vice omnium .... unde
... ... [illegible] ...
inter quod aliquem li[bro] vi. Alii dicunt
quod utraque forma est ordinaria
et impetrare capitulum est pars eligere
nec admittitur ut sic forma
compromissi ordinaria quia
contra pena additur et ta[men]
postum tenetur admittere electio[nem]
per deuotionem e[t]c. e. cum quidam
si media pars capituli eligit per
unam formam et alia media
pars aliam proponendo illos
tum declinat ad scrutinium
quia forma ... celebrior est
et naturalior ... compact[ata] ... te si unus
quod in ... quaeritur per ... do
electoribus eligant sine notione
indignum an solus tamen pos
sit eligere taliter alius ... pena
tus de p[ar]te quod sit ar[gumentum] c[apitulo] e[odem] ... cum in
cunctis ... dic ut d[icitur] e[odem] q[uia] d[icitur]
quid ... qualiter debent
... electionis proferre d[omi]ne
per compromissum formam seu scru
tinii procedatur dic quod per scrutinium
electio in ... omnium est publi
canda alias non valet l[ex] ... statuis
in arbitris compromissariis ... ca
...ana ... ab eis ...
sit pronunciatio facienda ... e[t] in
genere quia pater et c[apitulo] si ... c[apitulo]
per formam li[bro] vi. Item an ...
ista forma pot[est] in electionibus
... compromitti ut compromis
sarii secreto et sigillatim
voluntatibus omnium inquisitis
illum in quem maior et sanior
pars capituli consenserit eligere
teneantur ... e[t]c. cum ... et
c[apitulo] cum ... h[oc] vi. ... ...
... in electionibus moniali-

um observari dic quod non sicut
sic procedendo ut ... melius fi
erent electio celebranda utilite[r].
monialis ... duodecim an
nos peregerit et professa sint
tacite vel expresse ad eligen
dum cum aliis admittatur
nec in abbatissam ... ...
... vel per ... monasterium
gubernandum electio aliqua
eligatur ... xxx annos ...
... et expresse pro
fessa sint ordinem regu
larem ... ad electionem
per formam scrutinii procedatur
... non ... ...
... et sic discordia ...
... ...
... sunt electa ... ex
... contradictione partis
alterius cessante ... ...
... ...
... ... electio fuerit ca
nonica confirmetur et electe
confirmate ... abbatissa fu
erit benedictio impendatur.
... vero nulla ... ...
sit electa non obstante ...
per scrutinium publicatum
et ad electionem processum
... moniales ... alias
... alias ... ...
... ...
omni ... cessante ad il
lam accedere que ... ma
iorem partem ... ...
electa et si ... ...
ad duas partes ...
confirmetur et benedicatur ...
si ... duas partes ...
poterit ... confirmatione
... ...
et a dignitate ...
ad illa que ... ...
ut ... electa ...
... ...
... ...
... duas partes ...
... ...
fuerint ... ...
in tali ... sint ...

Nunc inquirenda plene sine scire
pium et sigilla iudicij et scrip
tem s. unius nigrura [illegible]
electo confirmetur uel eadem
infirmetur Item utrum pote
rit in spiritualibus et temporalibus
libere ministrare Et si in quo de
rebus monasterij nichil per
tinet aliquem l. monacha
lem recipiat quomodo si adtri
si admittere nisi eligatur non
possit accedere possunt non ap
sit in huius tractoribus mortaliter
in collo zelo adzelum uel me
riti admitti Et solum nisi ad
minus Item est si performa
premissi peccata uel quod admisse
nis possit s. per oppositum
contulerit dupla maioris sed
euius euentus potius est
peccare Et si in religione ad
separata applari in illis re
bus in quibus est applicatio ad
mittendum suadat est forma
cum que in religione sua aliis
obseruatur de hiis infirmus
de ut quod possit personaliter de
eorum sed pro patronis sufficiat
ministrare sicut in personis
aliorum religiosorum Item de
ij q. Item omnes electi illi vo
cem vacante fuerint admoni
deos in electionibus diligenter
ab huius principij abstineant
que inter eos se fraudibus elec
tionibus aut possit discor
dia uel exorta intrari electio
nis dilacionis sine nomine se
mitate Item et non solum hoc
locum in monasterijs in quibus
sunt moniales viuentes sub al
tera de religionibus approbatur
sed etiam in illis ubi sicut mu
lieres quandam pristinam consue
tudinem que sicut prius regula
aut per professionem facturi tamen
debet potius obseruari excep
to quod illo presse dirige et eligi
non possit quia non fecerit pro
fessionem non tamen propter hoc statum
uel ordo eorum approbatur ut
per hec que dicta sunt de
monialibus que aute quam
in multis discrepant in electionibus

religiosorum virorum est procedendum
sed debent alia intra obseruari
sed probatum est in indempnitatibus
ut sancta et c. i. capientes l. p.
Tertia forma est cum electo
fit concorditer ab omnibus quasi per
inspiracionem absque vicio celebra
ta que quod ipse vero sex vii quod an tac
tum debeat ipsam procedere et in
quod sit quia monachus cum vole
bat disticionem ordinem reg
pena lnia et si non obtenta de
ture i. deligiis sed. Item quod generaliter
tractatus de procedere ut rogem eg
dominum pro bono prelato non ante
tractatum spiritualis ut placeat
tibi et in secta et sic pali
ab vii q. i. dunc sunt de concordi
e omnibus vacantis quia non est inspi
racionis modo ubi aliquis per
abahi uel vel applausu ad
operacionem alterius sed de quibus ad
intra Item queritur si aliqui
de eligentibus sunt in peccato
mortali an possit ibi esse for
ma i. inspiracionis et quod non est
caritas ab omni iniquitate est
contra dependi rediaculta
credo quod sic ym q. i. audientiam
et c. et baptis in de penalis
baptizato vel de q. de i. aliud
quia ibi dicit augustinus quod a d
e baptizare per potestatem alienum
ministerium Item queritur si vnus
solus contradixit an sit hec forma
non sequenda vel quod ho sic tamen
assignat uel al bonis e cum
uel est concors Item si nulla
tamen allegaret uel ubi illa prelatura
ut pscmatur in bene uel velle
bonos impedire i. de vi et ho
ille qui Et sed dubium est quando
zelo moueatur uel si tacuerit uel
dicat ego vellem ut inter
meo non dico forsitam esse in
spiracionis Item est si tacuerit
electionem non esset expectatur
nisi dempto i. nisi [illegible] pap
ta et ecclesiam disne est sine et
hec forma melius de restringi re
debent bene largiri est cum
que rara quomodo [illegible]
sunt in aut de consiliis
in si i. xvm dist legimus

terminis de ista forma potest redire ad aliam. dicas quod non quia in huiusmodi non est locus retractationi. xviii q. i capitulo bona ... que tamen cum ista forma admittit examinationem faciendam assumpto te ... quod non ... que dicit scilicet quod ... fieri an scilicet sic ... sit spiritualis ... electio ... ex ... i. de ... quia propter ... in qua latet superbia et appetit ... de re de ... et ... vitus ... in optimis moribus xxxiii q. i et ... habeat indulgendam ... de ... de [illegible] ab alia forma potest transire ad istam ... sic in q. ... quia sine peccato credo quod huiusmodi forma ab initio ... tractatu et confabulatione ... sola hec forma ad habendum ... admissio tractatu cessante tractatu ... persona in premeditatione ... patentur sed forte ... Rome ... ardens erat in nobis ... quod post aliam possit iri ad hanc formam quasi spiritus sancti in notata in quo ... sine peccato. Electio autem summi pontificis fit per cardinales et ... in ... vel ... Romanus pontifex habetur qui a duabus partibus cardinalium electus fuit et receptus. Et si quis ... nomine ... sibi usurpavit tam ipse quam qui ipsum receperint excommunicationi et ... sacris ordinibus ... nam si a paucioribus quam a duabus partibus sunt electus ad apostolatus officium nullatenus assumatur et ... pene subiacebit ... ille vero qui a duabus partibus fuit electus ... eligit confirmatur et ... plenam et liberam administrationem ... nec ... quod ... male esse electus ... esse ... cum ... et ... ab ... tamquam ...

Nec aliqua scriptura vel aliquod audientia ... fuerint ... cum cardinalibus eligi ... si ... reparatur ... eligere ... nunc ... deputantur ... de ... et ... de ... in omni ... aut fieri sub forma ... si papam ... cum ... residebat mori contingat cardinales qui fuerint ... presentes expectare ... diebus absentes ... et non teneantur[2] quibus elapsis sive venerint sive non ... omnes conveniant in palatio in quo idem papa habitabat contenti singuli singulis ... clericis vel laicis ... prout necessitatis fuerit ... duos potuerint habere in illo autem palatio unum conclave nullo intermedio pariete seu alio velamine omnes habitent in communi quod ita claudatur undique ut nullus illuc intrare valeat vel exire ... ad eosdem cardinales ... ad se venientes admittat ... qui de voluntate cardinalium ... pro electionis negotio vocabuntur nullus audeat ... nec scriptum ... contra fecerit excommunicationi ... in eodem conclavi ... fenestra competens ... per quam ... ad victum necessaria ministrentur[2] ... si intra tres dies postquam conclave ... intraverint non fuerit eidem ecclesie de pastore provisum ... quinque dierum immediate sequentium singulis diebus tam in prandio quam in cena uno solo ferculo sint contenti quibus elapsis ... panis vinum et aqua ... ministrentur donec provisio subsequatur et pendente negotio provisionis ... de camera pape ... nichil recipiant nec ... eidem ecclesie ... defendenda obvenientibus undecumque ... dispositioni futuri pontificis reserventur nec ... alio negotio se intromittant nisi ... necessitate ...

[2] necessaria

Ipsius defendenda vel si ali
quid tam graue et enorme
periculum imminet quod omnibus
et singulis cardinalibus vel
partibus [illegible] videtur
illa [illegible] cardina
les autem qui conclaue non
intrauerint vel intrantes absque
manifesta causa infirmitatis re
cesserint ad electionem nequaquam
admittantur. Si vero propter infirmita
tem recesserint durante infir
mitate poterit [illegible] eius suf
fragio non requisito. Sed si post
sanitatem sibi redditam redierit
vel etiam si absentes qui ut predi
ctum sunt expectandi superue
nerint antequam de pastore
ecclesie sit prouisum in eodem negotio
et in eodem statu in quo ipsum in
uenerint admittantur. Si vero papa
decedat extra ciuitatem in qua
sua curia residebat cardina
les conueniant et ibi [illegible]
stant in domo eius vel in alia
sicut in ciuitate obiit in qua
sua curia residebat secundum sup
ius est expressum. Dominum vero
et rectores et officiales illius
ciuitatis in qua Romani pontificis
fuit electio celebranda auctoritate
premissa omnia et singula ple
ne ac inviolabiliter sine frau
de et dolo aliquo faciant
obseruari et ut adimpleant
coram clero et populo ciuitatis
illius ad hoc specialiter conuocatis
prestent specialiter iuramentum. Quod
si non obseruauerint diligenter
vel fraudem commiserint in hac
parte [illegible] conditionis fuerint [illegible]
[illegible] penis similiter conditionis
incurrant ipso facto et perpetuo
sint infames nec ad dignitatem
seu publicum officium admittan
tur sint priuati feudis et ceteris
bonis que [illegible] ecclesia
optinent et ciuitas sit interdic
ta et episcopo priuata. Eli
gant igitur cardinales non
ratione affectionis mediante
vel quibuscumque conuentionibus pac
tionibus vel obligationibus non que
rere que sua sunt sed que Ihesu
Christi. Cum ac [illegible] egerint
[illegible] vel ob
stante pacto iuramento vel
obligatione archiepiscopi episcopi et
alii ecclesiarum prelati quibus con
cessimus [illegible] de sponte [illegible]
clerum et populum ad implorandum
pro suffragia et deuotis oratio
nibus insistant donec de sum
mo pontifice sit prouisum. Hec
probantur .l. c. vbi periculum. Si vero
Et nec quod cetera cardinalium hac
constitutionem vbi periculum vacante
sede mutare modificare addere
vel detrahere non possunt nec dispen
sationem et [illegible]
mone [illegible] attempta
[illegible] detrimento et pre
tenciaque si de hiis necesse
fuerit prouideri eorum [illegible]
primariam [illegible] non competit
[illegible] in clerum. Sed quod
duo sunt quibus principaliter hic
mundus regitur sacra auctoritas
pontificalis et potestas regalis
.xc. vi di. duo sunt. Et de
imperatore sequitur vide quem
[illegible] debent eligere. lxiii di
Legimus. Sed coronatio et con
firmatio eius pertinet ad papam
et si [illegible] degenerare [illegible]
vel [illegible] vel [illegible] publice [illegible]
eius electio cassatur. Hec venera
bilem [illegible] in ipsa [illegible]
et depositio [illegible] si sit in [illegible]
ut ex. q. vi. Alius. Item nullus
imperator seu rex honore aut
alicuius imperatoris vel rex princeps
marchio dux comes vel
baro vel cuiuscumque alterius
dignitatis existat vltra an
num in senatorem patricium
capitaneum aut rectorem ad
regimen vrbis Romane eli
gatur vel firmatur absque licentia
sedis apostolice specialiter [illegible] Hoc
specialiter [illegible] et si secus
factum fuerit electio non valet
et electores et electus priuati et
[illegible]
incurrent ipso facto et electores
priuati sunt omnibus honoribus
et gratiis quas habent [illegible]
[illegible] et sua [illegible]
electo est vnita [illegible]
dictis [illegible] et tabellionibus

Rem precinda vel inspecta con
fecerint sive officiis sunt p
nati Contemptores item hic
aliter eorum alicui stare absen
tem non possunt preter aliam mortem
vel per remaliam pontificem ali
quo prelato non obstante hic
pena non extenditur ad eos
quem in urbe vel in territorio co
minus fuerit convenire. i. e. sum
Damnata li. vi. ¶ Electio cassa
vel est nulla quoniam eligentium
facta est absque [illegible] vel quia
elapsum est tempus eligendi
et tunc non impedit quamvis
de ap constitutam et i. De sup
neg. pre. c. ulti. quoniam non vale
roue persone electe vel po
stulate et tunc non potest impe
dimentum sede. i. e. Quod [illegible]
depositum gratiam et quoniam rec
forme et tunc quoniam est nulla
quoniam annullanda facta est
licet facta est per appellationem legittima
i. e. Accedit quia tales dic
untur ipso iure ab hac arce de
officio et super quoniam nisi qui
quod est annullanda ut quia
contemptus est aliquis quem
debent ad electionem vocari
i. e. quod [illegible] in huiusmodi duobus ca
sibus subdistinguitur quod a
prima facta est a maiori parte
et tunc non sed secunda celebrari
sic intelligere i. e. considerans
et si prima sit nulla ut ibi
vel sit annullanda i. e. Bone
et Si vero prima sit a minori
parte capituli celebrata contra
que maiori parte que erat in
tali loco quod poterat comode
citari et decet tunc bene
posita impedimentum sic ut op
time tollitur. i. e. Venerabilem
et Dudum secundum eum sic in
electionibus prelatorum et etiam
in aliis ecclesie negotiis maior
et senior pars capituli. i. e. licet
et Ecclesia quod. si prima per i. secundum
que eius dicitur quod vero nulla
de iure eligendum et electio
non potest impedimentum prestare
stare sic et vero nulla ratione
forme vel est facta

A maiori parte capituli prestat im
pedimentum sic dico quod illa est
[illegible] quia quando prima est nulla
ratione eligentium vel electi electo
res ipso iure eligendi potestate
privantur et electi ad alios
devolvitur. i. e. cum circumstantiis
et De depositum bone et secundum quod
nulla de iure forme non solum
electores ipso iure eligendi
potestate priuati vel electio et de
traliter ad alios secundum sententia
sententiam expectare i. e. Bone et
c. [illegible] ut sit et ideo prima non
reprobata per summam [illegible]
puniti potestatem non habent eli
gendi et si eligunt electio
non valebit i. e. considerans
et c. auditis causis [illegible]
electio infirmatur vel ipso iure
nulla est sunt xliii. d. ¶ Prima
est si obliteratur forme tra
dita in concilio generali. i. e.
quod propter namque ibi dicit quod aliter
electio facta non valeat de illa
forma dictum est s. e. § Forma
et § pa[illegible] s. e. § tractaturi in
[illegible] et eligant corpore
primi epi non dum tradito se
pulture. i. e. Bone et c. [illegible]
b. nullus secundum per hoc solum
non fuisse cassata secundum assu
mit hic [illegible] non tamen ul
tam si conceptus sunt tamen cas
sacionis non mortuo viro so
luta est uxor a lege viri sui
i. e. [illegible]. e. p. vii. q. i. sic
aliter glo. b. ¶ Tamen si fuerit
tractatus habitus vel colloquium cum
eo quod erat eligendus vel cum ammo
nitis absentibus qui debebant ipsum
eligere. i. e. [illegible] colorate
desideratus est necessarius [illegible]
in [illegible]. ¶ Quarta est si pre
stitit assensum sive electioni
[illegible] vel per publicationem no
tare antequam eligetur. i. e. cum
[illegible] petitam ¶ Quinta si facta
fuerit per secularis potestatis
abusum ut cum dominus secu
laris dicit ego sic consternem
eligere etc. non est [illegible] ab
[illegible] viro [illegible] [illegible]
ille quem consentit talis electionem

-1-

Itaque patet sunt ineligibiles e
et eligentes ptate eligendi
et ab officiis et beneficiis sus-
pendunt per triennium, ut e. qui ulterius
te simoniace, ullus primo laycus
patronus non eligit ut extra
collata c. si contra, hoc ex con-
suetudine electio iure facta
putat prono laico propter ho-
norem ut si voluit prebeat
suum assensum, ut e. sacro sancta
et in Apulia consuetudo tol-
lit quod per electa nominabat
manere principis requiri et
assensus regis ut digna sua
eligat et sic fiunt inpugnabiles
[illegible] et quod romana tol-
latur, ut e. cum terra et c. cum inter
primo. Sexto si electio sicut
facta per canonicos et laycos
non adstante, ut e. massa-
na et c. cum dilectus [illegible]. Nono si
electores eligat contra forma
eis datam, ut e. cum dilecti. De-
cimus si fuit electio per accla-
mationem populi, ut e. omnis quia
varie voces populi non sunt audi-
ende nec depercius [illegible] decretionum
Si fiat clandestina electio
ut e. quia propter in [illegible] si fiat spa-
tium ultra trium mensium
ut e. ne pro defectu Undecimus si fiat
a minori parte capituli, ut e. ecclesia
[illegible] et c. ecclesia vel Duode-
cimus si fiat a maiori et senio-
ri parte capituli, ut e. ecclesia vel [illegible]
si fiat a suspensis, ut e. cum in
[illegible] et c. de consuetudine cum dilectus
Tertius decimus si fiat de nunc dicto de-
positus c. i. de re[iudicata?] exiit
celebrat [illegible] si fiat ab excommunica-
tis vel de excommunicato, ut e. Vene-
rabilem et illud de maiori
excommunicatione ligatis, aliquin si
minori interfuit electioni non pot-
est, ut [illegible] ut e. illa contradicentes
cum minori ligatis eligerint
ut de cle. excom. c. i. ultimo dicit
ut ibi gl. xv. et in [illegible] si in-
dignus et eligibilis eligatur,
ut e. cum inveniatis in non si scienter
indignum et ineligibilem eli-
gunt privantur eligentes illa
vice potestate eligendi, ut e. scriptum

est indignus ad sed ineligibi-
lis, e. ille qui ut dictum est
tamen vel suspensus ut dictum est
supra. Item qui habet duo bene-
ficia cum cura animarum sine dis-
pensatione sedis apostolice, ut e. de
multis vel. Item si sit illegitimus vel
secundum quod apud sunt dispensatum
ut e. innotuit. Item si sit scien-
ta oportet et quam alios doce-
re non ipse ab aliis doceatur,
ut e. cum nobis olim et c. cum mandas
et ar. ut e. de officiis. Decimusnonus si fiat
per successionem, ut e. Venerabilem
Vicesimus si administret electus
antequam confirmetur, ut e. qualiter
et c. bone, unde quicquid fecit me-
dio tempore totum cassatur, ut e. nos-
tri non enim ex electione sed ex con-
firmatione ius habet, ut e. in summa
nisi sint sedentes summo pontifici
immediate et valde remoti vel
deo ultra Ytaliam constituti
si electi fuerint in concordia
dispensative propter necessitatem ecclesiarum
et utilitatem in spiritualibus et
temporalibus administrent. Sed
hi per derobus ecclesie nichil
penitus alienent, ut e. nichil est
Vicesimus primus si fiat electio
post appellationem sine interposi-
tam, ut e. consideramus et nobis
ut et c. audita. xxii. si
post publicationem notorie non
fuerit contra electio ut primus
vice omnino eligat, ut e. in genere
ut [illegible] sine priam scrutinium sive
compromissum ad electionem pro-
cedatur primum est electio
prout eandem ab eo ipso vi-
bus non subsistat, ut e. Quia
hoc xxiii. si procedat ad electionem
sanam priusquam non est cassata
ut e. consideramus auditis et
et bone memorie. xxiiii. si in eligibi-
lis eligatur inhabilem vel imperfec-
tam etatem vel personam ante
fidem professionem vel existentem
alterius ordinis vel professionis
ut e. cum in nostri intelleximus, ut e.
cum in nostrum officium cum tam
ad nostram indempnitatibus
impositum et c. nullus hoc vel ad
dignitatem episcopalem adi-

Adqua etiam nomina eligentur
talis instituendi uel in regula
bus eccijs eligi minime p'hi
betur ut in c. nullus de electo
si fiat p subrepcionis astucia
ion nomina suspensionis j e cum
dilectis xxv q si contemptu ali
quo uel aliquibus fiat electio
j e q sic venerabile et c fo
li possent hii contempti reqn'
ficio electionis ratificare uel diu
l d e q ante formam xxvj
si facta electione confirmat sup
ior no facta diligenti exa
minacione de psona electi et p
cessu electionis indigne pro
mot' erit reiciendus et qui
confirmat similiter priuatur jure
confirmacionis illa est j e nihil
est et c qui l. lvj xxvij
si omnia que mandat posto
lio stant mediente sin mor
j e cum pp et c ad pq pote
tam illa aut que inadu
tencio nota d e q Aforam et
q se xxv si inadu pr'ma
ut capitulum eligat cum consilio
aliquorum si pq cum electores
eligant sine consilio eorum electo
vitiat j e cum in veteri ff d'
adim cul qui et de arbi
tri alim xxvj si p illa elec
tione commissa sit symonia
et electo ignorante j e consti
tucionis pq si aliqs fiat
monachus sub illa spe ut fiat
abbas j e si aliqus xxvij
si electus uel postulatus sunt
aliquis et maior pte
capli cum postulatum illi elco
est cassata vicio psone elco
si no vicio psone q hinc
ab eandem potest p symonia
n symonia intercessit j e sicut
co et d depositione eorum vij
amplius c qui super cassat
electionem q ~~admiserunt~~ admi
at tam ipse cassat eo sic
qui renunt in ea ab eo
electum ff de hiis qui no
ua fit l n. si vo no adu
ciat possumus pp tat electus

Vique reprobatoff d p et sic
psb xxiiij si fuerint
suo electi uel ipi loco uel
maior ps eligat de capto
Si tres eligat extra caplm
illius electo vicia et si aly
tres eligant de caplo illius
electo confirma j e cum in
nostra xxxiiij Si electus an
confirmacionem pse tamquam
procuratorem donec uel
palam p pte uel in toto in
temporalibus uel in spiritualibus
gerere uel recipere aut illa se
im miscere confirmat j e aua
ricie l vj nisi sint valde
remoti ut dicam est d eo q
xxxvj xxxvij Si electus j
mensem a tempore electionis
sibi presentate no consensit
electioni e ipo iure priuata
n' sit talis psona cum sine
licencia sua superioris uel
sedis apostolice no valeat con
sentire et tunc electi uel elec
tores q' loci distanciam a suo
superiore debent pete licenciam
tus sermid ali pnatus e l
qui sic eccijs l vj xxxvij Si
electus infra tres menses a
tempore consensus pstiti con
firmacionem electionis pete ob
mittat iusto impedimento
cessante j e q sic eccijs
electum l vj xxxviij Si
confirmacio uel infirmacio electo
ptinet ad se ap j mediate uel
p appellacionem si pt consensum infra
mensem ut no accipiat
e q locorum constitucionem
psonaliter ac in iurnaciones
se no representat uel procura
torem sufficienter instructum
si electus sit iusto impedime
to detentus quo cessante j
pedimento se psonaliter re n
presentet tum psonabiliter psoris
ad minus super eo negocio in
struct et hic cum c electe con
cordia celebrata Si vo in
discordia adminus de qualibet
pte due psone destinent
Kemba expensis aquentum
instrctum j e cupientes l vj

xxxviii Si aliquibus sit data
ptas eligendi sub hac forma
ut ipsi secrete et sigillatim
votis singulorum scrutatis comp-
utatis et in scriptis redactis illum
eligat quem maior pars consenserit
pari in modum compacte vel
eligat illum in quem plures con-
venerint alium consentiunt tamen non
maior pars totius capituli illum
eligat. c. e. Si cum li. vi. xxxix
Si religiosi de ordine quo
ad mendicitatem non mendicanti-
um quo ad non mendicantibus
quae concordia in ipsis non
minus fictione consistunt c. e.
cap. tunc eos inter eos de ordine
mendicantium sunt electi vel po-
stulati discordia quo ad
ministrationem sive primus hec
ad hoc accessit superioris li-
na vel assume. Idem de
aliis religiosis per annorum
partes sunt electi c. e. concordia
li. vi. xl. Si religiosi post
electionem de se facta contra suam
electionem sive superiorib. quae
apparet valeat licet non va-
let licentia generalis sed c. e.
vero concessa tunc dari licentiam
electionem consentiendi per quam de se
electionem celebratam c. e. cum
concessa similiter non petita
et obtenta presumpserint
consentire et sunt super
mansuetudine conventus electo
hominis conservandi et ius
eundi per dare liberam fa-
cultatem c. e. Si religiosi
li. vi. xl. c. e. propterea
ubi constitutus ex sede summa
specialiter domino pro nullo p-
inde per eorum statum conventu
electo et per se revocatus
religiosus pro dictis sub bona
licentiare non dicitur ut licita consen-
tiat per missionem et si sunt con-
firmati post. subiaceat pre-
lato ne in eorum reciprocius
nec ad honorem alicui na
repugnet quae est sine utilita-
te sunt ipsa ind c. e. Si tunc in
in mendicantibus constituta
ministri vel priores generales

licita requirat c. e. quoniam
li. vi. xlii. Si eligatur qui
diaconalis vel aliquatenus
vel motus c. e. in electionibus
li. vi. xliii. Si fiat sic eligo
postulando vel ex eo dimi-
tto de postulacione vel xlvii.
Si electus appellaverit ad se
apostolicam suam electionem Si sine
licentia contraria forma se
asseruit quando cum negotium status
c. e. si propterea li. vi. ad de. ho-
de. c. e. quod Item si contingat
xlviii. Si papa reservet sibi
ordinationem prohibens ut
ad electionem procedat electus
fiat et contra iuris et inane
Si per ea scienter vel ignoranter
eligat non valet c. e. Si eos
apte li. vi. Item sive cum quibus cano-
nicis quibus datur eius iuris
canonicis primo ac canonica
eligunt indignum scienter c. e.
cum inciderit nisi electa re-
stituatur eis potestas eligendi
c. e. coram eo. c. tunc non eligunt
infra tres menses c. e. nec deesset. Item
ei non absumat una deb.
formis quae sunt in modo c. e. quia
propter quibus dictum est sup-
le quod forma et quod dicta c. e.
dicta nisi aliquid rationabile
ostendatur c. e. cum inter cano-
nicos Item tunc maior pars ca-
pituli scienter eligit indignum
de postulacione gratia et ob
ut c. c. e. quod Item si maior
pars cum aliquem eligunt
prelatus potestatis abusivum c. e.
eius quod Item et in omni casu
in quo privantur potestate eli-
gendi examinan. electo
auctoritate confirmet de etate
sua et ordinibus que omnia de-
bere tempore electionis c. e. du-
dum de et ca. maior in-
tra et de his quae continentur
li. c. e. quod causa in parentibus
de primus electus examinandus
de capitulo superiori proximo
confirmare licet et primus si
confirmationem subiectore
c. e. cum monasterium vigil
uel nullis te. aliquis eet

exemptus vel archiepiscopus venerabilis et archiepiscopus episcopum
confirmat ut ex. de elec. c.
cum inter vos et sic de aliis.
Sed iuxta apostolum nemini cito
manus est imponenda ideo con-
firmacio requirit ut facta
est inquisicio diligens et sum-
maria de eleccione facta in concordia
sive in discordia sive ap-
parencia de electo sive op-
posicione sive non. Et appel-
lacio facienda est vocatis nominatim
aliis generaliter vel certum
in qua facta est eleccio ut
si qui sint qui se velint oppo-
nere compareant assignato
eis termino peremptorio compe-
tenti ut est eum in eleccione libro vi.
Sed licet confirmacionem eleccionis
per debitam iuris sollempni-
tatem in confirmacione ob-
missam non possit is qui eum con-
firmavit confirmacionem non con-
firmatam cassari contingit
non potest tamen electus si sit ca-
nonica infirmari ut est. Et con-
tingere ubi super confirmacione ac-
non per infirmacionem ordinarii
eleccionis per appellacionem ad se
apostolicam non potest sine causa
velle ab appellacione recessit
ut est. Sed postulaciones libro vi et si quis
confirmat electum indignum
sed primam confirmacionem ipsius
successoris confirmandi et
sic privatur ab officio sus-
pendi et beneficii ut est inde
est impune. Item electus con-
firmari non potest nisi primus ipse
consenciat eleccioni de se
facte et si non consensit
infra mensem electo re-
deat ad pristinum statum ut est
quamquam et est si et est quam
sit causis libro vi dicit ut ibi est
c. xxxv et duobus capitulis sequentibus.
Item electus non confirmatus
in spiritualibus non sed quod dicat ut
est c. xvii et c. xxviii
de electis et confirmatis

tamquam episcopus vel abbas facere
potest ea que sunt iurisdiccionis
sicut est vindicare excessus
corrigere inramenta fidelitatis
hominum recipere confirmare inves-
tire collaciones et similia que
consistunt in iurisdiccione con-
stat quod electus in confirmacione
ut est transmissam et et nosti et
de electis et cum. Sed ea non que sunt
ordinis sive est clericos ordi-
nare crisma et conficere
deposicionem clericorum regimine bene-
dicere ecclesias consecrare et
altaria et similia non potest facere
ante consecracionem licet sit con-
firmatus ut est ipse sic quod et cetera et
aliis de electis et cum corporalia.
Item electus in archiepiscopum con-
firmatus et consecratus eciam
si ante erat episcopus ante pallii
recepcionem non potest convocare
concilium conficere crisma
dedicare basilicas ordinare
clericos et episcopos consecrare
ut est quod sic per et nisi quod archi-
episcopus non possit aliquid
horum sive palio exercere
aliquos horum episcopus et posset
vel tamquam episcopus sed tamquam
archiepiscopus non facere videtur
ut est quod sic quod et cetera. Sed hostiensis
dicat hoc esse verum in hiis
que sine missa expedire
non debent sicut est ordi-
nacio et consecracio. Sed
in aliis sicut in fronte crisma-
cione et similibus potest in-
licet non dum receperit pallium
nec est in mora petendi
et de quo consecracionem
suorum suffraganeorum
sed per se non possit per alios
demandare. Sed suffraga-
neis et cetera de consecracione et
alia aqua et electus suffra-
ganeus tenetur recipere
ab illo quibus mandaverit
gravamen ut ne suffraga-
neis et de electis et cetera officium de le-

vel sup qo̅ianm q̅ si dn̄s lig
p̄ ḡsecracōni electi p̄nt co
ferri alȳs bn̄ficia q̄ue ha
bebat ip̄e electus. dn̄ q̄ n̄ di
gnis. lam ⁊ p̄ vij q. n̄c p̄nq
b̄z ille t̄xt c. vetcandū q̄ p̄t
sibi aliqd̄ nis compete re
fmittendi | de p̄ben c. ep̄s
li vj. Item ab electo cōfirmato
⁊ consecrato fidelitatis exigi
inualuerit, j e. significasti (lib)
formaz que traditur | de iure
iur. ep̄o. Item nota q̄ con
firmandi vita et actus
inquiri debent ubi est
conuersatus q̄ma p̄nt nec
lineus ibi fieri j e. postq̄ l. gen
de illud. Item antheporte
et eporte et exemptore elec
tiones p̄nt legati missi de
latere ip̄e exc̄sso confirmare
alij alii h̄c n̄equeunt n̄ eis a
sede ap̄lica sp̄aliter sit commissū
j e. c. albatem li vj. attam
no p̄t confirmatus sine meta
dilatione p̄t m cōfirmatur
tempore exempl contra ipm̄ j
de a̅ai. Sup hijs n̄ p̄t ca
he q̄m en no mcanit in elec
tione q̄m eu no p̄t n̄ ex talis
p̄ea emigentibz in p̄ncipiale
lint eis more ip̄ius relata
de none pandatur in p̄bitas
vel altius latentis vitij q̄m
defensis q̄m vix ignorari po
terunt veritatis reuelet ⁊ de h̄mōi
fidem faciet ip̄o in iuramento et
t nulli li vj. Item contra electo
nem factam adnerabz ptibus
michi e p̄t apte alta opponi
n̄ tale q̄ opponatur q̄ icon
ulnus tam opponitur ullius
roboret ipa inire j e. c. q̄m li
vj. Si quis aut contra pas
sillatōnis electōnis vel p̄nis
ioris formam aut contra p̄
sonas eligentium et electi ke
llaris cu alt p̄misso p̄sona
tum dignitatum vel aliorum
bn̄ficiorum curatorum sinecura
vel sinecura se opponat ipse h̄
appellacōni adh̄re q̄ vel ad
alium appellantes in instru
/ mento

publico seu literis sup appel
lacōne confectis omnia et
singula exp̄mat q̄ue in for
mam intendunt obicere vel p̄
sonas in p̄sencia testium
corporale p̄stito iuramento
q̄ credunt seque sic exp̄miuntur
esse vera et se posse p̄bare
vel nec ipsi vel ipsis aut h̄ti
tes p̄nt obicere aliqua q̄ue
no fuerunt in literis vel instrume
tis exp̄ssa vel aliquid p̄ga
emisserit vel verisimile h̄re
appellacōnis illud ignora
uerunt et sup h̄ p̄stiterint
iuramentum et tradunt si su
pervenientes p̄bacōnes legi
t. si appellanti sit adhe ap
tam is q̄m opponit q̄m
is q̄m defendit ⁊ generalis
omnis q̄ue interest et quos
tangit ipse vel p̄curatores ad
cansa instructos ad sedem ap̄
a die abicacōnis iter arripiat
j mensem et si p̄ alium no
venerit p̄ xv dies p̄ adue
tum alterius expectata in elec
tionis negocio no obstante ab
sencia alterius sic deinde fuit
p̄cedatur et qui defecerit in p̄
bacōne eius q̄ obiciat in form̄
ad expensas condempnetur et
q̄m defecerit in p̄bacōne eius
q̄ obiciat in p̄sona abusionis
ecclesiasticis tneno sit suspensus
ad q̄ infra idem tempus p̄pa
temeritate se ingesserint illis
p̄ectus sit p̄natus l̄ra p̄ba
bilis et sufficiens ip̄m ex
cusaret h̄ p̄bant j e. c.
Lamneus q̄ hoc di v.
et loca no est in appellacō
nis sum vel carē diuersse p̄ste
sz cū in forma vel p̄ opponit
enna vel defectu quale cu
tunstancia si no specificat
sup illis no audit et si in p̄
stella dedicasse j e. no nc
⁊ in eadem ca. sup illis
aliuis h̄re opponat p̄ sapi
gracie no p̄nis necesse p̄t in
easusque exp̄ssa appellatur
q̄m no fuerat formaz et p̄

Appellacionis remedium ut per mag-
querelis non presumptis obiecta
nec ea alia nisi in talibus
exceptis ¶ Premisse forma lit-
terarum repellatur nec eciam infir-
metur per eorum super hiis litigancium
statum adversarii confessione et
re Romana per eam re conser-
uacione ut frivola et c statuimus si
vero idem est quis contra electi
nominatam personam ne ab aliis
eligatur ad sedem apostolicam ante eum
et electio fuerit appellacio
re qui contra eum vel eciam locum
suum habet aut extra iudicium ap-
pellavit re eorum vel vero item
omnes electi kathedralium et
regularium ecclesiarum quorum elec-
cionum confirmaciones vel infir-
maciones ad examen sedis
apostolice devolvuntur in iudicio sive extra
ibi vel appellacione interiecta re-
colunt infra mensem post con-
sensum iter arripiant et quam
cito commode poterunt locorum
considerata distancia petitu-
ri super electionum confirmacio-
nes vel prosecuturi suas cum omni-
bus actis iuribus et munimen-
tis suis et processibus
suos colligentibus coram sedis apostolice
comparere personaliter teneatur
quam per xx dies expectati post
advenire contempserint
vel infra eciam interim de-
gnaciones infra predictos
xx dies post tempus statutum
sit admittenda videbuntur te-
neantur facere plenam fidem
coram ipsa vel alio cui
ipsa duxerit committendum
super eam infra idem tempus in
sed impedimento cessante
se paratos ad omnia premis-
sa sufficienter instructi pro-
batur et ipsi in eorum
causa cessante personaliter
se presentabunt ad diem iure
prefixum in electione presentet
ipso iure vel eciam personaliter
iudicio presidentis eos ex-
cusaret vel ad tempus aliud
per tenorem temporis detur et c
se procuratores in quorum vel
informacio plena fuerit

[V]olumus
Potest tamen de ipsis electori-
bus due persone ad minus infra
idem tempus transmittantur ad
omnia super ipso negocio plena-
rie instructi quas electioni con-
tendunt esse contingentes quibus
in expensis debeatur a prelatis
electi eisdem eleccione
pertinentibus si sint discreta
vel decanis pluribus in ecclesia
Si vero in discordia eleccio facta
fuerit tunc persone ad minus de
qualibet parte si plures sint elec-
ciones vel recepte electi cum un-
a eleccio mittantur in necessitate et
moderatis expensis electore
quas si electores exhibere
contempserint privent iure
eleccionis nisi eos facultatum
impotencia excusaret
Et quia utrique et electi cum
aliquis vel aliqui se opponent
opponens vel opponentes in
propriis expensis si plures
sint duo ad minus compareant
cum actis et munimentis insistenti
vel ut sedes apostolica de omnibus
plenius informetur et si eli-
genciis electores concordiam vel in
indiscordia celebratas infra
xx dies post quam commode
poterunt electis presentare
distulerint qui culpabiles
fuerint processus presentacione
totaliter sint exclusi et bene-
ficiis ecclesiasticis triennio suspen-
si nec de iure quod prodempsi [illegible]
ipsas instituendas vel per mittere
opponentes vel electi mittere
vel venire seu expensas
ministrare contempserint de-
bite neglexerint nisi infra
eciam et probabilis excusaret
et tunc privatorum sufficienter
instructorum mittere vel nichil
obstante cessante dictas per
penas illigere teneantur
actus appellacione processus vel bene-
ficiis triennio sint privati se
de opponente seu opponentibus
cum utrique est electus etc

ph' impfectatoe sin nec nllm
pmdicium generet idem est
de postulat' et depostulan
bile n' quia postulati con
sensum prestare nec pmittet
exhibere expensas aliquibus
tenentur sed postulantes
sine misericordia nec moveri
li expensas psonis talibus
subministrare recipient illis qui
aliis ecclesie alligati liberum
non hunt sine licencia pre vola
cum tunc quos inchile dene
teris inmus observancia in mun
teris ingredient expensi
tatur Iniquo de nobis electores postulan
elegentium electore postulan
tibus et postulati ideo simetur
eo insidiis sint seu equitatis ca
nonum vendicabit et qui rece
perint dictam sine licencia ante
ferunt negocium sit finitum onus
iure electionis vel postulacionis
sunt privati tu alii ab electionis
confirmacione vel facta provisione
enim adipisci ipsi inferiore
negligencia sint devoluta
elegendi potestas ad se approbas appel
latur omnia supponis data de
finientur set probantur ex e cupi
entes et c si pro qm que bi vero
li vi Extra non qui illi qui ad se
ab accessunt ecclesias invitantur
electore negocia instructi ca
dehent fructus beneficiorum suorum
ta eundem ex morando et re
deundo recipe non obstantibus
privilegiis vel consuetudinibus
contrariis distinccionibus cot
tidianis solummodo exceptis
ac si personaliter residerent e
tu ub dicitur li vi Item si
contingat extra iudicium in
electionibus eorum vel maio
re per cam manifeste simo
lantur appellari nequaquam ad se
dem ap taz devoluatur set u
tune parti ad iudices vel ext
iudicum appellat in septus ex
cunque probabilis que probata
deberet legitima reputari
In omnibus tum premissis casibus

liceat partibus absque appellacionibus
illa fuit venite pulltate re
cedere antiquam dictam ap sunt
pruitate et inferiores iudices
quorum sat capere eorum appel
lacione tempalite Desimus pe
nitente lente omnia diligenter
inquirat et si ta mercesse
recepint se dare vel aliqua
intromittant si precognat pe
libus cum in competente aplo
cum omnibus actis et muniment
suis se appellacio respectiva
hinc lit ut si ipsi inquisicione
premisse non habita electos
confirmaverint vel consecra
verint consecraciones illius
sunt firmitate et ad confirma
cionem et consecracionem eorum
per annum totum sint suspensi
tue et c pruda lex
At hic ap appo nec desert am
adtam tam donec appto
vel eius procuratorem fuerit inti
mata et c se eam electionis
inelemiter et yualit debeat
intimari hoc in eod set si
contra electum vel postulatum
vel promoveri ad aliquam dig
nitatem intentata que obiicit
aliquis evidenter aliculi
alii prone defectum opponit
primi defectus opposite l qu
sius negueant per ea renovati
Set promoverint sup defectum
ante omnia substancia obiectum
et si defecerit in probando huius
defectum ap sententiam causa ou
e privati et pro mioz primatur
at si in probacione omnium que
obiciebat defecisse esse fore
te et e abeo elho idem
est in illo qui manifestum
defectum in insti anditum et
alios corporis membris
et consenciebus nectuo sine
moria et in intellectu oppor
le de ubi seg consistit hoc no
lp procurator ad appellacionem
contra electionem vel pos
tulacionem et provisionem clamiq
ud est p donas n' omnia que
in forum dicios vel ppatis

Vel xx que appellare intendit
singulariter et clare in eius
peticio sint expressa et habe
ant specialia mandata mrad
di corparalit in amat eorum
generali procur existit qui p
tendunt huiusmodi vera esse et
se posse probare ut e parrater
li vi Sequitur de electione et
presentatione sacerdotum parrochia
lium qui debent esse idonei
scientia moribus et etate Nam
collationes de ecclesiis parrochia
libus facte hiis qui non attinge
rint xxv annum carent viribus
Ipso iure et is qui in ecclesia
parrochiali rector extiterit
eosdem personaliter teneatur infra
annum a tempore sibi commissi
regiminis nisi canonice se faciat
ad sacerdotium promoveri et nisi
infra idem tempus promotus fuerit ecclesia
sibi commissa nulla etiam moni
tione premissa ipso iure
sit privatus Sed si tamen de
anno transierit quod infra ipsum
nequivit ad sacerdotium promo
veri non vacat licet totus an
nus sit elapsus nec potest
alteri eo vivente conferri
Si non currit a die quo regimine
ecclesie sibi fuit commissum et pos
sessionem pacificam habuit
per eum stetit quo minus haberet
Si promoveri iusto impedi
mento detentus infra hoc tempus nequi
vit Sed si cessante impedimento
non fuit infra idem tempus promo
tus sit ipso iure privatus ne
scandalum fiat Cum ad benefi
ciata ex nunc ecclesia poterit con
ferri Possunt tamen episcopi et ce
teri superiores cum hiis qui huiusmodi
ecclesias parrochiales optinent
vel optinuerint instituti in re
sidentia et in ordinibus li
bere dispensare usque ad
septennium insistere studio
cenctes promoveri minime
teneantur nisi ad ordinem

Subdiaconatus primo ad
quem infra dictum annum re
cipiendum ne retro cadere valeant
teneantur Alii ut dictum est
sint privati et elapso septen
nio ad dyaconatus et presbiteratus
ordines infra annum se fa
ciant promoveri alioquin infra
dictum non admissum ipso iure
sint privati haec probantur e
contrario Sed talis commissa
in pri et gl et ii etc cum de
eo haec per horam Sit autem pena
in locis haec in ecclesia paro
chiali nec extenditur ad ec
clesias collegiatas et si ali
parrochiales extiterint nisi
ad curam regimi assumptus
Sed prius sit monendi et per
depellendi per substractionem be
neficiorum ut e statutum h m et
c cum iniunctis quod inferiores
Si vero non intendens ad sacerdo
cium promoveri etiam parrochi
alem ut fructus eius quia per annum
recipiat sub voluntate inita
ta promotus fuerit tenebitur
ad restitutionem fructuum quia eos
receperit fraudulenter et illa
qui ei contulerint ita scientes
tenetur ei restare eorum in depe
rum ut e commissa quod terrarum
tamen non licet alium non constituto
in etate legittima et sacerdo
parrochiale ecclesiam commendare
nec et tali nisi magna et
evidenti necessitate vel utili
tate suadente et sic solum per
sona usque ad sex menses ut e
nemo licet Sed quia debet
sacerdos parrochialis habere
scire libros sacrorum lectio
narium antiphonarium bap
tizarium computum canones
penitentiales quos nominis de re
noticia est ut re quod que autem
prima usque ad quod Nota quod episcopi
psalterium omelias per circulum
anni dominicis diebus et sin
gulis festivitatibus aptas
ex quibus omnibus si unum defue
rit sacerdotis nomen vix in eo constare
poterit exempum est quod ipsis

De translatione Rubrica

Dictum est supra de postulacione et electione ministrorum ecclesiasticorum. Sed quia illi qui sunt in officio minori quandoque postulantur ad maius, ideo sequitur de translacione eorum.
Translacio autem est de una ecclesia ad aliam. Translacio regularis sit autem translacio de minori ad maiorem, nec autem ad parem dignitatem nec ad minorem quando quis promoueretur de minori ad maiorem debent promoueri ut est c. i et ubi et xxiiii di. legimus et nam gradatim conseruiuntur honores etc. et ho. ut gradatim. Clericus vero secularis qui habet beneficium potest transire de auctoritate sui superioris alias non. Decretum ad monasterium regularis ac tu licencia sui prelati ad seculum dicitur ut in c. de regularibus. Qui religiosi. Sed episcopus vel superior transire non potest ecclesiam ad maiorem sine auctoritate sui pape ut in c. preterea et vii q. i inter corporalia, nec auctoritate legati nisi de licencia pape quia nullus alius legatus potest ut libro vi de officio legati c. ab eo. Idem est in electo confirmato in episcopum ut c. inter corporalia et nec ecclesiam et in altera exempto ut in c. cum abbatem et de decimis. Venerabilis et c. decernimus et ubi religiosus ad dignitatem seu prelacionem extra suam ecclesiam seu religionem. Dicitur ut c. quam de electione nec sine licencia sui superioris transire non potest quod dicitur ut c. de electione. Quod cum et c. sunt non quod nemo transit ad aliud et ecclesiam absque licencia sui superioris prima nisi habita et ambita licencia. Et quando nisi non prima ecclesia accepit quia fuerit debet per esse non sit absolucionem per ipsam et literam vii q. i non

obtendit et dicitur ut non est de talibus nisi quod pena.

De auctoritate et usu pallii rubrica

Supremus usus est pallii declarandum. Sed quia ordinat electos petere pallium qui debent pallio insigniri, ideo subditur de auctoritate et usu palii. Unde videndum est primo quid sit pallium et cui debeat concedi et a quo et qualiter et ubi et quo tempore pallio uti debet. Pallium est insigne archiepiscopi vel episcopi ornamentum de corpore beati Petri sumptum ut c. de electione significasti. Sed qualiter assumitur de corpore beati Petri dicitur quod pallium benedicatur et consecratur super altare beati Petri et ibi ponitur et ille qui debet uti pallio recipit ipsum de altari si est presens vel aliquis pro eo si est absens. Conceditur autem pallium apostolica patriarchis primatibus et archiepiscopis et aliquibus episcopis de gracia speciali de consuetudine in curia et isti tres menses a tempore consecracionis computandos vel a tempore confirmacionis si iam erat consecratus debent petere pallium per se vel per nuncium et non petitum fuit cessante simili impedimento potest accusari et ad dignitate removeri et optento pallio et non ante poterit vocari episcopus vel primas nec potest ante facere ordinaciones conuocare concilium et alia que pertinent ad ordinem episcopalem ut c. de electione quod sicut electus primo et ij et c. patriarcha dicitur in speciali c. de eo quod de elect. Significasti quod sicut et c. de elect. Item debet peti cum instancia et cum c.

Sed dicitur quod metropolitanus quando recipit pallium, ut cum forme sacramentum obediencie et fidelitatis ut c. de ista forma pallium

Et capitulo ult. et c. de electio.
significasti ii pal. gratiam vel
licet sacre et principalis muneris de
postulas Rome ii xi et verbis
pallii subhaec que forma verbe
concedit palium ad honorem
dei omnipotentis et beate marie
virginis et beatorum apostolorum
petri et pauli et domini pape
tuis et ecclesie tuis tibi commisse
tradimus tibi palium de corpore
beati petri sumptum in plenitudinem
sive pontificalis dignitatis ut
utaris eo intra ecclesiam tuam cer
tis diebus qui exprimuntur in pri
vilegiis ecclesie tue a Romana ec
clesia concessis i.e. ad honorem
et c. ult. Et sunt hi dies [illegible]
ipsi Nativitatis domini festivi
tas sancti Johannis ewangeliste
incarnacione In epiphania In
ramis palmarum In cena
domini In sabbato sancto pa
sche tribus diebus Resurrecti
onis penthecoste festivitas
sancti Johannis baptiste
omnium apostolorum in tribus festivi
tatibus sancte marie In festi
vitate omnium sanctorum In dedica
cione ecclesie principalibus festi
vitatibus ecclesie sue In ordinacio
nibus clericorum et consecracionibus
episcoporum et in die anniversario
sue consecracionis ar. i. de ser
c. ult. et de [illegible] in provin
cialis [illegible] pallium signat
plenitudinem [illegible] potestatis
Et ideo utitur [illegible] nisi
[illegible] sollempnitate et [illegible] in
illis [illegible] signat plenitudinem
pontificalis officii [illegible] vocati
sunt in partem sollicitudinis non
in plenitudinem potestatis i.e. ut
c. ad honorem Archiepiscopi
et alii tamen [illegible] in diebus
sollempnibus et in missa non
in sollempnitatibus et in temporibus
etiam sue provincie c. de pa
lium c. et c. cum morem

Et si ei ecclesie ad honorem dun
taxat introductum i.e. c. eodem
ut in c. Ad honorem [illegible]
cat passionalis etiam si [illegible]
indutus vestibus vel [illegible]
non potest eo uti ut in se c. i. [illegible]
intra ecclesiam clausure venit quod
tunc [illegible] hast
Concedit [illegible] aliquid [illegible] pall
[illegible] aliam extra provinciam vel
diocesim pallio uti [illegible]
suffraganeis sunt vel [illegible]
ordinati tamen dummodo fiat
de diocesanorum episcoporum volunta
te i.e. eodem c. Aliud autem
pallium non potest metropolitanus
alii commodare quod personale
est et cum persona [illegible]
[illegible] provinciam possit
suo pallio uti [illegible] aliquis
in [illegible] sicut [illegible] ap
[illegible] specialem i.e. c.
[illegible] Archi
episcopus translatum ad aliam ecclesiam
non potest secum deferre pallium
sed dimittere [illegible]
petere aliud ab apostolica sede [illegible]
Rome ii et c. ii. de renunc. et
supplicacione [illegible]
[illegible] qui transferuntur ad
aliam ecclesiam [illegible] confirma
[illegible] pallio [illegible]
Dic quod [illegible] dominum papam
[illegible] si denega
[illegible] pallium quod predecessor eius
habuerit [illegible] de [illegible] eccle
[illegible]

De renunciacione

Quoniam [illegible] que per electionem
acquiruntur per renunciacionem
remittuntur [illegible] subiungit
de renunciacione et [illegible]
[illegible] Cum sit Renunciacio facien
da [illegible] possit renuncia
re [illegible] compellatur
renunciare Et si renuncians
potest [illegible] Renunciacio
est [illegible] vel invite sponta
nea [illegible]
[illegible]
privato [illegible] Remo

vt in c. vii et c. demum per tal(em)
dando l. i q. vi. c. item
decipiens et eciam possit ins
tr(u)i ad q(uod) hoc est ideo de
(?) si hinc quia inim(ici) hinc
renunciari non potest ff. de quin(?)
quod sunt qui sponte spontanee
et ideo dicitur quia coac-
ta renunciacio non preiudicat
ut supra e. t. c. vi q. i. c. i et ii
Item dicitur spontanea pro-
pter furiosos qui non stat(im)
huiusmodi facultate xv q. i. aliqui
tos et ideo nunc sunt renuncia
re non possunt xviii q. ii. con
saldus facienda est renuncia
cio in manibus eius a quo
fuit beneficium institutum et
confirmacionem xi q. iii. demum
ab illis non dimittere sine
scien(cia) episcopi inconsulto ut e. ad
monere Alias non valet renun(ciacio)
nacio et prelatus potest eum renouare
tae et inmunt(?) quorum intersit
ut dicitur ibidem nisi renuncie
tenare seu renouare est
perpetuam quia est in habitu
et ipso iure nulla Idem est
in electis aliorum prelatorum
abbatum et similium super quorum
consensu renunciare
non debent arg. lviii di. c. i et
ii Si vero eciam renunciaret
in manum layci qui eam tollit
et ei pro putacione competit ad
eccam vel superiorem clericus re
nunciacio non tenet quia eciam
vel superior potest eum repetere
vt (?) Sed quantum ad
ipsum ut tenetur eam non
potest repetere et si repetit de-
bet spoliari ut e. c. (?)
bus Item si quis renunciant
beneficium suum quod non repetit
cum iuramento potest illud repe
tere non obstante tali iuramen
to si per quem obligatur ut e. c. ii
Sed si sponte renunciavit con
firmabit cum iuramento repetere
non potest ut supra de (?) Item si
quis clericus renunciavit super
beneficium obtinendo re
nunciavit ex compromisso tol(?)

qui sibi tenebantur super eo et
se ad voluntatem eorum non obli-
gationem contra ipsos Sed si
simonia obsistente (?) et
loqu(?) ut e. (?) et si obs
(?) obstante sed quis fraudu
lenter renunciavit dignitatem vel
prebendae tenere propter aliquem
qui expectabat prima vaca(tura)
re auctoritate apostolica ut in c. predicto
quod ille expectans possit pe
tere pinguiorem quam infirmitate
te graui detinebatur vel ad
aliud non movebatur propter consilium
prebendam vel dignitatem vacare
in prejudicio prebendarii credebatur
et renunciavit hec talis tenetur
eo et ambicio ut e. Sed te(mpore)
beneficiali c. vi. Abbas non vero
exemptus debet renunciare in manibus
episcopi xviii q. ii. abbas et
renunciacionem ad superiorem tenore
suorum in manibus superioris non
valet renunciacio vnde si abbas
venit monachorum abbaciam contra
tenent et obediunt ut e. de ele(ctione)
c. vi Sed abbas exemptus in
manibus pape debet renunciare et
si aliter renunciavit et alius elect(us)
fuerit electio debet cassari et ab
bas integre restitui ut e. c. vlt.
quod ut abbas non est licite destitutus
alius non fuit licite institutus
in c. q. vi. hic quippe et de accu(sacione)
ad peticionem Sed episcopi similiter et
superiores debent renunciare
in manibus pape ut e. nisi cum
pridem et de translacione quanto et de
in electo confirmato ar. de
trans(lacione) Inter corporalia renunciare potest
hiis quod habet ius vel vi hic
quia licitum est cuilibet renunciare
iuri suo vel pro se specialiter
introducto vt C. de pactis pactum
suum et c. de pactis Si quis
in conscribendo ut de regularibus ad
apostolicam et de sponsalibus Commissum
diligenter dic ut in decimo
de clericis coniugatis et de re iud(icata)
ipsa hodie restituere ut e.
cum (?) supra l. vi Sed aliqui pla
ti inferiores quarum ea que
renunciacio examinanda est

renunciare nec p(otes)t absq(ue) licentia
superioris, i(d est) e(piscop)i et i(n) ins(tan)ti ca(usa) pred(icta)
cause aut(em) p(ro)pt(er) quas p(otes)t re
nunciare ille sunt p(ro)babiles
De q(ui)b(us) v(er)o et quib(us) s(unt) ille Pr(im)e
cause p(ro)babiles no(n) sufficien
tes q(uan)tu(m) ad e(pisco)pos et superio
res sunt humilitas et melior
vita, i(d est) si n(on) sit p(ro)pter q(ui)dam impe(dimentum) s(e)c(un)d(u)m
q(uan)tu(m) ad alios sufficiente si
vellent tamen ad fugere me
lioris vite i(d est) de religio(n)e. Secu(n)do
debilitas tamen modicus
et utriq(ue) scandala plebis du
ra tolli s(ed) debet. Quare decem
cause ve(r)o sunt conscia enim
debilitas corporis defectus scie(ntie)
malicia plebis q(uo)d me scan
dalum et irregularitas p(er)se
p(ro)pt(er) constantiam timeris p(er)
e(pisco)pus limitata reddendi si non
tamen si illam sunt p(ro)pt(er) q(uo)d ipsi
officii executio p(er) partium
etiam primam impedit(ur) ut po
te p(ro)pt(er) symoniam. i(d est) q(ui) et gratis
i(d est) de symo(nia) tertia et p(ro)pt(er) ho
micidium si sit mino(r) de istis
h(ab)etur expresse i(d est) de actu
inq(ui)sitionis. Tertia ca(usa) est p(ro)pt(er)
infirmitatem corporis vel debi
litatem que vel infirmitate
vel senectute p(ro)venit et no(n) p(ro)pt(er)
q(ua)mlib(et) s(ed) p(ro)pt(er) illa tamen p(ro)pt(er) q(ua)m
impotens redditur ad officium
pastorale ...
...
corpora ...
...
p(ro)pt(er) defectum scie(ntie) ...
...
...
...
et s(ed) desideranda sit enim
... in pastore ...
... competentis et tolleranda
s(ed) debet ... s(ed) ta
in spiritualib(us) q(uam) in temporalib(us)
...
doctrina ...
...
...

ac p(ro)fess(us) sibi dixi(t) Tu repuli
sti scientiam et ego repellam
te ne sacerdotio fungaris
m(ihi) q(ui)a plebs nesciret regere
... Si ... rectum co
natum dilex(it) s(e)c(un)d(u)m ...
doctor p(ri)mus tradit in de se
quitur. Quarta p(ro)pt(er) malicia(m)
plebis q(uia) si tot sunt mali
q(uo)d nulli p(ro)d(est) p(re)esse ...
... Quinta
senectus discipline ...
... q(uod) san
guine ... cum
... mortis ...
iusta e(st) causa renunciare
... et de ...
... et superior ...
... nec peccat
... quo ...
... si ... sit pestilens et
mortifer ... de quo ...
... ad ...
p(ro)pt(er) scandalum ... sine
peccato mortali ... no(n)
... Sexta p(ro)pt(er) irregular
itate ...
... non ...
... irregularitate ut ...
... non ... in ...
... culpa ... et ...
... qui laudabiliter sunt in
plenum ... dispensabile ...
... non ...
... et insufficientia ...
... et ... p(ro)pt(er)
laboris angustias et p(ro)pt(er)
... p(ro)pt(er)
... inspiratione ...
... cum ...
renunciat ... nullo pac
to vel condicione interveniente
s(ed) renunciare i(d est) ...
... de symo(nia) ...
... simpliciter et ... renun
ciaverit si intendat ...
... temporale ...
... apud
deum ... de symonia ...
... sicuti

De symonia est dixi dno
benficia sua libe' ac sine fra
ude i manibus epi resignuet
hac intecione ut fiat pmuta
cones no peccant ut laate
lingue se ex parte aliquo pmu
tacom talem impedire ac al
ios iure resignasse, decreti
pmut lig mutal vij et si coni
uetur aliquibus ac eos ipo
pmutac volentibus illius
decr firmitati, de re pmut in
clem. Si qs ac remitanciut
iuri suo pure et sine condicione
ppter no audit' ex d' cla ciuit
h ex e impma Renunciaco fa
cienda i manibus ppona plittat
[illegible] et c mi Gimmq pt fa
p parron hoc ergo distingunt
[illegible] hic maiorem spuale ad h et
nec si dr pt ff d' mori illud
q sic a hic spuale ac libera
voluntate et tunc pt a' hic ge
nerale tm e tunc no pt ff d'
pcur l procurator tutore et
procuratur liba' e j depu
tum ad agendum l vj [illegible]
cu illius mele v dicit' Reim
ciacos dignitatis ul benficij fcu
ncos [illegible] p ptm ad hec constitui l3 l3
[illegible] fuit renouatum ipo in
et superiori cui fiebat cessio
ignorante ur pmaliqa ipore
ul aliore renunciacon ipius fuit
occulta temporibus renuncia
are symoniacam e intrusit fb
aliquos et tenent' restitue
os fructus pceptos et ipsos p
quos tenent' pouient j q.
Si quis ij. Item cogit' qui ab
tinuit licenciam renunciandi si
renunciac' [illegible] no wlt quia
superior licenciam contedendo con
siderat comodum ecce a' ppiam
salutem petentis quorem nente
wlt impedire j e quid t ro
e ne superior illendat' ar b de
pastl Bone fro pscrimus ac
contra cu qui cu magna
instancia et psciencia pe
tit sua renunciacoem admitti
de pe d i de quorum ase
nu ho mpellit' ach renunciac
mutuo vn q i cessius et
argo j de Ruh c gro pas et ta toralis l vj qr re
dio ut ibi c j. Nota q inte
dans renunciaco si vacq superio
rem ad recipiendum asstitu eius
et peniteat antequam superior
remilt sibi no noiz e lecte
gratuit e loco pme u q
vj. Si quis et h v m e u pma
lect sie capacosa ff. de g me
nemb et j de g llm mutac
l vj Item pacto remitt no pt
q no de cepit ff. de pact
li pact nec ius qr hoc sibi co
pete' ignorat ff de in offi rp
w j iural Effectum renuncia
cionis e ut renunciats repete
no possit q semel sponte
renunciat nanque l3 mutato
re e c. et vij q i qui pudosi
Item ppt negligenciam pt ple
latus remoueri j de offi cust
c h et iij j q j c erat hec vm
quando est crassa negligencia
j de offi archid' ca quie
mutaco volintaria
d3 eo no coercetur
q me ca ad auer
tuad u offi sacdotis
j epm j de tali qu

De supplenda negligencia prelatorum ul subditorum

Dictum est ex quin
dus cau
platus pt
renunciare
ul remoueri Et quia qndoque
ppt negligenciam remoueretur
Et aliquam palam suppletur ideo
sequitur De supplenda negligencia
platore ul subditore Circa
quam scitum' qd suppliat cura pa
storalis p prelata negligencia
p insufficienciam p enis carenciam
seu absenciam et p enis cul
pam Item officium plan in
quatuor consistit in iudicio
et canonica institucione collacione
indispensacione et in tempo
rali administracione licet aut
p negligencia possit platus
remoueri ut pt pac n quia
tn enis negligencia suppletur
p superiores in hijs q sunt ex
pessa ordinis spualis ar vm
q in cathalogo et x q in
congruus et c nuc de co sec
in hijs que sunt in dicione
co tenendo j de sen ex dario
et j d' offi ord ab exprimenda
et c Inrefragabili

Aut que sunt in dio͡ce͡si͡ne no
limitarie sine ꝑ mictere ꝑ
ut consimile Bnficia ꝑ capl̅z
suppleantur ꝑ de conss ꝑben
iulla et si tamen negligens
fuerit tunc patriarcha in ubi
est ꝑ e lig. Elivatis dec dila
ne ad alium superiorem ꝑ dic
vi ꝑ de concess ꝑbeni ꝑ ulti
Et distingue sim ꝑ aut ꝑ
neglientiam plati a capitulo
Si ꝑ negligenciam plati tunc sufficit
ptas conferendi ad tamen ut
dictum est et ꝑ neglienciam
capli distinguunt a tota
tamen e negligens et minor
maior ps Si totum tunc transfer
tur ptas ad superiorem ꝑ d consso
ps postulasse n consuetudo
repugnet ꝑ d elect. ꝑ cum
gratia vol. cona n Si minor ps
sit neglies remanet penes
maiorem ut d decreto Done
n v ꝑ pri ꝑ si maior no trans
fertur ptas ad minorem si ali
quos in sedem maioris debeat
prenalere ꝑ de electis lig. dic
tu ꝑ de elect ꝑ Item si ma
lor et currit tunc tpns ano
tacia n apacacione ꝑ e lig. et
quando pot ordinare ꝑ no ꝑ
de conss prebeni quia dnisk
tatez ꝑ ꝑ ꝑ hic ꝑ et Item
inde ipsi dictum Si plati
rees no conferunt ꝑ sed qnencs
ꝑ natos admistratores ne cara
Vacantes que no sunt de mensa
ꝑ solent habere spales receptores
ꝑ obedienciarios hanc dio
ꝑ quatore sua ut ap ca que
sunt exempta ostruct ꝑ
hos quibus plato ꝑ platos
fuerat conseruanda et no ꝑ
mittitur illa applicari necc
platore ne pensiones ꝑ mat
Talis aut que sunt tempe
rales administracionis sup
pletur ꝑ tam si ꝑ neglien
ciam destitu tura pa
storalis que suppletur per
coadiutorem unum ne duos
quos potest accipere ꝑ

no accipit tunc capitulum sibi
potest assignare et si no
lit recipere dabitur sibi a sum
mo pontifice qui sui cuncta
curam gerit que platus
agere ꝑ no pt ꝑ de cla go
pastoralis li vi etc pla
ki ulti vii q i pontifices
et c quamus inicia ꝑ pot
sunt lima superioris de
legare ne ꝑ ꝑ pontifices
Item ꝑ carenciam seu absen
tiam olim supplebat ꝑ
statore datum a superiore in
hiis que sunt spualis dis
pensacionis ꝑ obitum
et c si hodie ꝑ capitulum
sine licencia auctoritatis fa
ciendi ꝑ de maio et obl ac
olim et c spali li vi et pe
tansa tam in spualibus quam
in temporalibus instrac ꝑ e
Si epus li vi n tam esset ne
gliens ꝑ ma tunc archiepus
posset mittere visitatorem qui
instrect in temporalibus spi
ritualibus ꝑ ꝑ ꝑ
ad collacionem ꝑ tm no
pt conferre n sit archiepo
ꝑ ꝑ ꝑ
li vi Cum ꝑ ꝑ causam
ꝑ de ꝑ et si tam li vi ꝑ
sinante successori ꝑ ne se va
cac illa Item ꝑ ꝑ ꝑ
plati ꝑ forte ꝑ sus
pensi ꝑ ꝑ ꝑ transferetur
modicum ꝑ ꝑ ꝑ ne
no limitacia ad superiorem
dum ꝑ no sunt negligens in ma
petendo absolucionem ꝑ e ꝑ
li vi et ꝑ d conss ꝑben quia
diuersitate Si vero sit ꝑ ꝑ
indignum eligendo et tunc di
stinctive ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ
ꝑ et tunc no transfertur po
testas ad aliquam ꝑ
aliquo ꝑ que defectum eius
suppleret ꝑ de ꝑben ꝑ ꝑ
cia maiora et tunc dicitur
ꝑ c ꝑ ꝑ neglienciam ubi in
hiis ꝑ ꝑ ꝑ alibi

Abbates possunt benedicere no-
vicios et alia que ad hunc offi-
cium pertinent exercere. Et est sciendum ne-
gligentia in benedicendo abbates
l. e. t. i. c. [illegible] idem in nigris
monachis est. Et quidem non
quia non est periculum tantum in albis
sicut in nigris quia albi se perpetuo
muniunt si fecerint aliquod
fore [illegible] sed nigri non et ideo
facienda [illegible]
l. 6 de elect. v. periculum li. vi
Item negligentia dissoluta
in prelato mortale peccatum est
quia debet sollicite inquirere et
corrigere subditorum excessus
nec excusatur per ignoranciam
l. de off. archidiaconi c. [illegible] et l. de
accus. inter c. plures et ipsud sequitur pro
negligentia prelatorum de
crimen enim est notorium nec
[illegible] tantum neglectus
probatur. Item superior inquirere per
et corrigere subditum suffraga-
nei sui licet alias possit inquirere
l. de [illegible] c. [illegible]
vi dicit ut ibi quod archiepiscopus
Item negligentia dissoluta pro-
solum est ff. mandati l. si fide-
iussor l. de [illegible] quod negligentia
solum reputatur negligentia l.
de [illegible] quod negli-
gentia unius alteri obesse non
debet cum iniquum sit quod alterius
odio aliquis pregravetur
et de [illegible] in quibus et
de [illegible] non [illegible] li. vi.

De tempore ordinandi et qua etate ordinandi sint

Tractatum est supra de
electione ministrorum
ecclesiasticorum sed quia
tales debent ad ordines promo-
veri l. de etate et qualitate et
ordine preficiendorum [illegible] de tempore et ag.
et qualiter sint ordinandi.
Unde videndum est quid sit ordo
et numerus ordinum deinde qui
ordines sint conferendi [illegible] quibus
per ordines conferre et que
sint debita ordinis et de
forma ordinandi. Ordo est
signaculum i. sacrum quoddam
quo potestas confertur ordinato

Ad primum ut sic. Ordo est sa-
cramentum spiritualis potestatis ad
aliquod officium in ecclesia ordina-
ti. Nonne sunt ordines [illegible]
aliquos quinque minores sive non
sacri et quatuor maiores sive
sacri. Quinque minores sunt non
sacri scilicet psalmistatus ostiariatus
lectoratus exorcistatus et acolitatus
Quatuor maiores sunt sacri
scilicet subdiaconatus diaconatus presbyteratus
et episcopatus xxi di. Cle-
ros et psalmistatus sic ordo pro-
prie videtur xxiii di. presbiter
et xxiii di. Lectorem et psa-
psalmistam multi clericalis
dicitur sine tonsura [illegible] et quam
contingat. Item de ordine episcopi
non expressum xxiii di. Illud
et l. de presbitero [illegible] Venientes
xlv. [illegible] Theologi dicunt vii tantum
esse ordines dicentes presbiteratum
seu consecrationem non esse ordinem
Idem de episcopatu. Item xxiii
di. c. i. [illegible] ostiariatus
primus ordo cum psalmistatus
non est ordo sed officium dicendi
psalmos [illegible]
et ab [illegible] xxi di. Cle-
ros et xxiii di. presbyter [illegible]
dicitur ordo pro tanto quod ordinatur
etiam in cantando. Item tonsura
dicitur ordo i. signum et ordinem
datur enim in signum regni quod maxime
competit [illegible] caput est
[illegible] et ad
superiora [illegible] significatur
per capitis rasionem xxi q. i. c. duo
Item dat congruam dispo-
sitionem ad ordines suscipiendos
et est simile de cathecismo qui
est dispositio ad baptismum et
cathecuminis non dicitur
damus xxiii q. i. cave. De
ordine episcopi distinguitur
[illegible] dicitur ordo quantum ad cor-
pus Christi verum aut quantum ad
corpus Christi misticum quod fuit
ecclesia quantum ad corpus Christi
verum tunc idem est potestas sacer-
dotis et episcopi et etiam pape

Quia ita in veritate conficit sacer
dos corpus xpi sicut Epus il ppa
ppa Unde dicitur qd sacerdos est pi
in ordine excie ut supra se nullu
habeat xvi di. Electos circa
medium et sub hic accipiunt ordines
magnitu ordinat ad corpus xpi
unde est Episcopatus vel est ordo Di
cuntur sicut relacio ad corpus xpi
misticum Epus habz maiorem
potestatem quam sacerdos quia
crismate fronte consignat et de
facra unne c me p in fronte t
b dcomsue quito t ordines vii
2 d co t sim h pnd diu ordo
sine dignitas t sic no obstat oia
Dzordo Eporum est quadripartitus
In patriarchis archiepis me
tropolitanis t Epis Sz archi
epi et metropolitani id sunt
xxi di cleros t patriarchi et pima
tes sunt id xcix d q i. Item
pus quo debent ordines conferri
est in iure determinatum ut consta
b host pt om die conferri ar
he consultacionem Item qtuor
minores ordines scil vim vel duo
bus dominicis diebus vel aliis
festivis quibus Epus conferre
se dco et ei pt etiam pergitur
cunsecratio ut ibi Dz unique placet
posse Epus ad minores ordines
promovere dicit Rex pt di
ti no sit ordinaco generalis Sz
generaliter debent conferri do
tpre dicto de m q seqnti
Omnes sacri ordines sz subdy
aconatus dyaconatus et presbit
atus debent conferri nisi sex
tribus anni tpe s in sabbatis
ieiunii quatuor tpm t in
Sabbato ~~sancto pasche et de~~
~~ante dominicam~~ de passione
s in Sabbato sancto pasche
ut dco t lxxv dic c ultimo
valet consuetudo neutrum e
Cume Et si quis aliter contu
lerit punitur potestate conferendi
illum ordinem t ordinatus a
suscepto ordine debet suspendi
tractatum in capit. de tpe
quidem ltas et t consultacioni
ppa ex capitur qui dio dominicas
pt conferre ordines subdyaco
natus i et i Item omnes sacri or
dines pnt conferri die domca
continuato ieiunio tam ad ordi
nantes et sim h mane die
dominico sepius trahit ad vesperam
Sabbati precedentis et ideo sine
consecratur in vespera Sabbati
sine dici domica supplementum semp
sanguinem canonica in sublicato
tempore nullo Sic nulla e
lrac et lxxv di qd apostolus de
no pt quis promoveri ad um
ordinem in die Sabbati et
q d alium in die dominica qz tunc
frustra ieiunium continuaretur
hic quibz in die Sabbati antea
nam et die dominica ante pran
dium ieiunio iuxtis et si fiat
contrarium Epus priuat collaco
ne ipsorum ordinum et ordinatus ab
execucione illius i e. lras Dz in
dicit de qd punitur in pluribus qd de
linquit quia no delinquit primo
conferendo et in meo punitur
Et ideo plus punitur ordina
tor quia ordinatus qz debent
esse prudencior et qz cr b delisl
in c tex host dicit qd utique
conferens tam recipiens i utique
ordine delinquit Si enim no
contulisset ne recepisset primus
ios peccasset meollbe vel recep
cione sacri ordinis dum fuisset
ad canonicam mpnum ordinem
promotus Item si fuisset datus
ordo sedis meyse vel dumisset
in ordinacione prim et sic colla
te recepcio vnius est impedimentum
alterius ar i d co h fuit ar ze
r y dic ut ibi Si ltaj ordo
vero Epalis qualz die dominica
hora tercia conferri pt lxxv
di ordinacones i unde continuato
continuacio ieiunii cum in die
dominica consecratur et i ma
ne ieiunii quibz integrat
ideo est qui minores ordines
die dominica conferuntur ~~et~~
~~in mane ieiunii quibz intelli~~
~~gatur~~ quia tunc dies dominica
et Sabbati duo dies intelli
guntur Et pcti dz q consi
crato misa tangis mores aiye
confessores clericis l di past
qm et lxxv di qm t d de
electis quam sic eam h vi

Dicit ut ibi est vero et est sequitur
conferre possit omnes minores
et maiores ordines episcopus suos
subditis suis clericis nec aliquis
fuerit a summo pontifice vel ali
quo ordine promotus i.e. inde
tribuendis. Quod alienus cleri
cus in diocesibus ad alienas di
ocesis accedentes ibi velint
ordines celebrare vel quos non promotos
vel nisi rogati fuerint prelatis vel
mendicantes ut in suis diocesi
bus clericos ordinare alienos
Item quod promoti ut in illis pate
ribus tamen venerabiles exprimat
quare ipsos nec velit eciam neg
et ordinare alias ordinati sunt
ipso facto suspensi absque spe ex
ecucionis sine licencia sedis ap
ostolice i.e. sepe li. vi. Et episcopus
eum sine licencia sui superioris or
dinandum. Sunt ut dictum est
clericus fuerit nec affecta igno
rancia nec quocumque alio fig
mento quesito presumpserit ordi
nare per annum ab collacione ordi
num est suspensus et etiam si de
facto absque ipsius licencia pro
uinciam ... episcopus ordinans
recipere i.e. eos qui ... per in ...
illis litteras ... nec in ...
agente vicarius episcopi qualiscumque
aut inferiores prelati religiosi
vel alii ut eos qui suos clericos
aut subditos pro aliquo voluer
int episcopo facere ordinari asse
de apostolica sede indultum nec officialis
episcopi ... ad hoc se ... ...
extendat. Quod sede vacante ca
pitulum episcopi adhuc ... admi
nistratorem ... dare ... licenciam
ordinandi et ... episcopus ...
... ad hoc sine ... episcopi
desideraret ad ordines promoveri
de eius diocese fuerint ...
... ...
... ...
... in eadem ...
religiosi exempti in ...
... ... deputati tam
... ... alio ...
diocesanis ... ...
... ordinari ... ...
... diocesi ...

Nullus li. vi. Quod episcopus nullum
religiosum ... debet ordinare
absque licencia sui superioris quam per
se ... eius superior. Secreta ...
commissa ... ...
... salva ... ...
sublimari i.e. ... Quod nunc
archiepiscopus potest ordinare suos
... suffraganeorum suorum sine
licencia suffraganei. Dicitur episcopo
... episcopus dicitur superior i. hic
... i.e. ... illius ... li. vi.
Item episcopus potest conferre consue
tis suis subditis ... ...
... religionem vel illiterato
vel coniugato ... intrare
religionem vel ad sacros ordines
promoveri sine ... concedit
... et ... ...
Et si talibus ... vel ...
aliene sine licencia sui superioris sus
pensus ... collacione ...
... i.e. nullus li. vi. Item
abbates possunt conferre ... minores
ordines ... ... consue
... et ... ...
suis et aliis ... sibi sub
ditis et ... monasterio ...
... et ... loco ... debent
huiusmodi ordines conferre ...
tulerint ... et ...
lige ... de Abbatibus qui sunt
presbiteri et quibus sunt imposite
... absque ... pre
... ... de ... ab
bas ... li. vi. ... ...
... ...
... ...
si episcopus ... ...
... ... ibi
... forma ordinandi qui
... ordine ... et ...
... qui absque licencia
episcopi sola missione ... officium
... dicente
... vide ... ...
... ... corde
credis ... ...
... ... Hostiarius
in ordinacione ... episcopus
... ... altario ...
ei ... age ... ...
... ...

Preesse rebus que sub clavibus
clauduntur xxv di. hostiarius
hostiarii et ianitores idem sunt qui
in veteri testamento electi sunt ad custo
diam templi ad quos pertinet claves
ecclesie ut claudant et ape
riant templum dei ut non ingrediatur
in illud immundus. in eum re dicti
sunt hostiarii qui presunt hostiis
templi ipsi enim tenentes claves
omnia intus extraque custodiunt atque
inter bonos et malos habentes iu
dicium fideles recipiunt et repellunt
[illegible] et infideles xxv di. cleros
v. et xxiii di. placuit c. i. Et hii or
dines fuerunt in veteri testamento a David
instituti quando dilatavit ministeria
domus domini ampliaret cantores et
lectores instituit xxi di. c. i. ip
[illegible] lector cum ordinatur
curam plebe tradit ei episcopus
codicem in quo lecturus est coram
accipe et esto relator verbi dei
habiturus si fideliter et utiliter impleveris
officium partem cum eis
qui verbum dei ministraverunt xxiii
di. lector. lectores eligendo sunt
vocati xxi di. cleros v. lectores
ad lectorem pertinet lectiones pronunci
are et ea que prophete vaticina
verunt populis predicare et legere
xxv di. c. i. ad lectorem. In veteri
testamento a David psalmistis lectores
sunt et cantores instituti xxi di.
c. i. v. omnia. Exorcista cum ordi
natur de manu episcopi accipit li
bellum in quo scripti sunt exor
cismi dicente sibi episcopo accipe
et commenda memorie et habeto
potestatem imponendi manum super energu
minum sive baptizatum sive
kathecuminum xxiii di. Exorcis
ta. Exorcista ex greco in latinum
adiurantes sive increpantes
dicuntur. Invocant enim super
kathecuminos vel super eos qui
habent spiritum immundum nomen domini
ihesu adiurantes per eum ut egredi
atur ab eis xxi di. cleros
v. exorciste. Ad exorcistam
pertinet exorcismos memorie
retinere manus super energuminos
et kathecuminos in exorcizando
imponere xxv di. c. i. [illegible]
[illegible] in veteri testamento
fuerunt exorciste unde Salomon
inveniendum modum exorcizandi
invenit quo demones adiurati

Glossematicis corporibus pellebantur
sicut Josephus narrat exorcis
te sunt vocati xxi di. c. i. v.
[illegible] acolitus cum ab episcopo ordina
tur accipit ab archidiacono ceroferarium
cum cereo ut sciat se ad accen
denda ecclesie luminaria mancipari
accipit et urceolum vacuum ad
suggerendum vinum in eucharistiam
sanguinis christi xxiii di. Acoli
tus. Acolite grece latine ceroferarii dicuntur
a deportandis cereis quando legendum
est evangelium vel sacrificium offerendum
tunc enim accenduntur luminaria ab
eis non ad effugandas tenebras
cum sol eodem tempore rutilet sed ad
signum letitie demonstrandum
ut sub typo luminis corporalis illa lux
ostendatur de qua in evangelio legitur
erat lux vera que illuminat
omnem hominem xxv di. cleros
v. acoliti. Ad acolitum pertinet
preparatio luminarium in sacrario ipse
cereum ipse suggestum pro eu
charistia preparat [illegible] prima
ad officium [illegible]
c. v. ad acolitum. Acolitus autem
nec alium predictorum licet sacra
menti altaris portare nisi hiis qui
ab episcopo fuerint ordinati xxiii
di. Non liceat. Acoliti in veteri
testamento non fuerunt sed ecclesia
hos causa sibi constituit xxi di.
c. i. v. Subdiaconus cum or
dinatur quia manus impositionem
non accipit patenam de manu
episcopi vacuam accipiat et calicem
vacuum de manu vero archidi
aconi accipit urceolum cum
aqua bacile et manutergium
xxiii di. Subdiaconus. Sed quare
non debeat manus imponere
[illegible] Episcopo quadruplex
est manus impositio prima est benedic
tiva [illegible]
Sic loquitur [illegible]
Secunda est adiuratoria
[illegible] tercia est ordina
toria que ordinibus [illegible]
episcopis imponitur [illegible]
[illegible]
[illegible] subdiaconos
[illegible] subdiaconos dicimus qui
ideo sic appellantur quia subia
cent officiis et preceptis levitarum
et oblationes in templo dei
a fidelibus ipsi suscipiunt et suppo
nendas altaribus levitis de
ferunt hii apud hebreos nathin
nei vocantur

xvi di. clericos vel in ipso diacones
Sed subdyaconum portat calicem
et patenam ad altare et de-
ferre et lintheis trade eis qui
ministrat urceolum ad aquam
manilie et manitergium tene-
re presbitero et levitis planam
ante altare aquam manibus
prebere xxv di. c. i. q. Ad subdya-
conum et legere epistolam pertinet
ad eum xxiii di. Et subdyaconum
Subdyaconus gaudet eodem
titulo cum diacono i. de-
bitis non cedit in eam tractat cat
ordo i. de eta et qualis levita-
hunc ordinem instituit ecclesia
sicut acoliti xxi di. cleros. Cum
dyaconus ordinatur solus
episcopus qui eum benedicat manum
super caput eius ponit quia non
ad sacerdotium sed ad ministerium con-
secratur xxiii di. Dyaconus
tunc vel orarium extendat levam
tantum gestare in sinistro humero
per quod oret et predicat dextram
habeat partem quia habere liberam
ut ad sacerdotalem ministerium
expeditus discurrat xxv di. vim
levite a nomine auctoris
vocati sunt de Levi enim levite
orti sunt a quibus in templo
dei mistici sacri misteria
explebantur. Hi grece dyaco-
nes latine ministri dicuntur
quia sicut in sacerdote consecra-
cio ita in dyacono ministerii
dispensacio habetur xxi di. cleros
vel levite. Ad dyaconum pertinet
assistere sacerdotibus et ministrare
in omnibus que aguntur in sacramentis cristi in
baptismo in crismate in pa-
tena oblaciones quoque inferre
et disponere in altari ad mensam
domini componere atque vestire ...
ferre et predicare evangelium et epis-
tolam sicut lectoribus veteris tes-
tamenti ita dyaconibus novi
predicare preceptum est. Ad ipsum quoque
pertinet officium precum i. letanie
recitacio nomina quoque ipse monere
aures habere ad dominum ipse ortatur
clamare ipse donat pacem et
annunciat. Ista xxv di. perlectis
§ Ad dyaconum item ad eum
pertinet pallas et corporalia
lavare de con. di. i. nemo de-
nique diaconus ... vestimenta

Item dyaconus non potest sumere
nec eucaristiam dare illo pre-
sente sacerdote nisi necessitas cogat
et visus sit a presbitero et est
necessitas tunc multi indigent
baptismo et eucaristia et sacerdos
omnibus sufficere non potest. Si autem
esset absens sacerdos tunc potest bap-
tizare et eucaristiam dare in nece-
ssitate eciam non visus xciii di.
Dyacones et c. ... Dyaconi
in presente domini ... theologi et sic
... dyaconi non dant corpus christi ad
... non sit ordinatum ac infra dicit
... ordinem ... et baptizmo dic-
itur ubi in necessitate. Item
dyaconi non debent dalmaticam
xxiii di. ... Sed hodie omnes in
diversitate utuntur et possunt ar-
... de temporibus ... xi q. ...
Epus. Simonis testamento sumpsit
... ab apostolis qui septem vi-
ros boni testimonii plenos
spiritu sancto dyacones elegerunt
... maximus fuit beatus
Stephanus xxi di. ... Dy-
acones sunt quos in apocalipsi
legimus septem ecclesie. Angeli
hii sunt vii candelabra aurea
hii sunt voces tonitrui et ...
... predicare evangelium ...
... sacerdotibus ... sacrum ben-
... assistunt ... et orat
xciii di. ... presbiter cum ordinatur episcopo
eum benedicente et manum super caput
eius ponet et omnes presbiteri qui presentes
sunt manus eius iuxta manus
episcopi super caput illius teneant xxiii
di. presbiter sacerdotibus et dyaconibus
manus imponere ...
et hic fieri ... de sacris
... xxiii di. ... et con-
secracio est similiter xxvi q. ...
... Sed ... episcopus
omnes presbiteri qui ibi sunt super cap-
ut ... benedicendi imponunt manus
xxiii di. presbiter. Ita quod episcopus cum tangat
eum presbiteri ... non
tangat. Sed dyacono solus episcopus
manum super caput illius ponit
xxiii di. Dyaconus. Item sacerdos
... ordinatur ... utrumque ...
... in pluralitate ...
... et ad ...

Semper ornamento utroque
circumspectus apparatu hu-
mero et tempore sue ordinacionis
ita consecratur ut in decreto cordinan-
ciano [illegible] et utrumque humi-
lum premens signum tenens in
suo pectore xxiii di. c. ecclesiastica
ubi de ordinacione archiepiscopi et capi-
tulorum [illegible] episcopus presbiter etatis
de peccatis [illegible] de [illegible]
[illegible] presbiter grece senior latine
interpretatur non pro etate vel decre-
pita senectute Sed pro honore
et dignitate quam acceperunt
presbiteri nominantur Ideo autem presbiteri
sacerdotes vocantur quia sacrum
dant sicut episcopi qui licet sacerdotes
sint tamen pontificatus apicem non
habent quia nec crismate
frontem signant nec paraclitum spiritum
dant unde apud veteres iidem
episcopi et presbiteri fuerunt quia illud
nomen dignitatis est non etatis
xxi di. cleros et presbiter [illegible]
[illegible] capitis [illegible]
presbiteri sunt vocati lxxxi
di. c. presbiterorum et c. [illegible]
plenus conficit sacramentum corporis
et sanguinis domini in altario dei
conficere orationes dicere et benedicere
dona dei xxv di. c. i. § ad presbiterum
Item maiorum et minorum sacerdo-
tum discretio in novo testamento ab
ipso Christo sumpsit exordium qui
duodecim apostolos sicut maiores sacer-
dotes et lxxii discipulos quasi
minores sacerdotes instituit
Petrum non sine [illegible] summum ponti-
ficem elegit xxi di. c. i. § decretis
Item cum presbiter ordinatur manus
eius non crismate sed oleo in-
ungatur [illegible] de sacra unctione c.
[illegible] ad [illegible] et manus
et xxiii di. [illegible] Episcopus cum ordina-
tur duo episcopi ponant evangeliorum
codicem super caput eius uno
fundente super eum benedictionem re-
liqui episcopi omnes qui assunt ma-
nibus suis caput eius tangant
xxiii di. Episcopus et in unctione in
capite et in manibus et de sacra
unctione c. unico [illegible] dic ut [illegible]
inunguntur episcopus Consecrari
debet episcopus a metropolitano
eligitur ab omnibus comprovincialibus
episcopis vel saltem aliquibus de manda-
to

Archiepiscopi vel ab omnibus in archi-
episcopatu [illegible] qui absentes sunt
consensum [illegible] litteras et
si fuerit dissensio inter episcopos
maiori numero metropolita-
nus consentiat quia archiepiscopus
sine tribus episcopis vel duobus [illegible]
episcopi sine consensu metropoli-
tani [illegible] episcopum consecrare
et de [illegible] dignitate [illegible]
consecrari [illegible] Archiepiscopus
[illegible] et [illegible] episcopi [illegible] c. [illegible]
[illegible] et lxv di. [illegible] et
lxv di. c. i. et [illegible] sunt
tres episcopi et de [illegible] consecra-
tionis lxv di. [illegible] et [illegible]
episcopus [illegible] consecrationem [illegible]
tres [illegible] confirmacionis
lxxv di. quoniam Sed qui episcopus de-
bet [illegible] mandato archiepiscopi fuit
ab aliis consecratus infra duos
menses se metropolitano suo
[illegible] aspectibus ut ab eo de
moribus [illegible] instructus
[illegible] debeat [illegible]
[illegible] et si neglexerit in
synodo [illegible]
corrigatur et si fuerit infirmi-
tate impeditus [illegible]
iudicare metropolitano
[illegible] lxv di. [illegible]
[illegible] vocabulum [illegible]
est quia ille qui episcopus dici-
tur [illegible] nomen
[illegible] superattendere [illegible]
[illegible] grece latine [illegible]
[illegible] dicatur Episcopi enim specu-
latores interpretantur [illegible]
speculator [illegible] in [illegible]
[illegible] speculatur [illegible]
[illegible] populorum
[illegible] et vita [illegible] xxi di. cleros
[illegible] episcopatum [illegible]
[illegible] consecrari [illegible]
Altaris et [illegible] ecclesiasticos
et ordines [illegible]
[illegible] ipse [illegible] virgines
benedicat [illegible] de presbiteris [illegible]
[illegible] in singulis [illegible]
[illegible] ordinibus [illegible] xcv
di. c. [illegible] Item ar-
chiepiscopi et primates [illegible]
consecrari [illegible] episcopis [illegible]
[illegible] omnibus aliis suffra-
ganeis [illegible]
[illegible] inter [illegible]

quissimo necessitate impediti
tunc consecrari plures licere
di. q̄ma ꝯ lxv di. c. i. ex cuius
vis. et j. eo. Si archiepiscopus et q̄
in summa certa consecratoris ut du
obus e vltimis hic est xiii d̄
nix. coi. Sed hodie ꝯ deconsecre
tudine q̄ ulli archiepiscopi prela
tia vel primas consecrantur r̄ ppa
vel alias demandatis ipsis lix
xiiii di. q. providenda ꝯ petro q̄ pal
lium et eo. ini. ꝑut di. li. d̄ supal
ptotum papa q̄ consecrari absque
cardinalibus qm quo adhuc sunt
ante metropolitani xxiii di. ꝯ nimo
nunc domini l̄ q̄ sedes. Item solus
Romanus pontifex qui ante vmp
in augustum consecratur et primum
missam solempnia incipit a
pstat nichil consecrationibus sue pt
ordines celebrare. Cetera q̄ int
epistolam et evangelium consurgit
quia consecrari concelebrare
principalis concelebrantur ut dum
dicitur misterium vnitatis u
tuc decent ordines celebrare
q̄ declet q̄ Sup eo de sacra
vel de suba. ordinis videtur
ke ita. Sed quid erit si aliquis ob
mittatur de istis mich tenz or
dinatus videtur q̄ non. et qua
lis dic. canon quis ad l̄ est
obmissio de hiis que fieri po
tuerunt nichil est actu xxv
vii di. q̄ ipsis. Item si epus di
ctatus non fecit benedictionem
l̄ facit alium dicere orationem q̄ for
te non bene videtur lege non tenz
ordinatus xxiii di. quorum dam
Item si di. vnius vel duo epi
consecrarent alium non tenz conse
cratus nisi sunt tres epi lxvii
di. q̄ pmittitales ꝯ lxvi di. porro
contra videtur j de sac. vnc.
c. vno i̊ pri et dis. tiet r̄ c. i et
ulti. Sed abmissio q̄pmisioibus
dictas quibus invenitur in
istis ordinibus q̄ aliqua debet
fieri de q̄bus non constat an sint
de sba vel non cum intelligas
de de sba si invenit expresse
in iure q̄ non sunt de sba ꝯ li
si aliquis tale de quo dubitaur
forte sic de sba sunt obmissa
pp ordinatio iterari ex toto
quasi nichil sit actum q̄ non
iteratur q̄ factum quod nescit
esse factum l̄ caus j di. ꝑsen
ti. q̄ di. v. Solempnitates

ꝯ di. m. ij. q̄ ꝑsbro non bap
q̄ non sz. hostiarii. Sz si quid fu
erit obmissum de quo e ex
pressum q̄ non e de sba non de
ordinatus iterari. Sz quid ob
missum e statuto q̄ ad hoc
ordines conferantur q̄ caute
supplendum j de sac. non ite. et c. pmo
in pri de sba i. t. c. vlt. Item
si epus non tradidit vel calicem
vel urceolum e candelabrum
vel hostiarius non tetigit ho
stium vel campana non pulsat
vel similia q̄ lectura sunt ob
missa fuerint forte talia co
tempnere potius nec debent
ordinari ff. de ver. s. s. li. q̄
si maxime hiis h̄ tradant
in signum exercitis quare exer
ce de consue. c. ij. ho. et ipsa
sunt aliqua in iure q̄ non
sunt de sba ordinis sed spe
ie sane l̄ c. consultationi
s. cerimoniis. etas j e. vel non est
lxxviii di. Subdyacon
t e. in vetitum. Item vnice
de sacr. inst. c. vno inst. ꝯ de sacr
vn. et c. i. Item marito q̄ ordinandum
impossibilem vel dyaconi req̄re
at manus ipsum ab epo tacto
ri l̄. j de sacr. vn. c. vlt. d. in
fine q̄ ꝑsbr. Item q̄ epi epo
ordinentur j e. q̄ in sacrꝫ et c.
sepe l̄ q̄ rie. q̄o q̄ aliquis re
cipit plures ordines sicut ne
omnis singularis debent trpm
interstitiis j e. litteras e. dilectis
et j de eo q̄ fuit or. l̄ c. in li.
Sunt autem quedam de quibus
incertum vtrum sint de sba vel
si nt impressa et q̄ tamen or
dines q̄ ordinandi sit ieiuni
et similia que intelligas
esse de sba. ex quo expressum
eum non invenitur. Item
si ordinatus asymoniacis
vel asymoniace dic. ut j. de
qui pos. Item iste
de electo vel similiter ut
ppaltum ordines recipere te
neatur ut j. de ele. c. cum in cunctis
de translacion epi

ecclesiis ꝑitis. Superius visum est de
electione electorum confirma
tione et cum consecracione
est videndum de animat
aure quid si non sit

de translacione episcopi

Ad eum sit sciatis simonibus tem
porum et meritis q(uod) no(tatur) xxiij di(stinctione) q(uando)
Epus Quando p(rim)o Epus ordi
nationem emendam facere disponit
omnes qui ad sacrum ministerium
accedere volunt feria quarta ante
ordinationem emendande sunt ad
civitatem et tunc Epus ex latere
suo eligit sacerdotes et alios
viros prudentes q(ui) ordinandorum
vitam genus patriam etatem in
stitutionem, locum ubi educati sunt
Si bene litterati sunt lege dei in
structi Si fidem katholicam
teneant et caveant, ne aliquis dimittat
ut nimis dignus et non ydoneus
ad sacros ordines suscipiendos
epi manibus applicetur quod
si fecerint a dignitate ecclesiastica
removebuntur xxiij di(stinctione) qui Epus vel
pertinet ad archidiaconum ordinan
dos examinare [illegible] de off(icio) arch(idiaconi) ad
h(oc) q(uod) [illegible] dignum quem ordi
nari ab epo petat [illegible]
illum quem offert dignum ad ta
lem ordinem suscipiendum et re
spondet q(uod) quantum humana fra
gilitas nosse sinit scit vel te
stificatur illum esse dignum [illegible]
illum [illegible] dignum [illegible] tamen
eum indignum esse non reputat Si
autem illum indignum esse cogno
scit Epo vel metropolitano
[illegible] adhuc reverentiam [illegible]
[illegible] studeat [illegible] et
[illegible] Et ordinandos [illegible] ab
eo petatur [illegible] impedimenta
xxiij di(stinctione) [illegible] de talis
hoc [illegible] manifestum ab
eo

De ordinatis ab epo qui renunciavit episcopatum vel excommunicato

Dictum est supra a quo clerici
debent recipere ordines
a suo Epo Sed quid si aliquis
Epus renunciat Episcopatui [illegible]
[illegible] subditi sunt hic quod
sit de ordinatis ab istis Et pa
ravit [illegible] renuncia
[illegible] Si quis [illegible]
ordines ab epo qui renunciavit
[illegible] distinguitur a renunciat
loco vel aut loco simul et di
gnitati Si renunciat loco [illegible]

vel conferre quos ordines sicut
aliquis Epus sint rogatus aut
renunciavit loco et dignitati
tunc item distinguitur aut re
tinuit maiores ordines ac sacros
Si maiores [illegible] qui ab
Epis conferuntur insimul [illegible]
potest Et ad maiores si vero
sunt [illegible] Si sacros di
stinguitur aut recepit ordina
[illegible] indignum se fecit
[illegible] officij non [illegible]
sunt ignorante et tunc vel igno
rancia [illegible] sunt et [illegible]
potest tamen ab Epis dispensari
[illegible]
[illegible] recepit dispensat
[illegible] talis ordinatus [illegible]
[illegible] officij non habebat et ideo alij
conferre non potuit i q i statim
[illegible] Si vero
ab [illegible] hereticis quis
recepit ordines distinguitur
[illegible] recepit [illegible] ordines
[illegible] non dispe
satur xx q i ordinationes [illegible]
[illegible] aut recepit ignorante et
tunc potest tamen ab Epis dispen
sare [illegible] non conferunt ordinem
ix q i ab excommunicatis [illegible] de consecratione
quae ab [illegible] ordinationes Sed
ut [illegible] ubi dicitur [illegible]
[illegible] de consecratione quae ab
[illegible] est celebrata [illegible] ibi
non sint [illegible] forma ecclesie vel
[illegible] conferatur [illegible]
[illegible]
[illegible] i q i [illegible]

De etate et qualitate ordinandorum

Visum est a quibus et quando
possint clerici ordinari
hic subiciatur tam etatis et
qualitatis debeant esse qui debent
ad ordines promoveri Et ideo vi
dendum est primo de etate et secundo
de qualitate ordinandorum etatis
defectus repellit ab ordinibus
lxxvij di(stinctione) [illegible] et [illegible] de elect(ione)
[illegible] antiqua
[illegible] promovebant ut lxx
vij di(stinctione) [illegible] et
monachi Hodie presbiter
ordinari [illegible] attingit xxv
[illegible] potest eligi
ad decanatum et ad regimen eccle
sie parochialis et ad alia [illegible]
hunc ordinem presbiteralem [illegible]

§ de elec presbiter esse debet et
pt compelli ad suscepcionem bene
ficii se c i et c presenta et queritur
Ut nunquid episcopus pot compellere
clericos beneficiatos ad ordines
suscipiendos vr quod non quia nemo
inuitus compellitur in vni et ques
in inita ordinas de anali penite
subiacere lxxiiij di c i et in Quo
hic est distinguere quia aut episcopus
vult compellere clericum ad susci
piendum ordinem annexum benefi
cio vel dignitati quam habet vel
electum in archidiaconum vel
episcopus cogere ut fiat dyaconus vel
electum in decanum ac presbiteriam ab
batem vel prepositum ut fiat presbi
ter pt per subtractionem illius bene
ficii vel dignitatis compellere in
se c i t b de elec annectum et lv
di Sanconianus fallit Quando
tamen cum post electionem et confirmacionem
sua sine culpa sua factus est
inutilis ar § de elec cum inconstan
tibus si canones non obstant se
in hunc tamen non admittunt
peccatum ie c i nisi si illa intelli
gitur ex culpa sua contraxit
impedimentum Aut vult enim
cogere ad suscipiendum ordinem
non annexum beneficio vel dignitati
subdistinguitur quia aut necessi
tas aut utilitas ecclesie exigit ali
quos ad illum ordinem promoveri aut
non Primo tamen iterum subdistinguitur
quia aut ille clericus excusat
se racione criminis quod se dicit commisisse
aut racione alicuius impedimenti
quod se dicit incurrisse aut sola vo
luntate Si excusat se racione
criminis commissi debet eum promovere
inferiores ydoneos ad ordinem
illum et ipsum contra dicentem
remouere ab officio quod optinuit
Sine etiam vel al pt val de utilibus
et necessariis cause se quo et ita
pt intelligi lxxiiij di consulunt
Si vero excusat se clericus racione
alicuius impedimenti puta per
infirmitatem vel aliud impedi
mentum temporale sed perpetuum non
puniendus quod dilecto suo non
est cogendus quod appellacio non est
deferenda appellacio i d tali et
c i 7 si cogentur enim appellacio
esset admittenda sic Quando
dixitur cum excusacio nulla

omnia ff qui ap sit l vi s si quis
fuerit Si autem sola voluntate
se excusat nullam aliam causam
pretendens vel quod non vellet debet com
pelli appellacione remota ad or
dines per subtraccionem officii et
beneficii i t quaeritur et lxxiiij di c
vj et iiij ubi ubi vero exigit nece
ssitas vel utilitas ecclesie non debet ali
quem cogere in invitum et si fiat pro
inde est lxxiiij di gl et ij et
c i ista Dicitur autem utilitas
exigere ecclesie quando ecclesia indiget ali
quibus ministris et non sint in ecclesia
alii ydonei preter eum ipsum quem
episcopus vult compellere vel quod uti
le est quod talis sit dyaconus sit
dyaconus et talis dyaconus sit
presbiter Necessitas est quando indiget
ecclesia ministris et nullus alius pre
dicare in ecclesia preter illum vel
quia non habet ecclesia clericos promotos
vel paucos De sacerdote parochiali
qualis promoveatur dic ut § de
elec cum sanctum de elec et tas
non in eo est quod compleverit xxv
annos § de electione cum in cunctis
lxxvi di Idem est in abbatissa vel
priorissa ubi per priorissam monia
lium gubernatur § de electis in
dempnitatibus lvi q Et in his
et dignitatibus in quibus non est cura
animarum potest Episcopus dispen
sare cum illis qui annum xviij
compleverint ut ie c permittitur
Si autem sint simplices post quando
autem si hoc potest episcopus dispen
sare lxxvij di in singulis et
c de sacerdotes Sed debet esse sub
dyaconus quando eligitur ie amplius
Item qui putatur ad ecclesiam
parrochialem debet esse infra sa
cros qui putatur in his esse in maio
ribus pt in sine dispensacione
aliqua si fuerit ss de nisi
Si is ad hoc lvi De qualitate
ordinandorum sequitur quod in eis non
solum etas sed vita et mores et scien
tia requiruntur § de elec cum in cunctis
et ie Insuper et c ca tes et c pre
terea de hoc d istis dic apostolus
ad tymotheum m e oportet episcopum irreprehensibilem
esse unius uxoris vi
rum Et habitum pudicum prudentem
ornatum hospitalem doctorem
non vinolentum non percussorem
sed modestum non litigiosum non
cupidum sue domui bene preposi
tum tamen capitula declarat gra
nius in decretis xxv di §

Nunc aut usq ad l d et lxxx d
ypp ad xxv m v parno capit
q̄ pt sine cime presule theme
gamus sobrius prudens ornat
et hospes casta docens nō pri-
cor nō litigiosus nō cupidus hu-
ypolitus nō suco pbristine e
lib aplica epist regula insti-
et lib apli videam in ipa
regula possunt in sex temp
et ambrosium ostendit qe
ad alias di dne dob lxxx di
te et xxiii di regno stmg
debet eni ordinandus se sub
iuncte sine acusacōe ul de
inpnacōne digna dige xxv
di c nunc aut et lxxi di c
tina tes pene comp nam ut p
pctō ais et s3 talis ligit
lam complicae atru tyros di
tant xxv di q nunc aut c
nō pctum esse occultu ul inpe
dit h detem ordinib q̄ retine
q pena pctā occulta vindicā-
nō chut xxxiii q v cana ido
nō est compellendus s moned
pctor occult s e c illissu
lue s he et et qtuor cosideanda
primu q̄ qtitas q̄ enuis vite
h sit enor ul mediocre et
h consideatur qlitas cnuis
s ime qualitas cnuis utr
sit occultu ul manifestu tu
mod publicacōis s an per pro
opis emendacōe publicar
ul pudo simaz ul spontanz
confessionē in iudicio tstis teu
modus sit crmen vetem d
thor ctū s im e ul' c q̄ tmo satis
fiō penitentis s s egerit veram
penitentiam ul fictam q̄ crime
est enorme et manifestum
ul fil concurrat qtitas et qlitas
n pmonetur et s pmotus est
deponit nec pmiss restitui
postq̄ tuq pnam c di inter
s i pmiss restitui vero enorme
est et occultu nō uenienda e ut
abstineat nō cogenda qp solu
deū ht ultorem xxxii q v cana
et pacta pnia pot messe suo
ministrare et ad maiores ascen
dere s detem ord' contenere ti

sm omne pter tes homi-
cidis detem ord' e ul c q v
vero fuerit mediocre et occultu
acta pnia et ipe pmno po-
terit in suo offo remanere
t ad maiores promoveri for-
cius q̄ malo cau l di d hys
vero c si mediocre et ma-
nifestu et comitte cum mediocr
ul timore pbacōm confessus
nō promovetur s pmotus
d ponitur lxxx di s qs
clicus c si vero publicum est
p opis emendacōe ul sponta
neaz confessionē pacta pnia
poterit in eo misericordi
agi sm q̄ visum fuit suo
epo xv q ult q si quis pres-
biterorum t l di positu et hic
intellige q̄ veraz pniam
egit q̄ nuia s fictam non
restituet l di ut constitue
Abigamu i vnius uxoris vir
nō pulsus dic ut i de bigā
p totu c sobrius et non
violentus d3 eē q̄ thesau-
mitare d3 intempcientia po-
tus et ebri di ut de vi t ho-
tnē q item atra pula et q
Item ratio prudens d3 eē
ordinandus et deb3 hre i se
tapliciem pniam s sacre scri-
pture ut xxxvi di p totu c x
xviii di p totu Item scan-
tiarum xxxviii di g s3 e cot
et q se Item secularem nego-
ciorum xxv di p totu Ilz sa-
cra scriptura et disciplina
ecclastica d3 scire ad subditorum
aīas informandas xxxvi di c si
t q eēt t c ult Deb3 etiam
scire scias seculares adeu-
dicam ut possit discernere
vim aste t pcas hre admin
ad studio pietatis ut grama-
ticam dyalecticam t rethoricam
q̄ docet et erudiunt singula
ecomiē ad sciam pietatis
h aute advoluntate ul de
lectacōm d3 scire sicut arisme-
ticam geometriam musica
et astronomia q3 h mare
continent veritatis l'is nō

Ducant ad pietatem ut xxxvii di
c tunc qq et c si quis quomodo tanta Ta
cius vero cum sunt ab angelo cor
reptus cur libros ciceronis lege
ret que vir xanus paganorum
scientes interdicit xxxvii di legentes
si possunt in lege si gentilium
et poetarum ut eis possit in
deri et si quid boni in eis inve
niatur tamen rem signat
lector et ad doctos usus con
vertat non quia illi adverti
ita quia ipse benignus est
xxxvii di turbat qui in mensa
dicis xpi et c Reclamo infirme
hic enim scat paulus x di si
gnus in admirantium et sompnus
v q di v inimicis et aug xxvi
q v nec mirum cura spiritualium
sed hic piscam secularem ne
gociorum quod non solum spiritualia
sed temporalia sed subditis
et necessitate patientibus
ministrare xxiv di pro totum de
cem ut in re quod presentem clare
xxvi di Item addo quod diaconi
s d cura q i et q illi Commissi
laycus qui non sit liber possit
recipere ordines vel curam debet
ut i d oli prelati primi pri
dicus sed ecce sacerdos in mo
ribus et verbis pudorem inde
signant ondat unde incant
serene sponse i predicatorum cu
turni comparantur Scilicet di
i turtur enim est avis valde pu
dica Ornatus sed ecce ord
nandi duplici ornamento
s interiori et exteriori Interius
ornamentum virtutibus consistit
quibus debent esse ornati et si
cipue sacerdotes alii prelati lee
al male pre dantes ut habeant
dra immia super bathadre
xl di ulti Exterius ornamentum
consistit ~~quibus debet ornari~~
~~et clerici et principes sacerdotes~~ i
quatuor in vestitu habitu
cibo et potu dicit ut s dum e ho
rum q item arrapula cum
tibi q xe et d di in coniugii
ulti v constam Item sed esse
hospites et hospitales recipere
iuvant domus meliore bonis

Debent esse communes eorum qui
qui et hospitalitas hortatur
est non petere qui domum propriam
hospitibus claudit x hospitis q
i et quod abraham et loth pro
quod hospitales erant angelos
recipere invenerunt ut ibidem Sic
etiam hanc hospitalitatem est modus
et discrecio ad exhibenda quia
aliqui petunt quasi ex debito
ut predicatores et prelati et tunc
distinguere quia sint noti aut
non Si sunt noti et constat
eos missos vel institutos ad pre
dicandum vel ad prelatura re
gendi sunt Si vero sunt incogniti
ut dubitatur an sint officii sui
commissi pro deum examinari
ita ut quia etiam maiora pe
riculo veniunt Non enim dare eis
temporalia si accipis ab eis spi
ritualia magis videtur magnum pe
riculum xlii di quiescamus et h
d s ex iusti piculi lvi Alii pe
tunt pro sustentacione corporis
et tunc similiter distinguere qua
potes omnibus dare aut non In
primo casu debes indiscrete dare
omnibus indigentibus Similiter
ad hoc et exempla loth et abra
he qui quasi omnes indifferenter re
cipiebat inter alios etiam angelos
recipere invenerunt Nec discernas
inter pauperem et pauperem non enim
cognoscis quos recipis in
tedem et retributionem est De
si cum non benignitate et hospitalitatem
multa et eximia et preclara
xlii di quiescamus impii et
nisi etiam ex causa d andre
clerici xvi q iii qui nisi fidem inter
dequalibet inaliqua patiatur
ut pro securitate alii neglexerit
iustitia Nam iuvari cum si
Aug utilius est esurienti pa
nem frangere tollere vi q v non
omnis hic est qui esurivit ad
mortem ut enim quilibet
negligat iustitia Sed pasti
lxxxvi di pasce Si vero non
potes omnibus sufficere Tunc
dic ambrosius esse considerandus

fidem cum secundum tempus modum ne
cessitatem sanguinis propinquitatem
etatem debilitatem condicionem
atque nobilitatem ¶ Preferendum quod fide
lis preferendus est infideli Cum quod
ille qui tenetur captivus ab hosti
bus sit aliis preferendus et locum ha
bet in hiis qui carcerantur vel imprimentur
aut suppliciis nam licet omnibus debetur
misericordia iusto aut plus ¶ Tempus quod
si tempore suo appellatus in necessitate
tur et. ¶ Si tempore periculi quo
capitur ministre ad mortem plus
pecunia apud te tua valeat
quam vita morituri non est bene prestare
tum ¶ ¶ Modum ut non totum uni
vel simul effundant opes sed di
screte dispensent vel forte ex
toto aliquis velit relinquere seculum
¶ Necessitatem ut primum ex
neccessitate preferant itaque cum prestant
non ob gratiam vel non deum propter
carnalem amorem sed prestant
propter necessitatem sustentationem ¶ Etatem
primaria senibus sunt iuvenibus pre
ferendi ¶ ¶ Debilitatem quod clau
di ceci valitudinarii et complexionis
sanis debent preferri ¶ No
bilitatem vel verecundiam quia ingen
uos prodit naturales que ma
xime attenditur in hiis qui ad
inopiam sine vicio suo venerunt
[illegible] ut dicitur lxxxvi
di. non satis ¶ ¶ Sed pone quod pecu
nia infidelis et eque fidelis e
geant nec potes subvenire ut
quod quis est preferendus ¶ ¶ Si eque
indigent pater est preferendus lxxxvi
ecclesie in prohibitione nutriendi
et eque indiligibile ar. xxx di
c. i ¶ ¶ Sed si fidelis magis indiget
pater est preferendus lxxxvi di pasce
¶ Duplex est elemosina alia vera cordis
et alia per carnem elemosina cordis est
dimittere aquo es lesus ¶ Nam dare
indigenti aliquid quicunque aliquis
et non habes indulgere aut peccatum
quoniam volueris vel reddendo ¶ Elemosina
cordis multo maior est quam elemosina
oris ¶ ¶ Caritatis elemosina sine tercia
ria sola sufficit ¶ ¶ Alia vero
que corporalis datur pro
sine benigno corde libenter
bis non sufficit ¶ ¶ Vna
est vel alia elemosina dare quod possis
potius ¶ Alia spiritualis di
mittere aquo lesus sis
¶ Fratrem corrigere delinquentem
et reducere in via veritatis
errantem xlv di tua est etc. pe
et sunt septem spirituales et
vii corporales sed septem opera
misericordie que in hiis ver
sibus continentur visito poto
cibo redimo tego colligo
condo consulo et ignorantem
et dubitantem conforto re
mitto consolor fer ora ¶
¶ Doctrina autem est ordinandus
cum doctrina autem consistit
duobus in disciplina cor
rectionis et instructione pre
dicationis ¶ ¶ Sed disciplina
ut corrigat non odio sed
ex caritate et cum discreta
lenitate lxxxvi di. c. ii et iii
et di ¶ ¶ Augustinus sine preceptor
sine regimine sed secundum Ieronimum
agitur ut vita hominum cor
rigatur xxiii q. v prodest
et episcopus quod crimina non cor
rigit tanto impudicitiam ma
gis dicendus est quam episcopus
quia nichil illo pastore
miserius qui in pudore glo
riatur laudibus perdit enim
memoriam mens tremens ob
ligata carceribus et enim
qui non resistit approbat ve
rum etiam nunc dissensit
communiter neglere [illegible]
cum possis perturbare [illegible]
nil aliud est quam fovere nec
caret scrupulo societatis
que ipsi manifesto faci
nori desinit obviare
lxxxiii di. error et
et nichil ¶ ¶ Pena tali enim
est depositio lxxxi di dum
in pene xxi q. in tantum
¶ ¶ Magnitudo etiam pene
et culpe ostendit exemplo

Uch sacerdotis ꝛ desponsa-ab
hec ea et xxxvij di lugant et j de
offic ar Irrefragabili nec dz
plat̄ ſi cedat caritatine re
agendo aſſiduis venia pete
ut velit ex humilitate neduz
nimia ſuatur humilitas regē
frangat auctoritas lxxxvij di
lucadoꝝ sepe cooperatore pari
ostendit tui cotento dignitatis
ſi decipe ſues obſeruandi te
stus ſi exodio iij parat̄ ſa
alius plat̄is qui ꝑhatis i lua
rei familiaris ne vel ꝑ p̄
paratu cuitari xxv di quod
Item doctrina consistit in
sermone predicacionis in qua
tria sunt consideranda primum
inq caritas ardens ſc̄d
eternis vita lucens ſc̄d
ipse actus predicacionis de
primo dicitur p̄ si linguis
hoim loquar et angelorum
caritate aut no h̄eam et ē
depe di v̄ emdent de ſc̄o
quicꝙ cuiq vita despicitur
restat ꝙ ut eius predicacio
contempnat in q̄ vij q ta m
fine al bene docendo et
male vivendo deum instruis
qui te debeat condempnare
ex di nilla vij reog ut lex
inim pauem in humo fluens
lauat et no lauatur ita
bona doctrina p malum docto
rem alios credencium lauat
aperde macre et peccatorum l
xxxiij di q̄ nulle et Ang
qui ꝺi sunt et xv q̄ ulli
ulla pecula istorz d q eis ca
ligo tenebrarum reseruatur
Scire debent prelati z
si prima inq ꝑpetrat tot
mortibus digni sunt q ad
subditos suos predicacionis
exempla transmittunt xi q iij
precipue et contra istos
loquitur zeconi q xxxv di ecce
ponapis Iterum scz in actu
predicacionis sunt quatuor atte
dende scilicet tempus locus qualita
tus audiencium mos et

Vualitas dicendorum Tem
pus ut no loquatur ſe b
temporibus opportunis vnde
in leuitico vir qui patitur
fluxum sanguinis in mens est
vel sicut illud apli ad thim
v predica vbū insta oportune
importune dicuntur Impor
tune premisit oportune qr
sapit audire necesse ipa
sua vtilitate ꝑ destituit
Si hem importunitas oppor
tunitate nesciat h̄ ꝑbant xliij
Est vatin nisi Alloq̄ ē atte
dendus quia predicatio fieri dz
in ecclia nel in alio loco pu
blico et honesto no at ꝑ priuat
domibus neq inde nascatur
suspicio h̄ ꝑſte xxx di ſi q̄s
ꝺtra vij q̄ nemo ꝑ ple capit
in eadem ut sacerdos tabula
altarum ingrediens cantica
bulus ambiat ac ꝑ dican
in habitaculis predicandum
xliij di Sit rector etiam medium
perpetuo in aliqua bona va
ab aliquo dicitur in aliis loc
in medium simplicit ex hor
tacois bz no in mag p̄x
dicacionibus ꝑ d̄ctum cū ꝙm
uncto etiā pn Item qualitas au
dientium et modus nel qualitas
dicendorum sunt consideranda
quia sapientibus et dignis pt
predicari alta et profunda S;
simplicibus pauca et utilia
vn ē exmodendus ē ꝑ solicita i
tencon tecoribus ut labiis no
pol ꝑ prana nullo ꝺ ꝑ nec rea
h̄ mdez minime et inordinate
proferatur qr repedicatore v̄mus p
dicunt cū dicit verba audiatur
loquacitas vitante importunita
te leniganti et dū apdicatha
vij ornatum nel politur aban
ditoibus viliis et magis medi
tatur xliij di Sic ratur q̄m
dicendo no aut ꝺuiauent nel
fabulas comis ꝑ vulgare
bz predicare quia hic tamē

Nec prohandum et religiosum ipsi
lxxxvi di. in ista Ideo plati
et epus dz ad dixe et applu
bum assumere non solum amaig
ri ul parentes sed etiam amicos et iuve
ne eruditos p̃u Siatur ullus
epus per absorbeam senectutis l
nobilitate epus apmulis et
minus eruditis siquid forte
de utilitatis et salutis in rurre
aud negligat Nemi enim rebel
lis vivit et dixit atz age re
traxisset inique dyaboli et xpi
membrum ee ostenditur i pro
uis i fidelis et fidelis esse
monstrat xxxviii di. in illa
et aug ego pene amicone
et epis tot amore ambigere
nedi ambulo patz sine eo
terri xxiiii q. iiii in h̃c Notaci
am q non dz cessare a predica
tione ul correctione propter
famatorem ul persecutionem xliiii di.
sicinq h. e. viii Si aliqui sint
boni inter malos ul si omnes
sunt mali Sz e spes de cor
rectione Sz si forte peiores esse
tent de predicatione dz tace
et dicere cum Jeremia Volui
derbam qua amaritudine reple
tus erant ul per se transferre
ad alium locum ubi possit fire
aliquem fructum Nam si nos per
secuti fuerint in una civitate
fugite in aliam et in opus gratie e
longam fugiens z paulus dam
masci persecucionem passus inde
sibi extra presentia ullum ul
modicum fructum adesse latere
primum deponi voluit ut
alibi fructum faceret meliorem
hic probant vii q. i c. hic tn fra
dum et c. tu autem z c. ibi z xliii
di. Sit rector adde q dei j de
heretic q ult Pastor ordinari
non dz deb. dic ul j d. ck prius
prorum Non dz platus esse remis
sus carnis et corrupcionum im
munibus Du vin prit indigno
bonis lacrimulo ul eam inbiol
bus affectibus ad pro laborantibus
tagium provocat homini pro fructi
tatis enim vene medicinam habent

Delinq di. xxiii q. iiii c. in ista
Item non dz non dz esse nimis se
nerus ul crudelis xlv di. li. z
v. q qui emungit sanguinem eli
cit iiii di. de eius Sz misericor
lenitas ad severitatem z faciendum
est ex utroque quoddam tempe
ramentum ut neque multa asperitate ex
ulcerantur subditi nec nimia beni
gnitate dissoluantur quia disciple
na ul una multum destituitur
si una sine altera teneat xlv di.
disciplina Ideo eis qui iuste in
dicavit statam in manu gestat
in utroque penso iusticiam et in alia
portat vera iusticia compassionem
h. falsa non de dignatione quoniam
i iusti soleant recte peccatoribus
indignari xlv di. in omnes et e contra
rie dz ee facilis ad immeda
vindicta si sua cognita et consili
sui h. sapientibus et senioribus
sic provide lxxxvi di. quibus ra
quanvis e de minima una
tn de minimia severitate reddere ra
tionem l. di. pondere ius et xxxvi.
q. ult. allegatur et adde q dici
b e q px z litigiosus prohibet
ordinari tribus de causis prima e
viam q consistit in doctrina
predicacionis q. r. q. ei sit simplex et
arrogans nescit humiliter
docere nichil enim imprudencius est
arrogancia rusticorum qui garru
litatem auctoritatem putat et parati ad
lites in subditos tumide moy
uent xlvi di. c. i Secunda e
viam q attendit contra conuersa
cionem quia litigiosus solet esse
adulator similis proditor d
tractor maledicus contumax
invidus et ad iniuria nimis
fecunda facilis xlvi di. clericus
et v c sequentibus Tercia est
quia cum ipse sit litigiosus
et quod provocat alios ad dis
cordiam non possit discordiantes
ad concordiam trahere quod ex
offo facere tenetur xc di. pto
tum Cupidus non dz eligi nec
ordinari xlvii di. c. sa z xlii di.
si et lxxxv dist. florentiam
Clausa prohibicionis est

Duplex [N]ormna e cupiditas
e radix omniu malorum et auaricia
ycia ydolorum seruitus et d' ampl
na concupiscencia est xlvij di vi
rum et bonorem [C]ontra qz cuius
mens excitata cupiditate
n' iudz quid expediat sz seper
ydz auarn et t' honore reddi
tur computat gratiam mtue
amn qua solem xlvij di
[S]icut et in q v [M]ercatores
prius clerici negociatores nitaitbus
positis pre clericis vel infra q
sunt aut tres [S]i bene di
spositus domini sue debet esse
ordinatus i familie sue di
aut bene posita familie sue
qui regit eam honeste auiens
ad virtutes exemplo et vo
trahendo xlvij [di] q necesse
est ergo e duplex [f]orma
qz non solum se ipsum reprehen
dendo alios q suos corrigi
negligit ut ipsi dicat qz sic
sunt vehementer contra eum
decisione neglige qz ita ma
gnum est qz corpora indicat
lxxvj di denique nisi familia
sua mala esse sive culpa
ipsius qz corrigit eam sufficienter
eiue ei non imputaretur
nec repelletur ab promocione
vel ab aliis licitis actibus
xlvij di t' ple et ult et q
non enim possimus ea forma fa
ne contra eum qz pen stetur
donec probet contrarium xv
iiij procuriti [I]z postqz adepta
tum sunt promoti dz esse bene
dispositus domini sue i ecclesie
sue qz non dz ecclesiam alieni
hi sic ineptute firma committit
[I]udicare enim b valde ut hij de
beant ecclesias regere qui se ipsos
non nouerint gubernare je ex
cone et iudicare et c [s]e
[I]tem ne curato vel medicis
j e cu bec dic uti dicte ex
nu q primum e duobus esse
[I]tem dz pmonendos mfra do
tes pre ipsum aliqualiter instruc
et informare vel paliis

[N]uos ydoneos sup diuinis officij
ys et ecclesiasticis saluis qualitates
cura vite valeant celebrare et si in
des et ignotos presumpserit ordi
nare qd facile potest [S]i pe phedi
tam ordinationem qua ordinati
fuiter priuatum qz sanatus e
ordinacione sacerdotum paucos bo
nos qz multos malos habere mi
stros habemus si cecos cecum ducat
ambo in foueam cadunt je ca
pi ars et b de ela impin bz
hnc reputabit dignum adue
sinez debz ad sustiand opti
nendum ydoneum reputare je
acceptis [I]tem non dz ppla eccle
siam beneficia que habent curam
locare amicos vel dignitatem
vm quamuis multe pprone excellen
[V]no tpe committere singula sin
gulis lxxxix di singula et
vij q i cpetibus hic uti de
preben q illa vero et q se [i]tez
non dz laycis constituere in ecclesia
ycononos vel inter duos fo
clericos probatos je corone et
lxxxix di volumus vel dispe
sacionem vel eius principis com
mitat vel sibi commissa qz si fe
cerit excidat lxxxix di xij
q i [s]epius eius [N]eophitus
phibetur ordinari xlviij di
t prohibemus neophiti [d]icuntur
nouelli in fide aliquos qz e
nouus et sacros qz e fides xlix
di qui [I]tem neophiti dicuntur
nouelli in religione t di sic
[c]a huius prohibicionis e ratio
prima ne incidat in superbia
credentes qz fides xpiana sine
religio nullum indigeat eis t
di c i et f qui [C]ontra causa
e quia non sunt experti statum
ecclesie vel religionis et io
nescirent esse graues vel se con
templare pro diuersitate prouinciare
sibi subditare et e tex sic
nos aut pt nonnisi eligi
in abbate b d' dca cu eccl
in mgr et t ullus religiosus

b.

lxxi possit tu incipiri ut ibi
xli di di in fine adde q' henr
d' elet ci' mediat Item nec neo
phitus pt eligi maliquis platoz
lxiij di preposit nec obstat q lez
de bto nicol. Ieio t ambr
q neophiti fuit electi xli di
c hys omnibz et neophitus q
hic sciri fuit exinsspirare di
uina ar d' teg' mus q amne
t q alt l vi Itz nuq nom
cius pot ad ordines pmoneri

dicunt

debent quia quis nec ad
minores t donec sit pbatus ar
xix q iij c monasterium Aly du
q recipe' pt minores ordines h
no sacros q' polit d' sacris pro
hibetur xlviij di quis t c siaut
go d' medicibz concedit xxv di
qualis t h' edo dimus n' obstat
illud c monsterium q' loquit d'
ignotis visis xiij canonibus re
gule aplice videndu est circa
d' alijs no impedimentis que
negligendo nl ordinado subit
requiruntur d' quibz gratius
prosequitur inderect a l di usque
ad lxvij s q no sit solempnis
penitens nec curialis no fuit
no corpore maculatus no d' plaw
ul al illegitime natus no adultus
inegritudine baptizatus u pe
grinus ul ignotus no minoris
etatis no serua d' quibz porda
nem e dicendu Solempnis
penitens no pot pmoueri l
di expenitentibus Causa huius
phibitionis e quadruplex
prima e ordinis excellentia
q' no sunt digni suscipe' vasa
d' ordines sacros qui aliqui
fuerunt vasa viciorum l di illud
Item pcim sit deletum p penitenciam
remanet th aliqua cicatrix sin
nitatis que pmi impedit sca
dentium Secunda est q' timor
labendi xpssima cons etu
dine s'gens quia pfens
memorandi eius labem no
sz ludanam sacerdotij dignitate
lvi di In sacerdotibus tertia
causa est scandalum ipsa ut
me In sacerdotibus ut talis pena
no imponatur nisi penitentie publi
lice et uulgatissime q tota
commenerit urbem xxvj q vj
c ult no possit dici sine ma
guo scandalo ministrare l di
hys ver Quarta causa e q' no
haberet frontem redarguendi
alios cu ipse tantis se responderi
re commisisse eadem q corripi
ul maledicta xxv di primum
christi ...ci q i eu solempnis pe
nitentibus dispensatur t minoribz
ordinibz ppter necessitatem ul
utilitatem ecclesie l di placuit
nec obstat l di expenitentibus
ubi dicitur q epus ordinens
facient talem Itz priuari ptate
ordinanda quia illud intelli
gitur ordinat sine dispensatione
ul cu indiscrete dispensat
simile h di qui maliquo c
criminales seu obligati adumtu
nia sim inse manu intitatur
tempore viagri filij psbitero
rum illegitime nati no pnt ad
ordines pmoueri d' quibus
dicitur s nysmus titulis assignis
Ad minus inegritudine bapti
zatus no pt ordinari qui di
ssens distulit baptizari et
post tiore mortis constitutus
in egine se fecit baptizari huius
di c unico Causa phibitio
nis est q' psumitur no ne per
tens ad no exviolentate s
necessitate videtur baptizum
recepisse et ita psumitur q psi
ei pertinatie diuinssa ut m s
pdicto et d' pe di vij nllus
Dixit aut duo casus in qbz
pt talis pmoui vnus p pe
baptizum fides eius et vita
pbabilis apparuerit Alius
si caritas exegit dicitur l vij
dist' Si ese nisi et di iuij de
apo et iit bap q nlt pegni
ordinari no dz Sic iuij de
peg' ptoti Item qui no h'

Nstatem linnag. Dicit b
e q. i et v. Item feria non
dz ordinari qz no lz inibenby
iudicare nec bndice nc excō
icare nec absolue nc p[re]dicare
nec iudicare qualiter sint doc
te scte vl religiose xlvij di
Sacratus ? c inter xxxiij q
v nulieiz ? depen ex demo
malibz ff d regul iuris
l. 1 ydau nō dz ordinari qz no
accipit caracterem sexu et
co[n]stige cause impediente
lz enim Beatissima virgo di
gnior et excellencior fuit oi
bus aplis nō tn illis sz istis
co[m]misit claues regni sine
regni celorum ? d pe et d re
nona videtur con[tra] xxviij q
i dyaconissaz ? c insignis
capitur ibi dic qz io diatur
dyaconissa qz legit omelia
que ptinz ad offm dyaconi
et pribra et uxor psbri vl
quedam vidua bona De

Sacra unctione

Opertinus est
dictum qz epus
et sacerdos dz inungi
iusta ordinatoe seu conse
cracone ? de hic seblia in ge
nerali de sacra vnctione
Vng due sunt spes quia alia
exterior visibilis et nilis
Alia interior inuisibilis ?
spualis Exterior visibilis in
vngitur corpus Interiori in
visibili inungit aia vnctio
visibilis e signum interioris
in visibilis vnctionis Et vnc
tio interior e signum et scm
et p digne sumit salute agit
vel augetur sine dubio qz
desgt sec ? Sire ?
Epus in vngit et ? sup[er]ioris
alios qui eos consecrat
qui sunt illi de b ? ten ord
q consecrati et inior q
septitibz in vngitur vo q
mate qz fit d oleo bndicto

Quod dicitur catheciminorum vl
infirmorum et balsamo tenet
iustica qz oleum qz dz ee d'oliua
materiale designatur p balsa
mum odor bone fame exprimit
hic crismate inungi. Epus in
corpore et in corde ut habet ibi
marc consac quum ad deum
qz dic apo Gla nra h e qsc
ie testimonium et extius haz
odore bone fame quo ad pri
mum aplus. xpi bonus odor sumus
quia Epus dz hre bonum testim
ab hys que sunt intro et ab
hys que sunt foris hic vngit
capud ? manus Epi consecranda
p capud mens intelligitur opa
Manus vngitur oleo pietatis
vt Epus operam bonam ados
maxime ad domesticos fidei
Et capud balsamo karitatis
vt diligat deum ex toto cor
de et ex tota aia ? toto mente
? pximum suum sicut seipm Capud
vngitur ppt auctoritatem et di
gnitate et ut ostendat rep[re]n
tare psonam x' De quo dicit dd
Sicut vngentum in capite eius
Manus inungit ppt ministeriu
et offm ut ostendat acape
ptatem bndicendi ? consecrandi
vn in eas consecratur inungit
dic Consecrare ? sanctificare
digneris dne manus istas
pista vnctione et p bndiccoem
nram ? ut quecumqz consecrauerint
consecrentur et quecumqz bndixe
rint bndicentur ? ? Adde
hbentur hic bndicco dicitur ab
epo. dum consecrat manus
Epi et psbiteri et sic con
secratione ? h bndico Epore
et presbitore xvij q i q ecce
Sed in veteri testamento i capite
in vngebantur lex do i c. i. Sz
in nouo testo acapite ad bra
chium e translata ut no inunga
in capite sz in brachio vl hu
mero vl in extremo membris

Crismacionis congrue desi-
gnatur. Iux(t)a illud factus est
principatus sup(er) humerum eius
et oleo deliniuntur et capi-
ta crismate consecrantur.
Ut ostendatur collata sibi dignitas in-
ducentem pontificis et princip(is)
potestatem s(cilicet) e(t) c(etera). Vn(de) inveter-
natum magna est dignitas unctionis
s(ecundu)m ma(gistrum) t(h)o(mam) de salicete et x c vi
di. duo. Cum vero xpianus in vn-
gitur bis an(te) bapt(ismum) s(cilicet) oleo
benedicto primo in pectore d(e)in(de)
inter scapulas et bis post bapt(ismum)
de crismate sancto primo in v(er)ti-
ce. Deinde in fronte. In pectore
baptizandi inungitur ut p(er) s(an)c(tu)m
sp(iritu)m donum gracie recipiat errorem
et ignoranciam et suscipiat fi-
dem sanctam. Inter scapulas
ut excuciat negligenciam et
torporem et bona operacionem
exerceat. In vertice baptizatus in-
ungitur ut sit paratus ostendere
de fide reddere racionem vnde p(er)
v(er)ticem que e(st) superior p(ar)s cor-
poris intellectus r(aci)o que e(st) superior
in entibus s(cilicet) e(t) c(etera). Xpus In fronte
inungitur baptizatus ut libe-
re confiteatur quod credit quia cor-
de creditur ad iusticiam ore
aute(m) confessio fit ad salutem.
Nam an(te) bapt(is)m(um) vngitur oleo
benedicto tam et p(ost) bapt(is)m(um) sacro
crismate quia crisma soli
competit xpiano tu(m) dicta
a xpo. P(er) frontis c(on)firmacionem
manus imposicio designa(tur)
que confirmacio nominatur
quia p(er) eam sp(iritu)s sanctus datur
ad augmentum et robur. Vnde
certis vnccionibus simplex sa-
cerdos vel p(res)b(ite)r. Sed epi(scop)us habet
confirmatorem autem nisi soli(us)
ep(iscop)us conferre p(otes)t. Quia d(e)
solis ap(osto)lis d(icitu)r quorum vi-
carii sunt epi(scop)i q(ui) p(er) manus
imposicionem sp(iritu)m s(an)ctum da-
bant s(ecundu)m q(uod) cons(tat) in fronte e(t) d(e)
v(er)o designat manus et c(etera)
Nec valet consuetudo q(uod)

sacerdotes debeant confirmare
s(ed) d(e) consue(tudi)ne quanto ymo mag(is)
confirmatur nec obstat xcv di(stinctione)
p(er)venit v(bi) (dicitu)r p(res)b(ite)ri confir-
mabant q(uia) ap(osto)l(u)s illis
concessit gregorius p(ro)pter scanda-
lum ex indulgencia speciali.
Sed hic non possit ep(iscop)us sacer-
dotem delegare n(isi) ip(s)e ep(iscop)us
vel archiep(iscop)us an s(ecundu)m d(e) to(tius) e(c)c(lesi)e
et vel al(ibi) leg(itur) dic ut cu(m) tho(m)
aquino. Vnccio extrema sic
diffinitur. Extrema vnccio
e(st) vnccio olei sanctificati
facta ad remedium vtriusq(ue)
infirmitatis s(cilicet) mentis et
corporis vel sic. Extrema vnc-
cio est sacramentum conferens
infirmis p(er) oleum sanctifica-
tum sacra conferens infirmita-
ti remedium contra peccati
reliquias et s(i) expediat alle-
uiacionem corporis infirmitati
vnde ait Iacobus infirmatur
quis in vobis inducat
p(res)b(ite)ros eccl(es)ie et orent super
eum ungentes eum oleo
in nomine domini et oracio fi-
dei saluabit infirmum p(ro)pter
et ubi abluitur(?) e(st) i(n)s(titu)ta hu(ius)
sacramenti et oleum de olina de
ep(iscop)o benedictum est materia.
Sic p(ro)bant s(cilicet) e(t) c(etera). Dare et
c(etera) ad exhibendum. Verborum
forma e(st) tales p(er) istam sua(m)
piissima(m) vnccione(m) et sua(m)
piissima(m) mi(sericordi)a(m) dimittat t(ibi)
d(eu)s quidquid peccasti p(er) visu(m)
et sic deinceps p(er) ipsos quinq(ue)
quia quilibet locus p(ro)p(ter) hoc prin-
cipaliter in ungitur. Et vltra
alicubi ob pedes et manus
renes additur pectus et renes
vel umbilicum in q(ui)b(us) est
delectatio veneris s(ed) non op-
portet. Vngitur eciam s(ecundu)m ec-
clesiasticum morem cum con-
secratur altare cum de-
dicatur templum cum
benedicatur calix et c(etera). Vngu(n)t(ur) 2

Rubrica de sacramentis iterandis
vel non iterandis

Dictum est de sacramen-
tione que aliqui com-
mitti s(ecundu)m p(ar)t(em) i p(ri)n(cipi)o
c. i. s(e)c(un)do ordine [illegible] sub-
[illegible] hic dapi[illegible] et omnibus [illegible]
[illegible] vel ne. Videndum est q(uo)
quid sit sacramentum. Quid signum
[illegible] sacrificium. Quod sit sacra-
quod [illegible] Quibus [illegible]
que sacra possunt iterari et
que non et que sit pena iterant(is).
Sacram(en)tum est signum sacre rei sign(um)
sacrum est invisibilis gratie visibi-
lis forma. de c(onsecratione) d(istinctio) ii Sacrificium
et sacramentum. Signum est res
preter speciem quam ingerit sensibus
ad faciens ex se in cognitionem
venire de c(onsecratione) d(istinctio) ii signum Sa-
crificium visibile et invisibile
sacrum i(d est) sacrum signum. Item de Sa-
crificium sacrum [illegible] panis et vi-
ni que sunt sacrificium visibile
et signum invisibile corporis Christi
quod est sacrum [illegible]
[illegible] i qui [illegible] et i [illegible]
[illegible] in [illegible] Nota sunt sa-
cramenta [illegible] vii que in hoc
[illegible] continentur Ablue firmo
[illegible] pro[illegible] ungit et ordinat
[illegible] que [illegible] vii [illegible] vii
[illegible] ut baptismus sit sacrum
fidei. In baptizmo enim fides i-
nitiatur. Extrema unctio sit sa-
crum spei qui [illegible]
[illegible] Eucharistia sa-
crum caritatis [illegible]
[illegible] vocat [illegible] sacramentum
amoris. Confirmatio sacramentum
fortitudinis propter pugnam spiritualem
ad quam ille confirmatur.
[illegible] iustitie per satis-
factionem [illegible] reddit[illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] est. Ordo sacrum pru-
dentie propter claves scientie que de-
cet [illegible] Matrimonium
sacrum temperantie [illegible] quod [illegible]
in illo sacro honestate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] xxiiii q(uestio) vi c. [illegible] et
[illegible] de [illegible] in Sacrificio et

[illegible] de pe(nitentia) di(stinctio) i [illegible]
et xxi q(uestio) [illegible] Sacra-
[illegible] sunt que [illegible] aliquos
[illegible] sunt necessitatis et [illegible]
voluntatis. Sacra necessitatis
sunt [illegible] baptismus de c(onsecratione) [illegible]
[illegible] firmissime Confirmatio
de c(onsecratione) di(stinctio) v [illegible] Eucharistia
de c(onsecratione) di(stinctio) ii et si non [illegible] et
[illegible] penitentia
[illegible] de pe(nitentia) di(stinctio) [illegible]
[illegible] Extrema unctio [illegible]
[illegible] confirmatio et extrema
unctio non sunt ita necessitatis
quod non [illegible] salvatur [illegible]
illis [illegible] contempnat [illegible]
et [illegible] sacra necessitatis [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
Sacra voluntatis sunt duo [illegible]
ordo lxxiiii di(stinctio) c. [illegible] et [illegible]
[illegible] xxv [illegible] non est [illegible]
[illegible] et [illegible] Sacram(en)tum aliud
est necessitatis [illegible] ut baptismus [illegible]
[illegible] Augustinus datum fuit [illegible]
non informa [illegible] [illegible] ad
salutem [illegible] [illegible] c. i [illegible]
Sacram(en)tum et dicitur necessitatis [illegible]
sine eo non potest quis salvari si
contempserit [illegible] d(e) c(onsecratione) di(stinctio)
iiii firmissime. al(ia) si non conte-
[illegible] potest salvari [illegible] [illegible]
non [illegible] et [illegible] de-
[illegible] Aliud est dignitatis
et necessitatis ut confirmatio dignitatis
quod ab episcopo et non ab alio confertur
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] Necessitatis quia si con-
tempnet non salvaretur. Aliud
est necessitatis et ordinis ut
[illegible] eucharistia et extrema
unctio ordinis quod ab ordinatis
[illegible] claves [illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible] de pe(nitentia) et [illegible]
[illegible] c. [illegible] in articulo ne-
cessitatis ubi [illegible] possit [illegible]
[illegible] layco de con(secratione) di(stinctio) iiii [illegible]
est necessitatis quia si con-
tempnet nemo potest salvari.
Aliud est voluntatis et
dignitatis ut ordines dig-
nitatis quia a solo episcopo conferuntur
[illegible] episcopo qui [illegible]
e. c. i voluntatis quia

sine illis per que saluari et iustificari
ri nisi. Aliud est voluntatis tamen ne-
cessarium nam sine illo per quis saluari
quia non expedit homini ad regna
celestia tendenti mrc. xxx. qui cre-
diderit saluabitur. Ista quatuor sacramenta
baptismus eucharistia matrimonium et confir-
matio se habent sicut excedentia
et excessa quia baptismus excedit alia
ratione efficacie de con. di. iiii. bap-
tismus eucharistia ratione dignitatis
et sanctitatis de con. di. ii. multi.
Confirmatio ratione conferentis de
con. di. v. manus. Matrimonium
ratione significationis xxvii. q. ii. debitum.
Unde maior necessitas baptismi quia
in eo confugium signo stat matrimonii
crisma ministro. Efficacia sacramentorum est
ut talia sint cuilibet qualis ipse ac-
cedit scilicet bonis bona et malis ac-
cedentibus mala quod collige qui deus de-
clarauit i q. i. di. ii. hec secta dominis
sunt ad salutem et malis ad iudi-
cium. xi q. iii. apostolus. Item manducat
et bibit indigne iudicium sibi man-
ducat et bibit ut ne hec secta.
Unde dicat canon quod sacramenta non debent
conferri nisi penitentibus xxv di.
Illud hic est unum de pertatis ma-
nifestis quod pocula non possent
alicui negari sacramenta si pre admonitione
secretam vel publice in generali
et de te rite extenuo templo ho. vo-
luit non hic in istis tribus sacramentis
baptismo ordine et confirmatione. Desunt
ius duobus de re q. i. quedam que
ter facienda est iniuria de anti-
nuia sacramento quod non medi-
tatur quod prima collacio non valeat
i q. i. Sacramentum de confirmacione tenetur
expresse de con. di. v. de his. Reliqua
quatuor sacramenta sunt ut iterarentur
prima et nuno et eucharistia co-
tidie videmus de prima vincere
sed quocieus aliquis confirmat
tamen per mediana corporis et anime
ut quod apponi possit et debeat
mediana ac sic et per quod sunt v.
de prima carnis et xxv di. illud

Racio iteracionis primus quinque
non per se reiteracio ad sacramentum iniuria
est quia infirma collacione que sacramentum
imprimitur caracter macula quam
in morte non separatur ab ea unde
si aliquis resuscitaretur non esset
rebaptizandus nec ordinandus vel re-
confirmandus. Deceras saluis quam
tuor sacramentis sic quod probat augustinus
i q. i. quod quid et xxxii q. vii. hinc
Unde ibi dicitur glossa quod mortuo
altero coniugum desinit esse vi-
culum uiuum quod illud vinculum
ita est in homine quod in corpore
nec in anima ut in neutro Ideo
homine mortuo dissoluitur ma-
trimonium et in hec concordat regula
apostoli qui dicat quod mortuo viro
mulier soluta est a lege viri ac
vobis nubat in domino i de sponsalibus
imp. c. ult. Sed baptismi caracter
est in hominibus anime inseparabilis
i q. i. quod quid et per illud carac-
terem distinguntur ana sidelis
ab infideli Ideo si dominus iterato
aliquo resuscitaret ipse non deberet
iterum rebaptizari sicut euenit
de lazaro Item de ordine et
confirmacione quia caracter
imprimitur domini et clerus
sicut est ut. Unde lazarus
suam uxorem non possit repe-
tere postquam resuscitatus est
si erat mors fuit naturalis.
Alii dicunt quod sunt in adopta
et si illos possit uxorem repe-
tere quia per talem mortem
non desinit esse uiuum.
Alii dicunt quod ullum sacramentum
est iterandum quia nulli sacro
est iniuria facienda ipso nullum
sacramentum est iterandum dicit di. iiii
ostenditur et quod dicit quod iter-
etur. Sed quod hoc quedam
respectum dicuntur iterari eo
quod semper ab aliquo sumuntur
quia eadem hostia non bene-
dicatur iterum vice alicuius

nec nimis de filiis imp[er]ij vigant
et prima tm imponit cum sole
impunitate scilicet [illegible] in
...uat quod hoc peccat ...
...umbi ... Sciat ... est bap
tisma ita unita est prima ...
... Dicat quod sacram
tribus modis dicitur iterari uno
modo ex parte efficientis ut pro
te consentis vel confitentis
et similiter omne sacram[entum] est iterabile
quod idem ... sepius
consecrat oleum et corpus
xpi et ordines et baptismum
sic dabis Secundo modo
sacram[entum] iterari respectu suscipi
entis et sic ab eodem idem sa
cramentum non iterum ... suscipi
... et hoc iterari est insus...
...ptam et non in omnibus
Sunt enim aliqua sacramenta que
... conferunt quod instituta
sunt in remedium malorum
que frequenter accidunt prima
remissionem mortalium eucharistia
venialium extrema unctio
usque et ... in remedium in
... Illa autem que ca
racterem imprimunt non possunt ite
rari propter caracterem qui est
indelebilis Tercio modo dicitur
iterari sacramentum si eadem
in [illegible] super eandem formam
in modo ... ad eandem
sanctificationem et sic illud
iteratum ... sic vero ...
videntur insufficientis effi
cacie respectu sanctificationis
illius materie de con di iiij ...
Sed obiciat de extrema
unctione in qua videtur eadem
forma verbi iterari super eandem
infirmum ... altare ...
altariam ... non est altarium in
firmitatis ... remanet semper
infirmitatis ... magna fiat
mutatio Non quod ubi est ad
obumptu ... est de ... ...
illud loco et tempore competenti
... supplici ... et ult Si ...
... dubium ... iterare dic
... detem ord ... de ... et
de presbitero non baptizato ... sim
... Item si scismatici vel he
... seu alii ... fideles
... non ... consecratas ...
... vel ... sacros ... sunt
... vel in altari celebraverint
... debent ... in ...
nec vestes ... nec vasa sa
cra seu altaria consecrare
... Verum ... baptism
confirmacionis vel ordinem sim
... est de capitulo ...
baptismum ... sum ... ut ...
... et ... quo pala

De filijs presbiterorum ordinandis vel non

Inter alia que impediunt ordi
nandum viam originis [illegible]
impedimentum ut ... ad
ultimo filijs sacerdotum et alijs ille alijs
gitime natis ... videndum est
que prohibent ordinari et ne
dispensatio ... fiat et ...
possit ... dispensare ...
... illegittimi prohibent ordi
nari ... dicunt ... propri
... et manifeste prohibent ...
... usque ad ... quatenus
... sit ... innotuit ... sit
sic ... racio ...
... est triplex ...
... primum ... quod ...
filij ... et imitatores patrum
... qui ... multitudine
... gaudet anglorum ...
... filij similes esse pa
... est ... in ...
... et ... consilio
... de ... clericalis
... ... Sacerdotum
filij vel alij illegittime nati ...
... religiosorum ...
vel canonicare seu aliarum

rime p sedem aplicam aplitudo
ar sz d noto q̄ nota l vj d nec
cum s ali sunt ydonei possunt
ad omnes ordines pmoni s lj
d i t e et i Religiosi ingressi
tollit omnem irritatem xx q in
msi t monachos omnes maculam eb
fugit i aut demonachis i pri
dni contra s . qp no tollit ir
itas p ingressum religionis p
capa et xpliare et s d peccatis
d impubibus. Distinguere aut
illa irritas fugit ex off d licet
et tunc no tollitur p ingressum
religionis Sz fauore religio
ni cu dispensat d co q fuer
ar i q Hic intelligo totiam
aut no fugit irritas ex d
licto ut s d p cau. Et tales
tunc p ingressum religionis tol
litur illa irritas ita qp sine
dispensacione possit ad omnes or
dines promoueri ut t e c ij
aliquis dicat qp in neutro casu
tollitur s referunt tm adfaci
litate dispensandi Ad dig
nitates tn ul plataz t p h s
ad alia beneficia curam aiarum
h na no possit sine dispe
sacone se dp pmoui et si pro
moti sunt dz remoui i ec
i et idlt. Ex ysto remansit
insculo no pnt ad sacros ordi
nes promoueri nec ad plataz ul
t ad bnficia curaz aiaze hn
tia psonatz ul dignitates sin
dispensacone sedis aplice spali
ter dic i t e ci Audiui
legatos aplice sedis in hic di
spensare no posse s e distinc
ctis b intelligit vm de illis q
no sunt missi a latere ul more
pnilegio continetur Sz cardi
nales legati q quasi ps cor
poris pape intelligitur vj q
iij s Signis ac militibus
t i d penis sciliat li vj maio
rem eni p statem hnt qm alij
legati i d off leg volentes

ret offi l vj Item epus dispsa
re no pt cu illitimis ut adsa
cros ordines dignitates psonatz
ul bnficia quibz cura im
minz aiaz pmoueant
pt tn ut ad minores ordines
t bnficio cui cura no imminz
dispensare i e is qui de
fctm in pn li vj nec obstant
mira i e nemes ex ijj fcat ei
gram modo epi qui en sicut
ordinauit et si ignorauit tol
leatur ut insim de t e posuit
Illud e exiusmissa militis de
filio nato ex licita vxore an
sacerdocii et me cotino fuit i
Bulgeria et idas ex ponte
ibi consolacion i supplicatoz
Item fily sacerdotu nati ex legitima
vxore an sacru ordinez dinc
tu ad omnes ordines et di
gnitates possunt promoueri i
e ad h Sz nec legitti fily
sacerdotu nec illitimi cu qbz
dispensatum est ap ap ut
ad sacrdocium valeant pmoi
obtinere possunt illa ecclesiaz
ul vicariam q pr eius hnit
nulla psona media tamqz p
sona ul vicarius ppetuus absqz
dispensacone se ap te Idem
si pr no fuit vicarius ppetuus
s ad tpus solumo instrauit
ut lc e p k apm congruencie
et c se exiusmissa constitut
qui ad ecce sui paruulis et c Mi
chael Sz mch e dra ut le
gitimos et illegitimos ex lum
mandi eccia in qua pres eoze
sunt ul fuiur canonici ul p
lati poterunt canonicari dum
nd ad illas dignitates ul p
bendas quas pres eoze tenu
erunt i e ad h Sz illimi ne
canonici ne plati pnt esse
Item in illa eccia in qua
pr suus e canonicus ul platz
quia indecorum est ut malia
tas offe illemos fcimus in

Undicas patri ministret se ad dece
tem Et idem tex̄ dominio se ead
holendam Ideo distinguere sunt
ghost a filius e legitimus a illegi
timus Si sit illegitimus non potest
ministrari canonicam vel pa in ec
clesia scienti inqua pater eius mi
strauit se adabolendam e
hec prone ibi maxime in l
Sit filius naturalis sed tellum t
maxime spem et tunc pla
num est quod incauta in sua pos
sunt esse mauc sic vel non
pater e filius quod per mees
non prohibent nutrie illegi
onem ar illius e adabole
dam acontraio et se ei
Si e legitimus aut prebende
sunt distincte a non Si non
sunt distincte potest fieri cauo
rum quia non videtur ei suc
cedere in prebendam dicto Si
non sunt distincte distingui
aut vel ministrari in illa
eccia in qua pater eius minist
rauit et tunc non pater n prelia
presumi intercessent se consilium
et ad successionem paruam a illa
in qua pater non ministrauit
tunc potest se ad hoc et e m
delores acontrario sed Vbi certo
est quare filius non potest hic
illa eccam vel dignitatem
in qua pater ministrauit in me
diate ne pater filius succedat
quia mediata successio ec
non est vin. q. i. applicat
de iure pater consuluit Si vn
quod h prohibito excludunt
ad hoc precentes dicitur de quod sic
quia nomine filiorum e ne
potes continentur ff de v s sig
filiorum et ar ff ad mac fi
lium Alij dicunt quod non
nunc nepos potest hic illa
eccam quam auus himnt
immediate quod pene impre
taw legitimis obtande sunt
de pe di i pene ff de lib

et post eum quendam de ca
nonicis l. Item hoc distinguit
a dimittit filius sacerdotis pre
nepotis tunc potest nepos op
tinere eccam in qua auus minist
sit legitimus. vna vel non oblega
ta. Aut mortuus est et
tunc non potest nepos obtinere
eccam quod nimcesse an o suc
cedit pater melle i mra pro
colateralibus non prohibentur
quin si possit sed de hoc ec
ciam contra alia fruit obti
nuit immediate ar i de
esse de expre ex qiio non
est prohibitum videtur con
cessum v de iust mi cons
Et quid poterit probari cont
aliquem quod potest filius sacerdo
si negauit se filium sacerdo
tis prosum quod si natus fuit ex
illa quid tenebat sacerdos
publice in domo continebat
et ciam presumitur filius illius sic
nam ille cui natus e i inim pre
sunt filius illius sic ille ei
per e ille quem in nuptie
demonstrat ff de in ius
voc quod mat e ita presumi
tur tulem dicuntur filium
quem tulis cohabitando fi
lium ostendit et quia filiu
impositione filiacionis quod d
sunt li. l. Item Et si non sunt
inatus de tali contubinatu
licet probabitur per hoc quod
ille appellabat eum
filium et ipse apud albos ap
pellabat et nominabat filius
de probat probat et co
dilectione probat quod eius filius
appellatur de presump aspecte
et summum illi presumpcio
vel conuersie cum probet

de p'bat no indiit t q' d' usp
nas professio Sz quid si mli
que virh hat duvante m
nio conapit filiu a sacerdote
uel ab alio et postea mat
sua dixit ei q' tat filig sac
dotis unq' pont ee psst t
obtine bnfm cu cura. Videt mat
hosp' dic q' sic quia pfessio
matris no nocet filio e d'
ipsis l'nz pfessio et ff d' hns
qui sut sm uel al' uel filiu
h e vm n cofsua sua len te
mordet qui facit cont co sanz
edificat ad lehamner i d' upe
spol litatis Quid p aliqs
no sit natq in minio et pq
pr duat matre ipig i vxo
rem unq' ipse d' iure ad se
legitimg poter pmoui Dist
guitur q' pat poimt illam
legitime ha're in vxorem ipse
conapcoig quia tuc ulli
erat impedimetu lrimanis
e filig p'sequitur nam t sua te
erat mhi due tamq' legi
timg et ad eius actus legi
timos admitte et sic ad
ordines t si mat p' filij
natiuitatem nubat alteri
t p' mortem mari nubat ca
pie p'dicti filij uel eq' ip p'
duxit aliam qua mortua
duxit istam Sed p'pter
aliquid i'pedimetu no pote
rat esse tum inter eos pa
rantes ipe conceptionis q'
tunc no legitimari p'lex q'
tollat' impedimetu i q' simi
sunt le textu et in aliquibz
modis ua cf le et pu co
vi Tum illegitime natis i'plo
dispensacio adhibetur
aspa magna ut ordinem t
insipientem in aliis eius a'prna
si fuerint filij p'brore uel in
q'sibz lz si fuerint al' illegitimi
e p'senan agentraio Maiar
ut cura in p'rna aliquo in
medio i e ettimissa Maxia
ut in p'rna ullo medio i e re
mens et e etina Dispesa
tum sint cu illimo ut poss
ad ordines pmoui t obtine
bnfm t cu cura aiaz e imq'
p'textu huig dispesacois potest
plura bnficia optinere dicq
no n' vmat i e t q' d' estm
lm et si impetraret p' dis
pensacoem ut possit plura
bnficia optine tacita pma
dispensatoe Ista dispesacio
nullig e momenti i e si lit aigo
l vi idem si taceret q' pt ag
in illa causa nunc te iustrat
i e tij Si vo cu aliqo dispe
setur ut poss ad ordines pro
moui tu d' minoribus ord
nibg est intelligend' caua
si dicatur q' possit bnfm
optinere intel' de bnficio
sine cura uel dignitate i e
sine cura a'fse t re Et epus
h vi Queris Et dicas q' posset
ha're bnfm cu cura cama lr
de maioribz et minoibz or
dinibz est intelligend' cum
sacerdos debeat esse q' hent
curam aiaz Et Vt cura et
qual ca et d' ele lz cano
l vi Epus lz bn pt dis
pensare bene cu illimis
vt ad minores ordines p'o
moueant et vt optineat
bnfm cu cura no in minut

Animarum dum non sit tale q
epus valeat dispensari se
is qui destitutus ex ut ma
nonia vel capella Item
legittimatus ad actus eccias
ticos et spuales sit habilita
tus ad actus seculares dic
itur qui per principem est legit
timatus.

De servis non ordinandis et eorum manumissione

Post impedimentum [illegible]
[illegible] agendum
est de impedimento con
dicionis quod similiter mili
tiam clericalem non accipit
dignitatem. Item di. ad
mittuntur videndum est quando
sint possunt ordinari eo
modo sicut si fuerint ordinati
sine manumissione et
qualiter manumittantur quod
servus iudeorum et paganorum
dicuntur j. de iudeis et ult.
Nullus servus sine cause sine
pnati dz ordinari nec pos
sint manumissi liij di
c. y et ij. c. a. prohibendus
ex similibus militias et clai
calis dignitas liij. d. ad
mittuntur et seq. sunt ore. c.
Ceterum cause per manumis
sti et ordinari retento
tpe quo ad hunt non in inmet
tante nec accipient eum
nec testificem cont. car
al institutionem venoredam
liij. Si qui ex familiis
ex qui diaconum et sig. de
familiis ymo ad hoc tenentur
et ad honestas operas hec
non sint impositionem nominatim
ut nec diaconum non inde
nentur sine peccatis in
causa mortis clericali nisi
expresse sit dictum in manu
missione et ordinatione
se. ro liberiori et dato
quod dictum sit non revocabit

institutione si non firmat in ord
inibus non ad mortem sit contem
max se ulla. c. Si ab sit servus
pnati non dz promoveri nec pos
sint ad nd. consecrari plec
ssimam libertatem ita quod ultim
epus teneat prestare pro no
vel absque uno temporale liiij
di. c. l. et y. et c. quicquid et c.
uit pr in spalia tene. ff.
ut firmat sug dno ordinare
alis insimul redigantur sic
sint appositum in manumis
sione se ulla et liiij di. fre
quens nisi. c. Si servus ordi
natus sine auctoritate manumitta
distinguitur an ordinatur facto
dno et contra dicente tunc
servus tenebit et restituit dno
et si sacerdos sit sine liiij di
de frequens et c. ex antiquis
ordinatis diaconus autem con sac
dote. c. Si vero sciente dno et
non contra dicente statim liber
est liiij di. si servus sciente
aut dno ignorante servus
ordinatur distinguitur an sciente
epo vel presentatore aut igno
rante. c. Si sciente epo vel
presentatore quod esset servus sta
tim expiat lib. c. Si epus vel
presentator tenentur dare
dno duos servos eque bo
nos liiij di. c. Si epus servus ab
sente et h. s. alis in servus
Si aut alibi scinit dabit
vnum ordinator et alium
presentator. c. Si si venit hz puer
solvet dno restituat quod dis
tinctorum que sequitur. Aut ig
norante dno et epo et pre
tatore cum sint ordinatus dis
tinguitur aut est in minoribus
ordinibus tunc deponitur et
remanent servus liiij di. c. Si sit vel
ex antiquis et c. frequens de
in sacris sic dyaconus vel dat
vicarium per se vel si non hz ipe

Instrumentum redigat' l. vi. di
de antiquis ꝛ eodem pnc
eg'is grandeꝫ subdyacono
i. e. in xxam ... ꝛ ... d'ca
ꝛ qualis annl'e. di. yeo
est sacerdos statim lib' est
Ex amissione sui peculij
mulctatur ut in c. ex an
tiquis si aut peculium no
ht ꝑmat ... monasteriis
diuis ut in c. ex antiquis
scapud h' c. diu. si infra an
tum apri. ordinauerint fi
eat adomino ꝛ assim al
lib' erit l. vij. di. Si seruus
sciente uel monachus effica
ipsiꝫ adueniunt atque ingro
ssus post eum in xxpte ultra
dict' manꝫ monachus et
lib' ut in c. Si seruus sciente
Sꝫ quis est ratio qꝛ dicitur
nos post xxpte ... ordinam
ingrediendo n' ipsiꝫ adueniunt Sꝫ
monachum ipsiꝫ aduenientem
timor die ... sacerdos
... et ... p. d'scab
... Sꝫ sit monachus o
altarem ... ut pt ... dicta
ali ... ideo remanebit ...
duo ... Sequitur videt'
qualiter manumittantur
Et pmo qd sit manumissio
Vnde sciendum ... originem ꝛ
quibus possint manumitti ꝛ
qualiter manumissio est
Dacio libertatis ... qui dicit
quis instituitur est manu
et ... supponitur e. Sꝫ ma
numissio e. libertatis ... a ma
nu ... dicitur ... de
libertate ... Eiusmodi habet
originem ... manumissio
Inter genium ... lib'
omnes homines liberi nascebantur
tur Sꝫ ... genium ... tra
hentem quia esse ... eorum
... ... seruum

Et liberi qui ... esse ... seri
... aut ... ꝛ in ...
genium ꝛ ... cum redemp
tur. Alij dicunt qꝛ seruitus
... ... dicitur
a ... nocere ... ciui
... qꝛ ... ... xxxv di
Sexta die ... Manu
mittere pt qui hꝫ administra
rerum suarum. Mancipia
ex annis pt ... ob ...
libertatem ... qui manu
... ... in ultima
voluntate ... testa
... in xiiij an pt manu
mittere ... Dissimiliter
... ... Item ...
... ...
... quot d' ... et ...
... ...
clesie ... ...
... et peculij ... ...
... Item abbas de
consensu epi et monachorum
... ... liiij di. Abbati
et ... ...
... ... abbatibus
... ...
... ... modis
fit manumissio aliqui
in ... epi ꝛ ...
... sic sepulta
... libertas valeat
impediri c. ... qui
... Item ...
... iudice et ... manumis
sio dicitur vindicta et ...
fiat ad ... manumissio
... ... fieri ...
... iudice ...
... ...
pt ... iudice et ...
manumissio dicitur
... fieri ...
... ... domino ...
lib'

liber vel inter canonicos vel seculares
vel perpetuum ultimam volunta-
tem. Item sed potest fieri sed tamen
diebus feriatis quam non feri-
atis tam de die quam de
nocte et accedente pecuniam
hic probantur instrumentis ...
multis aliis modis

De corpore viciatis

De impedimento originis
dictum est. Nunc
de impedimento corporis vi-
ciati propter defectum membrorum est
dicendum scilicet de corpore viciatis.
Corpore viciati prohibentur pro-
moveri propter deformitatem et quia
timetur scandalum et propter de-
bilitatem quia timetur peri-
culum. Inter eos tamen aliqui sunt
qui possunt ordinari. Nam alii
sunt debilitati alii muti-
lati. Et hec dicuntur debilitati qui
licet membra sua integra habeant
oculum tamen vel manum aut aliquam
partem contractam. Mutilati dicuntur
qui aliquo membro carent.
Ex debilitate claudus ad-
mittatur de consuetudine nisi
sit talis qui sine baculo ante
altare stare non possit. Arg. ...
di. i. multa et xlv. di. dis-
ciplina. Cecus vel habens ma-
culam in oculo que generat de-
formitatem non admittatur, ut ...
. Item sed licet mancipari
dam. Circa mutilatos dis-
tinguunt aut sunt sponte
mutilati aut casu. Si sponte
distinguunt aut iusta cau-
sa interveniente aut non. Si iusta
causa interveniente sine causa
vel ab alio sit ab mutila-
tus non prohibetur ordinari
puta timore lepre vel alia
causa ... fecit virilia am-
putari, ut ... capitulo i et ii. Sed
cum ... tunc multa in-
quadam ... peccati ... por-
tare

Sed laici dicant hostiarii
qui non quia defectus oculi non
prestant impedimentum. Sed
aut esset manifestum et generat
deformitatem semper impedit
ut ... di. ... si evan-
gelica vero in magnis mem-
bris et corpulentis repellit
si deformitatem generet ut
xiii di. evangelica ut si
amisit manum. Ibi ... expositus
l. duos digitos ... de tali
qui ... Sed in minimis mem-
bris non impeditur. Si deformi-
tas modica sit et sine cul-
pa sua, ut e. c. ult. Sine culla
iusta causa interveniente
a se vel ab alio sunt mutila-
tus et tunc ordinandus repel-
litur et iam ordinatus delica-
tur. Di. qui ... et c. si quis
amendaverit. Et xxxiii. di. Ma-
xime vel potestas presbyter qui non
poterat continere credens se
obsequium prestare deo fe-
cit sibi virilia amputare,
ut significat ... ...
prudens. Unde placet pu-
tat quia non facto sed re-
ligione querenda est cas-
titas. xxxiii q. v. tunc salva-
bunt et licet quis culpa sua
in modicam deformitatem
inciderit potest ... de ... vel
lari. ... Nota quod propter ...
... dentis quis non im-
peditur. ... eodem ...
... vero potest dispensari
cum presbytero qui fecit sibi vi-
rilia amputare per indigna-
tionem vel aliud membrum ut
possit exequi officium sacer-
dotale absque ministerio al-
taris, ut ... sed nunquam
potest dispensare in officio dya-
conatus vel subdyaconatus

vt si possit legere epistolam
vel euangelium hostiensis dicit quod non
per illud est signum quia si ipse
legeret eum opporteret quod ferret
vinum altari ex parte non prout

de obligatis ad raciocinia ordinandis vel non

de hiis qui sunt obligati ad raciocinia

Questitum est de hiis qui
non possunt ordinari
propter raciocinium debitum
domino tunc subiciendum de illis qui
sunt obligati. Alij prestare
debita racione administraci-
onis nec debent ordinari
ante reddita racionem sicut sunt
tutores curatores procurato-
res actores et questores circa
quos est distinguendum aut
perseuerant adhuc in admi-
nistracione aut non. Si velint
manere in administracione dis-
tinguitur quia perseuerante
officio seculari tunc non possunt
promoueri nisi fuerint inhabi-
bilis persona circa sunt obli-
gati xxiiij q. iij c. i et ij et que-
sti vel non c. i et ij et c. ij
nec procuratores quia in officio ec-
clesiastice persone vel secularis
inhabilis tunc per promoueri
si aliud non impediat lxxxvj
xxvj di. preuenit et lxxxix
di. indicatum. Si vero velint
administracionem deponere et
certa remanent obligati
distinguitur quia rei publice aut
priuate persone. Si rei pub-
lice non debent promoueri
ante reddita racionem extra de
episcopis et clericis officialibus hoc
intellige ex administracione
quia si sunt debitores ex
causa mutui vel alia sibi non
prohibentur extra de episcopis et cle-
ricis scilicet et ff. de eo et ho-
spito quod debitores. Si rema-
nent obligati persone

priuate distinguitur aut
in ipsa promocione promo-
uentur sibi quod vel est sibi
iam mota aut non. Si non mo-
uetur vel est mota distin-
guitur aut conuenitur de dolo
aut de culpa tantum. Si de dolo
vel perfidia non debet ante sen-
tenciam promoueri lxxxj di. talis
et vno et debet taxari tempus
infra quod questio decidatur
xj d. clamandum de presbitero cum in-
hibicione et ipsi si sunt vel la-
tor et extra de in ge ma ac
diffamari. Si de culpa in
commemorat promoueri. Ut
non reclamatore creditore
cum lis suo marte currere
possit ut probatur et si absoluatur
iudice ff. de in omnibus causis
dum et si de eo tempore pro
fuisset. Si vero nec lis sibi
mouetur nec est mota non
obstante obligacione promo-
ueri manifestum sit ipsum de dolo
tenere quia tunc episcopus possit
ipsum racione suo repellere
sicut quemlibet criminosum vel
infamem vj q. i infames
et ij q. i infames et ij q. vij
alienum. Aliud de illis qui
receperunt tunc pia et honesta
ta impedimenta ab admini-
stracione sunt liberati puta
milites et apparitores l. j di.
c. ij et iij. Et quamquam
sunt inter paginas irre-
gulares extra vt dictum est supra
de homicidio quod contigit
Aliud si aliquis sunt usurarij
qui decessit filius eius
vult ordinari nunquam potest vi-
detur quia non j c. e vno q.
ad tamen non reddit racionem
de usuris quas tenetur

Restitue | dicens ita in host.
distinguit an adiit hereditatem
tem patris et tunc non potest pro
moveri an non adiit et tunc potest
ar. quod de maiori inquit hinc lex
ti de sepul. spo. sepe. Sed quid
si rector scolarum qui fecit collectam
tam et obligavit se quod libri nunquam
fuerint subpena aliquantum
fuerint liberi vult intrare re
ligionem inquit potest dic quod si
sed hugo quia illud intrare
lius continetur de inmune pri
Idem dic de sepulture ii quod tem
diz irreligiosis sive si post dicit
de spera. Item quid si ista obligatus
ligatus in die ut potest in festo
beati jo. iste vult ordinari in
sacerdotem et adversarius contradicat
inquit potest. promoveri host.
distinguit an sit illa die
qua est obligatus solvendo
et sic non sit preiudicium credi
tori an sit non solvendo et tunc
non fraudatur quia maius est actio
creditoris | de solue odarum
ff de dolo non in. Sed si aliquis
erat in obligatus pecuniarum
in certum libris ad certum tempus
solvendis vel inequali obligatus
tamen debito vel alterius vel
in propria persona ad tempus inquit
petere intrare religionem
vel quod non et c. in mod. Et quia
mortuus debitor non debet
sepeliri in invito creditore | de
sep. quia frontem nisi dicit quod
potest intrare non obstante
tali obligatione vel iuramento
dummodo non faciat quod volun
tate vel voluntate debitum
subtrahendi Sed contra
caritatis et inspiratione spiritus
sancti xix q. ii due et | de
regular. licet monasterium tunc
tenetur satisfacere de hiis que
contulit monasterio xix q. iii
Si quis inst. t. c. de ep. et
cl. de nobis Si vero nichil
contulit nec aliquid habebat
in anno est actio creditoris
de reg. spol. ob. n. et xiii q.
vi. Sed si aliqua persona accidit
ne persone sive dicemerent
ad monasterium tenentur monasterium
preter. ar. xix. q. iii. Si quis
vult potest causa existens
in monasterio scribere libros vel
aliud opus honestum facere ad
liberandum se dummodo propter hoc
divinum officium non obmittatur
et ii de clericis et deductum
expost. ne sit monasterio onero
sus et xvi. q. iii. Placuit

De bigamis ordinandis vel non

Dictum est de illis qui pro
moveri non possunt propter
defectum aliquem intelligi
tur scilicet de illis qui impe
diuntur propter defectum sacramenti scilicet
de bigamis. Unde videndum
est quid sit bigamia et unde
dicatur. Circa bigamiam
ordinari prohibentur. Et que sint
species bigamie. Bigamia
est defectus sacramenti impedimentum pre
ueniens et dicitur a bis et gamos
quod est mulier quasi duas vel mulierem
vel viduam que fuit bis in
unita. Sed hoc non placet | sed hoc
cum multis aliis modis sacramentum
et suo impedimento preveniat biga
mia ut infra patebit. Ideo
sic diffinitur. Bigamia est
irregularitas preveniens ex defectu
sacramenti et xxvi di. Acutius. Bi
gami prohibentur promoveri
sec. c. i. et xxvi di. Acutius.
Causa huius prohibitionis est
triplex. Prima propter veritatem
sive defectum sacramenti quia non
ibi signum unitatis cum non sit
unius unius ex quo carnem
suam divisit in plures mu
lieres et s. c. i. debitum
Secunda propter bigamiam ordi
num xxvi di. una et c. ult.
Tertia propter signum incontinentie
lxxxii di. Proposuisti quod enim

Non potest esse hortator integ-
ritatis qui ipsa contagia se-
gitaverit xxvi di. una ¶ Et
triplex sacramentum in matrimonio car-
naliter consummatum designatur.
Primum est unio anime fidelis
ad deum per dilectionem et carita-
tem et hec designatur per commu-
nionem animorum in ipsa prima
dispensatione dum alter per-
mutuum consensum consentit
in alterum de quo fit mentio
extra de debito in primo ibi altius
signum etc. ¶ Secundum est unio huma-
nitatis ad deum que facta est
in utero virginali per incar-
nationem ubi dei et hominis desi-
gnatur per carnalem commix-
tionem viri et uxoris et de
hoc fit mentio extra de debito ibi
reliquum vero etc. ¶ Primum
unio voluntatis secundum confor-
mitatis xxvi di. acutius et de
con. di. ii immo ne mittas
quod ipse actus corporalis de-
signet hoc sacramentum. Secundum per actum
in utero virginali consumma-
tum sacramentum designatur. ¶ Tertium
sacramentum est unitas ecclesie omni-
bus gentibus collecta et
omni sponso Christo subiecta un-
de Accursius hoc sacramentum significat
illis coniugium qui virgi-
nem unam sponsam suam sim-
plici matrimonio coniunxerit hoc
tamen sacramentum non habet bigamus
quia recessit ab una uni-
tate quam primo significabat per
primum matrimonium quod in secundo
matrimonio divisit carnem
suam in plures ¶ Ideo unita-
tem anime significare non potest quam
ecclesia etiam Christo se coniunxit
ab eo nunquam decessit. Hinc ipse
a bigamus talem
unitatem significare non potest perfectum
esse istius tertii sacramenti. Hec
dicuntur xxvi di. acutius.

Sed in quo consistit istud
tertium sacramentum significatio dicitur
quod coniungio coniugio. Sed
hoc est secundum quod mortua uxore
desinit esse coniugium et
nulla est sic significatio ¶ Sed
nunquam non consummatum ut con-
signat istud sacramentum extra de debito
in fine ¶ Ideo dicitur quod significatio istius
tertii sacramenti est in eo quod unicum
cum matrimonio firmavit sollemniter
et ordine suscepto ut
est quod necesse quod talis sit clericus
qui fuit coniugatus quod auctoritate
apostoli oportet ordinandum esse
virum unius uxoris et non
plurium lxxxi di. presbyteros consimiliter
ut sed fortasse quod multi
habuerunt liberos per monet
ab unitate non recessit. Hec
ita remansit ¶ Species biga-
mie sunt iii quia vero bigamus
dicitur qui duas uxores suc-
cessive xxvi di. deinde et
ibidem acutius quod intelligatur dum-
modo utrique unum sunt consumma-
tum et idem intelligatur in
sponsalibus quod carnalis co-
pula fuit subsecuta, alias
non esse bigamus. Unde
si aliquis contrahat cum vir-
gine vel cum vidua et cognoscens
cum eam et post eius
mortem contrahat cum vi-
dua quam cognoscit et ideo
si contrahat primo cum virgine
quam cognoscit et post cum vi-
dua vel cum virgine quam
non cognoscit secundum hoc non
esse bigamus quia non divi-
sit in alterum carnem in
plures extra de debito et xxxiii di.
et ubi ¶ Secundo dicitur bigamus
qui contraxit cum vidua
et corrupta xxxiii di. ma-
ritum xx di. seratim quia
si esse adhuc virgo licet esse
vidua si clericus dicitur

Item an uxorem bigam
non esset j e debuit d'ao
qui contraxit cu corrupta
ab aliquo quocuq mo sive
formaliter sive materia
liter ut in c. sexaginta et
c. maritus et xxxiiii di. cu
randum et c. praeterea Item
ideo quod quis defloravit
virginem sponsatam et post ea du
xit eam uxorem nunquam talis
erit bigamus et iuris d' et c. dux
quia quia no divisit carnem
suam in plures s; e unica unita
et eo quod vir sufficit j e debi
tum et xxxiii di. cauciq Immo
ho p et huius dicit cotidie
si quis post pmoti quia credat ipam n
e ergo tpe desponsationis na
ideo indignitate desponsari q.
xx q d qualis Item ideo ee uxo
et uxor xxxiii di. nemo etc.
Sexaginta et xxxiiii di. curad
et c. se Item ideo ee ergo tu in
uxorem ducitur et ascidere
ducitur ut j e sexaginta et lx
xviii dist. quamq Sed constat
quod no erat virgo tunc credo
post pmoti nec obstat pa racio
tu dicitur quia no divisit car
nem in plures h' no e vir quia
ante nunquam erat aliquem no
e aliter hec oppinio vir con
firmari j de ele cum s; ch
h. vi et tunc est pp defectum
sacri que nunquam carnali copu
la consumatum designat
unionem et consumatatem
xpi et eccle per incarnacionem in
utero virginali j e debitum
ibi primum caro scilicet e virgo tu
ille qui contraxit cu corrup
ta et ase no consuavit unum
utero virginali no poterit
designare illa unde cu no
est et simile suo mo ideo no
potest pmoti h' opinio est
probabilior scilicet inter canonista
Sed theologi tenent primam
oppinionem cu h' et q' exponunt
autem ista intra de corrupta

ab alio Sed pone quidem ac
cidit contrahere cu virgine
et invenit eam corruptam
nunquam poterit promoveri dic
quod no tu pt maritus corrupte
ideo de ipsa in aliquo nec ita
h tum excusat error nec
eciam violencia xxxii q v ille
aut hoc aut pmotionis scilicet
requirit no voluntatis xv q
i c ult Item quod contraxit
cu virgine credens contrahere
cu vidua vel corrupta nunquam
est bigamus ut ipse pt quod
quantum in ipso fuit fecit quod esset
bigamus inventus affectum
et s; no in effectum j e imp
et c. a nobis contra re nta
no cognovit corruptam h; cre
det cognosce quod veritas ideo pre
ferri quia veritas terminat
erroribus gestorum no vicia
ff de off pt illicitus ch ve
ritas hoc no est bigamus
host dicat quod no e bigamus
h; tamquam bigamus posset
repelli Sed quare conjugium
maior ratitas in uxore quam
in viro cu maritus corrupte
si cu ea una caro efficiatur
pmovi no pt xxxiiii di cu
randum et talibus c. se Sed
ille qui habuit concubinas an
uxorem vel post p'ot pmovi
xxxiiii di deinde et xxxiiii di
fratrem Ideo quod vir signat xpm
ipsum copulavit sibi synago
gam et post ea ecclesiam Ideo
no nocet si vir no fuit virgo
uxor no signat ecclesiam que fuit
virgo parentum fuit salte mente
unde aplus q respondi enim
vos uni viro et xxvii q i nup
tiarum et ideo exigitur quod uxor
no divisit carnem suam in plures
quod si fecerit vel an vel ui vel de
rante primo de est in coniugio
designacio eius sacramenti unita
tis et h' tam expte viri quam
expte mulieris e quia expe
rimus mores vir signat unita
Item

Omnibus gentibus vim vio
xpo subiecta xxvi di cen
tius Sz pone q aliqua vgo
sit corrupta ea invita nunq
potit inter virgines consecrari no
bo xxvi Item Sz epus si
habuerit xx concubinas p
incipin ordinari seu consecra
ri xxxiiii di fraternitatis Sz que
e racio dimisitas tu dignior
sit consecracio e pore quam
virginis Hec q pye sicut etiam
triumphante in qua nulla e
macula vel ruga ar xxvii q
i impnam Sz epus sicut etiam
multitudinem que malos et bos
recipit Tercio modo requiratur tanta
castitatis que non redditur q
inglo xxvi di curauit Quarto
dicatur bigamus q contraxit
cu virgine et ipsa defloratur
et post fuit ab alio cognita sippe
pq cum cognosceat eam igo
tanc efficitur irreus xxxiiii di
Di curauit et t pe quia no pt
incarnacio xpi designari tu
ipsa nulla quo ad verum sim no
fuerit virgo pq nunc p ab
alio cognita sic fuit prius virgo
cum et pq non sing h ipsa dim
sit tamen in plus pmittendi e
cognosci alia qn amulto ita
ipse subscriptum cognitam eam
dimisit tamen sed in plus
qz e vnacaro cum ea vnus con
tempt veritate pp quam no potit
promoveri Et hec propter defectum
sacri ut dicam ergo nec est co
sufficiens e vnica vnus ymo
desposaz q ista contineatur et in
chil omni q sit vgo ante et
pq quo ad vnum Sz quid
sit in pbim ordinetur nunq
recepit caracterem et creacionem
hos dicit q caracter recept
et bz creacionem adnuncq quo
ad pe iusta et probabilis igno
rancia excusante ar Rd
ard abe dim reu et i inst
e n Sz si pq ea repiat q ab
alio fuit cognita ab ree
crao sue

Abstineat et presbiro no hap ve
mens Sz quid si pe dina
te iudicio ut pq ea ni ea que
fuit vgo cognoscat aliam
nunq erat bigamus dic hos
q no debet iudicari bigam
ni mp ubi h reperitur expre
sse ar de sp tum aput
hec obstat xxxiiii di sequens
de layeis qui no loquitur
de bigamia si de pace et ceter
Sz quid si maritus accuset ux
orem de adulterio et illa
pendente lite petit debitum
quia pendente lite no de
illa debitum petens in re
suo pnari ipse ad suam
xxxii q i quia vos et viii q iiii
nolite et i de rest spol litas
et sente pli papi liberatur
dic q si cognosceat eam efficitur
irreus quia veritas sepe co
teritur solo facto et ab ipso
peccato ne conservatur pp eidem
preceptum quod no excusat q
nunq tamen teneatur obedire
p eum p lati pmdiam possit
confirmari nec obstat in contra
ximo al l q h fuit casu
sua et ideo bene pt pnari at
decreti inuic bene culpa et
in lite pe qm q si ante
Quinto dicatur bigamus inter
pretatiue qui vnam habuit
de iure et ea mortua du
xit aliam de facto q celer
prestaris et li no pp sacri
sitas in vitate bigamus
no consistat h pp interconus
affectum e ope subseguto ie
mp nec cu talibus bz dis
pensare ut ibi Sexto q
vnam habuit de iure et ad
huc habuit alia de facto vel
duas de facto duxit uxores
q prim adinis et pri adfuit
convenerit contraxerit xx
iiii di e ano xxxi q i quod
ergo et ipse dedmor qualiter
bo Septimo quia post

Votum castitatis emissum pro
fessione contempta convictum
in defectu qui dein tenetur
bigamus reputatur et e in iuris
ri vi qui quotquot. Octavo q
iuxta ordinem sacrum consti
defectu in quod de inter non potuit
duxit viduam et corruptam
in uxorem bigamus est nec
cum eo dispensare non pt
sacra desrt sed per affectum inte
ncionis cum opere subsecuto ut
e t ult. Si vero cum virgine co
traxisset posset episcopus dispe
sare cum eo ut dicit. covinge dane
sim hic intellige qui tale
non ca t v. Nonus bigamus
e et iuris q habuit duas vxo
res ante baptismum vel unam ante
et alteram post nec aboletur
illa iuris per baptismum que con
tracta e sine peccato ut in m
nio quia non delinquit in acci
piendo secundam xxv di p totum quod
baptismus primus c q non tenz h
omnibus doctoribus. Si vero quod de
licto oritur irregularitas ut pote
ex homicidio per baptismum tollitur
ut xxv di denique et c re
Dicit tamen aliqui quod homicide
repellitur non propter irregularitatem
sed propter horrorem facti quia
horridum est effundere sang
nem humanum et propterea po
tarsus nigro non petisset nec
...non nisi daret et pe
ctaret e puniretur xxiii q v
in leg et sic in baptismo non de
letur. Solus vero vel aliis pt
denum et c una. Sed nunquid
pt dispensare cum bigamo
ut valeat promoveri vt qui
je Dnp ca et c inp. Sed
contra xxxiiii di lector et
c. Martinus papa dispensavit
cum bigamo ut fieret subdi
aconus. Sed ibi ostendum
quod licuit soli pape et non aliis
episcopis cum bigamis dispen
sare nisi ad subdyac et

Non supra quod non est contra
apostolum quia prohibicio apostoli
est tantum de dyacono presbytero et
episcopo et non de aliis quia sub
dyaconatus non erat sacer
ordo ex di ulti c s d leta t
qualis aminultis Opponi
tur omissis distinguere
aut episcopus alius possit dis
pensare an papa. Et episcopus
licet dispensare non potest sic
loquitur je Dnp ca et c inp
e t ult nec obstat quod dispensat
cum e minore ut deinde. Et sic
ille et simile probatum alba
plo quod canonistis pro primam
restitucio ve impossitum statum
et maxime esse quod non erat l
de ferri e o dete ord c ylt
et ideo cum talibus dispensat.
Sed bigamus non prohibetur
ut enten sed propter defectum sacri je
ue debitum quod amplius restituit
non pt per aliquas satisfaccionem et
hoc considerant apostoli cum pro
hibuerunt canones e bigamum
ordinari. Sed certe purgato
non prohibuit dispensacionem.
Sed papa s hec pot dispensare
cum bigamo quod pro uno ab
apostolo paulo prohibetur quia petro
qui maior erat paulo non
potuit legem imponere nec
petrus suis successoribus nisi
esset in articulis fidei quod per
imparem non licet imperium fer
tur nec uni in inca
tem. Sed dicit c Innocent e
ff de te bell ille aquo quo de
pessimum bigamus non de ut
plures habuit concubinas
je quod ca non reddit de q. Sz
quid e ch scriptum. Nota quod
bigami sunt denudati
privilegio clericali e de foro
secularii conveniunt non obstan
te et ipsis sub anathemate
prohibetur dare cum ssam
vel habitum clericalem je cal
acionis de ven conitexu

Cum vincis et in ymnibus in
et deferant vestem clericales
de vi. et clr. coniug. clerici. libro sexto

De cleric. peregrinis

Superius visum est de hijs qui
in toto prohibentur a pro
motore sive de hijs qui prohi
bentur in parte ut sunt clerici pe
regrini. Unde videndum est qui
sunt peregrini qui ignoti et a
promotore repellentur et qui tamen
admittuntur. Peregrini pos
sunt omnes clerici large appel
lari qui non sunt de episcopatu
ordinatis et tales non debent
recipi ab alio episcopo sine litteris
proprii episcopi ad ordines vel dig
nitates vel alia ecclesiastica benefi
cia e. c. ij in e. ti. li. et xv. di. c. de
cos qui lvj. et lxxi. di. primum
et specialiter nec promotores etiam
tales sunt peregrini et extra
nei de ar. in q. vi. peregrinat
vi. q. ij. c. i. et ij. Ignoti dicun
tur quorum origo est ignota et extra
nea sive sunt de eodem episcopa
tu sive non et tales debent exa
minare xxiiij di. qui et lex
que statuimus. Repellatur
ipsi a promotore dualiter videlicet
vice quando licet episcopo potestatem
falcem suam in messem
alienam subditis alterius
iudicando vel ordinando lxx
di. primum vi. q. iij. c. ij. q. in primo.
Sed quia tales solent esse
pro magna parte sinnose infa
mes et vitati c. ij. et vij. b. de te ar
sp. et lvj. et xcviij. di. c. i. c. ij.
Item quia sigilla sunt ignota
al. sufficeret sigillum sui episcopi
si esset notum lxxij. di. primum
et i. de pl. post cessionem c. b. de
ten. ord. cle. nullus lvj. Dz
intelligitur si vellet probare
per se et tales al. si vellet
in secreto ordinatore teste
posset sufficere i. e. tue. Ex
quod si admisit litteras nunquam
recipiendas dicit ipse sexto
Probet admissionem litteram
et tenorem quod sine vitio sunt
presertim vel procurantur i. de
p. vel. tu olim insuper et i. e.
lnz. et c. tue. c. ij. eadem dicit
de inst. q. d. i. v. toll. vij.
Nota quod si abbas vel archi
diaconus vel alius i. sterin
plectat litteras nunc instituendi
in aliqua ecclesia et instituat cle
ricum alterius non consentiente
episcopo quod episcopus poterat eos re
nere nisi ex dispensatione
eos ingerit dimittendas
i. e. c. ult.

De officio archidiaconi

Expleto tractatu de e
lectione et ordinatione
ministrorum ecclesiasticorum
hic subditur de officijs eorum et
primo de officio archidiaconi.
Unde videndum est quid sit
eius et quid ad iurisdictionem
eius pertineat. Ad officium ar
chidiaconi pertinet ut sit di
aconibus et si culpa sua pro
monerant non potest fallere aliquid
tat b. de etc. c. quod ei dicit ut
ibi dictum est c. ij. Item de
lege evangelium vel altare commit
tere ad legendum. Et qui expe
ctantur missi ad missionem
illius se nec vanit lectiones
vestimentis sacris et de or
dinare de omni officio ecclesiastico
in ministerio ecclesiastico dare lectiones
et responsoria et consultare mittis ut
nullus etiam in ant. se plam
responsoria vel quis vel et ecclesia
lectione legat vel depinxat
donec consultatur a brevia.
Acolitus ordinet quibus dare
candelabra quis turi
bulum deferre quibus in more
metra aliqua officia agere
debeant i. e. c. ij. in consecratu
de mo. in quae in his officijs
agis attendere potius quam in ul
tione i. c. c. ult. et i. d. exercitio

pla adheret. Item dz oia vasa
ecclie ubi no e custos vl the
sauraria custodire. Ite ea que
parochiarum salutem et
earum ordinacoe ad ipm ptinet
et audire dz inquisita singulorum
et archipbri dz ei subesse et
maior post epm et ipmus qui
vicarius reperitur om solicitu
dinez et curam tam in clericis
qui in eccliis habeat et que
corrigenda viderit corrigat
et emendet. Vnde sunt archiapre
sbria que absq maioris sui
presencia negant tituari
et institucio clericis tam sine
beneficiis qm in dignitatibus eo
ipm ptinere dz et examinacio cle
ricorum. Si sunt ad sacros
ordines pmouendi vl ad bene
ficia recipiendi et epo pre
sentare ordinandos pone
abbates et abbatissas ... de
se ad h' et c. iii. Item. Nullo
pt sine lra et mandato epi
curam committere. ...
ut ... xvi q vii nullus
nec liras suas cauere pro
mouendis nec ab alio epo ...
... . et b. d.
ten ... c inferi
ores li vi. Item pt in ecclesie
et parochiales sui archidi
aconatus semel in anno visi
tare nisi necessitatis e insti
... qua oporteret eum ... frequen
ter ... ipsas visitare. ...
mandans et procuracoe re
cipere pt ... . casus ...
Archidiaconus et si pe ...
epus sunt impeditus potest
... intra annum totam dioc
visitare et que emendacione
indiget ad iudicem sui epi
corrigat et emendet. Et
... Item inquid archidiaconus
h3 iudicium demre vl de
consuetudine nec contrarie posset

posset et alia similia duitq
... demre no pt ... ... et
Archidiaconus alys dicat ...
... hz curam ...
et ... ...
eum ... sine ... ...
qui eligitur et ... epm con
firmatum generaliter administra
tionem ... ...
... ...
... ... et ... man
... ... illa que
continentur ... ...
ptinet ad archidiaconum de
iure com. Omnia alia porro
habet archidiaconi de gratia ...
... de iure com ... ... et
corrigere de consuetudine ... et
... ... et de con
suetudine ... alia ...
... intelligunt de ... ...
... ad h ... ...
... ...
archidiaconum ... ... sui ...
... ... consuetudine ...
... ... consuet ... olim
Item ... ... no pt epus
... ... ad
... ...
... archidiaconus. Si vo ar
chidiaconus negat epm suum
dnm esse et ... ...
... iudice seculari vl ...
... ... quasi
... ... ab
membrum ... ... est ab
eccia ... ... de ...
pt grauē.

De officio archipresbiteri

Dictum est de archidiacono
nunc ... archipbro h
... quo ad ... ...
... quo ad ordinem ... ...
... et ... subicit de
officio archipbri ... ...
... ... omnibus ...
... ... curam
... ... assidue ... ...
... ...
... ... solempnia ...
... et collectas. Dicitur
... ...

s. e. c. i. et xxv. di. et c. archipresbiteri.
Item debet precesse omnibus pre
sbiteris tam clericis quam [illegible]
tantie in ipsis indicibus fe
stivis et aliis sacerdotibus
loco episcopi facere que pertinet ad
eius officium sine negligentia et
corpore. Et si episcopus defuerit
debet loco episcopi facere que pertinet
ad eius officium scilicet fontes be
nedicere infirmos oleo vngere pe
nitentes infirmos consulto episcopo
reconciliare penitentias aliis
sacerdotibus iniungere sollemp
nibus diebus missas
celebrare vel aliis commendare
s. e. c. ii. tit. Item quando episcopus mis
sam cantat debet presbiteris sacer
dotibus ut induant se vestibus
sacris et qualiter ad missam
procedant et custodire etiam
ut ministerio eucharistia
et infirmos non desit quod debet
infirmis providere et presbiteris sacer
dotibus ne sine confessione et
viatico moriantur. Confessiones
vero peccatorum cum quis asse
dis nequeunt recipere et clericos
et presbiteros rapiunt ad
implere s. e. officium. Item ar
chipresbiter ruralis non solum laycos
dirigere sed et capellanos qui
providere titulos habuerit de
episcopo recipiat vel presumat
[illegible] quod possit omnibus suffi
cere [illegible] s. e. episcopus per in
[illegible] ita archipresbiteri pre
sint plebibus sed nichil pre
sumat contra decretum
episcopi ordinare s. e. c. ult. De officio primicerii
Sciant archipresbiteri
subest archidiacono
[illegible] ita et primicerius
s. e. lectores et quid in
[illegible] omnibus de
ricis ecclesiasticis in ordine
positis ordo et modus psal
lendi in choro pro tempore

et tempore adiungi pertinet et dare signum
[illegible] et ut absque negligentia
regat omnibus et confessiones cle
ricorum referat episcopo s. e. c. illo et x
xv di. et ad primiceriam. De officio sacriste instructio
Sacrista subest archidiacono
et ad eum pertinet custo
dia sacrorum vasorum et
vestimentorum ecclesie et totius the
sauri ecclesiastici et que ad lu
minaria pertinent in oleo et cera
et ordinatio ecclesie necessaria
pro [illegible] cura [illegible] et
baptisterium ordinandi [illegible]
luminare in sacrario et sa
crificiis s. e. c. uno et xxv di.
[illegible] c. ult. De officio custodis rubrica
Qui custos ecclesie debet lucernarum
[illegible] ornamentorum
ecclesie palliis et linteaminibus
altaris et lampadibus
incendendis et extinguendis
ne superveniat [illegible] olei
[illegible] et minus luceant. De
sacrario sit etiam et de [illegible] pa
ne et vino ad sacrificandum et
pro canonicas horas signum de
[illegible] diacono [illegible]
[illegible] oblationes seu de
cimas absente episcopo [illegible]
[illegible] si negligens fuerit
deponatur et sanctione [illegible]
[illegible] s. e. c. i. et [illegible] Ista vero offi
cia locis habentibus diversis
consuetudinibus [illegible]
[illegible]
[illegible] que videtur
esse contraria. De officio vicarii
Dictum est supra de hiis
qui suo nomine funguntur
[illegible] casibus hic subiciatur de hiis
qui nomine alieno scilicet de offi
cio vicarii [illegible] videndum est quid
sit vicarius et unde dica
tur eius officium et in quibus
casibus possit [illegible]
[illegible] et ipsius habeat
vicarius in ecclesia in qua

fuit Vicarius est qui vicem al
terius gerit sive in officio conten
cioso sive non contencioso ut de offi
archid. c. i et de off archipresbi
c. nisi. Dicitur ad vicarius quasi
vicem capiens alterius. Vicarius
generaliter large accipitur quod vicem ge
rit alterius mediate vel immediate
quod tam legatus quam delegatus di
vicarius ut in di c. ult et est etiam
nos et talis vicarius omnia potest
que pertinent ad iurisdictionem illius
cuius vices gerit ut de off eius qui
vicem ad gerit li. i et ad ut in
di c. ult et extra di c. i quedam
tamen sunt que sine mandato speciali
attemptare non debet ut de off leg quod
sedes dicunt i. quod iterum omnia
pot item comitatur dicitur large qui
alterius vices gerit mediante capi
tulo et sic hic tradimus quod
pot dici vicarius decano hetur
eciam qui temporis sedis vacantis et
de tre capitulo in pastoralis ho vi et
quia de stricte qui alterius vices
gerit in ecclesia parochiali et sum
hic accipit quia est persona ipsa et
aut vicarius temporalis i. curatus
qui alio nomine dicitur firmarius,
qui institutus ad tempus a persona de
consuetudine sed non de iure
sed in fi. i. ult et iste ulterius
mediante capitulo de eccl pot consa
tutus nec ad commissum sacer
dotis pot absolvere sed de doc al
teris epi vel curati de eadem cu
[illegible] sed curam non commisit ar
b de tu pergi c. ult sic nec
[illegible] in epi quod est in hoc
pot in institutum de consensu epi
pot in mitter mediante absencia
tum in incurrit recipiet
pergraciam i. de ap pervenit
ut alia iusta causa absencie
ut pote racione studii ut de cler
cum non res c. ult li. vi° perpetuus
Vicarius est qui institutum episcopi
vocavit causa de auctoritate episcopi et
ad hoc exigitur consensus persone
in fi ut de ar de nu pater ex sin
et iste vicarius alium vi
cariam dare non pot i. e. clericus
Officium vicarii constitutum causa
in urbe non pot extendi extra
urbem suam iurisdictionem nisi

specialiter sibi sit concessum i. e.
tua nos nisi forte instante
necessitate vicarius ad instar
persone urbis sed de off cum si
aliam c. ult Generalis vica
rius epi in spiritualibus absen
te epo pot licenciam dare clericis
ut ab alieno epo possint or
dinari Item officialis episcopi
non pot hanc licenciam impartiri
ut de tem ord cum nullus quod in fi
ons et quod epo li. vi° Item nec
epus vicarius epi generalis
nec officialis beneficia confer
re pot nisi sit eis specialiter com
missum i. e. cum generali li. vi° Item
officialis generaliter sibi causarum
cognicione commissa potestatem non
inquirendi corrigendi aut puni
endi aliquorum excessus seu
aliquos a suis beneficiis seu
administracionibus amovendi non
sed nisi specialiter sibi committatur
i. e. sed li. vi° Item vicarii officia sunt
ordinarius vel delegatus sunt
ordinarii hostiensis dicit quod est ordina
rius hostiensis dicit quod consistoriu
nus cum idem sit consistorium
epi et officialis i. de ap Roma
li. vi° et de consue non putamus
li. vi et pot alias delegare quia
ei iurisdiccio committitur et non tan
tum iurisdiccio quia ut ordinarius
in esse concessus quia tunc
alius a quo iurisdiccio non posset
revocari i. e. Romana li. vi Pa
rochialis vicarius perpetuus
debet esse sacerdos qui sed curam
animarum habentem curam an
nexam tenet vicarius sine
personaliter residere nec plures
vicarias pot simul optinere
i. e. c. i. et ult sicut non pot
quis habere plures ecclesias i.
de cle non res quod nullus et de
qua vicarius nullus beneficia
atque ut de fil presb constitutus ut
de rep postulatus nisi Item
debet facere fidem curato i. quoniam
exhibere et prestare similiter
in pensionibus reddere i. de
tes nisi i et de immunitate ec
clesiam Constitui pot vicarius

Perpetuus in ecclesia parrochiali qui
ecclesiam annexam habet presertim si est curata vel
dignitati ut non possit per se ibidem
servire et in ecclesia inferiori, de
presbitero constituendo. Si qui
vero vel quia persona incurrit
debilitate aliqua sine sua cul-
pa ita quod non possit ibidem deservire
et in talibus casibus datur maio-
ribus coadiutor vij q. i. c. i. et per totum
tali egroto ut in c. i. et ult. et de
pastoralibus li. vj°. Vicarius h-
uius ecclesie qui est quo diocesa-
no sunt institutus perpetuus re-
moveri non potest a persona vel ab
alio nisi aliquid committat pro-
pter quod iudicem in vicaria vel
beneficio sit condempnandus
et habebit certam porcionem in ec-
clesia assignatam ut e. ad hoc de
per hoc non habet etiam intitulatam
Sed solus prelatus vel persona ut
ibi Item nullus habet iure et lo-
cum prima vicaria alia habere
non potest ut e. c. ij et in pluralitate prima
tamen persona non potest in alia
vicarius esse ut e. c. i. Unde vi-
carius prohibetur se intitulare
nisi perdit ius quod in vicaria
habet ut de concessione prebende li. vj et ti. de
elect. postulasti. De officio iudicis delegati R.

Tractatu superiori titulo dictum
est de eo qui gerit vicem al-
terius in officiis divinis hic
subiicitur de illis qui gerunt
vices alterius in iurisdictione con-
tenciosa. Unde videndum est
quando sit delegatus et commissa-
tor Que sit differentia inter dele-
gatum a principe et delegatum
ab alio Que sit potestas delega-
ti Et eius officium Ut delega-
tus possit totam tam vel partem
uni vel pluribus committere et qua-
ndo possit Et quibus debeat dele-
gari de rescriptis iudicis de-
legati Qualiter debet quis communicare
iudicem suum cum de modo pro-
cedere Et quomodo expirat iurisdic-
cio delegati. Delegatus est cui
cum a summo pontifice committitur
causa. Subdelegatus dicitur
is cui prelatus curie vel medium
vel finis committitur ut supra quomodo
de incarnacionibus et de portio

Executor cui a principe vel ab
ordinario subdelegato execu-
cio seu cui iniunctum demandatur
ut e. c. ult. et c. eam te. li. vj et de
appellacionibus et li. executor mediocris
habet delegata non tamen habet omnia
que ad mediocrem pertinent et impune
de iure non nisi quod committe
non potest alii cuius industria persone
videatur electa ut e. c. ult. et c.
is qui de ult. li. vj° et in eco-
pensacionem huius dicitur ea
mee quod ab eo appellari non potest
nisi modum excedit ut e. c. Et quod
Nos autem et ij de appellacionibus
dicitur ut et non. Si nunquam ex-
ecutor debet admittere exceptiones
Dissimilis ei executio est mo-
ra aut iniuncta. Mera ex-
ecutio est per tenus primo co-
gnitum est mixta executio da-
ta ab ordinario vel delegato
a principe et ille mandat ali-
cui quod sententiam suam exequatur
talis executor non debet audire
exceptiones et si sit aliter
mandatus ut e. pastoralis quod
vero et ij de re iudicata de
cetero et c. de excepcione rei iud.
Si ut proponitur et per sentenciam
impune latam contra ius
litigatoris que super hoc nulla
habet cognicionem vel de hoc cum
non cognicio sed executio tantum eidem
demandetur ut e. pastoral.
et quod vero unde illa debet
simpliciter executionem demandare.
Secus si sentenciat illam
nullam ut si esset lata auctoritate
suspicioni littere sed tamen sed super
eo quia index non habuit iuris-
dictionem vel contra ius reperti
vel expressa iustitia vel per adversarium
adversarii fuit lata. Si ista
obiciantur coram execu-
tore executor debet supersedere
executioni donec in ordinario
vel tribunali proponente
veniunt et hic reformat
negocium superiori ut e. Si quis
et ij de re iud. decretum. Sialiter
erat index ordinarius presente
executor admittit exceptiones
de appellatione dilatoria et ff. de iud. Si

Uector q marcellus alio
ta liminy more ideo dicatur
qua p thet less viii dessan
executo no deberet q ad l
toni desal ly Juxta q
catio dicat que hz togittez
aliquam ut tu ppa madat
alian rem sua restitui vel
alian madat alian date bu sia
um coram tali executore
admittitur legittime executio
nes quitum Sz absolute
scribatur j e capite t b de
rescript C qui et e ad ad Et
no q amoto executore
n appellat n' excedat mod
Ire · exaccionis j d' ind' q ad to
cultacoem nisi et ij d vj q r
Sunt quore v' abexecutore
ue dnc qm q vim t ose
Sz amoto executore bn ap
pellatur si no admittat h
mas exceptiones vel al ppo
gravamine j d' ap dilecto et
ut debitmo dic ut ibi q
ut abexecutore ¶ Judices ecc in
pedimit na ut sicudus iun
tus pectno siclosus et in
pubes q hng pdne indi
no i distrctive tenent iuq
vij q ttia t ff demdit in
pton q C alle Item qui
a senatu moto p infam
am impedit dic ut j dign
q fama et duobus q sequi
tibus Item moribus ni secre
z s in no q no heant dis
cretionem si quia antz no su
ugmit officiis ut q tra
ct q no ant Sz aut de
desria e vim, n put tp ben
hpi ei sient delegant
tam n q vini madna et
xxvi qum C quos et ar
ro v ix mde quid et j de
tuen dilectus Ideo de pube
more xx annis no tenet
delegaco ab alio qm apri
ape n ptes sient consen
tient meh q anni xxvi
suspendiss j e ca vicesim
idem d' ordinario Sz ar
biter

ex no pr cata pribus con
senactiba n heat xx annos
ff d'arbi cu lege Sz quere
hare d iustanis dic d' dup
licem racionem esse Prima q
in dicio datur a principe sine
aliqua gratibus, Sz arbitrium
apricitis psonis Sz pmitur
remedia, Sit in indico puta
simplicitate Appellaco et
recusacio Sz in arbitrio sola
pene solucio aut melior
litas requirit ne ptes ma
dant inpiacitu p ignora
na arbitrore Unde arbitri
no debent inviare ne p lig
nanciam madat inpunitu
mant d' nd q s ti vi colli
Sz ne sit dira inl' iudicem
del et ordinarium et arbi
trum dr j d'arbitris Cum
possit delagari hot ver
pelis comphendis liber
mas gnarius cui sit mer
integra fama Cum psibsit
tormenti heue bn tu Sz
indices delagati eysde apud
legato debent ee i dignitate
posin vel pronatu sed aniro
ti in ecca kathedrali s de
rescript q ~~[struck through]~~ Statuim
impra de istis et de appe
fore dictum est s d' re q
item illis ¶ Conservatores
qui p lemus eysde ap con
aduit aliarsit violencis
et iniurijs defende pnt illos
qui eis comittunt defen
dendi Sz no pnt ad alia
que indicialem indaginem ex
igit suam extende potestate
te statuimus l vj sz nulli
pnt deputari conservato
res n sunt epi vel comm
sippriores a' abbates ser di
gnitates a' pponatus in ca
thedralibus vel collegiatis
ecclesiis pponuntur nec aliqui
pt eni hic conservator
q'suspensus in diocese dino
ul districtum ecclasticu vel
temporali constit exceptis
Regibus et reginis et con
ficatores liniea comitatus

Predictis iudicibus sunt de-
putati contra quoscumque pro-
cedere aut aliquos ultra u-
nam dietam a sede diocesis eorum
dem trahere non presumant nec
vices suas aliis committere pre-
[illegible] at liceat de-
[illegible] exceptis ut [illegible]
eo tempore agitur ex beneficio litere
Sed nec hic nisi infra civita-
tes vel dioc(eses) in quibus sunt
deputati et pro omnibus in que-
stionibus sunt [illegible] et si de
aliis que [illegible] in iniuriis
vel violenciis fuerint se intro-
miserint vel ad aliquam iudicialem
indaginem exigunt sua potestate
extenderint eo ipso per unum an-
num sint ab officio suspensi et
pars que hos sic procurabit con-
tra [illegible] non [illegible] absol-
vi nisi parte lese satisfiat in-
tegraliter de expensis. Officio
vero [illegible] consummatorum [illegible]
mine expirat quo ad nova [illegible]
negocia [illegible] concedentibus
[illegible] c. vi. Cir-
ca munera et expensas asse-
sorum et notariorum [illegible]
testium advocandas debent
[illegible] abstinere que iudicibus
delegatis dicit [illegible] Sta-
tutum l. vi. dicit ut ibi [illegible]
[illegible] violencie
vel iniurie dicuntur que [illegible]
vel [illegible] note [illegible]
aut evidencia rei que ulla
potest tergiversacione celari [illegible]
[illegible] et c. olim et p.
Dubitat an iniuria sit mani-
festa vel violencia quia pars al-
tera hec negat tunc [illegible]
[illegible] sit dubia et quibus
[illegible]
[illegible]
[illegible] inutile [illegible]
[illegible] hic negant [illegible] index
[illegible] cognoscere an [illegible] sit [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] super [illegible] Differencia inter
delegatum a principe et de-
legatum ab alio est quadruplex
prima delegatus a principe
potest suam sententiam execucioni

demandare et [illegible]
impedientes c. i. et c. Sig-
nificasti. Sed delegatus ab alio
non ut ibi [illegible] et [illegible] de
off(icio) [illegible] Si quis contra
clericum. Item delegatus a principe po-
test [illegible]
[illegible] et manat
[illegible] Item po-
test aliis subdelegare sed
alii non possunt c. e. super [illegible]
[illegible] et [illegible]
nisi essent delegati ad uni-
versalem causam ut [illegible]
[illegible] de off(icio) vic(arii) [illegible] l. vi.
de off(icio) ord(inarii) [illegible] et
de institut(ionibus) [illegible]
Item per delegatum a principe
delegans ad [illegible]
ad ipsum appellabitur [illegible]
de [illegible] ibi [illegible] unde
[illegible] alios [illegible]
a principe missum delegatum
[illegible] ac [illegible]
ad ipsum. Potestas delegati et-
[illegible] officio [illegible] omnia que
pertinet necessario. Ad [illegible]
dicionem cause sibi commisse
[illegible] causa [illegible]
commissa c. e. [illegible] et c.
prudenciam [illegible] et c. [illegible]
mus. Item fines mandati
[illegible] diligenter attendat et
[illegible] c. e. super [illegible]
et [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] l. vi.
[illegible] de [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] ad illas res vel per-
sonas que in rescripto continentur c.
[illegible] olim [illegible] et c. [illegible]
[illegible] sua [illegible]
[illegible] quos tunc poterunt
[illegible] c. e. i. Sed [illegible]
non extendit ad illos [illegible]
[illegible] non fuit [illegible]
[illegible] et c. [illegible]
[illegible] Item maior est

Delegatus a papa cui ordinarius
committitur ad causam sibi commissam et
per eum cogere ut sua sententiam
exequatur licet ordinarius faciat
illam esse iniustam ut dicitur in c.
sed et cum. Sed nunquid ordinario delega-
tus ordinario faciat fidem
de sua iurisdictione, ut c. significasti
Sane ii° et c. cum in iure a se
sibi non creditur ni ostenderit
commissionem ar. in c. cum c. a
nostris sufficiat tamen instrumentum
in forma in iudicio publicatum
licet per ea ut c. cum in s. de probat.
c. olim et c. dictis probis publi-
licati vel per formam redacta pu-
blici instrumenti, de
test. sequitur et in ar. ut ficam
fidem quod c. tollit ix vel pro plus ta-
bellio, de probat. cum contra
et licet delegatus possit ordi-
narium cogere dicitur in c. quibus de
ferre et superioribus obedien-
tia salvo officio quod exerceat
...tur in audientibus vel consi-
liatoribus aspide apud deputa-
tis contra eos coadiacentes
aliquas vel penas fuit per
reducendum primo ipsius magistri
causa vel sacerdotale instrumentum
mediatam a dicto ab officio
suspendant et subsequenti
agnituri si minime contu-
maciae pro sanctitas sive
culpa sua altam facienda
vel eum terra supponat
mediatam, ut c. Sane ii et c.
quia pontificali li. vi. Item
delegatus ~~et immixtus~~ maior
est generali legato cum in ad
causam sibi specialiter commissa
nec delegato cum ad illa
causa impediri potest nec sententiam
irritare licet possit eam confir-
mare et executionem de
mandare si rationabiliter
sint lata, de off. leg. studium
Unum ii c. in d. pro pi...
et di... f... pastoral.

matur generat delegantibus,
c. Sane c. ulti. de ...xiii di.
c. i de ba... en honorat... pro
sicut ipsum delegantes xiii
di. c. ult. quod iniuria facta
delegato ad eum pertinet inde
delegatore significat in quo praecedens
ius in qui nulli ius Item
delegatus a papa potest ab
ordinario potest cognoscere de ea
testamentis ius integrum sive
principali sive incidenter vel
mandatur quod ubi et apud
quos iuramenta vestra posse
licet vel. de depositis mediatae
legationi utriusque assessorem delegatus
sentiam pronunciatorum dicitur est ...
de rescript. c. Item, ultim. Item
exceptiones rationabiles ...
a parte, debet sine admittere quia
si h... confirma... ipsi non ha-
bentur vel exprimat in lit-
teris quod nulle debet exceptiones
ipse quod nulle debet exceptiones
admitti, ut c. ... h. c. de
iudic. exhibita. Item sententiam
sua pro exeuntem mandare
ad die sine late ... ad eam
et compescere contradictores
et qui non patitur missum
in possessionem quiete possidere
illos ... citando ... ut ex
... nollet parere
sive per ... penitentiae sive ...
ad eam absolvere sive obstinatione
in illo qui ante litis conte-
stationem contumax invenitur
ut c. quaerelam c. significasti
Sed pro eam excommunicationem vel ab-
solvere non potest regimen ... pro
... c. ... licet intelligitur
de excommunicato per sententiam de-
legati si sit excommunicatus ante
litem contestatam, de offi-
cio ordi. pastoralis vel successor
in onere et honore absolvit
per eam quia modo facta
... ... apud ordinarium

fi

suam absiam sunt prematura .i. e.
glosam et c. l3 iudex delegatus
a principe pt alij committere vi-
ces suas cum q(uia) sibi alique sit
grassum summo maliciose non
speraret conhonerare et pt co-
mpelle renitente eo quod iudicio
illa nulla esse sunt conservaz
aliqua non habent iure pas-
toralis nostri est off. d. off. eius
tam nemini est mul l. et pt totam
tam causa committere vel principium
vel medium vel finem comit-
tum sine dimissum quod ante
quam haberat simul cum vniuersa que
acta sunt in iudicio investi-
gare debet diligenter .i. e. sup(er)
quod nunc quam interrogationis et c.
pastoralis et c. vlt. et si dno
l. vj. Sed pona multa vinga in-
ducit contrarium dicit distin-
guere secundum hugonem doctorem
meum sic quod cum committitur
vni tamen vel pluribus. Si vni
distinguitur quod est impeditus
de iure quod defectu. Si dicitur
vt pote excommunicatus non pt co-
mmittere s. de rescript. Ceterum
Si defectu vt pote infirmus
pt committere .i. e. quamuis. Si plu-
ribus distinguitur quod est impe-
ditus de iure quod de facto. Si
de iure non pt committere s. d.
rescript. Ceterum. Si de facto
distinguitur quod non sunt ap-
posita illa clausula quod si non
omnes nequiuerint duo vel
vnus . inchoent exequantur
quod sunt apposita. Si non sunt
apposita pt cuilibet committere
quamuis .i. e. quamuis et c. si predelicta
re et c. Si duo li. vj. Si
sunt apposita distinguitur
quod sunt electa industria persone
quod non. Si sunt electa non
pt committere .i. e. insinuante
coram dil. et c. vlt. extra.

Si cum li. vj. Cum eligitur in-
dustria persone dicitur .i. e. quod co-
mmittere. Si vero non sunt electa
industria persone distinguitur
quod est impeditus impotencia
temporali et necessaria
sicut ea vt quod cecatus vel
furiosus seu infamis vel
suspectus recusatus committe-
re non pt s. d. rescript. Causam
.i. e. pastoral et c. Coram
dilecto et c. iudex l. vj. Sin aut(em)
sunt impeditus impotencia
voluntaria tunc distinguitur
quod committitur causa ab re tunc
non pt committere .i. e. super quo-
nimus quod Si vero deus aut(em)
sine remotione appellationis
et tunc pt committere .i. e. pru-
dencia quod adiciamus. Si
delegatus committat alicui
vices suas super totum
commissionis vt non dicatur
aliud. Si iurisdiccionem suscitare
sit rapere .i. e. Venerabilius
nisi et .i. d. mite pa. rescrip-
tum si ille nolit recipere vel
delegatus renovare commis-
sionem antiquam subdelegatus
eius fuit vel mortuus fu-
erit re integra delegat-
[illegible] reassumere poterit in
iudicio eo quo causa fuit
non sunt mecum efficaciter
non insinuat .i. e. quamuis li. vj.
et ar .i. e. glosam veri li.
et c. li. Item quando plu-
res. Dantur sine illa clausula
quod si non omnes et c. quilibet
pt suo commodum vel alter
committere vices suas et c.
quamuis et c. pastoralis. Sed
si vno absente et tamen
non committere alter seruare
nichil faciat possunt .i. e.

cum maior et e prudencior
et adiungitur Si aut alteri illa
iussit ut ambo aut duo
ad minus cum mandatum
aplicum exequantur vel simi-
lia consimili forma ex-
prorum libere pt mandatum
adimplere Sed vin [illegible]
nissi negocium inchoate o
alis negabit se [illegible]
mitte de eo nisi infirmita
te vel alia iusta causa [illegible] co
tiget impediri a si nollet
vel maliciose [illegible] procede-
dere [illegible] quod [illegible]
none [illegible] mandatore
[illegible] primum [illegible]
de [illegible] nullus quo
adomnes [illegible] e cum plures [illegible]
item si [illegible] illa [illegible] quod
si ambo [illegible] mortuo co
iudice pt solus procede
[illegible] Sed qui ca fuit commis
sa illi qui mortuus e se
nomine dignitatis vel loci et
[illegible] aliam fuit substitut
et confirmatus statim iudex
[illegible] et substitutus alterius
simul debent procede
[illegible] abbas et [illegible]
mortuo et [illegible] e [illegible]
primum nom no e [illegible]
expressum [illegible] dignitas [illegible]
[illegible] Sed si [illegible]
commisit aliqua causa de-
[illegible] sine proprio nomine
[illegible] ista decessit et [illegible]
[illegible] accepit [illegible] illa [illegible]
[illegible] subrogatus potest cog-
[illegible] illa [illegible]
[illegible] abbas [illegible] quod
[illegible] inchoatur [illegible]
dignitate [illegible]
[illegible] et [illegible] Sed [illegible]
[illegible] Si [illegible]
Sed pone quod [illegible] delegat
[illegible] abbati vel ali
[illegible] dignitate [illegible] ad
[illegible] pro [illegible] ca
[illegible] decessit et alius e [illegible]
rogatus loco illius [illegible]
potest cognoscere subrogatus
[illegible] quod non e [illegible] abbas

Innocentius distinguit a primum
nom prodit dignitatum aut
subponit Si prodit puta
mandat sic dilecto filio
[illegible] loco abbati [illegible]
substitutus non pt cognoscere
Sed si subponit puta abbati [illegible]
tali loco dilecto filio [illegible]
potest cognoscere substitutus
[illegible] que sit vi distin
[illegible] Item pone [illegible] plures
[illegible]
Archidiaconi sunt in una ec-
clesia [illegible] et
papa mandat archidiacono
[illegible] sine aliqua adiectione
[illegible] nominis vel cognominis ita
[illegible] non apparet de quo sen
sit quis istorum erit iudex
distinguendum [illegible] aut
unus est maior aliis [illegible]
[illegible] aut omnes [illegible] pa-
[illegible] Si prius [illegible]
[illegible] dignitate vel [illegible]
[illegible] iste erit iudex
Si omnes [illegible] tunc
ille quem eligit actor erit
iudex quod [illegible] sensit in [illegible]
impetrat [illegible] abbas
[illegible] Sed quis
[illegible] duos Sed si [illegible]
[illegible] consensissent
[illegible] quis
erit iudex Si [illegible] de uno
et reus de alio nec pt con-
stare de quo intellexerit [illegible]
[illegible] erit iudex [illegible]
[illegible] ca-
[illegible] Sed [illegible] ut debita
Si [illegible]
[illegible] dignior e Sed [illegible]
[illegible] forte [illegible]
[illegible] Sed [illegible] ambo [illegible]
[illegible] e [illegible] non e [illegible]
sunt plures [illegible] et
illa causa quod si non [illegible] non
fuit [illegible] uno mortuo
[illegible] non pt
nisi aliud [illegible] fuit
expressum [illegible] idem
[illegible] si idem [illegible]
[illegible]
si [illegible] in [illegible]
[illegible] quod [illegible] istorum

Mandatum

Iudex erat in solidum ut iudicare
posset qua loco vniq[ue] ... sic
et omnis causa iudicatur ...
sunt ... ind' ... in ...
per vices suas committere alij
se causis et si ... aliter
... in iudicii sibi co
missa solus pot ... procedere
... sublegare et si delegatus
alius non pot ut ... e vno
committe non pot vices suas ...
... commissa fuit ... an
aliquis ... absoluere
vel iniunge ... qui non sibi
in ... commissum ...
... ...
dis aplicare ante ... ...
... ut ... ...
... pt ... ... to
... ... aliis ... ...
... ... fieri ...
mandetur ... ...
... fides ... et ...
... ...
... ...
distinguit utrum ... apa
an committa ... ...
... ...
... ...
pt alij ... committe vices
suas a committa ... non
... certa ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... electa ... sibi co
missa alteri demandare
non pt ... ... habet
vt ... ... valeat
... ...
... talis sit at que sine ...
... ... non ... ...
non pt ... delegari ... ...
... ... et
... Item si mandat
... ...
... ...
pt committe et alij non pos
sunt nec procede sine ipso
vel subdelegato ... ...

Eius morere autem ... co
mittit vices suas ...
... aliorum ... ...
substituat ... ...
sine ipso alij ... potestas
... ...
... ... Item cum aliquid
committit ... ...
... ... ultra
... ... non pt extende
nec committe ... ...
... et ... ...
... iudici ... ...
Super ... iudex non ...
... ... sua ...
... ut non ... ...
... ...
... ... si iudex pro
cedat in ... ad ...
... ad ... ...
... valet ... ...
Dicit ... sic ... ...
debuit Dummodo aliud non
impediat et ... ...
... sit honesta ... ...
... ...
sunt non valeat ... ...
... non debent ... tamen
valeant ... dicit ...
... illud ... ...
... ... sur
... ... latrones
... tamen ...
et ... ut ... ...
et ... sua et ...
ligit ... contradicit ...
non ... et sic intelligit
... Item ... delegatus
... possit subdelegare
alij in ... ... dicit
... ...
personis ... ... delegatus
dicam ... ...
... et de loco ubi ...
committi ... ibidem ...
ille ... ... certo
loco ... fieri vel ...
aliud ... ...
potentia vel malicia ...
contra quem ... ...
... ... eius
non possit ... ...

L
co loco ne ipse comodum ex
dolo uel frande reportet ad
id quiquidem locum eligat ali
um ydoneum et securum Item
faciat si alia ca racionabil
subsit propter quam in loco de certe
to questa nequeat comode que
mandamus ne tali pretextu
mandatum apostolicum impedi
contingat ut dixi supra
tuum 7 ut vj Item illa que
sunt mera spiritualia ut dispo
sunt et similia sunt secundum eandem de
legati xx iij q iiij Illud et
v q vj De Decius in est
h legatus non quando delegatus
[illegible] non posse ff de offi
eius cui man est insti li
Item procedit ap liberaliter cum
[illegible] Dno vobis quam unum et
[illegible] due dubus est si cam
Integrum est iudicium quod pt
Iudex [illegible] rob aratum se
prudentia quia quod apostolicis
bus quis facilius inuenit
ut de decimibus Item liq
Iudex possit fieri pt inser
do finaliter in termino constituto
se consuluit non tamen pt
lei parte in expensis et sup
nchi alio qui ipse dictum
[illegible] expensas et deinde
[illegible] Et si ea rei finade
mittat adiecam in possessionem
tenetur ipsius adam defe
fendere jd si quela in
Et si infra annum molet
delegatus non potuit contra
mat possessionem recipere in
per delegatum vel per successorem
mortui delegati in one
et honore de of ord pa
st alis ff supra recusari
sit iudex plenbus de causis
[illegible] Item natiori ista ti
nor ordinem dilectio tenetur
Sepe solet crebris [illegible]
putere semper et si [illegible]
aliqua istare causa [illegible]
fraenter tulerit finaliter parum

est suspensus et si Dominus se
iminstat utrius effiat [illegible]
non pt sam nisi proceder ap dis
pensari jd reus cum electum
[illegible] Iudex pt recusari iudex
si est Dominus adversarii se cum
quie et ar iij q v per accatores
et xi q iij contra et se iusi
iudice Item si iudex ess ca
sallus seu subditus [illegible]
[illegible] lar iij q v de forma
[illegible] et in lib non gl accedens
et se hat questione impnolij
et [illegible] regis et regie ut
ibi Item si esse consanguineus
vel adnotatus contra [illegible]
causa [illegible] jd ap postremo
Item si adversarii est primus
in terra illius et sit famus
in lite non gl accedens et
jd ap ex insinuacione Item
si sit affinis in q [illegible] absentis
[illegible] in [illegible] in pri
Item si sit comes [illegible] se
[illegible] ff de off [illegible] denat
Item propter diuinam tota famam
[illegible] pt recusari et [illegible]
[illegible] Item si [illegible] consiles
[illegible] jd iudice et tam [illegible]
[illegible] detegit personas et [illegible]
istis causis repellat iudex
iudicando non tamen repelli
testis attestificando et [illegible]
causa quia facilius [illegible]
[illegible] iudex qua testis [illegible]
[illegible] iudex [illegible]
[illegible] testem sit fe
[illegible] testimonium [illegible] de
testi dicto Item propter nimiam
familiaritatem [illegible] amicitia
[illegible] late [illegible]
[illegible] et se [illegible] et ca
[illegible] recusari non pt [illegible]
nimia et racionabilis [illegible]
se suspicionis que [illegible]
[illegible] legittime [illegible]
de ap cum speciali [illegible] est
dubia [illegible]
distinguere aut [illegible]
[illegible] plenibus aut unum [illegible]
Si unum ad arbitros [illegible]
[illegible] quam apostolicis [illegible]
in deca suspicionis [illegible]

h.

se arbitris l. vi et si arbitri
gravaverit ad sedem apli
cam est appellandum Idem e
tiam de renotatione litteram am
bigue in ibi Si pluribus
sunt commissa distinguere
utrum illa clausula sunt apposita q.
si ambo interesse nequeunt
nec sibi alter eorum in causa
procedat aut non sunt appo
sita Si sunt apposita tunc
non requisito consensu alterius
cui perieritur cede ipsis tunc
cognicio prime cause re
cusacionis per bacu et alios ex
pediri debebit si vero non
sunt apposita tunc ad ar
bitros recurratur hoc et si de
legatus episcopi vel officialis
recusetur tunc recusacio hu
iusmodi coram episcopo est prose
quenda se Si contra unum
vi et quamvis delegatus pro se
loquitur recusari in superi
oribus pro in lite committe
vices suas antequam contra
ipsum recusacio proponatur et
si mortuo commissit ulterius
recusari ad sui persona co
missio superius ibi habebit q.
posset subdelegare sibi ad mediate
aliquid reservasse Sed post
recusacionem propositam non pr
committe ut de recusacionis
promovendi appellat et ne pr
ius sit probata Quomodo
commixtarum non sunt scripta
prima tunc etiam cum confessi
enim non valeat commissio
tunc omnia deserit execu
cio se Iudex de vi delegacio
nibus ordine diri, de capp. q.
Item capitulo v. et ubi omnibus
ille cui qui iudicem petit in
iudicem ipsum recusare non pt
se Sup quomodo ex officio et
in q. in observatur Semel
enim iudex electus recusari

Non potest Ubi sic re
perietur coram eo litigare
se insinuate nisi postea
nova causa supervenerit
ut puta si inimicus factus
sit Iudex familiaris alterius
partis similis non consequi
ipsum iudicem procedere postquam
sciverit illum familiaritatem
contraxisse ut se insinuate
Contradicere sive absolute
tenetur alii delegati ad
monere quatenus ipsum citare non
possint tunc per imparem
non habeat imperium sed de
bet intimare Sed admo
nere et rogare ut veniat
et si non venerit ad tua
monicionem seu rogacionem et
aliud responderit ut si di
xerit se velle interesse et
non venerit quid sit facien
dum Distingue ut sunt ap
posita una illarum clausularum
ut si omnes interesse nequeunt
duo nihilominus procedant ubi
ambo interesse nequeunt
alter nihilominus exequatur
vel non sunt apposita Si
sunt apposita et post trinam
monicionem non venit pre
sumitur se noluisse interesse
vel non posse interesse et tunc
sine impedimento habeat pro sua
provisione illius sed quod non
velit vel non possit arcum
quod in determinatur et hoc
Si Si forte et tunc re
manet iudex apud alios
et procedere possit et ipse
erat quando argueretur quod
non vult mandatum apostolicum
adimplere se prudencia
quod adiungitur Si vero fuerit
admonitus ne peccet vel
in levatorie destinatus
non excusatum se interesse.

Non posse ad eam cognitionem
alii procedere non possunt. Et si pre
assunt nichil egisse reperi-
untur prudentia in tertio possit
ad suum delegatum et tertio
tunc condicionis subdelegationis
admittere etc. Quarto propter debilitatem
et pastoralem etc. si duo
vel ut citatus ab uno duorum
indicum vel aliis qui sunt
tertius ut non teneantur etc. Quinto
decima impositio propone quod
cum sint dati iudices contra
et duo citati te pro literas
vel primitionem. Et nulla sit me-
tio de tertio. Et dubitatis utrum
causam recusare vel com-
mittere possit vel literas suas illis de
qua forma causa fecerunt
quod non fuerunt in eadem de tertio
cum literis suis tunc cum dicere
Videre cum habeant auctoritatem
cum iuges et si simul debeant
possunt procedere. Sexto non no-
tificatur delegationem vel recusa-
tionem actore procedere non possunt
etc. cum causa et principaliter agi contra
illos admisisse eo quod tali
impetrare citationem etc. de
Septimo. Si autem sine
clausula fuit commissa
simpliciter duobus alios absente
nichil faciunt alii vel vias
suas aliam delegationem dedit
etc. ubi vero et potuit
supra demittare negligen-
tiam sui condicionis quod tamen
non potuit nolunt interesse
ar. de plura quam si alter
non possit recusare delegatum
impetrationem ab actore moveri etc.
Octavo. Quomodo si procurator sine
mandato non habet mandatum
alium iudicem petendo etc. cum
olim iudex delegatus modum
excedit nullus primo si non
servat formam mandati et
sunt quod si servat et in rium
ipso iure si non et cetera dilatorium
ut in nostre suo loco proposuimus

Secundo si non recipit exceptiones
actionum exhibitas etc. prudentia
quod cognita et iusta exceptione
non. Tertio si velit in persona
actoris finiri tempus contra
determinatum etc. Quinto et de
ure modis quod. Sexto quod eodem tempore
natus. Quarto si obiciatur
exceptio que per eum iudicium
fit nullum etc. de pertinet in ma-
teria. Quinto si obiciatur quod suspecti et
non fuit admissa etc. de ea suspicione
Sexto et de fide instrumentorum
et indicatum. Sexto si in ali-
quo summam in scripturas de
lap ab executore. Septimo
si per rem indicatam inno-
vacio facta est et velit finalem
executionem demandare de
re in quod liti quod Octavo
renunciatione. Decimo si non re-
licit de loco suspecto unde quod
quam adeuntur non possit
etc. et et Undecimo etc.
et de Duodecimo etc.
et de appellatione et prima
modo delegati forma lata
et executa per ipse papalis
demandata fuit etc. sine
mandato quia semel est officio
suo functus etc. In literis secundo
finitur mortuo iudice cum
ipso nomine scribuntur etc. quod
literas agendo et dicit ut
etc. Tertio pone mortuo
altero condicionis sui illa
alia quod si non omnes etc. de
etc. vile dicit ut etc. sibi
vero. Quarto per mortem illius
contra quem impetravit lit-
teras integra etc. Quinto
fiunt eodem modo sint
morte impetrantis ita quod
non transit ad successores
re integra et hoc ideo con-
tingit papalia sunt
necessaria ad personam vel res aliter
tenduntur quia que plura
tenentur etc. cum alium. Sexto etc.
Septimo si citatus fuisset auctor
moreretur ff. de iudiciis fuisset

Rptu contra successores illius
cui quem lra impetrauit
et impetrat⁹ eidem iam poneret
b d' rescript' Significat similiter
spectat⁹ pertracz valent quod
tu ad morte delegantis
e gratum est lz e j de off
leg' t ult et d' ap in debitu
et b d' rep Capitulum predicto Sex
to rerotondo mandato ff d' iudi
ndum solaut b d' ele Nicans
cu in processu eius quod dni
ignorauit sua iurisdicionem
esse renouatam ar j d' ap si
duobus Septimo prefatis literis
facientibus expressa mencionem
destituit b d' rep Item
dic b de rep q' item tollit
et qs se Certano si Iudex re
mittat cam superiori j d' of le
lia Nouo clausa tinus re
missionis j e d' caus nisi d' in
comissionem pars proroge³ tpus
ut ibi dicitur de proroga
cione dic d' fo q⁹ prorogaro
Decimo plurcz recusacionem
finitur iurisdicio delegati j
de ap cu speciali Undecimo
p appellacionem bnicz j d' ap
ut debitus Duodecimo si ap
pellacionis licz iniusta fuit
deuoluerit j d' ap Sepe et
supposita e c ut lite pendente
ult Tredecimo si pronunciat
se no esse iudicem j e Si
specialiter quartodecimo si d'
cit se nolle referre ne
gocium superiori j d' ap Interna
sa et lex d' rela li quinto
decimo si associauit sibi alium
cum iurisdicionem non habebat
j e cum sup decimo sexto
dic iurisdiccio ante aticiem
saltem si sciatur d' morte
delegantis Prima si amittis
scirent citauit ptes etiam p⁹
morte tunc ipa excipit
j e quam lz relam et ff si
re eius qui in infamia est

Plura mandabantur pr
ima Reptu et citacio ssit sta
tim in uno aut ritis sit
morte delegantis iurisdi
no maliis expirat v'q⁹ler
na est citacio sin ar j e
gratum et ij q tn qs Nota
dum ij salit in lrn mq
promac pontificis mor
tem qui no commisit of
ficium inquisitionis heretice pra
uitatis infra eius limites
no solum quo ad inquisitionem
ceptam vincere mandatore
uiuo etiam quo ad incitam
et no ceptam quod plus e quam
eadem que tunc inquisitionis
cessauit officium ne appa
rat infamacio fidei per effec
tum committere j d' here re
alicui li vj In iurisdic
siuiat morte delegantis
Distinguebat doctor ma
gist aut iurisdic d' iurisdicio
ordinaria aut delegata
aut de ex certo Si dm
dicitur ordinaria ut potest
si papa demandat alicui in
legacionem ord' et papa decessit
ne integra pt exemplo
xx e qm ad egrotos li ult
Sicut cu commititur legacionis
officium legationibus nictus pro
uincis ordinarii reputantur
nec expirat offm legatorum
positum commitente j de
of leg legatus li vj Si est
delegata p morte delegant
re integra finitur iurisdicio
j e gratum et no ut dictum
est in princ quod idem
delegatus commisit vices
suas eo mortuo subdelega
tus si illo vincere iudicare
uti cepit libere poterunt
negocium diffinire idem
e si commisit vices suas
sub ea forma donec eas
duxerit renouandas

Non talis commissio per p(ri)ma(m)
extinctam etiam sine placito
re adhuc ea sint re integra
nec per ipsius morte committentis
expirat quia res integra
non expirat, ut c. si. de legatis
li. vi. Sed quando causa dis-
tinguitur an est incepta an in-
tegra. Si est incepta distinguitur
aut decidatur per citatio-
nem beneficio aut sine alia re
Si sine beneficio et moriatur
delegans re integra per
citationem quia sit res ad gratia
de concessio tamen asserta ap-
ostolica licet non sit in executione
passim morte perimitur re
tenentis. Sed nec re in-
tegra perimitur executoribus
data tamen velut gratia predicta
accessoria nam cum re-
sit principalis, ut c. illa
gratia inutilis omnia red-
datur nec in principio longius
differatur, ut c. si gratiose
li. vi. Si sine alia re tamen
sine beneficio si delegans
moriatur re integra non
per citationem, ut c. gratia et c. licet.
Si vero sit in aere ceno co-
moriatur delegans re inte-
gra per citationem manet in
nulle mandatum et et h. in antiqua
vel ubi ad quem sit appel-
landum de, ut de appellationibus
agno et sapientibus

De officio legati

Quia officium legati
simile est officio
delegati licet sit
latius. Ideo consequenter de
officio legati agitur post
officium delegati. Unde
videndum est quid sit lega-
tus et notandum sunt species
legatorum. Quedam sunt dra-
ntur ipsos et inquirendum non
per legatum. Quantum tempore
durat et qualiter finiatur
delegatus est in tan aliq

certe patria vel provincia regendi
committitur ut de mis vite sue
regatum aquo destinatum
et talis legatus debet fungere
fidem de sua legatione per
litteras papae et debet aliis(?) prelatis de
ma pape vel villa. Tertia sunt
genera legatorum. Et iudex sunt
legatum ratione sue ecclesie tan-
quam archiepiscopus, ut c. i. Aliqui
mittuntur a papa sed non de
latere, ut c. de conducunt. Tertii
qui mittuntur a papa et late-
rales qui his tribus habent
ut ceteri et c. officium li. vi.
Inter istos est differentia in vii po-
nitis. Primo solvere excommunicatos
legati ratione ecclesie sue per eorum
legationibus illis possunt de ab-
solvere absque excommunicatos propter
in violenta manuum inie-
ctione nichilominus legati vero
tamen de latere ipsi non mittuntur
contra per mala sibi commissa
quin tamen nec liberacione vel eius
non possunt absolvere excommunicatos
per iniectione manuum violenta
nisi amplius istis a sede
apostolica concedatur, ut c. contra
tes. sed illos de sua provincia
absolvunt. Dummodo sit
in provincia ac actio com-
missi legatis immissa a latere
ipse potest absolvere omnes sive
sint de sua legatione sive
non per iniectionem manuum
violentam, ut c. quod translatum
i. de sen. ex. ad eminentiam.
Quartum per quem egrediuntur ur-
bem romanam quo non sit
ad urbem venitur alia
tonis officium impedit et
ita observatur de statu sancti.
et h. introducatur et illis ...
norem amare ut per
mortis emittere ar. ut de ...
ex parte Ille quod se de

et hic introductum est instar
tem circe / qui mittuntur
de latere pape pre omnibus ratione
legationum in illa que sibi spe
cialiter sedes apostolica reservavit
l. e. c. translacionem Sed episcopos di
cimus de latere domini pape
missos an cardinales tan
tum an eciam alios in curia ex
istentes puta capellanos
et clericos peritos negociis in
curia existentes Sed dicitur
quod ipse dicuntur de latere pape car
dinales quia ipsi sunt a latere
eius existunt et ipsi corpori
eius intelliguntur vi q. i c.
rum v. si quis cum militibus
t. c. ad al. magnus eius Sed
idem videtur de capellanis
et aliis curialibus quia et
ipsi assistunt ei sed non inse
rcitus consilii Vel dicitur
illi dicuntur missi a latere pape
quos invenit existentes
in curia sua eciam si non sint
cardinales et illos transmittit
specialiter ad aliquam provinciam
concedendo eis generalem
legationem Alii dicunt generaliter
et melius cui quibus concedat con
cedat hoc quod sunt cardina
les tantum dicuntur a latere pape
missi ar. l. de sen ex. c. ad
innotuit Et nota quod quia
officio suo absolvitur potest com
mittere alii potest cum videtur
expedire ut ff. t. ult. Sed
dicitur quia si Abbas sedi
Apostolice immediate subiec
tus in episcopum eligeretur vel
sub legato vel de latere pape
sit missus illi potest dare li
cenciam suum monasterium de
serendi et ad episcopatum vel
dignitatem aliquam transeundi
huiusmodi vero legatis cum
in manus omnibus preter Ro
manum pontificem in
provincia sibi decreta

Imperium censetur habere
archiepiscopos Treveren. et ex
emptores electiones potest ex
officio confirmare Sed alii
legati hoc non possunt nisi eis
sedes apostolica specialiter sit com
missum l. e. c. cum Sed Alba
tem l. vi. Tercio differunt
quia cardinales inter istis
eminent insignia pontificalia
deferunt Sed alii non eciam
ista deferunt aliis quia
augentur ... utilitatis per di
gnitate ff. de m. d. c. Sed lon
gius nisi et plena debes ha
bere potestatem ff. de ... et ... per ...
ff. d. ind. Sed et si suscepit ex Sed
et si Quarto quia racione
legati quamvis plena obtinet
legationem sine apostolice missi fu
erint sine eciam se ... pre
textu vendicat dignitatem
racione legationis vel ... pre
latum beneficia conferendi et
hec specialiter a ... concedit
Cardinales in legacione funguntur
tamen potestate conferre quia sicut pro
gatiua gaudent honoris sic
debet fungi auctoritate amplioris
l. e. officii l. vi Sed eciam non de
vacantem concedere vel permittere
non per legatum l. de preben. dilectus
l. et de hoc plene dicitur l. de
preb. conces. pre. de preben. li.
possit provinco in aliqua ecclesia
vacantem sine collacionem reser
vare l. de preben. Si apostolice li. vi
Sed postquam in aliqua cathedra
li vel collegiata ecclesia reservatur
aliqua dignitas faciendam ali
am illa pendente vel collatione
per se facere in eadem nec eciam
postquam aliquid reservaverit
alibi beneficium ad collationem pertinens
eiusdem Item quod ad collationem
illius pertinet quidem reser
vato per eundem alterius sibi quamquam
respiciat alias non valet quod
agit se parte Ceterum si
de l. e. vi. eccla vero kathedrali

regulari vel collegiata quibuslibet
exemptionibus fulti sint quod praesi
dentur in dignitatibus maioribus
in ecclesiis capitulis post episcopos
quorumlibet sive parva electio
assumi de speciali consuetudine le
gatus sive ordinarii collatio
ni provisioni electioni aut dispo
sitioni quodcumque non respiciat
nec de ipsis ordinandis con
ferendis vel disponendis se ali
quatenus intromittat vel aliquid
quo minus hii ad quos pertinet
merito eligere aut postulare
libere valeant cum vacaverint
obstaculum quodlibet interponat
alioquin si fecerit est irritum et in
ane Item non potest concedere
ingredi vel inspicere aliam
vel alibi fratris quam litteratura in c.
gratiosis cuius litteras ea in
illius manibus voluerint libere
resignare ipsorum resignatione
recepta illa valeat et de novo
conferre proximo in c. de liberatione
li. vi. Item non potest conferre be
neficium pertinens ad praesentationem la
icorum patronatus quod dicit ut in c. de iure
patronatus quod in subiectione Item
non valet collatio beneficiorum ali
cui facta a legato si in territorio
sunt sita medio et alio ben
eficio quod primitus obtinebat
de collatione li. vi. Item de le
gati ratione sive ecclesiae vel qui
a latere non mittuntur non
possunt punire exemptos vel
laudare eis, sed monentur
contra eos et velint sub
eis iudex. de v. de privilegiis
que in privilegiis eorum con
tinentur et tota species pro
testatis considerata est ex
forma privilegii ut in c. de pri
vilegio Sed missi a latere
ipse possunt sibi et tho indicare
exemptis qui subsunt
tunc ipse et de causis que
contra ipsos moventur non

obstantibus privilegiis sint quia
per privilegia illa solvendo cognitur
a iurisdictione eorum in quo tra
ctarentur Sed a iurisdictione ipse
vel ipsius legati non eximuntur
et ita videmus dicat Jo. de Aste
finaliter Aliud dicat contra dominum
super c. de officiis li. vi etc. de simul
volentes et c. ne aliqui li. vi
Et adde quod ibi dicatur in c. de
uno de Sexto quia legatus ro
mane ecclesiae non potest officium suum ex
ercere praesente legato misso de
latere ipse propter reverentiam sedis
apostolicae in c. volentes Sed deferre
li tanquam maiori xxi di. denique
et in c. de privilegiis Antiqua quod dicit
Sed nec praesente legato non misso
a latere valeat exercere ar. in c.
volentes adde etiam quod Sed pro
imperatore quia non ita pro
tectatur legatus ratione ecclesiae
sue sicut alii in decretis cum apostolis
illis tamen debet imperator non
gravare subditos ut ibi prudentia
cum causa non sit enormia sed
sui mediocritate principis ungaricae
... et quod vel Sic etiam
quod legatus ut nulla ecclesia ser
vatus debite cognoscat
in decretis cum instantia quia sic
loco apostolorum sunt legati ita aliqui
Et non solum simoniam com
mittitur et abstinendum est
inimicum xxi di. ecclesiae propria
pars et dicit ubi de decretis et legatis
et de legati Officium legati est
audire causas que ad ipsum
appellationem vel querimoniam
deferuntur in c. i. nisi causa ali
cui specialiter delegata quia tunc
se intromittere non potest cum ma
datum speciale deroget generali in
c. ratiocinabiliter sive lata sit cum
potest consummare et execu
tioni demandare in c. ii. Sed
numquid legatus tenetur ei obedire
ut ei suam sententiam mandet
executioni Dic quod certum ad hoc
maior est legato Sed ipse super
hoc supplicare non autem ipsum
compellere ut sententiam suam

exequatur quia forte palam
non ita bene potest executionem man
dari dic ut ff. de off. de le. c.
Item legatus. Item potest legatus
postquam ingressus est provinciam
sibi commissam committere vices
suas tamen vult et compellere
illum recipere commissionem
sive acceptationem per censuram ecclesiasticam quia
provinciam dicitur li. i. ar. ff. de
off. de le. [illegible]
et i. De ap. [illegible]
intravit demandare non pos
sit nisi necessitatis causa ut
si mora necessaria pariatur ff. de
off. proconsulis [illegible]
[illegible]
et institutionem h' litere videt
[illegible]
[illegible]
vel [illegible] ar. i. de
[illegible] potest grave. Item octava potest
legatus provinciam ingressus quod
potest ille qui eam misit preter ea
que sibi specialiter sedes apostolica
reservavit se. e. de translatione et
quibus habes [illegible] i. de
[illegible] xviii. quia so
lus papa commutat vota [illegible]
[illegible] devoto [illegible]
licet ibi c. In voto [illegible]
et c. [illegible] xiii. quia papa
solus dispensat in maio
ribus [illegible] et si [illegible] filiis
presbiterorum aliis illegitime natis
ut promoveantur ad dignitates
plures vel beneficia cum cura vel
ad ordines sacros [illegible]
At si [illegible] de filiis presb.
[illegible]
[illegible] li. vi. dic ut
ibi c. [illegible] xiiii. in
beneficiis curam animarum habentibus
et impetrantibus ut quis plures
habeat b. de cle. [illegible] et
i. [illegible] de multa [illegible] xvi.
ad ipsum solum [illegible]
[illegible] appellatur [illegible]
[illegible] et [illegible] expressum i. de

ar. Dilecti xviii. Octavia lega
tus non potest retractare negotia
ad partem per appellationem transla
ta se. de ap. constitutus vel forte
latum se. e. li. xviii. quia non potest
suas delegatorem revocare se.
e. ii. et dictum b. [illegible] c. officium x
viii. quia non potest legatus dare
prima causas vacantes dicitur
b. e. c. quero xiv. Octava lega
tus non potest absolvere excommunicatos
a delegato se. e. Studuisti [illegible]
[illegible] excommunicatos de sen. ex
[illegible] significavit xx. quia solus
papa potest facere subdiaconum
dominicis diebus c. de temp.
ord. c. [illegible] et c. de co. Decima
que sibi sedes apostolica reservat
generali demandatione non transfe
runtur nisi delegentur ibidem specialiter
continuatur se. e. de translatione et
[illegible] ff. de [illegible]
[illegible] et ideo [illegible]
le commissione non transferuntur
ff. de off. eius cui man. est iuris
li. i. et i. De penit. qui ad agen.
et depe. et re. Undecima [illegible]
vi a. lia aut que sibi spe
cialiter non reservavit aliis in
dulgere videtur de sen. ex
[illegible] durat autem legati
iurisdictio quousque durat tempore
eius [illegible] vel [illegible]
dum non fuerit revocatus nec
expirat per obitum committentis
se. e. legatos li. vi. Item lega
torum statuta et indulgentie
perpetuo durant nisi per superiorem
vel successorem fuerint revo
cata se. e. vel. et si sunt la
ta sub anathemate [illegible]
videntur qui fuerint contra
[illegible] statuta de loc. et con.
[illegible] et dic ut [illegible]
[illegible] prohibere sunt [illegible]
[illegible] si legatus fuit tempore
[illegible] vel si fuerit revo
cata exceptis causis iam
[illegible] inceptis [illegible]
revocationem poterunt [illegible]
terminare se. e. c. vlt. [illegible]

de le li et cqtum et li no
finiatur eius iudicis morte
mittentis j § legatos li vj re
integra nec ē ceatur sup
lensio dati apta § de off d
le Si sup gra li vjnt dict
§ Et pt cult et ple cu si
legatus moriatur re integra
qui legacionis auctore fecit re
seruacionis quorumcumque beneficiorum
et inposuit decreta sup
pris denunciaciones inhibi
ciones et processus quibus p
eum ul p executores deputa
tatos p eu ab eo hita tot ipsius
dominus ad collaciones eorumdem be
neficiorum iam vacancium sit mi
nime prestitus eo ipso cum p illius
obitum finitur legacio viribus
penitus vacuatur nec executores
tores illi prius ul beneficia
ulterius taliter reseruata con
ferre j e § mih in pt li vj o
Item finitur legacio si cessat pro
uincia sibi commissa non re
ueniens priuatur dignitate
sue legacionis ita cum nec ex
ercere ul iudicare aut absol
uere non pt nec tales in illa
prouincia quilibet j e nouit et
c ul et ff d off psi l iij
Decimo si egrediatur ut statim
tenetur quia tales iudices
non finiuntur sed interimuntur nec
egredi possunt videtur ff de
iuris l duodecimus et de
pe di j diuorcium dn in §
cum cottidie absoluimus ei fuit
p quem sunt egressi li ut
tensi... De officio iudicis ordinarii
Visum est supra de
officio legati qui ipsum
tur admodum iudicium potest
audire non obstante morte
delegantis ordinarius repu
tatur § et pt legatus li vj
Nunc consequenter subiciatur de officio
cuiuslibet iudicis ordinarii
Unde videndum est qualis
debeat esse ordinarius et
que sit ptas ordinarii tam gh

tam Archiepi et superiorum
quam epi et inferiorum Et
quid sit eius officium Judex
ordinarius est qui a principe
ptatem iudicandi sup aliquibus
gh generalem ul aliter ut sunt
Epi et alij prelati qui statim
ut eliguntur et confirmantur in
dicandi ptatem accipere asse
cuntur § d' ele transmissam
In qualitate ipsius iudicis ista
considerantur que inferius ista
continentur Condicio ydonee
etas discrecio fama dicitur ut §
de off dele cum iudices et omnes
aut prelati ecclesiarum prius exami
nare et sunt iudices ordina
rij j e eu cis etiam tam et ar j de
ex p pla adhuc et ho omnis
cum creditur inst consuetudo fuerit
in quam ar j d co qui sunt ord
et ei et illud generaliter tra
ditur cum quibus prelatus colle
giate ecclie licet subsit Epo
est iudex ordinarius in plebe
sua et h in iudiciis cognos
cendi et exequendi j e cu ab
excepcionem et in aut de defensore
c y c coll in z j d'inde decimo
dic ut j defen et § Qz qui
prius de Epus suffraganeore
suorum ordinarius sed id sub
ditorum sin suffraganei se pa
ratal ul in xiiij cuiuslibet spalibus
primo cu demat in d uis of
ficio et consuetudine me
tropol ecclie xij di de his
Secundo si delinqui in eius
dyoc vel q in placuit et in
hc cau effectum aliquid de
inquirere cuius h alterius Tercio
si habeat priuilegium in sua di
oc j de foro cpe c ult §
t sane et iste casus equa
plenit adiquemauis alim
Quarto si cum deferat ad
eu p appellacionem j e duo
§ d off lec ci et xi q i p
uenit Quinto cum absolucionem
ab Arepo non vult parere tpu
j e ad reprimenda insti Sexto
si causa est criminalis inter
Epm et clericum suum tercia

Illa debet decidi. Ad sim-
dum nunquid precedit archiepi-
scopus vi q. iii c. i. Septimo si clericus
habet causam tantum contra suum
episcopum xi q. i. Si clericus. Sed si
episcopus contra clericum habeat
causam arbiter [illegible] tunc
[illegible]. Si clericus. Nono quando
canonici in negotio suis episcopis
[illegible] ad unum se irrefra-
gabili. Sed ubi dicitur quod
hoc fiat tamquam de le a
[illegible] ut j e c. Item de
nono quando episcopus negligens
nimis quod ipse facere. Sed xi q. iii
cum similibus j de sen. ex. [illegible]
ab et j de cap. qua fronte de-
cimo si mortuo episcopo etiam
[illegible] clericos non habet xii q.
ii non liceat. Undecimo ex-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] capitulo convocato [illegible]
super hoc [illegible] praemissa visi-
tatore seu administratorem
ecclesie liceat poterit de-
[illegible] de supple. ne pla-
[illegible] li vi [illegible] [illegible] est
[illegible] episcopi [illegible] [illegible] j de
ap. [illegible] Duodecimo [illegible]
[illegible] provincia j [illegible] [illegible]
officii [illegible] j decensi. Ex parte de
[illegible] imp. dic ut ibi est ar-
[illegible] et [illegible] visitatione [illegible]
[illegible] [illegible] In illis causis
in quibus [illegible] consuetudo le-
gitima et prescripta j e. Romana
et c. litigantibus li vi. Ite-
rum [illegible] generalem [illegible]
[illegible] provincia j [illegible] et
[illegible] Item quando per prin-
cipem [illegible] in aliquo cum aliis
[illegible] decoratus j e [illegible]
[illegible] xxv q. ii c. i [illegible] Item
quando episcopus [illegible] fa-
cit [illegible] que [illegible] non
[illegible] sine [illegible] plan. j de re-
[illegible] et non [illegible] et ca.
[illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] Item quando [illegible]
iusta causa remittit [illegible]
ad superiorem j de ap. cum

[illegible] Archiepiscopus [illegible]
[illegible] [illegible] episcopis [illegible]
subditis j e quito et c. pas-
toralis. [illegible]
[illegible] cum subditus suorum sub-
ditorum [illegible] [illegible] episcopus [illegible]
[illegible] si vellet [illegible] [illegible]
scere de causis subditorum [illegible]
sit iudex ordinarius omnium de
sua diocesi xi q. i. De [illegible] et j e
[illegible] li vi. Dicatis [illegible]
quod si tales subditi prelati [illegible]
vel electione vel ex longa
consuetudine [illegible] [illegible]
ordinaria episcopus non potest [illegible]
scere de causis subditorum [illegible]
[illegible] nisi per appellationem de-
ferantur ad eum j de [illegible] pla-
[illegible] j de [illegible] [illegible] [illegible] conti-
ngit de j e irrefragabili. [illegible]
[illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible]
sua [illegible] quod nimis [illegible]
[illegible] j de [illegible] pla. Ar-
[illegible] [illegible] sed [illegible] suorum
subditorum j e cum [illegible]
[illegible] si sua [illegible] [illegible]
non [illegible] ecclesiastica ordo
[illegible] confunditur xi q. i [illegible]
et [illegible] episcopus [illegible] possit com-
pellere subditos [illegible]
delegatorum sibi ab [illegible]
et in quo [illegible] loco sive [illegible]
[illegible] exemptio [illegible] [illegible]
possit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ecclesiasticas audire
personas ecclesiasticas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
que ad ipsa spectat [illegible]
[illegible] [illegible] j e cum episcopus
li vi. Decimo in archiepiscopo quia
non potest compellere subditum
suum suffraganei ad [illegible]
[illegible] delegatorum cause
delate ad ipsum per appellationem
j e pastoralis [illegible] [illegible] Et
licet in archiepiscopum clerici suf-
fraganeorum consenserint [illegible]
[illegible] [illegible] causam eorum
[illegible] non potest [illegible]

Suorum diocesanorum volunta
te nec eorum subditos appelle
liez apud eos dissenserit Delega
tum suscipere vel similis ac pre
cepta ex tunc a mean(?)s ad
eum pappiacionem apostolos Deuo
limus testimonium perhibere insi
aliud in istis capitulat de co
nsuetudine, de fo ape Roma
si hi in Sed mandare suo
Suffraganeo ut subditum suum
compellat ad ferendum testimonium
in illa causa vel adipiscendum suscipi
endam delegacionem seu similem
a quadam ar, de foro ape
Si quis contra clericum et de off
dele Suspiciunt quod etiam
est de officialibus suffraga
neorum archidiaconibus et aliis
inferioribus prelatis non potest
in eos per quem vocati alii pro
tempore voluit prelatibus in
sua videre privata censura
ecclesiastica exercere, de fo compe
cum Romana quod hec eadem et
in illis nec mediatim vel suus
pensionem, de Roma cum ulterius
li vi Item archiepiscopus non potest co
stituere foraneos officiales
in diocesibus suorum suffra
ganeorum ac per se facere
non possent nec pappor cu
sunt ad eum delata quia
alibi quam intra civitatem
sua vel diocesi, a me eius in
quibus appellatum extitit
vel causa ipsa consistit demosa
non potest audire vel committere
audienda nec aliud capitulat
de quo sive est Item non possit causa
committere, Item diocesis suffraganeorum
potest ibidem constituere officiale
qui causas vel inhibi
ciones faciat seu compescat
rebelles in hac parte Sed in
aliis causis in quibus non dum
est appellatum non potest aliquos
constituere penitenciarios
instituere vis causis appellacionum

Et inhibicionibus facienda
nisi consuetudo sit vel contra sua
quem non valet si sit talis que
prohibeat ne procedatur in eo
tempus ad metropolitanum
appellatur hic probantur de co
Roma in c ut litigantes li
vi et de pe b de sup neglia
Item in parte de de app
cum appellacione Archiepiscopi primates
et patriarche nichil in eorum
prelatis insubditi suffraganeorum
suorum nisi quantum eis agnoscere
racionabili et per scripta concinit
ut dictum est in c procedenti
vel aliter est concessum nec de
bent compellere clericos suorum
suffraganeorum coram se respon
dere quamdiu voluerint in
dicto suo episcopo stare nisi per appellacionem
ad eius audienciam deferat
aut ex aliud aperte capitu
sit indultum, ut de e dno Item
Archiepiscopus potest committere liciter
consecracionem electi in episcopum
et appellatur electus consecracionem
recipere ab illo, de qui sede
vacante de tempore ordinandum quod con
secrari Episcopus vero est iudex or
dinarius tocius diocesis et in quo
dispensacionem et licenciandi
dominum potest ista pertinere
absolucionis obediendam cano
nicam subicionem et renunciacionem
institucionem et destitucionem
correccionem et reformacionem
ac ecclesiasticam censuram et
iurisdictionem circa omnia ad forum
ecclesiasticum dinoscuntur spectantium
exercere privatis et maxime
... et omnia que a prelatis
recipienda sunt collectorum et
synodum et synodatica seu ca
thedratici nomine debitas so
lidas, de consuetudine durent
de rebus de quod Item legem usque
ad quod nota quod Item ... prelatus
in sua diocesi adulteria et
scelera vindicat ... et vi
dicare sedem quam ...

Absque impedimento aliquo
et si rebus fuit advocet bra
chium seculare / e. c. 4. Item
episcopus ad synodales inqui
re debet et testes matu
ores in parochia constitue
qui causam synodales ad
episcopum deferunt. Item debent inquire
re de minoribus ecclesiasticis si de ad
ulteriis et de consanguinitate et
raptum et uxorem etc. vocari
episcopus in synodo et duobus
esse. Item de heresi et de heretico
et scandalis et adicimus. Item
decime usurarum simonia leg.
symonie de afflictis et de aliis
peccato mortali / idem dic
tionem. Item debent diligenter
attendere correctionem et forma
tionem subditorum et maxime
clericorum ne sanguinis ... cri
minis maiorum requirat de he
reticis per aliquam consuetudinem vel
appellationem impedire non sedat
excesserit obstinacionem / e. fre
fragabili in ipsum qui accusatio
nem appellat / e. de app. Repre
hensibilis et c. cum speciali
mus. Sed hoc intellige de
notoriis excessibus de quibus
non admittitur appellatio / de ap
pellatione sit vana nisi non corrigi
nisi non obediat / e. Irrefragabili
et / de penitentia et remissione de
confessione cum appellatione quidem
proponunt et subditorum ... vel pre
latum de capitulo excessus cano
nicorum cathedralis ecclesie
corriguntur. Sed si infra tem
pus competentem ab episcopo assignatum
non corrigant, correctio ad
episcopum devolvitur / e. Irrefragabili
de excessibus. Sed si ad episcopum per
tinuit correctio capituli et
sit negligens devolvitur
ad archiepiscopum etc. qui cum fama
et si causa absque mani
festa et ... maxime

In conspectu episcoporum cessaverunt
admittit archiepiscopus tamquam per
delegatum vel canonice firmat
ut talia decreta non firmat
/ e. Irrefragabili si cum de cessa
tio non admittitur non distinguit
a seculari vel parvo capitulo col
legio seu conventu cuiuscumque
non vocatis omnibus prout sunt
proclamationis negotio evoca
ri et deliberatione facta dili
genti ab episcopo alio ne eximio
tamen clerico vel layco cuiusque
dignitatis vel conditionis
existit propter aliquam iniuriam
vel offensam eidem videtur
cessatio facienda / regulariter ut
sit requisitus iniuriam vel
offensam emendare / nec tunc
etiam si emendam habuerit
vel per eos steterit quominus ha
beat competentem. Sed si ac pruis
sub finalis ad cessationem de
venerunt procedendum extunc infra
unius mensis spatium per unum
saltem qui cessavit et ipsi cau
sam propter quam ... sunt admittit
cessavit non supplementum co
ram dia ... arripiat per se
vel per procuratorem ydoneum
ad summum ... et acta ad
negotium spectantibus ad
apostolicam sedem veniendi dictus
contumacia ut utraque per se
parte vel parte una et alia
non veniente vel non mittente
negotium commandum et pro
qui culpabilis fuit cessatio
et punitum. Nam si illi
qui cessant non huius in
tam causa omnia restituant que
sone inde ad ipsos pervenerunt
tempore cessationis si eadem
ecclesie in ... eorum de
dampnis et iniuriis satis
facere tenebuntur. Si vero

Iustam causam habuerint
hiis qui contra correctionem deduxerint
ad animi interesse annectantur
contra eum debitum officium eius
culpa est subtractum ad certam
quantitatem taxandam et in dampnum
culpe augmentum contendo
superioris arbitrio condem-
pnare et si ipsi cessantes non
fuerint omnia suspendium non fuerit
cessacio sed inercia ut ponitur extra
de [illegible]. Item aut cause vel [illegible]
magnitudinem aliquas sibi in tua
provincie vel particularibus pro spiritualibus
superposuerit legittime puniat
hic et probantur supra eodem. Si canonica
et capitulum li. vi. ad ordinem curam
vero correccio non pertinet ad eum
vel archiepiscopum in capitulo dum abbates
eos corrigere [illegible] capitulo
et grave. Si vero sit neg-
ligens superior inquirere [illegible]
ibi. Item [illegible] prelati suis
subditis aliquid indebite
[illegible] ne prorsus superioribus
apostolice sedis legatis vel inquisitoribus
ad inquirendum vel cor-
rigendum et reformandum
[illegible] monasteriis vel
locis [illegible] deputat
vel aliis quibuscumque personis
[illegible] ad predictorum
noticiam pervenire statuta
etiam [illegible] vel personam
exponat in [illegible] secrete
[illegible] excommunicacionis suspen-
sionis vel interdicti sententias
proferant [illegible] ad hoc [illegible]
[illegible] promissionibus et
obligacionibus et aliis [illegible]
astringunt. Sed huiusmodi sunt
[illegible] promissionibus
obligacionibus et penis vel
latentes obligatum et astrin-
gentes debent pena debita
[illegible] castigari [illegible] quia [illegible]
[illegible] Item etiam episcopus [illegible]
[illegible] visitare et offi[cium]

Predicacionis exerce et [illegible]
habeat mandatis necessariis
[illegible] qui visitant
ministrare tenentur expensis
victualium visitati et procurati
[illegible] secundum apostolum non sit ma-
gnum si a[illegible] metat temporalia
[illegible] spiritualia seminantibus.
Item [illegible] episcopus personaliter non
visitat vel [illegible] [illegible]
[illegible] qui deputati fuerint
[illegible] exigere potuit nec
debebunt [illegible]
[illegible] addere quod dicat
[illegible] episcopus et [illegible]
ordinarii debet habere curam
subditorum et singulos [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
venire [illegible]
[illegible] diligenter inquirere et [illegible]
[illegible] ordine fuerint
[illegible] debet punire et [illegible]
delinquentes non nominatim
[illegible] arguere [illegible]
[illegible] sacerdotes. Item iudex
ordinarius [illegible]
pensas [illegible] non [illegible]
[illegible] et propter hoc [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ut dictum
est [illegible] Item nullus
[illegible] principibus
ordinatus ad aliqua [illegible]
[illegible] expendere debet
[illegible] domini [illegible]
[illegible] [illegible]
recipit [illegible] expensas [illegible]
consecrat [illegible] cum sit [illegible]
et cum visitat [illegible] de-
cem cum apostolus et [illegible]
Item iudex cum petit [illegible]
[illegible] ordinaria excommu-
nicatum absolvere plenam ma-
num [illegible] [illegible] aliis co-
mittere absolucionem si videt
expedire [illegible] Item
[illegible] si aliam [illegible]

Si privilegio cum hec solum com-
petit racione dignitatis cum ro-
bur suum est privilegium predictum dic-
tasse cum l. e. extra de off. de-
leg. ut s. d. o. s. dele. c. ult. i
si. Item ordo cognoscendi ver-
sione. Secus si hec cum
spaliter committatur ut d. off.
dele. c. committe. Item ordi-
narius non potest cause totam cog-
nicionem remouere a se ex-
cepto casu. Sed tota causam co-
mittat alteri potest in ea quan-
do voluerit reuocare ff. de
off. eius cui man. e. iurisdictio
l. ij quod ult. et ff. de iud.
quamvis l. in ore et l. quia
et ff. de iud. indicium. Secus
est in delegato ut de off. dele.
super questionem quod porro et quoniam
li. vj. Item cum ordinarius sint
recusati debent causam committere
persone non suspecte
vel ad eam sed aliter ut compel-
lat partes ad arbitros eligen-
dos ut de fo. compe. Si quis contra
et si officialis vel delegatus
episcopi recusetur coram episcopo est
recusacionis probanda ut d.
off. dele. Si contra primum quod
dele. li. vj. propter quam cum
possit recusari iudex coram
quo de probari recusacio in
off. dele. dictum est ut d. off.
dele. quod recusari usque ad
commodicie et decausacione
ordinarii dicit l. de excep. quod
Item excepto d. e. iur. nota
quod per capitula et conventus
persone singulares que bona
obveniencia tempore vacacionis
in ecclesiis kathedralibus
... ribus ac collegiatis occu-
pant vel detinent que de-
bent usibus reseruari
expendi vel futuris successo-
ribus ... in hoc pro-
sito sint suspensi ...

detinent bona decedencium
sacerdotum sine suo episcopi sine
alii prelati de hec dicit ut
desen. ex quod ... capitula et
ro. Epi. adde quod ... contra
... ult. in cle.

De officio iudicis

Officium est de officio iudicis
delegati et ordinarii
et aliorum inferiorum sub-
iudicum de officio iudicis
in generali. Vide videndum
est. Quid sit officium iudicis
in quibus casibus locum habeat
et qui imploretur et quis debet pro-
cedere de advocatis. Iudi-
cis officium est potestas ... sepe
implorari quia non debet cum
... agentibus et ac-
tionibus ... d. in quo in agenti
placuit hec de ... vim in libertate
homine. Secus nisi non
valeat et debet ...
... ff. de quibus ...
... Sed numquid etiam
sit torquendi opinionem
et videtur quod sic vel quod vel
illa qui ... impune
Item laici intestandum contra
clericos in causa criminali nulla-
tenus recipiuntur ut de testi-
bus c. sic ut de ... de
... quod qui ad admittantur.
Sed testes parti primi et
torqueri ... et
testes cum quo etiam
piantur ... criminali in
testimonium contra clericos pos-
sunt torqueri. Item clerici
cetera iudicium partes ...
subiacet ... de ... hec
et ... ex ...
quo in iudicio nullo ...
... Dicit ... obiciam
... opinionibus ...
et debent torqueri ...
sunt viles persone et sus-
pecte et hec expressum est
de pen. c. et. De

de poss[ti]o e c[on]t[r]ius Iudicare d[ebet]
iudex sec[un]d[u]m allegata et p[ro]
bata et no[n] sec[un]d[u]m co[n]sc[ient]iam
ut exp[re]sse dicit[ur] q. xi q. iii
s[ecundu]m iniquere et iii q. vii Iudi
cet etc d[e] off ord[inarii] c. ii Se
ad c[ontr]a s[ed] q[uod] d[ebet] sec[un]d[u]m co[n]sc[i]
enciam iudicare ff quis a quo
appl[ari] l[ice]t appellari c. ff d[e] al
bi c[on]uellem et xi q. iii tunc
v[er]a est T[amen] h[ic] d[icitu]r cu[m] iudex
h[abe]t aliud in co[n]s[cient]ia et aliud
co[n]stat p[er] plurimas p[ro]bac[ion]es di
cu[n]t q[ui]dam q[uod] debet alii
causa[m] delegare ff d[e] iure
om[n]i l[ege] p[re]tor Alii dicu[n]t et
i[n]cludu[n]t s[ed] b[ene] q[uod] lic[et] iudex h[abe]at
aliud i[n] co[n]s[cient]ia sua q[uam] c[on]stat
p[er] allegata d[ebet] iudicare s[ecundu]m
q[uod] s[upr]a c[aus]a l[ib]r[i] fid[e]s i[n] medio
p[ro]b[ati]o p[ri]ma m[e]a dicta et no[n]
d[ebet] s[e]q[ui] co[n]s[cient]ia[m] q[ui]a no[n]
sit illa tanq[uam] iudex sed ta
q[uam] deus b[ene] d[e] off ord[inarii] ca. no
vbi d[e] h[o]c et vi q. ii s[ed] t[ame]n et
ca[ncell]o placuit nec peccat ne d[e]
fac[i]t co[n]tra c[on]s[cient]iam in co[n]de
mpnando vel absoluendo
et q[uia] ita sit p[ro]cedu[n]t pat[er]
Nam d[e]us o[mn]ia sciebat et
t[ame]n nullum voluit co[n]dempnare
nisi p[er] b[e]n[e]dictionibus co[n]uictu[m]
ii q. i Deus o[mni]potens Ex off[i]
cio iudex p[otes]t supplere q[uod] ad
uocata obmisit c. q[uonia]m ad
duo de[m] sup[ra] l[e]g[is] vna et de
tutie d[ebet] supplere et n[on] c[on]stare
nisi tale s[i]t f[ac]t[u]m q[uod] sit et no
toriu[m] in iudicio al[ia]s n[on] c. e
de ap[pellacionibus] l[ege] vlt. nisi i. k. et d[ebet]
supplere ut iudex sedendo t[amen]
no[n] stando nec adiuuari off[iciu]m
assu[m]at c. de p[ro]g[ressu] c[on]stitui
c[ui]us i[n]ducendo lege decreti
ue decretale c. h[o]c s[ed] l. i. s. d[e]
posit. t[amen] bone i. i. glo in b. d[e] h[o]c
alteram p[ar]te absente c. d[e] excep
l. q. c[on]sult[ur] et c. de ap[pellacionibus] l. vlt. c.
Vtraq[ue] p[ar]te p[re]sente supplere no[n]
d[ebet] n[ec] p[ro]t[er] p[ro]p[ri]us c[aus]a[m] vtilitate[m]
repellendo ut i[n]ter a[m]plia[ndo]
et tacente altera p[ar]te ff de p[ro]
cu[rator]e filii c[ontr]a veteranis et c. d[e]
p[ro]cur[atore] Iulie vel c[ontr]a[ri]u[m] i. d. ex
cessu A[ntonio] p[re]lator[um] vel inquirendo
cu[m] p[ro] electa sit digna h[oc] d[e] ele
cti[one] nobis b[e]n[e]ficium e. c. q[uonia]m le[gi] i
Item i[n]terrogare d[ebet] quotiens eq[ui]
tas eu[m] mouet ff d[e] i[n]terrogac[i]o[n]e
p[ro]ductione et xxii q. v Iudicantem
c. post c[ausam] i. d. c[ontr]a co[n]clusionem
et decide iuste cu[m] io[hanne]s i[n]ter
h[ic] locat offi[ci]um iudicis i[n] o[mn]ib[us]
que co[n]tingu[n]t p[er] lit[em] q[uam] cau
sa[m] p[ro]pria ut i[n] fructib[us] vel
dampnis a[n]te p[er] lit[em] q[ua]m ca
vsu que p[er] lit[em] q[ua]m accidu[n]t h[ic] c[on]
p[ro]ueniu[n]t ad offi[ci]um iudicis ff de
rei v[indicatione] no[n] s[olum] et e. d[e] rei
vend[itione] d[i]c[tu]s c[ontr]a talia q[uae] c[on]tinge
p[er] l[ite]m q[ua]m pot[er]unt off[ici]o iudic
et no[n] in a[ctione] actoris Ex illa que
contingu[n]t a[n]te lit[em] q[ua]m sp[eci]ali[ter]
debent peti in libello Et nisi
in libello fuerint petita d[e] ill[i]s
iudex no[n] p[ro]nu[n]ciabit ff d[e] r[e]
d[e] c[on]dict[ione] q[uo]d Item sciendu[m]
est h[oc] q[uod] fallit i[n] e[o] ut s[upr]a
q[uan]d[o] lit[em] q[uam] ipse co[n]tinencia vic[in]a
et q[uod] no[n] c[ontr]a officiu[m] iudicis
imploratur ita distinguunt
p[er] q[uod] iudicis officiu[m] q[ui]ncq[ue]
ponit[ur] p[ro] actione q[uo]nq[ue] definit
actio[n]em q[ue]q[ue] impedit actio[n]em
q[ue]q[ue] detrahit actione[m] Item
ex officio iudicis q[ue]q[ue] restitu
cio i[n] integre p[ri]ncipaliter po
stulatur et q[ue]q[ue] incidenter
et h[oc] dupliciter a[ut] p[er] mod[um]
exc[e]p[ti]o[n]is aut p[er] mod[um] repli
cac[i]o[n]is Vnde de singulis
videamus Et in iudicis offi[ci]um
p[ro] actione p[ro]nitur distingu[itur]
q[ui]a q[ue]q[ue] p[ro]p[ri]um q[ue]q[ue] ad
petic[i]o[n]em alterius p[ar]tis p[ro]p[ri]u[m]
tu[n]c iudex ex officio p[ro]uide
re h[oc] p[ro]cedure c[ontr]a tu
torem suspectu[m] ut c. d[e] tut[or]
susp[ect]o l. iii. c. p[ro]c[ura]t[or] Item cu[m]
inquirit contra infamatu[m]
de cri[mi]ne nullo denu[n]ciante sec[un]d[u]m
formam que ponit[ur] i[n] d[e]cretali

et sequitur vide quia ad officium
iudicis spectat nullo petente
ingerere curam et ut l. si [illegible] de
off. ord. c. i. et ff. de off. pres. con
gruit et in talibus l. officium iu
dicis paccione prorogat [illegible]
[illegible] non requiritur. Et ille
contra quem inquiritur sine talia
respondendo [illegible] dictum [illegible] et
[illegible] [illegible] Sic causa pro
religione [illegible] Et qui adhe
rentem aliquem tunc distinguitur
quia aut contra certam personam
aut contra [illegible] etiam et contra
nullam. Si contra certam ut quia
aliqua causa expressa magis
onerat debitorem [illegible] ul al
[illegible] alienaverit [illegible]
aliquas [illegible] impunitate
sed quia enormiter lesa [illegible]
ultra dimidiam petit re
stitui [illegible] emptorem [illegible]
non al [illegible] Item cum minor
petit restitui principaliter ff. de
minor. [illegible] et ultra [illegible] restitui [illegible]
in inte constitutus. Item si pater
agat contra filium nolente sibi
obedientiam et reverenciam [illegible]
[illegible] xxxi di. c. i. Vel si filius
agat contra patrem sibi [illegible]
[illegible] negantem vel [illegible] esse fi
lium ff. de lib. agnos. l. Si [illegible]
de liberis. Item cum [illegible] ad
inopiam vergens petit sibi ab
[illegible] providendi [illegible] petere
nos. Item advocatus [illegible]
[illegible] vel magister discipulo salari
um exigit qui ei non [illegible]
[illegible] stipulacione aliqua [illegible] obli
gata sed sola pollicitacione
ff. de [illegible] ord. [illegible]
[illegible] in honorariis. Item cum uxor
petit sibi dari licenciam a
viro [illegible] sentencia su
fficienti [illegible] non [illegible]
[illegible] litteras [illegible] Item cum [illegible]
[illegible] sentencia [illegible]
[illegible] ff. de his qui sui
[illegible] l. i. et ii. Item cum [illegible]
[illegible] se [illegible] cum [illegible] sim
[illegible] renunciando et [illegible]
[illegible] de [illegible]
Item cum quis [illegible]
[illegible] suo [illegible] deceptus
est [illegible] per [illegible]
[illegible] sit de [illegible]
[illegible] decretum [illegible]
[illegible] et [illegible] inter
[illegible]
Item cum [illegible] petit ut [illegible]
appellacione [illegible] voluntate
defuncti ut ultima voluntas
[illegible] detrusus [illegible]
[illegible] et [illegible] cum principali
contra [illegible] ab aliquo
iudicis officium implorat [illegible]
requiritur [illegible] intelligitur [illegible]
[illegible] Et [illegible] contra [illegible]
personam ut quia petit [illegible]
[illegible] sua [illegible] subtrac
[illegible] minor [illegible]
[illegible] de off. ord. c. [illegible] [illegible]
se libellum famosum [illegible]
[illegible] que ignorat [illegible]
Item cum quis petit dari tutorem
vel curatorem minoribus [illegible]
[illegible] Item cum petit
ut [illegible] impotenti detur coad
iutor [illegible] et c.
pastoral. [illegible] et
similibus [illegible] non exigitur.
Si autem contra nullam [illegible] ut
cum petit [illegible] confirmari
[illegible] de [illegible] pastoral. et [illegible]
[illegible] contra neminem
[illegible] Sed [illegible] iudicis
officio [illegible] cum [illegible]
[illegible] officium [illegible]
vel [illegible] confirmatur [illegible] de
[illegible] et [illegible]
cum [illegible] adiit hereditatem [illegible]
[illegible] et contra [illegible]
petit restitui ut ei [illegible]
ditate liceat abstinere [illegible]
[illegible] se ab hereditate abstinet [illegible]
aut ibi [illegible] non [illegible]
cum [illegible]

Possunt postulare non possunt
petere se ad famam consilium ut
in q. vis. et tela v. aliquid ob. et
ff. de posit. l. i. § denum in
isto et et prudenti quod iudices
offici pertione prorum ex
petitionem aliarum et consi in
tantum proprium vel contra nulla l.
glo. sic exponat. Ex post ad hec
sunt lib. gl. tri. rearsus et
et vel. Sequitur secundum membrum
distinctionis scilicet ubi iudicis
officium desinit actionem et hoc
officium lib. ar. et in prolacione
sentencie et post sentenciam. Unde lib.
sine et post sentenciam ante lit.
hoc vacando ad personam publi
citam vel duos viros vel do
meos qui fideliter conscribant
acta iudicii vniuersa vel acta
coram dilacionis tanta. de
probat. quoniam contra. Item dilatando
dies dilatis inquibus moratur
de ap. cum pars et § de do. et
tu capitulo et hic si invenerint
al. fugacio dicta promi in
dilacionibus seu causis communis
de do. et c. dilatio causa et contum
act. et § de cle. non resid. extra.
Item dilatationis concedenda
de ap. cum sit romana ut
fideliter temporis et causae et perse
qualitatibus producere concedere et
denuem vel compendium mo
derari ff. de iudic. non quaque
Item ut partes prestes vel parenciam
tos personas de vendit. pasto
ralis de eo ut § de lib. gl. et
si r. et de. Item ut libellus
fporriga? § de lib. abl. c. § de
ut ibi. Item terminum assignando
iustam quod ob. exceptiones di
latorie proponantur § de excep.
pastoralis de ut ibi et ppi
in ipsa lit. gl. appellendo re
um ad reddere petitionem actoris
et de ele. dudum et et § de lit.
gl. c. vno pt lite contestatur ut
mictum inquirendi. Decimo
mia § deinita all. c. i. et c. de
terra et c. cum causam. Item ut

posicionibus factis credat si sunt
vult admittende § de conf. Sta
tuimus li. vi. et de hic in § posi
tiones. Item expellendo testes
§ de testi. ab prioris. Item atesta
tiones publicando et super ipsis
eos advocatos disputando § de
testi. in causis. Item inquirendo ve
ritatem sicut melius poterunt
xxx q. vlt. c. vlt. In ipsa placa
sentencie ut redigat in scriptis et q.
sentencias mis. Item ut ipsa ferat
sedendo pro tribunali et non stado
ut in q. et operacione vel audite
post sentenciam ad exequendo § de re iud.
cum eliquibus et de off. de le
gatum. Sequitur tertium membrum
distinctionis seu impedit ac
tionem et hoc quando prefe quando
ad petitionem rei prefe eorum ab
agendo repellendo § de excep.
exceptionem inst. ad petitionem rei
ut de off. dele. prudenciam
§ Sexta. Sequitur quartum
membrum scilicet detrahit actori
et cum diminuit actionem et hoc
quando ad petitionem partis ut p.
de testa. Raymundus et c. Raynal
dus in hoc casu mandat retineri
vel recognitam antequam hic
dictus restituat. Item ad
petitionem robin sine culpa
effecta magro in medio vico
rei ut fiat ei remissio prata
§ de loc. propter sterilitatem persequitur
incepta et sterilitatem et
eius fructibus mandat computari
fructus perceptos per lite
contestatum ab hereditate que subiacet
restitutioni § de testa. Raymundus.
Item cum restituat ex hereditate
te restituenda filio expensas
quas fecit pro in iudicia ffil.
ff. de pet. hered. l. vlt. In istis
casibus scilicet desinit actionem
vel impedit actionem seu de
tinet actionem officium iudicis
ut quod testatum depositum fuit.
ante et post ingressum cau
pro ad hoc sunt lib. et receptum

habeti l. e. c. nulli. Sequitur vi-
dere quando restitucio in integrum
postulatur principaliter per officium
iudicis tunc licet quam propositum l. e.
c. ult. pone exempla ut b. e. c.
ad peticionem. Cum vero petitur
incidenter et per modum exceptionis
ut quia minor excipit contra cre-
ditorem petentem ab ipso pecu-
niam mutuatam et petit restitui
quia de illa pecunia nullam fe-
cit utilitatem. C. si adversus cred. l. i.
et ff. de min. per. cum cetera. Per
modum replicacionis ut quia
minor agit contra aliquem rei
utili venditorem super aliqua do-
mo et excipit contra ipsum
de prescripcione et ipse replicat
de lesione et petit restitui contra
prescripcionem. C. si adversus usucap-
cionem. Quandoque per libellum super princi-
pali questione et apertis attestacio-
nibus a causa postquam in causa est con-
clusum allegatur causa ubi minor
quod obmisit necessariam probacionem
unde petit admitti ad probandum
obmissa officio iudicis. l. de
in inte. resti. Auditis. Castita-
ta et e. se. et b. fieri potest contra li-
tem ut si obmisit aliquam excep-
cionem quam non proposuit infra tempus
sibi statutum l. de excep. Pastoral-
is. Istis non obstante licet quam l. e. c.
ult. Iudicis officium non datur
nisi tunc demum cum talia accio
non super est. Nam si cui auxilio
quo communitas est non debet
ei tribui extra ordinarium
ff. de min. In causa incipit. Ad
officium vero iudicis pertinet pro-
videre partibus de advocatis
si non aliter habere potuit l. e. c. et ff.
de off. proconsulis. Nec quando solum
et attendere debet ut fiat equa
distribucio advocatorum. C. de
postul. prudendum et l. vi. quam tu
hec alium sunt qui salaria
deputata debebantur. Sed
hodie quando per procuratores et sciencia
melius patet de iudic. pre-
tendis quam illo pamphilo

tumo et debilibus personis
que sibi providere non possunt
providere debet ff. de postul. l. i.
§ aut ptm. Debet insuper quod
iudex potest dare advocatum et
compellere propugnari sic dis-
tinguas cum est iudex ordina-
rius aut delegatus. Si ordinarius
tunc potest dare et compellere ut
dicitur l. e. c. i. et ff. de off.
pro. l. licet quidem quod advoca-
tos. Si delegatus cum petit per
diem quo venire possit ad-
vocatus suus et tunc debet sibi
dare advocatum et si contra-
dicit per ei coram se audiam
denegare ff. de pen. Pomponius
aliud est in ipsum iudicandum
de off. de de. le. pe. et b. De ma-
ioritate et obediencia

Quoniam inter ministros
canonum dignitatibus su-
perius est dictum et minor
et minor invenitur et maiori
minor debet obedire. Ideo hic
subiciuntur de maioritate et
obediencia. Unde videndum
est in quibus maioritas at-
tendatur et in quibus obediencia
consistat. Maior dicitur quinque
modis. Primo dicitur quis ma-
ior alia consecratione quia
episcopus precessit tertius de sacra
libus lxxiii di. adhuc ibi in x
cum di. cum subdyacono et de ele-
gimus ipsi. Secundo antiquitate
ut prior clericum quam p. ... e. de
ordinatis l. e. c. i. et lxxv di. ordi-
nacio et b. de ele. Dudum. i.
Tercio prerogativa ordinat
ut magis illi deferatur qui
fuit ordinatus a papa licet de-
licatum debet obedire l. e. per
tuas. Quarto potestate sive iu-
risdictione quia prest archidyaconus
episcopo b. de off. archi. c. i. de
ut ibi. Quinto statu ordi-
ne quo archipresbiter ordinatus
post eum legitime ibi et presbiter
post dyaconum et dyaconus
subdyacono et de singu-
lis l. e. Statuimus. Item
si plures inveniuntur simul
accepti per laicos dominum ipse

Alter erat presbiter et primo
receptus erat dyaconus p̄ b̄ encia
vacat quibus debet preferri hoc et
p dm̄ ep̄ p̄sb̄r ꝯ c Statuimus
et c i Sinnodo Dicat ep̄ dyaconus
lv di Sacerdotes p̄ponimus hug dicit
et hic ep̄ qui primo p̄ztaunt
sinat l̄ras p̄mo benefitiu obti
nebit s de p̄b̄ tibi qui hic
s̄ media cui tradiunt s de p̄b̄
hic In beneficiis Inferior regula
est non p̄t soluere nec ligare
superiorem n̄ maior subiciat ꝯ
Inferiori ij q vij nos si incompetent
ꝯ ff de minor o m est receptum
Sed superior p̄t soluere et li
gare inferiorem hoc q̄ inferior
xxi di inferior Secundum sic ar
Epus delinquit in dioc sua se
diti epi Numquid ille Epus
p̄t cognoscere et sim archiepm
punire doctores dicunt quod non
ix q iii c Inferior Sed quod si delin
quat in prouincia non sua sed di
ti epi Numquid ille epus potest
cognoscere et punire hoc dicit
quod c ubi de cri atr oz ante
qua in prouincia In prouincia
maioris medio cessat medium
minoris s de of dele volentes
Pone quod archiepus sit mediante
te sui suffraganii epi immo
petit epus cognoscere de
causa et iudicare vr quod non p̄
t valentes hoc distinguunt
quod est medium insignialis
aut generosa Si insignialis
vt pote archiepus et Epus
simul equiuoce archiepus de
benedicere p̄plin et tunc cessat
medium minoris xxi di de
nique z i de p̄uil Antiqua ꝯ dinc
Si sit medium generosa vt pote
decanus et epus non cessat
medium minoris p̄pter maiorem
supereminentem ut expresse p̄b̄
fuerit eum iudicare xxv
di ꝯ certe et x q i p̄uenit
Restat videre De obedientia
In quibus consistit et cui

Et in quibus est obediendum
Obediencia consistit nec hoc
sed in reuerentia in delato p̄ capto
Reuerentia debetur ei qui precedit
ordine nel antiquitate sed ut
minor assurgat maiori nec
sedeat illo stante xciii dis
c Subdyaconus et c nos ꝯ Item
ut maior precedit et minor sequitur
in sedendo et subscribendo xvij
di c nec et xcvij di bi quod
Item in aspectus et honestis
seruicijs fungendis ꝯ c Statuimus
et s de ꝯ suet cum olim hoc intel
lige extra seruitia exhibenda
in obsequiis domino ut sunt
in quibus minor est in ordine
minora faciat seruicia secundum
sui ordinem debita ut tra
datur xxiij di Subdyaco
nus et c sequentibus et hoc c
dictum s de ete ord ꝯ formatum
ꝯ sequentibus Obediencia
Iudicij et precepti debetur ei
qui post consecratione b'me
diocese hic ꝯ al sima latam non
tenet cum ante suo iudice sit la
ta j de iudi ar p̄ fidem et de
ꝯ sulc Admaiam et idem c
de precepto quia subditi p̄ capto
sui p̄lati tenentur obedire
Nisi qui quia sit et vin qi de
cendum Vnde dicit aliquis aut
inobediencie incurre p̄pter quomodo
tpale quia melior est obediencia
quam victime ꝯ Illud et
qui obedire nolunt ab sui co
rpore p̄mitt excludunt ꝯ cum
in cleris et inchoaij occurratur
et vsque ad satisfactionem condig
nam ab bile emittere ꝯ de
iglesia c nec Obediendum
est precombus domino nec
certa si sapiat ad gradie
xix di In memoria c de co
nca morem Item sunt epis
debent omnis principes terrae
in spiritualibus obedire ꝯ vt
c c Sobaluere c xcvi di duo

Nu

Sunt et quidam contra de
cretum Epi veniat abetia
abiciatur s p a⁹ionis sinam
jet y quod ligat et ep decre
tum epi diatur j d sen ex c q qd
si epus et an durat pmorte
epi dictum e s de consti c. q⁹ sti
oz v Item epus stonis suo epi
clici qui tenet spalia a pri
pibus tenetur eis obedire j
le solite et si madatum prīcipis
phemat madatum tunc s plati
post dum ppam tunc eligere
obtemparandu xxiij q nl g e ac
car j de rp cu pan zrym di
Si epus Sz si ppa noctet eis
postea q a petri relictis eca
siinbus zegalibus sequatur
ppam nec pp ter hoc continuar
poterit iudicare an admare
tribunal vocatur ff de re
iud a tumatiq c i Hone qp
rex et arepus vocent eqm
tum tenebitur obedire hus dy
tinguit Aut arepus vocat
eum zone obediencie et tunc
tenetur arepo obedire ar c
Sicut iudun ego et ff de re iud
contra pupillum ex simpx
vocat ut iudi zeg poterit
obedire cu j dcap cu pan
Superior obediendu est in
licitis et in hys que ptinet
addinu aliquid vij q i ar sr
Sed in hys que sunt contra
regulam sua uel contrariam
Vel al contra deum ullus
tenet obedire xi q iij no sp
ett Si domind et i de sy
monia ne dei nc precepto pla
ti siadeius offm no ptinet
ff de reg iur fctm et ar vij
ff i quia sr Si vero ptinet
ad officium suum obediend est s
de ete ord adaures et i de
re maths qui no deripit
ny precepto Si vero papat

Quod omnio est malu ne fa
ciat contra gsciam lez mstu
videatur plato j d resti spol
liats Si vero dubiu sit pre
ceptum ppt bonum obediencie
ex aisat apcto in vitate for
malu xxiij q i quod culpa
xxxiij q v masin et c nolint
qui ppt obediencie bonum q
agitur e quiz intermitte eh
xi q iij qd qr ydmodsi dns
Iudices pcipiunt contrarium
Sic sp obediendu maiori
xi q iij cu resistit aroch
tenetur in mag obedire
a lbu quia sps in hys q
ptinent ad sua religione
h d c i et y ut dictum est
S de ofi ord monachorum
Item clici tenentur mag obe
dire epo qui arepo in quiqi
ptotm u in talibz notat s de
ofi ord c i arepus De Tre
uga et pace Rubrica

Adofficiu iudicis de quo
dictu e supius spectat
de pace s̄inare ydeo inrefe
post illud de treuga et pace
videndu e quid sit treuga
et quid sit pax Treuga
e securitas pstita rebus et
psonis discordia no du si
nita pax vo e discordie fi
nis aliqn in pax treuga
vocatur xxx in q iiij Si illic
Duplex e treuga alia ca
nonica et alia conuencional
Canonica e pta omez quen
tum ebis dictus et quibus
s in quida s a quarta feria ad ot
tasm solis usq adorum s cras
po cretn solle abadubnta
vsq adoctana ephyphaie
et k lxx usq adoctana pas
che et qui hab treugas
frugit et po trina admonicio
nd satisfacere a bepo cogatur
et sic epus negliges sint
ad tempus p e dignitate

Venerit ie ci. Nunc habet
locum in bello voluntario quod
sit principis vel sinat i iuste et
tipatas p[ro]udlec temperare
ne vel et velit precio temperare
non mone bellum impedietis
diebus vel tribus. Si sit alii
inferat violencia pr[opter] ea pro
pulsare omni tempore et omni die
de reg. iur. quia vobis licet. x
xiii q. i. Nulla. Et dicitur
quod qui non servat illam tamen
non dicitur transgressor ergo
non sunt incidunt in sententiam app
scita hinc trenga iiii de q
legitur et viii di. stryam. Item
quid sint persone quibus preter ino
trengue tractoire servari debet
s[cilicet] presbiteri monachi conversi pe
regrini mercatores rusticantes
ites et redeuntes et magri cul
tura quenties et alia quibus
aratur et que semina portant
ad agrum ie c ii et xxiiii q. iii
Si quis romperetur. Trenga
vero conventionalis et convencione
recipit formam sit contractus
et convencione accipiunt legem
et formam ff. depositi l. i. § si
conveniat et c. de reg. iur. contractus
tus l. vi. Hanc trengam fa
ciente discordes que servari se
de na fides hosti servanda
xxiii q. i. noli. Hoc intellige
si ali[us] simile servat fidem alias
frangenti fidem fides frangatur
eidem, i. de iure iur. pervenit et
xxviii q. i. Si infidelis et ff.
de pre[scriptis] c. Si convenerit.

De pactis

Expedito tractatu ordina
torum et officiorum iudicium
est ad reliqua iudicum.
Sed quia votum admodum
um malum transigere vel pa
cisci quia admodum veniendo
ideo videndum de pactis. Et videatur
ad ultimum est videndum de po
de pactis quid sit pactum et

Unde dicatur et qui sint species pa
ctorum et in quibus cessat pactum.
Pactum est plurimum in idem consensus
placitum vel consensus ff. e l.
i. pactum dicitur vel pacto et pa
et quiescens scriptura legibus
et moribus approbata. Dicitur
est autem pactum quasi ex pace
factum i. de vbs. sig. pactum vel di
citur a pactione ff. e l. i. in ea e
pacis acta vel quasi palmis icta
a percussione palmarum quia quan
quidem inter se aliqui ad invicem ob
ligantur in signum fidei ser
vande palmas sibi palmas
adinvicem. Species autem pactorum
sunt due cum in rem cum in personam.
Si in rem tunc pacium omnibus
ad quos res devolvitur. Si
in personam tunc prodest tantum
persone paciscenti et non alii
ff. de pac. in re me et ff. pactorum.
Pactum in re sit sicut quis pro
donare vel vendere alio.
Sed quod sunt ille persone que
non possunt donari dicit. i de
donat. et donare vero
alterius in rem vel personam pactum
factum sit non tunc qui vbis
quia omnis contrahentium
consensu et plenum quod tamen
persone pacto inserunt non ut
pactum sit personale sed ut de
monstretur cum quo pactum sit
sit ff. e l. ii. Regulares autem
hinc et seculares ut dum etiam
domos locant et fenda quando
in fundum ecclesie pacta
sunt pacta adeunt ut conduc
tores et fundatores de animas
solvunt eisdem et apud eos
eligant sepulturam. Sed pro
pactum in illo ecclesie parrochiali
non fundatam i. e. plerumque non
liquorum possessore pro petitione
decima ff. e. sunt debitore
xxvi q. i. Si quis laycus. Item
sit pactum sed sit ab aliquibus
in tempore ecclesie parochialis
hic aliquis vel testibus ipsius
ecclesie parrochianos et accipiat
ad ecclesiasticam sepulturam

N

M Nec omnino servare debent
z cis sit indulta a sede ap
libera sepultura et illi apud
eos elegerint sepeliri cum per
pactum indultis hic derogetur
ut e pactum Item si fratres predica
tores et minores et alii men
dicantes compromittunt et pac
ta cum prelatis et capitulis eccle
siarum et personis etiam com
munitatum castrorum villarum
locorum inquibus domus seu
habitaciones eorum existunt sup
inimicis parochialibus ut est
in clementinis dupliciter quibus
cum eorum antecessoribus inita
sive facta servare debent
non obstante quod magistri ul (?) gen
erales aut provinciales generalium
seu provincialium capitula ex
titerint approbata seu con
fecta apud in hiis que per
prelatis facta fuerunt
sanctorum sua non reportit ex
presse dum in ea sunt li
cita et honesta racionabilia
libertatibus provinciis et guardianis
facta fuerint et approbata de
eorum conventuum complexio ut e
quia erat hiis quod et que pro
mittunt debere opere adim
pleri et pacta observari ut et
l et c qualiter et si pacta sunt
deinde consensu superioris
non valent plura dictorum
eius confirmatum ut e c ii et
de transactione c i fallit in ali
qua que inibit tempore licita
precta predicta rationem habente
ff de regulis iuris qui non infra quod
Item in pupillo ubi non
valet rati habitio tutoris
vel puer sit in ipso negocio
nisi de auctoritate tutoris obligari
quod pupillus Item in sua vide
de pacto infra dum ff de
act et obl Item quod in infra
ubi cum plura fuerint pacta
non infirma sunt observanda

ut e pacta et ff e Si unus
quod pactum et ff de rep (?) actum
est ut e per et quia firma pac
ta posteriora contrahentes
ad invicem remitte ff per
vim quod ulc et l de spe pra
l Item pactum predecessoris ob
ligat successorem sicut filium
pactum patris dummodo pactum
fuit in utilitate ecclesie contra
ctum ut de predicto ca Sextus ad
si pactum fuit in prejudicium
ecclesie ut pro venerabilis et l de
prec c ii Item pactum lai
cus non contrahentium quamlibet
pro appone in traditione rei
sive ff e traditionibus
et ar l de ad ap vim d'h c
d l de donationibus quod donatio
num Item pactum de non aliu
endo aliquid de re minime iam co
missa servandum de non ali
enatione ff e c Si ininimicus (?) quod pac
tum et quod illud et l de initio
contractum Item nudum pactum
sit iam canonice inducit obliga
tionem ut e c i et l de titulo
iudicate Decimus e sunt legum
Ita e e in ge quod Ordinaria (?)
Item omne pactum servandum
est quod servantur ne vergit in
anime detrimentum Sicut dixi
de iuramento l de indicium Si
vero xxii q iiii Si quis quoniam
est simplice loquela et iu
ramentum non fiet de decretum
xxii q v Juramenti in de l
de voto quod votum de mora
medio observanda quod non
vergit in anime detrimentum
de l de in in quod Item Si
in et ide in de pacto e dicit
E esset pactum intelligendum
eum sponsalium quod infirma
liber unus pactum et unus
contracto et modo appetit de
ut e ut si et l qui est pro ex
huius predictionis sponsionem
et dicuntur ut c in si de sepe et

de symonia pto tu Idem si pac
tum ul pmisso vgat indecti
mestimy anime se c ult ut
dictu e in q pucadem Item
pactu turpe no tenet ut l
c c ult ut dictu e in q pce
denti ut si qs pmittat se
facturu homicidiu ul sacrile
giu ff de vs obli vxlutiz
inst de inu stipul q qd
turpe Item e si pactu sit pos
sibile dnie ul defcto et
iusto et ff de v obli generale
Item pactu qd alta pn gst
tuperio fiunt no valet ff de
regul iur l g id qd sed si
ne qd pter dolu alteriq
insitu est e de qd et p stipl
ag ul qd e contra leges l
co stitutiones etiam sed cont
bonos mores e c lege pac
ta c b de of ord qr pleruq
li vi Item pacta inter alios
acta aliis no pudicant ut
pr tenetur c ff e vng li
Item acqriat nisi nec pacti
sa pr aliqs ul stipulari ftm
alteri simpr pt in pnit
te se facturu qd alter adim
plebit ff de v obli stipulo
ista q alti et inst de inut
stipulis q Si quis alicuid
et q alteri dic no pt fieri
pactu de hereditate alterius
li cu voluntate eius cuius e
c e l ult Item no pt fieri
pactu ut p9 morte beneficia
ti in aliqua ecclia noiatur
succedat ut c accepimus et c
de filiis psb adqatur padat
de gras p b ne captande
li vi Item si platu pactu
faciat cu plato ad quem bn
ficij collacio eciam spectat
q p dat ei beneficium dabit
ei maiore cpeciono non de
absinari ff de ecclia pnary
c cu clericj c l de ple cauare
et c de cen prohibemus

De Transactionibus Rubrica

Post tractatu de pactis
subiciuntur de transactionibus
que sunt quedam pacta
Unde videndu e quid sit trnsac
cio et videndu cuius poss
transigere cum sit dicta inter
partes transactionem z compom Inquis
sit transigendu ul no e cst sit
effectus transactionis Transactio
e de re dubia et lite incerta no
dum finita gratuita pactio aliquo
dato ul retento ul pmisso ff
e h i z i e Sunpo Et e c trnsa
ccio de re dubia et lite icta no
dicatur qr ante lit gst et p q
transigi pt sm habent instru
tu sine non dumo excedat se
pre bona cuius et no sit s ita
p smaz nisi esset ausita appel
latu e c li li z ff de q dic in
de elegat q Si quis p t si
vero euidns esset calumnia in
terest trnsam ff de q dic i de
infirma i ff Transactio de
pulasi trnsicio eo qr qui trns
sigit abbate inste i de sted il
git et sim hco pre dictum trnsige
ic qr agit e e l in Transi
ge pt quicunqz donat qui
sunt illi dicatur de donac
q donac valet no trnsaccio
facta abbate ab si capitulum
consensit ul si dedit licat
delato i e contingit et pro
curator si habeat ad hoc spale
mandatum ff de pcur i manda
to z l procurator et no v esse
datu in rem sua qr tuo dug
efectu ff de pcur procurature
Contra e Itm pacti transactoz
et compom Vacasti de q rem
clam dubiaconib ta in lit
tate remittit ff de trnsac si
transigit sine compone
de qua decisa re ul dubi
tata plite trnsigit sine com
ponit ff e le i et intellige
pter lite futura sine premun
te e dne sine lis sit co
tesaita sine non inta de qua
transigit sine compom z ff de
q di l de elegam est in

Dicta inter transactionem et compro-
missum quia transactio non procedit nisi
dato aliquo vel retento vel
promisso ut e. de super eo et e.
transactione. Compromissum autem
fit vel fieri debet tantum quia gratis
et amicabiliter nullo sibi da-
to vel promisso vel aliquo retento
aliter procedit sine lite renun-
tiat institute vel instituende
ut e. super eo in fine. Item com-
positio in spiritualibus fit pro ut
gratis fit et gratis sine spi-
ritualia ministrata i. q. i. gratia
Dicitur transactio in spiritualibus fieri
non potest salva distinctione que
sequitur quia si res possideatur
ab aliquo dato vel retento vel
promisso species est simonie ut e.
super eo et dicto. Sed distinguitur
pro quorum petitur res spiritualis ut
prebenda ut cum aliquis ecclesia pe-
tit aliam ecclesiam sibi adiudi-
cari subiectam in spiritualibus et tem-
poralibus et per capitulum superiore ut e. de
capel. monach. Dilecti et c. de
[illegible] et obedientia que vel cum
quis petit sibi adiudicari
iura episcopalia in aliqua ecclesia
sue dyocesis ut e. de off. ord. conque-
rente et dicto de constitutionibus
tunc potest fieri transactio de spiritualia
ad spirituale sed [illegible]
institutione vel aliquid [illegible]
et aliud spirituale prestet ab
ecclesia que petebat subiecta
et hec possibilis quia spirituale
cum spirituali licite permutatur
ut extra de rerum permutatione
Sed de spirituali ad temporale non ut e.
extra ii. et e. de rerum permu-
tatione. Hoc tamen sciendum est quod
ubi nomine subiectionis pe-
tuntur simul temporalia et spiritua-
lia sicut cum episcopus petit episcopa-
lia et [illegible] aliquam ecclesiam
sibi subditam consecrationes
ecclesiarum et ordinationes cle-
ricorum et similia que sunt spiritu-
alia et petit in [illegible]
que temporalia ut procurationes
redditum vel annuam pensionem

Ratione illorum temporalium pos-
set transactio fieri et sibi an-
nua pensio assignari ut e. de
cens. in [illegible] et e. de rebus
de constitut. cum de spiritualia ad
temporale permutatione licite cele-
bretur ut de rerum permutatione ad quo-
nos insi. Item petit res spiritua-
lis ut prebendas olim [illegible]
tigabantur de perceptione decimarum
ecclesie et transigerunt quod unus ha-
beret perceptionem et ita rem
spiritualem et alter annuam pensionem
et ita rem temporalem. Unde
non valet transactio cum non pos-
sit res temporalis cum spirituali per-
mutari ut e. extra. Secundo
petitur res spiritualis ut prebendas
ut cum ecclesia petit decimas
a prediis infra parochiam
sitis et tunc distinguitur
quia aut agit contra personam
ecclesiasticam et tunc poterit fieri
transactio auctoritate episcopi et [illegible]
ut e. statuimus et super quo
de [illegible] et tunc est
temporalis ut e. veniens. Aut agit
contra laycum et tunc distin-
guere quia agit pro perceptis de-
cimis et subtractis et tunc
potest fieri transactio ut e. [illegible]
[illegible]. Sed non de
futuris [illegible] decimas
quas solvere [illegible] pre-
stabimus. Aut petit res spiritua-
lis ut beneficium et dicat se
ut beneficium quod dicit aliquis
se esse adeptum aliquam
vel certam ecclesiam vel se ca-
nonice in ea fuisse institutum
et tunc non potest intervenire trans-
actio sine vitio simonie tamen
amicabilis compositio fieri in hac
causa ut e. [illegible]. Sed quid
dicas istud compositio si quis
dicit quod [illegible] peto a te
vel prebendam quam tu detines
quia ad me assero pertinere
Sed tu es annuo [illegible]
eam tecum aliquo sine [illegible]
ei iuri quod possim habere ratione
ecclesie vel prebende contra te

et dicere plac in Et quia lib
alit renunciasti iuri si q̄d ha
bebas promitto tibi singlis an
nis de prouentibus huius beneficij
xl et talis quod tollatur
secundum distinctionem que sequitur
Aut alter litigantium possidet
beneficium de quo contendit aut
neuter Sed utrique dicit se ad
beneficium ecclesie esse electum Si
alter possidet distinguitur
quia aut conponit inter se aut
aliquo mediante Si per se ipsos
et renunciat iuri suo ille qui
non possidet et tunc valet
sicut in exemplo supra posito
Aut renunciat ille qui pos
sidet et tunc resignat ut ille
preficiatur adversario quia lic
illius iuris ipse sit prerenuncia
tori amittat alter nichil
poterit habere nisi se dotat ca
nonice institutus C de pre
olim quia officia ecclesiastica
sine institucione canonica haberi
non possunt nisi legitime q. j de institu
cione et presentationibus et l. p̄ re ne
c i li vi Si autem fiat aliquo
mediante distinguitur aut
ille est iudex in illa causa aut
non Si non est iudex non valet
pactum quia iudicat symo
niacum C c tr ai pridem et cul
us per promissionem vel ordinaria
tionem transactionem annectam que pro
cessit vel arbitrio sententiam val
de possessor etiam arbitra
ria presente aliam adiudi
care non possit q. j de p̄sen ne q
sententia Si fiat apud aliquo
mediante qui iudicium habet
distinguitur aut facit illa tra
nsactionem cum partibus quibus con
cedat ipse et tunc illicita
est C c tr ai pridem aut
facit de officio suo partibus
transigentibus quod utrique liti
gantium dedit potestatem quod
possit ordinare ad voluntatem
tatem suam et tunc ipse potest
unum adiudicare beneficium

et alteri annuam pensionem de
offic dele Si qui super causa in
ipsi dioc vita tunc qui possessor
non accedit se de cetero possit
hic ite prodere ad beneficium illud
adiudicat possessori Sed si beneficium
possessori auferret et daret
ipsum alteri qui in nullo possessor
fuisset alius institutus si sit in
de delegatus a papa non debet
dinarius violenter resistere
sed rogare ut differat institu
tionem possessionem donec ipse rei
veritas innotescat Dicit Inno
c i de off dele Si qui beneficium
litigantium possidet sed neuter con
tendit aliquod beneficium sibi deri
tunc vel transactio C de elec
tione et j de p̄sen ne esset ad
promissa aut clarius intelli
genda et quod et in quibus cau
sis licitum sit transigere vel
non sic distinguitur licet de
tur unum aut quod an licitum
sit transigere super annuali
talis aut super criminalibus aut
super spiritualibus Si super
annualibus licitum est transigere
C eo preterea et ff e. preterea
Si super criminalibus causis dis
tinguitur aut sunt de penalibus
criminibus aut publicis Si de
privatis transigi potest ff de hiis
qui non infamia sunt et quia
iussu Si de publicis distin
guitur aut ingerunt pe
nam sanguinis aut non Si ingerunt
pena sanguinis licitum
est transigere nisi de adulterio
C e l transige quia licitum est
redimere sanguinem suum ff
de [illegible] bonis eorum qui
ante sententiam mortem sibi conscivit et
illud est unum capite rei Sed
capite actoris vel accusatoris non
licet transigere ff ad turpil li
c si Si vero non ingerunt pe
nam sanguinis non licet transi
gere nisi crimine fal C e l transige

Vel pacisci [illegible] Sanguinis et
capitis [illegible] poena
transigere [illegible] non transi
git [illegible] adulterii [illegible] religiosus
[illegible] ut crimine [illegible]
spiritualiter distinguitur [illegible]
[illegible] aut decis. [illegible] de gratia
distinguitur [illegible] beneficio [illegible]
tunc non licet transigere [illegible] de
iuste [illegible] et [illegible]
[illegible] in possessione [illegible]
[illegible] dic ut [illegible]
petitur [illegible] et [illegible]
licet transigere [illegible] de re [illegible]
[illegible] adiiciens dic ut [illegible]
[illegible] sic distinguitur et [illegible]
[illegible] de decimis dic ut [illegible]
[illegible] Aut de ea [illegible]
tunc non licet transigere [illegible]
[illegible] nec parabitur tractatus
[illegible] de [illegible]
[illegible] praedictis [illegible]
tem habent iudicandi
de consuetudine [illegible]
[illegible] transactionis [illegible]
[illegible] ad eam spectantia
[illegible] transactionis [illegible]
[illegible] opem ferre
[illegible] partibus [illegible]
[illegible] causam et
[illegible] transactio tenetur [illegible]
[illegible] datur [illegible]
[illegible] de quo sunt [illegible]
[illegible] unde si [illegible]
transactio et [illegible]
obstat [illegible] toto [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] transactione
ut id [illegible] fiat [illegible]
nenerit dari [illegible] fieri [illegible]
[illegible] aliter De po

stulando Rubrica

Praemisso tractatu de
pactis et transactionibus
ad praetoria iudicia
est veniendum et quali
[illegible] volens indiget
postulare scilicet advocato

[illegible] de postulando videndum
est quid sit postulare [illegible]
possit postulare et qui non
et an clerici [illegible]
salaria [illegible] et de
[illegible] advocatorum postu
lare et advocare idem est
postulare desiderium suum [illegible]
[illegible] apud eum
qui iurisdictioni praeest exponere
[illegible] desiderium [illegible]
[illegible] infames [illegible]
[illegible] postulare Advocare
non [illegible] ordinare [illegible]
[illegible] Non
[illegible] ut postulat [illegible]
[illegible] addictus poene [illegible]
[illegible]
[illegible] muliebria passu
[illegible] prohibentur omnino po
stulare propter aetatem ut minor
xviii annis vel propter casum
ut surdus qui penitus non
audit Alii impediuntur postu
lare propter sexum ut feminae
vel propter casum ut utroque lumine
orbati qui prohibiti fuerunt
postulare propter quendam pub
[illegible] quadam [illegible]
[illegible] advocare [illegible]
[illegible] iudicis [illegible]
[illegible] advocare [illegible]
[illegible] prohibentur propter
notam turpitudinis ut [illegible]
qui corpore suo passi sunt
muliebria nisi forte vi prae
[illegible] stuprati
[illegible] Similiter qui [illegible]
[illegible] crimine vel calumpnia
publica iudicio condempnati
sunt vel qui [illegible]
[illegible] bestias pugnare
ut in harena [illegible]
pro allegare [illegible] pro
aliis prohibentur [illegible] pro illis
[illegible] concedit [illegible]
[illegible] Alii omnes qui
[illegible] infames non sunt [illegible]

Sunt infames de iure vel de
facto et infamia non possunt et p
ceteris personis postulare
non pro se nisi in integrum restitu
tionem acceperint. Item pro se et ille
persone propinquis possunt pos
tulare et omnia predenda
probantur iii q vii et infamis
et ff e ti i. Item repellitur
advocatus non catholicus scilicet
hereticus C e nemo et de pe
ni i nemo et ii q ii C contra
i q prima. Item repellitur si pe
cuniam ob suo advocandi
receperit ff ad l iul repet
h cadam. Item non debet paccisci
de certa parte litis cum clientulo
suo ex ratione non probris debet
causam defendere. Item
non debet facere pactum cum litiga
tore quod impleat fidem sus
ceptam postquam contra mer
tur. Item si in uno audito
rio duo vel plures advo
cati sunt quorum fama sit
hilarior indicatio esse pe
nt par considerare fiat
distribucio et si admoniti
voluerint obedire sine iusta
excusatione careat eo fo
ro sine spe restitucionis hi
probantur in q vii q. Arcentur
etiam pergentibus C e. Si quis
advocatorum [illegible] et ad
de q de [illegible] indic
[illegible] Episcopus [illegible] in ca
pa [illegible] certa ecclesie sue ad
vocare potest si sint advo
cati bone fame debet hic
v q iii quia Episcopus Sacerdos
aut presbiter ecclesia sua
nec [illegible] in minoris et pro
[illegible] personis et mise
rabilibus potest advocare [illegible]
[illegible] contra [illegible] sua pro
[illegible] tunc posse
[illegible] Consiliis
[illegible] em
[illegible] seculares [illegible] se
[illegible] forensium esse
ostendimus de [illegible]

l consulta. Sed quid si habet
beneficia in pluribus locis potest
[illegible] contra
aliud non videtur. Sed dicit B
quod in hoc casu neutram in
ueniet vel offendat ar. i e c ult
et xvi q v denique. Sed si
esset prelatus in una ecclesia et
in alia habet simpliciter ben
ficium videtur quod racione prelatio
nis posset contra aliam sta
re ar ff de i in ius voc l consilium
et in q vii c i. Item repellitur
clericus ab advocacione coram
iudice seculari in maioribus
ordinibus constitutus eciam si
ecclesiasticis beneficiis careat
quia episcopus debet eius deben
ti providere. Dyspensare non
licet e c episcopus et c cum
sint. Idem de diversis qui
h i e cuncte quia negociis
secularibus se immiscere non de
bent. In ne cl vel mo nomina
quo et precio dic ut ibi dicitur
est. Item clerici in minoribus
ordinibus constituti si stipen
diis ecclesiasticis sustententur
coram iudice seculari advocare
in causis secularibus sicut non
presumant nisi proprias causas
vel ecclesie fuerint prosecuti
vel personarum miserabilium
quae proprias causas administ
rare non possunt i e c i. Sed
ratione quod advocati [illegible] pre
[illegible] mortales [illegible]
[illegible] aut sit [illegible]
[illegible] beneficium ecclesiasticum et [illegible]
[illegible] i e c i non
[illegible] xiiii q i quod [illegible]
[illegible] ne cl vel mo [illegible]
et c [illegible]
aut sit pauperes vel [illegible]
unde vivere possint tunc
non [illegible] de clericis [illegible]
[illegible] clerici in maioribus
ordinibus constituti et re
ligiosi quia [illegible] possunt
advocare in foro ecclesiastico
regulares non nisi id [illegible]
monasterii expostulat utilitas
et abbate [illegible] permittente

C. non j et ij et xvj q. i in c. hi
advocare pro ingenium et
libri huius preclare litigari et
transire e. t. l. ij et l. per in de
domum. Sed debent ista
observare primo ut taceat ex
animo et iusta, si voluerit
affirmare minus sed resistere.
Secundo ut habeat mode
stiam ut non provocet non con
vicia proferat aut comminationes
litigantibus prosit utilitati et
virtuti ut non inveniat nec
precies iura allegat seu falsas
rationes nec inducat falsas
probationes et tam ... ...
non utantur nec petant
stipulationes non necessarias ita
tamen quod nichil de contingenti
bus obmittat et petat sa
larium competens pro magnitudine
cause et laboris et proprium
facundia et consuetudine fori
sicut probatur C. e. l. quisquis et l.
Eliquis et in c. quamvis ... in
famare cum ... Si vero
advocatus propter suam imperitiam
deviaciam vel negligenciam vel
suo vicio aliquid amiserit
tenetur omnia restituere arg.
ad l. aquil. l. idem mela et ff.
de emptione l. si ideo et ff.
de emptione l. emptor. Secus
tamen si ex qualitate cause
vel ex defectu probationis
amittat quia tunc non
est culpa sua ff. ad l. aquil.
si servus. Si calicem
... tamen stari cum stru
... ministeri dimisit ad
... nec ... non ...
Sed nunquam circa ... huius
... petere salarium si ad
nocet per aliquod instrumentum eccl
asticum. Dicit ... quod non ...
lata ... quia nulla
acceperunt quae ... fuerit
... ff. de ... et ...
... Infra nota
... error advocati potest
revocari ab illo ... ad
vocatus quamvis ... ff.
de ... et ... error

... et j de confessis c. ult. hec inter
lige ... si probet quod ...
errasse ff. ad l. aquil. in re
vocatis ... ff. de con
fessis non fatetur. Sed si confes
sio ad ... ...
... ... sive ...
die quia non ... ...
... ... die ...
... et confessio sufficit
... ...
... Sed ... ante ...
qui possit indistincte error
... ff. de ... ac ...
... ... in illa
... e. ad ... ff. de
... act. de etate ...
... ...
... error ... ...
ff. qui ... dep... ... sit
l. ij ... ...
Dicitur ... ... e. de ...
... ... sic ibi ...
... et non ... ...
... et hoc intellige de errore
facti quia ... non ...
... et ... ...
... ... et ... xxxviij dist. ...

De procuratoribus

Dictum est de advocatis qui prestant
patrocinium litigantibus. Con
sequenter de procuratoribus
qui supplent vices litigantium.
Unde videndum est primo quid
sit procurator, quid debet in
procuratori continere, et de sa
tisdacione procuratoris, et tantum
tenus quam ... deviatione
mandati et qui possunt revocari.
Et que sint exceptiones que
possunt opponi contra procurato
rem. Et quis possit instituere
procuratorem et quis possit
institui et in quibus causis.
Et an compellatur defendere
dominum. Et quis debet satisdare
pro procuratore. Procurator
est qui aliena negotia
mandato domini gerenda
administrat ff. e. l. i. Pro
curatorem ... ...
... qui suis negotiis ...

Non possunt vel volunt pro
aliis demandare ff e li x §
vsus Secundo videndum
est quid debeat i procuratorio
contineri Et quia primo uo
eius qui mittit procuratorem
de nomine procuratoris Tercio
in quo causa constituit procura
torem Quarto quod ratum
habeat quod actum erit per pro
curatorem Quarto nomen iu
dicis cui sit delegatus secundum no
et necesse quod est ordina
rius ff e Si procuratore
Tercio restat videre de sa
tisdacione procuratoris actoris
et rei Et primo de procuratore
actoris distinguendo / aut
enim est procuratore habere ma
datum / aut enim est ipsum uo
habere mandatum aut est du
bium Si certum est quod habeat
mandatum quia reus sibi con
stetur vel constat per literas
tunc non cavebit procurator
ff e Si procuratorem § et de
satisdacione li ea vicia eius
faciet domino si mittat li
teras illorum iudicibus ff retra
ha ne satisdacione Si constat
enim non habere mandatum non
admittatur etiam si velit satis
dare decreto ff deinde §
Si pupilli § ille et ff de leg
iii nemo et ff de postp v
nalis § quod si factum, ii iiii iiii
casibus specialibus inquit quod
admittentur licet enim sit ipsum
non habere mandatum secundum modus
primus dz tamen decreto prima
cui persone cuncte volunt a
gere permittitur ff e Sed hec p
et ff deinde de ma sed h
et tamen considerans eius dicit
agunt pro coniunctibus e de q
per e li ii Item in duobus
quibus admitti etiam sine ma
dato vel cavere tenetur
Primus cum maritus agit pro
uxore in rebus parafernalibus

C de procuratoribus que sunt do luh d
Secundus Secundo cum quis causam
absentis contrahat prosecutio agit
pro e Supprimi vel aliud
li i Et in istis quatuor prede
dictis casibus licet admittan
tur sine mandato et in primis
duobus caveat decreto et
in aliis duobus non tamen admit
tuntur contra voluntatem illius
pro quo agit ff e Pomponius
§ vel in duobus qui sequuntur
admittuntur etiam contra volun
tatem eius pro quo agit vel
caveat decreto Primus cum
agit pro libertate illius qui pete
missus ff de lib ca li ii
iii Secundus cum agit pro
defensione condempnati
ff de ap non tamen Si sit du
bium an habeat mandatum
de hoc sunt tres oppiniones
in glo Tercia Sed secundum p op
primo Bul § in fior qui
dixit ultimum refert vtrum
dicat reus nego te habere
mandatum vel dicat dubito
Si dicat nego tunc tenetur
probare mandatum Si dicat
dubito tunc est melior pro
curatoris autem pbet manda
tum a satisdet decreto
quia quando quis negat et
alius affirmat ille qui
affirmat probare tenetur
Ex eo auferendi et ff de pb
li et satisdacio est dan
da quando dubitatur de mandato
c e l i et si habet literas
et dubitatur de sigillo
tunc admittitur et cum cavat
decreto vt ibi Idem est
in actore vnius stat ff
ang § procuratorem et rem tenet
actum Sequitur de procura
tore rei et tunc vero si con
stat de mandato non debet
tamen procurator admitti
si tamen defensor Si se
velit offerre liti et tunc
sine procurator sine defen
sor

f i

sit semp caueat iudicatu sol
ui ff de procurat l. ii c. ita ff
et ff e q sto q qui aliu z c
uioi et hec satisdacio con
tinet tres clausulas primo defen
dz eu in lite Secundo q do
lum no committat Tercio q so
luum rem iudicatu ff iud sol
l iudicatum solui C e pauci
ter rei no tenentur satisdace
tem rata dum habiture
n in istis sex casibz sz in rei
vendicone ff e pomponius
C e his Secundo in con
dicendo Tercio in instituta racionem
dem in medio 1 d ps cola
Quarto mta statutis ff e no
solum C e talibus caucionem re
stitucionis in integrum petenda ff
e no solus C e et eap Sexto
mca suspecti tutore ff e non
solum C e idem actor ait z
huiusmodi racionis an lie qd de
bet peti ff e pomponius C
racionis Tractatu videndum
est de renouacone mandati qn
quis renouat mandatum suum
procuratori ad agendum vel de
fendendum Distinguitur aut
renouacio puenit ad procura
torem tm aut ad aduersarium vel
iudice Si ad procuratore tm
no preiudicat aduersario qua
uidelicet qd ide q procurator
pymodum e contis ratum
esse debet i e mandato z b
de l. C. cepte z ff e Si pro
curatorem nisi et C de sa
tisdare l p. etiam si ante
iudicium ceptum ff iud sol si
cu et ff de solue qui hoiez
C Si clam z l Si quis sine
Si vero renouacio puenerit ad
aduersarium vel ad iudice quid
qd sit cu eo tamquam cu false
procuratore no valz i e ma
dato agitur ffi et b de p
cepte et i e aucteus com
sumacoe z c in ma pugilibus

Intelligitur q renouacio puenit
ad aduersarium vel distinguere
tu puenit ad aduersarium et
no ad iudice aut statim sima
ipse aut gra se Si fiat ad
aduersarium valz sicut modi
um apparz qui sciunt z non
dixit iudici C de pactis
l 1 c Si ipse tunc no valz
eam in odiu apparz i c ex
insinuacione z c se Si aut
renouacio no puenit ad
procuratorem nec aduersarium nec
ad iudice valz quidq fit ff
ma Si mandassem et b
de p cepte z i e mandato
fallit in matrimonio contra
hendo ppr procuratore i e proc
li vi nisi et de hic dicatur
de spo C vn constituit Tunc
videndum e qui ppr renouat
mandatum seu procurator et
dicas obtineri opinionem
q antelin qd pr libere ess
sine causa adhuc renouare
sz pq lie qd invito procuratore
interpunit n eu dico quin
tu vel suspectum aut aduersa
rio affinitate coniugi vel eius
heredem effici seu ingredi
religionem aut in longinquum
peregrinari vel egritudine aut
malicio detineri contingat
seu alia eu rationabilis sed si
ubi pena sit imito renouaci
ut pote fauc Quinto vel tercio
pius ce procuratore sz hz alb
renouatam no possit dui
ti sine causa vna cu cod
procuratore no prohibetur ad
esse maxime si tum eius d
collensione i e q in li vi
et ff e an lie qd et l pq
lie qd et l defunctis cum
et l parentibz et filiis cu
a spuol l sequentibz Item vi
procuratorem constituit sub
hac forma quomodo dum
abesse contigerit sz dus tractet

Causam pro ea pcipm pro
curatorem constituit no
renocat ymo dno absete
debebat assume offim pro
curatoris Decimo si simplr
constituat tunc eum lincte
lz qz sm pt ad ea accedit
ypam tractandi renocat
paurator u dns dicat ex
presse qz ipm velit me esse
remaue vel hec appa
reat ex aliquibz qiectu
ris ut si forte aliqmis in
venat articulus inquo
dns inclusit sicut v ellatu
ul paurator e infirmg l
absens vel simile se si qm
h vj Decimo restat vi
dere que exceptiones pos
sint opponi contra pcu
ratorem imprincipio s qz
sit excomcatz j de except post
cessionem ul qz ab ecclesia
co sit institutz j et c ulti
qz sit albis ius caph p
curator et no hz licitm
b de transact contingit
qz no sit legale costitut
qa no hz ea que debet
in paurator continui
se e ca qz no sit in lis de
missoris d'articulo supra
constitutum b de ef dele
gz olim qz sit incthus
ul canonicus urius j e ne
cl' ul mo / sim institut
qz ca sit cum alis s e tneqz
sit abcatz decime et se
no pmigamt e e l ren
suntz Decimo videndu
e qui possint costitue pro
curatorem Et o omnis qui
no phibetur / ut eodem de
ostitutido paurator sunt
phibitorum ff e mntz / ha
paurator consttuit
lib' homo quia sinunt
no constitui ni ipe sit

quasi inpsone libertis et
no neatur et qz statuis l
ipe menat alios ul alias
causas qui trium se p libe
ral ff e sinm nyar et c
Item pfessum habeat qz filium
fam no constituit nisi
habeat peculiu castrese
vel quasi de quo dr j de pa
ch' qz apnatuo ul adueni
t et pater eius e absens
et pcurator pris ff e filio
z et longiune Item minor
xxv annorum qua minor no
constituit pro sz cu aucte
tutoris ul curator datz a
auctez ul pg lite, ase gz
dat ei pcuratorem l e enaz
fallit qz in hijs nigmbz
minor p maiore habetur
ut in matrimonio qz heredo
nupno maior xij annis
l mike et maior xiiij a
nis in viro p maiore het
j de despo impubz c o ius
vnde et ipse eum matrimonia
lem ase pt et p paura
torem j de ustu spoli c
pte alios caps nota j de
fou z re nd' c insta' j de
iudic c in nis Item pro
curatore qstituere plauz
Prs negotijs j e p eius ez
in causibus qui contingunt
ipos et capla sua costituitu
cu ipocuratorem capl b ze constit
turum ad agendu qua ad
defendendum j e t i et j de
iudic cum Ez sede vaca
te caplm pt constituere
pcuratorem p causis mona
sterij maxime qm qo e
de elcone plau j de restitu
inint ci venisset et b de
elect pcurator l vj Item
pcurator p litem gz ctu
dus sit lucis efficius pt
dare alim paucatorem Ez
au lic qz no pt u in rem
sua sit datz ul adio sb
stituendi alim eua cum pro

Non expressa sibi fuerit
concessio per tacite ut de distre-
te q illic aut l. vi et
si procurator generalis cum libera po-
testate alium substituen-
di habet etiam preter mandatum spe-
ciale. ideo etiam si ex personis hic
fuerit renotatae l. sexto
in delegato sedis apo-
stolice vel renotandi per tale
concessa fuisset eidem. Secus
ad plures vel ad omnes cau-
sas generaliter constitutus fuisset
in una licet substituere ca-
veat in aliis non prohibetur
procuratoris officium ut de
le qui l. vi. Procurator
vero ad negotia data potest
libere committere vel aliud
deputare ut de non indiscre-
te l. iii. Secundum canones
omnes administratores procu-
ratores nomine intelligun-
tur qui in [illegible] procura-
tor cuius nomen est generale ad
syndicos et actores ut ex pe-
tito. Sed [illegible] sumpto vo-
cabulo non constituitur
procurator sed syndicus sive
actor a collegio seu uni-
versitate secundum leges et hoc
de voluntate superioris
ut de [illegible] et [illegible] omnibus c-
ulorum. Sed secundum canones bene
constituitur procurator ab u-
niversitate vel collegio ut
e qui a in casu et hic p-
curator [illegible] decretalis
[illegible] et non collegium. De-
[illegible] tali [illegible] Octavo
quibus possit institui
procurator [illegible] quilibet
[illegible] qui non prohibetur expre-
sse ut de non indiscrete in pri-
l. vi et ff. [illegible] in [illegible]
Prohibetur minor xvii an-
nis ad negotia procurator
et minor xxv annis ad in
[illegible] deputari ut qui
generaliter [illegible] l. vi [illegible]

Item mulier non potest esse pro-
curator licet sit [illegible]
ff. [illegible] et veteranum
[illegible] e. [illegible] domini [illegible]
causa vel [illegible] [illegible]
esse procurator. Item femina tam
pro filio ff. e. feminas quam
femine ab officiis omnibus
tam liberis vel publicis sunt
remote ff. de regulis iuris l. ii.
[illegible] in [illegible] vel in-
[illegible] ff. e. feminas. Item
[illegible] vel decimis [illegible]
ff. e. [illegible] hec dicta [illegible]
[illegible] Sexto admittitur autem
laycus procurator in causis
synodalibus ad agendum ad
z defendendum ut de non indiscrete
in pri. l. vi. Nam ad agendum
vel defendendum et generaliter
ad omnia alia causam in ma-
[illegible] exigatur speciale consti-
tuitur procurator [illegible] gene-
raliter [illegible] ad aliquem articulum
in quo speciale mandatum ex-
igitur admitti non debet. Sed
si aliquis vel aliqui de
casualibus mandatum speciale
exigentibus specificati fuer-
int additur [illegible] generali-
ter ad non expressos
[illegible] admittitur ut qui ad
agendum l. vi. Item qui
generaliter constituitur ad ne-
gotia procurator agere
aut [illegible] in [illegible] ex [illegible]
hiis casibus qui mandatum
exigunt speciale ut qui
generaliter l. vi. Item procurator
absque speciali mandato iura-
mentum deferre transi-
gere vel pacisci non potest
[illegible] ei [illegible] vel cum
administratio libera sit com-
missa ut qui ad agendum
[illegible] l. vi. Item [illegible] minimo
[illegible] dando [illegible] et [illegible]
[illegible] ad negotia pos-
sit alium dare in hoc [illegible]

casu non potest ut hic et specialis
sit commissum, l. e. procura. l. ex so.
ne potest procurator iuramentum ca-
lumpnie ut supra hic habeat
speciale mandatum, idem ca-
supra ulla l. vi. Item compel-
ni potest si de arbi. pennas et c.
de transact. pacificio. Item
non potest litteras impetrare,
ut sit de litteris p. omnibus ag-
bilis non dicitur quod [illegible] cume ma-
datum l. de rep. non [illegible] Illa
et de tut. Item in ca. sufficit
ut tutor. ff. e. non solum
[illegible] Item aliud etiam in
dicto de libris exhibendis
ff. e. pomponius et in casu
[illegible] notarii s. de elec.
et nota quod procurator ad
sufficit generale mandatum
[illegible] et ff. [illegible] l.
[illegible] pro-
curator constitutus ab ab-
sente qui mandatum re-
cepit [illegible] potuit eum
[illegible] acceptare quod
dum constituit de cadem
mansit voluntate, et e-
iusdem l. vi. Et qui duo
constituunt [illegible] non ad-
[illegible] in solidum unus sine
altero non dicitur admitti [illegible]
in causis electionum postu-
lationum provisionum et ali-
is spiritualibus [illegible]
in quibus index [illegible]
eligere valeat ut ille
[illegible] procuratorum nec
aliquis admittatur cum
[illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] constituit melior
[illegible] conditio occupantis nec
[illegible] admittatur [illegible] ille
[illegible] dicitur [illegible] sit effecta
dictum [illegible] sufficit
quod non [illegible]

conditio occupantis tunc
[illegible] eum qui occu-
pavit impedire [illegible]
[illegible] potuit ali-
[illegible] ac [illegible] nego-
cium ab alio inchoatum
[illegible] non admittuntur
[illegible] impeditus
[illegible] duos [illegible]
duos procuratores dominus
instituat secundum institu-
[illegible] revocetur
hic probatur, et non iuste
[illegible] intellige
[illegible] et de [illegible]
officium procuratoris est [illegible]
[illegible] mandatum
[illegible] et si non [illegible]
[illegible] non tenetur [illegible]
[illegible] mandatum [illegible]
[illegible] necesse ff. e. in
[illegible] et e. [illegible]
[illegible] lata [illegible]
[illegible] tenetur procurator ap-
pellare vel saltem domino
denunciare ut appellet
[illegible] non
non teneatur, et non [illegible]
[illegible] et ff. e. [illegible]
[illegible] procuratoribus [illegible]
[illegible] Sub
[illegible] causa possi[illegible]
olim hic intellige [illegible]
[illegible] et non contradicitur
[illegible] et [illegible] in si al-
[illegible] si [illegible] con-
tradicat [illegible]
olim vel [illegible]
[illegible] procuratori [illegible] et
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] et ff. [illegible]
[illegible] litem
[illegible] etiam dubi [illegible]
[illegible]
procurator [illegible] litem
[illegible] dari [illegible] contra
procuratorem ut sibi [illegible]

sua malicia vel contumacia sit
dampnosa ut in l. Si pcu
ra nisi q sit intelle ff de
tribut' procuratoris sic eni ↄ
in confessione optimum ff e no
plus impii dumno debz pbau
contrarium ff de integra acc
Si fi q Si desevit 2 ff de
ssessi cum hoc Volo insigna
literre pt pctus initiere
Distinguitur pa e ta pe
cuniaria q criminalis Si pe
cuniaria q pnata q publica
Si pnata initiere pt pcur
ff e cum rem Supplis eta q
pnatum dampnum pcurator
re quem Si pnatum pt ini
tenire ff e impplacabilis
Si ex dampnum pcurator hic
addendum pt tto ad agen
dum ff de assla act l. eum
qui popular q sine vlg
inpnto ni nic constituere
e tunc no pt inueniere
pcurator se ingore actor
ff ep ang ex vnm l. ista
Si ea q criminalis q e ma
ior relegione q mior Si
maior ut decenne capita
li aut ad allegandum cas
absentie q adiungendi vel de
fendendi dicit ut l. de accu
s. Inca criminali Decimo
an pcurator debz appella de
im in defende e sic dz
constitui pcurator ad a
gendum datus ut possit
eciam defendere et cauci
onem adusario si eum re
conuenerit se accidet alio
no defendet denegabit
ei actio ff e Invito q pe
na in compensis alit pcuta
quis conuinat condempna
l. constituitur In h. in q
singularis q est imposita
sapello aut no Si non
sit imposita q pcuratore

actore et tunc compellitur
sane defendere ff e debz
hec pponere q ille Si ap
curatore rei q e talis
actio q pena Si talis
sane compellat ff e Invito
Si perpetua q les lingue ac
cusandi tunc no compellit
ff e nec e cogendus alius
compellendus e ff e Si desub
tus citat vero legitime
impeditus no tenet mitte
pcuratore si vespire no
pt maxime cum in ceteris
causis ques adhuc cogi ne
possit et si fuit pt hoc e
amitt absolue dz l. e ti
quia iudex hec ei aufre
ne pt cum Tensiom intine
aut sit aufend ex hoc m de
Deffis et deng in pudi
tum l. vj Zltimo videt
quis dz satisdare pcuratore
dm v. et p q. D. q. sat
dabit qui presens constituit
pcuratorem dum conuenit
et si absens extra iudi
cium constituitur cauccionem
interponat pro suo pcurato
re per quem fideiussor pro
ystat sub ypotecca rerum
suarum nisi dependet q Si
vero ac ipse pcur oppo
nere dz p sectam cauciom
quinque locuples sit ff e
qui pro q qui alius actore
ep dat S. e q S. q d. pan

De Sindico Rubrica

Uisum est de pcuratore
re qui agit causa
aliena Nunc subiciam
De Syndico qui agit causa
vniuersitatis Unde videndum
est quid sit Syndicus et
vnde dicatur et qui ad eum
pertineat et in quo differt
Syndicus vero homo ac
tor pcurator defensor et

Yconomus Syndicus
est qui constitutus ad age
dos vices universitatis vel
defendendas ff q cuiusque
univers l i q qui sub syn
dici nomine grece e latine
defensor appellatur qui ad
etiam tamquam agendum vel
defendendum eligitur ff
de mu et ho munera q
defensores et generaliter ad
omnes causas presentes et
futuras, et unus etiam de
uno in c in pri vel syn
dicus dicitur quasi singulare
causas ducens. Item syn
dicus constituitur ab univer
sitate sive collegio vel cor
pore ff quod cuiusque univ l
i et l. Item certum quod si de
actionibus et syndicis si du
bitetur de iudicato cavere
de decreto si agitur quod partibus
procuratoris similiter et e
isdem causis innuitur q ex
et procurator n i l. Item
certum quod pueri et ulterius
non cavet de iudicato solvendo
de eo defenditur ff re ra
actor quia tales syndici
sustinent personam universitatis
sive collegii i de iurato
calumpnia in aliam partem
d vl c i i petrandi et c
simpl et patet syndicos esse
laycos ut d univ i e c i sto
quia sinodos de litigare
non oportet u q vii. Sicut
sacerdotes et i d ini cal c i
lingua. Item clerici et monachi
possunt esse subditi et trac
tate utilitatis ecclesiarum
de mandato abbatis xvi q ii
vere et c monachi tamen bone
sane e ut quelibet persona
ecclesiastica habeat procura
torem bone fame preter
negocio ecclesiastico u e i i ex
e i. Item constitui potest syn
dicus licet non sit de collegio
i e c i to ex aut dicitur

Inter ista nomina procura
tor syndicus yconomus et quia
licet procurator sit nomen ge
nerale ad omnes pertinens
et dictum e supra de procura
q sunt earum ipse in plura
ter dicatur et nata pro
ar ff de negotiis ges l i s huc
gestio. Syndicus vero est
sine universitatis sive colla
sive sive secularis quia ab
ipsa universitate constituitur
et dictum e supra de proc q
sunt etiam yconomus autem
rebus ecclesiastica gubernanda
mandatur e de sacro et
liubemus in pri et clerici
tum in rebus ecclesiasticis sum
eius tractatum. Et de quibus et
de l omnis q michi longi.
Actor e qui ab universitate
constituitur ad unam causam
pertinentem ut ff quod cuiusque
univ l i te certum. Defensor
et syndicus idem sunt ff de
mu et ho l munere q de
fensores. Procurator est
qui administrat res temporales
ut hospitalibus et cetera e
de venire patri constat l
xxix di c in quibus

de hiis que vi metus ve
causa fiunt alia alia

Metum e de hiis que
quis sua sponte fa
cere videtur e de
hiis que permittit vel fa
cit contra sua volun
tatem et primo de in sic
de metu. Vis e maioris
rei impetus tamen resisti non
potest ff e l i z h vir. Dicitur in
ipso prima que inducat ac
tionem quod metus ca ff e l ii
et de vis expressa
que inducat interdictum
unde vi de eo q in mobili
bus tamen et de hiis i mo
bilibus aderent et alia
dicitur ablata in rebus
mobilibus que inducat
actionem vi bonorum raptorum

circa mobilia tm ff de vi et vi
ar· l· i· § si fundus et § lig
et insti· de· iii· vero rap· § vo
ne dum Alia dicitur subba
tiua que indicat interdictum
uti possidetis Et in rebus
inmobilibus datur utrobi in
quo se possidere contendunt
Alia inquietativa que in
dicat interdictum quod vi aut cla
m cui quis non sinit aliquem rem
rem suam quiete uel facere uel
aliquid eo invito uel aliquid
edificare in suo uel si forte
iam edificavit uel destru
xerit insti· interdicto uti tenens
re uel iniuste fecit ff quod vi
aut clam § i· Absque quiete
manebit quod vi uel clam uti
habebit et vi raptore pro
ablativa bonorum Est pro
tectiva uti distincio datur
utrobi viis expulsiua
si fiat competit unde
vi· c· cum compulsus aut metu
auxilium quod et licitum est
vi vim repellere ut dicit
decre· ex· § tamque q ius
metum Sequitur de metu
quid sit et unde dicatur
quis metus excuset et qui
subveniuntur metum passo
metus est instantis uel futuri
periculi causa mentis trepidatio
ff e· l· i· et ligno per pulchre
sus tamen exigitur metum
esse pntem saltem propinquo
vicio et non sufficit sus
picari ad inferendum ff
e metum i lex et dicitur
metus quia mentem tenet
metus vero inferre distinguit
vi quia qui metu aliud
facit violentiam id facere vi
detur ff e· l· ii· Et habet
metum inferre iusta causa
ignorancie ff e· ex· cetera
cominus Quis metus excu
sset distinguit aut est con
stabilis metus aut non

Si non est probabilis ut ille
qui cadat in virum propter sola
minas et fermiculo simi
tur non excusat ff e metum
et ff de reiud Si quis
Alias aut est probabilis
ut ille qui potest cadere in con
stantem virum et animosum
talis excusat ut respondeo dic
mus et se· i· c· et cum
dilectus Quis metus ille qui
excusat et cadit in consta
ntem virum est metus mortis
et corporis cruciatus ut c· cum
dilectus Item metus stupri
et similium ff e· nec timore
religionis quid est ii et iiii que
hiis verbis continetur
Excusare metus hec pos
se· puta quia necessarie ille se
excusat carcer status et
mors verba stuprum hec
Sturpi sine status verbe
ra necat Item metus verbe
rum ut c· ad audienciam et
c· vii· di· sunt et xxxiii q·
viii· continetur Et an verba
uel mine uel potencia ho
minis sit iusta causa ti
moris arbitrio iudicis est
relinquendum ff quibus ex c
ma· l· iii· et c· ff e· non
est verum simile Item ma
amissionis sive rerum ex
cusat ut c· abbas et l· de
liberos et per quos promissi
amissionis retinet sua re
aliquid faciat uel iurat
se facturum et illud mi
nus adimpleat potest re
petere quod tali non facit c·
iuravimus ar· l· de pro liberis
et intelligo de talibus
rebus sine quibus vita
corporalis amittitur uel
patitur gravem iacturam xi
q· iii· quod ulla ex quo quis
Illa vero que proditum
fuerit uel timorem qui pos
sit cadere inconstantem

virum s3 h' et hoc tenet et ob
ligatur eius pcet b3 coac
tus et iuramentum sup hoc sta
tenet dicit in tex. sex. scdm s:
per quo iuran vel ep pro
mitti vel ea traditur
qp servari posset sine interitu
eterne salutis. Si de iur. in
Sicut al. no tenet iuram.
tum xxij q. iiij. Ca. ad qr pro
nullo metu d3 quis peccatum
operari mortale .i. e. Statis
qp potius oia mala pati qm
sumo consentire xxxij q. v.
Itane et tenet ita ea que
sunt metu iuramentum .i. e. ad
audiam et hoc ideo qr volun
tas coacta voluntas e. xv
q. i. merito qr et ff. e. Cum sit.
Sed contra hoc dampnacio
qp metus ca et restituntur ei
possint indicari qr deduci
videtur aut absolucionem
decio qp primum ffe metum
q3 s3 qr ptor ne differt in
hoc tamen q. metu feat
animus quod possidet an aliq
dumo probet se p metum
rem perdidisse. Huic pr. ag
tam contra possidentem
quod illud q. metu uim
ff. e. pedis et si proba
uit se p vigilenciam post
acum. coacione premissa
sup rebus ammissis stabilitur
heimus iuramento .i. e. ulc.
et e. vij in f. q. ij. Dubie
uitur metu passo insi
culpa sua vindicari .i. ulc
[illegible] e. Cum mlr et xv q. ij
. [illegible] ca. et tenet illa q.
p metum fuit abrepta ge
neralitate capitulorum
tanta in quibus pollutis
culpa sua incidat quia
in metu nec vocat primo
in culpa [illegible] [illegible]
[illegible] metus incurreat in
culpa vel sine culpa inm

contractum p metum no tenet
nec obligatur e. qui hoc
facit eciam si iuret. Item
matrimonia libera debet
esse. Item inutile inopiae
dissimulos exitus habe co
sueverunt .i. de spon. Cum ini
sunt et e. Gemma et e. de
spon. Inter [illegible] et ubi
metus vel coactio inter
cedit consensus liber dici
no pt .i. de spon. cu locum
et nimi solo consensu co
trahitur ut vij q. ij. Sufficiat
nec obstat xxij q. iiij. Sicut
recta ignia loquitur de con
silio [illegible] vel metus non sunt
p batus. Secundum dos p
missa per metum vel do
lum no tenet quia est
contraria ad [illegible] ffe
Simile ubi dicitur p
.i. dos promissa p metum no
habet obligacio. Tercio
in rebus ecclie e. speciale
quia no tenet tradicio
vel promissio vel iuramentum
factum p metum de rebus ec
clesie xv q. ij c. .i. et .i. de
his q. vi. Sicut dicitur
sponte platum rebus ecclie
tradere no tenet tradicio
sine solempnitate debita
tamen xij q. ij. Sine excep
cione. Et hoc plene [illegible]
.i. de rebus et no al. q. fiat
vel tamen go tenet tradicio
de rebus ecclie facta p metum
nec iuramentum sup hoc
factum quia si no tenet pri
cipale nec accessorium e.
Relatibus no debet et
de eo quod [illegible] Si diligenti.
[illegible] in voto quia votum
p metum factum no tenet .i. e.
ca. quia votum e. res volun
tatis et no [illegible] et liberum
est arbitrium in vovendo
[illegible] no est votum xxx q. ij.
[illegible] et devotionem

Et voluntarium uidetur sibi eli-
git xpius et dyaq valun-
tarium sunt xv q i no est fa-
cto no lz iudicio pmetu ex-
torta ff quod metus l. xi. re-
Sexto no habet absolo a sma-
gistratomis vel zelotia-
suspensionis vel interdicti
p vim vel metu extorta
uno tamen absoluatur hgil
denotatione vi vel metu ex-
torserunt extra de ea que metus
c. ab absolucionis li vi Sep-
timo auctus tutoris per
metu extorta nulla est ff
de auc tu l. i et vlt. Oc-
tauus ubi quis facit testa
mentu pmetu ff de testa
qui testamenti c. ult. Nono
pronunciatio sine pmetu
non tenet xi q iii Iniustu
est Decimo impartitatoris
cessione ar ff de rece arbi Quo-
deus dia alia tenant
dictum est ff e q illa vero
Sed restinduntur pactorum p
metum ea p se ipsa De
vero sunt impettrado ge-
dunt per expeacz ff e
metu c. Sz quid si tr
hoc est vim quia metus
tamen cadit in constantem vi-
rum ff e metu c. de refor-
venerit. Sz ubi quis mi-
norem metu passus est
subuenitur sibi iudicalis
kesio ff e non est verisimile
ut postulo. Item subuenit
metu passo sum tam tene-
dum possessore in q. i. relate
excadat et q. ii et iii et
ff de mod testi cum qui
et qui iuraint p
metu ecclesiam vel rem perpetuam
renunciare tali non obs-
tante iuramento repetere
potuerit quia non repe-
tendo sed ad negligentiam

tenebatur ut ad ardiam
Sz si iuramentum interuenit
mutua actio sep non recept
entaciam vel rem pretia te
non poss cum repetere pro
iuramentu ex per l. bene suma
sine uinum actor ut c. adam
teo possit in offm iudicio
implorari ut c. Verbis etc.
de iudicio c. i Sz dicatur
aliqui ex ea que pmetu
fiunt nulla sunt ipso iure
ut ff e l. i ubi dicit quod
metu et gestum non habe-
ratur dicit potor Sz illud
non est verum unio potius
contrarium innuit ex vbis
illis quia quod non est ratum
hic non pr ut si et ho ex
poxit ratum non habed
bi quoniam ratum pr non
tu simili si ...ta ... hic
bm ... ratur ut c. albas de
ve quod metu causa dat apti-
us implio vel estimatorium
res si non extat quia quidem
possidentur. Sz si eum
appellat pare vel quadru-
plum ff de tra ven que
si possessor et ff e et l. de
te ... que etc. in hac
ut et quadruplabit et
tenebitur De in integrum
restitutione
Q Uoniam in hiis que p
vim vel metum gesta
sunt vel alia petra-
ctabo est necessaria restitutio
subiciatur De in integrum
restitutione Unde videre
est quid sit restitutio in
integrum cui et pquem
possit fieri et quibus
subuenitur p integrum
restitutio Restitutio in integrum
est ... status vel cause
redintegratio Debet autem
restitutio in integrum fieri a iu-
dice per ... per ...

et adversario presente quia ab
vacante contra quem
restitucio petitur al[ias] ipso iure non
valet restitucio ff. de minor. l. minor
Sed si actor et l. inter ff.
tra et lex minor vel contra
non competit actio sed iudicis of
ficium ff. de min. l. que pro minore
... et l. illud ... in ...
tis libellum porrigi et ...
... de ... in ... vel ... dic
ut ibi dictum est ad peticionem
et tunc solum dari restitucionem
alia actio non super est ff. de
min. l. Item ... et l. de
of. dele. c. ii. Restituit p
... iudices dele. appa. l.
... ordinarii et dele
gati ord. maiores l. ...
administracionem sine ...
restitucionem ... eius speciali
... sine aliis ...
... restitucionem
mandauit ... Sed
delegati ab ... g.
administracionem non habet
facultatem tamen modo in
... vel arbitrandi
... de ... in ... to
... non ... in ...
eius ... fuit ... dent
... et ubi et ap ...
... restitucio non fieri
... quamuis ... ca
ut dicit ... ff. ...
... l. ... Sed ubi restitui
... vel minor restitucionem
eius adversarius etiam
maior ... tamen ... non
in alio ff. de min. ... si mi
nor ... restitucio et l. pacti
... Restitucionis autem in
minoribus subveniunt qui
non ... xxv annum ... comple
verunt ... computando
de momento ad momentum
quia non sufficiat tetigisse
ultimum ... ut ...

a ... anni ... excludat sed
... momentum ultimum ... pre
transiri ff. de minor. l. in
... minore ff. de vi ... sign
... Et hec restitucio
... minor xxv an
nis si deceptus in contracti
bus vel ... et potest
petere restitucionem toto tempore minoris
etatis sed usque ad xxv
annum et post xxv annum infra
quadriennium C. de ...
... Pone
minor fuit ... deceptus
et appellauit post vult re
stitui ... audiendus
... quia non ... quia
... ordinarium ... auxi
lium ... non competit ...
ordinarium ff. de min. ...
... azo dicit quod potest restitui
... hugo. ¶ Sed pone minor
... sententia lata fuit
... contra ipsum petit restitucionem
... audietur ... minor dicat
quod non quia ipse ... est
maioris et quia pena ...
apponitur ut stetur arbitrio
... pene C. ... li. ...
dicit ... esse verum si pena
fuit apposita ... restitucionem
Subveniunt etiam ...
... restitucionis in integrum ...
minoris ...
... et audit quod ...
si etiam infra quadriennium
post lesionem petit restitucionem ...
... Sed ...
Sed pone quod prelatus ...
contractum vel sententiam habuit
contra ... etiam et
... ponamus ...
post lesionem ...
... petere restitucionem
... quod non ... etiam
... minor ...
... contrarium ...
illorum ... toto ... tempore

h

Vendicio plati sua ecclesiam no
cuerit h' quadragenium ecclie
stat nec ipse plati male ali
enans ecclie pscripcio xvij q
iiij Si sacerdotes xij vero
vl eccia vel minor defectum re
stitui si ledatur ho et hijus
distinguitur aut decipitur
in delicto a' in contractibus
Si in delicto non restituitur mi
ff de mi' in auxilium Si in ille
ecclia si totum cap'lm delin
quit ecclia si pars delinquit
totum cap'lm no de hoc ph
mi' e de sanctis et fulkes
ad si. Si in contractibus
ad si distinguitur aut dedit
causam aut no. Si dedit
causam no de restitui ff ad
l aquiliam Si absistitur et f
se etiam ff de qdi' in dele elega
tur ff de dolo Si no dedit
causam distinguitur a' lesio est
parva a' magna Si parva
no restituitur ff e scio etiam
de mi' Si l'ccedupra Sz
si e magna restituitur e ci
ta| de iure et no est ad in q
[illegible] ubicumque etiam le
datur vel minor restituitur
nisi contumat qdempna
ff de mi' minor i et at le
sus vel si no applaavit ille
si dedit abiit vel conveniur
hu a'q'd decipitur ff de
minor aut pter qff etiam
tuler vel si obmisit alle
gacionem vel eu que fuit
administracionem tamen etiam
se e audit et e coram
ff de minor l minor item
quilibet obmisit no nullum
in dampno sz etiam inhuius
ff de mi' aut pter ff tale
Et hec totum instat qdiugam
n aliq' racionabile appellat
qd aliud suasit sciencia

Sz ubi prima quez zelocita
tionis errore que instat
praecedit velet adq' sceam
hisz etiam se muniet hic
potuerit contra quinque done
gemn sit finitus | e Si ad
u'sus lib v | in contractibus
no restituitur etiam iz de cau
se inpossessione lesarum fune
se ff de mi' do na p'ptea
ta q si minor et se consti
tuens Sz si contra statutum
petat restitui opz simulit
probare delesione se exclus
n ei fuit neglect incompe
tendo exceptionem necessaria
vel obmisit pnghessaria
probacionem nec tunc no opposuit
probabit delesione se constitu
taca et f audit vel ei non
venit ei minimum neccitatis
se coram Sunt aut quedam
tpa inquibus prescripcio non
currit contra ecclam ipso iure
nec restituitur sunt i minori
tpe si sanguina no leditur
ad zeausum habeat admit
comune xvj q iiij si potest et
| desp ad annos Sz anpo
sl an restitui debeat dubi
tatur pot' dn' sat ecclesiam
pellat inglo se audatis
Item sunt tpa inquibus sus
penditur prescripcio necessaria
et subditur tpus illud ut
si vacat ecclia deplato vel
s suspensus vel depositus nec
electus pt vel si capitularem
age no potuit | depensarpe
ed etc extinsimissa et | dew
apps p'ben Sunt dn'sitate
Item quedam sunt tpa in quibus
dubitatur an currat prescripcio
contra ecclam in obsumpcione
tempus immobilibus et in resti
xvj q iiij quod actiones Aliis
casus si etiam teneat inemp
h'eitosus possessionem aliqua

& alic cad indi nuc
fac

ressauit nisi litigare tamen nisi
per eum aut fit aprobata ipsa
vel per eum cui lis ab eo fuerat
approbata contra quem restitui
xvi q. i placuit lis quod cedentem
sunt vera uniuersitas et possessores
auctoritate nec restitui C. quod
si tamen non eligunt sustentata
successores ff. de cod. ne post restitu
vel cum constitutis vi sustentata iusta
sine mesi(?) vel dolo possessionem ualida
genua hic non ledit etiam cum
et eximitur effectu pendente
Item sicut vera successio est cum
possessione dicitur ut accendium
sed sunt simul tamen appellentur
et restitutio est cum illa restitu
minor vel etiam si dicatur
deceptatur minus sine tutore
est ut curatore est si in l.
eius non vel. ff. si plures etiam
vel C. de indiciis vel per omnium
decepta restituitur etiam contra
delictum proponere vel in
dampnum etiam redundare
xvi q. vi C. qui et de reg.
iur. lib. vi. C. de ei
decepta simpliciter per ani minor
hic etiam contra non restituitur
actio per negligentiam per eam actum
sunt autem sed per dolum unde
si negligentiam fuerit pater impu
ter sibi quod talia commiserit sim
ter ff. de minoribus cum
negligentia ff. et de off. de
lega. deleg. et C. de off. de
de cum olim si hic ratione
contra particulare est post
neudo alius restituitur ff. ma
dati C. si par creditor et C.
tu vel tu. l. causa effectum resti
tucionis et ut unum quisque
quod sunt est accipiat si tamen
minor vel etiam qui admi
sanius contra quem restitui
ff. de minor. quod si minor
testo et quod restituitur et
omnia iniusto tamen effecta
restitui ff. de vb. sig. resti
tui. C. de priori fratre testatum
nisi sit restituenda minor

et singulariter distinguitur a petitione
restitucio sine possessione a
sine quatenus a sine sententia
vel sine precio vel super facta
restitucio non restitui nisi ff. de
ne tamen minor quod de hoc
edicto ff. ex quibus causis ma
a bis constitutis C. si sine contra
cum restitutione et tres restitu
l. C. de sufficiente C. si sine sententia
distinguitur a de inula data
sunt et constitutionem a iure C. si sunt
denunciata sine causa
restituitur ut quod est de restituitur in integrum
post l. vna C. si non sunt de
inula data contra eum distin
guitur a sine sint absolu
toria et hic ubi restituitur
l. C. de sufficiente et ff. de iniur.
quod si minor quod restitucio si sit
cum condempnatoria vel ut
l. C. quorum de alienacione ca
usa mutandi iudicii facta

Quia ibi restitucio dicitur
ubi actor rem decepta
controuersiam incidit
dolo alienauit Ideo compe
tit de alienacione iudicii
iudicii tractatur C. ad hoc
ut ei hic edicto actio competit
tria sunt necessaria quod si aliena
tio facta et mutata
iudicii futuri et non iudicii
iam cepti ff. et ex hoc edicto qui
aut sint futuri Ideo dicitur
quod si fuerit alienacio rei
litigiose incidit in eadem
de litigiosis C. de litigiosis l.
vlt. et que ibi signata et
incidit in poenam litigi
osi ut in l. predicta et l. de
lite pendente etiam de iudiciis
et poena Item quod dolo fiat
alienatio ratione persone
et ita ut duriorem aduersa
rium constituat etiam alterius
proungecat quod minus inser
ff. e l. i et ii impune et l.
hic post quod actor et dat
admittere iudicis officio quanti
interest actoris et quantas
fecit expensas ut latius

incommoditate perpessus sit heres ff. e. l. in q. opus novi nunc. l. non solum. Et sic intellige hoc et c. fa. ii. Sed quia diversimode fit cessio utrum valeat distinguunt per quam invicta voluntate an invitus. Si invicta voluntate distinguitur an deducitur actio iam in iudicium deducta aut non. Si non erat iam ad huc in iudicium deducta cessio tenet ff. de l. in nomen. Si vero iam sit deducta non valet quia cessionem actionis impetrationem [illegible] adherere et si aliud optinebit prestabit illud legatario. Si vero nichil obtinuerit nil dabit quia eventus litis legatario intelligitur esse relictus [illegible] litem vel heres tollenda C. de litig. quinimmo et in ar. Si vero heres / Si fiat inter vivos distinguitur an sit potentiori aut non potentiori. Si potentiori non valet immo iactura efficitur is qui potentiori cedit C. ne liceat poten. l. ult. et intellige hoc de potentione publici officii [illegible] persone terribiliter [illegible] C. [illegible] ca. l. ult. et C. si quacumque [illegible] l. ult. Item [illegible] licet non [illegible] in aliquo officio [illegible] l. ult. / Si autem ceditur actio non potentiori distinguitur an est actio dubita aut non. Si est dubitata tenet in tribus puta si fiat causa dotis vel donationis propter nuptias aut transactionis vel divisionis que fit inter heredes in hereditate [illegible] vel causa legati vel fideicommissi quod [illegible] supra legitur [illegible]

fidei commissi [illegible] mota [illegible] heredem [illegible] precedere legatario ipse heres / In aliis autem casibus non tenet [illegible] cum sit cessio [illegible] distinctione / ut si sciens aliquis emat actionem vel rem litigiosam [illegible] venditori [illegible] dedit amittit non autem [illegible] ipsi venditori sed alia tanta [illegible] applicatur et [illegible] suo [illegible] contra venditorem et eum cui quo [illegible] commota fuit. Si autem ignorans aliquis rem litigiosam emerit [illegible] irrita alienatione facta [illegible] cum alia tertia parte recuperabit a venditore. Si vero causa donationis aliquis rem litigiosam receperit estimatur res et in ipsius estimatione rem ad alium transferens punitur C. de litig. l. ult. / Si vero fit cessio actionis in iudicium non deducte distinguitur an constat eam esse veram an simulatam an dubitatur. Si constat eam esse veram indubitatam tenet puta si cedit actionem [illegible] pro magna summa puta [illegible] tibi [illegible] tibi contra alium [illegible] donavit. Item si [illegible] cedat actionem [illegible] ad maiorem quantitatem quam ipse debebat. Item si possideam rem aliquam et alius inquietat me [illegible] et emo ab aliquo ius suum [illegible] mediante possum rem illam defendere valeat cessio nec [illegible]

simulata ut probant hec omnia
c. inaudita per omnipotentem dicit de
elec. et de electi. act. petitorium
Si autem constat cessionem simulatam
tunc non valet quia plus valet
quod in veritate agitur quam quod si
mulate concipitur ii. quum simul
sic le. plura. e. plus valet quod
agitur in rubro et nigro
Si autem dubitatur utrum sit simulata
tunc presumitur simulata si actor qui
creditur per parte donatur unum
et pro parte donatur alteri Item
si simulata est cessio et ad clerum
persone data est Item si precium
modicum datur etiam istis
tribus casibus non potest actor
amplius petere quam dederit
sit nec in presidio possit actor
cedentis nec ille cui facta cessio
habet probare e. ma. l. ult. Item
si a layco contra laycum facta
sit cessio contra clericum ii. e. ult.
Sed numquid valet cessio facta
clerico dicunt quidam quod sic patet
dicto ii. e. c. ult. Sed certe ibi non
dicit ipsa quod non valet sed quod compe
llantur per censuram ecclesiasti
cam absque dei presumptione et
ideo quod valeat quia si diceret
quod non valeat illa ratione quod
clerici sunt potentiores hoc non
est verum hec vero layci maiores
dicit quod non valet quia lay
ca cessio procedit a fonte a
varicie et cupiditatis de
pravem avariciam et i o e ult.
nec debent per ministerium li
tigare nec clerici non potentiores
non distinguunt ac clericus
conveniat laycum coram potestate
coram iudice seculari Et tunc
valet cessio quia non fit
layco preiudicium Aut conveniat
coram iudice ecclesiastico et tunc
non valet Sic intellige istud
ii. e. ult. Et hoc similiter
Sed potest peti velle laedere ac
torem facto clerico numquid potest

hoc dicit quod quia ista tes
sio presumitur fraudulenter facta
c. de do. nisi l. derit. Sed
numquid actor inmutare potest cedi
re quod non quia non est liberum
mutare ante litem contestatam dominium
l. inmutare Et in hoc tenet
quod sit

De arbitris

Expeditis [...] transactoribus iudi
ciorum et videndum est
quia iudicium vel alia
rum est de arbitrale [...]
esse potest tamen necessarium ordi
narium appellatur Ideo de ar
bitris est videndi et primo quid
sit arbitrium Et quot sunt ge
nera eius Et an sit differentia
Et quam inter arbitros et iu
dices et inter arbitros et
arbitratores qui possunt obici
contra arbitrum et qualiter
constituatur Arbitrium est actus
actus quidam per [...] compromissum
[...] Vel sic arbitrium
est [...] iudicium in iurisdictione
posita voluntaria cum altera
[...] per [...] imposita sua arbit
ratione et cetera Arbitri unus
vel tres sunt eligendi ii. e. c. i. et
non duo quia tres sunt quorum
est futura per naturalem
finalitatem ad discernendum
ff. e. Item si unus est principa
lis et si quintus [...] tertium
arbitrum et si non concordant
compellendi sunt ut concordent
vel tertium [...] assumant
ut ibi dicit et ff. de of. de le.
Dispositionibus est factum Si vero
tres fuerint electi et concordave
rint etiam sententia tenet Idem
est si duo concordet licet tercius
dissentiat ut potest duo
[...] vel x. et unus
[...] sententia duorum
Sed si unus inter alios
decem [...] in primo
[...] qui dixit de
summa minori cum in illa omnes
concordes existunt efficax
sententia censeatur ii. e. c. i. et ff.

contribus l. iij. C. z no tenet co
pmissi dicta pena mai
bitrii assumenda uel si iq
cordia duo qz tercia psz
nicta assumat qz i assumi
da illa certa pena qz iudi
as patuit discessit ? sent
sine certi e futura ? c simo
liter et ff c lex si pmissi
nd nos ¶ Item minor quid
arbitri et iudicas inhi
sic minor xx an nd pt esse
iudex ff de of dele cu inc
simu ita nec arbiter
ff e cu lege dic ut b de of
dele qs iudicas Item inh
nd pt esse iudex ita nec ar
biter x i q v inheretem ff
de re iud ut fenn et c
c l ult u hec habeat de
siue dicte ? c delictis ¶ Item
sic cora iudice ordinario
vel delegato inuat decurb
ma ita cora arbitris e de
in ca l. lij Item sic cora
iudice ordio uel dele offe
rendi e libelli quecti[?]
lis in q iii offera ? debit ab
t x et ? ul l nd qr ptorm
Ita et cora arbitro hec
duo tradimus e c l ult et
pt hec dicit l qr arbitr
redacta sunt ad instar
iudicorum ff e l i Item sicut
femina iudex esse no pt in
q vij qs trica ita nec arbit
ff e pedio tepn et l misi
ann ¶ Secundum ad v inhib
qua arbiter pt esse ma
mus in q vij qs tercia ubi
cognitore sz infamus no
pt esse iudex in qs trica
v infamis c b de pp
desaltatg ¶ Sed magis a
tatus pt eligi in arbitre
vt qz pt qz cognitis c infa
mis sed infamis pt esse
arbiter ergo et cognitus
ff c pm ufor nost

dicit contrarium qma cetum
sfficat sicut ptuc e destu
fus l ult C z sicut no
pt esse arbit hec nec a
lity ff c pm vi Item ter
cium arbitrio no est loca
radnectio ? c cu dilectis C z
coram ordinario uel dele
gato iudicet locu hz in q
vij ca qz magnitudo ? de
ming pet plorde ¶ Item in
dicitu quid appellat i inpe
in vita ff de vi z homi
cidiu qs indigandis et C q
p sua in l i arbitri
hemo appellat recipe sed
recepti appellat confirmat
ff e l in i et b de of de
le subscriptionis ¶ Item
ab arbitro no pt appellari
q vi iudicab et c c l i z
assu cuiq iudicis pt appel
lari q q vi auctore ¶ Item
arbitria stricta via inc
dunt ita qz nil extra com
promissi facit pt tenet ff
e l dissiniq quid ult
nam id plenum veint ad
arbitrium qr dictu est vt re
mat ff e dicas qs ple
nu et c cu dilecti inps qz
ita theens qz sine eo cau
sa comode expediri no pos
sit vnde pt statue dicem
solemni. facere ff e
tu dicis qs uel et l qz ing
solem ¶ Item pt restitui
minime quoque mediti mag
degno comprimissi est b de
minute tesh tampa C z in
medio omia veniunt que
compromisse no phibentur de
ca post in tria et ff de
iudic ? Item no
pt arbiter punire quinam
litigatoris nec testes pt

cogere ff e q tu ius ius in
tam eciam habes b d off
dele Suppositionis et h ob
ueni est q no pt punire co
tumaciam in compromisso hec actu
sit ff de iud si q ulo quia
arbiter ulla ht iurisdiccionem ff de
re iudi pton Item arbiter no
pt pmulgare uel pturbare pte
hutne et in ht nu litigatores ob
cuenit ff e dic q Si quis
litigatorem Item no pt at
tunc ptus ius adloqui inquo
compromissum est facere ff e Di
ei dies q Diarbit Item
arbiter no pt arbitrium de
legare ff e mcon pmissio ut
l no distinguens q quia
l no Item suadeno no p
sunt Item Secularo no p
scutum in arbitrio quia se
efficit pene pmissio in du
delictis q adcomittunt dedas
inst coll° pun Item inar
bitrio no pt inora figari
uisi dies h fixus est abho
mine ff e l cetsus Secus
in iudiciis e desde uisio
sanguis ff si quis cap l siq
tras Item arbitria suad no
infamiat ff de ciby qui no
infia quia qo q approm
ps et hoc sed no pt cog
noscere de iure qui infamat
ff e no distinguens q iul
ff e de in litem iurando ca ius
In hiis criminibus dictum est quod
arbitria audiantur Item
si malicio sit ptis remittatur
appellationi et sciatur post
tm deno redeundo ad arbi
trio nichilominus tenetur pu
ff e l q ptis Secus est ca iudi
cia q dre ap l ult insi
Item si aliquid compromittitur
in arbitrium et post compromittatur
in alium uirum post arbitrio
remittatur ff e s et si in
scriptis q ult ca l spuribus

et non remittatur iudicio si
ad arbitrium uel aliud iudi
cium uim sunt e dete apat
S iu Item compromissum non
extenditur ultidem ff e ult
ff e dic q s iudicium bonum
differatur ad hec dcs licet de
heredibus in dicto uicario no
fiat e de in talibus aut pn
cipalis Item si sint tres ar
bitri electi et alius eorum
absentis sine requisitione ag
nerauit aestate impediendo
lemo quo duo pntes non
obstante malitiosa seu vo
luntaria illius absentia
negocium possit examinare
et libere diffinire sicut pos
set illo pnte nec repellitur
cum eius monia sinatur con
cordare Secus in iudicalibus
sent ut omnibus li vi Item
sunt quedam de quibus no
pt in arbitrios compromitti
nec arbiter cognoscere potest
de causa iurisdicionali e de iurisdi
in ius ca ius et de transac
e ult quia prejudicat distructos
est tractari qui ptate habe
ant iudicandi et statuta
canonica no ignorantes de
consuet celebr Item de ca
libali et erimali si erimaliter
agatur et si famosa sit que
maiorum iudicum requirunt
s de ius iu mr ca ius et ff
e Non distinguens q iul
ff e q de libali Item spi
ritualis uel iudulgencies ecclesie
capta gessit ei hoc Item
lib in laycum compromitti possit
dicitur Similiter quuntur in
spuale e annexum spua
libus tn compromitti no pt e
aliquit quia etiam iudex est
cognoscere non possit si
tamen sit le lator Secus si compro
mittatur in clericum e laycum
cum auctoritate superiorum

compromissi quia non semper
sed auctoritate superioris committitur
ut in partibus. Item magis de
gnum tractatur ad quem unius
dignum ut de quo se et vel aliquis
in dubiis. Sed in laycum potest
etiam auctoritate episcopi in libro ff.
de rec. arb. auctoritate ipse xxxij di. c.
[illegible] q. v. mensa quia
tunc tale non cadit in laycum
xxiij di. c. [illegible] q. v. [illegible]
Est autem differentia inter arbitrum
et arbitratorem quia arbiter
de ordine iudiciarum obser-
vare tenetur [illegible] ordine iudici-
et non potest ab eo appellari [illegible]
de [illegible] et semper
compromittitur cum pena ut [illegible]
[illegible] pene apposito [illegible] compromis-
so arbitrium observetur [illegible]
[illegible] vel metu [illegible]
sati de arbitrio [illegible] sed
si pena non fuerit apposita
[illegible]
[illegible] et arbitrio stare
promittunt nec [illegible]
[illegible] adm-
terosse quia non [illegible]
[illegible] et [illegible]
eadem die [illegible] in ar-
bitrum retractari auctoritate su-
perioris [illegible] et in [illegible]
[illegible]
bitrum sive arbitri [illegible]
sit equa sive iniqua [illegible]
sibi [illegible]
[illegible] ff. eod. [illegible] c. stari
Item delegatus [illegible]
[illegible] arbiter [illegible]
[illegible] tu [illegible]
possit esse amicabilis
compositor [illegible]
Sed arbitrator est amica-
bilis compositor qui
admodum amici pacificare
nec de ordine iudiciarium
observare et si inique ar-
bitratum sunt reducitur
ad arbitrium boni viri ff.

[illegible] et [illegible]
[illegible] arbitratore
Item in [illegible] quod ar-
biter [illegible]
[illegible] ar-
bitratur [illegible] sine [illegible] ma-
re madatum. Item ob-
[illegible] contra com-
missum [illegible] com-
missum [illegible] non possit esse
arbiter ut [illegible]
pupillus [illegible]
[illegible] vel [illegible]
compromittit non [illegible]
[illegible] hec
[illegible] et [illegible]
[illegible] et si [illegible]
[illegible] sed in [illegible]
annos compromittitur et si [illegible]
fuerat [illegible] restitui [illegible]
ff. e. [illegible] lege. Item quod [illegible]
sit [illegible] vel [illegible]
vel liberalis ut dicitur
[illegible] Item sunt [illegible]
Item quod ille qui compromisit
compromittere non [illegible]
[illegible] compromittere non
potest ff. e. [illegible]
[illegible] Item [illegible] est
[illegible] nomine alicuius
compromittit quod [illegible] ff. e.
[illegible] ff. sed si-
[illegible] Item quod [illegible]
compromisit sine tutore ff.
e. [illegible] pupillus. Item [illegible]
sunt [illegible] quod [illegible]
na compromissa vel [illegible]
tinet [illegible] pene ff. e.
[illegible] et [illegible]
[illegible] Item quod
[illegible]
et [illegible] non
erat et quod altera parte ab-
sente et quod [illegible]
[illegible] Item quod [illegible]
[illegible] est [illegible]

Et dicunt quod heres succedat in com-
promisso secundum cur. et esse dic-
tum ciuile et l. in infra allegatis q. s.
Item quod in religione unica
tali arbiter vel singularum q.
compromissum est quod ... e ca.
decernimus. Item quod so-
lum est arbitrum quod solum
hiis modis dic. perimitur
morte alterius arbitrorum ac
appellatione iudicio pacto
sacerdocio [illegible] esse
hic distinguimus compromisso
de dele vnus. Item
quod arbiter inter arbitrum non
desinit esse ... Item
quia specialis est de talibus re-
compromissis et non ... ad quam
primicianus esse quid in
... et
plerumque et huius dist.
[illegible] Secundum hec
apparet qualiter compromissum
debeat ... gratia ... ista
in compromisso debet con-
tinere efferma compromissi
secundum supremis ...
... est ... de arge-
ntum vel ... special.
et de omnibus aliis parte et
suos heredes compromittunt
et consenciunt in talem
in arbitrum compromissarium
et arbitratorem scilicet amica-
bilem compositorem vel-
lent inter arbitrum si ...
pere ita ut possit ...
minare et cognoscere ... termi-
nare et ordinare sine ...
iuris ordine vel non prout
melius sibi visum fuerit
diebus feriatis et non
feriatis sedendo et stando omni
hora et omni loco partibus
presentibus vel ... arbitrum
semel vel plurimas et
sententias et ... possit
interpretari et corrige-
re quotiens sibi et possit

primo acare inscriptus et sin-
scriptis primitiatoris ...
luna ...
vel et suos heredes ...
tali pena sine ...
obligabunt et ... quod
veniat nec dicere nec
facto verbo vel opere parte
vel pro ...
et contra dictum compromissum
vel ...
primum et ...
...
apponat et ipsa ...
... aliquid ... que
... valeat
compromissum sine ...
arbiter sine ...
compromitte ... sine ...
... compromissum est
...
... privilegio
et ...
et legibus ...
...
...
... et ...
...
... parte et ...
...
supradicta pena et
obligatione bonorum suorum
et ...
adimpleat ...
... compromisso ...
...
...
...
et pena soluta vel ...
omnia predicta et singula
et predicta compromisso in
sua maneat firmitate
hic adiecta ... pena
semel et plurimas ...
... contra predicta
... dicitur ...
... in omnibus in ...

committere et acceptatur et
ego talis notarius omnibus
supra missis et ut supra
legitur devolutione premissa
subscripsi etc. et perfeci. Explicit
liber primus [illegible]

Explicit liber primus
Incipit secundus de iudicibus

[A]nte residentis
in tribunali pro-
tradit gladius
bis acutus
in dextris ma-
iore iudex enim
debet gladium acutum in
manu tenere et deum solum
pre oculis habere ut in causarum
processibus nichil sibi ven-
dicat odium aut favor usur-
pet timor excludat premium
aut expectatio premii iustitiam
non subvertat in decretis et re-
ligiosis extra [illegible] Et quia
tractatum est de ordinariis
et spiritualibus iudicibus [illegible] ad
[illegible] videndum est vide-
dum videlicet ad iudicia [illegible]
videndum est primo quid sit iu-
dicium et unde dicatur quomodo
distinguatur et quibus requiritur
ad iudicium constituendum. Iudi-
cium est trinus actus trium
personarum scilicet actoris et rei
et iudicis nec sit iudicium sed
actus iudicando [illegible] trium
personarum adinventus. Iudi-
cium vero pluribus modis
accipitur [illegible] et ho-
[illegible] cum iustus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] non [illegible] et
[illegible] quando [illegible] quibus
[illegible] prima est [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
ut iudicium [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] vel ordi-
narie [illegible] venerabi-
lis et sic accipitur hic. Iudicium
videtur [illegible] iudicium [illegible]
cio [illegible] vel [illegible] voca-
batur et iustitia dicitur
quasi [illegible] status [illegible]
[illegible] Iudicium aliud
criminale aliud civile ali-
ud ordinarium aliud extra-
ordinarium aliud spirituale
aliud temporale. Criminale
est quod agitur de aliquo
crimine unde si quis con-
victus fuit de aliquo crimine
vel [illegible] [illegible] sit tale
tamen [illegible] quod suspendi
debeat vel deponi illa pe-
na imponitur non tamen [illegible]
[illegible] seculari [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] et post-
modum [illegible]
tradi [illegible] seculari [illegible]
non habeat [illegible] quod fa-
ciat [illegible] non [illegible]
[illegible] ut in [illegible]
penare. Si vero episcopus pos-
sit dispensare in illo crimine
[illegible] [illegible] fiat
[illegible] de adul-
terio [illegible] quibus
potest dispensare dicitur in [illegible]
et [illegible] de [illegible] vide infra
[illegible]. Civile dicitur quod de
possessione fundi vel aliquo
agitur [illegible] ut in
[illegible] iudicio. Iudicium
ordinarium dicitur quod
[illegible] ordinarie
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
natur ut [illegible]. Extraordinarium
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]

quia nemo sine actione ex-
periri ff. de neg. ge. § pupil-
li cum ult. et ff. de eden. l. si qua-
demus tamen ideo et iud.
ff. c. dilat. / nec si proponat
admitti. § si incepta pro-
nunciabitur post tm pq cessa-
re aptam et congruentem
l. admittitur ff. c. examinata
ho diat cp dentroque nire
responderi. § distinguit
ut ex nomine actionis sit
respondendum nec ipsa actio de-
nominationis actionis dentroque
nire non est respondendum sed
intellectum ff. c. dilat. ubi q
Cum mea tibi dixit. cosque
tu tenens in actione credit-
tu restitutionis quare te peto
condempnari ad illa x li.
nire non invenitur lege
§ tu tempus utrum actio pro-
nunciata sit dicit hoc quod sic
usque mutuavi tibi x istud
est factum in quibus tu es in
obligatus istud est tamen sine
obligatione quare te peto con-
dempnari ad illa x istud
est actio que respingit a facto
vel obligatione ut hec sunt
dentroque nire e actio pro-
nunciata alias nullo concludere li-
bellus que pertinent condemp-
nacione ordinaria et q-
uod autem dicitur b de offi-
legati et offi. tamen sequentibus
et de off. ord. proponi ¶ Extra
ordinarium est qui ratione de-
licti indirecte iudex superior
cognoscit ff. c. nouit de iu-
di. / de fo. compe. § ratione
¶ Spirituale est quod de spiritua-
libus agitur sicut de electione
et postulationem et de similibus
ff. c. quibus dr. / de fo. compe. §
Iudex et spirituali annexum
est iure patronatus ff. c. quito
de iure patro. § § Ceterum
si sit ¶ Temporale est ut
substantia iudicii petatur
nisi causa finita sit

infra triennium a tempore libelli q
quando e c e referendum
et ff. et c. pll. § hodie
non tenet ff. c. venerabilem
¶ Constituitur autem iudicium per
libelli oblationem et lite contestatione
quibus in titulis sequentibus
dicetur. § ad constituendum
iudicium considerandum est
iudicis persona an sit in-
dex quia si non est iudex
quia non ordinatus
coram eo non ordinatur
iudicium etiam si consensus
partium intervenerit ff. c. d. ma
per ff. in l. p'natore ¶ Item prius
sit competens iudex dictum est
de off. dele. quod iudicatur
et b. d'arbi. quod quemcumque
et de divinis ¶ Notatur vero
ad iudicium etiam alienum
iure tenetur allegaturum
esse apud eum non debeat
litigare ar. ff. d'ap. cum par-
te ff. c. § quibus a dilectio
et venire et ali. iudicet
ut cognoscat iudex an
dominus dicti eius sit ex
eo venerit interea vocit
ab eo condempnari ff. §
quibus in g vacatur ff. c. li
et ar. ff. d'ap. § duobus
idem conveniendum delegato
in alia lite ipse non sit iudex
si lite sua impetrabat lo-
litum (?) virtute rei expressa re-
situte qua expressa rete-
tacita habitis non sufficit
et lite mota principali pro-
cedere non posset vel ubi
expressa an predicta iure
referunt in eiusdem impe-
tracione b d' rep ¶ Dux
licet non sit tamen iudex dele-
gati assessor aptatum ad hoc
mandatum tamen erit spirituale
iudex auctoritate perid
coram ipso personaliter in
iudicio comparare nec ta-
men cum aliis simo ex-
mitate dicitur sine exceptione
[illegible]

Pro minantis calumpnie fa-
ciendo vel non nisi necessitas
ipsius sibi miserit personalis
contulit i c. iur. lectio. ¶ Minus
non potest vacare nec vocari
impubes furiosus vel prodigus
et filius familias sine auctore pre-
ci in personalibus causis et ab
eisdem descendentibus in quibus
post xiiii annum ac si maior
xxv annorum existeret absque con-
sensu patris ad agendum
et defendendum per se vel per
curatorem quem constituere vo-
luerit admitti debebit. ¶ Ci-
vero si xiiii constitutus per se agere
vel defendere non poterit super pa-
episcopum vel officialem dabitur
ei procurator ad litem sive con-
tendat vel per se sit maior
infante fuerit tamen auctore
alterius eorundem procurato-
rem ad causas poterit deputa-
re et delegatus predicto ap-
et subdelegatus ab eo curatorem
dare potest vel auctoritatem consti-
tuendi procuratorem ad causas
quo circa omnes fiunt vero
similiter i c. de iudiciis. compe li vi ¶
Secunda personare prohibentur
similiter vocari et multis
variis modis ut primus dicitur
in litteris pro nomine filius
patrem infamari clericis
missa venia impetrata vel
aliquis aliquid indignitate
constitutum vel primum vel mo-
nachum vel presbyterum de-
cora fuerit vel inclusum
vel eam ipsam uxorem duxerit
et eam ipsam apud alium iudi-
cem agit vel simul fuerat
familiare ff. c. [illegible] et in
¶ Item militie aucte licite
sedis apostolice vel legatorum
hominis aut alia quamvis
tempore ad iudicium proveniat

evocari vel contra immunitate ac-
cedendi testificanium et alia quo-
cumque et que in presenti non
exprimuntur prohibent. ¶ Item
necessarium fuit testimonium
coram iudice in causa ipsius per
dicandis aut tabellione
aut aliam personam idoneam
ad eas transmittat. Sed si for-
te talis casus occurrerit quo
iudex prohibente necessaria testi-
um alteram committi non pos-
sit tunc iudex per se hoc per-
sonaliter accedat. ¶ Ut si
talis sit persone indicat
cui dicat quid propter non de-
ceat fieri vel non possit
mittat ad eas prius [illegible] quam
sic ut iudex [illegible] vadat
non fingat vel fraudes in-
veniat aliquis fictor vel
fraudator ~~vel fraudes in-~~
~~veniat~~ ipso facto sententiam
excommunicationis incurrat. ¶ Reli-
giose femine etiam si consti-
terunt [illegible] causa propri-
um vocentur. ¶ Et si quid
contra premissa factum fuer-
it irritum et inane i c. eccle-
siis li vi ¶ Item tempore
ut iudicibus feriatis quod
dicat ut i de fe. [illegible] alie dum

De foro competenti

Quia in iudiciis de quibus
dictum est statim superius
[illegible] adquirere iudicari
sit [illegible] i quo foro sit
dubitatur. Ideo hic con-
sequenter agitur de foro com-
petenti. Unde videndum
est quid sit forum et unde
dicatur. ¶ Et ex quibus
causis quis forum sortiatur
et in quibus casibus iudex
ecclesiasticus possit supplere
defectum iudicis secularis
et in quibus casibus iudex
secularis possit etiam iu-
dicare. ¶ Et quis possit

foro vel p'uilio terminatur effe
ctus est exercendarum litium lo
cus. Dicitur a forum consado
siue a foroneo rege qui primus
grecis legem dedit constituit
que forum de lege et iudicio
Causa autem sic quia venit e
eius materia et origo negocij
et discussionis exardescit pa
rtes que diu p'sonuit cum esset
dilata discutitur iudicium dum fit
mentio iustitia b' personas
tamen de vi. sicut forum. Ra
tione delicti quibus sortitur
forum ut c. postulasti et c
ult. et circa aint p'uilegijs
de p'uilegijs volentes libro vi dic
itur de raptoribus c. v' pena et
de pe. et re. c. Ex tuis. Item
ratione contractus ut c. Ex parte et
c. ult. et aut ratione contractus
largissime sine sit verius
contractus vel quasi vel aliud vin
culum obligationis oriuntur ff de iudic
is. Ad absentes quando illud pro prima
sit certo loco solueret vel
ubi de iure illud effectum est c. dilecti
fili de iudic. et de off. del. p' et b' et p'
et b' de off. del. p' ubi inueniatur
ibi conueniri potest ubi inuciatur
ut tradit no. debent mutari
de p'mana c. contrahentes
li. vi. Item ratione domi
cilij ut c. dilecti et c. ult. et
p' quibus hic domicilium
plures locis ut c. ex parte et
ff ad munici. assumptio et
ibi prudentes et hoc dicit
hic domicilium ubi maio
rem partem rerum suarum pos
sidet. Et assidue conuersatur
et ubi pro nunc vel euent. Item ra
tione qua ubi vendit emit con
trahit et frequenter dicas et
habitat ff ad munici. ciuis quo
si. Item ratione deposi
ti agitur ut c. Cum ex vult
Item quod aliquis ratione re
conueniatur qui cum deduxit
alicuius iuris venit et iudex
ff de iudic. et conuenientia est

deceat inutiliter venit cogni
to hoc dicat quis non quia lata
est a non suo iudice ut per
dict. c. cum et c. si a non compe
te. iudice ut c. vlt. in aliquo iudex delin
quit ratione actore in prejudic
tal petite ut de do. et contu. c.
vlt. de dolo facienda ut uis
ciorum bonore quem in alia cau
sa dedit et ciuium sic inhabile
et absentes Item ratione loci
in ordine ad denuntiatio
nem episcopus faciet ut quia
festum ut de pena c. contrahentes
li. vi. Item ratione quod iste re
venit et compulit actore
de possessione et propter istam
deiectionem sunt detenti et cau
sa cognitis intus leuiter cognitum
hoc dicat quis quia delinquit
et propter delictum efficiatur de
foro iudicare ut c. vlt. et
ff. ut de cu. agi. et a. ut quia
in prouincia et de p'uil. volentes
libro vi. Item ratione eius dis
tincta de alia causa
cum alia similis. Demum
ratione causa non debet se intro
mittere iudex secularis vel la
icus ut per c. cum vero causa
de eccles. litigat plerumque cum de
personis alias apparet eos
obligatos ad debita persol
uenda alias causa civili
spiritualis ut c. secularis. Item ra
tione contractus ut c. ex parte et
clericis iudicare ut c. vlt. et ce
cularis. Primo ratione feu
di ut c. ex transmissa de foro
competenti non quia dominus de
minus feudi et aliis conuenire
inferiores inter vasallos
et ipsi cum vasalli sunt ut
vult. subditis uero laicus
de quo intromittere debet illa
in lege uel c. Ut dilectis nostris
laicis ut transferat iudicia
ad iudicia ecclesiastica ut c.
ex conscriptis et c. ex
tenore ut habeat iudi
cem secularem superiorem

xx q iii c. si unus et spiale
de vasalli no vellet respondere
sub damno feudi compelle
retur j e. extransmissa e.
t. vel vem ideo no qz si ipo fed
detur inter dominum et vasal
lum utrum vasallus debe
at feudum hre vel non tunc
p alios vasallos dz causa
tractari Sz si inter duos
vasallos tractatur cum seqnis
illorum petat in feudo tunc
dns feudi dz cognoscere
S t px certum et t. notitii
in questione feodi hat cau
sali qs sitta Si vo inter
vasallos et alios qui nō
sunt vasalli agitur de re
illa vendicatoe tunc dns
no cognoscat quia esset
iudex in causa sua, quod
ee non debz E nec qui si ca
sua li Sz ordinarius uel
delo/ tunc cognoscat j e
cum sit generale et xi q i ex
iehae viii v curia cog
noscet de vasallo domino
qz et licet quantum adptec
tum et defensionem tunc
viduarum pupillorum et or
phanorum pertinet ad eam
ubi agit de iniuria sive
violentia eis illata xx
iii q iii Si quis de potem
tibus Ita intelligitur j e
expte et l de v sig. Sup
qs ulis et pepitue eta do
tis j decium ult by z v imp
al pricipalia ptinet do
inditorum sclaverum xxiii q
v Regum et q iii administra
tiuis Sz nunch pretori
ulterium cura p fitum j de
iniur et v c i et iij q viij
qq Itaque p delegatorz
laico p ppaz stam ar xx
xij di c viii et ij q iij

magna Renatus quod
est incorrigibilis et ppt
hoc audiret ecclesiam tunc
arte secularium § de iudic
ii nos abhominem iudex an
qui de crimnalibus et cle
ricis iudicare dz j e ex tuo
re et c si ne desclarins
sedz ultro inuicem ii in
causa subiecta qui i chi
vbint convincitur Si va
cat imperium si negligens
aut dubitatur sz subsunt
sunt omnes si consuetudo
pbetur Iudex quin eorum sa
tunt sub ppsule sterun
Primusque e cu valet impe
rio ut eu superior nō mi
nimum j e. lz Secundum cū
iudex secularis negligens
fact iustitiam j e. extrans
missa et c extenore et
xxiii q v administratores
Tertius si aliqd ambigu
um fuit et difficile et
inter iudices variatur
j qui filii sint le p venerabilem
Quartus si fu
sunt vacue in feudo § vas
Si duobus et lz actor so
dum rei sequi debeat
j e cū clericus/ cū lz vasalla
fuller in clero j c cū clericus
Si diligenti et in causa
posit Sup eos q indi
tur et sup de of ord' c si li
hvā a criminales Sup
de of de le cam et h de
q por et assim ei et ca
natiuitatis aliam j q
fili sit le lator et l cum
ke causa de matrimonio j de
deci p tam Item re ne
miranis ut si lauinij det
fidem illiquidam eum possunt p
se et iuuant cū secur
in apnc j e ut c lz gn
h vij Sz malefactores

causa possint subiectorum in
dicta conventione c. cum sit
certum tempore concavitatis
ut in dote c. de dote post
divortium restit. de prima declinat
et h. t. l. Item dilatio proroga
tur circa in mediatis ff eodem p
primis decreverit ad tempus intra
que mandat intra tempora
ff. in ista et tempus illa
elapso comprimat iudicium
nisi p. iusta tempus con
tra consensum prorogave
rit tempus t. de a. de ele
ctis et c. dictis in
dictis ff. de iud. l. cum scimus
et iudex c. cum ipse
tempus datum fuerit sicut in
arbitrum prorogatur ff de
arbi. dictam p. et c.
de arbitr. Item de ad
rem puta dotem ex parte
una et tamen supra alia re
si consenserit partes et
iudex potest prorogari
ff de iudic. de quo idem c.
ff et c. de off. dele. c. ultim.
Item de persona ad personam
ulterius p. et causam in uita c.
de al. tamen nulla c. Item
prorogat mediante iudice
iudices qui non sunt de sua
mediatione de iurisdictione omnium
c. de iud. l. omnes
tamen de stet deterita
et non p. corporaliter ff de iud.
de iud. l. si per errorem et
ille inquirere prorogant ha
bere mediationem ordinaria
rem al. non quia consensu
sive nature et iudice non
fuerit qui nulli possit iudi
cio c. de iud. c. super ordina
tione ordinaria de iuris
quia mediatam de le in pt
extendi ad alias prorogatos
tamen in scripto uel consensu
et de off. dele. p et l. cum
quo ad personas uel res alias
possit prorogari ut dictum

imperium suum est Item reputatur
quod consensum sit liberi non premi
tur ad actus ff de iud. l. si
in fi. Item quod consensus
non committe re integra sed
lite quasi ff de iud. l. omnes
convenerit Item quod talis sit
causa quo possit prorogatur
intelle iudice quia laicus in
spiritualibus cognoscere non
potest et de arbi. contingit et
de ord. cognitoribus Item
clericus non potest in mediatam in
dictis secularibus nisi ex causa
aliquid indirecte eccl. pro
gare et de dilige. de
significasti a. cum consensu
sive ex quo ubi quam in sede
t. tractatum aliqui forum coram
et dictis et ulte distinguit
hoc et potest aut actor
dicitur declinatoria an
prorogando et declinatoria
quia voluit declinare sive
iudicium non potest ff de iudic.
iudicem non potest ff de iudic.
tamen de prorogando di
stinguit quod vult constituere
in iudice seculari aut
mere ecclesiastico distinguit
aut conveniunt et in istam
rem allegata potest et sive in ra
tione invenerunt potestatem
et de dilige. et in iudi
cem ecclesiasticum distinguit
aut conveniunt ut in dominio
loco uel modo ubi autem con
traxerit uel promiserit se
soluturum tunc potest vide
t. tractatum c. dictis et ulte
aut non conveniunt tunc non
potest absque consensu episcopi con
sentire c. significasti
et adde c. quod clericus possit
consentire in iudicem
non suum requirit quod consensus
accedat et quod sit in
ecclesiastica c. prohibita
sit et de iudic. c. omnibus
et alia quae permittuntur
et c. quod nisi forma sive
clericus uel laicus
convenerit ... si actio

sit criminalis ergo si pro co
lata sit sna condempnat
Si autem civilis sit acc pro aut
que emat j c Si diligenter
Sz qui debet admitte cau
diat v q ipse ad liug
liatu e pelute zo et
q proprio vocatoris admit
tere cum c d'ind o ind
Item in criminali et in qi
inolita vnde versus Ce
rito si sapientis examin
q pro liberis vel pnatg
ceis vel cri destituerit Sz
cumque idem erit si laycus
conueniat clericum coram in
dice seculari et clericus
respondeat dominus quod
q non quia illud e j e S
diligenti solus loquitur
de clericis iste dicit q Sz
cam admitti c d' q z de
aut Stamus et c b zme
o ind Item in criminali et
th d' ecaus si cora alio
iudice ecclesiastico trahat
vel trahatur sz q tam
ppter hoc non admittatur Sz
pone q clericus producti fu
erit in teste coram iudice
seculari et obiectum fuit
ei semen q testes esse
non potuit vel tulit sent
testimonium inmo iudex se
cularis poterit d' hoc co
gnoscere et ipsum punire vi
detur q sic quia lex
dicit q iudex b instaur
sit per legem punire pm
ki'o quo lz no obstante
c de testi l nullus pre
terea per cognoscere de cri
adenti dapna dicere
non cognoscere c d' iude
quod Jmo dicit q non
quia si agatur de he
dimere coram iudice
scolari et obiciat q non
sit natus d' l'itimo matrimo
nio iudex ecclesiasticus cog
noscat alias iudicanti de
seculari supersedebit quo
usque sit finita j d' ord con
tra dffoto ecclesiastico clericus
remittare non prte c Si
diligenti ne pimus dicta
h j desen ex contingit
dicitur depmeh q elinis
possit

De libelli oblacione

O
uia reus veniens ad
iudicium consueuit
postulare libellum
ut sciat super quo
debeat respondere Jdeo h'
subiat de libelli oblacio
ne Vnde videndum est q
sit libellus Jn quibus causis
libellus offeri dz c Que in
libello debent contineri
c Et vtrum et quando libellus pos
sit mutari Et quis sit
effectus eius ad libellus est
scriptura in qua continentur
res que petit et cui peti
di z nomen actoris et iu
dicis coram quo litigatur
j e pro toto et sic pz q ff
offeri dz c libellus iudicata
pr'm in ideo ut ipse reus pos
sit deliberare an cedat
vel contendat vt q in c sof
feratur z ceri et j depsle
c qui contra Sz vtrum
libellus e depsta ordine
iudiciarii dicit quidem q
non vnio pr o admitti re
ate sicut dicit consueuit d'
in canto calumpnie c d'
in' cal ly q Sz q z de
in' cal Si de calumpnia
l j vj Sed dicit q non tamen
quidem acti e sine libello
oblacione j e ri et j de p'la
dini et de aia contract
cum a p libellum apparent
de modo agendi sim qui

debet sententia formari | de sen-
tentia eum et in quantum contineat
dicit de leg. gl. de le. gl. e. et
e de ele. dudum non constet in
dicta rat. et vil. xiq. ✠ Si quis
ad illos Ista enim preparatoria
sunt libelli qui est primum
et fundamentum litis contes-
tatio et quod sententia ferri in
fauore eius libelli concepta sententia
forma libelli hec que
desunt civiliter et criminaliter
¶ Et pone reus petit libellum
in negotio actione petit dila-
tionem. Numquid debeat dari
quod non quia debent venire
instructi c. de ten. in rer. iu-
ris respondere primo tenetur ad
respondendum quia tempore ho-
rum ad iudicium ff de iud.
et que ¶ In quibus causis debet
libellus offerri ¶ Ecce dum
libellus primus est accusa-
[illegible] criminalibus
[illegible] m q. vii. li-
bellorum et j. q. i. ...
de actionibus prohibitis
¶ Secundus est convictionis
seu postulationis qui datur
in civilibus actionibus et
prohibitis et libellus accusa-
tionis debet dari cum accu-
satione et inter eum in specie
in maioribus penitus et de
accusationibus et ✠ Ne
ad causis ¶ Item debet
in libello accusationis con-
tineri dicit l. e. de accusa-
tione Sed quid accusatio vel li-
bellus et hic vel aliquid con-
tineatur ¶ Consule mense
die anno preture personis
de respublica datum est mense
loca pene pro delicto et
sic hora dies non mensis
in prestatur ¶ Primo datus est
libellus accusatoris sine
pena prenotata non est
lis tunc ille ¶ Item
in maioribus penitus de
criminibus Sed quid ✠

Sinistra margine: Accus

libellus quoddam in con-
ceptum in contractu quo ac-
cusaue agitur et in
quatuor casibus ¶ Primus
est cum causa vel lis est bre-
uissima et maxime vi-
lis vel sua pro ... c. de
sen. qui sine scrip. li. que defen-
sum est expensarum et sen-
tentiae ¶ Secundus quando
est ex confessione partis c. de pnl.
✠ Scola l. quotiens ins. l. xii.
Tercium ad episcopos cognoscat
inter suos familiares si
quis ✠ Si quis causa clerico si inal
✠ Quartus cum veterum primum
ac infra xx dies commenctum
in aue ut iudicis quod non
sit ✠ Si necesse de lo. y
et adde quod notatur de rema-
✠ Sed tamen ¶ In libello
habent ista contineri scilicet
nomen actoris et rei et nomen
iudicis coram quo petitur
et vere petatur tota an pro
ut pars tale fundi ff de rei
ven. ✠ Si in rem alicuius
reus delibare non posset
rei et in quantum contineat
hoc iudex debet ferre sententiam
super interro. ad insti. de actio.
curare et xxx in ✠ Si habu-
isse et duos primos via
illos fundus illius fundi
adhuc debet designare ff
de rei ven. sententia Si autem
non tenetur exprimere
in libello cui agitur rei ven-
dicationis quia ✠ Si quis rem
ad ore exprimere in ...
vel causa ff de acq. an l.
cum quis et ... et si quis
vel hac accusatione succum-
bat adhuc potest eandem
petere ex alia causa non
obstante exceptione rei
iudicate ut in l. 2 c.
✠ idem est in possessorio
| de dona. ✠ Item de ...

Deinde examinata Et
hoc intellige cum antequam
una accio omnino tollatur
transit ad aliam dicens sic
peto rem istam ex empto l
si mihi succubuero peto ac
de donato l quo et quod
aue qui semel et si reus
fuit absolutus quia non pos
sidebat si postea incipiat
possidere hoc obstat et ex
cepcio rei iudicate ff de ex
cep rei iudi si a te § de Re
et l si rem et i de excep
c per li Et si agatur pro sol
ucione in si petatur x mille
dari petendi exprimenda est
in libello alias non tenetur res
pondere i e c i et i de caus
pervenit Causa enim semper
debet precedere ex qua aliquis
debetur i e c ulti Et si ab
solvatur reus non obstat
excepcio si idem petatur alia
causa i ff de ex poss c ulti
et ff de excep rei iudi an
et libel ff acc In universa
libus vero iudiciis non habet
singularis res exprimi ymo
sufficiat dicere peto talem
hereditatem quia sum heres
ff de pet here l in et si quo
[illegible] et pt sic y sermissima
redempcio te tu restituas
hereditatem que sunt talis
Item si peto tantum [illegible]
et plenitudine
iuris i de [illegible] pre posuit
et [illegible] suo ac ad [illegible]
et de [illegible] lis In ge
neralibus enim iudiciis
tutele [illegible] ac [illegible]
similibus sufficit ex
primere tantum ut factum
sic peto tibi administra

cionis cum gesserit nec
exigitur expressio rerum
aliquarum et de iudici
lis In nominibus accionibus ipsarum
ad lib quod libellum sum huius
et de pt quinquagesima et
[illegible] continuari l de
eodem titulo quod et y q in
libellorum Et pt lib quod in
pt addi minui vel immutari
ff de iudiciis non pt Et quod
super fieri accumulacio diu
sio et hoc si qui testes va
lebat sic tu habebis licere
meum formam libelli
a posito post audi ab
aliquibus testibus ex depo
sicione et aliis ex tenore
tam tue possum accumu
lare i formare libellum
[illegible] accusacione ff quare
le l i [illegible] effectum li
belli et [illegible] [illegible]
[illegible] et de liti [illegible]
Item rupit [illegible]
de [illegible] an Et tamen
Et lis libellus non conti
neat n [illegible] tantum
accusacionis et obligacionis
personalem sit inscripcio
l de an [illegible] Et ex
multis Item a talis actor
ut potest minuare [illegible]
sum [illegible] l qui libel pri
lib quod sa l y hoc dicit
quod quia actor aliqui pe
[illegible] non [illegible]
plus quod l de [illegible] [illegible]
Et ff de act et obl [illegible]
[illegible] et li y [illegible]
et c [illegible] spal Item
obligat [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] per [illegible] l [illegible]
et qui [illegible] semel [illegible]
[illegible] Antequam
[illegible] alio modo
modi [illegible] y y [illegible]

quis libellos et c. de ex. si
qs libellos als tenebitur ad
expensas ff. de iudi. l. et
decretale ff. vlt.

De mutuis petitionibus

Dictum est dicendum nunc
de casibus in quibus hinc inde
fiunt mutue petitiones
ideo hic subiciatur de mutu-
is petitionibus. Unde videndum
est primo quis iudex possit facere
reconventionem et quando et in quibus
casibus cesset et qualiter sit pro-
cedendum. Respondeo dico quod
tunc reconventio debet fieri coram
eodem iudice sive sit delegatus
sive ordinarius secundum lite finita
aliud potuit reus re-
convenire et non ante de rescri. ex
c. vlt. et c. dispendia li. vj.
et sic reconventionis fit iudex
delegatus qui alias non esset
quod reconventio non committitur
et c. de off. dele. prudentiam
vers. et fin. secus quando pro-
cedit iudex ut principalis et re-
conventione ut c. vlt. ¶ Pone
quod actor super una re litteras
impetravit nunquid reus potest
illum reconvenire super pluri-
bus [illegible] c. i. et ff. de iu. om.
iu. Sed nunquid per reconventionem
potest actor super re non
contenta in litteris reconvenire
[illegible] dicat quod non quia re-
conventio non intelligitur nisi quando
ad illum qui primo convenitur
¶ Sed pone quod actor convenit re-
um per rescriptum reus reconvenit
actorem nunquid potest reconve-
nire super contractibus [illegible]
[illegible] impetrationem ut quod
non est de rescr. c. vlt. Hostiensis dicit
quod sic et quod in illud [illegible] contra
actorem qui de contractibus
prius non potest aliud convenire ¶
Item ordinarius [illegible]
Iurisdictionem prorogatur pro iudice
cum clericus convenit laycum co-
ram iudice seculari tunc cle-
ricus tenetur respondere
coram eo si reconveniatur nisi

sit talis causa que coram
iudice sit ecclesiastico tractan-
da [illegible] dicit c. de [illegible] fo-
[illegible] iudex ¶ Sed pone
quod clericus conveniat laycum
coram iudice seculari per ac-
tionem et non vult agere ymmo
renunciat nunquid laycus poterit
eum reconvenire Innocentius dicat
quod sic quia sibi apperuit ff.
de [illegible] ff. de orig.
iur. l. ij. [illegible] per originem Sed
quid si [illegible] concedat
alicui quod sui creditores non
possint ab eo petere debitum
infra certum tempus postea re-
convenit debitorem suum
nunquid creditores sui poterunt
ipsum reconvenire Hostiensis distin-
guit [illegible]
[illegible] motu et tunc non possunt
[illegible] favore ad
petitionem [illegible] et tunc possunt
ff. quod [illegible] de al. [illegible]
[illegible] quando debet fieri reconventio
dic quod proposita petitione actoris
reus si vult actorem recon-
venire ante litem [illegible] ei
porrigat petitionem et ita
deliberare super utraque pe-
titione hinc inde habita debet
fieri per litem [illegible] super petitione
actoris et [illegible] super pe-
titione rei Respondeat [illegible] ac-
tor et per [illegible] iudex vicis-
sim audiat tamen utramque
et una sententia terminare debet
causas [illegible] c. i. et [illegible] de ordine cog-
nitionum [illegible] ¶ Sed usque
ad quod tempus potest fieri re-
conventio [illegible] et [illegible] dicunt
quod usque ad sententiam [illegible] de
[illegible] dispendia [illegible] reus [illegible]
[illegible] Hostiensis dicat quod debet fieri
[illegible] in ipsa lite [illegible] fieri
et expresse in aut. de [illegible]
[illegible] coll. ix et est
ratio quia [illegible]
esse [illegible] debet fieri sententia quod reus

reconvenire actorem et actor
forte excepcionem p'ami ulc
dnos et vndet ad q rcas
et apponit dnacionem m
cio et lit' contestacionem Et
imoe vndet ad aliud
inconveniens quia actor
pl petet q ferat' snia sr
p principali et pq ai litiga
tur re conpedacionem et index
debebit ferre snias Ce
ssat aut reconvencio i pma
lialibz actonibus ut i
q° spoliacionis | d' restit spol
in libis et e ce et infra d'
ord' cog' Item spoliacionem
Dic ut ibi q restone Item
in actonibus iniuriarum ul
furti ul dampni dati q
acrimina ep ib qui passus
est possit reconvenire de
ure pat° Releativ q adh'
e est expressum ff de mdi
ly q Item si agit' Item
cessat i crimnali quod co
lligitur cu canb ep congn
tinuale reconveniens no pt
cumlle n esset ex libelt
quia tuc pq d' libertate co
gnosce' m q n q pnz e
Item in casu qui pt gne
iuri s reconvenire no pp
q d' indi intellexmg
d' gn Item q credit'
| de sen q' S ye Item in
arbitro S d' arbitr cu
dilctu Item in spoliacione
facta ecclesie et ecclastic
omnie ar | d' m pro Rela
tum q adh' e et est expre
ssum ff d' indi li q Si
agatur pena actor no
le uius vndet' e ep index d
ei iusticia denegare nec
ipnd audire super tu sna
| de mt casusp Item prelatur
q et culc q pena et p
hz index neglexerit et p'co
dex ab ipo possi appellari ffq

seu sine ap tesm n pig
q uls

De litis contestacione

Supra dictum est de
so competenti tempo
tribunli in foro neque
lit contestato ideo subicitur
hic de lit' contestacione Et
videndu e q sit litis co
ntestacio et quid operet'
cc litis contestacionem Item
nego ci principal hic iudex
apud indicem facta narracio
et subsecuta responsio h'ac
dicit ep hec diffinitio no
est bona ideo diffinit
alr sic lit' contestacio est prin
cipium iudicii p' petacionem
posita et responsionem
ydoneam subsecuta aio
contestandi lite in figura
indicii et tes nocantur
manibz sup' libz et sup
ss nr illa litigantes ar ff
de orig' iur' li et ff q lz
modis pig l ipso Et s
bitur q Ei in medietas et
dz sicut narracio et Rno
p principales psonas non
p advocatos n forte prin
cipales sint adeo indis
crete ut defectus earu
d' lima iudicio p alios sup
pleatur b d iudic p'esto
lit et idem e i omnibus
interrogacionibz d' facto z po
sicionibus sine ait lit' co
fiant sine pp ff d' inter
act Si aut et l y bnadz
et lequm sum q si quia
sup facto includes sanct
volutate quia advocati
fallit ubi quis tenet' ioc
officiu ff de pcm no pfno
Item v'um Item satis p ali
um respondebit d y q q e
ura in mnitt' et ff q ag
q vnm li et l Item
korp actor Item aliu
p alind dz respondere

nõ tñ appellaui ff de iudic. in
tellexmus. Item epũs vs
q in qma ex. Item celasticus
C de pbac l. u. li. Item minores
ff de cta et qma a iure
Item furiosi prodigi et mli
luzuriosa C de ath fil l. c
nulieri. ff man l. si. Item
ueniadi ff. si adolescens.
Ille dicitur a limite dece
virgilimies cuit porta li
teris ut disferit eget libem
aulem cam tñ ostendit
et nõ e mali. de vbg sig
formis c lis aut et ff de
b sig lit. ctis contestac
fit aliqn vera et aliqn
nõ vera sz quasi vera fit
p narracoem actoris et re
sponsionem contradictoria
Alia tñ qd huiusmodi narracio
et responsio fiat aio p
tendendi et cu intencone
directe et opposita. Exemplum
si actor petat et reus
respondeat in iudicio cum
p testacione sz saluo iure
suo ul sit p iudicio si ut
actori resistat ul iudici
lis dicat verba p longa
ad hec nõ pt. nõ sit lit. qr
re ei et ff de da dig h
l. et e l. vna et ff de iudi
ciis re nõ noua c pter
Sed nunquid p peticoem et
peremptoriaz excepcoez op
positam fit lit. qr dicunt
quidam qr sic n fit de illis
excepcoibz que impediunt
lit. ctez ut si oblato li
bello. Item aut excepcoibz
impedimenti lit. qr excepco
rei iudicate ul fu sac
re seu finite ac nõ lit.
dicatur obicetur qr responsum
nõ fuisset obstetiam si que
sunt impetratam opposita
fuissa opposita allegad
h i c de excepcoibz. Lit.
contestatur octo modis im
peditur. Primo ratione perso
ne agentis ut si pupillus

litigaret sine auctoritate tutoris C
qui lit. pz. ff. l. i. et ar. de
cap. cum altis. Secundo
racione persone iudicis ut si
iudex ul furiosus sit iudex ff
de iudi. cum pretor et C de iudi
l. ii. Sed si creditur lib. valz
sña ff de officio pto. Bar
barius et in c. vii. q. tria v
si summus et i depnie nõ bap
tis c iii. Tercio racione cause
ut si cora iudice pedaneo
agitur de causa libertatis
ul ingenuitatis C de peda
iudi l. c et ff de feriis
et C de si
diligentia et c. significa
sti. Quarto racione temporis
ut pote iudice feriato ff de
fer. l. i. et C de fer. c. ult. Di
ut ibi in q lilie. Quinto ratione
loci puta in lupanari ff
de ar. Sed in dicto c ult.
Sexto si cum suo procuratore ff
de pcur. monda. Septimo
si cora iudice qui ullam
hz iurisdiccoem C de scn et
iudic. l. i. et idez intelligas
in processu iudicis in sua
Octavo si libellus nõ fuit
oblatus aut lit. qr quis in q
offeratur de hoc dicitur C de
lib. obl. q. Sed nunquid et
quid sz libellus pone inu
tarum tibi x in quinque eps in
oblatam qrē peto ut soluas
Reus vidit nõ competit tibi
ius petendi et sic respondit
ad ulis suis et nõ ac fum
nunquid e lit. contestata. Nunc
dicit qd sic quia accepit
aliud ost qm mr ius et
act in pra. Sed pone qd reus
negaret dico tu rlo minima
se nunquid e facta lit. qr hos
Et Innocencius dicit qd sic quia
negatio facto p que negatur
ius ar C de iniuriis et a
subsit l. ulta. Sed quid
reus videatur narrata esse
vera sz peticoem fieri nõ

nō debere quia petebat x x i
reus nō debebat ii x unq̄ sī
lr qr h̄o dicit q̄ sit quid
negaū in̄ x per positiones si
gulares et spales et respons
adeo factas nō sit lis q̄
i e c i z b d̄ eo dnd w y q̄
b z aud Et item h̄ pone q̄ lic
tor fecit positiones suas sin
gulares / z ubi dicit pecia
lia in libello q̄testa ee ua
ens negat inq̄ pista ha
sit lis q̄ vidett q̄ nō p̄ma
p̄dicta post dicit q̄ sit ff
de eo dub̄ Si quis
ca. Sed nonne p̄ cof
fessionem rei secta ad petita sit
lis q̄ d̄ distinguit aut
e datus libellus et pposita
narratio actoris aduersario
et ipse cofitetur aio cōtestandi
lite tunc lis e qr excludit̄
pcol depna q̄ ff d̄ cōfess in
sup et ita diffinitiua sn̄ia
ferri contra reum ut ibi
Aut nō e datus libellus
et tunc h̄ reus cofiteatur in iu
dicio nō in dicatur sicut lis
qr nec ferrur sn̄ia diffinitiua
Sz iudex pcipit reo ut soluat
iusta eius tenorem ff d̄ iudic
l a debitori et tale pcepm
nō appellatur sn̄ia sed simplex
dicitur pceptum Item sn̄ia
ra in libello ponatur ad
oia est respondendum ut sit
plena et hic lis qr ar ff
de appel l cum in vna et h
gin qr notatum v sc plura
sunt scilz reus negat oia in libel
lo cōtenta ul si dicat nego
narrata ut narratur et
dico petita fieri nō debere di
fieri plene lis qr cum ad
prima singula r esp ar ff
d v obli pluribus impon et
tia inst c Non va lis qr
sed quasi sit ut accipitur ac
tione regula et vertitur colong
ul ingeling qui detinet nomine
absentis et vacantis notat
dum et dat tempus ad decem
audiendum qui nō venit v
lis dato tunc gastis qui
sz vacatur colong ul in
gheling et gaudiat nomine
dum absentis / z quia da
tempus ad de minas duo
et qui contumax nō venit ha
betur quasi lis contesta quantum
ad interrumpendam longi temporis
pscriptionem / ut ar nō cō.
Item ff eo cum similis
Contestatio litis h̄c opor
quia an lis contestata nō dicitur
quis agere h̄ agere velle ff
rem ratam habere l amplius
Item facit pendere lis dimi
e depositi l nam et b de
reus nō indiscrete q̄ lis
tuis Item tollit dilato
rias exceptiones in q ri q̄ ex
ceptione z e d̄ pba exceptionum
ii p q modo aliqs pueniat
ad notitiam illius qui ppoint
pter q̄ vtatur dilatoria ex
ceptione / dexcepē pesto dubi
z d teste pueniant Item q̄
fructus pcipa pcepit et expen
se facte officio iudicis pe
tunt inst de offo iud qr
illorum et q̄ petat ff de
edil edic b edil q̄ facta
n̄ petatur in libello Item
lite pendente dz cōductor
soluere pensionem x v i quin co
luing quia lite pendente
nichil est innouandum / ut h
te pendente qui ptionem Item lite
pendente int platum et subdi
tos suos interim ei sibdi
obedire ate pp cōs de tonie
ld cum olim z h d offend
Sigint Sz ubi lis qr non
precedit nō valet q̄ accipitur
ut i e c i et i c px ptorum
Adde q̄ sex z nota / d̄ iudi
dissp̄ noscet z d̄ v sign
cum h̄ cum in clemen Et lite
non contestata nō procedat
ad testium receptionem et diffi
nitiuam Sententiam

Ut si no gte ud
pot ad testi
recep ...

Dictum est supra de litis
contestatione. Et quia non
valet quid sit lite non
contestata ideo subiungit sicut
ut lite non contestata non pro
cedatur quod testium receptionem
vel ad diffinitivam sententiam. Unde
videndum est in quibus casi
bus lite non contestata sit procedendum
ad testium receptionem et sententiam
diffinitivam qui in hiis v
ersibus continentur. Absens
vel moriens navigans spectato
rium mutat ingressus pub
licatis et si fuit actor invitus
non agere si iudex officio velit
Restitutio petitio nova qui
provocat absens Trebel
lianum fidei legatum quem petit
exitus Utilitas publica
rerum metus tempora liber non
contestando tamen decedere
litibus. Et lite non contestata
recipi possunt testes qui dubita
tur de absentia diuturna te
stium vel de morte quia pre
senectute et valitudinaria et
aliis de causis vel ex aliqua
rationabili causa timetur
ne veritas occultetur et probationis
copia forsitan ... subtra
hatur. Dum tamen omnibus agatur
sive pars quaecumque sit contumax
sive absens absque malitia
ut tunc iuri non possunt. Et
si actor non queretur ad iu
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
... Item variabitur
si aliquis sit in potestate
et timet ... valde ...
...
... lite non contestata ...
...
...
...

absente et de ... contra quem
opponunt gradus ...
...
...
in quo ...
sive ...
...
sive quia malitiose ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
... De primo vero abs
te distinguitur ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
... parte absente ...
...
...
...
...
... Si
...
...
...
... Si per contumaciam procedendum est
ut ...
...
sit absens non per contuma
ciam distinguitur ... absens
...
...
alio iusto impedimento ...
...
...
tunc testes recipi non possunt

licet nullam sine culpa sua non
tamen sine causa contumax re-
putatur | e quis (est) C. i. ad (de)
carnali ad (et) absentis tunc
pars sua et tunc testes recipi
possunt, quin similiter per le. p.
laus et quantum ... at per glo.
Item iudicat quia iude-
x in actore e [illegible] e lib. gl.
| de primogenita [illegible] Item
materia inquisitionis et
publicationis, e quid sic e
C. ut et alii Item si fugit
actor cum actor e contuma-
cius ut reus e [illegible] tunc con-
tra actorem absentem recipi pot-
testes [illegible] non gl. fere similia
| dedo et [illegible] quod et e
quo et qui iudex [illegible] quin
se [illegible] Item ubi actor
non potest agere propter iuramentum
quia iuravit non repetere
bis [illegible], deinde adiurat
Item si iudex vult officium su-
um [illegible] cum iudex
ab hereditate officio iudicis
se abstinet in [illegible] ut spo-
liator ad [illegible] ut Item
ubi ad iudicis officium expectatur
C. ut ... ab h. de se abstinere
C. i. omnis Item cum minoritate
testes [illegible] officio iudicis
postulat (et) de off. iudi. C.
[illegible] ut ibi dicitur e in quo
iudicis cum duobus [illegible]
et C. [illegible] qui Item et
[illegible] qui [illegible] abstinui-
nt aliquo [illegible] per [illegible]
gravamina [illegible] et [illegible] appellat
et parte adversa se contumaciam
[illegible] absentare potest sim-
[illegible] non gl. [illegible] non
[illegible] ... sint in ap-
pellatione ut in [illegible]
| de ap. [illegible] Item
[illegible] vel [illegible]
[illegible] e dem. [illegible]
Item in [illegible] ... e
ad [illegible] e ubi C. ex al-
C. [illegible] duobus [illegible] et
actum [illegible] in ill.
[illegible] Item [illegible]
ubi [illegible] publicum

tenendum e de pe[illegible] ne dicit
[illegible] qui quia ca. Item i
[illegible] post ingressum [illegible] qui
C. [illegible] Item cum reus e [illegible]
[illegible] quando Item [illegible]
[illegible] e de [illegible] diffama-
[illegible] et de [illegible] Item
[illegible] [illegible] agere
e sim [illegible] De iuramento calumpnie

Viso qualiter fiat litis contestatio
et in quibus consistit
et per [illegible] lis non est
[illegible] videndum e de iu-
ramento calumpnie malicie et
de veritate dicenda quere
tamen iurare debent et [illegible]
tamen et a quo quem [illegible]
[illegible] que sit pena nolen-
tis iurare et in quo de
a iuramento malicie et de
veritate dicenda Iuramen-
tum calumpnie e cum quibus iurat
se bona fide et non calump-
niandi causa [illegible] inomi-
se [illegible] [illegible]
[illegible] se bona et iusta
causa [illegible] et [illegible] non
calumpniandi [illegible] e
e [illegible] et [illegible]
[illegible] C. [illegible]
Et de iuramento calumpnie
[illegible] inconvenien-
tibus qui faciunt iniusta
[illegible] defendit calump-
niari [illegible] in [illegible] nove
[illegible] iuramentum ca-
lumpnie in [illegible]
[illegible] e ca. cum et C. [illegible]
[illegible] et si tunc non fuit prestitum
sufficit quod [illegible] per le. lic.
prestetur et si [illegible]
[illegible] abmittitur propter [illegible]
[illegible] [illegible] facto
non [illegible] [illegible] [illegible]
C. de calumpnia [illegible]
[illegible] civili [illegible] ob-
mittatur ~~per [illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] e
[illegible] C. quia [illegible]
C. [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] qua

in crimina libus et causis spiritualibus s. e. t. i. c. t. ubi et c.

Decalumpnia quoque quomodo iu[illegible] iuramentum est iuramentum calumpnie ad vitandum confracias se actum. Ideo lictius [illegible] fine in ca. principali [illegible] prestabit in causa applicationis se in appellacionibus [illegible] ubi Item iurandum est iuramentum calumpnie ut sacri timore litigatorum insidiatores [illegible] c. e. t. li. Item iurandum licitiam iuramentum ubi non sit aliquis inmemor sue salutis. l. quoniam Et a [illegible]

Vorsitare autem debent istud iuramentum calumpnie principales persone c. e. ut autem predictas et s. e. Inpetrantes et rei et eciam [illegible] dis et tutores et curatores [illegible] c. e. li. et [illegible] pro [illegible] ciuitatibus et curatoribus c. e. li. et quod consuetudine iurant subditi et yconomi qui talia non ignorant se in propriis tractandis c. e. s. e. t. ubi. Item actores et defensores [illegible] c. e. [illegible] Item [illegible] datum in [illegible] nam ipse e. [illegible] quia adipiscitur commodum et incommodum [illegible] dignum est [illegible] et [illegible] Item iurat [illegible] Item iurat [illegible] et [illegible] alius prelatus in [illegible] cum agat pro [illegible] [illegible] regularis et [illegible] [illegible] et cle. aut [illegible] nam [illegible] terrore [illegible] et suffragium [illegible] Item non [illegible] Item [illegible] [illegible] hoc habent speciale [illegible]

[illegible] adimum constituti potuerunt prestare calumpnie iuramentum s. e. ubi li. vi. [illegible] c. e. li. et [illegible] autem et autem principales et si dominus [illegible] iuramentum calumpnie procuratorem instituat [illegible] pro pone aut respondere [illegible] debeat per [illegible] ad [illegible] iuramentum s. e. in appellacionis v. [illegible] li. vi. [illegible] pone [illegible] iurauit decalumpnia [illegible] [illegible] decalumpnia [illegible] dicat quod sit c. e. autem principales et s. e. in appellacionis v. procurator li. vi. Iuramentum calumpnie [illegible] continue [illegible]

Verbis [illegible] Istud iuretur [illegible] et si queratur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Iurabit quod [illegible] se [illegible] et interrogatus non negabit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] in fraudem [illegible] dabit nec promisit nec promittet aliquid [illegible] [illegible] c. e. li. et ante [illegible] in [illegible] in [illegible] ix. Pena

Vero [illegible] ut actor cadat ab [illegible] actione [illegible] habeat et [illegible] in [illegible] [illegible] c. e. li. [illegible] autem iuramentum decalumpnia [illegible] [illegible] primo [illegible] iuramentum [illegible] [illegible] et [illegible] iuramentum [illegible] et [illegible] de [illegible]

l. de ex. re. pastoral. et l. c. In
applone vel in oibus li. vi. et
decretis pcani infi. Secundo
quod iuramentum de calupnia pre
statum in prima lite c. e. auctore
iuramentum et l. e. s. de calupnia
consimilis li. vi. Sed iuramentum
de malicia quoad quis aliquid
innuendiat proponit vel postulat
fieri quod ex malicia fieri de-
tineat et quoad iudex
viderit expedire l. e. In ap
placionibus que in oibus li. vi.
Tercio quia pro iuramento de
calupnia prestant ne ad calupni
ose fiat in tota lite c. e. et
sic statim Sed pro iuramento
de malicia prestatur in ea
ne illud quod proponitur vel
petitur iniquus suspectus habet
proponens maliciose proponatur
vel petatur Sed in hoc
conveniunt quia sicut iura
mentum de malicia prestatur
in oibus causis l. e. In applonis
que in oibus li. vi. ita et iura
mentum calupnie ut dictum est
S. et que in singulis Item differt
iuramentum de calupnia a iu
ramento de veritate dicenda
in duobus Primo quod primum
mentum de cal. indicitur de ne
cessitate in ar. de honis quo
mitte ad ar. que plus et ut
l. scr. statim sine dilacione
veniret Sed secundum vel non
ut non dici dubito Sed
de iuramento de veritate non
respondetur ii de sua sine
de veritate quia sit et l. de
hoc ipsum quod verbum sonat ex
de iud. sal. l. iud. cam. ff. de
temere litigiis quod alii et l. decretis
pecani li. vi. dubitare
de veritate Ideo habe
bit iudicatas ad deliberandum
si dicat se dubitare quia
semper Sed dicat. Ideo vel ignoro
ff. de interrog. act. lex ingratus

Sed quia iuramentum de
calupnia insta calupni
turget que iuramentum
de veritate dicenda locum non
habet et quia inquit. de quo
veritate dicenda vel libus vim
tiget Sed in qu. ix. horam et
vel loz Sed dur. fabulatem
in quam vel causa et l. de actuum
dilatione Conveniunt autem iura
mentum de cal. et de veritate di
cenda in tribus Primo quod si non
fuit iuramentum de calupnia
vel de veritate dicenda impe
dire potest utrumque postulacionis
inqualis parte litis perstat
Secundo quod in qualis ca
usa spiritualis et temporalis et criminalis
de calupnia sicut de veritate
dicenda iuramentum Sed pre
stari et exigi in hoc possit
l. e. S. de calup. li. vi.
Tercio quia licet sit iura
mentum in ea principaliter de
veritate inchoat in ea ap
plones utrumque prestabitur
iuramentum l. e. In applonis
iuris li. vi.

De dilacionibus

Dictum est supra de iu
ramento calupnie et
de veritate dicenda in
qua datur dilacio ad
iurandum Ideo hic subiciatur
de dilacionibus de quibus
videndum qui sint et unde
unde reus Sed tribus edictis
citari vel uno peremptorio
quod idem est Sed tantum quantum
tria edicta xx iii q. in de
illiciata et ff. de re iud. contra
maciam ff. de iudic. ad
peremptorium contra in per
petuorum illud patet iudex autem
sicut iudex viderit expe
dire ff. de iudic. non iniquae
et C. ff. off. dele. Consultat
Sed tunc in citatione Sed exp
rimere causa que hoc fecit
ut per illa causam non habeat
appellandi C. de dil. minor

resti cum ceteris inf alteas
eo poterit appellari jcc i. Re
cuss admodum de litem
dilacionis ad respondendum
et plures cautiliones potuerit
preter informari actorem
confirmatis simul ad decla
randum aduocatum et consilium
actorem in quin d' indicatis
et quibus ex causis ima ab
hostibus et c. sed hodie semper
sed in hoc tamen ad libellum de
beat respondere de ipso facto
non dabuntur indutie ad
quaerendum ad respondendum
aduocatum art. sed demum
peremptorie, quia semper ipsum
de ipso agitur de facto pre
uium sit quod actor petit vel
alias enim dilacio fieri ei dada
e quam vocatur admodum in
quin et offeratur hoc diat ge
et si reus recipit et actor
replicat bene datur actori
dilacio sed actori ab initio
dilacio data non debet quod in
stancia venire potest in q
in et contrarium de ei aut
Item dantur dilaciones gra
tis sine vel in priore quam sit
si extra prouinciam vbi litigat
gitur c. vel fiat vel iusta pro
cantur, non amplius quam
tres menses indulgentur
si a iudicibus priuatis inter
dum c. ex transmarinis
et menses ix c. e li. c. in q
in et contrarium sed ille di
lacionis videntur hodie
arbitrarie ut index consi
deratur locorum distancia et
temporis qualitate indutie
ab eis venerit ut de app. cum
sit ro et de re iudi quod ad
consultationem imperatoris
maiestatis causis tamen vna di
lacio sed dari et illa sine
tac negocium sit an vel tractanda
e danda vel tardanda ita cognita ff
e l. ult. et ordine et sublim
nali dat. die actori et
tius non ff e l. ult. et debet

dari dilacio iudice sedente
pro tribunali et vtraque parte
presente et cau cognita de plano
et si plene in q. in et audire
et data dilacione iudicis officio
conquiescat donec tempus di
lacionis effluxerit c. e. sine
pr. Item iudex de quo sed di
lacionem dare ad mali ac
conducendam rei, de do et am
put et c. tamen olim et per sacra
gratiam per peremptorium ex de
ff de le consuluit. Item
si quis proluxitate publicacio
tatis sunt adducti testium
non debent tunc quemadmodum pro
mis renouandi donum habebit
l. e. c. ult. et in aut de scis et
c. Item vero quia et b. de stipe se
ult. et ibi contraxisse vel in de
licta loco deliquisset vel rem
aliquam tunc emisset, quia
tunc respondere tenetur alias
dicetur ei actor vbi altera
defendi domum ff de iud. vi
al, lege et c. et l. ff. Item
qui cum domini vocati sunt
testimonium vel quam iudicandi
ibi accessuri sunt vel q
cum q' causa applicationis re
neuerit vel eciam tale reddere
Item propone mis renegandi do
mum habet si non ibi contraxe
erunt ubi conueniuntur, h
plicantur ff de iud. l. ing
litigatis ff et sequentibus

de feriis dobra navka chana

Visum est de dilacionibus
que dantur agendi
et fieri subiciat de
dilacionibus que dantur
ante de feriis. Unde
videndum est quare dican
tur ferie et quot sunt species
et quid possit agi tempore fe
riarum. Ferie dicuntur
quia secularibus negociis
immunitates prestant ff
legum dominus ferie sollat
distinguuntur quia alie sunt re
pentine vt que dantur a
principe obuienciam ipsius

et honorem ut dies nativi
tatis sue vel filii sui vel diei
principis, dei po vel ab aliud
quia uxorem duxit et is
tas nemo per iudicem principis
c. e. auxilio. Alie dicuntur
propter anni utilitatem ut tempus messium et
vindemiarum, c. e. c. ult. ff. et
ff. e. l. i. et in dictis feriis re
ad messem laborum ut quo
cessat tunc homines a causis
abducuntur variis temporibus
secundum locorum diversitatem, quia
quidam colligunt tardius mes
ses vel vindemias
et alii citius ff. e. presides et
illo tempore nec potest appelli
atque ut non valet sententia ff.
e. l. Sed hee appellantur
admodum vernie salte.
Vel licet contestentur puta si
tres vel alii ut filii et da
nnum et in minie et alibi
tempore pretura ff. e. l. et ea
pruit et e. l. ff. et dicit in re
tunc per appellari. Sed non
appellacionem propter que c. e.
e. l. possent tamen fieri de commu
ni consensu istis feriis venien
tibus, c. e. ult. ius. Et alie
dicuntur solemnes sive
festive que introducuntur
ob reverentiam dei et sanctorum
que tales sunt Nativitas
domini, Sancti Stephani,
Iohannis Ewangeliste, Innocentum,
Silvestri, Circumcisionis,
Epiphanie, vii diebus
dominice passionis, Resur
rectionis cum vii sequentibus,
Ascensionis, Penthecoste
cum duobus diebus sequen
tibus, Nativitatis Iohannis
Baptiste, festivitates virginis
gloriose que sunt celebrare
quatuor temporibus anni ce
lebrate videlicet in hyeme
Purificatio, in vere Annun
ciatio, in estate Assumptio,

in autumpno Nativitas.
Alia duo festa scilicet Commu
nio et Reliquie sunt debet
esse sunt hinc xii apostolorum
et Laurentii, dedicatio beati
Michaelis, beati Mar
tini episcopi, dedicatio cuius
tibet oratorii et omnes festivitates
et dies dominice et ille fe
stivitates quas singuli
episcopi in suis diocesibus cum clero
et populo duxerint solemp
niter venerandas. Quod
intellige de sanctis cano
nizatis auctoritate Romane
ecclesie quia episcopus non pos
set per aliquem sanctum ca
nonizare, c. e. de rel. et ve
neratione sanctorum c. i.
Item festum sancte crucis
de qua in textu. In festis
conquiescit strepitus
iudicialis ita ut processus
habitus non teneat nec
sententia dicitur hec prius
lata licet partes consentiant
c. e. ult. et de qua in ea nisi
fieret propter pacem vel concordia
ut transactiones et pacta
c. e. l. ult. vel nisi necessitas
urgeat vel pietas suadeat
c. e. ult. c. in ii. ut si urg
tio esset tempore pretura ff. e.
l. ii. et iii. vel nisi esset cele
bilem vel misabilem per
sonare quia talibus omni
bus une dierum distinctio
non est habenda l. xxiii. di.
Utrum et de quo v. unde cum
vii v. hec et sciatur causas
sive tractare dicitur parte
cus admissio in aliquis
sio de pietura et in q. a.
humanus mora testis ab
ce volentis. Eundem fe
stis pro ius filius ex ii esse
sunt divinitas secundum di
versas consuetudines. vij

celebratur ab aliquibus
in octava penthecostes cum [illegible]
a baliis [illegible] de trinitate fa-
ante adventum domini Sed ecclesia
romana in usu non habet
ut in aliquo tempore celebret spe-
cialiter festivitatem cum sin-
gulis diebus gloria patri et
filio et similia dicantur
ad laudem pertinencia trinitatis
ex. c. ij. q. [illegible] Iudicibus
autem dominicis et aliis de-
bent clerici vacare ymnis
psalmis et canticis spiritua-
libus de conse. d. iii. Item alia
Item predicationi et virtuti-
bus et regularibus disciple-
nis magis quam in aliis diebus
[illegible] d. vi et hoc est ut decore
et de sta. mon. cum admone-
[illegible] In refectorio Et ut
ipsis possint melius vacare
debent abstinere ab omni ope-
re servili et non solum a pecca-
to sed etiam a mechanicis et agri-
cultura et ab aliis secula-
ribus sed ut mercimonia eis
non fiat nec placita nec aliquis
ad mortem vel ad penam inter-
ficiatur nec sacramenta prestare
alia necessitate cogente
e. t. i. et xv. q. iiii. [illegible]
[illegible] vel propter [illegible] que aliis
[illegible] dicitur pax et fa-
milia fidei [illegible]
dampnum [illegible] vel possunt
[illegible] Pro
pace e. c. i. et xxiii. q. [illegible] omnes
[illegible] Profanatio [illegible]
[illegible] et i. d. [illegible]
[illegible] Pro fide et [illegible]
[illegible] Significa-
[illegible] dampno dato [illegible]
[illegible]
[illegible] virtute [illegible]
[illegible] et xxiii q.
[illegible] Et [illegible]
[illegible]
[illegible] observari
[illegible]
[illegible] qualitatem

et diversarum regionum consuetu-
dinem sed attendi et servari magis
consuetudo [illegible]
[illegible] et [illegible] timendum [illegible]
c. ii Sed die sabbati debemus
potius operari quam aliis diebus
ne iudaizare videamur de
cons. di. i. [illegible] preterea
Iudicibus vero dominicis et a-
liis festis [illegible] in mare
ubi [illegible] solempnitatibus
[illegible] allata capi [illegible]
[illegible] usque [illegible]
[illegible] causis et temporibus
[illegible] congrua [illegible]
[illegible] egressiones
[illegible] vadunt [illegible]
[illegible] transcurre Idem
dicendum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Idem de festo [illegible] quod sermo-
nes [illegible] notabilia [illegible]
[illegible] tradentur oblivioni et
[illegible]
[illegible]
ad edificationem ecclesie [illegible]
[illegible] ligna et la-
pides [illegible]
insufficiente non est distinctio
habenda arg. lxxvi di. [illegible]
[illegible] iniqua et
[illegible] religiosos
[illegible] Nota quod
[illegible] pascha et penthe-
costen [illegible] Et aliis fe-
stivitatibus [illegible]
[illegible]
[illegible] id velit fieri
in secreto In [illegible]
[illegible] ordinato
[illegible]
[illegible]
[illegible]
in summa ecclesia celebrari
lxxvi di. [illegible] De ordine

rogationum

Quia in [illegible]
[illegible] dictum est
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

questionem de subiecto hic de or-
dine cognitionum. Unde pri-
mo est utrum principalis vel in-
cidens primo debeat tractari
et an sive principalis vel in-
cidens sit prius agendum. Et quid
de questione prolatoriis. Item
quod precedat alii possidere
vel Respondetur quod si due sint questiones prin-
cipales et sunt ambe ci-
viles que prius proponitur prius
tractatur et prius sententia ter-
minetur et ideo est remedium quod
per [illegible] quando due sunt civiles in-
cidit civilis et tunc de ma-
iori est quam cum cognoscitur
et pronunciandum ut si quis agat
de hereditate et alter incidenter
criminaliter proponat quod non sit legiti-
me natus de hac autem incidenti
est pronunciandum secundum iura quia
simul sit heres vel si pro-
batur quod similiter que primo
est expedienda in quaestione ix. quod si de
hereditate et ff. de he. [illegible] cum
civilis precedat criminalem
que est primo tractanda ut si quis
credens se liberum accusat
aliquem de crimine et opponatur
sibi quod status prius tractabitur
incidens quod de statu in
quaestione quod si de crimine et ff. et C. lxiii
cumque criminalis precedat ci-
vilem in quaestione xi quod aliquando vero
civili et hoc quando utraque est
continens. Item si altera sit
incidens refert utrum pre-
mat principalem vel non. Si
non premat nihilominus potest
tractari principalis. Et ar.
supra eo. Si vero premat et
principalis non possit trac-
tari sine incidenti tunc
de incidenti erit prius cogno-
scendum ut in C. supra eo et
hoc ubi questio precedat crimina-
lis criminalem quando prius omne
est in ambobus ipsum aliud.

de maiori est primo cogno-
scendum in quaestione ix quod primus
et C. ad leg. Iul. nihil de adul-
terio et C. ad leg. fal. et pla-
ceat. Item si due questiones una quod
dependet ab altera et tunc
simul non sunt tractande quod
sic esset dispendiosum intrare
processus et sine utilitate
ut si accipiat de quaestione
sententia ex hibita et ff.
de of. dele. prudenciam
et extra. Item super inci-
denti et principali fit
pronunciatio. Distinguitur inter
questiones incidentes et emergen-
tes sive exceptionis.
Incidentes quod dicunt quae expec-
tit res causa an lite quod
puta pactum de non petendo
res iudicata dilatio in-
cestu consanguinitas que
obstat nimio vel aliud
quodcumque impedimentum
perpetuum in tali incidenti
non pronunciatur. Item super prin-
cipali et C. ubi quando civilis
incidit criminali ut cum quis
accusat quem pater contra
necessariam statuit quia si fu-
erit primo pronunciata non
potuit accusare in quaestione
xi quod aliquando vero quando consistit
et C. ad leg. Iul. de ad. quando
vel in civilibus civilis premit
aut ut si de hereditate agatur
et opponatur quod non sit filius
legitime et quando filius sit
legitimatur et que si de
hereditate. Item emergentes
dicuntur ille que expectant
et emergunt in lite puta
an dilatio sit danda an
non vel talis interrogatio
positio facienda vel utrum agens
sit in possessione libertatis
vel non. In istis enim quibus
pronunciari de ff. de liber.
ca. liberis quod vel alius non

Poterit iudex procedere in pri
cipali ff de iudic. de qua
re et in d'. tit. postea super vn
de incidens primum emergens
integra differt. ¶ Respondens
peteris ab adversario restitu
tionem non potest nisi de alia possessione
spoliatus s. e. c. ult. Nec pe
titi referri quod petitis super
eo quibus continetur c. de
tri. Item ordinarii et s. de
resti. spol. in libro in causa
non possum restitutio s. e. c. ult.
et c. de Coliate. ¶ Sed ubi
duc[it] quomodo possessione proponit
adversus ille simul petit tra
ctari s. e. c. illi sinistra re
gulam tamen [illegible] appellat
super agat pro d'. mod. que por
tur una causa de [illegible]
s. e. c. ij. quia utrumque spoli
[illegible] s. e. c. ult.
Si vero unus agit petitorio
alter possessorio distinguere
quia aut vellet obiciat spo
liationem. Si vero petit resti
tui dicta due sunt quod [illegible]
et petitionem [illegible] i. modo
actionis fit cognitio de
spoliatione tunc simul tractatur
de simul s. e. c. ij. Si in modo
exceptionis proponat spolia
tio tunc primo tractetur quod
spoliationis s. e. c. ij. Si vero
agat de spoliatione contra spo
liatorem et causam
[illegible] tunc [illegible] opponere
de sua spoliatione et in modo
actionis et in modo exceptio
s. e. c. ult. Sed in hoc fit ca
vitur utrum magis expedi
at agere vel excipere
Magis [illegible] expediat causam
possidere tamen adversarii [illegible]
sua [illegible]
[illegible] exceptio [illegible]
[illegible]
[illegible] restitutus s. e. c. ij. [illegible]
[illegible] istud re
[illegible] et super [illegible]

[illegible] non secundum [illegible]
Si magis expediat [illegible]
[illegible] quam spoliatus proponat
[illegible] spoliationem [illegible]
[illegible] restituere s. e. c. ij. et
ult. Et idem est si petitorio
agatur quia [illegible] duplicat
per propositionem suam spoliationem
[illegible] c. ij. [illegible] super de
[illegible] fit [illegible] et
[illegible] spoliationis. De
[illegible] ad [illegible] fit [illegible]
[illegible] et [illegible] tunc [illegible]
[illegible] propositione spoliationis
in modum actionis s. de rest.
spol. ex [illegible] ipsa re
stitutione [illegible] ingressus [illegible]
principal. Si vero in modo
exceptionis non restituetur
sed tantum repellit agentem et sic
[illegible] causa [illegible] quod
spoliationis. Item [illegible]
[illegible] non potest opponi re
[illegible] petenti [illegible] sic in
[illegible] admittenda [illegible]
[illegible] c. d'. [illegible] c. ult. et
[illegible] de [illegible] in [illegible]
Item momentaneam possessionem
cessat [illegible] c. [illegible]
de [illegible] c. ult. ¶ Sed si con
[illegible] possessorio [illegible]
[illegible] ille possessorio [illegible]
[illegible] de spoliatione [illegible]
[illegible] de [illegible]
debeo admitti. Sic quia
ad aliud proponit ut actor
et ad aliud ut exceptor [illegible]
[illegible] de rest. spol. [illegible]
[illegible] in illa

De plusp[etitione] [illegible]

In iudiciis
saepe plus petit quam
[illegible] videndum
est quibus modis plus
petit et qua poena plus
petens puniatur. Unde in
modis plus petitur scilicet
causa tempore re et loco [illegible]
[illegible] plus petit causa tempore
re et loco s. e. t. ult. [illegible]
plus petitur ut petito
[illegible] sibi [illegible] vel [illegible]
[illegible] Si petitis

in distincte decem vel debe
bit aliquid incerte et petit
etiam speciem plus petit temp
ore vel auffere eciam certum et
non est quod dicitur inde Si quis
sunt et ff. de mi. Sed sunt
insti. Tempore vero plus petit
quis quando ante diem vel ante tempus debet
petit illud ante tempus puta
debeo decem in pascha et
petitur in nativitate vel ante
adventum conditionis Re plus
petit quia decem solvi debent
et viginti petuntur Loco plus
petit qui quando ubi solvi
solvi debet alibi convenit et per
§ et vero et de quoque Ita
plus petendi in istis quatuor
modis erat olim quod in tota
causa puniebatur insti. de act. Si
quis actor insti. de except.
et appellatur Sed hodie non
sic punitur quia enim ante tempus
petit inducias duplicantur
et nichilominus in expensas punitur
insti. de excep. quod hodie et si e
t vero fallit in tribus casibus
in quibus plus peti ante tempus debetur
C. de inter. dot. l. 1 et ff.
que instan. causa l. certi cum
et ei si debitore et ff. quod
falsa cum si fideiussor Si
vero causa vel loco plus pe
tat aliquis ut est aliquid da
mpnum reus sustinuit circa
sportulas hinc actor tri
plicem penam patietur et hic
triplum punitur et in aliis
expensis condempnabitur insti.
de act. quod triplum hoc est verum
sine dubio et hoc de nove
bitur Sed de me cum non
condempnatur in inexpressis
ne unde ut et ita quod illa
pena ibi non apponitur et
hoc pro lite quod causa litis quod
latum est peccatore sed non propter
sine pena et est l. i sie
la l. amplius et tar
§ et vero De causa possessio
nis et proprietatis Rubrica

Quia in iudicio quandoque
deducuntur simul questiones
possessionis et proprie
tatis ideo hic subiciatur de
causa possessionis et proprietatis Vi
dendum est quid sit quod pos
sessionis et proprietatis causa
iudicialis petitur dicitur
et quid possessio et proprietas
quod sunt interpretata et qui
modo Questio possessionis
est in qua de sola possessione
controversia vertitur Alia
questio proprietatis est in qua
de sola proprietate quod hic est
de solo dominio ut quod Pos
sessio transfertur pluribus
modis quorum in istis exemplis
continetur versus sine re
mutuate vendit dote Cla
ribus et tacitis incausa co
ducis sicut Transmutatione
aliter dictur possessio transfertur
versus transfertur si adiudicatur vel
dote vendat hic de acquirenda
possessione que in causa vendicatione
vel mutuate ut si rem ma
in penes te deposita ut
dem tibi insti. de rerum di
visione Item traditione
claudicum et § et deinde
et de rerum sane et ite
mens Item si quis rem
mam nomine alieno vel
possidere ff. de rerum bene
ff. illa Item inste pos
sidet quam petere actore pos
sidet ff. acquirere possessionem pos
sidendum et l. quemadmodum
et quasi possidere quod
hic causa tribus verbis
acquiro iure et causa causa et
causa pro dominus acto et cum
olim hoc est verum ut in pos
sessione tenetur quoniam re
stat an illud receptum
sit de rerum qui in manum
ut sito plenius et
in maioribus singulis
Duplex actor indicat

consuetudinem [illegible] qui sta
[illegible] et e[st] [illegible] aut
l. in inst[itutionibus] [illegible] possessi
onibus [illegible] simul q[uod] illa dicta
possessionum. S[ed] de retinenda
vero et recuperanda [illegible]
prestaret [illegible] pro adipiscen
da possessione [illegible] bonorum [illegible]
[illegible] quorum [illegible] et interdictum
quorum legatorum et interdictum
salvianum ff. quorum bonorum
l. i. [illegible] quorum le. l. i. et
de salviano int[erdicto] l. i. Interdicta
autem pro adipiscenda possessione
datur bonorum possessori et
heredibus [illegible] dicuntur
adipiscende quia licet here
dipeta [illegible] instituitur et he
reditatem adit efficaciter dicitur
heres [illegible] hereditatem in pos
sessionem tamen non adipiscitur
nisi apprehendat possessionem
ff. de acq[uirenda] he[reditate] [illegible]
[illegible] [illegible] possessionem
dat[ur] interdictum uti possidetis
et utrubi [illegible] dicuntur
adipiscende et [illegible]
Interdicta [illegible] quod interdictum
[illegible] ne aliquid [illegible]
[illegible] dicuntur [illegible] in he
[illegible] loco [illegible] [illegible]
dictorum data [illegible] actio
que interdictum olim [illegible]
formata et [illegible]
[illegible] quibus [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] et ad
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
quod possessio et proprietas simul
possunt [illegible] vel non
[illegible] sunt opiniones [illegible]
[illegible] et azo [illegible] dicunt
[illegible] possunt simul [illegible]
[illegible] et [illegible] ratione
[illegible] interdictum [illegible] et
rei vendicatio [illegible] ad
[illegible] [illegible] de alie[natione] [illegible]
[illegible] ff. de vi et vi ar
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ff. quorum bonorum

[illegible] c. de [illegible] ordina
[illegible] et c. de [illegible] [illegible]
c. [illegible] [illegible] simul [illegible]
in [illegible] et dicit quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] adipiscende ff. quorum
le. l. i. [illegible] [illegible] re
cuperande ff. de vi et vi ar
mata [illegible] [illegible]
[illegible] ff. de acq[uirenda] poss[essione] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] rem [illegible] possessorio
agere [illegible] possessorio [illegible] re
[illegible] ut ff. de vi et vi ar
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] quod possit simul agi de pos
sessione [illegible] et de pro
prietate [illegible] l. e. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] re
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et c. [illegible] In
[illegible] interdicta non [illegible] et sic
intelliguntur [illegible] plures opi
niones [illegible] [illegible]
agitur possessorio et alter peti
torio illud [illegible] adimi
[illegible] l. [illegible] [illegible]
et [illegible] Item an [illegible]
et [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de ord[inis] [illegible] et [illegible]
ait [illegible] [illegible] de
fendere [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] sic distingue aut
[illegible] [illegible] possessionem
et [illegible] ad [illegible] [illegible]
distinguitur [illegible] interdictum
adipiscende possessionis aut
recuperande aut retinende [illegible]
[illegible] adipiscende possessionis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ff. quorum le. l. i.
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] recuperande [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] retinende pos
[illegible] distinguitur [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]

possidet et detinet non per inte
tam sunt quia a sibi duct ff
cum quia eum promit rei ven
ditorem dicit alium possidere ff
vendicio examinata quia possi
denti non datur actio nisi
act. q. ffstequo et qui dixit
uti possidetis de sed possid
Vnde pendente indicio num non
per tradire ad alium nec obstat
ff. de acq. pos. naturalis q. Michael
l. utrum quod dico quia illem
notabat se possidere vel retin
cavit per l. alium antequam inchoo
aut fiat aut possidet si non
detinet tunc per sunt inte
tam ff de rei vendi officium de
Vi et vi ac voluntas Si ad
usus intenta distinguitur aut
lens volt incontinenti probare
dominium aut non Si volt
continenti probare potest ut sed his
Sed si non volt distinguitur aut
valde premit prim quando ad
primam exceptionem Si primo
dum quando dicitur est inductive
petitionis et civilis sic tracta
de re decore ius cum allandit
Vt ibi q. restitutio Si in mod
exceptionis distinguitur aut
in medio adipiscende aut
recuperande Si in medio
adipiscende primo super exceptione
erit cognoscendum de ord.
cog. cum dilatoria nisi et c. ult.
Si in medio recuperande super
possessorio erit procedendum
Vt in his item cum quo
exceptione et subtra indi
re debent tractari ut ex c.

De restitutione spoliatorum

Spoliati statum in medio
restitui petere consue
verunt ideo hic de
restitutione est videndum Et unde de
beat restitui et cui quia et qualiter
Et primo de restitutione spoliatorum
Secundo de restitutione furti usu
re et symonie Tertio de
restitutione raptore et emptore

Quarto de rapina et restitutione sec
dum raptores Quinto de
restitutione iudicis male indi
cantis Sexto advocati testis
et actor Septimo de restitutione
prelatore et clericorum et incipit
acquisitore Octavo de restitutione
transfugii Nono de restitutione
questore et tallione et dampnore
in bello iniusto Decimo
de forma restitutionis et utrum
de rebus restituendis possit
fieri elemosina Vndecimo de
restitutione mulierum qualiter
sit facienda Primo quod
de restitutione spoliatore est
videndum quod sit facienda
et qualiter et in quibus ca
sibus restet restitutio spolia
torum Spoliatus de quibus
duplicat vel ab ut mariti
alicuiorum vel beginis ie ex
transsumma ex quibus libus
et c. capte secundo sit ad
dicatur ii de de more q. ad
restitutionem usque nisi Aut
actibus est spoliatus et
tunc antequam quod dum ei re
servatur est restituendus quod
habeo ea est sine rigorem
iuris restitutionis ie in quo
in de quo cum re pecit eadem
ipse ac fine ff de pe. bo
na fide quia rebus suis est
spoliatur ut cum eiicitur ap.
bone sine bursti vel pat
monio suo vel maiori parte
patrimonii sine distinguitur
aut ab adversario a iudice
Si ab adversario opponatur
exceptio spoliacionis habet
exceptionem quia non tenetur
respondere donec fuerit re
stitutus et hoc tam temp.
bus quam in criminalibus De
ab alio ipsum ab adversario
criminalibus non auditur si inc
riminalibus bis lo in ex
e fertur nisi bis hinc
habetur locum contra spoliatorem

Ut possit implorare muni
ciu[m] restitutionis in se frangens
spolia[m] h[ic] vi[i] extra de test[ibus] c[apitulo] tal[is]
in quibus apparet restitutio[n]em
et qui spoliatur et absens
infra [illegible] et non malitia
sed nec contumacia esset
restitu[endus] [illegible] et absens et
[illegible] de consilio [illegible]
[illegible] eadem qui spoli[a]
[illegible] et [illegible]
intelligimus et [illegible]
[illegible] Item [illegible] qui venit
[illegible] spoliatus [illegible]
[illegible] obtinuit spo
liatio [illegible] sponte renunciat
[illegible] sit admi
[illegible] distinguunt aut
[illegible] nichil operatur
renunciatio [illegible] admittenda
et tunc non est admittenda
de [illegible] remissione
Sed aliud operatur di
stinguunt an renunciat re
[illegible] et tunc ad
[illegible] et de [illegible]
[illegible] a primo [illegible]
[illegible] distinguere aut si
tunc [illegible] ad [illegible]
ut spoliatus [illegible]
[illegible] admittitur e [illegible]
ante aut [illegible] tunc non
admittitur [illegible] acceptata
[illegible] cum spoliatus non
[illegible] possidebat si tamen ha
[illegible] se [illegible]
[illegible] pro conditione possedit
[illegible] in [illegible]
[illegible] qui [illegible] spoliatore
spoliatus agentem [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] se [illegible] li vi
[illegible] possidet
[illegible] possidet
alteri [illegible]
[illegible] possessionem li
[illegible] sunt [illegible] quia [illegible]
[illegible] pro
[illegible]
[illegible] alie na paro
chia in constitutus et sit
[illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] se ad [illegible]

li vi[i] Item laicus non petit
restitutionem decime [illegible] tam
et in [illegible] post [illegible] de
[illegible] ca[pitulo] quam
[illegible] Aut officio iu
dicis e[st] spoliatus tunc dis
tinguere [illegible] ordine
[illegible] servato Aut [illegible]
[illegible] ordine non restitu
[illegible] constitit ad hoc
[illegible] exceptio [illegible]
[illegible] ordine non [illegible] resti
tutione se [illegible]
in [illegible] / [illegible]
[illegible] sponte [illegible] re
[illegible] in quo [illegible]
[illegible] acceptata / Sed
[illegible] impediat enormis
[illegible] qualitas [illegible]
Supra ca[pitulo] Item [illegible]
dalum in quo [illegible]
[illegible] qui sunt manifesta
[illegible] non e[st] [illegible]
[illegible] de [illegible]
et [illegible] ad petitionem [illegible]
datur [illegible] spoliato
vel contra spoliatorem vel
alium [illegible] tenentem [illegible]
[illegible] donec fuerit restitutus
[illegible] spoliatione
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] ad restitutionem fa
ciendam tenetur dampna
et fructus restituere non [illegible]
[illegible] et qui [illegible]
[illegible]
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] colligendorum et
conservandorum fructuum
[illegible] tam in bona fi
de [illegible] in mala fide
[illegible] sine [illegible]
[illegible] et
[illegible] et
[illegible] et [illegible]
[illegible] intra
[illegible] qui [illegible]
[illegible] impediat
[illegible]
[illegible] fructus
[illegible] fructus intelligunt

Deductis necessariis expensis ff. de
usu. et usufructu. et ar. xij. q. ij. no-
bis cum dispensacione talli q. re-
bone fidei possessor tenetur resti-
tuere de illis aliis licet et et
consumptos preter hec vero que
vmmisit et perceptos ap. pre-
cedente C. de rei ven. cer-
te ar. ij. c. consequente a male
fidei possessor non aut violenter
tenetur restituere omnes quos per-
cepit ab eo pervenisse ad re-
he qui et per te de rei vend.
Si fundus. Si vero fuit vio-
lentus tunc tenetur restituere
perceptos et quos percipi potuit
predecessores possessores sicut
et ff. de pet. hered. §. et si
quis agit et hec est vera de fruc-
tibus industrialibus ut
vino frumento et similibus
De ista materia habes nota
in ff. de rei ven. l. fructus
et in summa azonis de rei
vin. de rei ven. vers. usu
v. 4 Messis cultura lac la-
nis collige cetera collige
na que proveniunt sine cura
Secus de naturalibus ut pomis
et aliis quos sine opera
suos possessor bone fidei
non tenetur reddere unde
ff. de usufructu et l. usu fru-
ctuarius omnis utilitas ac-
tionis continetur ff. de v. sig-
ni. pror. et qui restitutionem pe-
nam de hoc restitucionem in pre-
senti cum ij. c. presumpcionis et
si probant spoliacionem credere
iuramento lucet super rebus
amissis et et incertis et ubi
de hoc ibi in c. Illa ubi et
est plenius Secundo videndum
est de restitucione furti et usu-
re de hoc dixi supra de usu. et resti-
tuere tu sequentibus et de si-
monia dicta pecunia restitu-
enda de sicut de symonia
c. Item qui recipit et c.

Si cui tercio de restitucione
raptorum sequitur Nam si plu-
res fuerint raptores simul
vel prestando auxilium vel fa-
vorem sine quo alii ra-
pinam aliter non fecissent
quilibet tenetur in solidum
quia agentes et consencientes
corporali par pena con-
stringit xj. q. iij. omnes
et ij. q. i. notum nisi et multo
fortius qui raptores de-
fendit in suo errore vel de-
fendens sibi recipitur vel
quorum nomine fit rapina
si ratificat vel primo man-
dat extra de sen. ex. c. mulieris
aliorum xi. q. iij. qui consentit
et c. sicut et c. cum quis
ut in c. de sen. ex. c. ab eis
et vj. Secus si unus satis
fecerit de toto dampno
alii liberantur quo ad da-
mpnum preter interesse quod bone
fidei non patitur ut idem bis
exigatur ff. de reg. iur. bo-
na fides Sed satisfaciente te-
netur alii satisfacere pro
sua parte tamen in foro ani-
me licet non in foro con-
tencioso quilibet teneatur
in quadruplum infra an-
num ff. vi bo. rap. l. i. et ij.
Si vero consilium dedit
vel favorem tamen alii erant
alias facturi tunc tamen tenetur
de hiis que habuit vel
expedivit et de eo dampno
dato ab ipso vel eius facultate
occasionata vel directe
de iniuria et c. ij. et c. et c.
de etiam et c. gl. tua et c. de
sen. ex. in alia et intel-
ligere de illis ad quos
talis res devenerit sive
sine ab domino sive alio
titulo per emptorem et ami-
cum pretium C. de rei vend.
Si mancipium x. q. ij. hoc

ut infra et C. de emptione
Si fundum et omne lucrum
quod cum prouenit deducto
precio tenetur pamphilag er
rogare xiiii q. v. quod hec
et quod si nec liberatur tam
altera vendendo causa sup
ultimos casus emptoribus
vel si res morte uel casu
perit uel si violenter sibi au
feratur vel si furtiue sub
trahatur uel alio amittatur
amittatur restituere tenetur
quia commisit furtum rem
alienam inuito domino contrac
ta ff. de furtis l. i et si in fine
et in mora restituendi possideo
qui fur. l. i et l. Si pro fure
C. quod est et l. rem. Et debet
restituere rem ut meliora
tam alias si reddit deteriorem
adimpleri prouenit non liberatur
ff. de quod fur. In re furtiua
ff. C. de re vendita et tu
et adde quod dicatur l. de tap
C. ult. de usuris quod restituere
et idem intelligas de
re inuenta. Viii. aut
Si quid inueni quod non red
didi rapinam quantum potuisti
fecisti qui alienum negat.
si posset tollere xiiii q. v. Si
aliquid inueneris. Vicesimo
de restitutione iudicis male in
dicantis. Ff. aduocati test.
et actoris siglari et vide
Iudex proferre sententiam iniquam
vel amore vel odio fauore
vel timore aut imprudentia
vel ignorantia. Si primo
modo contra conscientiam et iusti
ciam tulerit sententiam pam
et suspensus ab officio ... et
ordinarie iudex cuiusdam
et si celebrauerit erit irre
gularis ita quod non solus
papa potest dispensare
et ad eorum interesse illi
qui ex tali sententia lesus est
impositum possit induere illi

pro quo sententiam tulit ad sat
isfactionem plenam faciendam C.
de pena iud. qui male iu
dicat. Ff. de iud. Si filius
fam. et l. et de re iud. cum et
in l. vi. Et potest sibi impo
ni pena tamquam de pecunia ma
tali xi q. iii qui recipit et C.
de iudicio. Si vero per imprudenti
am tenetur licet in equitate
sciam et equum videbitur in
dicanti ff. de iud. et Col. ad
l. ult. Et idem dicit Hostiensis in
arbitrio C. de pact. Si quis
iudex pertendo iusti et nichilominus
tenetur ad restitutionem rei amisse
per iniuriam cum sciret
scire deberet se ignorans
inculpa fuit non quiescendo
consilium communiter xxxvii di.
C. ult. et idem est si erat
deceptus sed fuit negligens in
sciendo quod est ignorantia
crassa et supina de cler. ex officio in
inhibendo. Item tenetur
iudex ad restitutionem litis et quod
per eius negligentiam lesi sunt
dampna ullos sententiam noluit ferre
xxiii q. ii dixit et q. v. Adm
istratione. Sed iudex deliquit
excusatur qui per imprudentiam
assessoris male iudicauit
Nullo in culpa non fuit ipsum
eligendo. Sed assessor tenetur
ad restitutionem ut ff. de quod cum ser
uit l. ii. Iudex vero ordi
narius uel delegatus recipere aliquid
quia hec pecunia hic supra dicta
assignata lxxxvii di. ii.
pars et xxiii q. i militare
nec iudex debet ut dicit
sed de repe. Item iudicis
Sed quod si iudex accipit pe
cuniam et fecit sententiam dare
quod restituere tenetur sed domi
nus de re aut dolo sit
iudicauerit pecunie uel ut
iudice corrumperet sunt quorum

cine suam ferat tertiu pe
cunias restitue indistincte no
ei qui dedit cu turpit de
derit s ei in cuius iniuriam
recepit xiiij q i Nubemus et ar
xiiij qui Si quis i cotrio
et ff de calump qualit qsl
liud e ut indicaret bene e
tunc illi qui dedit tenetur
restitue vel pauperibus ero
gare xiiij q v Nō sane q
tenebatur coffessori suo in
dicare et b3 e quia turpiter
accepit Idem est accepit
pecunias ut no indicaret vel
ut no male indicaret de
Symon Nemo et o dilecte
in q iii no licz in ipso cum
dedit pecunias ut indicaret
iniq e b3 indicauit poterit
pauperibus erogare xiiij q v
no sane nisi Aduocati
tn e b3 de postulando ad
uocate v Cum Item de
flo tyste vel accadente flo e
immunia irogate dic q ad
restitionem tenentur secundum dist
cum precedentem xiiij q v
no sane et q vi Si res
Rursu dencessione platorum
et cemastrorum cletore et t
pre accensitore na platue et
blesiare et alij talia bona
talia ex hire tenet paup
ibus erogare ea que recipia
nt accepta substetare vado
na ypz et sua familia qui
quitque hinc talia pauperum
est xvj q i qm et xiiij q vij
q aut et xij q ij gla eps
et p illa qui nulla oic
sine pauperibus xpi distribuunt
lerim nidio vox co dempna
buntur insituro quito mag
hij qui aufferunt pauperibus

quo no dederunt xij q ij et p
illa Sz in dando illa s
tonsideranda que dicta
sunt supra de ca et q
b3 hospitu cum ad qui
anquas ut dicrotis fiat
vel i usus illicitos cope
dur ut pote dat ystrio
nibus ioculatoribus me
tricibus vel alijs psonis
turpibus tenetur ad re
scionem dum sic datore h
xx vj di Donare eis
res et q no prius Si
de quo faciunt restitucionem.
Reco de patrimonio p h cam
ar xij q i cult et xij q
ij et p illi Si no habet
patrimonium alia pena
imponatur ar xiiij q vj
Si res aliena si in la
borasset in simeo eccle
vel de bonis ipsius contin
gerent q talia eis vice
repende tenetur xij q ij
qmuis Sz an fiat resto
de hinstone vel medice
qui ite debeberent h re
cepe pt pcaum comit
tencies inlq illi qui de
dit no s suo successori
qui h e inobulita re
tie compendat ar xiij
Si qnis ruato b d of
sid cu nat et b d ca
qui duxit de censione
turpit lignistore dc
ut l dñs s s ult et
de sa e Si quis di
nue ros est Sautis e
qua est religioqre
religiosa incd a con
ingatre a filiis vel fili
afam dederunt turpi
de cu ut pote ppt for
nicarum cu d iuris ite
habuit veapictas sunt
plato vel marito et pr
aut ipsa ex dantibus

depreda correctis alienorum
dampnum fuerit restituere
tenentur ex in q ij di
ceris ut dictum est | de rebus
q restituendis | Sexto de
6 rebus de naufragio et
naufragus ut est aliis
cuius uno quilibet de
naufragia inventi fuit
sive in naufragio sive
in mari aut in littore re
periatur est restituenda ex
tunc cum naufragio si q
a naufragio non tenetur
nisi si aliquam consuetudinem
capitis vel statuto contra
hospitalitatem ubi quia istud
est contra preceptum da
dia cum quocumque vult
ut faciat vobis homines
et vos eadem facite eis
. di c i | Dux episcopi in
prelati et quilibet clerici
qui huiusmodi faciunt periculum
est deponendus et | datur
eis dilecto dimisso facit
hoc anno. Ex unde alie
nis et etiam alia pena
punitur ut . di . l . capit
usque ultimo non tamen totum hec
pene habet qui naufragis
pyratice sive fidei re de
lenire | Item predacio
ne divinis iniusta de pre
aptoribus hec nobis
sit dictum per defensionem
rerum vel tamen pro
exigit ab omnibus clericis
exceptis ut dictum est | De
ante ex dono | Dunno
fiat illud pro ipso fuit sta
tuta ab alienis. et reddere
debet | demum in predictis
ij . 2 . lxi . di . c . Si hec omnibus
de pater cum recipiens
illud facere necessitatis
in minore prima uero
a regi per eas appropare ut
dictum est faciunt restitu
ta | de cuius ponit Innouatur

et ff de pena et vecti. l. vectiga
lia et qui contrarium fecerit
ad restitucionem tenetur sive sit
recipiens sive ille qui recipere 1
iussit quia facientis et consentien
tis eadem pena | Septimo de rebus
captivorum et talium et dam
pnorum in bello iniusto uel
sed deus a sub ditis petere
ea que ut res vel antea
ferunt eorum plene et bone
fide sine dolo et coactione
querit quia quilibet ? traditam
ea fue per ponit legem que
uet | de grac. ap. viii et x
viii q iij cleuthiuus et pat
ta custodiam . de re . l . contractus
c . i . 7 . de si sub ditum de quibus
aliquid subtraxit absque
dominum voluntate sic fuerit tenetur
restituere et similiter de eis qui ea
capere ut assumunt dominum vel
indirecte tenetur subditis
restituere nisi aliquam sponte
oblata sine fraude et co
actione recipiat | ar . xviii . di
de eulogiis . c. i . placuit
et c. quid pro uel vi iusta ra
dium ad beatorum felicitatem
inducunt sibi ponit pro defen
sione patrie vel sue civitatis
castri vel ville quia debet
tenentur ob non solum vobis sunt
tra se et caua corporalis labo
rat et vigilans ut per se ipsos
et res suas salvant xxiij q
iiij fortitudo et | deum et
puenit | Item si deus velit
ire in obsequium inductum ab ec
clesia vel principe contra he
reticos vel paganos . ut c . de
suo absque gravam dampno
posset facere compensas subi
ditis per a subditis petere
auxilium moderatum | Item
si in guerra uel bello iusto
dominus pace sua sit captus et ho
stibus teneret per solue pre
cium absque gravamen dampno

propria liberare. Item pre-
lati vel etiam ad rapinam vel de-
tinendam personalius vel rerum spiritualium
per se et subditis suis in istam
quaestionem primo moderate vel
sine violentia exigat ar.
23 q. 1 immo etiam immediate
et 1 decrevi cum apostolus quaestionem
bonum et dic de prelatis et
subditis eorum ut ibi dicitur
q. 1 et duobus sequentibus et
q. non autem et q. vel. Item
captivus vel multitudo admittere
gentium hostes sine bellum
et illud 1 in orientalibus contra
nocentes et interitum corrup-
tam hostes restitue non tenere
si capiunt ab hostibus immo
sunt et 1 de Item generali
23 q. 7 vi. Si de rebus
Ita admissum bellum quamquam re-
quirit vide pro persona
animum et auctoritatem. Item perso-
ne ut presbyteris clericis licitum
fundere sanguinem et non
ecclesiastica sunt exhibitum
23 q. 8 clericis et c. hyba
quibus et in necessitate inevi-
tabili ut dictum est 1 de homi-
cidio. Item causa in qualitate
at bellum pro rebus repetendis
vel pro defensione patrie 23
q. 2 et 2 q. infortitudo et q.
8. Si nulla causa ut
fiat ex necessitate et licita
et bono animo et non vindicto
sed ut per bellum pax acquiratur
23 q. 1 noli. Item animus
ut non fiat propter odium vel uti-
litatem seu cupiditatem sed propter
caritatem iustitiam et obe-
dientia 23 q. 1 militare.
Auctoritas ut fiat auctor-
itate vel principis 23 q. 1 quid
culpatur et q. 2 c. 1 et q. 8 hor-
tatu et si aliquos

istorum defuit bellum dicitur
iniustum nisi propter defensionem
suam vel rerum suarum et
bellum dic ut 1 defensionem
ut q. 1 tenens quod in contemplatione
de iniusto bello dicitur 1 de
homicidio. Item si ab
eum vero iniusto bello
vel etiam iusto ab innocen-
tibus vel non prestantibus
auxilium vel favorem adver-
sario extortum fuit aliquod resti-
tuendum cum pena non de-
beat teneri actores nec
est ulterius protrahenda quam
delictum sit inexcedente re-
pete 1 de his que sua pla-
cuerunt et 1 q. iniicit
de obligatione decimis 1 de
usuris. Item restitutione iusti
iusti. Item de nona supra
dictum et 8 de regulis iuris in
prohemio

De dolo et contumacia
rubrica

Visum est de his
qui spoliantur
nunc videndum est
de his qui fatigantur in iu-
diciis dolo vel contumacia
adversariorum. Primo videndum
est quid sit dolus et quid
contumacia. Et quot modis
dicitur quis contumax. Et qualiter
sit attitudinis. Et qua
pena contumax puniatur
et qualiter sit procedendum ad
sententiam diffinitivam altera parte
absente propter contumaciam et
quia propter contumaciam alterius
partis victor aliquis vexa-
tur laboribus et expensis
Item de expensis victori
reddendis. Dolus est
duplex scilicet bonus et ma-
lus. Dolus malus est
calliditas sine fallacia
machinatio ad

ennienendu fallendu et de
apiendu altni adhibita ff
e l i et q h z art de resp de
das z c stipim et t teterdum
vn si dat cam contractui l
madat in cotractu resciund
contractus scdm distinctom
positam j de ep et vendi
l si quis in cotractu de
cis est in spualibus quia
liz dolus det cam cotract
in spualibus no tn subinen
dolum passo ut probe si
quis fuit inductus adm
trandu religionem s ep incty
ta c plz et lx q in co stipm
vel admin contrahenen pl
qui qui excipte et c venies
inf z sit in spualibus doli
no respondat lihe ax bo
ne ta c pli secus i alijs
ff ad l aquil ite me le
dn pu item dolo petit q
statim restitue tenetur ff
de do exc l dolo z j de n
nu dolo l vj et si qb dolo
tem desijt possidere tamqz
possidr condemnabitur ff
de rei vend l qui dolo et ff
de reg iur l qui dolo et
prem sz quid dolon alle
gatur dolum pbare tenet
no excepo siprestibus ff de
prob l verius ubi dolum
esse d pbare quod q et cun
dolum item dolus
est qu aliqz fraudez ex
cludit ff e li ij z ff de lib
ins l cu pat q tuo et tal
dolus solet vocatur ute
bonus dolus e qn palliss
simulacom hostes ab bello im
pedimus ul compunt xxij
q ij dog z q vm ut per xx in
dta ut pctator remititur
aut ait peccatu remitetur
xxij q ij vtile et c cu dy hij
in h no p tnt dolum sine
simulacoz adhibere xxij q
ij faciat contumacia est
inobediencia iudicis et plasti z be
dia et dicat conmacia

qui aliquis tribus edictis le
gittimis vel vno pemptorio
omnibus euocatur vz sui pre
senciaz facere contempserit
ff de re iudi contumacia ci
quot modis est contrax
dicitur in his versibus con
tinetur Non veniens non resti
tuens citiusque recedens Nil de
cens pignus que tenens parare
que nolens obseruare se loquens
ista sunt mere rebellas co
tumacia quo attenditur pri
mo quoqz respectu no venientis
ad iudicium se ey et c cu dila
tus item quoqz respectu no resti
tuentis ff de rei ven q restitue
quoqz respectu citius recede
se ptur nobis j de causis pla
ctiz xi q iij cetum s pau
lo institutus s denique et quoqz
respectu no respondentis nolens
solum loqui qd idem est ac
si no respondeat ff de im acc
de etate q qn tacuit et
q nichil et quoqz respectu
no exhibentis ff de ap
l creditore q in fine quoqz
respectu iurare nolentis ff
de iur iur manifeste contum
est reus si inveniatur in q
ij qb quis et q mat acq
ci et ecule et t pr c ult
si no non inveniatur debet
citari p curator se quis qlibz
tene dimitte et ingenue
postquam est citatus alias procedit
contra cum tamqm contra co
tumatum demancoibus ad
domum ul ad ecciam facitis
se cam q et c ult et t pr
et c ult et amici cauta sunt
reprimende ff de penis ro
ma lo quo xxvij qui q pr
v jbat sz pone q in ceter
venerit creditori q citaret
reum et ipse creditor intr
ad domum rei dimisit ei
et nichil dixit ei si intr
addo ium rei et dixit ab q
vant in domo dicit ob

domino vero qui compareat coram
officiali ruffina tali iunctus
valet talis attacio hoc dicit
at qrua at i e tam quie §
quid si iudex aliquis desid
prouincia attar i alia iurisdic
tionem iunctus tenet attacio
hoc distinguit a attat
extra iudiciale ordinem a
in iudiciali § si extra iud
ciali pt i decti no respo sunt
quatuor § si iudiciali or
dine no pt quia iudicia ex
tectorum imprimere no parentur
ff de iuris o iud extra titulo
dinum z b de testib lib augre
insti li vi et adde qui dicitur
de ele no resi § Sz qualis
est sententia Pena dolosi
e ut dedolo condempnatus
sit infamis ff de his qui
no infa li vi et mox ff
adu sarius condempnet et c
vi z § d' rep actui insti de c
vll et i de appel ut debitum
Pena contumacie est ut si fu
erit absens ante lit cont
in ca criminali dz captari uel pro
scribi in q vi qui tenus z v hi
vim et i e vitatio et bona
annotantur z expectantur
p annum et p q ca deuolunt
ad fiscum uel sint bonis audi
sine crimine est d' re reis
sedit § Sz p q lit est pendens
est at si esse pne in q ix de
criminis z x q in Rufus z c
quoniam § Si vero agit actore
ciuili distinguitur aut reali
aut personali § si reali ac
tore et fuit absens p con
tumaciam distinguitur a lite
contestate a p' qui a ullos
qui § si lis e qui ut i e pnt
aut liquet decta uel § p'
liquere quia recepti sint
testes et instra predicta z
consumes ste uel s' fuit recepti
testes tunc procedatur ad

diffinitiuam sententiam secundum merita
allisse absoluendo uel condempn
nando C de iudic §§ petrac
h' sna reus z in q xi de
criminis aut no liquet nec
potuit liquere quia actor nullos
testes induxit uel instrumenta p
que posset probare de merito
suo tunc adiudicatur possessio
actori salua questione proprietatis
absenti i e pnt z c extremo et
quidem consentaneum et est
statim possessor verus § Simi
lis e quiliasi consulta quo
tum ad p' sauperz incurrimus
dum puta cum aliquis con
uenitur qui possidet nomine
alieno sub nuncius vocato
et sibi ei denunciatore et ex
sume attatio § si vero veneat
tunc adiudicatur possessio ac
tori salua questione proprietatis ab
senti § ut lib ad qui gen
ste § qui si sup rebus z c v
lict dec Ch et sic idem
est qui lis e qui et no liquet
de ca sicut qui ut quasi
contestata § Sz pone qui alius
possideat fundum colocatio
uel conducto seu deposito et
quidem contra istum possessorem
incipit agere qui fuit ab
sens p contumaciam numquid p
iudicatur dno hoc dicit p
no e si pnt uel alios l ult
Item pone qui iste possessor
se defendit et e condemnatus
numquid preiudicatur dno dicit
quod si sciuit domino et
tunc preiudicatur a ignorat
et tunc no nocet de re iud
quamuis et ff de re iud
sepe § Sz quid si possessor
conuentus et nolentis de
iure et petit dilacionem ad
denunciandum dno z data
sint ipsi ad dies tunc §
ultimo dies non comparet

possessor velit in se suscipere
litē nuncꝫ pr hoc dicit q
no cat ff de rei vend l u lc
et quia videtur sibi contra
rius ad nominat domini et
pp ea dicit se dnm q no
e audiend l de ap solli
citudine Sꝫ si velit de
dere no tanqꝫ possessor sed
tanqꝫ defensor illi pr ins
defendat q Si vo dic
quid si aliquis conveniat pos
sore et dux compareat et
dicit q no tenetur vnde
cora iudice sclari qꝫ e dicend
Vnde tenetur videre hoc
distinguit q possessor legitimus
vult et tunc tenetur vnde
ant no et tunc no tenetur
vnde at ff d h expe Si di
ligenti et c signific Sꝫ
q quis imisit aliquid spo
liacm vl expelli defend
e spoliator qnetus vult no
lunare dum in delicto in
q pr vi qd sit r n q n qui
cumqꝫ Vnde dicit q no
at e p d e me a qz tunc
q na i pnicia Sed in
quid in contractibus poterit
pcurator potest dnm no
nunare hoc distinguit al
qua iudicium et tunc pr
ant i iudicio et tunc no pr
qꝫ deff debent instructionem
a tu pcuratore h de pcur
consequentiam Si vo lite ulte
est q reo absente contuma
tiunt mittendus e actor i
possessionem rei petite tanqꝫ
custodie h lit lite no sit
ꝯtes q in ctis z i it pre
ulli et tunc reus usqꝫ ad
anni potest recuperare possessorem
restitutis expensis z pstita
cautione iudicio sisti h an
no elapso no audiet r
sed possessor vit in q in absque
lite expe extra Si quis
emptionis q plr h sint
vera actore pnte z reo

absente Si vo absens fuit
actor contumax reo pnte et
petente vt ma perdat tunc
sine lite fuit q sine no re
cepi pnt testes lite no q si
reus petierit z ad sntiam pce
redat l e cam que et c dendde
premiu q Sꝫ z si quod et c
tio z qꝫ an qui senuit sn
ptiali vo actore reo absente
mittitur actor in possessionem bonorum
ipsius rei pmodo debiti de
claran si possit mitti Si
vero tallis e ca q no possit
mitti in possessionem Sꝫ reus ex
tam h ut lit no q dicit
z e q m c ult z sine sit ppo
sine vulis iudex illa pena
pl imponere que magis
timet ad alteram in ex plo
pressimus vt in j e qm in
Sꝫ numquid contumax pt appellare
vel q no se pnt hic disti
guit a e ꝯtumax verissi
me vel aut ficte Si veri
ssime no pt appellare ff de
h ob continuis q si ita
et ff eqmbz ca in pn e fil
ag Si vere distinguitur
a venit iudice sedente pr
tribunali et tunc pt Si iudex
no sedebat no pt ff de mm
igitur dnm Si ficte pt
qm se siv ap a no pt l
i a h in si ad [illegible] contumacia
vel aequitatem qd si appellat
appellatio reddit audiencie app
ellans citari ad alia que in
dico postea sunt facienda
vel ad sntiam audiendum no
Sꝫ u sponte appellatum re
invat nec pt enim absen
tiam pcess debebit in dubio
vale Sꝫ reputari se en
qm li vj Si vo actor absens
fuit qui actori fecit ren
vocationem Sꝫ in expensis
pt q li me factis de sup
nam l nec ab actionem gli
am admitti n q in diuino

Compeat causat sufficienter
se actor l. vj. vultis si iudex
impeditus fuisset ita quod si utra
que pars fuisset non fuisset
processum inter sive actor sive
reus absens fuit secundum B. non
tenentur ad expensas Et Plus
de expensis est videndum et
primo qui peti possunt Secundo
que expense sunt petende
Tercio quo iure petantur
Quarto qualiter probantur Et
quid sit indige(n)s ipsum in causa
condempnacionis Circa primum
distinguitur hostiensis quod et hinc
aut petuntur expense propter
contumaciam aut propter vagacionem
vel retardationem aut propter
victoriam Si propter contumaciam
partis alterius expense indis-
tincte prestantur qualescumque
causa litigandi habuit
ille cum prestatur se cum dila-
cionem desequetur ad hoc B. in
lite non contest. quam c. in aliis
c. de iudic. Damnum et se
actor l. vj et tales expense
statim sunt prestande antequam
audiatur ut in c. final. extra
de dolo et contumacia et c. actor Si autem
petantur propter vagacionem retar-
dationem tunc distinguit Si
autem retardat processum propter
obiectum exceptionis peremp-
torie subdistinguit utrum ita
sit causa an spiritualis Si de-
fitiat improbatione exceptionis
peremptorie debet condempnari
in expensis se fine et ex
pone ipsum in maxime propter
ea in litteras est eadem ratio
ergo et idem ius B. de usura
dicitur cor. et ff. ad l. aquiliam
l. illud nec valet racio B.
quia hodie in spiritualibus
iuratur de calumpnia insti.
de . vj. Si propter obiectum ex-
ceptionis dilatorie retar-
detur
processus dicat cetera quod idem est quod de-
mpnari in expensis arg. se
fide contrario sensu doc-
tores dicti contradicunt et est
expressum in de except. pia
li. vj et ipsi sepe faciunt eti-
que vera intelligere in error
probabiliter aliquem excusat
arguendo cum lucupletare B. de celebra-
tione missarum li. vj cum ar.
de iudic. c. oz Item ista lo-
cum habent ubi opponitur excep-
cio et ad eam probandum dilacio
requiritur immo si quis statim
suas probaciones offerat licet
succumbat non est condempnan-
dus in expensis cum propter hoc lis
fuit nequaquam retardata se
cum ad contrario sensu et hoc
verum est ubi opponitur ex-
ceptio de facto Sed in tem-
pus idem si exceptio iuris pro-
ponatur ut potest cum non potest
esse procurator c. de proc. ita
dominus vel advocatus videtur
quod non se fine et ff. quibus in
fundis ex legatum c. i. docto-
res dicunt idem quia ius
non debent ignorare nam
videntur in maiori dolo vel
malicia proponere exceptionem
non stare quia scit de iure
et facti ignorancia vel et er-
ror et c. de iudic. Damnum
et ar. se e c. Sed in ipsis per-
sone quibus licitum est ius
proprium ignorare debent con-
dempnari ut potest mulier
minor miles agricultor
ff. de probatione cum de indebito
et sentencia et ff. de iuris et
facti igitur regula et vi-
deo quia error iuris no-
lenti dampnum in iure no-
nocet ff. de iuris et facti ignorancia
et vel error in facto
est vim extra iudiciam sed
in iudicio secus ideo debent
condempnari in expensis sed hoc
et hinc Cum ignoran-
cia unius non obest alteri

dampno esse ff de reg iur in
dz et ff de confessis non fatetur
in iure et in glo et hec scia
sunt si proponas exceptionem sub
tibi de [illegible] Sz quid erit si exceptio
illius contra quem in prosequitur
Si probata sunt contrarietate quia
ipsum distinguere ante est ex
ceptio iur et tunc in distincte
condempnandus aut fuit et
hic duplicat aut per se et tunc
idem. aut alienum tunc ex
cusatur cum infracto pro non est
tollerabil error Sz si ali
eno sit ff ad vell l quaq
Si post victoriam h distingue
utrum habuit probabilem causam
litigandi aut non et utrum
in datum sit de calumpnia non
dz condempnari alias debz
condempnari Sz doctores
dicunt pro regulam quod victus
Victori dz condempnari in
expensis sed desen et calumpnia
et de pena et [illegible] et ulti et
in aut de iudic quod est colle
vi et c de epi et cle aut
generalit fallit in duobus ca
sibus primo ubi aliquis
succedit alij ubi contra a
primus debet in eadem dicto
sit Si successisti ei ergo
contra te et succubuas non
teneris ad expensas ff de
reg iur quod in altinere et
de reg iur cum quis h vi
Secundus quando actor est ab
sens per contumaciam et sententia
lata est pro eo c de iudic
petrandicis ff Si non ex quo
Si vero petantur expense
per victoriam in causa appellationis
habita refert utrum sub
cubuit appellatus an appellans
Si appellatus non condemp
natus in expensis quia
iusta causa habebat litigandi
obtenta sententia pro se late Sz
si appellans succumbat con
dempnatur in expensis

de ap reprehensibilis et c
Cepe et in nycolas et sunt
sententias et de tenenti Sz si sta
tuit fallit tamen si in causa appel
lationis per tres sententias fuit
oppositum a dicto appellato
et probata fuerit sententia pro
appellato quia contigit
prima sententiam iniustam et ap
pellante habuisse causam
probabilem appellandi ar
de fide instr cum Johannes
Secundo videndum est que
expense sunt petende
Dic quod expense necessarie
et moderate circa ipsam litem
facte sunt petende et pro
cum vel misset inst et de
sequestrari pro et in si lita
quod non nimis onose pe
tantur ut nimia debi
tate solvuntur ar ff de
pign act Si superius
petende sunt pro expense
facte eundo ad iudicem
et redeundo in exacti
onibus. Item advocati et
conspiciatis testium et scriba
que invendo fuisse Sz
pone quod habuit x advo
catos et cuilibet dedi xx
nummos in omnibus istis de
bebit condempnari hoc
dicat quod non ff de usur
et quod offic cons li c de
honorariis quia necessarie
non sunt nec expediens
in tali causa tot habere advo
catos nec in eis tantum
pecuniam expendere, unde
iudex sententiam restringet
secundum quantitatem petitionis
vel cause qualitatem c de
fruc et lit ad l non ignorat
Si pone quod aliquis
sit condempnatus in expensis
unde debz detrahi illud
quod habet ad expendisse in
ditto distinguere aut
victor est talis per quem pro
opera sua expensas mereret
[illegible] non

est aliqua deductio facienda
autem talis persona que de
suis redditibus et non ex pro-
prie conscientia tunc est
deductio facienda ar. ff.
ad exhiben. l. et § si hereditas
ff. § si luxuriantis ff. in
domo tua nunquam vesci
in condempnatione hostiensis dicit
quod sit pl. predicta § sic
eius heres et C. de indictis
glossa et ff. de procu. cum dicit
obstare quod generaliter § ibi est
speciale ideo dicit quod non ff.
via nunc causa quod non omnia
Item quid si nichil expen-
dit quia lumen eius in
voluntarium ipsum et nota
nichil accepit nec advoca-
tus nunquam alter debuit
condempnari in expensis
videtur quod non quia nichil ex-
pendit C. de iudicio § sancimus
hostiensis dicit contrarium quia
tenetur ad antidota ff.
de pe. here. § et si lege
consulunt Item victor
per suam contumaciam condem-
pnatus est in expensis
de victori li. vi. pg. tal. obli-
vium impuniti ta. in inter-
tectas expensas vult illas
computare quas per suam
contumaciam solvit inter e
audiendus dic quod non quia
cum illas ex suo delicto a
misit non debent ei resti-
tui ff. de reg. iur. § quod ex
hereditario et dampnum
quod quis culpa sua sensit
sentire non videtur de reg. iur.
l. quod quis ex delicto in di.
impun. li. vi. Decimo vi-
dendum est quod non inire expen-
peti possit dicit quod expense
facte ante litem contestatam
tunc licet actionis cetere
li. debent nominari in li-
bello sed facte post litem qui iudicis
officio petuntur ff. de edil. edic.
libros Item sciendum

est Item sicut est in § et
lege iste non loquitur de
expensis factis in lite vel
circa litem § in rebus ut in
glossa de iudi. et doc. doc-
tores distinguunt aut petuntur
ex pacto aut sine pacto § si
ex pacto tunc iure actionis
petuntur ut quia tu debebas
in x que promisisti in non
dare circa diem et sic non redderes
promisisti omnia dampna re-
sarcire Aliter venimus in-
utationis alias non officio iu-
dicis veniunt ob expense
facte sunt ante litem contestatam
sive post l. de appel. § eius
instantia ff. de iure iurando
li. et ff. de iniur. act. l.
in fi. in textu et in glossa
declaratio quia petuntur ex-
pense et quod sit non indicio
officium in corde condempna-
tione dicit Ymo et hoc
quod expense probantur sacro
petentes C. de iudicio § sa-
mus et hoc quod magis est § sacro
Iudicis non officium est in cassa
taxet secundum qualitatem
negocii antequam victor
iuret hoc de parte § constituit
et hoc t. pr. sequitur libri et
de re. ap. pro c. li. ut in
victum indistincta sunt ea
etiam ante taxationem sive
circa quantitatem condempnat
in expensis vel victori resi-
duare quoniam expensare
quod idem est C. de fructibus et li.
ex l. terminato quod si facere
pretermiserit non licet amplius
victori regressum adversus
contra victum ut in e li.
fi. fallit in duobus casibus
primo si curie iudex
in hoc sententia sua suppre-
nerit vel emendaverit
de re non pautiat § secundo
si victus appellavit tunc
licet enim petere in causa appellationis

petere victor victu in expe
sis condempnari e quidem ca
no regula l ult et si iudex sed
causa permittat condemp
nationem compensare certe victor
despo solue appellat c
de iudic sperantis q cum
aut ex istud hodie ich
quiri arbitrio indigit pro
pter condempnare uel absolui
bre sz p sibi videbitur ex
pedire inspecta negotii
virtute in aut deinde cum
oportet.

De eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande. Rubrica.

Quia in titulo proxime precedenti dictum est de contumacia rei propter quam actor mittit in possessionem causa rei seruande. Unde videndum est quid in consequatur ex missione in suis possessionem et qua per quam pruatum uel admittat missum in possessionem. Et que sec[un]da in s primum et secundo decretum. Et sic debet fieri missio in possessionem. Dictum est e supra [illegible] pena ipsius ad q... [illegible] Et in possessione in primo te sine dignitate uel pro iure ecclesiastico loco uel hz missio in possessionem uel [illegible] adeo ingressus [illegible] [illegible] Et licet in hoc casu continuatio absentia [illegible] regulariter [illegible] etiam licet non [illegible] diligentem examinatio nage ipsum fine debito [illegible] secundum quem li vi. Et missus in possessionem in realis actione sim [illegible] est statim verus possessor. C. de prescr. xxx an. [illegible] quibus emphiteosis si plus. Et comunitatibus qui [illegible] [illegible] infra annum reparatam. Et ut lex non qui quem cum [illegible] Et sim tamen an annum ille qui verus possessor [illegible] [illegible] in c pl. et ult. ff. de offic. pastorial. missi causa in possessione vero actione sim omnis infra an[num] [illegible] e et ut possessor [illegible] quam post li possessi[onis] [illegible] et l. Et quibus lume

[illegible] si reus veniat infra annum et offerat cautionem stan di iuri et petat possessor sibi restitui et patet est confessus restitue [illegible] non fecerit quamvis infra annum possessor receperit et dederit cautionem possessionem recuperabit ut e c ij [illegible] nec sufficit offerre se in forma [illegible] [illegible] [illegible] velit recipere aliis sufficiat of ferre se e c ii et ult. sibi non [illegible] quamquam in manibus est actio ff. de dolo [illegible] et ff. de re possessor olim sic hic protestatum [illegible] de app. c ult. et c. [illegible] cautionem [illegible] ut e c i. Et iudex [illegible] [illegible] per [illegible] iudicia per prestar parte absente ut e c ij et ij [illegible] ff. de ord. pastoral. missi et si veniens per procura[torem] presta[re] [illegible] cura iudici publicis et bonis per que representat cautionem nomine adversarii ut in c pastoralis. Iudex vero non [illegible] destinare ad discernendum [illegible] missionem possessionem alis fieret [illegible] contra eo si reus [illegible] [illegible] infra annum ff. de ap[pell.] infert. Et [illegible] [illegible] forte quia sua [illegible] [illegible] infra decem ut de re iud. [illegible] et [illegible] finaliter negotium [illegible] antequam mittat in possessionem [illegible] ut lex non [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] et quem [illegible] [illegible] rei potentia uel [illegible] infra annum rem custodiendam habere non possit uel acqui tam aliunde actor habebit [illegible] remedia contra reum [illegible] indiciis actorem [illegible] admittentem quem huius verbis continet. Anno vero [illegible] possessor [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] utilitatis [illegible] [illegible] [illegible] anathe [illegible] [illegible] e [illegible] hoc [illegible] obstante quod non possessor [illegible] verus possessor anno elapso [illegible] [illegible] attingit

vij

ff de re aut impos quamis
Secundo quia punitur i expens
s ut lite no cont qui C. fidelis
et desequitur per ei Tertium
quia maius mulctari pt
eum ff ne uis fit ei qui i pos
se quis missus est ff de rei
Vend qui restituerit Quartum
quia res convenire adversari
um qui sua interesse potest no
habuisse ff ut in pos Quinto
quia ultimo et ff ne uis fit ei qui
impos mis l. i. in prin Sextum
quia pro contumacia s ut lite
no cont tue et c. qui inst
Sed usque adquod tempus an
dietur reus super possessione
recuperanda distinguere at
agitur actione personali a
reali Si personali sive de
bitor veniat infra annum
sive post semper auditur quo
usque possessionem sit valens
recuperare rem suam resti
tutis expensis et presti
ta cautione iudicatum solvi sive
debitum confiteatur sive ne
get nisi pignora distrac
ta fuit vel in solutum data
aucte iudicis vel si aucte
tamen legis distracta C. de
distract pign Et primus ca
sus ut lite non cont qm C. ulti
Si vero actione reali agitur
infra annum veniens audi
si velit prestare cautionem in
sti iudicio per annum autem non
auditur nisi super petitione
s ut lite non cont C. finalis
et C. sic Sed misso in possessionem
rei fructuare fieri non
dicitur nisi prius intervenerit de
talibus tria mandata ut s ut
Decretum iudiciale — lite non cont qm Decretum est
iudiciale factum ius existente
sub iure rei deliberate et
Primum decretum — cause cognitione interpositum similiter
et differt primum decretum a
secundo quia primum decretum

in actione reali infra annum im
petrat actorem custodem Sed post
annum verum possessorem salua
quoque petitione rei Item
Sed locum secundum decretum in rea
libus actionibus nec est necesse
Sed solus tres mensis anni fa
cit aliquem verum possessorem
s de off ord pastoralis in fi
Item per aliud cum primum decretum
facit custodem tantum sine infra
annum sine post iuste etc s
ut lite non cont qm in fine et ideo
est necessarium interpretare secundum
decretum quia alias non inutiliter
sedere ei sic non posset Sed
Differunt quia unum non
alia et unica dampnum in se
cum secundum decretum constituit
aliquem dominum si reus erat
dominus sed non erat dominus con
stituit eum verum possessorem
et dat ei causam prescribendi
sive per usucapionem ff de acq ist
Et finita quaestio in ff de acq
po. possidere in fi et ff de
noxa et quale Sed in aliis
personis secundum decretum
facit verum possessorem s ut
lite non cont qm in fi Item
missus in possessionem Si primo
decreto non utitur fructibus
primo fruare dz ut restituat
eos alias ipso iure si infra an
num recuperet possessionem Sed post
quem ex Sed si non recuperet
eum infra annum in actione
reali habebit omnes fruc
tus usque ad litem cont et propria
super petitione agere poterit
quia possessionem amisit Item
missus in primo decreto non
utitur fructibus in impetrare
hereditatis vel propter nimiam
contumaciam constituimus sequant
ff de quibus causis in pos est
eundum in prin et ff lex Sed
post secundum decretum utitur
fructibus ff ut in pos legatorum
s cum ff qui legatorum

Mnis missionem Vero ex
secundo decreto sibi respondet
prior ff. de ap. missis decis ca
ricommiss. ff. i **Ut lite pendente nichil innovetur communia**
Supremus
Dictum est de dolo et
quia quandoque aliquis
dolose post litem contestatam desinit
possidere quod facere non debet
hoc subiciatur hic ut lite pe
dente nichil innovetur liti
gatore sua propria qui attento su
erit intimata incipit lis
pendere et ideo cum litis
pendencia Unde videndum
est que sunt de impedimento
esse et ut valeat illa que
fiunt lite pendente et que
sit pena alienantis rem
litigiosam illius impedienti
sunt litigiosus de prelic que
scit non dante ff. de re ja ha
bet amplius et in quod dest
tur expensas tollit unum
statum possessionis alienationem et
de ofitio delegati et qui
cum lis impedienti pertinet
appellationis ff. nichil in no
vari pen ptm Item pro
tatisfactionibus decapite cum speciali
et c in nostris Item procuracio
tacionum decapite cum tenerant
se lite vero pendente nichil est
innovandum re presertim nec pro ultz
vel indulgencia super re litigi
osa virtute talium impetra
ta vel nec tenet secundum ut
et de pub. dudum et in ad
ut in medio lis ne si sua
missione se c et vero vero
Item ne conferre de re liti
giosa defensio ut c. i nec
in alia dez transferri pro
xime qui quia res est concedere
in tamquam in quibus res liti
giosa potest alienari in nomine
dotis de quibus potest impetra
ri et transactionis divisionis
rerum hereditarium facte nec
pro legata vel fideicommissio
dotaliter et hec et bonum habent

cum spiritualibus indiciis In
universalibus vero cum agitur
de hereditate potest permittit
quidem fieri alienacionem pro
imperii furno et specula
cione pro solucione debiti et pro
alimentis familie ff. de p. c.
hered. dimiss. Item si duo
agant ad mutuam ap. in se
de in ap. vel alibi super ele
ctione in discordia celebrata
et contingit aliquem in opere
mori vel suo iure renunciare
aut alias ap. secutiv. eccle
sia ad aliam electionem lite
super electione superstitis electi
pendente nullatenus pro
cedatur et si fiat nulla est
ipso iure sed dispendiis
libri Item si clerici contra
quos super dignitatibus pro
chialibus vel aliis beneficiis
ecclesiasticis que possident
litigatur lite pendente
cedant vel forte decedant
donec contra superstites
lis finita fuerit aliis illa
tenus conferatur nec ad
ea eligantur et quibus vel
presententur et si secus at
tentum fuerit irritum est ipso
iure hic si ad defensionem
litis aliquem quorum interfu
perierit se admitti illa
in eo statu in quo ipsam
invenerint administratum
sed hic contra quod legitur
Pena litigiosi est contract
et emptor sciens premium
amittet et res pellita fisco
et rem litigiosam restituit
si ignorans pro tamen recu
perat a venditore et tercia
partem pro pena cum eo
manifestat rem litigio
sam fuisse et eodem modo
donatores et donatarius
sciens vel ignorans c. de
litig. l. ulti. Dicitur litigiosi
dicitur tamen quibus rem liti
giosam iudicium de
ductum decanus domini

re
inductur quo int actorem et
reum tuffert malum lite pen
dente sicut sunt res sine acti
onis c. de litig. l. ult. et adde
quod dicitur s. de al. mut. iud.
p̄toti De sequestratione possessionum et fructuum
Dictum est supra
quod lite pendente non de-
bet malum transferri posse
O3 quia quis frudulenter
per sequestrum lite pende
Hac vero subicit de sequestra
cione possessionum et fruc
tuum. Unde videndum est
quid sit sequestracio et
sequester. Quot sunt modi
sequestrandi. et cui sit li
cita et quibus casibus fieri
possit. Sequestracio est
rei de qua agitur aliter
indicatis apud aliquem de
posicio. Unde et sequest
dicitur depositarius rei
iudicium deducte. Et hec
sequestratoris deposita
non per n. apud alibi lig. alis
vnus et ep. ligis depone
possunt. ff. d. v. sig. l. de
quaestor. ff. de depositi. l. ic et
l. pre. Sequestracio fit
duobus modis. una sit ali
quis cui possessionibus obmitte
re et tunc venit litigand
possidet s. sequest. Aliqui
non sequestrat causa
custodie et tunc posses-
sio manet penes possidentem
ff. depositi l. si h. et ff. de acq.
poss. interdum et. i. ei. Quod
hic licite prohibita est sequest
racio c. de pbi. seque l. vna
quia possessor lite pendete
non debet removeri de sua pos
sessione nec absque sequestrari
h. e. t. i. z. C. e. l. vna. de vi
cium volumus. Item casi
bus sciri sit sequestracio primo
quando voluit plus ut st. lite
finita rei victori detur
ff. d. acqu. pos. l. interesse et u
the faciat sequester potius vic
tori agere cum eo ff. depositi l. a sia
c. tum sequestratio. Secundo si
possidens dilapidat sive
dissipat fructus quos debet
servare ne dilatis et l. ult.
Tercio cum appellatur ab exe
cutore liq. appellas non
sit suspectus de dissipet
mobilibus sit sequestra
cio. si cum appellatur cum
non sit sequestratio ut appe
llans depositet et ut
fit sequestratio in rei mobi
lis et fructus et possessionibus
c. quare ap. non ze ab exe
cutore zi et r. ult. Quartus
cum persona aqua res mo
bilis petit e. suspecta de
dilapidatione ff. qui satisda
ta si fidemissor et ult. et
si teneatur de dilapida
cione ff. de appell. Quintus
msi cuius et qui petant
in libertate sequestrantur res
eius. C. de ass. toll. l. i. g. i
et c. quibus ad lib. pclam
l. i. l. ult. et inst. de quibus qui
sunt sui vel al. iur. s. ult.
Sextus si colonus velit
possessiones conductas deserere
l. de ag. et cen. l. ult. l. x.
Septimo si maritus vergat
ad inopiam sequestratur
dos ff. so. ma. Si cum dote
q. Sin aut si i. demum de
in contractibus si in aut de
equale dos q. illud quod
Octavus si timet de senten
tia viri uel per vxorem ca
nea tunc sequestratur
vxor s. de sponsal. l. sicus
et contransiungere. Nono
si vxor timeat corrumpi
in dispon. cum loca. Decimo
si timeatur perdi commoditas
vendi ff. de dolo. l. sed. Et si
Undecimo si aliquid

est ablatum illi qui est
de familia in dicto ff. de
off. pto. Senatusconsulto
Macedoniano propter calumni-
am absentis l. c. hoc ut in-
cuius agatur cum fortunate ff.
de do. l. quod volens. Item de-
cimo tamen timetur ne possessor
qui ipsa re fugiat ff. de off.
pretor. senatusconsulto ff. de
de acq. rer. dom. l. fluminibus. De-
nique quartum favore reli-
gionis ff. de do. c. gen. c. ij.

De confessis Rubrica

Quoniam in iudicio iste persone
requiruntur: iudex actor
reus et testes, ideo ubi
supra tractatum est de omni iudicio pro-
ximum visum est de iudice ac-
tore et reo. Deinde de ac-
testes per eos vitas de deca-
tur, quod melius probatur per con-
fessionem rei quia per testes. Ideo
hic ponitur de confessis et
quia que adplenum non si-
git dicta de interrogationibus quia
responderunt. Nam subsequitur
predicte deponendo quibus
per confessionem rei respondetur.
Titulus iste de confessis lo-
cum habet post li. con. et extra
de interrogationibus actionibus
locum habet et an. li. c. ij. pro
quia per quemque ecclesia
nomine premium interrogare potest
ff. de interrogationibus act. ubicumque, et
l. ij. q. v. Iudicantem et ea
per quam est in causa conclusio
et ad hoc ut confessio preiudicat
confitenti ff. et hoc ut a-
sit confessio in iudicio aut extra
iudicium. Et in iudicio requi-
runtur illa que inferius ha-
bentur conveniunt. Maior
sponte faciens contra se
ubi adsit et hostis. Et ultim-
ne ubi favor libertatis impediret
pugnet. Requiritur ergo primo
quod confitens sit maior
xxv annis. Nam minor

posset restitui contra confessionem
de mi. non omnia et ff.
de confessis certum. Et. Item publi-
co. Item quod sponte confiteatur
et non coactus l. ij. q. vi. c. i. et xxxi
q. ij. Lotharius et ff. de quest. l. i. et
divus. Item quod certa sciat
confitentur. Nam si errat in do-
ciendo et per hoc probare se errav-
e non nocet ff. de iur. et facti ign.
l. error et ff. e. non fatetur
primo nequam non de facto in
usum adsignat. Dum ubi sit error
facti per renovari ff. e. l. ult. et
l. per totam error et de sen. ex-
com. Item. error in non ex-
cusat c. deinde et fratres
l. ij. et in quibus et idem est de
confessione parum peccata mea. Item
confessio faciendus in iudicio facta
suo non tamen deposuit ad hoc
etiam de iure iur. Et libertate. Item
requiritur quod contra se testific-
atur ff. e. c. ij. quod confessio per-
sona provocantium quod est et
ff. de iur. act. de etate
ff. Pone quod iudex interrogat
illum quem debet in vinculis
fecisse tale delictum. Nunc si re-
spondeat scide dicat hunc primo
non sit supra hoc diffamatus de
re dicit tibi dico petre
hic quod Si peccaverit et de
actu quos et quod hic alit
de se confessio creditur sed
inde alium ff. e. l. i. et de
testi. Veniens et x. q. in ne
uni et hoc est generale preter quam
in crimine lese maiestatis si
moniae et heresis ff. e. c. i. et de
here. c. nemini et l. ij. de testi.
mediatores l. ij. vi. et ij. de heretic.
in fide. l. vi. Item publi-
catio vel in quiratore si captus
sit interrogatus de sociis et
de se primarie et ff. de que
l. i. et propter. Item l. tonans
na si constat quod quis sit
male ordinatus constituit
pro quis quod ordinator male

4

ordinauit et Ideo primo dicis
s de eta et qualitate sit ex
tra dicitur tatis Valet hic sunt ex
confessio de crimine aliorum non quantum
ad condempnandum sed quantum ad pre
sumpcionem quia audit confessio
similius latronis contra a
lium. C. de seru. l. pinitarum
et C. de sta. moni. l. i. et ff. de
quest. li. hic Si quis et si per
hoc sit in certa infamia de
bebit se purgare. secundum i. s.
pone quod iudex interroget illum
quem detinet fecit ne uel
per tecum tale factum uel homici
dium inquisitus debet iudex sic in
terrogare dicit quod non Sed inspe
quis fecit tecum tale delictum
ff. de quest. l. i. § quod Item ca
dere liberali confessio facta fauo
re libertatis non nocet ut C.
de lib. ca. integrata Item
requiritur quod constitur in iudi
cio et coram suo iudice alias
non preiudicat C. s. l. i. et ff. de
iudic. At si cum Et negatiui
confessio extra iudicium facta uel
secundum distinctionem ponitur
hic § Si super contractum
Item requiritur quod aduersarius
sit presens alias non nocet ff. de
iure act. l. ult. et ff. de eius
Si quis Item quod certum co
fiteatur quia inse ius qui co
fitetur certam dedit uisionem
de certa re uel quantitate non
valet confessio ut si obscure con
fiteatur illud alaqui tum
quod magis expedit aduer
sario suo ff. de l. eum et ff. de
interrog. act. de etate quilibet
interest Item quod non sit con
traria ut si constitor hunc in
fecisse hominem qui viuit et
ad hoc aquila in natura que illi
et hic si probo illum viuere uel
si confiteor illum esse filium
meum tamen est maiorum eta
tis quia ego uel si quis co
fiteatur se esse tunc noie

alio cum alio esse non potest
ut si noxiali actione alicuius
nomine liberi hominis quasi
suus prestitit et pendente
iudicio pronunciatur liber non
obstat confessio ff. de noxa
act. Si is aug. et l. confessio
nibus Item quod non sit con
tra ius aliter non nocet ff. de pac
patroes et ff. de condictione appo Si
condicionem et xxxiii q. ii So
let queri Item quod fiat
de re litigiosa ff. de interr.
act. confessionibus et in confessi
ulle sunt plures indicio in co
gnoscendo sed solum infere
do summam a illa confessione ff.
ad l. aquil. prudenter et s. de
transac. pleta Si vero extra
iudicium fiat confessio distinguitur
aut confitetur de crimine aut
de proprietate alicuius rei in
super possessione aut super ag
no contractum Si super crimine
quis confiteatur dixerunt
quidam quod nocet ar. a contrario
ff. de e. l. una Crimina uel
dampnari non pena ar
to commis uel denunciacionis
seu inquisitionis conuicta sunt
in de accu. Ex hiis inquisitionis
et c. qualiter et quando in distingue
quia aut illo crimine de
confessionem sequitur communis fama
dampnum et infamia et sic
quasi est exposito confessi
tis Ideo puniendus non pe
na ordinaria sed extraordi
naria ad arbitrium iudicis
in de accu. pla. quia sit quasi
aut non sequitur scandalum
nec infamia tunc non preiu
dicat et dendi. At si tum
Si super proprietate fiat confessio ex
tra iudicium uel in iudicio
illa ea adiecta non preiudicat
Nam si quis donat illa que
prius fuerit confitetur
maior fuisse non nocet confessio
ff. de mi. et s. signum ex illa

et est Racio quia inter
nudam tradicionem transfert do-
minium si necessaria precedat ut
vendicio vel alia adquirendi
tradicio subsequitur et ita
dicitur quia tradicionibus
dominia transferuntur Et de pari
tradicione si non sit solo animo
dominium non admittitur et
acquiri possit. Si quis in
alio sive persone confiteatur
dicendo se non possidere sta-
tim eam amittit licet pos-
sideat et est racio quia so-
lo animo amittitur posses-
sio et acquiritur possidendi et in
amittanda solo animo
retinetur et de acquir. pos.
Nemo ambigit. Et sic
contractu quis confitetur extra
iudicium distinguitur an con-
fitetur intra animum vel
una voluntate. Si intra
unos distinguitur an confitetur
ad aliquem sibi obligandum
et tunc non prodest ei unquam
et est de probationibus an
confitetur ad obligandum se
alteri et tunc distinguitur
quia confitetur extra in
iudicium se debere nullam tali
missa sua expressa et tunc
non preiudicat confessio nisi adi-
saciens a[liu]d de illo debito
confitendo vel de fide instrumenti
confitendo aut confitendo ca-
usam tunc sub distinguitur
an expressit causam puta mutui
vel dotis seu alia causa
vt dote deposita vel venditionis
Si causam expressit talis confes-
sio non indiget confessione bie
nium quia posset pro ea
opponi non numerate pecunie
post biennium nisi habite
videlicet in re. Sed in contrac-
tibus impositis sic causa do-
tis expressit non preiudicat
confessio post biennium in quibus
videtur elapsis et de do-
te cau. non numerate l. ultima et
ibi posita. Si expressit
aliam causam confitendo
quam causam mutui vel dotis
puta deposita venditionis
permutationis seu legati re
obligatur ut de fide instrumenti
et causa et est ratio quod ideo
verum est nisi si confessus fuit
nisi probet per probare contrarium
supplicaciones nisi in l. generaliter C.
de probationibus cum indebito et ubi
Et quia est racio quia de con-
fessionibus tamen de causa mutui
vel causa dotis datur excep-
tio non numerate pecunie sed
non numerate dotis ut supra adhi-
bemus et non contra confessionem
factam et alia causa ideo solum
preiudicat et est ut dicitur per
doctores. quia in illis duobus
scilicet mutuo et dote frequen-
ter quottidie instrumenta de pecunia
seu dote confessata ante
tempus quo pecunia numeratur
vel dos traditur ut ipsum
satis ostenditur et ad eam quere fre-
quencia contradiceret nec adap-
tantur non adeo quod racio
et adtar li et si ea et
de legibus non adeo In aliis
vero accidit quod fiat premio
instrumenta quam res deposita
sit locata seu vendita tra-
datur et ideo preiudicat. Si al-
ter confitetur intra terminos ad libe-
randum distinguitur an confi-
tetur ad liberandum et tunc
nichil ei prodest ut dictum est
et est de. Et sic contractu
preiudicat aut ad alterum liberandum
et statim preiudicat nisi tribus
exceptionibus inter quod non ad instrumenti
per eam probacionem contrariam post
est quod prout fiscus confiteretur
vectigalia esse soluta et de
non numerate per extractionibus
Secundum quod in illis confessione
per fideicommissione penalibus re
cepisse et ad uerum amici
Tercius quod procurator fisci
confitetur pecuniam esse solutam
ut de re distincta et de qua
mutua probacione ei quod in illis
aliis non preiudicat nisi

h.

ad xxx dies qui habet excep-
tionem non numerate pecunie contra
est vero si tamen liberationis ex-
pressit. Secundo post xxx dies decla-
ratos alterius confessionis facte ad
liberandum ante preiudicat C. de
non num. pec. Item in contractibus
et per totum. Et nota quod in confessione
facta extra iudicium ad libe-
randum quando est negotium in causa de
liberationis exprimatur causa sine
ea preiudicat ff. de pact. pac-
tum. Secus in confessione que
fit ad obligandum se alteri et e con-
tra quia principaliores debemus
esse ad solvendum quam ad
condempnandum ff. de act. et
obl. l. arrianus. Secundo in ultima
voluntate quibus constitutus dis-
tinguitur aut confitetur ad obli-
gandum sibi et tunc talis confessio
nichil operatur C. de prob. l.
[illegible] aut se alteri obligando
et tunc subdistinguitur quia aut
capax vel non capax. Si non
capax ut pote filio [illegible]
cui nichil legare poterat.
Unde dixit talis filio meo
debeo x que ex bonis suis
adhuc pervenerunt. Istam
confessionem presumunt leges ipsa
iudex esse fictam et ideo non
preiudicat suis heredibus nisi
ille alter doceat de vero suo
ut ff. de prob. l. cum testio [illegible]
capitulo. Si vero capax distinguitur aut testa-
tor hic iurat debitum et
tunc valet confessio et heredes
tenentur illud solvere ff. de
l. iii. cum quis decedens [illegible]
cedens [illegible]. Item [illegible] aut
non iurat. Et tunc subdistin-
guitur aut expressit certam
quantitatem quam confitetur
se debere tali et tunc valet
ut legatum non ut debitum
cum nichil debeatur. C. de
fal. tamen adversus l. ii et ff. de pe.
l. [illegible] q. [illegible]. Secundum
si tali debeo tali decem
ut patet in [illegible] op. hab.

[illegible] se non valet nisi appa-
ruit per iustam causam. C. de fal. ca.
ad [illegible] et sic autem non expres-
sit certam quantitatem et tunc
non valet ff. de liber. legat. l.
legatum et ff. de l. i. Si sic con-
fitetur ad alium liberandum ante
statim confessio liberat sive debi-
tor solvit sive non, qui li-
beratio inter vivos ante legata C.
de fal. ca. adiec. l. ii. et ii. Secundo
de positionibus est videndum
et primo quid sit positio et
unde trahit originem et in quo
differt ab interrogatione. Secundo
ad quid positiones sint invente.
Tertio quibus positionibus
tenetur respondere vel non et
que sit pena nolentis re-
spondere. Positio est dictum
loco interrogationis positum nam
quod olim veniebat sub forma
interrogationis hodie de plano
ponitur ut quia si velle
convenire te nomine heredita-
rio sic dicere in iure inter-
rogetis te an ipse sit heres
et ex qua parte sit heres.
Deinde act. l. i. et l. Si [illegible]
[illegible] hodie sic de-
ponit te tenere esse heredem
pro. Item ponitur [illegible]
heredem ex origine et [illegible]
traxit hec [illegible] positionem non
solum ex usu [illegible] qui per-
[illegible] inolevit
sed ex lege [illegible] est ff. de
l. [illegible]
ubi dicit imperator interrogat
partem legatariorum [illegible]
[illegible] incredibile
[illegible]. Differunt positiones
ab interrogationibus non essen-
tia forma quia interrogatione pro-
ponitur ut ipse apparet.
Secundo interrogatio [illegible] sicut ta-
[illegible] qua [illegible] ff. de
int. act. Secundo sed [illegible] et l.

de e(st)ate q(uod) qui interrogatus et
etiam apponendo adversarium tenetur
adversarius respondere ff. ad l(egem) mil(itarem)
de adult(eriis). Si postulaverit re-
us vero sicut debent aperte
et parti sicut ab utraque ha-
bitum de fine in decretis prima
in parte li(bro) vi et ff. de (con)f(essis) d(istinctio)
l(ibro) ii etiam in eadem et de be-
ne q(ui) c(on)tra uno na(m) positiones fuit
ad relevationem probationis et
eius quoque onerentur probatione
puta eum cap(itul)o ff. de ca-
pi(tu)la de exceptione. Similiter
si fuerint positiones ut partes
relevantur ab onere probandi
i maxime p(ro)f(iciun)t. Ut c(ontra) ne
est ad omnia probationem vere
ff. de rei vend(icatione) qui contra
fuerit facilius eum fine q(ue)s-
tiones quas p(ro)ducantur testium
testes l(ibe)ri sunt ydonei vix
invenientur et cum labore et
expensis producuntur ar(gumentum) in decretis
c(a)p(itu)lo eum et decretis co-
ram q(ue) sup(er) c. in. qui. Item si
cum tali ut venturis Tertio
in vitam eliciatur ab ore
tigatoris ar. ff. de iure cal-
umniae et in dictum c(apitul)o cum super
gravia si pars constituit testes
requirendi non sunt eas te-
stis in iure respondendo sine
secundo habitum per c(apitul)o ii et
c(apitul)o eum Debent autem et parti
sicut positiones an(te) li(tem) c(ontestatam).
ff. de lib. c. uno et ha-
bet. Quid in ii et etiam pe-
ricula Decalumnia he
de veritate dicenda se c(apitulo)
post sententiam li(bro) vi et iu(stitia) hanc
quamvis ante sententiam admittuntur
ad instar interrogationis. De
fide instrumenti cum idem Verum
vero non valent nisi sicut sp
ve de qua lis sine contra-
ria est ff. de interro. act. l. de
confessionibus et ff. de off. de
le. eu. aliis et debent fieri
verbis affirmatis et non nega-
tivis dicitur ar. in d(icto) p(ro)bat
qui et ff. de ela(tione) bene

et dicam positiones et ex. cum etiam
et contra iura capitula aliud factum
poni de quo probari potest sed
negativa dicitur probari non
potest pluria p(re)dicta ideo poni
non debet. et hec est vera quantum
ad talia ut recipitur si
fuerit causa super tali facto
quod aliter probari non posset nisi
super confessionem adversarii te-
nendo potest ea admitti
si equitate suadente hoc videtur
expedire se c(apitulo) Statuimus li(bro)
vi. Si in dubitate bene probatur
negativa cum habet affirma-
tivam implicitam in decretis ca
tenore. Et nota quod hec et ne-
gativa facti iuris et qualitatis
Negativa facti est simplex
pura et simplex quae non
habet determinationem loci et temporis
vel alterius rei ut si aliquis
dicat se nunquam fuisse actum
vel nunquam contraxisse cum Ber-
tasio negativa probari non
potest dicitur vel nisi sicut ff. de
probatione et l. in qui li(bro) fatetur.
Si vero adiciat temporis vel loci
vel consimile tunc probari potest ut
dicitur in decretis c. tenore et c.
sicut et c. cum quidem et quoniam
frequenter aptavit. Negativa
iuris probatur cum habet ipse affir-
mativa implicita ut si
dicatur ego non sponte renun-
tiavi quod coactus renuntiavi
et hoc potest probari ab eo qui
negat ff. de re iu(dicata). Simp-
liciter nega(tiv)a iuris probatur ut
si negetur emancipationem non
recipit factam habet in ipsam prob(ationem)
probatur ff. de pro(batione) ab eo potest
negativa qualitatis est
ut dicitur Iste non est
ydoneus vel non legitimus vel
saniens hoc potest et debet probari
lasciva quia hic dicit cognitus
presumitur ydoneus nisi probetur
contrarium in decretis super dudum et
ff. de statu libero et c. primo
in d(ist). de sen. consecra(tione) li(bro) vi.
Item non valent positiones sp

no relevat pondere nec
recipi debet quia sicut non de-
bent admitti ab probandum
quo probato non prodest et
deponere ad probationem ut b de ex-
cepcione cum contingat ista. Ita
non debet admitti ad ponendum
quo confessato non prodest et
non relevat in aliquo.
Item si posicio non faciat ad
causam vel non sit super re de
qua agitur vel super eo quod
repellit agentem quando fit a
parte rei non debet recipi quia
est impertinens et hec est racio
minus istum modum et primum
quia licet stat super re de
qua agitur non tamen re-
levat pondere. Item po-
sicio que pendet a villa con-
fectura et pregnata tempore
huiusmodi debet vero quod ponit actor
quod ut vendidit sibi fundum
talis posicio non est admit-
tenda ff de uno vino quod
non relevat pondere cum mi-
da tradicio non sufficiat
dominium ff de agris rerum do-
l. tradicio et de don. l. mida.
Ideo quia pendet a villa
que negata fuit. Unde
sicut si ad istam pendenciam
meret descriali anaprimi
primum et hic iudex debet
precauere quia dicit inprimis
non probabit me actorem primum
est de rei vendi lib et de
minimo. Item primo. Item si fi-
at posicio super illo articulo
de quo iam conquestus et remissum
fuit sine negando sine
affirmando de cetero non
amplius inuerendum affirma-
re tamen sic licet quod sicut
negantur et non constitutam
vel sic tunc confessum fuit et
modo negatur et scandalum
minus et infamia volgi
mentitur quod duo contra-
sunt vim et sicut tradisset vi-
detur unde capitulum infra
negatiis tractatum non est
audiendus in aut de consilio
qui ingreditur ad ap. quod actor
Item debet esse clara posicio
non obscura alias non est
recipienda et oritur quandoque
obscuritas a verbo quandoque
ex racione et est defectus actor
vel vitium et est de primo et aliis
subsistibus ff de aa
l. et ben l. et l. tenetur
Et ex eo clare non obscure de
quibus ad peticionem tenetur pro
uit actio de etate quod nichil
Item si posicio fiat inque-
qualissimo contra ius manifesta est
inutilis et nulla vero quod ponit
aliquibus sibi debere fructus
inque vel ponit quod lex dedit
sibi cum prudentes non debet quia
est inutile et perpetuo inutilitatem
sanctionis prestanda cum fir
dis unquam debiti liberaret
debitorem ideo non debet certa talis
posicionis vel probacionis la-
borare ff de vero cicius vel fe
ff de minimo quod dos est qua-
liter et est de vero sig. locuus. Item
non debet posicio esse implicita
ta sui in lapse i ep conti-
neat duo dicta quorum
alterum probatum est verum et alterum falsum
et respondetur non possit cum
non debeat vim instruinar
et falsum asserere sit peccatum
licet utrumque sit amictum possi-
nitare reus cum vel reg. hec
adie videtur debet implicita
renunciare et dicit ei iudex
vel facias inde duas po-
sitiones vel te non admit-
tam quia tenetur debet iudex
vel etiam quando ponatur de
certum casum detur aptare
periculum periurii vitandi
ff dentur act de etate quod
hic anus hodie vel dicatur
quod possit poni implicita
et tenetur ad respondendum

iudex ipse ad quendam articulum
in speciali contentum libelli de testib9
cum ista sit vj l. Item quid
si ipse sit ad eius simplex et non
loquuntur sicut positiones continentur
ad dandas et respondendas. Nunquid
iudex compellet eum. Item videtur
inutilis positionum dicit quod non. Vnde
iudex non potest eum compellere pro
ueniendum ad ea quia de regulis iuris
li vj positionum enim deberent
dari ut (?) prestari . . . . . sub
ponendo in actis ut in de spectat.
quod quidem deinde debent partes
conuenire et examinari utrum
sint admittende nisi non et
eis examinatis si fuerint
admittende dicet iudex po
nenti ponis tu hoc tuo iura
mento et ipse debet dicere sic et
continuo debet interrogare ad
uersarium ut respondeat sic
dicatis tuo iuramento quod sic
scis vel credis. Item si reus habet
sit positionem quod multum dubitet
de facto indutias ad delibe
randum caueat tamen ne dicat
ego volo habere consilium quia
iudex ipsum non audiret nisi
quando cum. Item si reus scit
iure illicitus quam aliquis
forma impedito facto nec sub
iuncto re . . . . . Item
de respondendo absente . . . .
super responsionem non
debet habere consilium aut
aliquo alio ipse eum posset de
liberare cum positionibus debent
formari per aduocatos pre
sertim cum ipsi sunt ad in
stitiam dicere ipse formare
discrete quia per se duodecim pas
necessarium ad . . . . . .
teneat. Item nec aliquis pro
teneas . . . . . qui reus constituit
tum . . . . . aut talis
iuramentum positionibus aduersario
suo super . . . interroganti
suspensus audire iudex ab
sens . . . rationabili tempore
sedit non vult super totaliter
se absentat hic ut habet
super his de quibus . . . .

positionibus interrogatus sunt
pro confesso. Item si contu
max et non ipse habetur pro con
tumacia vel se absentat
pro confesso habetur non dicit. Item
cui contra eum tamen quando con
tumaciter procedendum in
Item si reus petitum li vj. Item ad
quid si non . . . . . tractu
ducit iudex ubi . . . ponit actor
quod mutuauit etiam x ad
. . . . . consilium
sibi ad debere . . . .
pendisse certe . . . . ob
. . . . pro non dicto habe
. . . . Item primo et in de
testibus cum clamor. Item
quando stat . . . .
. . . . . constitueretur
ad hoc ut eius manaat
iudex et actor . . . .
. . . . iudex etiam . . .
posse fere . . . . . .
. . . .
cuiusque. Item quid si
reus non negat . . . ponitur
et non facit . . dicit se
. . . . veritatem . . .
appellendum . . . . . .
. . . . iudex . . . . de
. . . . . . Item . . . .
. . . dicere . . . .
veri est ubi iuratum est
de calumpnia. Item . . . ubi
iuratum est de veritate di
cenda . . . de veritate
. . . debeat iudex habebit
indutias ad deliberandum
. . dicat se dubitare . .
. . interrogatus . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

De probacionibus

Probaciones sunt neces
sarie . . . .
. . . . . . petitionum
et positionum. Ideo . . . . .
videndum est de probacionibus
et primo quid sit probacio
et vnde dicatur et quis
probare debeat et quot sunt
species probacionis. Probacio

est rei dubie protestatio vel
confessio et professio pro iudicio
et presumptiones consilio et de
pluribus similia inquisitionibus pre
liminaribus et similibus in
dicia et presumptiones probantur
et de fide instrumentorum. Sicut et
de presumptione proprie tamen ita
ut causas sic esse fuerint et
violente ad similitudinem pacati
xxx q. iii c. dudum. Presumptiones
sumpte leves et alie de hiis
que fieri solent sunt ut ac in
[illegible]. Sed in criminalibus
non sufficiant ad condemp
nandum probari non debet. Et de
presumptione levis etc. Et de
presentibus et absente et hiis q.
[illegible] non erunt iudicia
in dubietate et luce cla
riora. Sed et probacio vel
aliter diffinitur sic probatio
est rei dubie per argumenta
[illegible] ostensio sed secundum hoc
magis hic locum in dis
putationibus quam in aliis
probacionibus. De verbis pro
cuius est causa. Probatio
dicitur ab adverbio probe quia
probe fuit quod intendit proba
re. Sed actor illud quod
affirmat esse et reus qui dicit
contra negantis factum per rerum
naturam nulla est directa
probacio. Sed quis est actor et
quis reus declaratur [illegible]
[illegible] ut dictum est [illegible]
ponitur [illegible] et non. Et per actorem
intellige reum [illegible]
pientem seu reconvenientem
quia tunc actor reus efficitur
[illegible]
et si quis illa [illegible] non
probet [illegible] et de re
[illegible] et si aga[illegible]
decime [illegible] vel
[illegible] vel
[illegible] si non probet

ponitur. Ut actor cum op
ponit se contra reum et
reus actor et propter hoc quod
Sed quandocumque non agatur
sive [illegible] sive criminaliter
actore non probante reus [illegible]
[illegible] et si nichil
probavit debet absolvi [illegible]
[illegible] et [illegible]
actor. Sed hec regula fallit
in casibus [illegible] sunt et
[illegible] quod non quod actore
Sed in [illegible]
[illegible] regulariter et [illegible]
[illegible] probat [illegible]
contra [illegible]. Item
[illegible] in iudicio [illegible]
[illegible] statutum est ut tam
in ordinario iudicio quam
in extraordinario iudex
semper adhibeat aut publicam
personam si potest habere aut
duos viros ydoneos qui
fideliter universa iudicii ac
ta conscribant videlicet
citaciones dilaciones
recusaciones exceptiones
petitiones responsiones in
terrogaciones confessiones
testium deposiciones instrumentorum
productiones interlocutiones
appellaciones renunciaciones
conclusiones et cetera
que occurrunt competenti or
dine conscribenda designando
loca tempora et personas et ex
scripta partibus tribuantur
[illegible] processu non
possunt nisi quatenus in ca
[illegible]. Sed
[illegible] contra. Sed numquid
[illegible] sit illa [illegible]
que dicitur [illegible] possunt
[illegible] que [illegible] facta
sunt. Sed [illegible] et
[illegible]. Sicut [illegible] de
[illegible] bone et [illegible]
[illegible] et [illegible]

q'rlt et y q vj hec casu
placuit Et distinguit hos
sup h' aut querit de hijs que
audire acta sut ante sntz
ciit p9 Et de hijs que ac
ta sunt ante sniaz no sta
tur ei q'uis legittimus con
stet de cunt & q'm q'
Et p9 sniaz distinguit
aut e appellatu a' no
Si e appellatu statur p
sna p q apl fit ut
sud Si no est appella
tum distinguit aut est
desetu in siibalibs aut
in alijs Si i siibalibus
tacitinitas pau no pt fa
cere sniaz aliqua que
nulla est ut lio g testata
no sit l s die facta sed
e de q pso ex Si vo pati'
desetu in alijs tuc stat
p sna ut dicit nua sig
hi se e q v Et nuq p
dicit Innot q p sna
lata e vtrusq pte prite
ac p cuntodeq pati aga
no est appellatu et sna
infit apparat nulli p
silui p ipa et si aliqs
pau velz ea impugnare
ratone pro assy no
audiri h p psumendu
est eia lene acta q no
spe sine nichil dixit ir
appellant Et pone q
ulla mandauit aliaui
iudici llo admittat tal
lem ad agendu q' ipse
e q stat, nuq credet
ei Hos distinguit aut
dicit p e q pteksu ipm
q stare et tuc no credet'
ei tps tu n q'uis
legitis constituit dom
inictis le q m et e de
testi oibq et in q m p
nllg aut admittatur
angl alicuis tt credet
ei l e pq assom et l de
sid imtu e ff et q 2 e
ku dlat Et pone q p st

q status Admistacia stp
tris nuq credet se ipsu
dic q no C de testi oibq
et in q m Item nllg C
quod si e q statg adminstra
tiaz dictator q no se
pst nuq crede ei, dic
p sic C de testi dictatibq
Qtes pbo nus sun sex q
pro tet euidencia sed sete
si qs fuit in adulterio sub
lia dphenssy l de q ess
dy acting vary. Em sd
aa y q demandto et ff
de uti nup pala sill e
Item in pfamia in q in dtz
me niuali v Ite sepe et
C de testi ptra Item ptestes
l de testi p testu z l e locuit
Item p instrad l de sd in
strore ptestu Item p pre
sumptoz violenta xix q i
Et infra de spo l s
qui et in q vij q E gb
duo z l de p sup E C lunt
Item p iuratu delatoz
se e lj et l d' uomu e ulti
p Item p inspectom colore
se p pro simili z l de fu z ma
fratidur z e ult l licet
sepe fallat l e cum et vij
l i net aliqua Item
p confessom ut dn p pam
p da patnaz C e no
iudic ff e qm

De probationibus Rubrica

de testibus
Rubrica

Tractatu de pbacio
nibq in q nunc ad m
videndu est de q'nt i
spali fim eni pbacionibq
p testes et instra. Sz p9
de testibq qz constitut vo
x p viva voce digm
orem in ante de fide instr
l Si vo est vij Videm vi
dendu est qui p sit esse
testes et qui no et q'stigit
de infamia Ignot testes
recusat'i in oim causa
qui nullae debet q m et
e p notices sui p ducendi
Capitibq integram debet
l m quibq p cendant e

ꝛ que dubitatis testimonio
vocatur et utrz p(er) pu(bli)
licatione(m) pu(n)t aliquid p(er)ti(n)
ci ¶ Testes antiquitus sup(er)
stites dicebant eo q(uod) s(u)p(er)
statu ee p(ro)ferebant(ur) vnde
hodie nomine ablata tes
tes vocant(ur) i. d. v. sig(nifica)tio
ꝛ(um) ¶ Omnes pu(n)t ee testes
qui no(n) p(ro)hibent(ur) q(ui)a
edictu(m) de testib(us) intra
dictu(m) p(ro)hibitoriu(m) e(st) ut q(ui)
lib(et) admittat(ur) qui non
repellit(ur) ff. e. l. i. et ar. ie.
t. h. ¶ Sz in testib(us) s(un)t co(n)
siderand(a) q(ue) in his v(er)
sib(us) co(n)tinent(ur) / ¶ Condic(io)
sex(us) etas discrecio fama
et fortuna fides i(n) testi
bus ista requirit ¶
Condicio s(cilicet) an lib(er) sit an
s(er)uus nam (con)nantis testi
moniu(m) suspicit(ur) v(er)itatis
i. de v. sig(nifica)t. s(er)uus q(ui) testes
et idd testis ee no(n) p(otes)t nisi
q(ua)m q(uod) ¶ Item s(er)ui et C. de
testi. au(tem) s(ed) dicat(ur) u(bi) inde
s(er)uu(m) p(ro)bacionib(us) cu(m) tormen
tis admittat(ur) in q(ua)m q(uod) s(er)uz
s(er)ui ¶ Item omnes famuli
lares et domestici a testimo(nio)
repellu(n)t(ur) ie in lib. C
d(e) his qui ad ec. q(ue)r(unt) pu(n)t
q(ui)b(us) ¶ Sane et in q. v. c. i. ꝛ
his q(ue)m q(uod) ¶ S(er)uz mercenarii
v(el) iste inmre ꝛ v. ¶ S(er)uz testes
¶ Domestici appellant(ur) quib(us)
imparia p(ro)p(ter) [illegible] patrie
[illegible] [illegible] p(re)stat ut in l.
[illegible] ꝛ in q(ua)m q(uod) ¶ S(er)uz
et y[illegible] familiares
appellant(ur) (con)sanguinei
colonis ascripticiis mer
cenarii filii i p(ro)p(ter)ate lib(er)
tinus et omnes habitatores
in domo et tales ad
mittunt(ur) (con)siderata affec
cio(n)e ut tot(a)l(ite)r [illegible] p(re)sumat(ur)
uel no(n) accept(ur) [illegible] q(ue) b(us)
imparia p(ro)p(ter) ar. ff. e. q(ue)st(ionibus)
tum et in q. in q. ¶ Item h(oc)
testes fallit in ca(usa) matr(imonii) h(oc)
i. e. quociens ꝛ e. Sup(er) eo
dic ut i. q(ue)m ma(tri)m(oniu)m ac p(ro)
q(uod) ¶ Item in ca ¶ Item i(n) ca
ca(us)a pu(n)t eliti [illegible] cau(s)e
esse testes i. e. in sup(er) ꝛ e. cu(m)
[illegible] ꝛ e. tu(n)c et in q(uo)d
¶ Sup(er) prudencia et tales
e. [illegible] q(ui)a cu(m) vniu(er)si
tatu no(n) s(un)t s(ub)ic(ien)de lig(ati) q(ue)
modu(m) singulos tang(unt)
xij q(uod) h(oc) cu(m) ma(n)umissio
et ff. q(uod) sing(u)l(ar)i vni u(el) [illegible]
manicipi(um) ¶ Sz in p(er) ali(as)
duore q(uod) (con)tra [illegible] q(ui)nque
admittet in testes no(n) q(uo)d
ca(us)a totus duore in(ter) s(u)p(er) e(st)
ar. ff. de r(e) iu(dicata) l. [illegible]
et C. e. l. liberi q(uod) ¶ Item
in(ter) ¶ Item testis ee no(n) p(otes)t
q(ui) [illegible] simil(ite)r ca(us)a i. e.
p(er)sonas et c. venia ¶ Po
ne q(uod) reus qui dederat f(ide)
iussorem queritur et habet
fideiussore(m) [illegible] iniuste
[illegible] p(ro) [illegible] q(uod) sit q(uod) e.
molumentu(m) p(er)tinet ad reu(m)
ff. q(uo)d ap(ud) su. l. i. q(uod) ¶ Sz
dum hugo distinguit
a reus est solue(n)do et
tu(n)c p(otes)t a(ut) no(n) est soluendo
et tu(n)c no(n) p(otes)t ar. ff. de
fin. ca(us)a q(ui)a ꝛ ff. de dolo
l. elegant(er) q(uod) ¶ Sz ff. de fi(de) Sed
s(ed) contrariu(m) cu(m) q(ui)a no(n)
v(er)itatem p(ro)bare n(on) p(er) vnu(m)
testez ꝛ quedam in simili
p(ro)p(ter) ea dedi l(ite)ra(m) simili
n(on) q(uod) recedet alie que
p(ro)p(ter) ea volui p(ro)duce h(oc)
testem inp(er) possu(n)t p(ro)p(ter)
q(uod) no(n) i. e. ¶ In lit(er)is et ff.
de recept. [illegible] q(uod) Et
q(uod) sit c(om)ma quib(us) potest
ferre testimo(nium) q(ui) no(n)
[illegible] p(ro)hibiti ff. e.
l. i. ¶ Sz pone q(uod) ca(us)a ato
p(ro)p(ter) testimo(nium) infirmare
licet(ur) inp(er) valet de
q(uod) no(n) q(ui)a [illegible] non

dicatur dimisisse quietam
gito reputatur ff. de amor
lin et ff. de iniuste rupto l. si
pupille · Secundus scilicet an vir l.
tellis natura varium et muta
bile testium sit femina indu
cit · lege lex lex sentencias de testi
ad · mulier hodie admittitur ad
testimonium in testamentis insti de testa
de testamentis · vel in ca cum ad
xxiiii q v mulierem n eciam de
cuius tamen agatur pro
eius ingressionibus vel de tem
taciombus · de qui et in in lib
et contra clericum infamatum
ut ibi · Et maius civilibus
et matrimonialibus admit
titur · de sup eo xv q iii q ca
eo et ff. eodem et lex demen
tibus c li vi dic ut ibi
in c ulti et dam · Deci
tatur etatis quia minor x
iiii anno admittitur in
civilibus xiii q iii q i et in
criminalibus non admittitur
minor xx anorum in q iii
Item in criminali · In
testium · Et nunquam pupillus
factus pubes potest testifi
cari de hiis que vidit
in pupillari etate · Hostien
dicit quod sic et consequens si
mus sensus lib de testibus que
ante vidit ff. de v sig
norum · Quintus · Infirmitatem et dr
app sequitur in ca ac pq de
ulti · Item requiritur discre
tio quia furiosus et mente
captus a testimonio repellitur
sic ab officio iudicandi in
s vii q tria · Requiritur
etiam fama integre quia
si vita bona defluerit
fide carebit · de v sit so
cius insi et est testium vn
decim repellit et plura
pro uleurme · Veritas
l. et c testium dic ut · De
sic quod quis ac admittitur
lex et de confessis quod · Item
requiritur similiter in famis

repellitur a testimonio · c cupie
et de testi · eo plura et a
iudicando repellitur in q
vii q tria et ideo videndum
est quid sit infamia et
quibus modis irrogatur · In
famia est enim status vita
et moribus reprobatus se
cundum ff. de ini · nota k
et c ff. et ff. de a
cons lib l honoris et c
liq et fama est illese di
gnitatis status moribus et
legibus approbatus · Infami
a alia facti alia iuris
Infamia facti multiplicitur
irrogatur ut in c qui post euic
a testimonio repellitur · de testium
ut in pro spuria turpia
et ignominiosa filium
suum heredem instituit
dicens talem filium meum
nequam proditorem et her
heredem meum instituo de
quibus ca insta ut ca
pte pro · Item fama indi
cantis aliam postulati
tatis sin i aliquis minus ma
nifestam granget cui opi
nio et quibus circa infa
mie l uben vel sit dicti ak
agi bis factis si te ad fr
ugem melioris vite convi
cit vel statim tum i indig
reformantis et plia c
c et iniuscunque testis et
multis aliis modis infa
mia facti irrogatur et
talis infamia multiplicatur
operatur testium · Illa repel
lit ad dignitatibus · de cons
pla inf dilacc qua pro
bis vilibus et indignis
dignitas parte pate no
debent ut et de reg
iur · Infamibus li vi
c de infa l una li x · Item
repellit a testimonio c d testium
Item depellit a denuntia
tione · de accu · Ingressi
onibus insi · Item indicat

querelam inofficiosi testamenti
testium sed si infamis heres
aste fuit institutus et pro
iunior testibus C. de inoff.
t. sed si talis audiendus
sum frater non repellitur in q. vii
q. ii c. de his. Infamia interdum
contrahitur ipso facto aliquando
pene ipsa facto est sine pro
aliam iudicis sententiam
affert ignominiose et illa
in actu imitat eo ipso
sit infamis ff. de his qui
non infa. ex actu quae ignominiose
Alia quae pene infligitur
certa aliquid faciente vel
nolentis quae pene et de
biti declarati per sententiam alia per
sententiam ipso facto ut si quis
habeat simul duas uxo
res et de bigamia infra [illegible]
vel si duas sponsas simul habe
ret primis vel solutis in
dicto eadem ff. de his qui
non infa. l. i et l. quid ergo
[illegible] si quis veniat contra
transactionem iuramento fir
matam C. de transact. Si
quis maior Item qui
dixit in probum Fenus et
usuram exegit [illegible]
usurare in c. vii q. porro
aliene pene infligitur
infamia [illegible] tamquam
publice factum qui deprehen
sus a videntibus dum
admittit qui audito ma
leficio dixit fustigate
eum quod factum est [illegible]
quibus [illegible] infa. [illegible]
fustibus [illegible] si non
precedente fustigatione
non est infamis ff. de
his qui non infa. [illegible]
fustium. Per sententiam infa
mia [illegible] irrogatur ut
in criminibus publicis et di

cuntur publica crimina co
gnita de populo ad cer
tam [illegible] ad iudicium ut
est crimen lese maiestatis
heresis et symonie [illegible]
[illegible] et alia [illegible] crimina
de quibus habetur infra de
pen. ind. Item quis com
municatus [illegible] ordina
[illegible] de [illegible]
[illegible] est infamis infamia
[illegible] ff. de pen. ind. infamie
[illegible] si [illegible]
[illegible] non infamat
ff. de his qui non infa. quod
[illegible] dampno [illegible]
per sententiam [illegible] criminibus
[illegible] infamia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] de his [illegible]
[illegible] dampnatorum infa
[illegible] vel [illegible]
[illegible] infamia [illegible]
de his qui non infa. [illegible]
[illegible] cum miles aliquis
fingat se [illegible] in [illegible]
[illegible] et nomine
[illegible] se
petit se mitti in possessionem
bonorum vir [illegible]
que fraude detecta
dampnatur ad [illegible]
[illegible] ff. de his qui
non infa. notantur. [illegible]
est crimen [illegible]
[illegible] quis [illegible]
pnatur quia iacente he
reditate [illegible] hereditatis
subtraxerit [illegible]
[illegible] infa. [illegible]
[illegible] infligitur
per sententiam [illegible]
[illegible]
[illegible] qui in his [illegible]
[illegible] Actiona
[illegible] tutele depositi
[illegible] seu [illegible]
[illegible] ff.

debent qui non infa. si et di-
catur contra quid ibi agitur
ff. de insidia quia de cauu-
la ideo infamat ar. ff. de his
qui no. infa. l. furti contra ma-
triti. Sz quia cum non infa-
mat quia ibi tantum de caula
lo agitur ut in l. furti consul.
Undique istis modis et a-
liis similibus quibus in
infamia irrogatur rep-
ellitur iudex infamis et
testis. Item ipso iure est in-
famis qui hereticis impe-
dit consilium auxilium vel
fauorem in de here. c. ad
abolendam et qui receptat vel
similiter [illegible] astute
vel malitiose impetrant
c. de leg. l. i. ff. fortuna
repellitur vide supra fit c.
[illegible] l. locupletem in q.
iii. Item mendici vel di-
testis. Item fidelis non infi-
delis contra fideles non
admittitur ii q. vii c. heretici
et c. non potest et xxiii q. iiii.
Item pietas. Item nobi-
litas et dignitas testium
est attendenda quia nobi-
lis testibus non credatur semper
[illegible] et in q. iii. c.
testis et duobus [illegible]
[illegible]. Item non [illegible]
illi recipit testimonium
c. de eorum. Item testis
esse non potest contra appellantem
procurator appellantis nec
ille qui fuit aduocatus
eius in iudicio eodem c. de ra-
na l. vi et ar. l. de assessoribus
et uenia in fine. Item iudex
vel assessor in eadem causa
in qua fuit iudex vel as-
sessor testis esse non debet
[illegible] c. statuendum et potest
iudex audire aduersarium
ut ferat testimonium l. e. dilec-
tis iiii q. iii c. Item me-
nialis. Item pater et filius
vel duo fratres et testes
mediante testimonio q. iiii

c. item in mense. ad iter.
potest. Quot testes admitti
requiruntur in omni causa
dicitur z iii z iiii q. iii
vel nunc et ff. c. v. i. in fine
licet in nouo capitulo [illegible]
est in exposita peccata vel
requiruntur tres testes in
aliis de in testamento tutela
c. [illegible] igitur colle-
vel c. tractatus impurga-
tione diaconi ubi requi-
runtur tres testes ii q. v
c. Laima. Item etiam in eo
qui concedit libera [illegible]
ubi requiruntur quinque tes-
tes in l. aut si etiam per
non notorie. Item in aliis
quibus obligatum erat ad
[illegible] inspectis et sibi [illegible]
mit et [illegible] ad hic petit
pecuniam et vult probare
solutionem per testes vel confes-
sionem [illegible] hoc c. e. testi-
um z aut [illegible] Item
in eo dicitur et in donatione
cum nocentibus ubi
quinque requiruntur c. de dona-
tio ante [illegible] et c. de
codicillo c. ubi codicil-
lis z scriptura in qua
testator exprimit volun-
tatem suam omnino [illegible]
solemnitatem [illegible]
[illegible] intestatis vel requi-
runtur vii testes c. qui testa-
menta facere [illegible] consultissima
l. c. i. c. in hiis de [illegible]
de testibus et qualiter. Se-
ptima in purgatione presbiteri
vel requiruntur septem
c. presbiteros ii q. v. c.
Laima. Octaua in purgatione
episcopi ubi requiruntur
xii ut ii q. v. c. [illegible]
[illegible] duobus [illegible]
[illegible] non
[illegible]. Nona quia
[illegible] cardinalis non
[illegible] nisi in a-
lxxii testibus. [illegible]

cardinalis cum lxiiii dyaco
nus cardinalis ii cum xxiiii
Subdyaconus cardinalis
et inferiores ii cum vii ut ii
q iiii presul et c f. Item
testis unicus sufficit quando
profulgeat dignitate
ulterius dz q dyspensari et cz
iii. ymo sunt duo necessarii
vel plures ut dicitur c in q
precedenti fallit in undecim
Casus in quibus unus testis sufficit
i casibus in quibus unus testis
sufficiat Primum est in
illo qui probat se passum
per unum testem cum j decreto
ii bo puenit ii Secunda cum
dubitatur de publico persone
salus tabellio facit fidem
l ad l cor de fal C quis
iii decurio Tercium in tali demi
nacionis in qua sufficiat unus
testis cum persona principali
iiii le sinonimis Quarto propter
inopiam probacionis creditur
uni testi cum iuramento alte
rius parte delato ff de pro er
v insinuatore Quintum cum du
bitatur an aliquis defunctus
sit contritus xxvi q ii qui
vi recedunt et in signum Sex
tus cum dubitatur an aliquis
sit baptizatus de con di iiii cum
vii itaque Septimo cum dubi
tatur an ecclesia sit consecra
ta de con di i Solempnita
viii tes Octavo cum dubitatur
an aliquis egerit penitenciam suf
ficiat solius sacerdotis in de
ix pe voluerit Nonus cum
probat quis per unum testem
et proprio iuramento causam sue
absencie xxii q i Decimus
x ze de pen et insinuatore
Decimo cum agitur ad matri
monium impediendum et c Super
xi eo et j de sponsa de pro ii Unde
cimo ii iubere volente
nube incognita veritate
mortis mariti propter ipsa

que si habeat unum testem
illi soli credendum est et de
sponsa l cum hodie et j de
pen in prima Recipi de
bent testes cum iuramento se
fraternitatis quia nullius
testis consuetudo religiose
credatur si non iuraverit De
bent in aliquibus premissi
cum dz credi in c nisi si for
sitan apte renunciatum ad
versa in c tunc et c Fforma
vero secundum ipsum de hiis iura fforma iuramenti testium
talis est Iurabunt enim
quod dicent totam veritatem in
dicta vel cum coram fuit quod
noverint de re illa super
qua iurant ii q v hortamur
et manifestum est Item
quod nulla inserunt falsita
tem ii q iii illazet iii q
iv prima Item quod pro utra
que parte dicant veritatem quam
sciunt xiiii q v non sane
Item quod dicant omnem verita
tem sine intergrati fuerint
sive non cum j de cau ar
dictus Item quod nec prece
nec timore vel odio sive
pro aliquo commodo testimonium
dicent in c quod et c licet
ex testibus additur defacto
vii q dictum suum tenebit
occultum usque ad publicacionem
publicacionis q iii q i i et ut cum
criminali vel iiii c q i fo et de
hec nusque de testibus et statut
et parte adversa presente debet
iurare si voluerint ve
nire admoniti et po
tuerint alias eo absente re
cipi possunt et valent ut si
pro fuisse in c Cum nomine
et dolo in c ne liti non
que parte et post iuram
in iudicium debent exami
nari sigillatim et in
secreto in c venerabilis
et c c nichil et j de

unitate. Inquisitionis est i. et h. c. finatur ex c. dumen. quis secreto et sigillati examinat illos presbiteros sacerdotes qui in seruit sunt testium contra infamiam. Pone quod plures fuit inditi et vinus solus recepit testes numquam sufficit. Host. dicit quod non. Ar. le. ar. tam et ff. de prebend. quoniam Set pone quod testes deposuit et tabellio scripsit taliter testis iuratus talia dicit et alii per ea fuerunt producti et scriptum fuit quod idem dixerunt. Item numquam sufficit ut ita scribere. Host. dicit quod ipso ar. le. ar. tam et dec. v. sig. nichil obstat et ratio quia tabellio forte male intellexit vel aliqua conprehendit dubia sumpta animi informasset. Set pone quod actor asserit ex venditione percepit testes ad probandum quod erat dominus et testes iurati dicunt quod actor est dominus et quod possidet per x. an. numquam testes sufficiunt ad probandum quod sit dominus. Immo et hec dixit quod non quia domina sine scientia et ideo videtur probari ff. de rei vendi. l. in ea actione. Et i. quod si dicant testes quod actor sit quasi dominus et pacifice possederit per x. an. numquam sufficit. Dicit immo quod satis ar. c. de prescrip. xxx. an. ff. an. e. i. qui ex eius emptionis. Item pone quod quidam testes deposuerunt et per ea intraverunt omnia que diversa esse vel numquam sufficiunt videtur quia non se bene testibus ibi. Super quo deponere iurati. Ho. dicit quod in quantum ea que inordinate fuerunt inesse videntur ff. e. t. l. pe. lecta in

auditorio est diabo. Hoc. est et bar. bene. In quoque sua que incipit ab. indicatis quorum dicta magis iura approbant ut in ipse e. t. Sequitur opinio ei. irritat sed nichil approbat. Sed quid si testis posuit de causa sua in cedula et iuravit omnia ibi contenta esse vera numquam sufficiat. Hoc tenet quod si loqui non potest valet alias non de. h. non vi. e. eo. q. nunc videtur quod demum hoc dicit quod cedula eorum illi alias potest de veritate meliora apponere ar. l. de testi. e. c. i. esse e. l. in v. tu. in agris sub. k. potest. Item quid si quis iurando quod non ferret testimonium causa quadam et per ea tulit iustum testimonium numquam incidit in penam de quo non ar. le. Similiter vir factum expressum de hiis que sunt contra per e. i. Sed in dubio fuit datus ad scripturas testes numquam debet admittere alios testes ad improbandum illos. Host. dicit quod non ff. de. ma. Et diligenter et de scrip. ar. dilatio. Item examinari debent diligenter de singulis circumstanciis inquirendo per seriem de causis videlicet loco tempore auditu visu scientia credulitate. Caveat scribere dum adnotantur astistentia qualiter in ore que sit per eos cognoscit aduocatum vel credulitatem nescit et e. contra de laude de hoc vide de accusationibus inquisitionibus fama et credulitate in tam. Nam inter distincti de eis ipse et alios prime possit melius veritas perscrutari de inquirere etc. non possumus ad restituere. Que lex xx in quam cadit. E. i. cum duo si fuerit dolo. ut non valet eorum dictum

in qua incheog decipe cum
distinguit glossa aut semper
est irritabile et tunc tempus
pro viciat testamentum quando non est
irritabile et tunc non valet
testamentum ut in homicidio ar
dicti et incheog Secundum quosdam
glosa viciat testamentum distin
guit aut semel potuit
tamen durare et tunc non
viciat Si non potuit tamen
durare viciatur in quantum
Si testes non intelligas quod
de qualitate temporis debe
at testis interrogari quod esset
suspectus in quo quasi Item
in testibus considerandum
ac enim testis suspectus
sunt quibus et aliis modis
ut in ostenda est vitas ar
xx q v Audiuntur et u
xii q iii [illegible] et e de te
stibus apud quem Cum vero
agitur de impedimentis
matrimonii scilicet consanguinitate
vel affinitate testes prestare
iurantur de communi
auditu et credulitatem
debent enim iurare se a
maioribus audivisse et
credere ita esse et quod viderunt
quos pro consanguineis se habentes
[illegible] et cetera Item de
forma iuramenti super
huiusmodi testes facienda dic
de cetera et Sequitur
vide ubi Si confessus Pena
falsi testis est triplex una
decernit falsi quod committitur
[illegible] Si sunt testes
[illegible] una principali
[illegible]
[illegible] et iii et ibi extra de
[illegible] ibidem
[illegible] testibus inter
ad [illegible] producere secum
[illegible] de dila
cione ita quod in una dila
tione

possit plures producere testes quod
scilicet die dilacionis hodie
unum et cras alium et adiu
mat diem dilacionis [illegible]
diat et melius quod non possit
[illegible] die producere Sed certa
die semel producere [illegible]
[illegible] dilacione [illegible]
allegata [illegible] dabit
et etiam dilacionem Sed certa
non dabit [illegible] et
de [illegible] que [illegible] est
quia [illegible] passi
quod [illegible] vel [illegible] testi
[illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] aut
autem aliis quartam
producere [illegible] Sed quod
quando [illegible] de novo
[illegible] ulterius [illegible] et
ultra [illegible] et [illegible]
[illegible] cum
[illegible] remittat
[illegible] testium [illegible]
ca [illegible] possit audiri
de testibus [illegible] nec danda
est [illegible] quarta producere
[illegible] de [illegible] dene
gandam [illegible] effrenata testium
multitudine [illegible]
[illegible] et [illegible]
de effrenata multi
testium [illegible]
[illegible]
[illegible] et qualitate [illegible]
[illegible]
denegare [illegible] et [illegible]
[illegible] dilacione
sufficient testes [illegible]
[illegible] de testibus
[illegible] Sed si quarta dila
cione [illegible] cessante ef
frenata multitudine [illegible]
[illegible] tenet [illegible]
Significavit [illegible]
quod [illegible] dedit dilacionem
[illegible] vel [illegible]
ad producendum plures testes
[illegible] ad producendum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] facere [illegible]

ve quia indistincte dicit
se ultra 3as ad arbitrium
iudicis est recurrendum h
de of dele de cau dicit p
ey alegare dictum tres menses
ad producendum testes depu
tat et extra principaliter sex
menses ergo sunt ultra
maxe nove menses ut
dom est h dedilacione concl
dantur. Unde modo re
quiritur que dilacionibus
dandis inter alegare conti
nuis quod dare vnum mensem
ad producendum primos testes
et alium ad producendum secundos
et alium ad tercios et hec est
inquinta et sic de alijs
sed modo et sic succedit
non excedit unum annum
constitutam in quarto quod dicta
ciuium et hec est quod dicit hec
ce in proemio eius causa
ultra unam dilacionem ra
dilacionis dari non debet sed
de dilacione in ulterius
de excepcione ut. Sic nunc
stringe se ultra. Si ergo
produci testes in primi et
tu reciperes contra personas
illorum licebit tibi producere
testes ad reprobandum illorum
et ecce dictum licebit re
cipere contra illos et alios
producere ad reprobandum personas
illorum quia nichil amplius
descendere testes ultra illud de
[illegible] et ita sunt
finaliter in qua duplicatur
sed ulterius tibi non licebit
reprobare morem quia tunc contra
producentur contra illos
quos quilibet licet probabiles pro
ducere contra quos et sic
in infinitum se [illegible] et et
dilaceretur. Sed ego et in per
ducimus testes in principali
licebit et obicere in personas
morem et in personas
eorum et sic aut in iure
licebit producere tercios ad

deposicionem illorum quos in
principali producit et adversa
rium illorum quos producit sunt
ad reprobandum sui. Sed debet
omnia exprimere et alia que
obicuntur contra testes spe
cificari et quod ultimo replicat
de inmixtionem quod adhuc crimina
liter non procedit se principa
liter et tales exceptiones
in principali dissimulacionis debet
reservari quod non expedit
testes reprobare tali modo
donec constet an contra eis
deposuerunt eis possit re
probare testes per contrarias
testium productione principalis
ad contraria se primum et
de excepcione deinde et ita
sup[er] lig[...] et in principal[...]
et per quam protestatus sunt
se velle personas testium
post publicacionem depo
sicionum repellere si quid
eo dixerunt de sibi pro
cedentur se principaliter nisi
non habito respectu ad qua
litatem persone illius testis
ut patet quod ita honestus
ut nulla suspicio sit contra
ipsum quod aliquid dicat mane
aliquid causa tunc credit
ei. Si vero sit suspecta
persona ut timebit ille p
supponi sit contra ipsum tunc
d[illegible] tunc non creditur
ei sed aliis adminiculis.
Sed ille qui producit testes
contra personas eorum dicit non
potest nisi ita necessa
ria in canonica causa
sed iudicio corroborat per dicta
omnia sed ipsis in se [illegible] sui
testes contradicunt sive per se
producti sint sive
contra se in alia in qua in
principalibus testibus et que
stione omnia ut produco tes
tem personam eius approbo
et ideo contra personam eius
dicere non possum et ideo
si approbo illum et me teo
reprobare contra me xiv

di. Si romanorum sed q
sit dictum igitur et id in
data testium dicere possum
si vero ipsi contradixerit s
scripti vel alijs testibus sc
unus vel si fiat per adiutorie
de quibus debent testes sup
cognita dictum est s. e q ca
innata Item inter cogno
scunt personas litigancia
cum agendi et contra
quos inducuntur al id vr
cum possint cognicione testifi
cari ut in aut e q se z
in aut de fide instre ca
pri q Si eius igitur testis
nunc ex quere tam sc
ire quam si non ordinet
testis non valebit dom
eius in q. in q sola et
xxiij q in. si hec et ij
aut e q. lig. si inde non
quererit et testis semper
dicit se scire valebit de
ten d' sicut Item an
testis sit i nulla alie pt
in q. hi q testium quum te
non poss ee testis d' acu
ci optat d' ist. vide
ci tunt in ni glo. Sl
nunq testis tenetur tue
an sit ei nota sed y inn. ut
tal qui non possit testifi
cari dicit d' esset quia
ipse sunt ... de qua
... ff et l ij et in j
ij q. d testis Item si
testis vnij ambiguum di
cat pro e interpretandum
et contra eum qui produxit
quia q in pbat clare et
apte de pbare ff. de pleue
Inprima et e c alius et
ele tu ut pt d. in. obscure
deposuit audire um ac
cuncta se ci clamore ca
pe aptima coffe sne pt
sequere inter partes dicti
sui atque et ipsi integri
scientia verit fuit ff d'
unde act sibi ...
x cv. Indicantis Sed

ad petitionem partis non debz
hec fiat. Sed sunt inde pt
cum testis produc ptibus
inmittes ipse dicat q sit
se y uniq et c. lig. et de
cordancia radua deba
testes admitte contrarij
si fieri pt. se q tu r. fe
cunda sit oia testis bia
si fi pt in q in Si testis
hoc si vero hoc fieri non
pt distinguitur aut
vnus contradicit plures
aut sibi ipsi aut plures
pluribus Si vnus contradi
cat sibi expresse non valz
in q x. sunt xxiij q ij
q aut et d' ap Soli
ditudine et s. depositione lig
ii incolumi coherent
dum sunt qr contraria
non possz ... ptra
Idem e si testis p te
dicit ... vt in ...
valeant y de si adstructo
z in q in q com... sea
ct s. d. ca poss ... eam
Si vero vnus testis con
tradicit plures talis
contrarietas non nocet qz
dum vnica testis nichil
pbat xxiij q ij adinq
dic z e ... et c lig
ii forte contradicat
plures testes cui quibus
scripti e maliquo instro
le quod ad te apud li isti
Si aut plures contra
dicat pluribus testibus
si omnes sunt eo ea
pte dicit q ... non
valz ar si de pbac lig
et l de fide instre imput
tari v de q sive alicui
pte sive ... et testes
testibus contradicunt
Iudex primo concorda
bit contrarietatem illaz
si pt ar j e tu in et
l ... di i ... piculose
de v lig nichil constat
et s de testibus ac dile
ctis u manifesta sit

contrariis quia tunc valet
testium plurium in equalitate
parte tamen ita sit dignitas
ut minor debeat iudi
care ut ff. de prima instan
cia in versiculo loquitur
et plura probentur in
quibus § sed testis et hoc
de pro. lege contra si pone quod
actor producit quatuor testes
duo probant pro ipso et duo
contra ipsum videlicet vir probar
re suam intencionem ut
in no. ff. de pro. lege testes in
discernendis litibus parem
vim obtinet testis et
instrumentum § si contrariat di
versa instrumenta tunc probat quod
nec patitur et deffide instru
imputari et c. deffide
instru. inquirendis hoc
et hunc dicunt contrarium ff.
e. versiculo nunc et c. licet ex
stant quia quod sibi debet
imputari quod duo sibi
instrumenta protulit cum hec
potuit providere § Et non
sic in testibus quod non po
tuit divinare quod dic
terent ut ibi et c. lices
e. uno § si testes contrari
pte sunt pares ubi pro
tunc absolvitur ut C. de
probat et lit. et c. deffide
instru. sunt dil. vir § si
negotium causibus matri
monialibus matrimoniali
de dote et de testi. ff. de
re iudi. sunt pares et
de re iudi. c. lite. si de
pro. ex lite. et ff. de mos
testi. § si p. § ante ve
nit possidet sed utraque
petitur rem ab alio si p
bacionis sunt similes
pares si post testes dimi
tatur ut de p. sup.
afferte § si testes in
sensibilibus nati ut
ho egg et similia
potest nuda confessio
sua robur ut c. i de proch

et c. primus et de me puer
aut hic. dimatur forte
xxvi q. ii § Ceterum et ff. de
in. § si cum ambo ha. in
testibus iam producti sunt
ad probandum aliquod qua
cumque et alii per modum
in contrarium inducantur
inducte statum sunt se e
tenore et ce. si hoc
intelligo vis quod secunda
sunt plures et melio
res quod si equales sunt
immo recurrat ad dig
natem ut c. de prima inst
ubi de hoc supra glo. et lib.
statim premit quod subor
natio presumitur probabili esse
quod in modis § si singuli
testes sunt in iustitia sin
in singularitate non vz et
de elec. in dilecto § m
genesi et c. bone § post
publicationem non debet
testes interrogari quod peti
cionem partis vel alii ideo post
illos postulasset interroga
ri et id maliciose vel
negligenter non fuit pertin
sum ut c. pertinet quod tunc
subornacio testium post pu
blicationem in ante c.
quia vero ut c. fraternitatis
§ ex quo fuerit publica
te attestationes non pro
rogata etiam alii testes
super eisdem articulis induci
ut c. de testibus et c. in
timavit § si super novis
pendentibus articulis
et que dictis eorum
de inst. § in sco. sin
pro producti quia publi
catis attestationibus
in principali tamen pro obicitur p
cum pro toto et probari et
de exce. § Secundum et
de pro. exceptio § Non
cum articulis est exceptio
peremptoria et ideo potest
probari aptis attestatio
nibus

h' ..

Principal' cae (et) ca in causa
appellacionis (et) e contenore
de simultatis et b d' d et
gl' fine et j de fide instr
cu Johis et c de te exp
pbant ut si obligat suscripcio
scriptio nt pactu deilo
petendo l lcs indicata (et)
poss eciam pbari ante ap
tas atestacionibus (et) de testi
tibus C (et) similiu e qr plect
peremptoria excepti in an
qui sciat si adversarius
pbavit sua intencionem
te pbari possit rq pub
licatoni ni pbari possit
cu sit aliqs articls lit
dem qr sicut e in teste
tum rebellari pt et de rq
publicatoz eo qr falsum
dixit b destib lz (et) e C
et dimio injaint qr ad
hoc capitalia nu pre
dat ut ante publicatoz
fuit pprestatu nl potuit
ostendere qr rq publica
tom vidit (et) e presenta
ui / hec sut que possit
testibus obici ut a testio
nio repellant vz qr
et singuli sut et tal
et hec sut deponit ma
le fame (et) levis oppi
nionis (et) vite suspecte
Item quia st infringes
infamia canonica ul
civili Item qr st par
iuri et in tali ca sucint
deprimio comiciali Item
adulteri fornicatoz
Item pauperes et ppt pau
pertatez suspecti Item
inimici capitales Item
qr in sut amici alterius
qr cum illaz repuntur ppriz
et spalem Item qr pre
corrupti sunt tulerunt
testim et sic hic pbat
b de pba lig ff de obse.
alis pati p l honorijs

testim et de excep decimus
iij q i Item infames j desy ptin
as iiij q iij Item incrimi
la C ex quibus causis inimi'
cgr Item j e postenor
(et) c Item (et) ss e expdic
ta C d contrah (et) commit sti
optimaz (et) vij q i Item infa
mes Item in uno casu
excepito dilatoria pbari
pt post publicatom et
cadunt pos simaz an soloz
s ex ep o detrimis j de ex
cep pla li vi C nota
tur casus inquibus testib
publicu attestaciombs
nra caup nt sup eodem
articlo videlz si renun
atu est si suffragius pba
na facta sit et si pub
licacio sit sca (et) e de tes
tibus i sa et hic intelligitur
cu idez e modus agendi
quia sequitus est i aliq
agatur nt pote si pa
agatur pdesima atum
et rq agat p agaton
(et) e bene (et) t cu i ma
ile si int aliab psonab
agit (et) e constitutus Item
attestacionibus et acta
in uno iudicio recepta
valeret in alio int easdem
psonas in aut c com
v inde coll iiij (et) e tam
et c consistitutz et att
estacones recepte cozaz
arbitris valet coraz
alijs iudicibus (et) e pula
ta C C e l ult Item
eni adequit ea de est
dz hec via acta poris
iudicij b de p b qm et C
ult Et si testes apmt
primi iudicic publica
ti ido fuint ab h t alij
pnt iudicia (et) c ci cz
h noletib (et) b q statut
C qm testis p dicat
dz eis inter expensas
ministrac' in q iij ven
tis (et) c pbavit et C
de Rept Statutum q

pendo li. vi. Nota quod lic. tes. v
alias non fuerint rogati ut inter
essent contractui tamen admittuntur et
dicitur quod in c. Item inromanis
v. Item ad fidem xiiij q. ij.
quamquam fallit in actibus
pluribus qui debent in scriptura
fieri contracti et probatio solem
nis per certa per testes dum
ad hoc rogati fuerint
ut probibeat testium pro soloc
semenda p[er]memoria ffra
libian ixiiij ffc prolongis
et professione civibus quam
per ... accepit alias
non valent xxiij q. ix. c.
de hijs c. cum eccl. c. i. testi
in omni debent esse roga
ti alias non valent et
c. quod rogati Item
in diminore de diminore
nullum

De testibus cogendis

Dictum est de testibus
sed quia testium offi
cium est publicum
et ad testimonium ferendum quamquam
inviti cogantur Videamus
de eis qui cogendi sunt
et quamquam et in quibus causis
In causa enim civili vel aliis vi
tantum clerici non possunt indistincte
sunt compellendi tam clerici
quam laici ne veritas occul
tetur de hac materia
vide i. c. dilectorum in prolo
xiiij q. ij. quamquam et c.
late e. ... in quibus nocta
liter peccant qui veri
tatem occultant xi. q. iij. c.
quis Idem est in causa in
...ili i. c. c. i. et ij. ceterum
et ... Item de media
toribus simonie dicitur
de testibus c. i. et lvi.
de presentis Distingue
aut utraque pars vult et
tunc admittuntur nec
compellunt ad alia volun
tatem et tunc admittuntur
si non compellunt Et ve
ritas possit per alios
clerici non sunt cogendi
in talis vm ... esset
tunc Dictum quod fuit causa
inventum hoc ... xxij q. ij. ne quis arbitretur
et faciat Unde monitione
premissa indistincte compelli
debent testes per censuram vel
censura eccl. et etiam in
pedentibus ex quo veritas
per alios liquere non potest c.
i. et ij. et c. dilectorum de
de testi. tamen licet et eo ipso
quod testis non vult ferre testi
monium ad monita presumitur quod sola
causa quod maliciose hoc fecit
timore adversi partis vel
gratia seu odio c. i. et
c. actum et c. in contra
matrimonium cum duobus sequenti
bus Et ex hac presumptione
compellitur arg. c. cum iniun
... sup. fama li. xij. et
si constat quod pars adversa
impedit timorem
incutiendo deberet contra
eam ... quod si for
te et c. constitutum Item
compellendi sunt venire
ad iudicem sibi expensis prodi
cunt ... ut c. de testi.
c. Statuimus li. vi. per censuram
ecclesiasticam vel ad personam qui
ad hoc misit c. i. et ij.
tenetur enim mittere personas
ydoneas et discretas ad
recipiendum testes qui sunt
valitudinarii et senes
vel debilitate confecti
aut paupertate depressi ita
quod non possunt ad presentiam
iudicis venire c. de testi.
c. i. quibus testium vel potest
mittere ad iudicia loci ut
eos recipiat et dicta eorum
sigillata sibi transmittat
ut aut. c. li. et ij. Item
in ... vi. et c. de
fide instrumentorum aut c. apud ecclesiam
... et c. ... c. lij.
... Idem
de mulieribus ... in muli
eres li. vi. ... dictum est
... Inculcare

cum liceat testes possint ad
dignitatibus non tamen sunt
repellendi l. e. dilatione et in
c. e. Si quis et l. e. preveniri
hec est ratio quia ad infamiam
alterius nemo debet defamatis
resilere quia testes detractores
dicit vi q. i. bonum et tibi
c. sequentibus fallit hic quando
agitur de fama electi vel
de veritate l. e. Cum pro hiis
et inde accusatio suo hic fuit
dedi propter publicam utili
tatem ne persona indigna
ad apicem dignitatis pro
moveatur et hec est specialis
in inquisitionibus in qua non
proceditur nisi infamia pre
cedente l. de sy. li. hec Secundo
fallit quando agitur de vicio
servitutis ne talis servitute re
maneat inpunita quodcumque
testem l. e. cum venit ingressus et
est illud speciale in eo in sexto
et capitulo in libris pre in quibus
nulla specialia sunt l. de vene
ficii adulteratione Tercio
quando iniuria facta est [illegible] et
actia agit quod admittes testem
non ab sunt iniuria l. e. pervenit
[illegible] quia si de iniuria [illegible]
[illegible] effectu infamiamus
[illegible] et de
hiis qui non infamia obiectis
[illegible] ille Quarto quando [illegible]
[illegible] est astricta ut de parte
contra alienum debet repelli
ad detegendum fraudem et ca
lliditatem l. e. pervenit l. ac
hec nec admittitur [illegible] qui eum
astrinxit [illegible] non deponet
contra ipsum Quinto quando
admittitur aliquem [illegible]
[illegible] licet sunt [illegible]
vinculo astricti compellitur
ad conspiracionem detegendam
l. e. [illegible] primo [illegible] co
niurationis tenetur illa
conniurationem manifestare
[illegible] Si quis clerici
[illegible] et lxx di Si

quibus papa et. Hec sunt
vera de iure canonico
Sed secundum leges compellitur
[illegible]
non compelluntur propter [illegible]
[illegible] et illos [illegible]
[illegible] si vero [illegible] criminali
vero de lege hostiensis dicit
quod in omnibus conjunctivis
testes sine sunt pecu
niarie vel civiles et sive
matrimoniales l. e. c. ult.
et tertium quod sed in criminalibus
l. e. [illegible] et l. de [illegible] in
ad [illegible] non obstat
l. e. dilatione quod intelligitur
de criminibus obiectis testi
bus ut a testibus repel
lantur adhuc eum pro
[illegible] testes cum non
[illegible] de iure adhuc
ut presumatur / Nam et
si contra testem [illegible]
exceptionis crimen
probatum non parit pena
ordinaria quia [illegible]
non aggravatur sed [illegible]
[illegible] dicta l. de excep
[illegible] ergo ad probationem criminis
faciendum [illegible] solam
infamiam [illegible] non
[illegible] quo ad hoc
[illegible] presumatur quod vel
[illegible] repellitur
[illegible] testis l. e. cum
hiis et [illegible]
confessum cum sunt prima
[illegible] lic
et sit verior / hostiensis di
cit quod in qualibet causa
criminali testes sint repel
lendi exceptis tribus
casibus [illegible] testes
opponuntur vel primo
[illegible] causa ecclesias
tica agitur ad [illegible]
[illegible] et ille iudex
statim [illegible] quod [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible]

non pr[...] Ista intelligit[ur]

De fide instrumentorum

Postquam visum est
de illa spe[cie] p[ro]bationis
que fit p[er] vocem [vi]-
vam s[ive] p[er] testes Videndum
est de ea que fit p[er] voce[m]
mortua[m] sc[ilicet] de fide instrumentorum
quia dignior e[st] vox vi-
va qua[m] mortua [...] ma[n]u[s]
e[...] Unde vid[endum]
p[ri]mum est quid sit instrumentum
[...] [illegible] [...] secundo
[...] Instrumentum et
[...] instrumentum [...]
Instrumentum est scriptura ad
[...] rei p[ro]bationem [...]
Instrumentum tamen large di-
citur [...] [illegible] ne [...]
tem instruit sive sint
testes sive instrumenta [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...] instrumentorum
Instrumentorum quatuor sunt
[...] quedam
dicuntur [...] et publica
ut illa que fiunt [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] instrumenta [...]
ita quod quilibet habeat
[...] instrumentum et [...]
[...] [illegible] [...] quod
fiunt [...] et [...]
[...] nota fuerit
[...] [illegible] [...] et [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...] Item publica
dicuntur [...] acta
que fiunt [...]
[...] attestationes
[...] que fiunt in
iudicio et [...] sunt [...]
[...] tradendum [...]
[...] [illegible] [...]
[...] Item quia [...]
[...] et omnia acta [...]
[...] et attestationes
et quecumque acta sunt
[...] possunt
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
sunt [...] quia
[...] sunt [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
Instrumenta publica [...]
[...] publica [...]
[...] ut non sint [...]
[...] ad [...] actoris
vel rei [...] et [...]
[...] alteri quia
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...] aliquo
instrumento [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...] in fa-
[...] [illegible] [...]
[...] et [...]
[...] [illegible] [...]
alia [...] instrumentum [...]
[...] de falso [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...] et [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
[...] [illegible] [...]
non potest uti [...] de eodem
[...] Item [...] scripta
[...] [illegible] [...]
ut illa que fiunt in pa-
piris et in libro [...]
[...] et [...]
et [...] negociatore
que sunt [...] que
[...] [illegible] [...]
et [...] et [...]
[...] [illegible] [...]
de eodem [...]
Item alia e[st] scriptura
autentica alia p[ri]vata
Autentica e[st] [...]
in publica [...]
[...] testium [...]
[...] adinvicem sub
scripta

vel testio facta est in aut e q
liat iusta coll vi vel duorum
virorum konsgtore ff de pb
qui contra vel hnc lz sigillum
autenticum j e c ij ff qz dicima
sigillum epi autenticum et ci
arditur quidem contrarium non
pbatur ff de pb per tessionem
et xi q ij catte Item sigil
lum alicuius principis singu
laris capl ff de pb in lx
lxxxiij di In nomine ipi
Item sigillum alicuius prin
cipis singularis qui cre
ditur si hoc hz loca con
suetudo j e c di dilectus Item
sigillum platorum e de pb e
scilicet vetatis Item sigil
lum universitatis ff de pin
gina mane Item sigil
lum cuiuslibet communitatis
seu collegij de eccl pla
dilca Et ad hoc ut sigil
lum faciat fidem debet cont
appere caracteres et orbiu
ff qui testi fa pos l ad testim
q Sigillum c ar j e nun dilos
q Et contra primum vel vtro
non enim dicuntur litere si
gillate ubi nomen deest
ut in l ad testim q Sicut
etiam testibus et si quis
Sigillum proprium non habet
alieno sigillo sigillare
pt e de testi Si vero de hoc
in litera de exprimend als
suspecta habetur si ille
aliud sigillum habeat j de ap
Dignum Et pone quod sigillum
sit ruptum numquid faciat fidem
hoc dicit quod sic n ptes remi
niamus e e h truncti Et si
fractum numquid potest restitui ad
necessarium nec vacatio Dic quod
non quod forte tempus solvit et
sic frustra e inystam pencs
lessi ff de pact l in Sigillo
vero ignoto non est standum
j e e sup his Item scripta

quam fecit privatus in pria
scriptum videtur autentica
si iurat qui de hoc deponit
in aut e q cum consignata
et e qui pro inpingit habet
scripturas depne aut
hic e fides adhibenda
j e e i et ij quia instrum
probata specia simitate
mittunt ad dampnum et
comodum utriusque proba
lex in r di c ij ct xv q
Si quis declarat r e e
in extendis Et de exem
plaribus non credunt j e ti
et e de eodem unit Sicut
in aliquo vel ipa exemp
laria scripta et publi
cata sunt iudicis au
tentate e de testi proba
j e c ult Privata vero
scriptura ad adversario
scripta ita quod constat
lit ag [illegible] dumtaxat co
tragnitum [illegible] scriptore
subata sit in actione
personali [illegible] obtinet
firmitatis Sed in reali
actione primo distem
publica consum sponte[2]
tali instrumento privato vel
privati instrumentum habeat
trium vel amplius sub
scriptorum testium c cum
hoc in pig hca scriptuat
privata enim valeat in
preiudicium illorum quam tales
scripserunt e de no om
[illegible] gnalit e ff de pon
pucssa c ult Sed ad
comodum non e de pb
Instra e l contra In
instra sine ratione
inventa in originali
tabellionis destructi
[illegible] redigi per aliquem
tabellionem in forma
publicam ordinarij in
[illegible] auctore j e e pti
Et si tabellio vivit

v°

Si nulli alii committe' debet si
ipse ipse complere tenetur
in auth de tabell. coll. iii.
Item instrumenta predicta possunt
captura testium allegari
sed reuincatur et concludi
sy ca. e. ca. dilectus et B. d.
of. ord. eos li. vi. Nota q.
plenam fidem obtinent testes
et instrumenta in causibus qui de
se tn. ho. et e e. maior cui
Cum inquis hic hic loco extra
iudicium vel in contractibus dicat
p. q. h. destat in x. c. testes
Item cum res ecclesiastica
fuit vendita x. q. ii. hoc
ius Ita a. omnes de ecclesia
vel maior pars de consensu
alienacionem e. subscribe | debent
que fit ap. la. fi. q. e. tn.
ap. l. ca. e. pbatu et x. ng
y. Sn. excepcione ¶ Sed cum
dicis in contractu emphiteo
tico c. de iur. emphi. l. i. r.
y. Verum si res mobilis
detur sine traditur ad
notario p. paucima c. de
sust. ad uos. s. i. ¶ Vnde
testes constiterunt in ore se
esse maiorem cui in relato
non poterit p. q. ca. pbare
se minorem h. presentem e.
si minor se ma. dixit ut
si altius ¶ Item si pasti
caci stat in contractu q.
fiat inde contractus c. e.
scriptura ¶ Sed cum quid
allegatur instrumentum ad primam
partem c. de ma. p. l. e. sua
et B. de of. dele. c. in mire
Sed quia qui aliquid constat
instrumentis debent non pro
bare contrarium h. presentem
c. de no. iur. pecc. l. generali
Item est ille qui fecit
inventarium non potest ne
gare illam rem testatoris
quam posuit in inventario
c. arbitri l. ult. ¶ Item
in inst. g. fessam e. se at
cepisse pecuniam ut fide
iubeat c. de adulte. an
tiqua ¶ Item in probe ne
cessaria qui confitemur
condi. solui a. eius

ta a memoria hominum et
remota ff. de pb. si cuius
Item inas scolare facta
ab aliquo quamvis vel inter
locutoria | de ap. ardi li. vi.
Item in donacione que ex
cedit quingentos aureos
ut | de donac. c. in iust. Item
insinuacio de ortus et insinu
sione transcripti prosum
de pmis. de fer. c. cum
migrandam li. vi. et si q.
eligatur ruptar ¶ Item
in premio | de v. tit. pe
et B. de v. sig. de c. ult.
Item in relatione traditioni
lex i. di. contrahere et
de re. no. tit. pel. l. fin. tit. li.
et B. de te. ord. eos. li. vi. als
instrumentum protestans bene proc.
rec. se ter. ho. et B. de
eb. tuo q. ma. poruis
tradendi e. viue. Item
qui moritur ¶ In ante
e q. ¶ Sed vo. ¶ Conuenit
generaliter quod instrumenta protestata
representa intelligentur
a. idem in testibus quod secunti
sit in instro medicantur
contra instrumentum ar. aly.
¶ Sed dicendum distinguntur
eius a. vnius cum duo ¶
cuius contra instrumentum depo
no valet instrumentum si x. pse
thio v. adicie in ista glo.
2 de testi. cum leuis ¶ ff. ad
test. api. l. i. ¶ Sed vnius
distinguntur a. contra
tot remaneant quod sunt nunc
ut in testamento vel fuerunt necessarii
vel medicalis p. sunt
nunc quique | de testibus cum
esset non valet instrumentum
scriptum sed in testo
vel quique medicantur 2
sequitur illud e q. dicat q.
nos remaneant tot qui deberent
fuisse necessarii ¶ Sed vo plures
quam septem in testo vel
quinque medicalis fuerint
et unus contradicat
vel plures de uno tot

Ml. li

Remanet quod sunt
necessaria valida instrumentorum ff. q̃
ad test. apud l. i. Si duo
tum contradicant distinguitur
an producatur ad probandum instru-
mentum et tunc sufficiat com-
probatio et valet contra instru-
mentum C. de fi. Si ad sanctos. Si vero
est dubium si duo testes re-
probent instrumentum quod scriptis
interdixit instrumento et quo cum
reprobatur quia forte tempore
confectionis de consensu instrumentum
probant alibi esse pro tunc vel
aliquos testes conscriptos esse
omni de testibus per quos in alias
non est fides aliqua adhi-
benda in q̃ ut per ... et
u. di. Si ad sanctos / neque
obstat si dicatur quod per plures
debeat fieri reprobatio cum
auctoritas tabellionis fuerat
quod semper debeat presumi pro tes-
tibus in instrumento scriptis. Quia
illud verum est quo ad probationem
testium quod presumuntur testes
ibi fuisse in principio sed
illa presumptio et illos tollitur
per probatores nam in hoc casu
Una vox prevalet multitudine
in aut. de fi. Si vero et si de-
pos. tuo. Si alii quod non sunt
scripti in instrumento coniunc-
tim contra instrumentum non sufficiunt
duo nec tres sed quattuor vel
quinque adiunguntur propter
auctoritatem tabellionis vel
originalis duobus testibus
in depositionibus quae remanent et
Instrumentum similiter duobus autem
et ad hoc quod duos testes
adiungi debent esse sufficien-
tiam maiore duorum stat
hic ut dicunt in de testi.
Nos et cetera et sic per plures
honestiores de facili talis
reprobatio in dubio. Quinimmo
iudex tamen considerabit naturam
negotii et qualitatem quorum

quedam melius probantur
per testes quam per instrumentum quedam
tamen melius per instrumentum
quia per testes est arbitria
e sententia et possunt testes
aut in depositionibus quam contra
Item considerabit secundum
utrum sit antiquum nec
principium in antiquis magis
credendum est instrumentis quia
memoria hominis labilis
est et sic non potuit
testibus creditum ut ff.
de pe. Si arbiter et
c. testis et in depositionibus cum tamen
quod testes consueverunt fi-
liam variare et quasi
deminuitur quod ad curam
in quod dicunt et ff. de dap-
nificet quam bona quod vel
derogant proprie sibi
adminiculat contrarie di-
tis ab eodem producentium se
imputari qui contra sa
allegans non est audiendus
de ap. Solicitudine
Deaio si admissum quod hoc
statuit ei qui magis est
sine suspicione et digno-
re et liberalis super optima
instrumentorum Si minus est idem
in testibus abeant parte pro-
ducentes. Dicunt doctores
quod non quod in testibus non potest
providere qui dicturi sint,
et ideo stabitur dignioribus
sed in instrumento quam potuit pro-
videre quod expediret magis
producens se imputare
huius Quo sibi imputetur
quam ... aliquos
fuit. Nam vigilantibus
et non negligentibus iura
subveniunt ff. ex quibus
causis maiores non cum et ff.
de adem. l. veluti. Item
reprobantur instrumenta si
continet aliquos dominus
iudicum nomine proprie
pro diem et ...

sin autem ut nomine ipsa dot
ffo. in prin. C. de ll. vi. Sed
quid si procuratorium fuit
primum sine data unque vel
hostes dicat quod non quia ? data
secundi procuratoris revo
catur primum. Videtur si sine
data scribitur ubi scriveretur
quis [illegible] primum vel secundum
ar. ff. de [illegible]. Si plures
et [illegible] non [illegible]
Item si habuit lituram sive
mutatione [illegible] figure [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] tamquam
[illegible] mutatio [illegible]
[illegible] subtractio [illegible]
non indicat [illegible] sententiam mutat
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod habebat. Item
non de [illegible] [illegible]
rasura in loco non suspecto
[illegible] dicit [illegible]
[illegible]. Item [illegible]
[illegible] et [illegible] ad
audiam. Secus in aliis
instrumentis quia [illegible]
[illegible] non impedit tamen
[illegible] de [illegible]
ambiguitatis et [illegible]
quia [illegible]
[illegible] et instrumento
fidei autenticum tabellionis
[illegible]. Et si dubitetur
de scriptura tabellionis
[illegible] scripturare
[illegible] autem
[illegible] Sed [illegible]
[illegible] quis facit dissi
militudinem scripturare
[illegible] ita scribit [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]. Idem [illegible]
[illegible] calamum et atramen
[illegible] mutatio que variat
[illegible] similitudinem scrip
ture [illegible] ita scri
bit [illegible] et [illegible]
[illegible] autem
[illegible] ll. vi. [illegible]

De presumptionibus

Visum est de probatione
vera. Restat ut
videndum est de presum
ptione videlicet de presumptionibus.
Et primo quid sit
presumptio et que sunt eius
species et quibus presumptionibus
statur et quibus non. Pre
sumptio est [illegible] facti [illegible]
[illegible] aliquotiens semiplena
aliquotiens plena [illegible]
[illegible]. Vel sic: presumptio
est rei dubie vel
[illegible] coniectura. Pre
sumptionis tres sunt species. Una
[illegible] est temeraria que
est repellenda [illegible]
[illegible]
[illegible] est probabilis [illegible]
[illegible] ad semiplenam
probationem [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]. Item [illegible]
ad purgationem [illegible]
[illegible] probat et [illegible]
[illegible] degradandum. Tertia
est violenta que suffi
cit [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible] aliquis
[illegible] fuit cum muliere [illegible]
[illegible] nuda [illegible]
[illegible] in eodem lecto [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]. Sed ista
presumptio violenta [illegible]
[illegible] alia [illegible]
canonis sive legis alia
a homine alia [illegible]
facti. Presumptio iuris
canonis sive legis sive
iuris et [illegible] idem est
[illegible] probationem [illegible]
[illegible] ut lex presumat
[illegible] dotem [illegible]
sibi tradi [illegible]
[illegible] quis [illegible]
[illegible] non
audiretur C. de rei ux.
act. l. una [illegible]

Jnarrogato quia sr nullis
suplat(us) q(uo)ddam ptem bo(nor)um
arrogatoris si emancipa(tus)
s(it) ff de adop l si arrogat(us)
Jdem si quis dedit fidem
Jtulich de n(u)mo co(n)trahe
do et p(ost)q(uam) secuta est carna
lis copula co(n)tra ista(m)
p(re)sumpcio(n)em no(n) admittitur
p(ro)bacio l de spon Sed q(ue)m
fidem ubi de hic in ii glo
Dic ut ibi s(upra) ponit et j
q(uo)m ma ac xx insimul
l adfo Addit q(uod) p(re)sumpte
p(re)sumpcio e(st) in q(ui)n Dicit
lecto(rum) et l(ibr)i ei Dicit sicut
rit(ate) et j deinde s(e)c(un)d(u)m
t ac eius q(ue) p(re)sumunt
aliquid legi scite et statim
ut s(upra) l(ite)ra p(re)sumpcio(n)em p(ro)ba(cio)
no(n) admittitur i(n) co(n)tra
riu(m) ut in in(ne)r(e)b(u)s p(er) d(ic)tis
Sz ubi q(ui)s p(re)sumunt et no(n)
statuit b(e)n(e) admitti p(ro)ba(cio)
in (contrari)um ut ut iii in lit(ter)a
ero aliq(ui)d approbo p(re)sum(p)t
t ligat ipo iuntur ca(usa)
h l(ibr)o n forte g(ene)r(al)e p(ro)ba(n)t
h de t(esti)b(us) Rast(i) s(e)c(un)d(u)m
Dicto Simul(i)s p(re)sumpcio
e(st) xxxv q(uaestione) i(ncipiente) ex l(ite)ra ordi
naria et ff de donat(ione) int(er)
vi(rum) et ux(orem) q(uonia)m Sed
e(st) s(e)c(un)d(u)m p(re)sumpcio i(nte)r t(ame)n
ut si vir diu cohabita
(vir)u(m) vxori p(re)sumitur ab eo
cognita xxxii q(uaestione) i dix(it)
d(omin)us et xxviii q(uaestione) i necessari(us)
Sz c(ont)ra hanc b(e)n(e) admi
ttitur p(ro)bacio si v(er)o p(ro)ba(ta)
suspicio et ff v(er)b(o) p(ro)ba(tio) Sed
h(ic) v(er)o q(uonia)m p(re)sumu(n)t Jtem q(ui)s
p(re)sumit q(uo)d q(ui)s bonu(m) et
ydoneum n(on) p(ro)batur co(n)t(ra)
riu(m) l(ibr)o et xx(i) ala et sup(ra)
destruit e(st) vno et hanc
sed Si q(ui)d fallit ut d(ic)i
(lo)qui(tur) ei(us) pri(n)c(ipio) ve c(ontra) in p(ar)te
l in et c d(e) p(ro)b(atione) l ex(pressa)

Jtem p(re)sumitur quis bo(n)e
fidei n(on) p(ro)bat(ur) c(ontra)ria c(ontra) q(ui)
in mala no(n) poss(it) sup(er) s(e)c(un)d(u)m
e(st) xii et c de no(n) (ite)m pet(itione)
aut c(ontra) qui(n) p(re)sumi(t)ur (ex) de p(re)
sup(er) bo(n)o(rum) e(st) est ad
p(re)sumitur contra ali
que(m) homine(m) p(ro)pter mala(m)
suam fama(m) Sz contra
hanc p(re)sumpcio(n)em b(e)n(e)
admittitur p(ro)bacio
de spon. ac in(ter) ia(m) et b(e)n(e)
pulle ca(usa) ex p(er) i(n) q(uo)d v(er)o
p(ro)b(at) et c Sed in mala et j
e(st) ac in inmu(n)ditate et et
ff q(uo)d in(ter) eo(s) ca(usa) no(n) est
in p(ro)b(ation)e Natur(alis) p(re)
sumpcio e(st) ut cu(m) q(uo)d hered(itas)
meu(m) filiu(m) p(re)sumitur
in(sti)tuisse q(uo)d heredes
se cui et hoc p(ro)pter nat(uram)
Et ideo heredes mei p(ro)ba
re tenentur q(uo)d in(sti)tuer(i)t
heredem ip(su)m c(ontra) q(ui)s
p(ro)b(at) aut licet p(ro)
Sed qui(bus) decla(ra)t(ur) de
bat filiu(m) heredem
de l de t(esti)b(us) q(ui) c(ontra)
aut p(re)sumpcio alia se
adiunxit ca(usa) simila(ri)
Vt si semel acceptatu(m)
tuo de me et iterum
vel(l)es accipe(re) me p(re)su
(m)it uia te velle ca
lupniar ff de acci
Sz ca(usa) et si q(ui)s idem
in q(uo) p(ro)cedant et c(ontra)
accusato(r) et j e mandata
ta et c Sed ban(n)i Naz
qui fuit semel fuit
in malu(m) p(re)sumit(ur) in
iudicio semp(er) malus
n(on) p(ro)bato (contrari)o de
re(gulis) iur(is) Semel ma
lus li(bro) vi Vos r(egu)l(a)
Sed q(ue)r(itur) s(ecundu)m in co(n)i(un)
tura ista (con)trahe

poterunt sicut supra sic hec
Et qui semel sunt excitati
possunt semper excitari in
defendendo vel [illegible] absolute
[illegible] enim [illegible] de
e de veritate [illegible] apposita
vel et in dubio possunt [illegible]
[illegible] defen[illegible] [illegible]
[illegible] Et idem e
Virginis [illegible] peccatum ac
[illegible] possunt in [illegible]
[illegible] iniungimus et xxx
q. v. [illegible] hec e viii in foro
contencioso [illegible] in foro anime
possunt [illegible] illa sit in me
[illegible] sue salutis [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] possunt [illegible]
[illegible] xxxv q. v.
[illegible] viderit [illegible]
[illegible] Quinta [illegible] Et
[illegible] Alia
est sunt subsequenter [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] ad alterum [illegible]
stant [illegible]
si [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] possunt
[illegible] fuerit
ff de adult. [illegible] adult
[illegible]
[illegible] male [illegible]
possunt [illegible]
[illegible] bonum [illegible] possunt
actu [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] sunt liberare
alium [illegible] liberatus
[illegible] possunt quod iste fe
[illegible] sit [illegible]
[illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] esse [illegible]
[illegible] meridiana [illegible]
[illegible]
[illegible] distinguere [illegible] iste
[illegible] sunt [illegible]
erat [illegible] et tunc possunt
contra eum [illegible]
[illegible] et tunc non possunt
contra eum ff quod me [illegible]

[illegible] ff de re [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in dubio [illegible]
[illegible] ponere
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] in longinquo [illegible]
[illegible] et que [illegible] sunt
possunt [illegible]
[illegible] Item qui [illegible]
[illegible] possunt [illegible]
[illegible] et
[illegible]
[illegible] prohibitionem
[illegible] possum [illegible]
quod sit [illegible]
[illegible]
[illegible] non
possum [illegible] quod sit
enim non obest [illegible]
puta me multo [illegible]
[illegible] ff [illegible]
[illegible] aliena [illegible]
[illegible] ff de re [illegible]
[illegible] et de
re [illegible]
[illegible] ff [illegible]
[illegible] ff de [illegible]
[illegible] ff [illegible]
[illegible] non [illegible] ff
[illegible]
[illegible]
Item quod de [illegible]
[illegible] possunt [illegible]
[illegible] Nove [illegible]
[illegible] homicidium
[illegible] et iusticia [illegible]
[illegible] eum et [illegible]
ille iusticia in [illegible] et
[illegible] Dicit ne [illegible]
[illegible] illum et ego [illegible]
[illegible] non iusticia [illegible]
[illegible] et invenit
eum qui [illegible] sunt [illegible]
[illegible]
[illegible] veritatem [illegible]
[illegible] dicta [illegible]
contra qui non [illegible]

expressim et ideo attende
no debemus quod odio sunt
restringenda .i. de elib. leg. a
l. reservum. Item absentes
sine citatione presumit con
firmari si non venerint in
iii. de elec. et lxv. di. Si
forte Sz talis presumptio
est elidi per aliam presum-
ptionem ut ff. de test. inimici
dimisse et .i. qui simul sic
le tristissimisse et inde est
quod presumptio probationum et non
plenam eliditur presumptio
communicate. Vnde presumitur
unus pro se placere se pro
quinataxe quia violenta
presumptio elidit per iuramentum
xxvi q. iii. c. tua ordina
ria et c. ar. et qui magis ac
pos. cum nuncia et de temp. in
in ex litteris et in constitutione
presentis tot simul se asser
te ut presentis constituto po
dico aliquis ut per eam con
trarium dicat ecclesia in alio
iudicio ff. de testi. c. in
tua et causa de iudi. in 6
de pre. per iras et primus de
plus et iud. .i. c. litteras

de iure iurando
Sylla panno Maria moya

Superius
visum est
de presumptionibus et quia
partes iurans quicquid sustinet
loco probationis ut de se ipsis
et vitandum et de presentibus
nuntio et mediato. Vnde
videndum est quid sit iura
mentum et unde dicatur
quare fuit institutum et quod
sit licitum quod sunt comites
eius que conditiones im
ligantur. Vnde inquirendum
iuramentum vergit in peiorem
quem. Et de forma iura
menti pretermittunt plateas et quod
possit in iuramento disse
rere et de pena periurii.
Iuramentum est affirmatio vel
negatio alicuius rei sacre

attestatione firmata. Sacra
res ideo dicitur quia non
licet iurare per creaturas
nec sanctos ut per capillum
capitis tui vel terram. Ut ea
de pere nec per falsos deos
ut si paganus iuret per
falsos deos loco iuramenti
recipit ut ff. de ferm. ma
iori et l. viii xxii q. i. in quo
Alii dicunt de stabilitate ut
apprehendat eam fidelis
quin infideles iuramenti
sive iuramentum est sacramenti
vel habere per sacra assi
co habere per sacra per
ut ydoli et sacrificante infide
lis. Iuramentum de quo
iurat actum quia sic
iurat de agere ut sic per
cedat accedere fidem per
actum sapere se et sic per
Institutum fuit iuramentum
duplici de causa una
fuit ppter infirmitatem hominum
de fidelitate dubitantis ac
cum aliquibus per suadet
quod eis est utile et expe
diens et ideo credi
simplici verbo permittunt
nobis nuntiaret xxii q. i.
sed non est ita et c. Super
Alia causa fuit propter vita
dum ydolatriam quod prohibe
est deo exhiberi quia de
monioris xxii q. i. considera
Vnde iuramentum licitum est
alias apostolus non dixisset
homines per maiorem sui
i. deum iurant et
omnis controversie eorum
ad confirmationem finis est
iuramentum et angelus
quem vidit Johannes
in Apoc. stante super
mare et super terram
levavit manum suam
ad celum et iuravit per

Miscella scariorum Et xpc
legit pluries iurasse in
ewo Amen amen dico
vobis et Aplus iurat
cum dixit Testis e m
deus et iter Cottidie
morior per vestram gloriam fra
tres hec certa exempla
ria et manifesta esse iu
racionum ostendunt Hodie dicitur
legitur iurasse in veteri
testamento Iuravit dominus et
non penitebit eum et rursum
iuravit dominus david
veritatem Et precepit in veteri
testamento Reddes domino iura
menta tua Verum cum nec
essitas exigit pro veri
tate et honesta pot
est aliquis iurari quia iura
mentum per se malum non
est cum sit confirmacio
veritatis Sed prohibetur
et causa tum extrinse
cas tanta iuracionis pro
nitas sepe contingit sicut
in ecclesiastico legitur vir
multum iurans replebitur
iniquitate quare ego di
co vobis in ewangelio Sic
sermo vester est est non non quod autem
his abundancius est a malo est
ut affirmate et negat
siones procedit quare est
procedit a corde Sed
quia hominum crescente
malicia simplici affir
macioni vel negacioni non
creditur prudenter ad
iurat in pluribus quod
a malo est non tamen est
pene non exhibetur
sed exigentis iuramentum
Ita magis malitas ho
minis est pena quam
culpa Unde non dicit
malum sed a malo Et
licet iuramentum prohibetur
ipse dominus videtur tamen
exigere peccatorem

si peccatum nunc iurare pro
hibuit ne per hunc modum iura
mentum transferatur ad
creaturam honorificenciam cre
atoris si per creaturam iure est
ipsius Iam per creaturas
non est licitum iurare xxii
q. i clericum et in canone ut non
licet q. ea causa vi mis ubi
que prohibet iurare ut patet
tum xxii q. v quam plurimum
per canonem xx hic i Et quare
per ordinem i q. vii quod est
salute principis esse et quam
salute et hic de q. si xx
ii q. i q. Sed obiatur Et
p. aliquo xxii q. i habens
Aliquem enim iurare non licet
Unde non licet iurare per vi
tam dei in canone ut non licet
q. ea causa vi ymo si dicit
per aliquod membrum dei iurat
deus blasphamat quia
membra non habet idem clerici
debent et laici excommunicari xxii q.
i clericum et c Si quis per
capillum Sed adhuc ipse iura
mentum sit licitum oportet
quod habeat tres comites
scilicet veritatem iudicium et iustitiam
Veritatis enim debet semper esse in
conscientia ut si firmiter sciat
ita esse alias per credat tamen
non debet dubitare sed credendo
litterale iurare Iudicium
dicitur discretio deliberacio
ut non iurat caso verum
nisi propter necessitatem hoc est
ut si videt aliam aliquam veritatem
que ei expedit ne velle e
credere simplici affirmacioni
Iusticia ut id quod iurat
sit licitum et honestum et si
ista defuerint non iura
mentum sed periurium est canones
xxii q. ii Hinc quod ait de solis
scriptis et est Et si xps
Iuramentum autem licitum est quod
quis facit cum iurat servare
mandatis ecclesie vel alium

Superioris p de sen ex tem
re non tam tenetur ad
obseruaciam illicitam iniunctam
nec eciam ad illa de quibus
no sunt cogitaturi cu invasisse
se Loquendo et c qra nall
nec extenditur ad illos ar
ticulos qui no continentur
in forma iuramenti B dma
et ob dicta Unde si aliqs
sub generalitate qualiter pstite
rint iuramentum de obseruandis
omnibus ul statutis clausis
obseruandis ad licita et pos
sibilia et libertati ecclesiastice
no obuiancia tamen tenent
no aut ad illicita i possi
bilia ul obuiancia eccla
stice libertati ut contingit hic
In iuramento licito intelligte
condiciones subintelliguntur
ut si deo placuerit xxij q
ij Ibidem et i Item placi
tum post qua in omni iura
mento excipitur auctas ma
iorum ut Venerabilis quanto et
c Veniens et B de Reg
constitut Item si ros
eos statum per mansit in si
ut si iuram redde gladium
qui petere ei qui dat eum
tradidit si p q efficiatur fu
riosus reddere no tenetur ix
q Nequis arbitrer nisi
Vel si maritus iurauit lo
care uxorem deformica
tionis ul sponsus sponsam si
p q quilibet fornicatores pu
blicate ul sponsam dimit
tere ut c q ab Vel si intra
in aliam soluit ex eo contra
ctum Ex p q iuramentum pre
statum cessat no tenetur ut
dictum est i de sen ex si B
pone et arg ff de solut ex
quibus Item si ul fideiussor
se puenit ij et ff. lib quinque
q hiis Nam si de assessu
ius fecit est eu ibo le
gat cum pstitit diu ille q
pristinum statum sunt ne
gligere quam puniri ut Gre
c c q ad Item contingit
ex possibilitate ut quadmod
et c contingit li vj Item si
michi mutuam pecuniam
c de no ius per industria
ti Item si impune fugat
secum ff L et d iud del l
stipulac Item si no in
de latum quod separatur
a sponsione ul qui arbitro
ut filias ex here dare ul
uxorem expellere ut c quita
nall ul dilua fortu p
no intrare si erat con
siliarius ul aduocatus
ut venerit Item si q
quod cliuibus alij fecit i
iniuria et pilla iniuria pe
tebat extra summa p ceane
in nuptias et p q ad compro
serunt in arbitros ex q de
impnancerl illum ut ac
iret tantum ut per redditum
donet cum alter ducat te
notandum nunquam tenetur a
ire dic q no ar ut de
mens et c quia tam in totum
ista pena le corporalis
quia est maior eum pe
cuniaria ff. de his
no nisi q d ergo q pena
esse agebat pc inanit
Et pone q condemnaue
runt eum ne litigant
repauatores nunquam pt
dominire contra ho diat
q sit prima vsus pau
cationis est vox nec
runt ff dep eum l Item
facultas permittatur ut
exem et c ego et sit
facultas ex causa ap
pellatio et similibus nec
ssitatibus ut c querela Item
commoditates quamdiu
tenuit act no de l
qui honorada Et spa
lis condiciones no possibile
intelligunt si no ex
matuim Et ligant recte
capiantur xxxij q ult
c ult nisi et c d q di
obitum da l Et ripe
tendi ij ubi lex permittit
aliquid tamen ei

Inter contrahentes tunc illud
pro expresso habetur ff. de ept
ua empti. l. iulianus § offerri
penna nec tradatur bonum ex
tr[ito] tum q[uod] bonum et h[oc] vera
sunt i[n] compromissoriis iura
mentis ut sup[ra] ha. Para sedes
quia manus tibi vendens
i[n] modum compromissum sem
per tales facultates et honestates
et comodum dant h[ec] promis
sio conditionis. Contractibus
nulla conditio subintel
ligitur et dictum l. sequitur
xxx q[uod] uis ult. ante ult. Quod
ni[si] dic[itur] omne iuramentum
conditionale si omnis pro
missio conditionibus subintel
ligitur dic[itur] q[uod] non ff. de con
dic. et demo. conditiones eo
si iuravit quis facere ad
subordinare dic[itur] q[uod] si uis
ex intendit obligari vel
subordinare q[uod] non tenetur
servare iuramentum vel quest
sic ea ut contrahere prest et
iuratum est ar. xxx q[uod] ult
c. ult. et l. e. si cui velit et
ut dicunt utrum q[uod] tota
obligatio procederetur in
eventum conditionis alias
secus vel conditionis non ex
pressi tenetur iura
mentum ad implere sicut
et notum est de voto ma
ioris et de q[ui]. c[um] uis accepte
uni. et idem de similibus
que sunt supra iuramentum.
Nam aliud est assertorium ad
promissorium assertorium est
illud quod fit de preterito vel pnti
de aliquo lesionem a[d] q[uo]d esse
vel fuisse. Promissorium
est de futuro i[n] quo promit
titur aliquid dandum
vel faciendum vel non dand
vel non faciendum. Item
tria sunt species iuramenti ass
torii. Unum aliud est volun
tarium aliud necessarium et
aliud iudiciale. Volun
tarium est quod pars defert
parti extra iudicium et de
voluntarium quia volu
ntate defertur et volun
tate suscipitur ff. de iur

iurandum quod aut extra iudiciu
partis quo est delatum
et prestitum ut c. de iure
iurando ff. e. no. extra
de delato iuramento ne
cessarium dicitur quod de
fertur a iudice
ex bonis nec pars transfer
dunt referri nisi iusta
de ca. l. e. c. ult. in
hoc et c. e. generaliter et ff. e.
ma et per appellationem recu
sationem ad iustitiam
in et c. tunc defendendum
est alie lite perdenda
de quo nostrum horum c. e.
bone et b. de probationibus
et b. de pari de ius uima
omne habetur tamen respectu
ad qualitatem personarum
et quantitatem litis ut c.
in de ipm et l. e. c. ult. ff.
Iudiciale de iudicio
p[ro]prio est recusatum subire l.
referre l. e. c. si l. promis
et l. predicta generaliter
Sed in aut. Quod si reus re
cusaverit iuramentum actori
sit missa iurare aliter
Iudex denegabit ei ac
tionem ff. e. iusiurandum quod aut
pro rem ipsam parcuntur in
causis sufficit c. e. generaliter
et ex falsa in actione fa
milie herciscunde licet
contra iuramentum referre
l. e. c. ult. v[erum] Cane ut
in actione furti et aliis
famosis actionibus ff. de iure
iurando l. in malo l. ult.
et hoc enim suis actionibus
fuitur. Dictum est de
decreto quod infamia
in tribus species et
idem est ubi quis se de
ferens iuramentum dicit
q[uod] calumnia de iure declinetur
Lamnit q[uod] l. aut et c. de
iur. de i[uramento] pe[r] calumnia et c.
de his qui ad ec[clesia] confugiunt
q[uod] dicuntur nisi cum liber
pueritur referendum probat
c. de. bo. aut. nisi pr. h.
ult. ff. ult. Post iuramentum
vero audite delatum et
prestitum ut rarati alia

Propter nonas p(ro)nes s(e)c(un)d(u)m
iuramentu(m) delatu(m) apte ph(ilosophi)e
p(ro)fessu(m) a(li)q(ui)d no(n) p(otes)t reddi(?) ff
le admonenda (et) p(ro)curat(io)
intribus se(n)s(ibus) casib(us) potest
deferre (?) iuramentu(m) si
sit p(ro)cur(ator) (?) bonore
(et) habeat liberam et ge
neralez administr(ati)o(n)em vel si
habeat sp(eci)ale mandatu(m)
ad h(oc) q(uod) sit datu(m) p(ro)curator
in re(m) suam (et) e(st) pristi
nam q(ua)d(ra)g(esi)ma (?) (et) l(ib)ertate de
paci (?) (et) cu(m) libera p(ro)curator
cum ii sit (?) bonore
vel si sit sp(eci)ale mandatu(m)
iuramentu(m) deferre no(n) p(otes)t
ff e (?) q(uod) p(ro)curator

Item prelat(us) cu(m) agit p(ro) eccl(esi)a
defendendo eam deferre
p(otes)t iuramentu(m) et tutor cu
rator (et) defensor v(er)o ...
... deficientib(us) aliis
p(ro)bacio(n)ib(us) p(otes)t deferre
iuramentu(m) sup(er) re dubia
q(ua)m sup(er) re(m) etiam gra(tia)
fac(er)e no(n) p(otes)t ff e l tutor
(et) c(uratore) (?) q(uod) illi etc.
Debe(n)t ... Iuram
tu(m) a(li)q(uo)d obs(er)uand(um) vergit
in dispendiu(m) salutis et(er)ne
p(er)iculu(m) (?) et obs(er)uan
dum (?) ut si mulier iuravit
no(n) moriari cu(m) viro (?)
nob(is) vel si iuravit q(uod) ...
no(n) loq(ue)r(etur) p(at)ri vel matri (et) vel
fratri (?) necessaria ministr(are)
(?) q(uo)d ... ve
nit si religiosus iuvat
no(n) morari cu(m) ... religi
o(n)e (?) vel si cl(er)i(cu)s
iuravit ... d(e)mitte(re)
sub p(e)na (?) ... d(ic)tu(m)
admon(itione) (?) de reg(ula) lig
quia iuramentu(m) no(n) fuit
inventu(m) ut esset vinculu(m)
iniquitatis (?) et c(on)
tingit q(uod) p(e)na ... li(?)
(?) p(e)na (?)
(?) xxii q(uestio) iiii (?)
sabb(at)o Item iuramentu(m)
factu(m) contra leges (et) can(ones) 4

aut contra bonos mo
res non tenet x di(stinctio) Iudi
cas ut si cl(er)i(cu)s iuravit liti
gare coram iudice secu
lari de foro (?) dilig(enti)
quia in malis p(ro)missis
rescinde fidem (?)
voto muta decretu(m) q(uo)d
in cavte vovisti vide
ne facias (?) impia est
enim p(ro)missio que (?)
lere adimpletur xxii q(uestio) iiii
In malis (et) (?) d(e) (?)
In mal(is) (?) (?) dat tu (?)
vel ... vel cl(er)i(cu)s iu
ravit firmare iura regni
vel (?) si p(ro) ... in
q(ua)n(tum) ... iuramen
tum (?) no(n) servand(um) est
(?) (et) c(?)
De foro (?) dilig(enti)
(?) iurat (?) p(e)na
(?) sive ... di
gnitatis p(re)iudiciale no(n) p(otes)t
(?) no(n) licuit (?)
(?) vel (?) iu
ramentu(m) (?) de reb(us) ecclesie
(?) no(n) (?)
(?) (?)
(?) dicatur q(ui)s illi
citum (?)
(?) vel servand(um)
ut si iurat (?) (?)
mitte(re) xxii q(uestio) iiii (?) iurat
sive sit veniale sive
mortale e(st) q(?) (?)
(?) vindicta(m)
(?) vt si iurat
(?) sed fore in clero (?)
(et) no(n) (?) ca(?) p(re)lato
suo si p(?) (?) lege
(?) intrando religi
onem no(n) e(st) servand(um) iura
mentu(m) xix q(uestio) ii Due qu(?)
iuramentu(m) e(st) illicitu(m) vel
si iurari (?) no(n) fore
(?) lxxxv di(stinctio) florenti
(?) iurare p(?)
Item dicatur illicitu(m) q(uo)
(?) in h(oc) (?) sculo (?)
(?) quid au(tem) (?)
(?) (?)
(?) sive p(?) vel

Furiosus sit quia iuram
tum talem non e obligato
rium xxij q iiij tenus et qu
ima videns si iuret turpe
quid vt scelum vel peccatum
xxij q iiij vnusquisque Item
quia aliquis iuro dr iurare
clarico nisi feudum teneat
ab eo ipsum et tunc est eius
iurisdiccioni sub dmia et alie Extra
de foro compe. ueri de
isto iuramento dr J defend'
q vis Item quia iurac
q fiat Extra de symonia
ex qi Extra Et quod no
dz iurari in xl uel i diebus
festiuis xxij q ult deceruit
in marginem posita sed dcis
Et videlicet aut n plurimi
Item si iuramentum fuerit pt
assensus mitum aucte l'arzpx
si tamen dz je Extra de voto Et
xxij q iiij q ult v quis
nisi Vide si debitores
iurauerint solue credito
ribus usurarum tenetur
solue ratione iuramenti
Extra creditores sit adcus re
stituendas ecclesia tam competen
ta si neccesse sunt compellendi
je Extra debitoribus Extra Si iura
uerint non repetere possunt
illud demandare ecclesie
sit compellitur creditores
restitue usuras quas in
dite officio iudicis je ad
iuram et ar Extra cum sit
tua z ij q i Extra peruenit
uel compellitur relaxare iura
mentum je et l ult si non
dum sunt soluite compellitur
desistere a petitione de usu
ris Extra Item quis petit de
bitor solutionem usuras
pro diat qui non est debito
ris et xx ij q i Extra Si petim
hug' doctor licentis di
stinguit aut debitor ac
cepit commune tenetur non
peccat quia necessitas
frangit legem sed de re
stre' cepit et dr ngs
cuius quod non est Item sine
necessitate et tunc peccat
accipiens lxxxvj di dore
Extra i hus non erit ab iurisdi
ctionibus n qui iste induxit
cum permittendo sibi aliquid
dare et nullus sic mutua
bit tunc peccatum i pro
l de hoie Extra de dignit q ce
vo Item si mulier sponte
et sine dolo et professione
fecit iuramentum quod non
veniet contra aliquacionem
dotis vel donacionis pro
impacas fecerat consentire
matrimonio ssllio vnno
veniet non pt contra
fragm iuramentum non pt
indiffeendum salutem sine
et adeo repellendo in suo
foro et prodicens seclaris
seculari extra tamen appellat
je in gtingrit et i th ho
Item iuramentum metu ex
torcione obligat et sum
dz vi degr et B ipsi me ca
silla vo ix sint iuctis
iuste quia pt cadere ina
stantes p em Et venit sit
iuramentum aucte per non
est tamen mortale dume
puniendus Extra no ar lxo dz
ex dic quod iuramentum non sunt
je verum et sit parum obli
gat sed quine ad plenum
et e Albas Item qui
iurat ei tamen non tenetur
non pt hic absolui tum
qui iuramentum hostem dedat
cui tenetur je tamen
Extra Si inter in iudicio iura
uerit quod quid dedit sibi
fidem depnu et hic fbac'
non potuit non quod ad
ner denegada lima gra
hendi je mlu Nota
hic in iuramentum et omnibus
logica dz esse talis ut quod
os affirmat vel negat
cor eidem affirmet et neget
xxiij di pfllum sta z
e Extra sic imp lima De
non fiat dmz nisi iura
mentum et simpliciter logica

xxii q. v. Iuramenti et q. iiii. uel
vo. Iniustis. Dicit etiam de deuoto
et voto. Iuramenti licitatis dis-
pensacio et declaracio sine inter-
pretacio an dubia dubitatur
pertinet ad papam quia in omnibus
iuramentis et votis intellectus
eius auctoritas excepta se-
quitur [illegible] et
[illegible] in iudicio
commutatur sicut et voti
et deuoto [illegible] non dicit
quod iuramentum [illegible] qui
illud in religione [illegible] se
[illegible] et illi qui sacerdotio
[illegible] iste [illegible] iura-
mento religiosis distinguere
ut illud iuramentum factum fu-
it in fauore dei ita quod per
illud intendit se deo ob-
ligare et tunc non potest absol-
ui absolucio uel per commutacio-
nem in maius sicut voti et de-
uoto quod quasi [illegible] sunt
factum in fauore hominis si
ille sponte absoluerit [illegible]
[illegible] non tenetur
[illegible]
[illegible] et [illegible] accione
[illegible] Item si iura-
mentum est illicitum absolui
[illegible] et pena imponi ut
dictum est [illegible] Iuramen-
tum itaque [illegible]
[illegible] iuramentum [illegible] vi
[illegible] fidelis erit
sancto Petro et sancte
Romane ecclesie domino pape
N. et eius successoribus
canonice intrantibus.
Secundo quod non erit in consilio
ut vitam perdat uel membrum
uel male capiatur. Tercio
quod eius consilium [illegible] aut per
[illegible] uel [illegible] ita
[illegible] ad eius dampnum
nulli pandet. Quarto quod
erit adiutor ipsius ad de-
fendendum uel retinendum [illegible]
[illegible] saluo ordine suo.
Quinto quod vocatus ad synodum
[illegible] ibit [illegible] canonice
impeditus. Sexto quod

legatum sedis apostolice postquam
[illegible] fuerit [illegible] in eundo
et redeundo honorifice
tractabit et suis necessita-
tibus adiuuabit. Septimo
quod [illegible] singulis annis li-
mina [illegible] per se aut per
[illegible] nisi [illegible] ab-
solucionem [illegible]
intelligitur [illegible] Decimo
et [illegible] qui [illegible] sunt
[illegible] nullo medio
et ista forma [illegible]
[illegible] omnes prelati [illegible]
[illegible] subdita [illegible]
[illegible] et obedienciam [illegible]
qui sic iurauit non tenetur
suo successori iurare se-
[illegible] obedi-
enciam [illegible]
de [illegible] et obedienciam [illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] non [illegible] ipso
[illegible] iuramentum quo [illegible]
que in forma iuramenti non
continetur sed de [illegible] et obe-
dientia [illegible]. Nullus tamen cleri-
cus [illegible] suo episcopo iurare
nisi ei committatur ecclesia [illegible]
administracio eius [illegible] Nullus
et xx [illegible] Sexto
videre de pena periurii [illegible]
puniendum est quid sit per-
iurium et quot modis com-
mittitur periurium. Primo
[illegible] iuramento [illegible]
tum [illegible] committitur autem
iuramentum multis modis.
Primo [illegible] falsa iurat [illegible]
iurans [illegible] aliquid
[illegible]
[illegible]
[illegible] nullum est peccatum xxii
q. ii [illegible] nisi magna
[illegible]
[illegible] putet esse verum
[illegible] temere iuret
[illegible] peccat venialiter
xxii q. ii Homines. Secundo
dicitur falsa iurare [illegible] sci-
ens tunc est peccatum mor-
tale xxii q. ii [illegible]
Tercio dicitur periurium [illegible]
[illegible] sicut
[illegible] quottidianis [illegible]
iuramento [illegible]

ergo quidam leuitate dere sci
liata z sit magna negligen
cia nisi fecerit ex certa peccatum mor
tale est si modica est veniale
xxv di. § criminis in fi. et tunc
dignum transgressio liciti iura
menti et hec posset vocari p
iurium et est mortale extra
de periurio c. ar. et e. Depositiones
xxii q. v c. Quamuis sed
transgressio illiciti iura
menti non est peccatum ymmo
forte meritorium si iurando
peccauit xxii q. iiii qd dauid
fecit cum tribus precedentibus vbi
dicitur esse iuramenta que gre
fecerunt et illud non debe
bat obseruare ar. l. de char
cle et furtiuos z lxxxii
di. ita quod et c. nec est aliquo
modo iurauerat sine causa
determinatione intelligendum
nam quis iurauit de causa
et facto non est contra
ius contrahere tamen non te
netur et vel contra caritatem
suam vel contra communitatem
suam per ipso stare se petiat
c. ad depositionem c. illa xxii
q. iiii . quia neglecta simonem
bona loquitur illicita que
recepta sunt de pena li. vi
z tollere illum vesula que si
Vides si promissi tibi sac
turi fuerant vel custodiri
non tamen tenetur dare quia
pie quia nemo plus
tenetur diligere alium quam
se ipsum ordinata enim
caritas a se ipse incipit xx
iii q. v. si non licet tenetur
si vel eius turpitudinem iurament
seruandum vel alium iurare
in iure suo iste tenetur
iurare est ac ne eum mala
tam conteram xxii q. iiii ve quod
detestabile Item iurans fal
sum an indicat quod non i c.
causa ordinis iudiciarium
obseruant admonitorio tri
nitas non attenditur xi
ut hic ordo vel secundo
non de obseruando et ad
iuram xx z lxi qui de maiori
§ Item licet iurent
seligi se residere vel facere in
causa per scandali sint in

absentes prorogacionis et tres
pulsum quod inducit se petuo
certe qui prohibent id per nego
cijs illius proponende per ecc.
non vsus decreto z c. cum dilectus
Item qui iurauit aliquid
facere additio temporis si per eum
non steterit id est per iurantem
tenetur post tempus facere cum non
fuit in culpa l. de sponsal. sicut
pena pueri facta vera
similiter siue iuranti g
recepta religio sol. dm et
reuocatorem c. ex li. et in
tractibus iuramentum nisi pena
ffi de pact. sicut Cum et c.
Deli facti l. Si quis sibi ma
lo vel § sim tam secre
nal est pena sicut talibus
peccatis mortalibus ipso
iure de iuramento
ab licitum xxii q. i c. nec
di. vii in quantum dictum
dictum est l. de pe et c.
xx vi q. in apostolicis cum
diuersis precedentibus id est imperf
te modo primum et talia
te precedendo et actis et iste
illis l. maior ut modo est
pena imposita in foro
tamen c. de xxii q. ii te crimen
de in foro iudiciali pt
de penitentia xxv di. c. in quo
ut recipitur in testem c.
quamuis et c. in fidelis
Item iuramentum an sit ass
tertium distinguere est iura
mentum assertorium quod temporis
iuratum est et tunc
non prestitum vel peruersus ipso iure
ut promittitur et excipit de iure
z li. c. de ordi. cogni. c. non di
certe nisi si Ante fini iura
mentum promissorium si de re
aliqua facienda in vnum
statuitur et tenetur vel quod
per ipsum non steterit de vi
facti liceat et cum possessor per te
ipsum et ipso iure infamis
et tamen tam et heredi
infamiis et pena iura
menti temeraria est pena
vnica cum in foro p...
xxii q. iiii c. si... in
in foro iudiciali de bel.

Ab beneficiis impetrandis removeri / ex maioribus si in attestationibus non repellitur a detesti intimavit et constitutis nec a promotione suspenditur aliquos / ut dicit ij

De mendacio et eius differentiis

Quoniam plurimum fi datur in mendacio ideo primo videndum et primum de mendacio est videndum quid sit et quomodo differunt Tertio scilicet mendacium mentiri et dicere falsum quot sunt genera mendaciorum Et quod dicitur mortale et quod veniale

Mendacium secundum Aug. est falsa significatio vocis cum intentione fallendi xxij q. ij c. Ille rege et falsitas est ... veritatis in animo dicentis ... prius collata per vehementiam est contra mentem ire i. dicere vel facere aliquid contra id quod in conscientia habet. Dicitur ergo ... Accipit Aug. quoniam is qui mentitur contra id quod sentit animo loquitur voluntate fallendi xxij q. ij. ... dicit falsum est dicere aliquid ita esse quod non est ita nec distinguitur a mendacio dat dicere verum vel falsum

Sed mendacium est contra veritatem quod patet ex diffinitione Mendacium est falsa significatio vocis cum intentione fallendi cum mentiri / Unde mentiri et falsum dicere differunt intentione fallendi / Et sunt ut antecedens et consequens quia non omnis qui mentitur dicit falsum quia quandoque dicit verum licet intendat dicere falsum et ideo non omnis qui dicit falsum mentitur si aliquis credit dicere verum licet dicat falsum. Unde qui mentitur sine fallendi voluntate licet aliquis fallatur mentiri veritati et videtur non peccat quia ...

Linguam non faciat mentiri contra mentem xxij q. ij c. Ne quis ... Item qui dicit falsum non ... peccat quia aliquis dicit falsum cum intentione et tunc est peccatum et aliquis dicit falsum et credidit dicere verum et tunc si adhibuit diligentiam adhibitam non peccat vel aut peccat venialiter vel in hoc homines qui omne mendacium est peccatum xxij q. ij c. Primum ... Dicto autem sunt genera mendaciorum secundum Augustinum

Primum mendacium est quod fit in doctrina religionis scilicet eciam ut si dicat Christum non esse natum de virgine vel non esse passum vel aliud contra articulos fidei. Secundum ut aliquis ledat i. iniuste quod nulli prosit et obsit alicui vel est mendacium detractionis vel falsi testis in causa criminali. Tertium quod prodest uni ita obsit alteri quamvis non ad immunditiam corporalem i. ad unum coitum incestum in gradu prohibito ut mendacium testis in causa pecuniaria. Quartum quod fit sola mentiendi fallendique libidine quasi sine causa i. vilitate quod proprie mendacium est. Quintum quod fit complacendi cupiditate et eloquium suave ut mendacium adulatoris. Sextum quod nulli obest et prodest alicui ad evitandum periculum pecuniae ut si quis sciens pecuniam iniuste alicui auferre vel tollendam asserit ... Septimum quod nulli obest et prodest alicui ad evitandum periculum persone ut si volens hominem ad mortem

quesitum procedere incuriat
Vitam sed nulli obest et ad
hoc prodest ut ab immundicia cor
poralis aliqua teneatur
sicut si volens tempore vir
ginum incitum et ce con
iugatam Amplius aliquo
quanto tanto quis sing pec
cat a veritate quanto mag
a primo recedit xi q iij
xxij q ij primum Et certa
aliud Verius et plenior
mendacij distinctio quia
mendaciorum aliud est plus
sum pietatis et aliud xxij
Ne quis arbitretur Item
comprehendit quasi quidam pre
dictis distinccionibus sim
ul tria illa eiusdem
distinctionis et tercium
necessitatis addunt illas
dicunt enim semper est peccatum
xxij q ij michi autem et
dist quod semper est mortale peccatum
quandoque mendacium sit
Vel Augustinus Nec arbi
trio nec mendacio nec simi
liter oportet quod aug
capere quia quoque men
titur quis occidit animam
xxij q ij Nec arbitrio
Sed ibi loquitur Augustinus
pernicioso mendacio ut in
hoc malum Ideo dicitur
quod omne mendacium pernicio
sum id est quod nocet patet et que
comprehendunt quasi pre
ceteris sunt distinctionis
semper est mortale xxij q
ij primum et c. Ne quis
arbitretur Sed men
dacium officiosum id est quod nulli
obest et prodest alicui
in tribus ultimis quibus
predistinctionis veniale
est sicut omnes in hoc re
specto et idem de mendacio
iocoso ut in c. Ne
quis arbitretur Sed in hoc re
specto ut puta in episcopo
vel religioso dicatur quod
mendacium officiosum
semper esse mortale ioco
sum vero veniale
Sed quare secundum eos

Non est peccatum iocosum mor
tale quod nulli prodest quod offi
ciosum quod prodest alicui Et
sequitur iocosum non fit ex
animo nec intendit decipere
et ideo minus peccatum Sed offi
ciosum fit ex animo et de
cipere intendit et ideo maius
peccatum Sed alij dicunt quod
primo est simplicior et levior
quia utrumque tamen officiosum
cum Iocosum est veni
ale in quorum statu continge
re vero perfecto sicut in perfecto
quia ibi nunc dignitatis hic
ordinis angelum dicimus
xli di hoc extimus et xxij
q v qui viderit Quod
autem dicitur de mendacio
iocoso intelligendum est qui
non fallit quia voluit ille
esse qui dicitur iocando ea
finxisse dist xxij q ij Ne
quis arbitretur di dicitur
de quadam placentia seu de
lectacione quam habet quia
hic prodest mortale Sed
nunquam nullum peccatum est
adeo veniale quod non fiat
mortale dum placet et idem
est sicut dicit Augustinus incontinen
tia sumitur xxv di si enim
Item mendacium adulacio
nis est peccatum mortale
sicut Augustinus quam illud
inuat mentis peccata veni
alia xxv di, cum aliquis cu
Sed dic quod tribus modis
adulatur quis attribuendo
alicui bonum quod non habet vel
approbando malum quod
alius supra extimando bonum
quod habet Hoc tercio ut secundo
casu dicatur esse mortale
sicut in scolo iustitie xxij q ij
primum et xlvj di Sunt
nonnulli dicit hic quod
est peccatum veniale sicut ino
cerne est veniale sicut in
libro Quod si quis coniugam
adorandam cuius ipse fecit
in domo sua ut dicitur la
titare nisi si mendacium
vel ventilare supplicius

Dicat quod sic prodere debet pro
debet tale debet verum occulta
re non solum dicit xxii q. ii c. ne quis
arbitretur. Et si videat de
quod sua taciturnitas sit periculo
sa quia ex ea forte cadit
in errorem qui retineret illum
esse dum domino sed despisset non
ille dicit ut ibi et c. Item
quod de vino tyre intulerit sed
per ad aliam materiam inuo
cando cum de aliquo facto an
bene dicit nuncia dicitur ne
vendat aliquod vinum corrupti
ut potest non sed vel simile
quia ad ... in aliqua
aliam ... per similibus
verbis duplicibus in alio se
sensu quam ille intelligat. Et
Adhuc nos inuenimus exempla
Ieu regis iste cum sacerdotes
baal vellet occidere dixit
Congregate mihi omnes sacerdotes
baal Achab seruiuit ei in
paruis ego seruiam sibi in
plurimis. Et David cum in
mutauit faciem suam coram
abimelech. Et Abraham
quod vocauit Saram ut di
ceret se non uxorem sed so
rorem eius. Et verum dixit
sed tamen nomine sororis dicebatur
quia filia fratris erat. Et
Iacob qui dixit patri suo
ysaac se esse Esau primoge
nitum suum quod tamen
mentitum. Et tamen primo
genitum quia emerat hec
per eandem xxii q. ii utilem
et c. est et c. et c. Contra
opponitur. Item quando
semper medium inueniatur
quod se non esse et cetera
simile. Nullus peccat
vendendo mortaliter quia
laus est mors fame quam
defensio vero ydolatrio
xxxii q. vii Et sana
tiuis Et Crisostomus noli
timere eos qui occidunt
corpus quod non solum ille
proditor veritatis est sed etiam
ille qui non libere pronun
ciat veritatem quam libere
pronunciare oportet aut
libere non nolens defendit

Veritatem quam defendere
conuenit proditor est veritatis
xi q. iii nolite et c. mea
Sed etiam viri ... in principio
quia sit in ... sed
de ... dei i per ...
quid de ... obste
trici quibus ... ...
... ...
... et ... ...
... sunt reuiuente
... est ... et ...
... mortaliter ...
... Respondeo quod ...
... non sunt de
... opus
... ...
... in vita ...
sed per ... ...
... ...
... ... xxii q. ii ...
... ...
de quod ... ... per
... ... Et ...
... ... xxii
q. ii. Ne quis arbitretur
... per vitam ...
... et ne ...
... in ... colore
Et hoc sunt mortale ...
potius deberent mortem
... quam tali ma
lo ... ...
xxii q. i ... et sic
intellige ... ...

De exceptionibus Rea

Dictum est supra
de probationibus
... ...
... ...
... ...
in generali quam ...
... ...
... est videndum. Et
quid sit exceptio et ...
... ...
et ... sit ...
... ...
... et de ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

Replicacio est excepcionis
exclusio que opponitur ex par-
te actoris ff. e. l. i. Excepcio
datur reo sed replicacio ac-
tori . e. auct. et c. dila-
ciones Quibus tamen excipere
non potest reus ut puta [illegible]
si admittetur a [illegible] [illegible]
[illegible] qui primo et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ar [illegible] [illegible] [illegible]
Item qui [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid solvere
vel indebite se [illegible]
[illegible] alias obligaverunt et
tunc datur excepcio ac-
tori quia alias non haberet
si reus excipere posset [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] debitores
et [illegible] spoliacionis ut
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Excepcio que competit
[illegible] competit eius [illegible]
tori et fideiussori ff. [illegible]
quia [illegible] [illegible]
et si [illegible] sicut excep-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sibi ff. e. omnes
excep[tiones] et ff. [illegible]
[illegible] Item excepcio de
dolo non obstat [illegible]
[illegible] e. [illegible] sine [illegible]
in [illegible] [illegible] laborat
l. e. [illegible] et [illegible]
[illegible] significasti [illegible] de
adult[eriis] [illegible]
[illegible] [illegible] actor [illegible]
[illegible] tunc datur
[illegible] [illegible] [illegible] excep-
[illegible] [illegible] [illegible]
Item excepcio rei iudica-
te non obstat [illegible]
[illegible] [illegible] excep[tio] rei
iudicate [illegible] et [illegible]
se [illegible] ad [illegible] ut excepcio
rei iudicate obstet [illegible]
[illegible] quod tria [illegible]
[illegible] excep[tio] sine [illegible]
[illegible] [illegible] sine
[illegible] petendi et [illegible]
[illegible] personarum ff. de
excep[tione] rei iudi[catae] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] ille possidet
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ff. de excep[tione]

rei iudi[catae] [illegible] Regula
e. in excepcionibus et repli-
cacionibus [illegible] qui [illegible]
[illegible] in excepcione vel
replicacione [illegible] actor [illegible]
[illegible] [illegible] sua excep-
cione replicacione ff. e. in ex-
cepcionibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] Excepcionum alia di-
latoria sive temporalis Alia
peremptoria sive perpetua
Alia anormala Excepcio
dilatoria sive temporalis est
que infra certum tempus competit
[illegible] tempus elapsum non [illegible]
[illegible] ad illud tempus differt
[illegible] ut pacti de non pete-
do infra [illegible] [illegible]
appellatur [illegible] in age-
[illegible] non competit infra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
dilatoriarum [illegible] [illegible] dila-
torie sive declinatorie in-
[illegible] ut excepcio fori iudi-
[illegible] contra [illegible] sive [illegible]
trante in [illegible] [illegible] excepcio
ff. e. l. [illegible] ut quedam
dilatorie [illegible] ut ex-
cepcio pacti temporalis de non
petendo ff. e. l. [illegible] Perem-
ptoria et perpetua e. que per-
petuo competit [illegible] actor
[illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] excludit ut excepcio
rei iudicate vel pacti per-
[illegible] de non petendo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
excepcio rei iudicate [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] excepcio
iudicate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quarum
[illegible] [illegible] [illegible] Anor-
[illegible] iudicium [illegible] [illegible]
[illegible] puta [illegible] [illegible]
iudice [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
excepcio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel si [illegible]
[illegible] [illegible] non potest [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel
confessus [illegible] potest

Demu. pat. qa aut Et dica
tur angele so q no secum
nam aliam cu loca haben
aute li ql et pa et ante se
tencia et post semp pon
debent vel exceptiones dila
torie ar. ex. qt. 1 de re iud.
Qnt mostrand et m q m q of
feratur et pbari m q vi c
accepta Vel saltem infra
tm audiat. Et mam ad
omis dilatorias pponendas
i e pastoral r forte aliqua
de nouo sibi competens exorta
fuit vel h's qm noluerit
tam oppone. fidem faciat
iuramento se pa. mod ad illius
noticiam puenisse alr pposita
no audietur ut in c pasto
ralis 2 s. de of dele. Infir
mante. Et quid si pelliti
qp velit iurare qp pa ipa
eis qr adhuc nec notitia puen
que tn nu exorta de nouo
s erat ab initio et hc qa
ignorabat ius qd audiri
Dicat quidem qp sit dui pi
ignorancia. sit pbalis 2 sic
Recepto. facti cuo. un. quia
ciencia licet ius ignorare ff
de iur. 2 fac. igno. regula in fi.
Vt dictu est 1 de i. ius. quib
Si dicit qp pasta no audiet
quia ab initio debuit ir
dere de talibus dilatoribus
cu vigilatibus et no dormi
entibus iura subueniant ff
de quibus causis ma. no etc
Sed nega sue inputet qp
no opposuit pt singula
momenta curi. actore stim
m possit. Et is aquo dilla
tein excepto danda est i sept
et indigenda inact. de ex
cepcione iudicis et dilac
s. s. d. pp. qin. Contra
dicit dixit dixerim qp excep
tiones iste no sunt pponende
nisi pt quantum tm pgata
sunt indigeri et hoc p
textum vocam. Secund est
generale sine contrarium 2 speciale
Et in de re est speciale de co
ntis quid 2 in talib s. de
no in per cut si ayngla
et mr dz dilatorias pro
ponere pponi dilatoria iudicis

Contra iudicem s. d. pb. qui
contra et qui illa ab ipso
sit transferendis ad aliud
ad illa yo vt posse reda
re quia litigandis coram
ipso d' alys psona iudic
vel dictu appellare Et licet
dux ibi sit sumus iudex ordi
narius lic. de le. al. s. na
sed sumus iudex pt. opponi
quia causa pa sunt Et Et
aut sed ind. e. 11 et ulti
vel si licet exceptio. I de. renu
ad pbandum et si hec pbata
fuit alie loci no lmt
lx illa sit p iudicial Sed
tam qilo pbatur diffugere
aut opponuntur contra dele
iudicis 2 tunc dic ut s. de of
dele of Recusari 2 q. s. de
contra ordinarium tale pp po
sita iusta suspicionem cum
coram eo arbitros ceteris
eligant et si concipere
no possit ab sup malitia
quilibet v. sui eligat 2
si nequerint concordare t
tertium eligat Sed quia
arbitri quorum concurre no
possint uel nolunt tum
advocare et sic causa
plz debito prorogat Sed
arbitris p iudicem competens
tuna prefigatur infra
qui idem concordat vel tum
hardit aduocat sum
quo consilio vel alr con
cessa suspicionis negotium
terminare pcunt alioqin
artie in principali nego
pcad. no dimittat le
de ap legitima s. l. vi et
si causa recusationis
pbata fuit legitime de
recusationibus assensu
psone iudicis dimittat
cum aliis recusat recu
satio inde vel ad superiore
transmittat 1 de ap.
ni sp. ita hoc acto 2
assenciat. i. et comission
s. de foro compet. Si g
contra et 1 de ap. Si g
her 2 v. q3 p. nit
Alie aut sunt dec
natorie

Ut pote contra rescriptum
sive contra impetrantem
exceptionem debet an lit con z
probari s c pastoralis z s de
re iud. Item in monasterium
z qui post lit con exceptionem
proponit dz in libellum anz
k c exemplis adnotatum
de exceptio lie z compensator
dic ut no [illegible] inst
in titulis dilatoria
de solutionibus an lit
proponi dz s p banda
sed qui exceptor p bancat
interroz fuit et d' proba
exceptionem exceptionem lit
obmisse in po indiciis
exceptionem prin in fine ter
Veniatur modus agendi
defensionem impn ad dissol
ndz et b de testi be
monus ne obstat s c pas
toralis quia intelligi z
at idez c modus agendi
z iuxta appellatio exceptionem
possunt peremptorie obmisse
k c si septem et b de
fide instr cum nova
exceptio peremptoria pr
exceptionem an finaz z ante
ass pr i ca ecclesiastica
prelati et potest proponi
kuia an lit con c e
Et quod et d' procul
audiuntur et b de test
r de testibus inst dicunt
tibi q' pos pub litatam
fallit multis casibus
in q'bus s prestatur fiun
an lit con tenere probare
s i insinuate tempore impedimenti
lit qr ut post sil exaopi
atur d' r k indicata b
transacta uel iuramento
finita b de lit qr a
experiatur ii vi Item
post sinaz in ca appellationis
k que sen inst no pos
ly alts pos ssn ac oppo
no pr iuris i cuiuslibet
quibus c speciale in v
similitum glo condempna
tus fuit obmiss [illegible]
ueradiibus qui pos finaz
pos exceptionem opponere

sed mre et fig li qr a
licet ins [illegible] c de
in defeib [illegible] Item
sufficit exceptio maxima
excommunicationis vel nulla
ius ff d' in accord le Item
in adiu ultra quam facere
possit in actore d' dote
h recompensata ff sol matr
ex diviso c idem ff Item
donationum s de consuetudine
exceptionem rei iudicate
tu in quantum sub pos [illegible]
re iud' ne fring Item
in ci exceptionem anorla
sicut dictum b e ca
septimez v anorla
et si exceptio [illegible] instrumentis et
testibus sunt lata fit c
si exceptio inst lata et b
de p b lig t c d' fili ge
rentium et b de p [illegible]
una distingunt in d'
quo exceptio iusta sunt
in indicio z tunc in [illegible]
ta p tertii sit sima [illegible]
tractatur c p [illegible]
et ii ins ii appellatum
sit quia [illegible] in ca appella
tionis pr c de fide inst
lit inst z ly in sed
tester [illegible] i de [illegible] ap
[illegible] inst [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] no sit appellatum
no inst in [illegible] indicata
[illegible] ad iii an c de fid
[illegible] et s e tu venerabilis
bilis [illegible] no sufficit plena
[illegible] sine testium [illegible]
[illegible] ut sima re
tractetur [illegible] indig
eam sinistre [illegible] de
re iud' tu [illegible] a z c [illegible]
[illegible] inst [illegible] et hec
est [illegible] ti [illegible] testes
[illegible] [illegible] obtinat
[illegible] testibus quia te
an sinaz [illegible] probari s c i
[illegible] in ca matrimonii pr
[illegible] ue exceptio de [illegible]
[illegible] cu ng [illegible]
in rem indicatam [illegible]
[illegible] de re iud' [illegible] z
c consanguinei et s de [illegible]
[illegible] in ma quam [illegible]

cum haberet. Item qui ex capit
nō intelli' pt hoc ostici ffe
no ptiqz. Itz qui ex capitul' z
probare exceptioz z inullas z
index capes' si sit talis que
probata excludat ex capitulo
de exceptioz z c lite dila z ff
de pb' lititis z iud' Itz q ex
ceptioz maliciose nō pponat
et si offerat insta̅ndo ppin
dz incapens ff d. et quin
finez dicit ut ibi ē. Si quid
petatur ex capto ex accionibus
aliqua de peremptoria quia
perimit negocium principale
ut pote cū aliqd ex tatius
eligitur abs actis ff d' dā
ci inī R z c. Venerabile
ff d' oflict. qui dilatis z ff d'
eta et qui ci bone. Aliqua
ea dicitur dilatoria qz
nō perimit negocium sed differt
ff de of. dlz, prudencia et.
Data sit cū actor z cu
tas pt hc dicitur angela
quia ex ptim accedit ad naz
peremptorie z ptim ad naz
dilatorie. Vel de ingnak pte
litis sine sit peremptoria
sine dilatoria pt opponi
z pq lit q' z ap et pcsmaz
Ac quis in principio cit tegat
ei testac z si sit probat ex
tatius lit exceptio hoc ab
adversario nō opponatur inchil
oig ē ab offi̅cio indiciaz re
nuncietur. Itz reus malicia
caz obiniuntis in exceptione
lituis ē odeimpnadus ex
ceptionum z c pia h vj Itz
qui exceptioz opponit specifica
de dz nodum eius z nomine
exitatoris exprimere z eaz pbare
infra octo dies die uigo
proponitur in ime exceptio
ad tpssimis dominio, quia
si nō pbauit index i casis
dat x rep in expensis quas
actor pt hc fecisse de
cerit p in infra stacione
odemphet simpe q ultra
duas uicis nō pponatur.
hc duratte istancia iudicij
insi e tatis nona ul emigit
emerserit ul pmita pbacoi
intinuerit decantur ie pia
li pt ē. Itmd si reus pbauit
exceptioz p testes sed nō fuerunt

Publicati infra octo dies inmp
tericitur ad expensas vel q
fi, quia ista lillizid tpus li
mit dolimitis hoc debet
pbare ut in c pia. Itz nō
sappar ex plaiacone qd z c
dlc ep nō q' feat ep infe fu
it ff detesti. Si igitur z in
aut detesti et quia vero
Pone q instrum pbauit p
instrum ceius sigillu est in
notum ut pbote addlegata
to et actor negat instrum
reusq reus tenetur ad ex
pensas hos dicat p d
nisi scire adducat testes
ad pbandum instrum ie pia i
a pparissimis h vj. Item
Pone q aliquis pduxit
testes attestacionibus pub
licatis opponit q dicta
eorum nō valent q testes
erant excepti actor negat
et reus nō pbauit infra
octo dies inneq pq ea po
terit pbare ut q nō de
pia. Hoc dicat q pq ea
probare poterit sit exceptio
alia exceptioz in qua ex
pagnā. Nec obstat co
ntrarium qd loquitur tm de
actore exicito. Vnde
distinguit a opponit p
ulos dilatorie et tunc
liz locum c pia. Aut p
modum peremptorie z tunc
nō hz locum et sic loquitur
hoc. Itz pone q reus
excipiat de qualitate et
ponat testes ad pbandum
eam qui pbauerunt solu
modo de fama nunq suf
ficiat hc dicat q nō exma
nō pbat hc esse q ad
hoc q vmgsit ul esse c
e pbat rez naturalis et
c lit. Itz si reus ex
piendo pponat q sit ex
communicatus sup tali crimine
ut pote de manuum i
iectione violenta in clerico
z hc pbat. nunq sufficiat
dicat q sit de fl
ci se sole q sit. Itd
quid si reus excipit de
crimine et actor pbat
q est absolutus nunq

tenetur reus ad compensationem vel
quod non s. e. pia. Et qui fuit ex
cepta adhuc presumitur ut de ex
venerabilem et de ele. cum
illud et c. posuit. Sed re
contra istud de lege videtur
excepte ut de do. et quod arbitrio
fuimus lite contestata
a fuit pubere absolutum et
tunc non debemus ut de post
ad hoc ut hic male intelligitur
mira predicta. Item pone
quod reus certa die debuit pro
ducere testes et illa die ex
cepit de excommunicatione unde pro
terit quod de peremptorie dilationem
ad producendum testes. Quidam
dicit quod non ut de hoc dicit Innoc.
quia aliud licitum est ex
cipere s. e. exceptionem et producere
hic. Et nemo beneficio iure
suo decapi. C. de bonis quod
ve certa i pe. lib. Sed
Innoc. in eo appellationibus pt
excipi de excommunicatione vel
pp ut de of dele. prudenciam
hoc dicto. Item dicit quod
non quia si reus fuit con
dempnatus et appellaverit
et citatur actor et ille
excipiat de excommunicatione altem
ne repellatur s. e. cum inter
ubi de hoc et c. de iudi. Item
sillerimus. Sed si actor
fuit condempnatus et appel
lavit similiter non potest
aliter quod actor qui fuit condempnatus
reus intelligitur s. e.
dilecti et c. Sed dicunt quod hoc
est extra excommunicato ex
cepto cum posset indirecte
reaccipere et appellare
licet non possit actorem repo
nere s. e. cum inter et pt
levare sic appellante ex
quidam impetrare ut de
actore tempore repn impe
trari non fecit in eo s.
s. e. dilecta significantur
et c. ubi et sic debito
al non ut de Item ex
me licet et pt repellere
actorem excommunicatum et ei co
nussimus in ordine s. e.
quod et omnis licita de
fensio sit excommunicato tacita
tamen pt excipere et de
fendere in iudicio. Sed

cum arbitrio de hoc in sex. de arb
li. regulat. s. e. cum inter dilecta et c.
dilecta et c. significaverunt et
appellationem prefixi s. e. c. ulti
et eius defensio competit ex
communicato sicut eius defensio com
petit sicut que et lex ff. de
actoris sinodi et sic pt lorpe
de pacta de non petendo et ex
ceptionem probare hoc obstante
quod licet dicit reus in excipere
sit actor ff. de exc. l. in excipere
quia magis est siue ad sui defen
sionem faciat et innuere poterit
et facere omnia que ad eam
pertinent unde et videlicet in canonic
tem premissa cum talibus com
sit rogatus eius dampnum sum
quia ad commodum et quod licet
est concessum s. e. cum inter. Item
si excommunicatus conveniatur super re
quo fuit excommunicatus iniuste utrum
poterit excipere quod non teneatur
respondere donec restituatur si ex
nullo homine qui fuit iniuste
spoliatus dicit Inno. quod sic et vi
ne quod vim quod si non si conti
ter agat ille hoc qui eum
fecit excommunicari ar. de rest. spo
liatorum licet teneatur eum ab
solvere dummodo ostendat quod
iniuste fuit excommunicatus in quibus
et V. de eius inst. quia omnia
ista sunt ei restituenda cor
poralia et incorporalia nec
ius nullum et in quo. Sed contra
pretia exceptio excommunicationis et
probatur coram iudice fiat ob
stantia preceptis prius habitis
in excommunicato valent ipso iure
nullitate actor audiatur
donec fuit absolutus et
per quem iudicatum talis ex
ceptio proponitur excommunicati
impedit et sic sumunt que ex
cepit uno etiam in eodem
debitum obtinebit s. e. pia
li. vj. Sed inquit dominus ante
persone debebit admitti
in aliis negotiis distin
guere aut vult admitti
in iudicio ut actor in aliis
et tunc de iure. contra
aut excommunicatis in offi
ciis predictis et in similibus
iudices ac aliis licitis ac
tibus et tunc admittes.

desen . y . de lat . c . null' sunt
Sz nunq' pt q'cuq' pscribere
dicat ibi q' sic ar . i . de pscript
vigilanti et b . xendle' sit
lt agnu . De prescriptionibus

Quia actori pbanti se
pe obviatur exceptio
pscriptionis ad ostendendam
dam intencionem actoris pre
munito ideo post visum est in
generali de exceptionibus
videndum est in speciali de pscrip
cionibus Et primo quid sit pscriptio
et vsucapio Item que possunt
pscribi et que non sunt pre
scribi et que non Et quot sunt
spes pscriptionis Et que contin
tur ex pscriptione excipiendo
eualem inter pars Et quis sit
effectus pscriptionis Prescriptio
est modus aduersus tempore spectam
capiens et firmitatem et
liceat tamen non sit modus in
defendendo obligationibus C . de pact
Dictis est in effectu inde
tende pscriptionis q' obviatur
actori super rebus immobilibus
Sz vsucapio in rebus mobili
bus competit distinguitur Vsu
capio est acquisitio dominij per
continuacionem temporis a lege diffin
ff de vsucap l . ij et dicit a lege
diffiniti i . tacemus qr tre
nin lz tunc loci in vsucapio
C de vsucap' l . i . Lz q' b alie
nasset quia vsucapio i . tra
ducta ppt bonum publicum ne
rerum dominia essent incerta
ff de vsuc l . i . Et omnia que
conveniunt pscriptioni et vsu
capioni et que res possint
pscribi et vsucapi i . quia
in rebus mobilibus est vsu
capio et in immobilibus pscriptio
et in prima maius tempus in pscri
ptione requiritur quam in vsu
capione Sz qui sunt pscri
bere decimas et non possunt
Ideo ergo qui sunt in ista
possidere et nomine suo pos
sidetur alij non et ideo laici
non sunt pscribere decimas
qr non possunt possidere i . e
causa nec possidentis na
tura attento i . e C . de dilig
Item colonus non pt pscribere

ij qui clerici et se et C . de pscr
xl an in mall . legitimus Ite
parna tenentes et cum q'
cognomine Item vsufruc
tuarius et pso psonas
nos aq' q' vsufructuarius
Item creditor non pscribit
pignus q' de vsura non potest
si quam pignore et C . de
pign act' non creditoris
Et hoc intellige de loga
pscriptione non de longissima
Prescribi sunt res corpo
rales et incorporales vt
seruitutes actiones et alia
que acquirunt pscriptione
C de eu poss ipse tamen co
ram et xij spm comunicant
actiones et generali os nisi
et omnes res et omnes actio
e ad annos et C de pscrip
xxx an Sicut in l . i . d
apparet quedam que nullo
tempore pscribi sunt in cum
bus illiquibus nullo tempore pscri
bantur Sz potius eodem
tentate temporis augetur et
de conflict . t . vlt et i . d . pr
cum in eam et xxxi q' k
ad do Item non currit pscriptio
contra obedienciam
et reuerenciam i . e ci non
liceat ibi e hoc Item
nec contra visitatorem et pro
curatorem que debentur
racione visitacionis i . e
accedentes et t cu cooffi
cium et i . de census in ista
cia et i . pretio li vj Sz
contra penitacionem que dari
tenetur nysionibus li . v . cru
pscriptione xviij qui contra
lium Item ecclesie et dicta
sacra ut religiosa loca
decime oblacionibus nullo
nunc sunt possideri nec
pscribi alia vero i . e cum
esse Item in matrimo
nio i . de consang' ne Sz
Item in rebus publicis quia
sunt in publicis sunt
i . pratoribus agrorum
ad loca C de pscr xxx
vel xl an in mall . legitur
et liber homo non pscr
ibitur xvj q iij . Et pt
et q' tempore pt pscribi illud tempore

Item tpe vacacionis ecce et
ipe scismatis vel plati
penti quia tnc eccia va
care intelligit se ei et c
de quarta et c su nob
ut tnc eunt b[illegible] de
penfore l ne sede vac
ei et ult 2 allend tpe
d duat depscepcaz
auditis zc ut nobs
sine sit pmn medium
hstum vel [illegible] pscp lon
tibi am q quib ad
eff gerilz dotas ma
uccna q e d quis sc
pnis Itez tpe plati
male alienati no
currit pscpo xvij q iij
Si sacdotib Itez tpe
hostilitatis se ex[illegible]
infra et xvj q iij c
Item nec contra nem
bcaiastice disciplene
s d gsoe et ut nos
Item in re que inre co
po pdcu no pit in
dicellud zc di ctra
nize Itez limitis pscri
bi no pt xvj q iij
zl d p vel Sup eo
ht dtaus ventuz qui
esstat finis dioc sine
probare districtos
finire vel eccia pp llcu
te libros auntpbr 2
testes 2 fama 2 palia
adminicula s d plati
cu tam e c to ite Item
prmuare gstindar
ey q iij quilet Sili
que limitibz adhe
rent no pnt pscribi
ut ff de ter velle que
religiosi Sz ubi tio
esspt dedi in sitte no
pt pbari limites 2 ca
que pbi adherent bn
pscribunt xvj q iij
Pr(e)ter memoratos
he qz ea in que sin
instra limites limit
no adherencia limit
tur et spenalib pscribi
ralia a le Ad auctes
2 ca Audistis ubi una
eccia pscribit decimas
in parochia alterius et finis
pdicon sit pscribitur
le q Itez nec via publica
pscribitur ff d via pu
blica Itez in re spualis
in iusto titulo quesita s
d lisac pbta Itez contra
opus publicu c d operibus
pu pscrpco Itez res fa
tales vel res spiritualib non
pscribunt misi de iure q re
laius s d aqd Itez res prop
Item fundus dotalis ff d fudo
dali fundo Itez res pecu
liare vt e ne d sta desinc
cult Itez pupillo no curr
pscrpco e quibz refr usque
no e n cult Itez uxori
durante ultio ne curri
pscrpco n maritus vergit ad
inopia c d ut do in reby
q ob Itez in reby que s
ediciane debentur no curr
pscrpco n ante cdicionis
[illegible] c d pscp xxx an
cu notissimi q lllnd ipt
tpe suspensionis plati
d hum pb quia dnbr
tunz Itez filiofam nb
curdit pscrpto dii e impta
te pris c d an excep h
q ult et c d bo q lib
in caiss inst 2 c d bo mat
li vel Sp pri pscriptionem
nulle se quid e pscrpco
vij dicu in excepcone
dconis s t pscpia li vi
Itez x decad que currit
ctra no appellatiz ij q
vi biduum Itez ving nich
et trm mesu in fatiby
posit q d eda q i d
k q ang ta duobz rpnbz
Item pscrpco sex mesium
in re dissiteria acco ne ff
q hijs Item in collacoe
beclude Simir bnfacione
de quasi pb mlla dit
nt dmure pa q in tpre
absentiz ta acsuim d spualis
cnrupcio s ut ha ia [illegible]
sed ut Itez prescripto

Unius anni c̄biatur agenti
actione iniuriarum . C . de inie
riis l. Si . de iniur. Item ad
prosequendum appellationem datur
annus vel ex causa biennium
ii q. vi . Si quis appellatus et c
de te ap. aut si qui appellat
de ap. cum sit . co . de . li . l vi . §
Instaq. Item datur bie
nium illis duobus casibus ju
sticie . ff . de conf. § . de iam
latum Item datur triennium
ad repetendum loca pauli
ad catholicam unitatem co
nversum vel que ad fidem rediti
kc . i . et c . ff . pale . ii . hoc
casu in favorem fidei Item
quadriennalis prescriptio currit
in fisco et contra fiscum in
hereditatibus vagantibus
ab aliis occupatis et adiuste
en cum rem imp. donatis
C . de quadr. pres. l . ict . bn
azenio Item annorum lex
q . in causa capitulis etiam
. is de rest. in int. protum
Item prescriptio x annorum
locum habet laicos et clericos
iure sup. rebus patrimoni
libus sive x annorum inter ab
sentes presentibus dum ii
sunt in eadem provincia et
absentes qui sunt i diversa
C . de prescr. long. tem . l . ult.
et xx . l . ii . q . vi . et q . viii .
Item xxx annorum currit et
contra ecclesiam c . sane ecclesia inter
privatos . ff . in legibus causa in
dualis fidei possessoribus
ut xvi . q . ix . et c . de prescrip.
xx . ii . fin . xxxi . q . xx . fin . xxxi
exigitur bona fides
sic vigilanti et ult .
Item hodie sola quadra
ginalis prescriptio currit
contra ecclesiam nulla dis
tinccione facta inter ecclesias
et monasteria . de prescrip.
c . ad audientiam et c . si
qui diligentibus xvi . Item
prescriptio c . annorum ecclesie
ecclesie currit contra roma
nam que potest probari per

Illud tempus cuius memoria
non exstat de ad audientiam
et c . si . et c . si qui hinc in
sit saliquis per ecclesiam inter
sit privata bonis sive sponso
nnis l. de p. fina que ab ec
clesia romana vel ab aliis
tenet etiam et quod a ca
parcorum ille apprehendit
non potest se defendere per
longitudinem temporis ad
romanam ecclesiam inter eccle
siam vel contra aliis eccle
siis ex prescriptio capitulo sit
completa fallit qui bona
hereticorum qui dum venit
catholica putabat aca
tholicis cum filiis vel
nepotibus de omnibus pro xl
annis fructiam fuit bona
fide possessa etiam contra
romanam ecclesiam vel an
sufficiant quaque inter de
ecclesiam hec iura que
ff . l . c . si qui ecclesiis
sit h . Item prescriptio contra
non currit ingredere quoque
iusta causa impeditus non pot
agere . ff . de ap . a dicimus quia
quibus causis maior l . ff .
xxvi . quamquam prima et ff . de
re per furtum Ad prescriptionem
complendam quatuor requiruntur
Sed causa primo quod res non sit
viciosa Secundum quod vicia
sa sic est furtiva vel vi pos
sessa qua non potest usucapi
per possessionem fur vel raptor
nec aliis quamvis libere
emit vel aliter accepit bona
fide inst. de usu. § furti
ve et quod om. aut Item
bona fides continua per to
tum tempus prescriptionis sic
vigilanti et ultimo et
xxiii q . ii . Si vero et ille
bona fide cum aliquis ac
cepit tradicione quod dum
et bene mis distrahens
licet crederet in facto . ff . de us
sit . Si bona fide . Sed
sciat mala fides tandem
hein accepi enim . ff . de
dum et te prescr. unam
presentim per bona fides

Nisi probetur mala [illegible]
ipso l(ege) vnica · qui ta(m) p(re)sumitur
in contrarium si denunciatur
emptori vel emat (et) emit
c. de rei [illegible] Cum fundus
vel si emit a procuratore [illegible]
p(ro) collusione vel ante p(er)ditio
[illegible] cum bonis [illegible]
dictum est ut sciret [illegible]
me [illegible]
[illegible] q(ui) [illegible]
facere et l(ex) Si quis Item
nec ignorancia iuris facit
aliquem bone fidei [illegible]
de usu[capionibus] [illegible] ¶ Item ab e[illegible]
[illegible] [illegible] titulus
[illegible] ubi [illegible] Et aliqui
et dicant iusto titulo [illegible]
[illegible] p(ro)pter quem [illegible] agri [illegible]
ut si [illegible] aliquam rem ab
eo [illegible] non est d(omi)n(u)s rei [illegible]
[illegible] p(ro) emptore p(ro) [illegible]
[illegible] p(ro) [illegible]
[illegible] p(ro) dote [illegible]
succedendi Alij d(icunt) [illegible]
[illegible] succedit iusto [illegible]
ignorancie cum [illegible]
[illegible] qui in alium et [illegible]
de [illegible]
[illegible] Et [illegible] non
requiritur [illegible] bona
fides [illegible]
vigilanti et [illegible]
[illegible] p(ro) illa [illegible]
possidere [illegible]
[illegible] p(re)sumptio contra
ipsum ut [illegible]
dicat se [illegible]
[illegible] alium
vel [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
infra [illegible] alienum
[illegible]
[illegible] aliud ostendatur
[illegible]
[illegible] etiam p(ro)pter [illegible]
habetur [illegible]
[illegible] non sufficit bona
fides [illegible] allegari
titulus [illegible]
[illegible]
[illegible]

allegetur [illegible]
memoria non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] loquitur
[illegible] ¶ Quarto requiritur
[illegible] ut [illegible]
[illegible] sit sine interruptione
[illegible] Item nota [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] singulos [illegible]
[illegible] modis [illegible]
[illegible] Naturaliter [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] de usu
naliter [illegible]
[illegible] [illegible] mala
fide [illegible]
defendendi possessionem [illegible] aliud
[illegible]
Di[illegible] Similiter [illegible]
modis [illegible]
[illegible] principi [illegible]
[illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] in glo[ssa] [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] interruptionis [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] si non [illegible]
[illegible] sufficit [illegible] adire
[illegible] offerre contra
absentem [illegible] quinque
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] denunciare
[illegible] coram [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] interruptio [illegible]
[illegible] excepto [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] dali
Item p(er) [illegible] [illegible]
[illegible] et p(er) executorem
[illegible] [illegible] vinc
[illegible] xl an [illegible]
[illegible] Item [illegible]
usufructu [illegible] xxx
[illegible] [illegible]
[illegible] Item p(ro) synodalem
[illegible] Item
[illegible] [illegible] arbitrio

stam i d' psc̄p xx an cu ingressimo
h' et si qualis Item pdēnya
agem stam colono et ut lucra
qt qm c pst sup et mas
b de of ordi pastoral insti
z in istis oz de viong pscpitor
inapte sim Immo haue ge
quere xvi q iii deser esstu
pscptionis qt q acquire ecc
lo contra dm̄ rem ul e
cui e obligata C d psc
xx pl i l am Argus en pro
mpsi et hec capito omem
pscre tamez excludit c
ladamus et hab vul de
num C de bonis inat li r
vtilem rei vendicacom cmaz
qua dm cu hec dicat dum
pe mutua pscptionis ff de usu
c enim qui bona Item pone
d z pone q adi firmus velit
pscare ipm multo titulo pos
sedisse si pcans p violencia
et sic mala fide incept
sidere unq audictur q ipst
hesare mala fide abinicio
habuisse dic q sic qr ffs
cau. semp bona fide re
quritur xxiiii q ii Item ergo
et l e vigilanti ita q i drus
la pte tpis pscptionis possessor
heat cistiam rei alienes
e r ult z in hc correcta sint
iura timilia que admittunt
pscptionem xx an cu mala fi
de xvi q iii c pscptionem z hc
fagit etiam pnte peti e de
iudic nomt Item Pone ergo q
pq impletaz pscptoz ma
buit esse mala fidem i cōsi
encia rei alique imp te
netur rem ipam reddere d
uno pori Videtur q sic qr
iam stat q res sua no est
z no admitti peccatu dona
restitutam ablatam i vi q
vi Item nos et l den ai tu
z l d eg mt pcam li vi
canit de videtur q completa
pscptione iam tuta sit scom
stucz ius l c de quarta
z duobus sequentibz ergo
iure possidet Item uun ergo
iuste Item iusti ergo bn

rum q mi quid dicaz
Nec iam dicatur alienum
ea nis fecerat hc mei ex
illius tam rem dicqui in
re Item tenditur cano
nis ut legis ptr in dic
rem alienta z tuta ero
ff de empt iurag et c
De quadr pscp bn aze
noc ergo vultofrag pro
bat i crua hac pscptoz
in odm negligendi qmd
dicunt pr prima contra q
vnoz qui hab stiam
rei aliene tenetur illam
restituere als pccat z hc
diamur theolon Item ala
mis distiguit a hab
deca no sitratima pr
emit ab eo que credit
dom tunc no tenetur var
rem q i q debetur Aut
lucratiua et te potenc
cam reddere ar c ther que
in fraude credi qui tam
ci sup eu pupillo z ar
bitrum de equali ipst hoc
et e dicit q ergo lucra
ta habeat ipo tenetur
restituere qr q legitime
sciem qt pena ibi incurri
e d adult qui alienam rem
iam alienam no e pprio
sua z iuste eam possidz
quia inuenit dialut
Vnra contraria stat
qui actore pcepte poss
z iuste possidet ff de acq
poss iuste nec pccat ec
contra q qui peccat
no pccat legibz a nctes
contra leg autem lx in
q iii qui peccat et sic
no obstat prima in ma
qr loquitur qui qs de ti
net alienam contra ius
Item quid si tpe pscptionis
h'nit cistiam elsem et pq
eam mansit pe no lesa
tunc p hc c interrupta
pscptio uno qr et reuocia
sunt cu cum deponere
bebet i desy perlnam

Quid si dubitat an res
sua sit et licet iustam causam
adhibeat dicitur habere bonam fidem
et utitur fructibus ff. de usu. que-
sit quia bone fidei etc. possessor
dicitur ibi ab aliis iniuste vi-
tatem ut sit ad quem pertineat
ar. c. ix. di. quia si [illegible]
vult credidit. Item quid
quid si possessor habeat conscienciam
rei aliene, si certa habet bo-
nam fidem dicat Ho. quod habeat
consilium sui capituli et ali-
orum proborum si cum sine con-
scientia [illegible] vita
tem quod ab aliis querendo
[illegible] tractat
dicta de [illegible] et [illegible]
de generalis [illegible] et si capitulum
habeat bonam dicitur placitum
defendatis vos [illegible]
poterit [illegible]
de rebus et [illegible]
possessore [illegible]

De sententia et re iudicata

Finito iudicatorum [illegible] ad finem ser[illegible] procedit
et sic de sententia [illegible] iudi-
cata videamus. Et primo
de sententia [illegible] de sententia [illegible]
Unde videndum est
quid sit sententia quot sunt
eius species et qualis debet
esse [illegible] sententiam
[illegible] qualiter proferri debe-
at et quis [illegible] sit [illegible]
[illegible] et quo [illegible]
sententia [illegible] Sententia
[illegible] diffinitio iudicialis
controversie finem imponens
[illegible] determinat [illegible]
[illegible] c. [illegible]
Vel sic sententia est [illegible] apte
[illegible] iudice [illegible]
[illegible] iudicia [illegible]
[illegible] diffinitiva [illegible]
[illegible] Species due
sunt [illegible] alia est
interlocutoria et alia
diffinitiva. Interlocutoria
dicitur que inter principium

et finem cause principalis fertur
vel quia iudex inter partes loquitur
de [illegible]
[illegible] vel dicitur inter-
locutoria ad differentiam diffinitive
quia diffinitiva imponit finem
negocio principali et sollempnit
[illegible]
interlocutoria imponit finem
exceptioni sive questionibus emer-
gentibus. Unde [illegible] di-
[illegible] simpliciter loquen-
do [illegible] iur-
[illegible] verbum
[illegible] male placitum
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] et iudex [illegible]
locutoria sive sit iudex or-
dinarius [illegible]
delegatus [illegible]
sive arbiter ff. de arbi [illegible]
et [illegible] dicitur interlocutoria
sententia aut appellatur [illegible]
dubium [illegible] inter partes decla-
rat [illegible] et determinat [illegible]
et diffinitiva [illegible] quia [illegible]
[illegible]
[illegible] vel [illegible]
et [illegible] elapsis x diebus
[illegible] iudicata [illegible]
ad [illegible] ultra
[illegible] appellatur et [illegible]
[illegible] Et
[illegible] Signi-
ficavit [illegible]
[illegible] transit in
rem iudicatam [illegible]
inde [illegible] sit in
diffinitiva [illegible]
[illegible] qua [illegible]
[illegible] volunt
[illegible] videbit [illegible]
[illegible]
[illegible] Sed et
iudex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Item
[illegible] Diffinitiva dicitur sententia
[illegible] principalis dif-
finitur [illegible] plata

c sine bene sunt ingle [illegible]
qui privavit qua ad princ-
ipem ipsius ille civitati
Decernit etc. videtur
quod non potest a predicto iudice
aliquid addi vel detrahi
emendari vel mutari vel
renovari ff. de arbi. qualiter
ff. eo. infra et l. in
[illegible] et l. cum quedam et
l. pa rem uidi et l. diem
vel in indelegato 6. de off. de-
le. Nam licet retineat iurisdi-
ctionem quo ad executionem
ad annum quod dicit lex 6. de off.
dele. c. Sententiam et in arbi-
tro ff. de arbi. quod in c.
Sed si in ordinario di-
stinguitur utrum sententia sua
annullanda sit et idem
est quod in indelegato quia nulla
ipso iure et tunc ipsemet
similiter sicut sententiam potest
retractare ut C. quo. et quibus
in c. Ex parte et c. de acte
Dilecti filii vel ei sententia
de iure absentes
de [illegible] nisi [illegible]
a sententia data infra
ante dies quod in appellabilis
ab eius superiore in petitione
tenetur pericula qui talis causa
vel potius C. de sen. ex per-
te. l. i. et c. quo et qui in
Dicit ut premissis quod in ma-
teriis ubi sententia diffinitiva re-
tractari sine [illegible] datur
Primo quod si ibi sententia qua
sit emendari potest sicut an-
tea. Secundo in multa
que per inopia [illegible]
[illegible] committenda C. de
[illegible] ff. de officio
[illegible]. Tertio
fructibus expensis et aliis
his similibus accessoriis
in quibus eadem die vel sup-
pleri potest dicta in ipsum
paulo ut etiam per illos
dies a sententia [illegible]
adhuc accessoria suppleri
possunt dum non alia sententia
prolata sunt [illegible]
[illegible] de prudentia. Quarto
[illegible] sit absentibus

Reppulata [illegible] veniat iudice
ad [illegible] sedente
[illegible] dominus in [illegible]
[illegible] postmodum
Contra in principaliter et
[illegible] a senatu et a-
liis illustribus C. de sen.
[illegible] lege [illegible]
Quinto sententia [illegible] mutare nec
retractare potest nisi per modum
appellationis [illegible] supplicationis
contra appellari non potest ab
his [illegible] supplicatio [illegible]
appellatio [illegible]
singularem continet. Supplica-
tio vel petitionem [illegible]
errore vel allegatione [illegible]
[illegible] C. de sen.
[illegible]
[illegible] simile
[illegible] qua
[illegible] indicatum [illegible]
[illegible] supplicatio infra x dies facta
[illegible] qualiter
sententiam vel consiliarius [illegible]
[illegible] sententiam. Sed victor tenetur
satisdare de restituendo quod
obtinuit ad [illegible]
[illegible] sententia
retractari. Sed elapsis x di-
ebus potest supplicari [illegible]
[illegible] C. de [illegible]
[illegible] supplicatio. Septi-
mo [illegible]
[illegible] sententiam in [illegible]
[illegible] nunc ex-
[illegible] Nos igitur [illegible]
[illegible] sententiam et [illegible]. Octavo
[illegible]
ar. ff. de re iu. ab ordi. sa. que
sentit. Nono per [illegible]
[illegible] quod impera-
tor vel procuratore [illegible]
[illegible] ff. de [illegible]
[illegible]. Decimo
in beneficiis ecclesiasticis [illegible]
obtentus vel [illegible]
acquisitum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

de rerum p'mu' cu' vniu'sers
Nono in matrimonio siue
fuerit nulla ipso iure siue
annullanda p'pter errorem sa
p ordinariu' siue palam de
legatam p't retractata l q' filii
sunt le p'penerabiles ? vi
debatur v' p'tra ff d' test' l
in' ex lib' le bator ? con
sanguinee Idem videtur
adiungi vertit' peculiu' que
et v' errore notorio p't sicut
fides e d' ffus iuste l l ca
sult ff e d' inst' ff d' exp'
vilitatis q' vitalis l q' filii
sunt le p'buas q' nobis igit'
Idem e q' p'stat allegatas
e esse testis ul instra' fa
cent ost' uniuent p'ctelo
tenebit restitue' Idem dica
dicunt alii colori ? q' p'g'ssima
lata habeat ostelam ra
alicne qui p'simaz no tol
litur peculio obligatio ff q'
q' matri inchit et insti q'
recepe q' Idem si amndo' Item
qualis de ce sma Item
Absolutoria l c condempna
toria eta puta iusta abso
lutoria l q' dempnatoria
als p'nulla ul iniusta habet
ipsa q' diffinita ? l de
sen et nullo o' nu' l iniust
le si Item Presteran tu v'sex q'
violentia ut statuto l pu
pio l d' v' sig' Item iust ul
igno... aliud va assol
lenda ff e d' insinuat
Item quere si index debeat
dice condempno et dicit
absoluo l e contra unq' potu
talem errore corrigere d' at
hoc q' no quia si debitor
vanerit in sma no p't cor
rigere ff d' arb' ? at
bitum et idem i iudice ff cu
quiverbatim als si penitu
det posset dicere ego errani
et sic alleluia ? v' ? q
q' ? san ? Item q'
intelligas ? ? ? ?
tudo ? in sma lege
kat ul pillos tu quibus
deliberauerat ul p'mi

assistebant de errore mani
festo dicit possit Item certa ido
dicitur certa qu' agitur
de certa quantitate ul spe no
tenet sma incerta ff e In
summa et e de sen' que sin
e' quin p' l p'ta et nil insti
iusta causa subsit petiti
incertam ff d' leg' vel q' de
certa q' inde Item amare
de indice quam sic possibile
e in etaz sma ferituris
d' act' q' eumque Item alt
q' fratr' dicta quia ali
ud fieri no p't ut si petat
equus ingl'ie ne solutus
aut pamphilo sub diss
marce nec e luid q' pe
tat a modo equo debet
e q' dempnatio ? sal
nisi d' act' q' gnali Item
in noxali inde
ibi p't dice index Nam
naxam debere ? a
nisi de of ind. Item a
estimatio tm e in obliga
tone ff e inulos q' i et ii
Idem est agitur
vendas vendiciom ? ista
subalternatione p'nna alium
l de q'sto ? no tam stz
in vniuersalibus actionibus
i quibus sufficit i libello
res vniuersale designari
Item e d' de libel obl' q'
In libello v' Item vniuersali
bus p'ma sma sub
conditione no e sma feuda
alis lata tn' tenet ff p'
ap sit l i q' bidum ff q'
sen q' vi bidum Item
sma erroris sub conditione
tenet sed antequam conditio
extet no ligat ? de ap p'
ea ii z i de sen' ? anob
l et Romana li vi Item
si pendente conditione appellet
tenet appellatio et impe
dit effectum sine conditione
ea ? ea aduenerite et
ande ut in c ? ? lrct
secus sit i conditionali p'
missione in qua pendente
conditione ? quo ? deuaserit

Lex si pura fuisset ab inicio
ff. qui pot. in pign. ha. si
Itez si p[er] iure ferretur sma
no reuocatur p[er] appel
lacom [de] ap. pastoralis
tuesset lin in infiriore tac
affirmaz | Desen. i. [ex] ptuas
si [de] of ord ad replicand
q[uod] in no Itemd si q[ui]s i
subditum suum fecerit sentenciaz
ex commit sb lidiaz Itez
cum aq[ue] q[ui] dico ceptat
sinit eo subditum ip[s]i de
lat ho ep[iscop]us sma tenet ar c
d[e] maiorit[ate] et temp. stam
libus ff d[e] min[oribus] mon
ai quodlz ff d[e] iudic. Itez q[ui]s
p[er] la ... fo gre c p[er]t
b d[e] of del le gtn et
relatum Nysta q[uod] quoq[ue]
nulla e[st] sma racione li
tigancium ut ai nuo x
d an d[e] dic aucte turpi
amenitur sma coha
cu lata e lipo nuelig
pro eo sata teneret e
Ri. ad n le md li ff e
acta q[uod] contra Ra va
pinniunt tunc migrudes
hec pot ee in iudico p[er]q
llo b de eau q[uod] septimo
Secundo in religiosi ass
umeda xi qi Itemd xl
q. y. c. i. zy et | de regl in
iurum . et ad fing Itag
cu veniaz statutis impe
tranit cu maior sit eg
hec qm ve et in pc li
Itez in sacro ordine asse
nuc lc. xviii de c. i. y et
iii Itez cu morte prius
erexunt cu agit de eqste
prio to qm decime v
Itez pupille Itez cu agit
de recuperand possessie
c q' b pin lutt Itez cu
agit de thoro vigiola
to ff ad c. Et in marito q
lax mt Itez cu agit ut
dico delicto homine ex
hibe do ff de lib ho exhi
li. q. Et in mls Itez
cu agit de mandato alicq
ff d man cu madato Itez
ta agitur contra prek

v q vii q[uod] Itez nulla e sma
in talib[us] portis b d[e] lu qs
e octauo Itez quia e nulla
ione aucte alicuis sine p
appellac no suspenso contra
illa fertur e qn p[er] no
ue la et ay b d[e] erba de
porta q[uod] si qua cetia idez
qui tulit zelotu no pt
et dicto e b e q[uod] sustitia
dit tu cau mgtra sma
lata contra sma tenet T
p[ri]mo in ca matrimoniali
Item v q y q[uod] ergo d[e] q sup
e q[uod] vxo rone v yo i iule
mouo Et ro i cinte falsi
e d[e] falsi glulaz Itelo ben
in testim mediatem ff de su
fu ap re li i p[ri]ncip. Tertio
qui ille pro quo lata su
erat sa sma dolose i sa
ent demittit ex cuncti
yam prone et si fertur
sma contra p[ri]maz smaz
secu tenet | e d[e] iuri nod
serui Et si ignorabat
smaz latam id contra qui
ligabatur quia li forte
successerat ff d[e] rey in
lgin in alterius et | de reg
iur ea qs i iur et si fe
tur sata contra paz sed sma
nulla eciu ste inolet
y q vi q[uod] d[e] sustitia v T Itez
sustiga sma e qi p[er] uo
ne e ue li Et illi qua
miori ul ecie peticiones
defensiones succumbit b
de cep lut et Item
quia e nulla sma tec
relacomb q[uod] si no cemet
l. d[e] empnacon ul absolu
ceu e d[e] sen et in lle
in presb d[e] h c b et q[ui]s
ul quia no sinat ex
iudicaz in d[e] e qq
lacer ul quia no puni
tor d[e] q e q d[e] emp nata
e d[e] sen z mtlo d[e] m li
ff d[e] iuy q[uod] lib q[uod] si et
ff d[e] dec quelaz d[e] hec
sunt communis in glo b
d[e] certe quelaz cu pn
cator t pub dd cat
q d[e] empnari q[uod] quoq[ue]

Concipitur sententia ... [illegible]

Item prorogatur Item primus ordinarius debet sententiam ferre non obstat quia talis est ... [illegible]

[illegible]

Item si plures sunt iudices et
unus condempnat iniquiter et
alius in x alius xv valet
sententia illius qui iniquiter ut dicit
ff. de arbi. l. arbitri. Item quid
si duo sunt ordinarii et dele-
gati contrarias et una absolvit
et alter condempnavit Re. in eodem
utriusque tenet sententia pro eo late-
ris pactore non maior sanguinis
li... matrimonio libertate
dote vel testamento ... et ff.
de re iud. pro. Si autem sint duo in
dicto de utrumque tenetur ve-
arbitri alleganus contra volunt
confirmare ff. e. duo iudices
l. e. c. si quis penult. Et si arbitri
fuerint ... et extra ...
arbi. pro... quod si et c. sequen-
tibus ... c. si quis vel ubi ...
cum confitte(?) promisit aucti...
... debent in canali
... contraria sententiam quemcumque ...
si discrepat debent ad mel-
iorem partem et ... possessionem
vel adfirmatum recurrit ...
... c. iii et in ... clarius
... debeat et ... nullitas
sententia non subsistens ...
Primo si sedendo et non stando
iudex pronunciat ff. quando ...
... sine l. ii quod dicas et
si ... et l. c. et si sententia
... Item si pronunciat
sedendo in alta voce et ...
sunt ... valet ...
... Decimo si ...
... nisi ...
de ... recitatur c. de sen.
... c. ... si sententia ...
... in Nono si recitatur
sed non ... c. de sen. ...
Decimo si ... declarat
... non ...
... vel
alia ... persona vel
...
... sententias ...
... c. de sen. ...
... et l. si sententia ...
... Item alias ...
... et si ...
... velint ... alle ...
seu ... quod illud ...
... prudentes et imprudentes

simul vocatos de ...
... in ... cum ...
... vel iudicis ... pro
... et ... sententia re-
... habet ... et si
simul ... absolutionis ...
... ut ... qui tractat
non utatur ... singulare
... si pluralem ... tales
iudices vel arbitri ...
vel ... in ...
... sit in ... c. ...
... sine ...
... sine ...
...
... singularis ...
... c. ... li. vi. Decimo
... non ...
... condempnatur
quia ... cum ...
... et ...
... nudo ...
... Decimo ... ut in
... et denunciatores
... quibus in ...
sint ... et ...
Item cum agitur de ...
... abtentus
in ... xvi q. vii ...
... c. ... vel ...
... vel alius
... quod ...
... suo ... c.
... suo ...
... et ... ...
... et ... et ... probantur
iudices ... Et ...
... et ...
... positus ... et ...
Et ... c. ... d...
... in ...
in ... iudicis ...
... et ... sine
... in ...
sine ... denunciat
... sic ...
... c. ...
de ...
... et ... valet ...
... alterius et ...
... non in ...
Tertio si ...
contra ...
... in causa ... c. ...

ij

d qste c. i. et c. ug imminitorg z c
d. md. Item no nova absesia
no tenet ut q vj. q dissiba vlt.
s sentenciā et hec intellige qn
index expresse pnunciat contra
nuā ptita pnunciat ingre
xx an. no obstante defcu eta
tis afirmans esse hec eni expre
sse qt gtra uo ß. 9. etat. ut
in tutius. ¶ Decimus si no expat
puta minorem xxv an. adfirmat
in genn no obstante minori
etate opposita ß uo exprimit
Vsl unde hic pnunciat ctra
illos litigatoribus et ideo n appel
latum transit in rem iudicatam
ß d elec cu dilcs ex p. et ide
et pde no e tutum assigre certā
inpsma n gnaipsbg inquibg
tenet exprimere ¶ Prima e ubi
ppt inepta petitiōm absolvit
de denud [illegible] examinata
u anime eoi reddit ut si q
dempnat vigore victo in
expensis et demre conni
sit casso in aut deudit
si oz toll. vj. ¶ Tag. i agone
reali ubi reus possidet et
est ratio quia sheqta i apt
possidet n ob obstante de
fectu rei iudicate ß. de e
et ppt. ¶ Quarta [illegible] teri
capsitum tricum [illegible] tercius
petandi [illegible] illos [illegible] Quintum
summa [illegible] de sen. et re
iudicata ß. vj. ¶ Sexta
nulla e sentencia si pro fuerit
libellus oblatus in in capsbg
positis ß. e q. ¶ Sed in cas
¶ Septimo si no fuit lis qt
e. i. ¶ Octavo si pferat sentēc
testium an. lit. [illegible] pductorem
ni i casibg positis ß ut leg.
qt ptestat qz alioquin et
ad aliquid ptinuit ante
lit. qt. z post ß. de testi. re
moris ut lq. ppt. z ut. ¶ No
no si pcadatur ante testium
pductionem p q lit. qt ß. uon
iuratorem ut c. a ptibg intra
insto remisso ß. de testi. imp
et c. inis. ¶ Decimo si pce
datur ante testium iuratorem
absente pte absu sa nec
ctitata in aut. de testi
¶ Undecimo [illegible] s. de sen.
insti. [illegible] q. s. l. ¶ Duode
cimo si pcadatur ante testium

Non septem uel no publi
catore l. no diligit examin
atorem cu maliciose l neglle
cur' ptermissit ß. de testi. pti
as ¶ Intellige maliciose qn
obmittatur ea que i iure
expressa scripta reperiuntur
de quibus habes ß. de test.
cu causa i. c. hec dant. z ut.
h' testes examinari Neglice
ut qn de obmissa interoga
toria capitibus tradita
¶ Quadecimo si pcadat contra
absentem hoc contumacem c.
quo et qui in cauque ut
ut cauc ¶ Tredecimo si pnu
ciatur contra psente non co
uictu nec spontanee confessum
ut q. Nobilis et ß. et ß.
de ap. sacra. ¶ Decimoquarto
qn uno suo iudice ut dom
est ß. e. q. opinio dz ¶ Decimo
quinto qn no appat quib actori
[illegible] quarto [illegible] in
[illegible] f. i. z ij. q. i. ¶ Primus
[illegible] ß. [illegible] ¶ Secundus
[illegible] ¶ Decimo [illegible]
qui pnunciatur super ex
pectatum no e. l. datum
ß. et [illegible] [illegible] q.
[illegible] effectus et [illegible]
ut a superiori impetretur
[illegible] confirmatib [illegible]
[illegible] que [illegible] data
l. certum que [illegible] Decimus
[illegible] maliciose l. cui
aliquibus et hoc e vni impo
sit appellatore suspensa
[illegible] ¶ Sexta
Prima tamen [illegible]
transit in rem iudicatam et
[illegible] trahit nec
appellatione suspenditur l. t.
ppt pastoralis ¶ Decimo
Prima [illegible] ut im
[illegible] l. de sen. [illegible]
quia [illegible] no
[illegible]
[illegible] de v. sig. [illegible]
[illegible] z in vete [illegible]
ad patrem [illegible] l. q. in
[illegible] z c. nemo z c. [illegible]
z l. [illegible] z [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] pcautum i [illegible]

ligat nisi q̄ in estimat et c. Audi
Item mandatur contra illum qui
contemptus est si unus et si
plures sit condempnati contra quos
procurator tenetur causa si quibus ipse
tenetur [illegible] vel assessores
[illegible] sit et datur
contra illum contra quem lata
est sententia eius esse [illegible]
[illegible] absolute datur
contra illum qui subscribit
et alium eius nomine ff. de
re iudicata [illegible] re iudicata et
concludo sententia retractatur et quidem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] principe [illegible]
simpliciter [illegible]
[illegible] sententiam retractare [illegible]
dic [illegible] In quibus nullus
est nulla retractatio [illegible]
ta que sequitur [illegible] appel
lacionem infra x dies [illegible]
[illegible] tercia [illegible]
Item [illegible] in rem
iudicata [illegible] aliqua
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] peccata [illegible]
[illegible] contraria [illegible]
[illegible] statim [illegible] probata
[illegible] in rem iudicatam sententia
in [illegible] ut dominus [illegible]
[illegible] effectum [illegible] sententia [illegible]
est qui insignes latrones
[illegible] [illegible]
[illegible] ff. de appellatione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] malefactores [illegible]
veneficiis adulteri [illegible] sponte
[illegible]
[illegible] et quibus ap. [illegible]
[illegible]
[illegible] et sententia [illegible]
[illegible] aliqua sententia [illegible]
[illegible] x diebus infra quos ap
pellari potest [illegible] rem iudi
catam [illegible] ad effectum [illegible]
[illegible] alias [illegible]

Quid si [illegible] ke
[illegible] responsis [illegible]
[illegible] ut alio iusto
modo subveniat ff. de
[illegible]
[illegible]
[illegible] in casibus
quibus non appellatur [illegible]
ut de ap. [illegible] sententia
Sequitur de re iudicata
que dicitur [illegible] inter
partes [illegible]
[illegible] iustam
[illegible] sen
[illegible] declara
Item [illegible] auctoritas rei
iudicate [illegible]
[illegible] quos lata
est [illegible] appellatum
[illegible] pecia
[illegible] ad
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] estimacionem [illegible]
[illegible] culpa sententia
[illegible] et [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] est
ut estimacionem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
retractatur [illegible]
[illegible]
se [illegible] non pos
[illegible] in casibus [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Item ubi [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] iudicium [illegible]
[illegible] non debent [illegible]
[illegible] casibus [illegible]
[illegible] iudicata dic [illegible]

Regulariter Non nocet
nisi illis inter quos lata est
et in illis etiam super quibus
actum est ff de exceptione rei iudi-
cate l. iiii et iiii et l. c. si super
et pset fallit in casibus libri
principaliter aliter contra si ac-
tio vel defensio pro loco p-
tinuat ad aliquem et ipse sci-
ens patiatur secundum exempla
verbi illa infra vel eius suo
dimisisse que per plebe
agere vel defendere l. c. epli-
cata debitor primo cre-
ditore agenti de petitione
pignoris vel maritus uxo-
rem vel socerum de re dota-
li vel emptor venditore
agente tamen habuit de peta
de rei empte ff e. Saepe
Ubi prohibitum non fuit
pleri non preiudicat puta co-
heres agit de parte sua vel
convenitur et sic est contra
nichil inmisisse Saepe contra
contra Res in contumacia
d' pcos dicto. Res sibi
bitum sive iure litiget
de dolo vel delicto in si-
vel actionis vicarius b de
in pos et sequitur in eum
Res sic conquis de iure suo
in quo ad alium exempli sententia
sup ei nisi cause sunt
cancellare xxi di. [illegible]
et de causa adepcionum
In casibus autem nocet S.
ex quo ff omnibus sententia et ac-
cia fit nostra quo ad eundem
Unde in ea scilicet aditur ff.
de lib. ag l. i. ins. z l. ii
et in princ. Secundo autem
agitur de iniustitia causae
d' mos ut pas et
sententiam misse Item in eo
casum [illegible] ff de vap
rei iud. Si ante sententia
renuato in ea libertate
ff de sta. ho. i. [illegible] v
ff re iudicatis [illegible] ff si
ven. l. c. Si sunt de-
creto in re coi in pu-
pillo ff quemadmodum

fuerit. Si tres et in quibus quae
diffinita vel quia pluribus Idem
ubi res communis est et sententia
de re iudic a q vi i. Item
iudicis male iudicantis dam-
nosa de rege sol q iiii.

De appellationibus Rubrica

V[illegible] est de sententiis quia
iniuste sepe appellacionem
relevantur ideo consequenter de
appellationibus est videndum et
primo quid sit appellatio et quare
sit inducta. Quibus possit appel-
lare. A quo et ad quem debe-
at appellatio fieri. Quando et qualiter
sit facienda. Et quociens
ab unaque sententia appellari non
possit. Infra quod tempus sit ap-
pellandum et infra quod tempus
[illegible]. Quid operetur re-
motio appellationis in rescripto
Et quod pendente appellatione
nichil est innovandum. Quis
sit effectus appellationis. Ap-
pellatio est iudicationis prioris
iudicis provocatio ad superio-
rem facta in suspensionem [illegible] de
officio pastoralis qui contra va-
riendo suspenditur sine
sententia sine agravamine sine
in iniuria sine [illegible] iudicum ap-
pellatur. Sciendum legitur
appellatio ad hoc inventa est
ut iniquitas et imperitia iudi-
cis corrigatur vel ne superior-
bus latas sententias imposterum
reformet. Ut [illegible] Item cum utique
in melius presumatur cum sententia
novissima et [illegible] ff et
l. pe. Item tamen adhuc
iudicata est [illegible] licitat appel-
latori vicatam tamen appellationis
remedio sublevare ii q vi c
i et ii. Omnis oppressi liberet
ii q vi. Ad romana et ne quis
audeat sibi ius dare ne mo-
tus quidem impunitus vel spoliatus
vel in aliquo oppressatum ii
q vi c ii et iii et sequentibus
unde et contra iudices appellatur
ut ibi. et c. bone. de. v. Dilaci
Item tunc unus dicitur [illegible]
[illegible] ad causam quam appellatur
[illegible] sit vana. Quo vero
agitur mine et appellationis

Remediu no est ad defensionem
iniquitatis sed ad presidium inno
centia institutu ut ea sicut contra
to Sed qmus pt appellare
Respondeo sic. omq int est sine
gra que lata e sna y q vi
deo sive qra alud dnmd sed
iniusti y q vi ne solent et s
tpe ei sup coron usta ff e m
bon et l. alia quantitate s alio
et her qualitatu insu ut ap
paret in hijs que recitant
s t pre q plt et primo si primo
et hic y merito no intsit ubi
huamitur ea tenet appella
tio ut si quis gdempnatus i
anne capituli ubi cognatio
ul ea extraneo appellare
qntinuauit gdempnatus qtra
dicat tenet appellaco z sup
plicon dysfut ff e intim z
ff qui ap sit et y q si ui i ca
filij parentis s t pre q pro
remedio vel sim Dez filio in
eto in ea libertatis hic pri ap
pellare z matri pietatis ca
pro filio aequaaint ea qdep
natis pmitt appellare et
appellaco qcere hic alio ino
in ca pri aptit defendere no
posset qui ap sit l. y q plt
ul qui potius hec fit morbo
ul etate impeditur agere
ul defend ff de proc. item
similis In causa qrinh q
ui et p gdempnato appellac
dn sn gdempnatus appella
coni sita nicot rata habeat
ff d ap xl q et y q vj no
solent et infra x dies ar
ff rt ra ha l. pls multo fortiq
p curator alicuius nomine q
dempnatus est em palam pro
ratore appellac pt ff e tn
ter in si et l. alia ex tutore
q si primo impediat ea sup
vel palam non appell hi
ueru vel salte dum no dim
itauit q appellet et dempn
no iniuste videtur Et ad
appellandum qrlibet admittitur
et ea ad cuius pt appellac
et appellaco p pcessu sic de
cap en ut et c dilecti

Dilecte Significauerunt reve
nerabiles ab em is cing
nullo intest appellare
nec pt y q vj no solent z s
de elec ea int R q Nos
attendentes Sagui et ad
quez ... appellac fieri eg
dum gradum debent appel
laco ita fieri ab illo s ago
appellatur ad illum qui in
proximo gradu et immedi
ate maior e y q vj Deinde
rionum q illo et q illud z
e p placuit Ut si obmitta
Medius medius appellacio
no valebit ad hoc s het
capitulo ponatur cera inde
de adquie appellandum est
obmisso medio z ipsam
no admisit iniuste appella
bitur alicud l. e dilecti
ui de consuetudine secus
est in Romana Reia ad
ff l. vj Adprimu in ap
pellari pt obmisso me
dio y q vj De qilibet pri
tantu l c Ex duobus hic
z e Reciatudine sic hic est
in prima et in lugello suo
s de e ff le at i et l. e
e i et l e nuo q ordina
uius e auctore s dpinl
aunq iuq in auctta p
et t p principale primo ap
pellatur ad primum in
mediate superiore qui ad
ipm appellatur Item
si qui pcuraint appellac
ad iudice superiore et ap
pellatum ad inferiorem
sine iudice Reneo qr
error ei nocebit qrra
sua no obstante ap
pellacone in hoc iudica
ta transibit Qz si admi
tere qui debuit p parte
appellanti alius p alio
accipiendo talis error
no nocet primo nichil
ominus appellaco pcessum
capit eo capit qui illum
debuit appellac ff e
l. ei q Si qruis et q plt

Sed pone quod episcopus habet
spiritualem in [illegible] super [illegible]
decanos spirituales similiter [illegible]
ad quem appellabitur. Dic quod ad
vicarium nisi forte de consue-
tudine aut privilegio speciali
o [illegible] ad alium
appellandum, ut c. Romana
[illegible] ad nos li. vi.
Ut autem plene sciatur ad
quem vel ad quos iudices sit
appellandum est distinguendum
aut appellatur ab ordina-
rio ipsi loco ordinarii sit
aut aut a delegato vel
ab arbitro qui loco dele-
gati succedit aut sub-
delegato. Si appellatur
ab ordinario ad proximum
superiorem appellabitur
[illegible] li. vi. [illegible] de il-
lo [illegible] placuit quod illud
[illegible] appellatio [illegible] ra-
[illegible] et dicta [illegible]
[illegible] Romana [illegible]
consuetudo aliud indu-
cit, ut c. Romana [illegible] li. vi.
et sic intelligere de pre-
[illegible] no. [illegible]
dignitatibus. [illegible]
hoc non [illegible]
absurditatibus ut [illegible] metro-
politanus [illegible] sub
[illegible] suffraganei
[illegible] diocesanus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Romana [illegible]
li. vi. [illegible] ergo metropo-
litanus [illegible] sit su-
perior post diocesanum
[illegible]
diocesani [illegible] ad
patriarcha [illegible] et si
[illegible] ad papam [illegible] potest
appellari. [illegible] metro-
politanus appellet non
appellabit ad [illegible]
c. Romana [illegible] li. vi. et
ar. [illegible] et si
subditus diocesani [illegible]
[illegible] appellare [illegible]
ad metropolitanum [illegible]

In causa [illegible] sit suspectus
[illegible] ad proximum superiorem est ap-
pellandum [illegible]
[illegible]
[illegible] potestas [illegible]
est ubi inter [illegible] mediata
[illegible] in quo casu ad su-
periorem qui mediate [illegible]
[illegible] appellatio [illegible]
valet [illegible] appellatur ad
diocesanum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] archidiacono [illegible]
consuetudine contraria appa-
[illegible] et [illegible]
diate subsunt diocesano
et omnes [illegible] vicarii [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ordinario [illegible]
[illegible] appellari [illegible] ad Ro-
mana et [illegible] duobus
et consuetudine [illegible] im-
mediate et [illegible] mediate ordi-
narius [illegible]
antiqua et [illegible]
[illegible] similiter in [illegible]
delegato et subdelegato
[illegible]
ubi aut [illegible]
[illegible] superior [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
proxime superiorem [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
diligentia [illegible]
[illegible] super [illegible] Romana
li. vi. [illegible]
[illegible]
[illegible] Romana [illegible]
[illegible] li. vi. Si autem appellatur ab
arbitro qui loco ordinarii
succedit ad illum appellabitur
ad quem appellaretur si
ab ordinario [illegible]
[illegible] appellari
[illegible] spirituali et
[illegible] Si quis [illegible]
et [illegible] appellet [illegible] ab

Arbitro qui licet delegati sunt
adit ad ea que iurisdictionis
notitiam contra delegatum
ponitur ut de of dele c. super
questionibus de ipsis et iudic. c.
iudic. contrarium infra et ut
de of dele c. i contra unum
de of dele li vi et c. arbitrii
c. li. iii. quia ad etiam inter
superiorem et subditum et ideo
sunt arbitri sicut ordinarii c.
ff. de iud. c. in li. 2 de iudi
legum cano xi q. i c. clericos
et alialibus appellari potest
qui sicut de arbitri et est
ut ff c. quamvis ex vel
Ut ut ad delegatum appellet
distinguitur Aut delegatum
ad universitatem causarum ad
unam tantum Primo utroque sicut
in ff. de iud. c. iud. Delegat
et li. c. si appelletur
a delegato ad universitatem
causarum ut ab officiali episcopi non
ad eum sed ad archiepiscopum
appellatur ut id fit de in
terminis episcopi et officialibus
in Romana curia li vi
2 et de of dele c. i contra
unum ut li c. ii. Nec idem
valet consuetudo ut de consuet.
Non putamus li vi c.
talis secundum Host. est ordina
rius hic delegatus quia
sola notionem ab eo re
capit sed animo iurisdictionem
ff. de iur. o. iudic. et quod
Et ipsum habeat animum iuris
dictionem ff. de iur. o. iudicii
omnes ut de iuris c. i et
de iud. c. ii et de sag
et viale c. i et c. ii Tertio
Quia sive ordinarium sive de
legatum talem reputetur si
cunque unum est quod talis qui
huic causa audit tamquam
ordinarium capit et retinet
eam in consistoriis quam
in appellationibus sunt
et ideo indisputationibus
nomini ut illo est magna
Iuris sanctiva ut de prin[cipe] pre
latus et c. de renun. c. si
ii si appelletur a delegato
ad unam causam et a causa
delegatum ab alio quam a
principe appellatur tunc ad
delegantem ut c. de dila. ii et
ff. quis et a quo ap. li. Kel
et c. si ii vellet appellare
ad principem vel ad delegantem
cuius ut dictum est ut c. Item
Nam delegatus sicut in cano
nicis quod est c. honorandis
ii iii de c. ff. xviii de c. ix
ii q. vi Decreto c. si de
legatus a principe ad princi
pem appellabitur non autem
ad delegatum eius ut de of leg.
c. Studuisti Nam generaliter
ut a delegato appellet
ad delegantem c. Nec. prius
a primo qui hic appellat et in
autem de sententia episcopi c. Quid
contra ecclesiam Vel
aut a subdelegato dele
gati appellatur a quo sub
delegatus delegati a prin
cipe aut ab alio c. Si
a principe distinguitur quod
ipse delegatus subdelega
vit totam causam et tunc
ad papam appellabitur
aut partem ad retinuit
et tunc sive appellaverit
sunt remota sive non
loquendo de iudicio sicut con
cedit donec revocat vel
revocationem sive aut quid
aliud iurisdictionem sibi
reservavit ad eum iure non
ad delegantem primum ap
pellare debebit etiam
si per sententiam sunt appel
latum ut de of dele c. Cum
in quorundam quod fierit et c.
Si delegatum in si li vi
nisi delegatum aut illi
nobis aut alios legitime
impedimento contingeret ap
pellatur ipsum incidere
hoc tunc ad prius de
legantem ut appellaret
ut de of dele c. In

qui e e. Si a subdelegato hiis
Si aut appellatur a subdelecto
delegati ulterius quod ap
apte no solu ad principalez sed
eciam ad ipsum delegatum ap
pellari potest ff quis et aquo ap
pellatur l i in prin et l ult prout
talis subdelegacio in causa
ta delegata etiam ad vniuer
sitatem cause ut vicarius seu
officialis epi qui potest causa
alteri subdelegare ff d' iuris
ci' pstor est et al' B disco
gle Roma q' i li vi Quando
vero a principe ad tribus
delegatur et duo no intr
tri no subdelegeunt vices
suas i ipsi subdelegati cu
delegato tertio prodeunt
a ad ipsum delegantem
tuus appellandum ff d' off
de Si Duo hiis et ibi
sup dicta iure scripto
sunt tenenda consuetudo
potissime si de ipsa appa
reat in talibus e suspecta
da i pulum ut ius spale
l e Roma et f es dz lv
i B de fo re Roma g
l' et al B de ofo ord duo
pnul Sz qui dz sicut appel
lacio i quod regulare est
q' ante diffinitiam sniaz no
pt quis appellare l e dude
ap ipsum l quare ap no
recipi an sine he in fal
lit in casibus Primo cum
iudex in causa nego beni
ali cpti hindaz contra
illa l interloquendo pnnu
at ff d' ap re an sniaz
nisi in no solent ba an
sniaz Secundo qui delega
tus fideiussores datos
mig sufficientes vdonios
ee pnuntiat ff qui sa
dare co l arbitris i l fi
ff quibus ap ne li l ult
Tercio pnuntiat ea an sniaz
appellare si si frustratorie
appellante pnuntiat in libera
argenti qc' d' papibus
erogari C d' spa aud'
l ii Quarto qui iudex tutore
vacacionem ponabilez non
admittit ff qui ap sit li i
Quibus tutor excubis qui ni
de discunt q' p'cauz de
bitam magis sine curatoribus
solutaz tuc lex in pessimum
sua aduersum i mua appel
lare ff de min aut p'l tot res
p'mittum Sexto appellatur
h falsa consultacione seu re
lacione ff c l ii ff qui ap sit
li Rei i et si Septimo ab ining
interpretacione sive effe a ba
exequutore ista sit ff in legatis
Sz scias tamen ey et pz lu
q' t i implacare sine eps cun
cius conuanatur singulis
facit etate tenum appella
di l e sup co nisi e ni quod de
Romanus et c quod Ultimo
appellacio sit facienda et
forma appellacionum possunt
assignari qui est forma
Sz quia ming sufficiens e
ideo hic distinguit sii queritur
utrum appellacio facta teneat
et appellacio facta e extra
iudicium a' iudicio Si quod
iudicium appellatur ne id quod
debue' comm ficu dz stat et
tunc ne valz n' a racionabilis
bilis pretendatur si ex ra
racionabili fita tenet de
hiis que si ani p c i c
ace B d' da tu it i a
nob auditis considerans
et t bone l Vdez e si ap
pellentur ne porrigit in
uestitura confirmata ut
notauit est l e constitutis
aut ne caus iniuriet sibi
et tuc sufficiant probabiles
coniecture ff de dotis in e de lac
Rei i z q' d) Requirit tu quod in
istis casibus appellet in sep
tis hec corda l l in Aut si
aduersarius qui petit ab
aliquo rem aliquam nec
recuraz a coram supiore
commemorat ut el videat
se iniurie vexatur appel
lacio et ipse pnotauit i
p te aliqua Sequitur duo
attendunt ad tralus vocatus
appellatur l e ai sit ro
Si vero agnariam i talis

invocatio vel sacri ad sedem
apostolicam ii q vi § Ideo re-
manam et hoc locum habet quando
prelatus contra subditum
et maxime contra exem-
ptum wlt procedere et similiter ins
biter ar se pervenit z ii q
vi metropolitanum et b
de test' super exceptione et
hec similiter si vero appella-
tio a sententia se extra de
li vi § Item si sedes super
aliquos iter habet arripiendo
vel nuntium mittendo ar
e dilatio z iii hoc videtur se
des apostolica privilegiatum
ad papam accedentibus tunc
bi, tunc die quando litte-
re qui sunt facta est i prejudicium
eius et quo liter arripi-
it i statum pristinum reducatur
i d' peg e ito ii q vi § Argu-
menta hoc extra iudicium § Di-
verso in iudicio i e quo quod
vocatur de prejudicio quod appel-
lavit distinguitur de alte-
rnaz a pq § Di ante sententiam
appellet quod distinguitur
an iudex moneat quo-
ntacto vel alius § Di iudex
moneat appellac' vel sed
debent exponi probabiles
modi secundum tunc conta
gratie me offe at patrum
sum stare arbitrium me
tropolitani sub annua-
rum vel elige arbitros ii
q ii § Alias appellatio ne de
bra me praedictis se dilig
s' i et b de test' super contin-
gente in qua bracin se-
appellatione descendit se
est speciali q pbl q intelli
gitur cum iudex sine inqui-
sicione wlt procedere dece
iiil inquirit sed recedit
modi et iudex appellat
d' actum sussiciendi et
i qualiter § Di causa sit sena
sicut vel si eius notorium
sit quia tunc alteratione
appellari ii q vi b d' ex
ad' licet z c § Infrangi
bili z se ad eam eti

sit eo misi pervenit i probari
z e presentibus § Et cautum in
dac nec quod dubium vel ma
nifestum est notorium dicatur
se consistit i § Di autem
alius quod iudex commo-
neat distinguitur de iis
tera quo monetur quod sit
iudex ase apostoli cum commi
ttitur appellatione remota
z appellatur propter gravamen
probabile quod sibi in iure ex-
pressum non e appellatio
non relevat appellantem
quominus id quod contra ipsum
sit teneat non iure quia
quo adpositus appellatio est
remota b d' of de le § Imp
c et b d' rep' tam quod ad
si relevat eum quod adhe-
rit officio superioris implo-
rato quod licet per tales ap-
pellatione factum e potestas
emendari se pastoralis
non in primo iudex qui non
detulit appellationi § Id non aliis
de leg' ita sed quibus alia
ex causa vel frustratoria
appellatio fuerit tamen revo-
cabili fuerit nulla est
se cum appellationibus li vi
§ Et si cum legitima pre iudicis
sunt si probata esset debebat
licite reputari sine in-
iure expressa invenimt
sine ne tenet appellatio
se ut debitis quod super ex' § Di
§ Di iii et e uicata z optin
me probare quod appellavi
propter causam probabilem non
admissa se cum tamen sa-
s si z e dilecto § Si z c § Sig-
nificavit ad audienciam re-
vocavit gravamen et in
apparuit § Et z iudex i tuno
gravamen recipiaverit et cessit
iudex a tunc poterit prece-
dere si non fuisset appella-
tum se § Ex audientia li vi
Notandum tamen est quod quando non
valet appellatio iure ap-
pellandi super ea causa sil
lioly vel nunquam probabiles
attenditur valebit tamen iure
relationis si iudex eam
recipiat z apostolos reddat

Ad superiorem remittat. Nec
e sibi de necessitate ulterius
remittenda. Jc dilatis. R. i. et
q. plt. z c. interposita. zc. in
appellacionibus li. vj. Ubi
vero quis post sntaz appella
uit aut infra x dies. Ubi
si post x dies appellacio no
tenet quia dicta sntaz. Deffinitiua
quam interlocutoria ut ubi supra
et consensibus z c. ex tenore. ubi
medio. Cum autem infra x dies
appellatum fuit a interlocutoria
uel sntia lata et tunc non oz
appellacionem dare in scriptis
sed sufficiat quod dicat appello
ullo modo. acta appellationum
ubi ad hoc vt. litigatoribus
ff. e li. ij. ubi fin. z c. Sententia
nec ē necesse dare causa
vnius vlla quia presumitur
desuetudine pl ad aliaz rem
sunt. hic ff. Cum z c. appel
lanti. ff. de re iud. ad plenam
et ubi de fide instr. cum ad
Aut cum iudicatiuo et ibi apt
acta et tunc sntia non re
quiratur tamen ubi est refert
litem petere puluris modicus
appellantem non fit et tunc
sufficiat quod fiat appellacio
uel gesto extra propriis ho
nestis et reputetur appel
lasse ac si in scriptis acta ap
pellatum fuisset. Jc. Cum instanti
de d. li. iis qui fit. me
in no ap li. Ceterum de
of. ord. pastoralis ad hoc. Cum
hic necessaria. Sententia m
in aut. de re li. si ex. pr. sup
dote c. i. z c. conspiciendo toll
ubi ita quod sententia continuat
tempus actibus contra quaz
in causa ad quod et quod
non dicitur quod duxerit ap
pellandum in c. vi. de forma
ubi e. li. et c. vi. Cum in suspo
rubrica capitulis si quibus ap
pellacionem in iudicium sine or
dinarie agatur puta
actore c. decreto pro vero
reum judicante competenti sine
extraordinarie puta iudi
ce ingrediente ex officio et
iudiciali appellari non offert.

sntaz sine agnauimus sine
ab interlocutoria appellatum
necesse ē quod appellatio pro
gatur in scriptis omnia prius
dicta qui utilemiter et causa
quare appellacio facta
et quod apostolos petit z quod prius
causa appellacionis et a quibus
iuris iniunctis z procuratoris
vel procuratores ad eam
instituendos. quod si appellator
hec non obseruauerit reputabi
tur appellans et quod decimi pria
tus ius expensis ad parte
iudicium remittetur. Je c. ad
li. vj. Unde requisita ter
ei apostolos tradit. Ulterius si in
ta procedat in appellacionis
rem iudicatam fuit eius in ca
usa z inicium sit passu. i. c.
ut temporis appellatione li. vi.
et hic intellige quod infra
xxx dies instanter petat
apostolos autem exhiberi
alias presumunt appellacionem sine
renunciasse si infra id tempus
petere presumitur licet va.
li. instat ad huiusmodi ap
recipiendum et ad hoc quod sit ipsi
sint secundum requirentis quoad
supplicationem debita instancia
tam et tempore repulsa ca
expresse dimittet vel infra
premissum tempus maliciose a
negligenti illi tradere premit
tat. Jc. ab eo li. vj. Et sufficiat
porrigere iudici appellationem
in scriptis z licet cum ipsa non
fuit lecta non potuit impug
nari Jc. appellacio li. vj.
Appellandi prius sine inuol
luto ipsius vero forma petit
ut apostolos petere. Cum autem
iudex assignet terminum ad
dandum i. terminum infra se dabit
si appellans tunc non petat
appellans renunciat ipso iure.
Cum autem si iudex neglexit
appellacionem legi c. ad hoc. Jc. ueniens
continuus rigor. et c. forma
appellacionum et appella
tionem tradit. Cum in modo
vt et forma. Cum vero
quis appellat z quod huius pa
bis dicit Jc. de sen. z re iud.
vt debitum in ea in vi dicat
litigantis tres sumus hinc

contra se amplius non admit-
tuntur, ut C. eodem. Secundo tercio
lata sententia, 2 q. vi c. quod vero, in
quibuscunque. Et hoc intelligas
de diffinitiva sententia vel interlocu-
toria vel quocunque alio gra-
vamine alias, quia licet in eadem
causa quociens quibus gravatur
appellare, 2 q. vi quod, in
super quod habetur contra bis
ff. de exceptione rei iudicate, commissa.
Quarto in c. quod, x q. ii, licet non
admittatur. Tercia appella-
cio ab eadem sententia facta ad
mittitur in integrum restitu-
cio. Supplicacio contra res bis
iudicatas ff. de minoribus,
Libertas, et le. si, et s. de restitu-
tione in integrum contra plures, et sic
intelligitur ex s. de sentencia in
causa. Quarto, a qua sententia non
potest appellari, scilicet ab ex-
ecutore, nisi modum excedat
vel si nimis acto gravat
sententia, ff. e. ab executore. Dic
et s. de off. dele. quod sedem,
in quo et q. fe. et le. C. ab ex-
ecutore, quod hic continetur.
Secundo, a condemnatione minus
pubertatis ut in tutela vel in
cura ff. qui ap. sit, le. quod si
quis et ins. de excep. tu. q.
qui. Aut Sexto, a sententia con-
demnatoria cuius eum
sectatur intelligitur dampnatum
hominem, de hoc s. defen. et re-
medio, quo remedio vide-
licet qui. Quarto qui ecclesie non
recipit diligenciam sic nec testem
appiciatur vel nec scriptis Christi
impressionem intitulavit vel nec
fiat id quod ex edicto pretore
deleratur vel die praefinita
recaudus fieret 11 q. v, c. diffi-
nitiva, ex ab executore et ff. de
ap. non recipi, quoniam cum seiunto
qui apparet aliquem esse pub-
lice debitorem vel aperte ma-
nifeste, quod omnis, C. quorum
ap. non reci., l. si. Octavo
ap. non ante debitum impedire,
C. quorum ap. non reci., abstine-
tium. Septimo confirmar
non appellat, C. de iud., prope-
randum quod cum autem ex ins. q.

in delegata ius cum reddi in
dire adhuc sedente pro tri-
bunali ff. de reg. iur. Dimis-
su in ista re eum venire pro-
hibuit ff. e. quod consensu, quod
qui scit et scilicet temporis in stolla, vel
ius sit confirmat in contra-
hendo ff. e. creditor, cum sit.
Octavo quod appellacioni re-
nunciavit est C. de re. ap. l.
ult. ins. Nono quod ex
legato prohibetur appellari,
quod habet sola principis facultate
ff. ff. a quibus ap. non licet
l. i. ins. contra legittima s. de
of. de le. Quoniam ab eo, de Ker-
vari et s. e. ut Abunis.
Decimo quod appellat a prin-
cipe vel a senatu, scilicet a ceteris sena-
tuare ff. quibus ap. non li-
ceat, non arbitro C. quod arbi.
ins. sit arbiter nec aquo
bo. appellatur, et quod prenunt
se cum speciali, ut dicam Sex
et s. Undecimo autem appellatur, unde
non appellatur ab interlocutorie
et de off. ord. lic. in medio
reddat si de of. ord. Irrepa-
rabili quod ne diu vel ius
viderent ac contra obstinacioni
regulariter, ut e. ad dictam re-
prehensibilem, si ecclesie et eum
speciali quod si. Duodecimo in
delictis notoriis, ut e. cum sit
ro. ins. et e. preveniri et
consulueris et hic sine de-
fectu sine deinde notoria
dicam possit ut e. cum speciali quod
pro. Tercio decimo i. translatione
in q. vi c. quod. Decimo quarto
a sententia quam quis ex dicere ut
eum quod cum sit effectus sententia
Quintodecimo infra quod tempus est appel-
landum et quid infra x
dies arbitrare sine intu-
endo in aut. e. coll. iiii,
ij q. vi, Antiqua. Et hoc
est tempus utile quia non
currit nisi a tempore sentencie et
iudex sententia contra sententia sua in
licia, ij q. vi, Biduum ff. qui
ap. sit, l. i. quod biduum et q.
dicatur et hic sive sit sententia
diffinitiva sive interlocuto-
ria scilicet sententia ecclesie. Ꝯ

Si vero aetatis si vi z ide
est si ab electionibus postula
cionibus presentacionibus et quibus
actibus extra iudicium quibus
liceat appellare infra x dies
p quoniam terminit quamvis appellans
als p x dies zo audiri
n p contradicionem debita uel
p alia iuris remedia quam e
pacerit renovari qz nunc tpe
nis currit l contradicionem
v Appellacio si fuit coram
pluribus iudicibus si simul su
nt possunt b scta coram
uno sed in lapso demia
cum et qd deseritur z tunc
asserit ut i e b. audiencis
d clemen Iusta que tpa de
appellacio currunt et de infra
annum qz si infra eum ni
nerit denuo annus medius
quo transacto licet nec aple
ta causa manet sua nisi
Si quis appellat e d te
ap cum ei qui appellat
e cu sit pena et si ea non
subsit biennium non dabitur
e constituta e b si
p impetracio non prosequa
tur non obstat lapsus bienij
e gestione Similiter ubi
iudicem stetit e c l
in his Similiter si infra
tum fuit commissum in ar
e q Clamq coll vm z e
t in clerum ubi dicat quod
appellacionis prosecucio pro
plurimi uel alias deperdit
p ps deseritur tunc
lud per quid causa ab ho
mine uel anime prosequi
quare volunt tpa u forte
Iudex videns de dilacione
prosecucionem immine preceperit ut
terminus pendi Si non appel
lans loco adversarii citandi
sua ap non fuit prosecutus
nichilominus currit tempus s
aget admittere contra de e
Sum ff d e arbitrio
b e cum Si post sentenciam
non est restitutus ad ap
prosequendam ut ff de eo p quod
factum est l i s Et ex h
tempus dictum currere potest
tum audire aquis appellatis
moderari secundum locorum di
stancia z personarum z qualita
tem negocij i e cum sit c b Et
z e eod. l vi z cum iudex ad
quem appellatur aliquotiens
deratur sicuti cum agitur de
coniugio spirituali ut oblate q
fi Et idem videtur in mat
rimonio carnali qr invitos
pericium est in mora b ut lib
ba p qui ep per e et ep si
vero z se et in libris que ce
lentiunt desiderant Re
diaris b d iudic ff d ap
infra l i pr cum tunc in
quamque ab appellacione
tum suam prosequendo infra
annum z licet ei impetrare z
coram impetratis indicere a
te b d ap c si tamen
ab iudicians n ut lugum est
prosequitur i e Sepe e si z e
oblate q i Renunciacio ap
pellacionis conceditur prima
ut appellari non possit in mar
bus iure expresse i e pas
toralis cum simplicium possit
ar ff d of e s l e
b de re iudic ac elec
Accendo quia si secundum rem
impetrantur et non fiat in re
nunciacio vel illa clausula
non valebit ar b de ap
ac dilecta et b d rescript
ex parte et d re iudic
actus Racio pq sua opinio
quia non obstante ap ita
datur sua execucio ar i e
nomine nisi racio excepta sit
p simplicem b d of Ac pas
toralis q circa Renunciacio
quia non fraudat penam
pro omnibus in criminibus nisi
Claus lex xu prouidis cum
in criminibus Item i regni
venire b dicitur potest
z immunditatibus b d rep
ciam que nisi et a her
cia ul lieracam medio pen
tu prouidencia respicias non
super quod nisi infra item
opponat se e. Inquisicionem
Appellacione pendente
nichil est innovandum
v Appellacione et qui
est sententia fuit per appellatorem

dz p appellacionis iudicez pe
intus renocari n pa appel
lacionem interpositam ante diffi
tiuaz sniaz aliqua fuerint i
nonata i excacionem demā
data que renocari nō debet
donec constiterit appellacionis
causam veram esse dum
tn iudex nō phibuerit ex
causa p babili a quo e appel
latum ne pcedat ut hec om
pi sta debent ipsum pssumi
recusari se de sensu et re non
solu li vi Oz phibe nō pt
superior ne interea illa ul ad
locacionem procedatur n pus
sibi constiterit cum adse dev
lutaz exti pbabili et cogno
scere tenet Dcta se Roma
li Oz vero et duobz supplicz
effectum aut appellacionis e in
uilla que ad illam articulum sup
quo appellatz est e quo
appellaco psuperiorez appel
lata et recepta nō se intro
mittat quousqz causa ap
pellacionis p superiorez audi
ta fuerit et discussa s de
of dele pastorale preta
omne adiffiua sum appel
latum sit sillic aguamine s
imonibus aliqui nichilomi
tenentur iudici obedire se
Romana q s p obiacit
cu vero ib lvj et qui
dm ordinarius legat ad
superiorem appellatum fuisse
teneat sua absolutum appellatum appel
pellantez | co Oz duobz ibz
puniri pt appellante ipso
tore delingt | se possunt
iure Itez appellacionis
effectum est ut a interlocuto
ria nō sunt appellatum p
quez eximi expulsa sunt
ne pnidicabilis pacto ul
possessioni ul alia gratoria
principali uel iudicium red
dit nullum Oz tn diffitiua
que pa mod eca px d
es pronulgatum appellari

Continuat Dicens ingressu
appellacionis que maxime per
interlocutoriam allegata licite
p appellacionis iudicez eme
dari Oz causa interlocuto
ria nō pat pindicium negocio
principali ul iudicium nō re
dditur nullum n admitlocuto
ria fuerit appellatum se lic
li vi Abexcautore ut ap
pellari pt s dolo quod fa
ciat ff de nos e km c Si
excaciony Item s obici
atur ex excaucio et nō admit
tat r i q c exauito Itez
s obiciatur q superior deliqu
agitur sta sit nonatos
tunc enim excaucione ord
inarie ff d re nd l in q s Of
extorcione Item s tenib
quadrimestre pcinat Ex
Oz quib prorogacione Itez
s excautor male interpreta
situr ff e abexcautore Itez
s obiciatur excepto p eam
intendatur nullum fuisse
retro iudicium s d pom in
vna et e de pen lig has
exceptiones debet
admittere Delegatus cum
aut pnaise seruat s d of
de le apte et s d re iud
q ad consultacionem i s ad
de lic q nō s e q Manq
de recusacionibus dem est
s de of dele q recusari
s d ex Item cuy
v item liue ny Oz egint
videre de restacionibus naz
relaco licata e monenbus
mayoribus caus se ut debit
ni s d cause ei et s dniga
ad Anhenmo Oz pos
tulacionibus et eleccionibus adse
de ap re ferunt s d posse
sionem q nec notat e s
de of le lig Itez i mortz
cau qui fit relaco sup iure
nō sup facto ff de iure en
qui et iudicibus Oz fieri
dz ante sniaz et nō post

et de rel li 2 y q' vi cf viduitis
fallit interne ut si iudex ali
quez deportauit ff de iudic
et si qui penam In casti
caaz e necessaria iurisdic ut si
delegatus mandet delega
tum imaciare si de voluntate
partium stat alias negotiam restitui
remittat ff de re iudic apte
potente et ff de iudic auditi
1 ff 1 2 c septim q 1 effectu re
latius est ut is qui caz scia
at desinit ee iudex 2 ex
emplum partibus cedere tele
c de rel li y et in 2 se
Nunciasti Item ut ea pen
dente viceh abi inficiendi
Innouari alias irrum habeat
ff de of leg' lig et ff de poste
agne y q nec nouabit re
in integra decernit parti
pi ingra paclo ar c q'' ib
li y 1 Contradicte videtur
Decretal ff de of de le Dist
inbus In omnibus eius apte
taudu est sempronius resso
sum vi h in Demum

De peregrinantibus

Non solu
appella
tionis remedium si
vocatoris suspendit effm
iudicialis ymo etiam p peregri
nacionem de qua hic subita
vide videlicet 2 quibus intel
ligentiam peregrinans pont h
si hui et suo peticio ga
udeat peregrinans Dixemas
pont hic sunni de anni g'
ad pnaaz dm ppe accede
le c 1 et h qui in arguita
Sz largo modo peregrinans de
quemqz alocq exitus rest
tutm quo usqz ad terri
sim redeerit c d' maql ff
inuleo q vi Sz quo pnla
gaudet peregrinans R'ado
sim q sit dmsi peregri
Dmi sa priuilegia h'ali
Sz illi depinisi hic trac
tatur loco appellacionis
habentur Uon liq no
appellanti nec res suas
effectus sine posterit ff
de matre ppe si laden adq
fecus

tu pende est ac si h' feasz
post tali restitui dz quoqz
si ins acceptus subtractus e
uiolatus est 1 e c ito Item
quo pro quocumqz aufferatur
ul subtrahatur eis vide
sunte loquantur ar ii'di
ii Honore et 1 de pnm lege
cia et caraz si pendeat qd
intelligitur si iuste ul vio
lencia aliqua Item si
Juncte lite aplicare ff
d' iust spol and lita cf lig et
ff de ref tertium que et idem
pnuliz hetur appellantes
ff t pr cu temam et y q
in arguita 2 c quod et sic
hunc quod pnotandi te
ceci pt ab ecclesia ymo y qui
Ad idem arguita et que
et ff t pa' merit Sug
gestum iud h' et 1 Statut
effectus nec obstat c in de
offici qr loquitur 1 appellaci
ne impuocatione sinh h' et
videtur h' lita equi
p'hadi ap appellaci et ad
causa peccadi iter arripe
et eam ponitur alicqe
negotiorum cenocatu ymo m
sicum forcaz qr pnm quia
no p aut aliamaz litte
vel appellato n' facteint
Rt fe c 1 to Item 1 apptie
ff tpr ut debitz 2 collig
fortiorib qui pnm ut Rb
et ut mz z ut et lt h' c
h' Spuilegium aliorum
dicitur ff de ten 2 pa q
Ut in qdam

De confirmatione utili vel inutili

Confirmat
Sepe audiatur quia de
appellacione cognosceat
sine confirmari sit tem de
confirmacione e inde
Item sit Et not medit
siat cenalit facienda sit
Expio et depiciare et quibus
enis effectus confirmacio
est ut f qhabim corrcolo
talio ppi eu confirmat
medisse dno no deb f da
lu ut alir actum sui ar
reformit ff d'uusgi d
ind 2 qr Item cadz cos

Modo tres non potest dari et con
firmari quia donacio et con
firmacio contraria sunt ff.
de reg. iur. Vemens quod nec obsta
re. Unde est quod si confirmacio
et donacio in simplici confirmacione
necesse est in dubio confirmacio
ff. de fide instr. Sunt dilectores
quod ceterum hoc fallit in confir
macione facta per certam de
plenitudine potestatis de conf.
preb. ... et c. ex certa Dra
...cata est confirmacio quod ...
pro infirmare et ratificat
ff. de reg. Quart et c. audit
et de his que fiunt a prelato sine con
sensu et in ... Nota modis fit
et multis modis fit cum
...ate per lapsum temporis ut si a
sua infra x dies ... sunt
appellatur ut de ... et ff. tempore
quod infra quod tempus Sed vero
dicta facta ... xxv an
... in presenti confirmat
... adiit ... am ... Dicta
vendicio etc. ... ...
... proxime ff. de minori. De
... et transact. C. de transact.
... maior et statuit etc.
... ff. de ... Apl.
constitutus ut ... quia
... ...
... apostolice sedis ...
... ... et ...
... ... transact. C. ...
plus vetito ... ...
... ... lapsum
temporis C. de agricol. ... ...
... ... et ... lapsum temporis
confirmacio ... ...
... ... qui ...
... ... et ...
... ...
... ...
et ... ... De
his quod fiunt ... ...
quod ... vero ... de ...
in dubiis ... ...
confirmatur ... ...
... ... quarta ...
... ... de ...
... ... et ... Aliquo ...
... et aliquo ... De
... Raymundus ... ...
... ... Raynaldus ... ...

et sit et per litteras sine preiudicia
... et in ... Domini
... de ... bone et ... ...
... dicit ... ...
... auditis ... qualiter
est facienda et quidem aliquo
sicut placat sine cause cog
nicione ut patet in exemplis
positis ... ... et aliquo
sicut patet in cause cognicione
ut qui ... contradicat
confirmacionem ... ...
et ... ... immo
... privilegii ... ...
... nullum ... ...
... ...
... et quod si ... ...
... ...
... ...
est facienda ... ...
confirmacionem ... ...
... de transact. ... Vene
rabilis ... ...
... ...
... ... Vel si ...
ab ... ...
... ... Vel si ...
... et plene ... ...
... ...
... ...
... ... fieri ... ...
... ... pari ...
par in parem non habet imperium
ff. de ... ...
... ... inferiori ...
... ...
inferior ... ...
hanc maioritatem ...
... ...
... ... De qua re est facienda
Respondeo ... ...
... possessio ...
... ...
confirmare ... ...
... ...
... ut dictum est ... ...
... ...
... ...
beneficia ... ...
... ...
... ...
... de filiis ... ...
... ...

III

Contracta ℞ de pact' quod ar
bitra | c examinata compo
sicionis sine tusaccionis l e
ea f. et ℞ d' tusact et
electionis ℞ d' elect postquam
possessionis | de re. de. costitu
tis | Dede Duden 2 plena ex
vi | Di Constantiis d' fide
instr' [illegible] Sz postquam
no confirmat ff dumdicta
℞ Apostoli Bohemie q'na
uocabat Sz nos religiosa
uel no [illegible] possessa no
confirmat | e e i Sz nos ge
no est confirmari no pot ad
d' et dif' Ad and y iussi
lipp ar ℞ d' confirmacione apostolica
Zl & apud Sz in nra consta
lem Aliud est effectus con
maconis Distinguere uel
confirmacionem que impetratur
i informa comuni sicut in
tistice possidentis et illam
que fit certa scientia ai
cae [illegible] Illa quas
forma dun [illegible] illam
laut modicum nos tribuit
si vetitum non confirmat x y di
[illegible] qma y h no mu
Dir mei Dyocesani prud
cium, quare ℞ de ofc ord
Sup a | et f Sz effectu
illius que fit certa scientia
ex mag'e [illegible] possim
tale ius tenuit q' d' illa
te confirmatio melius cogno
sat si spa ul an spatium
Sumpsit | e r i et ℞ et
Venerabilis ℞ de of d' le
gati acceptas et ℞ d' ipsi
deputat 2l denysii' ae fe
quibus et sim ℞

Explicit liber
secundus
de iudiciis
Incipit tercius
de vita et honestate cleri
corum

Et filii lucis Hone
state ambulantes
te ℞ h
Clerici de
bent esse
lux in mu
ndo operacione

Nichil contra conscienciam,
edificat ad gehennam ℞ de
[illegible] libro litteras Item debet
ce lux materialis consignare
bona exempla ostendendo
qz qd agitur a prelatis facile
trahitur ad
ditis in exemplum | de uite
magne v 2 et. q in papiae
Sed finito tractatu iudiciorum
pro intim Rica d' vita et
honestate cleri qui cum
diaconis inquirit ptint se debet
abstinere tu simul dei non
contrat lintheum 11 q 11 Dic
sacerdotes Sed ipse clerici
alii sunt irregulares ff alii secu
lares | Regularis vero debet
omne nudi et sub uno tec
tu dormire 7 si sit adin
mag parcat sub capellano
ab ptin n' iniuria sit
ad cor | e qua dic d' hoc
n' defsen et si vino
debet etiam tunc uti habi
tu honesto 2 conformi et
no diverso sine distincta
ne ind' scandalum sinet
| e de q'gma qualibet Dz
se conformare morigerus
bone, [illegible] vinum ab
Di qui qm Dode cq dicatur
| de statu rem q' d' vita
Clerici seculares debet hre
honestate in vesitura De
cetiti 2 se in ecclesiasticis of
ficiis et bonis studiis
exercere | e e et p' designa
Item, dum q ui in lau
ur surt | e eliq alo
Dz qu | e D; quos fodo
f d ionifit anas unde
latur etiam inviti | et elt
c e eliq d' hc dic in &
clis quinq ℞ nlt ius f Et
Item inter arma portare
debent sunt iusta cnt | e
eij 2 [illegible] q nlt clin et
e comnaus Iusta cnt
tulisa c f vadat plenam
periculosa tunc possint
portare ad terrorem Item clerici
Fonte no debent a r x x m

portare
qui mariang alr portare
filio debent et si tercio admo
niti no destiterint p dim
prorls illius canonis xviij q
iiij Si quis suadente et
desen de Scandala et et
tingit Item ut vsuras
exercere vel aliud negocium i
honestum ic etiam alr si ava
di ij c ij et m extente Ua
lonus iij q In clibenus
prino assessu et lense sint
suspendendi l devsuras p
ter et repellendi sint ad
comunitis l de ecclus p la
dum dict et depori dicti
Si ahc cunctatur xlviij di
qui sutt Et die officia ul
tomaca sint etiam phibita
diac et ne cl ul mo c
ij et seculis Et tz aua
ulla et ebrietate omnis
clerica abstineat diliget
que libidinum provocat i
centium nt se obligent
ad potus equales ut ply
laudarm sit i quibs ba
donbg sit hm plures ine
briat et calicas frangio
res exhaurit si admoniti
satisfecerit ab officio et be
ficio suspendatur ic acra
pula Un horatius frat
a calicas que no fclax
sesum Ex vino perdit et
aus et ebrietate inestir
xxxv di Qui vinum prohi
betur no quia malum
sit bibere sz quia sequitur
levis sepultum et victus ar
g dimins et si cepus
Ebrans aut et fortius et
mite eum ebrie xxiij
di e iuli Sed triplex
e ebrietas Naz p unam
dicitur pena et obliuio
mentis et ista no e peccatum
xv q i Vbi nec Secundo
dicitur sine frequens actus
bibendi et hic e peccatum
veniale ut pt assiduum
tunc est mortale Magne
si nomine vini vini xi v
di et omnibus Tercio dispo
Menuis et sendum ad bibend
et hic sp e mortale xxxv
di c si Pena huius est si
admoniti no desistat de
ponatur xxxv di si quis
Item in cibo quo modestie
aulm Vnde ista ubi Lcunt
qt quinq modis gula tem
nat edentes Dum nimis
comedit dum edendo prec
horam Requirit delicias
par ciborus delicatos Vel
stringit cupide cibus no est
delicosum D q di v quis
modis qntitas no reprehen
ditur Dum no studio c
andicitate sumat xli di
qd die Itz nec prositus
dmite xli di c tali in
Ut timor in dapibus Studie
ac lectio tempore Sermo
brevis uray gyblare ps
dam ciunis Absint de
licie detractio et apula
nimius stulte gz cibo red
datur om ex ep Et tz io
nimo dicatu sunt ista se
diligenter cuss hadus sit licz
ut vita absenam no
mordeatur nt pintus no
irrideat ut manus subin
de emteant ut sacre lec
nis vba ibi legentur et
audiantur ut no sunt
tiby ii admalire sustenta
tum ut in principibus et i fine
sp ympnus i laudes et gras
do referat ut xlim di co
mimia primaria et c non
licuit et de cse di i Co
lentes Item incessu ut
no currat sz moderato et
equali gressu incedant
ut maturitate mentis in
gravitate i ferms ostendat
Un q ponat em corporis in
dicat Augustinus i eximum
indicat mentis xli di q
vlt Item in habitu ut
no habeat vestes varias
colore nec rubeas nec

III

Verecundie et honestati cleri … addere quod … e … ne … clericis inter
nimis longas nec … bre
ues in … ut aut … uel
nec affectate sordes uel …
… delicie … pa
… Item … clausa … et
clausa deferat indumenta
… consuetis …
… et …
De …
nec … manicatis
… clausa … Item debet
… consuetudine … quia sepe … malorum
… bonos mores …
… xxviii q. i … Sepe
et specialiter mulierum …
… suspecta ut … l … ff
… quia … debet
… vite et … alia
… sciunt …
… hoc … de
… et
… per …
… dicitur
… Nec debet … tabernis uel …
… visitare
et frequentare … nisi …
… de cle[rico] … c
… et …
… uel …
… non debet
… Magis … ham
… si … tempore et …
… non …
… q … clerici
… li … Item non
… non … debet … lar
… seu monstra … ludibriis … nec …
… ludicra …
… ac de
… uino
Prohibitum est … causa
ludibrij … habitum mo
nachalem uel alio religioso
… fuerit …
… clericis … c …

[illegible] ad aleas et taxillos
… non ludant nec … ludis … se … et ad
aleas quia publice aleator
… admonitione … de
… pl … Item … aleas
Nec debet … inspectores
ludi … tribus annis …
… ac …
De … qui … dicunt
… obtinere …
ad … pena …
… cum … Item … obti
nendo … quia … impedimentum
… non … de … in …
… Item …
… qui … per …
… de … ff de aleatoribus
l si … dicitur … fi
… uel … fl
… ludendo
… dabitur …
… ad …
… dicit … contra
… de alea … Aliqui dicunt …
… qui eam
amisit … non … quia
turpitudo … causam …
… meliorem … conditionem … pos
sidentis ff de condictione ob tur
pem causam l ubi autem … et …
… illa pecunia …
… non … ab
alio … repeti … ut …
… per … sunt …
… locum …
… ff de … Item
… Item … Dicit …
… de … iure … in
… repeti … l …
et non alias … Item …
… et … ap …
… uel … repeti
… filius uel … tibi
amisit ff de aleatoribus l
… contra … c … d …
que … intelligitur
Causa … …
… uel … cum …

talis no est peccatu ar ff de
cleric l' in solunnia ¶ No obstet
tia meritorius si tho ad
mortis no destiterit amitte
pmitz | de i iiii et clericus
laycus li vi co te tenetur ad
tallias et tributa rone mi
ture | e c ult ss per hoc
eccis no sit pudiciu q de
licta psone no dz i dampni
cam redundare xvi q vi si
qui et de reg iur delictu
li vi als ins clericorum et canonicorum
des pudicio grandet in qui
cantore et xvi q i Omnibus
¶ Item quia clerici debent in
honestate vite vita la
icorum ita et religione in
demque | vide laycu ul seru
nt clericis dupl sacra mi
steria celebrantur statim
debent ne sed ss solum in
choro ad audiendum et cum
dum admittunt | e in laicis
ufferculas pma talet stoma
cho laborantur parte clerum
iuuvat inde dati regis
leuat hinc situatum | dispi
tat aciem conclamat cu
ria demum etc. De cohitacione cle
ricorum et mulierum sequitur
Quoniam honestas
clericorum decima
dictu est supra
sepe mulierum consortio de
deluratur vide de cohabita
tione clericorum et mulierum
videamus i que mulieres pro
hibeantur cu clericis habitare
i que pena clerici fornicarii
et qua pena fornicarie et
que dispensatio circa eos ad
hibeant | Vltimo quid sit
fama in ammissum et noto
rium ¶ Clericis ergo no debet
mulieribus cohabitare licitu di
citur et | e c i q et clericus
sepe incipit adulterium xv
iii q i dissima ¶ Excipiunt
autem quedam psone cum
quibus pnt clerici licite ha
bitare scilicet mater soror
amita matertera et amita

consobrina filia sororis uxor
filii et preter omnes consanguinee
p lineam transuersalem usque ad
tertium gradum inclusiue ar
gumenti di ca cum clerici consanguinee
aut in ascendenti in directa
dum inclusiue usque ad quartum
gradum ar | di consang et affi
no dz q ibi ampliatur pe
ctriud pmissio quia linea
laterali et e iacet q nale
fedus mi stin cunc pmit
tit cum talibus suspicare | e
Clericos et h de cohab cu mu
lieribus tu iij ips habeant
tales consanguineas secum pedis
sequas ut als mulieres sus
pectas vide aug q cum
de sorore mea sunt sororis
mee no sunt sorores mee sicut
¶ Idem dic si consanguinee es
sent iuuenes et suspecte
| e c i et ar xxiiii di quod dict
tum di volumus et i fe
et mansione quoniam q
mentatur de liz fedus
naturale no pmittat cum
talibus oriri suspicionem no
dz tu clericus et maxime
ipsius hie cu consanguinea i
moderata familiaritate
et si ppt hoc admonitus no
luerit desistere deponatur
xxiiii di quorundam
¶ Pena autem est q si sit sus
pectus et iuxta q suspecte
recto actore procedit et fama
de q di in i decr est di
tingunt a suspicione tali
oppm sacerdotio et tu
pt a iudice purgacioni
quia si defecerit pmatur
ut fornicarius | e tua nobis
insi ¶ Si autem no oritur
inde scandalum inopinatu
est ne committetur tu sus
pecta q si ppi tenuis mo
rum i benefatur ad ca
nonicari nisi aliquo mod
suspicionem fit e notorium aut
et quod de inne et ideo

IX

Am

ocandus est se Siquis sup
Et no q in hac tn dispen
dari possit tamen contractu
et tradidit tenue seculari in
qui desolat ep q p bus
Sunt inquirit instructione
pena suspensionis de more
tam conple est d adult
Si qs adultj t aut ibi
signata ¶ Et no q clerus
inuentus cu muliere p xxi q
ius detineri et testes de
centur pps pbari possit
n ff d adult capite qui
vult est pmarium ul fra
ve filiu alij orat (?) tenuerit
Juden q Si in aliqua
letis a q imp q et ked
Si nu sit notoria fm
nulla tergiuersatione celari
pt ul nisi qui confessus
est i iudicio ul q inprimat
ipso iure suspensum ab officio
et quam adsit et quam ad
alios xxx q illi et t
pter hec et i c vra t clus
et t ult et postquam de bu
ficiorum d Si qs amad
Si at sit penitus occultus
patet quia quam adsequi
e suspensus q quilibet mor
tali peccato constitutus sus
pensus e quam adse no qu
tu ad alios b decl ord
ul et i c vra et t si et su
liter admonitione e dicat
et in confessione eccl nupti
Ve q in tolerat aber
ta clarre possunt et debe
audiri et glo sic papi can
ustica scara i c vra ecclesia
tamen des diatur suspensus
quo ad alios no bno adse
ut q amittat ul villa est
iur dicta post delictum finitur
ul stare potestatis tue clericus
no pont suspensus quo ad
se quia in alio foro no
indictus potest celebrare
n dals pe tue et de sen
ex sima li vij ho ¶ Similiter
deponitur quia si erat
libera d indigi insuper tur
esse xxx q di ais Si aut

Amalssa debet vendi lum
di quod etia filij inde nati
tradigiunt inn muti eas
iv quill q illic Concubi
na d arrangari de sen exco
menicatione v xiiij pter su
periorum ul causa publice
struxit no debet ab amicitia
ne minime inuitat se cl
cos d vng sit d pmyunt
alteri cercabitur ut ibi Seru
vero abiurare tu qua totum
it in satis gradibus constitu
ti separatur d iurare ut dia
tus q xi Absto die ¶ Dis
pensatio aut magis cedit istis
ad libertatem ut no despollia
lum di Si quis sine se bic
Marit ut ad sacros ordines
pmoueatur xii ui di sitar
nitatis Maxima ut etiam
ad dignitates ecclesiasticas
admittantur xxiij di hunc
¶ d quia i x vra et t tua
fit de monitio de fama d
de occulto d manifesto et no
torio et pene occulto d po
d singulis videamus et pro
quid sit fama ¶ Fama e
illese dignitatis status vita
et moribus approbatio de ver
e ex actu crescenti e q ex
timatio d se no caput
h' vino pmisanna Vide
quid ad hanc materiam
pt magnaliter sm pe d
studentur et bi ¶ Fama
e vehemens vulgi opinio
ul maioris ptis civitatis
xx d qua crimen consensus
h describendo quatuor bo
im' criter pdicatur d agno
vt cu dicitur iste e bone
homo d dicta q fama
sua neglegit crudelis est
xxxj q i dicto Nam qui
malis cetur dicitur p
dicatur ut cu dicitur iste
no h den poculis ul bo
debemus i c tua ¶ Famam
vo quis perdit causa quis
cessauit quis certo actore
quos remedio de co d im
Sati e ¶ Manifestum d
q certo actore probatur et
potest pmultos testes

Probari neque autem per tot quod sit notorium ff. qui testa. fa. pos. heredes palam id est manifeste xxiiii q. iii cum qui nisi ¶ Item per in manifestam iniuriam accipimus pro notorio de quo constat per confessionem vel probationem legitimam vel per rem iudicatam [illegible] in alium. ¶ Dicitur autem quod aliquando probari non potest iii v Constitutionibus [illegible] quod appellatur [illegible] xxxii di. Eruditionem et [illegible] xxxii q. v ¶ [illegible] dicitur quod per paucos testes probari potest. Unde dicitur [illegible] quod pauca scilicet duo vel tres vicini probari possunt. ¶ Notorium dividitur quia aliud notorium facti, aliud iuris, aliud presumptionis.

¶ Notorium facti est quod ita se exhibet conspectui hominum quod nulla potest tergiversatione celari ut [illegible] et est [illegible]

¶ Sed notorium facti dicitur tribus modis.

¶ Primo ex qualitate loci ut si fit in loco publico. Nam si fieret in loco conclusso non esset notorium. ¶ Secundo de consuetudine personarum quod tot debet esse publicum quod eorum presentia [illegible] vel trium faciat crimen notorium quia paucorum presentia scilicet duorum vel trium non sufficit ad notorium faciendum ymmo requiritur presentia sive scientia tocius vicinie vel maioris partis [illegible]

¶ Tertio ex ipsius qualitate et [illegible] puta de die vel de nocte quia de nocte non patet hominibus [illegible] [illegible] non [illegible] ¶ Notorium facti dividitur in permanens et transiens. Aliud dicitur actu transiens aliud facti actu interpolati. Aliud facti actu consistentis. ¶ Notorium facti actu consistentis est quod solum ita notorium fuit quod nulla potuit tergiversatione celari nec [illegible] [illegible] ad hoc notorium [illegible] requiritur ut [illegible] fuit [illegible] [illegible] notorium [illegible] [illegible] et tale notorium probatur per testes coram iudice [illegible] non est notorium quod non viderunt ut ibi dicitur. ¶ Notorium facti actu interpolati [illegible] ita publice quod nulla tergiversatione celari et [illegible] non [illegible] continue ut [illegible] usurarii et publice tradit [illegible] [illegible] non [illegible] et cottidie [illegible] [illegible] notoriis. ¶ Notorium facti actu permanentis [illegible] ita publice fit quod nulla tergiversatione potest celari et [illegible] ut [illegible] manifeste [illegible] [illegible] ¶ Tale notorium dicitur [illegible] dicitur ut ad aliquis [illegible] publice et [illegible] teneat [illegible] sua [illegible] [illegible] et tale notorium [illegible] notorium facti vel [illegible] quod [illegible] aliquis in [illegible] teneat mulierem [illegible] est notorium quod [illegible] [illegible] illico non [illegible] coram hominibus [illegible] presumunt [illegible] quod notorium requirit quia [illegible]

III

certum esse non potest nec presumi presumptionem si talis presumptio
tenetur pro notorio sicut dicitur
et tunc. ¶ Quinque autem alia sunt
notoria facti uel iuris sunt
et sic distinguere oportet ad
praedicta quia quod sunt
notoria iudici et aliis quod
aliis tamen et non iudici etc.
¶ Sed secundum Dominum hostiensem
ergo quod sunt notoria, Dominum hostiensem
iudici et aliis quae sunt
sunt uel fuerunt quae facta
ita quod alii sufficiat probare iudice
notorium faciendum sufficiat quod
non reuocatur tunc iudex
sicut uel approbare
sunt uel requirunt accusatorem
uel denunciatorem et quod actum
euidentia, uel quod cum libel-
lus non fit licet expressa uel narra-
tio culpina uel veritate
dicenda uel testibus uel aliquibus
probationibus est necessaria et quae de
manifesta uel illi cuius
crimen est notorium, punitur
gratia iudicanda sicut in cri-
minalibus sententia ferenda
de quibus dicitur Dominus hostiensis
Et quia in praemissis ordo iu-
diciarius non servatur dicendum
in notoriis ordinem non ser-
vare secundum quod innuitur. Ad
sententiam tamen et citari ad
sententiam audiendam sunt omnes
notorii uel audiuntur ap-
pellantes secundum quod ap. cum sit
nisi etc. puniri. Consu-
lunt etc. in speciali. ¶ Sequitur
de illis quae sunt notoria
aliis tamen et non iudici tunc
officialis denuncians sine
inspectione auditur in quan-
tum aliquis et testium probatio
de clara bona et quod vsi
[illegible] et in tali notorio
[illegible] perpetue permissione
[illegible] sic ut inquit an
sit notorium de hoc quod uero
¶ Sequitur vide per [illegible]
[illegible] alio denunciante
probatur causa et in nostro
casu ordo iudiciarius est
servandus secundum quod innuitur ad iura.

Notatur in Notoriis appellatur
et ap. Roma. ¶ Summa
dicitur quod actum quod denunciatur
¶ Notorium non est de quo quis
condempnatus est uel in iure
confessus et uera et talis ergo
confessioni uel sine scitu
boni contrarium fuerit
ut de probatione statuit ostendatur. ¶ Notorium
presumptionibus uel praesentibus uel
declaratur sicut de omnibus non fa-
ctum ut de testibus. ¶ Quaeritur de-
inde et si mater [illegible] est per va-
tes quae inpatiens confessio uel
falsis qui sunt sui uel
qui [illegible] sunt [illegible] in [illegible]
¶ Dictum est ut de prohibita
cohabitatione clericorum
et mulierum

De clericis coniugatis Rubrica

Dicendum est de coniugio clericorum
¶ Et primo quae sit diuersitas in-
ter ecclesiam occidentalem et orien-
talem. ¶ Secundo quae poenae
patiuntur clerici coniugati
¶ Tertio si quis sit hic simplex
[illegible] clericali. ¶ Circa primum
notandum quod inter ecclesiam orientalem et occiden-
talem in hoc est differentia
[illegible] et iudicibus [illegible]
Conueniunt primo in hoc quod non
possunt contrahere matrimonium
in maioribus ordinibus constituti
xxxii di. si quis eorum
et c. se et hoc extra cum
[illegible] quia nemo
contrahere matrimonium potest
in sacris ordinibus constitutus
et si contrahat matrimonium
non est xxxii di. Si quis eorum
et di. Si quis eorum et [illegible]
tum di. et [illegible] ¶ Differunt
ante primo in hoc quia
orientales sunt coniugati
sive non prohibentur ad sa-
cros ordines uel [illegible]
uel permissa [illegible]
si quis. Sed occidentales
non prohibentur uel permissa
expresse uel tacite continentia
xxviii di. c. ¶ Item
in hoc quod orientales sacris
ordinibus constituti [illegible]

Minuuntur matrimonio contracto
dum layci erant ubi in mino-
ribus ordinibus constituti
licet post receptum sacrum ordi-
nem non possunt contrahere xxvij di.
qui et c. in c. olim dyaco-
nus et non possent ergo
sunt in sacro ordine contrahe-
re matrimonium et c. c. i et c. ij
Nec enim aute contracto sed
in primo debet vovere casti-
tatem ut ibi dicitur di. xx
dic. iiij. d. quum quis et c. et
Degnitum et intelligitur
presacri ordines subdyaco-
num et dyaconum ut extra
de c. i et c. d. fiunt non
cud. iniam. Alia pena
vacantium alia quantitati di-
stinguere secundum ho. a. d. i. sacris
ordinibus is qui contraxit
et in minoribus d. sit in sacris
ille qui contraxit de iure est
deponendus et xxvij di.
presbiter ad episcopus pertinet
dispensare, et Gaude.
... et clericus Aliquis
contrahit bigamia scilicet alias
aut habuerit in scilicet et
cum tali non potest episcopus dis-
pensare ... big ...
... c. ... debig et ... hinc
vero virginem presumat alteram
et suspensionis ad pro-
ces admittendas et ...
pagendas ... hec
ut accidentaliter de ...
accidentaliter que vinuntur
nupto contracto in minoribus
ordinibus et c. olim cum
contrahit in mayoribus ordinibus
tunc amittunt beneficium et
privilegium clericale nisi dicas
Amittere beneficium quod conjuga-
tus non potest retinere nec accle-
siasticis dignitates neque ad
sacros ordines ascendere hec
... Gaude et ... degere
in utero forte velit conjun-
gi vinari et virginem habet
uxorem ut ... Gaude dic
ut in quo ... Romana
curia ... contulit beneficium
... non ... sed
superiorem ... pruandus ...
... nisi ... Si vero

queritur an possit habere
simplex beneficium hoc di-
stinguit et habeat spem
redeundi ad clericatum et sic
vivat et sit utilis ecclesie
tunc ... dispensare ... potest
potest habere simplex beneficium
... deferre tonsuram
et ... ad eum et gaudebit
illo privilegio clericali ...
... et xxxi di. dicitur
Aut non habet spem redeundi
ad clericatum quia contraxit
cum vidua xxxiij di. frater
et xxxiiij di. ... vidua
Vel quia secularia nego-
cia exercet licet valde regu-
lariter ... in quo tamen sub-
iacet questio et aliis et
... iudicium ... sit to-
... et alius co-
niugatus non ... et
... presumit ...
... et c. ...
... Accedentibus
... ibi ... q
Relictis originalibus
... et in hoc ... potest habere
beneficium ecclesiasticum et c. i
in pro et c. ... dispen-
... hec secundum Andream
Privilegium clericale
sicut liberis ... presume et tres
sunt enim clerici ... ne
dent in angariis et perangariis
... Est enim angaria
munus personale et principali
... conjuncta persona
Perangaria ... munus quod
... ad statum ...
... aliquibus ... et ...
munus ... c. ... in
... de ... immunita
clerici et ... pedia et ...
... conpellunt ...
... in ... c. quorum
... et c. ... non
... c. vj. et xvj. c. ...
... et qui clericos
ad hoc compellunt ... ipso
iure ... et ...
quod ... de ... et ...
... c. ... privilegio

non potest gaudere clericus coniugatus
si omnino vivat secularibus
negotiis. Item si beneficium retinet clericus
sed ergo qui ipsum patitur est
extra xvii q. i presbiteri ¶ Item qui sua
sponte .i. defensione clericorum non de-
bent dimicare tonsura de-
ferat ad quem tamen defendere
non cogitur etiam si non sit
coniugatus quo ad hoc scilicet
renuntiat se vel ultra in canone
beneficium vel ordinibus ut dicitur
ii c. ¶ clericus et .i.e. Johannes
clericus vero qui cum virginibus
et virginibus contrahunt si
vestes clericales et tonsuram
deferant retinent privilegium
clericale sed ergo per matrimonium ces-
sant beneficia. Et qui non pos-
sunt audire secularia pa-
cessibus vel delictis con-
vinci alias non deferant
tonsuram et vestes clericales
amittunt privilegium clericale
contra adhoc ne vacent
in persona vel in rebus. Sed
quod talem percuteret est excom-
municatus sicut de clericis vel de
tonsura non debet portare
clericus etiam coniugatus in [illegible]
casibus ¶ ¶ Denique si
necesse vult retinere privilegium
clericale sed transfert se ad ter-
tium contrarium ut propterea
efficitur invalidus per et [illegible]
de [illegible] [illegible] beneficium
.i.e. clericus. Secundum si non
potest portare absque scandalo
ex causa .i.e. Johannes. Tamen
in ista causa timoris de-
posita tonsura vel habitum
transformari ut de vi et ho-
nestate clericorum. Item cum nuper
petrus [illegible] sub ymagine
Roma. Phasi fuit ut
simul transmutare Roma
et etiam habitum clericalem potest
timore dimittere ut ibi
dicitur nec prohibetur sed
ad religiosum quia esset con-
trarium si habitum suum
temere dimitteret .i. ne cle-
ricum inveniat [illegible] [illegible]

De clericis non residentibus in ecclesia
vel prebenda

Visum est de illis cleri-
cis qui remanent
a beneficiis per matri-
monium contrahunt. Nunc subi-
ciendum de illis qui retinent bene-
ficia quando non faciunt resi-
dentiam in eis. Unde primo
videndum est qualiter clericus
debeat in ecclesia residere. Secundo
que sit pena non residen-
tium. Tertio qualiter contra eos
procedatur. ¶ Clerici non prebenda-
ti in uno beneficio etiam
sine debent habere in quo te-
neantur residentiam facere in
propria persona .i.e. quia nonnulla
et cathedrales ecclesie quando va-
cant ad eorum capitulum .i.e.
relatum [illegible] adhuc sint be-
neficia instituta ut extra de capitulis
ca. de summa .i.e. cum ad hoc
et de prebendis cum secundum apostolum
tamen de consensu suorum pla-
torum causa rationabili ut potest
pro studio vel aliis honestis
causis se possunt absentare
.i.e. relatum et tunc poterunt
vicarium deponere ut de ap-
pendicibus tamen studii
usque ad septennium possunt ab-
esse de licentia prelatorum ita
tamen quod per vicarium suppleant
ecclesie defectus ut de cle-
ricis non residentibus ¶ Si institutus
sine vitio suo ad summum
personam in habilis efficiatur
tamen quod non potest missam cele-
brare potuerit perpetuum vi-
carium instituere loco sui
et ipse habebit personatum
ut de officio vicarii ad hoc et
de electione c. i ii et iii et
pastoralis ibi ¶ ¶ Pena
clericorum non residentium est hec
quia si vacat quis ab
ecclesia sua cum cupiditate
punitur per ambitionem ordinariam
penam duplicem habita ratione
beneficii .i. quod est et
destructa .i.e. ut nisi de
quibus nisi etiam voluerit
expectet .i. quod non omnibus se
sic tamen valeat recedat
punitur cum ecclesia sua plane
vadit ad ecclesiam maiorem
nec cum ipse tenetur possessor

secunde cause habuerunt et
ea que pertinent ad plenam
acquisitionem tituli beneficium propterea
habent sicut alii consecuti
j de preben. Dudum multa tamen
Secundo dicit quod qui conferuntur
quia potest sibi aliquis mo
competere j de preben. lib. vi
Si causa necessitatis puta
quia presentialiter tue residere
presentialiter debet ad ecclesiam
redire vii q. i pastoralis
Si causa humilitatis tunc
potest redire vii q. i Nec
quia Si causa levitatis
distinguere quia aut habent
clericum pro delicto puta quod
contraxit matrimonium vel
fertur quod inutiles et ioculator
tor vel goliardi parum
b de vi et ho. cle. clericum
qui tunc debet alterum
ferre j de preben. dudum multa
Si vero non habent pro delicto
monendus est ut redeat et
nisi redierit debet beneficio
spoliari nisi competentem
rationabilem ostendat j e. ti.
tot Si quid qualiter debet apportare
tatore electore absentium
sit procedendum vacue laudi
actiones Nota sic distin
guere aut erat in possessione
beneficii aut non Si electio
impossessione distinguitur
aut scitur ubi est aut ignoratur
ratur Si scitur quia
est in loco vel possit citari
vel in studio vel in alio
loco manifeste et non la
titat prelatus eius debet semel
bene moneri ut ad suam
ecclesiam veniat infra tempus
competens secundum locorum dis
tantiam et temporis qualitatem
ab ipso prelato prefigendum
quod si non fecerit poterit privari
suo beneficio spoliari nisi
rationabilem causam ostendat
quare venire non possit
j de cle. non re. ex tenore et si ex
Si aliquis in Si
aliquibus de bona fide

prelati absentavit se usque ad
certum tempus sibi statutum ita
quod statim veniatur Sed
per illum privare officio
et beneficio nisi iusta causa
impediat vii q. i presentium
et b de cle. non re. ex tenore
in quantumque de causa clericus
sit absens semel sed propter
primo monere debet ut
ut redeat ut j e. Sed
et c. fin. et b d. ap. Pre
venit aliud non tenet
summa lata contra absentem
non citatum nec vocatum
et hoc verum est de his qui
citari possunt Si vero ignorantur
ubi sunt vel citari
possunt tamen citatio publica
eodem aput eorum ecclesias
publice proponatur ut re
vocentur et si ultra sex
menses venire distulerint
sunt beneficiis privandi
ea spolientur j e. c. fin.
et hec non debet citari quod
litteras quis sit absens
An non habet possessionem
confirmatam et tunc expectetur
per sex menses et plenius ut
numquam semel quod visum fuit
superius in promotione
non sit absens et ut sic
non quod cum frequenter
quod forsan et si cuius
ecclesie impedire electionem
proponatur interim sua
infra tempus in aliquo
sibi prefixum alio(?) ille
confirmabit j de elec. licet
et [illegible] de electione
cum inhibicio et c. de elec.
qui in clave habet Sed
non mirum absentes non
debent fructus prebende per
cipere nisi sunt in summo preco
j e. cum dilectus et c. nam alias
sit vel infirmitate Sed
quia tunc duos possesionem
tenere j e. ad audien
tiam et c. de electione ut non sunt

studentes de licentia prelatorum e
Relatum et de pb lig ti mi
habentur de distribucionibus
cotidianis | ¶ de cato quia
in debet dari primis in officio
exceptis illis quos infirmitas
al iusta et racionabilis cor
poralis necessitas vel evidens
eccle utilitas excusant
alias recepta restituere tene
antur ¶ Idem est de distri
bucionibus anniversariis de
functorum aliqua consuetudine
non obstante | e consuetudi
nem li vi ¶ Etiam si causa
esset inordinata necesse debent
recipere nisi ad causam vadat
de sen ac ¶ Alia concordancia
li vi ¶ Clementina de re

De prebendis et dignitatibus

Tractatum est supra de vita
et honestate clericorum
nunc videndum est
de rebus ad ipsos pertinentibus
et primo de prebendis quarum
dignioribus ut posse sibi
cum vita sustentat ¶ Et
videndum est quid sit prebenda
et quid eadem pertineat et
que dignitas ¶ De quo sunt
prebende conferende et cui
iusta ... et que requi
runtur ¶ Prebenda sig
... papireum ...
in ecclesia ... alium ca
... collegio et nas
citur ... sic fiat
... canonicatus ...
et prebenda ... e
... dicitur ¶ ¶ Canonicus
... canonicatus ... prebenda
prebenda et stallum in choro
et locum in capitulo | e Rela
tum ... pro ... e de
habere in prebenda non pa
pot ... residencia
facit in mensibus dat
... ¶ ... ma
... seu collacione
... et recipere aliquem
in canonicum et in fratrem
... acquisitum ...
... canonicare ...

hoc de novo creatum | e
dilectio ... pro ...
et ... ¶ ... aut non ...
stallum in choro et vocem
in capitulo non est canonicus
ut ibidem et in allegatis
... ad ¶ Dignitas
est quedam preeminentia et gradu
que pluribus modis ...
... ¶ ... ¶ ...
... decanatus et ...
... possunt ...
... et alijs curam habent
... et sunt
... cure ...
... actus ...
... plura ... habe
... ad ...
... ¶ ...
... in ...
... quibus ... non ...
... in ... | o quia
... ad hoc ...
... et ...
... plures ...
... non ...
... sunt
... et nobilibus ...
dispensare | e de multa
et ... aliquis habentem
aliud beneficium ...
... conferat ...
... dispensat ¶
... in ...
... ¶ ... ad
... aliquem | e ¶ ...
... li vi ¶ Prebenda vo
... dignitas ... est
... et que facit
... residenciam in ecclesia
... et ...
... valens ...
... ¶ ...
... In hac ...
... attenditur
... qualitas ...
... ut ... de ...
... ¶ ...
... prebenda ...
... potest ...
... ad ...
| e ¶ ... li vi

tn licet non sit in sacris ordi
nibus constitutus non potest ta
men resignari dum in sec. facit
in statutis antique legibus
prolocutum · ut e. ¶ Si possessiones b
qui dominium tamen non est obtinent
tendum secundum hostiensem quod episcopus dicat
sed quod principi non reputantur
dicunt ad beneficia ut e. ¶ Item
inordinata aliud nulli
de dignitatibus et de eta et
glossa cyriacane et e. iudicare
de e. ¶ Si an prudens beni
cum tales possint ordinari
xx viii di. de his et lxxxii
di. de his et c. quamquam pergunt
digni sint probendis et a
liis beneficiis tamen sine titulo
non sunt ordinandi ut e. non li
ceat et c. tamen secundum tamen si habet
patrimonium sufficiens non te
netur ¶ episcopus ei aliud bene
ficium assignare ut e. ¶ Episcopus
et c. tamen secundum ¶ Raymundum pri
mo beneficiati sunt beneficia
conferenda ut e. ¶ Episcopus in ordinata
cum prius in pe. xiiii. ar. an
et causa pe. vi. sed ¶ Si potest episcopus
dispensare cum simplici bene
ficiato ut possint tales ordi
nari usque ad sacros ordines
ut dictum est b. et e. ¶ Episcopus in
ordinata nullius de pruo ...
vi an constitutum ¶ Quid si
episcopus ordinavit aliquem ti
tulo et ille est emancipatus ab
illo nunquid tenetur ¶ episcopus de
emancipare sive dare alium titulum
dicit quod si fraudulenter ob
tulit ei beneficium alicuius qui
alius non fuit iuste privatus
sed alii debitum et ille
hunc contulit, hoc ignorat
tunc spiritualiter tenetur ei
episcopus in aequivalenti benefi
cio providere ar. iii. q. i. prescentium
et ut e. cum et ii. de rebus pa
terna hostiensis distinguit utrum
recepit alium benefi
cium in beneficio et tunc de
bebit ei de suo compensare

ff de compensatione ¶ Si ambo li
ceret ignoraverunt et quod
quilibet non tenentur ff de non
dicit admittatur donatas et l.
i. ff. ¶ Si intelligitur aut
cuius parte sit et non constiterit
et de casu ipso decepi ut ibi
¶ Si aut conferens sciat et re
cipiens ignorat tunc tenet
episcopus ut dicit Ber. Item si
patrimonium est assignatum a
laico per suffectum post periit
calamitate vel alio modo
nunquid tenetur ¶ episcopus illi
providere in beneficio dicit b.
quod sic tamen ad penam redire non
possunt quia redundant
in opprobrium ordinis cleri
calis ar. xcii di. diaconi
et b. de cle. coniugatis Iohannes ¶
¶ Sed nunquid vendere possit ta
le patrimonium videtur quod non
quia iude debet vivere et onus
beneficii sustinere ¶ Si sit
et b. quod sic quia quamvis
non navicie posset vendere
et retullit reminare
¶ Sed nunquid poterit transire ad
aliam civitatem sine licentia epi
scopi dicit non lxxi di. primi
tus ¶ Sed nunquid tenetur solvere
decimas de tali patrimonio
ad quod est obligata ¶
¶ Ob misso origini dic
quod sic quia causa prohi
bitionis quia primo recipiebant
domus prelatis nunc suo
defraudari non debet quia ibi
ceps manet in sua ecclesia
et sine culpa sua non debet
privari quod non est iusta ca
usa quare privari debeat
de quo illud sui culpa ab eis
¶ Item si episcopus commisit alii
quo in electos sive dice
ad sacros ordines promo
veat aliquos sine ti
tulo promovit ex quibus
illorum ¶ episcopus tenebuntur
talibus de beneficio providere
distinguere quia a commisit
in genere ut vice sua i sua

Quod ordinatis celebrauerit v(e)l
ordinatus celebrat(ur) cu(m) fuerit
in culpa talis ordinacio
tenetur tali de b(e)n(e)ficio p(ro)-
uidere ¶ Aut in spe(cia)l(i) (et) tu(n)c
distinguere q(uia) a(ut) assignat
certis p(er)sonas certo ¶ Et
tu(n)c l(itte)ras dantis tenetur
p(ro)uide(re) cu(m) in hoc casu an
haberet titulum decime i(n)-
quirere aut certo ¶ Si no(n)
assignauit s(ed) l(itte)ras dedit
ut a quocu(m)q(ue) vellet posset
ordinari tu(n)c similiter tenet(ur)
p(ro)uidere h(ec) p(ro)bant(ur) i(n) c. ¶
¶ Si ep(iscop)us li. vi ¶ Redag(er)o
sunt b(e)n(e)ficia (con)ferenda ...
q(uo)d de iure cu(m) ab ep(iscop)o v(e)l
alio p(re)lato q(uod) p(ro)p(ter) ecc(lesi)e
in qua (con)ferri debent (con)-
sensu(m) capituli (con)stit(ut)a
deuenissent n(on) (con)suetudo
sit in (contrarium) cu(m) statuta
li. (con)tra ecc(lesi)a cu(m) ecc(lesi)a vel-
¶ Item appa(re)t p(re)d(ict)e (con)ferri i(n)
ip(s)o casu si t(em)p(or)e dat(e)
exspectatiuis ... b(e)n(e)fici(um)
utriusq(ue) t(em)p(or)is in(ue)niu(n)t(ur)
li. de reb(us) cau(sa) e(ius)d(em) c. e
venerabilis ¶ S(ed) si t(em)p(or)e
receptionis vacant no(n) t(em)p(or)e
date v(e)l eq(ui)p(ar)e t(em)p(or)e
receptionis inspicit(ur) h(oc) e(st)
dilectus li. et (i)t(em) q(uod) d(ici)tu(r) ad
canonicos qui d(e)nuntiare
no(n) tenetur i(n) c. et b(e)-
ne n(on) c. i. v(e)l p(ro)p(ri)o ¶
Si d(omi)no impetrat r(ecipi) p(er)
h(oc) aliq(u)o b(e)n(e)ficio debi-
to et q(uod) t(em)p(or)is r(ecepit)
t(em)p(or)a date inspiciat(ur) ...
of(ficium) dele(gati) ap(osto)l(ic)i c. e
li. vi ¶ S(ed) si negligit
t(em)p(or)e mittit pet(er)e p(ri)mo vac-
ante nec posset aliam
pet(er)e (con)stituti ¶ Aut
mandatu(m) sunt ut ei de
p(ro)uidendo p(ro)ximo vacatur(o)
p(ro)uideretur tu(n)c negabit ali-
am pet(er)e nec cau(sa) posset
ei de ea p(ro)uideri ... sed
ei ... negligencia

su(m)ma continetur aut sunt aute(m)
capitula canonici effectu(m) nu(n)q(uam)
remansit in eo canonicu(m)
negligencia no(n) obstante
cu(m) actus preceden(s) et po-
terit pet(er)e alia p(ro)ximo va-
catura nisi sit cau(sa) aut-
te aliqui p(ro)uidendis i(n) ip(s)a
ecc(lesi)a exspectatiuis alie col-
lacio(n)i alij facta n(on) tenebit
i. c. ¶ Si dil(ec)tus li. vi (et) c. ¶ Si
v(e)ro quia q(u)i aliq(ua)s ap(osto)lica
in aliqua ecc(lesi)a in cano-
nicos sunt recepti cetis de-
bent ab aliis recepti an-
ferri i. e. li. qui li. vi c. h(ec)
re(m) c(um) s(e)c(undu)m utriusq(ue) e(st) (con)ditio-
na(lis) s(ed) alteri (con)ditiona(li) (et) alteri
sp(eci)ale semp(er) p(re)fertur g(e)n(er)ali
derogatur ut d(icitur) ibid(em) ab
(pro)(prio) ¶ Si aut(em) p(a)p(a) p(ro) aliquo
b(e)n(e)ficiando scribat n(on) p(ro)-
ei p(ro)uideri in maiori v(e)l
dignitate i. c. v(e)l et c. in
in illis (et) c. cu(m) de n(on) sac(e)r-
dotal(i) li. vi ¶ Similiter supe-
rato in excluditur se(cundu)m de
b(e)n(e)ficiis v(e)l hospitalaria
nisi in l(itte)ris exprimant(ur)
i. c. l(itte)ras nec ad b(e)n(e)ficiu(m)
p(er) impetracio(n)em datum de
r(eser)uatis l(itte)ras in eode(m) ¶ Nam
sunt mandatum ita sui obs(er)-
uandi q(uod) no(n) posset nec
de maiori n(ec) minori cura
eo nolente p(ro)uid(er)i ut ibi
dicitur et (con)firmat(ur) i(n) p(ri)n(cipio)
li. vi ¶ Et no(n) q(uod) si p(a)p(a) ma(n)-
dat alicui de b(e)n(e)ficio in
aliqua ecc(lesi)a(rum) (com)mittat(ur)
v(e)l dioc(esi) p(ro)uideri in ecc(lesi)a
kathedrali q(uia) p(ro)pt(er) ip(s)i(us) ho-
norem sub hac (con)tinetur
no(n) poterit p(ro)uid(er)i ¶ Sed cu(m)
s(u)i mandatur in aliqua ec-
c(lesi)a re(m) p(ri)mari p(ro)uid(er)i tu(n)c
metropolitana et ka-
thedrales ecc(lesi)e includu(n)t(ur)
i. c. (con)tinuis q(uod) q(uo)q(ue) li. vi ¶
¶ Si ep(iscop)us contra mandatum ap(osto)l(icu)m
(con)ferat p(ro)uidendi r(e)fer(t) nu(m)
mandatu(m) sit collacionis
mandatum in quo (con)tinet(ur)
collacio b(e)n(e)ficij iam facta

Et tunc quod quis fit post dictam
collacionem beneficii irritatur
ut venerabilis in fine et ut e
Si propter quam h. vi. circa mada
tum provisionis [illegible] inquie te
tur eciam quod aliquis debeat ca
nonici detur beneficium providere
et tunc refert utrum in rescripto
sit apposita hec clausula
si quod tibi quod contra formam fuerit
hoc irritum habeatur. tunc
si de papa fecit fiat non valet
ut e [illegible] extra et e dilecto [illegible]
vel forte [illegible] qui h. vi. et
non fuit apposita clausula
et tunc aut utrumque scit [illegible]
conferens quam recipiens fuit
mandatum ap et tunc de
rigore [illegible] collacio irrita
[illegible] de presbitero [illegible]
quia non notabat et presumitur
[illegible] de [illegible] pro
situm ut dilecto in forte
[illegible] contrarium [illegible]
imago [illegible] privatur ut
[illegible] aut utrumque ignora
rat et tunc [illegible] facta non
irritatur [illegible]
audita nec est [illegible]
si non diminancia [illegible]
bene et [illegible] Aut conferens
cavit et recipiens scivit [illegible]
[illegible] et tunc [illegible] teneret collacio
[illegible] qui sic sunt [illegible] Ex
tenore [illegible] in [illegible]
ignoravit [illegible] vel re
nunc [illegible] de eo qui dux
in ma [illegible] Et si ignoravit
non contradicit [illegible] sit
non poterit [illegible] dissen
tire [illegible] de eo qui dux
in ma [illegible] venerit [illegible]
[illegible] et [illegible] silencium
[illegible] et adde [illegible]
[illegible] subsistit [illegible]
Nota quod beneficia vel dig
nitates [illegible] apud ipsam curiam
vacancia [illegible]
summo pontifici conferenda
sunt sine [illegible] speciali
et expressa littera sit [illegible]
[illegible] Et si [illegible] formam sunt

[illegible] et manet [illegible] h. vi.
Et in hoc intelliguntur ut hic
ad quos collacio beneficiorum
et dignitatum spectat collo
[illegible] adicit quo
canonum [illegible] conferre
re valeat [illegible]
vel vicarios generales [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] h. vi. Intelligitur
[illegible] qui legati
aut nuncii sedis [illegible] vel q
nis alii ad Romanam cu
riam venientes vel recedentes
[illegible] in locis vicinis
[illegible] non [illegible]
ubi curia residet [illegible]
[illegible] infra dietas [illegible]
et [illegible] ubi dicatur [illegible]
[illegible] adiuvantibus
[illegible] litigantur [illegible]
[illegible] decedente [illegible]
[illegible] Si decedit extra ordi
naria si [illegible] alius
ibi [illegible] audiencie pre
sidentem Si [illegible] possid
[illegible] ad [illegible] collacio pertine
bit Si alius decedentes [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ille [illegible]
[illegible] si [illegible] ab illis
[illegible] [illegible] Item
si aliquis [illegible] circa curiam
Romanam vacante pergna
[illegible] infirmitate [illegible]
[illegible] alia
causa [illegible] ad curiam
redire causa cessante ibi
decedat loca vicina [illegible]
[illegible] intelligunt [illegible]
[illegible] duas dietas
legales non [illegible] Item
[illegible] beneficiis [illegible] du
cunt infra illas duas
dietas [illegible] curiales
in [illegible] curia [illegible] vel
in loco ubi [illegible] ipsa
curia [illegible] infirmi
[illegible] Item [illegible]
[illegible] loci ubi decedunt
ab ipsa curia sit remota

sco primi li. vj. ti. si sede vac
cante eccia prochialis dicatur
vacare per primum annum et
vacatis ad ipsos pertinet pro li
bero ordinari. Quod si per
vnpere vacauerit si deina
cum ante ipsius obitum non fe
cerit ordinatum ut e. Si apostolica
li. vj. Sed quo et qualiter
per legatum sedis ap. beneficia
vel dignitates possint conferri
dic ut b. de offi. le. c. i. in ¶
Sed cum conferri beneficium pos
quam vacauerit infra vj
mensibus alioquin habet potesta
te conferendi ut d. conces. pre
bendas dic ut ibi et infra
qd. Et debet conferri cum
omnibus suis appendiciis et
sine diminucione ut ex
bis c. vno prna si prebende
sit annexa vinia non
sed absque fructu s. d.
ca omne. Sed tres ille
quas quirunt propria ap
ticibus non tinentur ad
cuius successorem lig. senis
sit in prelatis ut de testib.
kelatu. Item vna non
est in duas diuidenda et
maioribus. Vn diuisio de
traheretur racionem
canonicorum t. vbi glo. et p.
ca nota conssitunum quod
in prebende accresentur
detrahuntur de porcionibus
omnium canonicorum et hec li
cite fit pro ut e pillexen
b. de consti. c. i. ¶
Vtrum vero per duas
eccias habere simul cumula
tas ut d. prebenda. Sed ut
hec melius intelligas
primo videndum est quid
sit titulus. Titulus quasi
dicitur signum ut xiij. q.
vj. consuetudo. Et dicitur
titulus ius ca acquirendi
dominium ut titulus per emptorem
per donacionem pro herede pro suo
pro dote pro legato pro derelicto
Item dicitur titulus respectiue

ecclesiasticis bona fidei et
iusto titulo acquirunt b. de
pres. Sed diligenti quo quia
habet aliquis talem titu
lum habet cum prosequendi
Item dicitur titulus ipsa
eccia ut titulus sancti pe
tri. Vn singuli clerici
per singulos titulos sunt
ordinandi ut eccias lxx di
Sanctus. Vnde in ordinacionibus
qui vocantur clerici de talibus
ad titulum tali prebende ¶
Item titulus dicitur clericatus
vel canonicatus in aliqua
eccia. Vnde dicitur intitu
lari et incleriari vel
in canonicari. Et dicitur
titulus cuiuslibet gradus eccia
sticus quilibet dignitas et
prelatura. Vnde dicitur
quis intitulari ab aliquo
eccia vel ordinari vel presbi
lxx di. Sanctorum. Est ergo
singularis vnum quod nullus
clericus de iure communi licet habere
duas eccias vel quo ad
titulum clericatus vel quo
ad titulum canonicatus vel
ordinacionis vel prelature
vel dignitatis ut lxx di.
Sanctorum et b. de cle. non residen.
et e. de multa et xxi q.
i. et lxx di. Sanctorum. Nam
habere plures eccias est
genus negociacionis xxi
q. i. clericus in una ciuitate
non potest quia in lxx
b. t. p. nulla nonnulla et
quia ad vtrumque confirmat
vicium lxx pagina xvi q.
i. per ebrios et c. de accessi
Nemo vero pluribus
ministeriis ad sin
gula semper desinat am
bobus qui vult fungi
dupliciter. Ista sint vtriusque
de hac materia tenet
titulum in extravaganti
de pre. xxij que incipit
Execrabilis. Tamen in
casibus permissis habere plu
res eccias scilicet ubi vna

dependet ab alia ex quo
pendet q. i. et b. de cle. de
dum et de cle. et qli ca. te
et sine dispensacione etiam
si una sit cum dignitate et
alia cum cura ut est ... per ea
li. vi. Item si obtineat unam
in titulata et alia commen
data xxi q. i. Item plures
et b. de cle. non resi. Item
propter paupertatem ecclesiarum ex
... in ... et b. de cle.
quali ca. te. Item olim
propter penuriam clericorum in
xxi q. i. ius Item per dispen
sacionem domini pape ut de
multa li. dispensacio super
pluralitate beneficiorum facta
non valet si aliquod bene
ficium quodcumque mediante ...
... in eadem. Si vero
dispensatum est ut tantum duo
beneficia cum cura possit habere
intelligitur de primis duobus.
Si vero inducitur ut non
obstante quod aliquis beneficium
aut habeat de aliquo
beneficio provideatur tantum intel
ligitur dispensatum ut primum
cum secundo valeat retinere
ut ... li. vi. et dicit ut b.
... quod dignitas ... Item
... episcopi dispensacio
non prodest ut de multa ...

Nota paupertas pendens dispensatio gratia servatur.

... vera sit in plurimum et di
gnitatibus non valet consuetu
do quod aliquis possit habere
duas dignitates vel personatus
absque dispensacione. Item
dicitur ... de consue
tudine li. vi. Item
dicimus quod aliis clericis
... olim in
pluribus ecclesiis et ibi ...
prebendas ... tot ho
mines ... tenuerit
in ... de
... parochiali
... vel cathedrali ...
... curati sunt ...
... non ...

Quod per dispensacionem episcoporum ...
... quia ... dispensa
cio non exhibita ... pluri
tate ... per contrariam
consuetudinem quia licet ...
... tolleratur. Item ...
... quibus ...
... dispensacio ...
... quia non ...
... de ... de
cle. ...
...
... dispen
satione. Item qui ...
plura beneficia per dispen
sationem ... ad
capitulum ...
... consuetudinem
vel ... dicitur
sit ... in tali loco ...
... vocari possit
... consuetudo ...
... fuit ...
... potuit ...
... civitate ...
...
...
...
...
...
... ad illud ecclesiam ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

Sibere i mam racionabli
e libali / e Recand no car
nali sed indicat racionis / e
grauet e / in et ibi e ibi
ex cibus qua no sagui
ad vite unius / Custicia
keruastica qsilda vng
i acrypte ly v / Inde
neqvior est q' sposo da
do proicit p indis est x'
spoinsa pecto tribuisti
Non sillanda datis
illi plura simia latis
detrahit asimili sit de eu
ta simili / Si pt' preb de
lui custicia dic ut / d'
a simile e nuuq / Ly
refert host' / Et quid ab
bas habebat duobus ne
potes quos volebat face
monachos et erat ibi asi
nus qui fuierat Abbatie
p magnu tpus cu quered
Abbas Antochius ut vel
lent qsentire q' nepotes
sui qfiert monachi
Et unus mochus respondit
asimu qui fuierat eare
nepotibus debe' qferri
Si dimoratur aliqua sp
die nr / in e et bn' / et tha
regula est. De clerico egro
tante vel debi
litante Rca
De h'ra est h
De clericis no reside
tibus in ecclia et q'
sbenda ul aliud benefi
ficiu est residenti et
ecclie deservieti / Et q'
quid infirmitate impe
diti no possit eccle de
servire / Decto q' ca' e ui
deud / Clerici vero benefi
ciumque adepte no sit alij
beneficij pnandi si curamo
uedi / ppt' infirmitatem
ul debilitatem superue
nientem / e r quia asflicto
/ e c plis e vij q i in pns
sio e in q ix / Judicatis
Et dandus est ei coadiutor

/e pbrm e eps / de ult
si elit in morbo lepre si
libris nisi remoue / e tha
Et contra vidat / e de
remicibus ub e ppt lepra
sacdos ul platus debeat
remoueri / Dixi ppt oppro
nis / Et eb insis aspro
nibus debent distinguere
utrum sit platus et eps
et tale ppt lepra non
remouetur si datur ei coad
iutor ul coadiutores qbus
sicipiunt competentes e in ue
decati debent assigni
/e pastoral hijs / Clerici
alligati / e de renicibus
aliq sacdos non possit
vocari e t px e / ubi s' eps
sit p excellenciam vacacio
vocantur cu sunt leuo
appllere xxi di / In nono
Et in coadiutoribus epore
et supiorum quia ides est
indicium dandis ul as
sumendis / Sic e pcede
ut epus senio aut va
litudine corporali impe
ditus pectus ad officiu
ergendo pt d' qsilio e as
sensu sui capli ul maior
ptis ipius vnu ul duos
laudis aplica assumere
coadiutores / Si vero
epus senio aut i cura
bili morbo ad exorcam
officij reddatur i utilis
et coadiutore assumere
voluerit a caplo requisitus
tunc totu negociu e pte
ecclie sedi a pte sideat
et opplicare desiratur
ita q' mchil tur paupl
inoriatur donec sup h'e
aplica recepit mandatum
Coadiutores michil pnt
alienare / Et de coniuctis
no solu indiscrecio ura
nue sed eciā asit plate

Si sane intra eciam fuerit
ac capellis parochialibus constitu-
tus tenentur reddere ra-
tionem [illegible] pastoral [illegible] vi
Aut sacerdos parochialis
vel minister inferior et talis
propter lepram remonetur [illegible]
[illegible] ita tamen quod sibi iuxta
facultates ecclesie prouideat
ut ibi. Si pone quod ecclesia
non possit sufficere utrique
dicit [illegible] quod illi qui sunt ec-
clesie habentes redditus et
inferius prouideant. Extra
lxxx di. c. i. et c. ii. [illegible]
Officiari vero sunt propter ex-
tremam infirmitatem si non sit in
tanta debilitate quod sustinere
non possit actum exequendi
ut potest quia amisit
officium lingue vel [illegible]
[illegible] et ar lv di. c. [illegible]
Vel aliquis digitos [illegible]
Vel nisi morbo caduco [illegible]
epilentico laboret. Ex-
tra hic autem utrum illi qui mor-
bo epilentico vel caduco la-
borant vel a demonio vex-
antur possint ministrare [illegible]
etiam diuerse sunt opinio-
nes. Sed distinguendo sic
hoc utrum talis possit ministrare
Aut cadit raro aut fre-
quenter. Si frequenter omnino de-
bet cessare a celebracione misse
vii q. ii. [illegible] et xxxiii
di. [illegible]. Si autem raro
distinguitur quod vexatur cum
spume vexacione et [illegible]
[illegible] sine horrende emis-
sione et tunc nullo modo ce-
lebrare vii q. ii. Nisi sine
vero cadit quod vexatur sine
spume vexacione sine la-
[illegible] et sine [illegible]
emissione tunc potest cele-
brare ita tamen quod habeat
iuxta se coadiutorem qui
officium perficere possit vii q. ii.
Illud. Si vero demonia-
cus [illegible] cadit infra [illegible]
[illegible] erit ab officio

sine ordine et loco suspensi
quousque [illegible] spacio
[illegible] episcopi [illegible]
[illegible] demonium [illegible]
ad xxxiii di. c. [illegible] distinguit
Si nullus [illegible]
[illegible] cadentes
ad terram [illegible] vel demo-
[illegible] di. [illegible]
[illegible] De leprosis uidetur
quod non possit celebrare
[illegible] Sed distingue
quod lepra uult celebrare [illegible]
[illegible] et tunc non [illegible]
[illegible] scandalum et abhomi-
nacionem [illegible] de [illegible]
et c. [illegible] Aut uult ce-
lebrare in secreto et tunc
[illegible] quia cessat scandalum
et [illegible] abhominacio
[illegible] nec [illegible]
[illegible] extra de [illegible]

De institucionibus

Quoniam ad acquirendas
prebendas necessaria est
institucio. Ideo post
de institucionibus videre quid
sit institucio et investitura et
quis possit instituere et qui
sit instituendus. Institucio
est ecclesie vel ecclesiastici beneficii
collacio. Investitura
est quasi possessionis illius
[illegible] Et differunt
[illegible] palio
Instituere [illegible]
ad episcopum [illegible]
[illegible] ut extra nulla in
[illegible] capituli episcopo
[illegible] instituere [illegible]
[illegible] nomine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] extra [illegible]
[illegible] non [illegible]
vel aliquod ut extra [illegible]
Nam si episcopus [illegible] instituere
[illegible] illo qui
[illegible] instituere
[illegible]

et c. Cum dilectum h. iij. li.
sede vacante lic. capitu-
lum possit conferre benefi-
cia ad collationem episcopi pertinentia
et alios a patronis presenta-
tos admittere et eos insti-
tuere lic. admissio et institutio
ad episcopum si viveret pertineret
li. e. t. c. capitulum l. vj. Et
et voluntates ac [illegible]
ut dominus Jo. Andree
dicit in primitate in-
telligi Sed quid si eccle-
sia vacat et a patrono pre-
sentatus Alii autem dicunt va-
let institutio quia non debet
ut ff. ex t. l. 2. et c. preposi-
tus Sed ecce dicta materia presen-
tans et presentatus se-
mel dampnatur et capitulum
li. e. t. ult. Sed quid si ille
confert alii preter concessio-
nem dignitatem unquam possit
illam ab alio recipere ut
se non videtur eam recipe-
re [illegible] dic ut in c. ar.
de testibus licet et xiiij. q. iij.
quibus et [illegible] ins. in-
quod alias l. vj. Non
debent ecclesie in eccle-
sia cathedrali plures institui
quia facultates sufficiunt
li. e. c. cum ante Electi-
onem lic. non sit infra
tempus ordinacionem
li. e. Si ab eo l. vj. et
de prebendis Quia patronus
l. vj.

De concessione prebende vel ecclesie non vacantis

Dictum est supra de institutionibus Sed quia se-
pe instituuntur quibus ec-
clesia vel prebenda non va-
cante Videamus de tali con-
cessione Videamus que preben-
da vel ecclesia dicatur non
vacare Et nunquid possit
concedere vel promittere non
vacantem Et infra tempus
vacationis conferri debeat
Et ad quem potius conferendi
devolvatur Prebenda

Vel ecclesia dicatur non va-
care cuius adhuc vivit qui
fuit canonice institutus li. e. t.
c. ij. et c. sup. inibi et ij. q. i.
Non [illegible] non resignaverit
in manu superioris ar. li.
de renun. c. i. l. vj. Vel non fuit
privatus licet tamen depositus
aliquis hoc ignorans de p.
qui Quid dicis quod assecutus est in
instituere Deponit aliquis hoc igno-
rans in loco eius substituit
et stetit in possessione per x. an-
nos [illegible] sit ad alium pertinere
[illegible] Sed tunc et illi re-
stitue dic ipso quod [illegible]
quod condempnatus non appel-
lavit infra x. dies alium
eligerit sive et ita insti-
tuerit in medietate xxiiij. q.
Dudum et si per x. dies alia
fuit instituta institutio Preterea
hic de vacatione li. vacat
de iure non de facto li. e. in
unius Prebendas vel ec-
clesias non vacantes pre-
latus promittere vel concedere potest quod
ipse est super his li. e. proponit
et c. ii. et ac non pote-
st de prebendis dilectus in in-
servare ut sibi primam
vacantem [illegible] de cetero
l. vj. Non potest prelatus
alicuius alicui promittere
quia poterit prelaturus vel
tunc familiaris se obtulit
lic. olim possit li. e. Decretum
quia multa mala inde
sequuntur eo quod de morte
libenter curent inducere. Quod
de talibus promissionibus multum
valent nec ad eas tenentur obligari
li. e. de cetero de his l. vj. Preterea
lic. in ea tamen apostolica sedes
ut aliter providentur de di-
gnitate de prebenda vel ecclesia
quam duxerit acceptandam
eius super hoc [illegible] ex-
pectantibus sibi datis in gratia
[illegible] in ill. scilicet concessio-
nis aut [illegible] presentis

vacat conquirere . Decretalis
non valebit . ut e . ti . eo . capitulo de
li vi . Infra quod tempus debea(n)t
conferri prebenda vel ecclesia
dicit quod prebenda vel ecclesia
infra sex menses post quam va
caverit . alioquin ius acquiren
pertinet collacio superiori potestate
conferendi ut e ti . nulla . Nam
capitulum sede plena intelligitur
vacare ut e ti . Cum de sex temporis
sex mensium non currit a tempore
vacacionis sed a tempore scientie . ut e
quia de ignorantibus iuris qui
cum nescitur et sic ea
potestatem non habet ut e li vi
Eidem . Et post casum certum qui
ex ignorantia nescivit de ignorantia
non currit tempus . li vi . Item
non currit tempus superioris
illius ad quem spectat
collacio ordinaria si ad culpa
sua est suspensus vel
excommunicatus dum tamen non sit in
mora petendi absolucionem
neque currit tempore quo vadit
ad curiam et venit . Si
impedimento legitimo detinetur
ut e li eodem . Si vero esset
negligentis et iperitia tenetur
Si quis et co de rescriptis
Si autem . Si inferior post tempus
elapsum potest eligere illi
ad quos pertinebat ante
dicit quod non et si eligerent
non tenet electio . Et de
supplenda negligentia prelatorum li . et capitulum
ut a prelatis dato habere
quod libello dantur de
decimis donationem . Pro se
in parte quod ante infra
Et elapso tempore semestri
elige . Et ille ad quem
devolutum est potest eligere
in nulla ecclesia assumptione
petitur ut e c ii et hoc in
locum habet ubi sunt
distincte conferendi et eligen-
di alienorum et similibus e

capitulo . Nec hec locum in Archi-
episcopalibus ecclesiis et ab-
batialibus quod in istis minus tempus
datur . ut e tamen nec semper
et de electione ne prelatione eam
dirimitur . Et presuppositum
nota quod de intelligitur presum-
tionem li vi . Verum dicit se
de ecclesia vacante si pertinet
ad ad personam ecclesiasticam
pertinet ut e c ii . Et cetera
si ad laicum quia hic non
habet nisi quadrimestre
tempus . Si laicus et c
Si laicus quoniam li vi
de hoc dicit quod ibi est tempus
Si potestas conferendi pertinet
ad episcopum et negligens
fuerit ad capitulum potestas
devolvitur . Et similiter
si ad capitulum et sint negli-
gentes ad episcopum devolvitur
Si vero tam episcopus quam
capitulum fuerint neglige-
ntes tunc ad metropolitanum
ut e nulla nisi Item
esset si coniunctim ad episcopum et
capitulum pertinet et alter
esset suspensus ut e ne se va-
Si ad episcopum li vi Si ac-
pertinet collacio ad episcopum
cum canonicis vel non de-
volvitur potestas conferendi ad
capitulum ut e ne se va . illa
et ii de suppl et capitulo
li vi dicit ut e de suppl
prelatorum . Et sic in Ne sede vacan-
te aliquid innovetur Rubrica

Nisum est supra ne pro-
vacat ecclesia vel p-
rebenda diu remaneat
vacua vel conferatur . hic
nunc prohibetur ne vacan-
te statu in aliquo innovetur quin
dum vacat . Vacat sede
vacante non sunt alieni
de rebus ecclesie aliquid dis-
ponere vel alienare ut e
li vi Si quis et cetera
ut ecclesiam sit ecclesia quoniam

dic si vacan alique
incurrit
de hijs que fiunt a plato
sine consensu ca

m

Cum ea vacante inchoasset
ammonicio qz non hz desi
speciem . l . c . cum ilz . Nec eciam
res aliqua pt alienari
de rebus nostris et non alias de
dum . si . vi . Ymmo ita que
plura fuit ad platum seu
titulum vacante ecclesie quod
fieri non pt . l . e . illa . dic
ex de insti . et si capitulum . h . vi .
que omne fructus et ma
chamus debent fideliter
successori reservari . xii . q .
ii . si quis presbiter . ex de
offi ord . cum . h . vi . Item
capitulum non pt alicui dare
licenciam transeundi ad aliud
ecclesiam . ut ibi eligatur .
. xxi . de simonia . Item
vacante ecclesia non curritur
ei prescripcio . ex de prescr . c . i .
z . i . de heremita . Item
si episcopus fuit heretics ex de
heretic . c . i . Item non curri
tempus contra ecclesiam si episcopus
est suspensus vel excom
hz hoc quia dimisit se
Item tamen sede vacante
pratis et fiscalia episcopi de
volvuntur ad capitulum quod pro
curare . l . de hijs ad abso
lvenda impedi et ex de ma
et obe . hijs tamen . Item pt
capitulum absolvere ab ecclesia
continuatorie sine mrit sine
homini in hijs casibus in quibus
possent episcopus si viveret nisi
reservatum fuit ad apostolicam sedem
aliud modo ex de . maior et
obe . quali . h . vi . Item
pt confirmare electum in abbas
electus vel eciam infirmare
ex de ma et obe cum olim
et pt eciam admittere et
instituere presentatos ad benef
que vacancia ex de instit
si capitulum . h . vi . licet eciam
beneficia de consilio epi
essent conferenda . l . e . Item ad
eum ex li . h . vi . et addo quod
ex de neglig . prela . c . cum
eam percandiacio . Item

cum sede vacante . decanus
moriatur et quod alius
in decanum eligatur . quod quod
confirmabit decanus quod ad
episcopus et non capitulum . lxiii . di .
statim tamen . l . e . illa . hostiensis
et Iohannes dicunt quod capitulum
confirmabit ex de ma et obe
cum olim et de hijs . Item ad abso
lvenda et ex de instit et si ca
pitulum . h . vi . ymmo capitula so
lventur de alienacione pro
que fuerit prudian episcopo
Item pt invitare episcopos ad
celebrandum ordines et dicos
ordinandos et alia iura que
pontificalis . Item ubi dig
nitas subest pt eciam
possit ecclesiasticam in
si hoc sit de consuetudine
approbata . ex de ma . dilectus
ex de off ord . Sicut canonica
h . vi . Sequitur De hijs que
fiunt a plato sine consensu capli

Quia institucionem
et collaciones decanum
dam et sic fecit consilium
requiritur . l . e . quanto . Videndum
videndum est in quibus requiritur
consensus capituli et in quibus con
silium et quibus consensus
non est necessarius . Circa Con
sensum autem capitulum requiritur
quod platus et capitulum circa
sua omnia tunc nec tollere
nec consequi rei nec aliud
pt quod platus sine con
sensu capitulo in capitulum
est suspensum nel singularis
esset tunc episcopus posset
sine consensu capituli bene
ficia conferre ex l . pro . De
his episcopi . i . h . vi . si in
ecclesia aliqua ubi capitulum
non est suspensum persentur
quod consensus intervenerit non
capitulum pro parte quod maior
pars non consensit tunc irr
itabit quod fecit et platum
ex de his que fiunt . Item cum
si omnia sunt divisa
de consuetudine sibi
per contractus solennes
prescribatur per episcopum sup

sequi ptel anqz no ouisint
asensum ul si hz aliquod
pulegium ei statutum 18 cu
nosatur insi Item e quo
ad obligatoem ecce .i. agni
ci etz de fideiussi qz asensus
sit qz no pt obligatur sine
consensu capli Item in
alienacoibz possessionu 18
t i z t in ma aplica q ulz
et malienacoe rem ecce
murat maior dog x q ii ii
ms parrani Requiruntur
eciad op onus consenciat sit
b d pb tao Item no pt
diminuere decimas rig
adhc ut alij ecce conferat
sine licua spe ul maior
pcis capli ecia d assessu
prom 1 e ma et pastoral
de ulty et no ol t i erge
hic vnire nec diuide pt
sine assi capli 18 n titulo
ler. Non alij dudum qz
vero nec aliqz aliud ali
enare no fiq et e aliena
ciones hie e vim si impetrum
fiat alienaco Secus
ad tpus Cum quecunqz ulz
a tpe dicta vel facta
sunt a plato sine conse
capituli valeat ul contra
refert vim quarum de iu
dicabilibz et posset simul
cum caplo quo ad sufficie
ciam ul limitacoz asensu
capli requiritur b d via
obe t ulz ¶ Si aut agit
extra iudicium et hunt dia
diuisa quilz pse agit et
conueniri et vendi bn
dimitte palio b d ko
doctu insi ¶ Si vero
oia hunt coia pstatutis n
suo et capli eciam si conse
ipiq agit et defendit et
constituit pcuratorem ii sit
insptam b d rep dotium
libri v. Cum qzo Si de
delictis pena tenet ac
torem nec extenditur ad
alios 1 t x q ue sint ¶

Materia

Sequitur videre in qbz
assensus capli requiratur
Nam si bona sint diuisa
ipse solus pt instituere et
destituere personas sic in
dz hoc facit de qbz sup
se dicitur et quo Item
t ordinacoibz e necess
sarius xxiiii di Episcopus Item
in decimum e iui alium ven
ditacoe xv q vii felix et s
episcopus Item matrimonia
libz z pecuniarias solus
pt diffinire sicut qsue
tudo ecialis apparet 1
d assensu e i Item in qui
rendis corrigendis z pu
niendis excessibz subditorum
no requiritur consensus capli
dn in pt per consuetudo
lenu scripta 8 d qsuet
ude 2 li vi Item in qbz
no est necesse consensus
capli vide in penultimi
z t vtilibz alienadis
z similibz fugitiuis in q iii
ualis z e se z x q ii ca
pellis insi Item que dn
p me et modice forte
si no excedat summaz x
sol xii q ii Et quos de
suis Vel dic et me
lius qsuetudine ecce z
facultate ecce et rei ue
dite ul date quantitatem
attendendam 1 de donatoi
ecclm Item hic requirit z
assensum in illis que no
ali et e d Saniuntur vid
Item si ad tpus conferat
beneficium sufficit assensus
tacitus licz no expressus
1 e t ii z sic expresso ul
tacito pt donare ad
vitam ubi bona diuisa
sunt ex 1 e ma a qzo
Item si ep decima de
finicatis ab antiquis in
fendi et vult conferre
laici ecce sufficit consen
sui sine caplo ptibilitu
donioneduz est ut pptue

de hijs que sunt a maiori parte capituli
de rebus ecclesie alienandis vel non

Late asserit consummat se cum apa
sua ymma vero est et ultra
Item ut saynus dicit super pro
uatus alieni et ecclesie
ad inuicem par cum nisi
et multis
De hijs que sunt a maiori parte capituli
Rubrica
Ostensum est quod negocia
specialia consilio ca
nonicorum sunt facien
da quando ea que absens ca
pitulo sunt irrita statis
capituli sequitur. Videndum
est de hijs que
sunt a maiori parte capituli
et est regulare vincit
ea que sunt a maiori parte
capituli a toto capitulo sta
intelligitur se c. et ult.
in aliquid sit quod plu
ribus non ut collegiis sed
singulis tunc quod sit a maiori
parte illorum nichil
valet nisi omnes consentiant
ff. de iure iurando
Si vero sint plures ut
collegium distinguitur aut
aliqua sunt facienda contra
collegium ut alienaciones
electiones et similia tunc
valet quod maior pars facit se
ci dum tum absentes voca
tur et consentiendum sit quod non
debeant vocari ut de elec
quod sicut et c. venerabilem
de sup. in eccl. c. ui
Si quis non sunt facienda
communitate distinguere aut
vult capitulum facere constitutionem
aut aliud. Si capitulum vult
facere constitutionem per dum tum sunt
omnes presentes quod si consensu
tum alios presentes impendi
tum absentium nichil consti
tuere possunt ut de consti. cum
et c. cum ea. Si circa alia
vero negocia adhuc due
partes debent esse presentes
et tunc vincunt ut ff.
et pause ff. de ex. ab ord.
faci. l. in Si in eleccione vero
ipse vocantur quod due partes

Conservat ut de elec. lic. ec
clesia est. Item maior et
sanior pars capituli dicatur
illa que in nititur maiori
racioni et pietati ut de elec. ecclesia
et propter presumitur nisi contra
probetur lex de multis et
ecc. c. et quod sit a maiori parte
cum pinah. l. et c. i et ult.
quod hi Non licet in clau
sulis tamen que non opponere
ymmo facienda est copulatio multi
ad ipsum et c. ad hoc
c. in ad min. ut dicitur de
de elec. c. cum est de sub.
De rebus ecclesie alienandis vel non
Ostensum est supra breui
ter non vacanda multi
ce ostendam. Rubricam
huius tituli in quo ostendi
beneficia vacantia esse sine
diminucione aliqua conferenda
Sicut patet et cum ea
ergo notabilia et in glossa c.
Primo notandum quod Quid
vacatore multi et accepta
et hec est generale ut supra in l.
c. de manifesta c. tum quod in
ipsis quis vim in hac re
gula ymideam casus ani
mantur. Primo si suspecta
scriptura in medio prestatur
ut de plac. subitura. Si
Secundo si testis per fuit
et vacillauit in iure ut de
test. multi c. et de personis super
hijs. Tercio si tutor suspectus
est de suspect. in
l. in quolibet. Quarto
si maritus accusat uxorem
de adulterio et exprimat
de lenocinio ff. de adult. l.
ci. Si in publico. Quintus
si maior requirat actore cum
minori ff. ad turpis. l. i et ii
quod in est notum et de aliis
c. i et ii. Sextus si in ma
nifestationis cognouit dec
minime de adult. qualiter et
quando et c. Inquisicionis. Septimo
si infamatus desiat purgatio
nem de quod hec et in
famati de leui. de spons.
ex singulis inspi. et super

h

Octauo si omen est noto
rium ut in q. i. Demanifesta
sta et l. d'atar evidencia de
hyt ꝓ de elec' cle' et in q.
notorium Nonus si cor
rupit testes adu'sary ut q. vij
q. tua v. Si quis aut de
ni'g v' amodo deportaunt
litt' sigillatas nomine ma
ioris ptis capituli ꝯsuetudinis
ac mor' ꝯstitutꝫ ꝫ d' testi
bus et ꝫ d' ꝓba' tho
Videamus ubi qs invenit
sibi actor iudex et test
ut ita ad certa pena ob
ligauit sponteneta volun
tate ꝫ de cle' cu. dilatus
ut. Secundo nota q. ac
tore no ꝓbante reus q. conua
tur et si nichil ꝓbauit
debet absolui Dic vij
ut actor / Hec regula
fallit xv casibus Primo
qꝫ racone ꝓsumpcionis quia
cꝫ tussfecunt ꝓbaco ad reu
ut hic et ꝫ de pan' com
sumacoe et ꝫ p. in i'do
s. ut Secundo cu actor
fundauit intencom sua de
iure cu c. di. contra mo
rem et xvi q. vij omnibus basi
lice et ꝫ de ꝓsumpcione c. in li
vi Tercio cu reus ꝓpore
sumit onus ꝓbandi ff de
ꝓba. cum Quarto i toribus
iudicys utriusque ꝓbacio
auditur ꝫ de ꝓbac. ex tuo
Quinto cu ut'que dicit se pos
sidere ꝫ d' ꝓba. lege ff de di
uidentibus Sexto i crime fal
si utriusque testes audiunt
c. d' falsis ubi Septimo
in crime lese maiestatis
et in sacris offitis et impdi
cacone pace et in ad petitum
utriusque testes audiunt et
c. d' accus. fallacat ut
Octauo pmittis actore ut
ferit onus ꝓbandi i reu
ꝓpria si pupillus ut mi
ut mulier repetat soluum
tamquam indebitum ff d' ꝓba

ꝓtanum in debitu q. Nono aut
Nonus ꝓpt delictum ꝓpnis
rei transferunt ꝓpriis onus
ꝓbandi quia ꝓbata solu
con si reus negauit renu
ꝓbat debitum recepisse ff
d' ꝓba. ac de indebito te pri
et de pol. l. qui Decimo
i negatiua que non se hz
affirmatiua implicitam
que actio ꝫ ꝓbari s. de
cimi Sup hac ut s. de
fensiones adicit dilacoes et in
li. Undecimo Item nunc
ita negatiua i ꝓnos
ꝓt ar quis negat homi
nem sui ut dicatur infra
ꝓdicta ¶ Duodecimo ꝓpt
humanacio no inuasis ꝫ
d' ura caeli c. ut Ꝺno
decimo ꝓpt humanacio no
veniunt infra annum s.
ut hic no quia qui q. ꝓmalis
Quartodecimo q. quis negat
iudicis in ar dicatur ut po
tens esse ꝓiurator ff d' re
iudicata no potest esse
testis ff d' testi. l. ut ma
trimonium ꝯtrahe | q' ꝯsensu
apt ¶ Decimo quinto ꝓ
ceptio ꝓ actore ꝫ d' ꝓm'a
incontinencie et de men
tum ¶ Decimo quarto
ut ut ingenium acquisiuisse
aliqd' dedit in actum ff
de ben. s. s. sup vi xxt viju
quanto ut ꝓlatu de condic
tione c. de cris et cle' Ca
cioque et ante liuaz tu si
debet hoc ꝓbare cu ut ut
ꝓsumpcio sit contra ipsos
Tercia Regula Reg
ulacia sine diminucione
aliqua sunt extendere ut
hic et i q. in de quis ꝓba
dat et i dicta ꝯmissio
apte ita et c. ꝯsumunt
et ꝫ de ꝓben annuale
Demochio et c. Orig'ch
ut dicto sup hoc sicut est
qs l' in d'ra inspicit cum
ut camorare tempi pri
cauonia ultra donum ꝓpna

de reliq(ui)s et alio ul(timo)
uo

Recapientes etiam tractare in
telligu(n)tur quod dare ius de
nouo velle tractare q(uod) in capit(ulo)
cu(m) electo et extinguuntur ut
defuncto d(e) d(ecimi) p(rebendi)s dilecto q(ui) i(n)
v p(ar)te. Si vero sit d(ict)a im
mediate ius tractare in
aliqua eccl(esi)a constituta te
s(ed) h(abe)t eccl(esi)a apposita sit q(uo)d si
q(ui)s contra fiat no(n) valeat
s(ed) ius affirmatiu(m) e(st) p(ro)cede
ap(ud) n(on) in(n)ovata ecclesia
h(ab)ea(n)t duo expectant(es) non
valet receptio d(e) d(ecimis) p(rebendis) di
lecto q(ui) i(n) v(er)si(culo) forte etc. Int(er)
cetera n(on) s(ecundu)m s(upe)r p(re)cedere
nezit d(e) d(ecimis) q(ui) s(unt) in eo(dem) c(apitulo) s(imi)li
vel n(on) h(abe)r(e)t fieret aucte p(ro)p(ri)e
q(uo)m d(icitu)r h(abe)re eccl(esi)a faret ille
to(m) l. d(e) v. s(upe)r f(acere) n(on) ult(erius) q(uo)d
p(ro)p(ter) s(e)p(ar)a(tu)m ill(u)d dispensare
de d(ecimis) grassi p(rebendis) posuit
¶ Si v(er)o no(n) sit apposi
ta eccl(esi)a et nulla p(re)benda
vacat no(n) h(abe)t q(uo)d recipi ¶
Et si tamen recipiant
aucte p(rim)a valet receptio
s(ed) videtur renunciasse c(apitu)lo
p(r)imo ¶ Demu(m) s(i) libere fa
cerint aucte p(ro)p(ri)e q(uonia)m tu(m)
nichilo(m)i(nus) ius ratu(m) re
manere. Sic loquitur
d(e) d(ecimis) p(rebendis) p(er)illorum et d(e)
consti(tutione) eo(dem) c(apitulo). Recapitur
ali(quis) impetrans s(e) in p(ro)p(ri)o
facit in electionem d(e) c(apitu)lo ind(e)
re intrante alio no(n) ut d(e) d(ecimis)
p(rebendis) constitutu(m) q(ui) i(n) ex(tra)
aliter p(ro)p(ri)e i(n)tell(igitu)r esse
constituta eccl(esi)a in intrante
d(e) d(ecimis) ind(ic)ti Venientes e
tc. quod dare ius de nouo
tractare q(uo)d extinguitur tu(m) d(e)fu(n)c
to ut dictu(m) est supra h(ic)
¶ Si aliqua ibi vacet vnic(um)
i(n) danda e(st) et intr(a)re
ut h(abet) c(apitulo) d(e) d(ecimis) p(rebendis) dilecto
q(ui) i(n) v. in e(ccles)ia. Item cu(m)
duo ad vna(m) vacante(m) rec(e)
p(ti) sunt s(i) recipientes no(n) inte(n)
d(u)nt quod dare ius d(e) nouo
tractare no(n) valet receptio ne
s(ecun)d(a)rio s(ed) q(uo)d i(n) c(apitu)lo diuidat(ur)
p(re)benda inter ipsos. Hoc est

gra(tia) canonicu(m) tantu(m). Si v(er)o in
assignatione alius sub expect
tatione remanet q(uo)d c(on)tra
q(ua)l(ibe)t lat(us) est et melior q(uam)
ius ip(s)i(us) eam d(e)bere ad quod
duos recipere intendunt
p(r)imu(m) est. Et sic ip(s)i intendunt
d(e)m(on)stratio no(n) p(ro)p(ter) i(n)t(er) q(ui)
loquuntur. Sic intellige
s(upra) d(e) p(rebendis) dilecto q(ui) i(n) p(ri)n(cipio)
v(er)s(iculo) p(re)terea et c(apitulo) tue et c(apitulo) maio
ribus. Et si maxime q(ui)dam
ius de nouo tractare et d(e)
missa sit certa p(ro)babili et
p(re)benda dimissa duobus
sufficiat valet recepcio or
secu(n)d(a) s(ed) d(e) p(rebendis) vacare v(el)
n(on) rac(i)onabilit(er) s(ed) in h(oc)
casu p(otes)t fieri contra q(uo)d alt(er)
s(upra) d(e) p(rebendis) maioribus et alio
de recip(ien)tibus p(ri)m(o) q(ue)stione
Aut tu(m) recipiunt(ur) et
no(n) h(abe)t in eo(dem) c(apitu)lo
instruct(is) s(upra) d(ic)t(o) c(apitu)lo no(n) p(ro)p(ter)
eam ad h(oc) r(esponde)t d(e) p(rebendis) s(ign)ificam(us)
Aut tu(m) s(ed) ap(osto)licus q(ui) i(n) ipsis
r(e)c(ep)ti ult(im)o. Et s(i) recepto
no(n) fit certa n(on) rac(i)onabil(i)s
p(re)benda dimissa no(n) suffi
ciat no(n) tenet receptio s(ed)
d(e) p(rebendis) Relatu(m) et dilectus
l2 v. grassi p(rebendis). Si s(upe)r
no(n) tu(m) s(ecun)d(ari)o tu(m) i(n)d(e) recipi(en)s
tenetur reintegrare p(re)
dam s(ecundu)m d(e) p(rebendis) vacare v(el)
p(ri)n(cipio) v(el) h(oc). Ubi v(er)o certus n(umeru)s
canonicorum instituto est
p(ri)mo p(ar)te n(on) affirmatio
aliter p(ro)p(ri)e i(n) intrante
dic ut d(ic)tu(m) est q(uo)d no(n)
e(st) c(er)t(u)s ius constitutu(m) d(e) s(upe)r
dictis notabilis q(uod) intelli
gi(tur) de nouo creari in
eccl(esi)a que certu(m) h(abe)t n(umeru)m
qui non possu(n)t d(ic)ere assign(ari)
P(r)ima q(uo)d p(ri)m(u)m ius constitu(tu)m
vaca(n)s h(abe)t no(n) intelligitu(r)
Demu(m) ipso Secunda
p(r)ima p(ri)m(u)m capitu(lum) cu(m) electo
s(ed) no(n) definit tu(m) defuncto
et sic e(st) reale. Tercia
q(uo)d ai p(ri)mo s(ed) valet certa
s(i) no(n) intellexit certu(m)
Quarta q(uo)d i(n) p(ri)mo no(n)
loc(um) eius equalem. Si i(n) s(ecun)do

Notum habet e d'gress
siben expte Conanis bon
siaa sin diminuitoe gsten
di debeant ut ibi placuit
eu capla silo nec tu ro tui
dz dare liute collo pro
insta ea et eua neatavi
pote ppt debita magna
ul fenerea adipnb li
cite retine pncta bnsi
ty vacadit et esta
Nam possent eccia plo
destrue solum d disti
eu accessissent sim hosp

De rebus ecclie alienan-
dis vel non

Dictis de spualibus rebus eclare
sq' psequendo Nunc
de rebus tpalibus audiet
quia res eccliastice no
lintis acleps alienatur
Ideo d'acen alienatoe vi
deatur Primo quid sit
alienatio Que res possit
alienari Et quibus ectis
Que sit forma alienacii
Que pena male alienat
et recipientis Alienacio
e omnis actus p quez transfer
dnium & dsfinit de li
ff d' vb' sig' alienacois
Sz hic largissime accipit
quia verbu alienacois
hic cotinet donacoz dona
com vendicom pmuta
com et emphitheosim ppe
tuu cotractu se nulli
Alienacois et ip de deb
tatoe et gditoe intelligas
ptua si ho se ad audias
ecima adipnt no phibetur
de lo ca vra Alienari
vero pnt aplato res mo
biles que snado snari
no pnt admister tutor
& d'adm tu lor qne ifs
deatis in de re i mobili se
nulli Item res no sacre
si ca subsidia Sacre vero
et religiose no pnt alie
nari titulo vendicois ff

de gtrahen emp et vend'
lisi homis liber insecant
cu vniversitate de tpre pa
ochial Vasa aut sacra
in sua forma pnt vendi
alie eccie ul cotlata aut
x q ii hc ius et xii q ii An
tiqui pnt in vasa sacra
laicis in pignore obliga
ri de pigu c i et iii Ves
timenta vero ecclastica
layco vendi no pnt de
q de i ligna Item terras
modicas et vineas mo
dicas pt epus solus ali
enare xii q ii decrevkas
Item si viles essent
xvii q iiii qmcuq Item
cas qmbs res pt alie
nari ut aliqui assigna
uerunt Sz pnt b i inter
ad gtinor reddnci est aut
alienatur ca neatatis
ca utilitatis a ca i como
ditatis ul ca pietatis Ca
neatatis ut qn debitum
urget x q ii hoc ius Ca
utilitatis qnia pt alienari
ut meliora ppriat xii
q ii Item Sine except Ca
i comoditatis ut qn pdia
e tribus onerata x q
ii terrulas Causa pietatis
ut ppt sustentacoz paupz
et redemptioz captivorz
xii q ii Aurum Item Dmt ca
cau ad duas que reducu
sz utilitas ul neatatis
ut d'apslio fem et epi
in solemnitate se quen
li vi De solempnitate
sequitur in q s pe qsferma
alienacoi & in primo res
mobiles nec consecrate post
qsecrate et ultimo res i
mobiles ita q apponat
venales et plures offerri
deant x q ii hoc ius Do
nacoz comutacoz ul ven
dicoz epi no valz nisi
cu assensu capli et lra
subscripcione Et d' hijs

que sunt capitula et extra de his que fiunt
a p(re)lato sine consensu capituli
de alienationibus. Abbas preterea
non potest alienare sine consensu
capituli et conventus xii q ii Abba
tibus et maior c. i § q(uod) dominus et in
Item episcopus non potest alienari
res ecclesie prochialis sine
consensu sacerdotis vel etiam
ab vacante x q ii c ult. Item
etiam heri heri ecclesie vel
tere vel communitate et consensu
consensu patrum ambarum ecclesiarum
et quod res alienatum est ab
aliquo per abbatem vel aliquo
superiore tenetur ut supra Si quis
presbiter et in sententiis xii q
ii ne liceat et etiam habe
actionem contra possessorem rei
absolutam contra alienatorem
si est solvendo vel in rem actionem
contra possessorem xii q ii apostoli
cos et sunt in vel in i in c. ult.
Sed per optinet contra eum
alter liberatum de eo propter
fundum est l i ff. Si plures
sed per conveniat unum non sit
ei prejudicium quo ad alium
sola enim solutio imponit
ei plenam ff de deposito l i §
Si quis et ei in vel in ultima
Sed unusquisque tenetur etiam eodem
actione suas solvere contra
alium neque enim conveniat
ex delicto vel maleficio non
per petere cessionem actionum
ff ad eum tunc Si plures
Pena male alienantis
cuiusdam ... est deposito
si auctor xii q ii indemnitatem
et ... vel clericus ... ne
... alienator ut
Si ... clericus
quod ... et ... potest pena
... ut non deponatur
... dicit ... lig
etiam reddat in ... pretium
non evadit penam ... pretio
sed evadit solvendo penam
... xii q ii ...
... et ... de
solutione Si quorundam ubi
dicitur qui obligat etiam

suspensionem est ab administratione
spiritualium et temporalium ipso iure
et ita intelligit c. illud ut supra
Si quis et dispensatio fiunt
in illo c. si ... sicut
ut ibi in ... ...
...tus potius parte ... Ad
quam ... res ecclesie contra
debitam formam ... ut ...
stituatur ... in fructibus
sed non habet actionem ad ...
etiam ad ... ...
xii q ii Nec liceat et x q ii hoc
ius Si in habuit emptor
bonam fidem habet actionem ... ali
enatorem ut supra ad audientiam x
q ii ... et in ... de
rebus ... non ... est
... Si vero fuit male
fidei emptor non x q ii ...
... ... x q ii hoc
... sibi ... emere
... ... Si ...
... dicit ... male fi
... ut ad audientiam. Item si a
Rege quis petat bona ec
clesie vel recipiat non tenent
et ... ecclesie ...
facultatibus ... ...
... excludi ut ... in
... vel alterius laice potestatis
ut supra c. laycis. Explicit

De precario Rubrica

Dictum est de alienatione
rebus in genere Et
quia precarium est species
alienationis ... de eo hic
subiciatur Et videndum est
... quid sit precarium ...
precaria et precarie Et que
... sit inter ista ... quibus
rebus et qualiter con
stituatur et quibus modis sol
vitur. Precarium est
quod precibus petenti ad ute(ndum)
conceditur quamdiu is qui
concessit patitur ff e l i et ...
c. ult. Precarie dicun
tur ... aliquorum usque ad
... contractum ...
... Precaria dicitur
donatio ad preces facta usque

h ...

Ad mortē ꝯ acapientib anq
ꝯtractꝯ nalis est et i noīa
tis xyiiii ꝯtrarie et ꝯ ec
ulc ꝯ s ult Item dicitur
precaria ꝯcessio vsusfructꝯ
ad preces facta x q ii precarie
Et dca est iuā hijs qua
pcarium pt quandocūqꝫ vo
luerit revocari Precarie
de pignoribꝫ i ꝯcessum pur
revocari Et precaria quo
atur homi nō transit ad
hedem | vnde sicut enim ꝯtra
ria trāsit qua lege e capt
Vim sicut ꝯmorit homi
ꝗ velt revocari sicut ne ꝯ
tinuit pꝯ lustrū quinqꝫ re
nascitur Rin sit ego nō
atur ai velt finit actor
in paric si clapso quinq
uenio pstant intelligi
ꝯtractꝯ renovari ff e in
ꝯtrahentꝯ Consistit au precar
tum in re mobili ꝯy i
mobili et ꝯtinentibꝫ in
e mꝫ ꝯtrahentibꝫ ut ꝯsuind
huen ire ad nm aqua hoc
ut ul ut intectu tignu
ꝯ palliatiōni ꝯ inuisam ha
beat ff e l ꝯ s ult et l iii
in impri Item in re ꝯ
nō ꝯsistere precarium ff e l
iiii q̄ Item si rem suā tu
debitor pignꝯ rogat precario
creditore possidē ff e Si
debitor bone possessionis et
nō ꝯpetere ff e ere ꝯ ult
Item tū ille qui rogat pca
rium quia qui ꝯcedit possid
tamqꝫ simile et alr nalid
ff e l et hec ꝯ ple Et duo
in solidū precarie possidere
nō ꝯnt ff e duo t ꝯstitui
ꝯ precariū in eum ꝯstinaz
ꝯ nō deliberatum alī ꝯdep
habitur qui actoꝫ ꝯsunt
ff e ꝯsitum ꝯ aliqꝫ cde
Constitui precarium inter pntes
et absentes et etiā p̄ ꝯplaz
ff e precario Interdicto precario

Durante ꝯ rogantur ulterius
tempus nō indicitur cum pos
sessionis nec dicitur ꝯ
precarium ff e Et si manda
Commentum precarium et co
modatum qui rem commodat
rem suā sic commodat ut
nō faciat eam accipientis
sꝫ nt pmittat ei uti re co
modata et sic renocari pre
cariū et comodatum ff e l i Et
differunt inter ꝯ qꝫ comodatum
nō renoca i intempestive ff
comod l comodati ꝯ ꝯ
Dicitur usus pro vsu ꝯ ꝯple
tum ut j t ꝯ e v mod t si
Precarium vero quando ꝯ vo
luerit renocari etiā si ad ꝯ
terius sit ꝯcessum ff ꝯ tū pca
rio l le e ult Item qui re
cipit comodatum tenetur
de levi et levissima culpa
ꝯ commod e ult i tu Sed
qui recipit precarium tenetur
tm de levi ff e ꝯ quesiui ꝯ
illud Desinit au precari
maior modis quia primo
obitu eius cui concessum
precarium finitur et nō ꝯcedet
primo ad hedem eius ꝯ ꝯ
sit transit ff e tū precario
ꝯ precario et ꝯ ipsi n hedi
ꝯ ꝯcedunt ut ibi
dicitur ut ibi ꝯ et ꝯ ult
l t Secundo finitur si
ꝯcedens precarium rem alie
naverit n voluntate noui
domini res illa remanet
penes eum ff e quesivi
ꝯ qꝫ ait et ꝯ illud et ꝯ
ult n t Tercio solvitur
precarium pignoris debitore
solvente pecuniaꝫ debitori
ff e si debitor Nam creditor
vendere re potuit et etiā i
ꝯ tempꝫ si dꝫ renocare
voluerit ff e ꝯ precario nō
ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ res alie
na precariam aliquā in
ꝯ duo dominium ut ibi de
et ꝯ e ult ꝯ ꝯ cum ipsum ho

De Comodato
Rubrica

Quia contractibus re-
rum contrahitur de
quibus dicere cepi-
mus quedam gratia accipientis
ut comodatum Aliqui gratia
dantis ut depositum Aliqui
gratia utriusque ut emptio pig-
noratio et pignus Ideo pri-
mo omnibus est videndum Et
primo de comodato quid
sit et unde dicatur Quo-
modo constat Quis possit
comodare Et an et quando
comodatum Et utrum culpa
vel casus fortuiti debeant
imputari Et qualiter
extimatur Quod Comodatum
fortuitis casibus quando accidit
in comodato Videndum est
quod si casus fortuitus Casus
fortuitus est in oportunitate ca-
dentium quem precaveri non po-
tuit ut incendium Ruina
ut sepius incursio hostium
ut in l. predictis et de heredi-
tate Videndum est
qualiter ista veniat in como-
dato Dicendum quod si in gratia sui tan-
tum comodatarii accepit
tenetur de dolo et lata
culpa levi et levissima
ut l. i quia qui tenetur de
levissima multo fortius de
aliis et sic de singulis atten-
dendo quod eo quod exacta di-
ligentia equale in rebus
suis debuit exhibere
ff. e. In rebus ymmo non suf-
ficit talem adhibere diligentiam
in rebus suis si alius di-
ligentior custodire potuit
ff. e. Si in ceteris et comodata
ff. de act. et obl.
l. i § is autem quod Si gratia dan-
tis comodatum detur tenetur
tantum de dolo et lata culpa

Comparatur ff. depo. quod
una in mihi casu de levi
et levissima non tenetur Si
vero gratia utriusque tenetur pro
dolo et lata culpa et
levi ff. e. In rebus § sed
l. Si ut certo quod videndum
infra Quod Casus vero fortui-
ti qui previderi non possunt
nec veniunt ut e. l. i. et de
heredibus Debent enim ista
tria scilicet culpa precedens et
mora aliud inducatur se-
cundum ut l. et ff. et ff. e. In
rebus Culpa potest imputari
ut si cum comodata re
misit ubi non veniret pro-
fectus ff. e. quam non tantum
ydonea Et secus si pro
ydoneo licet contrarium evene-
rit ff. e. argentum et
de pignoribus Cognitores Expedito
vero propter eum casus fortui-
ti ut § et e. ut et e. l. ita
quod casus fortuiti specialiter
exprimantur ff. Si quis caut.
Et si quesitum Mo-
ra etiam imputatur puta
si mora fiat in restituendo
ut ff. e. et hoc intelligendum
est si apud comodatori-
um fuisset ad quod pertinuit
ff. de i. et ut in l. ult.
Res comodata debet reddi
in pristina causa alias quantum
interest condempnatur Nam
reddita non videtur si de-
teriorata reddatur ff. e.
Si ut q. i.

De deposito

Dictum est de comodato
quod quidem sit gratia susci-
pientis Nunc de de-
posito est agendum quod fit
solum gratia deponentis Et
primo quid sit depositum
et unde dicatur et quibus
rebus constat Item pro
deposito teneatur culpa et
dolus vel casus fortuitus de ...

Materie tenemur. Quando
possit revocari. Et qualiter
restitui et utrum compensatio
admittatur. Depositum est
quod alicui committitur custodiendum.
Et dicitur depositum quasi
deorsum positum scilicet apud ali-
quem custodiendum ff. e. l. i.
Consistit autem depositum in
rebus mobilibus et se mo-
ventibus tamen non forte contra
sequestrum deponitur cum res
aliqua in pluribus in contro-
versia deducitur et iudicio
examinata et talis depositari-
us potest fieri a pluribus
et rei deposite et commo-
date possessionem retinet et
etiam possessionem ff. e. l. quod si
ff. commodati rei commodate.
Deponens autem potest quandocum-
que habita causa repetere et est
restituenda ff. e. l. Bona fides
de quo dicemus infra dicatur.
Unde deposito tenemur de dolo
nil culpa si rebus suis par-
iter ... depositarius
amisit ut e. c. ii et contra
... compensatio admittatur ...
... l. i. et de iudicis et si nulla
... non maiorem diligentiam
quam in rebus suis prestare debet
ff. e. quod nunc. Depositarius
autem tenetur de dolo si
dolose versatur est in deposito
ff. e. l. i. et de lata culpa quia
lata culpa dicitur dolus et comparatio
intelligitur dolum presumptum
ff. mandati. Si fide ... dicatur et
et dicatur dolo comparari
quod magis est id cui est simile
e. l. Contingit autem casibus
prestat culpa depositarius
Primo si se obtulit deposito
ut e. c. ii et ff. e. l. quod de
re. Secundo si mercedem accepit
ut pro custodia ut e. c. ii et
ff. e. l. quod si ... Tertio
si pactum interveniat

casus quibus de-
positarius teneret
de culpa rei
deposite

Ut autem de dolo ff. commodati
Si ut certo quod. Nunc videndum
Quarto si cum depositarius ...
ponens ipsius sit depositum ff.
e. l. quod. Si peciniam et in
levissima culpa venit ff.
Sed et si re restituti ... extra
si ... fecit in restituendo
ff. e. Si in alia quod licet de
tribus modis ... aliquis est
in mora. Quintus si per
lapsum dici ... tempore
... impellat vel ... loco
... certo ne ... et
et de ... pro ... contra
Secundo post lite contestationem po-
test ... quam inchoata
... passus ... lite
contestatam ... propter culpa
moram tenetur ... in
mora ff. de v. ob. ... nemo
Tertio per ... ut
... loco et tempore ...
de non ... mora. Et ...
intellige cum sit ... stare
debeat se teneri. Item
... non imputa-
tur ... in commodatarium ut s.
... ut ... in commora ca-
sibus. Item si pactum
interveniat ut e. c. ii et
e. c. si contradictum cum ex
conventione legem accipiunt
... contractus
... et ... sit ante
ff. e. l. ita in ... no-
lunt in pacto ff. de ...
... Et si ... commestium
... culpam ut dolum
ut e. c. ii. Si enim rem de-
positam vendidit et postea
eam redimat ut eam ha-
beat in causa depositi etiam
si sine dolo malo illam
perierit tenetur quia sufficit
dolum semel commisisse
ff. e. l. quod si ... Item
... mora ... ut
e. c. ii ... apud de-
ponentem perierit sufficit

eius quod nec potuit non perire ff.
de le. i. in fi. et ff. Item depositi
autem imputabitur alicui in como
dato ff. et t. pr. e. tit. Venatio
si gratia recipientis sit de
posita ff. si tibi per Quis
in fi. i. ff. Quia gratia culpa
de rebus nona pacta pacta
fuerunt. Remansit de pro
cessibus depositi sed in S.
Plane et ff. e. li. i. Quaest
ui et quod plus Item si restitui
non deterioratum alius non est re
dditum ff. e. li. i. Quod si nec
si sit non restitutum condempna
tus nomine infamis efficia
tur e. qui deposita z. ff. de
his qui non infames fiunt
Illud Compensatio ad quod
depositi non admittitur C. e.
tit. pecunias nec etiam
depositum cum deposito compen
satur ut C. e. pen. nec in toto
Sed quando plures deposuerint
prima recipiat C. de compensa
lex z. i. e. ti. in fi. Set
etiam pro indivisa parte actio de
positi quod etiam pro parte restitui
restitui depositum ff. e. li.
quod pro parte et sic restitui
deponenti fallit in quattuor
casibus Primo si fur
et deprehensus simul petant depositi
restitui sed de ultimo ff.
e. Bona fides Secundo
fur rem furtivam deposuit
deinde tamen quae inscriptum
est vel aput [illegible] ff. e.
Bona fides Tercio cum quis
gladium deposuit deinde fu
riosus factus ipsum repetit
eadem si iurasset reddere et ...
qui necesse tamen Quarto
deposuit fuit deportatus
aut in exilium [illegible] in publicum
deferuntur ff. e. Bona fides

De Emptione et venditione Rubrica

Tractatum est de con
tractibus que fiunt

H[ucusque] Materias contra[hentium]
Gracia alterius con
trahencium Nunc videndum
est de hiis qui fiunt gracia
utriusque et primo de emptione
et venditione Item de quibus
rebus contrahatur que cum
natura ad quod emptor
et ad quod venditor teneatur
Cena de cepto sub venatione
et quod sit si res litigiosa
vendatur et de hoc ultimo
dicitur ut s. de alienatione iudicii mutandi
causa facta et ut lite pendente
nichil Contrahitur
emptio per quam vere dispo
sicio contrahitur quod sine precio
nulla est emptio Et precio
consensu contrahitur licet et
precium sine in absentibus
pronunciandum vel per epistolam sed
probantur inst. e. in prin. et
ff. e. li. i. quod nihil ... si
si l. nuda et l. in vendere
Item si emptor non contrahat
de precio incertitudine sed dicat
Ego dabo tibi quantum est
in sacculo contrahitur de hoc no
minatim si de ul. de. no. ac.
emptio vel venditio ff. de
de ob eam de l. ult. et
C. e. t. l. epi. Arre autem
dare non faciunt emptionem sed
argumentum emptionis vel ven
dicionis contracte ff. e. quod sepe
in prin. et inst. e. in prin.
Sed si emptor velit resilire
amittit arras. Si vero
venditor arras duplica
bit ut inst. e. quod Sed hic
et C. de fide inst. contracta
Vendi autem potest et emi quod est
in commercio ff. e. Sed in emp
cione quod Item ac que eis
res que commercium non sunt
ut liber homo res sacra vel
religiosa ff. e. Et in emptione
Item et quod liberum est ff. de
verborum obligationibus stipulationem hanc
Sacra Et sacra res facere

Non possunt vendi in here-
ditate & de hiis que relaxantur
aliquo dato vel retento possi-
dere nec de hiis transigi pi
& de transact. Super 2 hi
q gui xiiij dic in b dereli
cet vel ali q Alienari p-
ter pr vendere filiu in neces
sitate famis instructe C
de patribus qui fil. distra
v vel infraq. pignus obliga
re an hoc est plus gradi
tur ff d nec inj no de etc
ius effiatur sim az Aly
allia ff in dz sinure ac c
cola demammiss h.

Natura emptionis ? ut res
sit que vendatur et pci
um tradat ff e l i c q Cui no
e l nec emptio. Item
natura eius est ut res em
pte lucrum et dampnum pti
neat ad emptorem inst e
e cu aut et ff d piculo
e in rub ven & qd Vn
ff omnes doctores ponunt
talis regula Si vendi
no fiat pure sine sepius
et spei hinc degustatoris
ud exigat omne piculu
spectat ad emptorem ampte
rem publicacionis ut patin
nisi vel mora i the mat
Pure idem dici q si a
duabus ess vendicat an
menti adicimus ptinet ad
venditorem ut l k q d id
si sine sepius sidd d q
si insi spis fiat am. ey
surra pficiat piculu spec
tat ad venditorem C de
fide instr Contracta Ite
sepius idem dica quia si fiat
empto dimissam vetat sub
alienacione piculu ptinet
ad venditorem ff e in empto
ne q Si emptor Vne
degustacionem no exigat sed
dicatur quia in illis ante

degustationem piculum vini
ad venditorem ff d piculo
e q vi ven Si vina 2 ffor
Sed fundus Venditor tenet
ad rem tradendam et si no
tradidit admitte ad empna
bunt ff d act. ep et ven
l i et 1 traditio facit emp
torem dnm si venditor cui
domus q si emptor nolit
accipe pt venditor infu
dere et effundere coram
testibus si vasa sint neccia
sibi ppt vendemia vel ppt
nova vina et instar ff de
piculo et q l i q uiz 2 li
? si no erunt domus recept
demande dni iu pgni suis
solum a cunctis satisffcie
ff d act ep et ven quoto
q 2 fallit in x textu i q les
dz emerendo no tenetur pos
sessor q Primo si eptor
no denunciavit venditori
ut rem vendita defensa
ret C d emct emptor sidi
e l actore 2 je et nl Vbi
nec fideiussores tenentur qs
vendite suscepit ut ibi de
et si actor sit absens den
acetur fideiussori ut dum ma
pdicta et hec denunciare
ficia quolz tpe dn in no p'
mis nuc summaz uis quesor
ff d emct si rem q quolz
tpe q Secundo si contu-
max emptor fuit abses
tpe sine pnulgacione sen-
tie qui tantum no venit ad
summaz si lata fuit contra ipm
sibi imputet qr emptor
venditor no tenetur ex de
emtione qr videt pocia q
tempnaret pt simil quia q
ciam qua pt alia tam
ff d emct Si i d i l k et c
e t emptor nec pappe

Tamen contrarium xxiiii q iii
de illicita et ij q vij c sane
quorum ¶ Tercio si propriam
iudicis lata fuit sentencia
ff ult et C de emc empcione
Nam iniuria que fit emp
tori non tangit venditorem
ff de emct l si per imprudenciam
ciam se tunc iudex faciat li
tem suam ff de iudic l filiusfamilias
et c suscipimus per eum Et si
se immiscuat domus et rebus
dere iudic cum erant l ij
ti si pro venditore stetit pro
minus sit ei denunciatum quia
latitat vel impedit ad eum
accusacionem pervenire tenetur
ff de emct l si ideo contra
et l si dam ff si perite et
hic vim intellige quod si non
denunciavit deo ei imputari
in instrumento remissa fuit
denunciacio ff de emct l si
habemus vel ubi non potuit
nunciari ff de emct l an plus
¶ Quarto si emptor potuit
usucapere et non fecit quia si
bi imputet quod venditor
ei non tenetur si res aliter
evincatur ff de emct l si dom
c si plus ¶ Quinto si negligencia
sua possessionem amittat ff
de emct l si rem qua c
si dupl ¶ ¶ Sexto si emit
rem pro delicta ff de emct
l ult ¶ Septimo si compromisit
emptor in arbitrum et arbi
traria sentenciam reportavit
venditor non tenetur ff de
emct l si dam c si ex
promisso ¶ ¶ Octavo si ven
ditore absente emptore
condempnatur non appellavit
ff de emct l c hec emptor quia
ff ma l si procurator
ignoratur ¶ Nono si
servum emptum manumisit
ff de emct l si servum aliquis
¶ Decimo si ancilla emptam

prostituat ff de emct l si ita
mancipium et l qui aliena
¶ Ceterum vero tenetur ad possessionem
tradendam ff de act empt et
ven ex empto et facit in
modus venditoris dic ut
ibi in fi l i ¶ ¶ Item debet
venditor non emere ipso precio pondere
et mensura et absque tra
dendi tenetur similiter ven
ditor ut e t ij ¶ ¶ Regula
re est quod si quis de pecunia
aliena aliquid emerit suo
nomine emptori acquiritur
res non ei cuius fuit pecunia
C de rei vend l si ex ea
et C de proba ad probacionem
et ff de furt quia vero si
¶ ¶ falla in quibus casibus
primo in possessione empta
de pecunia usuraria | dicitur
ut in dic ut | de usuris q
uorum possessionem ¶ Secundo
in pecunia ecclesie quia eccles
ia primiliegiatur quod quod emptum
fuit de pecunia ecclesie sibi
ut vendicare xij q ij t et
hic per suum ¶ Nam si clericus
habens pecuniam de prebenda
vel ecclesia et ex ea emat
fundum cum pecuniam poss de
la suagnaru vel alias in usum
proventu | de test ¶ Declaram
lex hic non tamen similiter quia
statim cum fuit emptum
suo nomine ecclesie sine ali
quo fuit ecclesie acquisitum
| de pecul cler ¶ ¶ Inquirendum
est de talibus potius ipsa autem
alienare | de pecul cler c
in ¶ ¶ dum ¶ ¶ Intelligas siquis
de pecunia ecclesie aliqua sibi
acquisivit vel de parte sua facit
ad opus suum possessionem emit
quia ecclesia possessionem illa
sibi poterit vendicare
¶ ¶ Item si de pecunia militis
quia hic habuit de
servitute vel alio modo rem

Adversum sum et nomine
suo non inutilis emit unde
potest rem petere C. de rei vend.
l. ut proponis ¶ Tenetur quis si tu-
ter. tor pupilli vel curator minoris
de pecunia eorum similiter emit
sibi et nomine suo vendere ad
utilitatem pupilli vel mino-
ris in ista pupillis vel minor
fundo sibi vendicare ff. de
don. int. vir. et ux. l. vxor ¶
Si quis in contractu decepi-
atur utrum contractus teneat
vel debeat rescindi distin-
guitur quia decipitur emptor
vel venditor ultra dimidiam
iusti precii vel infra dimidiam
¶ Si infra dimidiam certa
vel minor decipitur et aliquis
distinguitur quia dolus dat causam
contractui puta dolo inducit
te ad vendendum rem aliquam
quam alias non eras vendi-
turus vel tenet contractus cui de
rem prius cum dimissione ad [illegible]
[illegible] ¶ Item
dicas inter equales prevaricata ff.
de dolo eleganter quia incidit in
contractum quia venditur certam
rem pro [illegible] aliquam minus va-
lenti tenet quod contractus sed a-
gitur ad id quod decepit ex
supplemento precii ff. de act.
emp. l. iulianus ¶ Si vendi-
tor aut non dat causam con-
tractui nec incidit in contrac-
tum sed res vendita est minoris
precii quia deceptus est ¶ Sed in-
fra dimidiam iusti precii per
contractum sive persona singu-
laris non potest agere ad [illegible]
quia licitum est contrahentibus
se decipere usque ad dimidi-
am iusti precii ff. de minor.
In hoc quod ¶ [illegible] non sit
certa vel minor [illegible] bene
autem [illegible] restitucionem
sed hic in contractibus bone
fidei locum habet quia in contracti-
bus stricti iuris etiam si dolus
dat causam contractui tenet
contractus sed [illegible] quia age-
rem de dolo ff. de v. ob.

S[illegible] quis cum al. et C. de pact.
[illegible] ¶ Et nota quod
in contractibus bone fidei si
dolus dat causam contractui
vel per contrahentem sed per me-
diam personam tenet contrac-
tus sed datur actio de dolo contra
mediatorem ff. de dolo ele-
ganter ¶ [illegible] in quibus
contractibus exigitur bona
fides ff. de act. et obl. bona
fide [illegible] non tenet con-
tractus et agitur [illegible] ff. de act.
emp. [illegible] ¶ Si quis [illegible]
¶ Et nota sunt actiones bone
fidei habentur insti. de act.
§ actionum et sunt xviii actio
ex vendito ex empto locato
conducto negotiorum gestorum
mandati depositi pro socio
tutela commodati pignore
familie herciscunde [illegible] ver-
bis que estimacione [illegible]
ut si rem meam trado tibi
et estimo ut eam vendas
et inde x reddas mihi an-
tem et [illegible] hereditatis
petitionis actio ex stipulatu
pro dote ¶ Alie dicuntur stricti
iuris eo quod non veniunt magis
nisi quod stricte exigitur in a-
ctionibus ¶ Aut est emptor
vel venditor deceptus ultra
dimidiam iusti precii primo
in emptore pone exemplum
puta res valet x emptor
dedit xviii potest agere ad su-
pplementum repetendo quod plus de-
dit vel in toto recedere a con-
tractu quia sic patet quod est
deceptus ultra dimidiam
partem iusti precii ¶ Debuit
enim [illegible] ultra iustum pre-
cium [illegible] x ¶ Si enim de-
cipitur in quinque tunc non agit
quia quinque sunt dimidium et
ita non est deceptus emptor
in aliquo ultra dimidiam
iusti precii sed quia [illegible] dedit ul-
tra dimidiam ideo agit
¶ Item in venditore puta

Nec valet p(ro) ven
didisti illam pro quatuor pz
q(uo)d es deceptus in sex et hec
plus q(uam) dimidia pz insti
ti quid e(st) q(uo)d quis et ita de
ceptus in dimidia que e(st)
plus q(uam) quis et plus et plus
in uno sufficit si illud pl(us)
valz unu(m) obulum tm Sic
intellige j c cum dilecti
c tu a et c d(e) iusti vendi(tionis)
maioris et in hoc co(n)sidera(tur)
q(uo)d fuit deceptus t(em)p(o)re (con)tract(us)
Sed pone q(uo)d t(em)p(o)re ven
dicionis res valz x et t(em)p(o)re
quo rem petit valz xx
sine studio emptoris vel
alio modo renouatur vel
dico no(n) q(uo)d t(em)p(u)s vendicionis
spectand e(st) ff d(e) evict(ionibus) ex
empl(o) et c de iusti ven
Si voluntate et f d(e) ac(tione) em
ptum qz si de(c)tor eet facta
no(n) peteret Et ita tm petituri
no(n) esset (con)tracum vel melio
racione q(uo)d p(ro)pter e(st) d(e) p(ro)pt(er)
(c)pet ff d(e) damp(no) infect(o) q(uo)d
bona c(um) Si quis Sed
quid si maior iuravit se
no(n) venire (contra) vendicion(em)
et tu fuit deceptus ultra
dimidia(m) nisi s(e) ? ?
audiet(ur) S(ed) dicit q(uo)d no(n)
et (con)tra d(e) iur(amento) Si vero
et c debitores Dicitur de
minore q(uo)d p(er) iuramentum no(n) ex
cluditur ut beneficiu(m) etatis
no(n) tamen renunciat iuri suo
et ita p(otes)t agere vel ad sup
plementum p(re)cij vel ad restitu
endu(m) (contra)ctu(m) Sz restitu(cio)n(em)
integru(m) petere no(n) p(otes)t q(uia) ipa
iuramentum reputat(ur) cu(m) ma
iorem Nota q(uo)d franus
sit legi in ior(em) modib(us) pro
p(ro)p(ri)a ad(e)z ut si vir
vellet donare vitro vel (contra)
ita no(n) possit j de don(acione) int(er)
vir et vxo(rem) et vult sub p(er)sona
aliam p(er)sona cui donet no(n)
valz donacio ff d(e) don(acione) int(er)
virum et vx(orem) hac racione
si no(n) tm xliij di Grant
si j de sen (ex)cis(es) ulteriores

Secundo de re ad rem
prohibitu(m) e(st) ne filiofamilias p(ro)ma
inuentum ? si ? aliud in
fraudem filij fuit p(ro)mi de
dicti in senatuscon(sulto) vel aliud
cu(m) simile q(uo)d venderet in p(re)cium
maiorem fit fraus si legi ff
ad sen(atus) (con)su(ltum) q(uo)d (con)tra Item si filius
(con)tinui ? p(re)latus q(uo)d no(n) p(otes)t
obligare eccl(es)iam tradit sigil
lum j de p(re)lum Si quis
et in vsu j c ad(mon)ea(t) et vim
qui plerumq(ue) Tercio de
(contra)ctu ad (contra)ctum ut potest
vxor no(n) p(otes)t donare viro
ut dem e(st) volt ei vendere
ut hoc m(od)o possit donare
no(n) valz ff d(e) don(acione) int(er) vi
et vxo(rem) Si sponsus q(uo)d circa
et xvij q iij Sacerdotes
Et narro d(e) (contra)ctu ad (contra)ctum
tum si alio m(od)o cu(m) in ? ?
? fidem ? no(n) possit
? se facit debitorem
hec no(n) valz ff d(e) admolle
quinis q(uo)d Si cum esse(t)

De Locato et conducto

Dictum est de empc(ion)e
que sit (contra) ? ?
? qui de similiter lo
cato sit (contra) ? ?
Videamus vide(ndum) d(e) locato
et conducto et emphiteosi
ymmo sit locare e(st) p(ro)p(r)ie
rem ad usum ? (con)cessio vel
? impertiua ? Item
Conductor dicit(ur) a (contra)hendo
q(uo)d (contra)hatur ? ? disp(ensa)
? a xi q iij extimari
Et locator dicitur q(uo)d p(re)mium
recipit Conductor q(uo)d dat
Vel ? locat ille recipit
qui (con)duit p(re)m(ium) dat Et lo
cacio vero eisdem modis (contra)hitur
quibus emptio et in eisdem
rebus consistit Si vero
aliquis (con)duit q(uo)d locat
in aliquo pacto e(st) satisfac
dico no(n) p(otes)t ? ? expel
lere nisi domus p(ro)p(ter) ?
m(od)o ? ? vel si ipa
? voluerit vel si inq(ui)
linus male versatur

Vel cum conductor fundi ad v
an p biennium non soluit pensi
tas intelligitur qui dixit
vxorem uel alia domus e
consensu nec i minuebat te
locacionis ς e ppt st litatem
c viii z c e c iii th Si ags
Vel ut extra mgr con
rexit hospicium i ciuitate bo
non in lectione uel predicaci
habitacionem ipo facto sine
renunciis i currit ii pnis ced
dit tpus conductionis elap
sum uel inquilini sim pre
sacerint gensu et hec sima
ibi dz anus singulis recitā
ci s e c ii ¶ Ubi uo conduc
tor ppt sterilitatem maior
certam sine culpa colom
i magis nec modo affuit
prata e pensionis remis
sio facienda et cum vbertate
te pcedentis uel sequentis an
valeat sterilitas compensari
s e c plz ¶ Tam pro cetera
fortuitu euid noceat z no co
lono ut non lz pensionem n
prata et si nichil percipit
nichil soluat et ita re
missio e faciend i tota
vel in partem n vberius am
pcedens uel sequens possit
cum sterilitate compensari ¶
e lio et s e c plz z si domin
remisit pensionem ppt ste
rilitatem si anno sequenti con
tingat vberius pote potest
i ultra pensionem ff e Ex
vno ¶ Et hoc intellige de
co colono qui dz certam
pecuniam uel certos cibos et
non de partiario qui lucrum
et dampnum cum dno partitur
ff e Si merces c ms ma
ffar n inlacacide aliud sit
actum C e lic ¶ Culpa
vero conductoris semat sine
dolo annumat ut si inf
scolari occulis effodit
de homine ad audiatur
Item si quis vestimenta

Polienda v Marcent z mun
dos reddant de culpa tenen
ff e Si qs Si fullo z c
ff e Item si v linteos pre
ciosos uel aliud sarcien
uel poliend uel gemmam
sculpendam uel includend
tenetur si vicio materie
frangatur ff e Si quis fu
dum q Sz si quis vitreos
ff l It qr ff Si gemma
Item si in alio vase ponat
conductor quod i illo quod
conduxerat tenetur ff e Item
qr q ¶ Emphiteota si e no
teneri et ponat id qd melio
rag sine contractu melio
racionis et dicatur alben qd
e in z fcos qd z s debet quia
insidie suspectis res ipa
tradimur ut ipa deteriorem
fieri non pmittat x q ii hec
ius patam q Item rem
alis credit anime emphi
teotico ut ibi et in aut
de n al reby ec q Si uo
z ppetua all ii z tenetur
vel cum fuaat meliorem
r qii hoc uis por q Si
qua vero remaneat z in
aut q alie emphi q Si
quida rescr ii Differt
aute iste contractus a col
locacionibus ad minus i quatuor
¶ Primo racione dominii
co qr emphiteota vtile
le habet dnm ut ff si ager vec
te l i z ii Sz conductor
non acquirit dominium nec
vtile nec directum C de loc
Si quis conductis z ffe
ptz et b defide inst sin
dicatis vsui fit ¶ Secundo
racione pacionis qr conductor
non dicitur possessor m i p
dicta dni Item dicatis
ff e q vsucap li Sed
emphiteota possidet
naliter ff q acq poss
nalis Tercio racione
inferencia vius sim i alacre

Alii rem locando et loc. he
mo. Sz emphiteota non
volente domino, ĩ e t. ulti et
C. de iur. emph. l. fi. Certo
rum precipimus quod conductor
qui ad longum tempus conduxit
a priuato etiam cadit a iure
suo si per biennium cessaverit
in solucione pensionis, ĩ e t.
ult. et ff. e quia. Sz emphi
teota qui tenet a priuato
non cadit a iure suo nisi ces
sauerit per triennium C. de iur.
emph. l. ii. Sz hic tenz ab
ecclesia sufficiat biennium ĩ e
t. ult. et x qui k. ut par
quam rem et cadit a iure
suo nisi dixe interpellat per
hominem ut voluit quidam
purgavit ĩ e t. ult. Sed
licet ad quod tempus possit pur
gare moram dominus dixerunt
dicerim quod licet ad finem
ff. de mor. dixit pap. q. hic
imagine. Alii usque ad litis
contestationem ipsi i mo
ra ff. de v. ob. extra nisi
Alii usque ad eminentiam sententie
circa loca et ipse expectat et
si denuo constituet in mora
ff. de v. ob. Si ita in in
teris moram quiverit quod pro
aliquo decreto possit potest
in tempore statuta bona con
similiter merçant ĩ e v. l.
qui hic bos et l. de heri.
ad absoluendum vel illos. Iste
due oppiniones sunt sunt
ydonee. Sz fallit in pupil
lo emphiteotico ff. de v. ob.
Si pupillo. Sz ut hic no. sit
in iure diffinitum infra quod
tempus moram purgare possit
credo hic eo relinqui arbi
trio iudicantis ff. de v. ob. co
tinuus et B. d. of. dele. de
tam. Sz pone quod non pos
sit purgare moram nisi
dominus speciali auctoritate potest eum
expellere vel quod sit x q. ii. hoc
ius ĩ e t. ult. sed melius
est quod hec fiat iudicis
auctoritate vel per iudicium pastoralis.
Sz cum recipiat dominus pensionem
post moram purgari non po
terit remendabit ius si ubi
non possit expelli dico quod si
in priuato ff. de le. quinus post
diem. Idem in prelato si cum
consensu capitulo recipit. Secus
si prelato sine consensu ca
pituli pensionem recepisset
l. de his que fi. a pla. pasto
ral. Nota tu quod si dominus
vel etiam recipiat pensionem
salvo iure suo ut non sim
dicat quod possit eum expellere
propter prestacionem x q. ii. hoc ius
Emphiteota suas
meliorationes vendere potest ita
tamen quod prius denunciet do
mino quod si ipse sibi ab aliis
offertur et si infra duos
menses noluerit emere potest
aliis aliis vendere qui non
prohibentur emere ĩ e t. ult.
et si sanus egerit dominus potest
recolligere ut ibi et C. de iur.
emph. l. ult. Et nota persone
prohibentur emere ut pote
sunt etiam capitanei et omnes
persone maioris que non sint
ydonee facultatis conveniendi
ut possit dominus prediam petere
ff. qui satisda. co. l. ii. Emph.
possunt donare se C. de fundo
pri. l. ii. li. xi. et legare etiam
extraneo ut ff. de le. etiam pri.
et ff. de le. ii. legatum. Sz aliis
in emphiteosim dare non pos
set sine consensu domini C. de
iure emph. l. ult. in prin. quod
appellare alienacionis nomine em
phiteosis continet in aut. de
alie. rebus ec. q. vos igitur
ubi alienationis et B. d. sublat.
ec. non ali. nulli. nisi.

De rerum permutatione Rubrica

Superius dictum
est de emptione
Sz quia permutacio
similis est emptioni

Post de permutatione videndum
est. Et quid sit permutatio. Re-
spondeo natura et que res va-
leant permutari. Et Permuta-
tio est certe rei pro alia re circa
pretium. Et certe re de iure ve-
teri dicitur permutatio quando
res cum alia certa permuta-
tur et est quasi [illegible]. Nam si res certa
permutata datur illud esse con-
tractus innominatus secundum [illegible]
de [illegible] obligationem [illegible]
Et differt ab emptione
quia ibi precium pro re datur
hic autem res pro re certa permutatur.
Item permutatio re ipsa contra-
hitur non solo pacto ut em-
ptio ff. de contrahenda emp-
tione emptio. Et Materia
permutationis est ut si res quam
dedisti mihi sunt evicta
me posse repetere rem quam
dedi etc. [illegible] nisi in duplici
notatur secundum de emptione et vendi-
tione venditi [illegible] fallit
permutari preter quod vendi pre-
cium dicitur ut de emptione et vendi-
tione vendi. Fallit sicut causa
que licet vendi non possit pre-
cium permutari auctoritate superior-
is adiectis etc. licet in summa
[illegible] etc. xvi q. nulli nemini.
Decet autem preter fieri permutatio
pacto non precedente et pre-
ter esse in [illegible] ut quoslibet
beneficium suum libere et suum spe-
cialiter in manibus episcopi resignet
et de consensu providere
[illegible] ecclesie permutatio
fiat. [illegible] licet in summa [illegible] et [illegible]
[illegible] pro postulasti. Et
licet aliquis beneficia primo
vacantia auctoritate apostolica ex-
pectet illa beneficia petere non
possunt quia in [illegible] iure
[illegible] Et [illegible] i [illegible]
casu e rigore [illegible] [illegible]
in summa [illegible] et si una ecclesia
que magis habundet pos-
sessionibus permutatur cum alia que
minus habundat auctoritate superior-
is pro maiori utilitate [illegible]
tunc pro pecunia [illegible]

Pro re Melioratione pos-
sessionum non autem precio [illegible]
quod isti duo contractus in nullo
se [illegible] [illegible] adiectionibus
[illegible]. Et quid si [illegible] una vil-
la commutatur cum alia ita
quod utrique ecclesie [illegible] [illegible]
dia ad villas [illegible] permutantur
[illegible] [illegible] ar. [illegible] par-
[illegible] etc. cum similibus. Et Per-
mutatio vero rei spiritualis cum
re temporali fieri non potest
[illegible] dicitur in [illegible] de transac-
tionibus [illegible] etc. Et Per-
mutatio per [illegible] quod [illegible]
dignitatum [illegible] [illegible]
pro [illegible] olim [illegible] [illegible]
[illegible] maioribus [illegible] fiat
auctoritate superioris [illegible]
ferant [illegible] [illegible]
[illegible] olim [illegible] dispensatum
fuerit cum illis [illegible]
Superior vero [illegible] videtur ex-
pedire [illegible] [illegible] [illegible]
tum etc. licet in summa [illegible]
Et Valet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible]. Mancipi-
a vero ecclesiastica permutari non
possunt cum privati mancipio
[illegible] quod [illegible] deo dedica-
tum de ad humanos usus
[illegible] non [illegible]. Man-
cipia etc. [illegible] [illegible] [illegible]
hoc non [illegible] aliquem posse
permutari cum [illegible] [illegible]
libertati [illegible] ecclesiastica

De feudis
rubrica

Viso tractatu de empcione
de rebus ecclesie non ali-
enandis [illegible] [illegible] in feu-
dacione [illegible] alienacionis
Videndum de feudis [illegible]
Et primo quid sit feudum [illegible]
[illegible]. Et que res possint in feu-
dari. Et quibus modis [illegible]
mittatur. Et ad que tenetur
dominus vasallo et [illegible] [illegible]
dum est [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Et diligenti et de iure inducitur
dicam aut feudi a fidelita
te quia vasallus vel feuda
tarius domino suo iurare et
prestare debet si de iure in vita
alias et cetera ut dicitur ut sequitur
Prelatus eciam potest infeudare
res que consueverunt infeu
dari licet iuramentum prestiterit
de rebus non infeudare et hoc
in quatuor casibus Primo si va
sallus decedat et feudum ad
ipsum prelatum revertatur potest
illud alii dare in feudum si vi
derit expedire Secundo
si vasallus feudum alienavit
potest de feudo illo filium
alienantis vel consanguineum
investire Tercio si feudum re
parat alienandum [illegible]
valebat [illegible] potuerit
alii [illegible] concedendo
quem ipsum eciam valuit [illegible]
[illegible] et cetera Quarto
si prelatus aucte [illegible] [illegible]
salicum feudum in sua mensura
et desit in aliqua parte
mensis aucte potest eius suam
mensam licite integrare
cum maioribus suis eciam sta
tutum aliquod non debeat ad
hibere vel dedonare pro tales
Item Reges remittere et barro
nes Item marchiones et co
mites et valvassores qui capi
tanei appellantur feudum
dare possunt ut in constitucione
feudi que fuit [illegible] et cetera
et feudum alienari non
potest si [illegible] in [illegible] domini et ad
[illegible] feudatarii vel de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Item feu
datarius eciam obligare feu
dum eciam non tenetur [illegible]
[illegible] in forte [illegible] et cetera
et Item vero infeudum [illegible]
[illegible] dari non possunt
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et Amittitur feudum
si vasallus alienat totum
feudum suum vel maiorem
partem [illegible] [illegible] pos
sessore potest illud revocare
Si vero minorem partem alie
nat vel obliget pignori [illegible]
[illegible] maneat in [illegible] [illegible]
potest hoc non perdit feudum [illegible] ad
[illegible] non [illegible] amittit [illegible] et
[illegible] [illegible] Item si vasallus
infra annum investituram feu
di absque domini non [illegible]
fecit vel dud petere [illegible]
[illegible] fidelitatem [illegible] [illegible]
non prestitit vel aliqua felo
nia contra tenorem iuramenti
fidelitatis fecit perdit feudum
et revertitur ad dominum Et
vero aliud grave contra do
minum perpetravit puta fratrem
vel patrem eius interfecit vel a
liud simile si feudum [illegible]
[illegible] perdit illud et non ad
dominum sed ad consanguineos
suos pertinet [illegible] et ad filios
[illegible] in aut quibus modis
feudum amittitur et cetera
Item mortuo feudatario
tenentur filii eius petere
investituram a domino infra
annum aliquin privabitur feudo
ut in [illegible] [illegible] [illegible]
Item si filius vel similis vas
salli offendat dominum si non
in [illegible] domini facit hoc
privabitur vasallus feudo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut in [illegible] [illegible]
[illegible] Tenetur eciam vasal
lus [illegible] [illegible] vacuitatis [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel pro alium [illegible]
domino vel [illegible] [illegible]
[illegible] illius [illegible] dare domino
Aliorum feudum amittat
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
feudatarius aut [illegible]
[illegible] censum constitutum Alio
[illegible] cadit a feudo si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

ar. ij. h' mt. per c. s. d' feo
c'nlt. dic ut ibi dom' c' q'
emphiteosis v' cetera. Item a
collato patris filius admittit[ur]
feudum C. d' homib[us] l[ibe]r[is] n[on]
et ff. d' hom[ine] lib' l. cetera n.
Domicis filium decano velit
investire ex c. ij. dic in co
suetudine dominisse locare
bene considerandum eni no
ad e[cclesi]am sed ad propriam p[er]
tinat de p[er]sonalibus eccle
immobilibus cognoscere
l. qui simul fuit le barn
h' et spal[iter] in regno fran
de cum a ibi intra simili
a latu no hnt ar no re
cognoscat inpalib[us] sup[er]
iorem l. qui simul. sunt le
p. venerabilem ncc ma
iura canonica eti no ph
ibiturz ad ecclesiam de feudo
vl vicie consuetudinis sun
pacti sine p[re]iudi[cio] iudicare
sic de iud' non te pars
bellacz s. d' ap. Si duobus
l. cognitio vero feudi ut
dom' est cum domino fe
udi dz agitari z curiale
cetum z d'ti p[ro]dat h' e[st]
Vera n' dn[u]s negligens
fuit iusticiam tur ind
. . . transfertur ad alium
s. d' fe. spe. l. et c. a
te note z l. c. ex transmissa
Item si dn[u]s fuit p[re]lat[us]
ecclesie et feudum sit eccle
s. d' fe. cetera vm Et nota
q[uod] si qo feudi vertatur int[er]
vasallum et dnm p[ro]pter va
sallum debet h[abe]re feudum l.
hic tunc palibus cu vasallos
debet cu illa tractari
Si vero int[er] duos vasal
los tracti ai l. quis ll
lorum sit p[ar]ar in feudo te
dn[u]s feudi dz cognoscere
s. d' iudic. caus. et c. ho
nit et in aut' d' feudo
hac edictali q' p[ro]hib[it]
Si aut int[er] vasallos et

alios qui no sunt vasalli
agatur de re illa tunc
dn[u]s no cognoscat quia
ess[e]t iudex in ca sua q[uo]d
esse no dz et pc quib[us] in
ca sua l. i. Sz ordinar[ius]
tunc cognoscat vel delega
tus s. de fo. cpe. cum sit, et
si qi ex p[re]sentia l. vn' v[er]s[us]
Item a cognoscat d' vasal vel
la dno dz Cui dno
suo fidelitate iurat. ista
sex in memoria dz hab[e]r[e]
incolume l. sit in dapn[um]
dn[u]s suo de corpore suo
Tutum ne sit dampnum
de secreto suo vel munitio
nib[us] p[er] quas tutus esse p[ot]
honestum ne sit i dapn[um]
ei de sua iusticia vel de
alijs causis que ad hones
tatem p[er]tine[re] videntur
Utile ne sit ei i dampnum
de suis possessionib[us] facile
ne possibile ne id bo
num qd dn[u]s leviter facere
poterit faciat ei difficile
et ne id q[uo]d possibile erat
reddat ei impossibile
In omnib[us] hijs dz vasallus
fidelis esse dno et dn[u]s
vasallo qui contra fecit
erit p[er]fidus et p[er]iurus hec
p[ro]bantur xxij q. v. de forma

De pignoribus

Dictum est de feudis que
dantur ad vitam
vel in perpetuum Hic
p[ro]sequitur de pignoribus
que dantur ad tempus et
de usufructu qui datur
ad vitam de quolibet
dicendum est videndum et
primo de pignore quid
sit et unde dicatur Et
contrahatur obligacio que
res possit pignori obli
gari Et quid datur
pignori et ad quid

Receptor tenetur ¶ Pig-
nus obligationis rei pro de-
bito facta ad maiorem securi-
tatem creditoris quia certius
est pignori incumbere quam
in persona agere inst. de oblig.
que ex delicto nascuntur ¶
Dicitur autem pignus a pugno
quia a pugno id est manu tra-
ditum ff. de verb. sig. l. pignus ¶
Differt autem inter pig-
nus et ypothecam tantum sonus
significationis quia ubi res ob-
ligatur et traditur pignus
dicitur ¶ Sed ubi obligatur
et non traditur ypotheca voca-
tur inst. de act. § item servia-
na ¶ Nam ypotheca est obli-
gatio rei immobilis inst.
e. § item pignus ¶ Sed hi-
larius capitur pro utroque
et in nomine dicitur ff. de
pign. vel ypothece et inter
[illegible] ¶ Contrahitur
autem duobus modis pignoris
obligatio tacite scilicet et expres-
se ¶ Tacite ut etiam in rebus
ministri sui tacitam ypothecam
habet ar. [illegible] ¶ Et cum
bona ipsius de fisco contrahen-
tis tacite obligantur et ea que
a conductore in predia sunt et
illata pro pensionibus sunt tacite
obligata C. in quibus causis pig-
nus tacite l. ¶ Et in predia et
l. ult. et ff. et l. in quibus causis ¶ Item
bona tutoris similiter tacite
obligantur pupillo C. in
quibus causis pign. tacite contra-
hatur et ff. et l. ult. Item
bona mariti pro dote uxori
tacite sunt obligata l. e.
l. ult. ¶ Sed hoc non attendi-
tur ad parafernalia C. de pac.
conventis l. ult. ad
donationem propter nuptias C. qui
po. in pig. ha. l. ult. ¶ Et
hoc similiter de dote non
habet nisi que katholicam
fidem recepit C. de here-
ticis l. [illegible] et aut. ibi ¶ Expres-
se contrahitur illa que fiunt

contrahentium scientia sed expressio-
ne ¶ Item expressa scilicet ex-
presse specialiter et generaliter ¶ Spe-
cialiter ut agrum equum et similia
¶ Generaliter ut cum quis omnia bona
sua obligavit in quo casu
non solum que habet set que
postea acquirit obligata cen-
sentur quia res pigno ob. pos. l. ult.
sed hoc pignore vocatur gene-
rale ff. e. t. l. ¶ Obliga-
ri pignori possunt quecumque ven-
di possunt que autem vendi
non possunt non possunt obligari
ff. que res pig. ob. pos. l. res
sui ¶ Ideo res ecclesie sine so-
lempnitate vendi possunt ut ec-
obligari ut pro summa necessitate
ecclesie l. e. t. l. ult. quia pro necessitate
persone obligari non possunt
quia non possunt obligari nisi
que quibus vendi sunt ex
necessitate ¶ C. quibus res pig.
ob. pos. l. qui filios et ideo
res aliena non potest pignori
obligari ut l. e. ¶ Et res al-
pig. dat curator sed vendi
possit ff. de contrah. emp. l.
Rem alienam ¶ Item
liber homo non potest obligari
in pignore licet pro debito
detineri l. e. t. l. eos de mune
et de pignoribus l. in
mercibus capsulis ¶ Similiter
ab hostibus detinetur
C. de postliminio l. ab hostibus
et l. et l. finali ¶ Secundo pater potest
filium obligare quia
vendere potest in necessitate
fames ut C. de patribus qui
fil. dis. l. ij ¶ Ceterum contra
cessum suo libera persona
potest obligari sicut in obsidio
C. de iure ... ex persona alicuius
qui debuit liberum homine
pro debito amittit debitum ut
tamen ut multi putant contra
ius ¶ Alie res sunt que
et futurum corporales presentes
corporales fructus pro lucro cor-
poris usufructus ff. et l. quamvis
non dum non capere ¶ Sed
quod usufructu et l. ff. anime

Fallit in minoribus Urbanorum
prediorum que pignori obliga
ri non possunt ff. e. Si ius est
nisi Valet aliquo tempore p[ost]
pignus p[re]scribi acceditore ff.
de usucap[ione] l. tamen non solum
q[uod] pignori q[uia] non videtur pos
sidere ff. qui satisda cog
l. Illegis l. Creditor Sa
tor ac pignoris tenet debi
tum solvere si pignus deperit
sine culpa creditoris inst.
q[ui]b[us] modis re c[ontrahitur] ob q[uod] ult
nisi actum esset inter partes quod a
missio pignoris liberaret
debitorem C. de pign[ore] act[ione] q[uo]m
firmitas Item impensas
in pignore acceditore factas
bona fide reddere debet et in mo
deratas sint ff. de pig[noraticia] act[ione]
l. Si fundus de rem alie[nam]
pignoratam alii pignorari
repignorare non debet aliogin sic
stellionatus crimine poterit ac
cusari ff. de cri[mine] stell[ionatus] l. i. et
ibi n[on] est res talis que sufficit
ficit utrisque ff. de pig[noraticia] act[ione]
Si quis in pignore q[uod] ult[ra]
Item tunc stellionatus est
debitor q[ui] scienter rem ali
enam obligavit sine domini
voluntate vel rem obligatam
subtraxerit C. de cri[mine] stell[ionatus]
l. ii. et ff. e. l. iii. Creditor
ac soluto debito integre
pignus tenetur reddere C.
de solu[tione] pig[noris] l. ult. Integre
ideo dicitur quia ex parte de
biti soluta reliqua parte
totum pignus remanet obli
gatum C. de distrac[tione] pig[norum] l.
quadam Item debet reddere
pignus non aliis obligatum
nec deterioratum ff. e. Si in q[uo]
venit et l. creditor. C. ut re
stituat pignus debitori cre
ditor nichilominus petere
poterit debitum ff. de pact[is]
l. iii. Creditor ff. restituatur
cautio pignoris quia tunc vi
detur debitum remisisse
C. de remis[sione] pign[oris] l. creditore
rem et ff. de pact[is] l. ii. Pacto
dividitur quia in altero
utilitas in altero non

Fructus vero debent in sortem
computari deductis expensis
et possessio debet reddi domino quod
fructus sortem potuerint adequa
liter non pupillos suffecerit ac
dicitur § C. et ex contrario quod pignus
creditor non potuit pignus
obligare nisi per se tradito
ri eadem et fuerat obliga
tum § de dom[ino] vi et vi
et § deinde parte op[ere] ac
pro et § de n[on] in peius
et sic Demum tunc in fraude
pignoris usus venditur et
sequitur usura committitur
quia ex forma contractus
et cum p[ro]celare pig[nus] ad rem
et intentionem contemplata est
bendi pro § C. Illo Item
pignus pro tempore accedi
tore quando venerit nisi
sit venditum C. de distr[actione] pig[norum]
l. i. pignus Ususfructus est
ius utendi fruendi re alie
na salva rerum substantia ff. de
usufr[uctu] l. i. et hoc ius consistit
in tempore quo sublato et
ipsum tenetur esse tolli ff. e.
l. ii. et ideo dicitur re aliena
quia res sua nemini servit
ff. de serv[itutibus] ur[banorum] pred[iorum] l. inter q[uos] et
ff. Si ususfr[uctus] petatur l. uti frui
utendi ideo dicitur ad dif
ferentiam dominii in rebus ali
enis habetur ut emphiteo
ta et feudataria habent
utile dominium fruendi dicitur
ad differentiam medii usus qui
minus est in se quam ususfr[uctus]
fructuarius ut de usu et
usufr[uctu] et alia posset dicere
usuarius qui nec potest ven
dere tenetur nec donare
ut victus et vestitum contingit
esse debent et C. ut supra hac
Salva ideo dicitur ne in
totum pereat substantia unde tenetur
refectiones eius quando ad eum ex
fructus pertinet ff. de usufr[uctu]
l. usufructuarius § e. et § en[im]
ad quem Cautio et fideiussio
da sive res sit mobilis sive
immobilis ut venditur

fruatur salua rerum substa ad ar
bitrium boni viri ff e ult. ff
de usufructu quemadmodum a l. i ff
contingit cauere statim duas cau
tiones de utendo fruendo ar
bitrio boni viri / aliam de
restituendo finito usufructu
ff usufr. quemadmodum a l. i Rei et
ff e. l. supplet. Item tamen remit
titur hec cautio cum quamuis
quis prohibetur exigere ad fructu
arium ff usufr. quemadmodum cau
usufructuarius plene. Item
de fisco fructuario ff ut le
gatorum seu fid. l. ff e. Qui
ad fiscum. Item si usufruct.
pertinet ad parentem in rebus
filii. C. de bonis que liber.
i. fin. Constitui autem usu
fructus in fundo rustico et
in edibus et in seruis et in
ceteris rebus scilicet que usu non consum
libus ff e. Cz. et s. qm qui r
et c. l. statim. In hiis autem
que usu consumuntur proprie
usufructus constitui non potest
quia rerum natura non pot
est salua rerum substantia nec tamen
aliqua quia ita dantur
usufructus ut fiant recipien
tis ut vinum oleum et pe
cunia numerata que assiduo
quantitate consumuntur ut ff
de usufr. constitui per. in ubi
ueniat ea constituitur usu
fructus quia ille cui datur
[illegible] satisdat de tanta
restituenda et cetera ex coniunctione
aliarum rerum ut ff e. ult.
et ut de usufr. l. ult. C. constitui
[illegible] morte usufructua
rii ff e. ult. Item capi
tis diminutione in quarta et me
dia sed non minima ut ff e. qui
similiter. Maxime per maio
rem excommunicatione capitis de
qua habes ti. qui. [illegible] debent
a minori sine iudicio con
stat. [illegible] in [illegible]
[illegible] amittitur usufructus
[illegible] sine sine [illegible] ap pas
[illegible] ap pas
[illegible] principaliter [illegible] cessat
[illegible] emptione

de cle. ex im. Si celebrat
dicit ut ibi et ff prinum
Cz mirum quod peccatum mor
tale et de cons. cle. et inm
ult. dicit ut l. de usu ff Iu
firmatur u e aut. consultus
in ix causa ut l. pro ghet

De fideiussoribus Rubrica

Uisum est qualiter rebus
[illegible] debito subuenitur
nunc videre restat qua
liter persona aliene de
bito obligatur quod fit per fi
deiussionem. Unde videndum
est quid sit fideiussor quare
sic fideiubere. Ad quid
fideiussor teneatur et ad quid
ille pro quo fideiussit. Fi
deiussor est qui alienam ob
ligationem in suam suscepit fi
dem principali nichilominus
remanente obligato ut ff
e in prin. et ff e l. et i. et
differt multum a mandatore
et constitutore quia mandator
pendet constitutor subsequitur
obligationem. Sed fideiussor
pendere et subsequi potest
sic continet utrumque ut ff e
l. fideiussor. Si enim pro
[illegible] debitore suo apud te
spondeo fideiussor [illegible]
[illegible] inde libri ut [illegible]
[illegible] mandator sit [illegible]
[illegible] obligationem [illegible] in me
transferre et me [illegible]
liberando constituo debi
torem constitutor [illegible]
[illegible] fideiubere [illegible]
non prohibetur quis [illegible]
prohibitorum est sic [illegible]
de matrimonio [illegible]
desponsatio [illegible] de
uoto [illegible] Nam [illegible]
[illegible] fideiubere [illegible]
[illegible] prohibetur
[illegible] ne [illegible] fidem
[illegible] ad uell. l. i et l.
[illegible] c. [illegible]
[illegible] in nonne [illegible] consultus
[illegible] decapitur [illegible]
sit pote in habitu virili

ff ad vell. l. usus et l. exceptio
e ad vell. fin. et l. femine
Secundo si remuneravit illi
beneficio C. de ad vell. Quinto
tractatu si elapso biennio post
fidemissionem confessa fuit se
obligatam esse vel pignus
vel intercessionem alii dederit
pro fidemissis C. e. si mulier. Sex-
tus si pretium pro ea accepit
ut fideiuberet C. e. antiqua
Re et contra favore libertatis
C. e. l. ult. Octavo favore
dotis C. e. l. ult. Septimus
si animo donandi intercesserit
ff e. l. si ego et l. si. Decimus
si in rem suam vel
quasi in rem suam fideiusserit
ff e. aliquando et l. si pro aliquo
ff e. et l. Si mulier.
Nonus si in nullo preiudi-
catur ff e. Quinta. Et
aliqui et in ecclesiis prohibetur.
Clericis enim fideiussionibus
insistere abrogat. le. c. i. et ii.
q. l. te quidem. Si in fideius-
sorem tenet fideiussio le.
c. ii. et in possit in ecclesia
ut se fideiubere ei quem
nimis de ep. et cle. cont.
cum hac. Sic etiam Regu-
lares fideiubere non debent
le. c. plr. in necessitas sit et
tenentur quasi licite alijs
venire. Quinto. Si non sat
est pro certis sunt fideiube-
re in aut de fid. et q.
Alii dicunt hoc de lumina ab-
batis et maioris partis capi-
tuli cum monasterium non obli-
gaturi nisi in utilitate eius
probatur sunt redundasse le.
c. plr. Item nec milites
et milites. Item nec as-
tricti curie pro fideiubere
non curiales [illegible] aut fide-
iussor obligationem nec ante
dicit ff e. l. i. confidemissor te-
ad eo ad quod principalis debi-
tor tenebatur. Non autem in
plus quia in duriore causa
obligari non potest ff e. fideius-
sor et distinguere ubi fi-
demissor teneatur. [illegible]
[illegible]

aut erit iam debitum quod
fideiussit tunc tenetur ff de eo
quod certo lo. l. ult. et nisi erat
tunc debitum tunc distinguere
et fideiussit in certam summam
tunc in hoc et non simpliciter te-
ff e. fideiussores et si certam
tunc tenetur ff e. fide-
iussores. De accessio aut
simplici tunc distinguitur aut
[illegible] venit iure actio-
[illegible] tenetur ff de eo quod
certo lo. [illegible] C. si non cer.
Aut venit simpliciter principalis
tenetur ff et certa in hoc
re. Aut officio iudicis
distinguitur quod vel ut si nam
actor tunc tenetur ff [illegible]
quo. Aut arbitrarie tunc
non tenetur ff de eo quod certo lo.
certum [illegible] in re et si solvit
fideiussores [illegible] [illegible] ex
[illegible] potest petere ab eo pro quo fi-
deiussit quia debet ipsum servare
indempnem le. c. in et in pt.
[illegible] [illegible] [illegible]
non tenetur solvere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sol-
vere quod tunc [illegible] [illegible]
non potest ut ibi in primo
petere absolutionem [illegible]
[illegible] et [illegible] petere poss.
[illegible] et expensas quas
fecit [illegible] [illegible] sua ff
[illegible] Si mandato fide-
iussor et le. c. i. et ii. et l. de
fello apelte in c. l. [illegible] hui
Item fides non est ei servanda
qui fidem vel pactum non
servat etiam si interveniat
iuramentum [illegible] [illegible] Sic
[illegible] et c. quod [illegible] et de
[illegible] in [illegible] hui. Si
plures sunt fideiussores
quilibet tenetur in solidum in
e. q. Si plures. Sed pnt
implorare beneficium divisionis
[illegible] ut [illegible] [illegible] ac-
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] aut hoc [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Si [illegible]
[illegible] contra [illegible]

et in solidum non exigat licet sil
omnes in solidum alij tenentur
ff e nisi Et si in solidum ab
uno exigit ipse fideiussor
contra alium fideiussorem non
agit nisi ei cedatur actio
a creditore ff e ut fideius
sor et e cessio facienda an
solucionem quia postea ea cedi
non posset nisi actum sinistre
ita ut cederetur ff de sol
modestinus Excepcio que
competit reo contra credito
rem competit fideiussori et si
cum obmisit fideiussor
sciens non liberatur reus contra
debitorem ff de pa liberum
et generaliter Et hoc est verum
in excepcionibus coherentibus
rei seu persone aut coherentibus
non competit fideiussori
de excepcionibus fideiussor
nisi sit actio contra prin
cipalem debitorem in quibus in minor
ibus ut eum libet ab de
missione Quibus est fidem
stetit in obligacione ff man
dantis Secundo si reus
incipit vergere ad inopiam
ut in l sinal et C mandati Ter
cia hoc dicunt casus habetur
h e t ult Quartus si ab
initio convenit ff e sed fide
iussor In hijs casibus
agere potest fideiussor ut li
beretur ante solucionem sed
non potest hoc dicit quod fide
iussor tenetur ad satisfa
ciendum nec prodest ei si de
mandavit creditorem ut a
principali exigeret nec pro
hoc liberatur ff e ctsi fide
iussor creditori alio non potest
Si fideiussor presente debito
re existente solvendo non
convenit C e t aut presente
non fideiussor hunc non re
linquamus C de duobus reis
sicut aut hoc item de Solucionibus

Visum est de obliga
cionibus reorum et fide
iussorum Nunc de so
lucionibus est dicendum
Et primo quid sit solu

est dicendum Et primo quid
sit solucio Secundo eius spe
cies solvere possit et cui
Et quid liquidum et utrum de
bitum solutum possit repeti
Solucio est reddicio eius quod
debetur Solucionis vero
due sunt species naturalis et ciui
lis vera et ymaginaria
Naturalis sive vera est quando
numeratur quod habetur ut de
betur Ciuilis sive ymagi
naria sit per novacionem sive
per acceptilacionem ut habetur ne
acceptilacio quod tibi debetur Acce
ptacio hec acceptio quod fero
nisi quidem mod tollit ob
i Quedam enim per solucionem
habemus ut sollempnis de
posicio C e obsignacione fuit
tum proprio compensacio pac
tum de non petendo successio
Solvere potest principalis debitor
et fideiussor ff t pr e et in
l ff de fide pat Item
heredes eorum in lege et e t
Item et sindici debita cum
pressore et e t Ita in se sunt
pro utilitate eius ser necessi
tate sua cessio de qui h infra
per et hoc probare potest credi
tor de t pr e ptu si ac
tum competit ad solvendum
et si solverint liberabunt
debitorem ignorantem et invitum
ff de neg g Solucio ad
personam quod fideiussore non de
bitis sunt sed Videre solvere
quid fiat dic quod si cedat bo
nis et potest creditorum quod si
pervenerit ad pinguiorem
fortunam quod totum persolvat
Admittit et eam cessio
si facta fuit relevari se cre
ditoribus quia manus est ac
tio creditore cum concludit
in opia debitoris de quibus sol
Et si postea pervenerit
ad pinguiorem fortunam debet
solvere ff de re iu et Item
non totum sed in quantum facere potest
habita racione ne egeat ut
ibi dicitur quia non est fra
dandus alimentis condemnatus

ff de resti bo q bona Solnere
ei illi debeter vel de volunta
te eius alij vero cum quasi
longa manu recipere vt ff de
debitor qui vero creditore ig
norante vel in invito alij solvit
no liberatur si debitum cal te p
debere confessum in quinque casibus
h in lio Primo qr pr solvit pro
herede vt pote tu comittis in
solvere x aut tuto tinge no
ha actionem quia ei aliquem
no acquirere obligacio tu ci
solvi p ff e Si stipulatus
Secundo si sunt plures sol
ut vnii solvi ff de pact Si
plures Tercio si debito
tibi decem et in debitis andere
alij x possum isti solvere et li
berabor ff de usu Si li
ber homo ms Quarto si
solucio pecunie tertii tenorem
si h eam iusta cum ignoran
tie liberator ff Si re pecu
qui inperatur et si rem de
potuerit reddidit alij bona
fide liberabor de depositi l i q
Si rem Quinto cum quis tenetur
ad altum duorum alternatum
debitoris e electio et si solvat
alterum adimpleri ff de in
debit pluris ff vlt et l de ng
in Quinto alternatiuis h vi
Indebite solutum repeti pt
ab illo qui recepit et habet si inde
bitam pecuniam solvisse nisi
eius adversarius solucionem insta
ciam inde contrahere tunc diffi
tenti compulit incumbit probacio
qui debitum concessisse et vlt
Ut in quo indebitum possit re
peti distinguere qr a solvitur
in debitum iure civili si igno
ranciam facti et non iuris tunc
pt repetere quale e illud qr
pr retinere si l falcidiam e
de iure et facto ignorantur tuc fit et ead
e sal error quia credebat
se plus hre in hereditate
h sicut aut in debitum iure
naturali tm vt e illud qd
e concordia obligacionis sec
sicut contractus cum tulit
debitum solvit repetitur e
vlt ct ff de p b tu de inde
bito

Aut indebitum vtroque iure et
cum ignorancia repetitur e
de qd ind l i Sed si sciens
se non debere solvit non re
petit quia donare videtur
ff de qd in ind l i et ff de reg
iur cuius per errorem Aut sol
vit indebitum p exceptionem Sed
debitum iure naturali sive
civili sive vtroque iure dist
inguitur quia si exceptio
e perpetualis quia debebat sol
vere in perpetuum solvit tu
no repetit ff de qdi ind
Indicem et l Nam si quis
ficiar Aut e perpetua excepcio
tune distinguere a e favo
rabilis vt pote mulier que
sit infavore eius statuti
est ne teneatur si solvit per
errorem repetit ut Sen velle tr
niis et ff de qdi ind qui
excepcioni aut odiosa vt i
edm creditor statuti e ei
minuet pecuniam filiofamil.
qui non tenetur vti si solvit
quacumque ignorancia non re
petit ff de qd ind q excep
tionem et l Si is qui aut e
in debitum ad similes rigorem
finaliter vt pote debebam tibi
x egisti contra me sententia fuit
pro me lata si postea solvit
illud non repetam cum
sententia contra iure civili et re
x que iure naturali sit tollere
non pt ff de qd ind Vnde
et l vel cum cum e an excep
sit perpetualis vel perpetua vt po
te primisi tibi x si manlis
venerit et asia qui solvit
repetit ff de qdi ind s

De donacionibus

Dictum est de contracti
bus consistunt vel simi
lo non gratuito aliene
nantes Nunc agendum e de
donacionibus quibus res gratis
transferuntur Et primo quid
sit donacio et vnde dicatur
h ne donacionis species et qui
donare possit et quibus res
donari non possit et ne
donacio revocari possit

9 qualit' efficiatur et adq̄
donator teneatur. Et inquibus
casibus donacio renocetur
Donacio e aliuius rei liberalis
mera collacio nullo iure
cogente facta ff e l. ii donn
a causa dicitur donacio
quia si ex necessitate fieret
non esset donacio ff d' adm
leg' Item legata nullo iure
cogente dr q si aimil ob
ligacio sola possent non pl
agi contra eum ff d' obl' pc l.
in. Et naturalis cum ptinet
ad adimplere se l. i. Ceteraa
beatius e dare qm accipe'
de acte mis cu magis he z
lvi q' pdicator ver. Epistola
lvi q' pdicator veris apl'us
uit siruend pplare lacerat
nisi expiat querat pluna
panca michi vndema
natis Secundu ut tom ed
apud cunis in illa apud te
Ulteriu sciens pomula ne
tia aiu in scde vias
ut desire velle vean de
scaus e semp simus ml
dare Et qui dat p'm
bntem pudo tem z te et
incurum d' i xx m q vlo
hyb omnibus Donacio ex
adena qi donn dacio ff d'
don ca mor l. Senatus
si Donacoin alia simpl'
et int' viuos Alia ca
mortis Alia sub cōdiacoe
Donacio simplex et int' vi
uos e qn re quā dono
mag' volui illu h're qn
dono quā memetipm
Donacio ca mortis e qn re
quā dono malo me h're
quā illū cui dono z mag'
donatorem quā hede me
um ff d' do ca mor l. i
Donacio subcōdicione non val'
nisi adinplete cōdicione l.
ca impleta ff d' adq' z de
qui hed' e ult et l. cum
sub cōdiacoe et fit sub hac
forma do tibi illud si fe
ceris hoc Donacio sic sub
facta statim tenet z non reno
catur quādiu in medu ille
fuatur ff nō illo nō exi
stente renocari pt e d' don
l. si sub mo illo nō existente

li xiij z l d' qd appo viii z sit
sic do tibi hoc ut singulis
annis hoc facias vel ali
menta prstes alioqi reno
cabitur ut in c viij vij d'
dato qd ut modus e si codiaco
qe tamen ut do tibi x quia fecisti
michi et si sibimo donacio
alienari pt a donatorio qr si stat
renocabi' quia lex in donatoe
dz finari e de reno don l. ij
z l d' qdi appo l. iii Sed po'
casu necessitas alienadi iminu
ine puta debitum vel redemp
cōm captinorum incumbe' poit
tēn istr alienari vel alia
que sit tradita e ne sic ali
enata vel ali renocabitur
ut nec dicit qr sit si eciā
nd h' aliam vir nec pe re
nocari ly qn damn' z x q ij
hoc ius pōn Dicat z ine
lius qr ut in alijs xx no al
ant primi qr Sacrosanctas
et intellt xima yiij
dasp bm Donacio ut facta
de causis non parcatibus ab
ipso vel eius auctte relig
ōe locus tenet et valz ita
qr rg de essim plucorum q cas
tena edit in ut religiosoz
quia illi dum viuut sine
ca spoliari nō dz .l. e confirm
taciombus z l d' reg' iur Cum
antea hij Donacio vero
facta ecclie z nō psonis sue
tua e z nō renocatur c d' sp'is
que si apla ma nois z e ci
apl'ca Sed ad fiat psonis
sine tpis prescriptoe donta
si in rebus vitam z q ij
hoc ius cū statio z xvi q
possionis Donacio al p pr'is
quis e sine pbat in pesam
donari nō pt sinius nec filius
fam ff e Et filius nec pu
pillus sine tutore auctore ff
d' acq' re do pupillus nec
minor xxv annis e sima fa
alie ra h ha l ulx' ut
nec furiosus prodigus vel mon
donacio e in dicta ff e ne
desina d' ff d' cur fur sine
Item nec ille cui intdicitur
alienare ut quia e hereticus
vel cōmissi cuiq lese maie
status Sed helial l hyrachias

...acio

et xij q. ij c. viii et d. hoc ad
absoluenda z c. vigilantibus z c. cum
sim legatis li. vj et c. ad ea vel
sima vult. In aliis casibus
pro similia donare quis non pt
sed est pro contractu z l. donationes
si vult. Item monachus vel qui
raptus et qui per ipsum remittat
donare non pt quod nichil
habet licet dicatur albi et xij q. ij non
lo et c. non dicatur in d. lima
platii ar xvj q. i monachi
et d. ggl v non oz ij vij vg
Supprior tantum prim dare
non credas esse in contractat
dum ij nomine tenetur Item
si habeat aliqua administra
tionem tunc dz facere ymo qui
q. sup e nativitatibus in textu
ipse est erogandus sicut illo
date elemosina et omnia
munda sunt vobis xij q.
quia a tua ipsi et lxxxvj di
non satis. Item quid si monachus
de lima habeat vadit ad
scolas vel alibi nunquid pt fa
cere elemosinam credo quod sic mo
derate tamen ar ff ad uxorem
Item si filius ipsi qui de lima
debz se conformare aliis
scolaribus vel peregrinis inter
quos vivit xij q. de illa et
xlj di c. i et quidem limas
eundi ad scolas vel alibi
intelligit concessisse ea que sco
lares honesti et peregrini fa
cere solent ar C. de off. dele
gati Monachus non ha
bens administrationem vel est
absens de lima plati vel
aliquem egere ad mortem
vel habeat platum presentem aque
pertat limam nunquid pt dare ele
mosinam credo quod sic quod in tali
casu quilibet tenetur pascere
illum lxxxvj di non satis v. se
que et c. pasce et in tali casu
omnia sunt tua xlvj di sicut
his ideo monachus non dat sed
ea reddit quod suum est xij q.
Ceterum. Item pone quod prelatus
limam et alias prohibuit expres
se vel quod non possit dare quod
ex ratione dz cessare preter bo
num obedientie xj q. iij quid ergo
contrarium credo quia tale precep
tum est contra deum ideo non est
obediendum homini sed deo vindi
cat contra z xj q. iij item resistit
z c. si is qui preest dz ab illo
ratione quod non est contra pre
ceptum domini vel quod c. nisi
sciens debet preter homini obe
dire abstinere Dic legimus
contra xj q. iij quid ergo
Idem dicatis de uxore et filio
familias et mercenaria si sci
erint prohibitum dic ut de
voto c. Impuberes quod ergo
Abbas vel platus donare
pt an consilium capli vel pro libito
pt donare sed tunc res quando
tatis et illas terre consuetudin
de c. diligentiam attendenda z
sicut hec donatio rata vel
irrita dz haberi je ec tem
sum tamen certe dare non pt
nisi de aliis duobus casibus
eius dimitti et peculiis xij
q. ij c. Epus. Idem de epo
dum in certa enormiter non
ledatur j e c. ij et pla Do
nari at non pt quod maliciis
dumtaxat iniferri non pt se
preiudicio successoris c. Epus vel
Abbas possiones ecclie do
nare non pt sine consensu
capli si sit modica res p
ter quinquagesima mona
sterio quod vult de novo con
stenere z centesimam ecclie
in qua eligit sepulturam je
c. ij pastoralis et c. pla et
de his que si a pla pas
toralis Item quid si pluribus
et modicis donationibus
ecclia sicut ledatur in vel
la pte dicimus illustrat
dic quod si excedit l. vel
centesimam debet renovari
et admistra quinquagesima
si ecclia grauaretur je c. pli
et xij q. ij Di quos Requi
ant septimam que septima

Vocatur insinuata donatio que
excedit summam quingentorum solidorum
ut C. e. l. si quis argentum et l. ult. C. e.
li. Secundo excipitur donatio que
fit a principe vel principi quantumcumque
sit magna non requiritur
insinuatio ut C. e. l. sancimus Tercio
que fit causa mortis vel pro loco captivo-
rum redimendorum ut C. e. sancimus et in aut.
de nudis al. de ... Quinto quis voluerit
insinuatam ad donationem insinuatio
valebit etiam sine rei traditione
ut C. e. l. sancimus. Tenetur
autem donator ad rem tradendam
ut C. e. si ita et l. si quis non
aut de emptione ff. e. aristo et
...ignat donatio a permissione
... quod ad ... ut C. l. ult.
pacta fuerint apposita que
licet tenentur ... quam sunt
pro habita ratione ne ...
ff. e. si id et ff. de re iud.
Sunt qui et l. ... re-
vocatur donatio facta ecclesie
Primo propter appositam conditionem et
deficientem ut ... apposi...
Secundo propter pacti ...
... venit et de
hoc ... e. de regularibus
Tercio propter suspicionem frau-
dem ut ... quibus
...stitutur Quarto propter superve-
nientem filiorum nativitatem
... Quinto propter
... impetratam ut ...
... vel detur ...
... Sexto
propter ... de ... quam
... Septimo propter
impugnationem ... post C.
ult. Donatio autem facta ex-
traneo vel filio quibus casibus
revocatur propter ingratitudinem
Primo si donatarius manus
impias inicit in donatorem
ipsum vulnerando Secundo si
... iniuriatur ei attulerit
Tercio si ... sibi ... do-
... Quarto si vi-
te periculo ... promisit
... et ... Quinto
si conditionem appositam non
implevit ... tota ...

e de rev. don. l. ult. Sexto propter
ingratitudinem impugnationis ... ff.
... et post C. ult.
... grave ... ha-
... Septimo et le-
gatum ff. de ... pa-
... Octavo quia pro-
... impugnat ... sumptum
... liberi ... Nono
... familia ... Decimo si
filio mater facit donationem
et post ... ad secundas nup-
tias ... potest
revocare ... vite eius
fuit insidiatus Duodecimo si ... alio
... manus ... iniecerit
Tercio si totam substantiam ...
... iactura C. de revo-
do. aut. hec ... et in aut.
... al. donatio
non revocatur ut C. e. ... alie-
donatio ... non revocatur
... Septimo
de revo. do. ... donationem et ...
... non ... prima
donatio ... non ... conditionem
donatio ... possessionem

De peculio clericorum

Dictum est de donationibus.
Sed quia clerici de
suo peculio donare
possunt ideo subiungitur hic
de peculio clericorum Unde vi-
dendum est primo quid sit
peculium et unde dicatur Secundo
... Tercio quibus clericis ha-
... peculium ... et quid
... hic ... Peculium
aliquo clerico ... ab
... possidetur ... et ...
... peculium filiorum et
... et dicitur filio
... ff. de peculio ...
... ad peculium
... et parva ...
... quia antiquorum ...
in pecoribus erat ... in toto
aliud ... peculium ...
datur filio vel ... suo ...
ad ... quod ... aliud

la

Sed deistis utrum possit filius
vel similis agere si pro eo puniet
addom vel ad patrem ff de
peculio per eum Dicendum hoc non pot
sunt testari nec etiam clerici sua
contra voluntatem patris J de
sepult licet et c ult h vi Aliud
dicitur castrense quod acquisivit
et acquirat in militia deputi
donatum est vel quod ipse filius infam
in militia acquisivit quod non mi
litaverit acquisivisset uti fuisse
ff de gestis castr l castren
se et l miles et in tali vel
hoc pater vendicare ff e ex
voto et pater filius auferre l
sine aucte patris vivo pre
in primo ff e miles et i et etiam
sunt testari ff e l ij et paragrapho
donare ff e pronunciamus C
Aliud dicitur castrense quasi
filius familias ex advocatione vel
in medicando seu docendo vel
quocunque alio titulo sic ac
quisivit et in huiusmodi peculio
pater nichil iuris habet ff
l admonendi ff quod nichil et l et
C de inoff testa l ult et de hoc
pater filius familias facere testamentum
elemosina sicut in aliis ff
tradetur Nunc isto de tenuo
loquitur de clericis qui habet
bona ecclesiastica et isti habent
duplex peculium quod pervenit
ab ecclesia quod profectitium ap
pellatur Aliud quod pervenit
aliunde quod adventitium nominatur
patris quia pervenit ex
alterum per se sine non titulo
ecclesie Possunt nam ista pecu
lium habere quod pertinet ad re
manentem J e t i et qui prohibe
Illi autem qui remanentem
iure suo licet nomine ecclesie licet
peculium habere J de testa in
tri admonitione nisi ut habeat
administrationem aliquam tamen
nomine ecclesie perinde habere pecu
lium J de testa in monachi
Quomodo vero et quid debeant
clerici facere de tali peculio quod
peculium perinde habere dis
tinguitur

Sed hic queritur de bonis
immobilibus que acquisivit
per quos habent beneficium ecclesias
ticum et hic distinguitur quod
aut habebat aliqua bona
aliunde quia ab ecclesia ut po
te ex patrimonio vel peculio
castrensi aut non Si vero
habebat et emat rem im
mobilem per quos sunt adepti
beneficium debet ecclesie relinque
re et etiam sibi potest vendi
care sine successor illius J e t i
et in si alieno nomine compa
ravit quia secundum de faculta
tibus ecclesie facere non debet nomine
alieno sicut nec nomine suo
et alicui liceat J de iis
quod alias h vi Si vero habeat
bona ex patrimonio vel aliun
de et emat rem immobilem
distinguitur quod aut emit de rebus
propriis aut de rebus ecclesie aut
tam de rebus propriis quam ec
clesie Si de rebus propriis e
mit et etiam sit potest dare et
relinquere heredibus xii q i c
ult et q ii quicunque Si de
rebus ecclesie tunc debet ecclesie re
linquere et debet de hoc facere
scripturam J e c i et xii q ii
Si vero et c ult Si de rebus
tam ecclesie quam propriis presumitur
quod de bonis ecclesie sint empta
xii q ii c i e de dona inter vi
et uxor l etiam et ff e quintus
si hic admittitur probatio contra
ria xii q i Dicitur manifeste
et si possit probari in her
ecclesiam et heredes dividatur
xii q ii c i et ii Quid de tanto est
de hoc fiat inspectum ut
ibi dicitur Aliud queritur
de bonis mobilibus tunc dic
ut J e t pr quod de bonis Nota
quod si clericus in prandio ec
clesie ortum vel vineam
fecerit in vita sua fructum
habebit J e c i fin

De testamentis et ultimis voluntatibus

Visum est de donacio
nibus inter vivos
et causa mortis Sed
quia donacio causa mortis solet
fieri in testamentis Videndum est igitur
de testamentis est videndum
et primo quid sit testamentum et unde
dicatur Secundo quis possit testari tercio
quibus testibus requiruntur quarto quis
possit facere testamentum quinto an
sanitatem vel infirmitatem sexto quis
sit effectus ultime voluntatis
et ad quid heres teneatur et
quare rogatur defuncti vo
luntatem adimplere Testamentum
est sua iusta mentis ultime vo
luntatis de eo quod post mortem
nostram heredem instituendo fieri
volumus ff. e. l. i. Iusta sua
de eo dicitur quod sit iusta
vox et sentencia xiiii q. ii Ultima
Ultimum enim testamentum hominis
immobile permanserit id est durabile
nisi causa mortis et nichil est
quod magis debeatur hominibus
quam ultime voluntatis liberum
sit stilus et deserviens eccl
tamquam ultima sentencia C.
in auth. de impe. quod dispoat
Datur si impia vel iniusta
Nam si preparat ossa sua
sumari et iactari talis volu
ntas non dicitur sentencia ff. de quod de inst.
et heredem Item filium suum debet
sine causa et sine causa Tercio
filium exheredare potest quia heeditur
in aut. ut q. de ap. cog. quo
causis tolle vim exheredis vel pleny
quinquenni Percutit accusat
iniuria vel maleficium Incesto
de crimine Defert cauet hy
sedes caruit sobolem nemo
nec hic percutit ut si primo
sit si eos accusavit crimi
naliter de causa que non sit ad
rem proprium vel rem publi
cam Iniuria vel maleficium
si in maleficiis commiscatur vel
si maleficium efficiatur

Insidie si vite parentum fuerit in
sidiatus Coitus si uxori vel
concubine eius se inmiscu
erit Defert si ex delacione
eius filii parentes gravia dam
pna sustinuerit Cavet si
persona vel debitor eius in
vinculis pater si redimere noluit
et hic salva si redimere non ad
filios masculos pertinet Hy
strio si contra voluntatem paren
tum harenarios vel alios se
neravit cum pater non sunt illius
professionis Tollit si pro
hibuit eos facere testamentum Damp
num si filia luxuriosam
duxerit cum parentes vellent
eam proprie dotare nisi neglexe
runt eam maritare usque ad
xxv annum Nec iniqui filia potest
agere contra patrem ut ipsam
dotet secundum statum persone
et facultatis suas Hostis
dicit quod sit ff. de ritu nup. quod
filios nisi si cura si pubibus
furiosis debita cura non
impenderit Carcer si pendo
dotare tenuerit neglexerit
al nemo pro filiis vel heredita
tem si voluntate talem mutas
potest mutare quod ambulatoria
est voluntas testatoris usque
ad mortem id est de ale. inst. cum
marthe et ff. de adm. leg. l. ii
Item non sentencia si preparat
aliud contra iura vel bonos
mores vel ea que pietatem
vel verecundiam nostram lederent
quod nec nos posse facere creden
dum est ff. de quod inst. condicio
nes et l. filius et C. e. tua
Maynal et ad si et C. de institu
tione heredum instituendo id est
dicatur quia necesse est quod
heres instituatur alias non esset
testamentum nisi de leg. C. an heres
Testamentum dicatur quod contestatio
est testatoris mentis ut in aut.
est in principio quia disponit quid
de rebus suis fieri velit testa
tor post suum decessum x iii q. ii

q̄ Sed aliud ē p̄ dicte mīs cā
marthe Testamtoꝝ plures
sunt spēs ut ff. mīs e mg̃
Hodie vero dumtaxat duo tm̄
est q̄ aliud est testm̄ milita
re aliud aliud p̄uatū Aliud
solempne et dic ut no. i c. q̄
qualit' cstituatur Militare
testm̄ est illud q̄ milites faciūt
milites dz imitari si no cunta
tim morte ppt salutē rei
publice Dz autē militarem
similitudine ut auille q̄ ff. d' mil
le magis strenua et firmi
ceu militēt eligebatur ff. d'
re mili l. i q̄ milites et taliū
hz priuilegiū quia si in expeditio
ne est incōsultum belli uel
uite p̄iculo cstitutus licet ei
testari quo p̄t et vult C. de
mili test' cum placere et sufficiat nu
da voluntas ff. d' re mil. l. i
Si vero in expeditione sit non
consultum sed in tentorio uel
alibi duos testes saltem adhi
bere dz ut testetur coram eis
quem velit heredem et qui lega
tum relinquere nec tunc sufficit
si sermonibus simplicibus dicat
te heredem filio quia sic vna
iudicia submitterentur ff. de
re mili diuus i. ff. de re mil
i plane et C. eo. priuilegiū Si
no sunt in expeditione si domi
vel alibi more ceterorum testari debet
C. d' re mili l. ple. r. ius e
q̄ Illud autē th' s' eius ut
militaris sunt facta in expeditione
hec priuilegia habet ff. d' re mil
l. et durat hec priuilegia p'
annum recessit sunt ab expeditione
inst' d' milite q̄ actenus cet
testes requirūtur in testamento et
quidem regulariter vii ut pz i hijs
que no. i c. q̄ qualiter cstituat
C. d' to. possi. ff. et l. i. Sz quid
ad nos de bonorum possessione cum
hodie de iure cano. cōsuluz ad
imitatur ad statum inst' de
successi. que abiunxit Dest
q̄ admonendi r. q̄ si dic ff. ho
q̄ in tribus casibus pertinet ad eos
Primus cum quis capite minutus
fecit testm̄ et p̄ea decessit
stus tamē ciuis romanus et

Sic p̄ teatis inst' q̄ mulier No
dis test' inst' q̄ no in Secun
dus cum quis sub condicione ff
satutus ē na liat q̄ dicto dese
cerit p̄tor pmittit bonorum
possessionem si tabulas ff. d' bonorum
poss. si ta. l. q̄ ff. Tercius
qui postumum p̄teritum nas
citur viuo testatore et sic
decessit quamuis ruptum videa
et t̄n d' iure ciuili bonorum
possessionem no possit petere
p̄tor th̄ concedit ff. d' iniusto
rup. l. filio d' alijs dic
ut i. c. q̄ qualit' cstituatur
Secundo p̄t facere testm̄ Reg
ulariter qui donationem facere p̄t
d' dic ut s. d' don. q̄ do
nare aut maior xiiij an
nis sit impetrate alterius
p̄t facere testm̄ nec aut ff
infans nec furiosus prodigus
dus qui ullus audit ut
mutus Nam si h' duo
vitia cōcurrat naturaliter testa
ri no p̄t Secundus si liberatus
sit et quandoque cōtingit l
si surdus tm̄ sit ut mutus
licet p̄digiunt cui interdicta
sit administracio interdicta
C. qui test' fa. p. p. totum
Item nec p̄sbiter nec qd dic
it i. decis. q̄ Item no p̄t
Item nec ... sim ho
die hereticus no p̄t C. d' here
dit ... sim primo
Sic distinguere Aut ē
sp̄es q̄ uenit tantum r. tunc p̄t
testari i. d' h'tic ... q̄
q̄ credentibus q̄ no. r. tunc
tunc no p̄t ut ff. d' edil
edic Si fugitiuus Item
nec is qui professionem religionis fecit
ante p̄t facere testm̄ i. e. q̄
ingrediēntibus r. xix. q̄ ille
q̄ ingredientibus C. d' sacros
ec. aut' ingressi Sz si fi
lios hns ingrediat mo
nasterium in illo cōdito testo
pmittitur ei p'ea bona di
uidere in aut' d' sacros ep'is q̄
Si qua mulier et xix q̄ iij
Si quis vir Item dicat
hostiensis Si filios no habe
bat quamuis an professionem

Infra .i. (?) ergo an adhuc ad
seculum redire posset .i. de
regul. ¶ Similiter et c. tr. q.
h. vi. nisi fecit professionem ta
cite vel expresse infra annum
.i. de regul. ¶ Similiter q. in
aliis h. vi. Et de voto quod volun
c. li. ¶ Quid de heremitis et
solitariis qui propriis non renun
ciaverunt nec se alicui religi
oni approbate tradiderunt vitam
imitando dic quod possunt fa
cere testamentum xix q. iii. c. extra
parochialis qui si contrahunt et
matrimonium tenet .i. de voto
quod votum h. vi. ¶ Et clerici
qui non prohibentur testari
ut ar. ff. de his qui sunt sui
vel alieni iuris l. i. et ff. de pro
curatoribus vel aut filius filius
fami. facere testamentum de peculio
castrensi vel quasi c. e. libe
ri de mo. test. libe. dic ut
s. t. vi h. quatuor et aliud
dicitur ii c. de adulto dici
in l. foro ¶ Deberemus aut
clericorum mobilibus utrum pos
sint facere testamentum qui habebit
beneficium ecclesiasticum distingue
a. hic bona adquisiverint
ex patrimonio vel artificio
vel aliunde quam ab ecclesia et
tunc possunt disponere pro volun
tatem suam et facere testamentum
¶ Aut illa bona venerunt ab
ecclesia et tunc iure testari non possunt
donare / si ex ob. de consue
tudine approbata pauperibus
et religiosis locis et illis
qui ei vincti fuerunt sunt
sunt consanguinei sive alias
aliqua pro donare .i. ex per
nos x c. relatum et lic. et c.
cetera etc. ¶ Si acquisita ab
ecclesia dimittere .i. c. cum mos
fuit et c. relatum ipsi et
tunc dedisse bona non vel proximi
testamenti non possunt vel successoribus
servando approbata debet episco
pus vel alii possint retinere
de his ordis possit h. vi .i. de
eo si ad debem. gratie in
de consuetudine si pro i regno

¶ Firmiter clerici possunt facere testamentum
et legare res ecclesie mobi
libus et res vero sub vinea
ecclesie acquisita cum ubi suis
quo voluerunt de immobi
libus dic ut s. t. p. r. q. quod
debeat ¶ Expressi quod filio
impuberi facere testamentum dum
ipse faciat sibi ut ius pro
pupillis substituta .i. pupillaris ar
de pupil. in vere ¶ Si nat
consultatum testamentum distinguit
utrum velit facere per nuncupationem
in scriptum testamentum .i. sine
solempnitate scriptura hic
sine scriptis successionis vii testes
lim ut e. c. et vii. et c. e.
hac confessissima et primam
parcom dum uno precibus fuerint
et rogati ff. e. heredes q. pli
ma ad testis c. e. h. ¶ Ex re
cepi c. quod uno contextu fiat
.i. nulla actu contrario im
medio tunc non nocet si
testator vel testes naturalibus re
deris disponere interveniente
areat vel brevis languor
vel donato medicine cura
inchoatur uno contextu intellig
esse fuit c. e. in antiquis ut
ff. e. heredes q. si. ¶ Aut vo
lebat solempnizare testari et
tunc necesse est quod in testibus
rogatis et quod non heredis
se dignatur scribant pro tes
tatorem per psalmum vel sua
c. e. l. in enim et infirmit
ria .i. quod testes uno contextu
interveniat masculi puberes
et liberi et in ore prima
fiat quod testator et testes se
scribant vel aliqui per eis qui
sint mo et vii signacula
apponantur ut probatur ut c. ¶ Ex in
paulati et tabellio .i. uno
testium computatur ff. e. domini
et appelle duobus testibus
s. d. p. b. quam contra ¶ In
telliguntur c. e. hac consulti
ssima ¶ Et si testator sim
honolit quod testes volunta
tem suam sciat per tantum
testibus clausam testibus repre
tare et dicat hoc est testamentum
meum rogo ut subscribat et ...

si pa uel alius p eu ipsis sub
scribentibus subscripsissent va
lebit C e. libr. consultissi et si
ipsa manu totum conscripsit
no requiritur alia subscriptio
subscripto C e. cu antiquitas
li si hec sollempnitas fallit
qz testm militis in bello
factu valz licz nullus testiu
numerum at dum nu voluntate
te sua appareat p scripturam
in clipeo vel alibi C e. q mili
te militis Dicit ut s q testore
at unus sufficiat si causa in
spiratione ut ipsa fiat C e. co
ntem quis tres vel quinque l
spaciatur si dnis sas quoque
tedentibus et leges municipa
les vel p...ia p...ap C e. q si
no sit ut in misto laycoze
vel rusticoze C e. l. ult. Ite
fallit in ecclesia qz si relinqt
cause vel pijs loci duo te
stes vel tres sufficiunt ut e. ti
c. ult. et e. Relatum. Hoc contra
qm a in ecclesia et in patrociniis
omnes attendit C d sacros
et ecclesiastic. et qui te sa p q l.
quis imperatore In hac
materia sic distinguere co
piunt v tu voluntas te
statoris nunc sollempnis sit
adimplenda vel tenenda
refert utrum agatur in foro
ecclesiastico et int psonas
ecclesiasticas et tunc duo testes
vel tres sufficiunt ut e. ti c. ult.
et de hoc ut e. arguitur C de
sacros. et ecclesiastic. insti. Aut
in foro seculari et inter secula
res et tunc iudex secularis sec
legem suam iudicabit illos
ar in auc. quo oz epis
copi coll. i. Aut in foro ec
clesiastico et int psonas
seculares et tunc si est laicus sic
seculari iurisdictione caue
ca iudicabuntur ut d. supe
p clericis. et ar ut d. decla
ecclesia q intelligas causa
laica sicut de primitiis
iudicium spu sicut dicit

ut d. sup. apo q procura La
tinis p inde 2 de si ordina
rie cognoscit ut v of de le
p et ut et ff de iudic. li. 2 ij
insti. dum esse aptibus q sim
lecte volebat iudicari ar
ut de co qui mit i poss c
pl et ult. Si vero actitur
int clericu et laycum tunc
in foro civili quia forum rei
sequitur actor ut d. fo. pe
m. si generale iudicabit sim
leges ut ape relicta ecclesie
2 ad pias causas in quibus
in utroque foro duo testes
sufficiunt ut e. ti. c. ult. 2 e. Rela
tum et inhc tam cano
nes p iur corrige leges
aut quo oz e. ff. 1. coll. 17
| desiit n. ut si. Sed dic sim
ho q in oi casu sufficiunt
duo testes causa si leges no
sunt et arti. et ex ce
maiores n. q iij. p... 2
e nulla et q d q plures
aliqd hec intellige qui sunt
suspecti Nota aut videt
decedens intestatus qui teste
sui fuerit in altera dispo
sitione conmittit ut e. ad hec
unum fit testm et sufficiat
ad locutionem alterius ut quis
arriat testibus puetibus et
dicitur decedens testatus et
tale dicitur testm nuncu
patiuum C qui te fa p g hec
consultissima ut si vellet facere
testm solempniter cu here
ditate tunc l voluntate
heredis debet ponere no
altericus alls no valeret
ff d hered. inst. Illa i stituunt
Codicilli sufficiunt v te
stes nec requiritur heredis
institutio nec substitutio C
de codicillis l. ult. in illud
q supius dictum est si cum
in causa observatur ut Et
sim codicillis Nota ut de te
stibus q duo v vos in co
dicill. Confirmat testm
p morte testatoris insti. ad

sit dictum | d'ecle mis tn marthe
q testm | ℞ ch morte quus
muri p ena s pacto tene
neriz ne mulie C ℞ pact
pactu q ana s fuit p pncipe
afirmatu e c omj es neo
hac lege s[illegible] dica p ut a
ptri testamto fibi tenedere
no liceat ff de l uy ℞ quis
in pri volutatis eni testator
℞ ad morte ambula
tela e ff de ad m l l
xij Nfirmat ac si no e
line fem in infirmari no
p q firmu no 2 c e ℞
lemit z l domestico ℞ s
line fan sit durat sempr
ii infirmitatu inst h[illegible]
modis test inst in pri in
firmatur ac ul ymitatur
maxima ul media capit
diminutione sed et minima ut s
testatur post testm arrogte
si in testator fiat aut s[illegible]
pena velitutem afirma
uit valz testm inst quib
no tm ℞ Nota deam inter
maxiam media et minimz
capitis diminucoz ℞ est aut
tn aliqs simil et libtatez
z ciuitatez amittit s qma
delictum s ul hm a f[illegible]
ingratitudine redigitur
i suitute ℞ Maior vo sib
sed libtatis ciuitatis amitti
laqua et igne interdicitur ut q
dictum est ul in sula deportatus
cuiutais ℞ Minima e tu
ss status hois mutatur ul
fn alteri qui ut sm ins exent
di q maxia z q maior
et q minima ℞ Item i firma
li adoptio postm ℞ d posse
℞ Item s testator ad
eptaverit im qui absente
statu venerit C y adop
ti adoptivis ul arrogauit

cuniz inst quib mo te infir
℞ Item ℞ Item testm rebo
catur pmmo inst quib mo
test infir q ℞ s quis Nte
s filius in pris potestate constitu
tus ptatur ff d ino s[illegible]
cap test l i et tunc nullum
e ipo iure ul p impugna
p querelam inof fost test ff
d inof test l in ℞ quma
talis solemnitatis d iure
canonico dampno y timm
in pribus quillianis utr ce
d consuetudine que e op
tima legm interpres ff d consue
tu delictis ymo filius liberis
sine testo succedit | qui sil
sunt legm tamn que l ator
p venerabilez et c extenec
ubi plene ℞ hec et ideo il
lam materiaz hic obmit
to ptr illa que supius dixi
℞ ffy ad testamenti ul ulue
volutatis 2 ut ff ad pun
tictu et ci ao stetur se
Nos quid z rm q y ultia
℞ in ista sit ut lio b e si
ner et testm nisi m a hab
institut ff d' ine to l si
Nullius pt lib simus kutas
aliis et etia et paupes
i quali et plurac aliis d' hic
nst d' hoc glo z diff q test
fa pos qtra hered c d q
et ol l 7 ad q et l mult
℞ de institutioni libis et equali
pta dic ut s ℞ Rayming
lk c Raymundus inglo z t
℞ In pt simili h ij ℞ tenea
haris volutatiz defuncti
implere xm qy ultima ℞ ad
sit filius sine extraneus hm
teneatur ad omna ℞ debita
defuncti psoluenda ℞ debita
sunt a ℞ contractu ul ℞ rme
ex malefico ul quasi ℞ sic
pegri e lits et de solue ri
et de pynl e ult ℞ sic
suffiat hereditatis ad debita
psoluenda distinguntur aut
fecit inventum et tunc no

tenetur. Et ultra vires here-
ditatis si non fecit et tunc tenetur
C de iure delib. Scimus et de Ray-
valdus q plus nisi in medio
in annuo non teneretur sed hoc
extra quam adire pervenerit de
hereditate dic ut s. Et vtrum tene-
tur cum dr primo solvere heres
an debitoribus vel dampna pas-
sis vel legatariis dic q heres primo
debitoribus satisfaciendum et hec
dampna passis in foro contentioso
et habet in solidum sine aliqua
detractione. Item ao de legatariis
et aliis qui lucrativam causam
persequuntur detracta falcidia
si necesse fuit delegatis quia
in illa granari non potuit ut
dicit glo s e Raymundus Sed
primus creditoribus primo satisfieri
debet Secundo secundis
et sic per ordinem et hic si simul
veniant creditores et legata-
rii quia si separatim liberatur
heres solvendo eius venienti pri-
mo si sine dolo quod si facti non
est ubique nec aliquid de here-
ditate subtraxit in quo casu
in duplum tenetur restituere
id quod celavit alias de iure non
tenetur satisfacere sed venien-
tibus lic in iure posteriores cen-
qui in et adiungit creditores
posteriores vel legatarios quibus
satisfactum est habeant actionem
et causa contra heredem si pe-
nes eum aliquid de hereditate re-
mansit deducto expensis re-
rum hec probantur C de iure
deli Scimus C de pos et si et
de acciali esset q ute ff ad tre-
bell l i et si et ff de leg iis que
infra nota quod tunc q Sed
Sed numquid heredes tenentur cum
in solidum creditoribus dicit hoc
quod non C de hered act l i et
fallit in quinque casibus Primo si
aliquid indebitum est in obli-
gatione ff de v ob In quan-
tum inlibet Secundo si res quam
testator abiurio insolitus pos-
sideatur C de hered ac l i
et ff quod Tertio in quem heres
certam insolidum tenetur Quarto si
solidum. Item ao si aliunde le-
gata sint ab uno insolidum
vel si ex aplicatione per plures possent
peti ff de ali lega l i in dicto
si testator ab uno herede le-
gaverit creditori hereditario
animo compensandi ff de le ii
ei ab uno Sexto in expensis
funeris ff de rel et sump fun
quod si vel vendo s here-
des vel curatores testamenti
vel emendare differunt de-
narios testatoris in operis
neggotiis expendere Dicit q
plorare heres ad satisfaciendum
voluntati defuncti ad
implendam monitione primis
sa sunt cogendi causa si pro-
hibuerit testator ut in auctentica
nos et c pro lo. Item si testator
rem alienam legavit numquid
tenetur heres eam prestare
Distinguere utrum testator
ignoraverit rem esse alienam
et tunc non tenetur heres nisi
ibi forte cui relinquebatur esset
persona coniuncta puta uxor
vel alia cui esset dessio tan-
tum relictum quia tunc tenetur
legatum C de leg et alienam
vel nisi res aliena esset he-
redis quia tunc tenetur heres
ff de l ii unum ex familia
Si vero rem tua Sed si quod sit
inter heredem et legatarium in
scia testatoris probare Sed le-
gatarius testatorem hoc scivisse
nisi deleg quod quare
Sed quid si ius eius rem esse
non vult eam vendere nec
vult sed per magno pretio tunc
tenetur heres prestare eius
indicis iuxta extimationem
ff de l in non dubium quod si
et l si fide q sit res aliqua
comunis non hic quod si res ec-
clesiastica legatur nullum
de legato valet C de re et non
alie l ii et c dileccius Numquid
Sed cogere heredem vel curatores
testamenti ad voluntatem defuncti

adimplenda. Item dico quod si in
pijs causis et infra annum a die
monitionis nisi quando quis
se ipsum [illegible] adeat et
bonis defuncti heredibus mediante
ut e. Si heredes tua nos et c. Et
Johannes [illegible] si testator in-
duxit ne heres intromittat
se [illegible] tua et in gl. de [illegible] et
cap. [illegible] Item autem [illegible]
creditoribus faciet satisfactionem
sicut testator precepit ut e. Johannes.
Item [illegible] unius a
tere vel [illegible] alio [illegible]
vel in remotis agentes vel id
capiti nolente ne forte vo-
luntatem testatoris impediri
contingat nisi testator aliud
expressit. Religiosi vero
executores esse non possunt nisi de
licentia suorum superiorum petita et
obtenta ut e. Religiosus. Item si
quando si testator quendam
abbatem vel alium in dignitate
positum sine expressione
proprii nominis [illegible] ea iste abbas
decessit et alius substitu-
tus. Numquid iste substitutus
potuit esse executor. Videtur quod sic
ut de of. dele. [illegible] abbas.
Sed contra videtur quia iste testator
elegit industriam abbatis
[illegible] longa dies e [illegible] anti-
quus [illegible] Item antiquis
[illegible] distinguunt et
iste abbas vel prelatus erat
affinis vel consanguineus defunc-
ti et tunc substitutus non potest
esse executor. Si non erat con-
sanguineus et tunc potest esse exe-
cutor ut e. Religiosus. Di-
cit [illegible] si relinquit aliquid
in testamento ecclesie beate Marie et
sunt ibi diverse ecclesie eiusdem
nominis et dubitatur de qua
intellexit dabitur paupe-
riori in [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] in nomine. Sed si
non appareat pauperior here-
di voluerit potuit assi-
gnare ff. de [illegible] [illegible]
[illegible] Clericus debilis cum
testari non potest ut e. c. [illegible]
[illegible] in officijs et [illegible]
[illegible] et si intestatus decedat

suis heredibus quantum ad bona que
habet intuitu persone quo
venire possunt ab intestato ec-
clesia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] bona
[illegible] [illegible] [illegible] plu-
ribus casibus et [illegible] et
etiam et appellatis relicta
in testamento [illegible] et [illegible] simul
vel separatim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et c. [illegible]
Sed utrum episcopus vel [illegible]
possit habere que sibi relicta sunt
a testatore et de alijs [illegible]
[illegible] relictis canonicam petere
portionem. Distinguitur quod a
legavit sub conditione ut [illegible]
la [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] tunc non potest pe-
tere quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] testamento
[illegible] aut absolute
et tunc legatum et portionem sibi
potest vendicare ut e. [illegible]
hec vera sunt nisi in fraudem
medium [illegible] [illegible]
ut portione debita fraudaret
hec probatur ut e. [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] xx. xxx non pe-
[illegible] [illegible] quarta in si-
[illegible] [illegible] [illegible] ut e. [illegible]
quod dolus et fraus nemini [illegible]
[illegible] patrocinari ut e. [illegible]
quod si quis aliquem testamento pro-
hibuit ab hereditate re-
pellitur. C. Et quis aliquem
[illegible] [illegible] li. [illegible] Consue-
tudo testamenti hec [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non fiat contra [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] si non [illegible]
[illegible] [illegible] valeat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

De successionibus ab intestato

Dictum est de successionibus
ex testamento. Sed quia
interdum hominis
intestati decedunt videndum
est de successionibus ab intestato

Et primo quot modis dicatur
quis intestatus. Generaliter
morienti clerico etiam succe
dat / et ins. q. l. c. vlt. / Et q
liter deferatur hereditas
iure cognacionis vel agna
cionis. Generaliter moritur
quis intestatus si nullum
omnino fecit testamentum vel
fecit sed non iure / vel iure fe
cit sed postea ruptum est vel
non est ruptum sed heres no
luit hereditatem adire in
aut destitutus abiit / i. pre
toll. ix. Sed qualiter etiam
morienti clerico succedit. Hoc
si non supersint agnati vel cog
nati illum hii vocantur vel
sint in successione xvi q. i. vlt
c. vltimo et ibi quoniam et
e. ti. Item vxor clerici etiam
preferetur. c. de q. et cle. si qui
presbyter et hic viri est qui beati
tatem et claritatem apparent domi
ni xii q. ii. sed manifeste
Sed autem sunt pro multa di
ffinitur vt c. de pec. cle. c.
quid debeat vel Sed vero in
si dubitetur quid et quan
tum habuit tempore quo erat quod aliud
a patre acquisierat. Sed totum
peculium diuidi in quatuor
partes quarum vna episcopus habet
altera ecclesia in qua erat
tertiam pauperes quartam pa
rentes si parentes sint ut ex pa
ternalibus xvi q. ii. Sane
de heredibus. Si quis clericus dece
dit de hereditate qui priuatur sed
quod si non ecclesia et cognati
bus vtitur quod super bonis
suo possident per ecclesiam si ipse
possideat sed de pec. cle.
c. i. et xii. et xii. q. iii. quia
tamen Sed si cognati pos
sideant tamen per ecclesiam probare
intencionem suam xii q. v.
nulli et c. c. fin. Item cle
ricus ipso in professione insti
tuere cum de bonis testari
non possit quod dicit vt nota
s. t. pr. c. de bonis et de de
pecul. cle. c. quia debeat
quod est astrensis Sed non fecit
testamentum vel fecit sed non valet
quia filiusfamilias erat etiam
tamen sine erat deficientibus
cognatis et agnatis suc
cedat et quibus nomine etiam
agere potest. c. cum vlt. Nota
ubi quod tantum alium testari pro
hibuit absque hereditate repel
litur. c. Si quis aliquem appel
prohibeat / Sed heredibus defertur
iure agnacionis vel cog
nacionis. Primo succedunt des
cendentes. Secundo ascenden
tes vna cum fratribus. Tertio col
laterales proximiores in aut
de heredibus qui abiit et de suis
heredibus et successoribus vxor succe
dit. c. viii. viii. et vxor li
posterius fiscus. c. de bonis
vacan. li. x. nisi de pacto
vel consuetudine aliud obseruetur
Sed mortui bona episcopi debe
reuoluntur ad collegium maio
ris ecclesie mortuo ipso dic
quod non debent vsurpari. Sed
successori xii q. ii. hic huius
et placiti de lapsus et c. Illud
et c. de off. ord. probitii hui
Sed mortui et c. in bonis
archidiaconi distinguere
an sit distincta et diuisa
archidiaconatus canonica vel de
bent successori vsurpari ar c.
de rebus eccl. Aut sit vnita
omnia bona archidiaconi
et canonicorum ad capitulum
reuoluntur ar. xii q. ii. cum
cognouimus et i. de dec. cum
in tua et viii. di. que contra
more

De sepulturis

Dictum est de morientium
successione. Sed quia
morientes necessario sepeliunt
sepeliuntur. Ideo subiungit
statim de sepulturis. Et primo
videndum est quid sit ius fu
nerandi et quid sepultura
et quid vel sepulture be
neficium indicat ecclesiastica se
pultura et apud quam
ecclesiam quis debeat sepeliri
et quid de canonica porcione

Nec funerandi et pretio sepelli-
endi in cymiterio prouenientis
causis et assignatione potestis
xiii q i c i tenetur enim epis-
copus maioribus ecclesiis assignare ci-
miterium xl pedum parrochi-
tum Capellis vero vel modi-
cis ecclesiis xxx ut xvi q i
Sicut antiquitus et qui locus
tunc consecratur contra illud
cymiterium assignari debet q q i
Nemo Similiter competit ius
sepeliendi capellis vel ecclesiis
quibus annexe vel parochie
concessum ut in ecclesiis sine
capellis predicatorum et mino-
rum de concessu per illa i contra in-
Religiosis vero sine parochie
non competit ius funerandi ecclesiis
quia tamen cymiteriis in-
sunt Capelle in castris et
cum tabellis vel strictis locis
constitute et alia oratoria
quibus ab episcopo cimiterium non
assignatur xvi q i in quibus
Nullus sepeliendi est nec mor-
tuos infundi in aliquo cimi-
terio ff de mor infer l i et
2 q ff item Sepultura de
locus sine terra in qua fit se-
pultura si in tali terra nun-
quam aliquis sepultus vene-
rabilis est locus sacer ut cymiterium
venditur pretio et pretio eam
accepi quia non est religiosa
vel sacra sed primus dominus
talis locus ff de re et sump fu-
ne l i et primum et xiiii q ii Audio
Si enim in tali terra aliquis
sepultus fuit et de voluntate
cuius alia erat locus sacer factus
est ff de rel et sump fu
e l i et alia quod
vendi non potest nec obligari
ut voluit infra sequitur et
qui dum et l c e ple Dicit
vera cimiterii que religio-
sa et sacra est licet tamen ea
nulla sit sepultus xvii q ii
quis quis et c Sicut an-
tiquitus et talis terra ven-
di non potest xiii q ii questa est et
c Preciendum Item dicitur

essionem sepulture que similiter
vendi non potest si clerici ad hec
tenerentur non habentes
sepulturam aliquam certa vero
imago committerent | de symo-
nia c ex in certa et in
qui in eo capitulo et c questa
est et c vel non teneantur ad
hoc tunc beneficium possunt in
accipere pretium quia contra sui
habet sui non tenetur xi
q ii caritate et tamen de symo-
nia cum essent et adde cum de
| de symo c Ex vel sacerdos et
c cum hanc Item si hos
tumba marmorea vel
lapidea de sepultura et
hec vendi potest si nullus in ea
fuit sepultus | Sacra autem
si aliquis in ea fuit se-
pultus quia tunc est locus
religiosus xiii q ii questa
est et c et ff de rel et sump fu
aut in xvi Prohibentur
in cimiterio aliqui
et fures sepeliri et latrones Primo
de furibus dic ut ibi |
de pena v Secundo
Secundo in his qui mo-
riuntur in torneamentis | de
torn c i dic ut ibi de pena
v pena vero Tertius in rap-
toribus | de raptoribus
dic similiter ut ibi Excom-
municati Quartus in his
qui seipsos occidunt gladio
vel suspendio vel alio
modo ex desperatione
indignatione vel passionibus
aut alias in se[?] xxiii q
v placuit Secus vero
si hoc casu vel similibus
furia se perimeret et ce-
ciderit | c excepto Quintus
in his qui plures ex mutuo
incestu filios suos
Sextus in quibus aput
constituit impetrata mortalis

Decessisse xiii q. ii nam contingit
et precibus. Nono quia decedi-
unt excommunicati non debent
in cimiterio sepeliri primo si sepul-
ti fuerint et eorum corpora pos-
sint ab aliorum corporibus
discerni debent exhumari
et iactari procul ab ecclesiastica se-
pultura. Si autem discerni non
possint tunc relinquantur ut re-
maneat quia ossa fidelium
accumulentur de e. Sacris. hec
est verum nisi appareant signa
penitentie tunc posset post mortem
absolvi et in cimiterio sepeliri
de sen. ex. a nobis ii dicit ut
quod notatur in articulo. Septimo
in hiis qui post mortem com-
muniunt de here. xxiiii q. ii sane
profertur. Octavo in hereticis
qui in vita de heresi communiter.
Idem in receptatoribus de-
fensoribus credentibus et fautoribus
hereticorum de heretic. quicumque
li. vi. Nono in reis lese
maiestatis conspiratis ff. de
ve. de pu. l. i. Decimo
in paganis et iudeis de
q. de t. e. cum. et c. si in
ventre et matris vane
pro non xpianis in hystoria quod
dicit ut de conse. et nec ab
quod si mulier pregnans.
Undecimo in religiosis qui
proprietarii et in proprietate
cum pecunia moriuntur de
sta. mo. monachi. Et qui vero
dicit c. cum ad monasterium c. i.
Duodecimo usurariis ma-
nifestis de usu. quia frustra
dicit ibi que pena et c.
sequitur. Tredecimo que de-
cimas quas iniuste possident nec
restituunt cum ad quam spectat
privantur ecclesiastica sepultura
de dec. prohibemus. Quartodecimo
quando si aliquis sit mendi-
cus mortuus tunc si post ce-
lebratur vel agatur in officio
ut prius non permiserit de sepul-
ture. li. vi. c. Quintodecimo
qui prius te Deum laudamus
dicitur dedicato agro (?) sepulture
et spaliter de beata virgine

et non vult agere penitentiam ante
statuta de malefic. c. i. dicit
hic ibi ut hodie. Sedecimo
canonicis in non conventualibus vel lo-
cis ordinatis ad minus semel
in anno de pe. et re. omnis
utriusque sexus debent in cimiterio
sepeliri ad hoc sacris et xiii
q. ii. c. i. etiam si omnia mala
quisque dum in ... sacerdote com-
municare sine absolutione
de e. ultra. Vel si signa penitentie
apparuerint licet non sint ab-
soluti ut dicunt c. si e. ut ... de bapt-
ismo vel in cimiterio in quo
sepulti sunt sive sui maiores
vel in ecclesia parrochiali
de quibus sepeliri nisi alibi
elegerit sepulturam ecclesia vel lo-
co non religioso de e. c. et c.
Decima sexta c. ... quod ... et quibus
cumque li. vi. et pro quo eligi
libere sepulturam, est falcidia ... quod
castellum. Decimoseptimo in uxore
xiiii annis que debet sepeliri
cum suis maioribus vel in ecclesia
parrochiali vel consuetudo sit quod
vir possit ei eligere sepul-
turam. Maior vero xiiii
annorum sibi absque viro assen-
su eligere licet. Nichil dare
possit nisi habeat peculium
castrense vel quasi de e. licet pre-
la. li. vi. Decimo octavo in religiosis
qui cum velle vel nolle non
habeant non possunt sibi eligere
sepulturam sed sunt apud sua
monasteria tumulandi nisi
a propriis monasteriis sint forsitan
adeo remoti quod ad ea cum
moriuntur non possunt commo-
de deportari de e. religiosos
li. vi. Attamen in studiosis qui
non habent certum domicilium
ac ... de e. ult. Tamen
queritur ubi quis debeat sepe-
liri in loco unico vel maiori
vel cognati in quo elegit
sepulturam absolutum (?) communi
cum doctore et glose
que hodie sunt contra ... ...
de e. in quibus ... ... li. vi.
Sed aut ...

sit infra muribus concordat ut
contra valeat ecclesie de
qua cum expediat C vj quo
distinguitur utrum prius loco
que delinquit reddatur sine
debita canonica porcio de
his que relinquit pro anima sua
vel que occasione presumitur
sepulture et tunc refert
utrum fuit illectus vel certe
necessitate et contemptum transie
rit et sic non valeat ar xx
q iii Constituimus et j de qui
quis diudum vel hic persequitur
habet bona fide et tunc non
valet electio vel non reddatur
canonica porcio et tunc non
valet nec sententia forma hic
ostendit sed si canonica porcio
relinquatur j e c i q i et
statim ut ibi sepultus sub
anathemate prohibetur ne aliud
agatur j e t i q si ergo si
forma hic non servatur electio
non valebit Et hic intelligo
omnia iura que videntur di
cere quod non possit eligi in
loco una religioso j e c i et
c sentitatem e xiii q ii Ubi
cumque z j e cum liberum Uxi
vero potest eligere sepulturam
quia per mortem solutur ab
lege viri j e de uxore Et si
non eligit cum viro suo est
sepelienda xiii q ii Bona
femina Et pro pluribus
habuit et sepulturam non
elegerit ex vir ultimo
in domicilio et honorem
retinet sepelienda j e Et
quis ex lib h vj Et vo
aliquis habet domicilium in
civitate vel castro et ad
villam ruralem se transfe
rat causa recreacionis vel
alia de causa et ibi decedat
sepultura non electa non in
ecclesia ville sed in parrochiali
vel in sepultura maiorum
suorum debebit sepeliri dum
modo sine periculo valeat
deportari j e Et in quibus impen
h vj Cum si primus sacerdos
vel aliquis ipsum qui alibi ele
gerit sepeliri violenter rapiunt

Vel totus conventus vel maior
pars hoc dicat quod ius quod in mor
tuario habet amittit et
ossa restituet j e cum liberum
z ar e vel in Et quibus in tantum
et eius vinnisa que ince
perunt gratia sepulture j e
In nostra vel annicabilitatem ro
Donatur debonis j e apte
hodie tenentur quilibet in ecclesia
vel cimiterio presumpsit sepelire
ad restituendum eam corpus sepulto
rum si petatur quia etiam
omnium que racione sepulture
pervenerit quodlibet ad eandem
instrax dicit integraliter
facienda quia vinsi fecit
ecclesia et cimiterium sunt inderdicta
Donatur ab ecclesia facta fuit
reconciliacio plenaria dum postea
j e cum certe q Et vo li vj Pro
hibetur universis religiosis
et secularibus clericis cuiuscumque
status existat in virtute sancte
obediencie et sub interminacione
maledictionis eterne ne aliquos
admonendo iurando vel fide
interposita seu alias promittendo
inducant ut apud eorum
ecclesias sepulturam eligant
vel iam electam ulterius non immutent
et si secus egerint ulla eis potestas
sepultura et tunc non aput
electas sed in ecclesia inquire
sepeliri debent sepelientur
si sepultura non electa decessisset
hic habentur j e cum certe
in pri li vj Et parle quod in
firmus petat consilium apud
religioso vel alio de sepultura
eligenda unus potest per
dicere vos haberetis ibi plura
suffragia vel alia verba ad
hoc apta credo quod sic ar
e fidelitate et j de regulis iuris
intellig li vj Et non quod pp
non valet nec temporaliter
religionis et de sepul videl
aut Item qui s t aut in
ci de ap quod q plu et magis
ut cor desine cum pri collatione
vj Et bis admittitur nec ius
debitum rone sepulture p

Remittatur ut e. certe. Nullus ad
infra ecclesiam sepeliatur nisi
episcopi abbates aut digni presbiteri
vel fideles laici xiii q. ii nullus
Canonica porcio secundum diversas
consuetudines debetur. Alii
medietas ut e. c. ii. Alii tercia
pars ut e. c. i. Aliqui quarta ut e. c.
sup. et ideo secundum racionabilem consue-
tudinem regionis canonica por-
cio media vel tercia vel quarta sol-
vatur ut e. certificari. Nullus si
de consuetudine dubitetur vel va-
rie sunt consuetudines in vari-
is ecclesiis dic quod de more sum-
ma est intelligendum quia illa
omnibus concordat ff. de ar. dic
Cum plures et C. de arbi. Sta-
tibus h. vi. Porcio vero cano-
nica est danda de rebus et
peregrinis ut e. c. ii. nec tamen de ob-
lacionibus legatis et aliis que
defunctus parrochie sue relinquit
in ultima voluntate sive que-
cumque pervenerunt intuitu sepul-
ture ut e. In nostra civitate et c.
plus et vel nisi racione proprio
loqui aliud contingat ut ibi-
dicatur. s. decimis et ceteris
relictis in subsidium terre sancte
vel pro divino cultu ut in
hiis que relinquuntur pro luminari-
bus libris et ornamentis ecclesie
vel anniversariis vel racione confra-
ternitatis apposite attestatore quam mor-
tuarium proprie relinquit. Idem et
de ea eventa constitutione et de aliis
nichil augeret quod dic ut e. de
testis c. clericis v. Idem de re nec
de hiis que relinquit parvulis
a consanguineis pro remedio anime
sine aliqua detractione ut dicala-
vimo recepit ab ea ecclesia et a nul-
lis aliis. Liquet eius ultra relin-
quit de canonica porcione solvenda
apud quam elegit sepulturam
ut e. c. i. ii. et quod pro vino vel de-
bus committeretur ut e. in ma.
b. de testis officiis. Item
si aliquis in una ecclesia per-
cipit sacra et audit divina
et in alia est sepultura sive
maiorum que illam habebit
canonicam porcionem. Responsio quia
in qua ille consuevit officia
audire divina et ecclesiastica
recipere sacramenta et alia unde
habebit ut e. cum ipsis q. tamen ab eo
l. vi. Idem dicendum si cum
audiat divina in capella vel
ecclesia et in baptismali ecclesia
sacramenta recipit arg. e. predicti et
ut e. c. i. et ii. et ibi de testibus
relatum in nos. Item quid si ali-
quis transferat se et sua ad
aliquam religionem vel ecclesiam
distinguere aut transtulit se
in sanitate vel infirmitate
de qua tamen non decessit cum tunc
liberum sit ei bona non solum
religiosis sed eciam privatis per-
sonis conferre. Aut transtulit
se in infirmitate de qua
decessit tunc canonica por-
cio debet exhiberi sed primo
casu non tenetur ut e. de hiis
qui

De parrochiis et alienis parrochianis

tractatum de sepulturis
Vnne parrochiali sed dicendum
vinciendi unde de iure
parrochiali et videndum et
primo quid parrochia et ecclesia
consistit ius parrochiale. Par-
rochia est locus in quo degit
populus alicuius ecclesie deputatus
certis finibus limitatus que
limitatio ad episcopum tamen
habuit xiii q. i. c. i. et de
hiis que sit apla pastoralis.
Dicitur quibus consistit ius pro-
chiale. Dico secundum Hostiensem in de-
cimis et primiciis ut extra i. et
in mortuariis ut de testibus c.,
rapmisisti in ministerio et in
sepulture ut dictum est. Et
in confessionibus audiendis
et penis iniungendis ut de pen.
et re. omnis utriusque et de pe. di. vi.
placuit in predictis et aliis
cum predictis ut de hiis
que sit apla pastoralis
In oblationibus in parrochi-
ani debent singulis diebus
dominicis et festivis ad

ecclesiam commoniere j e ut dominus
festiuitatibus sunt ille que po
nuntur e de fer gnali dicunt
ibi et alie digitur Clam
nes sunt que fiunt sacerdotibus
ad altare uel ad manum sac
dotis et hec plebanus parrochia
lis est soluenda qui ipse cir
nat ec uel si alie ecclesie offe
runtur plebano ecclesie dande
sunt et qui quia sacerdotibus pa
rochialis Secunde r e se et sed
si quis celebrat in ecclesie
secularis parrochiali ecclesia
am cerint oblationes que
ad manum ipsius parochiam ac
cedunt Primo col sunt sine
quod sibi offeruntur et appo
situm parochiali quia tota dioc
parochia est j e Super eo et
j de rap c i tu si consuetudo
sit contraria est fortiter ac
si de consue in dilectus Secundo nunquam
in principalibus festis tenetur quis
offerre et possit ad hoc cogi
Dicit hostiensis quod sit maxime
in si generalis consuetudo ruptis
ticae j de spo ad apostolicam
circa procuratorem de quod i omnes
tangit dicunt j de p et l Di
cunt predictis et contra
hanc quia in dictis dicitur
tota missa tenetur audi
re alias Tertio contrariari de quod i
missas et c se et idem i alia
is festiuis ac j e c ij e de
ce d i Audie plebem
Omnit ac x ipse aquilibet
cum oblationibus ipso recipit
in ecclesiasticam et ad missam veniens
Primo si sint discordes et
se odio habentes noto
rie nec possint ad concordia
reuocari Secundo si obla
tiones pauperum auferentur
quod non pertinent ad dei ob
lationes et pertinet Tertio si rap
tor sit obstinatus et inobe
diens j de rap Super eo
Quarto si fiat usurarius
manifestus j de vs quia i omnibus
Quinto si sit meretrix publica

ipsa non accipitis mercedem
meretricis in aut scriptum in mi
ssis collig v Sexto si quis
immunitatem ecclesie violauit
nec emendare velit xvij
q iiij miror Septimo si sit
hereticus credens est receptor
et pro hoc denunciatus dicant
Verum de plurib contra sub
lice est dicendum j de heretic
contra quod credentes Sac
cretario in sollepnitatibus pime
lib d q di in cos quos
Nono in sacrilegio ex qui
d inno Decimo si monachus
reddat parrochialem j de testamento mo
nachum quod qui pro et hec
intellige de oblationibus vo
luntariis que ad nuntiatas sibi
tenentur j t se de tit Et
nunquam debeat quilibet parrochia
in altari admitti ipso si
sibi nisi decima sint solu
uerit ad ordinem nec ad
primas j e nullus est j de pe
et re d minis et si de tempore ordi
nis qui sub vj nec ab eis re
cipere Damnabiliter et t pro ma
nus alias ponet falcem
suam in messem alienam quod
facere non dicitur si de cle vene
rabilem i lex nec valet
absolutio nec oblatio ang
sub iudice scripta et de consuetudine
ad audiat Secundo nunquam pro
chianus sibi eligit con
fessorem vi quod dicit in j de pen
et re c omnis quod epi dicimus
intelligit parrochianus respe
ctu ecclesie dominicalis xvj si quis
transfert dominium parrochia
nis cui illi ecclesie ad quam
se transfert j e t ubi et si pro
ad ecclesiam et hec vero si trans
fert se e toto alias sola
possessio domus non facit ef
fectum liber est Secundo
et si t pro Tertio si quis habet
sub vj Et si in duabus locis a
liter desunt utrumque est pro
chianus ac ff dominium
assumpto et ultimo et si t
se in vnis et cum abac huius
Viator auctoritate ecclesie

Ad quam venit parochianus
intelligitur ar. ff. de iudic. heres
absens. Item quid de scolaribus
dic q si de licentia prelatorum causa
studij accedunt q sunt parochi
ani illius loci ad quem de
cendunt et de cle. non resi. relig.
latum cupientes sub ho. conquirit
dominum et ap licencia sacerdotum
lab. suat. sed e contra utrumque ad
hoc ff. de religiosis ca. mai. inte
re abhorribilis q. sunt cui statutum
et finit eps ad quem transit li
gatur cuius uni dieceses est filius
de pen. et remis. omnis non tamen
ipsum sine licentia speciali potest
ordinare ut de ordi. sacerdotis sigifi
et sic fallit regula que ait
haeres sit malis et de rato
q si non capit ordines
nec sibi nec alijs sit preiudi
cium. Item casus de confessione dic
unt de pe. et re. om. q. Item
sacerdotes et fines parochiarum
non possint item ca. q si
mibi cohere sit de ecclesiis c. non
fuerint perturbati ut deprehen
debitis dicunt ut de confessione
et presbiteri ut id est limites. De

decimis primicijs et oblacionibus

Dictum est de parochijs
et alienis parochia
nis. Item quia parochialibus
parochiani debent decimas
primicias et oblaciones ideo
de singulis videamus. Et pro
quod sit decima et quis de quibus
rebus debeant solui et de
quibus rebus et a quibus et
utrum layci possint in feudi
decimas habere et denona
libus. Decima est omnium mi
te acquisitorum decima pars
deo data debita a confessione
divina ut non sit et c. e. p.
parochianos no. est et c. th
a q. viij. Tenare dicitur
decima pars dari quia non un
decima pars deo dari tenetur certo
nomine sunt determinate sicca
et hoc quantum ad decimas pr
diales quia conscripto domino
debentur ut c. tua et c. p
rochianos et xvi q. decime
et hec sunt necessario persol
venda ut c. In aliquibus tamen
locis non ex consuetudine locorum
approbata obseruanda ut c. in
aliquibus quia non decime sunt hon
pro parte debentur. Item nunc
consuetudine excusat iure pe
alibus quia decimam vicesimam
vel duodecimam vel magis dic
quod consuetudo non sufficit nisi
sit approbata ar. quia non va
let consuetudo que absque
peccato mortali servari non
potest quantumque longa sit ut
de prescriptione quam omne. Item super
hoc queritur quod aliquis veni
unt pro labore tuo consueta
quia solvere decimas predi
ales non deducunt expensis
est de scripto cum ar. et c.
vos et c. pastoralis Sed
ipse prelatus consultudo similis
aliquibus quod non soluant
decimas et consueta sunt
Avus. Item contra videtur
p. contra capitulum dicere
legis dispensare non potest
ymmo potest ad sanguinem
et animam defendendum tenetur
ar. q. i. omnia quidem et v
de in pri. Item presbiter dicitur quod
non dat similiter alibi decimo
dando decimis. Item con
cedit ei administracionem de
cimare ut inde recipiat
sustentacionem et residuum
relinquat in usum pauperum.
Sic conceditur uni clerico et hoc
non per layco concedere
nec dispensat contra p
apostolum ingenuali quia non possit.
Item in speciali sic consuetum ad
aliquem casum vel declarat
illud preceptum sic esse in
telligendum ut prius probatur

sex annuabilem apponit quiete
superiorum fratrum i.e. contemplati
vi s. de infra dicto ec h.
Sequitur i. diffinitione omni
iniuste acquisitore qui de eo quod ex
iliate acquisiuit deb[et] solvi deci
ma i.e. tenetur ergo a contra
rio de illiate acquisitis non d[ebet]
dari x ar i q i no e [punc]tuata
quia hec dixit d[omin]i mei de
tinis iustis laboribus ut ibi et
illiate acquisita nec sunt in bo
nis nostris ff pro socio cu dnobus
similis Sic ubi qui meretrix non
tenetur dare decimas de
meretricio ar q quod debeat da
re quia si tempore deri co
quod e meretrix ff d q dr obiectum
tam Idem q[uod] conclusione et de
in cino facite vobis amicos
de mammona iniquitatis xviij
b q hec tiss et q sup z e ne
sane Verumtamen dicam quod de
illiate acquisitis non pot fieri
elemosina nec solvi deci
ma et ita nec meretrix nec
alcator nec usurarius nec
symoniacus nec hystrio pot
facere elemosinam nec solvere de
cimam de tali lucro ar pdic
tam intellige tn distinguere
vtr dnm in tinsferatur et
non spectat respectivo tunt
d[ebet] solvi decima et pot fieri
elemosina et meretrix et hystrio
z de mammona iniquitatis i ex
pollicitandine temporalem acqui
sita d[ebet] dari decima et fieri
elemosina et d er q[uod] cotrogi
tacite officij xiiij qu no sa
ne quia in hijs dnm instris
fertur et no spectit respecti
vo Sacerdotes tn non d[ebent] recipe
decima a meretrice que non
penitet p q pmar eu lan
tan tu et hosp ne videatur
et in turpitudinem pvare Sic
oblationes aliquorum quo
respiciunt ratione emies x
de oblationes dic ut s t px
q Quod autem r ant non tras
fertur dnm in ul si transferet
spectit respective non pot inde

dari decima ul fi elemosina
cu no pit illic i.e. ina nos
ut usura z symoniaca et de mmm
debiturcs Et i despi de hec et
t remittes Infortio et rapi
na d hec dr ut i de vsitis
simili decimas ar qr da
tur tenere sp diore iniuste ac
cepit etiam aquovalens etiam
in pasere qi no dantur
ratione pene z etiam sim
rapit v z not sm spe de
cimarum Ipso tria quedam
sunt plus que debentur
ex illis bonis que opus
psone acquiruntur i.e. no e
zt se et dicuntur psona
les decime qr pona con
templone psona solumdx
ut parta de negociis artifice
z milicia xvi q[uaestio] i decime et
i.e. no est et t pastoral
et ipse decime sp st dade
illi ecclie in qua recipit ec
clesiastica sacrata i.e. ad
apostice et s t px e ult
Alie sunt pdiales que s
de fructibus pdiore debentur
etiam si bis collant fuerit
semel i anno i.e. ex parte
Et hec dande sunt eclijs
et clericis in quoru porchia
pdia sunt sita i.e. tum et
b t px c ult nisi assuetu
do aliud contraria cui standi
est Si sit prescripta s aspe
aquo ubi extat memoria
b d presc qz h vi et sic in
decimis p solvendis consuetu
tudo attenditur i.e. eu sit et
ad apostice et c In aliquibus
dande sunt etiam clericis ma
le vite et symoniacis et ma
le cais dispensatibus et ecclesia
plebs i.e. ma ub qr videntur
pstar z plo et pdiales
si hec no facit iope divini
officij i. d vel quito et i.e.
decimis i tn de dote ecclie de
cime pdiales solvi no debe
als eclia de patrimonali
bus tenentur solvere p nom
dande sunt Sz hec pdiales
no deduct a pontus i.e. ex i
sumptibus et c ma nos Si ar

Si at psonales fuerint potest
offo vel alys que nō cōputa
tur in fructibz tēre distinguit
vtrz singulis decime a rebus
decimatis et tunc deducuntur ex
pense aut acciis nō decima
ris et tunc nō deducunt ē pas
toral Sed que ē modo que
deducuntur expense deducz
moys 2 nō defructibz 2 redi
tibz rerum aliarum Reg iii
necesse operatur mag homines et
infructibz pappie operatur na
ius da ar li vi nasti et ē
nō ē et ē cū nō sit Vel dic
q hoc ē ideo ne idem bis per
cipiatur q̄ sunt decime plales
de regl iur Bona fides
vj Item statim debet deci
prediales cū fructibz percipiunt
ē cū hominibus et aliis sep
cuntur inde census vel tributum
vel aliud simile et si ymo fa
fuerat seplaties sic colunt ē 2
decimare q h remaneat ita
do q hec q de acceno indecī
mato accipit et si admonitus
nō satisfaciat quocumque decimas
debet per censuram eccā co
pesti ē ē tua nos et ē cum
nō sit tñ eccā pt conuenire
possessorem sive sue siue alie
nomine sit in pēgnore siue
sit creditor siue inuasor ex
qui Si quis laicus qr ab ec
clo bone tenet ē cū nō sit
ht et derigēti aliud nō pec
tum pt defende possessorem
h d patt plibz Om 2 alie
que sunt mixte sz prediales et
plales vt de agnis et de fe
tibz alitz que in pascuis
pascuntur et ē pascunt ph
prouenit que inde vinum
alia ar ē ē quesitum Cerci
dande sit talis dic sub
ho q si appeat quocunque
fuadere 2 Si at nō appa
let pascuntur quottidie in
pochiis prie pochie ipsi da
de sunt alt vndet h di
uidi debeant inter eccas vbi
pascunt et quam ar sede
vi in tpr salui et c de vsis

Relatum quesiue Idem est
si nō continue sz promisce
tantum cum nigra 2 alia
indiuiditate alia ar h de
sepul cum quis ē cū ab eo h
dj et hoc eqm et iustu vr
et maxime qr decima pso
nalis datur pter sacra
ē ē et ē tua nos ē vii
insi Non dz cogitari eccam
in cuius pochia pascuntur
sitone facere que pstat
pastoribz eū eccā ratōe tem
poris siue pochie sit vult
habere medietate ut sit
quedam coaclus sit ptela
nt eccad ut si vna pstat
corpora et altera pdia 2
sic quodamodo media diligetur
via h d of arist tu Idz
est dicendz de psonalibz de
cimis si aliqui iactat i vna
pochia et domū habeat
in alia Vel si pmodum am
remaneat in vna et ptalē
medium in alia debet diuide
decimas psonales et oblatio
nes ar h de sepul cum gs
et ar gbro li vi De qbz vero
debet dari decime pso de
blado et leguminibz tam
maioribz quam minoribus
de pascuis de pensionibus
de more de pratibz molendi
nore eciam adnecimd piscatore
fictis pensionibz siue tcplz
vel fimasis feno lana api
bus furnis balneis fullo
nitis argentifodinis lapi
dicinis metallinis fructibz
arbore pecoribz quale seu
ortis negco artificio de sepa
milicia et gnalit artificio
ē ē ē multiplici cū quātor ē
sequentibz 2 ē apte tanomare
cū ij ē sequentibz 2 xvj q i de
cime quoque 2 c omne decie
Sz nunquid doctor de collecta
advocata de aduocata mer
cenaria d' mercede tenetur
soluere decimas dic q sic
ht xvj q i decime et ē sic
est Nota q cū de aliens

Vel fructibus decima solvitur
nec meliora nec deteriora
sed mediocria p[ro] decima solui de-
bent x q i s hoc ius. Item per per-
sonas p[ossu]nt venire ad grangiam
[illegible] quia indignum est [illegible]
dari de que dedignatur ho-
xlix di c ult. et xvi q i
omnes decime. Requiritur
sunt dande decime de terre
inter q[uod] ag[ri] lib[er]i nisi sp[eci]ali
privilegio d[omi]ni pape exempti sit
i e tua z c. Specialiter autem
ubi dicit consuetudinem sub
audi s[ecundu]m host. ar. app[ro]batam
Conceditur tamen templariis et ho-
spit[alariis] ne teneantur dare de-
cimas de laboribus quos pro-
priis manibus colunt de possessionibus
an[te] [illegible] acq[ui]sitis tenentur
dare i e c ult. z c statuimus e[odem]
ult. h vi. Aliis religiosis con-
ceditur ne de novalibus que pro-
priis manibus excolunt vel
nutriunt aliq[ui]d solvere teneantur
i e ex p[ar]te tua et sic hodie
tenentur de monachis
nigris et canonicis regula-
ribus et aliis religiosis viventibus
in [illegible] q[uod] dicitur xvi q i ad-
causa [illegible] z c [illegible] decimas
z xij q t. Dico nisi quia in multis
[illegible] de p[ar]rochiis civitatis [illegible]
in p[ar]rochia ecclesia. Et cogatur
in aliquo in x s capitulis. Primo
p[ro]pter enormem lesionem inducat
[illegible] p[ar]rochiali i c Suggestum
est de v[er]b[orum] sig[nificatione] q[uod] [illegible]
Secundo [illegible] pactum vel amica-
bilem compositionem i e [illegible]
[illegible] ab [illegible]
[illegible] p[re]scriptum [illegible] privilegiatis
solvunt per xxx annos de privil.
[illegible] de certa [illegible] si [illegible]
de privil. Quarto de illis certo
si privilegiatus [illegible] alicuius
[illegible] i e [illegible] Quinto si p[er]so-
nam privilegiatam alii [illegible]
i e [illegible] Sexto si sententia feratur
contra ipsum a qua non appella-
verit sive privilegium ostenderit
sive non [illegible] non [illegible]
[illegible] z c [illegible] de privil. in [illegible]
Et [illegible] tenentur dare
decimas [illegible] de [illegible]

et aliis [illegible] [illegible]
dicit. Nota q[uod] quando decime
dabantur in veteri testamento a[d]
p[o]p[u]lo filiis levi q[ui] possessiones
alias non habebant. Unde
dabantur sacerdotibus [illegible]
et q[uod] in usus pauperum [illegible]
debant i e [illegible]. Item de-
cime in quatuor p[ar]tes debent
dividi. Una est [illegible] alia cle-
ricorum. Alia fabrice et quarta
pauperibus dari [illegible] xij q ij [illegible]
et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
consuetudo laudabilis est ab
[illegible] ar. s[ecundu]m de [illegible] cer-
tificari [illegible]. [illegible] la-
[illegible] sine [illegible] decimas possunt
retinere [illegible] dicit q[uod] non [illegible]
[illegible] i e [illegible]
[illegible] possunt dari laycis
in feudum [illegible] e q[uod] non
[illegible] sunt [illegible] i domo
[illegible] xvi q i [illegible]
debet [illegible] de [illegible] agri
[illegible] [illegible] vel [illegible]
fundi xiij q i [illegible] ita [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible] fundi
[illegible] ad [illegible] s[ed] decime non
i e ad [illegible] et ita laycis [illegible]
non possunt infeudari [illegible]
[illegible] non possunt [illegible] [illegible]
[illegible] et xvi q vij [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] decime et [illegible]
[illegible] quia dantur ministris
divinis [illegible] xvi q i [illegible]
ita et xvi q i [illegible] i e [illegible]
e tua. [illegible] in laycis [illegible]
non possunt. Sic nec [illegible]
s[ecundu]m [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] decimare
[illegible] possunt [illegible] laycis [illegible]
tempore vite sue s[ed] non [illegible]
[illegible] [illegible] possunt ei vendi [illegible]
[illegible] i ne p[re]lati nisi e ult. et
[illegible] de loc[ato] [illegible]. [illegible] nec alia
feuda s[ed] [illegible] ei et hoc
fuit [illegible] olim [illegible]
antiquis temporibus dabantur
in feudum laycis et alia fe-
uda ut [illegible] defenderent ecclesias
ab hereticis et aliis oppre-
ssoribus [illegible] [illegible]
[illegible] non fuit [illegible]

expresse prohibitum est sine peccato
non possunt layci eas retinere ut d'
hijs que est apta cum aplicari
in e prohibemus. Circa hoc distin
guunt Jo et Ber. quod decima du
obus modis capitur uno modo ut spiri
tuale quod ita consistit penes eccle
siam quod laycus non potest nec cum pec
cato nec sine peccato et cum con
fessione hoc est illud tam levi
tici ad omnia que collatam xvj q
q. j et d'hec non fit prohibitio quia
impossibile est quod possidentur.
Item dicitur decima quod
dam ius temporale quod laycus non
potest habere impeditum et quod
racio ne layci tempori sunt ad
decimas acquirendas et ne fun
atim dei videantur iure here
ditario possidere quod est prohibitum
in e ad hec et viij est aplicata
Unde si layci impignora
uerint decimas ecclesie tempore
potuit eccam fructus percipere
et in sortem minime computare
in e de usuris c. i quia nichil ac
capit nisi quod suum est tamen alie
na eccam non posset nagere
eam illas que laycus tenet
in feudum in e c. ult. Nec
religiosi et exempti decis
sionibus per lateranum conc.
infeudare sine assensu episcopi
diocesani d'illis que ante la
teranum concilium tenent in e statu
to ut cum Sane h vj Item
potest decimare. Detractionem
potuit laycus prohibere se
pultura in e prohibemus. Ad
alia tamen sacra admittuntur
sed vigint. propter multitudinem
que est in ea quia propter mul
titudinem detrahendum est ad
seruitati xxiij q. iij non potest di
cunt tamen aliqui quod non peccant
quod gressa fecerunt eis in feud
perpetuum. Sed hoc distinguunt
quod laycus habet privilegium eccle
sie et tunc licite sine ad
ponit sine impedimentum exigit
et ei persoluitur sic impulsio

Continetur Anima Hoc
potest tenere romana sedes
ut dictum est ut e. c. i. Ins.
Sic intellige in d' iure pa
nalis fuit et in e an alias ex
in de adnaminus et Ins
nendo xvj q. i. ch hinc d' Cum
non habet privilegium in vj capitulo
exprimit. Primo si abutitur
privilegio impugnando et
c. xj q. iij privilegium habet di
vum ar ut d' post e ult. uel
si non fungitur illud propter hoc privi
legium est concessum ut decebit in
dillas et in d' qd ap viij Tho
si sciverunt venerunt contra
privilegium sustinendo quod eccam
ad quam spectat per xxx annos
decimam laycus concessa papi
at in d' privil. Si de terra
Tercio si per illud privilegium
enormiter leduntur iura pro
chiale in e Suggestum Quarto
si privilegia expresse revo
cantur in d' singularis Con
tra et e ius qui h vj et iij
q. i quaz periculosum Quinto
si auctoritate episcopi ius suum con
cesserint uel locis religiosis dede
rint ut de his que fiunt a prelato
cum apliora c. xvj q. i quod
Quintum d' unipersum episcopi
possunt transferre in aliquos
laycos si habeant in feudo
ab antiquo dic ut quod si
sub ea forma subiecta ha
bent sicut d' commissiones illas
dare in feudum ut ut d' feud.
c. ij Si alii decretio possi
dent nec in laycos nec in
clericos possunt transferre eccam d'
auctoritate episcopi uel d'en predicta
dec. tamen aplicatum in e Sexto
si aliquis enorme quid fecit
contra eccam a qua feudum
tenet occidendo uel mutila
do rectorem uel clericum suum in de
penis Quinquagesima et c. Felicis
h vj Nona aliud sunt quorum
non exstat memoria ut fu
erint occulta in d' v. et fig

m

q(uo)d p(er) nouale et est ager nu(n)c
p(ri)mu(m) fractus | de v(er)b(orum) sig(nificatione) c(apitulo)
Ab istis(?) nouali(bus) om(n)es religi-
osi sunt exempti quantu(m) ad
decimas no(n) soluendas si re-
duxint ad cultura(m) et q(uo)d semel
fuit nouale q(uo) ad h(o)c ut p(ro)
decime no(n) soluantur dicta
terra | de v(er)b(orum) sig(nificatione) c(apitulo) ult(imo) li(bro) vi°
et Si (?) terra p(ar)rochialis
tractu t(em)p(or)is incipiat colligi que(m)
desinit esse nouale ar(gumentum) s(upra) de
decimis a(uctoritate) ap(osto)lice et | de v(er)b(orum) sig(nificatione) q(uo)d
p(er) nouale Decime noua-
lium debent ecc(lesi)e p(er)tinere adca-(?)
nas in q(ui)b(us) nouali(a) c(on)sistunt
| e(odem) c(apitulo) cu(m) c(on)tingat Si
vero dubitet(ur) ut no(n) appa-
reat in qua p(ar)rochia fuit re-
p(er)tu(m) illa nouali(a) sibi
vendicare ul(tra) alij ecc(lesi)e assi-
gnare | e(odem) c(apitulo) et i(n) q(ui)b(us) pri-
ving(?) Deinde si sunt i(n)sule
c(on)siderand(um) e(st) cui p(ro)uincie
adhereant et de illa pro-
uincia et ibi decime soluu(n)t(ur)(?)
ss d(e) medie insule | De
p(ri)uilegio in religiosi(s) p(er)cipiunt
| e(odem) c(apitulo) ex p(ar)te ubi ait p(er)cipi(unt)
vet(er)es decimas ex p(ri)uilegio
et nouali(a) deba(nt) h(abe)re intelligere(?)
| e(odem) c(apitulo) ex p(ar)te tua Et illud deb(et)
intelligi de illis decimis
q(u)as tempore impetrati p(ri)uilegii
ul obtenti possidebat et p(ro)
illa p(ar)te tantu(m) q(ua)m (?) qua t(em)p(o)re
impetrationis antiq(ui)s p(er)cipiebat
Et tunc ultra medietate(m) de-
cimaru(m) nouali(um) ullatenus
ext(en)datur q(ui)a si de ple-
na et integra p(er)ceptione vetu(s)(?)
sensisset exp(re)ssisset (?) ap(er)ta
decimas noualiu(m) in tam
grave dispendiu(m) p(ar)rochiali-
um ecc(lesi)arum minime indulsis-
set p(re)sertim si rectores ecc(lesi)arum
in h(oc) grauarentur de illis de-
bitis(?) reliqui q(uo)d c(om)petenter sus-
tentacione(m) possi(n)t h(ab)ere et iura
ep(iscop)alia soluere et alia onera
debita supportare et i(n) hoc

statuto c(om)p(re)henduntur exempti et
inmunes fiunt(?) | e(odem) Statuto q(uo)d(?) Reli-
giosi li(bro) vi° et s(upra) de p(ri)u(ilegiis) Cu(m) sig-(?)
li e(odem) lib(ro) Sed q(ui)a de noua-
lib(us) varie loquuntur iura
qu(ia) vet(er)es ab alio qua(m) a no-(?)
te ecc(lesi)e p(er)cipiunt(ur) Vnde
distinguere q(ui)a aut decime
vet(er)es p(er)cipiunt(ur) r(ati)one feudi
tunc illo qui eas recipit de
nouali(bus) no(n) recip(er)e(?) que
de novo surgunt ut in talib(us)
no(n) sit extendenda l(itter)a s(ed)
potius restringenda | e(odem) c(apitulo) q(uia) ma(teri)a q(ue)
odia sunt restringenda |
de reg(ulis) iur(is) odia li(bro) vi° Vnde
c(on)stat si religiosi illas ma-
ioris seu vet(er)es acquirerunt
de manibus laicoru(m) | e(odem) statu-
to in fi(ne) li(bro) vi° q(uia) no(n) p(ossu)nt plus
transferre in religiosos q(uam)
habebant | de reg(ulis) iur(is) nemo
li(bro) vi° Aut r(ati)one p(er)cepcionis(?)
et tunc distinguitur q(ui)a surge(re)
fructus de nouo de aliis pos-
sessionibus q(uam) de illis de q(ui)b(us) ulterius
fuerat p(er)ceptum puta de no-
ualib(us) et in h(oc) casu no(n)
p(er)cipit decima tales de no-
ualib(us) no(n) | e(odem) c(apitulo) cu(m) c(on)tingat et c(etera)
Si p(er)cepe(run)t ex iis(?) no(n) p(er)cip(er)e(?)
si in his que fuerat pos-
sessa aut surgunt de terra
p(er)cepta aliqui(?) de nouo
puta poma et castanea et
tunc de omnibus noualibus
p(er)cipiunt | e(odem) c(apitulo) ex p(ar)te tua q(uia)
p(er)cipiunt r(ati)one p(ri)uilegij
tunc mediante tantu(m) noua-
lium p(ro) illa porcione p(ro) qua
possidebantur vet(er)es p(er)ce-
pte | e(odem) statuto in p(rin)c(ipio) li(bro) vi°
De p(er)ceptione decimaru(m) di-
cit s(upra) de p(re)sc(ription)e(?) c(apitulo) (?) p(e)n(ul)t(imo) et
c(apitulo) ad p(re)sentiam(?) Decimas
fideliter dat decimas qua(?)
dumplicat(ur) remuneratur ad-
(pri)ma remuneratio est habundan-
tia fructuum Secunda
sanitas corporis et anime
cu(m) angeli(s) (?) decima(m)

de oblatis decime(?)

dederit H abundanciam fruc
tuum recipiet et sanitatem corpo
ris et anime consequetur xvj q i De
cime impii Tercia est indulgen
cia peccatorum Quarta est premi
um eternum Unde Augustinus si
quis premium comparare et peccatorum
suorum desiderat indulgenciam
promereri reddat decimam et de
nove partibus studeat elemosi
nam dare pauperibus xvj q i
decime ad Contrario non
dantes decimas puniuntur
quadrupliciter Primo quia infame
et periuria sunt maledicti
Unde Nota Secunda in non red
dentes decimas et primicias
idest infame et periuria
maledicta est Secundo quia vel
aut locuste aut bruchi a
campo aut tynea et labores
hominum vastabunt sicut probatur
xvj q i Revertimini Tercio quia
ad avaritiam revocabit et qui eas
dare nolunt res alienas in
vadunt xvj q i Decime
Quarto quia quod non accipit
Christus tollit fiscus xvj q vij
maiores Primicia est
prima pars frugum domino
offerenda et hec est danda
ex precepto dei et canone xvj q i
Revertimini et xxxij di presbiter hec
et debet dari sacerdoti parochi
ali xvj q i decime Sed quota
debeant dari non invenitur
in veteri testamento expresse
tamen inter xl et lx licitum est
offerre ut ibi Sed inquiri
peradibus datur primogenitum
hoc dicit quod de iure divino
est locum primiciare et si modo
— habet quedam Item et decimam de
cimas quod decimum divinum est
dandum loco primiciare in di
cioris consuetudini esse stud
ar supra de capitulo certificari
et si michi consuetudo ce
ri credo non esse peccatum de
oblacionibus dic ut ibi et per Ob
lacionibus Item quod fieri
dicatur et mortuis debere
et perdicando et al laycis

informare ut ad plures devo
cionem saltem alicare teneatur cuius
debitarum proprie voluntatis
qua sunt inventi et dispensacionis
De regularibus et
transeuntibus ad religionem
Quia supra visum est de
clericis et rebus eorum
hic subiciatur de regu
laribus et de hiis que per
tinent ad regulares et ideo
videndum est qui dicantur
regulares et qui dicantur
et in tenentur professi Et in qua
etate et quot modis fiat
professio et mutuus manibus
fieri et an regulares pos
sint ad aliam religionem transire
Regulares dicuntur qui permis
sionem professionis plane se ob
ligant sumpto xviij q ij Statu
imus Unde Ambrosius Eulalius
religionis est abdicacio domus
proprium et quedam liberorum ab
enacio ut sursum se abnegat qui
deo servire elegit xix q i ne
dicuntur al regulares qui
et si ad amore mociore ab eorum
non pertinent et tamen regule
tamen ut similes laicorum de testa
mentis quod de amore zelum in
multis queruntur et de poste
apre et sine clerici vel non enim
dicuntur causa regulares
professi ceteri xxvij q i ut lex
continencie Sed an professi
non nisi communi ad hoc quod ab
pratica sunt curati et sen
ex religiosa et omnibus vij
deveniri dicuntur regulares qui
se et sua deo dedicaverunt licet
non sint professi al non ar 1 de
preterlig tamen et plantare e ple
xe ulis et e privilegia Item
largo non dicuntur religiosi
qui in propriis domibus religi
ose vivunt licet non sint profes
si et conversi cessacione xxxviij q
de quo dicitur regularis dicitur
angula non abbas quia eo
quia est brevius eneravat ff
de reg iur lex 1 Sicut habet

Rne Regula dr ab eo qr recte
regit vel norma bn viuendi
pbeat vel qd distortu vel prauu
corrigat vt di c[apitul]o uno q[uon]ia[m] sa
nare tenentur regulares A
pfessione se arte disti ¶ Pro
fitentes tenentur tria que sunt
de substa religionis s[cilicet] obedienciam
paupertatem et castitatem Na[m]
per illud dei vive sup caput
sibi hominem imposuerunt vo
luntati proprie renunciauit x
vnj q[uestio] i[n] c[apitulo] statuimus z xxij q i no
so et c no dicat ¶ De obe
diencia dic ut s[upra] d[e] maioritate et
obe q[uo]d d[e] obediencia ¶ De cas
titate et paupertate dic ut
i[nfra] de testa[mentis] monachi c[um] et c[um] ad ¶ Cir
tinens ¶ Etas competens ad
ingressum religionis z pfessiones
faciendas e[st] in muliere xij an
et in viro xiiij ut xx q[uestio] j c[apitulo] i
z ij z i e[t] s[upra] q[ui] matri[monium] accu[sare] poss[unt] ¶ Dic
in matrimonio carnali s[ed] de de
spon impu[berum] continebatur z
c attestaciones et no suffi
cit annus sit incepta sed req[ui]
ritur q[uod] sit conpletus i[nfra] e[odem] a[d]
nram ¶ Sicut in matrimonio
carnali i[nfra] de despon impu[berum] de il
lis vij et c ult ¶ Sz qui intrauit
vtz possit exire et qui dist[in]
guere aut erat minor xiiij an
aut maior ¶ Si erat minor
distinguunt aut fuit apte vel
tacite tradit[us] a[b] ...
viiij an tunc no dz exire ¶ Sz
p[ost] xiiij annos ibi no cogi
remane[re] i[nfra] e[odem] c[um] simus ¶ Sz qui
vir qz facit monachu a[ut] paterna
deuocio aut propria pfessio
i[nfra] e[odem] c[um] mr et xx q[uestio] i c[apitulo] monachum
Dic q[uo]d hoc e[st] verum si
p[ost] xiiij an oblacionem factam
apte vel pfessionem ac factam
ratificauerit alias no i[nfra] e[odem] ad n[ost]ram q[uod]
monasterium h[abe]t et ar xx q[uestio]
ij c[apitulo] i c[um] c[apitulo] ma[n]ifesta ne e[st] voti no p[ro]
ceptum xxij q i ¶ Integritas et ha
bitus aut p[er] i[nfra] e[odem] c[um] mr et c[um]
x q[uestio] c ij ¶ Aut intrauit
minor xiiij an a[n]nte pria et
tunc puerit infra annum et di
em vel tutor potuerunt reuo
care et no possunt p[ost] ea

xx q i puella et i[nfra] e[odem] c[um] cum v[ir]
annis puellas dixit ut usqz
ad finem xiiij an[n]i ~~an u[su] ma~~ i[nfra] e[odem]
c[um] significauit ¶ Et sic simus p[ro]
xpum xv anni n[isi] in c[apitulo] s[upra] xv anno
p[ro]fessionem faciat vel habitum
religionis suscipiat qui dari
pfitentibus consueuit siue pfe[s]
sionem ac factam p[ost] vel actum
expresse habeat potest ad
seculum libere remeare ¶ Sz
si p[ost] totu[m] xv anni in mona
sterio p[er]mansit v[bi] monachorum
et nouiciorum sunt habitus in
distincti pfessionem ex hoc
facere vel si una p[ost] ferre
rat tamen habuisse videatur
nisi tamen ibi illius iudi
stincti habeantur q[uo]d pfessi et
nouicij et aly enim in eis
vita comuni conuenientes paterna
simili habitu induantur i[nfra] e[odem] c[um] ex
pni monasterium impu[beri] et c[um] sic
vj ¶ Aut erat xiiij annorum
maior et assumpsit habitum
religionis p[er] annum portau[i]t
...tu religionis assumptam
p[ro]fessum remanet p[ro]fessa li[ce]t
habitus pfessorum et nouiciorum
minime distinguatur eciam
si aly defendes eum eis p[er]aly
hospitalitas conutatur ¶ Racio e[st]
q[uia] ad annos discrecionis iam
peruenit ¶ Sed in minore x
iiij annorum vj[ti]ma pte que
tunc agit plenum no h[abe]t in
tellectum ¶ Distincti habitus
vel dissimiles intelliguntur
sive nouicij et pfessi de
ferunt dissimiles vestes sive
benedicantur cum pfitentibus
et conduntur siue eciam ali
fiat p[er] quod habitus distincti
i[nfra] e[odem] c[um] pni monasterium ex
pni vero et c[um] sec[undu]m vj ¶ Et
tunc recipitur ad pbacionem
¶ Unde sunt iura antiqua
clericus ignotus et laycus notus
pbicionem pbantur ut xix
in monasterys ¶ Sz laycus
ignotus p[er] triennium xvj q[uestio] j c
ult ¶ Sz clericus notus p[er] annu[m]
xvj qui consaluit ¶ Sz ho
die similiter cum z gaudium
annus i[n] subsidium fragilitatis

Renunciare ut probet et pro
fiteatur ut e. ad apostolicam de re. non
solum li. vi. Sed quia quilibet
hoc renunciare iure potest intro
ducto intrans religionem de vo
luntate prelati potest infra annum
licite facere professionem ut e. ad apostoli
cam tacite vel expresse. Sed
expresse emissa etiam in seculari
habitu non mutato illi religi
oni precise obligatur quia
professus est expresse. Professio
tacite vero facta infra proba
tionis annum per susceptionem habitus
qui professis tantum datur non
illi speciali cum habitus est
susceptus. Sed qualiter aliam
religionem recipiens obligatur
ut e. statuit apostolice sit si sciens
et voluntarie ac induo per
severet ut e. consilium contra
aliis li. vi. Fallit in ordi
nibus mendicantibus in quibus
non teneret professio facta in
fra annum imo suspensi essent
recipientes ipso facto et etiam
alias puniendi nisi maior [illegible]
an existens professus sit taci
te vel expresse ille evidenter
constet illum vitam voluisse im
mutare quod tamen non presumitur
nisi clara probatione vel appre
hensibilibus indiciis ostendatur
ut e. non solum et e. constitucionem ipsius
li. vi. Hic intelligo ut e. con
sulti et e. Statuimus et su
posito sibi redire ad seculum
nisi fecit professionem tacite
et inspecta ad sacros ordi
nes promoveri et beneficium ec
clesiasticum optinere ut e. [illegible]
nisi evidenter appareat quod vo
luerit seculum immutare. Sed
qualiter apparebit. Dic si
renunciavit seculo expresse
vel statim recipiat vestes
que tantum dantur professis et
[illegible] et induo perseveret ut e.
consulti nisi et e. constitucionem nisi
li. vi. Aliter si nichil dicat
non apparet ut e. qui clericus vel vo
[illegible] et ut e. non solum
li. vi. Sic patet ut e. consulti
et e. [illegible] in foro anime
[illegible] ibi [illegible]

Remanendi consuetudinem
ei si vult animam suam salvare
quod votum suum reddat [illegible]
[illegible] et professionem emissa
per [illegible] vel [illegible] pro
fessione facta sine dispen
satione. Sed pone etiam quod in
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ut constabit [illegible] ec
clesia vacante non debeat
ultra sex menses [illegible]
sit [illegible] nulla [illegible]
in omnibus dic quod sic [illegible]
sensu [illegible] constet quod vi
tam voluerit absolute immu
tare vel professionem fecit expre
ssam vel [illegible] recepit ha
bitum professorum sed [illegible]
[illegible] eidem [illegible]
[illegible] debebit sibi assigna
ri congrua [illegible]
[illegible] ut e. [illegible] li. vi.
Pone quod aliquis [illegible] e
misit votum [illegible] religionem
intrandi [illegible] tenetur ad
eam [illegible] dic quod sic ut e. consti
tucionem [illegible] li. vi. Sed si aliam
etiam arctiorem ingrediatur
et professus in ipsa potest licite
remanere voto non obstante
[illegible] tamen simplex [illegible]
solempne [illegible]
[illegible] pro voto [illegible]
[illegible] ei penitentia imponenda
ut e. qui post votum li. vi. penitentia
[illegible] amore [illegible]
[illegible] tribus modis fit pro
fessio. Primo per confessionem ex
presse factam aliam religionem
in intelligere [illegible] apostolicam
approbate ut e. de voto quod [illegible]
li. vi. quia habitus non facit mo
nachum sed professio regularis
ut e. porrectum apte et ut [illegible]
ti et ut e. qui clericus vel monachus con
suluit et ut e. constitucionem contra in
aliis li. vi. Secundo tacite
hec [illegible] susceperit
habitum professorum [illegible]
luntarie et induo perseveret

Vel apparet evidenter ita quod
edidit testes et renuntiavit
beneficio quod vult seculum imitare
et tunc contrahite professus s. e.
questionem c. si et e. non solum
h. vi. et e. consilium et c. Cum
sing. aut non apparet vero
seculum voluit sequi nec
portat habitum professorum nec
si portavit habitum tamen
tacite professus nec poterit
ad seculum revocare s. e. et quia
c. cum vero h. vi. adde quod habere
s. e. cum qui in clericis. Sed pro
religioso s. e. vidua et c. Consp.
ex. xxvii. di. i. vidua et xx.
i. qua progenitores eius si mi-
nerit timore mortis s. e. Sed
cavetur si per metum ab aliquo
illatum. Sed contra h. que vi metus
causa gesta sunt. Sed que
ubi est timor mortis. Secundo quod
si accipio contra illatus ne peri-
mettur non impedit religio-
nem. Secundo ubi timetur mors
corporis illata ab alio intra
dit nisi postea consentiat
s. desponsatione ad id quod et id
dicitur per eadem impedimenta contra mora
Sed e. ita circa religionis sunt
proxime apparata al. ...
de ... c. de ... ubi
h. vi. Sed neque in veste debes
sane probationem ut quod in illa
inquirua venimus l. in di. mil
to. z. l. in di. lege ar. xvii
quod in ... dic quod in monacha
Contra neque aliter non ... et
probare sanitatem religiosis
que in vestibus pro magna
intelligitur de veste lay-
cali i. in veste nomarie que
differt colore forma et
sagittia abilla que deferunt
professis s. e. Contra nimis et
fb. qui h. vi. in si volunt
redire infra annum debent
rediire incaute veste regularem
venerunt et ita h. regularem

Ratam Benedicti observant
s. e. Cum ex. Sed monachus
vel prelati dicitur facti professione ita
ut incipit supra l. monachum
et in finem s. e. portentus utraque
si ad Abbatem solum pertinet
regulariu monachorum eo defuncto
non per nomine monachus a
conventu eligi alio poterit
si nominare eligantur spectat
simul ad utrumque s. e. Sed ad
sunt fuit professorum qui non
prohibentur in lege privata
durant que prohibetur legi
vii. xix. q. ii. dicit et s. e. lex
Prohibetur ab eius intra
ter. absque licentia romani po-
tentiis spali. Quod in hoc cum
magnis bonum morum boni
promittitur z. celibatus utilitatis
spalis doctrina silentio soli-
tudo contemplatio mi et
labor quieti quam corporis
proprie sicut ... et pro se
Sed an non sit petere licentiam
accedendi ad eam obtinere
s. e. lic. c. Sed vero probabilius
Sed quia de ea possit pete
licentiam accedendi dic licet ... de
tem. q. renuntiare. Secundo
rapitur uxor carnaliter
cognita s. e. per quidam in
travit dic ut ibi c. ant.
qui conversi. Tertio impubes
i. minor annis eam si professi-
onem fecit non tenetur xx. q. i.
puella z. s. e. et qui tamen h.
vi. Quarto servus quem
nullus c. vero serviens quia
quia que fit mente aliena
ta s. e. Sed cum tenemur z. xvii.
q. ii. consaldus. Quinto similiter
que duo per resistere supra
ad triennium nisi consentiunt
ut monachus efficiatur hinc
di. si simul scribe. Secundo
clerici astricti vel zei publice
obligatus l. in di. le.
Contra Alii multi bene
possunt intrare l. in di.
ut h. contra Veluti distinguere
multos. Sed religiosi ad reos si

q 2 q Illud autem quod dicitur
de viro an. xiiii an. vel p. q. intel-
ligatur de muliere an. xii an. vel
p. xx q. ii puella. Et vidua
similiter post religionem intrare
et ipam licet sibi velum consecracionis
imponere. § c. vidua et xxvii q.
i. viduas per eam illud capitulum
a sacerdote q. cl. vel non consuluit
et xx q. i. vidua. Item ab
epo vel ep nuncio est platum de
velum consecracionis anulo
et capiti mitre sicut solet virgines
consecrantur et hoc p. xx v. an.
xx q. i. devotis. et c. placuit. et
hec consecracio debet fieri in die
epyphanie aut in albis pa-
schalibus aut in apostolorum na-
talibus et non alias nisi gravi
infirmitate detineantur xx q.
devotis vel nisi hec consecratio
inqualibet die dominica facere
vellet ut possit d. de ten. ord.
c. i. Set virgo corrupta pro-
ordinacione poterit consecrari
dic ut non xxx ii q. v. Illic ad
et xxvi di. acciam et ar. ad
hoc xx q. i. Inprimis Si q.
vero quod non per corporis corrupcionem
sed prius anima corrumpatur
xxxii q. v. Si quis et c. non p.
dic ut hec c. viii que a
domino vel quo adhuc q. admit-
ti non p. aver xxiiii q. ii non
satis est enim omnia deus possit
suscitare non p. virginem post
ruinam xxxii q. v. Si paulus
et dicit aliquis quod eam vir-
go debet esse virgo quod falsum est
quia iniuste se pro prima poterit
separari ut de sen. exc. c. quale
tum si Si religiosus volit ad
aliam religionem transire per prius
professionem distinguitur aut
volt transire ad equalem et
potius transire de licentia talita-
tis cum consensu capituli de licencia
r. § c. non est Aut volt trans-
ire ad minorem seu laxiorem
et tunc nullo per eam cum
licencia plati nec in c. non est a
ad saluciorem et tunc debet
petere licenciam ut bonum obediencie

contempnere videatur et plat
debet sui difficultate indulgere
Sufficiat tamen petere licet non
obtineat § c. lic. et de
arbitrii cum olim nisi dubitet
an cupiditate vel temeri-
tate velit transire ad ordi-
nem arciorem vel largiorem
superioris iudicium est requi-
rendum ne angelus sathane
in lucis angelum se transfor-
met § c. lic. q. Si vero et
dic ut § de voto q. mach.
Set quid si quis transivit licencia
non petita ad strictiorem
religionem numquid revocabitur
distinguitur quia causa levitatis
transivit et tunc potest revo-
care xix q. iii mandamus
ita ut memorialem cucullam
deferat et ultimus in choro
maneat ut ibi Si est intel-
ligitur § c. lic. imp. Aut
ex caritate seu bona intencione
tunc licet male fecerit non
petendo licenciam tamen non potest
revocari ar. § c. lic. et ibi d.
cta et glo. Et intelligimus
similiter si quis habet curam
et transit ad religionem tamen
ingressum nec per revocari
ad curam ab epo licet licenciam
pet. de renunc. xx di. nec §
lic. et ar. ubi de renunc. ad
monem et de cons. di. v. non
oportet ii Monachi et qui
presunt qualibet cuiuslibet te-
nentur requirere quolibet anno
fugitivos et eiectos de ordine
suo et eos recipere si redire
voluerint salva ordinis
disciplina in abbaciis quorum
cum fuerint si absque gravi
scandalo fieri possit alias
in aliis domibus eiusdem
ordinis Si autem fugitivos
vel eiectos in obediencia in-
venerint eos arceant et ea-
dem faciat apostolicus ecclesiarum
et ceteros prius tamen invitari de-
bet ad mandatum eorum licet
vitaverint § c. et ult. ab ac.
si venientem non recipiat

p̄ d' reg͡le Item et h' in c̄ no
tandum ē c̄. Si quis irato
quarto ubi vovens ira hab3
facultatē vovendi secundum ca
none vo͡t ē q̄ nō possit vo
vere p̄ totum tempus ubi
scte sup̄ioris ē dō̄am redēp
tionē vel mutatiōm s. c. i. 2 c
nō est Sexto ubi votum ex
sui nā̄ illicitum est xxi. q.
iiij. In malis. Septimo
quotienscunque etc. ut quod et
d' rep̄ m͡r In mal. h' vi.
Septimo cum causa suc
tum votum emissum ē cessat
sic magne inf̄ui dicitur
q̄ licet assit tm nō in te
sat votum licet facilius ad
mittat redemptionem. Sic lo
quitur illud ē inf̄ m vo
tum simplex q̄ dicitur vale in
vote si intrando etiam
talem sim visitabo vel
si talis evadē d' infirmi
tate xxx ii. q. ult. nō solu
et s. d' q̄ de. ap. veru Nō
vit si aliquis vovit intrare
religionem aliquam licet sint
clericus in ipsum tenetur resi
gnare in foro quoque eti
intrare religionem sic p̄ ma͡t.
Sed quid si prelatus vel secu
lares nolunt ipsum recipe
re nō dicitur votum infregis
se sed per se stetit ad
resp̄on. Sic Sed si pre
veniet illum recipere expecta
re possunt ut recipiat qua
ratione ille expellitur a d
votum reddendum h' d' regl.
peccatum causa ratione et illi
reputo votum sim abcis re
cipitur ad h' d' regl. ē ult.
2 c. absolvi q. In aliis h'.
vi. Sed alia religionem intra
re a voto liberatur. ext. d' reg͡l.
qui p̄ q̄ votum h' vi. De Sta
tu monachorum Rubrica
Nunc
Supra dictum est d'
transeuntibus ad reli
gionem Sed q̄

Qui ad religionem transeuntes
debent professionem facere. Mo
do hic subiungitur de statu eorum
modo videndum ē qualiter vivere
debent et quo possunt professi
casus particulares et specia
liter et utrum possit cum
eis in proprietate ē continencia
dispensari. De vita ergo
et habitu monachorum est
videndum. Sed quia diversas
regulas profitentur quid divers
et quid laxiorem. Modo
vita et habitu eorum potest
pauci paucas conspicere cogn
oscere ipsorum qua primum Mo
nachus dicitur a monos q̄
est unus et achos q̄ ē tri
stis. Unde dicitur monachus
q̄ unus et tristis. Sedeat
ergo tristis ē officio suo vace
et sit clausus solo contentus
q̄ sicut piscis sine aqua
vita caret. Ita sine monasterio
monachus q̄ xvi. q. i. placuit. Item
Exigitur ad statum re
gularium omnino q̄ proprium nullo
habeant et si quis habet
aliquid suum resignet et si
aliquid tenet sint specialiter
deputatum vel perinmat. id
accipe si albi dicit peri
a cancellario assignetur
alioquin si fuit inventum
ad hoc in morte in signum
perditionis pecunia cum eo est
monasterio in sterquilinio sepe
liretur. Sic beatus Greg. in
dyalogo narrat de fratre
suo et si sepultus fuit ante
pecunia reperiatur si sine
magno scandalo possit
fieri ab eis amota prorsus. Item
Sed abbas et prelatus in isti
negligens deponatur. Hoc
probantur. s. c. n. q. n. vac
ē c. Super quodam et c. in
ad monasterium qui. Sed si in vita
fuit in ventum peculiarium
tunc de quo pecunia in
eccle utilitatem h' d' offo
capto quia ēs. qui monachus
acquirit monasterio acquirit

hi Non

xviii q. ij abbas hoc de viii
monasterium expellit. Item
si non vult terminare vacante
die ut l. i. decimarum extra de
rel. per dici. Item religio
sus non debet ab aliquo munus
recipere vel dare sine licentia su
perioris. Et si parentes vel a
mici aut vel quibuslibet suum
cuique aliquid offerre volunt
primo superiori insinuetur
et sic distribuatur si ipse
mandaverit de quo in nichil
fiat nisi quod placuit supe
riori xij q. i. Non dicatis. hoc
est verum nisi racione admi
nistracionis. Et a superiori com
misse l. c. non dicatis q. i. et
xvj q. i. moderamine. Item
non potest agere nec respondere
nec forensibus negociis esse ...
cantur. di. in eo quod monachi
exposuit. voluntate abbate
nichilominus imperante xviij q.
prima. Item sine licentia su
perioris non est regularis et
si vovit votum debet frangere
ad mandatum xx q. iiij. monachis
dicentes. de voto quod monachus
Item non potest mutuum accipere
vel fideiubere quod si faciat
monasterium non obligatur. de
fideiussoribus quibus dam
dat ut in c. fideiuben. ex
de eciam ... Item regu
lares claustre omnes non de
bent sed simul dormire
et comedere. de vita et ho
nestate clericorum ... vel mon
Non magnum et c. ult. Na
regulares canonici et mo
nachi in multis equantur
l. c. q. dei. Item nullus
pro eo recipiatur nec ad
ordines promoveatur nec ele
emosina vel prioratus aliam
iudicatur l. c. ij in pri. et
quod prioratus. Et ... statuto fuer
fuerit. di. lx. d. pro ...
Monachi vero qui eliguntur
regimine per canonicorum clericorum ca
pitula et confirmatur superi
oris sui ... tempore ...

Non debent l. c. ij. quod prioratus
quia nemo sine culpa de
iure suo privari l. vij di. Sicut
presertim. Et qui per clericorum
canonicatus erant ad
voluntatem suorum abbatum
removentur l. c. cum ad monaste
rium quod tales et talibus non
confirmantur prioratus ... et
quod ... ut ... Item
monachorum primo loco perti
net ad abbatem l. c. ca. que
et ... de officio ordinarii. quando
negligens fuit devolvitur
primus ad superiorem ... ibi ...
et alii puniuntur de negligencia
l. c. ca. que ... et ...
... faciendam debent de
triennio in triennium capitulum
celebrare in quo diligens
habeatur tractatus de re
formacione ordinis et obser
vancia regulari in quo sta
tuantur quatuor diffinito
res et quod statutum fuerit
illis quatuor approbantibus invi
olabiliter observetur omni
excusacione contradiccione et
appellacione remotis et ibi
ordinentur visitatores ad
corrigendum que correctionis
et reformacionis officio vi
derint indigere l. c. in singulis.
et c. ... Item presia pro
monachi in eius ...
alibi cum utilitate ... dummodo
possint plures ibi esse
xvj q. i. cum pro utilitate quia
monachi solus inter secularis
habitare non debet. Item ... secus
canonicis si comode for
sitan non possunt l. c. c. ij. in prin.
et c. in dei. et presia abbate
ab episcopo cum consensu abbatis
in casis que non spectant
ad monachos pleno iure
sed in hiis que pertinent ad
monachos pleno iure sufficit
solus consensus abbatis. Et ta
les monachi possunt predicare
baptizare penitencias iniungere
missam ad populum celebrare

et sacramenta omnia ministre
Alii vero qui non prestant
ipso non possunt xvi q i c
licet doctores cum perutilitate
et qui pro eo z xiiij visis et
te x tum Oz vnicus talis
excusatur absens tamen
dicat hic qui p habz solum
non excusatur quia hic tenet
regularem obseruare ic que de
iust infirmis sit de q di v
carnem Si vero pleno iure
re pertinet ecclesia ad monachos
et pleno iure romanam sub
iecti abbas et signabit dia
sicut parochus presbiter tria scilicet re
minum silentium et vigilias
que eo modo signari non
possunt scilicet ecclesia penitenciarij
xliii di Sit monachus Si mo
ui rasus tenetur habitum
deferre ecclesiam si fieri sit contra
b de vi et hoc est clerici
ad se ii forte scandalum
generaret vel leviora minus tu
ta consistat ubi saepius per
mutare habitum non obstante
infirmus Dic intelligitur
b de vi et hoc est clerici ut
absoluitur sed hoc non quo
ad obedientiam et divina of
ficia xviii q i Statutum
Idem est si translatus e monachus
ad ecclesiam que nullo iure
abbati e subiecta xvi q i
In parochia nam ecclesiam re
gere sed officium monachale
sed ad quamcumque venerit
illius consuetudinem signabit
xii di Illa et xli di quis
sed In oratorio refectorio z
dormitorio commune sed sile
ant obseruetur et in claus
tro secundum consuetudinem lo
ci Item in refectorio nullo
omnino carnes vescentur pro
extra refectorium in infirmi
torio ii et dulcedine abbat
qui inter illos inter alios
poterit advocare in camera
ita quod debilibus et infirmis
in omnibus prouideatur ic cum
ad monasterium c xiij et se
quibus Dispensare per ab
bas et quibus prelatus conue
tualis in regula mona
chali quoniam ad eum tran
sire ic cum ad mon c in
refectorio et de q di v car
nem Secundo in quo quibus
se astrixerant ante ingressum
religionis nisi x r quod mo
nachus Tertio in cella spali
consuetudo x r q nulla mona
chum z l de capitulo pelacii
capite c nulla h vi Quarto
si sit in capitulo comedunt s
de capitulo Religiosis l vi
Quinto cum monacho contracto pro
moto ad ordines non habe
re facti memoria vel in
priuilegiis ii forsan fuit graue
et nobile vel etiam cum fuit
adultus sit et districtus vel
violenter grauiter oblivione vel
ignorantia perpetratur desen
de cum illorum nisi dic n s
de pe et re cum Sexto in isto
titulo z absoluere per ab ex
tone ut dicat de sen ex
c vim monachi Septimo
cum eo qui in solo facit me
ordines recepit c de eo qui
fur or re et h dic vt l
k c quis possit v Oz z
Septimo i ieiuniis cibis et
operibus manualibus de q di
v nec mediocrum et c insuper
Octauo ut cum fauerat in
monasterij per cauteriorem
xvi q i monachi Nono
ut clericus in eum possit
transire contrarium nisi sit
b d clerici Si religio sub
h vi Monialis vero pro
se tueri vel expresse de
liberent esse sine regula cla
usura ii grauis infir
mitate laborent quod ne
possint sine grauis periculo
vel scandalo commorari vel
nisi Abbatissa vel

Priorissa presendo quod ipsum mo-
nasterium teneat ab aliquo principe
vel domino temporali propter homagium
prestandum si non possit procura-
torem hoc facere cum honesta
et decenti societate potest ex-
ire ita quod hoc posito ad mo-
nasterium reuertatur nec de cetero
aliquae recipiantur ultra
eius facultates et ad hanc
clausuram faciendam tenentur
Archiepiscopi episcopi et abbates et alii
quibus subsunt, contradictores
et rebelles per censuram eccle-
siasticam compescendo / e periculoso
de statu regularium li. vi. Sed legibus institu-
tum est cum purgatione fir-
matur ac moralibus vtenti-
um approbantur ut dicitur in Ma-
gistris. Et de illa questione i. par-
te est plenius et non rebus
que inclinant ad corpus ac
e contra de le. li. in fine et x
ix di. Romanorum. Custodia
monialium pertinet ad episcopum
xviii q. ii. cognouimus et si ali-
quis monasteria monialium
sine causa manifesta et ratio-
nabili causa frequentauit
per episcopum arceatur et si non
desistat priuetur officio et be-
neficio sit excommunicatus de vi
et ho. cle. monasteria et
si aliqua monialis sit suspecta
ta debet se purgare de
crimine cum moralibus et inter
suspiciones tollenda monachi
et moniales non debent
in uno monasterio habitare
sed longe distare nec cum
aliqua familiaritate loqui.
Sed cum vetula quadam est in
prouincia abbatissa comprehendi
possit quia adulterium incipit
de habitacione xviii q. ii. diffi-
nimus et scilicet et contra sint
et qui eis preponitur ab episcopo
probetur ne sit inordinate
suspectus xviii q. ii. qui vero
monialis. Item abbatissa u-
bi est causa absoluere sicut episcopus
de pe. et re. nouit et desen-

quod de monialibus et ab episcopo
debent benedici xx q. i. de-
notis dic ut dicitur e. c.
de regularibus. Illud idem Prior
uero potius per abbatem po-
tens sit in ope et sermone
et exemplo vite et verbo
doctrine suos fratres instrue-
re possit in bono et a malo
lacta renouare zelum religionis
habens secundum scientiam ut de-
linquentes corripiat et cum si-
gnis obedientes foueat
et conferat. Abbas super om-
nia et diligentiam apponat
et si negligens fuerit depo-
natur et ei omnes obedi-
are tenentur / e. c. in admon-
itione et ult. De obedientia
dic ut supra de ma. et obe. c.
de obedientia. Sed nunquam in voto
continencie et proprietatis potest dis-
pensare papa ut c. cum ad
monasterium in fine iii de sta.
regularium proprietatis sicut et custo-
dia castitatis sit annexa
e regule monachali ut
contra eam nec summus pon-
tifex possit indulgentiam
concedere. Sed contra hoc
est quia nullum bonum
in religione inuenitur in quo pos-
sit fieri commutacio cum in-
ter religiosos continencia ex vir-
ginitate repletur paradisus xx
xii q. i. nupcie et castitas
sola est que cum fiducia pre-
sentet animas Christo in ce-
lo. Sed Gerardus tolle in
aliis dicit quod papa non potest
dispensare ut monachus
habeat proprium sed de monacho
per sequens non monachum. Item di-
cunt omnes secundum hoc quod potest dis-
pensare ex plenitudine
potestatis in utroque quantum
magis prima sarace-
norum terra efficit
commissionem si habeat suam
monialem in uxorem et hoc
ideo quia qua ratione

Papa potuit facere transitionem quod si simplex votum continentie et institutionum teneret eadem non posset hoc facere de solemni quia voti solemnitas que sola constitutione ecclesie est inventa charismatis vel vinculum ab ipso capite scilicet Christo institutum de voto quod voluit li. vi. Nec est solemnitas de substantia voti et de plenitudine potestatis pape de iure suo inter dispensare et de consensu posse possunt. Vel non peccant sed mentitur monialis in hoc casu obediendo in hoc pape quia non obstant et ut adimpleri voti et exponere ibi non prout in non tenentur scilicet de iure. Dicit xxvii q. v. Paulus vel dicit non prout de iure sed prout supra iuris et de consensu possunt et tamen dicat in illud sed nunquam inclinus inveniuntur. Hoc est vir in ipsa singularitate. Sed in salvatione regula est melius quam unica persone vetita quia est bonum publicum quod preferetur singulari et de regulis lib. vi. Propter eum facit de religiosis. Item non dispensat papa vel hic impetrante contra pluribus est perturbator iuris divini et de dispensatione. Sed secundum non committi dispensationem. De religiosis domibus Rubrica

Tractatum est supra de prochiis et statu eorum. Sed quia multa non nisi in religiosis domibus ponuntur. Ideo hic subiiciatur de religiosis domibus. Monasteria domus religiose et hospitalia et xenodochia et alia loca similia ad pios vel religiosos usus deputata domus religiose dicuntur que debent construi et eorum oratoria de licentia episcopi ut in quam . . . et xvi q. i. quod et ut de xenodochiis. Sed tamen in loco non exempti regulares sunt exempti de consensu ut notatur li. vi. et ut se tractat quoniam debeant videri et a proprio. Sed propter non sunt dedicata non

debent amplius haberi nisi sub apostolico ut eadem xvi q. i. nulla et de consensu dicit in ligna ubi in ecclesia regulari possunt ponere absque canonici prelati et tamen cum et xix quoniam semel. Sed si male vivant regulares ponendi sunt ibi hominibus disciplinabiles vite vel alterius religionis vel et non prelatus dominum tamen hunc per alios ponere prelatos ut cum nisi quia necessitas legem non habet de regulis iuris et quod non est de consensu dicit li. Dic ea consultis in locis agrestis religiosis mendicantibus qui steterunt tempore beati in quale ligatur de quibus supra mi prout ordinare absque sedis apostolice licentia speciali ut religionum. Sed de ecclesia seculari cum vi. sensu canonicorum prout facere ecclesiam regularem et de ex. ordinandis. Ita quod nec monachi in parvulis monasteriis locati habitare nec abbas plurimis preesse. Et nulla nisi de domibus religiose et monasteria subsunt episcopo diocesano ut de xenodochiis xvi q. ii. omnes basilice et xviii q. ii. monasteria et sunt principio in principio et constituta vel per expresse ut de consensu audivi. Sed licet episcopo subsunt monasteria legem iurisdictionis in favorem religionis a lege diocesani sunt exempta ut q. i. et et xvi q. i. placuit et contra pro utilitate et ut in prima non haberent prelatum tunc monasteria subsunt episcopo ratione cuius adlegem diocesani ar. xviii q. ii. alertius. Iurisdictionis lege diocesani et lege episcopi in quibus consistit totum ius et potestas episcopi contra talis ordinaria quia ad legem iurisdictionis pertinet correptio obedientia subiectio et institutio et correctio et reformatio et censura ecclesiastica iudiciorum causarum ad forum

cognacionem spectantium prime tonsure
clericorum aut annuatim dato cle
ricis curam examinacio et dandi
et quelibet omnium sacramentorum et
ordinum collacio que consistunt
in dando secundum dominum Hostiensem ordinis c. i. et
in 2e cunquerente et c. dilecti
Ad legem vero dyocesanam spec
tat vocacio ad synodum sepul
tura mortuorum et quarta de
cimarum visitacio hospicium et
similia que consistunt in recipi
endo secundum dominum Hostiensem ordinis conquerente
supra quem tamen lex dyoc
comprehendit legem iurisdictionis secundum dominum
Hostiensem audiamus dicit igitur quod omnia
monasteria ipso iure in fa
uorem religionis exempta
sunt a lege dyocesana x q. i. c. i. et
xvi q. i. in utilitate et c. pla
cuit nec per eum possunt ad ta
lia faciendum xviii q. ii. quam sit
A lege vero iurisdictionis non
sunt exempta monasteria nisi per
priuilegio speciali sunt munita
ymo que ad legem iurisdictionis
subsunt episcopo omnia monasteria
in sua dyocesi constituta xvi
in q. ii. hec iura monasteria et
c. eorum nomine que stant in mo
nasteria episcopo simonium . . a
quesstione xviii q. ii. clericus ut
racione visitacionis secundum dominum Hostiensem
cum confessionis / uel quod construc
tione debentur xviii q. ii. illud sum
mum et c. i. q. ii. queso . De
ecclesiis vero ceterum subsunt
episcopo quantum ad utramque legem
x q. i. de his . Similiter capelle
de monasteriorum sine Regula
rum subsunt episcopo quantum ad
utramque legem secundum dominum Hostiensem ordinis
conquerente xvi q. ii. Sane et i. de
prime cum et plantare quod in ec
clesiis 2e auctoritate liii. ii. pleno me
subsunt monasteriis . de priuilegiis
tamen uel non exempta sunt mona
steria cum capellis suis . de p
uel corpore iuris et vide quod di
de prima quia x. v. Si vero cura
de racione capellarum que non
sunt sed exempte cum maio
ribus ecclesiis ad synodum ire te
nentur secundum dominum Hostiensem et obe quod se
sunt et xviii q. ii. . Statuto

Hoc est verum de hiis qui priuilegium
de cura de hiis qui non habent ha
. . cum statim ceterum sed non est
exempti ire non tenentur
Idem est de exemptis qui priuilegium
non habent xviii q. ii. quia sit ne
cessarium in fine . Nota quod si
quis velit intrare domum reli
giosam uel de nouo fundare
regula et institucionem accipiat
de approbatis ita quod deinde nullam
nouam ordinem uel religionem
inveniat et specialiter predicatorum
tem quia religionem medi
cancium sed predicatores et mi
nores canonice et heremite sancti
Augustini approbauit . Alii
mendicantes poterunt sed in reli
gione sua remanere quod deinde
nullum recipiant de nouo domos
uel loca acquirant uel loca acqui
sita non alienant absque licencia
sedis apostolice specialiter quod eam reser
uat in subsidium terre sancte
uel pauperum uel piis usibus
per locorum ordinarios uel eos
quibus sedes apostolica commiserit con
uertenda . Et statuit sanctissimus
non valet et si non quatuordecim
minorum nec primo de predicatione
uel confessiones audire nec se
pulturam habere / per eum ad
alios ordines transire . . .
in loca sua non transferant
absque licencia sedis apostolice speciali
. . . nimia et r. religionum
li. vi. Sed predicatores et minores
et alii mendicantes licet possint
loca sua retinere non tamen possunt
de nouo acquirere absque licencia
sedis apostolice speciali . de excessibus pla
tum quod . li. vi. dicit ut ibi dicunt
est quod iterum predicatores uel mi
nores possunt

De Capellis monachorum

Postquam est de domibus re
ligiosorum hic prosequitur
de capellis eorum et de
uidendum est quod in monachi
habent in suis capellis . . .
opus . Monachi si capellas
in propriis fundis et prius usibus

Fundaverunt vel quos hmt
ressi fundatores ipsi Sz omnia
tpalia et epus spualia xvi
q ii Sane et c Statuendi et
e pmi ar z platare q Mo
nachis nec debent tegi pmiothos
sz pseudotegere seculares | et c
u ut dictum e S di sta inq q
sisti quia no debent seli re
linquere inter seculares | et c
ple et si dz de in eis etiam
Sanctimonialis sacerdos epo puta
nec potest ssuetudine vel
statuto ctio no obstante iz
le causa tonabili ze epm
dimissum | et c v et c psti ii
v i Si vo ecclias monasteriales
vel capellas ecdonare epi
tunc si eo mo donavit eis
epus Illud ius habent qd
expressum e in donacione ar
ff d pact Intradicionibus
Si vero ddit pleno iure te
monachi habebunt tpalia
et spualia z instituent i iij
q vi Visis Si aut simpir do
navit tunc illa porcionem vide
concessisse quia epus in ead
tpalia pcipiebat Sz si nil
pcipiebat tunc donasse vi
de illud qd spuale i ea p
cipiebat ptr kathedraticu
sz ut donacio valeat assensus
capli e requirendum b d don
pastoralis Si aut ecdo
narent layci tunc solu habe
bunt monachi qd ipsi layci
habebant nec fit pjudicium
aliquo epo | t ex cu sedm
z c Si laycis li vi qr no pi
layci plus inre trasferre quam
noscantur hre | d dote p re
nunc li vi Sz si assensu epi
accedat donacio astabit ex e
qui quod qz ita qz si layci
erat patronus iuris pronatus
tn sit et quod tpalia epus
obtinebit sl layci no erit
patronus ius epo transfert
de iure pa Illud et b de
don pastoral Hec sunt vera
de monasteriis et capellis
no exemptis In monasteriis
aut exemptis et capell epus
dioc nichil iuris hz quia ca
pelle eadem iure censent quo
et monasteria | d pmil qm et in
capella z c ancte li vi Sz de
vicarios prochialium eccliarum in
stitui debent eis redditus as
signare vn possint hospita
litate tenere iura ecclia sol
vere et sustentacionem congrua
hre c d pb d monachis tam
exempti quam no exemptis
b d pb Ensapisti li vi

De iure patronatus

In superioribus de iure
pronatus in spe e dictum
s qz appetit monachis
et alys religiosis hic gnaliter
de iure patronatus e dicendum
Sed mo qd sit ius pronatus et
quibus causis pueniat que sit
potestas prone et qualiter trasfe
ratur Quid fieri debeat quando
plures sunt patroni et e contra
tando discordia inter eos i qbz
clericos prorsus vel laycos differant
Ius pronatus e potestas provide
di ecclie pveniens ex beneficiis
i consecracione ecclie collata
Ius pronatus quoqz dicitur adno
catus | e quia ecclie quoqz vice
dnatus quoqz custodia quoqz
guardia | e pbta alibi De
vel appellatur ius feruitudo
vel possessionis xviij q vij pye
mentis z c si quoqz grad xvi
q v Sed quibus causis pro
venit ius patronatus De
causis que i hoc casu concurrunt
primum facunt dos edificacio
fundum ecollacio dotis pro
venit xvj q vij filius z c qm
mor z in Sz dare qt sufficiat
ad luminaria et necessaria ministrorum
d q d i Nemo et si quis pro
pter hoc efficitur no
ceria sunt consecrata sine do
tare si ho pronus efficitur
th consecrari no dz donec do
fuerit prius assignata | d asse
et vel al ca sectis xvi q vij
pie mentis Quid si epus

asseruat uel fundat uel assigna
dote dicit Jo. quod tenetur eam
dotare j. de conse. et in sic inst.
Item tenetur prouidere illi
qui ordinat sibi titulus b. de
preben. c. ij. a. et. Episcopus et c. ci
sine loquela eccl. sic hoc
fecit possit alius ut li. hered.
propter quod delictum prone in
templum eccl. hedificare
ne sit j. de pe. in delictum
h. vj et b. de quo in vene
rabilis et tunc dotabit illud
fundator sed ad hec peto appel
li. ar. xvj q. vij. pie mentis
heres sive datoris ad hec te
nj aut de ec. cum u. Si aut
et q. Si quis edificaverit ecclesiam
que erit dos competens Re.
si sit monasterium tunc dos debet
esse tanta quod presbyteri dyaconi
subdyaconi acoliti et lectores
possint in illa esse et aut
vt declaratum sit infra clc.
Si. Et uero sit alia causa dos
admittitur lege per diuersos ar.
b. de est. posthumo. et xvj
q. j. illud et quod possit inna
spacia publice et hospitalis
recipere b. de preben. c. michi
et de suscepti h. vj q. Et fun
datore uel edificatore iuris
priuatus acquirit. l. c. quoniam et c.
duob. Si coedificatorem sit b.
non acquiritur ius quoniam toti
monasterium ius est funditus
destructum uel causa sed sed si ecca
fundus est destructa et de con
sensu episcopi aliquis uelit reedi
ficare acquirit ius patronatus
hoc ita prouidet c. ar. si eccam
ab inimicis destructam ar. j. de eo.
consulunt Sed si uero si sine con
sensu episcopi hoc faciat nichil
acquirit Et si extraneus
velit reedificare an quis det
ei licentiam de mone prouinie
vt ipsam reficiat et extraneo
preferre ar. l. c. cum Et quid si
extraneus de assensu episcopi eam
reedificet quod etiam materia
dic si b. quod primus desinit esse

Patronus et quo non vult
reficere et obligatio semel con
tracta non remittitur de q.
in quib. et ff. de sol. quoniam nec
si autem per illa materia pos
sit suam uestibus appel
lari. de q. d. i ligna et b.
de reg. do ad hec Et collo
fundi acquiritur xvj q. ij.
Albanus et si infra limi
tes aliarum eccl. noua
ecca construatur pater al
lius ecce in pleno penta
bit j. de eo. edific. ad aud. sed
cappe uester in ab. acquirit
ius patronatus Uel dicit
Jo. ipsi si unius fundus assi
gnauit alius edificauerit
et alius dotauerit omnes isti
acquirunt ius patronatus
et simul sed ius patronatus
in solidum nec unus plus
iuris habet quam alius quod ad
omnes eius effectus prr. succedi
tis presentationem que competit
omnibus ita quod competit nullum
Idem de heredibus patroni j. e.
c. i. z ij et c. tiam quod hic sit
res simplex et individua hec
sunt ad quemlibet heredum in so
lidum causam Si quis pluralitas
dnijs et in equalibus partibus
sint heredes ar. ff. de fund.
l. vic. et de reg. Et reperi
eci quod spiritualia et tem
poralia diuidi non possunt
ar. vij. q. i. nichil Et expecta
aut primo que in hijs v.
sibi competunt Patrono
debetur honor omnibus pu
litus quod presentat pro sui
defendit alatur egenus
et capit aliquid honor quia
si eccam non fuit collata
ipse putabit sed si sunt
collata tunc non electionem
facienda si iam fuit hone
stius prouisum postulatur
assensus nisi alii de sua
iurisdictione obtineat ut
patres sicut in opinione de collat.
electionem traciande j. c. cum
et hoc intellige cum sit

vij

dos ypotec

et [red] qui per ecclesiastica ius obti
net patronatus puta abbas vel
alia persona ecclesiastica que hic
presentare habet preter interesse clerici
faciendo cum illius assensu con
firmacionem institucionem vel collacionem possit
tamen causa vel quia infundavit
vel renunciant [...] illud ius de
consensu episcopi et sic ... condi
cione sua interesse patrum ar
tis ... clericis. Item
dicas quod laycus d... ... pre[...]
specialiter concessa in fundacione
per interesse quia ... ...
ostendere ... ar ... ... contra
more et ab eo qui hoc concedere
potuit sed ... ... que
habet ... non possit ab ...
... et ... pla
... que ... causa ... ...
tum ... ... ut
... ... monachis eligere
abbatem alias laycus patronus
clericorum ... non ... valet
consuetudo ... contrarium ... ...
... sacrosancta ... ... massa
na. Item habet honorem
processionis quia precedit in
processione et primus sedet in
ecclesia ut dicitur ... nobis
... ... xvi q vii ... ...
et ... Competit eciam ei
aliquis honoris quia tenetur
defendere ecclesiam ab omnibus
oppressionibus xvi q vii filiis
... ... oppressione ... ...
Nichil eciam in ipsa ...
... ... et mo
... traditur ... ...
... ut ibi dicitur et si
sacerdos male utatur tenetur
denunciare episcopo ... dicas
de abbate xvi q vii filiis et
xviii q ii abbate. Item
habet aliquid utilitatis quia si
vergit ad inopiam debet ... ...
ecclesie ... modeste ... nobis
... et xvi q vii ...
habitum respectu ad facultatem
tis ecclesie et qualitatem persone
... ... Qualiter trans
fertur ius patronatus in succe
ssoribus continetur. Quia
... ius ... ... nomi
... Res ... ...
venditus ... Transfertur quod

sunt ius patronatus ... ...
siderandum et ... ... dicit ut
... ... Item permuta
tione quia permutatur ... ...
spirituali ... ...
... spirituali ... ... nulla ...
permutacio ... ...
... ... Item trans
fertur per donacionem laycus loco
religioso vel ecclesie de consensu
episcopi alias non ... ...
... ... et ... ...
consultacionibus. Alii dicunt contra
... ... illud. Tu distinguas
aut voluit ecclesiam dare loco
religioso et tunc non potest absque
... episcopi et sic loquuntur
... ... vult
dare ius patronatus et tunc
potest sine auctoritate episcopi. Sic dis
tinguit ... ... illud ... ...
et ecclesia eidem ecclesie vel altari
vel loco religioso ... ... qui
non consensit ... ... aliquo
... ... laycus ...
... De donacione facta loco
religioso ab episcopo vel ab alio
de consensu episcopi vel non dic ut
... ... acceptare ...
... laycus potest donari ius
patronatus ... dic quod sic de
consensu episcopi ... ... confirm
acione quia potest eciam sine con
sensu episcopi ... sine ...
nate ut ibi dicitur quod quilibet
est heres in solidum ... ...
Item transfertur per vendicionem
... venditur universitas
... ... universitate ... ...
... ... sit ...
... ...
... ... Spirituali ...
... dicit hoc esse verum
quod venditur ... ius universa
le ... ... continet
... si quis vendit ...
... que ... in villa ... vil
la sua ... ... ibi
... fundos vel ... ...
tali contractu non transit ius
patronatus. Item ... univer
sitate tradita ad firmam
vel in ... ...
... ...

Cum s. Bartoldi. Si vero aliquis
ius patronatus emit quod facere non
potest, i. e. de iure, dillo iure talis
tamquam appellare per potentiam spe
cialem, ibi tamen clericis. Sed tamen ap
plicabitur. Jo. dicit quod emere an
te huiusmodi empcionem symonia ma
culatur, c. in nostra, de symo. et hoc
ut xvi q. i. Si quis vero
et sic etiam erit persona symo
niaca quod vendidit non tenetur
sed quaerelam, i. e. de iure, tamen re
manebit penes patronum resti
tuta pecunia quia eo ipso quod em
ptori pena imponitur, et non
venditori, vult quod penes patronum
debeat remanere quia si ipse vo
luisset ipsum hic dimisisset, secun
dum alios, i. e. quia. Sed si fuerit
aliquis altercatio de iure patro
natus quis cognoscet. Dicit quod iu
dex ecclesiasticus debet cognoscere
tamen sit spiritualibus annexum sed
iudice Innocencio dicit tamen Hosti. quod
in quibusdam partibus cognoscunt
layci, sed hoc non est de consuetudine
quia talis consuetudo non va
leret, ymo est de consuetudine
in regno Francie quod presentatio
sed de arbitro patronatus. Item
si ipsi patroni discordant
distinguere, ar. c. dissensio,
de persona presentanda, de iure
patronatus. Si sit dissensio
de persona puta quia unus
presentat unum clericum et alius
alium, tunc episcopus debet recipe
illum qui maioribus meritis iu
vatur et pluriorum eligitur et
approbatur assensu. Si au
tem sint similiter ex necessitate
ordinet episcopus etiam secundum
melius eorum, sicut deus viderit
ordinandum, c. quoniam. Si vero
partes sint hinc inde presenta
tus prefertur qui maioribus
iuvatur meritis. Idem dicit si for
te vel si sint equales presen
tatus locum erit gratificationi
ar. c. eum adiuvantur. Si vero
sit questio super iure patronatus
puta quia unus dicit se insti
tuendum esse patronum et presentat
alium patronum esse, tunc dicitur

Meliori quod episcopus expectet
usque ad sex menses et tunc
ordinet etiam ut quod fuerit finita,
i. e. cum te. Ex alio iure illius
qui per eam emit ius patronatus
in posterum, i. e. Si vero et con
sultacionibus. Sed si tamen non vult
expectare per quatuor menses
ordinet etiam, i. e. quoniam et c. in
preter. Alii dicunt quod sexto me
ses computantur a tempore vaca
cionis et quatuor a tempore mote
litis, et episcopus facere quod istorum
magis placet. Tamen ar. dicunt
aliter et melius distinguendo.
Aut est altercatio inter laycos
de iure patronatus et tunc ex
pectet episcopus usque ad quatuor
menses et postea ordinet et
etiam. Sic intelligitur, i. e. cum te
et c. de causis pro multa. Ad
hanc distinctionem facit, i. e. Si
layci de virg. h. ut et quoniam post
ea ius patronatus emit, spectet
eum quem episcopus ordinavit, i. e.
Si vero et consultacionibus. Non
quia per hoc acquirat ius
presentandi, sed ut patronus presentat
sit in quasi possessione sicut an
te per eam victur de facto.
Si vero contencio sit inter clericos
et patronum vel patronos, puta
episcopus dicat presentatum indignum
et patronus ydoneum, vel episcopus
dicit se patronum, tunc episcopus
pendet ibi patronum presentan
tibus consuluit ad signum quia
ipsis fuit expeditum sed de of
ficio nostro. Nullus debet
instituere sine presentacione patroni
in ecclesia que patronum habet,
et si contrarium fiat talis insti
tucio est irritanda et alius
quem patronus presentaverit est
instituendus, i. e. Illud in si
xvi q. vii. Determinat. Patro
nus clericus et laycus differunt
in hiis que in hiis v. sequuntur.
Clericus a layco ¶ Arg.
distat per plura patroni per
ter et primus subiectus pena
quod ferant. Vendere
presentandus laycus quia per
presentacionem layci plenum

Ius. Non acquiritur. Privata
quia privignus non habet laicus
in collatione vel confirmatione
ne quia patronus institutione
est pastoralis et hoc dicit ex de leg
dilectus quia potest patronus mu-
tare voluntatem suam antequam
episcopus confirmet. Et aliud in insti-
tuente est ergo ante ergo est tum et
est pastoralis. Sed si patronus
presentet aliquem episcopo potest ab
episcopo confirmationem et si episcopus
eum non admittit et aliquem presenta-
tum admittat potest patronus si sit
ydoneus agere contra episcopum ad
interesse ut ei provideat de
beneficio competenti est pastoralis
et hoc dicit et venerabilis in tertia collatione.
Sed qui patronus tenditur a primo
alium presentando tunc est locus
gratificationi et ideo est in ar-
bitrio episcopi. Nunquid est etiam
advocatus. Certus non est cuilibet
enim vel persona ecclesiastica ali-
quem ydoneum presentet quia iure
plenius ei acquiritur ut possit
petere confirmationem tamquam
res clericus quia persona penitus
sed variare non possunt est tamen
illic et est pastoralis et si presentaverit
meret vel elegerit indignum
ipso iure est potestate presentandi
vel eligendi ea vice privata
laicus non primo secundum potest pre-
sentare ar hoc dicit electio tamen in contrarium
et est pastoralis. In tempore non
differunt quia patronus laicus
habet tempus quatuor mensium ad presentandum
est quoniam et est tamen potest. Sed patronus
clericus habet sex menses est eadem
et hoc dicit hanc potest in illa causa
si illud non habuit quia donatio
laici licet non habeat nisi
quadrimestre habebit semestre
et debet patronus etiam
statim omnia reputari. Sed si
laicus et unum habet potest et intelli-
git patronatus laici quia habet ius
patrimonio licet potest cum quis
est tamen dilectus et clericus
laicus post quatuor menses ne contra
clericus post sex menses non ava-
ricie causa sed ante tamen

Computandus et desuper ne pro hoc
et hoc dicit quasi potest quia diversita-
tem in si. Sed quare est ratio quare
patronus laicus potest variare patronus
clericus non et quare patronus lai-
cus non habet nisi quatuor menses patronus
clericus habet sex menses. Si hoc queritur sit quod
compensatio huiusmodi quia laicus non
potest variare clericus ideo non pu-
nitur eligendo seu presentando in-
dignum ideo gravatur in minori
tempore. Sed persona ecclesiastica debet
magis esse discreta et scien-
tia et potest clericus variare
ideo si presentavit indignum privatur
illa vice. Sed in maiori tempore
relevatur ut possit querere
competentem. Nunquid [illegible] circa
differant clericus et laicus patroni
quia patronus clericus circa quem
adipiscitur ius patronatus subiacet ec-
clesie magis et forum quia laicus.
Unde est quod legatus potest conferre
veniam in qua clericus habet ius patro-
natus cum ignoravit vel in vito hoc
dicit ex de leg. dilectus. Secus in laico
est tamen dilectus. Item est
clericus habeat contraria sui vice
quia laicus censetur est tamen
dilectus quia nos igitur dicit ut hoc
dicit ex de leg. quarto. In
pena contra differunt quia si
clericus non ydoneum presentet privatur
ea vice hoc de supplementi negligentia prelatorum
nisi et hoc dicit ex edis in infra si
secus in laico ut clericus sit
subtilior et hoc dicit ex eod. tamen nos
vel fiat adhoc quia penite-
pt ut dictum est hoc est quod patronus.
Nota quod per quem modum est quod semper
iure patronatus presentare vel eligere
non potest ar hoc dicit et cum in aliqua
et est exitus. Item aliquis
non potest se ipsum presentare quantumcumque
sit ydoneus est pravis quia
circa hoc esse non presentatum et
presentantem sicut non dantem
et recipientem hoc dicit instituere eum
ad uxorem nec sanctuarium dei
iure hereditario possideri potest
est consuluit. Sed nunquid si circa

Vacante prelatura prius monet patronum vocat ei offerat candidum
signa licz inst prenatam unquam
per tempore hoc dicit qui pr consti
tuere voluntatem prelati quia non
origine consueta ar b d. eleccio
in iure ff qui unq. qz unum
plane z i desertil c sin nec
dz adicio . cuius sicut d'hor
Vitar quia patronis ymo nec
licet se nob mf et si c'ofessi
ci in officiatis Sz unquam pr pr
sum pnitus Ideo dic H qui
sit sed ante spria no possit
instituere s si cessulint quia
suffragium pus vak sicio
ff qui unqz unum Aliud
notandum Sz si sint plures
patroni unquam hl ymo tamen
pnitus dicit H qui sit ar
b d. elec cum in iure cum
se li vj Sed si plures pro
in no pnt convenire i pntando
unquam pnt praesentari admittere
ut alterius vicibus pntent
Sic ff d' usu quod Sz
sacerdos parrochialis pntet
aliquem ordinandum tyrilinam
esse sue patrono consentiente l
pnte et no contradicente mor
tuo sacerdote patronus tenetur
illum pntare Si vero contra
dicente patrono fuit intytula
tus no fit prejudicium patrono
qui possit quem voluerit pn
tare i e postulasti

De censibus procurationibus et pactionibus

Vlterius
Vsum est d'iure pa
tronatus hic dicendum
restat d'iure cen
sus qui census possint exigi ab
eccles videndum e qui qd
sit census quis censum i ponere
possit et quo casu possit
augeri vel minui Secundo
d' pactionibus in quibus casibus
fieri possit in ecclesiis Tercio
d' procuratione quia cansa
z a quibus debeantur Et si
quod pensio esse quae
dependentibus solutum i quam

Census sunt et census qui p beat
ecclesiam causare petat census
albos no auditum i se inuenit
no e census ignoratia quum
liqueat e posset rest Item
si census prestitus fuit tanto
tempe qui no extat memoria
quis nec censu tu in pocius
fuit unquam e solvendum et si
d' ea no appareat dic cum sit
xvij q ij si unum ff si sim ne
Sed quis d'iurio et i d' b sig
Sunt quibusdam c p tan sp
secus si iniusticia qui no fuit
anni simul die d' extre
hic prandium quod forte
in vak quidem simul die hoc
qui si in consuetudo i pace ample
ta sit hec iusticia e indicanda
lig diu Item qui d' extra
d'annualitate hec autem sint
ne p ipse rehemin pr colura
donum sicut p d' mg et
ypm ar e d' ach et extra
tit li vj Item si subtali
pretextu i d' extra admittendi
diceretur hoc qui falsus e si pres
tacionem admittit nisi replicet
et qd intendit ibi eme
dare d' iure suo ar ff d' lib
agi li ij et dedicatae z b
d' postl pla bone y lz i
Censum imponi pr auctem
Episcopi ante constructionem qui tamen
teneatur aliud solvere
patrono nomine census b d' iure
pa persona y z xxiiij q relatum
tabulam et vice episcopi an
et pq xvj q ij Aliud et qui
possessione ampliam vel non
debent h e quia reperiatur
in iure permissum i d' pensi
onibus Item imponi pr
alio qui li ecclesiam canonice
tytulo si si imponat auctem
Episcopi vel cum census
al teuit pl b d' in factis
decretis et b d' cf vicari ad
hoc et i c extra et c in eccl.
Sz census nec impositus
ab Episcopo vel auctoritate Episcopi

Angeri non debet z c. Prohibemus. Remitti autem per quem plac. epo j c. Venerabilis. Dudum q[ue]ra et d[e] consilio capitulisui. Et de hiis que s[unt] apla [illegible] et c. pastoralis. Et d[e] e q[uod] cum causa devenerit ad paupertatem q[uod] non sufficit ar. j c. [illegible] et d[e] de [illegible] Suggestum. Set si pervenerat ad pinguiorem fortunam [illegible] d[e] j c. eodem. Cum s[ua] caus. pro fieri ab epo in summa ante taxata. Taxatur enim ante cathedra cathedratici quod d[ebe]t esse duorum solidorum ut d[e] ex ord. cognoscere z x q[uestio] iii illud. Item tercia vel quarta decimarum z mortuorum j c. cum ill. et c. cum quecte in iii hoc e pena c[on]fractum de consideranda utrum certam vel tercia sic dicit d[e]. certe testore et d[e]. post l[ectio]nem testis p[er]dit.

Item exactio vocatur quam tributum vel pedagia [illegible] nonammo aliquibus clerici sunt exempti j c. quamquam li. vj dic ut. j de[cim]a ut eccl. pers. et d[e] s[upe]r. Et omnia ecclie et ecclesiastice persone ac res ipsarum non solum iure humano sed z divino ab [illegible] exactionibus sunt immunes.

Non ad pedagia z guidagia persoluenda non tenentur nec ad exhibendum vel solvendum talia pro rebus suis propriis quas nec causa negociandi deferunt vel deferri faciunt transmittunt non obstante contraria consuetudine quacumque que dicenda est potius corruptela ita ut nec collegium nec universitas nec aliqua singularis persona cuiuscumque sit dignitatis vel status ab ecclesiis vel personis ecclesiasticis pro rebus suis aut eorum talia exigere nec extorquere presumat, vel palam vel occulte, aut contrafacientes si persone sint singulares excommunicationis

sententiam vel collegium vel universitas interdicti incurrunt ipso facto a qua non possunt absolvi donec exacta restituerint et satisfecerint competenter j c. quamquam li. vj.

Procurat[i]o autem est visitationi j c. cum venerabilis z c. Romana z c. pretio li. vj et d[e] ex ord. cognoscere z q[uestio] possit. Item quod d[ebe]t ex ord. possunt consuetudo [illegible] seruanda est in c[onci]l[io] epo et al. [illegible] evectionum num[er]o epi xxx vel xx z cardinales xxv. Non comedan[t] ne longi temporis victu [illegible] honorem conquirat j c. cum apostolus.

Visitationis officium non implerat que sua sunt sed que [illegible] Jhesu Christi predicationi [illegible] excitationi correctioni et reformationi vacando quicumque aliud contrarium fecerit aliquid accipiendo vel [illegible] accipiendo. Set duplum j c. exigit de [illegible] que rone visitationis unam ut j c. procurationes in venerabilis z c. nimis et hec consuetudo. Debetur et pensio ut visitando j c. cum instantia et d[e] ex officio et hec ut si libri facultates ecclie j c. cum apostolus. Et c. sepiter z c. [illegible] et hec intellige q[uando] iam visitationis accedit j c. cum nimis. Set si venerat palia cum prima procuratione tantum prius bus ibidem ante non debetur ac j c. procurationes.

Alia solum qui [illegible] consuetudinis facti quod coepit. Contra ecclie ipsa fundatione j c. tanto et de t[er]cio primo peccata et xviii q[uestio] ii. Clementinis. Item religiosus predictis apte z [illegible] aliquotiens pro procurationibus sibi debitas postulare et de speciale sit exemptum nec prescribi potest in hoc casu z si aliquorum fuerint propter hoc gravati ab aliis clericis [illegible] j c. cum instantia et c. procurationes et dic ut supra

De off. le. c. vij et eadem in provincia
in qua vel legatus existendo et
redeundo in terra dicte sedis in
ipsa ego Archiepiscopus dum visitat
provinciam absidentibus suorum suffraga
neorum tempore provisionis et contra
ri rebellionis de Sopitis et cum
Venerabilis et b. d. ipsius cum
officij dicti in primis sue eccle
capitulum civitatis et dyocesis vi
sitare et clericos et laycos ad eum
congruentem locum convocare ne in
illis visitacionem preponat. De
inde provinciam provinciam vel sin
gulis visitacionis officium exercere
civitatibus et dyocesis suffraga
neorum secundum eorum subditorum cathe
dralium et aliarum ecclesiarum ac
parrochialia monasteria et alia
loca religiosa clericos et popu
los libere visitando et procura
tiones absque in tempore visi
tationis et si aliqua dyocesis
visitare cepit infra prefata si
ne totam sive partem in visitatione
relinquit eam visitacionibus ad
illam deinde de ipsius provincie
in toto vel in parte fuerit vi
sitare vel aliqua indiguerit
visitare et fuit absque dioc
commissis et petit iterare vi
sitacionem licet episcopi non sint negli
gentes quolibet anno et parva
tum tempore moderatum absque
visitare contraria consuetudine
non obstante et audire querimo
nias subditorum suffraganeorum
ac absolvere et ipsis in iniuncti
penitencias salutares et sic de
visitacione vel primus visitet tamen
non fuit absque in prioribus
visitati vel inique alias visi
tacionis officium opportunum
et primo proponere verbum Dei inquirat
de vita et conversatione ministra
tium de divino cultu et aliis
que ad hoc spectant officium de
plano sine strepitu seculari iure
dentis ... ...
monita in lemma sine appellatione

Praefeudo de d'aliquibus sibi
familia orta cuius denunciat
ut sive hoc inquirat si viderit
expedire Electionem vero eum
puniat pena debita infligendo
vos ergo prelati inire ordina
rio visitatoris hac forma sen
dare observare curetis religi
osi hec preambula de Stoneya et
e spectum h. vi Gregorius archiepiscopus
in anno per suam dioc. ordinarie
visitare regni dominica et
e eius Ei in sit nativitas
Ut plurimas visitare de cum
Venerabil et b. d. of. ord
madama et illam sibi in
puncte qui tales se reddunt
ut deficiant plurimis visitari
In visitatione autem qualibet
li prelatis intersint in capitulo
nisi duo vel tres de audiencie
eorum sine indecenti habitu et
religiosos possit introducere
quos sibi viderit expedire
b. d. of. or. ut unus Archi
diaconus in visitando v vel vij
et d'armiger duos equos tan
dumque possit ita quod ipsi nec sinequi
noran cum canibus venatoriis
ut nec avibus proficiscantur sed ita
procedat ut non que sua sunt
sed que Ihesu Christi querere vide
antur nec sumptuosas epulas
querat sed cum gratiarum actione
recipiat quod honeste ac compe
tenter illis fuerit ministratum
de cum aplo et mille de gra
nama ultra procurationem
dicti cum indefensis ut ibi et
de eaque ... et legatum vel in
tenti dum ipse recipere possint
procurationem sed non visitare
etiam de procurationibus Aly
qui visitant ex officio ut pa
triarche Archiepiscopi episcopi et
alii avolentibus ecclesiarum et
locorum visitatorum ecclesiarum
seu per procurationes licite reci
pere possint pro sumptibus
moderatis. Sumens in victu
aliis illis dictis tam pro
quibus visitationis officium

personalis exercebit ita quod non liceat visitanti in una parrochia
tempore una die siue vnum locum solum visitauit sine
plura eciam et locorum quelibet
visitatus ab illo sufficiat
ad procuracionem integram persoluendam tunc enim sufficere debeat
ut specialia in casu ab eis
personaliter visitatis predictis
simul et spiritualia sed misit
alius si ipse vel alius non
ut dicatur vel qualitercumque
officialis vel alius procuracionem
nomine presumat duplum
eius ecclesie infra mensem reddere
De renuncianciis Aliorum patriarche Archiepiscopi Episcopi
duplum ultra predictum eius
capitulum dissentientes sed inquisitum
ecclesie non recipiunt
Inferiores vero ab officio
beneficio nouerint suspensos et
postea donec de eisdem sufficienter
satisfecerint competenter Simplo
in hoc dantium remissione
habitate seu gratia Valituro
hac probant ut c. Romana in fine
et exigit et c. felicis
Non autem debent huiusmodi
dignitates talibus et honores
conferre grauamine cum similibus
necessitatibus que aliquotiens
superueniunt necessaria
ac racionabilis causa manifesta
in caritate moderatam auxilium
possunt absque adiu-
tulare ut c. cum apostolus et de lege
ex ordinacione Concedere Constituat
per procuracionem vel stipendium
recipiant vel alias in pecunia
p... extorqueant pendere
quia consuetam extorsio
restituantur tandem cogantur
pluribus elargiri Dei in
aliam ecclesie Census nouos
episcopi imponi non debent ut c. cum
ecclesie et c. Significauit et c. apud
quos et contradicat et dicto
capitulo que dicit census nouo
imponi nouos debent in
potestate ipsius ecclesie

fundacione ecclesiarum qui elemosinis
et sic tempore consueta uel qui non est
positus tanto tempore quod ad legittimam
prescripcionem non preuenit Et multum
refert utrum quis allegat prescripcionem
quia eciam probata obtinet
licet in veritate fuerit nouus Census
vero fuisse ab initio constitutum quia tunc non innatur tempore
nisi constet quod tunc fuit constitutus vel per appellari nouo
quia imposita sunt per laicos ut c. quantis Exactio noua
pedagiorum absque auctoritate et
consensu regum et principum nullatenus statuatur et quicumque
facit ecclesiastica sepultura
priuetur ut c. Innouamus quia
soli Reges et principes habent
potestatem noua pedagia instituendi ff. de publ. et vectig.
vectigalia C. ne noua vect.
l. ii et iii Pedagia dicuntur
que dantur a transeuntibus
pontis apud ripe constitutis
Guidagia que dantur
pro ducatu per terram aliquem ut
securus vadat et Salina
dicuntur que dantur pro sale Sed
ista dicuntur communi nomine omnia
vectigalia et quandoque portatoria C.
pedagia interdicta in ola alia
continentur nisi dicta nouella
dine antiquitus non constat memoria exigant et dicitur
Et quicumque ea quedam et hoc signum
ista danda sunt in in negociacionibus et aliis deportantur
Et sunt et ad propriam utilitatem
vel utilitatem fisci aliquid
et et add. Sic reuatis in
et quia ecclesie quod non sic est

De consecracione ecclesie uel altaris

Visum est de improbitate quod competit
post fundacionem vel
dotacionem ecclesie Tamen ecclesia
sine dote non debet consecrari
ut c. cum scriptum et de con. di. i. Nemo
de hoc dictum est de Dominice

Ua ex premissis Vide hic sequitur
de consecratione ecclesie vel altaris
Unde videndum est primo de conse-
cratione ecclesie Secundo sit ecclesia
que sit consecranda et a quo et
quando et quibus causis Ecclesia
est domus deo dedicata ad
sacramenta et divina officia
celebranda de conse di i c i Sed
que sit consecranda vel reconcili-
anda secundum communes opinionibus
dicitur quod in tribus casibus debet
consecrari et in duobus recon-
ciliari Debet igitur primo
consecrari quando est dubitatur an
fuerit consecrata et idem de altari
quia propter dubium debet consecrari
de con di i ecclesie vel altaria
nec dicitur iteratum quod nescitur
esse factum de con di i Solempnitates
et sufficit scriptura vel
unus testis ad probandum consecra-
tionem de con di i de ecclesia
est nullus Secundo si ecclesia
combusta est ita quod parietes co-
busti sunt vel dirupti omnes
vel maior pars debet iterum con-
secrari de con di i ecclesiis si
huius et ar ff de conthe quod de-
cimum Nam si tectum corruit
et parietes illesi remanent
vel etiam modicum de parieti-
bus destructum fuit non debet
propter hoc consecrari sed reconciliari
Tertio si tota ecclesia simul
destructa est vel maior pars
debet consecrari licet eodem loco
fuerit reedificata Sed si fre-
quentine sufficiat aque aspersio
benedicte supra Sed hodie
quod requiritur aqua exorcisata
cum misse solempnitate de
con di i De fabrica et se li-
gneis et ideo est reconcilianda
Aliqui volunt addere quartum
casum cum ecclesia ab hereticis
fuit consecrata de conse di
ecclesias Sed illud intelligitur
quando non sunt servata forma
debita ut probat c precedens
de conse di i quod Alii
volunt alium casum addere

quando est motum altare vel frac-
tum sed licet tunc altare
debeat consecrari non tamen propter hoc
ecclesia consecratur licet id quod contra
notat in inverse videantur e c
i et de con di i motum vero
altari Sed primo propter sanguinis
effusionem sed e pro confusio Sed
pone quod aliquis se suspendit
vel aliquis alium in ecclesia quid
dices Hostiensis dicit quod non est
reconsecranda sed reconcilianda
ac illis e proposita et intelli-
gunt aliqui quod illud debet propter
homicidium reconciliari si fiat
cum sanguinis effusione et propter
corporis et cum magna
effusione ar xvi q i Frater-
nitatis Tu vero distinguas
utrum casum fortuito contigit
cadaver ut potest lapis vel
lignum decidit super aliquem
et moritur et propter sanguinis
exivit tunc non est reconcilianda
nec reconsecranda ac aqua
se proposito Aut fit sangui-
nis effusio per contemptum vel
homicidium tunc quantumque
modicum exeat de sanguine
licet non cadat ad terram vel
si homicidium sine fuit licet
sanguinis non exeat se e
proposito et c ult Item
h vi Et idem de coitu
ut ibi Nam propter pollutionem
seminis debet reconciliari ut i c
Si ecclesiam Sed illud semen
non cadit ad terram pone
simile de sanguine est dicendum
Sed propter adulterium debet
reconciliari de adul Sed
si propter pollutionem nocturnam
seminis et sunt hoc etiam si vir
cognoscat ibi uxorem ar
e c ult et c Si autem h vi
Tu distinguas sicut in casu
precedenti Aut seminis pol-
lutio fit cum peccato sub-
nubis forma vel cum uxore

Vel cum alia uel aliomodo c[on]-
tingit debet reconciliari q[ui]a sine peccato
ut cognoscendo uxorem cum pro-
le uel in pollucione nocturna
dormiendo ut [illegible] p[ro]posuisti et d[e]
c[onsecratione] di[stinctione] i capitulo et dicit ho[stiensis] de reco[n]-
ciliare p[ro]pt[er] sanguinis effusione[m]
uel seminis pollucione[m] licet hec
q[uo]d [illegible] dicat ex uiis si tamen
[illegible] publicum sit ut d[icit] adul-
[illegible] q[ui]dem et ecclesia si tamen
non sit publicum et hec [illegible] in-
ter qui ibi peccauit contra-
cte [illegible] [illegible] de x[pist]i
[illegible] et exemplo eorum teme-
[illegible] alii hec videntes [illegible]
[illegible] ad nil tempore sic et ut
ecclesia magis ueneratur [illegible]
prima denudetur [illegible]
[illegible] enoch' [illegible]
ita tamen fiat ne ecclesia [illegible]
prima denudetur ut d[icit] pe[trus] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ei et
potest [illegible] p[er] se dicere sacerdos
[illegible] de confessione sibi facta
nulla habita [illegible] [illegible]
[illegible] rogatum [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] dicere [illegible] [illegible]
[illegible] reconciliari et sic [illegible]
[illegible] [illegible] periculum sacerdoti [illegible]
p[ro]pt[er] hec debet [illegible] [illegible]
[illegible] quia etiam si esset
publicum et sacerdos cele-
braret licet male faceret
et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui in ecclesia hec [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Reconcilianda est p[er] aquam [illegible]
[illegible] et cine[re] benedicta ut e[st] p[ro]-
posuisti et d[e] c[onsecratione] di[stinctione] i capitulo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] p[ro]pt[er] sanguinis effusione[m]
et seminis pollucione[m] reconcili-
ari [illegible] [illegible] [illegible] et si
ecclesia est polluta et cimiterium
est pollutum si sit contiguum
nec reconciliatum fuerit non [illegible]
[illegible] aliquis sepeliri [illegible]
ab ecclesia sit separatum non est pol-
lutum [illegible] est [illegible] [illegible]
cimiterium sit pollutum licet [illegible]
[illegible] ecclesia [illegible] p[ro]pt[er] hec

Non est polluta [illegible] [illegible]
dignum maius [illegible] accessorium p[ri]n-
cipale ad se trahere videatur
et si sint plura cimiteria [illegible]
[illegible] pariete [illegible] [illegible]
violato altero cum alterum
licet de uno ad aliud p[er] portam
intermedia habeatur accessus
ne p[ro]pt[er] hec reputabitur viola-
tum ut e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ecclesia et cimiterium [illegible] [illegible]
[illegible] corpora sepeliuntur re-
conciliari debent cum aspersione
aque benedicte et [illegible]
p[er] simplicem sacerdotem [illegible]
[illegible] in dedicatione ecclesie [illegible]
[illegible] ut e[st] [illegible] et illa
corpora si discerni poterunt
sunt [illegible] et extra
[illegible] uel cimiterium sunt [illegible]
[illegible] de sepul[tura] [illegible] et [illegible]
[illegible] in ecclesia sepeliatur [illegible]
[illegible] cimiterium reconcilietur et non
[illegible] ut in [illegible] precedenti [illegible]
et si corpora paganorum et
[illegible] ibi sunt sepulta
[illegible] ecclesia [illegible]
et [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sepulta
[illegible] ecclesia [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
sic ecclesia [illegible] [illegible] [illegible]
sepeliri [illegible] periculum fetoris
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] an [illegible] [illegible] par-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sepeliri nec obstat [illegible]
[illegible] voluit [illegible] paganus
in cimiterio non sepeliatur
[illegible] illa intelliguntur [illegible]
paganus separatur ab utero
[illegible] [illegible] uel ibi sepul-
tus fuit in utero matris
pagane [illegible] si [illegible] utero
matris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
in [illegible] baptizatum [illegible]

di iiij Si q̄d scd̄e est et c. Signa
inlr zij c pcedentibz. Secundo
dicad si me consulat i h̄ cau
q̄ra lest mortuus partubz Si
dicat q̄ no q̄ ea pecta et
inamtat sine iactu irritat
possum dic̄ sim h̄o pone ap̄
baclm in ore mulieris ⁊ consu
las q̄rurgicu prim i d̄ homa
nia nos Si dicat p̄t q̄ e mor
tua quaera qualit e extus
Si videat eā sim Dic̄ pate:
Si extu e sepeliri no ph̄icā
si michil p̄scipio sed tn tame t
q̄ma si partu vivat tamq̄
homicida eē puiendu ff de
dinor nisi negat sed regia
Sz q̄ dicatur d̄ sanguine hūao
c i mcesso de an intelliḡ q̄
dimo no habe locū si sculs
vendetur in ecclia vel inmittio
vt pote d̄ bto Thoma can
tuar cuiq̄ sanguine ecclia non
fuit polluta s̄z pocius q̄secra
ta ar xxi di q̄nqi Idem
dicendū si quis percuteretur extra
cimiteriū vel ecclaz ar ff ad l
aq̄l qui occidit q̄ vulnerit qui dr
q̄ si ictus letalit vulneravit
silu licet ipe mort̄ fuis sit
liber nō punietur occisor ta
q̄ de libero occiso s̄z q̄ d̄ sumo
Sz aqua e eccla reconcilia
vel inmittūr quid distingwt
aut fuit ante ecclia q̄secrata
et tūc solū p̄cipm̄ licz aqua
fuit bndicta p̄alm Epm
s̄z no p simplicez sacdotem
quia Epus p̄t delegare
et ea que sunt mediocrib
que in ordinis Epalib sunt
dio pt inferiorib gradib cle
rib demandare i c dq. Au
insi dicoms sit cognosce de
causis in eclic instituē et
bn̄sicia q̄feire ⁊ similia q̄e
e b̄ssciunt ⁊ confirmacōe
ar b d̄ elec t̄n sp̄ia Or
dinis Epalis sunt clericos
ordinare virgines q̄secrare
crisma consicē et altaria
rcō aliq̄ ⁊ consecrare ⁊ silia
que iusta q̄secracionis de
siderant s̄z que e maiori
p̄t demandare que sunt mediocris

At no que sunt ordinis Epo
medio sola voluntate et
verbo p̄tinent sine legatu
sit sine ordinarius vel dele
de veniatur s̄z d̄ of dele Sz
quoniā q̄ inferioribz sed q̄ por
ro et ff d̄ medic nudi Sed
collo sacramentore no sunt
voluntate sola et vbo lumo
s̄pus q̄ facio tp natura est
visibilid vncto et exterior
q̄ e signum interioris vncto
nis in corde s̄ d̄ sacra vnct
c vno q̄ e p̄petua ⁊ amitti
no pt l̄z exercucio q̄ṗuis suspe
te sacra tylia no p̄nt consi
ri hiis abcis qui h̄nt ca
roll̄z ex yim di p̄s̄z ignos
et sic redtalicao sita p̄sac
dotem nulla e no em habe
at illam p̄tatez p̄ talez de
madacōm que e ordinis q̄a
lis sicut q̄secracō Sz vnus
Epus alij Epo pt d̄mādare
s̄z p hoc no amittit cū ipo
habeat ea que ministerium
consecracionis desiderant p̄tat
auctez quia i aliena mes
sem falcez mitte no dz nisi
d̄ mādato cui mag̃ interest
vi q̄m Scptm̄ est Aut in
qua fuit ecclia q̄secrata ⁊
tuc dom plurib ep̄ p sacer
dotem ⁊ d̄ tenent doct Sed
do no p epm aq̄ p̄ng ex
orcisata benedict̄ ibe dimmd
laudib̄ orsana suisse dnt
i e c nle et hec pellunt q̄ma
aqua exorcisata sit p̄ sim
pliciez sacerdotem Sz p dicas
l d̄, ecclia no q̄secrata
sicut de consecrata dicto
h̄ sim ho et b q̄ma eo
pilio trandz i Sed inm ee
t plls cū q̄ma p̄tat q̄
petat in eccla q̄secrata
quā maxima Sic non pe
i iniria q̄sideatur inste
d̄ m̄m q̄ ator z i d̄ sen
p ariillo ⁊ eius similes
ll di homo x amilis Sz
cū dicitur q̄ aqua exor
cisata p simplicez sacer
dotez fit dic q̄ ibi accipi
tur p exorcisata ab Epo
cū pleni potestate misse ⁊

tunc etiam non potest fieri per sacerdo
tem ut dictum est in precedenti
capitulo. Addunt alia iura
de te ord. in indistincte. de con.
d. i. c. ult. que faciunt
magis pro antiquitate etiam
consecrate quam non consecrate
Sed qualiter est ecclesia consecranda
dic sicut hoc quod est missa ab
episcopo celebratur quod de ista
de conse. di. i. c. j. et c. ista
bica in fine Sed quando est con
secranda. respondeo tamen diebus
dominicis quia probatur de c. c.
n. et idem de altari sed ordi
nationis diebus consecratur extra de
tem. ord. de eo. et lxxv. di. c.
ult. et crisma certo die confi
citur. Sed scien. et quando in casu
h. vj. Sed Definitum vide de con
secratione altaris quod consecrari
non debet nisi sit lapideum et tunc
non solum unctione crismatis
sed et sacerdotali benedictione debet
consecrari de con. di. i. altaria
et ibi se. Consecratio altaris
proprie intelligitur in coniunctione
lapidis superioris et structure
inferioris et ideo si mensa
fuit mota vel aliquid de la
pidibus tangentibus ipsam men
sam seu tabula dicti altaris
iterum consecrari. de c. c. i. et c. li
gniceis. Sed si aliquid addatur
altari non oportet hic consecratur
sed saltem trahit ad
se non saltem de c. quod in dubijs
hoc tamen dicit hic esse verum
tamen in ligneonibus ut alibi legitur
Videtur tamen si ita esset ma
gnum augmentum quod dimittat
forma veri quod formari est
ut c. x. q. ij. c. hic ut ideo
deberet consecrari de c. c. i.
Item hoc si mensa altaris sit
enormiter fracta de c. c. i. et
c. quod in dubijs et c. ligniceis
Idem est si lapis suppositus
superficie sepulchri commotus est vel fractus
vel enormiter diminutus de c. c. i.
Idem quando est dubium an sit
consecratum de conse. di. i. ecclesia
de ut. c. q. sepulchrum sit hoc
de altari i. mobili. Sed et
aliud altare portatile quod
levat moveatur de loco ad
locum non debet tamen propter hoc recon
secrari de c. i. concedimus et
ij. de pul. quod quidem capitulo hoc
tamen intellige. si solo quod lapis
per se consecratus sunt et sine ligno
si postea ponatur in ligno et
a ligno iterum removeatur non
oportet hic iterum reconsecrari.
Sed si de lapis ante consecrationem
in ligno positus erat si re
moveatur a ligno est iterum con
secrandum arg. de c. ei. et c. quod in
dubijs. Nota quod possunt per
plura altaria in una ec
clesia consecrare de c. ei. sic. De
celebracione missarum
Supra dictum est de dedica
cione ecclesiarum Sed quia
in eisdem dedicatis mis
sa maxime et alia divina
officia celebrantur. Ideo
subiungitur hic de celebracione
missarum et aliis divinis of
ficiis. Primo de missa quando
et ubi et qualiter debeat
celebrari et quot et quibus
possit celebrare et que impe
diatur. Missa proprie
dicitur consecracio eucha
ristie. Vnde istud sacrosanctum
sacramentum institutum fuit a Christo
post quam typicum pascha
fuit impletum et agnum car
nalem cum apostolis comedisset
assumpsit panem quem confortat
cor hominis et ad verum pas
cha transit sacramentum
dicens Accipite et come
dite hoc est corpus meum
de c. di. ij. Accipite et idem
de sanguine et hoc in die
cene de c. di. ij. quia corpus
Sed alia verba que precedunt
et sequuntur sunt (sed) de sol
lempnitate misse de c. di. ij. sed
panis est. Item reliqua
omnia que sacerdos dicit
aut clerus chori canit vel
aliud quam laudes et gracie
actiones sunt aut obsecra
ciones fidelium et peticiones
de c. di. ij. utrum quamvis sa
cerdos sit. Item et Basilius
episcopus Cesariensis in suis

In ordine celebracionis misse
d'q di i Jacobus In hoc ap
paret e quedā est e sacrum et
nō res sacri Tantū q e res sacri
et nō sacramentū Sacramen
tum e sacre rei signum d'q di
h' Sacrificium et nō res sacri
e species panis et vini Sacra
e quia signat corpus xpi Sa
cramentum et res sacri e ihesus
xpus quia signatur per speciem
panis et vini Sacramentum
quia signat etiam triumphante
vel sz alios militantem Res
sacri 2 nō sacrum e ibi etiam
q' ibi signatur et nichil signat
Hec probantur i e in marthe
d' coco in fi' Sz missa largo
modo vocatur officium totum usque
ad benedictionem Hugo dixe dix mis
sas 2 c se vel constancie sacri
i e d' homine et q' ipsi i mis
sa dicitur fuit a sanctis patribus
instituta i di' eciam et i e in
marthe Hugo d' ordine misse
videamus Et quia missa in
principio officium e sicut ar v
di ad eum Ideo sacerdos per
veniens ad altare antequam
sacrum officium ordinatur de
peccatis suis cum astantibus profi
tetur 2 sz Innocencius d' celebracione
misse quia ista confessio nō e
occulta sz manifesta ideo nō in
spe sed inguine peccata sunt con
fitenda et valet ad venialia
delenda d' hoc dicitur i de
pe 2 iii q' venialia Inci
pit chorus anthiphanam ad in
troitum qua repetit in porta
gla trinitatis sz Innocencius Per
introitum sacerdotis adventum xpi
signat sic et anthiphona que
dicitur ad introitum desid
erium eius adventus insinuat
Secundum illud Veni domine
et noli tardare Celestinus
papa constituit ut psalmi dd
ante sacrificium canerentur
quod ante ea nō fiebat sz epla
tm et evvm legebantur
Excepti sunt autem d' psalmis
Introitus gradualia offertoria

et communiones ar d' con di i In
sca Gla' patri in fine introitus
dicitur et alia ad laudem
trinitatis pertinencia dum Ideo
festū trinitatis specialiter in eccā
Romana nō celebratur ut d' fe' e n
q' postea 2 d' con se di i Deinde
kyrieleyson subiungitur ad laudem
trinitatis ar xi q in ca aliquis
kyrieleyson i domine miserere
Iuxta illud Domine miserere
nostri te enim exp' Et dicitur
nonies q nonies quia peccatum
sz gra originale mortale
et veniale contra peccatum
cogitacionis et operis peccatum
fragilitatis simplicitatis et
negligentie 2 sic in patrem et
filium et spiritum sanctum Ideo
secundum Innocencius dr ter ad
patrem kyrieleyson et ter ad
filium et ter ad spiritum sanctum
sed ad patrem et ad spiritum sanctum
sub eodem vocabulo quia sunt
eiusdem nature tm / ad filium
sub alio quia lic' sit eiusdem
nature tamen e alterius quia deus
et homo i e Inquantum vel rex
nomine ad filium qui est xps
ut ibi dicitur Xpe
leyson ad ipsum refertur Post
aut Ultimum kyriel ad missa
cantari incipit Gla in excel
sis a sacerdote incipitur quia e angelis
dei 2 in noctis cum ab an
gelis decantari cepit in
venitur d' con se di c hym
nus Tunc chorus et prosequitur
concinendo quia subito factus est
cum angelo multitudo celestis
milicie laudancium et dicencium
Gla in excelsis d' q d' i nocte
quia pax e inter deum et homines
reformata Sanctus hylarius
constituit tamen die dominico
quia natalicijs martirum
Gla in excelsis sz d' cantari
d' con se di i de ymnis
lib Innocencius Symachus
papa constituit sz hoc fuit ad
peticionem hylarij Oracio

Post sequitur et sacerdos debet
se orate vos sub silencio x di c
hac Juxta illud oz adori
entem lucis orate Insalu
tatione se committit ad populum sacer
to presentatis et fratribus at
tentis ad oracionem intentum et cor
thus sursum addem cum euka
ristia pagit sacramentum et debet
habere caput in dextro 2 lib ve
latum ac xxiii di nō licet
ut revelata fide dei gloriam
contemplentur Tunc dicit
pax vobiscum ac y q ij no cris
illius vterius eloquio tangi vti
tur pontifice et hec sunt a
dicte pro ea dicat Dominus vo
biscum ut se vnum cum aliis sa
cerdotibus ostendat d' 1 ho di
i hoc quoque Aliqui preter
omnem Dominus vobiscum flectant
genua ut in ieiuniis quatuor
temporum preterquam in ebdomada pen
te lxxvi di de ieiuniis Sep
tem viciis salutem populi i ini
sa quatuor dicitur vii viciis
criminis capitalibus suscipiat
gratiam septiformem ut qui p
uenit Statim ē d' q di i c
quoque ut nullus presbiterorum pre
sumat missare solempnia
celebrare n duobus plus sub
silicet iz videntibus et ipse tanquam
habeatur cum plural abso
dicatur Dominus vobiscum 2 illud
in secreto aptissime conuenit
vt ipsis salutacionem tradant
aplitaribus Sz aliud ē narra
tis annalibus et tunc sufficit vnus
clericus 6 d' vi et ho cb pt
quisque 2 6 et fil ps proficit
2 aliud Religiosius scripto
Sic loquitur e hoc quoque et
pie credendum est et sanctis
auctoritatibus approbatur angeli
dei quintus assistunt oracionibus
fidelium In conspectu angelorum
psallam tibi et in libro angeli
dorum se videntur facie patris
illos ergo hemus pro nobis
in oracione quos habebimus

In glorificacione consortes Tho
mas die videt et cum spiritu tuo quod
sumptum sunt de epistola pauli ad
thymotheum Dominus ihesus
cum spiritu tuo ad hec fiam iura
proximo allegata Oracionis pro
salutacionem subduntur que
designantur in Apoc per summum
aurnatum qui ascendit de ma
nu angeli in conspectum dei pri
mum vero ho passioni pro
nobis destinatum ē i e cum marthe
q cui d' q di y semel Jn
holocausta etiam pro peccato non po
stulasti tunc dixi Ecce venio
Amen in fine oracionis appont 2
quod affirmat vel optatiue oste
ndit affirm' Na in ps vbi dicitur
fiat fiat habetur dicit Amen
sim timor et sepe in euuo xpe
dicit Amen Amen dico vobis
et alibi Hic sermo etc. ē ost
re ö d'innue 2 sixt Respi
cit ergo forma oracionis ut id
oratur optetur vel admodum
conclusionis vt quod concluditur
affirmetur ubi gratia cum sacerdos
dixit da nobis quesumus Domine
salutem mentis et corporis per
optando Rundet Amen ff. ly
xlqiij cum aliquis b pua vel
cum sacerdos concludit Amen
t vi z r i vii sp' s dei per
omnia secula seculorum Plebs Rnde
amen i viii ē q' os loquitur
mens intenta sacra d' q di
ij Renera inf et xxvii
de Oedulo Deinde sequitur
epistola que premittitur cuius
precursoris designat officium
quod Johannes ante xpm gessit
duit qui preivit ante faciem
domini parare vias eius ille
cum quasi pedagogus i fuit
dei populum preparatum moysi cu
stodiendum suscepit ipsum ad
docendum deducit apostare
vt eum sancte dicat adeo qui
Precessit igitur lex euangelium
sicut vmbra lucem timor
caritatem et minimum perfectionem

Nam lex per Moysen data
est gratia et veritas per ihesum christum
facta est. Epistola vero legis est sua
impletio in testimonio Johannis pre-
tentis et ad personam evangeli-
stam transmittentis. Hic est de quo
dixi vobis. Qui post
me venit ante me factus est cuius ego
non sum dignus etc. Vel ita solus
Epistola que legitur de apostolis vel
de omnibus sanctis et prophetis
in veteri testamento vocatur autem epistola
missio vel sive erogatio quod
nomen congruit libris apostolicis que
sunt erogate sunt ecclesie de
quibus leguntur epistole et sicut
Johannes missus est ante Christum ad ...
vita hec ad eum ... de con-
fessione ... quia Johannes
primus predicabat dicens pe-
nitentiam agite etc. ... dicitur
Agite / unde post epistolam sequitur
graduale quod prime lamentationem
insinuat ... quod inter albas
in albis et pentecosten tollitur de
officio et cantatur duplex alleluia
et vacant ieiunia quia sunt
dies leticie ... habe-
mus. Nam illi dies futurum
in regno dei felicem statum
signat. Dicitur autem gradu-
ale a gradibus humilitatis
ut referri ad vocationem apostolorum
qui ipsa vocante secuti sunt
eum ... quam nos ...
Graduale quia apostoli gradiebantur
post Christum discipuli post magistrum.
Sed post luctum sequitur conso-
latio. Nam beati qui lugent
quoniam ipsi consolabuntur. Unde
post graduale cantatur alleluia
per quod ineffabile gaudium
angelorum et hominum in eterna
felicitate laudantium deum
... angeli in novo testamento po-
alleluia cantaverunt ... hic
dico. Alleluia usque ad pascha
alleluia et gloria in excelsis inter-
mittuntur quia per peccato ...
hominis ... angelice in
... in hanc
miserie vite babilonis super
flumina eius sedemus et flevimus

dum recordaremur Sion. In qua
... Christus
resurgens a mortuis ...
... in gaudium vertit et alleluia
nobis reddit de quo dicitur in hymno
... in cena. Gloria in excelsis
dicitur ut ... porro
Sequitur. Sedet sacerdos ille
insinuans ... predicante Johanne
Christus quod modo tacebat quia
non predicabat aperte postquam sur-
rexit ... dyaconus accipiens
codicem ... benedictionem
postulat ab episcopo vel sacerdote
quia nullus debet predicare nisi
mittatur. Juxta illud apostoli
Quomodo predicabunt nisi mittantur
... cum commento et
... Apostoli Messis
quidem multa operarii autem pau-
ci rogate dominum messis ut
mittat operarios in messem
suam ... cum commento
xxvi dicitur. In nono Ysaias
... audivi vocem domini di-
centis quem mittam et quis
ibit ex nobis. Respondit ecce
ego mitte me ...
... visibiliter
accipit benedictionem ... fiat
subdyaconus quia deus visi-
bilis legem et prophetas misit
... filius hominis
apostolos et evangelistas visi-
biles misit ...
in mundum predicare ...
... cum commento. Dyaconus
... in fronte
et incenso quia predicator debet
esse odore bone opinionis
... Juxta illud Christi bo-
nus odor sumus ... loco ...
... odore ...
... vita despicitur restat
ut eius predicatio contempnatur
... Gregorius ...
... et tunc ...
... ut ibi
...
... nobis

Interpretatur Signat dya-
conus ergo precedit ut doceri
ut predicet Subdyaconus sequitur
ut auditor ut ministret ita vide-
licet ut auditores quasi prima
de laboribus predicancium necessaria
subministrent secundum illud Apostoli
Ro. in alterno seminant tu alterno
percipiant secundum dominum precepit secundum et
xij qui que vobis [illegible] Dyaconus igitur
ascendit ut annunciet ewangelium
Ysa xl Secundum illud Super montem excel-
sum ascende tu qui ewangeli-
zas et dominus noster in ewangelio quod
dico vobis in tenebris dicite
in luce et quod in aure auditis predi-
cate super tecta [illegible] in
fine Sacerdos autem vel dyaconus
legens ewangelium se de signo crucis
munire ne a dyabolo impediatur
qui non cessat circuire querens
quem devoret in qui multa
et dum ewangelium legitur omnes stare
debent ut verba domini attente
audiant et fideliter habeant
vel adorent De quo dicitur in Epistola
Corde enim creditur ad ius-
ticiam ore autem confessio fit ad
salutem Ideo post ewangelium ut osten-
dat ecclesia quod ewangelium corde rece-
pit mox symbolum ore decantat
quod quando maior [illegible] episcopus vel sacer-
dos celebrat ut significet quod ve-
bum [illegible] precedit [illegible]
solempni tripudio fidem katho-
licam profitendo Symbolum
est collectio quia in unum con-
bibit laborans fidei de hoc dic-
tum est [illegible] secundum quod tamen in
solempnitatibus de cantari de
quibus aliqua mencio fit in sym-
bolo scilicet in ore commemoracione
non cantatur [illegible] angela
ut inter commemoraciones et solemp-
[illegible] ostendatur [illegible]
consilium Dicitur sacerdos [illegible]
[illegible] Dominus vobiscum quod nisi
Dominus sit vobiscum ad salutem
nostram orate non possumus Est ta-
men enim cantus offertorium tra-
hens nomen ab offerendo quia
dum offertorium canitur sacerdos

Accipit oblaciones cyphus vel
hostias [illegible] hylarem enim
datorem diligit deus Ordo
[illegible] ut per predicacionem signat
fides in corde laus in ore fructus
in opere fides in symbolo laus
in offertorio fructus in sacrificio
Ideo in missa aliquid fidelibus
est offerendum de quo dicitur in omnibus
[illegible] dic ut [illegible] proch
oblaciones et quod Secundum magistrum Ro-
aut quod sacerdos dicit oremus
sequitur lavacio secundum manus lavat
ut mundus sacrificium offerat
quia non est speciosa laus in ore peccatoris
[illegible] at dixit deus Quare
tu enarras iusticias meas et assumis
per os tuum in [illegible] Post hoc in fine in-
de dyaconus corporales pallas
super altare disponit quo significat
linthiamina quibus involutum
fuit corpus ihesu et pars que
plicata ponitur super calicem
signat sudarium quod po-
situm fuit super caput eius Reperitur
dicitur Consilio omnium statuimus
ut sacrificium altaris non in serico
panno aut intincto quisquam cele-
brare presumat Sed in puro lin-
theo ab episcopo consecrato terreno
scilicet lino procreato atque contexto sicut
corpus domini nostri ihesu christi in
syndone munda linea sepultum
fuit de quo dicitur in consilio Sub
dyaconus autem altare parat
panem et vinum in illo dispo-
nens postea dyaconus cum pa-
tena hostiam tradit episcopo vel
sacerdoti quam super altare ipse
disponit insinuans quod ipse memoriter
[illegible] sacramentum [illegible] instituit et
cene tradidit celebrandum di-
cens Accipite Postea
aqua commiscet sacerdos [illegible]
[illegible] mortem Sepulture [illegible] quod aque
[illegible] sit [illegible] quia cum
aqua vino miscetur christo populus
adunatur et illa aqua tunc

Vino in sanguinem transmutatur
ut dicitur marthe et quesivisti. Item
lex moysaycam habet misterium prefigurans
significavit secundum apostolum videlicet de
spirituali sequente eos petra, pe-
tra autem erat christus ut dicitur ii. Re-
vera quasi per ampullam tunc a-
qua traditur subdiaconus sac-
erdoti qua fundit in calicem
Ut sicut aqua non separatur a
vino sic populus numquam separatur
a christo ut dicitur eciam marthe et
ideo aqua vino commiscetur
quia de latere christi simul fluxit
sanguis et aqua ita ipsi red-
empti sunt in sanguine et
renovati in aqua ut dicitur. Item quanda
plus in de vino quam de aqua
secundum consuetudinem ecclesie generalem
sicut plures sunt esse vero sed
quia vinum delectabilius est quam
aqua ad bibendum vel ne homo
per ignem generet vel possit pervenire
in inviciis. Sed dicitur de sang-
ne christi ipsi sub alia similitudine
bibis per nullus horror cruoris
sit ut dicitur ii panis. Item calix
in dextro latere ponitur quia sang-
ne devini suscipitur qui de
latere dextro christi creditur pro-
fluxisse. Nam sicut panis
in corpus ita certe vinum cum
aqua in sanguinem transsubstanciatur. Sed
eciam super hoc dicitur in et ab
missis brevibus dicit ipsi substancia pa-
nis et vini desinit ubi esse
et tamen corpore accidencia rema-
nent scilicet sapor et color et pondus
et substancie denodabilis est sanguinis
et corporis christi ut dicitur sic tunc et
et una. Calix et patina fi-
unt ex auro et argento vel
ad minus ex stanno ut dicitur quod secunda
et calix. Non autem ex ligno
et vitro et dicitur quod dicitur i. Ratio
quia sanguinem absorberet
vel vitrum quod esset calix quia
de facili frangeretur vel de-
cet nec auricalco quia ob
vini virtute erugine provocaret ut dicitur i pri-
mitivum provocaret ut i pri

et calix ut dicitur de ere. Sacerdos post
inclinat se et agit gracias po-
pulo deinde populo dicens ora-
te pro me fratres. Cristus enim primo
ipse oravit pro nobis venit ho-
ra clarifica filium tuum deinde
pro populo dicens pater sancte eos
quos dedisti michi ut sint unum
sicut nos ut dicitur tunc marthe et
quesivisti unde. Item Post di-
cit secreta non premisso dominus
vobiscum nec oremus quia hoc
dixit ante offertorium ad
significandum quod christus se abscondit
Sed quia post iam palam ambu-
lavit. Ideo sacerdos levat vo-
cem dicens per omnia secula seculorum
Et postea dicit sursum corda. Item
plebs habemus ad dominum ut mo-
neatur se nichil aliud quam
dominum cogitare debere. Clauditur
igitur contra adversarium porta
et soli deo patet ne adversarius
hostem dei presentem ordinis vere
prodiat ut dicitur quod esse dicitur i enim ant.
Invenimus autem habemus ix prefa-
ciones in sacro kathalogo re-
periendas scilicet una in albis
paschalibus. Alia in die ascen-
sionis alia die penthecostes. Quarta
die natalis domini. Quinta de
epiphania. Sexta de apostolis. Sep-
tima de sancta trinitate. Octava de
sancta cruce. Nona in ieiunio
in xl in dicenda ut dicitur quod esse dicitur
i invenimus. Decima de beata
virgine lxx di. Item in sa-
crario ut incipit aliqua littera
que sui forma signum crucis
exprimit in figura thau nam
in ista littera crucis insinuat di-
cente domino per ezechielem signa
thau in frontibus virorum et
in dicitur cruce. Item Deinde in-
commendatio domine famulorum fa-
milarumque tuarum et omnium circumstancium
Inhoc loco fit nova memoria

spaliter reficienda sz non corporaliter
de deo nichil sit incognitum
vt d(icitu)r di i missa et c. se. Ipsa
enim sequitur loco in ipso p(re)
fineali et grandi ne ... vi
sum Ideo euidenter apparet
quia sanctum sit et salubre missas
solempniter interesse cum sacramentum
eukaristie presencialiter offeratur
Vnde dicitur de omnibus fidelibus
qui conueniunt in solempnitati
bus sacris ad ecclesiam et scriptu
ras apostolorum et euangelium
audiant qui vero non perseuerant
in oracione usque dum missa peragatur
velud rem consuetudinis dan
tes(?) moneantur conueniunt coram
pnari de cons di i Omnes fla
bunt fideles totam missam die
dominica debent audire nec re
cedere donec ab episcopo vel sacer
dote benedictionem recipiant alias
publice confundantur de cons di
i missas et c. se Cognitur
presbyteri tibi offerimus quia sacerdos
non in missa sed in toto ecclesie
persona sacrificat quamquam in
sacro corpore christi nil ab ipso
magis vel a malo minus perficiatur
dum tamen seruet formam traditam
ab ecclesia quia non merito sacerdotis
sed in verbo conficitur creatoris de
cons di ij vtrum vnde vt vinum sanum
non mutat vita ministri Sic
defectus non fit peiori sic nec
fit melius pro bono meliori et
addit quod dicitur de cons quia in
quo Ecce pone Hanc igitur
oblationem benedictam per quam
benedicimur ascriptam per quam omnes
in celo ascribimur Ratam per
visceribus christi censeamur Racio
nabilem per quam abestiali sensu
exuamur acceptabilem habe
at vt qui nobis ipsis displi
cemus per hanc acceptabiles eius
vnico filio simus nichil enim
racionabilius vt quia nos iam
similitudinem mortis eius in
baptismo accepimus similiter

quoque et sanguinis simus vnde
et sacerdos dicit super eam
verba assimilans qui pridie quam
pateretur etc de cons di ij vtrum ipse
Accepit panem etc habet
vim scilicet melchisedech
qui primus legitur celebrasse offe
rens panem et vinum de cons di
ij Accepit Sicut enim partes
corporalibus et potibus panis
cor hominis con corpus et sanguis
christi interioribus cibis et potibus
spiritualibus interiorem hominem
reficiunt et pinguant In hiis
enim duobus plena et perfecta
consistit perfectio Vnde ipse testatur
Caro mea vere est cibus et
sanguis meus vere est potus
de cons di ij quia corpus
Panis autem debet esse de frumento
vinumque de vite posset etiam
(?) in calice offerri de cons
di ij In sacramento etc legitur
et nam quod panis ab non
fermentatus sed azimus in
sacrificium debet offerri etc vel
quia non in fermento veteri
sed in azymo sinceritatis Greci tamen
de fermentato conficiunt Vn
de hoc quia quis sicut co
... in celum
... nichil fieret Ele
uatis oculis in celum etc Et
Hoc vero commemoratur in
canone quod nullus euangelista
describit scilicet eleuatis oculis
in celum Eterni testamenti et
misterium fidei Sed nimis ergo
tante presumptionis esset et
audacie vt hec de corde suo
temptarent inponere Vnde
formam istorum verborum ab ipso
christo acceperunt apostoli et ab apostolis
apostolos accepit ecclesia multa
quidem tam de verbis quam de
factis domini pretermiserunt
ewangeliste que tamen apostoli
suppleuerunt vt est illud quod

Apostolus dicit in epistola ad
corinthios visus est plus quam quingentis
fratribus simul deinde visus est Jacobo
deinde apostolis omnibus novissime
autem omnium tamquam abortivo visus
est et michi. Item inter ipsos
evangelistas quedam obmittuntur
ab uno que ab alio supplentur.
Unde cum tres evangeliste posu-
erunt hoc est corpus meum solus
lucas adicit quod pro vobis tradetur
et cum Matheus et Marcus dicant
pro multis lucas dicit pro vobis Ma-
theus ad in remissionem peccatorum
adiunxit ea ergo que adduntur
in canone possunt qualibet loca
evangeliorum colligi. Iohannes
enim lazari suscitationem describens
testatur quod ihesus elevatis oculis
dixit Pater gratias tibi ago quoniam
Audisti me. Et hic oculos
levavit ad patrem cum animam laza-
ri revocavit quanto magis credendum
est quod hic oculos ad patrem leva-
verit mutaturus panem et vinum
in corpus et sanguinem proprium
communicavit sic cum marthe in pri-
Accipientur gratias agens instituit
hoc sacrificium laudis non pro se sed
pro nobis gratias agebat in per reparacione
hominis sic futura. Cum enim sacerdos
verba illa Christi verba pronunciat scilicet
hoc est corpus meum et hic est sanguis
non tamen panis in carnem et vinum
In sanguinem convertuntur illa
verbi virtute qua verbum caro factum
est et qua facta sunt omnia
iussit deus et facta sunt celum et
terra et mare et omnis crea-
tura creata est de consecratione distinctione secunda Pa-
nis qui virgam in colubrum convertit in co-
lubrum quasi fontes mutat
in sanguinem et aqua de petra
fluxit ita sacramentum hoc Christi sermone
cognoscitur quia si tantum valu-
it sermo helye ut ignem de celo
deponeret tantum valebit sermo
ut species mutet elementorum. De
totius mundi operibus legisti

Nam ipse dixit et facta sunt
certe maius est quod non est creare
quam quod est in aliud mutare. Se-
cundum Christi potuit conclusio fieri
quod non erat non per ea que sunt
in id mutare quod non erat preter
nature ordinem virgo generavit
et hic quod conficimus corpus ex
virgine est. Quid hic queris na-
ture ordinem in corpore Christi cum
preter naturam sit ipse partus
ex virgine vere utique caro Christi
est que crucifixa est que se-
pulta est vere ergo illius carnis
sacramentum est. Hec Ambrosius de consecratione di-
stinctione secunda. Et ita licet signa
panis et vini videantur mu-
tantur in aliud quia caro Christi et sanguis
post consecrationem credenda est vere.
Veritas ait hec caro mea est
pro mundi vita et panis quem
ego do caro mea est non alia
quam que nata est de maria
in cruce passa et que resurrexit
de consecratione distinctione secunda. Hec caro come-
ditur et sanguis bibitur in
virtute sed integra et vivus
et immaculatus remanet de conse-
cratione distinctione secunda Institutum non autem de pane
et vino materialis forma carnis
vel sanguinis sed materia pa-
nis et vini mutatur in speciem
carnis et sanguinis nec additur
aliquid corpori sed transsubstantiatur
corpus remanet hic accidentia
ubi sunt tunc cum quod una man-
ducatur at pro panis et vini
ditur in sacro et manet in
tempore totus mundo et in tercia
de consecratione distinctione secunda. Convivat et
est totus substantia sua et totus
in qualibet eius parte. Unde
virtus tantum est veritas carnis
in Christo ut unus ubique sit
panis corporis Christi et unus
ubique sit calix eius. Calix
enim quem sacerdos offert
non est alius quam ipse quem Dominus
tradidit apostolis quia sicut

Illudere s(ed) ipso quem decipit se astringit se d(e) homine. Item nunquam sacerdos existens in peccato mortali p(otes)t celebrare s(ed) h(abe)t contritionem quia forte dum instat necessitas celebrandi non potest habere tam confitetur prout dicit q(uod) sic dum tamen habeat propositum satisfaciendi et illud p(ate)t ca(usa) quotidiano potest constituitur xxi de sen(tentia) ex(communicationis) de celebro et c(apitulo) quamvis xxvi q(uestio) vij reaudiunt. Item peccatori sa cuti vel ignoranti non debet tradi in pane panis pro hostia consecrata dum alii communicant ut potest in die pasche quia ipsum decipit qui adoraret illum et sacerdos committere peccant se d(e) homine. Item quid debet sacerdos facere disignare quia d(e) e(st) peccatum occultum et timet in occulto debet in gremio ne se ingerat et non manifeste compellitur hoc debet prodere n(on) qui. Item pa caverit nisi se ingerat cum aliis hoc admonendus est i(n) qualis sit. Item ipse e(st) in peccato non accedat et tunc si accedat non debet eum remouere quia nec Xpus Iudam a communione remouit d(e) de co(nsecratione). Item sacerdos primo ei eucharistiam dedit et cum aliis ad predicandum misit. Item At peccatum eius e(st) notorium et tunc omnino repellendus e(st) de conse(cratione) d(istinctione) ij p(ar)titione. Sequitur de diuinis officiis s(cilicet) horis canonicis que sunt septem propheta dicente Septies in die laudem dixi tibi qui septenarius numerus nobis impletur. Item matutini prime tercie. Sexte none vespere et completorii tempore quo finiuntur officia proclamantur. Item de nocturnis vigiliis dicit propheta Media nocte surgebam ad confitendum nomini tuo. Iste hore [illegible] sunt dicende in [illegible] matutinum pro die primam in vij ij et vesperam ne forte hora competenti impediatur et sunt septem hore septem dona spiritus sancti

in quibus pervenit et in dies sex et vij etates quibus completis finitur mundus. Item significant huius vesperis coniunct in matutino damnatur. Item Hic xpus Iudeus surrexerit prima cernit ordo fidelis tercia ad cantum tunc e(st) cruciamina passus. Sexte sunt tenebre mundi climata sed Eximit nona domini spiritus hora vespere clauduntur xpi sacra membra sepulchro ipso bis sena custodia ponit hora s(ed) completorii. Item ad quem tenentur ad has horas [illegible] sacerdotes omnes i(n) c(ommuni) et diaconi et subdiaconi et beneficiati et quilibet alii beneficiati licet non habeant ordines [illegible] tamen apostolicum et [illegible] quod ante et e(st) dicitur secundum ho(stiensem). Item quia aliqui non solum inferiores sed etiam prelati cum comessationes superfluas et confabulationes illicitas vel in aleis fere medietatem noctis expendunt et sompno residuum relinquentes vix ad officium diuinum et [illegible] in matutinis surgendo vndique [illegible] sincopa matutinum et aliqui vix celebrant quater in anno et quod deterius e(st) [illegible] contempnunt et si intersunt non intendunt ad diuina sed indebitos sermones. Item sub pena suspensionis et in virtute obedientie precipitur eis ut diuinum officium nocturnum pariter et diurnum quantum eis deus concesserit studiose celebrent pariter et devote hec notatur [illegible] col(legio) lentes referuntur et alle(gatur) q(uod) habetur [illegible] in manualio dicunt c(apitulo) gravi.

De baptismo et eius effectu

Superius visum e(st) de sacro misse propter dignitatem

eius Dicitur subiectum de sancto
baptismi q[ui] e[st] ianua alio
rum sacramentorum i[n] t[er]tia p[ar]te
me[di]i et i[n] d[e] coq[ue] s[e]c[un]d[u]m p[ar]a
thecasy h[oc] vi[detur] Dico vid[eamus]
e[t] q[ui]d sit baptismus cu[m] fuit
institutus Que sit forma
Quot sint spe[cie]s Que sint
d[e] s[u]b[stanti]a Qz eius effectus Qs
possit baptizare et qui et
qs possit baptizari Bap
tismus e[st] ablucio exterior su[b]
certa forma ubor[um] i[n] q[u]a p[oten]t[ia] de
trahi Vel sit Baptis
mus e[st] quid caracter anime
impressus additur ubor[um]
Quid sit caracter habe[tur]
xxxij q vij licite z i q i repe
tendo vocat[ur] ip[s]e caracter
baptismus d[e] c[on]se di iiij tunc
valere Instituitur aut[em] fuit
hoc sacrum adhuc p[ri]m[o] m[ul]ti
qn baptizatus fuit a Jo
hanne i[n] iordane z ex con
tactu sui corporis vim
regeneratiua[m] contulit aq[ui]s
d[e] conse di iiij mu[n]d[um] z e[st]
p[er] aqua[m] v[e]l v[er]bo instituit do
minus ob[ser]vare qn dixit
ad nichodemum Nisi qs
renonatus fuit ex aqua et
spiritu sancto no[n] intrabit
regnu[m] celor[um] i e debitum
et hic ante passione[m] Sz
p[ost] resurrectionem expresse i[n]
stituit qu[ando] dixit ap[osto]lis
Euntes in mundu[m] docete
omnes gentes baptizantes
eos i[n] nomine patris et filii
et spiritus sancti d[e] c[on]se di iiij
pre[illegible] e no[n] ut apparere
Sz que e[st] forma bap
tismi Resp[ondeo] talis fuit in
primitiua eccl[es]ia Bapti
zo te in nomine x[pist]i ut nomine
x[pist]i exaltaretur d[e] conse di
iiij A q[ui]busdam Sz hodie
no[n] dz aliqs sic baptiza
ri nisi sub ista forma ubor[um]

Ego baptizo te In nomine patris
et filii et spiritus sancti In bap
tizatus esset si in nomine
patris et filii et spiritus sancti
n[on] baptizaret licet fieri no[n]
deberet ut dicitur ecce in c Ago
dam z hic p[ro]nomine ego si
obmittatur baptizatus e[st] z ego
baptizare intendit ar d[e] c[on]se
di iiij retulerit ubi dicitur
Si quis ita dixit Baptizo
te in nomine patrias et filias
et spiritus sanctas et hi ibi no[n]
ponitur p[ro]nomine Sz ac de
ceteris In nomine patris et filii
et spiritus sancti z no[n] dicitur ego
baptizo te no[n] est baptizatus
i e c i ubi no[n] dubium e[st] an
aliquis fuit baptizatus bapti
zaretur sub hiis verbis Si
baptizatus es no[n] te baptizo
Si no[n]dum baptizatus es ego
te baptizo i[n] nomine patris et
f et s s i e c ij et si primo
fuit baptizatus nichil fit
additur Sz adv[er]ari referentur
talis reiteracio et e[st] solum
signum q[uo]d sit baptizatus ar ex
viij di c q[ua]d go[illegible] Quot sunt
spe[cie]s baptismi Res[pondeo] Bap
tizatur aqua martirio co[n]
fessio vera Martinus obst[r]ingit
p[ro]fessio tytheus [illegible]
vita [illegible] xpi defensio [illegible]
Est e[nim] baptismus flumine
ut qn aliqs ut qn aliquis
baptizatur i[n] aqua materia
h[ec] et no[n] in vino nec i[n] alio
liquore nec alia i[n] aqua ar
tificiali sz rosacea vel co[n]
simili possit tn in lexivio
sz no[n] [illegible] et e[st] racio
q[uon]iam z i[n] aqua dz fieri
q[uia] aqua naturali co[mmun]e
e[st] elementi et [illegible]
p[er] h[oc] quia vinu[m] vel alii
[illegible] pauperes sic pos
sit aliqs [illegible] ideo
aqua fuit p[ro] [illegible] instituta
Alia e[st] racio institutio

Prima sic aqua abluit sordes exte
riores sic et baptismus interiores
et ideo magna dz fieri baptismus
Item est baptismus sanguinis ut si
quis credens moriatur antequam baptizat(ur)
vel pro xpo occidat(ur) ut in latrone
et innocentibus exemplum datur
de q di iiij vera bapti Item est
baptismus flaminis ut si quis vellet
baptizari nec posset in tempore
aliquem qui eum baptizaret nec
aquam et sic moriatur intelli
baptizatus per spiritum sanctum excepto bap
tismi non contemptus religionis sed
necessitatis articulus excludit ut ex
c h Sunt autem tria de substantia sig
nati sicut et aliorum scilicet forma
verborum Ego baptizo te et ce
Secundo materia scilicet aqua nam verba
sine aqua nec aqua sine verbis
valet q qui detrahe verbis quot
erit aqua et i e c i Tertio inten
cio baptizantis non ad intencio bap
tizati e nega de con di iiij Ba
let et e non illud Nota si quis
putat baptizare puerum et quis
ponit nomen petrus cum sit pu
ella unde non baptizatur hoc di
tinguit autem intendit personam
baptizare tunc tamen fallitur sed
tunc est baptizata persona
xiiij allegatur Aut masculus
sit et non feminam tunc non est bap
tizata quia erratum est in persona
et ff de contrahenda empcione aliqui sine
Aut de h non cogitabat sed
simpliciter baptizabat tunc videtur
baptizata Sed consilio quod in istis
casibus baptizetur sub illa forma
que ponitur de c h Sed quis est
forma in ubi vo Effectus bap
tismatis est ut triplex et etiam
maior ut credimus quia secundum
Primus effectus est remissio peccatorum
quia sine pena tolluntur omnia
peccata et originalia et actualia
de conse di iiij Sed pena origi
nalis tamen remanet actu licet
tollatur reatu i non sit enatia
ut in carne concupiscentia innata
non sit sed ne obsit de con di
iiij sic per baptismum Secundus effectus
est apercio ianue celestis quia
in morte domini fuit sublata rum
phea de ianua paradisi i e maio
rem quam antea et de conse di iiij sic
missione Tertius effectus est cumulus
gracie quia in baptizmo omnia carismata
innata sunt spiritus et accipiuntur
tamen non inveniunt obicem contrarie
voluntatis i e maioris nisi Sed
quis possit bapti conferri dic
quod a sacerdote regulariter debet
et solempniter de conse di iiij
consecrat et in necessitate possunt
etiam dyaconi solempniter xciij
di dyaconus in necessitate Sine
solempnitate quilibet in extrema
necessitate potest baptizare scilicet de sacri
c i h Baptismus sive sit laycus
sive mulier sive paganus
de cons di iiij constat ubi in
necessitate Romanus et c se Item
hereticus vel scismaticus di iiij
in forma ecclesie de conse di
iiij non quod et c Sine hereticus
Item pater vel mater in necessitate
licet post hoc separatur debito
coniugali xxx q i ad limina et
debent talia dicere verba iste
puer ego baptizo te In nomine
patris et filii et spiritus sancti et in infusione
aque non fallunt i e non ut
apponitur Sed nullus potest se ipsum
baptizare ut ostendatur quod aliquis
est qui baptizatur et aliquis
qui baptizat Nota christus
non a se ipso sed a Johanne vo
luit baptizari quia inter
baptizantem et baptizatum
distinctio debet esse sicut in carna
li generatione quia proles ex
viro et femina nascitur Aliquis
est qui carnaliter generatur et
alius qui carnaliter generat
sicut et in generatione spirituali
hoc debetur licet paganus
vel iudeus in necessitate valeat
baptizare non tamen potest sus
cipere puerum de baptismo
de q di iiij in bapto Similiter
Abbates et monachi pro
hibentur suscipere puerum et
commatres habere de con di
iiij non licet et c Item
unus vir vel una mulier
debet suscipere puerum de sacro

Quis possit bap(tizare)

effectus baptismi

et quot qui possit suscipere puerum de baptismo

fonte vel tenet in confirmatione
vel confessione dicit ut in cathecismo
et si tres vel plures fuerint
simul omnes patrini contrahunt cogna
tionem spiritualem cum predictis h vi Item tempore pa
sche et penthecostes baptismus solempni
ter debet dari vel confer dicit ut in
venerabili et dicit in celebrata
tem Sed in necessitate omni die
et hora et in omni loco ubicumque
evenerit sine in flumine sive
in mari sed in infantibus licet
celebritatem et de con di
iiii huius qui diebus et si Sed
si nullus vel aliquis tunc baptizat
Sed item an sacerdotes possint bapti
zari Si baptizatus est non
se baptizo sed si non dicit bap
tizatus est ego te baptizo in
nomine patris et filii et spiritus sancti
le c ii ubi si bis baptiza
retur interesset cum iniuria dic
ut in c eulogie vel apostolicae et in
baptismo consule baptizandus per
immergi ter in aqua quia in trina
immersione intelligitur
personarum trinitas Illa enim
tertia repetita dimersio
typum dominice expressit sepulture
licet tamen semel tantum per immersionem
in una divinitatis singularitas
designatur et fit hoc effectu
de patre observatur de consecr di
iiii postquam et in c et sanc
tis hoc licet per baptizari et
quidam iam perversa quandam ad
ulti vel de se vel cum et Sed
et maiores Invitus et penitus
contradicens non debet baptizari
et si baptizatus fuit nec rem
nec caracterem suscipit sacra
et maiores et ille vero et
nullus debet baptizari in vitus
Sed sic libera voluntate pe
rit ita libero arbitrio con
vertatur xlv de iudeis et c
quin sincera quia pluribus nemo
est ad agere cogitur xxiii q v
ad fidem dei si cogatur et
nec mortem incurrat confite
tur talis caracterem suscipit et c
tamen conditionali voluntate
licet absolute non velit cogendus

est ad observantiam fidei christianae et
maiores et Sed opponitur et
xlv dicit ut in iudeis Item est si
fictus accedat ad sacramentum carac
terem recipit et maiores et
quia Sed remissionem peccatorum
non accipit donec fictio rece
dat quia sine consensu peccatum
actuale non dimittitur quia contra
hitur cum consensu Sed originale
quia sine consensu contrahitur
et sine consensu dimittitur
et hoc in parvulis qui actualia
non habent Sed hec non est in
adultis quibus originale non
dimittitur sine actualibus quia
deus qui totum hominem sa
num fecit in sabbato opus
imperfectum non novit et aliqua
peccata non accipit sed ex toto di
mittit Quoniam nichil dimittitur
adulto donec consentiant
Item si originale sine actua
li posset dimitti sequeretur
quod talis non careret visione
dei propter originale dimissum
et cruciaretur in gehenna
perpetuo propter actuale Sed ista
sunt incompassibilia et mu
tuo adversantur et maiores
et illud vero et et verum est quod Sed
ad hoc quod Item viri ante
tes et dormientes recipiant
sacramentum si baptizantur distin
guitur aut prius in carnal
amentia vel dormirent non con
senserunt vel contradixerunt tunc
si ita vigilantur nichil susci
piunt Aut prius incurrerent
vel dormirent fuerunt cathe
cumini vel habuerunt propositum
baptizandi tunc caracter impri
mitur cum non invenit obicem
contrarie voluntatis et ma
iores consule Sed quid si deus
abusu ratione sint amentes num
quid est ei si baptizantur al
ter si sunt vel ad pro con
do quod perinde habetur ac
si nunc sit infans qui nullo
peccato gravatur nisi originali

quod sit immersio

quis possit baptizari

quod

quod

quod

in qui iudicatur adulti ergo de
bent consentire et credere quia
qui crediderit et baptizatus fuerit etc.
Se maiores quam actum et debet
esse fidei de con di iiii primi
in fide parentum baptizantur quia
non requiritur intencio baptiza
ti sed baptizantis id est qui dicit fe
ci et de conse di iiii valet et
ideo pro parvulo pro alius respon
dere de conse di iiii primi
et inc se Itez pregnotis
et multis et fundit ut ibi
quo fine debeat respondere dicitur
quo de conse di iiii prima Pone
quod aliquis adultus cum bapti
zatur intendit baptizari et
baptizans non intendit bap
tizare vel facit ioco se non inte
dens baptizare alias sanctus non
est baptizatus id est qui dicit lavare et
de conse di iiii valet queri
Nota quod in nomine trinitatis
nullus potest baptizari de conse
di iiii descendit infirmo de vi
no sufficiat et c Si renea
Ante baptismum adulti debet
cathezizari hoc est in fide in
strui se credo in deum et aliis
articulis fidei de conse di iiii
ante baptismum tamen v c se Sed
primi eum presentes ad cathez
debent capacius admonere ne
cessitatem teneat et ante omnia
symbolum et oracionem dominicam
docetur de conse di iiii nos ante
omnia Post dum sicut exorcismus
ad dyabolum expellendum de conse
di iiii de his Tertio dicitur
devotis ut fiat cathecuminus
et ponitur sal in os eius ut
careat fetore iniquitatis de con
se di iiii ex hinc Quarto
tanguntur aures et nares
de salina et dicitur effeta quod
est adaperire de conse di iiii
postea tanguntur Quinto signatur
in fronte et in pectore signa
culo crucis c di c postea Sexto
ungitur oleo sacrato sep
tuagesimo in pectore et inter

scapulas c di deinde Septimo
fit baptismi ablucio c di venit
Octavo fit crismatur in vertice
capitis in vertice a sacerdote c di postea
qui accedit 2 q c scilicet Nono
vestis candida datur que signat
innocenciam et puritatem vitam quam
representat ante tribunal christi
c di postea baptizatum et c fe Decimo
fit confirmacio in fronte ab epi
scopo a sacerdote c di pervenit 2 c scilicet
Nota quod id est fanis in utero matris
existens cum matre baptizari
non potest de con di iiii qui in mat
ribus 2 c Si quis aliter Sed pone
quod appareat aliqua pars illius
potest baptizari sed dicit quod si
caput perfunditur vel pectus ca
put maxima pars corporis
intingatur bene est baptizatus
alias non Sed quod aliqui di
cunt circa iuvenem baptizari
si aqua fundatur in quamcumque
partem corporis de conse di iiii
hec negacio Quinto prima
videtur verior et consulo quod
si puer in morte imminat in
quodamque membro apparet
perfundatur ita ut possimus
facianus Sed si vivit de
portari ad sacerdotem ut sup
pleat quod deest ut dictum
est b c Sed que est forma
quod ubi vero et inferius de
quo imltzinga circa quod intelligitur
et c faciat De presbitero non
baptizato ministrante

Quid sepe contingit
quod qui non dum erat
baptizatus presbiterorum
etiam ordinatur et ideo quid
sit de talibus faciendum breviter
insinuamus Dicendum est ergo
quod si non baptizatus ordinatur
non recipit ordinis caracterem
et ideo baptizetur et iterum
ordinetur l c i et ult quia
baptismus est ianua omnium sacra
mentorum xxiii di quod vult l c
ult et i de cognat spirit per ca
thecismum h vi in fine aliquis
credat se baptizatum et non
sit et sic credat est habendum

Ph De no baptizato et de reigna
ti et carnali p[ro]pter fidem ipsi
beatur j c c ij et de cen di j m
9'natus de x̄anis pubibus int[er]
x̄anos co[n]iu[n]ctus tam mole
p[re]sumitur q[uod] fuit baptizatus
ut hec p[re]sumptio p[ro] certitudine
sit habenda donec c[on]trarium
p[ro]betur evidentissimis argu
mentis j c r ult[imo] in fi[ne] ¶ Que
situm est q[uod] ubicu[m]q[ue] dubium est
p[ro] d[icto] ... ul' defectu utru[m]
fuerit collatu[m] sacr[amentu]m p[ot]est co[n]
ferri sub forma cum q[ua]dam c[on]
ditione ¶ Si tu es confirmatus
baptizatus ul' ordinatus no
te baptizo ul' confirmo ul'
ordino ¶ Sz si no es bap
tizatus confirmatus ul' ordina
tus ego te baptizo etc ¶ Idem
d[icitu]r ali[qui]s ut pote si tu no es
absolutus ego te absolvo etc
et e[xtra] ..., c ij ubi dubitatum
fuit de facto d[ic]i[tu]r j c r ult
¶ Sz mi[hi] [con]ficit is qui
baptizatus no est dum modo
ordinatus fuit ¶ Dic[itu]r ho[c] q[ue]
sitū ad ... ad dm ...
... sapi[entu]m quo ad
hec q[ue] fecit antequ[am] de
p[re]hendit se no baptizatum
...de e ... si baptizatus
esset p[ro]pter fidem sacramenti
... ad p[er]cipiend[um]
h[oc] a[utem] intelligat[ur] quo ad
ea in q[ui]b[us] sacramenti no
p[otes]t alia ... sunt iteranda
... sollempnia forma q[ue] de
b[et] e[ss]e ... ¶ ... alia ge
no patiuntur si ... p[ro]ce
dentium ¶ Sic benedictiones co
niugi j d[e] ... c i z m
et si [con]fecerit hostias
ut darentur infirmis d[i]c[t]o
rum co[n]secrandas ¶ Idem
de p[ri]mis unctionibus ¶ Provi[si]
cum hec ignorantes ... ...
sunt excusati ar[gumentum] ...
... etc ...

De Custodia eucharistie

De[in]de e[st] de custodia
eucharistie circa
quam multa sunt que[rit]
... quo modo custodiri
debeat p[ri]mo d[icitu]r hic post de alijs
est videndum ¶ Eucharistia et
...crisma sub ... et ...
debent sub fideli custodia
... nec ad eos ... ha
bitum ... et in loco mundo
et secreto honorifice et fide
liter conservent j c c i z ... ¶ De
cele... ¶ Sane et p[er] laycos
ad infirmos ... hostia de
ferri ¶ Sz p[res]b[yte]r ... facere ...
de con ... ... ul' per
dyaconum si necesse est ... in
... dyaconis ¶ Et cu[m]
cam portat p[res]b[yte]r ad infirmum
... habitu[m] ...
... velamine ... et ...
manifeste ac honorifice ante
... in omni reverencia et timore
... ardente ... sit cum
... cum ... in ... hoc
... fideles devocio
... de cele ... ¶ Sane
... faciens ... si hoc
sacerdos male ... tribus
mensibus ab officio suspendatur
gravioribus penis subiciendus
¶ Si p[er] ... in ... aliquo ne
... contingerit j c
c i ... ¶ Si eucharistia ad
terram ceciderit ... negligentiam
sacerdotis terra radatur et igne
consumatur et cinis iuxta al
tare condatur et sacerdos xl
diebus peniteat ... ¶ ...
... ¶ Si negligencia ... po
pars hostie ceciderit et no
fuit inventa xxx diebus
peniteat ¶ ... ... in ...
... perdiderit ¶ Si ... mus
ul' aliud animal comederit xl
diebus ... qui ...
no custodierit ¶ Si ... aut
... ul' ... illud
... xl diebus peniteat
¶ Clerici monachi ¶ dyaconi

vel presbiter xl diebus et cetera xl. Si
autem pusillanimitatis causa xij diebus
de con. di. ij. Si quis per ebrietatem.
Si per negligenciam aliquid de sanguine
stillauit intra lingwa tantum
tabula radatur si non fuit ta
bula ut non conculcetur locus
corrodatur et igne consumetur
et cinis intra altare condatur
et sacerdos xl diebus peniteat.
Si super altare stillauerit calix
sorbeat minister stilla et tribus
diebus peniteat. Si super altare
stillauerit lintheum et aliud
stilla peruenit iiij or diebus
peniteat. Si vero usque ad
tercium ix diebus. Si usque ad
quartum xx diebus et lintheamina
que tetigerunt stillam
tribus vicibus minister abluat
calice supposito et aqua ablucionis
sumatur et iuxta altare recon
datur de conse. di. ij. Si per
negligenciam et tamen distinctus
sacerdos pensatis condicionibus
persone et negocij penas istas
diminuere vel augmentare con
pete sit arbitrarie de pe. di.
ne. sed et xxvj q. vij tempora peni
tudinis. Vestimenta etiam debent
esse sancta et honesta nec debent
aliquo sacratis hominibus
tangi de con. di. i vestimenta
et Nemo sanctus nec asciunt
sacratis. Idem sermonum libri
xxiij di. sacratas. Nam va
sa et corporalia vestimenta munda
et nitida consistere et cetera ij. Ex quo
nimis videtur absurdum in
sanctis sordes negligere que
dedecent in phariseis ut ibi
dicitur et debent corpora
lia ablui ad yacinthis in qui
uslibet ministris intra sanctuarium
ne forte pulvis corporis
domini male decadat et hoc
impelim in qua nichil aliud
sit et palle altaris in alia
pelim lauentur de conse di. i
nemo pignoracia. Si ulla
hec sancta fuerint etiam con
secrata et illa tangere

Non possunt xxiij di sa
cratas. Et hoc vero intelligendum
quo sunt per pontificem bene
dicta ut de rel. dom. cum in
corporalia et palle tamen
la sancta et velum si fuerint ve
tustate consumpta incendio
comissa tradantur et in bap
tisterio cineres iniciantur ubi nullus
transitum habeat. In pictu
ram infossis pavimentorum
ne pedibus conculcentur de
con. di. i altaris. Ite. nec pal
la que fuit in altari nullus
corpus mortui quia non de
aliis vestibus que divinis officiis
applicari de conse. di. i nemo
pignoracia et cetera. Vestimenta
etiam et ornamenta munda de
bent servari ita quod nec scola
rum vel etiam propria supellectilia
sacerdotum in ecclesia non
ponantur nisi per hostiles
incursus vel incendia repen
tina seu alias necessitates ur
gentes ita tamen quod necessitate ce
sante ad loca propria re
portentur et cetera h. ligna etiam
consecratis non debent ad aliquod
opus iungi nisi ad aliam ecclesiam
vel igni comburenda vel ad
profectum in monasterio fratribus non autem
ad opera laicorum de conse.
di. i ligna. Idem de lavatorijs
de ligneis etiam non consecratis.

De Reliquijs et
Veneracione
Sanctorum xiiij.

Secundum quod supra de custodia
eucaristie et venera
cione hic subiungitur de reliquiis
sanctorum custodiendis et ve
neracione ut sit dictum de
consecracione altaris expressum
est quod sine reliquiis sanctorum
de conse. di. i placuit. Ideo
hic subicitur de reliquiis et
veneracione sanctorum. Reliquie
sanctorum venerari non debent
nisi prius per eum approbate fuerint
approbate et cetera i. et ij. et taliter
approbate extra capsam nullatenus
ostendantur nec

Venales exponantur quia per hoc
veneratio religionis sepius derogata
tur et c. Cum ex quo reliquie sanctorum
vendi non possint et de simo
nia. et nemo ex quo res sacra
non recipit estimacionem ff. de rerum
di. Sacra loca non recipit estimationem
uel seruicio est quare vendi non
possint quia vendicio sine precio
non consistit ff. de contrahenda empcione
Sine precio et inst. e. quin pri
Sed spiritualia uel spiritualibus
annexa vendi non possint in de
preterea quelam et b de in patro
de iure imo qui spiritualia ven
dit capitale crimen cum symonia
committit i. q. i. qui studet Ite
non debent furari ut in loco
honestiori ponatur nisi essent
apud infideles alias sacrilegium
committeret xvii q. iiii. quisquis nec
tro est licitum alicui in sub dya
cono eas reliquias tangere
xxiii di. non licet Immediatius
de nono reliquias nemo pre
sumat publice venerari
nisi prius ducte Romani ponti
ficis fuerint approbate nec
prelati debent permittere illos
qui ad eorum ecclesias accedunt
variis figmentis aut falsis de
cipi documentis sicut in ple
risque locis cause questus fieri
consueuit in e. c. e. Immediatius
Quis debet sanctus approbari seu
canonizari inquiri debet primo de
vita sua ut prior vita tes
timonium deferat sanctitati
Scilicet si bene et iuste vixit in hac
vita xxi di. in mirum et c.
de testi. et venerabili. Item
de fama debet inquiri scilicet an fuerit
in vita sua laudabilis fa
me nam ut apparet ex la
tum testificatorum perdicioni et
bone fame preuius uel ta
ceri iii q. iiii quatuor in fine
Item est causa de simplicitate
te et humilitate et de operi
bus studiis Item an in vita
persecutionem passus fuit vii q. i.
Primus qui Item querendum est
de miraculis factis ab eo tam
in vita quam in morte b de testi
venerabili Sed in miraculo
attendendum est primo quod adeo
fiat et non parte i. q. i. tenca
hing et per probat et ii q. v. in si ste
bulacum Secundo quod sit co
tra naturam et supra. Tercio quod
non cum verbis sed virtute ho
minis hoc contingat ar. de conse
di. v. quia corpus Quarto
quod fit ad corroboracionem fidei ar
xx in di. qui. Ceterum tamen
in talibus non requiritur talis
examinacio si homo sit qui in de
miraculis et de ea per quam
passi sunt ar de conse di.
iiii catheacismus et baptismum
Notandum omnia festa apostolorum
et evangelistarum festum cor
poris Christi festiue peragi uel feria
quinta post per octauam pen
thecostes ut in c. in ulte ulti de
he. et quatuor doctorum scilicet Gre
gorii Augustini Ambrosii et
Ieronimi qui verbo et exemplo
ecclesiam illuminauerunt debet sub
officio duplici per vniuersas ec
clesias ecclesias singulis annis
precipue futuris temporibus solempniter
celebrari in c. gloriosus. hi vi

De obseruacione ieiunii

Dictum est de veneratione
sanctorum scilicet quia precium
veneramur Videndum
subiacit de obseruacione ieiunii
Unde videndum est quid sit ieiuni
um Quibus teneatur ieiunare et quo
tempore sit ieiunandum Ieiunium secundum
hoc est parsimonia victus et absti
nencia ciborum et est subtractio
prandii et post cena prandiatio enim
ms licet cibi usque in diem sextum
de conse di. iii. de esu Aliud
hoc ieiunio petra quemadmodum
ut dictum est b de vi. Et hoc est
quod Item in cibo et de pe et
re. c. consilium de quibus vbi cula
Secundo dictum ieiunium

Moderata et discreta ab[stinen]tia corporalis ita ut pinguibus dieb[us] abstinen[tia] ab omni luxuria et ebrietate et adhuc omnes tenentur d[e] iure d[ivi]no d[icit] p[er] ho[c] dico et c. Quint[o] ieiunium et spiritualia magnum et equale abstinere ab iniquitatibus et illicitis uel eciam precipit homini ieiunare et orare et alia religionis opera agere u[t] nobis ab iniquitate et peccatis et ab ob... detractionibus lingua prohibeat de pe[nitentia] di[stinctio] iii c. Sexto verbi et dicitur di[stinctio] v c. nichil. Ieiunare tenentur omnes adulti. Ieiunio ab ecclesia statuto et dicunt quidam a xxi anno quibus tenetur. Sed certum alii magis peterint sunt in xx anno. Quam alii in xx. ... ad arbitrium boni viri in talibus committendum secundum hoc ar... d[e] ob[servatione] d[e] ie[iunio] d[e] cons[ecratione]. Quid de laborantibus in agro et operibus mechanicis distinguere secundum sunt pauperes ita quod oportet eos per laborem suum sibi et uxori forte et familie victum acquirere et sunt debiles adeo quod non possunt laborare nisi frangerent ieiunium tunc non credo eos peccare mortaliter cum sit necessitas ar[gumentum] d[e] reg[ulis] iur[is] quod non est. Si vero sunt divites et possunt sibi providere aliunde non excusantur. Non tamen tenentur mediare quia non consueverunt. Sed illi qui consueverunt mediare si mediando possunt supersedere non possunt solum in die vesperi. Item ieiunare alii excusantur ar[gumentum] d[e] ... di[stinctio] v discipulos et c. Sed hi firmi sunt excusant d[e] con[secratione] di[stinctio] v quadragesima. Quid de peregrinis et viatoribus distingue aut vadunt sponte et tunc arripiendo iter tempore ieiunii uel tempore quo optat eos soluere ieiunium peccant et alio tempore tenentur recompensare et satisfacere ar[gumentum] d[e] reg[ulis] iur[is] peccatum

hoc ... Aut peregrinantur ex necessitate ut potest ... sancte ... etiam ... contra infideles tunc excusantur si non possunt commode ieiunare. Item mulieres pregnantes uel lactantes puerum si timeant periculum puero a ieiunio excusantur. Idem dicendum de conversis duorum ... quorum ... ab ... per illo tempore tamen si mora faciunt domi vero in aliquo loco uel parte vadant non excusant. Quid dicendum aliqui de ... magnorum dominorum et monachorum ... in mensis et lectoribus ad mensam si comedant meridiani ... putant ante ne deficiant nisi inde non parant cum ... tunc una mensa tamen debent reputari. Quid ... non peccant si mortis cum vadunt per vinis uel ... alicuius et comedunt ... Quid hoc magis amarent eum audire quia ... excusat fortassis si essent interrogati reperirent ... inde ... ar[gumentum] xx iii q. iii. Quid habentibus per senio ... distinguendum aut ... in xl et ... que sunt de iure naturali ... di[stinctio] c i tunc non credo ipsos aliquem excusari ar[gumentum] d[e] ... in c. uel. et c. d[e] ... di[stinctio] ... Unde quinquagesima ... tempore ieiunii in istis diebus sed ... licitam ob... in c. ... Aut ... et ... Aut alias ieiunium quod ... possumus ... tunc ... appellatur ... ar[gumentum] d[e] ... c. uel. et c. tamen ... Pro tempore ieiunii ... tempore ... violari ... quod d[e] abstinencia sunt subtracti nisi ... qui ... detinentur

quia isti duo dies dominice sunt amen
Ez quia dies dominica ab absti
nencia subtrahuntur non plus
nisi xl quia xxxvi dies remanent
Ubi quia si per terciam lxv dies
anni reputentur decima pars xxxvi dies
affligimus quasi anni decimas
deo damus Et ut sacratus numerus
xl dierum adimpleatur quem
salvator noster sub sacro ieiunio
consecravit quatuor dies ad
duntur de ebdomada precedenti
quod caput ieiunii subnotat de
con di v xl et non licet aliquid
salve ieiunium decon di iiii
Non liceat et non oportet et
hec quidem ad laycos Sed ut sit
discrecio inter vitam clericorum et
laycorum Clerici debent ante pas
cha vii ebdomadibus ieiunare
sicut alii de cons di iiii Statu
imus et duobus c ii Sed no
stra decon di iiii Sacerdotibus
sub pena ibi teneantur la
ycis sed seminare et licitum est
presilis uti adinstinctam salacium
non aut ut lumine pariant
incendium ita ut se abstineant
ab ovum carne et ab omnibus que
semente trahunt originem
carnis a lacte videlicet caseo
et omnis in di Denique et pretextu
infirmitatis in xl vel in aliis
ieiuniis solempnibus petunt
aliquis carnes dari sine per
tomede cum sit naturalis ut ma
ius possit incurrere periculum e
vitari se e c ii q vlt Sed sic
quinquaginta diebus ieiunare
dixit ante pascha propter dolo
rem passionis christi ita Lx.
diebus post resurrectionem debet
esse in gaudio nec sed tunc
aliquod ieiunium indicitur in
xxvi di Sacre et se
culi clerici vel monachi si vo
luerint ieiunare non sunt
prohibendi lxxvi di post pas
cha Excipiuntur tres dies
rogacionum in quibus omnes te
nentur ieiunare de conse
di i Rogaciones et vigilia
penthecostes lxxvi di Ieiunio
Item ieiunia quatuor
temporum debent a omnibus ieiunari
sub ordine hoc celebratur
Primum in prima ebdomada quadragesime
Secundum in ebdomada penthe
costes Tercium in septembri proxima
feria quarta post festum sancte cru
cis Quartum in decembri quarta
feria post festum sancte lucie l
xxvi di Statuimus vii v dic
tum est lucia turbat carismata
cruce ut sit in angaria quarta
sequens feria Item ieiuna
re in vigiliis omnium apostolorum
preter vigilias philippi et ia
cobi et Johannis ewangeliste
quia illorum solempnitas infra
solempnitatem paschalem festi
vitas infra natale domini celebratur
De vigilia beati bartholomei
consuetudo patrie est observanda
lxxvi c ii in primo et q de festiui
tate Ubi ieiunium indictum
ab ecclesia sine causa racionabili
non solvatur In bus ieiunatur
in una provincia non in alia
Ubi in hoc quilibet provincia suo
sensu habundat lxxvi di
Ieiunia et vinia preter festa
Sapna que accipiuntur et que
sunt precipiunt in filiis dyocesibus
observari de con di iii et i insi
Quadragesima circa domini c e
impad se c ii q i Sed festum
beati mathie sit ieiunari
sive sit bisextus sive non Si
celebratur prima die sive
secunda nisi in dominica eve
nerit quod tunc die immedi
ate precedenti celebratur de v sig
quesiuit Natiuitas domini
vel assumpcio beate marie
vel festivitas aliquorum apostolorum
si secunda feria venerit debet
vigilia in sabbato ieiunari
de c e c ii q Item indie
veneris et quarta feria non
licet aliquid carnes comede
nec eciam ieiunium solvere nisi quia
dies aliqua natalis fuerit quia
quarta feria Iudas traditor
dominum vendidit et sexta fe
ria crucifixus est salvator

de con. dist. v. esu et de ieiunia. Item
de die sabbati de conse. d. iij. Sab-
bato et de conse. di. v. quia dies
et se. c. ij. que plures deistis diebus
et adventum virginis debeat ieiunare
secundum consuetudinem loci est standum
se. c. ij. Item dicitur de illis
licet vicina omni tempore ieiunare
possemus lxxvj. di. Utinam Na-
ta Augustinus interrogant pro matre
sua Sancti Ambrosii Cum
Roma venio ieiuno sabbato
cum sum Mediolani non ieiuno
in sabbato. Item cum fueris Ro-
mano vivito more. Cum
fueris alibi vivito more loci
Predicta vera non obstat quia
sunt localia et quo ad Ro-
manos. Sed vero nativitas
domini in sexta feria venit
illi qui nec voto nec iure ob-
servancia sunt astricti carni-
bus propter festi excellenciam
uti possunt secundum consuetudinem
ecclesie specialis nec tamen illi
sunt reprehendendi qui ob
devotionem voluerint abstinere
se. c. ult. Nota quod in die do-
minica et aliis diebus ieiunis pro
aliqua religione sicut Ma-
nichei nullus debet ieiunare alias
dampnatur xxx di. c. ult. et de
conse. di. iij. ieiunium. Sed
ex devotione licitum est quod in acti-
bus apostolorum dicitur pro multa
die dominico apostolum Paulum
et cum eo credentibus fecisse legitur
lxxvj di. utinam. De puri-
ficatione post partum Maria

Ultimo de abstinencia ce-
torum hic subiciam de
abstinencia ab ingressu ec-
clesie post partum. Nam in lege
prohibebatur ut mulier si ma-
sculum peperit xl. si feminam
lxxx diebus a templi cessaret
ingressu. Sed quia lex que
lex per Moysen data est gracia
et veritas per Jhesum Christum facta
est. Ideo postquam umbra
legis evanuit et veritas
evangelii illuxit si mulier

post partum accedere gracias ecclesiam
intrare voluerint nullo pec-
cato gravatur ecclesiam
aditus eis non est negandus
ne pena illis videatur conuerti
in culpam. Si vero ex devoto
ne velint abstinere aliquandiu non
est devocio improbanda se. c. uno
et di. v. In lege et c. Si mulier.
Idem de menstruata vel flux-
um sanguinis paciente v. di. ad
eius nec debent mariti ab
eorum concubitu antequam hii fuerint
purificate nec menstruatum
licet eis accedere. Quoniam inde
nascuntur pueri truncati et
claudi vel leprosi ideo parentes
cognoscendo non esse continentes nec
femina patiuntur. Sed non pec-
cant v. di. ad eius. Et possunt
sane aliquos vel illos nichilominus
debitum denegare. De ecclesiis
edificandis vel reparandis

Ostensum est supra de iure
quod habent patroni in
ecclesiis edificandis. In-
hic videndum est tamen quando
et qualiter sit ecclesia edifi-
canda et si dirupta fuit
a quo et qualiter sit refi-
cienda. Ecclesia est ante epi-
scopo construenda qui ibi crucem
figat et primum lapidem po-
nat dote prius ab edifi-
cante assignata et pro luminaribus
et aliis necessariis de conse.
di. i. nemo. Et qui incipit
ecclesiam perficere usque ad finem ut in
c. nemo et in aut. de ecclesiis et
cetera. Quod si quis edificatur
et qui eam edificat acquirit
ius patronatus ut de iure pa-
tronatus. Sed ponitur ad ecclesie re-
tengrua loca et utilia edi-
ficande de con. di. i. in ecclesiis ne
debent superflue edificari
ymo si inveniatur prudencia
sicut sunt moderande
et eam sic expediat destruende
de con. di. i. c. ij. et c. ecclesie. Nove
ne ecclesie sic debent edificari
ut veteribus nullum prejudicium

Generentur . se . c . ii . et xvi q . i . frater
et c . quamquam . hoc est verum nisi ea
subsisteret quare in parochiam valeat
edificari . Est autem iusta causa
quia leprosi communiter viventes
possunt habere ecclesiam et cimi-
terium et proprium sacerdotem
. ex . c . ii . et hoc propter horrorem
quia tales debeant ab aliis se-
parari . j . de cognatione leprosorum c . i . et xxvi
in q . ii . hoc ipsum . Item se-
cundo ubi est carencia ecclesie
et populus est augmentatus licet
episcopus invitis rectoribus ecclesie non
alienare . se c . ubi et xvi q . i .
rapinam . felix et c . multis .
Item tercio propter distanciam
vel difficultatem accedendi
ad ecclesiam tempore pluviali vel
hyemali propter divinum officium
audiendum et tunc pro libertate ma-
ioris ecclesie manente parochialis
est constructa minor providebit ad illam minorem . se c . ii .
Item quarto quilibet potest no-
vam ecclesiam construere pro
sua sepultura ex . de donationibus
aplico et xii q . ii . Domi-
cilium est cuique orato-
rium et ibi orare . missas
aut ibi celebrare non licet
nisi de licencia episcopi speciali
de cons . di . i . unicuique et
duobus c . se . De religiosis
predicatoribus non licet absque
licencia sedis apostolice ... de-
inde de excessibus prelatorum c . nullus
vii . Ecclesia dirupta debet
refici ab eo qui dotem vel
patronum pro fabrica deputa-
tam recipit si sufficiat
ad reparacionem ecclesie x vi de
[illegible] et c . in uno et
. se . de his . Si autem non su-
fficiat illa dos . ... proto-
rum et quamquam beneficium
ecclesiasticum habent omnino
ecclesiam ad tectum ecclesie re-
ficiendum vel ipsas eorum
emendendas ut com. ex. plo

Ceteri inveniuntur . se . c . i . et c .
de his : quamquam sunt caute de-
modo sentire debent et omnes
de regularibus qui sentit h . vi .
In quibusdam aliis partibus causa
de consuetudine hec facere
pensi sunt quod est observanda
maxime ubi male dant de-
cimas xvi q . vii . quamquam . se . se .
et c . et hoc diximus .

Rubrica
De immunitate ecclesie

Superius dictum est de dedi-
catione ecclesie . Sed
quia ecclesia propter reveren-
ciam sacramenti altaris et
aliqua reliquiarum immunitatem
habet de immunitate ecclesie vi-
dendum . Et primo quod sit immuni-
tas et unde dicatur . Immu-
nitatem habent ecclesia et cimiterium
extra homines ut quisque et rebus et re-
bus est pena violencia immunita-
tem . Immunitas est privile-
gium ecclesiastice libertatis sive
rerum ad eam pertinentium et dicitur
quasi extra munia . i . extra
munera et officia a quibus
ecclesie sunt immunes xvi q . i .
et novaciones . Ecclesia habet immuni-
tatem quod placita secularia non
sunt in ecclesia tenenda seu
tractanda et maxime sanguinis
in iudicia . Nam crudele est
ibi iudicari sanguinis effusionem
ubi est tutela refugii consti-
tuta . se . c . i . et c . in ecclesia . Item
de cimiteriis ut ibi quia non de-
bent negocia exerceri de-
nundinare et parlamenta et
angariis fieri iudicia . Item
et si quia ibi sunt laicorum sent-
entiam caret robore firmita-
tis et alia pena legittima
puniantur . se . de eo h . vi . Sed
cause ecclesiastice in ecclesia sunt
tractande . ii q . ii . Propter et de
de appellationibus quia frontem dare materie
ut magis caveant a primis

R mandatis Item Nullus sen
laris debet in domibus emunitatum
hospicium addicto vendicare
le c i contra cantatium hospitium
recte ex aliis qui ad hoc
tenetur xlij di q i c d' plebem
d' monachis et c Dilapsi
h vj Item Scz emunitatem ec
clesie quod nullus confugiens ad
eam potest inde trahi contra vero vel
emunitate sibi obtinere debent
membra et vita ut c Inter alia
et si aliqui eos inde extrahere
voluerint vel occidant extra
hentes sacrilegos et consule
tos suam ecclesiam incurrunt
et amittunt feuda et ben
eficia si qua ab ecclesiis tenent
violentes opprimit et ad ecclesiam
aqua illa opprimet libere
reputantur et filii eorum ad be
neficia ecclesiastica decetero sint
inhabiles et indigni ut c
Sanguinem ipsi l communibus bi
bunt accipiunt tamen quoque
si sit publicus latro vel nocturnus
depopulator agrorum qui itinera
frequentata vel publicas stratas
obsidet aggressionis insidiis
ab ecclesia extrahi potest impune
te non prestito ut c Inter alia publi
cos enim latrones quilibet
impune liceat occidere eciam
sine peccato xxiij q v cum ho
mo et c Qui licitus ymmo quaeque
vim li et ij et xvij q iiij Sed
antiquis Decimo si quis per
industriam vel per insidias occidit
proximum ab altari meo evel
les eum ut moriatur De
homine ci Aliqui dicunt de
hunc casu loqui de altari
veteris testamenti quod non exat
tante ducatur Sicut ala
na ina Alii intelligunt
qui commisit homicidium in
ymmo illo in ecclesia in dicitur
hominis ho et ber h intelligi
qui aggressionis insidias oc
cidit ab ecclesia in immunitatem

Non habet Item si ipse
ecclesia vel cimiterio commisit homi
cidium vel furtum vel aliud eius spec
ut ab ecclesia protegatur quia frus
tra legis auxilium invocat
qui committit in legem ut c cum
Idem si ad alia confugiat quod
vera de una xxi di quoniam
Sanctus vero si casu occidat
aut h d' gentis ci Idem
dico de clerico ubicunque committat
furtum vel homicidium quod ab ecclesia
non debet liberari ymmo potest ibi iudi
cari quia iudicium ecclesiasticum
ibi debet exercere quod dicitur preceptum
et ut c Decet li vj Preterea
ad mortem non condempnatur
sed pena alia licita punitur
Sed nunc eciam sibi obtinere
debent membra et vitam ut c
Inter alia c Quid si iudeus
vel paganus confugiat ad
eam dicit quod non debet extrahi
dummodo absit simulacio C d'
his qui ad ec confu li Certe
si hominis prestita ad non sancta
te clericus eciam dempni
tate et omnis generis penarum
ad summam dyo sin reddere cum
pellat eciam invitus aliquis
ad omnia poterit occupari
At si per hunc dicti prestitum in
cantum homines fuit sacerdos
restitui tenetur et si dub
et pena aliqua irrogavit
punitur erit et dicitur excommunicatio
plebanus ut c Inter alia i f
fiunt in includitis def
Nota quod ecclesia constitutione
autem dicitur hic xl maior parr
ab episcopo assignatis passibus
le vero et minoris eciam xx
x 2 in hijs lex immunitatem
ita quod nullus debet primum ex
trahi eciam si extra de de
nunc clericorum vel religioso
rum infra hos passus fal
lit in capellis que sunt
infra ambitum murorum
castellorum in quibus potest loca

Angustiat non pt liberari xvij
in fine et c. quisquis hec vera
sunt de ecclesia consecrata Quid
de ecclesia non consecrata si quis
ibi confugiat / dic quod idem est
dummodo sit edificata auctoritate dio
cesani episcopi et ibi missa fu
erint celebrata alias non secus
si hec in c. ecclesia Sed quid si
interdicta sit vel quod non habet
privilegium cymiterii ibi divina
non celebrantur prodest c. ecclesia
quia etiam interdicta vel violata
tur vel suspensa beneficio non
percipit ut in c. pastoralis
de ex. quod secundum hoc quod clericus
depositus caracterem retinet
quem non perdit de consecratione
lxviij di. Dom. hec enim vene
randa ecclesia debetur qui non
deliquerit nec ecclesia sua non
est violanda Quid si quis
fugit ad ecclesiam obviaverit
sacerdoti corpus Christi deferenti
et ei adhereat nunquid talis
salvabitur circa vim et ho
micidia et continetur omnibus quibus
dicitur io xiiij q i c ulti.
[illegible] locuntur in casu hoc dicunt
quod potest quibus non potest exprimi
in ure exemplo mulieris
fluxum sanguinis patientis do
mini ad lucam Ait enim Christus
fides tua te salvam fecit [illegible]
ix et sic [illegible] prestat salvat
hominem nisi [illegible] hys qui sunt
sunt vel alii Sed hic intelligere
cunt Christi Sed nunquid privata
ta oratoria que sunt in do
mibus aliquorum debeant gau
dere hac in immunitate ut
de con. di. i. [illegible] et si
[illegible] et in ante [illegible]
cet capitulo Dic quod ista
domus [illegible] dicam quod
quod non / tu distinguas Aut
sunt edificata auctoritate epi
et ibi missa ecclesiastica ce
lebratur tunc gaudent hac
immunitate ut [illegible] relig
do ad hec et io c. ecclesia alias

Non gaudent [illegible] et vin[illegible]
domus episcopi habent gaude
in immunitatem quia et ecclesia quam
ad fugientes a [illegible] xvij q iiij
id constituimus sive sit iuxta
ecclesiam sive longe ab ecclesia hos
pitium fuerint constitute
hoc licet non longe ab ecclesia ho
spicium debeat [illegible] xlj di. Episcopus
Generaliter in immunitate ecclesia quam
ea que sunt ibi posita nec
per vim licet [illegible] sunt inde
auferenda et qui abstulerit
ut sacrilegus iudicatur ut xvij
q iiij Si quis et c. quisquis et
dic ut in de rapt. [illegible] violata
[illegible] quod per quadam via
[illegible] vel res ecclesie devenerit
ad aliquem quod res empta [illegible]
illa [illegible] quod [illegible]
de ven et em. c. Regulariter
Sexto nota quod ecclesia non debet a
laycis incastellari nec munim
tutem redigi x q Sed cum
quod intelligas si [illegible] et io
ad impugnandum [illegible] a d
defensionem et refugium sit [illegible]
[illegible] debet fieri habitaculum
secularem sicut nec vasa nec
cetera ornamenta debent hu
manis usibus applicari de con
di i ligna [illegible] sequentibus et
de relig. do. adhuc Item
nec vendi potest propter aliquam ne
cessitatem in [illegible] de ab. [illegible]
[illegible] et [illegible] Item ludi thea
trales cum larvis vel similibus
in ecclesia fieri prohibentur [illegible]
vi et ho. cle. [illegible] Item
clerici cum laycis non debeant [illegible]
officii non [illegible] habitare [illegible]
[illegible] vi et ho. cle. c. i et [illegible] di
ij Sacerdotes Item infra
ecclesiam nullus mortuus sepe
liatur nisi episcopi et abbates
aut digni presbiteri vel fideles la
ici xiij q ij nullus et intellige
laycos per quibus deus facit mi
racula [illegible] intelligunt [illegible]
[illegible] Quid [illegible] immunitatem

Habet cymiterium ecclesia nisi in istis
duobus casibus ultimis. Item
in ea essent colloquia et con
fabulationes quelibet et alia que
tumultum divini officii perturbare
possunt vel oculos divine of
fendere maiestatis ne ubi est
peccatorum venia postulanda
ibi peccandi detur occasio vel
deprehendatur peccati committi etc.
Decet li. vi. Nullus ergo turbare
divinum officium alias expellitur
i. de sen. ex. vemens quod dic
ut j. de sen. ex. c. ix. Item turbate
ex quinque requisitis. Item per
sone ecclesiastice habent immuni
tatem quod non tenentur ad ali
quam exactionem persolvendam vel
tallias seu collectionem vel tribu
tum. Unde quod habetur i. de
censibus in clo. c. ult. ubi dicitur
Item pordinarios immanent
qui pedagia exigunt precipue
clericos qui non ex mercimonii de
feruntur ratione persone vel
rerum ecclesiasticarum vel etiam per
sonarum nobilium et d. q. e. cle.
li. vi. xxiii q. ult. conmemor
se nec minus et c. adversus et
d. censi quod qua li. vi. Unde
quod ibi dicitur quod exactio primo
si aliqui presumpserint vel solve
rint vel dederint sub admino
dicti muniti sub nec comis subsidii
vel domini nomine seu quocumque alio
titulo modo vel quesito colore
absque auctoritate sedis apostolice non
Imperatores Reges Principes
Duces Comites Barones
vel alii inferiores quocumque
nomine censeantur qui tali impo
suerint exegerint receperint aut
acceperint et omnes qui consilium
vel favorem dederint publice vel
occulte eo ipso sunt excommunicati
et universitates interdicti nec
possunt absolvi nisi in articulo
mortis absque licentia sedis apostolice
speciali etc. clericis et c. adversus
li. vi. et c. de censi quamquam li. vi.
Item sunt mercatores quoniam
ad hoc admittuntur privilegium
quia de mobilibus non debent

Laycorum auferri et c. de cligung
Iohannes et hec nisi desistat
post trinam admonitionem c. d. xvi. et
ho. cle. c. ult. Item in quibus
capitulis notatur in de sen. l.
xliiii et laya et clericis quod fi
et q. lxx. Item alia ecc
clesie seu bonorum non debet se
cularis alicui submittere ple et de
cre. et cle. omnes. Item fallit
in hoc quod multa animo exvi
gilijs excusatur si amicis ad
hoc tenentur ut melius possit
committitur custodia proratis
se et ij nisi sit tenens qui pe
culiaris excusatur ete de de
ci ult. li. x. Predia quare
habent in immunitate quod non de
bent prediis et vilibus
immunibus gravari xvi q. i.
plac. et c. non est. Ad
honesta autem et que postea eccle
sie predijs anniis ad ecclesiam perve
nissent tenentur ut ad
tributum canone sive census
sive redditus xi q. i. tributum
et c. magnum et xxiii q. viii.
tributum et c. de censi c. i. Et
fallit hoc in decimis ablationibus
domibus atriis et hortis
iuxta ecclesiam positis in mansio
quo ecclesia est sita seu dotata
de quibus nullum debent
solvere tributum seu nullos
redditus de omnibus ad aliis
debent dari nisi remissi
sint expresse ab eo quod remit
tere potest quia nec ad onere
suo transit xxiii q. ult. sicut a
nomine et c. de censi et xx
q. i. plac. Item nullus ecclesiasticus
dominus temporalibus ecclesiasticis
eccl. prima tallias vel collectas
seu exactiones quascumque corpus
vel ecclesiasticis personis impo
nere vel exigere absque
de nullis prediis vel libertatibus

...possessionibus et ecclesi-
asticis vel personis et licite hac-
tenus acquisitis vel imposterum
acquirendis circa ipsas ecclesias vel
personas vel eorum homines sint in il-
lorum territoriis constituti vel
circa liceat illis ipsas ecclesias vel
personas ad distrahendum vel alie-
nandum aut extra manum suam
ponendum acquisita iam vel que
deinceps acquirent aliquatenus
coartare sicut quod nolle li. vi.
Nec aliqui possunt tales absolve-
re preter literas sedis apostolice speciales
sicut ad hoc et c. b. clericis li. vi. Pe-
na violancium immunitatem
ecclesie est duplex una spiritualis
alia pecuniaria. Spiritualis
pena est excommunicacio ut dici-
tur supra de rap. et man. contra vio-
latores et contra hic dicitur circa quod
violator est excommunicatus quando
ad ecclesiam confugientem ut dicitur
ut b. e. c. sicut Item invadentes
ecclesiasticas impedientes in castris
de iure vel consuetudine per-
tinentibus vel famulos eorum
liras detinentes vel ledentes seu
prohibentes ne possint clericis
emere vel vendere panem
vel vinum et ipso facto excommunicatus
sicut quam et c. cum quem li. vi. et de
per quem in qualibet tibi ex-
petentes pedagia vel guida-
gia ut dicitur ut b. de censi. quod
variacio. Pena pecunia-
ria que maior imponitur
quis minor xvii q. iiii quisquis
et c. Si quis contumax. Ideo
arbitraria est arbitrio officialis de-
bitis scilicet dari illi persone
vel loco cuius est immunitas vi-
olata sicut de sen. ex. grave et
c. prothiconos et sicut de fo. comp. et
et xvii q. iiii Si quis ratio

Ne clerici vel monachi secularibus negociis se immisceant

Prosecuta sunt superius
ea que competunt cle-
ricis et monachis

Verdasse(?) nunc subiunt hic
de prohibitis scilicet de secularibus
negociis. Videndum est ergo que
sunt secularia negocia et
que clericis permissa et que non.
Secularia negocia dicuntur
de secularibus rebus acquiren-
dis vel distrahendis que sunt cle-
ricis prohibita quia nemo militans
deo implicat se negociis secu-
laribus sicut c. i. et c. Sed nec et
xxi q. iii c. iii et lxxxviii di.
fornicari quia inter ementis
et vendentis commercium difficile est
non intervenire peccatum de pe. di.
v. qualitas de quibus hic pau-
ca perstringamus sicut c. i. ut cum
exemplo similia caveantur
et cum exemplo pauca sunt
compendia lxxxviii di. c. fornicari
Iam prohibitum est clericis vel
monachis munera iniusta
accipere vel dare et si rece-
perint tenentur pauperibus ero-
gare xiiii q. iii clerici et c. qui
curas et q. v non sane. Item
non liceat nec per se nec per alium
negociari. Unde secundum ne-
gociatorem clericum ex inope divi-
tem ex ignobili gloriosum quasi
quandam pestem fuge lxxxviii
di. negociatorem. Item officia
advocacionis in placitis se-
cularibus exercere nisi compassa-
bilibus personis scilicet pro defensione
orphanorum et viduarum seu
propria causa vel sue ecclesie sicut
c. i. et b. de poste. c. i. et lxxxviii
di. pervenit vel nisi suorum servo-
rum iniuriam prosequitur in quo
omnibus et sicut de homicidio placitis
li. vi. dicitur ut b. de poste. contra
et contra re. Item conducere se-
culares vel firmas accipere
clericis vel laycis suo nomine
sicut c. i. et c. sive suo nomine
monasterii sive ecclesie
et necessitatem quia legimus

Sanctos Apostolos dogmatiza-
re fuisse et in Regula beati
benedicti capitulo proviso per quorum
manus negocia monasterii pro-
curentur. j e c i insi. Item si
conductori succedunt bene sunt
in q dum re remanere ff d' don
l' dauid. Item p'sonorum pro-
hibentur in negociis secularibus
occupare se ut in rebus laycorum et
si occurre talibus administracionibus
ut pauperibus cum dispendantur
in fraude indigum ut eis ab
ecclesia subveniatur per quos constat
in ecclesia scandalum generari
j e c i x ij. Item ecclesiastici pro-
hibentur causis seculi advo-
care et xxj q iii cum et c ij
pena et ar. j e o ij. Item monachis
interdicitur licencia ab-
batis xvj q i monachi. Et
quod dicitur de monachis intel-
ligitur de canonicis regula-
ribus et aliis personis religi-
osis. R d' poste. Item
prohibentur ubi ut facti
esse iocularis j e c i et xvj
di clericum seculum et si per annum
fecerint amittunt privilegium
clericale ut infra dummodo
tercio admoniti fuerint. S d'
vi et ho cle clericis li vj. Item
clericis amare ornamenta
in vestimentis proposito sive quere-
re delicias vivere velle gula
et ebrietatem sequi j e c i de
hoc dic ut s d' vi et ho cl'.
Item a crapula xv q vj
Item prohibentur perventionibus vil-
larum et vindicioni palacios
et si admoniti emendare no-
luerint excommunicantur ita tamen quod
monachi in talibus districtius
quam clerici puniantur j e Item
et c clericis et s d' vi et h
cl' clericis. Item in sacris ordi-
nibus constitutis non licet

Iudicium sanguinis agitare nec
excommunicacionis inde prestare sex
aut iudicium faciendos alio
officio et beneficio puniuntur j e clerici
in presbitero nec debet dare consilium
aut dictare sentenciam nec eam
interesse j e Sententiam quia officio
fieret irregularis et deponi
debetur j d' ... plia ex lib
et j e eciam. Item quicumque prelatus
ut clericus iurisdictionem obtinens
temporalem super homicidio vel alio
beneficio maleficio ab aliquo
in iurisdictione sua commissa per
suum vicarium iudicatis ballivo
suo delegare ut ingerendo in-
super hoc virtute iustitiae
debitum exigitur nec efficitur
irregularis si ballivus ad
penam sanguinis procedat j e
Episcopus li vj et adde quod dicitur
de homine quod Item a casu
Item si ut intersit in ubi in
dicabatur homicida iniquissime
hic efficitur reus ut propter
hoc deponatur dicit. Item
quod non s alibi de penitencia quia
interfuit contra proprium legi-
timus j e Quam. Item quod
si platis deligavit tamen
sanguinis et ad eum appella-
tum alii deliget eum prestet hoc
facere non possit j e clerici
et c Episcopus li vj et xxiii q
ult sin? aquilibet. Item
in sacris ordinibus constituti
non debent tabellionatus
officium exercere aliis beneficiis
spoliantur j e Sicut et
religiose tam clerici iudice seculari
quam ecclesiastico j e bar dr xij
di. Item romanorum de
prout quia clerici excellens in
ingressione procedat contra hoc
...
in sacris ut religiosi tabel-
lionatum officium ... de
h... ut officii et ad possibilitatem

li vi Item de balistarijs aut
huiusmodi viris sanguinum clerici
non preponantur nec illam par-
tem cirurgie exerceat que ad ustio-
nem vel incisionem inducit
nec purgacionem aque feruen-
tis vel frigide vel ferri cu-
dentis vel duellum benedicat
ut c. sentencia de. ne cle. vel mo. de homi-
cidio c. tua nobis. vel. de officio Item
tutela non debent clerici xvi
q. i. generaliter et xxi q. iii. Cyprianus
Item regulares le-
ges legere vel audire non debe-
nt phisicam c. non magis extra de
claustrum sumam
infra duorum mensium spacium
non redierint excommunicacionem ipso
facto incurrunt in nulla cau-
sa audiantur et remissi in
choro capitulo mensa et
ceteris ultimi existant
nec per promocionem absque li-
cencia sedis apostolice specia-
li nec magno et c. similiter
non c. si vadat ad quelibet
studia nisi de licencia prelati
et maioris partis capituli
vel si dimittatur teneri ha-
biles et doctos eos faciet
quod sit de se. ut primo
ca. li vi de ut ne. de sen.
li. xlvi c. si. Item archi-
diaconi decani prepositi ca-
tores plebani et alii cleri-
ci habentes curam perso-
nas vel phisicam audientes
nisi ipso iure excommunicati nisi
infra spacium duorum mensium
desistiterint ut c. ulti. extra
dere. Ubi tamen non sit licen-
cia causa [illegible]
sedem sacre fuerint per le-
biane sibi capellas ha-
bentes in quibus instituunt
clericum perpetuum regimen ab
ipsis absque cura vel ab ali-
quo illicitum c. Statuta li vi
Sunt et tres causa in que
clerici per negotia secula-
ria exerceant primo si sunt
administratores sunt de pila-
cionis et marcie miseri-

subditos maxime in clericos
xvi q. i. c. ii. et c. experiencie et inter
laycos suos lxxxix di. indica-
tum et c. de foro compet. c. clerici
et c. dece. de. ubi sq. nisi ut per
c. qui li vi. Secundo si pro
sustinere tutela miserabilium
personarum lxxxvi di. precipimus
et lxxxvii di. pro tuo et lxx
viii di. c. i. et c. episcopus ita
ut monachi fiant de lim.
Abbas xvi q. i. monachi. Tercio
si clericus indigeat per impoten-
possessiones excolendas ad fir-
mam sine condicione ut lxxxvi
di. precipimus et xci di. c. ii. pre-
cipimus clericus talis artificio
sive honesto acquirere sibi victum
Omni tamen tali officio non
desit officiis divinis ut c. con-
di v. immo et c. e. c. v. et licet
clericus non debeat emere aliquid
ut carius vendat xiiii q. iiii.
quicumque hoc est plus in eadem forma
sed in alia ut prima emunt
tabulas ut faciant scrinium
vel cartas ut scribant libros
vel linum ut faciant vestia et
similia ut lxxxviii di. consi-
quens et c. conse. di v. nemo et c.
di. clericus Poena vero illorum
qui se immiscent secularibus
negotiis suspensio et depositio
si fuerint incorrigibiles
lxxxviii di. clericus c. cessas. nec et si
tercio admoniti ab episcopo non
cessaverint privilegium clericale
dei immunitate pacim amicior
amittunt ut c. de vi. et ho. cle.
ubi in forma pro malicia ingr.
de aliis ut quibus sic lucrati fu-
erint studeant pauperibus
erogare xiiii q. v. qui habet
et c. de huis sane de his emunt
transferantur dic in eodem de vita et ho.
cle. Explicit liber

Explicit liber Tercius Et Inci-
pit Quartus de Sponsalibus
Et matrimonijs pertinens ut
infra scribitur Et Incipit Capi-
tulum hoc mane de s. et c.

Hoc nunc os
ex ossibus
meis et ca-
ro d' carne
mea s d' big'
debitum.
Cum ordo
clericorum
dignior est
ordine laycorum in di(ctis) deinceps de
eo qui e tractatum d' matrimonio
spirituali int' cleric' et eccliam quia
ille e caput et canonica
membra s d' chris(to) que se apla
sit consensu ea nomine. Nunc
tractand' e d' matrimonio carnali
int' virum et mulierem cuius vir
e caput xxx q vi ad matha-
beos et xxx q v cum caput
Sed quia sponsalia quandoque
precedunt ideo videndum p'mo vi-
dend' e quid sint sponsalia et
unde dicantur et qd sint eorum
spec' et qualiter contrahantur
Et qua etate contrahi possint
et utrum dissolvi possint et ideo
videbimus d' ordine. ¶ Sponsalia
sunt futurarum nuptiarum promis-
sio xxx q v nostrates et dicuntur
a spondeo spondes i. promitto promit-
tis ff e l i quia vir promittit
aliquid recipere in uxorem j e
Si inter. ¶ Species sponsaliorum sunt
due scilicet d' futuro et d' presenti. ¶ Spon-
salia d' futuro contrahuntur his
verbis Ego accipiam te in meam
et ego te in meum sive p' alia
similia j e Si inter. ¶ Sponsalia
de presenti contrahuntur his verbis
Ego accipio te in meam et ego te
in meum vel p' alia verba similia
consensum exprimentia d' presenti j e
Si inter j d' spon' du liz ¶ Ex
parte d' ordine j e cum apud ¶ Spon-
salia contrahuntur decem modis
Primo nuda promissione ut cum
alter dicit alteri accipiam te in
meam etc ut in q' precedenti ¶ Se-
cundo ratione sine aliqua adiec-
tione j e q' pa. ¶ Alio sub conditione ut
cum dicitur accipiam te in uxorem

Si pater tuus dederit c vel
si placuerit patri d' qd' ap-
d' illis e c. sup eo ¶ Quarto
iuramenti interpositione j e de
illis et lib' et c. requisivit ¶ Quin-
to anuli subarratione xxvij q
ij et vocat' p'te subarratio
xxvij q ij ¶ Si quis desponsa-
verit et xxx q v nostrates ¶ Si
vero anulus detur mulieri
in causa presentium promatrimonio
xxx q v femine al' q' i primum
in quarto digito idem anulus
inseritur ideo quod in eo vena
quedam ut fertur sanguinis
usque ad cor pervenit xxx q
v c nostrates ¶ Si ac coram
publice dat' anulus sponsa-
lia presumuntur xxx q v nostra-
tes ¶ Sexto d' ratione arrarum
s aliqua pena vel aliis re-
bus e d' spon' l arris que
amittit qui resilit sine iusta
causa c e l ult ¶ Sed sub pena
contrahi non possunt cum libera
debeant esse matrimonia ideo
pene interpositio improbatur
j e gemma et ff d' v obl' l
titia. Ratio diversitatis e quia
matrimonium e res favorabi-
lis s d' re iud' c ult ideo
contra ipsum tradi in matrimonio
s pena non quia res
odiosa e d' spon' l ult
Item arra statim datur
pena solum promittitur
s sunt arre misse et favora-
biliores sunt homines ad
promittendum pena quam ad
solvendum arras. Contra-
rium consuevere dari in
quantitate promissa et ideo
timore maiore quandoque
solvende facilius quis pos-
set compelli quam esse non deberet
int' pena. ¶ Sed utrum
pena possit in aliquo casu
in sponsalibus apponi potest
unde distinguitur. Aut

Vacatum sit inter personas
habentes potestatem in illos qui spon
salia contrahunt et tunc non
valet ut c. gemma et ff de v
obli tiria Aut inter personas
contrahentes que ullam habent
rationem in contrahentes et
tunc tenet pena c. de indic
viduis l. i et ff de condic. et de
mo. hr l. i quia ratio prohibi
cessat ut dicta persone contrace
non possint compelli contrahe
re ¶ Septimo contrahuntur spon
salia per nuntium vel procurato
rem ut in procur. hr spale man
datum ad hoc et hoc contracto
consenciat alter non liquet procur
et illa ignoret ipsum man
datum revocasse ut de procu
procurator in vi l. vi et si
quis contrahat per procur. per con
sensum eos personaliter contrahe
cautum quoniam mutuo ne
forte post contractum dicat
se mandatum a procuratore re
vocasse et sic erit confusio
¶ Unde si nec dissentit nec
de hoc cogitat qui nuncium
misit tempore quo puella con
sentit dic sponsalibus con
stand. in ipse favorem ma
trimonii ut de re ind. duobus
in quia non licet alterum con
trarie velle et ut de leg
maiores in fine ¶ Octavo
per literam seu epistolam ff de
spon. l. ult ¶ Nono per
sonis et non contrahunt
sine fuerint absentes et
ignorantes si postea scientes
ratificaverint tacite vel
expresse ut de spon. in pen.
si infantes c. ult. l. vi
¶ Decimo per nuba se pro ...

et hec si infantis Decimo in
m. ut c. Si inter vel verbis appelle
tionis ut si dicat abisto tempore
tango te tenebo te diat uxori
providebo et eius l. c. et te
si hec si dicat volo te habere
de cetero in uxorem secus si di
cat volo te ducere vel accipere Si
vero dicat promitto tibi et provi
deo tibi sicut uxori et illa idem
respondeat hoc dicit quod matrimonio
est iudicandum nisi de intencione
contraria per testes Si autem dicat
verbis ista consulent adimpleam
nomine matrimonii vel verbis te
tum si intendat unum et alius non
¶ Contrahi possunt sponsalia
post septennium quia tunc dicantur
habere discretionem tam pueri quam
puelle et sponsalia contracta
placet confirmentur ut de spon. in
pu. licet ante non possunt con
trahi ut de spon. impub. Si in
fantes l. vi hoc de vim de spon
sibus desumere de desponsacione
impuberum dic ut et t. ex p. ton.
¶ Sponsalia de presenti contrahuntur
post xiiii an. in puero et post xii
in puella ut de spon. impu. continge
batur ut c. attestaciones nisi
malicia suppleat etatem ut de spon
impu. Si infantes quod idem
l. vi dic ut ibi ¶ Solvuntur
autem sponsalia de futuro in xii
casibus ¶ Primo si post sponsalia
contracta etiam cum iuramento sponsus
dimittat terram et se transferat
ad partes alienas et per longum
tempus remaneat ut c. de illis ad
hoc ut tempus et bu. anore ut
de sponsal. l. ii aut hodie ¶ Se
cundo post bremari audire hoc
dicit ut sic ¶ Secundo si quis
inmanit aliqua dua in ux
orem infra certum diem pro ...

Non stetit quominus primus adim-
pleret elapso tempore solvuntur
sponsalia ut extra Sicut ex tenore
post fornicationem subsequentem vel
ante precedentem ff. de iure iurando quem
admodum in prin. Sed quid si per vio-
lentiam consummatur dicit idem supra
li. xxvii q. ii Raptor et c. Si et
xxxii q. v Fugiet et ita puniuntur
sine culpa, non sine causa, ut de
reg. iur. in vi Sine culpa. Huiusmodi qui
est bigamus ut dictum est supra de big.
c. tertio. Quarto propter enormi-
tatem supervenientem sine infir-
mitatem ut potest si fiat leprosa
vel paralitica vel oculos aut
nasum amittat seu quicquam
ex turpius eveniat ff. de iure iurando
quadam vel aliis per .c. de coniug.
leprosorum. Quinto si alter fiat
hereticus ff. de iure iurando quadam c. illud
quod hereticus est fornicatio spiritualis
xxviii q. i idolatria et c. non so-
lum. Sexto si mutuo se ab-
solvant et hoc de iure com. si ho-
nesta ut extra de eo qui duxit in ma-
trimonium vel compellitur per sinodum quod
contrahere et matrimonium
firmare et sic dicit istud generaliter
esse firmandum propter matrimonium et
extra loquitur de promissione
sponsalia ut tamen ibi dicitur quod
hoc possit in pariter tollerari.
Sed si hoc et per disiunctae ab
utroque dissentit et causa capitalis
inimicitia allegetur dissolvetur
ne deterius inde contingat ut extra
de eo qui matrimonium habuit tantum
conditionem si in eadem voluntate
permanserint ar. ff. de iure iurando quadam
ad. Si vero matrimonium non inter-
venit et neuter dissentit
possunt se absolvere ne deterius
inde contingat sicut adulterium ut
in c. predicto. Si autem alter tantum dis-
sentit nec est discordia capi-
talis primo monetur postea cogitur
per censuram ut extra ex litteris. Sed hoc
pone potius in principio ut extra requisivit.
Sed quid poterit iste contrahere qui-
nunquam venit contra matrimonium

Dicas quod etiam non solum
peccata commissa puniri debet
sed etiam committenda prohibere ut si
videat aliquem peccare vel paratum
ad peccandum xxiii di. Diaconi et
xxiii q. v hoc ideo licet non omnino
transgressor sit quia post transgressionem
contrahendo cum alia procrea-
re(?) non possit ulterius compelli
cum iam fortius vinculum superve-
nerit et sic dicit etiam consummare
et facere quod prius quia contractio me-
dianalis(?) est vel spiritualis et tunc me-
dianalis si vi. Sed alius sit capi-
talis inimicitia quia desiderat
dicere ut cum inficiat tunc non est
cogenda sed tamen monenda et sic
ponitur potius extra ut extra Re-
quisivit nec tunc esse contractio
matrimonialis sed moralis quod esse
non debet ut xxx q. ult. quia sine
placendo sine cognoscendo
sponsi bene agitur ut vita
hominum corrigatur xxiii q. v
prodest. Septimo si impubes
contrahat cum impubere et impu-
bes cum pervenit ad etatem
liciam reclamat de spon-
sa puer decilli et dic ut ibi quod
citra separationem. Octavo
si contrahat sub conditione
ut sed si dabit sibi c. et non
vult dare ut de condi. appo. de
illis dic ut ibi patet et in
istis solvuntur sponsalia
secundum Rom. Nono si contrahat
cum secunda et carnalis copula
sequatur ar. ut extra de eo qui
Decimo si contrahat cum secunda
pubes de presenti est cum sibi prima
sponsa de prima fide ne
sit ut extra Sicut et c. Si inter
Undecimo si alter religionem
intravit sed de quo non constat
publice. Sed si intravit ali-
quando dicitur in uxorem unquam
post intrare religionem priorem
non quia dicitur prius magis est
ei religione intranti
nata prius contrahere

Et post et casu si elegerit ad religionem
migrare dicit in karnal(is) co-
pula non fuit subsecuta j e co-
missum dicat ergo quod ut intrare reli-
gionem sit periurus quia non inspexit
iuramentum tamen illud in melius
commutet secundum d(octores) in iure meo proveniunt
et secundum d(octores) de voto Sed pone quod sit
intrare religionem sit periurus quia
non inspexit iuramentum tamen illud
fuit iuramentum et sic inique
non contrahere quod facit contra
questionem contrahendo et peccat
dicens quod non est iniqua questio quia
nullum votum emissum sit secundum d(octores)
voto suspirat Sed non
dici infringere votum si non
intret religionem sed in facto
amplius non perfecit secundum d(octores)
voto licitum nec faciat
contra votum sim(plex) quia licet
gerat mente virginitatem
consentire ut in iure ex
vii q. ii beata maria Si ad
votum emissum non consensit in-
tantum contrahere ar. xxvii q. i
c. beata Sed utrum votum
simplex solvit sponsalia
dicatur quod non ymo compelli-
tur ille qui simplex votum emisit
votum castitatis ad matrimonium
contrahendum non obstante vo-
to simplici ar. j e ex litteris quia
prima fide servanda Sed ut
Sed nisi forte ymaginem
supervenit j e Sed intra
adhuc facit j quia tamen vel vo-
venti nec obstat ypra-
tum simplex impedit matrimonium
contrahendum Sed illud in-
telligit quia sponsalia
non precesserunt votum simplex
solvunt matrimonio ad iniuste
xx vii q. ii Si vir Item si tamen
sponsam accipiendam vel so-
lempnizare votum vel per-
fecit sponsalia secundum d(octores) co-
haerent accepte nisi Si modica

[D]i supervenit [a]ffinitas
j e presentia v et j t per litteras et
t uno et t duo pene et j de
eo qui cognovit consanguineam
c. iii et de consanguinitate c. ii Si vero
solum fama denunciatur ar-
ligrami persona tamen fides sit
ad habenda nisi probet fama
quod sint consanguinei vel affines
non dissolvuntur sponsalia tamen
fama sit impedimentum proxima
tum j e tamen intra Item dis-
solvuntur ad decem primis testes
secundum d(octores) testi Super eo quod etiam ad
decem illius qui petivit licet
dicat in occulto nec vellet di-
cere in publice propter potentiam
mulieris nisi iuramentum interve-
nisset in sponsalibus quia tamen
ei non creditur j Sed j e presentia
sed Ad decem vero unus testis
sponsalia solvuntur nisi sint
firmata secundum d(octores) testi Super eo
Si ad essent firmata
ad minus duo testes ydonei re-
quiruntur ar secundum d(octores) testi veniens
et e licet et intelligunt quedam
firmata per iuramentum pro ideo
j e presentia ii et intelliguntur
hec decem observantia iuramenti
ar secundum d(octores) in iure meo Si vero et
t vim dicere secundum hoc et si fir-
mata per ipsa dicunt Nec
et si intercessit iuramentum
possit illud decimus contingere
quod in veritate non contrahere et
sic eadem ratio remanet sive
iuramentum intervenerit sive
non ergo etiam ar secundum d(octores) testi
insulto i j de consanguinitate tua
quod cum dicatur in iuramentum
intervenisse j e presentia ii sub
audiendo est maxime secundum hoc
hec tamen intelligis tamen testis
non est suspectus alioquin co-
tractatum est dicendum Pro
iudex arbitratur inspecta qualita-
te personarum utrum maliciose
vel bona fide dicat esse

Admittat vel non arg. de
in(ter)imit e. ubi nisi. Si autem ma
liciose impedimentum obiecerit
canonicam non effugiat ultio
nem ut infra eo. ti. de clandes
desponsatione inhibitionis ca. i. et
e. ult. et in istis casibus tamen
solvuntur sponsalia ipso iure
Item quid si prima sponsalia un
da sunt et secunda iuramento fir
mata videtur quod secunda preiudicent
primis arg. e. ti. praeterea. Hostiensis
dicit contrarium nisi carnalis co
pula intervenisset quia tunc
esset unum consummatum ... e. ti. qui
cle. vel. Si ... Sic ergo iura
mentum non solvit sponsalia
precedencia nisi aliud sequatur
quia non est inventum ut sit
vinculum iniquitatis e. de iureiurando
cum contingit ... de iureiurando
xvi. Item quid si quis iurat
accipere in uxorem unam de filia
bus ticii postea decesserunt om
nia preter illam quam ... de
beat compelli illa ... cum
alia duci non possit arg. quod sic
ff. de condicione ... Si in emptione
... emptione et ff. de ...
uno vel pluribus ...
... de ... dicit quod compelli
... licet illud nunc solummodo
... videatur contrahere pre
... et ... non admittitur
... Item quid si iurat
contrahere cum aliqua muliere
sed non compleverit in qua et postea
cognoscit unam carnaliter
numquid cogetur cum illa contrahere
Hostiensis dicit quod non quia potest aliam
eligere ut decerat. Sponsalia
autem de presenti ante carnalem
copulam in uno casu solvuntur
scilicet si alter intraverit religionem
... de ... qui ... vel ...
... dicit ut ibi ... et ... Ali
ter non solvuntur propter aliquem
casum etiam si frater sponsi
cognoscerit eam ... quod ...
... ut ... vel
sponsum ... tempore absentarit

In primis dicit ut ... de sedis
... meliores nisi si contrahat
cum secunda quam cognoscerat
desponsata ... dicit ut
libri predicti. Sequitur de matrimo
nio et videndum est quid sit matrimo
nium unde dicatur quare contraha
tur sicut institutum ubi et quando
... que causa institucionis
quibus possit contrahere matrimonium
quis effectus matrimonii. Quot
sunt bona matrimonii et quot
sunt impedimenta. Matrimo
nium est viri et mulieris co
niunctio individuam vite consue
tudinem retinens xxvii q. ii
... de ... illud. Hostiensis
diffinicioni addit divini et
humani iuris communicacio ff. de ri
tu nuptiarum ... cum communicat
... quia debet esse cognitio
... quia cultus disparitas
impedit matrimonium xx
viii q. i ... dicit ut ... dicit ut
... divini est quia ...
... quia
... uxor ...
... viri ...
Sed quibus ...
dicitur coniunctio viri et mu
lieris ut viri et mulierum
quia ut numquam vir plures
uxores nec una mulier plu
res viros simul habere potest
... ad copulam carnalem
de dignitate ...
individuam ... vite consuetu
dinem ... ad ... vel
retinens ... vel
quia ...
... continentiam ...
vel orationem vacare xxxiii q.
iiii ... et q. v. Sed di
cit. Nota quod matrimonium
sicut Hostiensis dicit initiatur per
sponsalia xxx q. v. ...
xxvii q. ii ... et con
... per verba de presenti
... Consumma
tur per carnalem copulam

li

fi d' gner cong coniunctio z
i e. Si inter. Vnum qui paciaz
approbatur xxx q v ei et i de cla
nd' despon dum in lrio et
aum h' recitatur qd sunt septi
zati i d' diuor' qnto Ceterum
nunc aliud legum et no ratum
et hoc e int' infideles inter quos
no e ratum nunc quia sine fide
sit Vnde Augus' vero e ratum
coniugium qd sine deo gt xx viij
q i c i Aliud ratum et non
legittimum qd e int' fideles qd fiat
ni legitime vt sz clandestine
trahitur vel sine solempnita
te licita vt xxx q v aliter
Solempnitates tn no e dicto
i c i Aliud e legittimum et
ratum qd e int' fideles si in
ter licita solempnitate con
tractum h' probatur xx viij
q i c illud et i d' diuor' qnto
et c gaudemus Matrimonium
Dicitur qsi matris munium
officium et ideo d' iudicatum
accipit potius a matre quam
a patre quia magis appare
at a creacione matrimo
nij eius officium et circa
filios qui magis indigent
sustentatione paciendo quam patre
Vnde mater an partum
onerosa in partum dolo
rosa et d' qui inst c n Con
trahitur n'm solo consensu
illorum de quorum quarum
coniunctione agitur i c cum apud
et c tue i xx viij q ij Suffi
ciat et si solus defuit con
sensus cetera eciam cum ipso
coitu celebrata nequeunt
fedus per fice coniugale i c tua
nos et i d' spon du c ult
et licet solus consensus faciat
matrimonium inchoatum quantum ad
eciam vera sunt necessa conse
sum exprimencia de preterito
valentibus loqui vel signa
in mutis et surdis i c cum
apud et c tue Sed que sunt
illa verba dicitur c si e c ex
parte Sed nunquid sufficit

si strabat sua voluntate
sine sibi dictum quod si care
de testis l' in bonum inpu
et c ult inst et nunc specialiter
contrahitur p' scriptura xx vij
q' omnes femine c xx q' vi
Dicitur Item per procuratorem
contrahi possunt quod dicitur vt
fi e c vn contrahimus Sed
nunquid p nutum vel signum si soror
sponsa vnum et ipso facto
consentiat sine verbis erit matrimonium
Dic hoc quod sic quia plus e factis
consentire quam verbis et d' ap
pellatione Item vero refert vtrum
quis verbo vel facto consen
ciat quod factis probatur i d' co
in fi c ult ibi nec facto nec
verbo consenserit Et et hic
e verum si verba p' cesserint in
ibi et i d' co qui duxit in ma
c i et c veniens Vero si pueris
contrahunt pro filijs pueris con
sencientibus sufficit eorum tacitus
intus quia multe ptr' ex
tunc eciam admittit porro qua
locantur in eis absentibus
z ignorantibus sufficit ratificatio
z sunt obligati xxx q ij ho
noratur et i d' despon impu
Lo. infantes li vj Item si
vnus loquitur grece et
alter latine nunquid erit ma
trimonium distinguendo q' p'se
no intelligit sed per interpretem
bene obligatur ar ff de
v obli in fi q' no intelli
git nec per se nec per interpretem
Sui tractatus de matrimonio proce
dunt requiritur e ad verum
intelligencia verborum et debet
in mente retineri quod solet
cetere intelligentibus significare
et si sic contrahat verba ma
trimonij erit matrimonium alias no
i e dilectus Sed quid si quis
desponsat aliquam per verba de
futuro vel de presenti non habens
propositum contrahendi sed
carnalem copulam

et torquendi postea ipsam cognovit numquam est matrimonium ideo quod si illecam non posuit ducere in uxorem nec unquam postea cum ea in eandem non consensit animo ex illo facto matrimonium iudicari tamen in causa sive contractu coniugalis contractum negant inveniuntur tamen ex altera parte dolus assensit tamen et desinit sensus omnino sine quo cetera nequeunt fedus perficere coniugale ut est textus notabilis quia simulate nuptie non sunt nuptie ff. de ritu nup. Simulate in simili Decepitur unam primam agere de illam ducere in uxorem sine fictione tamen illa non possit tamen alio contrahere propter quod similiter tamen credat eum esse similiter de test. spoal. litteras 2 de spon. ex ingeniti nisi specialiter contraxisset mulieri dicat quod nunquam in eam consensisset quia non esset verisimile quod sit immemor sue salutis pa. 3 vii Sed singulariter de pre. mn. mlica Item quia si alter dicat se vel tertiam eam eludendi protulisse verba quod sit primitus iudicandum tamen quod ad communem intellectum verborum recurrendum est nec enim simplicitati eorum qui primo contradicit esset credendum ut est glossa et consultationi tamen quod primo est iudicandum de re magna et ulterius et ideo quam maxime ad posterius videtur tamen quia unquam est quod nequicquam animo est in presumendum ut eius magis valeat quam pereat de ver. sig. abbas quod plus et ut summis Sed contra quia si tempore ipsius vel doctrine hoc fiat non creditur inde obligari ar. xv q. i illud et xxii q. v quod autem hoc dicit quod si ambo iurat quod non intendebant contrahere credendum est eis Sed si vero alter neget et alter constitueret ad instantiam alterius non videtur unum preponendum de eo qui duxit in matrimonium eam quam polluit per adulterium Sed istud si quis animo dicunt in casu predicti Sed pone quod aliquis protestetur coram

que dicit non facit animo contrahendi matrimonium postea publice dixit consensio inter nuptias hoc matrimonium vel non Dicit Ber. dicit quod etiam debet primo iudicari contra recurrendum ad communem intellectum verborum et contrarium debet fieri interpretatio quam dolum ad glossam ut est glossa notabilis Sed in dubio animus non sunt ho pro illud est ut est textus notabilis Pone quod quidam contraxit cum quadam vera sponsalia de futuro et postea eam cognovit nunquam est matrimonium dicit Ber. quod presumptum est Sed contra huiusmodi presumptionem non est probatio admittenda et ideo si contraxerit cum alia matrimonium nec preveniet aliquis tenetur quod de facto postea modo est seculum ut est ibi quam ibi vide presumptionem in glossa ii et hec dicit Innocentius sive intelligatur de fornicario coitu sive de matrimoniali quod si matrimonium carnalis copula subsecuta Sed ubi contrarium de fornicatione coitu ut est textus notabilis hoc dicit quod ista duo scilicet fides data sine dissimulatione de futuro et copula subsecuta inter legitimas personas ad contrahendum et questione eam impedit et dirimit matrimonium contrahendum cum illa ut est ibi qui videtur quod nec unum nec aliquod tenet matrimonium quod defecto subsequitur Sed ad eam ipse vel eam commisit causa facere personas illegitimas ad contrahendum sicut patet in machinacione mortis mariti vel uxoris que non impedivit matrimonium Dand. et Versualis que hodie matrimonium impediret et dirimeret de eo qui duxit in matrimonium Sed ex eo et sic idem est iudicium in foro penitentiali et in foro causarum quod dolus suus non debet sibi prodesse

Querit(ur) q(ua)n(do) c dicendu(m) si cu(m) simula
tione dedit fidem p(ro) c(on)tra
nisi p(ro)q(ua) ca consentiret i caz
nis cognosceret in sua(m) s(e)c(un)d(u)m ma
ritali affe(cti)o(n)e et no(n) fornicatio
Alij ut p(ro) distinguunt an
maritali affe(cti)o(n)e ep sempa
pcimit etia(m) b d pcip dn
dum et b d stru(m) c i Aut
fornicario affe(cti)o(n)e cu(m) cogno
sceret et tu(n)c no(n) est m(atrimoniu)m in
v(er)itate tn si hec allegaret
tamq(uam) turpitudinez allegans
no(n) est audiend(us) b d cond
Ubi dicit insi hec tenet the
ologi s(ecundu)m q(ue)m refertur s(e)c(un)d(u)m
mina / s(e)c(un)do sunt institutu(m)
matrimoniu(m) et ubi et q(ui)bus
verbis / dicend(um) e q(uod) i pa
disa z ante pctm xxx q
ij c s(ed) ita fundetur et b
de voto q(uod) votu(m) h vj z insti
tutu(m) fuit p(er) ista verba que
dixit p(ro)thoplastus ore p(ro)phe
tico et hec nu(n)c os de
ossib(us) meis et caro de carne
mea p(ro)pter hec dimittet ho(mo)
patre(m) et matre(m) / Nota
s(ecundu)m modernos q(uod) ho(mo) est
q(ui)bus cu(m) vir tu(n)c de dimit
tet ho(mo) p(at)rem et m(at)rem / hec
e dictu(m) homo filia(m) dimittet
patre(m) i thoru(m) p(at)ris z ho(mo) i
filij dimittet m(at)rem i tho
ru(m) m(at)ris et adhebit vx
ori i thoro vxoris b d b(ra)
debit(um) et j d dmor gaude(n)s /
Dicu(n)t aliq(ui) q(uod) fuit institu
tu(m) p(er) illa v(er)ba Crescite z
multiplicamini zc Sz sunt
potius b(e)n(e)dict(i)o(n)e in (con)vent(i)o(n)e (con)iu(ncti)o(n)is
matrimonij institut(i)o xxx
q ij c i Post pctm et
ante paradisum fuit institu
tu(m) ad remediu(m) p(ro)pter vita
tio(n)em fornicat(i)onis ut infir
mitatis carnis p(ro)na in ru
nam turpitudinis honesta
te excipiatur coniugij Uij
Aut q(ui)a p(ro)pter fornicatione(m) vnus
q(ui)sq(ue) suam vxorem habeat
c xxx q ij c is ita / Cause
ad institutionis sunt due p(ri)n
cipales et multe secundarie
Principales tre sunt susceptio
sobolis et p(ro)pter hec institutu(m)
fuit m(atrimoniu)m ante peccatum et vi
tatio fornicationis et p(ro)pter hoc
fuit institutu(m) p(er) peccatu(m) xxx
q ij c his ita lz tn efficiens
est consensus de p(rese)nti xxvij q
ij c i j c tu(m) loco(rum) Cause secun
darie sunt multe p(ro)ulcritudo
mulieris reformatio pacis et ac
cessio amicor(um) et diuitiaz
et similia nec minus p(ro)pter talia
tenet m(atrimoniu)m xxx q ij Solz
Omnis p(ote)st (con)trahe(re) m(atrimoniu)m q(ui) q(uo)d
eciam d m(atrimoni)o (con)trahendo e p(ro)hi
bitoriu(m) ut q(ui)sq(ue) no(n) p(ro)hibetur
p(er) (con)stitutiones admitta(tu)r ze cum
apud Nam o(mn)is q(ui) potest
(con)sentire maxime (con)iugalez
et carnalez copulaz p(ote)st m(atrimoniu)m
(con)trahe(re) nisi expresse p(ro)hibeatur
Ideo dixi q(ui) (con)sentire p(ote)st
q(uonia)m q(ui) caz utroq(ue) testiculo
vl frigidi u aliu(s) in carnalez
copulam no(n) possunt cu(m) affe(cti)o(n)e
consentire j d frig(idis) z mal(eficiatis)
q(ui) fidem zc laudabilez
Item si puer infra q(ua)rtu(m)dec(imum)
an(n)u(m) (con)stitutus ul puel
la infra xij dicat uerba
apta ad m(atrimoniu)m (con)trahendu(m)
nullu(m) est m(atrimoniu)m q(ui)a no(n) p(ote)st
(con)sentire nisi malicia suppleat
etate j c tue et j d spon
impub(erum) Si infantes q(ua)n(do) ualez
q(ui)loq(ui) l vj Item furiosus
si dicat uerba no(n) (con)trahit
nec p(ote)st (con)sentire cu(m) usu ca
reat racionis j c dilect(us) et xx
q vij c uz furiosus Si uero
tpre sane me(n)tis (con)traxit p(ro)pter
furorem seq(ue)ntem no(n) separa(n)tur
ut in c dilect(us) zc uz q(ua)n(do)
tame(n) furiosus p(er) dilucida
intervalla redit ad sanitatem

Causa insti
tutionis

Qu(omodo) fuit institutu(m) m(atrimoniu)m
ubi et (con)sens(u) ubi

cmentem et tunc si contrahat
tenet ar. vii q. i cum clericus et in
q. ix indicas. Sed pone quod mulier
contrahat cum furioso et tempore
ad sanam mentem consentit in
eam nunquid est matrimonium. Videtur dixi quod non
quia ibi non fuit consensus xxx
q. ii ubi non est et ff de reg. iur. fu-
ri. Sed tu dic quod est matrimonium, de co-
gnatione dix. in ma. c. i et c. veniens
et de cond. ap. sicut possunt disting-
ui aut cum an fuit in
a principio et tunc est quod non sit
locuntur prima vice. Aut
consentit in eam et dico quod sic
ita loquuntur contrarium. Alii pos-
sunt contrahere nisi expresse
prohibeantur ut e. ti. c. aprut
Sunt ad aliquam quam expresse
contrahere prohibetur sicut in istis
versibus continetur. Error conditio
votum cognatio crimen cultus
disparitas vis ordo ligamen
honestas. Si sit affinis si quis
forte coire nequibit. Hec socianda
vetant connubia facta retractant.

Error persone impedit et
dirimit matrimonium quia hic errans
non consentit et sine consensu
nullum est matrimonium xxix q. i c. i per
totum. Sed adhuc ut aliquis vel aliqua
erret consentiendo in unum quem
putat alium requiritur quod per visum
vel auditum aut famam habeat
notitiam aliquam illius absentis
quem credit istum presentem esse
quia nuper cuiusque ignoti consen-
sum dirigere non valemus arg.
ff de contrah. quod cum ab eo c. in mensam
et xxix q. i c. error. Unde si quis
in uxorem aliquam absentem
sibi notam per visum vel auditum
aut famam consentiat quam credit
presentem non est matrimonium cum error
sit in persona nec in presentem con-
sentit sed in absentem. Nam si
quis per imitat se vendatur
michi aurum et pannum vendit
in auricalcum et ita me decepit

nunquam dicor consensisse in auricalcum
nunquam volui emere auricalcum
nec ergo in illud consensi quia
consensus non nisi voluntas est.
Sicut ergo hic error materie
excludit consensum sic etiam in coniu-
gio error persone. Non enim con-
sentit in illum sed in eum quem
putat hunc esse xxix q. i c. error.
Si vero nullam habeat notitiam
de persona absente non errat
in ea sed decipitur in presente et
tenet matrimonium ubi gratia exempli quidam la-
tus accessit ad quandam nobilem
mulierem dicens se esse filium cuius-
dam nobilis de quo nullam
notitiam habebat. Alii ponunt
hoc exemplum lapicida accessit ad no-
bilem mulierem dicens se filium
regis anglie cuius filii vel
regis mulier nulla notitiam
habebat et contraxit cum illo
credente eum filium regis non
impeditur matrimonium quia non est
error persone sed qualitatis.
Dicit Hostiensis hoc exemplum esse falsum
quia ubique habetur notitia
regis anglie ad minus per
famam ideo non est consensus
ibi in personam presentem sed in
eam quam putat esse presentem.
Nam si quis hereticus nomine
Augustinus vel Jeronimus vel Ambrosius vel
alium katholicorum sanctorum
offert autem eius ad sue fidei
instructionem pronuntiarem si ille
prebeat assensum in tam fideli
simam dicitur consensisse
non in hereticum sectam sed in
integritatem fidei katholice
quam ille hereticus mentiebatur
habere quia ergo hic persona
decepta per errorem non con-
sentit sed in eum quem iste
se mentiebatur esse consensit
patet quod eius matrimonium non fuerit
xxix q. i c. Si quis hereticorum
Unde si aliqua mulier sciat
aliquem habere plures filios
quorum nulli erat ei notus
et unus illorum mentiebatur se

esse primogenitum contraxit cum
quadam et ista consensit in
eum propter spem successionis
nunquam est matrimonium dic quod sic quia
non est error persone sed fortune
qui non impedit xxix q i §i Si
vero petrus dicat se esse philip
pum qui tamen mortuus est et illa
consentit in eum nunquam est matrimonium
die ipso errat in persona Er
ror fortune ut pote cum
putatur dives quod est pauper
vel econtra non impedit matrimonium Si
militer error qualitatis ut cum
putat bonum qui est malus
vel qui ducit uxorem me
tricem vel corruptam quam
putat esse castam vel virgi
nem non potest ipsam dimittere
et alia dicta hic probantur
xxix q i error fortune
Conditionis error impedit
et dirimit ut si contraha
tur ancilla quam credo libe
ram [illegible] proposuit di
cit ibi prout [illegible]
impedit et dirimit Sed
simplex impedit non tamen di
rimit [illegible] vel non [illegible]
[illegible] dic ut ibi prout Co
gnatio impedit matrimonium et
dirimit sed triplex est cognatio
una carnalis xxxv q [illegible]
per totum [illegible] dic ut de
sanguinitate et affinitate per totum Spiritualis
[illegible] cognatione [illegible] per
totum [illegible] legalis de
qua [illegible] dic
ut ibi Crimen simpliciter impedit
[illegible] fidem
adulterii vel machinatus [illegible]
fuit in mortem uxoris vel ma
riti adulterii [illegible] dic
in matrimonio [illegible] et [illegible]
tum [illegible] dicit
Cultus disparitas ut si unus
sit iudeus et alter christianus
xxviii q i per totum dic ut de
divor. [illegible] sine
metus impedit matrimonium quia

Vi metus vel coactio interveni
at non potest consensus locum habere quod de
[illegible] solo consensu con
trahitur [illegible] xxvii q ii Sin
[illegible] violentia quae
posset cadere in constantem virum
[illegible] et [illegible] consultationem
et [illegible] metus [illegible] Sed
quis ille metus [illegible]
[illegible] metus hos posse puta
quia [illegible] stu
[illegible] De
[illegible] metus non excusat [illegible]
[illegible] de hoc dic ut s
quod metus [illegible] metus et [illegible]
subsequentur Si vero quis
fuit coactus et postea in ipsa ha
bitavit longo tempore vel econtra non
auditur si velit resilire se ad
id quod [illegible] Effuge [illegible] potueris
ne consensisse videris [illegible]
[illegible] Ordo
est si aliquo tempore carnal
[illegible] votum fuit sub
[illegible]
[illegible] qui dicit in matrimonio [illegible] Si
[illegible] consensu
[illegible] si post in eam [illegible]
[illegible] ordo
sacer impedit matrimonium et dirimit
xxxii di [illegible] dic ut [illegible]
clericus vel [illegible] ordo Adde quod ha
betur [illegible] qui in clericum [illegible]
[illegible] uxori non potest contrahere
[illegible] adulterium
[illegible]
[illegible] de
[illegible] aliquis
aliquibus est ligatus alteri puella
[illegible] aliquam puellam de
[illegible] de his dic
de spon. [illegible] Aliquis
[illegible] consummatum [illegible]
[illegible] uxore sciente acciperet
[illegible] dic ut [illegible]
[illegible] Si
vero tradebat uxorem mortua
vel econtra dic ut [illegible]
[illegible] Honestas
publice honestatis iustitia im
pedit xxvii q ii Si quis [illegible]
rem [illegible] ad [illegible]

ic de sponsam et erant olim
due spe una que residebat in p
tis cruciabatur que hodie de
medio e sublata, d' consan no
dz dic ut ibi ¶ Dz quia sim
Alia e que contrahi de de
sponsare Nam qui quis
desponsauit puellam vij
annorum vel ultra lic eam
non cognoscat Nullo iure de con
sanguinitate eius potest licet ad
habere in uxorem ut extra de
et n c se et c duo pueri vel
distinguendo utrum de facto vel
de iure tenuerit qui de spon
salibus puberis et etiam cum ca
si consanguinitatis affinitatis ca
stitis frigiditatis religionis vel
alia quibus racione sunt nulla
dummodo non sint nulla de defectu
consensus verum efficiunt ad
impediendum et dirimendum sponsa
lia sponsalia vel matrimonia
non autem ad dissoluendum sponsa
lia impedimentum iusticie publice
Honestatis ut de sponsalibus
in pu li vi Ex sponsalibus
puris et certis ideo dicit quia
de sponsalibus condicionalibus
an condicione existente nulla
oritur publice honestatis iusticia
Ideo si quis contrahat cum aliqua
sub condicione si per medium ali
condicionis existente cum aliqua
se noverit consanguinea puella co
traxerit de prima cum secunda rema
nere debebit ut de sponsalibus
qui ille vero li vi dummodo non sint
nulla Ex defectu consensus
ideo dicitur quia puer vel
puella infra vij annum con
sentire in sponsalibus non potest ideo
si contraxerit sponsalia publice
honestatis iusticia non indu
cunt cum nulla sint racione de
fectus consensus nisi post consensum
eorum mutua vel alias verbo vel
facto appareat eundem in ea
voluntate fore maiorem
septenio perdurare ut de pe li vi
accessit et c. Si infantes in
pu li vi d' h c dic ut ibi
li et fur Idem dicendum
de furioso vel nascitur tempe
furie consentire ut de illis ij xx
xij q vij iz furiosi dic ut b
e q Item furiosi et que se
Ad impediendum et dirimendum
sequencia sponsalia vel ma
trimonia non autem ad pre
cedencia dissoluenda Ideo
dicitur quia si quis contraxit
sponsalia [illegible]
[illegible]
[illegible]
sponsalibus [illegible]
[illegible] iusticia [illegible]
sponsalibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Et lege [illegible]
[illegible] et duobus [illegible]
[illegible] aliud impedi
mentum non [illegible]
guinitate vel affinitate
[illegible] publice iusticie
et equitate publice [illegible]
[illegible] vir et [illegible]
[illegible] sponse sponsa eius
non ducat in uxorem quia
in [illegible] non [illegible]
[illegible] honestas
[illegible] impe
e [illegible] Affinitas contra
cta ante [illegible] impedit et
dirimit xxxv q v c j et
[illegible] d' illa
[illegible] de eo qui
cognovit consan [illegible]
dic ut ibi [illegible] Impo
tencia coeundi similiter
impedit sive sit ex etate
ut in puero sive ex parte
vel frigiditate ut xxx iij
q i c. iij et dic ut j d' frig

li

effectus matrimonii

ptam secundum sit de matrimonio ec-
clesie et tempore, sicut dicendum de-
clarat contra mat mat ... appe
tum effectus matrimonii est triplex
Primus quia multi sunt corpo-
ris statum non habent sed vir et eius
... per quem sancta est carnalis
copula inter eos nec religio-
nem alter invito altero vel viro
nec continentiam profiteri xxvii
q ii Omnis qui dicit Si opor-
tet nobis xxxiii q v ca n ... ...
Sic ut c de quo qui ... et si
p ... Secundus effectus ma-
trimonii est quia quando semel co-
niuncti sunt matrimonio inter ali-
quos numquam postea desinit ee
cum si alter coniugum efficia-
tur hereticus xxviii q ii c i ... hic
qui ... de divor. quanto nec pro-
pter ... dimittit uxorem
vel econtra propter aliquid tam
vel infirmitatem

boschze

Myli swantin Jarnolze
dostoyny doctorze
bozskye pany naplesthyw
then thwemu vdanistye
day wemu bozze potem
swe vstrugnye a tiemu
zosimu oswyetzenye
yst by tako yeho poty
wal yako by thwem swan
they nawky ysst swyvota
naslazowal O day tho
wemu wyelky panye
na prosbu y zaslugu
thwego mnyego spowyednj
ka Jarnoltha bysskupa
y wydmosznego doctora

supervenientem xxxii q vii ... ...
et c Si quis uxorem ... ...
propter aliquam causam vel infirmita-
tem supervenientem xxxii q vii ...
causa fornicationis que dicit ...
de divor. c ... Tertius effectus
est quia ... est vir redde-
re debitum uxori et econtra non ob-
stante aliqua affinitate super-
veniente, de eo qui cognovit con-
sanguineam uxoris sue, discretionem frat-
ernitatis et c de illo Bona
autem matrimonii sunt tria scilicet
fides proles et sacramentum In
fide attenditur ut a marito
suscipiatur In fide ne post
vinculum coniugale cum alio
vel alia coeatur In sacra-
mento ut coniugium non separetur xxvii
q ii omne ... possit fieri
separatio corporalis causa
fornicationis, de divor. Et
... ... consensu ...
... xxxii q ii c ...
vel Et vinculum matrimo-
nii numquam desinit esse inter
fideles ut dictum est ... ...
... Et nota ista ita sunt
... quod si aliquis uxorem de-
ficerit non tenet matrimo-
nium dicit ... sufficit quod non
apponat pactum vel contra
de ... ... liceat alter
... ...
... de ... ap ... ubi
valent autem hec bona ad
excusationem peccati si coniuges
servata fide thori conveniat
causa prolis Et distinguere
aliter conveniant aut causa
suscipiende prolis aut ca-
usa debitum reddendi ... ...
... seu fornicationem vitande
aut causa libidinis satis-
faciende Si ad prolis suscipiende
nullum est peccatum quia
si sine peccato non passet

m

fieri commixtio coniugalis non
processisset cum deus post diluvium
copulari dicens crescite et
multiplicamini et replete terram
iam sine carnali copula non
possent compensari xxxii q ii
h. i. et c. ~~[illegible]~~ commixtio
et quod se eidem si faciat ad
debitum reddendi Vnde augustinus
Redde debitum et si non exigeris
redde quia satisfactione perfecta deus
tibi computabit si non quod tibi
debetur exigis sed reddis quod
debetur uxori xxx in q v c
nisi Sed numquid peccat coniux
exigendo vel reddendo de
bitum in pole impuritatibus
festiuitatum diebus ieiuniorum
vel in loco sacro Dico quod exactus
reddere debet ubi non posset
sine periculo adulterii dif
ferre sed exigere non debet Vnde
apostolus Nolite fraudare in
uicem nisi forte ex consensu
ad tempus ut vacetis
orationi Et iterum reuertimini
in idipsum ne temptet vos
sathanas hec ad dico propter
incontinentiam vestram xxxiii q
v his ita Et augustinus Vano cum
uxore sua conuenire licet
aliquando non licet propter processio
num dies et ieiuniorum aliquando
non licet quia a licitis etiam
abstinendum est ut facilius impe
trari possit quod postulatur Et
idem augustinus Quotiens dies
natalis domini aut reliquie
festiuitates adueniunt non
solum a concubinis sed eciam
a propriis uxoribus abstinere
debemus xxx in q in t i et in or
Sequentibus Si conueniat igitur
causa incontinentie seu fornica
tionis vitande peccatum est ve
niale xxv di § tunc Nam
secundum veniam concedit apostolus
ut etiam preter causam procreande
sobolis sibi inuicem et si cetera
pro tantis moribus ad talem

concubitum impellunt impetrare
ab adulterio seu fornicatione
defendunt Ideo illud propter impu
dicitiam admittitur et propter impu
dicitiam ignoscitur xxxii q ii quod quidam
usus enim naturalis si ultra
modum prolabitur in uxore quidem
est veniale in meretrice
dampnabile e xxxii q vii
adulterium Si autem ad libidi
nis saturande mortale quod
nimis adulter est in suam uxo
rem amator ardentior et
sapiens in dilectione iudicio
debet amare coniugem non affectu
non regnet in eo impetus
voluptatis nec preceps fertur
ad coitum Nichil enim est
fedius quam uxorem amare
quasi adulteram xxxii q iiii
origo dicatur tamen aliquid
quod istud est veniale si fiunt
ordo nature et quietati
vocant ex concupiscentia ma
trimonii utendo nunc quod sic
qui ubi in alium non aliter hoc
facturi nisi esset coniugati
Nota quedam specialia
in causa matrimonii que huius vero plures
q... coniugii in causa
hec specialia plura Non
contestata quod sit sine lite
pronunciatur dat tali
lite in mora hec non cessat
Homo pro contra quod statuit
hic non intrari parat
testibus replicatio Item non preter
concordia quam reddit Item
non transigitur nec arbitrium
subitur Non consumma
tio si qua ferat Hec
spale tenet cessat stipu
latio pene Ista igitur
sunt spalia sunt in matrimo
niali causa Dico quod ubi
agitur de federe matrimo
niali potest agi contra con
tumacem lite non contestata
ad diffinitiuam sententiam et ut
lite non conte. quod pono

Secundo quia minor xxv est in
te cau procuratorem ff. de test
spol excepte dum tamen sit maior
xiiii annis quia minor xiiii
an per se agere vel defende
non potest sed per procuratorem da
tum ante iudicibus vel requ
ritur in hoc tamen consensus
patris ff. de iud. l. [illegible] quin
li. vi. Sexto quia confessio
minimum non preiudicat ff. de co
[illegible] Septimo dic
ut ibi c. i et ii Quarto quod
pater et mater possint esse
se testes tam in contrahendo
quam in desingendo matrimonium
mat et [illegible] videtur dic
ut ibi c. Item in causa
[illegible] concordia sine iustificat
io sed oppositio non potest in
minimum o [illegible]
dic c. ubi Sexto non com
mittitur in arbitrium ff. de
test. in [illegible] plus [illegible]
Septimo quia sua laten
gena minimum ad [illegible]
qui iam tenuit erant non
transit in rem iudicatam
ff. de re iud. latet et c. de
sanguine Octavo quod in minimo
de na lo [illegible] ff. de vb
de tinia et c. de spon l
ubi [illegible] et [illegible] dic
ut ff. de c. Sponsalia et
c. de Nono quod filius agit
contra patrem et uxorem se
non c. nos Decimo quia
sub condicione impossibili
contractum minimum tenet ff. de
condic. [illegible] ubi dic ut ibi
c. [illegible] Undecimo quia
testes de auditu [illegible]
tam admittuntur ff. de consang
[illegible] Duodecimo quia [illegible]
et idem c. [illegible] test
ff. de test. [illegible] Tertiodecimo
quia [illegible]
tali [illegible] quibus de [illegible]

Putativo l. qui fil. sed de l. a te
[illegible] dic ut ibi Qualiter
testes in [illegible] debeant [illegible]
contestata et altera parte absen
te dictum est supra in [illegible]
Item [illegible]

De desponsacione impuberum

Dictum est supra de spo
salibus in generali hic
subiciuntur in speciali
Et primo de desponsatione impu
berum Unde videndum est qui
sint impuberes et quando contrahere
possint et quando [illegible] sit si ve
lint resilire Impuberes
sunt qui non sunt tales qui
[illegible] possint
generare et dicitur ab in quod est
sine et pube quasi sine pu
be Dicitur pubes a pube id est
[illegible] et pudencia corporis
[illegible] quia illa loca primo
lanuginem [illegible] pubes
Contrahere autem possunt spon
salia qui quam septimum annum
compleverint et inducunt publice
honestatis iustitiam sed ante
septimum annum completum non
[illegible] et c. accessit et c.
Duo [illegible] duo infantes
constituti infra septennium
sponsalia contraxerint ad in
vicem vel parentes pro eis a
[illegible] maior septemno et
alter minor nisi [illegible]
mutua sive [illegible] verbo vel
[illegible] appareat
[illegible] in eadem voluntate fuisse
maiorem septemno [illegible]
sponsalia nulla sunt propter
defectum consensus nec inducunt
iustitiam publice honestatis
de [illegible] infantes in [illegible]
De sponsalibus autem que parentes
pro filiis puberibus vel de pu
[illegible] contrahunt
pro filiis [illegible] vel expresse
consenserint vel [illegible]
fuerint et non contradixerint

obligantur et quia oritur iu-
stitia publice honestatis et idem
est si filii tempore sponsaliorum ab-
sentes et etiam ignorantes
sunt sponsalia post scientes
ratificaverint tacite vel ex-
presse verbo vel facto vel tum
una cohabitacione alias non obli-
gantur filii ex sponsalibus con-
tractis a parentibus pro filiis nec pub-
lice honestatis iusticia inde sur-
git ut extra de infantibus et coniu-
gatis c. unica per non per filio ad
ultro vel impuberi uxorem duc-
ere et 1 et 2 q. 2 arcone ibi ad impleta
et de honestate in. Sponsa-
lia de presenti vel etiam contrahere
non possunt nisi puella xii
annos compleverit et puer xiiii
anni ut pubertas continue a-
et c. attestationes nisi mali-
tia suppleat etatem ut de ex-
tra et c. ulti. et c. de infantibus
et idem li. vi. Verum si pubes
et impubes vel duo impube-
res contrahant puba de presenti di-
cendo ego accipio te in meam
et ego te in meum virum
vel sponsalia de futuro tum quo
si intendebat contrahere virum
non poterat etate prohibente
Sponsalia non poterant quia
nolebat ff. de spon. quesitum
et ar. c. de cons. dele. a. sup.
in nec inspectione sponsalia
contrahunt de futuro ut duobus
attestationes et c. ulti. Sed si
si non sunt proximi pubertati
vel malicia suppleat eta-
tem qui contrahunt verba de
presenti et intendunt contrahe-
re non inuis in spectacione fuerint
sponsalia de futuro sed per ad-
ventum pubertatis in verum uniuscuiusque
de presenti vel cum sine morte eta-
te non tenuit prohibente plapsu
dicti temporis convalescit
per carnalem copulam nisi
sensit vel aliquid aliud
modo expresse contrahentes

Cum prestenerantia cunctus voluntatis
ad tempus pubertatis preveniret ex-
secuturus evidenter per talem in
contractum qui valuit ut potuit
non parti agebatur publice
honestatis iusticia est induc-
ta ut extra de infantibus et idem
quoque li. vi. Nulli vero coniugi
detur matrimonialis nec
sponsalia nisi uterque pre-
venerit ad etatem legibus
et canonibus determinatam cum
tamen ad sponsalia vel minima
contrahenda nisi forte aliqua
urgentissima necessitate ut
pote pro bono pacis talis con-
iunctio tolleretur ut et ii quia
pro bono pacis admittendo est
ut aliter prohibetur in ii vsa
hec quippe Vg. Pax ut fo-
vetur modestiamente vir habet
Sponsalia aut contracta
an septennium actum propter
consanguinitate non presumi-
tur nulla sunt sed possunt
dirimi ne contrahantur
ut ad dissolucionem quia ti-
men ne dum consensu di-
rimi per x. in de cons.
et ff. de re. et dap. inst. l. ii.
Circa separacionem sponsaliorum
distinguendo sic quando sponsa-
lia sunt contracta interposito
iuramento sive fide et non
Si iuramentum intervenit
sive fides distinguitur Aut
uterque dissentit et petit
dimitti vel alter tamen dic-
it et c. r. per is septimum Si
mutuo quia consensu inter-
venit iuramentum vel est
medium de maioribus et
minoribus quod in sunt dolo
capacitas in illa causa placa-
re presumptis ut de elec. pro quia
Aut iuramentum non intervenit
sive per contracta per pactos

Vg

Sme ppat principales personas
distinguit aut ambo erant
infra annos pubertatis tunc
sponsalia contraxerunt et nec
numquam pervenerant ad etatem
legittimam si reclamaverunt nulla
tenus sunt audiendi ut e. de ill.
impub. c. i et ii ar. Si vero
alter prius pervenerit ad
etatem legittimam tenetur alium
expectare et si qui pervenerit
non velit consentire in illum
qui primo pervenit ad etatem
nichilominus enim sunt ab invi
cem separandi ut e. de illis c.
Si vero, et hoc secundum b. Idem
est de illo qui primo ad eta
tem pervenit si ipse poterit
reclamare donec in alium
postquam ad etatem pervenit
non consensit quod iuramento con
firmabit ar. ut e. attestationes
Idem intellige si persona unus
erat maior cum sponsalia
fuerunt contracta et alter
minor quidem ad undecennis
reclamare voluit quia non
audiatur antequam pervenerit
ad etatem ut e. de ill. c. Si
vero. Si autem alter erat ma
ior aut alter minor
tunc sponsalia fuerunt
contracta. Si maior petit
divortium non audiatur eo
quod in eo semel consensit
amplius non poterit disse
tire nisi minor postquam ad
etatem legittimam pervenerit
in eo noluit consentire
ut e. de illis c. ma[?] nec post
Hoc contractu matrimonii clan
destini cum proximo matrimo
nium non possit stare nisi ex
consensu ambarum et pro
tunc tenet. Ex parte non
racione matrimonii sed ex
sue promissionis ideo si con
traxerit cum alia tenetur et
etiam si iuramentum

Invenimus et cum primo et infra
legitimos idem de pendentibus
extra. Si inter illos hec sunt
vera si neutri fuit violentia
illata et postea non consenserit
quia tunc debet ab invicem
separari ut e. de illis c. In infra et c.
Ex litteris et extra. Ex parte veniens

De clandestina despon-
satione Rubrica

Visum est de sponsali
bus que manifeste
contrahuntur. Nunc quia
quidam clandestine contrahunt
quia aque furtive sunt
dulciores secundum Salomonem ideo huic
subiciatur de clandestina
desponsatione. Unde videndum
est quomodo dicatur clande
stinum matrimonium. An ma
trimonium prohibeat clandestinum
Et que sit pena clandestine
contrahentium et sacerdotis
Matrimonium dicatur clandesti
num quatuor modis. Primo
quando probari non potest per testes et il
li qui sic contrahunt ad eorum
publicandum non sunt ab ecclesia
compellendi ut e. c. i in principio quia
ecclesia non iudicat de occultis
xxxii di. erubescant et xxxv
q. v. Christiana. Sed sunt ab invicem
separandi quia stuprum vel
contubernium presumitur
xxx q. v. c. i nisi velint pub
licare. Secundum tamen debent ab ecclesia
approbari tamquam a principio fuis
sent in conspectu ecclesie con
tracta nisi irremediabile im
pedimentum obsistat puta consanguinitas
vel affinitas vel simile
ut e. c. ii in fine. Secundo si non pub
lice contrahat sed non sunt tot
presentes quot sufficerent ad
probationem secundum iura. Alias male
sequitur quod viro volente pro
bare si mulier neget contra[?]
desponsationem. Tercio si non pre
cedat desponsationem. Quarto cum

Vel matrimonium Mulieri in
cumbit probatio que pro matrimonio
stat Sic intellige textum i. quia
idem iudicium est de mulieri quod
de viro xxxii q. vii. c. presentium
Ratio quia ab hiis qui superfluas
superfluas domare non habere
videntur uxor non petitur
nec a parentibus sponsatur et
legibus non dotatur nec a sacer
dotibus benedicitur nec solepniter
accipitur tunc non coniugium
sed adulterium seu fornicatio
dicitur xxx q. v. c. i. non in
intelligas quod non possit esse
verum sed hoc quia solepnitatibus
caret sed loquitur canon secundum id
quod communiter fiunt circa probationem
non prohibentur. In istis tribus articulis
enim modo patet quomodo consulere
est ut matrimonium et approbetur
in facie ecclesie quam occulte fiat
ut i. c. ii. et arguitur peccatum
de scandalo ecclesie Ratio
quia sit non punitur a denuncia
tione. Vnde statutum est ut cum
matrimonia fuerint contrahenda
ut in ecclesiis per presbiteros banna
publice proponantur competenti
termino prefinito et infra illud
tempus qui voluit et potuit
legitimum impedimentum opponat
et presbiteri nichilominus investi
gent et si apparuerit proba
bilis coniectura contra matrimonium
contrahendum interdicatur contractus
donec illud fuerit declaratum
ut i. c. in inhibitione in principio Sed post
matrimonium contractum nulla premissa
denunciatione aliquibus presbiteris
qui contrahunt et scientibus
impedimentum et nichil obici
entibus nunquid postea debent
admitti ad accusandum vel tes
tificandum contra illud matrimonium post
mortem vel in vita dicit hoc
quod non quia licet contrahentes
sint in culpa scientes impe
dimentum sed in dolo et culpe

spenderat propter ad legem bl. Item
Item nulla in presenti penitentia non
videntur tacere suspicionem et
et quod publice scitum est non ad
mittitur contradictor vi. q. i.
licet Item quia post denunciationem
debeant admitti contra matrimonium
matrimonium ac post quod repelluntur
Item ad periculositatem sit illi
cita matrimonia contrahere
et propter peccatum et propter ille
gitimationem filiorum. Sigmundus est
ut solempnius publicatio
fiat in ecclesia ut c. cum inhibitio
et i. quia matrimonia ac post cum i. tua
et hac eadem ratione dicit In
nocentius quod si in ecclesia nec
antiqua et habitacio parrochi
utriusque ibi enim sunt qui melius
noverunt consanguineos suos
et de testibus non sed ii. qui matrimonia
ac post videtur Item ge
neraliter est de consanguinitate
ubi melius sciunt ut c. de
clericis coniugatis et i. de penitencia
cum uno est et si alibi esset
origo antiqua habitacio
alibi moderna utrobique
fieri debet. Nam si modo
loco quia ibi melius sci
unt gradus consanguinitatis
In hoc quia melius sciunt
si cum alia contraxisset
cum si postea non fuerit ut
est cum antiqua habitacio
sufficiat quia adhuc ut si
liberi non iudicantur illegitimi
quia illa consensu ut c. cum in
hibitio non iudicat illegitimos
propter consensum denunciacionis
ius illos qui in gradu pro
hibito sunt contraxerunt Sed
videamus ubi scivisset de
impedimento ut quod fi
fuit bene et tamen ubi
dicitur quod adhuc ut filii

sunt legitti opposita contrarium
contractum pq aliud matrimonium sit
contractus insuper causa ignorante
altero conjugum Item nota
et ho diçunt hoc esse verum
quod dicitur ut j qui filii sunt le
gitimi filii vel adhuc clamfestum
matrimonium quo ad ecclesiam prejudicat
clandestino ita quod si ambo
consentirent non esset credendum
prejudicium sed matrimonii alio
qui colluderent aliqui et con
sentirent contra matrimonium sim
plex qui tegno concilium Item
ex et hoc est verum in presentibus
non post hoc probari et propter hoc
conjugia clandestina prohi
bentur xxx q v c hostis ita
Idem dicit hostiensis de sponsa
libus clandestinis que prohi
bentur propter periculum dubie
tatis quia pluribus hanc statu
lit non approbat gloss j c
cum inhibicio · quamvis non
accipit et quia si con
traheret alius post cum sponsa
lia cum alia nisi probaret
per instrumenta vel testes non crederetur
ascendit ar j de consang · c · i ·
cum tamen non in dubio de
caelestibus ut xxx q ij de cui
bus Item pena ad sacer
dotem qui conjunctus clan
destinis prohibetur contempse
rit et nota illis qui aut
presumpserit mterest ut pre
dicentur a bonis sacerdotibus suspen
datur et gravius puniatur
puniendi si culpe qualitas
id exposcat j c cum ibi de
Item vero clandesti
na vel in dicta conjugia
sive in presumpserit in gradu
prohibito etiam ignorantes

Arbitrio iudicis puniuntur
et proles de tali conjunctione
suscepta prorsus illegitima cen
seatur de quorum ignorantia
nullum habitura subsidium
cum illi tale contrahendo non
expertes scientie sed affectores
ignorantie videantur j c
cum inhibicio c de quibus vo
Item ad in gradu concesso
sic contrahunt condigna pe
nitentia puniantur j c cum
quis Item is qui non propter impedi
mentum sed quia mandatum ecclesie
contempsit de mat quod mis
ce q t i Item magis peccat
mortaliter qui sic contrahit
dic hoc quod sic nisi ex causa
nobilis subsit ut potest
quia ex scientia et nobilitate ac
accipit ignobilem vel ego
vel timet violentiam inferri
vel simile Quid de regibus
et principibus qui hodie con
trahunt sine clamat Item
quod ubi non est consuetudo quod
talia matrimonia non solemni
zentur non peccat ex consue
tudinem quo ad tales personas
est de rogatum ille consti
j c cum inhibicio Item magis
peccat mortaliter qui postquam
consensum de presenti contraxit
uxorem alteram in facie
ecclesie desponsavit Item disti
guitur a hoc nisi tam
ignarus personam non possit
ducere solempniter ut potest
quia terra est interdicta
vel tempus feriatum ut in xl
vel adventu vel simile
et cognoscit ad ut suam
sponsam matrimonium solempnizare
impedimento cessante non
peccat cum prius consensus
faciat uxorem xxvii q ij Suf
ficit et de spon ex aput
nisi scandalum sit ut hoc

Aut nullum habet impedimentum et
causa per scandalizari pateat
et primum debet ar. ic. c. ult. de
Di. ist. qui De sponsa duorum

Tractatum est supra de
duabus desponsationibus
quarum altera clande-
stina altera manifesta nunc
subiciatur de duobus sponsalibus
manifeste contractis et idem
est si clandestine uniformiter
Ideo videndum est quae il-
larum praeiudicet alteri. Sci-
endum quod duae sunt species despon-
sationis scilicet de futuro et de
praesenti ut extra de his dictum est
supra de spon. Si vero quis contra-
hat cum aliqua per verba de fu-
turo et postea cum alia similiter
per verba de futuro etiam si iura-
mentum intervenerit cum prima
remanebit prima sibi imposita
poenitentia de fide mentita ut extra
de spon. Sicut. Si autem post
sponsalia de futuro cum alia
contraxit de praesenti per verba cum
secunda remanebit etiam
si iuramentum intervenerit inter
primum et primam. Non enim resol-
vi debet sacramentum sed de
violentia fidei prima iniungen-
da ut de spon. Si inter virum
et mulierem in praesenti cum prima
carnalis copula fuit subse-
cuta antequam contraheret cum
secunda ut de spon. Is qui te
remanebit cum prima ut dicitur
extra de spon. quod ponitur supra.
Sed si primo contrahat cum
aliqua per verba de praesenti cum
secunda similiter etiam si carnalis
copula sit secuta cum secunda
sive iuramentum intervenerit
sive non cum prima remanebit
nisi prima postea adulterium
eum repudiare voluerit
ut de spon. Si inter virum et
mulierem et in mat. valet

consequendo matrimonium quia
postquam inter legitimas personas
consensus legitimus intervenit
de praesenti qui in talibus sufficit
et si solus defuit consensus
cetera etiam si ipso coitu ce-
lebrata fuerint frustrantur. Idem
si primo metu levi passa
cum aliis de facto contraxerit
quod prius dixit factum fu-
erit non poterit irritari
ut extra de his quae vi vel metu
ut possit cum alia contrahe-
re in medio pendente ut
supra. Venia illius qui con-
traxit cum secunda post
sponsalia de futuro contractum
cum prima ar. xxvij. q. ij.
Si vir, et ille qui contra-
hit cum secunda per verba
de praesenti vel per matrimonium consumma-
tum xl diebus in pane et
aqua cum vij annis poeni-
tentiis peniteat sed quod apud
ytalicos dicitur carrena
vulgariter. Idem intelli-
gas de illa quae scienter
contraxit cum tali vel cum eo
ut extra de eo qui cognovit consanguineam. De condicionibus apposi-
tis in desponsatione et aliis
contractibus appositis Rubrica

Superius dictum est de
sponsalibus quae con-
trahuntur pure. Nunc
subiciatur de his quae
contrahuntur sub condicione
De condicionibus positis
in aliis contractibus dictum
est ut de donat. et condicionibus
Nunc videndum est quae
condiciones impediant matrimonium
et quae non. Et adhuc distin-
guendum est quod apponuntur
condiciones circa praeteritum tempus
vel praesens vel futurum et non dif-
ferunt ut si dicam contraho
tecum si episcopus est in villa, vel
si navis venit de Asya
statim tenet matrimonium vel non
tenet nisi de verbo ob [illegible]

condiciones nec morantur obli
gacionem de certa futuro tempore
distinguuntur. Aut apponuntur
futuri temporis et tunc valet
condicione adveniente ut contraho
tecum in uxorem si michi
dederis c. libras, ut C. de illis. Aut
verbo presentis temporis distinguntur
Aut sunt honeste et necessarie
Aut inhoneste et turpes
Condiciones honeste et li
cite in iudicio admittuntur
puta contraho tecum si michi
dederis c. libras si patri meo pla
cuerit, ut C. de illis. Omnes eodem
et c. per naturam. Et licet verba
de presenti contrahantur per condiciones
suspenduntur et sunt de futuro
licet adveniente condicione
transeunt in verba de presenti, ut
C. eodem nisi consensus
demum vel carnalis copula
subsequatur pendente condicione
quia tunc videtur a condicione
recessisse, ut C. de illis et c. per
tuas. Huiusmodi condiciones ho
neste sunt nec sunt contra
substantiam matrimonii quia
possunt esse cum illis et
sine illis. Unde non probat hoc
esse quod adhuc contingit ab
esse secundum decretalem per tuas
Secundum si ante carnalem
copulam permittit per testes
quod non vult eam cognoscere
animo consenciendi nec valet
hec condicio recondicione. Item
honeste et licet quod sibi non prodest
primo c. matrimonium et de constitu
tionibus et de appellationibus sollicitatum
dum. Sed quod si dicatur con
traho tecum si te virginem
invenero vel si michi in po
testatem placuerit. Dicitur quod omnes
tales condiciones inhonestas
et ideo reiciendas, ut C. et
ubi quia talis error non
dirimit matrimonium xxix q. i. quid
Pone quod quis contrahat cum
aliqua si pater consenciat et
sequitur hic et patre absente

Sed antequam consenciat mutat
voluntatem et dicat quod nullo modo
vult quod eam si pater consenciat
numquam est matrimonium vel c. commissum
opinionibus dicit quod non sed de sponsa
duorum nisi xvi et de hoc c. de
sponsalibus contrahuntur
Item quid si consenciat nec
revocat sed hic audiens pre
contradicit ignorantibus in con
dicionem impletam simul convenerunt
tantum nisi ratificaverit
Innocentius dicit quod sic quia con
dicioni tamen a parte intelli
guntur ar. i. c. per naturam nisi
Sed si contraho cum aliqua
sub condicione et cum alia
pure primo tenet matrimonium dic
ut sic de sponsalibus et sponsali
bus sunt xvi. licet per condicione
certa condicione certa prout sit con
dicio quomodo animo consentiat
dicit ibi hic dicit et Jo.
Aut sunt honeste et necessarie
et sunt de substantia matrimonii
ut in X ang dicit. Unde
contraho tecum si vis fieri
Xana. Omnis ista non tenet
matrimonium xxviii q. i. non oportet. Aut
sunt inhoneste et turpes
et tunc distinguuntur. Aut
non sunt contra substantiam ma
trimonii ut si dicatur
contraho tecum si furtum feceris
vel homicidium. Iste enim
sunt turpes. Idem si sit
impossibiles ut si dicam
contraho tecum si dederis in
imperium vel montem aureum
vel si celum digito tetigeris
huiusmodi condiciones non sunt
contra substantiam matrimonii
Unde si quis contrahat sub
istis condicionibus [illegible] per
verba de presenti statim est matrimonium
si per modum si per verba de futuro
statim sunt sponsalia
quia turpes condiciones
vel impossibiles pro non

supponis h'entur j e c i et c ult
mis. Secundo si dicas amica te si
permittas me tecum rem habere
vel pecuniam te ducam in uxorem est
matrimonium / dicunt primo et h' q sic
quia si deformitatio coitum in
telligatur turpis est conditio et ideo
habetur pro adiecta h'ri j e c i c ult
Unde si postea rem secum h'uit
statim est matrimonium j e de illis z p
batis. Si de matrimoniali intel
ligatur in recto sensu tenet matrimonium
h' d' spon dis qui. Sed quid si
permittat ea amice vel aliud
dare si permisit eius rem secum
habere / dicendum q non est p
sumendum primo propter carnalem
copulam subsecutam quia non in
venitur prescriptum amore induci
per quam intelligatur aliqua operacione
k... cum se possit alterum
fraudo liberare j d' rex ibi
in altera ratione h vij. Aut sunt
contra substanciam matrimonii ut
si alter dicat alteri contraho
tecum si generacionem plis evi
tes. Aut si p'generationem adulte
randum te tradas vel donec ve
niam honore vel facultatibus
digniorem matrimonium non te
net j e c ult imp'n et xxx q
i. Solet et c aliquis et est ra
tio quia cum tria sunt bona
matrimonii scilicet fides proles et
sacramentum xxvij q ij omne ytaque
Inter istas et tres condiciones
si apponatur extinguitur
illa tria bona que in quolibet
matrimonio requiruntur saltem quo
ad propositum. Pone q una
dicat contraho tecum si qui ad eos
plis evites vel simile et alter
consentit in verbis sed conditionem
contradicat numquid est matrimonium / Innoc
dicit q nisi ambo consenciant
in condicionem non impedit matrimonium
ut xxx q aliquis z j e c ult
imp'n. Sed si tacuit idem est q
presumitur contradicere in fauorem
matrimonii j e p'tinas. Sed si
intrinsecus gerreret in animo se
permittere adulterium post matrimonium
contractum matrimonium nullum
est ut illis e. Aliquis. De clericis
vel vouentes matrimonium
contrahant Rubrica. xc.

Visum est de matrimonio
generaliter contrahendo
hic subiciuntur de impe
dimentis et primo de
hijs qui racione voti et ordinis
matrimonium contrahere prohibentur
Secundo si votum est q sunt species
voti et quis p't racione dictum
est h' d' voto supra usque ad contractum
generaliter. Nota q duplex est vo
tum scilicet solempne et votum
simplex. Votum simplex impe
dit matrimonium contrahendum sed non di
rimit post contractum. Unde si vo
uens simpliciter postea contrahat post a
matrimonium aliam q ea ducat
in uxorem dicunt voto obstinac'
et primam aget de prestito matrimonio
merito. Sed si post votum simplex
contrahat cum aliqua puella
duplicem tenet matrimonium quia votum
simplex impedit matrimonium contra
hendum sed non dirimit post
contractum j e meminimus q pri
et c rursus et xxvij di. Si vir
idem est si habitum suscepit
sine professione j e consuluit
et si tunc ex parte d' fornicatore
post votum simplex permittet ea
eum contrahere matrimonium
j e veniens. Sed si sponsalia
precesserint votum simplex dicitur
h' d' spon q. Sed numquid vo
tum. Votum autem solempne
impedit matrimonium contrahendum et
dirimit post contractum j e me
minimus impn rursus et c ult
licet non numquam obliget vo
tum simplex quo ad deum tamen
solempne j e rursus dicunt
h' d' voto q votum. Sed quia
voti solempnitas est sola constitu
cione ecclesie inventa matrimonii
vero vinculum ab ipso ecclesie
capite in paradiso et in statu
innocencie unitatem et indisso
lubilitatem accepit. Ideo
illud solum votum dicitur
solempne quantum ad post
contractum matrimonium dirimendum
quod solempnizatum fuit
per susceptionem sacri ordinis
aut per professionem expressam

Vel tacitum factam aliam de
religionibus precedem ap approbat
expresse emissam etiam si tamen
habitum non mutauit ut extra de voto
qui votum li vj et ii de regularibus
assentientem quod in aliis Qualiter
votum solempnizatur tacite vel
expresse dictum est ii de regularibus
quibus modis Reliqua
vero vota etiam si quis
non impediat contrahendum
et quanto solempniora et mani
festius sunt emissa tanto
per plurimum scandalum
et exemplum durior pe
nitentia transgressoribus de
betur non in restitucionem pos
sunt matrimonia post contrac
ta ut de voto qui votum in sexto
li vj Et dicuntur ista vota
simplicia que sunt non vestita
seu instituta aliqua solemp
nitate licet facta fuerunt co
ram multis vel etiam coram
episcopo nec obstat xx q. consuluit
et xxvij q. i viduitatis quia
tunc professio fecit super alta
re vel in manu episcopi vel
alterius valet quia per se obli
gat aliam religioni et hec
legitur de voluntate mo
nachorum vel illius qui per
tempus confirmet quod obligat
professionis hinc inde contra
hatur vel si postquam susceperit
habitum sine protestatione
Innocentius de regularibus consulu
it et Statuimus alius si con
trahat tenet non ut consu
luit et c. Rursus et xxvij
di. c. vel et q. i vel Item
si iste qui simpliciter vouit
consulat me utrum possit
contrahere non tute si hoc re
quiro Item si vltra pro
cedat et dicat quod si con
traxero numquid tenebit non
dicam non sed respondebo

Nimia si R. o. non meliora
rem xxij q. ij Item et c.
omne quod in his Quod non sed
do ei occasionem contrahendi et
per consequens mortaliter peccandi
et sic ego incurro mortale
ar. i di. Hominem Sicut di
cunt quod ipsi vero lxxxvj di. tan
ta cum est tacendum xx q. ij
Nec quisquam arbitretur Ordo
vero sacer impedit non con
trahendum et dirimit post
contractum ut subdyaconalis
dyaconatus et presbiteratus
de c. i. et ij. et xxij di. cum
beatus et c. placuit dicit
ii de cle. coniug. c. i. Quod contra
xerit in sacris ordinibus
constitutus episcopus cum eo possit
dispensare de c. i. ij. secundum
distinctionem positam ii de bi
gamis q. x in cum infra Hodie
ipso facto sunt excommunicati et
ferentie prelatos sunt in
terdicti donec ratam sunt hu
militer reuocati tamen
ordinatus quam monachus
abiurata recedendo ut de
sponsalibus in clem. eos qui de eo qui

de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium

Tertio impedimento et
ordinis subiungitur
hic de impedimento
quod prouenit ex enormitate
criminis Sunt autem multa cri
mina que impediunt matrimonium
contrahendum propter eorum enor
mitatem que in hijs versibus
continentur Interfectio nupti
sponsae et mors mulieris vij
Susceptus proprie sobolis
mors presbiteralis Vel si pe
nitens sollempniter aut mo
nialis Accipiat prohibent
hec coniungendum sociandum
Interfecti xxxj q. ij quod da
ij c. primis de conuenientis
c. et c. ea de eo qui cognouit

pſan et Demum qui Rapit
sponsam alienam xxvij q. ij c. rap
tores (et) c. Statutum Itaque si
uxorem suam interfecit xxxiij q.
ij c. Admonere (et) c. Interfectores
Quartum qui insidiando nimio
proprium filium de sacro fonte le
uauit ut possit negare quem
debito et copia sui xxx q. i De eo
De eo Septimum qui interficit
presbiterum j de pe. et re. qui presbiterum
Sextum solempniter penitens
xxxiij q. ij de his et c. Anti
qui Septimum si sanctimonia
lem accepit in uxorem xxvij
q. i c. his qui Octauum si uiolat
publice honestatis iusticiam
ut de con. spon. impu. duo pue.
et xxvij q. ij c. Si quis sponsa
uerat ad ista omnia (et) forte ali
qua alia impediant matrimonium con
trahendum licet si sint adolescen
tes et tamen de con. inc. in
fancia causa de cis conde
liuinar imbecil. xxxiij q.
ij Antiquis (et) in adolescentia
et j de eo qui cognouit consan
guineam (et) si dicte persone contra
hent matrimonium teneret quia
licet impediant contrahendum
non tamen dirimunt post contractum
Sunt ad huc alia crimina
que impediunt matrimonium contra
hendum et dirimunt post contrac
tum Primum est si quis habens
uxorem prestat fidem adul
tere quod ducat eam post mortem
uxoris sine etiam post mortem
mariti illius adultere secun
dum (et) cum haberet Secundum
qui non prestat fidem adultere
de ampliori sed de futuro
sine principaliter accepit et
cum ea contraxit quam plures
est dicendum quod hic non tamen
haberet et distulit expe
ctari quia hic est ... etc.

Presenti contrahendum cum ea extra
eodem Tertium impedimentum casus est
fide de futuro et c. similis
dicitur sicut in sponsalibus et
matrimonium ad. (et) ubi Quartum si adulter
dedit fidem adultere uel con
traxit de facto uiuente uxore
adultera uel uiro adultere
debent ab inuicem separari uel
tenet matrimonium quia hec probatio
pro non est facienda (et) c. i Sup
eo quod literas et tamen in hoc
eodem dicit Innocentius si contraxi
sset cum aliqua puella de presen
ti carnali copula non sub
secuta quod non tenet matrimonium
cum secunda cui fidem dedit uel
de facto contraxit et cui cognouit
uel ut sponsa de presenti ui
ua (et) c. ij Sed ista intel
ligatur quod tam adulter quam
adultera sciebat alterum
habere uxorem uel maritum
quando per contraxerunt uel etiam
post eam uiuente ad huc uxore
prima quia si alter ignora
uit credens illum quem tamen
quo contraxit esse solutum
passi cum illo remanere si
uelit cum ad perfectionem illius
qui sciuit impedimentum
non sunt aliquatenus separandi
ne de dolo suo uideatur
commodum reportare (et) c. i ubi
ponitur in casu de nouo
consentire (et) c. ueniens Ad
notitiam cum huius impedi
menti hic distinguendum sim
hoc Si quis uiuente uxore
legitima uel sponsa de presenti
de facto in alia contraxit
uel dedit fidem et cogno
uit Aut prima erat in
fra aut extra et proponi
tem bene uxorie cum
cognouit et hec uoco contra

Matrimonium confirmatur
quod ab initio nullum erat j e
Dominus imi quod et si sola ab
initio iniusta erat et post mor
tem certificata semel car
nali copule consensit non po
terit dicto reclamare ar
d' conm. ff proposuit et c ulti
vm quasi inuxi sunt certi
ficata mulier non obstante
carnali copula post mortem
subsecuta ad instantiam mulieris
homicerium sep ali non ad
instantiam viri ymo et si post
mortem non cognovit an
pr cogi cum ea remanere ne
de dolo suo comodum repor
tet et illa dampnum j e
i et j d' adult ca y Sed quid
si ab initio fuit ignorans
post ea prima vincte fuit co
rnia dic quod dz pati quod a
viro cognoscatur alias mulieri
peccatum non tollerabitur
ar e d' sepp c i et c ulti x
xin q i Sed virgo ex de
sid. imp. dub. j e c ulti i go
aspi mulieri credi dz si ho
tu prima certa e d' gsta in
gma in ptate cuius c etiam
fiat divortium Quid si pa
mortua antequam secundam cogno
verit post mortem prime duxit
tertiam dic ipsum dobe cum tertia
remanere quoniam post ea cogno
scat secundam j e venies ulla
eum fuit consensus habitus
cum secunda uxore prima vincte
et sic non potest impedire con
sensum cum tercia licet mala
fidem habeat certo quod scivit
ipsum cum secunda contraxisse b d'
spon cum in aplica et c ve
niens Item quid si tertia
duxit cum iam cognovisset
secundam post mortem prime sed ipsa
secunda adhuc ignorabat morte

et mortem prime dic quod adhuc cum
tertia remanebit ar b d' clan
done ii et j d' cong. ff proposuit
et c ulti Quid si contraxit
cum duabus vel quatuor i supe
riore vincte dicit hostiensis loque
rens gratificator arg b dune
pa cum aut quod confinduxit certi
ficata de morte prioris prime
cognovit post mortem uxoris
prime remanebit j e venies
Si aut fuit sciebat quod ha
bebat uxorem primam et dedit
fidem de ea ducenda post mor
tem prime vel contraxit de
facto et carnalis copula fuit
secuta ante fidem datam
vel post prima vincte non po
terit cum secunda mortua prima
remanere j e super eo et duobus
c se e c ulti Si vero fidem
dederit alicui mulieri vel
cum ea de facto contraxerit
vincte prima nec secundam cogno
verit ante fidem datam
nec post vincte prima mor
tua prima cum secunda po
terit remanere j e c ulti Et
e si vincte prima cognovit
adulteram sed non dedit fidem
nec de facto contraxit cum
adultera eam poterit ducere
j e signific. Sed si prima non
erat legittima quia mulier non
erat virum propter aliquod impe
dimentum sed vir putativum non
prestat tale mulier impedimen
tum sed hoc licet secundam cognovit
et dederit fidem vel contraxit
de facto b de spon venies
i et c cum in aplica et de
mat' q inter et co c ii ms
prima non prestat impedimen
tum quia de iure non fortitur
effectum b d' desspon. in pn lima
et c se et j d' regl iur non
prestat li vi Quid si frigidus

Contraxit et matrimonium cum
aliqua et durante illo matrimonio quandam
aliam carnaliter cognovit et dedit fi-
dem quod eam acciperet vel accepit de
facto nunquam poterit cum secunda
adultera remanere quia in se-
cundo non fuit matrimonium ut dicit Thomas et
secundum dicitur quod post mortem uxoris ce-
lebratum contrahere potest cum illa
adultera xxxi q. i c. Relatum
et c. super eo quia primum tamen fuit
de facto quod non prestat impe-
dimentum sicut dicit b c Quod proposuisti
Idem esset si prima esset male-
ficiata xxxiii q. i non prescrip-
tionis. Pone quod habuit
uxorem contraxit cum alia
prima vivente per quam fuit prima
tamen separata propter affinitatem
vel consanguinitatem vel aliud
impedimentum nunquam reperitur
quod conficiat de novo ad hoc
quod teneat matrimonium cum secunda
et tunc distinguunt an
contrahens credebat primum
matrimonium tenere de iure et sic non
credidit posse matrimonium contrahere
cum secunda propter impossibili-
tatem et ita non tenet matrimonium
nisi de novo conficiat ar. ff. de
tutela et c. cum hec et ve-
niens quia ibi non fuit consensus
nisi ab una parte quod non sufficit
ad matrimonium contrahendum secundum dicit sponsam
tamen aput me et ff. pr. Si
vero non credebat primum matrimonium
tenere de iure et consensit ma-
trimonialiter cum secunda tenet
matrimonium secundum dicit spon. ut in ap. lectura
Tamen si adulterat quis
cum aliqua coniugata et ipse
vel ipsa machinata fuit in
morte viri ipsius adultere
vel in morte ipsius adulteri ux-
oris cum effectum maritus non sufficit
ut simul contrahant si contraxerint
sunt separandi xxxi q. i c. Si quis
vivente et ff. c. i c. Super eo et
c. Significasti et tunc quia

versa accipienda sunt in
effectu secundum dicit Thomas non refert. Rela-
tum dicit ad hoc ut matrimonium im-
pediatur duo exiguntur
scilicet affectus predictus et opus
subsequentem ar. ff. de quod et ca-
ra l. ii insti. Vel sum dicit mortem
sufficiat alterum machinatum
fuisse dicit si vir in morte
sue uxoris machinatus ad
ultera propter quia machinatus
est ducere non poterit secundum c. Si-
c. et xxxi q. i c. Si quis
vivente Et si machinatus
est in morte mariti
ultro secundum c. Super eo et c. dicit
ego Si dicunt aliqui quod
reperitur quod ipsam cognovit
alias non impedient hoc c. Super
eo et c. ultimo Item et ber-
dicitur quod machinatio sufficiat
etiam si carnalis copula non
intervenerit vel fide data
si habeant intentionem in occi-
dendo maritum vel uxorem
secundum dicit quod in insti. c. i in pri.
Dicit si non habeat intentionem ut
contrahat cum uxore eius cui
dedit ut potest in bello vel
in rixa cum hic potuerit
in uxorem secundum dicit quod ~~insti~~ insti.
c. i ~~insti~~ insti. Verum si
caput illum interfecit du-
cere ac si conscius ar.
de ster. ar. ubi de actis et lic.
talis habitu in maleficiis
retrotrahatur Si occidat
ab alio ex ignorantia ca-
sualiter non propter mortem ad
hoc ut matrimonium per eam impe-
diatur ff. Si vero cum de matrimonio
contrahendo sit prohibitorium
ar. secundum dicit sponsam tamen aput

De coniugio reprobato

Supcrius dictum
est de impedimento
criminis quod consurgit ex
vitio propter voluntatem
hic subiungitur tangens
de impedimento quod consurgit

ex vicio carnis. Aliquando racione
debiti sequentis xxxiij q. ij. hec
ymago et l. d'y et de co infirm
tas infra et contra lex si de
qualitate Respondendum debet
commemoratione homini separari
j. c. ex et ij. ymo possunt
contrahere nisi si nunquam non
debent et invenerit aliqua
causa sana que sibi in lecto
velit j. c. ex quod lex tamen
non sit eis prohibitum contra causam
de inimo prohibito ad li
desponsatam aput Allegam
vero supervenientes dissolvunt
sponsalia de futuro li de
invenire capitulum et j. c. c. ulti
si sponsalia de presenti non di
solvunt contra solum per ingre
ssum religionis solvuntur
ut dictum est li de sponsalibus
sponsalia in et multo
minus possunt dissolvere nisi
consummatum ymo sanguinem de
compelli reddere debitum infirmo
in in hoc casu nulla de
causa inveniatur quin nemo
liceat accepta ex fermen
tacionis dimittere uxorem
j. c. t. i. 2 ij. De eis in eodem
lecto vel domo debent
morari. dicitur ipso non de
ad lectum continue compelli quod
sufficit de lepre ipso sine de
lecto non stando. De quo
non compellitur possunt ad
morandum ut xxxiij q. v. c. ij.
Ipso forte vir de ne lepra
infirmis compellit specialiter
in carnem suum debitum De
si ratione eius remansuro
lepra compelletur sive dica
ymo primo exortandi sunt
et postea cogendi nisi red
dat debitum j. c. t. ibi expresse
mandatum hoc sunt quomodo
sunt cum modo carnes
contingat et j. c. c. ij. in fine
illud non potest referri

ad quandam que sustinerij
pro imperari neque xxxij
hi integras et una sola
cum capitulo dubio fornicacionem
j. c. t. ij. in dicto si ho
contra nonne in sua in debitum
reddat quod si necessitati nec se
voluerit non rogant sive
tamen sanare nolunt si
alias sanare volunt aut non pos
sunt rogetur tunc j. c. t. i. infi
et t. ij. consule nec ipse habet
continencia impellitur

De conjugio servorum
Prima materia

Dictum est de impedimento
quod consurgit ex
vicio carnis seu
parte voluntatis. Hic sequi
tur de impedimento quod
surgit ex vicio originis
scilicet de conjugio servorum Et her
li contrahere possunt inter
se et cum liberis domini
et in vitis matrimonia con
tracta sunt nulla ratione
sunt ipso hoc dissolvenda
debent tamen consueta
servicia non debent neque prius
domino exhiberi j. c. t.
Item si dominus petit servum
suo et uxor debitum red
dere tunc erit obediendum di
stinguere Aut contraxit de
licencia domino vel sciente
domino vel contradicente et
tunc tenetur primo reddere
debitum uxori ac legitime di
ci sunt sciente quando tunc do
minus contradixit prevalere sunt
in intelligitur et contradixit om
quod se scripsit li de of de le sp
inf Aut domino ignorante
vel contradicente tunc
dicit lex si uxori primo reddet
debitum cum pro hoc nullum preju
dicium vel saltem modicum
fiat domino propter moram modici
temporis nisi forte. Dominus

Dominus maritalem personae suae petet
servum suum ¶ Item cum in illis [illegible] dt
et melius quod non potuit se obligare
in praeiudicium prioris obligationis et quia
res transit cum suo onere Primo obedire
domino ar. C. de iure mat. licet nisi tunc
ad adulterium vel nisi dominus maliciose eum
impediret Unde eius malicie non est in-
dulgendum ff. de rei vendi. Imo nimis z. [?] ¶ nisi
habet ar. xxi dignitate ¶ Sed quid si dominus
vellet servum suum vendere alteri qui vellet
ducere ad extraneas et remotas partes forte
in graecia dicunt B. et Innocentius quod talis ven-
ditio prohibenda est cum non debeant separari
ar. C. communia utriusque in possessorum et Lym. de
fraternitate Sed alteri propinquo cogi potest
ad vendendum iure est enim ne quis re sua
male utatur unde de his qui sunt sui
vel al. iur. § ple. et ff. e. Si dominus quidem
dicit Innocentius Si divisorium servi et ancille co-
pulentur quia non debent ita dividi ut
aliquando sibi debitum non possit reddere pro-
dicta ¶ Si vero libera contrahat cum servo
vel liber cum serva sciens conditionem eius
tenet matrimonium nisi pro quem xxix q. ii.
¶ Si quis liber et c. se ¶ Sed si credat liberam
liberam esse cuius contrahit nullum est ma-
trimonium nisi postquam scivit cum servus vel an-
cillam consensit liberum in servum verbo vel facto
scilicet per carnalem copulam xxix q. i. ¶ Si
et c. ult. Error vero est quadruplex scilicet
personae fortunae et qualitatis et dignitatis
dictum est C. de sponsalibus quod error conditionis
Et iste triplex quia aut deterioris conditionis
aut paris aut melioris ¶ Error deterioris
conditionis impedit matrimonium contrahendum
et dirimit post contractum ut si liber contra-
hat cum ancilla ignoranter ut casu praedicto
quod praecedenti ¶ Error paris conditionis non
impedit ut si servus contrahat cum ancilla
et credat eam liberam quia sunt in pari servi-
tute xxix q. vi c. i. et ii et i. Conditionis sim-
ilitudine ut si servus contrahat cum libera
quam credebat suam quia praesumitur quod potius
vellet liberam quam servam ar. C. de iure [illegible] quod potius
velle Pone quod liber contraxit cum ancilla
ignoranter et dominus eam manumittat numquid
est ibi matrimonium vel ignorantia tamen manu-
missionis dicunt B. et Innocentius quod non quia adhuc
cognoscebat eam ex post consensu quia nullus
fuit C. aduell. quod ¶ Si nullus et ff. de iure do-
tium de Pace nisi sciens eam ignoraverit [?] c.
praeposuit et c. ult. ¶ Item si duabus ancillis ta-
men liberum tradidit in uxorem ei quia qui liber
est eo ipso intelligitur ei dedisse libertatem
Innocentius de impr. q. ¶ Si vero alienus [?] ¶ Quid
si liber contraxit ignoranter cum ancilla et
postea audivit eam ancillam et cognovit
eam numquid est matrimonium distinguere secundum B.
et ter. ¶ Aut iste habuit constantem sententiam et
probabili causa et discreta tunc praeiudicat
si carnaliter eam cognoscat si vero [?] expost

scandalit et credidit ut c. c. ii ¶ Aut ex levi
et temeraria causa credit non tamen tunc non praeiudi-
cat ar. i. de sen. ex[com.] inquisitionis et i. e. c.
ult. quia non tenetur credere quibuslibet referenti
ar. xxiiii q. iiii. quod magnum et titulum
praesumptio habendum est C. de eod. ind.
et ult. et ar. i. de rest. spol. in [?] c. r.
¶ Sed quid si ipse movet ei litem coniugalem
et ipsa lite pendente tunc suo iudici non
debeat C. ut lite pendente c. i. et ii. numquid tenetur
reddere debitum hostiensis dicit idem quod in prae-
cedenti idem dicas de quolibet impedimento
vel consanguinitatis vel affinitatis sed
ad exceptionem potest sine iudicio vel praelato
reddere si non habeat causam probabilem
et discretam ¶ Sed si haberet potius sustineat
excommunicationem et eius monitioni C. de ex[?] [?] c.
¶ Item liber contraxit cum ancilla ignoranter
et postea scivit eam esse ancillam et vult
recedere ab ea sed illa non vult cum eo
remanere dicit Io. quod non est matrimonium quod
illa debet compelli cum eo remanere ar. C. de eo
qui dux. in matr. i. Denatis ex libero ventre

Posito coniugio servorum subiciatur ali-
quid circa denatis ex liberis ventre
videndum est ergo qui sunt liberi et
cuius conditionis filius sequatur patris
an matris et quibus casibus nati ex liberis
ventre in servitutem redeant ¶ Liberi dicunt
a libertate libertas est naturalis facultas eius
quod cuique facere libet nisi dominio [?] prohibe-
atur Nam liberi aut nascuntur ut sunt illi
qui nascuntur ex ingenuis aut fiunt ut sunt
illi qui manumissi et unde sumpta habe-
bunt originem et quis possit manumittere dicitur
est C. de his qui non ord. c. Sequitur videre utrum
¶ filii semper sequuntur conditionem ma-
tris sunt nati de legitimo matrimonio
non C. de rei vend. partus C. de similibus
et l. liberi et qui [?] quod debent semper sequi
deteriorem partem xxxii q. iiii. liberi ex pone
deterior est in infirmior quam virilis ff. de sta. ho-
minum [?] et C. de libertate eam [?] ¶ [?] est
regulariter verum quod filii nati ex libero
ventre liberi esse debent ut i. c. c. uno Nec
redigi cum teneatur contra [?] illos in
sua defendere libertate i. c. c. uno in fine
et filius liber est sum tempore conceptus fuit
mater libera et tempore partus fuit serva ancilla
¶ Ancilla vel si medio tempore sit libera el. tempore
conceptus et partus sit ancilla quia tunc
tantum materie partum non debet obesse institui
de ingenuis § ple. In quatuor casibus
nati ex libero ventre in servitutem redeuntur
Primus si sacerdos copulet sibi ingenuam
de quo filii erunt [?] inquinatum
Ser. fecit. x. v. q. [?] cum libera ¶ Secundus
qui transierit arma saracenis si capiunt
servi capientium i. de iudeis et sar. Ita quo-
tidianum ¶ Tertius est qui eisdem vendit
galeas vel naves i. eo. ¶ Quartus si liber pro
pretio permittit se vendi
ad participandum et [?]

Recipit maior xxv an non igno-
rans cognacionem suam iniust' devirg p̄l
ep' ult'. **De cognacione spirituali.**

Dictum est de impedimento provenie-
nte ex defectu originis h' subiu' de impe-
dimento proveniente ex cognacione. Cog-
nacionis h' subiu' s' de cognacione spi-
rituali. Sed quia spiritualis cognacio dignior
est quam carnalis vel legalis ideo primo
de cognacione spirituali videamus. Que
sit et in quibus sacramentis contrahatur
quod sunt eius species et quid de ma-
trimonio paternitatis fraternitatis et compa-
ternitatis spiritualis. Cognacio spiritualis est
propinquitas proveniens ex sacramenti datione
vel eius detencione utpote sacerdos ba-
ptizat puerum vel episcopus confirmat et ta-
lem suscipit et tenet dum baptizatur vel
confirmatur utrique vinctus est eius pater spiritualis
j. c. c. ult' z c ne dum lx vj z xxx q
j omnes. Sed in quibus sacramentis dicitur sive
contrahitur quantum ad matrimonium impediendum
et post contractum dissolvendum in ba-
ptismo et confirmacione j. [illegible] e. dum lx vj.
Preterea cathecismus qui precedit baptismum sacra-
mentum z ianua cognacionem spiritualem
contrahit' et cognacionem impedit' matrimonium
contrahendum j. de cognacione ubi dicitur
quod talis ... vix contrahendo matrimonio in
perpetuum asseveret ideo velle vide' quod asse-
rat. Nam quod vix sit fieri cum dubium
non existit. Sed pulam cognacionem mat-
rimonium postea contractum minime sepa' j c
per cathecismum lx vj. Et de ea racione vero a-
liud sacerdos cognacio spiritualis nequaquam
oritur que matrimonium impediat vel
dissolvat j c quamvis q' ex racione li. vj
et vij ista intellige xxx q j. proveniunt
z de conse' di iiij in cathecismo. Cog-
nacionis spiritualis tres sunt species. Pa-
ternitas que alterum' inter illum qui
suscipit et inter illum quem eum suscipit
sive sit masculus sive femina z bap-
tizantem. Secunda d' fraternitas que
alterum' inter suscipientem et filios suscipi-
entis vel baptizantis. Tercia d' z
compaternitas que alterum' inter patrem car-
nalem pueri et patrem spiritualem. Nam
unus compater semper spiritualis est pater
pueri et alter carnalis. Vij v. Unus fie-
rit compater spiritualis alter carnalis
non fallit regula talis. Hec probatur j c
ne dum lx vj. Et iste species impediunt
matrimonium contrahendum z dirimunt post contractum
vt ibi. Vij v. Dirimunt frater compater atque
atque pater de ystis j d'. Matrimonium co-
ntrahere possunt adinvicem filii et filie
duorum compatrum sive sint geniti ante
compaternitatem sive post excepta illa
persona per quam illa compaternitas est con-
tracta que non potest contrahere cum aliquo suum
filiorum patris spiritualis j c c j z c . Super eo
xxx q iij. Sed per quam ... z j c ne dum
... li vj. Sed pone quod si sit contra sive
... talis ... in matrimonio con-
trahendo ut propter scandalum matrimonium impe-
diat quod alias licitum esset sed non dir-
imit licitam contractam. Nam multa fieri pro-
hibentur facta tamen tenent. Ut dicitur ut ... ad

ad med. z c. de regularibus. Dicit apostolum
vel propter scandalum ... quod alios. Auctor
impedis institutum fuit ... dissolvi
non ... xx vj. di ... z c. de voto ...
voto li. vj. Et quod dicit quod contractum dz dissolvi
j c. Super eo d' quod si ita illud refert. Immo
ad illum casum quod filius pro qua contracta est
compaternitas contrahit. Vel ex persona ... ad ...
intencionem agendam non ... ad thorum vel
impetrandum. Cognacio autem spiritualis non
egreditur cum ... contrahitur que sunt.
Sed est quod cognacionis filia cum mea spiritualis
potest contrahere cum filio filii mei sed non cum
filio meo. Ar xxx q iij c. j. z ego quod filia
filie mee spiritualis et suscipit ea sola ra-
cio quod prohibitum non invenitur matrimonium
inter tales. Sed de spon. in capite. Quid
de filio sacerdotis carnali et filio episcopi ... numquid
potest accipere uxorem illam illam illa
quam pater suus scilicet sacerdos baptizavit vel
episcopus confirmavit. Dic quod non. Immo sit co-
trahendum sunt separandi j c c ult' z c ne
dum li vj. Quia idem est de suscipiente
baptizante et confirmante et de filiis eorum
ut ibi dicitur. Sed numquid filius sacerdotis
potest contrahere cum filia illa quam recepit ad
penitenciam pater. Dic quod non quia illa est filia spiritualis
sacerdotis sicut illa quam baptizavit xxx
q j. omnes quos. Sed non est ita j c quamvis
in fi li vj. Quia non contrahitur tanta affini-
tas in penitencia sicut in baptismo. Quid de
filio illius qui induavit puerum dic
quod non est baptizatus et ideo quemad
vel compater invidans z ideo indicandum est
Ar. j c ne dum li. vj. Inter virum spiritualem
et filium et filiam quam levavit levavit
de sacro fonte. Vel inter matrem z filium
spiritualem matrimonium esse non potest et si
fuerit contracti ... separentur xxx q j de eo
z xxx iij q ij. Sed quibus cum matre z j c ne
dum lj vj et sic tria ... Sed si duxerit
filiam commatris sive sororem sive filie
... non sunt separandi xxx q iij illud.
Compaternitatis due sunt species. Una
directa que scilicet quis levavit illum filium
alicuius in ... de sacro fonte vel quem bap-
tizavit. Una ... ut dictum est. Sed c. si
quid de filio ... contrahet cum illa cum
illa matrimonium esset separandum j c veniens
z c ne dum li vj z xxx q j c x in ... et
quamvis non plures quam unus vir vel una
mulier accedere debeat ad suscipiendum puerum
de baptismo vel confirmacione ut de
conse' di iiij non plures. Si tamen plures acce-
sserint contrahitur spiritualis cognacio inde ma-
trimonium impediens contrahenda et etiam post
contracta dissolvens j c quamvis li vj. Quantum
ad suscipientes et suscepti z parentes susce-
pti j c ne dum li vj. Quia illi duo vel
tres qui simul levaverunt eundem puerum de
sacro fonte possunt inter se contrahere. Non prohibentur
sed maritus et uxor non peccant si ...
puerum levant xxx q iij c ult'. Quid
si quis levavit filium proprium vel bap-
tizavit numquid dz a uxore separari. Dic quod sine
ex ignorancia hoc fecerit ex ... sequencia

Sine cum malicia hec fecerint non sunt
ab invicem separandi nec alter alteri red-
ditum subtrahere debet nisi ad continenci-
am conservandam possunt iudicia quia
si cum ignorancia hec fecerint eos ignoran-
cia excusat Si cum malicia non debet
peccatum commodum reportare ut c. Si vir
xxx q. i Item de eo ut c. ad limina Sed
numquam potest exigere debitum Dicit G. quod ille
qui hec fecit ignoranter potest reddere et
exigere quia non peccavit Item vero facit
similiter potest reddere et exigere quia in hoc
casu non invenimus prohibitum nec prohi-
bemus xxx. q. i. quod si dormierit Dicitur
quod exigere non potest sed reddere tamen cum
maliciose hoc fecerit ex. i. de eo qui cogno-
vit nisi in necessitate filium baptizavit
quia tunc eum excusat ut xxx q. i ad
limina ¶ Alia dicitur indirecta quando primus
coniugum postquam sunt una caro effecti
filium alterius suscipit de sacro fonte
In hoc casu ambo parentes infantis com-
patres efficiuntur etiam alteri coniugum quam
ipse suscipit quia coniuges continue sibi
accedunt et inter istos conpatres impeditur matri-
monium et dirimitur post contractum ut c. mar-
tinus et ne dicitur xxx q. iiii Sciscitatum
ut c. Si quis ex parte et uxor eius non
posset quis habere duas commatres
quis possit habere duas commatres distin-
guitur utrum commaternitas precessit matrimonium
vel sequatur Si precessit matrimonium vel
carnalem copulam licet erat sponsa de pre-
senti potest habere istas duas commatres
in uxores ut quando Titia et Bertha facte sunt
commatres postea Martinus contraxit cum Titia
ea mortua poterit contrahere cum Bertha licet
cognoverit Titiam per compaternitatem con-
tractam dicitur tamen non ante et hoc est verum
quia per unionem carnis subsequentem non tran-
sit commaternitas ad unionem sicut pre-
cedente xxx q. iiii post uxorem ut c. de
spirituali Si vero post matrimonium sequatur
commaternitas distinguitur Aut uxor tua
post quam fuit tecum carnaliter cognita su-
scipit filium alterius illa cuius filium sus-
cipitur efficitur tua commater per sensum uxoris tue Ideo
mortua uxore tua non poteris illam habere
in uxorem Et eandem compaternitatem dicitur
acquiri uxori per maritum ut c. martinus ut xxx
q. iiii Sciscitatus ut c. Si quis vir vel
michi vel cuius [illegible] natum fonte levavit
hec mea commater fieri [illegible] non valet
uxor Aut filium uxoris tue ex alio mortua ux-
ore que de alio viro generatur alia mulier de
sacro fonte levavit vel in confirmacione
tenuit certum est quod illa mulier est commater ux-
oris tue et non tua nec distinguo utrum
cognoveris uxorem tuam vel non quia tibi non fuit
commaternitas acquisita non in casu isto pa-
ternitas non contrahitur sicut accidit sed quando su-
scipit filium alterius xxx q. iiii Si quis unus
ut c. Martinus vii vel ambos compatres
facit actio passio [illegible] Idem est si filium
tuum quem genuisti ex alia uxore ab ea
suscipiatur Non est acquisita compa-

ternitas uxori tue Ideo in casu isto et
impedire potest quis habere duas com-
matres in uxores et quandoque duos compa-
tres in maritos vii q. v. Si qua mea na-
tum non ex me cum [illegible] fonte levavit
hac pro facta mea non [illegible] vetabor
habere Nota ergo breviter pro [illegible] quas impe-
dit et dirimit matrimonium post contra-
ctum nec istas transgreditur cognacio
spiritualis scilicet inter baptizantem et suscipi-
entem et uxorem carnaliter cognitam
ante susceptionem suscipientis si sunt
plures et baptizatum et confirmantem
[illegible] impeditur Item inter baptizatum et
filios baptizantis suscipientis et con-
firmantis Item inter parentes suscepti et
suscipientem vel suscipientes vel bap-
tizantes si non sit sacerdos hec probatur [illegible]
[illegible] c. quinque sunt Item in baptis-
mate vel in confirmatione non potest alium suscipere
[illegible] qui non est baptizatus
vel confirmatus de con. di. iiii In baptismate
Item prohibitum est abbatibus et mona-
chis de baptismo suscipere filios et com-
matres habere xvi q. i. Placuit et de
con. di. iiii non licet ut c. monachi
et idem intelligo de conversis et aliis
religiosis ex. de deposito ex parte et

De cognacione legali rubrica

Premissum est de cognacione
spirituali Sed quia cognacio lega-
lis pro parte participat cum spirituali et pro
parte cum carnali Ideo primo subiungo
de legali quam de carnali Unde videndum
est quid sit, quas sunt eius species, quis
et quando impediat matrimonium contrahendum
et dissolvat post contractum ¶ Cognacio
legalis est quedam proximitas que pro-
venit per adoptionem et adoptio est extranee
persone in filium vel nepotem vel deinceps
assumptio legitima Vel sic Adoptio est legi-
tima [illegible] personem qui filium
non est [illegible] habet vel nepote
[illegible] ¶ Species adoptionis sunt
[illegible] Alia adoptio fit
[illegible] [illegible] et deco [illegible]
[illegible] et transsit in potestatem adop-
tantis ¶ Adoptio simplex que fit [illegible]
[illegible] et deco [illegible] in potestate
[illegible] et non transsit in potestatem [illegible]
et non transsit in potestatem [illegible]
adop li. i [illegible] Si [illegible] de adop
[illegible] [illegible] hodie [illegible] arroga
qui sunt [illegible] esse [illegible]
[illegible] adoptio [illegible] non patris [illegible]
sunt esse ¶ Adoptare potest persona qui
[illegible] adoptare [illegible] de adop [illegible]
[illegible] Item minor [illegible] et op-
tare non potest [illegible]
[illegible] de adop [illegible] Item [illegible]
[illegible] [illegible] de adoptionibus Ado-
ptare potest [illegible] quam [illegible]

Modo sit imitatio naturae cum adop-
tans ita quod filius naturalis
esse possit ff de adop. l. adop-
tio. Oritur autem ex adoptione
triplex cognatio legalis. Prima est
superioris lineae respectu adoptati
filii adoptivi et adoptantem et
cognatio haec semper prohibet matri-
monium etiam post emancipationem
ff de ri. nup. l. cum etiam. Secunda
est inter adoptatum et uxorem adop-
tantis et inter adoptantem et uxorem
adoptati cum similiter non possunt ad-
optantes contrahere non possunt
ff de ri. nup. non adoptivus et
inst. de nup. § i ii et iii. Tertia est inter
adoptatum et filios adoptantis. Haec
dissolvitur per emancipationem vel mor-
tem. Tamen impedit matrimonium du-
rante adoptione. xxx q. iii. ita
diligere. Hoc sunt vera ff. Immo et
licet in filios arrogato qui transit
in potestatem adoptantis quia ad-
optivus licite contrahit ad invicem
quia prohibitio non invenitur. Item
adoptivus licite contrahit cum filiis
illius arrogatis qui non sunt in
eius potestate. Et dicit idem inter ad-
optatos et arrogatos si quod non
per copulam filiae adoptionis ad-
optatus quia licet non transeat
in potestatem adoptantis acquirit
tamen quaedam iura quae dissolvuntur
per emancipationem ut de adop. l. per
h. Sed non et si vir. Item de [illegible]
dicendum quae indistincte loquitur
de adoptione non distinguendo
inter arrogatum et adoptatum. Quid
si adoptivus durante adoptione
contraxit cum filia naturali. Dicit quidem
quod non dissolvetur matrimonium
tamen istud impedimentum sit tale
h. dicit quod non est ita quia hodie
non possumus contrahere cum cognata
nostra mortuo viro cuius potestate
tale est h.

De consanguinitate
et affinitate. Rubrica

Visum est de cognatione spi-
rituali et legali. Nunc videndum est
de cognatione carnali scilicet
de consanguinitate et affini-
tate. Sed quia affinitas quandoque
supervenit post matrimonium contractum
ideo ut ostendatur quid iuris sit.

De eo qui cognovit consanguineam
uxoris suae

In illo casu subiunxit. Et ita de eo qui
cognovit consanguineam uxoris suae. Sed
ut sciatur quid sit faciendum cum aliquis co-
gnovit consanguineam uxoris suae an-
tequam cum uxore contraheret aut post
matrimonium contractum. Si ante matri-
monium cognovit consanguineam uxoris
distinguere oportet quia aut potest probari aut non.
Si potest probari licite per testes dirimitur
ad minus ex quo matrimonium est contractum
quia primus aut inter sufficit ut dictum
est. Et de spon. c. xii si supervenit. Nam
si posset probari licite debent ad invicem
separari. Ut de illo et collatio. Si vero
probari non potest distinguendum aut in quo
in foro contentioso contendatur aut
in foro animae. Si in foro contentioso
tunc licet etiam matrimonium publice con-
tractum approbatur et ipsum compelle ad
remanendum cum ea. Ut de illo quia
etiam non iudicat de occultis. De consangui-
nitate xxxii di. erubescant. Sed utrique con-
fitea carnalem copulam matrimonium
precessisse et quia propter veritatem haec
dicat quia in illo fuit inter se con-
tinue colluderunt et ad confessionem in-
cestus facile resiliet si credere vult
haec admittere ecclesiae matrimonium separando
nec removeri veritatem est. ergo valida
nisi accedant rationabiles praesumptiones
quae possit contractum matrimonium tene-
tur. Ut sup. eo. Sed si esset fama
publica et ambo confitentur bonae
famae et confessioni stare xxx q. v.
vel. Sed duo quia aliud est fama et
aliud tempore. Si in foro animae debet
sub abstinentia perpetua abnegare. Ut ve-
niens ii. Et si uxor sciat illud im-
pedimentum simul inducat ad continen-
tiam abstinendam. Ut sic. Et si
vero uxor ignorabit et vir potest de-
bitum reddere compelleat sustineat excommunicationem
potius quam reverendum compleat sustineat
excommunicationem contra conscientiam ut in
tota. Idem in ex. mas. c. et d. de [illegible]
spon. licet idem dicendum est si contraxerit
cum prima defuncta et post cognovit
consanguineam sponsae quam sponsaverat
quia affinitas supervenientes solvit
sponsalia de futuro ut venientes. Ut c.
solutis. Et c. pro. c. ii. poterit autem regi-
ante dicere impedimentum. Soror nostra
frater tibi non displiceat non possum
te cognoscere nec debitum reddere quia
habes inter te affinitatem sed spiritualem
de dicere vir quia illud possumus

Quod sine peccato possimus XXII
q. ii faciat homo et sic vivat
sicut frater et soror ar. di. [illegible]
consulacionem vel se transferat
apter alligans alligas. Si glo-
ssa sit vivat nolunt consentire
Si autem post matrimonium contractum
cognovit consanguineam uxoris
vel affinitatem superveniente
non tamen matrimonium separat ut ibi
nec sponsalia de futuro cum car-
nali copula subsecuta ut extra
de eo qui cognovit vel. Item nec sponsalia
de presenti sed carnalis copula non
fuit subsecuta posset per affinitatem
aliquam supervenientem separari ut dicte
decretales. Sed prima persona petere de-
bitum peccans sed tamen exactum reddere te-
netur et ad hoc potest compelli ut c. e. t. c.
et ultima et adde quod dicit G.
de qua eum qui. Sed magister de Gorr. non
peccatum non committit si petat debi-
tum quamdiu stricte ipsum ad sanguinem
non abstinet. De c. i. et libro. Item
quod incestuosus mortua uxore
matrimonium contrahere non debet ut c.
XXXII q. ii. Si quis viduam
cum sic contraxerit tenetur sed non debet
reddere debitum nisi abel fuit requisitus
se transmisse et abella quia cap.
humeris cum eo fuit dispensatum
dicit enim immo hic dispensatio necessaria
est ubicumque aliquid fit contra ius
sive sint clerici sive laici dispensa-
tum in membris qui alii sine peccato contrahere
non possent XXXIII in prima in adolescentia

De consanguinitate et affinitate

Dictum est supra de cognatione
spirituali et legali nunc subiungitur
de carnali que consistit in con-
sanguinitate et affinitate. Ubi vi-
dendum est quid sit consanguinitas et unde
dicitur. Quid sit linea consanguinitatis
et quod sunt linee. Quid sit gradus
et qualiter gradus computantur et se-
cundum in arbore patebit et usque ad
quem gradum matrimonium prohibeatur. De
consanguinitate est attinencia diversarum personarum
ad aliam proveniens ex eo quod una illarum
descendit ab altera vel ambe ex eodem.
Vel consanguinitas est vinculum personarum
ab eodem stipite descendentium carnali
propagatione contractum. Stipite loco
illum voca a quo oritur cognatio extra
xevie. Sicut Adam fuit stipes Caym
et Abel et filiorum qui ab eis processerunt.

Dicitur consanguinitas
quasi communis sanguinitas quia consanguinei ha-
bentes sunt de uno sanguine procedentes.
Linea est ordinata collectio personarum
consanguinitate coniunctarum diversos gradus
continens ab eadem stirpe descenden-
cium. Ab eodem stipite unitate ducens stipitis
sequens. Vel ordinata collectio personarum
de una parte unde sunt persone inequaliter ita
consanguinitate coniunctarum. Ideo dicitur
quod omnes persone unius linee sunt con-
sanguinee inter se. Divisio graduum autem
ideo dicitur quia ex quo consanguinitas procedat
ex stipite communiter sunt tres
scilicet ascendentium, descendentium, transversalium
sive collateralium. Prima est ascendentium a qua
originem traxit homo sicut pater et ma-
ter avus et avia proavus et proavia ab-
avus et abavia. Secunda est descen-
dentium qui duxerunt originem ab aliquo
sicut filius et filia, nepos et neptis
pronepos proneptis abnepos abneptis.
Tercia est transcendentium seu collateralium
vel equalium venientium a quibus non duxit
originem nec ipsi a nobis ut frater et soror
filii duorum fratrum qui dicuntur fratres
patrueles vel filii duarum sororum qui
dicuntur fratres consobrini eorum filii
et eorum nepotes hii probantur XXXV q. v.
c. ult. Sed due linee descendentium
ab una persona [illegible] faciunt lineam transversalem ut
frater et quilibet ut pote filii duorum
fratrum attinet sibi linea transversali et
qualibet eorum descendit recta linea
a stipite eorum cum sunt ambo stipes as-
cendentibus originem et sic ex omnibus de-
scendentibus. Gradus est quedam habitudo
sive distancia personarum ad invicem
facta collatione vel comparacione qua
cognoscitur quota generationis distancia
due persone differunt inter se. Sicut
enim gradus ad similitudinem scalarum
locorum vel proclivium quos ingredimur
ut de proximis et remociora transea-
mus ita de gradibus in consanguinitate qui ordinatur.
Premissis istis ad declaracionem graduum
accedamus qualiter inveniantur. Sed quia
hec materia melius patet in arbore
est quod sunt inventa. Secundo quomodo qua-
liter constituatur. Tercio legaliter regula-
rum canonice quam legalis et
qualiter linee secundum leges et canones
inveniantur. Quarto de quibusdam dubi-
tacionibus subiungitur ut sic quaternario
numero concludetur. Arbor ideo fuit
inventa et depicta quia veritas
magis occultata fidem qua parentes
cummunitas inserunt mihi de gradibus agnacionis
et cognacionis et vocabulis. Secundo ut tar-
dant animum dimissa parientes enim que
sunt oculis subiecta fidelibus et que

Ipse sibi tradit spectator cuius ar
boris pictura est ante causam xxxv q
v ad sedem area fi

Arbor est ista sic componenda quia in
medio arboris est ponenda quedam ce
llula que debet esse que est tenetur xxxv
q v Ad sedem. Hec cellula debet esse
vacua quia ibi est quoddam caput
sive nomen quo tenetur divisionem ipse
tenetur respectu divisa est hec no
mina et sic uno nomine non potuit de
signari hec omnia nomina que resp
divisorum ipse tenetur signat nomina
cellula poni posset Sed gratia exempli
Ponitur Joachim Nota quod omnes persone
que sunt in linea ascendente habent
fratrem et sororem a dextris et a sini
stris videlicet quod pater habet fratrem patruum et
sororem amitam mater habet fratrem avun
culum et sororem materteram et sic de
aliis superioribus Et omnes persone que
sunt in arbore attinent Joachim su
periori Sed non omnes sunt consan
guinei inter se nisi illi qui sunt in
dextra arbore in dextra parte arboris
non attinent illis qui sunt in sinistra
quia est linea alterius parte et cognatio
consanguinitas Joachim a parte patris
et ex alia parte matris est et a
capite in duabus lineis collate
ralibus Joachim in qualibet et frater Joach
im et eius successio et soror Jo
achim et eius successio Item omnia
nomina posita in ascendenti vel de
scendenti linea dicuntur respective ad
Joachim et similiter in transversalibus
omnia capita transversalium linearum
dicuntur respectu Joachim Successio
vero respectu capitum Excepto quod
in duabus lineis ex utraque parte v
q in sinistra parte patruus dicitur
Joachim et inde sequitur frater pa
truelis qui dicitur respectu Joachim et
debet dici iuxta predictam regulam
respectu patrui Joachim filius patrui pa
truelis qui est filius patrui magni
et dicitur respectu Joachim Item
in lineis in dextra parte parte avunculi
consobrinus Amitini magis et
post sobrinus qui dicuntur respectu Jo
achim Describimus hoc modo arbo
rem ponendo Primo in linea ascen
dentem quatuor cellulas continua
Quarum prima pater et mater
est et sunt ascendentes ut dictum

est de e que linea Notandum quod ponitur vel
non ponitur in arbore tota consangui
nitatis tamen Nam tenetur est quar
tum gradum filius amite et amita patris et amita
et amita matris viii et anno et xxx sex
aucto et licet hodie tot gradus sunt
distincti non durat consanguinitas
ultra hos gradus quia civilis ratio
non per iura naturalia tollere nisi de sub
agnatione nec obstat xxxv q v
ad sedem circa fi ubi dicitur quod ultra
hos gradus non est consanguinitas
intellige quantum ad matrimonium im
pediendum tamen si quis inquirere
stratum cognoscit consanguineum
suum non committit incestum quia po
tius a constitutione legum quod antiqui
sicut quis committit incestum quod est
enim ad matrimonium sunt arctati gradus
non quantum ad successionem quia ultra
decimum gradum legalem fit successio
v q v ad sedem tamen lege matris
quam lege patris et de legitima hereditate insti
consanguinitatis ubi posita cessare
non enim succedunt nisi de propagine
cognationis debetur xxxv q v in c i
Item Nota quod annus et avia non sunt
vir et uxor sicut pater et mater quia
sufficit quod pater et mater essent frater et
soror ut dicitur Gregorius ante et avia utriusque
linee fuisse puta annus genuit patrem
ex una et alia genuit matrem ex alia
et sic de aliis ascendentibus et quod suffi
cit medietas arboris in dextra trade
da ut stat in modum vexilli Et
alia medietas sunt apposita ad de
cem vel ut dicunt nomina consangui
nitatis ex utraque parte Nota quatuor
regulas Prima est quod persona addita
persone precedentis perficit gradum
iudicat et hec regula est tamen locum habet
in linea ascendenti et descendenti
Secunda quotiens sunt persone de eadem
parte a communi stipite media una inter tot
sunt gradus ut quot sunt quatuor
persone dicitur tertium esse gradum inter ex
traneos Si sunt quinque dicitur quintum et
gradum inter extraneos ut semper una
persona subducatur quia tertia non com
putatur xxx v q v c i et hec regula ha
bet locum inter personas quando una
descendit ab alia ut in linea ascendenti
et descendenti Tertia regula est quod si persone
de quibus queritur non descendit una

ab altera parte collateraliter descendunt
a communi stipite et sunt in linea ascen-
denti equali quoto gradu quilibet
istorum distat a communi stipite toto gra-
du distant inter se xxxv q. v c. i et ult.
Quarta est talis si persone de quibus
queritur non descenderunt una ab al-
tera sed collateraliter a communi stipite proce-
dunt et sunt in linea inequali quo-
to gradu distat persona remotior
ab isto trunco toto gradu quelibet ista-
rum distat inter se ut semper computa-
tio fiat ab illo qui magis est remotus
a dicto trunco quoto gradu quis di-
stat a stipite et a quolibet aliorum per
alteram lineam descendente ut di-
cto c. ult. Nunc assignemus com-
putatione graduum tam canonicam
quam legalem. Nam in linea ascen-
denti et descendenti invenimus gradus
tam canonicos quam legales iuxta
hanc regulam continet et quelibet
persona addita superior vel inferior
gradum facit. Est truncus et pater in
linea descendenti et filius distat
primo gradu a trunco Similiter ne-
potes ab avus quarto. Et notandum quod
gradus legales designantur in quibus-
cunque in inferiori parte equalibus cellulis
communiter sicut ad legalem in linea
transversali aliter computatur secundum
hanc regulam quot persone numeran-
tur hinc inde a communi parte vel stipite de-
scendentes preter ipsum stipitem toto
gradu distant ultime persone de
quarum distantia queritur ut ff. e. l. per
personam de qua queritur distat a communi parte
per gradus minor et altera per duos tamen
ille persone a communi parte sunt iij ergo
remotiori tamen parte remanente iij
persone toto gradu distant inter se et
sic et sic non duplicantur transversales
secundum leges sed secundum canones dupli-
cantur ut infra di. Ratio est quia
hereditates nequeunt deferri nisi de
una persona in aliam ideo circumscri-
bantur impatoria in successione per
singulos personas gradus quod in re
impari sint duobus non valeret fieri
personis ideo sacri canones duas
in uno gradu constituerunt personas
xxxv q. v ad sedem etc. propterea
canonica computatio distant in linea
transversali fratres per istam regulam
quarto gradu quo distat ab eo qui
superior est distat a quolibet de-
scendenti ab eo per aliam lineam ipsius

Equalitatis paca primo personarum
gradus apponitur se quod dicta et c. ult.
Incipiamus ergo secundum predicationem nostri
predictam regulam a superiori te-
nula quod Abraam qui distat a trunco
iiii gradu ergo patruus qui descen-
dit ab eo per aliam lineam Similiter
quarto gradu patrui filius et
sic protopatruus et Ysaac sunt
duo fratres ergo sunt in primo
gradu xxxv q. v ad sedem et c.
ult. Ergo omnis filii eorum distant
secundo gradu a patruo per istos et truncum
unius Similiter nepos patrui distat
quinto gradu a trunco proceda filius
patrui et omnis sunt duo nepo-
tes ergo in secundo gradu duorum
sunt fratrum filii qui fratres sunt
in primo gradu ergo ipse distat a
filio patrui et pater sunt duo pro-
nepotes ergo sunt in tercio gradu quia
sunt filii duorum nepotum qui sunt
in secundo ergo trunco distat quarto
Similiter pronepos patrui est in quarto
cum trunco et in linea equalitatis
que continet omnes personas equaliter
cum eo descendentes per illam pronepos
patrui et truncus sunt abnepotes
Abraam ergo sunt in tercio gradu
Item alterius de Abraam ipse distat
a trunco tercio et filius eius secundo simi-
liter distat et ergo patruus magnus
qui descendit ab eo per aliam lineam
Similiter distat tercio superior secundum
tercio et filius eius secundo in tercio et in
linea et in linea equali deinde secun-
dum personarum additur gradus et
in probando illa ipse procedit ut puta
per Ysaac xxxv q. v ad sedem et c.
ult. Istam gradus computandi sunt
persone per distinguendi patris nominibus vel cor-
relativis nominando personas
in arbore computatione a stipite et a
parentibus vel germanis secundum Isidorum et Ra-
ymundum de test. Decretales et c. lig. Pone
quod aliquem persone attinet tibi ex u-
na parte in secundo vel tercio gradu ex alia
in quarto numquam poterit contrahere
Quidam dicunt quod sic quia semper standum
est remotiori persone in consequente
ut e. c. ult. quia sicut olim dicunt
consanguinitatis tunc distantia inter personas gradu
extimatur xxxv q. v ad sedem et c. hodie
tamen in quarto saltem quo ad
prohibitionem copule coniugalis et non
ad consanguinitatis ex sui natura

Si non est impedimentum matrimonii
sed sola causa impedit xxx q v
cum igitur Item si a si alicui ex
traxerit inquietos guldenis quod ad
hunc eam prohibitum postea cassa
statuit quinquaginta guldenis licite po
ssit contrahere matrimonium ut l c id
dicit. uniuscuiusque tenetur unum dic quod id
apud consilium ad tractus ad primum
inquisitum hec ibi dicta ergo est
autem Quod si sicut post constitucionem
publicacionem simul steterunt et
ipse contraxerunt matrimonium ratum
Respondeo et armig Vlt finis

h' nullus e defectus propter
Sz habundancia papiri

Ratifficasse v(e)l d(e) q(uo)ng(ue) ... sponsi
... de despon(sati)o(n)e impub(er)um Si infantes
... dicit ut v(e)l de eo qui dux in
mat(rimonium) ad notitiam Si vis poteris
constituere arborem in manum singu-
los digitos tamq(uam) distinctos p(er) qua-
tuor articulos duorum collateralium
et superiorem p(ar)tem medij digiti
habeas p(ro) stipite sive commu(n)i p(ar)ent(e)
et p(ro)cede p(er) regulam p(re)dictam v(e)l
c(on)tra canonicam Et nota q(uod) qui eq(ua)li-
ter descendunt ut duo fratres v(e)l filij
duorum fratrum dicunt(ur) esse in gra-
du eq(ua)li q(ui) inequaliter descendunt ut
avunculus et nepos distant gradu.
Sequitur videre de quibusdam dubita-
tionibus et sciendum e(st) q(uod) non vero
h(ec) argumentatio p(at)er et ... sunt ...
consanguinei et ... actiperet vxorem
filiam ... ego ... filiam p(at)ruum
patruus et tenetur sunt consangui(nei)
patrui ... duce filiam tenei quia
sunt in quarto gradu non tu tenetur
... duce filiam patrui quia est
sibi in quarto gradu Sed ...
est quia filius tenetur ... sit in linea
... carnali Item licet patruus
et eius p(ro)nepos in eodem gradu
attingeat tenetur tamen eum consan-
guinitas est inter tenetur et patruum
quam inter tenetur et p(ro)nepotem pa-
trui ... Item quero quare
... cum duo distant quarto gra-
du et non distat a filio suo ...
... cum persona addita ...
... copulam addicitur gradus
Ad hoc dicitur q(uod) ... rem ...
debent distare quarto ... alium
... debent distare ... est q(uia)
est ideo ... repugnanciam electa
sunt ... media via s(cilicet) ut
distaret Item cum patruus et pa-
truus sunt in eodem gradu ...
q(uod) quoto gradu patruus distat
alicui eodem gradu debeat distare
patruus et e contrario ... q(uod) illi dicunt
esse in eodem gradu respectu commu-
nis ... descendunt
... non respectu ... eius
respectu uno gradu plus distat
patruus quam patruus Item queritur
quam ... affinitas vel con-
sanguinitas in linea ...

Vel descendenti dicunt quidem q(uod) non
excedunt quartum gradum ... sed ...
... dicunt et melius q(uod) in infinitum ...
... decretum ... impie ... xxxv
q(uestione) ii ... et duobus capitulis se-
quentibus ... arbor etc.

De affinitate et eius arbore in speciali

Sequitur videre de secunda parte
... s(cilicet) de affinitate ubi
videndum quid sit affini-
tas et ... de arbore Affinitas
est proximitas personarum ex carnali
commixtione proveniens omni carens
parentela Ex carnali commixtione ideo
dicitur quia contingit tam per licitum quam
per fornicarium coitum xxxv q(uestione) iii nec
eam ... deco qui ... sanct ...
distinctionem ... arbor affini-
tatis componitur sic nam in medio arboris
ponitur quedam linea continens quatuor
cellulas in quibus sunt quatuor
gradus singulis ... personarum
et ideo ponitur in medio ut ostendatur
gradus affinitatis ... ex
... Item ... latere istius linee
ponitur una linea consanguinitatis
continens sic quatuor cellulas quas
sic duplici ... prima ... ut ...
q(uod) ... affinitatis ... consan-
guinitate Secunda ut ostendatur gradus
affinitatis esse computandos ex parte
consanguinitatis ... et non ...
copulationis Item tam per mares
quam per feminas contrahitur affinitas ...
ex una parte describitur linea continens ...
cum sua successione usque ad ...
tem et ex altera parte linea continens
... cum sua successione usque ad
quartum gradum ... linea ...
... ponitur alia linea continens sunt
quatuor cellulas in quarum prima ...
vxor fratris In quarta uxor
In secunda vxor filij ...
... vxor nepotis fratris In ...
vxor nepotis fratris et sic appellatur
... vxores omnium appellantur relicte
ad designandum q(uod) istam copula-
debeat continui hoc genus affini-
tatis Item ... linea ...
alia linea continens quatuor cellu-
las in quarum prima ponitur vir so-
... In secunda vir filie sororis ...
... vir p(ro)nepotis sororis ...
lineam ... quibus continens ...
cellulas descendentes quod ...

Non extendi[tur] usque quartum gra
dum consanguinitatis vel affini
tatis ut e. non de. q. prohibitio Item
postmodum parte ponitur vna cinctu
la ad eandem materiam huius arboris
Nota quatuor regulas Prima est
est quod omnes consanguinei viri
vel per carnalem copulam efficiuntur
affines vxori et econtra omnes consa
guinei vxoris efficiuntur affines viri quod
et in eisdem gradibus affinitatis
in quibus gradibus consanguinitatis
attinet alteri Unde ego et frater
vxoris mee in primo illo gradu
cuius filius vero eius sicut eius in
secundo gradu cuius autem nepos
vero tercio et sic de aliis xxxv q.
v porro Secunda inter cognatos viri
et cognatos vxoris nulla prorsus
affinitas est contracta propter quam
matrimonium debeat impediri ymmo
possunt pater et filius matrem et filiam vel
duo fratres duas sorores ut e. quod sup
hiis Secunda est quoto gradu
consanguinitatis distat quis a
consanguineo suo vel vxore primo
xxxv q. iii de propinquis et e. c. 2
ut e. c. 1 Tercia est quod persona addita
persone per carnalem copulam mutat
genus consanguinitatis in genus
affinitatis xxxv q. iii quod habent
autem et e. c. Quarta est
persona addita persone per carnis
propagacionem mutat gradum et non
genus xxxv q. v porro hec due
regule vltime vt uno simul glosa
est [illegible] mutat impropria genus et quantum
gradum Si vis habere primum genus
affinitatis iuxta regulas predictas
adde per carnis copulam alicui
de tua consanguinitate aliquam personam
et illa persona affinis erit omnibus
consanguineis tuis in primo genere
affinitatis et si vis habere prohibi
cionem Unde mortuus frater meo adde
illi alium virum ille erit michi in primo
genere affinitatis et ille tamen antiquo
quod vxorem non poterat mortua illa
accipere aliquam de consanguinitate pro
ole mariti usque ad quartum gra
dum et si vis habere contrahere ut e. non
de. Tercium sic habebis adde personam
per carnis copulam secundo gradu
genere v. q. tercius fuit maritus

Relicte fratris tui mortua illa reli
cta maritus eius qui erat tibi in secundo genere
affinitatis accipit aliam illa est in
tercio genere et illa olim mortuo viro
suo non poterat copulari alicui de co
sanguinitate tua cum illa esset tibi et
consanguineis suis tibi in tercio genere usque
ad gradum xxx v q. iii porro Sin
gencium tamen contrahere ex vna parte 2m
et tercium genus ex dnabus vt in [illegible]
duorum fratrum qui sunt in primo extra
quod parte De sobole suscepta ex secundis
nupciis nata est non poterat olim co
pulari alicui de consanguinitate prioris
mariti propter publice honestatis iu
sticiam que sublata est hodie sim
pliciter vel e. non de. Sed nunc publi
ce iusticia est sublata in primo genere
2 magis vt xxx v q. iii porro Dic quod
ibi publice honestatis iusticia sed
incipit vel cadit inter casus cum ho
vt in predictis duorum fratrum simi
consobrinorum 3us sublato tollitur 2
aliud propter illud c. 1 e. non de. quia concor
dium ex vna radice nascitur constitu
est vt vna lege tollatur e. de impu
b. vlt. in fine Sed in sponsa defuncto vel
defuncti adhuc remanet e. de spons.
ad aures 2c de sponsalibus li. vi. dic
itur ibi quod honestas quia innatens
non quod liceat sed quod honestum
sit considerari Item ff de ritu nup
Item Consanguinitas sed et affini
tas precedens matrimonium impedit
contrahendum et dirimit iam con
tractum usque ad quartum gradum in
clusive nec valet consuetudo in
contrarium quia diuinitas tempus
prescriptum non minuit sed augmentat ut e.
non de. De affinitate dicitur vt e.
de sponsalibus c. xii si superuenit 2 e. de eo
qui cognouit consanguineam sponse sue Sed numquid
extra ordinaria pollucio inducit affi
nitatem dicit Innocencius quod non nisi matri
monium consummat xxxv q. iii ex or
dinacione nisi ex effectu fiat maritali
vt ibi et e. de eo qui cognouit consangui
nitati 2 e. de sponsalibus [illegible] Nota
enim non contrahitur affinitas necesse
est sanguinis vtriusque fieri conmixtionem
de xxxv q. ix sanitatis Sed si infra
semine emittat et vir non emittat
non contrahitur affinitas ut e. ad hoc Item
De frigido qui palpando vel mulierem
osculando ad seminis effusionem vel

Vel cognito et tamen non est ibi matri
monium vel commixtio seminis et ideo
nec affinitatis / et ideo si vir in
trat claustrum mulieris et ipse non e
mittit licet ipsa emittat tamen nulla
est affinitas contracta ut dictum est
Et de hoc quere quod pone Sed si vir
seminavit in membro mulieris dubitatur
et non mulier dubitatur per tamen sponsalia
ratificarentur ar xxxv q iii de ordinat
Nota quod aliqui fingunt quandam ymagi
nem mulieris super cellulam sororis tenen
tem in manum lineam protensam usque ad
uxorem fratris quasi quasi dicat soror
venite ad me omnes qui estis in ista
linea qui michi estis affines in primo
genere affinitatis Eodem modo depingit
pictor arboris arboris huius aliam yma
ginem super cellulam fratris tenentem in
manum quandam lineam protensam ad
lineam viri sororis quasi dicat frater ve
nite ad me omnes qui estis in linea
illa qui michi estis affines in se
cundo genere affinitatis Item designant
due linee ponuntur replexe quarum
una oritur in cellula sororis fratris et
terminatur in cellulam sororis et alia
oritur in cellula fratris et terminatur in cellu
lam viri sororis et hoc tamen est septi
mum genus affinitatis Rubrica de fri
gidis et maleficiatis

Visum est de affinitate que
contrahitur per coitum Sed quia
frigidi coire non possunt ideo
subiciet hic de frigidis et malefi
catis et impotentia coeundi Unde
de istis per ordinem est videndum Et qui
licet impedit matrimonium contrahendum
et dirimit per quantum Nam frigidus
naturaliter contrahere non potest xxxiii q i c
quod autem c laudabilem nisi ambo
vellent insimul habitare ut vir cum
et si non ut uxorem sed ut habeat
in sororem i e laudabilem ut quod si
ambo Sed qualiter et quando ob causam
frigiditatis divortium fieri possit
distinguere si hoc Si divortium petit
celebrari ob impotentiam coeundi
et masculinam impotentiam allegatur naturalis
puta frigiditas Item masculus per quatuor
ad mulierem fieri possit ad feminam Item
aut masculus vel maior xiiii annis ad
divortium procedat et uxor petat
ante unum mensem aut tempus aut
omni per quando debent simul morari

quod tempore elapso si petitur in
dicium ecclesie per probabilem virum impo
tentem divortium celebrabitur et
mulier nubet iudicio Et viduam
ducit ne aliquam ducat Si autem
duxerit subaudi et cognoverit tem
poris habebitur et impetrata conce
dia erit dispensanda etiam inhi
bitio contradicente si sint consilia fraude
de ff de adulteriis Si uxor quod iudex
Si vero non sint consilia per eum
repelle probatum adulterium c xxxi
q i de hoc dicto et q vi inrichil Ita
dicit quod si non potest cum nimia
postea possent restituari i e
laudabilem et c fraternitatis quod non
nam si tamen est ante vero iudicium
ecclesie per probatum impotentem divo
rtium celebratur et mulier nubet
iudicio Sed vir interim ne aliquam
ducat Si autem duxerit subaudi et
cognoverit tempus prima habebit et prior
coniugia erit repetenda etiam inhibi
tione contradicente si sint consilia fraude
de ff de adulteriis Si vero iudex Si
vero non sint consilia per eum repelle
probatum adulterium c xxxi q i de hoc dicto
et q vi nichil ibi Et dicit quod hec in
observatione qui minima postea debeant
restitutum i e Masculus in ratibus
non habet frigidum nec possit coire
secum aliquam mulierem nec movet
ad voluntatem coeundi Nam si
perfecte non esse naturaliter frigidum
sed per humanum alterum frigidum est
divinis permanere Et si non per
tempus est et utrumque constat post
tempus poterat separari Mulier
autem intrabit quod numquam vidit istius
mariti nec virginem erigi et omnem
diligentiam adhibuit ut eum
carnaliter cognoscerent in tanto tempore elapso
possunt in medio statim
habere viri aliquando et quibus
vero qui iudicabunt si vir per
annum coniuges invenerunt et di
vortium celebrabunt Sic intelligo i
e c i Sic laudabilem quod Si autem
et melius via inspiciendi est
Sed numquam sufficiat ita etiam
secundum annum vel bene se inquisitione
non sufficit in curia sollempniter
peritissima causa non est astrictus
mulier vicinarum c xx di

Ri ut laudabilem q. vlt Sed
si alit' neget ut s. sequit Sed
quid si maritus proteret ad mortem
et mulier se asserit absque cog-
nitam dic standum esse iur. mulieris
quia vix inveniret aliqua que h
pposset nisi verum esset cum sciret sibi
pindiciu generari et maxime quia
tales consueverunt colaphizari
stimulis sathane Sed d'co qui cogn
ssau vir s. Jordane et sic credendu
est mli hic matrimonio consistere
Et de clandt' despon c. j hec est vera
nisi vir ipsam conuincat perfectum
corpore ut ind' se d' Si vero maritus
asserat se cognouisse vxorem mlie
cont' dicente et divorciu petente
standum est illo viri quia est
caput mulieris Et despon impub'
continebat xxxiij q. j Si quis
accepit nisi mulier ipm conuincat
de priuacione perfectionis corporis xxvij
q. j nec aliqua z Et de pba proffessisti
z c causam ergo si mulier est co-
rrupta credatur viro nisi mulier quia
statur d' nec corrupta per se
signum ostendit cum vl' sit et z in
hec intellige fec. j q. j illa aut z
q' dicit tac' tamdiu tacuit sed
audi z maxime quia idem est
ac si ab inicio reclamasset ergo
matrimoniu contractu est Sed quia
tam diu tacuit est maior presumpcio
contra ipam d' tum sed q' sustinea
molestia que nimis tacuit propterea
tacens dr. j c. laudabile hinc ergo
si pmerituram facit quia nam vlt con-
sule vl' p mulierem d' hec cum e
extandem p quem stabit mcam tam
ydoneam recusandam ut coniter
Ar S. ut lite vl' q° quam q. vlt z
j c. xxx. c. j n. z in Nota sm primo
Quod ea argumenta sunt ad pba
cionem frigiditatis s. aspectus cor
poris iuramenta septime manus pro
quorum et triennium Sed diffactus
Iudex pendebit vtru solum verum vel
duo vel omnia tria argumenta fiant
ac pstand et quia oculus sepe falli
tur et manus xx. vij. q. t Nec aliqua
et in finali separationis matrimonij peri
culum anime vitetur Ideo melius
est q' habundantur probaciones quia
deficiant cum certa maida contin-
git agendum z iij di. q. mestitudine
z Et de cle. vlt' periculum li. vj tu si
alterius admittetur vitium valde
sona at xxxij q. j de hijs requisisti

z Et pnda proffessisti ze cum Si
aut vir dicit se impotentem ad coitum
vl' quod alias mulieres cognoscit
tunc p'z q' maleficium allegat z ideo
p continuum triennium debent simul manere
ad preceptum medicis j c. laudabilem
impri. z c. vlt Sz distinguendum est
vtrum sit ex parte maleficium vel perpetuum
Si sit temporale non dirimit matrimonium iam
contractum Ar. j c. fraternitatis p nos
tu Si vero est perpetuum dirimit xxxiij
q. j Si per sortiarias et d' perpetuum cum
maleficiator illud desistere posset sed
ad hoc q' dirimat matrimonium necesse
est q' precesserit matrimonium Si aut
sequatur nunq' dirimit sicut nec alia
impedimenta sequentia xxxij q. vij hij
qui sam. z Et de eo qui cogn. consang.
vxoris sue z c. tue z p't quis esse
maleficiatus cum vna et non cum
alia vn non separat' sm matrimonium
ut sunt restitua' xxx iij q. j Si per
sortiarias Secus de frigido naturali
nec hec contradicit quia licet ipse dicat
se habere potenciam cognoscendi
aliam non creditur sibi nec vm orgt
b' p z h' dicunt q' debent ma-
trimonium propter maleficium perpetuum separari
et dicit host' q' opinio illa est omnino
adbitrada tam q' dura et nimis one-
rosa quia prestat materia homicidijs
et adulterijs si homo stat cum mlie
et cum cognoscere non possit cum
potens esset et ydoneus aliis mlie
nec semper solum p't pellum q' forte
q' maleficium mortuus e vl' q' potuit
est maleficium vl' quia non p't vel
noscit delere et proba' inhabilitatis
tam male sunt q' dne tac principales
propter quas contrahi' matrimonium ibi deficiunt sz
vitatio fornicationis et susceptio prolis
Item nota q' impotencia coeundi quandoque
provenit ex defectu etatis et tunc non sz
matrimonium j c. q' sede z Et despon impubs
et tamen debent modo esse separati
z Et quod provenit ad etate ut veniunt ad
matrimonium consentire Et despon impubs
illis z de. vt ubi si vlt stz provenit quandoque
ex defectu genitalium amborum tunc sem-
per sunt impediti ad debitum reddendum nisi
consilio possint j c. q' sede Sed si vir
restitutus vno sit privatus ea quibus possit
6 Et si aqua sic est frigidus vel siccus sz
vir cu mlie arta contrahat dicunt host'
z inno. q' sciat tm opa' q' ad tale ut
corpora j c. consultacionem z c. si v. q' si ambo
Iste dicit q' hoc sola potest stare q' Et
de cognoi. si possunt ze vlt vbi si eu alia con-
trahere potest matrimonium quamvis arta ut sic
vl' frigidiu ut fz tenet et clo cogere tamen
Immo Si aut cognoscere cohabit non cogeret
cum eis inpediat vl' consilio hec posst stare

Vellem id est laudabilem vel quod si ambo
et dicat [illegible] quod tunc necesse est quod ambo
consenciant et sufficiat quod ita scriptum est
[illegible] et quibus [illegible] [illegible] Septimum
est quia tamen in illum sit matrimonium
nec possit esse unius non tenetur alter [illegible]
non obstat [illegible] de eo qui [illegible] ima[illegible]
est [illegible] ibi matrimonium [illegible] mulier vero [illegible]
[illegible] que nulli est cognoscibilis [illegible]
[illegible] maculum vel maiorem [illegible]
[illegible] non [illegible] et si contraxerit [illegible] matrimonium
separari id est [illegible] et fraternitatis quod [illegible] et
in hoc casu [illegible] fide utendum est
quod scilicet [illegible] eam [illegible] ma-
tione probe et honeste ac [illegible] more
maritali que [illegible] [illegible] verita-
tem id est fraternitatis [illegible] nec est
[illegible] mandatum remittendum ne [illegible]
[illegible] matrimonium dicant [illegible] Et ideo
[illegible] cognitum [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non requiritur manife-
stum [illegible] vel [illegible] sicut [illegible]
[illegible] id est laudabilem [illegible] vel male
[illegible] id est [illegible] modicam [illegible]
[illegible] sustinere id est fraternitatis [illegible]
[illegible] si [illegible] vero [illegible] potuit [illegible]
[illegible] [illegible] separata est sed [illegible]
[illegible] apta [illegible] est di-
[illegible] dicunt eam [illegible] et [illegible] quod in
hoc casu non est reddenda primo et sic in-
telligitur id est fraternitatis [illegible] [illegible] primo
et [illegible] contrarium et probabilis in-
[illegible] triplici [illegible] Prima est quia
[illegible] humanum [illegible] [illegible]
facta est apta primo id est fraternitatis [illegible]
[illegible] Secunda [illegible] appa[illegible] in
[illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] impedimentum ma-
trimonium [illegible] Tertia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et ideo [illegible] [illegible] id est fi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si in-
[illegible] cum corporali periculo [illegible] resti-
tuenda est primo unde [illegible] [illegible]
cum pluribus contraxisset [illegible] primo non
[illegible] matrimonium sicut [illegible] [illegible]
multi [illegible] nec cum secundo unde
[illegible] est restituenda [illegible]
quod est restituenda primo et quod [illegible]
corporali periculo [illegible] [illegible]
[illegible] si mortis non [illegible] [illegible] morte
[illegible] semper restituenda est [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] id est fraternitatis quod [illegible]
[illegible] [illegible] periculum mortis timeat
[illegible] eam [illegible] non potuit [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et sic etiam [illegible] et [illegible] restitue-
[illegible] et sic in infinitum ut dicit [illegible] dicit
[illegible] [illegible] tamen et non [illegible] quod [illegible]
[illegible] post [illegible] sunt [illegible] quia [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ap-
[illegible] [illegible] dicit quod [illegible] [illegible]
sic exponit et dicit quod non semel [illegible]
[illegible] cum secundo pluries [illegible]

Est primo ut [illegible] an possit
eam cognoscere quod quia sit [illegible]
[illegible] eam [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quadam dubitatione [illegible] [illegible] [illegible]
vel in secundo similiter sit primo nec cog-
noscere [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me-
bra [illegible] [illegible] et cognoscibilis sit
et sic reddenda ei [illegible] distinguit de [illegible]
[illegible] an sit [illegible] et tunc non
tenetur id est fraternitatis [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] conside-
randa est [illegible] [illegible]
quia si [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iam [illegible] [illegible]
eam cognoscere quia [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] [illegible] si tamen [illegible]
contingat [illegible] non sit [illegible] et
cognoscat [illegible] si [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hec reddi primo ut id est
fraternitatis [illegible] Si [illegible] habet
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] quia non potuit eam cog-
noscere est [illegible] [illegible] celebra-
tum si contingat tamen [illegible] et fiat ha-
bilis reddenda [illegible] est primo
quia tamen eam [illegible] non potuit [illegible]
[illegible] [illegible] potuisset
[illegible] sibi est restituenda primo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] id est fraternitatis [illegible] tamen et sic
[illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible]
malo tenuerit [illegible] est proba-
bilior dicit tamen [illegible] quod si secundus
eam cognoscit restituenda est primo
cum [illegible] [illegible] remanebit [illegible]
[illegible] [illegible] fuisse ita quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] restituet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et sic est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

De matrimonio contracto contra interdictum ecclesie

Tractatum est de impedimentis
matrimonii que impediunt et non
dissolvunt matrimonium iam
contractum hic subiciendum de impedientibus
que impediunt sed non dissolvunt
matrimonium iam contractum in-
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenetur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sed licet a prima dominica adventus
usque ad octavas epiphanie et a
lxx usque ad octavas pasche et
a diebus rogationum usque ad feriam
secundam ante assensionem domini vel
ad octavas penthecostes que tria tempora octa-
vis [illegible] in illa dominica et dein-
ceps possunt impune celebrari, pos-
sunt tamen in istis diebus sponsalia
contrahi et matrimonium quod solo
consensu contrahitur. Sed traductio
uxoris et nuptiarum sollempnitas pro-
hibetur. Hec probantur de feriis capitulo capell-
anus xxxiii q. iiii nec oportet cum similibus.
[illegible] Interdictum homini [illegible]
quam per cognoscere decernit matrimo-
nium interdicit aliquibus ne contrahant
ad invicem donec cognita fuerit utrum
sit consanguinitas vel affinitas
vel impedimentum aliud. Si interim
contrahentes separantur separate, actu illicita
hinc unde cognoscatur de impedimento
quo probato separentur. Extra de eo qui duxit in matrimonium
quam polluit [illegible] c. ult. xxx q.
in medium et de sponsalibus [illegible]
Sed eo non probato separentur in simul
remanebunt. Si vero causa prohibi-
tionis fuit temporalis, puta tempus in quo
matrimonium contrahi prohibetur, sicut feri-
arum [illegible] vel consensus de facto
[illegible] invenit et contraxerit cum alia
persona ... de prima [illegible] interdictum
tamen ecclesie non est tante efficatie ut
separet matrimonium, nec ut debeant separari,
sed pena debet eis imponi quod contra
interdictum ecclesie sic fecerunt. Ut ex.
de eo qui duxit [illegible] non mandatum iudicis contempti-
bile videatur. Si vult per illos separari
ad [illegible] c. et pe [illegible] xxx q.
iii non. Interdictum vero ecclesie non
est tante efficatie ut separet matrimo-
nium contra illud contractum nisi sub
sit causa proxima vel prima [illegible]
sive sit causa prohibitionis perpetua sive
[illegible] contemptu ecclesie. Et de eo [illegible]

Rubrica qui filii sint
legitimi

Visum de matrimonio et de im-
pedimentis matrimonii [illegible] quia
[illegible] est debemus matrimonii
[illegible] omne [illegible] subiicitur hic
[illegible] qui filii sint legitimi. Unde
videndum est quot sint genera filiorum
et qui eorum sint legitimi et qui
non et qualiter illegitimi legittimantur.
Sunt quidem filii legitimi quos ex
uxore legittima percipimus. Naturales
quos de concubina tamen quidem per

Matrimonium consistere generaliter. Spurii
quos ex adulterio vel incestuoso coitu quis
suscipit. Adoptivi quos per adoptionem seu
arrogationem assumimus et sunt hec
quatuor genera filiorum. Filii legitimi, spurii
dicuntur. Filii legitimi tamen dicitur
ut adoptivi sive arrogati de quibus
dictum est. Sed secundum leges proprie filii
legitimi et naturales dicuntur qui nati ex
matrimonio vero vel putativo sive ab initio fuit
[illegible] et isti succedunt parentibus suis. Ut
[illegible] et extenore. Et de eo qui [illegible] putativo
matrimonio vero ideo dicitur quia nulla
in matrimonio fuit impedimenta quia publice
et in facie ecclesie contraxerunt. Sed declara-
vit de sponsalibus cum inhibitio. Et de eo putativo
putativo ab initio ideo dicitur quia
nullum in matrimonio fuit impedimentum
vel quia si publice fuit matrimonium
contrahendum et sine contradictione ecclesie
bonis factis utroque impedimentum ignorante
vel altero tamen licet matrimonium
postea separatur filii nati ante divorcium
et qui concepti sunt ante latam sententiam
sunt legitimi et in hereditate succedunt
et de bonis parentum post divorcium. Ut extra
de cum inter et extenore et de declara-
tum de sponsalibus cum inhibitio. Ad hoc autem quod
filii sunt legitimi quod matrimonium postea
separatur propter impedimentum requiritur tamen
primo quod publice factum bannis contrahe-
retur. Ut de declaravit de sponsalibus cum inhibitio
quod et quanto et quod periculosissimum
quia si non fiant banna licet utroque ig-
norante impedimentum quodlibet sine contradic-
tione ecclesie contrahant filii erunt illegittimi.
Sed declaravit de sponsalibus cum inhibitio.
Si quis dicit ut ibi dicitur est vero. Ad
et de extenore secundum quod sine contradictione
ecclesie contrahant quia si denunciatio premittitur
et ambo ignorantes impedimentum vel alter
et nunc iusta de causa interdicitur et non
obstante contradictione contraxerunt
si postea impedimentum probetur filii medio
tempore nati ex isto matrimonio licet postea separentur
legitimi erunt. Ut extra de clandestina despon-
satione. Si matrimonium inter aliquos prius fuit
separatum et contrahant iterum ante
ecclesie contraxerint si ambo sciverint im-
pedimentum filii nati ex isto matrimonio
licet postea primum reperiatur legitimi erunt.
Et de eo [illegible] est alter non ambo ignoraret
impedimentum quia licet publice et
sine contradictione ecclesie contraxerunt si alter
sciverit impedimentum filii illegitimi erunt.
Sed declaravit de sponsalibus cum inhibitio qui
pari modo et de referente. Sed et ambo
impedimentum ignorant licet postea separatur
matrimonium filii legitimi erunt ut dictum est.

[illegible] [illegible] q ita putatiuo. Idem est
si alter tantum ignorauit [illegible] [illegible]
sufficit alterius coniugum ignorantia ad
hoc ut filius sit legitimus et ut ei succedat
sicut [illegible] de clandestina despon c [illegible]
[illegible] Item nati de clandestino matrimonio
ex iusta de causa matrimonium reputetur
Secus si ante approbatum de clandestino
matrimonio sunt generati quia filii non excusa[ntur]
si contra ritum [illegible] procedit probet [illegible] de
clandestina despon c. [illegible] inhibitio [illegible] c quod nobis
ex quo postea matrimonium si eo tempore quo proles fuit
genita potuerunt parentes ad inuicem contra-
here matrimonium si matrimonium subseque-
[illegible] legitima erit [illegible] [illegible] tanta matrimonium
[illegible] forte alter contraxerit cum alia vel
[illegible] [illegible] illud matrimonium sequeretur
Secus si quis habens uxorem et ea viuente
aliam cognouit et ex ea prolem suscepit
licet post mortem uxoris eandem duxerit [illegible]
eius proles erit illegitima et ab hereditate
repellenda [illegible] [illegible] [illegible] tanta [illegible]
Item si quis alteri mulieri fidem dederit
de matrimonio contrahendo et postea prolem ge-
nuerit dummodo possit legitime probari quod ante
dedit fidem legitimus erit et hoc sine [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] copula matrimoni-
[illegible] sine celebratione Secus [illegible] [illegible] de
[illegible] copula carnalis fuit subsecuta
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]
contraxerit cum alia [illegible] [illegible] [illegible] Item
[illegible] quem mater et mater [illegible] de [illegible]
matrimonio natum nisi contrarium probetur [illegible]
[illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Item filii
paganorum vel infidelium qui de nouo con-
uertuntur ad fidem legitimi sunt [illegible]
[illegible] ritum suum contraxerunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] est [illegible]
illos nec post fidem susceptam debent
separari [illegible] de [illegible] [illegible] Sunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] non erit [illegible]
filii [illegible] [illegible] matrimonium [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] filii [illegible] non
sunt legitimi qui ad ordines [illegible] de filiis non
ordinatorum [illegible] Secundo [illegible] [illegible] [illegible]
maiestatis ab aliquo commisso non [illegible]
[illegible] [illegible] filii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
commisso non [illegible] [illegible] [illegible] filii nati
excluduntur ab hereditate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] filii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut nati ex concubinis [illegible] [illegible] patris [illegible]
istis succedunt [illegible] [illegible] [illegible] ab intestato
si non sit aliquis filius [illegible] et legitimus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in nichilum
succedunt [illegible] [illegible] [illegible] ut nati
ex adulterio vel [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] isti sunt illimi[illegible] et [illegible] [illegible]

succedunt nec [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xxxii
q m dicit [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible]
secundum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Secus [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] liberis suis [illegible] [illegible] [illegible]
facultates necessaria subministret [illegible]
[illegible] qui [illegible] in matrimonium habet [illegible]
et hoc est de benignitate [illegible]
que rigorem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] filiorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] legitimat [illegible] filii [illegible]
[illegible] subsequens matrimonium ut dictum
est supra [illegible] [illegible] Item [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut dictum [illegible] [illegible] filii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nulli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] legitimat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicitur [illegible] [illegible] procedit argumentando
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
hoc ut succedat in hereditate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit de [illegible] temporali
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicit papa [illegible] [illegible] [illegible]
quoad spiritualia et temporalia [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] matrimonialis [illegible]
[illegible] ad ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible]
iudex [illegible] cognoscere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Secundum [illegible] in
[illegible] casibus legitimatur [illegible]
si quis filium naturalem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] legitimasse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Item si [illegible] et
hoc intelligo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nullo alio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] defuncto [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
naturalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
adiciat naturalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] istius [illegible] sunt legitimi [illegible]

Quia succedunt monialibus bonis
pariter et ad omnes actus legitimos sunt
ydonei in aliis quibus modo non est li-
cet quia et cetera de summa et le[gitimis] heredi[bus] p[ro]to[...]
Spurii vero in nullo casu lima[n]t[ur]
ut et per venerabilem infra. Item possunt
ad ordines promoveri dicunt ut supra de
filiis presbyterorum c[apitulo] ii quia et per totum
et quod consilium possit dispensare ne sunt
dampnati ... dicit ut supra de p[...] et
item q[uod] supra pone. Qui in matrimonio accusare possunt et contra illud testificari

Ostensum est supra de con-
tractu matrimonii hic subi-
citur de eius dissolucione. Vi-
deamus quis contra matrimonium
possit agere et testificari et qualiter
accusacio matrimonii facienda est.
Dicendum primo quod ad impediendum
pleniorem matrimonii celebracionem et
quo ad thorum ubi non admittitur nisi
maritus quia ipsius thori fit injuria
ut de penit. dist. ii non enim est licitum
de uxoris coniugum alicui definire et de
adulterio quoniam et tunc maritus
... ut descripcionem temporis et loci
criminis commissi et personam cum qua
commissum est sed ad penam talionis
se non obligat ne una vel alia
consequatur quod dicta probaverit ut supra de
eo et cetera. Contra vero matrimonium
accusandum ad plenum cognoscendum celebrandum
qui matrimonii referunt illi qui sunt
de consanguinitate coniugum ... inter ex-
traneos preferunt antiquiores ma[...]
... xxxv q. vi c. i et ii et c.
videtur. Item tam mulier quam
viri possunt accusare ut supra. Insuper accu-
sator cum repelluntur et ad illud ab
accusatione vel qui accusare admittuntur
a testimonio repelluntur et ad illud
admittuntur. Dicimus sunt alii ydonei
ad testimonium reddendum. Item nota
quod si fiat accusacio super federe ma-
trimonii puta quia de ... mulier
propter consanguinitatem vel aliud
perpetuum impedimentum procedit[ur] contra
contumaciam vel contumacem
personam suam absente. Secus
propter adulterium ad thori separacionem
agitur ut supra ut lite non contestata ... qui
matrem quod pozzo et c. Item ma-
trimoniali idem potest esse accusator
et testis xxxv q. vi ... domino episcopo in
synodo et c. de parentela et supra de testi-
bus ... et in ... supra de sponsalibus
c. ii et supra de sponsalibus cum in tua. Item
... consanguineis et eciam
pater et mater potest esse accusator.

Et testis ut et vide et supra de testi[bus] super
eo insuper si non requiritur de consan-
guinitate sed de alio impedimento
si ... contraxisset cum ea tunc licet co-
muniter sint admittendi pater et mater ad ac-
cusacionem et testimonium tamen in hoc casu
si ... potenciam alterius coniugis
indignitate honoris vel diviciis ...
si dicitur primo cum alio contraxisse ut
[illegible] ... Nam nihil si
suspectum sit testimonium eorum repelletur
ut supra de ... in consanguinitate aut
... est quia magis debet habere suspectum
testimonium alienis consanguineorum ratio
est quia ... genealogiam
tam testibus et ... et etiam ...
maiorum sic ... qui enim magis
recipi debent quam illi qui melius
sciunt et quorum interest ut videtur. Repel-
luntur autem accusatores matrimonii et testes
si infra tempus statutum non procedant
ad accusandum nisi esset causa quod hoc tempore
contracti matrimonii vel alias denunciacio
non potuit ad eorum noticiam pervenire
ut ... vel ... tem-
poris constitutus quod ad ...
talem cuius etas non possit sufficere sed
quia causa ... fuerit impeditus cuius
accusacio ... alias ... in hoc
... denunciacionem publice factam
6 minime ... suspectus et
repellendus nisi pro ... vacato
... ea que obiciat et ad
hoc ... non procedit. Licet dicitur
ab illis qui denunciacionis tempore tacuerunt
admittitur ad accusandum ut cum in tua
sed non ad testificandum supra de testi-
bus ii ... Racio ... quod ...
est quia qui presentes fuerunt non po-
sunt accusare ut dictum est supra de ...
de spon. quod supra pone si ... tacuissent
propter defectum probacionis ut q. vii ple[rumque]
si ... matrimonium
quia tunc potuissent sine probacionibus impe-
dire matrimonium contrahendum per suam
denunciacionem. Supra in ... contra
... non supra de spon. ... et cum
in tua dicitur ut ibi dictum est q. xii si super-
venerit. Item repellitur a ...
... questionem ii q. i prohibentur
et c. Sigut. Item tam testis quam accusator
repellitur qui per ...
... vult accusare vel testificari ut
... et ii q. vel ... in q. ix
testes et supra de ... et ...
Item accusator et eciam testis debet
... gradus ... ut
dictum est. Supra de consanguinitate quod ...
nisi et sufficit ... vim gra-
dum ad hoc ut ...

qui ma. accusa... et ... de divor.

Natores ℞ de testibus Breves. Nota quod in
matrimonio iam contracto actio locum
habet inquirendo vero [illegible] qua non
habet locum actio cum non sit qui bene
accusari possit sed potest denunciari ut consan-
guinitatis vel aliud impedimentum per quod
minime contrahi prohibetur ℞ de sponsa ad
dissolvendum.

De divorciis

Dictum est supra de accusatione mat-
rimonii ℞ quia accusatione instituta
contra matrimonium sequitur divor-
cium ideo subiciat hic de divorciis Et
quia quandoque maritus expellit ante ipsam
mulierem ideo sequitur qualiter restituatur
Unde primo videndum est de divorciis quid
sit divorcium et unde dicatur quot modis
fiat divorcium et quibus possit fieri sine
divorcio Et secundo de restitutione mulieris
spoliate Divorcium est vel ab eo quod dividua
separatio et dicitur divorcium a diversitate vo-
luntatis vel quia hii sunt qui distrahunt mat-
rimonium in diversas partes ut ff de divor. l. i.
Due sunt species divorcii quia unum divorcium
est generale et aliud particulare Generale est
quo matrimonium ita separatur quod omnino
absolvuntur a vinculo matrimonii illi qui con-
traxerunt matrimonium dico verum vel putativum
Verum matrimonium in duobus casibus solvitur
Primo est propter contumeliam creatoris quando
alter infidelium coniugum [illegible] est primum
matrimonium ut dictum est ℞ qui simul fide-
le quod item si [illegible] ad fidem catholicam conver-
titur alter ab [illegible] vel ullo modo vel non sine
blasfemia divini nominis vel ut eum trahat ad
mortale peccatum cohabitare noluerit relinquitur
si voluerit ad secunda vota transibit quia secundum
apostolum Si infidelis discedat frater enim vel
soror non est servituti subiectus in huius-
modi ℞ c. gaudemus et xxviii q. i Si infi-
delis [illegible] deserere [illegible] vel blasfemare
volentem vel te trahentem [illegible] ad morta-
lem [illegible] Nam sunt absque [illegible] sit
vincula rupta [illegible] Nam contumelia cre-
atoris [illegible] quod sic etiam si
[illegible] et stati [illegible] non
vult cohabitare [illegible] ab alio
matrimonium contrahat [illegible] committitur
[illegible] enim recipere compellitur [illegible]
[illegible] sit restitutus [illegible] post liminio
xxxiiii q. i cum bellicam et ℞ de heretic.
[illegible] ut h. [illegible] dicunt contrarium et melius
sed quod [illegible] non solum [illegible] mat-
rimonium quod contrahit cum [illegible] ante
quia si a toto et [illegible] solutum esset a toto
non compelleretur [illegible] et est [illegible] ad
hoc [illegible] gaudemus [illegible] ei obiurare fornic-
ationem quia si a toto et [illegible] solutum
matrimonium non posset [illegible] fornica-
cionem precedentem ℞ [illegible] quem ad
modum Sed [illegible] posset [illegible] religi-

quam ea invita antequam contrahat cum
alia dic quod sic ℞ de con. [illegible] c. ult. Secundum
inducit [illegible] spiritualis dilectio creatoris
ut quando unus coniugum vult transire ad re-
ligionem ante carnalem copulam
℞ de conversione coniugatorum ex publico [illegible] c. l.
et duobus c. sequentibus Putativum vero matrimonii
vinculum dissolvitur per omnes illas
causas que impediunt et dirimunt mat-
rimonium de quibus dictum est ℞ de sponsa [illegible]
[illegible] usque ad [illegible] Effectus
matrimonii [illegible] accusatur matrimonium
de consanguinitate vel affinitate
et sit de causis tunc dissolvitur matrimonium
iniquum de facto [illegible] et datur
utrique licentia contrahendi cum alio ℞
c. xx. c. i. 2 ℞ de consanguinitate [illegible] et ℞
sponsam [illegible]
quod [illegible] sociabit illi
mulieri nec in domo nec in adulterio
nec cum alia illa ad unam mensam
manducabit vel bibet aut sub uno tecto
manebit nisi in ecclesia aut in [illegible] pub-
lico loco [illegible] nulla [illegible] suspicio
esse ut ibi coram idoneis testibus possit
[illegible] colloquium xxx q. [illegible] Ab
isto die Particulare vero divorcium [illegible] in
vero matrimonio [illegible] et dicitur particulare
propter privationem debiti non reddendi
quo ad thorum et mutuam servitutem sed non
quo ad effectum et vinculum matrimonii de-
quia matrimonium legitimum consummatum
non dirimitur nisi in morte xxxii q. vii
c. i. 2. Est tamen duplex divorcium unum per-
petuum et aliud temporale Temporale est ut quando
matrimonium contractum [illegible]
[illegible]
[illegible] et max [illegible]
[illegible] ad tempus [illegible] de hoc di-
[illegible] est [illegible]
[illegible] propter continentiam
[illegible] propter continentiam
de consensu alterius [illegible] religionem
[illegible] ambo de communi
consensu [illegible] continenciam tunc alter
absolutus est ab alio [illegible] ad debitum
reddendum ℞ de conversione coniugatorum ut sup-
[illegible] xxxiii q. v [illegible] vir ad
[illegible] ordines [illegible] mulieres [illegible]
℞ [illegible] coniugatus [illegible] Sane de-
[illegible] quatuor [illegible] sequentibus
[illegible] fornicationis est dux
[illegible] lapsus [illegible]
[illegible] ℞ [illegible] Sed illa
Dicit [illegible] idem dico
[illegible] religione tenet
[illegible] reconciliare
[illegible] ℞ de conversione coniug. c. ult.
Nota [illegible] matrimonium infidelium
Non sit ratum ita quod omnibus [illegible]

separatio

Potest alium dimittere si tamen fidelis
dimittit volente sibi sine contumelia cre
atoris cohabitare non potest cum alio fideli
contrahere sed tenetur continere. Secus
si infidelis dimisit fidelem et ab eo
recessit. Item si coniuges infideles ambo
convertuntur statim matrimonium est ratum
et hoc plene notatur. Statim matrimonium
est ratum et propter hoc plene notatur in
ix. Similiter corporalis fornicatio inducit
divortium sive vir fornicetur sive mulier
quia in hoc casu non ad ipsa iudicatur
xxxii q. v precipit et c. Christiana. Sed debent
semper prudenter separari xxxii q. ii quod
mulier et c. Unde hic insulis et c. po
rro et quidem est qualiter viii c. maritus
potest accusare et dimittere uxorem propter
fornicationem et equiparantur xxxii q. i dixit
dominus et xxxii q. vii c. i et ii. Et ista etiam
extendit ad fornicationis suspicionem pro
batam videlicet si probatum est quod fuit
solus cum sola nudus cum nuda in
eadem lecto iacens loco et hora secretis
et suspectis xxxii q. i dixit dominus
vel quod adulterum admonetur ne accedat ad
domum suam et hic accedit in ext. ut lite
non contest. c. quod per coll. viii. Sed levius su
specta est repellenda xxvi q. ii nulli et pro
prium absentem. Ubi igitur est for
nicatio vel fornicationis suspicio libere
dimittitur uxor ... c. tuo
nos. Item de peccato sodomitico ut
propter illud possit uxor dimittere virum et
equiparatur xxxii q. vii omnes causationes et c.
Adulterium malum. Sunt autem septem
casus in quibus vir non potest uxorem de ad
1 ulterio accusare. Primus est si
ipse convincitur similiter fornicatus et c. significasti
et xxxii q. vi nihil quia paria mutua
paria compensatione tolluntur i. de
2 alia c. ple et ult. Secundus si vir
meritum prostituat uxorem et de eo quod
coniugium ... districtum. Tertius si
solum ... adulterandi
ipse significasti et c. quia adhuc nulla
debuit conditio ... xxxii q. v ista
nec est reprehendendum ei qui ...
tu ... turpissimam vitam ducat
3 propter ... palam quod non est ...
si mulier credit maritum mortuum
et nubit alteri quia maritus rediens
tenetur eam recipere statim sine fornicatione
exceptione nisi ... ste
terit cum secundo postquam primus re
diit xxxiv q. ii cum per bellicam
et c. si virgo et i. de sponsalibus ...
4 c. ii. Quartus si latenter fuit cognita
ab aliquo quem credebat esse maritum
suum intrante lectum illius de nocte intra
venit ... se eius maritum xxxiv
5 q. ii in lectum et c. proposito. Quintus
si fuit mulier vi oppressa ut in c.

[I]n c. proposito. Quintus si fuit mulier 5
vi oppressa ut in c. proposito quod in
tellige de vi absoluta non conditionali
quia nullo metu debet quis fornicari
xxxii q. vii omnes causationes. Sextus 6
qui maritus reconciliat eam sibi licet
eam publice adulterantem retinet in con
sortio maritali xxxii q. i c. i, ii et iii et
de adulteriis crimen. Sed nunquid si propter
fuerint separati propter fornicationem nunquid
poterit vir eam sibi reconciliare ... dicendum
dic quod sic quia quod meus famos in
troductum est in damnum retorqueri non
debet et de reg. quod favore ... non
...nat servitute quia habet ... qui propter
adulterium ... et hodie et dic similiter
quod in ... ... quam sic
dicit divortium similiter ... professo
propter adulterium viri ne mulieris quadam
... iuste actum et ille qui non
peccavit posset intrare religionem. ...
dicit ut ... quam ... quid si ... 7
... ... si aliquis
infidelis coniugem infidelem dimittat
dato et libello repudii et ipsa nubat
alii et ipse convertatur tenetur eam recipere
nisi ... fuerit fornicata si cum ...
non contraxerit et mortua est secunda
uxor, infra e. gaudemus in fine. Octavus 8
si mulier coniugata fuit campionis
... quod vina ... in
non poterit maritus eam de adulterio
accusare quia lex non putat eam dignam
legis observatione ut C. de adulterio quae
adulterium hoc tamen ... non perdit ... hoc
... ... divortii ...
... ad ... spectat ...
... xxxiv
q. vi ... plani ...
cognoscunt de causis matrimonialibus sive sint
... sine abbates ... ...
a consuetudine ... ...
confessione ... ...
infra et de ... ... sunt
sunt iudices vel qui habent potestatem
iudicandi et statuta canonum non ...
... de ... c. i. De restitutione
mulieris spoliate vel viri qui sit facie
da videndum est utrum velit ...
... intentare possessorium vel petitorium
iudicium. An petat eum sibi restitui
tamquam iniuste sit ab eo dimissa quem
dicit esse suum maritum et hoc est agere
possessorio qui petit viri sui possessionem sibi
adiudicari ... dicit ... iniuste ...
sum vel ... dic mulier aliquem esse
maritum suum quia contraxit cum eo
et petit eum sibi adiudicari in maritum
vel ... quod est agere petitorio nisi
agat ... ...
petendum ... est ... Si
vero mulier agit petitorio ... petere

Aliquem dicens ipsum esse suum ma-
ritum et ille negat excipit contra eam
dicens quod non potest esse sua uxor quia est
eius consanguinea vel affinis vel aliud
impedimentum legitimum opponat probabile
acceptus maritus suam petitionem
ad probandum quia probata exceptione mariti
principalis causa uxoris perimitur et est a
liberius petitione absolvendus ut de ord.
cognit. c. 1. Si vero agat possessorio petens
sibi restitui maritum licet dicat ma-
ritus quod illa non possit esse uxor quia
consanguinitas est inter eos vel aliud
legitimum impedimentum debet fieri primo
restitutio mulieri quam de exceptione viri co-
gnoscatur ut de rest. spol. litteras
et c. ex transmissa, ut probatum [illegible] fallit
quando dicit sine medio manifeste
patente arto licet vero [illegible] prae
ffallit si iudeus cum uxor convertitur
ad fidem blasphemat deum vel eos
vel vult eam ad [illegible] contumeliam crea-
toris habitando denegatur sibi restitutio quam-
vis in iure fuerit spoliatus ut c. cum
quidam [illegible] et c. quae [illegible]
Secundo denegatur restitutio mulieris
si tanta sit viri saevitia ut mulieri tre-
pidanti non possit sufficiens securitas
provideri vel quia persequitur uxorem odio
capitali ut de rest. spol. ex transmissa
et c. litteras in fine et xxxiii q. ii de [illegible]
ex quo eius saevitia vel [illegible] prorsus
dimittere si leges [illegible] de [illegible] Si-
quia mulier [illegible] non est re-
sto facienda quia turpius eiicitur quam
non admittitur hospes ut [illegible]
adiunctio vero mulier dicat se [illegible]
virum suspectum quod eam laedat in persona
vel in rebus [illegible] invisibiliter tamen
ostendat quod habeat ipsum suspectum
ad officium iudicis spectat [illegible] tamen sibi
sufficienti cautione quod maritus tractabit
eam in lecto mensa et omnibus sicut
vir tractare debet uxorem et quod non laedat
eam in persona et in rebus quoquo modo
salva tamen correctione honesta maritali
et hanc cautionem debet praestare maritus per
[illegible] ut xxx q. i. ut ex dictis et si
mulier non confundit de [illegible]
viri quia forte eorum timet [illegible]
illam cautionem debet praestare [illegible] magis
timet sed [illegible] vel fideiussores
subpromissa poena ut c. ut litterae non [illegible]
quam q. ille et xxxii q. v. [illegible] et q. in
ea vindicta. Tertio si obiiciat fornicatio
publica mulieri et fuit probata vel
si ipsa confitetur et ipsa [illegible] et [illegible]
simul adulterium commisisse ita
quod eius fornicatio sit ita notoria quod

Nulla possit tergiversatione celari
tunc debet restitui licet publice sit forni-
cata ut de [illegible] et c. [illegible] Nam dicit
[illegible] quod si mulier petit restitutionem et
maritus excipit de adulterio notorio et
mulier replicet de adulterio viri non debet
fieri restitutio nisi et viri adulterium est
notorium sicut et mulieris Sed si per
eam non [illegible] per notorium adulterium
[illegible] petere [illegible] et excipit mulier
de adulterio [illegible] esse probandum
mulieris super exceptione adulterii non
notorii [illegible] dimissionis quia
mulier [illegible] igitur possessio unde si
facilius conceditur ut admittat excep-
tio adulterii non notorii sic et de-
negatur facilius ut non [illegible]
ut fiat status restitutio [illegible] admittitur
[illegible] et si probatur ad
ulterium fiat restitutio [illegible] maiore casu
si quando vir petit separationem agitur
petitorio unde probationes [illegible]
[illegible] recipiuntur et dicit notorium sit [illegible]
[illegible] restitutio [illegible]
[illegible] xxxviii [illegible]
reddunt notoria [illegible]
vel notorium [illegible] et tunc [illegible] facienda
[illegible] est restituendo sic potest intelligi ff de
[illegible] vel de [illegible] et c. [illegible] Item
intellige hoc si notorium esse [illegible]
aliis [illegible] et non [illegible]
patens licet producens [illegible] ut de [illegible]
[illegible] Quid si occultum est adulterium [illegible]
[illegible] et [illegible] exceptionis ei
obiiciat maritus illud adulterium petendo
quod non donec fuit restituta ut de
rest. spol. Item [illegible] quibus et in [illegible]
et [illegible] in petitorio xxxii
q. i. Dixit Dominus [illegible] pone quod mulier
recessit a viro suo auctoritate propria
et nihilominus petit restitui [illegible]
[illegible] non admittitur quia eo ipso quod
[illegible] post quam [illegible] intelligi-
tur [illegible] Si id quod [illegible] Item pone
quod vir adulteratus est occulte et
uxor manifeste [illegible] vir potest eam
accusare et [illegible]
dicunt quidam quod non [illegible]
fuit [illegible] non de
xxxii q. vii [illegible]
[illegible] et ea nominata non vult
agere [illegible] in adulterio [illegible]
tamen [illegible] posset eam accusare
et dimittere [illegible] xxxii q. i [illegible]

iii et iiii Aut non egit penitentiam nec ipsa sed nolunt in adulterio perseverare tunc non potest accusare nec dimittere quia paria delicta mutua compensatione tolluntur, ff. de adult. c. ult. et ult. et xxxii q. i nichil sed nunquid uxor ad ulta post peractam penitentiam poterit virum repellere ab habitacione vel eius proxeneta. Dicitur quod non quia pena non tollit ius accusandi vel excipiendi vel replicandi xxxii q. i admonere vel eum a se cum recipere compelle post penitentiam ff. de regulis iuris quis gaudeamus Caveat tamen maritus quod non exigat nec reddat debitum uxori fornicanti post eius accusacione vel etiam postquam scivit illam fornicantem quia sibi prejudicatum ff. de reg. iuris si pepercerit Dic ut ibi et quod si lib. 2 q. quod si per
iiii gratis si pro pure et tunica tercium pi ff. de spon. tum locum 2 ff. de regulis spol. conclamasse et c. expte/guito
v si habeat probaciones per impetrare ad proban dum in excomunicata in casu indispensabili scilicet primo et secundo et in hoc casu licet fiat restitucio interesse tamen quo ad car nalem copulam non restituitur ff. de regulis spol. litteras cum si Vato si excepcio
vi rei iudicate obiciatur a qua non est appellatum non est ei tunc restitucio facienda nisi prius de illa sua cog nosceretur ff. de rest. de se cum matrimonio Cum vero excepcio opposita obstat petenti restitucionem mulieris vel eius distinguit Aut agens vir vel mulier intentat petitorium aut possessorium Aut petitorium aut posses sorium Si intentat petitorium et obiciat distinguitur procedi super utraque ff. de ord. cogn. c. i Si intentat possessorium distinguit aut constat matrimonium fuisse contractum aut non Si non constat debet primo inquiri de matri monio an fuerit contractum quam restitucio fiat ff. de rest. et spol. de proposito Si constat matrimonium fuisse con tractum aut non distinguit aut propter excepcio que tangit periculum anime tamen vel corporis tamen Si tangit periculum anime et corporis distinguitur aut est notoria excepcio aut non Si est no toria debet restitucio ff. de sagittis Si non est notoria debet restitui vel Si Si tangit periculum anime tamen distinguitur

Aut sunt probaciones in continenti vel in continenti ad probandum excep cionem aut non Si sunt probaciones aut non Si sunt probaciones debet fieri restitucio quo ad omnia nisi ad copulam car nalem ff. de rest. spol. litteras et postea Si non sunt probaciones continenti debet fieri restitucio quo ad omnia ff. de rest. spol. litteras et quod sit non habeat Si non tangit periculum corporis tamen di stinguitur Aut potest mederi vel sanari contractionem vel refectionem possessio ac non Si potest mederi debet fieri restitucio si non debet ff. de rest. spol. litteras nisi Si vero intentat petitorium et possessorium distinguit Aut negatur matrimonium esse contractum aut non Si negatur non debet fieri restitucio ff. de rest. spol. conqueste ac Si non negatur matrimonium re stitucio fieri debet ff. de rest. spol. ex cod. Sed si mulier egerit possessorio et succubuit in eadem instancia potest postea agere petitorio et succubuerit in eadem instancia potest postea agere petitorio dicitur quod sic Sed si petit petitorio et succubuit non potest postea agere possessorio Si vero cum incepit agere non tamen peregit et nondum est testibus renunciatum vel plene liquet dictum potest dimittere iudi cium petitorium et possessorium inchoare Si dictum possessorio et petitorio et lex dicit quod non videtur renunciasse possessorio qui rem vendicare cepit et potest possessionis iudicium intentare dimisso iudicio rei vendicacionis ff. de acquirenda possessione l. naturaliter § nichil commune De dote post divorcium restituenda

Rubrica

Tractatum est supra de matrimonio et his per que dissolvitur matrimonium Sed quia durante matrimonio non valet donacio inter virum et uxorem et matrimonio dissoluto exigitur dotis restitucio ideo subicit hic de donacionibus inter virum et uxorem et de dote post divorcium restituenda Unde videndum est primo de donacione qui valeat et qui revocetur et secundo de dote post divorcium restituenda Videndum est primo de donacione qui valeat et qui revocetur et secundo de dote Donacio inter virum et uxorem moribus est prohibita ne mutuo amore invicem obtemperando donacionibus se spo liarent inmaduis enim ius hic prohibuerunt amorem honestum solis animis estimantes et ne alter impauperetur

Vniatur et alter dictorum fieret et non esset illis studium filiorum educandi ff. de li. ij. l. iij. et nulla est donatio ubi nullum tenet. Si vero matrimonium non tenet donatio de re[?] non valet. Si prohibitas non esset tales donationes vetitas esse non melioris conditionis videntur esse delinquentes quam qui non delinquerunt contrahendo ff. e. l. iiij. § i. l. ij. C. e. Si quis voluntate sed inter sponsum et sponsam tenet donatio ff. e. l. [illegible] et hic statuit l. ij. Si quis sponsam suo valet donatio [illegible] locupletior l. alter pauperior efficitur. j. e. t. efficitur l. donatio a contrario ff. e. Si sponsus quod Si maritus et quod Si quis vel si donatus uxori rem alienam ff. e. Sed quia l. si constante liter pauperior sit donator l. accipiens non fiat locupletior tenet donatio ut si emit inde vngenta ff. e. quod aut. Item valet quamvis donatio [illegible] donator fiat pauperior et accipiens locupletior si intempus [illegible] finitum matrimonium fiat collatio sed ante tempus illud non efficitur. Item donata donatio alegit vel soluta est ff. e. Si eum quod uxor l. quia l. l. [illegible] vel fit accepto tanti donator pauperior et accipiens locupletior factus est ff. e. Si sponsus quod vel renovauit hec donatio vel expresse j. e. t. vel tacite sit vel matrimonium nisi indignitatis nullius donationem valet ff. e. Si interim quod Si maritus l. C. e. a marito. Item si prior decedat is qui donat vel renotauit donationem per silentium confirmatur C. e. donationes l. l. i. [illegible] et hic vel

Item si ambo simul moriantur valet donatio puta naufragio vel ruina ff. e. cum hic statuit quod Si ambo expresse aut renovatum donatio eum donat eam renovat C. e. a marito nisi peniteat eum donationem revocasse ut eius voluntatem ultimam appetens ff. e. cum hic statuit quod prima

Item expresse renovatur si maritus ea que donauit pro ea pignori dedit vel cum donauit pro [illegible] eliciat C. e. Si maritus l. [illegible] depinis si minus [illegible] de dote post divortium restituenda ac quia tam in [illegible] actus [illegible] quod legatus [illegible] et in libello petitur matrimonium separari et dotem restitui [illegible] pertinet et etiam cognoscere de dote quia ad eam pertinet de [illegible] j. e. [illegible]. Si vero causa [illegible]

[illegible] principalis agi debet coram iudice seculari C. de iudi. dot. [illegible] l. [illegible] de iur. dot. [illegible] l. [illegible] quemadmodum C. e. l. Videndum est quid sit dos et sunt dotis species quid parafernalia quid donatio propter nuptias. Singulis maritus facit dotem vel [illegible] dotem recipere reddere l. [illegible] et quid dos est donatio quedam ex parte mulieris propter onera matrimonii sustinenda dotis enim [illegible] est de [illegible] ante matrimonium [illegible] soluto matrimonio [illegible] quia sine [illegible] esse non potest quia dos [illegible] pro conservationem mulierum ff. de iur. dot. dotium ff. [illegible] Species dotis sunt due adventicia profecticia C. que [illegible] a filia vel a bonis [illegible] vel de bonis eius dat vel quam [illegible] de mandato eorum dat ff. de iur. dot. profecticia. Adventicia dos est quam ipsa mulier dat vel aliquis alius pro ea vel [illegible] dos dat estimata vel inestimata. Item estimata tam lucrum quam damnum pertinet ad maritum sicut ad rei emptorem. Si vero inestimata dat lucrum et damnum eius pertinet ad mulierem ff. de iur. dot. [illegible] quod pertinet ad maritum [illegible] fructibus [illegible] que sustinet ut [illegible] parafernalia sunt que mulier habet preter dotem [illegible] a [illegible] et [illegible] quod [illegible] in [illegible] dotem et habet mulier parafernalibus administrare dotis [illegible] uxori [illegible] omnia bona mariti obligata tacite pro dote [illegible] et [illegible] parafernalibus [illegible] dotis C. de pact. l. que [illegible] vel donatio propter nuptias est quod sponsus donat sponse j. e. l. [illegible] et hec donatio propter nuptias vocatur antipharna quasi contra dotem quia uxor dat [illegible] vero dat dotem aut uxori donationem facere propter nuptias [illegible] unam [illegible] accipit [illegible] j. e. [illegible] l. C. de don. ante nupt. [illegible] et sicut soluto matrimonio dos ad mulierem [illegible] et donatio propter nuptias ad virum j. e. t. vel [illegible] contraxerint in [illegible] quidquid [illegible] habuit debet restitui si matrimonium [illegible] puta propter consanguinitatem et affinitatem j. e. t. l. ij. l. iij. l. [illegible] de [illegible] et bona que durante matrimonio communiter fuerint acquisita dividi debent j. e. t. hic intellige de [illegible] que [illegible] fuerint de bonis [illegible] et hoc constat [illegible] omnia presumuntur esse de bonis mariti ff. e. [illegible] [illegible] quia [illegible] j. e. l. ij. quia nullum sunt

Ad tandem aliis si sciens contraxerint matrimonium contra vicem ... de debent quid quid alter alteri dedit et fisco applicari et de mercede non quod contractu et nisi dempsit et ... ad usus ... ... minor etate excusetur ut ibi et in contra ... et si negresse ... hoc ibi sicut pro bonis suis et quia non est ... appellatum ... cum nullum habeant nisi ... ... ne aliis matrimonium remaneat ut ... et si necesse

Item si maritus dedit mulieri donationem propter nuptias quam dotem ... appellamus post mortem ... retineat et uxor possit cognoscere ... ... dotes ... viduatum dum modo ... advirum tamen ... ... si habeat ... aliquid ... que de ... ... dotat sed ... non potest de illa ... venditur ... donationem illius ... donationem ... consentiat et ... Item si maritus dotem vel donationem propter nuptias alienavit ... non tenet ... et de ... ... quia ... ... mulier possint ... ... sponte ... sine dolo et violentia ... ... appellantur ... ... contingebat ... mulier ... dotem et ... donationem propter nuptias ... ... et consuetudine ... ... si ... ... que ... morte ... ... equalitas ... consuetudine quod consuetudo ... maritus ... dotem vel ... ... de lege quod mulier ... ... tantum fornicationis vel ... dotem aliud ... amittat dotem et donationem propter nuptias nisi sunt reconciliata ... ... et ... ... quia non ... ... Sed si reconciliata sunt ... fornicationem illam ... non ... ... fornicetur ... ...

... ... quo ad thorum separatum propter fornicationem et si mulier dotem amittit deinde ... consanguinitas ... et matrimonium ... nullum fuisse ... et mulier ... dotem tamen non amisit adulterii ... ... non ... ... mentis ... ... maritus tenebit ... ... tenuationem cum ... subsequitur fuit ... quod potuit et debet ... ... fedenda ... tertiam ... mortua filia sua ... ... apud ... remanet ... ... dotem ... si ... ... vincere et ... vivendo ... ... mulieri ... ... die hodie ... statim immobilia restituuntur et mobilia ... adannum ... ... cum aut ... maritus ... ... dote non condempnat nisi ... ... dolo diminuat suam ... Sed si ... ad ... fornicationem ... ut ... ... transit ad filios eiusdem matrimonii ... ... maritus ... Sed ... fructus debet restituere ... ... matrimonium ... ... quia ... dotem ... matrimonium sunt mariti ... onera matrimonii ... ... et ... dotis ... ... et utiles ... ... De secundis nuptiis

Visum est de matrimonio ... hic subiicit de ... de secundo matrimonio ... videndum est ... secunde nuptie sunt licite et ... possunt benedici et an mulier ... ... maritum suum mortuum possit nubere ... ... et ... ... contrahunt ... ... contraxit ... ... contrahit cum secunda ... benedicta ... cum secunda ... benedictio ... benedicti non debet ... ... quia ... benedicti sunt ... benedictio ... ...

Quidam etiam partam et ita ce-
lebrare quasi secundalis nec est repe-
tenda consummatio matrimonii nec
quod secunda mulier dicatur benedicti quia benedictio
semel data quoad utrumque quoniam est nec bene-
dicitur mulier sive vidua ergo quicunque
talis ad secunda vota transeat non est bene-
dictio reiteranda quia pretextu alte-
rius benedictio non benedicta transit cum magis
benedictio in commixtione corporum propriam
consistit unum corpus ff. de regulis iuris et
ex quo ad alteram etiam benedicta transit ad se-
non benedictam sicut alias dicitur de col.
ff. de reg. iur. etc. vel aliter quod in duobus nec
valet consuetudo contraria que in
talibus non obstat | ex ter. ad audientiam
licet esset virgo nisi per contracta secunda nuptias
replicet [illegible] ff. de cognatione spiri-
tuali | nisi etc. Sed vero nec est vis in
compositione sed in benedictione tantum ut
sequitur in glossa. Secundo si duo matrimonium
contrahant et benedicuntur et quod matrimonium
consummatio sequitur divortium [illegible] in
[illegible] et utraque ipsorum con-
volat ad secunda vota nunquam benedi-
cendi in illis secundis nuptiis [illegible] quod
sic quia intentio prime benedictionis
desistit per quasi secundas et effectus ff. de
[illegible] cum super ablatio ff. de reg. iur.
[illegible] apparet quod prime nuptie
que nulle sunt non possunt [illegible]
benedicta ff. de sponsalibus [illegible] ad [illegible]
[illegible] deficiente principali defi-
cit et accessorium ff. de reg. iur. quia [illegible]
[illegible] nuptie enim non dicitur benedicti
[illegible] ff. de reg. iur. ordo consummationis
[illegible] negari non potest quia [illegible]
sint benedicte ut ibi spiritualis [illegible]
benedictio tale [illegible] quod semper transit
nisi [illegible] obiit contraria volun-
tatis ff. de [illegible] nisi benedictio
enim semel data [illegible] non [illegible] ff.
[illegible] et quod factum est
[illegible] non [illegible] xxxii q. v. Si [illegible]
nec obstat quod intentio [illegible] deficit [illegible]
[illegible] intentio [illegible] deficiat non
tamen intentio benedictionis quia [illegible]
[illegible] intendebat dare et recipere
benedictionem et matrimonium tenere ff. de
sponsalibus [illegible] et consummatio [illegible]
[illegible] forte [illegible] est principali et sic
remanet [illegible] principale ff. de
[illegible] ut [illegible] quod [illegible]
est [illegible] spirituali et [illegible] quod

[illegible] Secundo si duo ad [illegible]
[illegible] transeant [illegible] tamen nunquam
fuerint benedicti quia [illegible] cum
alia vice benedicti non sint non [illegible]
eorum benedictio iterari non debet etc.
in et sic non vis [illegible] in
benedictione sola [illegible] vero
in benedictione debet ab officio sus-
pensus cum testibus [illegible]
[illegible] ad sedem apostolicam [illegible] mittendus
quamvis videatur quod aliquis dispensare
non possit etc. Si iste non [illegible]
[illegible] dicit [illegible] non video quare
tanta pena imponetur. Nam
licet [illegible] iste suspendatur [illegible]
[illegible] tamen non absolvitur [illegible]
dispensatione [illegible] insecunda etc.
simile [illegible] adhuc ff. de [illegible]
[illegible] nisi ista dicit [illegible] Mulier
vero que [illegible] suos [illegible] captivita-
tis vel peregrinationis absentes
longo tempore prestolate fuerint
nec possint de vita nec mor-
te ipsorum certitudinem [illegible]
adhibuerint sollicitudine diligenti
quotiescunque amore [illegible] ita re-
mansit [illegible] tamen [illegible]
non possint copulari nec alteri
[illegible] donec
[illegible] recipiat de morte vi-
rorum ff. de spon. [illegible] etc.
[illegible] ubi [illegible] possu-
nt de morte [illegible] mulieri [illegible]
[illegible] et [illegible] nisi
sponte reddat statum ad matrimonium
procedendum est [illegible] renovanda
xxx [illegible] bellicarum
Si vero matrimonio contracto dubitat
de morte non exigat debitum
sed reddat et si [illegible] certificata
fuerit de vita statim recedat etc.
[illegible] Si vero [illegible] de [illegible]
et [illegible] hodie et [illegible] ulti-
ma [illegible] quod [illegible] ff.
[illegible] quod [illegible] sunt [illegible]
ff. [illegible] vel [illegible] etiam
[illegible] sunt [illegible] nec [illegible]
nec potest mulier certificare de
morte [illegible] vel
[illegible] quod [illegible] dicit [illegible] quod
[illegible] ad locum [illegible] ut
[illegible] loca et [illegible]
[illegible] quod alius [illegible] non potest
[illegible] de morte viri ff. de spon. [illegible]
[illegible] etc. in [illegible] et de prime ma-
trimonii [illegible] filiis

xxx

Viciam sepe vent
et intelligerent ac
novissima pro-
videret tractatum
est S de iudiciis
Sed quia in iud
iis criminali pro
accusatio Prout so
latur de accusacio
ne Sed quia pl
uribus modis opponitur crimen scilicet accu
sando denunciando et excipiendo s. e. supra
in inquisitionibus et repulsionibus s. e. inquisitionibus
i. e. qualiter et quando z. deinde lo. libr.
exceptis notoriis s. e. qualiter et quando
ad corrigendos z. deinde lo. libr.
dictis ergo per ordinem videamus z primo
de accusationibus quid sit accusatio quis
possit accusare et quis accusari z an
inscribere teneatur accusator z an pro accu
satore possit quis condempnari Quid
sit accusatio et quid de cetero homo
deferre apud iudicem inscriptione inter
veniente lique facta delacio pro hoc Quis
potest accusare Ipsi quicumque non prohibetur quia
editum de accusando est prohibitorium
Non quilibet admittitur qui specialiter non pro
hibetur sicut editum de matrimonio contrahendo
S de sponsalibus cum apud eundem dete
et ratio si statuitur qui accusare non
possunt hoc fit contra qui prout quia
contrariae ea est disciplina Prohibentur
quidam accusare propter sexum ut mulieres
alii propter etatem ut pupilli Alii propter sa
cramentum ut milites qui iurant se non omi
ttere mortem propter rem publicam Alii
propter ingratitudinem ut consiliarii Alii propter de
lictum proprium ut criminosi et infames
Alii propter turpem questum ut illi qui
ducti in diversis iudiciis accusaverunt iudicio
non finito et ille qui nummos ad accu
sandum vel non accusandum
accepit qui ad accusationem tamen te
Alii propter condicionem suam ut filii et
patronos Alii propter suspicionem talium
quia aut illi qui minus quam habent quinque
que hec omnia probantur in q. i. prohibentur z
ff de accusationibus qui accusare z iii q. i. c. i nec
status ut ibi quia non habet personam
standi in iudicio v. q. i. qui tamen iste
iniuriam prosequentur ut ibi dicit z iii
q. vi omnibus Item nec laicus contra cle
ricum nisi suam iniuriam vel suorum
prosequatur ut in c. omnibus nec tue
clericum sed ad accusationem tamen et debent per
clericos procedi S de testibus decretales z in q.
prohibentur z iii q. iii c. Item ordo

xxxi

Admittuntur tamen supradicti in crimine exce
pto scilicet in crimine lese maiestatis et in
crimine heresis symonie similiter tempus
simulantur crimine et suspecti crimine in
hoc prohibitur xv q. iii S. bene z c. Nemo ff
ad l. iul. ma. in quibus | de se tanta inscript
de suspect. tu q. i. n. q. vii Sacerdotes z c
omnes Admittuntur isti si uno zelo z non
ex odio procedant quia tunc nec ad accusandum
nec ad testificandum admittuntur quia
in criminosis casu admittuntur | de se le
heli z prius s. e. meminimus z c. cum oporteat
nec cohabitantes inimici s. e. repelluntur
quia ex hoc minus presumuntur in q. iii q.
testis z | c. cum oporteat z laica bone
fame admittuntur in hominibus in singulis
criminibus exceptis Sed si laica sunt male
fame et viles persone distinguitur S.
clericus super illo crimine sit infamatus
et male oppinionis admittuntur laica
etiam viles Si vero sit bone fame z
tollitur ii q. i. in primis ad si z | de se talia
z c. propterea exceptis conspiratoribus et inimicis
ut S dixi z princeps criminis de testibus vado
dico ergo esse bone fame in aliis criminibus
non exceptis et oppinionis super crimine ad
inimicum qui alium accusat s. e. c. | z iii
q. vii qui sunt z c. postulatus ii q. i. c
crimine | q. | multi s. e. cum oporteat z c.
cum p. quamquam viles persone non ad
mittuntur ad denunciandum S de sponsalibus
cum in tua intellectorum nec ad accu-
sandum Regula est quod qui non pro
accusare nec denunciare nec testificari
ne ordines recipere et sic habet quatuor
testes s. e. c. ulti. z c. omnes
ii q. vii testes consulit quia aliud pro
quis accusare qui quod non potest testificari
sed qui aliquis dicitur inimici illevinne c
tamen obest qui tacuit tempore quo po
repelleretur S. qui tuae ad p. c. ult.
instinc Secus de te S de test. lic.
dno Sed que est ratio diversitatis dico
aliud est in accusatore quia modicum sit
repellitur propter timorem penam iste tale
probabilis non existit z propter accusatores
nulla sit condempnatio sine assint liem
testes | de se lic. heli Sed adhuc
testis quis condempnatur z ideo debet
esse tales eius accusatores ut proprie di
cta sufficientia adhuc ut illi admitta
tur qui etiam habent alios Sed c. de
accusationibus viceversa Item admittuntur ad
accusandum in criminibus exceptis criminosi
sed de criminibus precedentibus Sed ad testes

Nisi secundum distinctionem po-
sitam s. de test. q. qui aut admittuntur Item
contra pro quibus testificari qui non
possunt accusare nam et hereticos crede-
tes fautores receptatores et defensores
eorum admittuntur contra vel principes
et socios criminis ad testificandum
in delicto infidei famose l. vi. qui non
possunt accusare iii. q. i. c. et h. Item media-
tores symonie admittuntur ad testimonium si
agatur civiliter et criminaliter quamvis
non fuerint accusati s. de testi. medi-
atores licet alias non s. de test. veniens
Item fallit quia possunt quamvis denunciare
licet non possunt accusare ut si duo con-
sanguinei velint contrahere antequam con-
tractum sit non possunt accusari possunt tamen de-
nunciare s. de sponsa. super eo ad dissolvendum
Ratio quia adhuc non est accusator nec
potest ut ibi dicitur Et etiam non dum
commissum licet potest denunciari per eum di-
yaconi et quilibet adhuc tenetur s. de
cogn. spir. tua nos Item si maritus
nolunt vel accusare uxorem de adulterio
potest tamen denunciare ad penitentiam peragendam
s. de eo qui cognovit consanguineam c. si. Accusare ab-
solute sine denunciare tamen ille tenetur in-
ter ut religiosus prelatum suum se
Ulla v. c. pro re aut etiam patrem
xvi q. i. nec filius qui etiam prohibentur
lxxiii di. vota eorum z. vii q. i. Item
possunt quod monachi accusare abbatem
licet alium non possit accusare et debet
licet expensas abbatia usque ad finem
cause mitras et abbas similiter ut
se defendat se ex parte l. c. olim ita
lex quod abbati monachi obediant neque
procedunt nisi in hiis per que posse ex-
cuti negocii impediri s. e. c. olim v.
in ipso Alios vero accusare non possunt nisi
intersit monasterii de licentia eius abbatis
xvi. q. i. c. Monachi Ratio est quia
mortui sunt mundo e. q. c. placuit
nam ipsum simplicitas et voluntas eorum in
ore debent et subiecti esse ut ibi &
denunciare tamen possunt ad primatum que-
libet xii. di. quia quilibet dicimus in ipso
Si permittit inter z. c. ii. q. i. Si vero
Sed pone monachus est institutus de
licentia abbatis nunc potest accusare
vel agere Re. quod potest si cuius interest quod
ideo ipse monachus de licentia abbatis
est institutus per quem omnia ei concessa
intelliguntur sine quibus nisi commode

esse non posset ut s. de off. de-
lega. ex prudenciam q. vi z. c. Sed
ipse admittit licet patiens debilis mitte-
re non posset ut per hoc monasterium
obligare nisi quatenus pertinet ad ipsum
necessitatem ut cum hic non intellexerit
abbas ar. s. de fide iussoribus pervenit z. s.
desolutus Sed quorundam similiter omnes
clerici possunt admitti magis accusatores sine
cum superiori ut ii. q. vii. lator nisi
esset infames ii. q. vii. presumunt
qui tamen si familiares essent ad
accusationem non possunt eos re-
pellere se nulli z. c. Item medium quod
laycus quia secundum dicit hec honestas per-
sonas que prohibent testium de vita
repellit ii. q. vii. eum pastoris vel
nisi essent uxores quia nullus potest
sacerdotem accusare nisi sit eius
ordinis vel esse possit ii. q. vii. per
apostolica laici vero contra clericos admittantur
ii. q. vii. c. i. Racio est quia sunt clerici
opido infesti ii. q. vii. laicus s. de im-
m. eccl. laicos l. vi. nisi ut dicitur s. in
admittuntur tamen etiam possunt accusare Re-
spondeo hoc quod masculus femina posse tamen
sed non absens quia contra absentem
libellus offerri potest e. c. absentem
e. v. q. inualidum Item viduus non
moritur xxx iii q. ii. relatum Ex
mone xxx iii. di. quorundam nisi
in casibus primo iubet xxx iii q.
v. c. ille de hered. Sed quis sunt
Item si dignus inscriptis est vel fine
cardinalem ut filii et nepotes de-
cent ecclesiastica dignitate vel dispen-
satione li. vi. Item incidit apostasie
de apost. l. apostatarum Item in
crimine apostasie de apost. l. c. Item
crimine lese maiestatis c. de ad l. iul.
quia maiestatis l. ult. ff. de accu. commodorum
Item qui peccatum publicatur saltem
vel religiosum aufert ff. ad l. iul. pe-
culatus l. iii. Item si constitutus
per mortem rei lite dicit vel post quam
fuerit dependit iustus committitur
bona heredibus quia dominus est scriptum
sociale quam principalem tradere per
debitoribus eorum qui ante sunt mor-
s. q. s. l. iii. Item de maiestatis veram
fore tamen ad hoc ut filii sunt
dant s. qui fil. sit le. tam Item
si in notorio crimine cesse ne etiam agere
proceditur xxxii q. v. placuit potest autem
similiter sequitur accusari et fallit

Ma(gi)
Ii
Accusibus Nam sunt aliqui q
ppt excellenciam dignitatis accusari non
possunt in ppetuum ut papa imperator et a
qui regibus qui iudicem supra se non
habent nisi solum deum Ar ix q iii
nemo et c aliorum ff de agnos Tu dic q
imperator et quilibet rex de crimine ppt
causam eodem papa q benedicte nomine
et non tm decime sed eciam denegli
gencia Nam zacharias papa Inde regum
francorum deposuit et pippinum patr
karoli mag instituit xv q vi alius
Item decanus q decle c venis et tu supra
idem imperalibus nunc recognoscit q
qui sibi sunt le venerabile papa ve
tuismodo deberet ppt accusari convocato
sup hoc concilio generali xl di Si papa
Sed si vellit se corrigere non debet deponi
ut ps no quia qui sunt pati se cor
go negnaquam sunt iudicandi depn
tandi xx iiii q iii Dixit Aplus de
quod non nisi ppetuum deponat de
quo vult se corrigere Ar xxi di nunc
autem Sed insupra decanus crimine possit accu
sari dic q dz admoneri ut elligat iu
dicem et sub illo litiget ne etiam i
eo scandalum faciat quamuis enim
legibus solutus sit tamen secundum
leges viuere debet c de legi digna et
exemplo leonis pape ii q vii nos si incom
petenter Si vero noluerit quid tunc dz enim
delicta occulta cogi ad purgacionem decanus
ante nullos ppt nisi sint notoria Sed
si sit notorius fornicator vel adult
vel homicida ppt accusari Ar ii q i
q cum balla so Item prohibentur mo
tus accusari nisi in hiis que circa
ministerio delinquit ppt accusacio q
eos deponi Sed differtur eo usque ad
finem horis in ff de adul ne de adult
Si adultero q ult Sunt et alii q
prohibentur accusari ut legatus impe
ris similiter et incidere ualerdue paplie
postque primicie consil Romanis ff
c hac actione Item qui iure reuota
di domini sunt ff demd l ii Item
omnes illi qui omnis vocati non fer
unde ff de ii iur vor ptotum de
Incausa criminali dz esse pns ta a
cusator et accusatus quia ibi non
interuenit procurator nec ad agendum
nec ad fendendum v q iii Indemna
bilis et iii q ix Absens et hec est
generale et specialis tum in primo casu prima
in crimine iniuriarum ut in q ix nisi

et c demum l ult Sed hec accus
andum est et excipiendum admitt
procurator se venire et xxx iii q v les
et q de dolo cum dilecti Secundus
tum agitur de crimine non criminaliter ut
pote maritus agit contra vxorem adul
teriam ad separacionem thori q depen ff
c lemia Tercius si crimen non
accedit penam relegacionis ff an
palm ead ay et pq l i quartus in crimine
suspecti tutoris ff de pcur non so in
q ult Sextus cum quis accusat alium
deingratitudine ff deperte et hec ppe
Sextus cum accus applici interuenit p
curator ad agendum ppriato dampno
ff pertur d peni Insplacidibus Sed in
publica non interuenit procurator ad age
sed ad defendendum ff de pupil act
qui pluribus Petamus ante defend
secundum interiuse ff c Si t qui q p le
Sed quid actio instituatur ad deposicionem
tum cum in modo accusacionis agitur
necesse est inscripcio se Supr hoc et l des
lz hec qui calumpnatores admindigna
posit similitudo supplicii ii q vlt
qui cfs et q iii calumpniator et c q
non probat libellus vero accusacionis
dz continere nomine iudicis coram quo
agitur nomine actoris et rei crimine deq
agitur personam cum qua crimine q de
commissum et locum meo commissum est
Item instituere accusacionem de proposit
accusatoris hec proba ii q vlt libellum
et ff c libellorum et dic ut no q d
lib obl q libelli Sunt tres casus
in quibus non est necesse inscripcio Primo
in crimine abigeatus ff de abigeis l i Sta
inlembus et pnis criminibus ff c lemia
Item in hiis que apud eos referunt
ex eo quod Item in crimine apostasie
c de inderis ne quis et de apost
apostatarum Item cum accusatum pd
crime q contraxit cum iudea vel co
d de iudeis ne quis Item quid inst
accusat xx v q tria decime ff de
publ l i z q accusacionem z l ult Ite
ubi maritus uel mariti accusat prd
iii q iii q aliqd Item macriacon
false monete c de fad mo l i Ite
si tutor accusat c hic ac ne pupil
ii Item accusans contumiate ut
hiis qui neccesse de summi vindicare in
tendit ff quibus ut in dig l tutor
tho Inlembus eo et pnis criminibus no
est necessaria inscripcio ff c lemia quia
non inducunt deposicionem Sed

xxx

Advenit xpo fo ho ind mortal
inquieta anima naali quetnmz fuit
ppa Nam ppt inobedienciam adam
fuit depositus de padiso ita hodie
deponitur ppt inobediencia de
ma et be Si quis ho fine acta
aut regularis non dz quis excompa
ii q i Nichil &c de manifesta ista
lit hec in notorio crimi ut ii q i de
manifesta 2 i c cum decu scelesti
scelus quod notoriu e p opus eui
denciam ita qz nō pt aliqua ter
giuersacōe celari Nos dicitur no
toriu ppt fam feciam in iudicio ut
pfuiaz de cohabi cler et mle
sunca que in iudiciis publicantur no
requirunt agnicionem nec etia pba
tionem ff de adult l ii d Si publice
2 e demu tal l ii d Si non fecit
fallit in eo qui ppetim falso instru
ko deprs invenitur dz deci sed du
va Item in falso teste e dectesti in
ilum dz deci fle c i ubi hec fere
in pnaricatore ut c e l i 2 ii qui q nos
Item in suspecto tutore ut ff de susp
et tutor l ii q i Item in sacrilego e
de qui i eo Si quis in hr geng te
infamato deficiente in purgacione i
de sy de hoc 2 c infamatu de hoc sy
pur cani q pl 2 ule Item magistr
trat i e qualit et qn 2 dic ut B
c i et hyst q Sine accusat ho Sed
aut absolutus ita non acta ab
aliquo sup illo crimi qua p pbato
crime iudex cum eo dispensauit si
fuit tale crimen qz potuit dispensare
crima cui semel dimissa ita mul
tum divinam venie non patit de pe
di iiii dinna clemencia nisi di xx
iii q iiii Si illic Sz vero absoluta
est qua accusator nō pbauit tutus
est qua delicto unius hominis sopitus
qui no dz xxxv q iii veniam ff nam
tan fra lic q ule hoc e vin insi
mi actibus ppe pt fremonuz accu
sator docear pmo pnarlitatum fi
isse ff de pnar l iii 2 e de actu si
quis homicidii Item si fuit dolosa
pregna ponuit accuracom ab allio
institutam ff e Si cui q th i fecz
et ht michi tum actu sit in fora
indicii Si aut prinaz absist occu
lte quo adum absoluta est sz acu
fato in iudicio patienda ppt ht no
tessat xxxx ii q ii ad mone eum

Aut p absolucom absolutus accusato
si publica fuit ab alio que fit ppter
publicam gratulacom ut si nasca
regi filius tunc idem etia admit
ad recusandum i xxx dies ff ad tur
pill Si repente Si vero sit pnata
que fit ad peticionem accusatoris vel eius
cuiu que fit mortuus vel delatura
sator tunc ali nō idem potest re
pete acusacom ii q viii Ubicumque
hec omnia phibent ii q i phibentur
Verbo ho effectus actacionis est
qz si crime probatum fuit deponat eum
criminalis accusacio que addimini
cion capitis i degradatz intendit
nisi legittima inscriptio precedat
inullatemus admittat i e qualit et
qn Si vero crime probatum non
fuit et sit infamata purgatz iudicat
iudex infamato secundum quali
tatem psone et quantitatem infamie
in qua si defecerit punia at si crime
fuisset pbatum q de sy de llec 2 e
In infamatum i de purz cano in p b
Denunciacio e cuius aliqua apnt
iudicem sine inscriptione vnnia facta
delacio ad puniat nō ad aliam pena
luna imponedam nō etia ad itam
qz ut tolliz i e c ii 2 m e c Sup
hiis 2 e cum dilectus 2 de demdis
nouit et tunc e admonicio vetra
ita quod precedat p veritatem eciam
alā non audiri De denud nouit ii
q i Si peccauit i e c ii 2 e cum
dilectus Sz nmqz quilibz tenet hasi
distinguit aut pccatum e occultu
aut manifestum sz fama ho dico
notoriu Si aut occultum e nō pt
denunciari cum nisi admunitz pcedat
et mhr ca qulibz xianus admi
ttitur ii q i Si peccauit i de hetic
cum ex vniu q nec quisquam etia
infirmus et criminosus qua non
refert quis sit denuncians dummo
anima saluetur qua apud dnn non
est acceptio psonarum Sz de hen vesp
Si aut e manifestum 2 denuncia
ad penam tpalem imponedam tunc
quali vterum sit bone fame non
minimus nec conspirator nec ab eadem
pcisus et tunc p denunciacom pro
cessum i e cum opcat alī repellitur
Et iudex ex officio suo pcedat dz i

Decollu c cinia xx iij q iij q cete
dij distinguunt aut sub defectto
iam commisso et tunc soli prelati
tenentur corrige xx iij q iiij dno ista
aut de pecto committendo tunc q
tenet oculte corrige | debet enim
comminatio z xx ij. q v hic vi z x iij
dij diacon b dicit q admonitionem
occultam sine reprehensionem quilibz
tenet caua minor maiorem vel sub
ditus platum [illegible] xx iij q v no pu
tes z1 debetis enim committo q nec
[illegible] manifeste corripe pt
ad platos vel ad eos qui habent
potestatem magnos xx iij q iiij dno
ista z c forte dz pat cum filium
occulte et platus subditum et
abserua magis vel xlv di c i q
aut dz filius no pt patrem pub
lice repeat sine corrige | debet q
mmeto et xxi dist nolite [illegible]
cum lex filios castigatores parentes
in aut dempt d i z q nullus [illegible]
et hec correo canonica zm civitat
peccatum vel occulta ad omnes mani
festa ad platos vel duos alios ptd
tem quoad pertinet | debetur enim co
mmeto q sic [illegible] pt intelligi y q i [illegible]
[illegible] z xx ij q v hic vi [illegible]
[illegible] vos [illegible] que exigit
admonitionem vel xlv di [illegible] illud z8
detesti [illegible] z y q i [illegible]
sit [illegible] vid q ad illum corrig
quilibz tenet vel y q viij qua pp [illegible]
de [illegible] z xx iij q iij [illegible]
[illegible] debent habere [illegible]
quatenus eorum [illegible]
corrigant [illegible]
[illegible]
[illegible] sit honesta et bone fa
me quia viles pne non admittunt
ad denunciacionem [illegible] tunc mina
et in ista opinione sunt theologi dnm
[illegible] q se corrigat vel nō fiet
[illegible] non sit [illegible]
ad hec [illegible] tenet [illegible]
[illegible] sit [illegible] est ad
denunciatio aut est quadruplex [illegible]
[illegible] iudicialis canonica et regularis
[illegible] q [illegible] procedendum est
z [illegible] nomi [illegible]
[illegible] in [illegible] z [illegible] distinctio

Ad denunciacionem [illegible] si sit iudicial
distinguit aut est publica aut
pnata si est publica sufficit denun
ciat iudici z iste modo dz procedi
[illegible] quia [illegible] bom iudicis
purgare [illegible] malis hominibus
[illegible] z [illegible] e quali
et [illegible] quidem si pnata
distinguit aut sit denunciacio [illegible]
secularis [illegible] denunciacionem dz iudex
secularis de plano cognoscere [illegible]
[illegible] nec quidem q de plano [illegible] in
foro ecclesie dz [illegible] quod dicit
[illegible] z [illegible] angelic [illegible]
sit denunciacio pnata tunc distinguitur aut
[illegible] publice utilitatis religi [illegible]
fiat denunciacio [illegible] necesse est ut
[illegible] q [illegible] forte [illegible]
[illegible] vel [illegible] q [illegible] malus in [illegible]
[illegible] subditi ut [illegible] dz q ille qui
denunciat faciat se [illegible] et q sit inte
gre fame nec admittitur [illegible] ille [illegible]
[illegible] et [illegible] differt denunciacio [illegible]
quia quilibz admittitur | debetur enim co
mmeto q [illegible] xx iiij q iij [illegible]
fiat denunciacio tunc publice utilitatis
sufficit denunciat iudici et iudex ex officio
suo cognoscet [illegible] de [illegible] y z [illegible]
detesti [illegible] si sit regularis de
[illegible] dz platus [illegible]
strepitu [illegible]
[illegible] admittere
[illegible] si opponit
[illegible] si apponit ut
testis [illegible] non [illegible]
[illegible] quia testis [illegible] magis [illegible]
quia ad hoc [illegible]
[illegible] detesti [illegible] z c [illegible] z8
d [illegible] est si ut ab accu
[illegible] repelli [illegible] aut
[illegible] repelli [illegible]
sibi maior vel pari vel eciam minori
p modum exceptionis quia [illegible]
[illegible] non dz j e c i z c [illegible]
q [illegible] qui sunt z c [illegible] z y
[illegible] non repellitur quibus [illegible]
[illegible] quia quilibz [illegible] de
[illegible] z c
[illegible] officij vel [illegible]
distinguitur aut contra confirmationem
non [illegible] quia [illegible] hec modo
probatum [illegible] promovendum j e
[illegible] si aut [illegible] et eciam [illegible]
[illegible] per modum [illegible]
[illegible] de [illegible] tamen non [illegible]

Iam promotum quia post hoc non puniatur aius dignitatibus et beneficiis per obtentis quia adhuc non agebat de eo capitulo cum dilectus ff. si eius ... crimis ex talium probabiliter gravata sit non promovebitur antequam se purgaverit se bonifacio lxxxi di. talis. si autem post confirmationem tamen sed aliquis ordinandus fuit vel consecrandus quia absolute repellitur et decretum absoluto ad extra ordinariam penam ad arbitrium iudicis citra ... in ... ff. se obligat quia si per ... prodit alius quod electum vel confirmationem sibi fuerit ... sed abhoc prius habita non ... se. ... post confirmationem ... videre qualiter et quo prelati procedere ... cum ... et clamores frequentes intelligitur de excessibus ... seu causa ... se qualiter et quando ... ita quod sit infamata non ... minus sed a bonis et discretis. se. qualiter et quando in primo ... cum ... et tunc distinguendum.

Aut procedit ex officio suo aut alius postulante ... Si ex officio suo tunc prelatus cum ... de ... vel ... de sede ad ... ii q. i. ... et ... quia ubi ... meliorius veritas ... xx iiii q. i. ... de ... post quam et ... iuramentum prelati et clericorum ... statum ... cum causa ... et ... cum prelatus se cum dilectis et iurabunt ... forma ... qui ... vel ... causa ... tam in capite quam in membris ... oculis ... plena et ... veritatem se qualiter et quando ... et ... recipiat dicta illorum ... quem sit ... indicis ... illum ... ut ... de ... tum ... se qualiter ... non ... vel quod ... sit ... xx iii q. ... et xxx dist. ... et si testes ... infamia ... sit probo non ... non valet se inquisitionis ... vero sit probatus ... ad administratione ... vel ... et ... se. q.

... Si vero ... arbitrium ... iudicis si ... et qualitate excessus ... probatum fuit quod ... impediat ordinis executionem ut homicidium et symoniam ... procedendum est ... in modum ... probatum fuisset ... se inquisitionis ... hoc ... adhuc ... officio et beneficio non ... ad depositionem quia alias ... non ... quia depositio non ... inquisitionis ... administrationis et beneficii se. qualiter et ... debet ... alia pena nisi adhoc ... sit de eo ... cum dilectis et ... forma ... sententia ... formari ... vel ... dici ... per inquisitionem deponit ... enormitatem ... de ... inquisitionis ... et ... de ... et ... vitatis ... deponit ... in modum inquisitionis ... probatum fuit homicidium in modum ... de pena ... regularium ... symoniam ... abeat ... quid fiet si vero ... probatum non fuit et mala fama sit purgationem indicet iudex infamato secundum qualitatem persone et quantitate infamie in qua si defecerit puniatur ac si ... probatum ... de hoc ... infamatus ... contumax fuit et non ... iudex ... contra eum testes recipiat ... et ... puniat ... qui ... et alii ... se qualiter ... quales testes debeat recipi de ... et ... quales aut debeat esse qui recipiunt contra ... de ... quod ... si vero iudex ad petitionem alicuius ... inquisitionem ... ad ... et ... contra quem ... et tunc recipiat testes quos ille ... qui impetravit inquisitionem ... infamiam ... cognoscet primo iudex ... sit infamatus et ... procedat ... que ... fuit alias non procedat nisi primo constet quod infamatus sit se ... oporteat et ... qualiter et quando ...

Iudex procedat et non inquirat de in
fama illo parte non reclamante aut
quodquia excipiente non potest proca
fuit de infamia facultas inquisita
inquisitore contra de quibus inquireba
non potest purgare post hoc quod non
se si ex eo si ut. Item si coram
confessus fuit confessionem suam non
potest purgare post hoc quod non fuit
vat an diffamatus ut quia a ca
pta sunt quibus inquirebat et tra
dita non fuerunt. s. prox. si ut et
si accusator probat illum esse infama
tum reus potest probare quod sit bone fa
me ac. s. de purg. can. cum in iuventute
tum potius sit praesumptio bone fame
quam infamie. Ie lictis nisi [illegible]
~~quod ille qui impetravit inquisitionem~~
aut contra probet puniat ut dictum est
supra e. quod contra vos si aut non probat
quem qui impetravit inquisitionem quia praesumitur calumpniari. Et
inquisitionem [illegible] ut. Sed pone quod ille qui impe
travit inquisitionem repellat aliqua ex
ceptione numquid alius admittetur hostiensis
dicit quod sic. Ie tu oporteat ut iudex
potuit ex officio suo procedere ut ibi
sed numquid reus posset petere ut ibi
dicit ut reniceret contra illum qui
impetravit inquisitionem sicut contingit
in aliis iudiciis utpote in debitis
ad mittit reconventio et de in
quisitione dicit quod non quia in
actionis iudex ex officio expedire non inte
reconventio nec habet locum in criminibus
praesumitur quod ex odio hoc fiat ut. Ie
clinis si innocentia reus purgare
ff. de pen. ind. Is qui. Item testes
compelli possunt ad probandam inqui
sitionem et detestatio in supplicis lictis
in iudiciis ordinariis compelli non
debeat nec in quibus si quia possunt ut in
dictorum et deheret. Item placitus
facere inquisitionem cum infamia
contra aliquem ad hoc pervenit ut
si aliquis apparuit accusare et
illum et procedat sine in actione se
cedens ex. q. v. c. i. r. s. dixit
ea extractam et aut non apparuit te
procedere ad inquirendum ut supra
de ut iudicet ei purgationem inq.

si deserit puniat ut s. e. Procedens
sed medius est ut inquisitionem pe
riculosum est accusare et ideo nulla defe
cti accuset. **Rubrica de calumpniatoribus**

Calumpniator est qui falsa crimina
scienter intendit. Sed praevaricator
qui crimina abscondit. Tergiver
sator qui ex toto ab actione desi
stit ut q. m. quod notatur. Qui aut aliqua
sit ad accusandum aut errore aut
iracundia provocatus et tunc ei parcat
ut c. de accus. l. ii r. q. m. Si quis
iratus aut calumpniatur aut praevari
catur aut tergiversatur. Cum his tribus cri
minibus non parcat ei primo si calumpnia ad ta
lionem tenet quia calumpnia ad ta
lionem similitudine supplicii ut q. vii
quibus ac qui crimen et t. ex. hiis
ac qualiter et praevaricator notus
infamia repellit ab accusando ut
q. m. praevaricator et vos tergiversator
notus infamia punitur ut r. li. auri
Praevaricatoris tamen licet desistere sine
metu calumpnie per abolitionem sine
dic ut et t. ex. quod de l. r. tamen aute
quod sed qui de simulator de calumpnia
punitur hostiensis dicit qui desistat impro
bavit non aliud suadeat iuditii pro
sumit officii necessitas et qui ac no
tas et l. mat. et l. calumpnie ut
prius tamen successit auctoritas et mal
ff. quod sed ex nec ut dampnum rei
fatalis ff. de bonis lib. qui in
maior quod si prius ex intimus
dolor admissi criminis ff. de ad
ut criminis adulterium ut delicti
enormitas et de flamo l. i. ut
permissionis testium deceptio ut q.
in paulum ut temeritas ut calor
iracundie quo provocatum est ad accu
tum si tam inconsulte calor vito
calumpnie caret ut q. m. quod notandum
nisi ac si quis iratus habet e contra
quod semiplene probat sed si nullo
probet nec fama neque aliud mendi
cti calumpnia reperitur et ideo lima
pena feriendus est ut q. m. quod notandum
l. Ie c. i. r. ii. Pena vos illius
qui denunciat si non probat erit
suspensio officii et beneficii donec

canonice sua purgauit innocenciam
l. q non deuicerit actor talis puniat
di. je. c. v. et hoc ad arbitrium iudicis
quia purgaciones sunt arbitrarie 6
c. pen. de inquisitoribus nisi

Rubrica de symonia et ne prelatis vices suas alicuius committant

Dictum est s. de accionibus ex
quibus actor instituit suppe de
quibus post tractat de criminibus
et primo de symonia cuius comparacione
alia crimina pro nichilo reputantur ut i q
i. c. patet i. c. preceptis v. c. tantum quidem
primo est quid sit symonia. Secundo
dicitur quibus modis committitur. Tercio in
ad accusacionem et testificacionem symo
niacorum admittantur. Quarta pena puni
antur et quis circa eos dispensacionem ad
hibeat. ¶ Symonia est quando quod fit
quod non gratis vel minus gratis
confertur spirituale vel spirituali annexum
et ex hac diffinicione possumus colligi
viii q. i. moyses. ¶ Comor ante
et generalior diffinicio est talis. Symonia
est studiosa voluntas vendendi vel
emendi spirituale vel spirituali annexum
que ex istis et singulis auctoritatibus
colligitur. ¶ Voluntas ideo dicitur quia
ea seruitate voluntate scelestis quia
eciam prius iura voluerunt ut vi
q. i. c. vi. Studiosa ideo dicitur quia
si esset sine finibus contenta non esset
symonia secundum aliquos j. e. tua nos
nisi et c. vlt. Ideo pena tamen pactum
tenet propter intencionem cum opere ob
secuto ut debitur inter et sic iste
licet peccet mortaliter tamen non dicitur
symoniacus quantum ad ecclesiam nisi
velit dicere quod sola intencio facit
hominem symoniacum ut i. q. i. qui
studet et c. reperitur et q. iii non
solum. Sicut sola spes lucri facit
hominem vsurarium xiiii q. iii c. i.
et ut j. de vsuris consuluit. ¶ Et dicit
quod sola pacto facit hominem symo
niacum j. e. tua nos nisi. Ubi dicit
quod tales apud districtum iudicem qui
scrutator est cordium et cognitor
secretorum culpabiles iudicantur quia
eciam non iudicat ab occultis ut
ibi et xxxii di. erubescant. ¶ Distin
guitur autem sunt prohibita quia symoni
aca aut symoniaca quia prohibita.
Sicut autem sunt prohibita quia symoniaca
ut sunt illa que in veteri et nouo
testamento prohibentur quia symonia

sunt nisi viii ut vendere sacra
menta et virtutes et sanitates
et similia tunc sola spe committitur
symonia i. q. i. qui studet et
c. Sicut eunuchus. Si autem symonia
quia prohibita sunt illa que per con
stitucionem ecclesie facta sunt scilicet quales
c. permutacio prebendarum ut de con
dicione extra parte i. vlt. dicitur pastorum
post recepcionem in canonicum ac
se dicturus nisi. In talibus non
sufficit sola voluntas dum tamen sit
sine finibus concepta j. e. tua nos
et c. vlt. ¶ Et quod dicitur de decoracionis non
obstat quia prohibite sunt in vtro
que testamento j. de vsuris c. iii. Eidem
dicas in primo casu quia nisi pro
cessum sit ad actum exteriorem ali
quid tradendo vel offerendo licet
pactum non fuerit appositum per symo
nia stetit symonia non committitur
que inducat irregularitatem ut i. q.
i. qui studet et j. e. consulere peccat
tamen mortaliter consenciendo in symo
nia committenda licet ad actum non
procedat exteriorem j. e. c. vlt. ¶ Item
et ut xxxii q. v qui viderit et
idem in persona c. dicendo. ¶ Ven
dendi vel emendi ideo dicitur quia
nomine vendicionis intelligitur
eciam permutacio quia ut dicit lex
obtinet vicem vendicionis ut C.
de rerum permutacione l. i. et ideo prohibetur
fieri permutacio pacto precedente ut
de rerum permutacione questum et de prebendis
maioribus. ¶ Spirituale si tale in quo
symonia committi quia sunt aliqua
spiritualia in quibus symonia non committi
quod dicitur ut j. e. c. Sunt autem ca
¶ Spirituali annexum ideo dicitur quia si
aliqua annexa sint et vnum ven
ditur alterum invenditum non dere
linquitur ut i. q. iii. Si quis obediat
et intelligitur de tali accessorio quod non potest
possideri sine principali nec est opposi
tum de iure patronatus quia transit
cum vniuersitate posse autem non posset
de iure pater de iure. ¶ Et ita spi
rituale vel spirituali annexum non potest vendi
nec redimi q. e. querelam licet ius
patronatus transeat cum vniuersitate ne
non tamen dicitur venditum ut ff. de pos
l. i. Ubi dicitur que adherent deposito
deposita non sunt ut capistrum equi
non dicitur depositum licet equus fuit

depositus tn capistru pt peti et de
posito ita ius patronatus het exemplo
Sz vr simili racion qz bnficiu eciam
posset emi s temporale et habe offi
quod e spuale exemplo sicut est de
iure patronatus et ita vr no esse symo
niam eme bnficiu / sed no e simile
quia bnficiu et offm ita sut vinta
qz neutru pt hri sine reliquo i q
in Si quis obiecit Sz ius patronatus
bn pt hri separatu a villa ad qua
no ptinet et hec fuit sctm ecclesis
pensacon qz laici possut possidere
ius patronatus ex de iure pa. qm et qt
hoc qz si ius patronatus fuit pncipale
et temporale fuit accessoriu tunc no
possz tusire cu illo temporali Sed
aut symonia a symone mago qui
pmus pstitit qntum in se fuit gra
spus scti eme ab bto petro vocat
aut cupiditas vendendi iezita aiezi
qui primus voluit in pell testo vende
vtute miraculi i q i qui studet Qn
pprie dicut iezite qui vendut et
symoniaci qui emut Sz tn communi pro
aliis ponit Comitti aut symonia
si aliquid temporale p aliqua re spuali
detur Sed quatuor sut gna spualium
dicut em vtutes et miracula quez
spualia ista nec de iure nec de facto
vendi psut i q i Indices Scdo
dicut spualia ordines et sacramenta
eccie ista de facto vendi psut no de
iure i q i ptotu. j. e tu in eccie et
c bnam Tercio dicut spualia sz
iura possidendi pbendas et ecclias
et huiusmoi que sut adiecta spualibus
ista no psut vendi de facto nec de iure
ut i q in Si quis obiecit Quarto
dicut spualia vasa sz eccie quia
fiat ista psut vendi cu ulz eccie
consanguis vel no in ipsa forma sed con
fiat ut xij q ij Aurum quia no sz
vertit ad usu laycoru quod domino
fuit dedicatu ut de qse di i ligna
Tercio symonia comitti hijs ubs
continue s ho Munus lingwa caro
timor atqz favor sperans Impedivit
gratis spuale dari Nam munus est
triplex munus a manu munus est
gwa munus ab obsequio indebite
impenso est i q i Sunt no ulli

Munus a manu indicat symonia et p
pecunias intellige qualz rem temporalem
quia totu nomine pecunie censetur quid
qz possidemus i q in totu nisi sit munus
ados modicu qz no moueat aim reci
pientis ut i e et s. quones Scdo sut ista
consideranda que in hijs ubs cotinet
munabus dandis attendas quatuor ista
primus das quisue petes que res
que ca petendi Considerari aut dz
quid offrat xix di scdm Enar xlix
di c plc et ulc et agno ac in q vij
Cn que offrat de consc di ij et dicit
Exna intencoe viij q i Ausptucis
Centum xviij q i Quamuis Vnde
Seneca Symmtus petijt a rege antigo
talentu Rndit rex qz plus erat qua
symmtus pete debeat et sic fuit repul
sus symmtus Item petijt denariu Rn
dit rex qz minus erat qz deceret rege
dare et ita turpissima cauillacom
invenit qua neutru daret cu posset
dare talentu tanqua rex et denariu
tanqm symmtus pt ergo aliquid pt
dari gratis sine pacto ut pre predeti
et j e dilctus inst i q ij qua pio / Sut
aut casus in quibus licite p spualibus
datur munus a manu in quinqz casibus
s. primo si gratis offrtur no pro 1
eo dilcto x i q ij Sicut epus si aute
dubitet utru gratis ul ex corrupta
intencoe dic ut in q predenti Scdo 2
p quibusdam opibus spualibus de
bitis utpote cu epus consecrat eccle
siam j e cu sit Romana tn pro
curacom recipit epus sed no pali
ut i q i statuimus Sz poterit p laboe
nimio sz eciam ut p laboe
pendito ista pmissa et aute sicut
et alie pcuracones que sut racone
visitacoms Vnde ullam symonia
committit quia qui pecat no pecat
legis aute xxiij q v qui pecat et
ista pcuracoes pstari dz sm facul
tates eccie sicut et alie ex de cens
Sopite et c cum Si aut eccia pro
curare no posset tunc quis sine supplic
bus eciam consecrauit x q in cauendu
et i q ij placuit Tercio predemenda 3
vexacione minstri j.c. dilectus Sicut
quid qz ullos pot redime at j e
Cdauces distingue aut he ius ille
qui petit aut non Si aut qui

vij dicit sy

quando spualitur

casus in quibus licite p spualibus dat munus a manu

f.

petit ht iuis in re illa et tunc illi licet
redimere ius suum in re spuali quia symo
nia committit ut j e mathe z ibi de eo
fuit quidam electus in abbatem de consensu
maioris ptis pauciis contradicentibus qui
bus quidam amici electi solvunt pecuniam
de gstia elti et voluntate turbata
sz voluntas turbata voluntas est
et etiam coacta nisi coacta esset me
te alienatus xv q i merito ideo sibi
imputatur xiiii d quod ait et licet
pauci essent poterant tn se oppo
nere quia forte fuerunt contempti b de
elt quod sit aliqua exceptionem poterant
opponere electo forte quod erat excoicatus
et ita ius hebat unde ul eius dari
debuit etiam eo ignorante et tenet
renunciare quia electo talis sine col
latione beneficii tamquam symoniaca
pravitate pscripta penitus e reprobe
da j e nobis et tunc distinguere aut
pecunia datur ante electionem ul colla
tionem beneficii eo ignorante et reclama
te et tunc commissa est symonia quia
constat promissionem intervenisse ante
electionem ul beneficii collationem qualiscumque
fuit intentio eligentium ul consentientium
quia ulla pacto ul promissio debuit
tunc intervenire i q i placuit ut dantes
fecerat in odium eius ut j e nobis
et c sicut quia malicia hominis no
e indulgendum b qui mal ac pg
sicut si aut esset iam electus ul
confirmatus et receptus et eo ignorante
et reclamante datur pecunia non
obesset j e sicut nisi postea consueverit
pecuniam soluendo ul soluta reddendo
tunc committet symonia quia conse
tire est quasi consentire z ante et
post sicut accipere est quasi accipere
et ante et post i q i eos nisi et q
iii si quis pbendas quia in malefici
ratihabitio retrotrahitur et mandato
compar ff de in et in ac l i c quod
et j desenst extra aliquis li vi j de
contra illum qui ht ius agendum est
per superiorem ut j e ad aures et j desen
extra medicinalis c superior li vi
si aut ille qui vexat ullum ius ht
nisi quia eum vexat maliciose desto
et iniuste pt redimere suam vexationem
sine pcto iuxta illud apli redimentes
tempus quia dies mali sunt et j e dilectus
idem dicendum est de offo ul beneficio
iniuste intrusio et excommunicatione

iniusta s quod no committit symonia
qui dat pro sua restitutione officii ul
beneficii ul absolutione excommunicationis uel
interdicti sz ille qui recipit symo
nia committit quia qui dat ullum
ius acquirit sed dat ut ius acqui
situm retineat ul redimat quod
licitum est ac i q iii quesitum et j
de reg c j si vo iniuste sit sus
pensus ul excoicatus si pecuniam dat
ut restituat ul absoluat symonia
ex utraque pte committit j e nemo
et i q i ullus qui et j e ad
aures si vo adversarius fecisset
sumptus pt contumaciam illius illos
sz soluere antequam absoluat sicut
lit no qz qui c cum aliis et j
de sen ex venerabilibus c idem
est li vi c idem est si index pro
contumacia excoicati fecisset sumptus
illos sz refundere antequam ab
soluat et etiam emendas j de sen
ex sacro et c venerabilibus c
ubi aut li vi c c narrato porta
etiam et peccatorum remissione dari
mus pecata tua elemosinis redime
nam pecata sunt elemosinis rede
nda xiii q ii c pime defunctorum b
de testis c ult c c cito pro opibus
spualibus ad que no tenentur
ex offo xiv q ii caritatem quia no
tenet suis stipendiis de sine b
de pro psp cum excoicatio sz unguis
licitum est sacerdoti aliquid recipere
pro exequiis mortuorum ul benedicto
nibus nubentium etc dic quod sic quod
si ei sumptus desunt i q i c c ludi
tes et tn gratis de celebrare
sicut testis qui recipit sumptus in
q iiii c ventus et index gratis
iudicat et tn recipit sumptus ff
de of pzes plebiscita et b de si
et ho ell cum abomni nec est inco
veniens quod clericus locet opa sua
tn no habeat unde vivat xv dic
c et in c c nud de illis qui pro defunctis
ul de spu sancto missam faciunt
ul anualia sine anniversaria pecunia
interveniente sunt ne symoniaci sic
si principale pt pecuniam faciunt
si vo pt deum principale et sic
pt pecuniam no est pctum unde q
i sunt in ecclia utpote primo detur
pecunia gratis et postea rogatur
ut celebret pro defunctis ut anime
subvenire xiii q ii c pime ul primo
rogatur ut missam et postea

libealr offertur pecunia ut pictu
na tunc gratias recipi potest quod
fuit sin taxatione gratis oblatum
s. e. dilectus mi et c. tua nos ex
pressius i. q. ij. Sicut episcopum vel dicta
que sedem ho. Quod dant pecunia
in devotionis excitamentum ut sit signum
maioris devotionis in dante et in
accipiente et ita iste non emit orationem
sed excitat devotionem. tamen dicit emere
orationem sicut dicit quod elemosinis emitur
regnum dei i. devotione habita in da
tione elemosinarum Unde in thob
tu orares detuli orationem tuam ad dominum
i. effectum orationis et clericus qui accipit
ut non debet orare propter nummos pro
pter propter deum et devotionem quia credit
in eo esse Quod dat in sustentamentum
quando eciam pro fundit tunc episcopus
potest petere pecuniam in sustentamentum
clericorum i. q. ij. placuit et de consecra
di. i. nemo Idem est si ho de presbyter
teris decendis a pauperibus quod potest
accipere in sustentamentum et idem
de paupere sacerdote et in tali casu li
dat in primum tunc est symonia. se
cunda si aut pactum intervenerat vel con
dicio symonia committitur s. e. tua nos i.
q. ij. quicquid si aut sacerdos qui ex
officio suo adhoc tenetur et qui ha
bitum suum suis stipibus ~~de consecra di.~~
i. tenere spiritualia ministrare alias non
evadet dampnacionem de consecracione di. i.
sufficiat si tamen consuetudo sit quod
tu et collonibus in exequijs mortuo
sacerdoti non detur aliquid licet
... tamen potest cogi adhoc petere
ad honestam et laudabilem populus per epi
scopum consuetudinem observanda s. e. ad apostolicam
et sic laudabilis consuetudo est ob
servanda cuius transgressor ut inmo potest
cogi potest officio iudicis implorato
per superiorem ad illam servanda que
introducta est s. e. ad apostolicam que pietate
a subditis racione sacerdotum vel per benedic
cionibus nubencium aut exequijs mor
tuorum nichil est exigendum nec in
hoc excusat consuetudo quia tanto
sunt graviora peccata quanto diuicius
infelicem animam detinent alligata
s. e. cum in ecclesie non satis et c. sua
quod ullus per superiorem ...
aliquid solvere pro ecclesiasticis sacramentis
quia illud est penitus illicitum per iura

...ra allegata et s. e. sicut pro et c.
consuetudinis sed hoc tamen pertinet ad officium
episcopi ut si quis pravas et laudabiles con
suetudines voluit mutare solvendo seu
vel statuendo ne aliquid dent pro se
pultura vel similibus compescat sicut
intellexit s. e. ad apostolicam Ubi dicit
compescantur. non dicit cogatur ideo coge
batur contra alios Item si eum magis potest dici quod
eas consuetudines observare ut in iuri
quia cogendus ut persuasi aliquid det
eciam in locis Ubi dabat aliquid pro
ecclesiasticis sacramentis utpote si consuetu
do ibi erat ut daret aliquid pro prima
quia aut dicetis quod voluntate debeat
a procuratione Si voluntarie magnum est
cogendus. quia gracia potest quisque renovari
ne per gratiam alicuius ius acquiritur infra
ut s. de rebus ... c. q. iij quia co
gnominis dicitur est in preallegato quod potest
quisque renovari. s. de restitucione. c. ulti. Si
procuracionem similiter non est cogendus
expositum dicere sua et c. cum in ecclesie
nam symonia est ibi quia consuetudo
est contra ius divinale Unde talis consuetudo
non est servanda viij. di. que contra mo
rem et talis consuetudo non est lauda
bilis Ita na ergo dicitis laudabilem dic
per illam laudabilem ubi tamen volunta
rie aliquid ... solvere consueverunt in
tempore collacionis sacramentorum ut veneti sol
vunt decima omnium mobilium et hoc
ideo quia alias decimas non solvunt
Unde propter hoc ista consuetudo introduc
ta fuit et alibi liciam pretem ad opus
ecclesie et pauperum dispensanda Unde
cogendi sunt servare talem consuetudi
nem xi. di. in hijs et xij. di. ... stud et
sic intellige quod dicitur s. e. ad apostolicam
Et si dicas si voluntarie dederunt
non propter hoc se obligaverunt ... quod falsum
est. quia cum tanto tempore exercuit gene
ra quod voluntate se obligaverunt ... illa
que dabat tempore collacionis sacra
mentorum magis cogunt quia species est
mali a qua abstinendum est s. de vi
et ho clericorum abomi. s. e. consuetudinis quia
presumitur symoniace introducta et facit
adhuc quia nichil ante ut post daci
precipit i. q. i. eos et s. e. c. i. hoc autem
constat quod magnum propter aliquod temporale
retractanda est collatio sacramentorum s. e. in
tamen et c. consuetudinis sed si aliquid propter
dat non est symoniacus s. e. dilectus et c.
tua i. q. ij. quicquid Circa hec magis
distinguunt ho et bo. aut eucharistia
exigit a laicis et tunc non debent
clerici retinere ... ymo gratis

debet sepelire et benedictiones dare et sa
cra ministrare &c. et postea veritate cogni
ta pepim loci cogentur loci habitatores
laudabilem consuetudinem obseruare pia
deuotione fidelium erga ecclesiam introducta
i. e. ad apliciam. Sit ecclia aclitus sine
pastu siue pastillu siue pecuniam vel
aliquid aliud no valet quia nulla co
suetudo prodest hi intellit i. e. no sabs
ai in ecclie &c. ea que nec p ecclia co
fendra vel abbe vel abbatyssa ponendo
in sede est dand aliquid ut ibi nec
pro eam investitura ecclie dz archi
dyaconus exigere marcam argenti vel ae
pbt vaccam albam vel pecuniam i. e.
pro consecratoribus epozu benedictionibz
abbatu et ordinatoribz clericozu lig
taxatu sit qntu ista vel illi sit dandu
i. e. quanti &c. sicut pito nec p pastu
sine pictanciam i. e. c. i. &c. xemes
&c. Jacobus &c. sit priuati vtilitas in
hac exactione reprobatur no tn pub
lica. Pone qr consuetudo sit ut ca
nonici denouo recepti det cappa
ecclie vel pecuniam fabrice ecclie siu
naribz talis consuetudo e seruanda
i. e. ad apliciam et h de pb signatd
et e quasi queda pmutacio de spuali
ad spuale h. decret pmul ad qonch
ho. Itm si expacto accipiat pecunia
p(ro)ut ea qr nuthi vel vt terre maior
defeatur seu p calice vel vestibus
benedicendis dicit ho. hoc symoniacu
esse i. e. Audiuinus &c. sicut Nam in
quolz ministerio ecclastico symon. com
mitti pt i. e. ad meam. Est etiam
munus ab obsequio indebite impeso
quod inducit symoniam vtpote si
clericus pmouebat negocium alicuius
vt h. prindeat in bnficio i. e. cu essent
vel faciat homagium i. e. ex diligenti
facto est quia omnis pmissio sine
pacto in spualibz dz cessare h. de
pact. c. vlt. i. e. tria. Sz si sine ali
qua pactone pcurasset negocia ali
cuius vel seruiuisset eidem bn posset eum
remunerare vel pntare ipm ad aliqd
bnficium sine alio mo ac hm di
quid pdit ymo naturale ect ei obli
gatis ar. xi. q. ii. hc quiq placati
Et go licite quilz siue epo vel alii
ffe futila remuneratoris nec symonia
qmitti in tali ffe cu sine omi pactoe
vel qdicoe fiunt dummodo pnt hac
intentione no fiunt nec eius dicte
p hc seruicio ei pvideat in bnficio pe
tendat quia sic eet munus ab ob
sequio i. q. i. ordinaciones et c.

Sint nouiti et intelligedu hoc ut
dignus dignu et honestu pstet ob
sequiu. Si vo indignus dignu pstet
obsequiu symonia est als nisi speraret
dignus remuneraciom qnat seruiuet ei
cu ex debito ei no teneat ymo qui
dignus est pt spare expatum vel alios
honores hm di. hi offa hoim di
consiliunt. Itcons de seruicio inhone
sto vel indebite impeso corporali i. e.
ex diligenti spuale vo seruiciu no dz
impendi p bnficio h cu tale seruicu
sunt impositu ipi bnficio puta impor
tuz est bnficio ut quicunqz hebit illud
qualz die cantet missam debita ligitie
h. de pben signatu h. et ho. Similr
est munus a lingwa ut quod aliquis
eligitur vel ordinat pcibus alicuius
et tunc distingwe aut suis pcibus
in beneficibz aut alienis. Si suis pcibz
dicit queda et host cu eis qr quant
qz ydoneus sit symonia qmittit ar.
viii q. i. Jusistenis h. de vite pate
pncas. Tu distinguas sim p. aut
aliquis effudit pces ut eligatur
ad dignitate vel bnficium curam hns
aiarum annexa aut ad simplex
bnficium. In pmo casu no licz h. de
iure pncas et viii q. i. In scriptis
In sco subdistingwe quia aut indigz
aut no. Si indiget et e dignus licite
pt pete absqz metu pti symonie.
Si aut no indiget peccat ar. h. de p
bend. adaures et de pb. c. y. Si vo
pcibus alterius aut pces sunt pces
carnales el spuales. Si sunt carna
les et fiat p indigno symo qmittit
i. q. i. de ordinatoribz quia succedunt
loco pcii i. q. i. Sint nouiti. Sz p digno
dummodo superior no heat respectum
ad pces sz admitti licite possunt
admitti h. de eta et quali. tria et
i. q. i. quibusdam. Si vo sunt spuales
admitti pnt nec inducunt symoniam
i. q. i. latorem dicas tn qr sine quis
pse vel p alio roget sine electores
sine quosqz alios et etiam p indigno
sine p dignitate sine bnficio no de
bere bnficium symoniace sz petens
iniustas pces sine dedo roget ii facit
intendes obligari ex pcibus vel ex ho
nore illum que rogat ab aliquo ser
uito quod ei faciet p exaudicom pcu
qdem cui repnto remitte pces quod
dare h. detest zpemos et i. q. i. bnt
no vtli h aut pces p munere dantur
eet dyta. Itm si pro munere

offendi secus esset sicut pro consilio lit
sepe inhoneste quidem a se porrigat etiam
ab aliis aliquid pro eo tamen semper est symonia
puta si solum divinum ipsum eorum attendit et
non potentiam vel divitias seculares sed et
tunc licet symoniacus sit qui ita male re-
gat i. e. tamen non tamen ille qui rogatur est
symoniacus nec dat beneficium vel dignitatem
ipse preces ut colli. a contrario sensu i. e.
secus esset non tamen renunciare tenetur nisi
forte expressisset quod ipse preces facit re-
t. vel idem forte esset si pecuniam
dedisset ad eius dicit et hoc xxiiij quo
ad causam secus cum est rigore animo
si hoc et c. ulterius loquitur in monacho
qui non est prepositum. idem dic de epo
qui speravit pecuniam sed dari potuit
tone et clericis simile hoc intendebat quod
aliquid nondum ministrare donec secus fuit
dispensatum. xxxv. ij. Quandoque agant homines
intentio iudicat omnes sed quid si dedit
alii vel ipse preces porrectas dat operam
quod habeat beneficium propterea idem est ac si de-
disset pecuniam i. q. v presentium nec distin-
guo utrum tunc fiant preces pro digno aut
indigno. Item an carnales vel spirituales
fiant cum hoc ipso sit indignus et hoc
ipso sunt preces carnales quia ex pacto
ipse preces vult habere beneficium. Si autem fa-
at adulaciones quod beneficium habeat pro suo
mmus ab obsequio et reputandus est
symoniacus sed potatam distinctionem i. q. i. or-
dinatores et c. se p. de sap. Item an autem
admittatur in crimine symonie dic ut b. de
accu. qualiter admittitur. Sed quales testes ad-
mittitur distinguere. Aut contra seculares aut
contra regulares. et distinguere utrum
accuset criminaliter vel denunciet civiliter ut
solum removeatur ab administracione dic
quod si agatur civiliter i. solum ut remo-
veatur et secundum equitatem est persona regu-
laris que modo removeatur et sit infirmus
gradus utpote abbas vel inferior et sit
graviter infamatus et valde suspectus et
possit de facili propter et sine scandalo
removeri et testes sunt emendati de be
moralitate ut furtu et adulteria et testifi-
cantur ex caritate non ex odio quia inimici
et conspiratores contra illum admittuntur
et sunt testes tales alia adminicula in
crimine symonie contra eundem prelatum si sit agatur
districtio est observanda quod si unum membrum
deficiat testis repellitur. Hoc autem in regulari
inferioris gradus. Contra seculares vero
vel etiam regulares excellencioris dignitatis
vel qui sine scandalo non potest removeri vel
qui cum sunt infamati vel cum agitur

civiliter sed si rigorem non admittitur infames
vel criminosi etiam si sint emendati et cum
aliis adminiculis in crimine excepto i. e. p.
vias in toto admittuntur cum agitur
contra seculares etiam civiliter et secundum equi-
tatem hoc et hoc ratio est quia ordo iuris
sine rigore non est contra regulares usque
quaque servandus b. de accu. qualiter
et quando ius nec sunt ita pingue ius
regulares sicut seculares ac b. de sta-
mo. c. y. insi. et c. cum admonitu l.
potius quia non est tamen scandalum pro
remocione regularis et hoc est de consue-
tudine approbata quorundam religiosorum
quod ex levioribus causis possunt abbates in
strictionibus amoveri i. e. preterea in-
et sit testis emendatus de crimine admitti
ex illo crimine non committit infamiam. Si enim
non fuit dampnatus de furto quod tunc
esset infamis et iusti in crimine periurii
b. de testi. testium quia periuri
est periuri adiuramentum qui semel
admittitur xxij. q. i. parvuli et b. de prestit
leras. Fallit in crimine heresis i. heretica
Excusatus quod licet li. vj. Item socii
non admittitur ad testimonium etiam
si agatur civiliter. b. de test. veniens. i.
e. preterea. Mediatores tamen symonie
admittitur si exinde non habuerint
emolumentum. b. de test. mediatores
li. vj. Punitur symoniacus in ordine
quia non recipit execucionem sed est ipso
iure suspensus et quo ad se et quo
ad alios sive sit occultum sive manifestum
i. q. i. reperiuntur. Ita quod non potest missam
cantare. i. e. tanta quia caracteristice
vicesimi et ordo inbus ortus oritur
et missa sui radice vicatur i. q. i. qui
bus. Unde peccat celebrat unde peccat
ex eo tempore quo crimine symonie committitur
dampnatus est et suspensus quod non
contingit in aliis criminibus quia licet sit
suspensus quantum ad se si est occultum
non tamen quantum ad alios. b. de cohi. cle.
et mu. c. vlt. sic intellige i. e. tanta
Item punitur deposicione et infamia
quando constet iudici suo sive per denun-
ciacionem sive per inquisicionem b. de accu.
inquisicionis in pri. xv q. iij. Sane. Ratio
est quia non possit agere penitentiam retento
beneficio vel ordinis execucione b. de accu.
inquisicionis. i. ff. Ubi vero est symoniacus
quia contulit ordinem symoniace vel quia
dedit vel recepit beneficium symoniace est
fuit venditor symonie. Si est occultus
suspensus est ipse iure quo ad se tamen

sicut et quibus elemosinis. non tamen quo ad
alios ut de cohi(bitione) cle(ricorum) et muli(erum) c. ult. (et) c. Quatuor
et c. ecclesie. Si vero manifestum est ipso
iure quo ad omnes suspensus est (et) e. cum
tamen quatuor Item qui recipit beneficium symo(nia)ce
tenetur renunciare beneficio et restituere fructus
inde perceptos. et qui papa poterit ut
i(n) xiiij q. vj Si res aliena et de rest(itutione) spo(liatorum)
Gravamus deductis tamen expensis que fuerunt
(fac)ta fructuum querendorum et conservandorum
eorum de pec(ulio) ha(benda) Si apparet quod ulterius
et hec intellige de fructibus quos non impen(derit)
dit in servitium vel utilitatem ecclesie. quia uti(liter)
liter gessit negotia ecclesie de hiis ne(cessaria)
tessaria ar(gumentum) ff. de nego(tiis) ge(stis) l. Si pupilli
l. et si quis Idem intellige de illo
quo sciente et consenciente facta fuit
symonia al(ias) statim cum sciuit non renunciauit
ar(gumentum) e. c. de symoniace et c. sicut tuis
insi(nuasti). et tenetur tamen ab eo tempore quo
sciuit et non ante sed ad resignationem
spiritualium et temporalium non tenetur religio
sus qui ullo pacto sed offerre anime pre
dente utrorumque fuerunt acquisita ymo
sufficit delinquentibus hiis qui professam primam
suo satisfacere creatori i(n) e. c. ulterius
nisi s(uper) hoc. ista est pena clericorum. laici
vero debent excommunicari i q. i reperiuntur et c. si
quis episcopus Sed cui restituetur pecunia
data symoniace. (Dicunt) quod ecclesie cui facta
est iniuria i. e. dehoc et ar(gumentum) xvij q. iiij
Si quis in alio Contra videtur quod sit resti
tuatur ei qui dedit i. e. Veniens hoc distin
guunt aut totum capitulum delinquunt tunc
restituitur ecclesie i. e. de hoc consuluere
et c. Quoniam etc. sic turpia lucra sunt
abscindenda extorquenda i. de usuris tua
sed si is qui dedit pecuniam velit
remanere in seculo non restituetur ei sed
si velit intrare religionem sic ne sit
onerosus monasterio adquod transit ut
i(n) xvj q. vj De lapsis xxvij q. v. Si quis
recepit Quis possit dispensare
quidam dicunt quod si commissa fuit symo(nia)
in ordine nullus potest cum eo dispensare
i q. i extra et c. quidam nec etiam
papa ut dicit quia caractere est vero
sibi non renunciari non potest et ideo non
purgatur ratione illud xiiij q. vj Si res
sed hec est verum verum sed ymo papa bene
potest dispensare cum symoniacis qui caracte
tem sunt et si et qui scienter com
miserunt symoniam sed infideles plati
no. et ideo quia non purgabitur
fructu vel fructuum de veritate dor
ceptus fuerit remanente ff. de usur(is)
Si (qu)is cum qui et i q. i et quidam

ho Si forte p(ro) distinguit et sive scilicet
symoniace ordinatorum alii sunt non
symoniaci symoniace promoti scilicet intervenient
per alium ignorantes a non symoniacis
vel symoniacis facta renunciatione possunt
dispensare in beneficiis vel ordinibus tolle
rari i q. v presentium et i e. de symonia (ordinatio)
symoniaco symoniace a symoniacis vel non
symoniacis deponuntur utrique i q. i Statuimus
i. ff. o et ij et tamen his solus papa potest
dispensare in eisdem tamen legitur sicut i q. i
extra quia cum eo qui committit symo
niam sciente vel eo sciente et ratum habente
non potest episcopus dispensare quia extra
tales ulla est rima adhibenda ut de
in c. extra et c. de [illegible] in de (qu)esti(onibus) clericorum
sed solus papa cum eo dispensat. cum igno
rante dispensat episcopus in primo casu
nisi fuit reus in crimine symonie quod
tunc non posset sed archiepiscopus ar(gumentum) ut de
eo qui duxit et hoc non symoniaco nec
symoniace a symoniacis quia episcopus
alius [illegible] erat symoniacus tunc distinguit
aut ordinatur a symoniaco scienter inpli
citi et adtracti tales recipiuntur si infra
mensem renunciaverint i q. i extra quod
constat aut volentes alii quoque
tollat eum ut probat potest ei tamen non
ei obest viij q. iiij Nonne vel tollantur
eos tamen poterint sive quinimo expellant
ar(gumentum) i q. i Si quis a symoniacis aut
ignorantes esse tolleantur nisi igno
rantia eorum fuit crassa i q. i Si quis
a symoniacis et i e. presentium sed numquid
potest aliquis ordines ab eo quem scit
symoniacum in ordine hoc dicit quod non et
recipiendo ordinem ab eo non recipit
executionem cum ordinator non habeat ex
ecutionem i. e. tanta et i q. i reperiuntur
et potius debent debent pati ex(ecutionem) quod
quia ab eo recipiat ordinem (et) de scri(ptura)
et magistratum Episcopus qui recipit pro
missionem sine iuramento a bordinando
quod eum non inquietet super petendo titulo
est putator qui simile pactum recipit
pena hec quia putator ipso iure ab
executione ordinum est suspensus per
triennium ordinator vero et ordinatus
sine prenuntiatione a collatione et ex
ecutione ordinis sunt suspensi donec
gratiam sedis ap(ostolice) optinere mereantur
i. e. Si quis ordinaverit et c. presentium
in parte ergo episcopi dispensare cum symo(nia)
commissa cum ignorante cum est beneficium
acquisitum vel qui ordinem sine dignitate
est adeptus ignorant post liberam
resignationem et nisi distinguere si
beneficium simplex commo est adeptus

statim pt resignari ad illud dispensatiue
ut h. de ele. si aliquis nisi et l. c. et
in simoniace in illo aut qui dignitate
sic e adeptus distinguere si sponte
resignet petens humilit' sua resigna
cione admitti pt epus dispensare
cu illo ad eand platone ut l. q. v. fin
tu et c. quinque. Sz si de hoc con
tendat in iudicio et electo sua rep
bata fuit sta licet eo ignorante
tunc epus illa vice et illa vocatione
cu eo no potest dispensare. Sz p gra
si eo sciente ut p gra tali hnte solg
papa in bnficio dispensat. l. c. nisi h.
Sz numqd licet symoniaco dimittere
ecclesiam sine licentia superioris dic q
epi no pnt renunciare sine licentia ppe
h. de iu. ii. cu pdem et l. et c. post
translatione q rursus inferiores
vbo renunciare in manibus platorum
suorum ut h. de renu. admonet Sz
numqd epus pt dispensare in symonia
commissa circa officia mortuorum. bndi
ctiones nubendum. sepulturas confirmatis
bndictiones sacror vasorum seu vestime
torum bndictiones et consilia et mores
sps dicitur nigri vel die hoc q sic
p3 p acta prima. eo q no prhibetur
ut l. de sen. et imp. nec obstat l. q. i.
dignitate sicut et l. c. nob insi. Sz
quid si nollent recipere renunciationem
p eo quia h no dimittit petra nisi
restituat ablatum xiiij. q. vj. si res
tu e bnficiu. l. q. i. ordinationes
Sunt tu duo casus in quibus licet da
nare no tenet. Primus si pecunia
fuit data eo invito et ignorante
ab alio. Secundus si iniuste dedit ut posset
electione tanquam symoniacus ul bnficiu
impedire. l. c. nobis et c. Sicut tunc
facto ibi redditur ne defraude sua
valeat comodum reportare. Sz quid
fiet de regularibus et monialibus
q symoniace receperunt dic q tam
recipiens qua receptus sive recep
ta sive sit platus sive subditus siu
plata sive subdita sine spe restitucionis
de suo monasterio expellatur et in loco
arctioris regule ad agendam ppetuam
penitenciam retrudatur. l. c. quam pro certa ratione
su ordinis sui exercicione quotiens
non constet de crimine ut p inquisitionem
ul accusacionem cu alias puniam agere
non posset l. q. vij. requiritis et h.

de accu. inquisitionis et satis intellige
depositus quia extra claustrum morari
non Sz ne dampnabiliter evagetur l. e.
quia symoniaca ij. l. et ut l. de sen. ex
religiosorum li vj nec pretextu paupertatis
excusantur quia ppter paupertatem non
Sz quis petrum operari mortale Sz po
sita ne et h. q metus ca. bacris
posset tu dici h. h. q si ita paupes
sint q no possint ibi alias aliquo modo
aliquem recipere quia no liceret ibi victum
sub hac forma posset recipere. no ha
beniq quid dem tibi p victu nisi tu
mores tecum et vivas dic tu hoc
no dicat in fraude. et sic aliquo pacto
ut l. q. y. Si quis ppter hoc Sz tunc
est ut ullo casu tale aliquis ul aliquid
recipiat. Sz modis non inveniatur ut
circa monasteria inchiloniis imitabile
ca ut lxxxij di. vz ul si visum fuit
superiori remanebunt locis suis et de
novo restituantur in ea dispensative
h. q de illis qui fuerunt recepti an
constitutionem illam. l. c. qui symoniaca cu
cu sciente recepit sed superior ut h.
de ele. quingentis. Ne prelati
vices suas ul cetas sub annuo censu concedant

Sperius tractatum est de symoniacis in
spiritualibus hic psequitur in spirituali
s. ne plati ut Notandum est er
go q no licet alicui plato sub annuo
censu vices suas committere alicui suc
cedo ita q ille qui gerit vices heat
totum residuum ut l. e. c. i. ij. et iij. Ratio
prohibitionis est duplex. Prima ne
ueat ut xxiij. q. i. militare secunda ro
est quia v epus ul alius aliquis
Sz fit ratione officij p aliquid
exigat symonia committit in actu
iudicio sit pecunialit ut l. q. iij. et nullus
vendatur et c. no solum epus tn
ul alius qui committit vices suas
alicui pt et Sz ei constituere salarium
de camera sua tu ille de hoc non
tn Sz pnt tn fructus ecclesie vendi
ad tempus. l. c. quedam. Questio q infra
tempus locationis moriatur psona ecclesie
que locavit numquid successor tenetur
stare contractui. Dic pt q si nomine
ecclesie ul p utilitate contraxisset
et pecunia inde recepta in utilitate
ecclesie conversa fuisset tenetur successor
stare contractui. h. de solut. c. i. et j
q y. hinc plane et h. deposit.

b

c. i. Si vo no p utilitate sed ut
ipe tanqua prelatus susstipet red
ditus a securitacio successor stare
no tenet. ut de pcat c. ij. quia ultra
temps suu ecclam locare no poterat
et si soluit aliquid ultra & imputet
quia hoc puide debuit ff loc' si
quis domu q. i. Secundo si obligauit
fructs eccle et obuetones et oia
ad ecclam sua ptinecia inquid
transit quodam iuredictoms si etia
hcat iuredictom ho. dic q sic nisi
fuit excepta. quamuis no debeat
vendi ut in c. i et ij. Sz phibet
iuredicto concedi subanno censu
et no fructus eccle que est to Ro
Tertia illi qui iudicat nichil acci
pe debent in aut ut iud' su quo
suf coll' ij. cu ex offico ad hoc tene
atur nec ex admistratone. num
beneficia sunt ad hec deputata sed
fructs locant qui eciam alis pnt
vendi et distrahi b. l. c. quiclam
insi vl glo

De magistris et ne aliquid exigatur pro licentia

Dictu est supra de quodam vico
platoru sz quando concedunt
iuredictom subanno censu hic
prosequit de alio qui sz aliquid
exigunt p licencia docendi Statutu est
in concilio lat. q singule eccle ca
thedrales singulos mgros heant
qui caruus eclsiaru clericos et alios
scolares paupes gratis instruat
in gramatica ppt quod aliquod bn
ficiu gpetes mgro cui sz in eclia
pbeatur additu etiam fuit in concilio
gnali q illud quod statutu est de
eclys cathedralibus in alys eciam
fiat quatu pnt suffice facultates
Item q metropolitana eclia the
ologu nichilominus hcat qui sacerdo
tes et alios in sacra pagina doce
at et informet maxime in hijs
que ad cura aiaru spectare nosciuntur
b pbantur j. e. c. i. et c. quia non
nullis et xxxvij di de quibusdam
Unde pt aliquis mgr eligi in ca
nonicu sub illa gdicone ut doceat
no. quia cessare dz omis condicio
b. de pact. c. ult. Sz si votante ali
qua pbenda statueret canonici
q illud onus esset annexu illi
pbende ita q sic hererent collegii
li cu mgro et pacta mgro alicui
conferrent no esset symonia

symo licitu esset ar. b. de pb' sig
natu b et ho. Sz nunch comittit
symonia mgr si exigat aliquid a pau
peribus vl a clias eccle a qua habet
bnficiu hostie. dic q sic cu hc sit ppudic
et ex officio suo teneat facere. symo
niam est si ppt hoc aliquid exigat
b. de symo. nemo et i. q. i. In
templo Item nunch ab alys sco
laribus qui no sunt paupes nec de
eadem eclia pt aliquid exige et
nunch mgri in scolis pisius vl alibi
pnt licite facere collectam. vc. q no
quia si vult diu phus piciat pe
cuniam exc° socratis cij. q. ij. socra
tes Item scia donu dei est go vendi
no pt i. q. iij. no solum Item pro
fessores iuris licite recipiunt pecunias
sed no licite petunt ff de var. et
extord cog. l. i. q est qmdam ppot
dio q iste cu competens bnficiu
constitutu est a dnitbus pt petere coll
tas et hoc no phibet in isto titulo
Sz actas emsd eccle et a paupibus
nil exige dz sz gratis doce dz q
ppt illos constituit bnficiu et no
ppt dnites Sz si ex honestate
gratis omibus scolares honestate
facet et laudandus esset dnitibus
tn gratis impende no tenet Si
vo nllm bnficiu ppt hoc constitutu
est doctoribus sicut pisius et alibi
licite exigunt collectam quia suis
sumptibus hoc face no tenetur b. de
sep. cu ex officio et xiij. q. ij. caritatem
sicut in eis spiritus consilium vende pe
xvj. q. v. no sane nec obstat si dicas
q gratis dz doce quia nihilominus
pt pete sui laboris mercedem sicut
testis qui gratis testificat licite sumptus
petit iiij. q. iij. q venturis et b. de
sya cu sit romana Secundo de mgris
scolaru vl cancellario pisiensi qui
cupiditate vl longa consuetudine
nolunt dare ydoneo licencia doce
nisi aliquo b dato ppo q nec ille
qui petit licenciam dz aliquid dare vl
pmitte nec mgr scolasticus aliquid
exige dz Si contra fcum fuit deuit
dignitatibus officiis et bnficiis eclia
sticis spoliari j. e. c. i. ij et iij. et licet
ex utraque pte versetur turpitudo et
ideo vt. pito possidentis melior ff
de qdi ob turp. cau. l. iij. tn subvenit
mgro promittenti vl solventi ut
quod pmisit remittat et quod

soluit restituat a pplone cessate
no obstante aliqua consuetudine
vo in fauorem suum sed in odium exigentis
sic e de sy[mo]nia veniens pnt vel pt
dia s s q qui soluit licet nichil
dare debuit tamen quia quasi coactus
credemit ius suum non delinquit quia
nullus ydoneus est phiberi docere
s e c y et m et io s potius resti-
tui est quia remanere penes
illum qui plus peccauit ut s q m
si quis lator nam ei qui dignus
est non est dey denegada licentia
docendi quia persequens denega-
retur doctrina ignorantibus s e c i quia
tenet alius dispensare ar xvj q
felicium ydoneitas aut in vita mo-
ribus et scientia consideratur hunc
aut magistri studiorum quia doctores pri-
moribus excellere debent de iude fami-
dia e depresessi l magistros li x bo-
na eum tener conuersacionem debent
here testemque doctrine lxm di va-
lentinianus ergo si non est ydoneus
est ei licentia denegari quia malorum
doctorum doctrina est mala i q vij co-
uenientibus et imperitis imperitus mathe-
ses risum patebit xxxvj di qui
de mensa et qui alios docet tunc
ab aliis edoceri non est in aut desol
ep q damus Sed pone quod magister sco-
lasticus in propria persona vult docere qui-
dam clericus ydoneus petit licentiam do-
cendi nichil dare tenetur s diat
ipsse s e c quanto Sed quid si quidam
impetrauit licentiam regendi et fecit
expensas nunquid alium substituere substi-
tuere potest receptis ab eo expensis
propter hoc factis vel pacisci cum eo aliis
decerta porcione emolumenti quia
forte vult dare oportet aliis rebus
ipso si consuetudo c quod possit alium
substituere pt recipere expensas propter
hoc factas di tamen vere eius ille doce-
re illum non debet ab eo aliquid recipe-
re s e t pt e m nec est pacisci de
certa porcione emolumenti sua sine
labore suo cum hoc non inueniat con-
cessum ymo phibitum est s e c m Item
theologie doctores et studentes per quinque-
nnium possunt percipere non obstante aliqua
contraria consuetudine vel statuto pro-
uentus prebendarum et beneficiorum suorum
integre s e c uel exceptis distribucio-
nibus cottidianis que residentibus tantum da-
tur e de preben licet Item curati ec-
clesiarum habent septennium hodie e de ele-
cti ex eo si vj Pone quod episcopus non vult
istis dare licentiam eundi ad scolas nisi
primo e data pecunia nunquid committit
symoniam distinguere aut petit pecuniam
pro illo tempore quod conceditur a iure et
ad hoc tenetur symonia est pura si
aut pro alio tempore strictae non est sy[monia]
sed turpe lucrum ar i q m vendentes
Sed cum aliquem concedit ire ad studium intel-
ligendum de studio generali non de studio
speciali alicuius castri vel ville cum instau-
dem fiat e de cle non resi tue

De iudeis et sarracenis

Dictum est de illis qui per symoniam
spiritum sanctum blasphemant. Nunc
agitur de illis qui male colen-
do ipsum inhonorant ut sunt iudei et sar-
raceni Videamus ergo qui dicuntur
iudei et unde Item sarraceni et
unde Item an sint ad fidem inuitandi
et qualiter sint a christianis tractandi Et
ultimo quid iuris sit de seruis eorum Iudei
sunt qui mosaycam legem ad literam te-
nent scilicet circumcidendo se et alia legalia
seruant qui etiam recipiunt prophetas Dicun-
tur autem iudei a nomine digniori scilicet tri-
bus scilicet a tribu iude patriarche que
inter alios bellicosior et in bellis prima
aciem et regnum tenuit principatum scilicet ut
de ea sola rex crearetur Sicut ex tribu
leui sacerdotes Dicuntur autem hebrei ab
heber patre abraham qui quidem abraham
tenuit cultum vnius dei et cui fuit
primo adeo tradita circumcisio tribus ydo-
latria fedatis Sarraceni vero sunt qui
de moribus colunt nec vetus nec nouum te-
stamentum recipiunt qui non se ab agar ancilla
abrahe de qua fuit orta dico agareni
vocari voluerunt Sed potius a Sara illius
uxore et libera se sarracenos appellarunt
Sunt tamen inter sarracenos quidam qui quinque
libros moysi receperunt Sed prophetas re-
spuerunt qui samaritani a
samaria ciuitate dicuntur et io in euangelio non
non contuntur iudei sarracenis i non reca-
lit sunt ad fidem inuitandi Ro quia
tationibus fomibus et blandimentis sunt ro-
candi non asperitatibus compellendi
quia cultus est inuitos baptizare

vel nolentes Ro est quia nullus ad
fidem est cogendus xxiii q v ad fidem
et coacta servicia non placent deo xlv
di qui sincera quia si simpliciter et ab
solute compelluntur non recipiunt carac
terem Sz si condicionale compellantur puta
primiciorum partu et precum suatu
oblacionibus recipiunt et compellendi
sunt fidem sic susceptam observare ut e
de bap maiores et xlv di de iudeis
¶ Singnibus vel talibus prout ab ecclesia
primi temporaliter quia penam spiritualem
infligi non potest quia de hiis que foris
sunt non iudicat ut ii q i multi et xlv
di c qui sincera ¶ Iudicat tamen in talibus
de eis quia repellit iudeos a communi
one fidelium ne ab eis corrumpantur
xxviii q i ¶ Sepe quia mores nostri
et iudeorum in nullo concordant et nos de fa
cili per continuam conversacionem et famili
aritatem ad suam perfidiam animos sim
plicium inclinarent i e adhuc Item nullus
xpianus debet cum iudeis manducare xxviii
q i nullus et c omnes Cum sarracenis
¶ possumus comedere quia aliter non possemus
eos lucrari et sic licet eis loqui et co
medere cum eis ex° dom xxviii q iii
¶ Infideles et xi q iii ad mensam ¶
Sz quare potius vitamus convivium
iudeorum quam paganorum Dico est quia
iudei discernunt cibos nostros unde non de
bemus uti cibis eorum ne videamur
inferiores illis ut dicit predictum c omnes
pagani vero non discernunt cibos Sz hoc
et isti et illi discernunt ideo non debemus co
medere apud illos nec ipsi apud nos
quia eadem est causa prohibens et
idem periculum utrobique ¶ Excipitur tamen
casus in quo licitum e uti cibis qui
nobis a paganis apponuntur cum
modestia et gratiarum actione servata
tamen qualitate s quod carnes non come
damus tempore prohibito Sz quid si contingit
aliquem intrare coram intrare ad predica
dum xpi fidem i e quia sit laudabile
¶ Hoc intelligitur xi q iii ad mensam hoc
est verum nisi dictum fuerit quod sit ydol
immolatum quia tunc sanius esset mori
fame quam ydolatricis uti xxxii q iiii
Sic sanctitas quidam hoc intelligunt si
¶ desciunt hec adveneracionem ydoli
alias in necessitate posset aliquis ydolati
co vesci quia necessitas legem non habet
de conse di i sicut i de regulis iuris
quod enim est licitum ¶ Item repellit

eos a legitimis actibus ii q vii Palam
¶ Item ab omnibus officiis publicis
super xpianos quia possent eos
multum gravare et qui tale offi
cium eis commisit Sz per concilium pro
vinciale de hoc compesci et ille
iudeus Sz ab officio removeri et
a communione xpianorum in commerciis
et aliis donec in usus pauperum
xpianorum quod sunt examinis occa
sione officii adeptus secundum providen
ciam episcopi committat et idem de pa
ganis e dicendum i e cum sit et c
ult quia officium fuit illicitum Si vero
officium fuisset licitum tunc si vellet po
sset dare pauperibus iniuste extortum
ut xiiii q v non sane ¶ Et quia
incommodum a quibus sit extortum si autem
sciretur eis esset restituendum i de usuris
cum tu et i de homicidio sicut dignum
est eos Item ne possint emere ser
vos xpianos i e c ult et l iiii di
ferruite ¶ Item non permittuntur eos facere
novas sinagogas i e iudei et c con
suluit Item in diebus lamentacionis
ac dominice passionis non debent permitti
apparere fenestras vel hostia vel prodire
in publicum ¶ Compellendi sunt eciam
talem habitum deferre in omni provincia
xpianorum et omni tempore quo manifeste
ab aliis populis distinguantur i e in
nonnullis et c in nonnullis et ut non
dicant obprobria in contumeliam creatoris
ut ibi ¶ Item compellantur decimas de terris
quas colunt e de dec. de terris ¶ Item
servos xpianos non circumcidant l iiii di
mala ¶ Item xpiani non debent eos
in suis infirmitatibus vocare nec ab
eis recipere medicinas nec in eisdem bal
neis cum eisdem balneare Contra
facientes si clericus est Sz deponi Si
laicus excommunicari xxviii q i nullus et c omnes ¶ Item
extesto xpiani nichil accipiat et ille
xpianus excommunicandus e etiam post mortem
i e i si quis et c si xxviii q i ¶
Sane quia communitati iudeorum legari
non potest C e l i Sed unicuique singulis ho
die quod sit ar ff de rebus du cum sima
bis ulti cum clero licet si iudeus erant
et sic sit i e i ¶ Si quis episcopus et c
si licet cum eos pascere ac l xxxvi
di pasce quia possunt adhuc ad fidem
venire cum devenire sit desperandum
de pe di vii nemo ¶ Item excedentes

nobis

verberibus citra sanguinis effusionem
subiciunt . l. de rapt. ministrato item
si puniat clericus pt puniri et pena ad
arbitrium iudicis pecuniaria vel pena
legali . l. c. postulasti Item etiam excitat
christianos qui in eis civitate presumunt . l. e.
iudei etc. etsi iudeos quos tn in deserte
aliquod [illegible] in eis habeat nisi
dimittat usuras . l. denis pro nimia
vilces et nutrices et fuerit . l. c. etsi
iniuria ei [illegible] . l. e. postulasti nisi item
non presumat nisi in civitatibus et aliis
locis insignibus habitare in quibus [illegible]
t. de iudeis c. de iudeis Item in quibus
ab ecclesia tollerant ipso iure [illegible] ut he
veteres sinagogas . l. e. iudei et
si corruerit possunt illas reedificare
in pristinum statum tn ut ampliores vel
preciosiores faciat quam ante . l. c. consuluit
Item matrimonia contrahere inter se non
tn cum christiana c. eo nemo et xxviii q.
i. caue et illis pnt ubi licet in gradu
prohibito ad fidem conversi c. de consang.
de infidelibus et qui sunt fuerit fuit lex
et de divor. c. fin. Item agere
et conveniri apud iudices suos non
apud seniores eorum sed arbitrium
possunt eligere eius suam ordinariis
regnat quod est mirabile c. e. Item
ratione Item in sabbatis eorum non
debent trahi ad iudicium nec trahere quia
festivitates suas ab eis
celebrari et consuetudines permittimus et
consuetudines nec debent tamen laudabiles
in festivitatibus suis perturbari nec pe-
cunie nec alie res auferri sed in iudicio protrahi
nec sepulcra eorum effodi c. e.
die sabbati et . l. e. sicut Item sarracenis
debet ut christianus c. e. nemo et . l. e. c. ple-
arma ferrum vel lignamina etc. nec ad
necessaria in ministrare nec in navibus galeas
gubernationis exercere nec ipse nec pilotos
subsidia vel consilia impendere quamdiu
guerra inter nos et ipsos duravit licet
etiam sit treuga inter nos et ipsos [illegible]
treuga non est pax alias rebus suis de-
bent privari et fuit servi capientium et
sententiam excommunicationis ipso facto incurrit a qua
non pnt absolvi nisi totum quod ex
tam dampnato commercio receperat et contulerit
de suo in subsidium terre sancte transmittat
et si fuerit non solvendo [illegible] castigetur

gent. si probant . l. e. c. Ita quotiens
et c. signavit et c. quod olim etc. ad li-
berandam et sic totum lucrum quod ad
eos pervenit debent dare in subsidium
terre sancte Item unus destructum hoc fe-
cerit et est simile cum usurario in quo
sorti accedit usura est tamen quia in
esta unde totum debet restitui . l. de usu.
consuluit ymmo iste gravius peccat quia
fidem christianam impugnat et ideo nitimus
pro pena puniri et nemo dubitat
gravius esse commissum quod est gravius
iudicandum [illegible] q. i. non aufamus ideo
quis potest istos absolvere dic quod episcopi
alius non credo esse ut fiet ex imp.
Idem hoc quo ad excommunicationem canonis
Verum quia excommunicatione homines fecit
enim papa tex. in anno similem excommunicationis
contra tales a qua episcopus absolvere
non pt excipitur unus tamen in quo
non incurrit excommunicationem scilicet pro redemptione
captivorum sic signavit in pti [illegible]
si non pnt redimere captivos nisi por-
tet arma vel ferrum inimicis hoc facere
possunt sine pena excommunicationis sed dicat
quod non nisi primo requisita auctoritate sedis
ne aliquid fraudis fiat Ultimo
de servis istorum videamus et breviter
distinguere aut servus iudei est vel natus
i. de ipsa ancilla natus si velit fieri
christianus statim recipit in libertatem
nullo precio dato c. de epi et cle. quod
nobis et hiis ita et ar. l. mi. di. servituti
aut est empticius et tunc distingue
quia aut erat iam christianus quando fuit
emptus et tunc sine precio eripitur in
libertatem quia tamen quando in iudeo
est penitus in [illegible] l. mi. di. mancipia
. l. e. c. ult. in pti simile [illegible] ut
relinquit et ad etiam servi confugere
possunt c. de hereticis et ma. l. manicheos
aut erat paganus et tunc subdistin-
guere aut cum fuerit et tunc si vult fieri
christianus libere efficitur sine precio l. mi. di.
servitutem . l. e. c. ult. aut cum incimoneo
si infra tres menses non exposuit eum
venalem pro precio si vult fieri christianus sine
precio liberatur quia presumitur quod ad ser-
viendum emit sibi uno exposuit infra
tres menses et iste vult fieri christianus
infra illud spacium vel etiam post du-
bitatur non stetit [illegible] quominus venderet
liberatur reddito precio xii solidorum
ab aliquo christiano l. mi. di. servitutem

j e c i ij et ult et hoc intellige nisi
dns eum nolentem tu dicat se velle se
xam cum tradet vel astitus scite signacium
imprimeret. sic ppe iniuria ppi corporis
sine pcio liberatur l iiij di c in illa Secun
dum est de seruis iudeorum idem dico
p omia de seruis sarracenorum Item
si plures emptores insimul contrahant
pro sociis erit gratificationi de deinde
pa in ante Sed quid si nullus emptor
appereat nichilominus erit liber et
christianam querat. pon ff deman
umisse l iiij c liua Quid p pecunia opa
pstabit ut c de capt l ult. i quoque
annis tu illi qui ascripti sint glebe
deuit pstare opa consueta ita quod ab
illo loco non mittentur j c inscotum

De hereticis

Supernus dictum est de iudeis
et sarracenis qui ppe infideli
tatem deum inhonorat. nunc agen
dum est de hereticis qui apostatando a
fide in seipsum scitum peccat et primo quo
dicatur hereticus et unde Item not
modis dicatur hereticus qua pena
feriatur et quat tedens reparet
Et nomo qui possint pdicare sine hereti
cis S hugo est qui sentiam de fide
opprimens ut eligit ut sequit Sequit
ut arrius sequit ut arriani xxiiij
q iij hereticus heresis grece ab eleccione
de quia eam scilicet quisque eligit de sa
plina qua putat esse meliorem
xxiiij q iij heresis Multis modis
de hereticis Ille enim de hereticis qui
pubt sacra ecclie ut symoniacis
i q i eos qui p pecuniam et vij q i que
so licet Item ille qui scindit se ab
unitate ecclie vij q i denique Item
omnis excomunicatus ut iiij q i quod autem
Item qui errat in expositione sacre
scripture ut xxiiij q iij heresis Item
qui fingit nowa scta de articulis
fidei qua ppona ettia xxiiij q i hec
est fides etc qui et j et t c i quia
ullus dz dubitare de fide sed firmiter
crede articulos et de su tri c i misi
et c fideli li vj nec etiam intemui
articlo c de scte l ult et hoc quo
ad articulos qui continentur in simbolo
credo in deu quibus pfidem solam
adhibenda est credulitas quia fides
est de re non visa de pe di misi in
domo et non p signa sed pfidem

ritatis est extollenda de con di
iiij venit sacerdos de hoc dicat ut
s de su tri c firmiter qui et c sequitur
ibi Item qui male sentit de sa
tris ecclie vel aliter qua romana
ecclia pdicat et obseruat j e ad abo
lenda in prima Sed quot sunt spes
heresis Hostiensis dicat quod in decreto lxx
et spes quinque ponuntur sed ultimam non
nominavit ysidorus nomine spali et
in fine ponit regulam qui aliter sentit
vel intelligit scripturam qua ppius sanctus
spus spus sanctus flagitat a quo conscripta
est licet de ecclia non recessit pt tu
hereticus appellari Unde non tenetur nec
dz in illis videre quidam Adeo dicit
Hostiensis ut probat manifeste sanctus hyeron
enim adeo sunt pcati sunt qui bene possunt
docet et omnia habent xxiiij q iij quicumque
usque nisi quoniam puniuntur heretici excomunicatione
depositione et rerum ablatione excomunicatione
sive sit occultus sive manifestus est
ipso iure excomunicatus j e ad abolendam et c
extirpandam et xxiiij q i c i et ij de deposi
tione quia indistincte sive sit clericus
vel laycus ipso vel Imperator vel quilibet
inferior dz deponi ab omni dignitate
j e ad abolendam et di ipsis xxiiij q i
qui contra pacem et salus corpus pt
subditi sunt sacerdote vel clerici deponit
et relinquitur curie seclari connotatis
abbatibus platis et aliis religiosis per
sonis et laicis j e deponi li vj Sed
in aliis omnibus plures capi requiritur
ut de j decli ex iiij ad excomunicatus
Ignatior aut tales relinquitur
quis curie sclari post depositionem Item
hereticis j e ad abolendam et c extirpandam
Item si quis flauit lucas domini ppe
j decri sti ad flauorum Item ob ppe
contrariam et calumpniam et contumeliam
qua contulit epo suo depositus est
xv q i si quis sacerdoti Item assassinum
in contmeli tradit curie seclari j de
homicidio pharum li vj Item nale aut
quis tradit curie sclari de j depeis
quis spes u forma aliaseclita depoitu
non traditur curie sclari ymo tenetur
exhibere claritate et grandiz consilio
clericali [illegible] di d misi fuit in
corrigibilis tunc amittit privilegium et
traditur curie seclari de sndic tu
non abhomine laya [illegible] ecclesiam con
dempnasti fuit de heresi si in dex seclaris

illum punire debet nec tradet laycus
curie seculari. Sed clericus solummodo i. e. deposi-
tus nominatur quia laycus semper
est de foro seculari. Sed in casu isto de-
struitur processus quia inde patet
degradatum ita quod secularis curie libere
nec sententiam impedire potest i. e. ut inqui-
sitionis § Iubemus li. vi. Sed excepta
re dicto solummodo pro iudicem secularem
post sententiam latam ab episcopo i. e. cum
secundum leges inquisitionis li. vi. Si autem post-
quam fuerint deprehensi redierint
in perpetuo carcere detrudatur i. e. c. presen-
ti et hec prima zate. Si autem relapsi fu-
erint sine ulla audiencia relinquendi
sunt curie seculari. Tamen non negabuntur eis
sacramenta penitentie et eucharistie si humiliter pe-
tant i. e. ad abolendam § illos i. e. super
eo li. vi. Si autem aliquis accusatus
fuit de heresi et vehemens presumptio
contra eum est orta si eam abiuravit
si postea committat in eam iudicabitur
relapsus. Item qui in una specie vel
secta commisit aut in uno fidei ar-
ticulo vel ecclesie sacramento erravit et
post abiuravit simpliciter vel generaliter si
committat in aliam speciem vel sectam
vel articulum iudicatur relapsus. Item
qui abiuravit heresim et tunc consta-
bat vel nunc si postea receptet hereticos
vel visitet vel det munera iudicatur
vel relapsus et probatur i. e. Accusatus
in prin. et § 1 et 2 li. vi. Item suspectus
de heresi vocatus ut de fide doceat et
fuit contumax si excommunicatus fuit et
eam per annum sustinuerit velud hereticus
condempnetur i. e. extravag. § qui autem
conventi et c. cum contumacia li. vi. Item
credentes receptores et defensores
hereticorum sunt ipso iure excommunicati i. e. extravag.
§ credentes. Condempnantur rebus suis
quia si laycus fuerit bona eorum debent
confiscari. Si vero clerici applicentur ecclesiis
a quibus stipendia receperunt i. e. extravag.
in fi. Item bona hereticorum debent
confiscari sive habeant filios sive non
nec catholicis filiis hereticorum est
aliquid relinquendum quia si parentes re-
verterentur ad fidem etiam eis nisi de
mera gratia bona non essent restituenda i. e.
vergentis. Item filii hereticorum et nepotes
per lineam paternam et filii per lineam mater-
nam ad secundam generationem beneficium vel publicum

officium non debent admitti. Quod
intelligitur de hereticis qui in heresi de-
cesserunt non de illis qui fuerunt
emendati i. e. quicumque § heretici et c.
statutum 2 li. vi. Item mulieres que
sciente contraxerunt cum hereticis ami-
ttunt dotem. Secus si ignoranter
i. e. decrevit li. vi. Item omnes potestates
seculares debent iurare quod adiuvabunt
ecclesiam contra hereticos et complices
eorum. Si vero illud observare nolu-
erint honore priventur isto et ad
alios ulterius admittatur. Si autem
episcopo vel inquisitoribus presumpserint
opponere vel impedire quominus faciant iusti-
ciam et detineant in carcere vel potestate
eius scienter auxilium consilium vel
favorem ipso iure sunt excommunicati et si per
annum sustinuerint velud heretici con-
dempnantur i. e. ad abolendam § statu-
imus et c. extravag. § moveantur et c.
ut inquisitionis in prin. et § ult. li.
vi. et c. ut officium § ult. e. li. Item
civitates que episcopo vel inquisitoribus
restiterit carent commercio aliarum civi-
tatum et episcopali sede priventur nec sta-
tutum super hoc factum valet i. e. ad abo-
lenda § civitates et c. statutum li. vi.
Item vasalli hereticorum sunt ipso iure
absoluti a fidelitate vel iuramento
quo eis tenentur i. e. et ult. Item qui
hereticis prestant ecclesiastica sacramenta vel reci-
piunt elemosinas vel oblationes
debent officio suo privari nec possunt resti-
tui absque licentia pape etiam si sunt
regulares non obstante privilegio ali-
quo i. e. extravag. § Sane. Item qui
sciente hereticos vel credentes tradiderit
sepulture ecclesiastice ipso facto sunt excommunicati
nec possunt absolvi nisi propriis manibus
publice exhumaverint et proiciant foras
et locus ille perpetuo careat sepultura
i. e. quicumque in prin. li. vi. Et testes vero
excommunicati et participes vel socii criminis in
testes admittuntur in defectu aliarum
personarum si non fiat dicere presumatur
i. e. In fidei li. vi. Item pariter et
contra se et contra alios i. e. Statuta
§ licet li. vi. Item mortuo mandatore
re integra non expirat mandatum inqui-
sitorum etiam quo ad non incepta i. e.
ne aliqui li. vi. Possunt etiam inqui-
rere et simul et separatim contra omnes
et absolvere redeuntes debent tamen advo-
care duas personas religiosas in testes
examinacione ita quod per publicam

psona sbantur dicta et put omes
qui habuerit officium tabellionatus
cuiuscumque statu ad hoc compelli pnt
etia advocare brachium seculare i e ut
offi li vi dent tn hre consilium
infeuda sma et cpus pt inchoamus
inquirere si voluerit ita tn qd no pnt
pcede contra epos vel superiores sed hc
dent sedi ap sigre i e ut inquisitores et
c inquisitores et c phoc li vi ct
nomina vo accusantium vel testium si pericum
fuit no dent publicari eis i e statu-
ta li vi Item advocati et tabelliones
no dent eis pstare auxilium vel patro-
cinium vel insta scie i e Si adversus et
nihil est pcedens simplr et de plano
et absque advocatorum et iudiciorum stre-
pitu et figura i e Statuta in pn li vi
ct redeuntes ab heresi no recipiunt absque
iustos quos heresis abiurat et fides ca-
tholica admandatum ecclie tenenda pro-
mitti ut i q vii quod et Deo di ii ego
Berengarius Itenus pt pdicare h
ro qd nullus laycus etiam religiosus
omnibus inhibeat offin pdicandi i e sic
in vno nec etiam de fide publice vel pri-
uate disputare dent alias excitati debet
i e quicumque q iubemus li vi quia layci
illos dent obedire et audire no docere
vel impare 6 de qst etia et de rebus
et no al tn laycus Unde quamvis layci
vel clerici scolastici sunt i boni illa no tn
dent reprehendere platos suos sive sacerdotes
simplices quia in eis sacerdotale offim est
honorari i e di exinuito q lich aute
Non admittat ad pdicandum etiam clericus
nisi mittat i e di exinuito q i quasi
dicat licentiam habeat a superiore suo 6 de
iudicis qua sit vel nisi habeat curam animarum
quia talis hoc hre a lege respectu predi-
candi 6 de eta et quali c ult et in
i e di exinuito q ple sz epi et testo
scripture robiticus pnt pdicare cui eis dicat
dns Euntes in mundum universum pdicate ewangelium
omni creature mathei ult Tn dicat decretum
nullus audeat pdicare pter dni sacerdotes
i epos xvi q i Adicimus hoc est vbi nisi
abeo in cuius diocesi pdicat pcibeant tunc
dent ppto 6 no quaesisse nisi a sede ap
vel loci epo hunc obtinuerint ptatem
i e extra q quia no nouit ct Expressum
ergo apparet qd ordo i pdicatorum pncipuus
est in ecclia dei i e di exinuito q i in pn et
privilegiatus 6 de statu mo qd dei timore
Primo ut layci no admittantur hoc ut nec
clerici nisi missi ut dictum est 6 di eis qd di
se publice no occulte Secunda illud

pdicare omni creature et quod in aure
auditis pdicate sup tecta i e cum
exinuito i pt facto est quia totus est
et omnibus venire volentibus patens
est regni dei et offitium pdicationis
quod e privilegiatus ita qd pt fieri
tam gratis quam in festis i desen
et prisio et c cu voluntate Tertio ut
coadiutoris fiat epi et ei prouideat
epus Quarto ut in cathedralibus
ecclesiis tales personas eligant qui co-
adiutores epi fiat 6 de of ordi
Inter cetera Quinto ut clerus eius
confirmet 6 de consue in ecclesiis
Sexto ut cibum generalem comedat
6 de iudeis qui sit Octauo ut lice-
at regularibus dimissam pfessionis
transire in vnum habitum sz superius co-
formate 6 de hys et vi eli dens
qui ct Sz hostiensis dic qd ordo pdicatorum
et minorum tanquam fideles clipei fidei
et expugnatores obviancium erant
usq spali sunt hodie privilegio decorati
i de excessu platorum nimis
congrua insigna et c nimis prava
Tn in nos pdicat publice vel pvate
nisi a sede ap vel ab epo mittatur
extent et nisi alio destitui alia
pena plectent i e extra q quia
nos et dic ut 6 de eta et quali
c Item doctrina De Scismaticis
Premia virorum sanctorum
Dictum est supra de hereticis sed
qui scisma inducit heresim ideo
hic subiciat de ea Videndum est
ergo quid sit scisma et vnde dicatur
quia pena feriat scismatici et quid
iuris sit de alienationibus et ordina- defficio
tionibus ab ipsis factis Scisma est
illicita dimissio pm ~~nobenata~~ nobe-
dientia ab vnitate ecclie ut xxiiii
q i Inter dicat aut scisma a scissura
ut xxiiii q i Scisma differt aut
scisma ab heresi in hoc sz si pdmaneat
cadet in heresim quia peccat in illum
articulum symboli sctam catholicam
ecclam et ideo censetur hereticus xxiiii
q iii Inter ct Puniuntur aut scismatici
exactione vel deposicione ab officio
et beneficio xxiii di Innocentius dom
i e ci Illos vos et c ad succedendos
li vi et si no pnt aliter distingui
invocandum est brachium seculare xi q
i Petrus et 6 de of ordi qui quibus
dam q pall inscrine ct Ordinatores
vos facte a scismaticis dent irritari

b

ix q. i. ordinatores et I. e. or. sed et
hoc intelligo quibus ad executionem nisi
cum eis fuit dispensatum I. e. c. ult. sed
nisi ordinatus probare se nescivisse illum
fuisse scismaticum qui ordinavit ut ix
q. i. ordinationes et c. i. q. i. si quis
~~a scismaticis~~ a symoniacis quia tunc
cum eis facilius dispensatur quia consecra-
tionem sacram divino in forma ecclesie sicut
hereticum ut i. q. i. quidam sed non execucionem
quia eam non habent. sed quis pote-
rit cum ordinatis a scismaticis dispensare
sive aut receperunt sicut a scismaticis
ordines et tunc solus papa poterit
dispensare arg. c. de cle. qui a dilige-
tia sicut papa solus dispensat cum eo
qui in apostasia ordine recepit I. t.
c. ult. et hoc bene probatur I. e.
c. ult. ubi de dispensatis et ab ea
persona que super hoc potestatem habeat
dispensandi. si vero ignorant tunc
episcopus potest dispensare arg. c. de eo qui ab
episcopo qui renunciavit c. i. nisi et ij non cum ille
qui eum ordinavit quia licet sit recep-
tus episcopus ab ecclesia in ordine suo cum
ordinatis a se dispensare non potest sicut
nec symoniacus episcopus cum ordinato
a se dispensare potest i. q. v. presentium. Alie-
nationes etiam rerum ecclesiasticarum a
scismaticis facte vel etiam alaycis sine
omni onere ecclesie sunt revocande et contractus
contractus est irritus I. e. c. i. vero alienatio-
nes xij q. ij alienationes quia dum
ecclesia pastore heretico vel scismatico
vacante intellige. Sed de presbytero c. i. unde
non valet que a tali prelato sunt in
rebus. Sed pone quod talis prelatus
acquisivit aliqua ecclesie utrum simile quod
non teneat quia commodum cum incommodo
compensari debet ff. de neg. g. si negotia
quod ex quo in favorem ecclesie intro-
ductum est quod si acquisivit teneat
nec rescissae quia quod favore alicuius
introductum est in eius lesionem non convenit
retorqueri ff. de leg. quod favore.

De apostatis

Circa predictos de hereticis et scismaticis
qui utique cadunt in apostasiam
ideo subiciatur rubrica de apostatis
videndum est ergo quid sit apostasia
que eius species qua pena apostate
et qua iterantes baptisma feriuntur.
Apostasia secundum Hostiensem est temerarius recessus
sus a statu fidei obedientie vel religionis
quam professus tenere. Et dicitur apostasia
ab apos quod dicitur retro et stasis quasi
retro stans xxvi q. ult. non observetis
et talis non est aptus regno dei quia
ad aratrum manum posuit et respiciat
retro. Sed de voto magne q. i. et xxij q.
i. Si vero est autem triplex apostasia
scilicet perfidie inobedientie et irregularitatis. Per-
fidie scilicet quando quis recedit a fide ut Iu-
lianus apostata de quo legitur ij
q. vij nisi. Inobedientie quando quis
spontanea voluntate transgreditur
preceptum superioris ut Adam et Eva et qui
sacris noluit obedire canonibus de quo
dicitur xj q. iij. precipue et ij q. vij. precipue
Sed dicitur ma et obed. si quis venit et c.
Irregularitatis cum quis a statu religionis
a sponte recedit ut apostata monachus
clericus vel tonsuratus ut xlv di. quantumlibet
et xxvij q. i. clerici et iij q. iiij. clericus. Sed
vero ista ultima fit pluribus modis. Coronam
suam et comam dimittendo in irregularitatem
recipiendo et vestem religionis abi-
ciendo et ad seculum redeundo ut xx q. iij.
c. ij. ecclesiam et xxvij q. i. coniuges. I. e. c.
i. et penult. et ult. et Sed dicitur qui clerici
vel monachi qui sunt in moribus post trinam ad-
monitionem amittunt privilegium clericale
Sed de vi. et hone. cle. et clericus et I. de sen.
exc. innuendo. Si autem infra sacros or-
dines vel professi aliqua religionum non
sunt in habitu seculari tollerandi sed preci-
sam et compellendi redire ad ordinem
vel religionem I. e. c. tunc et arg. Sed de regula
c. ult. et xx q. iij. eos. Professi religiosi
sunt ipso facto qui dimittunt tenentur habitu
sunt excommunicati. Sed ne cle. vel mon. ut pe-
riculosa li. vj. et possunt incarcerari
I. e. c. penult. Pena vero eorum est ut
ab actione et testimonio removeantur ut ij
q. vij. precipue et iij q. iiij. clericus et
c. si quis. Item ad dignitatem
eligi non possunt xvj q. i. legi. Item
interim carent privilegio clericali ita
quod si in crimine fuerint deprehensi non
debent per ecclesiam liberari I. e. c. i. Hee
pene inferuntur per apostasiam irregularitatis
hec sunt vera quando constat de aposta-
sia et si graviter infamatus fuerit cogitur
se purgare I. e. c. tunc et I. de purga-
tione canonica attendens. Et si de ea constat de
apostasia. Si non potest induci ad male
dimissum habitum resumendum potest incarce-
rari ita quod sibi vita misera fuerit
et sic teneatur quousque a tanta nequitia
resipiscat I. e. c. ancor. Propter apostasiam
inobedientie repellitur a testimonio et effici-
tur infamis et detestabilis ut iij q. iiij.

Si quis a suo et xi q iij Si quos
Apostasia pro fide tanquam
omnino infames repellendi sunt ut ij
q vij non possunt et vj q i Infames
Item res eorum publicantur et amittunt
factionem testamenti ut C e l ij et
iij Sed qua pena feriuntur iterantes
baptisma Dicendum depositionem debent nec
possunt de cetero promoveri l e c nisi
transierint ad religionem ut ibi Item
layci debent exterminari et pena gravi
puniri Illi vero qui iterum baptiza
buntur si fuerint iuvenes non puniuntur
in aliquo alias non possunt promo
veri Si vero sciverint sunt pena vij
annorum puniendi et etiam sunt irre
gulares q di iiij qui bis et c eos quos
et cum istis solus papa dispensat
ut in pre c et l e c ij Item cum
illis qui ratione sunt ymaginem macu
lati i quilibet habilitatum nisi Item
cum illo qui in subversione fidei ordines
recepit absolutus i q vij convenien
tibus nisi Item cum illo qui in apo
stasia recepit sacrum ordinem l e c
ult Nam si ad aliam religionem
transisset et ibi ordinem suscepisset
sine dispensatione posset in suscepto
ordine ministrare C de tempore ord
recepte quia ordine non recepisset
in apostasia Unde ex omne bis
de datur seu baptismus repetatur
vel subvertatur fidei status ordo
repetatur vel sic persistet quoniam utriusque
symonia operatur vel dispenset
spes irrita procul hostis

De hiis qui filios occiderunt

Post illa crimina que in deum
committuntur restat videre
de hiis que in hominem com
mittuntur in quibus quia homici
dium gravius reputatur de ipso est vide
dum Et quia vel omnia homicidia
parricidium est gravius reputatur ideo
primus de ipso est videndum Et primo
qua pena tales puniantur Nam
secundum leges lege l pompeia de parricidiis
tenentur filii qui parentes occiderunt
et ecconverso et sic qui fratrem vel sororem no
verca vel vitricum ut ff ad l pomp
de par l i Item qui emit venenum
ut patri daret etiam si dare non
potuit ut iij e l et de etiam creditor
tenetur qui sciens ad tale scelus pe
cuniam ministravit ut ff e et facte
pena talium secundum leges est ut in
sinatum culeo i sacco de corio cum
cane et gallo gallinacio et simia et
vipera et in profundum maris vel flumi
nis proiciantur ut ff e l pene C e l una
Secundum canones autem quia deus non vult
mortem peccatoris sed ut convertatur et
vivat xxxiij q ij congruum ad penitentiam
et distinguitur aut sponte hoc fe
cerunt tunc gravissima penitentia debet eis
imponi aliquantulum maior quam pro
alio homicidio quia maius peccatum
videtur proprium filium occidendo ut l de
homicidio cum iurando et l de pe et re
questio ex de pe di i c aut facta
et in hoc casu accipit mulieris vero
quia coactus abiuravit l e intelligens
et si maritum non habet inducenda est ut
intret religionem nisi timeretur de inco
tinentia l e venies Aut casu sed culpa
gravi precedente tunc penitentia vij annorum
vel ad minus v est eis imponenda Dicitur
di si qua femina et c si quis sponte
et l de pe et remissione questio Aut levius
culpa processit tunc potest imponi penitentia
trium annorum vel l e c si Et aut nulla
processit culpa vel negligentia de iure in
nullo sunt puniendi ut l de homicidio
ex litteris Sed ad cautelam tamen bonus est
quod penitentiam agant quia forsitan minorem
diligentiam illis adhibuerunt ut xxxiij
q v exceptatorum et xxiij q v Si quis
quia bonarum mentium est ibi timere cul
pam ubi culpa non est Et de abso
lutione consulam c ij et l de pe et re
questio cum debet esse consideratio pietatis
ubi non voluntas sed eventus
causa mortis fuit l e c ult et hoc
omnibus circumstanciis considerabis de pe
di v considerare et l de pe et re Si qui
monendi sunt etiam parentes ne pueros
secum in uno lecto collocent negligentia quarum
opprimant Sed utrum penitentia publica
debet imponi distinguitur aut est occultum
et tunc in nullo casu est imponenda l e
pe et re questio et voto occultorum
licet plures sciant ut illius c vobis
de Si id occultum sunt eis penitentia pro
arbitrio presbyterorum imponatur et in favore
illorum ad tempus abstineant a cele
bratione ministrantium loquitur de pres
teris clericalibus qui sunt hic vero
res et quia parva non infamant
Et de statu inquisitionis nisi Aut
est publicum tunc ut vulgatissimum ita quod
tota civitas commovit vel videtur et vulta tunc
est penitentia sollempnis sive publica imponenda
xxvj q vi presbyteri in penitentibus tamen non est
facile committenda l e Si penitentes

pregnatē et faciat aborsum distin-
guend(um) an(te) infans sine conceptus
iam animatus tunc tenetur ut
homicida et est irreg(ularis). ut s(upra) e(odem) § contin-
git. ij. inst. et ij. q. v. § Consuluisti. Si au(tem)
no(n) du(m) sit vivificatus uel dedit
aliquid ad bibendum ne conciperet
no(n) est irreg(ularis). ut s(upra) e(odem) § dixit. ij. ho(mi)c(idium) tam(en)
qui homicidat p(ro)p(ter) primi pena
pecuniaria xxxij q. ij. quod vero et c.
Moyses et c. § Si aliquis ut quid
si unus p(er)cuciat et p(ro)pterea alij
occidant § Distinguitur aut ipse
percussit animo occidendi tunc
licet no(n) p(er)cusserit ad mortem
si alij occidant ip(su)m et omnes alij
qui p(er)cusserunt uel p(er)cutere volu-
erunt tenentur xxx iij q. ult. c.
quatuor c. et s(upra) e(odem) § Significasti ij.o In pri-
mo aut no(n) p(er)cussit animo occi-
dendi tunc distinguere q(uo)d p(otes)t
discerni cuius ictu interijt
vel si p(ri)mo nec p(er)cussit ad mortem
no(n) est irreg(ularis). tunc ad cautelam
p(ro)p(ter) scandalum penitentia imponenda ut s(upra) e(odem) § Suffi-
cit in pri(ma) facta est quia voluntatem
occidendi non habuit nec ali-
cui dedit uel consilio uel pre-
cepto occiderunt uel ubi aut no(n)
p(otes)t discerni tunc no(n) p(otes)t cessare
quia tenetur celebrare ut s(upra) e(odem) § Suffi-
cit quod si nam posset et c. vnde
dicit Ho(stiensis) quod ille tutus est quod si ali-
quem p(er)cussit no(n) letaliter nec animo
occidendi nec ad occidendum
venit nec alios p(ro)vocavit cer-
tus sumus quod discerni nec de-
fensa tenetur nec ordines
recipere p(ro)hibetur licet alij p(er)cusse-
rint et occiderint ar(gumentum) predicto c.
Significasti § Sed pone quod clericus sit
in bello iusto et aliquis occidatur
ubi n(um)q(uid) imputatur ei. Hostiensis
dicit quod no(n) xxiij q. v. de occi-
dendis et s(upra) e(odem) c. ult. § Sed n(um)q(uid) ep(iscop)i
uel clerici inducunt milites hortando
et monendo laycos ut fimant
p(ro) fide catholica uel ecclesia
pro viribus eam defendendo
uel reparando dicit Hostiensis quod no(n)
et hoc probant iura p(ro)ximo allega-
ta § Item si clericus fuit p(ro)p(ter) in
bello et in ipso fuit multa homicidia
commissa n(um)q(uid) est irreg(ularis). dicit quod si
no(n) p(er)cussit sine conscientia est re-
linquendus et idem si aliquis
mortuus sint in rixa et nescitur
quis interfecerit ar(gumentum) s(upra) e(odem) c. ult. uisi

tantalabre… infamia que esse
scandalum … ut s(upra) e(odem) c. ult. Host.
Nota quod si aliquis occidat p(ro)pter in-
dustriam uel p(er) insidias et fugiat
ad ecclesiam p(otes)t inde extrahi ... ut de-
clar. s(upra) e(odem) c. j. § Deinde dicit ut de
bad. iiij. et c. p(ri)mus. Item p(ro) fla-
tor agrorum publicus latro a la-
tro licite p(otes)t occidi. et qui licet p(ro)-
ponitur? j. et ij. Item p(ro)ficiens fur
nocturnus vel aut diurnus uisi
se cum telo defendat. s(upra) e(odem) c. ij. et
de pe. di. j. § Si quis vel telo § Sed
pone quod aliquis p(er)cuciat cuspide?
uel bacculo et alter repercutit cum
fossorio uel ense et occidit ... q(ui)
tenetur dicit quod sic quia licet vim
vi repellere sed cum moderamine et
iste excedit. s(upra) e(odem) c. Significasti et c. ult.
§ Item licet vim vi repellere
... de ... quod tamen qui
in tornamentis

De tornamentis

Ulsimum est de homicidio sed quia
in tornamentis homicidia
p(er)petrantur ideo de eo hic
subiungitur videndum est ergo
quid sunt tornamenta quare pro-
hibeantur et que pena infligatur
pugnantibus in tornamentis
§ Tornamenta sicut hostiensis dicit sunt nundine
uel ferie in quibus milites que ex
condicto ad ostentationem au-
dacie temere et virium suarum
s(upra) e(odem) c. j. § Causa p(ro)hibitionis est
quia consueuit in eis mors hominum
evenire et p(er)iculum animarum s(upra) e(odem) c. j.
et ij. et sic tornamenta p(ro)hibentur
ut consequenter sic homicidium sicut
iniuria ... ut primum ... animarum
et sic xxij q. j. in nono quia
est illi morte iminente p(er)iculum ala-
rum nisi dimiseris eas ... p(ro)uene-
rit. ut de homi(cidio) penitencia ... vij.
§ Pena illorum qui ibi aliquem
occidit no(n) ... quia committit quia
est in culpa p(ri)mi talis ludus quia
noxius hic p(ro)hibetur. ff. ad l.
aquil. na ludus § Pena vero illorum
qui ibi occiduntur est quod ecclesiastica
ecclesiastica sepultura licet penitencia peni-
tenti no(n) negetur s(upra) e(odem) c. j. nisi et
post p(ro)uidentiam matris ecclesie dicit
decedentibus penitentibus no(n) nega-
tur de pe. et re. quod si inte. § Ratio
quare p(ro)hibetur sepultura est
ut p(er)icius consulatur vivis
quia defunctis ut alij terreantur
et abstineant a talibus quando vide-
ant illos in campis sepeliri
quia vilis sepultura defunctis
non nocet ut de sepultura § Sacri
et xiij q. ij. cura defunctorum

Sic intelligitur .i. de rapt(oribus) Super eo
hic fuit va de illis cum vadit
ad torneamenta causa ludendi et
ibidem occiderunt ut volunt le-
tale accipiunt .f. ho. Non autem
de illis qui causa debiti proficiendi
sui amicos videndi ut fuerunt in
et ibi casu fortuito moriuntur
.i. c. t. y. ob. de hoc
[illegible] in duello

De clericis pugnantibus in duello

Quia sepe proveniunt homicidium
ideo videamus quid sit
duellum et unde dicatur. qua
pena impugnans clericus puniatur
et quis possit dispensare. Du-
ellum est singularis pugna inter
aliquos ad probationem veritatis
ut quod qui vicerit probasse
intelligatur. et dicitur duellum quasi
duorum bellum. et dicitur etiam
monomachia .i. singularis pugna
Est autem monomachia interdicta
etiam laicis. quia deum tempta-
re videntur. ii q. v. monoma-
chiam et vel purgationes similares de purga-
tionibus. l. ita. ideo clericus vel
offerre vel oblatam suscipere ali-
quo modo quia prohibitum est .i. e.
c. i. et ii. et .i. de pur. vul. sponsum
Sed pro nobis et amicis mala pa-
ti quam tali malo consentire
xxii q. v. Ita ne quia facere
debemus quod deus vetat fieri .d.
xxii. q. ii. faciat homo pena
clerici est quod deponatur .i. e. c. i. in
fine quia tales pugiles vere
homicide homicide existunt
.i. e. c. ii. Idem est si palmam
fecerunt et ipse facerent ut di-
citur ar. de clerico qui .l. in. di
spensat cum episcopus cum illo qui
commisit duellum si mors vel
membrorum mutilatio non fuit
subsecuta .i. e. c. f. Si vero mors
vel mutilatio fuit secuta licet
non in ordine non in beneficio vel
per episcopus dispensare .i. e. c. ii. et
l. si studeat et hic ne rogatur
in cl. obprobrium mendicare xiiii
di. diaconi.

De sagittariis

Supra de homicidio dictum
est. Sed quia balistarii cri-
ter occidunt ideo de ipsis
hic subiungitur. Balistarii vel
sagittarii exercentes artem illam
adversus christianos debent excommunicari .i.
e. c. i. Idem est de sarracenis
quia sensus illius hic de utilitate
illud esse prohibitum quando

bellum est iniustum. quia si iu-
stum esset licitum esset pugnare
xxiii q. ii. dominus et q. ult. et pride
Quando sit bellum iustum
dictum est supra de homicidio
quidem si aliquis et s. de rapt
spec. quod principes prohibeant
aut sub anathemate artes illa et sit
videtur quod sint opera vere excommuni-
cat. .i. de eo qui fur. ord. re. c. i.
et lxiii. q. Si Salomitane quidam
distinguunt inter dicentes ista
va sub anathemate vel excommunicatione alle-
ga vel similia. et tunc non est
excommunicatus sed excommunicandus xxx di per
totum aut ab homine et tunc vi-
dere quod sit excommunicatus ut in pall. c. Sa-
lomitane et .i. de eo qui fur. ord.
re. c. i. et de delic. c. i. Raro
ipsorum est quia minus agitur
cum lege quam cum ministro le-
gis ff de arbi. ... dicunt
quod recommendandum est ad in-
tentionem proferentis. Sed in ab-
missis opinionibus dicatis tu vero
quod si iudex vel prelatus dicat
proprio sub pena excommunicationis sive
precepto sub intimatione anathe-
matis sive sub excommunicatione vel sub obe-
dientia tunc hic non est contrarium
faciens excommunicatus vel inobediens
sed excommunicandus et c. Illud Salo-
mitane et .i. de eo qui fur. ord.
re. c. i. et de delic. c. i. et omnia
consimilia intelliguntur quando
quod excommunicatio sub conditione lata
fuit Sic excommunicato quicunque
fuerint ad ordines accesserit
et tunc contrarium faciens est
excommunicatus .i. de sen. ex. cum ex his
sum raro reddat talia va
sub anathemate vel sub alia
sub intimatione anathematis

De adulteriis

Quia statim in decalogo
post homicidium mechia
prohibetur. non occides
non mechaberis exodi xx. ideo
post tractatum de homicidio
de adulterio est videndum
quid sit adulterium quid stuprum
quid fornicatio et quis incestus
in quibus possit de adulterio

de cle. pugn. in du
de sagitta.
de adul.

accusare et que sit pena ad
ulterii et quid stupri. Adul-
terium est alieni thori violatio
Unde adulterium dicitur ad alterius
thorum accessio ut xxxvi q.
i. adulterium & xxxii q. v. Non
moechaberis. Sed stuprum
proprie est virginum illicita de-
floratio xxxvi q. i. Stuprum
Quandoque tamen dicitur committi stuprum
in vidua ff. ad l. iul. q. i. For-
nicatio autem licet indicatur esse
generis illicitus coitus qui
fit preter uxorem legitimam tamen specialiter
intelligitur in usu viduarum
vel meretricum aut concubinarum
xxxii q. i. fornicatio. Incestus est
consanguinearum vel affinium abu-
sus unde incestuosi dicuntur
qui consanguineis vel affinibus
utuntur simul xxxvi q. i. Ince-
stus. Ad accusationem adulterii
quibus admittuntur non sit probus
hoc tamen ff. ad l. i. c. ii. primus
non admittuntur [?] minores
et infamia spectat ut C. de adult.
quamvis non omnibus conceditur
maritus ut j. e. Maritus non
Dupliciter iure accusare potest uxorem
iure communi & singulari scilicet
sine inscriptione. sine metu ca-
lumnie et ex sola suspitione
et habet infra xl dies utiles
ut iii q. iii c. ii aliquid post
iure generali C. de adult.
l. iure mariti. Ex suspitione
sola potest accusare j. e. maritus
et intellige violenta quia forte
reperit nudum cum nuda vel so-
lum cum sola xxxii q. i. Dixit
dominus vel quod admonitus adul-
ter ne accedat ad domum suam
et postea accedit in qua ut lite-
ra & ar. C. [?] coll. viii non est
celeri vel temeraria potest accusare
ii q. i. Si quo potest alius maritus ac-
cusare uxorem ad separationem thori
& non alius ar. j. e. maritus
& S. depriv. hic dicitur ut
S. qua [?] ac postquam prima
Idem est desponsata que

de adulterio potest accusari quia
in sponsa committitur adulterium
ut xxvii q. ii. qui desponsatam
ista optinent ubi mulier vel
vir accusantur de adulterio
ad penam legalem. Repellitur
autem vir ab accusatione adulterii
si postquam sciverit eam ad-
ulteram retinuerit sive agat
ad penam legalem sive ad thori
separationem j. e. Si ii. quia
patronus est turpitudinis
qui celat crimen uxoris xxxii
q. i. c. i. & S. deinde que ad
modum vel crimine lenocinii com-
mittit et nisi demittat eam
ad primas peccat mortaliter
ii q. i. Si peccaverit & S. demi-
nus. quemadmodum. Alias causas
habes S. de divortiis. Sunt
autem in casibus pena adul-
terii secundum leges est ut adulter
capite puniatur ut C. de ad-
ulterio. quamvis. et adultera
verberetur & in monasterio
retrudatur ut in aut. ibi po-
sita. Sed secundum can. clericus depo-
nitur et laycus excommunicatur
ut lxxxi di. Si quis clericus
et xxvi q. i. Illi qui et j. e.
intelleximus. Si quis vero
virginem corrumpat dotabit
eam et accipiet eam in uxo-
rem si pater velit dare.
Si autem non velit dare do-
tabit eam j. e. c. i. dos vero
estimabitur secundum facultates et di-
gnitatem puelle xxx q. v. nullum
Sed pone quod aliquis posset
maritare filiam suam virgine
cum c. marc. autem sit corrupta
non potest nisi dare [?]. Iste
qui eam stupravit compelli-
tur in c. vel iii et cum libenter
et tamen eam acciperet virginem
cum pro minori quia corrupta
cum maiori. Dic quod compen-
si. quia non puelle est et sit
compensabitur in c. Sic intelligitur
j. e. c. i. nisi de aliis ponitur.

accipit capite placuit iuxta
de pen. di. q. omni c. 2 q. 1.

De raptoribus incendiariis et violatoribus ecclesiarum

Dictum est supra
de adulteriis et
quia post adulterium et ho-
micidium committitur rapina et
incendium et ecclesie violatio
ecclesiarum ideo de istis continuis
ponimus sequentes rubrica et eius
ergo per ordinem videamus
primo quis sit raptor rerum et mu-
lierum et que pena eorum quis
incendiarius et que eius pena
quis sit violator et que eius
pena. Raptor dicitur duobus
modis dicitur enim raptor
rerum et raptor hominum et pre-
cipue mulierum sive rapina
dicatur rerum raptus mulierum.
Raptor rerum est qui per
violentiam vi et aperte rapit
aut occupat res alienas sive
[illegible]. Pena raptoris rerum
secundum leges est quod infra annum
convincitur quadruplum ut ff.
vi bo. rap. l. i. et inst. vi bo-
norum rap. in quadruplo ipse
rap. [illegible] ut ibi dicit
res continetur ut ibi dicit.
Pena vero canonica est ut
excommunicetur ab illo episcopo in cuius
diocesi rapinam fecit. Sicut
et predo ut vii q. i placuit
23 q. i c. i quia ratione de-
licti factus est de foro illius
episcopi in cuius diocesi commisit de-
lictum ut extra de fo. comp. postula-
sti et c. ult. et iii q. vi c. i et
c. ult. de tre. et pa. c. omnes quia
in provincia et iudex loci il-
lius ubi delinquit potest eum
deponere et condemnare [illegible]
sua mandabit executioni
proprio episcopo ut de fo. comp. po-
stulasti si velit iudici illius
loci deferre ut ipsum remit-
tat ad illum condemnandum.
Sicut et de metropolitano
qui potest absolvere excommunicatum
a suo suffraganeo si velit
ut de sen. ex. c. per-
[illegible] venerabilibus
[illegible] dubitetur li. vi. [illegible]

fere sine causa in alieno sed in suo
ratione criminis ut dicit prime
gradus 2 q. i c. i qua illud re-
cedant ubi rapinam fecerunt
et c. 2 si tamen facile fecerint
fuerit per rationem domicilii
a suo episcopo condemnari vel ab
alia ratione delicti ut extra de
foro comp. c. ult. Ubi vero crimine
sunt crimina remittuntur ubi del-
inquit in causa ut nulli iudici
q. 3 si quis vero et ix et ff.
de re mil. desertorem impune
abstrahat sua generalitate excipit
excipit tamen quemlibet superiorem
qui ubicumque crimen committat
non potest iudicari nisi a papa
si accusatur ad depositionem
ut extra de heretic. inquisitores
li. vi. Sed numquid si crimen non
mereatur depositionem et ex-
inquirat in provincia sua sub-
diti magis episcopus sibi subditus
poterit de causa cognoscere
et [illegible] punire dicunt hoc
et minores quod non [illegible] ut extra
de ma. et obed. [illegible] inferiori
persone que delinquit in pro-
vincia non sibi subditi magis
iste episcopus qui non est sub-
ditus potest cognoscere
et punire. Hostiensis dicit quod [illegible]
ratione delicti [illegible] ubi de cri-
mi. [illegible] qua in provincia
et adhuc xcvi di. duo sunt
quibus ratione criminis quod ipsi
in sua parochia committunt
imperatorem quod alias non au-
deret. Raptus vero mulie-
rum est illicitus coitus a co-
rrumpendo dictus. Unde
qui rapta potitur stupra
fornicem ut xxxvi q. ii rapta
et xxxvi q. i c. i. Raptus
dicitur admitti ubi nil ante
de impetris est actum. i et c.
[illegible] et xxxvi q. i lex illa
sicut leges in sponsa [illegible] qui
[illegible] raptus et de rapt.
[illegible] una ita incaute sed sive
tamen non committitur ut i. et c.
ult. et xxxvi q. i c. lex illa
qualiscumque aliqua sit rapta
sibi potest contrahere cum raptore

Si prior dissensio transeat per
modum in consensum. l. e. c. ult. et
xxxvi. q. ii. tria. Item raptus non
committitur ubi puella consentit
licet parentes reclamarent et ab
eis invitis rapiatur. l. e. c. pen. ius-
ta ibi. quia invitis parentibus potest
contrahere matrimonium. quia solo
consensu contrahitur dummodo per-
sone sint lime ad contrahendum xxvii
q. ii. sufficiat et ar. l. e. c. ult.
¶ Pena raptoris mulierum
secundum leges est ut capite puniatur
ipse et socii eius ut C. de rapt.
virg. l. una. Pena secundum canones est
ut clericus deponatur et laici
excommunicentur xxxvi. q. ii. c. i. et
iii. Si vero in nomadis fuerit
licet rapta non sint. si tamen ar-
tatum fuerit matrimonium nihilominus eadem
causa capite puniatur. De pe.
di. i. Si quis non dico et xxxvi
q. iii. c. ii. Incendiarius est qui
domum vel horreum alterius
vel segetem incendit absque ius-
su eius qui habet potestatem indice-
re bellum. Dicitur sic a lege di-
cente z ad hominem quod hec segetes et
acervi edium species edi-
ficii continentur. ff. de incend. rui.
nau. qui edes. ¶ Pena secundum le-
ges est ut qui igne dolo
apposuerit igne crementur
aut capite puniatur. Si ne-
gligentia aut dampnum resarciatur
aut verberibus subiciatur. Si ca-
su fortuito nisi culpa lata pre-
cesserit non punitur hec pro-
bantur ff. de incend. rui. nau.
qui edes et l. pen. et ult. et ff.
de penis. capitalium et incendiarii.
¶ Secundum tamen omnes incendiarii
ecclesiarum et locorum sacrorum
et violatores et fractores earum
ipso iure sunt excommunicati l. de sen.
ex. conquesti xi. q. iii. canonica et
xvii. q. iiii. omnes ecclesie. Alii
vero non sunt ipso iure excommunicati
secundum Host. et B. sed sunt excommunicandi
xxiii. q. ult. pessimam. Host. tamen
dicit quod si sit consuetudo approbata
omnes incendiarios esse excommunicatos
ipso quamvis denunciati non fuerint
sive in ecclesiis sive in villis
commiserint incendium dolo ma-
lo quia circa servanda cum
optima sit legum interpres
et ubi consuetudo non sunt excom-
municati incendiarii domorum. ¶ Sed
magis consuetudo facit aliquem
excommunicatum sive sinodus dicit quod non
sit vitabitur et punietur ac si
esset excommunicatus ar. l. de sen. ex. ma-
nos. Sed ex quo per sinodum episcopi vel
sacerdotis tum publicatur vel excommunica-
ti denunciatur ab alio quam a papa
non potest absolvi l. de sen. ex. tua
nos et hec statuta sunt in odium
eorum ad terrorem aliorum. Et
quamquam aliqui priventur etiam ec-
clesiastica sepultura ad terrorem aliorum
l. e. c. ii. et 8 de teste c. alias ante
publicationem episcopus omnes incendi-
arios posset absolvere l. de sen.
ex. nuper. Nullus nisi primus da-
pna sua contulit secundum facultatem
suam resarcito nec se ulterius
ignem non apposituram pena
imponatur ut Iherosolimis
transfretat aut in servitio dei per annum
integrum permaneat. Si episcopus
eius alii absolvit dampnum
restituat et absolutionis per annum
abstineat xxiii. q. ult. pessimam
¶ Idem est de illis qui dede-
runt consilium vel auxilium
vel consenserint ut ibi et c. si
quis membrorum. ¶ Violatores
cimiterium sunt ipso iure excommunicati l.
de sen. ex. conquesti. Si vero
res ecclesiasticas rapiunt sacri-
legium committunt xvii. q. iiii. quis-
quis. Sed quid est sacrilegium
Host. dicit quod sacrilegium est sacre
rei violatio vel publici iuris
transgressio ut xvii. q. iiii. quisquis Sacri-
legium et dicitur committi sacrilegium
sive accepit rem sacram in
loco sacro sive sacram in loco
non sacro sive non sacram in
loco sacro ut in ver. quisquis Sacrileg-
ium. Iuxta hoc queritur
quare sacrilegus debeat puniri
Host. dicit quod aliter secundum leges et
aliter secundum canones. Nam secundum leges
debent capite puniri ut ff.
ad l. iul. pecul. Sacrilegi. Sed
secundum canones distinguitur aut com-
misit sacrilegium in personam
et tunc ipso facto excommunicatus est
xvii. q. iiii. Si quis suadente
diabolo. l. de sen. ex. l. maior
aut in rem, tunc distinguitur
aut extra ecclesiam tunc est excommunicandus

C. xii q. ii. Indignum licet et c. Cum igitur
et c. predia et qui oppressum de
de facto quasi conquestus. Aut in ecclesia
et tunc distinguitur quia aut
rapit sine violencia et tunc est
excitandus extra de furt. c. ult. Aut
cum violencia et tunc est ipso facto
excommunicatus ut de sen. ex. conquesti.
Hospit. et immo. Item non quod si aliquis
committat rapinam vel violenciam
ecclesiarum et fuit manifeste dep-
rehensus nisi prius ablata resti-
tuat si potest vel emendandi securi-
tatem prestiterit est ei penitencia
deneganda et presbiteri qui dederint
privantur ab officio et beneficio quod privari
dicitur qui acceptaverit iniuste inserviunt
et ei mandaverit vel perceptum
securitatem non prebuerit. Et ad
non possit carere cum ea ecclesiastica sepul-
tura ut e. supra. Item eciam vero
qui cum incendio ruina naufra-
gio quod rapuerit dolo malo
vel damnum in quadruplum
infra annum post annum in simplum
actio datur ff. de incendio ruina nau.
l. i. et C. de furt. Item sunt tam
qui spoliant naufragio vexatos vel
naufragium patientes nisi ablata
restituant est ipso iure excommunicatus
ut e. excommunicationis heredes debent
compelli ad satisfaciendum iuxta
facultates. Item excommunicantur sum
hostes cum quadam consuetudine ff. ad
l. Rhod. iac. et c. ea. et de raptoribus

De furtis rubrica

Visum est de deposito in spe-
ciali videndum est de furto
in genere. Et primo quid sit
furtum et unde dicatur et quot
sint species furti et in qua re co-
mittitur. Quibus de furto possit
agere. Et que pena furis. ¶
Furtum est contrectatio rei aliene
vel usus rei aliene fraudulo-
sa invito domino animo lucrandi
inst. de obl. que ex delicto nascuntur in
prin. ff. de fur. l. i. quod furtum dicitur
usus aliene rei invito domino quia
si tibi commodavi equum ut du-
ceres ad villam tu duxisti ad
bellum teneberis michi ff. de
commodati si ut certo. Item dicitur et
dominus invitus si videat
auferri rem et non contradicat
ff. e. l. pe. ¶ Dicitur furtum a fur-
vo i. nigro dictum quia clam
et obscure fiat et plerumque nocte
vel a ferendo vel auferendo i.
auferendo vel a greco fur quod
quasi pro ff. e. l. i. ¶ Item latro dicitur

Qui furatur de die unde
ut fur latet in furno latro se
preparat ultro ¶ Due sunt species
furti scilicet manifestum et non mani-
festum ff. e. l. ii. Manifestum est quod
fur deprehenditur antequam
perveniat ad locum destinatum
locus autem destinatus intelligitur
in quo ea die manere disponebat
ff. e. quo destinaverit. Nec
refert utrum dominus deprehendat
vel alius ff. e. fur est. Nec nunc re-
fert utrum captivus cum re
vel re relicta effugiat cum insequi
fuit rem subripere ff. e. Si quis
in servitute et ult. Non manife-
stum est quod ante deprehenditur cum
re ff. e. nec manifestum. ¶ Item
furtum transit in aliud genus cri-
minis puta si fiat furtum rei sa-
cre i. e. c. ult. de clet. dic. ut de
c. xvi q. i. ut lex quaedam. Si fiat
furtum in re publica erit cri-
men peculatus xxvi q. iii quid
ergo. Item si fiat furtum gregis
erit crimen abigeatus ut ff.
de abigeis l. i. Et si homo furetur
erit crimen plagii ff. ad l. fa-
viam de plagiis l. i. Item si fura-
tur quis hominem liberum ad
vendendum punitur morte mori-
atur i. e. c. i. Secus si esset ser-
vus quia qui furatur servum
hac pena non tenetur. Dic no-
ta quod talis pena non imponitur
sed pena pecuniaria punitur
et flagellatur ut sanguinis
effusionem ... xx in ar. ...
xxiii q. ii. sint hec ¶ Commit-
titur autem furtum in re mobili
sive ipsa res sive usus rei
subtrahatur ut inst. de obli. que
ex delicto nascuntur. Quod furtum et in
re immobili committitur xiiii q. vi
c. ult. Non autem in re immobili
inst. de usucap. q. quod autem
¶ Agere autem potest de furto re-
cuius interest non esse rem sub-
reptam s. dominus et fullo co-
lonus et in frontibus usufruc-
tuarius et consimiles. ¶ De-
positarius cum non agit quia
sua non interest cum non teneatur
nisi de dolo ut inst. de obl. que
ex delicto nascuntur. Quod furti actio ¶ Cui
autem datur furti actio ei cuius
interest intellige et honesta

sim hosti. Item est obligatus ex con
tractu et tunc credendo bonis
liberatur. C. de iussu. bo. l. i. z. y.
z. ff. de cons. spol. olim nobis
erant ex delicto z. tunc non libera
tur. quia si non sunt in pecunia
luat in corpore. C. de penis. sicut
l. quicumque z. xiiii. q. vi. Si res
di ius ad pignoratorem forsitan
peccata pervenerint tenentur ut
primus. ff. de solut. cedendis
z. ff. de cess. bo. Si debitoris
z. in solidum nec hic zo ne age
at. sicut bi licet alibi dicat lex
quod qui bonis cedit non tenetur
peccata nisi in quantum facere potest
ff. de cess. bo. Is qui quia
non loquitur de debito quod
consurgit ex maleficio ut po
te ex usura vel ex furto sed ex
contractu. Pone quod ille cui
debet fieri restitutio longe sit ab
sens numquid tenetur usurarius
vel fur mittere ad eum usuras
distinguere utrum usurarius vel
fur qui est male fidei possessor
se transferat alibi. quia ubi
erunt usuras vel furtum commisit
z tunc propriis sumptibus tenetur
mittere. Aut ille a quo extor
te sunt usure vel eius heredes
alibi se transferant tunc te
netur mittere sed eius sumptibus
absentis ar. ff. de ex lib. exhibe
endo. Si aut sumptus vincerent
rei summa credat dei paupi
bus ar. l. c. eo. tu. z. hoc intel
lige si usurarius novit ubi
habitet. quia si ignoraret
non tenetur inquirendo vagari
ar. ff. de ap. lib. q. ii. nisi
ti quidem pro fieri restitutio
illi qui solvit nunc illa pecu
nia est pauperibus erogari
ff. de usur. Item concordat ext.
eos. z. ff. de usur. ca. te.
Item possessiones comparate de
usuris debent vendi et huius
pretia solvi a quibus usure sunt
extorte ut sic possit a peccato
liberari. l. c. eo. ti. q. ult. idem
ad quoscumque pervenerint res
empte ex tali pecunia sive ad
filios sive ad consanguineos

in cuiuscumque vendantur ut ibi z.
c. pa. nos. quia res illa succe
dit loco illius pecunie ff. ut
lite pend. certa lex est viri
sancti et hostis nisi ignorant
emisse. Item si igitur si usu
rarius de pecunia sua feneb[r]i
emat predium de isto vendit
et accepta pecunia aliud emit
predium numquid idem est sicut i
casu precedenti dicas quod sic. ar.
ff. ut lite pe. eccla. l. i. Sed
quid si possessio empta ex pecunia
usuraria pervenerit ad extraneum
tertium possessorem numquid cogatur
ipsam vendere z satisfacere
de usura. dic quod non nisi pos
sessor ex causa lucrativa i.
ex donatione possideat et
usurarius et eius heredes in
venti sit non solvendo ut insti
de l. q. Si res aliena. Item quid
si talis possessio pervenit ad
illum qui usuras solverat
et ex causa lucrativa numquid
extinguitur eius actio quam
habeat contra illum dico
quod proximo sumpsit ex causa lu
crativa tunc possidentem
dic ff. de act. et ob. omnes
debitores. Item usurarius vel
eius heres numquid sic liberatur
ff. de v. obl. inter stipulantes
q. Si rem. Item si tibi
mutuo pecuniam ut tu michi
alii mutues rem tuam numquid
usura est. non. quia nichil
accedit sorti nec aliquam
habundantiam invenio dicit
host. z id quod debetur in
pactum deduci potest quod mercat
ad annua data obligatum. ff. de
pac. Si igitur z ff. de eccle. tueri
quod alias non licet ymmo sy
monia committit. i. q. i. qui pro
Sed pone quod fenerator vel
fur partem pecunie fenebris
restituat ei a quo habuerat
vel heredi suo z dicentem te
emisse partem remittat numquid
est liberatus dicerunt quidam
indistincte quod non nisi totum
offerat host. dic quod si ex pacto
sit non est liberatus ar. ff. de ex.

c. vero meus. Sed si usurarius pro parte
liberaliter solvat et offerat de
alia parte petat inducias et debitor
remittat alter est liberatus nec
tenetur ulterius ad sortem non tene-
tur. Si gratis acceperit sed gratis
oblatum ut extra de decimis dilectus
Sed quid inde sine confessor
discretus nec ille cui debet
fieri restitutio sit pauper et
ex corde non liberat tamen hoc facit
quia plus recuperare non
posset vel an sit dives et
potens et timet per presumi quod
ex corde hoc faciat. Item si
aliqua persona honesta ut sacer-
dos vel episcopus hoc tractet
et dicat illi tantum faciam tibi
reddi si remiseris ex corde re-
mittas vel decipias me nec
illum cum anime salutem
quero. Et ipse respondeat
se ex toto corde liberare quare
non sit liberatus dicit Hostiensis non
modo nec puto qualiter sit satis-
factum ff. de pig. act. Item
alienam quod creditor ar. extra de
re iud. quod ad consultationem
Item quid si fuerint plures
socii in usura vel in furto fa-
ciendo numquid si unus vult
partem suam restituere est
absolvendus vel numquid tene-
tur quilibet in solidum. In
de toto furto dicit quod quilibet
est obligatus in solidum quia
una est obligatio et una
summa. Unde si unus solvat omnes
liberantur. Ita tamen quod ille qui
solvit ab aliis parte salvatur
ff. de duobus reis. l. in quibus
ubi dicit ut extra de rest.
spol. c. in. et inde quod dicunt
est de [?] [illegible] si ma-
nifesto. Tenentur etiam filii
prosequentibus hereditaria por-
tione et omnes illi ad quos
bona usurariorum pervenerint
i.e. tua nos et ff. de regulis iuris
aliqua p. 2 [?] de furto. l. si
de furto [?] ad ipsas per-
venit extra de rapt. In litteris
et extra de sepul. c. ult. et etiam

possunt repetere usuras apud
heredes. i. e. Michael cum non
audimus [?] restituerint
si quas ipse vel pater eorum ex-
torsit. i.e. quia frustra et t.
Michael. Item quare pone quod alter
heredum efficiatur non solven-
do ante restitutionem usurarum
numquid alter tenetur satisfacere
in solidum dicit quod sic quia
omnia bona defuncti illi erant
obligata. ar. i. e. t. cum tu in-
tantum in quantum se extendit
hereditas illius. i. e. tua nos
Iuxta hoc queritur quid
si pater acquisivit iniuste ali-
quas possessiones vel aliam
rem vel forte non est filius
verus si putativus et tenet
hereditatem patris putativi
vel est filius verus sed tenet
possessiones male acquisitas
numquid tenetur restituere videtur
hereditas vel domus indicitur quod
non quia quis succedit in
locum alterius iniusta ignora-
tie causam censetur heres
i. e. de reg. iur. cum quis in vi-
li. vi. hoc intelligo quando ignora-
bat rem alienam esse vel
male fuisse acquisitam. Item
dicit quod sive ipsud sit occultum
sive publicum quantum ad alias
quando tamen ipse sciat tenetur re-
stituere nec potest excusari quod
longo tempore tenuerit quia male
fidei possessor non prescribit ut
extra de prescript. vigilanti de
prescriptione dicit ut extra de prescript.
quod 1. et ptatum Item non
pater aliquis repetere usuras [?]
primus si quas recepit re-
stituat etiam [?] [illegible]
sedis apostolice i. e. quia frustra
et t. Michael. Item modi sunt
compellendi per principes secula-
res ad usuras [?] remit-
tendas aliquas tam in matri-
moniis quam in aliis per-
sonas et communes est etiam communis
[?] denegandi et etiam
compellendi [illegible] et

Oblationibus decimis quas xpiani redditibus et possessionibus propter consueverunt aliqua ad indistinctos quocumque titulo perceperit j. c. post insinuabile e. t. Circa quia res transit cum suo onere ff. de re. iu. non sit ff. de pigno. actio. Circa quaestionem de utilitate acquisitis per eleemosyna dicunt quidam quod non ar. xvi. q. i. c. 2. et 2. i. q. i. non est putanda eleemosyna que ex illicitis rebus acquiritur ut pauperibus erogetur. Ho. distinguit quia aut transfertur dominium aut non. Si transfertur dominium ut in mercato et in similibus vel quibuslibet [illegible] non competit restitutio potest fieri eleemosyna ar. xiiij. q. v. non sane. Si autem non transferatur dominium sicut in usura et rapina et in re inventa non potest fieri eleemosyna ut xiiij. q. v. c. 2. et iij. et iiij. dic. ut. ff. de [illegible] quod sequitur hec sunt vera si illos quorum fuerat valeant invenire alias tenentur pauperibus erogare non quia eleemosyna prosit eroganti sed ubi tamen bona fuerunt j. c. cum in. e. t. de homi. [illegible] [illegible]. q. cos. Sed [illegible] quod hec facere debeant ante [illegible] ff. de iud. cum sit nimis [illegible] quod ipsemet pro pauperibus erogare debeat j. c. cum in. e. t. de homi. [illegible] [illegible] q. cos. et illud. c. cum sit nimis non obstat quia loquitur de iudeo et pagano qui habent iurisdictionem super xpianos et multa indebita receperunt et quia necessitas pauperibus [illegible] [illegible] reddenti ei [illegible] illud debet sicut per manum episcopi qui tenetur pupillis et viduis providere lxxxvij. di. episcopi cum confessio est in [illegible] que est optima [illegible] [illegible] que est observanda ff. de cond. [illegible] [illegible] quod dicitur j. de sen. ex. c. ult.

De crimine falsi rubrica

Dictum est supra de crimine usurariorum quo sua debito et manifeste auferuntur. Nunc agendum est de crimine falsi quo falsarius occulte decipit aliena fraude. Videndum est quid sit falsitas, quot modis committatur, et qua pena falsarius puniatur. Falsitas est mutatio veritatis et ita sua facto aut verbo dolose perpetrata vel alia de [illegible] ut nota in summa coll. vi. Committitur autem duobus modis verbo et facto. Verbo ut falsus testis qui tripliciter peccat. Primo quia offendit deum cuius personam contempnit. Secundo iudicem quem mentiendo fallit. Tertio proximum quem falso testimonio ledit [illegible] et quia in tribus offendit triplex pena ei debetur. Primo enim quia deum despexit pena infligitur sibi [illegible] vi. q. i. quicumque. Secundo quia iudicem decepit si sunt convicti erit infamis ut xxij. q. v. Si quis convictus et [illegible] [illegible] q. v. Illi qui. Tertio quia proximum lesit iuxta modum dampni tenetur ad restitutionem quia non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum ut xiiij. q. vi. c. i. Item falsum committit advocatus et procurator qui adversario secreta cause aperit vel instrumenta prodit ff. de [illegible] qui deponit et ff. de penis. Si quis [illegible] q. si quis instrumentum. Item iudex male et inique iudicando. [illegible] [illegible] istorum [illegible] ff. de [illegible] q. iij. et iiij. Item qui mensuras et stateras corrumpit dolo malo in duplum tenetur et debet in insulam relegari ff. [illegible] hodie. Facto committitur falsitas et hoc pluribus modis. Nam qui falsam monetam fabricat [illegible] [illegible] et ista [illegible] de falsa moneta locum habet cum quis fabricavit falsam monetam

// ap instrumenta

Vel fabricari fecit vel super eo de-
dit consilium vel auxilium. Item
si non prohibent eam fabricari
quia hoc in totum cum fabricari
noluit iusta pena excusatur. ff.
ad l. corn. de fal. l. qui falsam. Item si quis
aureos nummos fingat vel fra-
gat vel radit capite punitur.
ff. eo. qui nummos. Secundo si
non sunt aurei sed argentei
forte non tantam penam patie-
tur sed pro fabricatione comburetur.
l. ult. C. de falsa moneta l. i. Sexto
quod quilibet admittitur ad accusan-
dum sicut in crimine lese maiestatis
etiam infamis. C. de falsa mon.
l. ult. Specialia quedam con-
tinent notarii circa falsam monetam.
Secundo quia quilibet de
sociis et cum factis interrogatur
contra illos. 3. q. 4. c. i.
Tercio quod quilibet potest committere
falsarius ... contra illud
C. de eq... et ... veri...
Quarto quia dampnatus
non appellat contra illud
ff. de ap. non recipien. Quinto
quia si dominus in proximo
consilium erat publicabitur
predium in quo perpetratum est
scelus etiam si dominus
ignoravit nisi ut primo
fuit, capit prodere scelus.
Si autem longe fuit nullam
patitur penam. Undecimo de
sola sua tenentur impuberes
quia eorum etas ignorat
quid vitat. Item etiam non
punitur hec ... C.
de falsa mon. l. i. ... Item
in litteris et hoc dupliciter aut
in litteris ipsis aut in alio. Si
in litteris ipsis primo si falsa bul-
la falsis litteris apponatur.
Secundo si filum si filum
de vera bulla extrahatur ex
toto et pars filum in ipsa
aliis litteris inseratur. Tercio
si filum a certa parte in qua
cartha ... inserta et
vera bulla falsis litteris in-
mingatur ...
... cum filo simili ...
restauratur. Quarto quod

Corrumpitur pars bulle altera per
filum sub plumbo et restituitur
et inserta per idem filum fal-
sis litteris et ... iuxta plum-
bum. Quinto mutato cum litteris
bullatis et rectis in eis ad
per rasuram temere mutatur.
Unde quecumque radit
vel permutat scriptum quod
ipse sibi assignatum est factum
est et falsarius et in hac
nulla distinctio adhibetur
et dicit host. quod hodie per-
ceptum est quod in litteris domini
pape nec in magno nec in
medio manum debet vel
quis audeat apponere cor-
rigendo vel puncta ...
corrigendo exceptis officiali-
bus quibus hoc permissum
est. Alioquin manum apponens
excommunicatione lata in ipso
facto sententiam excommunicationis
incurrit, que non potest nisi
per sedem apostolicam relaxari.
Sed si ille officialis cui
commissum est in carta faciat
rasuram in loco non suspecto
non incurrit ut dicit est per
host. extra de crimine falsi. ...
... l. i. e. t. ult. Si vero
littere essent clause non noceret
rasura in quocumque loco
fuerit secundum B. quia tunc non
est presumptio contra impetra-
torem. Sexto cum scriptura
litterarum quibus fuerat ap-
posita vera bulla totaliter
deletur et ... de al-
bata de nova rescribitur.
Septimo cum carta totaliter
deleta alia subtilissima car-
tha eiusdem quantitatis
supra cum glutino coniungitur.
Octavo qui scienter non
de manu pape vel bullatoris
litteras recipit. ... Contra
Nono qui attendunt ad
bullam falsas litteras cante
... ut ... bulla
cum aliis sigillentur. etc.

An istis duobus ultimis non potest
falsitas de facili comprehendi nisi
in modo dictandi vel in forma
scripture. In aliis autem bene potest
comprehendi vel in admutacione
filorum vel in motione bulle
vel in rasura carte quantumcumque
sit subtiliter rasa vel innixa
si aliter non possit discerni
debet elevari inter oculos et
solem et statim apparebit
rasura. Sic probantur. s. e. li.
Item sunt litere false si in
eis Archiepiscopus vel episcopus appel-
letur filius vel si de sine prin-
cipis seu religiosus fr[ater] item
si papa loquatur sibi in plurali
vel si papa loquatur de se in
singulari. s. e. quam grani.
Undecima si litere sunt
impetrate sine mandato. s.
de rescr. nonnulli. Duodecima
presumitur falsum rescriptum licet
non sit falsificata si habet in se vicium
latinitatis. s. de rescriptis ad
audientiam. Tredecima de tacita
vel occultatio quia exprimit
falsitatem vel tacet veritatem
qua tacita vel expressa litere
non optinent et ille non punitur
qui non habet commodum literarum
s. de resc. super literis. Si vero
tacitam veritatem dixisset quod
expressit falsum vel tacuit
verum in impetratione (?) in forma com-
muni obtinuisset non dicitur
falsarius. s. e. Accedens de
tacita veritate vel expressa falsi-
tate quod sit adiectum ut litere
valeant. dic ut no. s. de resc.
c. tollit (?). Revertimur ergo
aliquo talium modorum vel
alio quocumque literas domini
pape falsavit vel fuit illis
usus scienter est excommunicatus et debet
tradi curie seculari dampnandus
et degradandus. s. e. ad falsariorum.
Clericus debet degradari
dicitur. s. de penis. c. novimus (?) et
hoc est verum de illis qui per se
vel per alios vicium falsitatis
commiserint et eciam est vel persuasorum
sed per facti ordinariam (?). Si autem
dubitetur tunc est falsarius
capiendus et in carcerem mittendus

Et super pena summus pontifex est
tendens. xix. di. In memoriam. s.
e. super eo. & de rescr. c. ii.
Item non utuntur literis falsis
per alios impetratis Si clerici sunt
ab officiis et beneficiis suspenduntur
Si layci excommunicati sunt donec satis-
fecerint competenter. s. e. ad fal-
sariorum. c. quam vero. si sunt
ignorantes usque ad xx dies
excusantur qui quantum ad re-
quirendum utrum sint false et
tunc resignent vel destruant
si velint censuram evadere que
non potest absque literarum periculo ap-
relaxari. s. e. dura nisi. Item
si quis simpliciter utitur talibus
literis ignoranter Ideo non excusatur
quia tenetur habere apiculos (?)
in quantum (?). ar. xxxviii. di. c. ult.
et ult. Sed quid si falsitates
sunt ita latentes quod non potuit
videri in aperto. dic quod si adhi-
buit diligentiam quam debuit
vel potuit per se vel per alios non
tenetur sicut eciam quod potuit
.xl. vii. di. c. ad nos et non te-
nebatur divinare. s. et c. susci-
pit (?) utrum aliquis non clausam
ar. s. de homi. Joh. et c. ult. et l.
di. si duo. Sed pone quod
aliquis tenuit literas per xx dies
et quas literas falsas novit (?) pro-
cedere (?) in medium et cum
redargueretur de falsitate in
continenti destruxit vel renunciat
Ideo h. ho. quod est excusatus sed tamen
si scilicet sit certa eciam non
vitabit. Currunt ergo ad eum
xx dies a tempore contractus vel ille quo
ad eum [illegible] quo ad ecclesiam a tempore
contractus publice ad quod attendit
s. de sen. dicit. s. de sen. ex.
a nobis ii. et ii. de const. ut animarum
lib. vi. In aliis vel literis committitur
falsitas et committens debet incarcerari
et debet imprimi caracter in fronte
et ab aliis discernatur. s. e. ad
audientiam licet valeat sine auctore
falsarius literarum lata. s. e. super
eo. et per retractari usque ad xx
an[nos] s. desicut nisi accepimus
Sed pone quod sunt aliqua

Rasure inquit valent littere
distinguere aut est rasura in lo
co suspecto et tunc obest ff. de
rel. do. cum venissent vel in loco non
suspecto ubi nulla vis est in
narratione facti et non in pro
nomine tunc non obest. ar. de
resc. insti. ex litteris. et qui
litteras iudicum vel regis in
loco suspecto radit vel fal
sat puniri debet in bursis de
re ex cum olim. Item de
rata falsa scripto ut eo scriptum
est in ca. clericos canonicos
finisse puto qui non sunt
puto et talis ut falsarius
puniatur ut de dolo que si
apl. c. quanto et talis ab officio
et beneficio suspenditur de de
cret. tam literis. Item falsarii
non sunt ipso iure excommunicati et
tempus falsarius litterarum domini
pape nisi ex pro communes.
generalem tulerit sententiam
in falsarios litterarum vel sigil
lorum prelatorum vel principum
et ad hoc non sunt ligati igno
rantes ar. de constit. ut ani
marum li. vi. De sortilegiis

Superius dictum est de cri
minibus que committuntur
in hominem hic sequitur
de illis que committuntur
in deum sortilegiis incipiendo
Ideo videndum est quid sit
sors et quid sit sortilegium
et que sit differentia inter sortem
et sortilegium quot sunt genera
et utrum sit sors licita vel illi
cita et de pena sortilegorum
Sors est aliquid signum addi
to rei incognite inquisito et
est quedam materialis assignatio
non vera diffinitio quia aliquo
distribuitur secundum hos. Sortile
gium est ars divinandi sor
tilegi secundum ysido. sunt qui sub nomine
ficte religionis per quasdam quas
apostolorum seu sanctorum vocant
sortes divinationis scientiam pro
fitentur aut quarumcumque scrip
turarum inspectione futura pro
mittunt xxvi q. i. c. i. Differentia
inter sortem et sortilegium
est hec quia sors ut dicit
augustinus non aliquid mali

sed res in humana dubietate divinam
indicans voluntatem ut xxvi q.
ii c. sors non est. et est licita
in se sed prohibita est per admonitionem
vel per hoc quod contra sequitur
si ut pronus assiduitatis labitur
in ydolatriam sicut et in manifesto
prodesse est licitum sed prohibitum
per periculum premissum ut xxvi q. i.
consulta et de sor. ex tenore et c. se
quenti. Sortilegium est semper quia
adhibetur illusionibus demonum
vel carminibus vetularum hoc ad
semper est prohibita ut xxvi q.
v. episcopi et c. vii non observetis.
Sed quot sunt genera divi
nationis dico quatuor sit enim
divinatio in terra et illa vocatur
geomancia sit etiam in aqua
et illa vocatur ydromantia
sit in aere et vocatur aeroman
tia item in igne et vocatur
pyromantia. Genus vero
divinationis aliud habuit ortum
Item divini dicuntur quasi deo
pleni divinitatis enim se repletos
esse simulant et astutia quadam
fraudulenta hominibus futura co
niectant. Incantatores autem
dicti sunt qui artem verbis pera
gunt. Aruspices dicti qui
horarum inspectores qui dies
et horas in negociis agendis
vel operibus seu herbis colligen
dis custodiunt. Astrologi dicti
sunt eo quod in astris augurantur.
Genethliaci sunt qui consi
derant dies natalicium
et per stellas et cursus dierum
nascentium mores et actus pre
dicere conantur. Hii usque superstitio
genus latini constellationes
vocant hec prohibentur xxvi
q. iii. c. igitur. Sed in quibus
casibus est licita dico in omnibus
precedentibus et etiam ut aliquis
faciat consultationes vel pacta
cum demonibus vel alia qualia
sunt vulnera magicarum artium
ad hoc genus etiam pertinent omnes
ligature atque remedia que
medicorum disciplina dampnat
sive in precantationibus sive in characteribus

Notis quas caracteres notant
uel in quibuscumque rebus
suspendendis atque ligandis
uel etiam saltandis quodammodo
ut non superstitionem implicare
sed nature prodesse uideatur
ut desternationi ossibus auxiliare
in digitis aut pedibus uel tibi sin-
gultienti ut dextera manu pol-
licem teneas. Ipsis ad inuenien-
da uanissimas obseruatio-
num ut puta si aliquod mem-
brum salierit uel sonitauerit
uel aliquod signati peccata
etiam si illud euenerit ne re-
datis ab quia ymago sancti
dicens mortui uera sancti pro-
mictant super talia sacrilegi
uiuis credenda sed a christiano pe-
nitus fugienda. Hec probantur
xxvi. q. ii. Illud. Item futura
futura uel iam facta in
tabulis uel codicibus aut aliis
rebus sortes inquirere uel
diuinationes aliquas obseruare
uel demonum imparare uel
in aspectione astralabii aliquid
requirere. i. c. ci. 2. ii. Item
electio per sortem non debet fi-
eri. c. t. ultra. 2. xxvi. q. c. non
statim. 2. c. non exemplo. Item
dicere uel attendere in col-
ligendis herbarum que medi-
cinales sunt aliquas ob-
seruationes uel incantationes
nisi tantum cum simbolo et
oratione dominica. Item consu-
lere uel niesi sine dies egi-
ptiacos uel alias diuinationes
fata uel sompnia uel sortes
quocumque nomine censeantur
et aliqua re faciendo uel
domo uel coniugio copulandi
uel pro quauis infirmitate caracteres
scripturas super homines uel super
animalia ponere prohibitum est uel
obseruare. Hec probantur xx-
vi. q. vii. non obseruetis. 2. q. v.
non licet. Item tu christiane
non potant obseruando temporis
qualitate uel hora pro dimini-
putandis uel terris colendis
quia talia sunt contraria non
de sorte et naturali consideratione

Item superstitiose. Licita autem est sortis
quatuor interuenientibus. Quorum
primum est si expediat illud sciri
quod inquirentur sicut de peccatis
acham cum nota utilis sunt
uniuersitati xxvi. q. ii. c. i. Secundum
est quod exigitur quod etiam humano
ingenio sciri non possit. Tertium
est premissum implorandum diuinum au-
xilium sicut fuit de mathia xx-
vi. q. ii. non exemplo. Quartum
ut sit tale quod nobis inquirere
non liceat. Quartum est
quod uicinum sit premonitum de
precio alterius aculto inquire-
re non debemus. i. c. cii. ar. de qse-
di. ii. non prohibeat. Istis quatuor
interuenientibus potest sortiri ita
tamen quod in ecclesia debeat fieri clerici
congregatis oratione premissa xx-
vi. q. ii. non exemplo. Committi-
tur sortes si stat ad liber di-
uinedas ut ff. de iudicio. Si cum
ambo. 2. c. etiam de l. l. ultra.
Item etiam in casu sortilegia
credit et per ipsa minima sequitur
xxxiii. q. i. Si per sortiarias
puni-
tiatorum est quod debent deponi
et in monasterio detrudi ut xx-
vi. q. v. Si quis episcopus. Si laici
sunt uel si sortilegos in domibus
recipientes uel ad domos eorum
eunt uel parentes quibus inimi-
cos etiam detinent tanquam apo-
state et a christiano fidei fornicati-
tores detinentur xxvi. q. v. non
liceat. 2. c. aliquam. 2. q. iii
non obseruetis. De Collusione

Quia in accusationibus
criminum de quibus dictum
supra sepe colluditur uiden-
dum est quid sit collusio
quando accusator et accusatus
possint aliter recedere et de
pena colludentis. Collusio
est inter actorem et reum latens
et fraudulenta conuentio sit
autem in criminali causa quando scilicet
accusator rerum crimen probationes
abscondit gratia uel transactionis
interueniente dono quod etiam suma
generaliter causarum scilicet criminibus

Criminalis et spiritualis duplicat
eum quis pt aliter discedere
per gratiam et transactionem ¶ In
stantia civili ptest quisque recedere
recedere aliter l per gratiam et per
transactionem sine aliqua pena
vel nota infamie nisi actione
famosa in qua non licet tran
sige sine indultu aucte vel
alio notatur infamia ff de his
qui no infa si vsti q pacti ¶
Instantia vero criminali an lite
inchoatam licitum est desiste
pgratiam ff ad turpill inter
ne l quesitum post inchoatam
vero litem non licet sine indul
auctte et sine consensu reor
qui sunt suppositus tormento
C de abolic l iii vel si ethor
remaneret infamatus ar v q
i quida r si crime sit grana
ro extra ordinem punitur dis
sit publicum infamis efficitur
ff ad turpill r in pinans r l
si sib r C e l ii ¶ Promoti
indictis sint tam crime tamen
quasi publicum censetur bene per
transactione seu gratiam aliter
recedere non licet ar l e c i
ii r uls ¶ Iudex iw si in mome
illo posset dispensare prare
pt auctem si nalunt inter se gras
facere ar v di ii di pmacto
r xc di c i r c stiudendum
¶ Instantia spirituali bene potest
discedere aliter pgratiam sine
per transactionem ff de rerum
pmi c uls r ff de transact sup
eo r i e audiuimus ¶ Instantia vo
matrimoniali nec pgratiam nec per
transactionem seu compositionem
licet discedere ff de transact
c uls immo est pnditus discre
tum qui potestatem habeat iudicandi
finanda sup de consanguie c i
ergo si aliqui faciant inter se
gratiam Iudex debet inquirere
vt s e ptotu ff si vo ex insta
tantia voluit discedere iudex dz
indulgeram abolicionem ii q iii si
que penitz r d prenaricator
r C e l i r ii de hoc no d de
actu q semel vel eum ante ra
bol ¶ Instantia vero mixta vt
potest cum agitur ad thori sepa
tionem ps quod volt discedere
ar ff de dinor ex lus quia non
solum septies sed septuagies
septies pt ei dimittere ff de in
iur que admad insi et ad de
quod dr ff de transact q' ideo
sic distinguitur ¶ De pena collude
tis dic vt s de prenaricat et quo
quia colludendo no dz venial
impunitus ii q iii di que pe
nitz De delicto puerorum

Quia de delictis maiorum
dictum est et quia puer
aliquando peccant scien
dum est quando et quam
pmiatur Infans dr vsque ad
vii annos et talis no pecca
nt pt innoca facie quia etas
illa ignorat quid inducit vt
C de fals mo l i ¶ Gregorius
tu in dialogo refert quendam
sed illud raro accidit r ideo
ad legem nisa no adoptantur
ff de legibus nam ad ea que
esset post septimum si non esset
dol capax de conse di iii
cas r xv q i illud r idem
de simoso vt ibi dr tamen
si acciderit esset iure et licet de
homicidio non puniretur ar
xv q i c uls ¶ Si vero puer
ps septimum esset doli capax
cum delictum cadit in ipsum
pter delictum carnis cum
vero audeat affirmare sen
ta mordatia r punita no
esse peccato r etas puerilis
talibus est plena s e c i vnd
dic Angel Tales eum r me
tiri et vim dicere consiteri
et negare pnt vt habetur in
glo de conse di iiii pmisi
¶ Peccatum vero carnis regular
ante decimum quartum annum non
committit s e c i in pn nisi ma
litia suppleat etatem ff de de
sponsal impub de illis r c uls
¶ Punitur vero maior septe
nio et doli capax de crimine
sed non ita graviter sicut maior
s e c i in si r c ii quia rone

W

Homic(idium) Item qui li(teras) v(ide)t (con)tra de
clericos p(er)cucientes in d(ict)o c. vult sin
dissimulationem q(uam) no(n) d(ebet) de
homicidio et (con)victis imponant q(uam)
penitencia ad tempus si sunt
in loco ubi q(ui) fuerunt occi
si. ff. e c. iij z ult. et dicit dic
ut z de homi. Item quid si
dormit z c. De maledictis Rubrica

Ostensum est de predictis qui
occiderunt subditos corri
gendo hic tractatur de
subditis qui in superiorem vel
deum seu in sanctum peccant
maledicendo quia principi ne
mo debet maledicere xxij q.
patris et non solum principi
detrahi non debet ymo nec
subditis vj q. j. Item ma(gis) si ad
aliquis presbiter d(ictus) p(er) vel eius
officio v(er)ba blasphemie dixerit
(con)tanta temeritate debet (con)tinuo
puniri ita ut pena eius [illegible]
[illegible] et timorem ff.
e c. j. Ut tamen q(ue) n(on) debeat
puniri quia si fiat extremitate
vel calore iracundie pena
melius q. q. in notandum z c.
Si quis iratus Et dicit
Imperator Si quis putaverit ira
nomen blasphemandum si hoc
a levitate sit contempnandum est
si ab insania miseratione dignum
si ab iniuria remittendum Et
Si quis inpa. mal. [illegible] z una
z xxiij q. iiij Iure querelas z C
de sanctis epis(copis) Si quis in hoc
dicit q(uod) superior p(ot)est punire in
iuriam sibi factam a subdito
suo maxime si non habeat
superiorem ff. e c. j z xl. v. di
et qui credat Iura promissa
locutum debemus sustinere vel
mansuetudine quia nullus
tenetur iniuriam remittere sed
satisfactione [illegible] velut fit ran
corem sic de pe. di. v. c. ult. z
xxiij q. iiij Si illic nec etiam
posset ipse remittere iniuriam
factam ecclesie romane sine pe(n)a
Item dicit Baldus [illegible] nec etiam
deo factam nec alicui sancto xx
iij q. iij. Item dicit qui c. j. de c.
ij quia qui dicit blasphemiam
in deum sive in spiritum sanctum
nec in hoc seculo nec in futuro
remittetur nisi penituerit xx
v di. qualis. z longius large
explanius est etiam quod per
levem ledere magistratem de lin
quunt puniuntur ff. e c. j z vj q. j
q. viij multipliciter et explanius
puniendi sunt qui peccant in
deum vel in sanctum quia ma
iora delicta maioribus penis
sunt punienda in aut(entica) ut [illegible]
sit coll. ix [illegible] si z q. c. y Item
legibus qui maledixerunt deo pu
blice vel aliquo sancto ultimo
supplicio puniuntur in aut(entica) ut
non luxurientur [illegible] coll. vj Item
tam olim [illegible]
et dicens [illegible] xxij q.
j Si quis [illegible] hodie
puniuntur pena publica et solemp
ni. Item ut vij diebus [illegible]
ille qui dixit publice blas
phemiam in deum vel in aliquem
sanctum z maxime in [illegible]
[illegible] stet [illegible] ecclesie
manifeste dum missarum sollem
pnia celebrantur z ultimo
[illegible] die dominica pallio et
calciamenta non habeat ligatus
corrigia circa collum z vij die
bus veneris ieiunet in pane et
aqua nec interim ecclesiam ingredi
atur et aliquos pauperes refi
ciat secundum facultates Qui autem
[illegible] penas facere in [illegible]
ecclesiastica careat sepultura
et potest per secularem compel
li ad [illegible] ut [illegible] infra [illegible]
[illegible] et ista pena non
potest in aliam commutari [illegible]

Si vero non sit publicum nec est
talis pena imponenda xx xxvi
q. vi c. ult. sed est arbitraria
xxvi q. vii c. Tres Quod si di-
versa moneta sit usualis una
maior et alia minor de qua
tenetur solvere Hostiensis dicit quod
minima debet imponi cum penalis
sit ar. de re iu. di. i. c. Pena te

De clerico excommunicato deposito vel interdicto ministrante

Ostensum est supra de clericis
qui bus dicti excommunicati
et quia clerici excommunicati exercent
sua officia ideo subiungitur hic
de eis. Est autem duplex excommu-
nicatio. una que vocatur minor
et alia maior. Minor autem
separat a participatione sacramentorum
supra de excep. Cum Anobis (?) i. de
sen. ex. c. ult. et i. c. Si cele-
brat et hoc duplex quia quandoque
contrahitur a iure participando
cum excommunicatis maiori excommunicatione
i. de sen. ex. in ... quam ab ho-
mine profertur ut v q. i c. ii. Ca-
ue sepa a communione fidelium
non sacerdotum ut xviii di. placuit
et xxx di. iii. quorum ligatus
vero excommunicatione minori si celebrat
vel conferat ecclesiastica sacramenta
non incurrit irregularitatem tamen
mortaliter peccat i. c. Si celebrat
nec eligere prohibetur nec ea
que sunt in electionibus exerce-
re et si steterit sic electus eius
electio est irritanda. Ratio est
quia ad ea eligitur a quorum
perceptione astantibus participibus
est privatus i. c. Si celebrat.
Sed nunquid sunt privati iure
eligendi illa vice qui scienter
talem eligunt. Dic quod sic. ut
de ele. cum in cunctis § i. de pri-
vi. si. Sed quid si ignorant.
Dicunt quidam quod electio est ir-
ritanda et subaudiunt max-
ime ss. dicit contrarium si ignoravit
etiam si electus ligatus
sit minori. ar. de consti. di. iii.

Et q. de app. Dilectis quia ab-
sens est nec littera pervenit
ad ipsum nec per aliquem audivit
sententiam latam nec eligentes
ar. iii q. v c. i. ubi non litteras
accepisse constiterit et hoc est
verum qui non sunt in culpa
quia inquisiverunt diligenter
ar. i. c. Apostolice. Quod si
alii sciunt et alter ignorat
indistincte quod in parte ignoran-
tis sit utrum valeat electio
ar. de elec. quia propter. si plures (?)
sit est verum secundum Ho. quando
eligentium ignorantia sint
ar. vi q. i. Si quis eorum
et sit probabilis ignorantia et non
ut ... i. c. Apostolice. Sed
pone quod duo sacerdotes
sint ligati minori nunquid pos-
sint se ad invicem absolvere
dic quod sic i. de sen. ex. Si
duobus quia excommunicati
minori pro ea que sunt in cripta (?)
excommunicatione. Et de cle. ex-
communicato et absolutus est de mi-
nore et sic patet quod ligatus
excommunicatione minori pro peccato ma-
iori multo fortius absolvere
absolvere et multo fortius
minori et sic per hoc absolutio
non exspirat i. de sen. ex.
duobus peccat tamen ecclesiastica
sacramenta conferendo si ab eo
collata. Clericus non tacet quod
i. c. Si celebrat. ubi peccat.
Excommunicatus maiori excommunicatione
interdictus vel suspensus quia
pari passu currunt i. de sen.
ex. cum medicinalis li. vi et
dicit suspensus officio divina officia
celebrans in ordine suo de-
gradandus i. c. Latores et
si maturitatem vel temporis
in officio suo dicitur xi q. iii.
Si quis episcopus in concilio. Non
obstat i. c. Clerici quia licet

redierint prius deponi de rigo-
re quamvis susceptis prius dispen-
satione ¶ Sed in degradatione
presbiteri sex episcopi requiruntur in deg-
radatione diaconi tres ut xv.
q. vi. felix et c. Item aucto. et idem
in degradatione subdiaconi qui a
eodem privilegio gaudet. Item
episcopus non ordinat alienum.
et ad hec quod no. de. de. electione
c. primum. Item ubi non sunt
episcopi prius dicti per presbiterum episcopus
omnibus beneficiis ecclesiasticis spo-
liari. Item per intelligi. s. e. fra-
ternitati et c. postulasti. quod nullo
modo nec privatim nec publice
post degradationem nec suspensus vel
interdictus celebrare nec alia
sacramenta dare ut. xxv. iii.
di. presbiterum. s. e. illud. Item alia
officia post missam pro occulte di-
cere non offitiando si quasi
privata persona. s. de pe. et
remis. quod in te. et xi. q. iii. Item
quibus episcopus dat. et c. se. legatus
salvo et non cantando ita
plane ut a nemine audiatur
nec etiam intrare ecclesiam quia hec
non posset fieri sine peccato sui
post. Item queras quare tenetur
dicere horas. Responsio quia hoc
est oneris et non honoris. et
idem est si peccatum sunt non absol-
uti ¶ Sed nunquid episcopus potest
dispensare cum clericis interdictis
vel suspensis instante sine
legatus de latere pape ins-
tis. xv. quod legatus possit quo-
interim gerit delegatus et
absolvit clericos quorum ab-
solutio sedi ap. reservatur. Item
de offi. de le. quod translatum
s. de sen. ex. quamvis et c. ad
eminentiam dic. s. b. quod nec episcopus
nec etiam synodus in hac
dispensare potest. xi. q. iii. Item quis

Episcopus dat. et c. se. et s. de eo
qui fur. ar. ve. s. i. et iiii. q. v. qui de-
causa nec etiam legatus licet pos-
sit absolvere clericos et sic so-
lus papa hoc dispensat et hec hoc
expressum est. s. de sen. ex. cum
medicinalis. li. vi. et g. de re.
iud. cum cum. e. li. Sed pone
quod utrum idem sit in deposito
ut solus papa ipsum restituat. Respon-
detur quod solus papa hoc pro quod
probatur. vii. q. i. Item quis presbiter
hic nota distinctionem ut si episcopus
ipsum deposuit tunc etiam alius episcopus
concedere pro eum recipere in
inferioribus ordinibus et sic de
aliis ordinibus. ar. xv. q. viii.
qui amisit et c. Item quis presbiter
Item ubi deposuit est ab alio
ordine tunc solus papa ipsum
restituit. Item ar. q. xi. q. iii. episco-
ubi dicitur quod si in secunda synodo
innocens inveniatur non pro esse
quod ante fuerat nisi gradus
amissos recipiat de manu
episcoporum sed illud intelligitur cum
iniuste depositus fuit per
falsos testes vel falsa instrumenta
unde dicitur ibi. Item innocens in-
veniatur. Sed ubi iuste pro
crimine deponitur solus papa
talis restituit. Item pone degra-
datum celebrare nunquid consurgit
degradatus vel depositus. Respon-
detur quod non quia ecclesia papa non
ei auferre potestatem conficiendi
quam contulit ordinatio, quia
nec qui ante ingrediuntur non
possunt auferri. xx. q. iii. cos. et
i. q. i. quod quidam et de. q. Item in-
quibus dicunt alia. t. et c. dicunt
contrarium et videtur quod bene
consurgit depositus sicut habetur
ar. i. q. i. iii. et c. quod quidam nec
papa potest auferre illam
virtutem quia non pro auferre
caracterem ut dicunt iura
prima hic clamem non habent-

De iure habent vel de facto et ve-
excommunicatis confert ordines e.
de eo qui re. ag. c. l. et ii. B.
Quid si episcopus dicat suspendo
a beneficio talem nunquid potest
celebrare dic quod sic quia per
hoc non est suspensio ab officio
Quid quando si episcopus dicat su-
spendo te ab officio vel beneficio
nunquid debet abstinere ab utroque dic
B. quod sic saltem propter dubium ar.
l. e. c. illud. ar. l. de consecr. di. ii.
Sed talice ponuntur etiam excommu-
nicatus quia beneficia que
acquisierunt eo tempore tenentur dim-
ittere nisi cum eis fuit miseri-
corditer dispensatum ut l. e. po-
stulasti in prin. Ratio est quia
beneficium ratione officii confertur
ut lxxxi. di. Si quis amodo
et c. Si quis sacerdotum ymo
nec fructus beneficiorum suorum
quicumque percipere debent quam-
diu sunt excommunicati. quia non debet
percipere beneficium qui non facit
officium. e. de ap. pastoralis. quod si.
et xxxii. di. preter hec. ¶ Sed nunquid
absolutus fructus medii temporis
recuperabit Host. dicit quod non sicut
nec iure postliminii regressis re-
stituuntur stipendia eius temporis
quo apud hostes fuit. C. de re
mil. stipendia li. xii. ¶ Item si in
sua contumacia longo tempore
fuerint puta triennio vel bi-
ennio vel etiam annuo privandi sunt
beneficiis propter contumaciam spoliari l. e.
postulasti et vlt. et ii. q. i. e. de
cle. quoniam dicit quia ubi unum
propter alterum ibi utrobique unum
cum quia beneficium datur propter
officium ut lxxxi. di. cum Si non
fuit illa canonice consecuti
perdere debent ea e. de eta. et
qual. cum bone. cum eius excommuni-
cati essent indigni erant et inha-
biles ad alia beneficia recip-
ienda quia tales nec eligere
nec eligi possunt ut e. de elect.

¶ nec impetrare e. de re-
scriptis ii. super electione vel appella-
tione. e. de re. p. ipso in vi.
¶ Consequenter sciendum etiam
ponuntur illa mere potestate confe-
rendi. l. e. postulasti. q. i. ymo
et approbatione ipsorum beneficiorum sus-
penduntur qui scienter indigno
beneficium confert e. de cle. nichil
est. ¶ Item sufficit probare cle-
ricum fuisse semel excommunicatum
l. e. ex parte et tunc semper
presumitur quod sit excommunicatus
nisi probaverit se absolutum
ut ibi et ita quicumque absol-
vuntur semper ad cautelam obtine-
ant literas absolutionis quia ad
aliquis dicat aliquem excommunicatum
et ille dicit se esse absolutum
vel non excommunicatum utrinque testes
in tali dubio sunt admitten-
di ar. l. de sen. ex. per tuas et e.
de testi. cum in ¶ Ignorans
autem excommunicationem suam celebrans
excusatur si ignorantia fuit
probabilis l. e. apostolice non
autem crassa vel supina vel
affectata quia in dubio magis
est abstinere quam temere
celebrare l. e. illud et e. de
homicid. c. ple. Unde dicit Aug.
misericordiam meruit quia igno-
rans fecit. xvi. di. consuetudo
nec indiget aliqua dispen-
satione quia nesciebat se sus-
pensum vel excommunicatum
ideo non peccavit quia absens
et ignorans potest excommunicari
et suspendi ut ii. q. i. de ma-
nifesta et e. de ap. cum sit ro-
mana et quando ignorat se
excommunicatum non peccat celebrando
ut l. e. apostolice ¶ Idem erit si
talis assumit prebendas vel
alio negotio secundum B. posset
etiam iuxtam eligi abstineat
hac ignorarent et in tali
casu suspenduntur effectus excommunicationis

Sed suspensionis ut quamvis
sit excommunicatus tamen non obest arg. ex.
de consti. di. iiii. c. 1. 2. et de ap-
pellatis ubi suspendium medicinale
sit et sententia absolucionis sus-
pendit. xi. q. v. quito ideo quic-
quid facit antequam sciat se excommunica-
tum valet sed postquam scivit se
excommunicatum non audietur nisi post
absolucionem et idem in electione
sed non esset confirmata differt
post tempus absolucionis. ¶ Sed
quid si talis moriatur antequam
sciat. Responsio liber erit quia ad Deum
ut excommunicatus debet eum
absolvere post mortem. ¶ Item
numquid ille qui scit illum excommunica-
tum qui participat illi erit ex-
communicatus. Responsio erit ipse. ¶ Sed po-
ne quod absentem excommunicetur
populus qui dicitur excommunicatus
utrum quando scibitur vel
ille recipit epistolam. Distingue
aut excommunicator voluit quod statim
esset excommunicatus et tunc statim
erit excommunicatus sed non obest ei
donec ut dictum est supra
ar. iiii. q. v. c. 1. ubi dicitur
de quo licet accepisse constitut.
Aut distingunt lege in secundo
manumissio ... ff. de acq.
poss. qui absentem et ideo non
imputatur sententia ignoranti
quia nulla sententia ligat efficaciter
nisi postquam scitur. xi.
q. vi. ... vel aliqua consti-
tutio lxxx. ii. di. postulasti
2. et de consti. ut animarum le. vi.
Sed postquam sit excommunicatus
semper remedia vel immedia
vel tenenda est ... si iniusta
sit xi. q. iii. c. 1. nisi in septem
casibus in quibus nec remedia
est nec tenenda. Primo si ab
suo iudice fertur ut contra
sensum ... i. de elec. 2. et de
iudic. at si ... xi. q. iii. ...
Secundo si a suo iudice sed
... xxiiii. q. i. audivimus

Tercio si a delegato fertur contra
intencionem delegantis. et de pre-
ben. c. si ... aliud est in ordina-
rio. Racio est quia in dicionem
... et firmiorem ... ha-
bet racio quia eadem racio de
mente delegatis que mandat
delegantem. 2. de ... dupl. ...
nisi. ¶ Quarto si sententia continet
in se intollerabilem errorem
patentem. si si aliquid ibi contine-
tur sub ... precepti vel mandati
quod in suo genere est peccatum
mortale ut puta quia pauperi
elemosinam tribuat vel
quia non ... ¶ Item
quod sine actu illicito est quia
non feratur vel non firmatur.
¶ Quinto si post appellacionem legitimam
ista proferatur. i. de sen. ex. p.
... 2. et de ... Licet tamen
contingat post tamen ad cau-
telam petere absolucionem. i. de sen.
ex. venerabilibus nisi li. vi. ¶
Sexto si abintusio vel amota
tione suspensio fertur talis
enim non potest excommunicare. xii. q.
ii. alienaciones 2. et ... perpetuari
2. et de ... qui ...
2. et de el. nosti. ¶ Septimo
si fertur a mediante medicina
communis ut ... posse probari
i. de ... c. si q. 1. abs
quamvis ... iniusta sit sententia
... penam xi. q. iii. c. 1.
2. ii. 2. c. de eo ... sente. 2. c.
... 2. c. ... adde
sit quod non. i. de sen.
et ... pastoris. De non ordinatis ministrante

Deinde ... excommunica-
to vel suspenso ministrare
Sed quia ille qui non
peccat et efficitur irregularis
sicut ... ideo ... requi-
rare ... sacramentum nisi
primus sicut ordinatus ... in ...
debet deponi vel debet ...

Ordinari. in e. c. i. Et solus pp potest
eum ad dispensare in e. c. ii. xi. q.
iii. sinibz et xxv. q. ii. Hic dicit
Her. Lomin. hinc quod dicat aliquod
tamquam in actu constitutus quod
adhuc non rite accepit. Item
si dicat epistolam tamquam electus
ipse irritatur in e. si alius presbyter
non est qui sit subdiaconus nec
tenet manipulum in manu. Et
intellige. di. de vi. et ho. cle. nec quis-
quis presbyter et sacerdos si dicat Evan-
gelium in privato tantum et moveat
aliquod ipsum dicat in matutino. xi.
xxvii. q. i. diaconissam. Excusat
autem ignorantia a tanto non
a toto. in c. t. px. c. vnico. Missa au-
tem nulla nec publice nec privatim
celebranda est nisi a presbytero rite
ordinato aliter non consistit. de
sol. t. c. i. q. vna. Immutate sed
licet baptisare cuilibet xxx. q. i.
ad limina et x c. iii. di. diaconi
dum non fiat in forma ecclesie de
de sol. tri. c. t. q. baptismus. Sed si inius
faciat clericus vel diaconus saltem
misit ac si esset ordinatus et cele-
braret confessio. quia tunc esset ir-
regularis. in e. c. i. de diacono sed
dic ut d. de tempore ord. q. ite
diaconus. Epus vero non potest
dispensare ut presbyter promoveatur
sed ut in ordine ante suscepto remaneat. ita tamen quod primo
tamen aliquo tempore suspendatur
et sic beneficium poterit retinere
in e. c. ii. si ho. Unde si aliquis
faciat causa ioci et iste sindus
noxius est in culpa. ff. ad l. aquilinam
l. iam legis et d. Abbas quondam
hostiensis dicit. quod hanc penam non
patietur nisi fuerat solemp-
nitate licet alias debeat pe-
tere xv. q. i. illud nisi quia
voluntas et maleficium distin-
guunt maleficia. in e. de sen. ex-
cu voluntate. De clerico per saltum promoto

Supremus tractatus est de cleri-
co qui usurpat sibi officium
non commissum. hic subiunge-
re de clerico qui per saltum promotus

Unde quod quis nullum minorem
ordinem recepit et promotus est
ad sacerdotium vel diaconum sacer-
dotium nisi recepit ordinem
hostiensis dicit. quod non. Unde si laicus
ordinatur in sacrum ordinem
nichil recepit ar. xl. di. dicunt
v dicatur. Sicut pueri et infantes
quamvis vnum faciunt corpus ita
sacerdotium et diaconatus vnum fa-
ciunt corpus ut eorum quod si
aliquid de minoribus habeat, rece-
pit sacramentum vnum et di. dicunt
et bene quod quis recepit bene
sacrum ordinem etiam si nullum
habeat de minoribus preter episcopalem
quem nullus licet potest recipere nisi
sacerdos sit sacerdos. Hic nullus
c. pontis xl. di. dicunt et ar. i. de
corpore pla. ex illis ibi. cum igitur
pontificale officium sine altaris
ministerio non valeat adimpleri
etc. et hoc intellige secundum hostiensem quod
recipit ordinem et caracterem
sed non executionem sed tamen sit
sanctus quia baptisatus est
sanctus ianua aliorum sacramentorum. de
presbytero non baptisato. veniens.
Sed si aliquis ordinatur in
epum pretermisso diaconatu vel
subdiaconatu. Episcopus est dum
tamen fuit sacerdos. Sed ultimum
ordinem quem non habuit alius
conferre non poterit. ar. i. q. i.
gratia et c. veniens. Sed quis po-
terit dispensare hostiensis dicit quod
si scienter promotus psalm
non tamen ministret. q. i ungentur per ea
et tunc supplebitur quod ante
te est obmissum et sic perpetuo est
dispensabitur ar. l. iii. di. sollici-
tudo et de sac. non ite. c. i. Sed
si ministrat et credebat se promoto
fore gradatim sed vicini contrarium
asserebant. et ideo quod nescit
factum non iudicabitur iteratum. ut i.
de c. i. et eo. q. di. i. certa salu-
bri et sapientiae de vero psalmum

Promotus in ordine non gra
datim recepto ministrauit mediti
in pena procedentis tituli. et
sic non potest cum eo nisi per eccl
iam dispensari. d. t. xxv c. re

De eo qui furtiue ordines suscepit

Tractatum est supra
de furtiue in genere. Nunc
subdit in specie
de eo qui furtiue ordinem re
cipit. Circa quod notandum est quod
primo dicatur furtiue ordinari.
Secundo qua pena puniatur.
Tertio quis possit dispensare.
Circa primum dicitur quis furti
ue ordinari scilicet dicitur. ut quis
contra constitutionem xxiii c. sine ex
aminatione promouetur ut habetur
di. xx. statuimus et xxiiii di. quando
episcopus tamen non promouerit hec
archidiaconi. d. de eccl. ord. sig
si Item quando ordinatur. in or
dinibus non contentis una et ea
dem die subdiaconatus ordinem
suscipit. ut e. c. h. vel non duos
simul sacros recepit. ut e. c. inno
tuit. z c. i. quia eadem die
duo sacri ordines non debent
conferri d. de tempore ord. litteras
z c. dilectus Sed quatuor mi
nores bene possunt conferri
ut e. c. ii. Item quando aliquis ordi
ne obmisso fuit saltus. d.
c. p. ex. c. i. hec. In quibus casibus
nec superiori suo. scilicet episcopo uel archiepo
obediens excusatur ut d. de
tempore ord. dilectus tamen super
ior tamquam maior pluris de
linquit tamen magis est pu
niendus. d. de transla. inter corp
alis corporalis z c. ult. Item
quod recipit ordines ab alio
episcopo sine licentia sui ut d. de
tempore ord. sepe z c. inno
centius li vi per quod episcopus in re
motis agente ipsius vicarius
generalis vel sede vacante capitulum
vel ille ad quem pertinet tunc
ipsius administratio in spiritualibus
dare licentiam ordinandi ut d.
de tempore ord. c. cum nullus et c.
sepe li vi Sed qua pena puniatur
deinde hoc de tempore in iis
qui intitulantur clericos ordines

ordinum suscepto vel ut c. a Inno
cuit. z. d. de tempore ord. sepe
li vi nullus pateret ascen
dere ad maiores hoc est vii qui
minores et unum sacrum vel
duos sacros simul recepit ergo
non debet puniri excommunicatione ipsi
us Respondeo immo male quia gerit
in animo quod aliud recipiat et ita
animi destinatione peccat in
receptione primi ff de verborum sig.
fugit et ideo sic peccat reipsa
et sic anima in utraque peccat
in utraque puniatur. z de tempore
ord. litteras Sed quis possit dis
pensare distingue aut sunt
prohibita facta ne quis furtiue
ordines suscipiat sub excommunicatione
ista verba vel equipollentia
excommunicato quicunque recepit. z c.
et tunc excusatus cum non moneatur
non potest aliquis secum dispen
sare nisi papa ut e. c. i z. de hor
non est. de cle. ex. min. q. Sed
nunquam episcopus Aut non sunt facta
excommunicatio z tunc potest episcopus pro
suo arbitrio dispensare iniuncta
pena competenti Sed z si ex
communicatus promoueatur permittit
papa quod dispensetur cum eo ad
religionem migrante. et sic so
lus papa dispensat. ut e. c. i z d.
de tempore ord. sepe. li vi alias
in minoribus tunc dispensat episcopus
ut innotuit. ut e. c. i a contrario
sensu z xxv di. qualiter Sed
z si religionem intrauit potest
cum eo abbas suus dispensare
si uiderit expedire. ut e. c. h. z.
d. de sen. ex. c. cum illorum et hec
est quando recipit quatuor mino
res z unum sacrum simul Si
vero duos sacros episcopus non
dispensaret cum eodem. cum si trans
eat ad religionem debet ordinare sed non
cap. pati episcopus dispensare. ut
e. innotuit. Host. hec autem vera
est si excommunicatio sunt lata alias
episcopus poterit dispensare. ut e. c.
in pri. z c.

De excessibus prelatorum et subditorum Rubrica

Ostensum est de excessibus
subditorum in prelatos sive
contra eorum prohibitionem
ordines recipiendo. Hic subiun-
de excessibus prelatorum in subdi-
tos. Et sunt hec quedam que sibi
sedes apostolica in suo reservavit que
ab aliis inferioribus non possunt fieri xxiii
di. Hinc nam solus papa deponit
episcopos restituit. ii. q. vi. Ideo et
deponit eosdem. iii. q. vi. accusatio
quamvis eod. e. ti. de translacione
episcopi. c. Dividit unum episcopatum
in duas xvi. q. i. primum. c. q.
sicut. Item duas episcopatus unit
in unum. i. c. Sicut unire. c. xvi.
q. i. c. Episcopus qualiter. Item exi-
mit episcopos et abbates xvi. q. i.
frater noster. Item probat scripta
aliorum et canonica ti. de fide
ti. c. ii. insti. c. xvi. di. Sancta
Romana c. xvii. di. regula
c. ii. q. vii. Ideo. Item articulos
fidei solvit. xxiv. q. i. quotiens
c. c. quid vanis. Item cum du-
bitatur de aliquo articulo ad
ipsum recurritur ti. de heretici
cum Christus. Item synodum facit
generalem xvii. di. c. i. ii. c. iii.
Item transfert sedem episcopalem
de loco ad locum. vii. q. i. mu-
tationes. c. ti. de translacione. per totum.
Item nullus appellat ab ipso
ix. q. iii. cuncta. Unde ut restituere
papa solus deponit c. ipse dimi-
tit ac punit eximit atque
probat articulos solvit sy-
nodum quoque generalem transfert
et mutat appellat nullus ab
ipso. Dic ti. de off. leg. c. Item
omnia. Episcopus vero per censuras
sibi subditas punire vel dimi-
tere si necesse fuit. i. c. Sicut
non tamen subditos suos gra-
vare. i. c. c. i. c. c. Sane c. c.
cum ad quorundam nec pre-
tendere privilegium in pre-
iudicium aliorum. ar. ix. q.
iii. conquestus. c. c. principaliter

Nec etiam procuratores exigere
ultra modum debitum. i. c. cum
ad quorundam et puniri abbates
eis autem procuratione denegare. ar.
i. c. Sane. c. x. q. iii. quia tote
unumque et ante concilii Late-
rani de censi. cum. Apostolus tamen
si excommunicaret eos tenerent
excommunicato licet ipse male fe-
cerit et ipsi possent agere contra
episcopum admisisse quia iniuste
illos excommunicavit. i. de sen. ex. Sa-
cro. Hodie tenentur duplum
restituere infra mensem alii
episcopi et superiores sunt per manum
ingressu ecclesie inferiores vero
prelati ab officio et beneficio
sunt suspensi quousque totum
restituerint ti. de censi. exi-
git. li. vi. Item non debent
tallias facere vel exactiones
i. c. c. i. debent enim sinere
manus suas immunes dono
et legi et principi nullum
quod pertinget. Unde in aut.
de man. prin. c. i. c. Et de inde
l. una. lex. insti. excommunica
et gravi causa. xvi. q. i. c.
non debent c. ti. de censi. ad
apostolicas. Item abbates vel
alii inferiores prelati non
debent iurisdictionem superiorum
usurpare utpote de causis
matrimonialibus cognoscendo
penitentias publicas iniungendo
et indulgentias litteras concedendo
i. c. attendentes. quia causa
matrimonialis pertinet ad episcopum de
iure. ar. xxxv. q. vi. inter
alii prelati qui cognoscunt de
causis matrimonialibus sive sint
abbates sive alii faciunt
contra constitutionem prescriptam sub
speciali confessione. i. c. attende-
ntibus. insti. c. ar. ti. de presump-
tionibus. Item penitentias publicas
iniungere pertinet ad episcopum. l. di.

Intrapite. Item violans mā-
datum hominis non potest conferre
.j. e. c. vlt. quia talis est susp-
ensus ipso iure itaque qui non
potest conferre aliud nec benefi-
cia conferre. et qui ei obe-
dient amittunt beneficium eccle-
siasticum et primatus .j. e. c. vlt.
Sed sancti vj. si violet cano-
nis preceptum .b. Itali quorum
Si valebat est ratio quia nimis
agitur cum lege quam in isto
logis ff. de arbi. celsus
Item nulli clerici debent habere
sigillum commune nisi faciant
vnum collegium .j. e. dilecto nec possunt
constituere vnum procuratorem
sive actorem vel sindicum
pro aliqua causa aliquorum eorum
illorum clericorum. ff. quod
cuiuscumque vniu. l. j. § sicut. ergo
sic faciunt vnum corpus qui
sunt in vno collegio vel societa-
te. ut ibi dicto non. quia corpus
multis modis dicitur omnes enim
fideles possunt appellari vnum
corpus sive vna ecclesia per
fidem et caritate sive perfectionem
gre. d. de sed. tri. c. in cuius ca-
put est xpistus in .q. in engel-
io decima. ita quod alterius onera
portet .l. di pandect. Item
colloquium sive vniuersitas dicitur
vnum corpus cuius prelatus dicitur
caput. de hiis que fi. a pla-
no. c. ut et tale corpus potest habere
sigillum .d. de ap. dignatum (?)
et xxiij. di. Innotuit. nisi et
actorem et archam communem
ut semper quod cuiusque vniu.
l. j. Item vnum dicitur corpus
quod vna clauditur specie ut ho-
lignum al. aliud dicitur cor-
pus quod habet partes integra-
les seu coherentes ut domus
aliud quod habet partes distan-
tes ut grex populus. collegium
ut ff. de usufructu legato mixta

corp' sim'

Si enim petisti in iudicio corpus
quod habet partes integrales
ut domum et succubuisti si post-
ea petas aliquid de domo pu-
ta tectum vel lignum non ob-
stat exceptio rei iudicate. ff.
de excep. rei. iud. Si quis cum
totum. § Item si quis similiter
Si vero petas totum quod habet
partes distantes puta gregem
et succubuisti si postea petas
aliquod caput de grege quod
erat ibi obstat exceptio. Si vero
non erat ibi non obstat ff. de excep.
rei iud. dicens alienum § j.
Item episcopus cum capitulo suo
facit vnum corpus cuius ipse est
caput. licet enim clero civitatis
vel diocesis non dicitur facere
vnum corpus .b. de testis. Requi-
sisti. q. Bans (?) 2. j. de v. sig. ut
clerici. Item predicatores et minores
sunt priuilegiati quod prelati seculares
non debent eorum confessiones
audire nec penitentias iniungere nec
eucharistiam exhibere volebant
etiam prelati quod corpus xpisti in
oratoriis reseruarent nec quod
fratres eligerent sepulturam
alibi quam in ecclesiis eorundem
nec quod haberent campanam vel ci-
miterium benedictum et solum fratres
permittebant certis temporibus celebra-
re ita tamen quod tempore ablucionis
que ad ipsos pertinet volebant
etiam certum numerum fratrum
sacerdotum clericorum et layco-
rum necnon certum lampa-
darum et ornamentorum pro sua
voluntate taxare et totum
residuum sibi vendicare. Item
volebant eos compellere ad si-
nodum ire et suis constitucionibus
subiacere et capitula et sententiam
in locis fratrum prestitis (?) corrigere (?)

facere et fidelitatem exigere a
instadibus et iniustis et exta-
bant iniustos et benefactores
eorum et exigebant decimas
de ortis et hospitalibus fratrum
que non possunt hodie facere
hec probantur. j. e. nimis iniq.
et c. nimis prava. ideo non pre-
sumant cumque sint privilegiati in
aliqua civitate castro villa
vel loco quocumque ad habita-
ndum domos vel loca quecumque
de novo recipere seu hactenus
recepta mutare vel ea ven-
dicionis permutationis donationis
aut cuiuscumque alienationis titu-
lo quocumque in alios trans-
ferre absque apostolice sedis licentia
speciali plena et expressam fa-
ciente de prohibitione ista men-
tionem ¶ Excipiuntur illi qui
pro tempore duxerint heremiticam vel
solitariam. j. e. cum ex eo quod pre-
dicatores li. vi. ¶ Item possunt
celebrare cum altari viatico
ubique sine preiudicio ecclesie paro-
chialis j. e. priv. in glo. que.

De novi operis nunciatione

In superiori titulo dictum
est de excessibus prelatorum
in genere. Sed quia communiter
excedunt edificando ecclesias
post denunciationem novi
operis. ideo subicitur hic de hoc
in specie. Videndum est ergo
quid sit novi operis nunciatio.
et quibus casibus habeat fieri
et qualiter et a quo possit fieri
et cui. et qualiter tollatur. et
ultimo de scandalo ¶ Denunciatio
novi operis est facta prohibitio
illi qui in lesionem iuris nostri
aliquid novum facit edificando
¶ Fit autem hec denunciatio propter
tres causas aut dampni de-
pellendi gratia aut iuris nostri
conservandi gratia ut ff. e. non vide-
tur. q. i. z. sive fiat iure i. q.
habeat ius sive iniuria quia

Post denunciationem factum est
debet demoliri j. e. c. i. Denun-
ciatio vero novi operis ad ea tan-
tum pertinet que solo iuncta sunt
vel in solo. et non ad alia ff. e.
l. i. q. hac autem edictum ¶ Opus
autem novum facere qui aut edi-
ficando aut detrahendo pristi-
nam faciem operis immutat ut
ff. e. l. i. q. novum opus ¶ Item
si quis reficit antiquum ff.
e. Si quis edificand. z. d. de
modis consulunt Fit autem
duobus modis per iactum lapil-
li in presentia testium vel verbis
¶ Sed qui simpliciter verbo inhibeat
hoc ipso constituit illum qui
edificat possessorem tenetur per
iactum lapilli ut ff. e. l. i. q.
In operis. z. l. de pupillo. q. me-
minisse. et ideo melius est hoc
facere per lapillum ¶ Ille qui
denunciat novum opus pronun-
ciare debet quod non calumpnie
causa denunciat ff. e. de pu-
pillo. q. qui opus et si iura-
mentum auctore pretore exigi-
tur antequam nunciet ut ibi dicitur
¶ Item ista denunciatio facienda
est iure presenti. et in ipso opere
et non tantum domino sed illis qui
ibi sunt ff. e. de pupillo. q.
nunciare. et hoc ideo est quia
denunciatio ista est in rem et
non in personam ff. e. operis ¶ Nunc
cuicumque fiat tenet. ff. e. cul.
alibi facta quia in re non tenet
ff. e. de pupillo. q. ¶ Si quis
forte querat per intellige quod non
teneat quia ad hoc ut teneatur
demoliri opus factum ideo ius
habeat edificandi. quod secus
si factum esset in re ut j. e. c. i. z.
c. plus ¶ Et nota quod tot debent
esse denunciationes et tot remis-
siones quot sunt loca in quibus

Edificatum ff. e. de pupillo q. d.
in pluribus et ideo sic denunciat
hec locus sive fiat ipi domino
sive procuratori sua vel procuratori vel
ipi fabro qui edificat ff. e. de
pupillo q. nunciare ¶ Compe-
tit autem denunciatio non tantum do-
mino sed etiam emphiteote et cre-
ditori ut ff. e. l. provincialis q.
di ergo. z. l. creditorem et si edi-
ficetur in publico quilibet civis ad-
mittitur ad denunciandum ut ijs
fidem l. provinciali z. l. ult.
¶ Item competit usufructuario
sed non contra dominum ut ff. de
remiss. l. i. q. ij. Item si nunc
nunciare non potest sed cipe de-
nunciari ff. e. de pupillo q. i.
si nomine alterius nunciet ff. q. vi
d. clam. l. iij. Is tamen qui nunciat
novum opus infra tres menses
debet causam prosequi vel vero
aliqua de causa impediatur
processus cause. et Is cui nun-
ciato fecit qui velit edificare
tenebit demoliendo opere si
inventum fuit non iure edificasse
et promittere edificare ut C. de
edifi. priva. l. ult. nec potest edifica-
re infra tres menses quantumcumque
offeret cautionem .s. e. c. ult. et
maxime si in contractu ille qui
nunciat velit probare intus suum
.s. e. de fideiuss. ¶ Tollitur nunc
prohibitum sicut expressam e. l. no-
lim q. conveniendum vel tacitam
sicut morte nunciatoris ut e. l. q.
morte ¶ Scandalum est dictum
vel factum movens aliquem ad
peccatum mortale quod mittendum scan-
dalum grece. idem est quod offensio
latine vel offendiculum vel ruina
vel impingere pedis ¶ Unde nota
quatuor regulas .s. e. cum ex iniuncto
v. lis saltem ¶ Prima regula
est ut ea que omitti non possunt
sine peccato mortali non sunt pro
vitando scandalo omittenda
vel vera ubi aliqua domus mi-
natur ruinam et sunt intus quatuor
homines qui non possunt exire nisi

Volunt se occidere si possum inde
extrahere et a morte liberare
numquam debeo extrahere si scanda-
lum sit propter hoc dicit ar. xx iij
q. iiij displicet z q. v. cum homo
quia si homines parentes filii nec
a morte non libero peccato mortaliter
ut d. de homine dicitur. q. illi
ergo pro vitando scandalum non est
omittendum. et quod non sit peccato mor-
tale omitti non potest quia utiliusque
scandalum nasci permittitur quam
veritas relinquatur. l. de reg. iur.
quam scandalizaverit veritas
autem est triplex scilicet bone vite ut
xxij. q. ij. primum in prin. z xxxij
q. v. Ita ne quam numquam omi-
ttenda est propter scandalum xj. q.
iij. inter verba Item veritas doc-
trine xj q. iij. quid ergo et ista
veritas doctrine sive quasi omi-
ttitur propter scandalum quod multitudo
est in causa ut d. de lepa arch
c. dane. z. d. decreto. ij. cum
prudens q. prorogari tamen
distingue aut nolunt defen-
dere malum quod fecerunt
et tunc disciplina omittitur
ar. xl iiij. di. convivia. z le-
di ut constituit z d. de cle. ex-
im. latores ¶ Aut volunt de-
fendere malum quod fecerunt
et defensare illud non quasi ex
auctoritate tunc multitudini pa-
rcendum non est propter scandalum
de pe. di. vi. c. i. nisi z ar. lxxx
xij. di. plurimas ¶ Item veritas
iustitie que propter scandalum
non est omittenda z de reg.
iur. qui scandalizaverit tamen
aliquando propter multitudinem
omittitur ut l. di. ut constituitur
vel v. ab ... multitudo crimine
transit impunitum ¶ Veritas
pertinet ad iudicium doctrine
sive discipline ad plenitudinem
bone vite ad quemlibet unde
v. Est vita vite doctrine iustitie
Est primum hec habe duo propter

Scandala sunt que. ¶ Secunda regula est. quod ea non debent omitti propter vitandum scandalum. que sine peccato mortali omitti non possunt ut si aliquis velit fornicari cum aliqua et ipsa aliquomodo non consentiret. vir minatur quod ergo me interficiat quod si consentias. debet ne mulier fornicationi consentire, si videat quod vir velit se interficere. dic quod non. quia si consentiret peccaret mortaliter ergo propter vitandum scandalum non debet committere ut xxiij q. v. c. homo ¶ Tertia regula est ut que obmitti possunt sine peccato mortali sunt propter vitandum scandalum obmittenda ut non edificare ecclesiam non est peccatum mortale ergo est obmittendum pro scandalo vitando. l. e. c. ex multo ¶ Similiter si filius et filia duorum compatrum possunt ad invicem copulari excepta illa persona duntaxat per quam ad compaternitatem pervenitur tamen propter scandalum debent omittere de cogn. spir. c. i. insi. quia non est peccatum si non contrahat cum illa ergo est omittendum ut de consang. et affi. q. i. de certo ¶ Quarta est regula que ea sunt omittenda propter vitando scandala que sine peccato mortali omitti possunt ut si aliquis abstineat se a carnibus non propter cerimoniam asstrinctus sed potius ex devotione tamen si ex ipsa abstinentia scandalum generatur debet potius prestare quam permittere scandalum generari. quia gustare vel comedere potest sine peccato mortali ergo propter vitandum scandala est comedendum xxx. di. c. ulti ¶ Est tamen scandalum activum de quo intelligitur ista. est et passivum de quo non est nimium curandum iuxta illud

Evangelii. Dimitte illos ceci sunt et duces cecorum xi. q. iij. Inter verba

De privilegiis et excessibus privilegiatorum

Dictum est de excessibus prelatorum. sed quia prelati et alij privilegiati per excessum possunt mereri privilegia. ideo hic subiungitur de privilegiis. et excessibus privilegiatorum. ¶ Videndum est ergo quid sit privilegium unde dicatur. ¶ Quot sunt eius species. ¶ Quis possit privilegium concedere. quod privilegium alteri preiudicet et quibus modis amittatur et quis possit privilegio renunciare. ¶ Privilegium est beneficium contra ius commune indultum. privilegium enim esse non potest nisi aliquid contra ius commune indulgeat. l. e. c. sig. abbe. ¶ Dicitur privilegium lex privatorum et exceptio a iure communi. ut in di. privilegia. ¶ Unde que pro privilegio conceduntur non debent ab alijs persona auctoritate trahi in exemplum l. e. c. Sane z. i. de reg. iur. que a iure. li. vi. quia privilegia communem legem non faciunt xxvi. q. vi. non exeo z. d. de confi. pbr. constitutionis non debet privilegium concedi. nisi causa rane inspecta. l. e. Sane. et vij. q. i. petisti. et non subito. sed cum magna deliberatione ut xxiij. di. c. ... ¶ Species privilegiorum sunt due est enim privilegium generale et est privilegium alicui universitati indultum ut est illud quod si quis suadente ... clericum sit excommunicatus xvij q. iiij. ¶ Si quis suadente l. de sen. ex. non est dubium ...

Spenale est quia alicui conce
ditur specialiter. et istud quandoque conce
ditur persone et tunc finitur cum
ea xxiii di. in nomine domini
et vii q. i pervenit et inst. de
iure natur. quandoque reale et vocatur
personale quandoque conceditur rei
puta ecclesie et tunc durat
durante ecclesia sive dignitate
cui conceditur ut s. de insti.
cum venissent et rotarum re
alia ¶ Item potest privilegium
concedere Rom. pontifex
simpliciter et sine preiudicio alicuius
et cum preiudicio ut ix q. iii
per principalem. Item inferiores
ut episcopi possunt dare sed tunc sine
preiudicio alterius. arg. xxv q. ii
bene z d. de excess. prela. adde
z d. de ec. ed. ad audientiam ¶
Quot modis amittitur pri
vilegium Ho. in summa de excess.
¶ Primo usu actu contrario
d. de consti. cum accessissent ¶
Secundo spatio decennii ff. de
nundinis l. i ¶ Tertio spatio
xxx annorum vel xl ut s. de
di. de causa z c. de accusatione
¶ Quarto spatio limitationis
clausa. C. de pre. impa. of. quod
z l. rescripta ¶ Et multa per simile
d. de sen. z re. iud. inhibenda
ta q. si ¶ Sed quia contraria
que possunt signari et ut
melius intelligas quando ad
ista quatuor membra distingue
cum privilegium impetratum
vel aliud competit sibi. vel
contra iudicium aut contra sententiam
Si contra iudicium aut ad agen
dum aut ad excipiendum
Si ad agendum ut puta ad
decimas quas nunquam exege
ras repetendas. potest agi infra
tempus quod natura actionis requi
rit. d. de voto magne q. ad
igitur ubi dicitur in extendi
ultra quia non est possibile prin
cipem qui innovaret uno subse
quente valuisse. C. de nisi res
si. quod z d. de decimis quamquam

Actionum aut alie perpetue alie
temporales Insti. de perpet. et tempo.
act. circa prin. Si ad excipiendum
aut est limitata aut non. Si
est limitata puta per pactum impetra
ni privilegium ne teneatur in
mis creditoribus usque ad quin
quennium non excedit limitem
C. de precibus imperat. of. quod
et l. rescripta. Si non sit limita
ta aut est quod potest imputari
excipienti quia patitur perpetua
exceptione amittitur de ante
excepte possess. z c. plerumque. Si nil
potest imputari aut agit contra
illum cui competit exceptio vel
non. Si agit et non excipit
sit preiudicium quo ad illud
actum de quo queritur d. de
of. del. dilectus filius q. post z
ult. Nam si is cui privilegi
um competit excipiat et agat
de iure illius rei super qua pri
vilegium est concessum et iudex
pronunciat contra privilegium
videtur ipsum reprobasse d. de
re iud. inhibenda q. si et sit
perpetuum preiudicium nisi fiat
appellatum ut ibi innuitur. Si
vero nullus agit perpetuo com
petit quia que temporalia sunt
ad agendum perpetua sunt ad
excipiendum ff. de doli mali
except. pure q. si ¶ Si privi
legium consistit contra sententiam vel
est impetratum ad faciendum
aut ad aliud faciendum. Si
ad faciendum spatio x annorum
tollitur ff. de nundinis l. i. Si
ad aliud faciendum aut per
sibi vel alii aliquid retinuit
aut nihil. Si aliquid reti
nuit veniens contra privilegium
papa vel alii non preiudicat
quamvis contra ipsum tenuit fa
miliaris valeat renunciare. arg.
d. q. nec q. cum c. post. z d. de
accu. cum tenore z d. de insti.
cum venissent. Si nihil

Retinuit aut est concessum in
favorem ecclesiarum aut personarum
Si ecclesiarum tunc delictum
persone non debet in dampnum
ecclesie redundare. i. de regulis
iuris. delictum. li. vi. xvi. q. vi.
Si episcopus et c. de excepcionibus. cum pe-
narabil quod intelleximus Sed
cum negligencia obest et ideo etiam
amittit privilegium si prelatus
tanto tempore contravenit quod
prescripcio sit completa. xxx. scilicet
annorum. i. e. Si de terra hospitale
reddimitur. xl. anni sine privi-
legium obest prescripcionem vel
plenum ius et non exhibeatur
alter pro uti iure communi. i. e.
Attendentibus. et c. cum persone
li. vi. Si autem sit concessum
favore personarum tunc contrario
actu etiam vincto tollitur. ff.
de constitucionibus. cum accessissent. insti.
et de presben procuratorum non ob-
stante protestacione. ff. de constitucionibus.
cum ex... q. viii et ad de quod
dicitur. ff. de re. q. tollitur. et quod
sequentibus Sexto tollitur
per sedem faciens mencionem expres-
sam de parte et de prescripcione veniens
Septimo per concedentis revo-
cacionem. ar. ff. de iudic.
iudicium solvitur. quod tamen
fieri non debet sine causa. ne
inconstancie vel levitati ascri-
batur. quia nemo debet venire
contra factum suum. ff. de eo quod
quis... ex causa tamen dz fieri re-
vocacio quando sit enorme lesio
incipit insurgere. alii. ff. de dec.
suggestum. et c. imp. et i. de verbis
sig. quod pronatale Octavo
premittatone parcium et expressam
ff. de dec. imp. quod intelligas
quo ad ius tangens remittatur
ius. Secus si partem vel aliud
tangat. ff. de foro. competenti. Si di-
ligenti. dic. ut i. c. q. cuius pos-
sit remittere Nono per abusum
quod per exempcionem vel
pro contrarium puta aliquis

Privilegiatus est quod non
obest decimas quolibet anno pe-
nitus et dat vel exemptus
est quenitur sepe. et sepius.
coram ordinario respondet
nec allegat privilegium vel
allegat sed non ostendit ideo
amittit. i. e. cum persone. li. vi.
Nam ex eo meruit dici sunt
per privilegium merito a-
mittere. quia permissa abusus
fuisti potestate xi. q. iii. privilegium
Decima racione delicti
commissi in loco non exempto. i.
de privilegiis. et sit racione delicti
sortitur forum vi. q. iii. placuit
et ff. de fo. competenti. c. ult. et i. e. ad
plantare nisi et c. patentibus
immo racione delicti perditur pri-
vilegium. i. de privilegiis. quod reatus
omnem honorem excludit. C. vii
senatus vel. cla. l. i. et quia in
provincia quis deliquit illic
iuri subiacebit omni privilegio
cessante. C. ubi. de cri. a. oportet
autem. quia in provincia Sed
contra videtur quod ordinarius
non possit illos sic exemptos
punire xvi q. i. frater. et ff. de
suppl. ne prela. Dicunt et i. e.
cum capella Si enim tales pos-
sent puniri sicut ceteri alii in-
utile esset eorum privilegium
et hoc videtur quia per hoc sunt
quod exempti sunt semper in alia
provincia et quod delinquunt et
hoc dicit quod non puniantur ut
prima provincia in contrarium supra
glossa indistincte dicit quod exem-
ptus puniri non potest per inferiorem
Sed queritur utrum
exemptus delinquens puniri
debeat respectu uterum in privile-
gio sit expresse continetur. quod
quicumque delinquat ante re-
tra sedem ap. indictum
vel privatum vel simili pa-
ti sententia et tunc standum
est privilegio sicut sanatis e

Porro et c. decrevimus uel est
alterum credendum qui habeat
priuilegium nisi ostendat
l. e. cum persone li. vi. de c. cum
capella c. de priuil. de ele. c.
in iure. Si aut quod in priui-
legio non continetur expresse
Johannes distinguit. Aut
priuilegiatus delinquit circa
rem non exemptam ut in contra-
ctu uel in maleficio occidendo
hominem uel adulterando
tale delictum pt puniri per episcopum
loci. Dummodo aliis prodicit
et palam sine notorie deli-
quat. cogi pt qui male fecit
ad penitentiam. et l. e. patentibus
de c. maior. v. viii. q. c. si
persona sit exempta res tamen
in qua delinquit non est ex-
empta. et ita quasi ratione
rei in qua delinquit sor-
titur forum. de fo. comp. c.
ult. Si uero delinquat circa
rem exemptam puta male
regendo se in officio suo uel
alienando res ecclesie tunc non
pt ab ordinario puniri. et
hoc idem est de exemptis
quibus concessum est a sede ap-
lica ut sub uno certo iudice teneantur
de se conquerentibus
respondere sicut probantur l. e.
volentes li. vi. Si uero sit
concessum personis singularibus
cuiuscumque condicionis sint
exceptis regibus uel reginis
uel ordinibus sub certa
forma verborum quod non possint
extrahi a quocumque uel
infolui solummodo ab ordi-
nariorum suis sunt exempti
l. e. ut de mi. li. vi. Si uero
ecclesia sit exempta mona-
chi uel canonici clerici et con-
uersi et heremo oblati sunt
exempti non autem presbiteri curati
uel ad parrochiam. Sed an tunc
canonici aliarum ecclesiarum eximantur

Soli canonici siquidem aut ecclesia uel
alii clerici sunt exempti. Si uero
clericus eximatur tam clerici quam
canonici sunt exempti non autem
ecclesia nisi aliud in priuilegio
contineatur. hec probantur l. e.
de exemptionibus li. vi. per que
vero exemptio possit probari
dic. l. e. si ff. li. vi. Sed an
possit priuilegio renunciare
hostiensis sic distinguit. Aut in
queritur utrum quis possit
renunciare iuri communi. Aut
iuri speciali. Si iuri communi
distingue aut est ius reale
aut spirituale aut collegiatum
aut personale aut pro utili-
tate publica. Si reale
distingue aut consistit in ipsa
ecclesia aut in patrimonio ipsius
ecclesie. et tali iuri non pt re-
nunciari. C. de sacros. ec. l.
iubemus. ii. c. de. de iur. iur.
Sic aut consistit in immunitate
ecclesie. et tunc similiter non pt
renunciari. de. de imu. ec. ad-
uersus c. clerici laycos. li. vi. et
xvii. q. ii. vestra. Si est spirituale
distingue aut est introductum
in honorem dei et suorum sacra-
mentorum. et tali iuri non pt renun-
ciari. de. de ser. c. ult. Aut
est introductum in odium peccati
et tunc similiter non pt renun-
ciari. de. de sen. c. re in. litteras
c. c. consanguinei. Si uero est
ius collegiatum distingue aut
competit uniuersali ecclesie aut
uni ecclesie tantum. Si competat
uniuersali ecclesie non pt renun-
ciari xvii. q. iiii. Si quis suadente
diabolo. et l. de sen. ex-
tingit c. de. de fo. comp. Si
diligenti Si aut competat
uni ecclesie tantum pt renunciari
de. de consuet. cum accessissent
et l. e. si de tra. c. c. accedentibus
c. c. cum persone li. vi.

Si est personale distingue.
aut competit racione dignitat(is)
aut racione personarum. Si racione
dignitatis non potest renunciari
quo ad successorem sed qua
ad se sic. ff. de pactis l. cum vi
nuisset. Si racione personarum
potest renunciari ff. de foro compe-
tenti l. Si et ff. de pactis l. non
nulli. Sed racione omnibus post-
ulo mortuo extinguitur privile-
gium. xij q. vj. pervenisti. Et pro uti
litatem publicam non potest re
nunciari ff. de elec. cum i. renunciet
et c. nichil. Item in quantum
utrum tanti spiritualis possit re
nunciari distingue. aut est auc-
toritate et utilitate publica et
tunc non potest renunciari. l. de sen.
ex. v. fame. ff. de pac. Si vnus
et illud aut auctoritate pu-
blica et utilitate privata. dis-
tingue. Aut est concessum principaliter
propter utilitatem publicam et tunc
non potest renunciari expresse. C.
de iur. cal. l. ij q. Item quamvis
venimus et ff. de infra. cal. Si
calumpnia li. vj. Aut est pu-
blica propter utilitatem privatam
distingue. Aut est favorabile
tunc potest renunciari si tractetur
privilegiatum de privilegio ff.
ad vell. l. ult. et ult. Aut fa-
vorabile et adversum et tunc
non potest renunciari ad materiam
ff. et si pr. et l. de sen. ex. Co-
tingit Nota quod si aliqui re-
ligiosi habeant privilegium
quod possint celebrare tempore
interdicti vel audire divina fa-
miliares. quamvis non admitt-
untur. nisi supradicti sint pri-
vilegiati Secus est in fami
liaribus singularis persone pri-
vilegiate. qui bene admitt-
untur licet non sint privilegi-
ati si perpetraverint auxilium

consilium vel favorem ut interdic-
tum ferat. l. c. licet li. vj. Item
seculares vel religiosi quamvis sunt
exempti non debent celebrare
in locis interdictis a iudicibus
delegatis vel ordinariis. Aut
a iure nisi quando ad nos vero directe
vel excitanter publice sine interdictos
ad divina officia vel ecclesiastica
sacramenta seu ad ecclesiasticam
sepulturam non admittantur.
Qui autem contrarium fecerint
ab ingressu ecclesie sint suspen-
si donec satisfecerint ad ar-
bitrium eius cuius sententiam contemp-
serint. l. c. Episcopi. li. vj. Et
de quadam di. l. de sen. ex. c.
de cimiter. de suspensis. Item
hospitalarii habent privilegium
quod possint ecclesie aperiri in suo ad-
ventu adventum. et excommunicatis et
interdictis exclusis divina
celebrare Sed hoc debet sic
intelligi. quod non nisi semel una ecclesia
in una villa semel in anno
aperiatur. l. c. ut privilegia
Sed hoc hodie non tenet. l. de
sen. ex. Alma. li. vj nisi. Di-
cit ubi et tempore et quamdiu Item
abbates privilegio sedis apostolice
insigniti ut possint missarum sol-
lempnia et vesperas et matuti-
nas laudes benedictionem sol-
lempnem super populum valeant
elargiri. alibi quam in ecclesiis
sibi subditis pleno iure non
possunt nisi illud in privile-
gio contineatur. nec tonsuram
conferre nisi canonicis suorum mo-
nasteriorum vel eis in quibus ecle-
siasticam et quasi episcopalem
obtinent iurisdictionem. l. c. Abbates
li. vj. Item abbates exempti
quibus concessum est a sede apostolica
ut mitris et aliis pontificalibus
uti possint in provincialibus
conciliis vel episcopalibus

In modis necesse tenentur in-
terius sunt aurificatis vel aureatis
vel argentatis lamatis aut ge-
mas quibus uti possint / Non
exempti vero simplicibus et albis
et planis utuntur. In aliis autem
locis minus licitat eis uti prout
in eorum privilegio continetur
.i. e. ut apte li. vi. de purgatione canonica

Ostensum est supra de delictis
de quo quia in delictis probatione deficiente reus de-
mittitur ad purgationem ideo
hic subicitur de purgatione ca-
nonica. Videndum est ergo quid
sit purgatio. Et quot sunt species
purgationis. et quo sit facienda
Et in quibus casibus sit indicenda
Et ubi sit facienda. Et quot
debeant esse purgatores. Et
que pena sit imponenda et que
desint in purgatione. Purgatio
est meritorum debita declaratio
vel aliter. secundum host. est debitum
crimine innocentie ostensio. Pur-
gationis due sunt species
Canonica. et vulgaris. De
vulgari dicetur. sequenti rubrica sequenti.
Canonica est que fit per
iuramentum. i. e. quod. c. ult.
De quo est facienda. Et
iste modus procedendi in
purgatione indicenda est ob-
servandus. ut puta si aliquis
clericus apud iudicem sit infa-
matus. prefigat prelatus terminum
accusare volentibus. et si aliquis
accusat compareat audiatur
ii. q. v. omnibus. c. xv. q. v. c. i. c.
q. i. Et si quiritatur canonice
puniatur. ut ibi dicitur. si vero
non appareat accusator ipsum mo-
neat primo salubris. deinde sub
duobus vel tribus testibus.
et si se non correxerit tunc pub-
lice admoneatur. si vero nec
sic se correxerit ab officio su-
spendatur usque ad condignam
satisfactionem ne populus in
scandalum patiatur. i. e.
et quibus presbiter c. xxii q. iii.

forte c. l. xxiii. di. honoratum
et. i. e. ut. tamen si mala fama
illius crevescat potest superior in-
sitorum contra illum facere si quis di-
cit. de accu. c. qualiter nec de
crimibus vel per enormitatem
delicti et scandalum et infami-
am magnam inde actam statim
potest superior ipsum suspendere ab
beneficio. et officio ut dicitur in e. inter
c. ii. q. v. inspiciatis. Cum vero
incipit procedere contra aliquem
crimine probato superior debet eum
deponere et post si sit incorrigi-
bilis debet excommunicari et per-
severante contumacia anathema-
tizari et tunc etiam non habeat
ultra quid faciat debet tradi
curie seculari. s. deinde tenuerit
abstinere. In quibus casibus sit
indicenda et quidem quando est infamatus
apud bonos et graves et scan-
dalum sit. Ipsa enim iniustrae
tunc non debet officium suum exe-
qui donec se purgaverit. ii. q. v.
presbiter c. i. e. cum dilectus. insi. et sic
indicitur quod non refert. Unde
cum est orta sunt infamia.
ex quo apud tales iam valuit
et sufficit ad purgationem indicen-
dam xxiii. q. iii. certe c. i. e.
Accedens. Videtur tamen quod s. et
accusa. quali. c. quando c. xi. q. iii.
In canticis c. ii. q. v. omnibus. prout
est inra secunda inducta qui-
dam dicunt quod si infamia
orta sit a vilibus et enim vilibus
non compellitur ad purgationem
Alii dicunt quod est verius. si glo.
quod ex quo est aliquis infamatus
apud bonos et graves compelli
debet ad purgationem ne apud
illos incredibilis remaneat.
Per iura primo inducta. Contra-
ria non obstant quia loquuntur
quando est crimen a mobus quod a mali-
volis et vilibus infamia surgit
oritur. tunc non est debet multum
curandum. Ideo sermo non est
stultorum sicut loqui. xi. q. iii. inter

Sed ubi est facienda pur-
gatio et quando. Si apparencius est
infamatus coram illis parrochie
et iudice facienda est pur-
gatio ut xv q v c i De pro
penes totam viciniam est
infamatus totam coram illis
se debet purgare ut ii q v
presbiter et secundum Aug. ubi ma-
ximum moriatur ubi actum
est ut ii q i Si peccavit
vero. Item plebs accusat
purgabit in manifesto. Item
thorns an thorns. sua fit
purgatio presto. Laus. Item
debent esse purgatores. Pro
eo ubi lauit Episcopus se debet
purgare cum xii sacerdo-
tum vi diaconibus tutelis
ut ii q v Omnibus et c. Si
h(ab)ui et c presbiter. Unde vero pon-
tificem parum manibus dua-
dena expurgat. sexta sac-
erdotem. levitam tria pena
maior maiori minor est ad-
hibenda minori. Item nu-
merus predictus excedunt pro
magnitudine criminis. s. e. Inter
et quos diminuunt s. e. cum
in iuventute. ideo arbitrarius
est talis numerus purgatorum
ii q v presbiter et s. e. Inter de-
cetiam purgatores esse eiusdem
ordinis vel ad minus quod possint
esse. ii q v legittimum. Item debent
etiam esse vicini et honesti
et bone opinionis. Ita tamen
quod ab ecclesia tollerentur et quod
agnoscant vitam eius et
conversationem pristinam et mod-
ernam et quod non sit visibile causa
amore vel odio vel alterum
parcium velle deierare. s.
e. quotiens tu. p. constitutus
Inter et c. cum dilectus

Est autem purgatio substancialis for-
ma facienda quod infamatus iura-
bit quod non commisit illud crimen
super quo est infamatus vel suffi-
ceret iurare quod sit innocens ab
illo crimine et profitessionem
commissi. s. e. quotiens et c.
ubi purgatores vel infra
bunt quod credunt eum ver(um)
iurasse s. e. quotiens et c. de testi-
bus alio subvenit anceps
pro eius si precise iuraret
de alieno facto. ff. de inter-
rog. l. iudicamus et ff. de iur.
amo l. marcellus. Item queritur
si non possit habere purgatores
Sed distinguunt utrum ipse com-
gat quod talis est infamatus
tunc puniri debet ut convictus
s. de symonia. Insinuatum et s. e. ad
p. Aut non possit habere quia est
alienigena tunc possit credi
suo iuramento cessante proba-
tione ar. ff. de iur. iur. vel l.
et ff. de testibus qui non infa-
matus. et qui vestis ... aut
ut nulla licet ha. ... si quis
Di po cremen coll ix et s. e.
cum in iuventute et est nota-
bile secundum Bernardum quod aliquis possit
ipse non possit purgari sine aliquibus
bus sui ordinis. si autem
alii sunt inimici eius qui
sunt sui ordinis ar. ii q.
v. Si Hinc. et tunc cum aliis
inferioris ordinis potest se pur-
gare. et etiam cum laycis
si clerici defecerent excaudes
tamen ar. ii q v. Omnibus
et etiam eo(dem) ... ar. xvii
q ii Indecima de pena de-
ficientis in purgatione est
ut eadem pena puniatur
qua puniretur si crimen contra
ipsum licite fuisset probatum

Si dessu de sa c. 2. e. infami
ant. et j. e. Sint. 2. e. eo. p.
di aut se purgauit absol
uendus est ab infamia j. e. ex
tua et hoc intellige j. ingratus
est superioris quia infamiam
sem omno remoue salmo
di est. ar. ff. de obsequi. aliis
et liberti. pa. l. ij. ¶ Sed numquid
post purgationem poterit accu
sari. dic ut dictum est. c.
de accu. c. Semel autem
absolutus

De purgatione canonica

Tractatum est supra de
vna specie purgationis
scilicet de purgatione cano
nica. Sed de alia specie su
biciam scilicet de purgatione
vulgari ¶ Est autem hec pur
gatio per duellum vel iudi
cium aque frigide vel ferri
candentis ut j. e. per totum. 2. q.
v. per. comparationem et in nulla
talis purgatio debet tollerari
nec obstat quod possit obici de
golia qui pugnauit cum
dauid. ij. q. v. monomachiam
quia hoc factum fuit instinctu
spiritus sancti. sicut patruus
excusatur. qui geminum fecit
homicidium. xxiij. q. ult. si
non. et patriarche abadiel
tercio. c. de monachis. gaudet
est purgatio ab ecclesia repro
bata. cum deum temptare
videntur. j. e. c. ult. et fabri
cante inuidia ficta est pur
gatio vulgaris. ij. q. iiij. me
nam. 2. c. consuluisti. vnde
aliquis qui in culpa non est
punitur. j. e. c. ij. et quamdiu
habet homo quid faciat
non debet deum temptare
xxij. q. ij. cur patriarcha
et athlete si. legatur non haud
lorum. c. de gladiatoribus
l. j. li. vj.

De iniuriis et dampno

Dictum est supra de ciuilibus

Sed quia persone sepe iniurie
et damp inferuntur ideo hic
subiciatur. primo de iniuriis
secundo de dampno dato.
et tercio de ignorantia ¶ Iniu
ria dicitur omne id quod non
iure fit. inst. de iniur. in pri.
et dicitur iniuria contumelia
specialiter. ff. e. l. j. et fit sine irro
gatur iniuria tribus modis
scilicet re. verbis et litteris vnde
v. iniuriam passus refert res
tra verbum ¶ Re ut si magis
causa iniuriandi in aliquem
iniciatur litteris si tamen
famosum in aliquem conficiatur
ff. de iniur. l. j. 2. b. de re
mo. cum te. Dicas etiam
quod ille. cum illata est iniuria
potest agere contra illum qui
intulit duobus modis ciuiliter
et criminaliter ¶ Ciuiliter ad con
dampnationem pecunie secundum quod iudex
estimabit iniuriam prius tamen
prestito iuramento ab iniuriam
passo. j. e. olim ¶ Criminaliter
ad penam corporalem extra
ordinarie infligendam secundum
motum iudicis. inst. e. c. pe
na. xxiij. q. iiij. si illic. 2. j.
de sen. ex. prophanos ¶ Et
nota quod est specialis crimine in
iniuriarum. in hoc quod si iniuriam
passus egit ciuiliter non potest
vlterius agere criminaliter nec
econuerso ff. e. prator. Aut de
ceteris criminibus potest agi ciuiliter
et criminaliter et si primo egit
ciuiliter potest agere criminaliter
et econuerso c. quodcumque ciuili actione
l. j. ¶ Item nota quod si passus
iniuriam vult agere criminaliter
tenetur inscribere et se obligare
ad penam extraordinariam
ff. de preuar. l. ult. Item nota
quod actio duobus modis inte
ditur pactum et non exigendo

Et hinc ipo iure tollitur ff de
pact. Si cui z. l. Si vnus. § pactu
tollitur vero iniuria per dissimulatio
vnius anni. inst. e. § vlt. Item
per satisfactionem et veniam premissio
nem xxiii q. iiii. Si illic. Item
non solum tenetur ille actione
iniuriarum qui intulit sed etiam
ille cuius mandato est illata. ff.
e. Si culpa tua z. c. non solum
§. Si iniuriam. et. §. e. c. vlt. Item
Item patitur iniuriam quis non
solum per se ipsum. sed per alios quos
in potestate habet. Alios vero dico
quia per monachos infertur. Ab
bati iniuria. si verberetur monachus
licet aliter sibi iniuria non inferatur.
et generare quos patitur i
niuriam vt inst. inst. e. § patitur
ff. e. l. ii z. xii q. i. non dicatis. p.
Sed nunquid monachus potest agere
actione iniuriarum. Dicatur quod non
sed actio competit monasterio
et aget sindicus monasterii quia
hoc modo monachus potest. Dicunt
actio iniuriarum competit domino
si iniuria sit seruo et aget dominus
et non seruus. inst. e. § seruus
Sed quid si remittit monachus
vel religiosus iniuriam
nichil agit qui possit agere
monasterium. Dicunt licet filius
remittat iniuriam factam
sibi nichilominus pater pro iniuria
filio irrogata. agere potest. ff. de
pact. In persona. ymmo z. si iniu
ria fieret filio nolenti agere
pater agere posset. ff. e. l. i. §.
vsque monasterium vero iniuriam
factam monacho potest remittere
Secus in causa seculari quia non
posset remittere iniuriam fac
tam clerico. ar. xvii q. iiii.
quisquis. vnde Item nota
quod de isto crimine iniuriarum
potest quis agere et defendere per
procuratorem si agatur ciui
liter. et est vtile quod actione
iniuriarum vel actione famosa
defendere per procuratorem quia
si fertur sententia contra procurato
rem vel procuratorem erit

Infamis vel dampnatus ff. e. non
solum z. ff. de his. qui no.
infa. furti. § ii. Si vero aga
tur criminaliter. nullus potest se de
fendere vel accusare per procu
ratorem inst. vt dicitur est
S. de accu. § Iura. v. fallit
nisi sit illustris persona per
procuratorem non debet sententia
ferri in procuratorem sed in do
minum. C e l. vlt. Sequitur
videre. de secundo membro
tituli. s. de dampno dato. dap
num est diminucio patrimonii.
facta per nocumentum alienum ff.
de dampn. infec. l. dampnum. Cum
enim liber homo dampnum dat
competit domino legis aquilie
actio directa. ff ad. l. aquil.
Item vtilis. § legis. vtilis vero
competit bone fidei possessori
vel vsufructuario vt ibidem
in sequentibus. §. Cum vero qua
drupes siue aial dampnum dat
locum habet actio de paupere
et competit cuilibet cuius interest
ff. Si quadr. pau. fe. di. l. i. quia
actio Differencia est inter dap
na et expensas. i. e. Inn. vita
Quoddam enim dampnum
sui interesse dicitur circa rem
puta subtraxisti iniuria domum
possessio ecclesie sumatur vel
altius tenetur adillud dap
num quod contingit per absen
ciam iusticie. xii q. ii. Si
quis de clericis. z. ff. de act.
empti et vendi. vel in pri
quoddam dicitur extra rem
puta debui tibi frumentum
et quia non dedi suo tempore fami
lia fame periit istud dampnum
non consequentis sed precium
frumenti vel vini. ff. de act. empti
et vendi. Si sterilis § cum
per venditorem Expense dun
quas quis facit circa sumptus
litis et circa ad vocatos etc.

Iudex dampnum de suis expensis det ut C. de edi. l. quicumque. ff. de procuratoribus. Sed adhuc ut teneatur qui dampnum dedit sive iniuriam irrogavit necesse est culpam intervenire alioquin non tenetur. Unde infantes et furiosi non tenentur si dampnum dederint quia intellectum animi non habent. ff. ad l. aquil. Sed et si quis iniuriarum et quod sequitur. et xv. q. i. Illud. Impubes vero doli capax tenetur ut in c. Illud. et quod sequitur. Et iste non tenetur de culpa qui ad sui defensionem et incolumitatem et tuitionem dampnum dedit ff. e. Item. quod qui cum aliter. Et de levissima culpa quis tenetur in casu isto ff. e. in lege. Sed ille excusatur a culpa qui alterius impulsu vel violencia ventorum dampnum dedit ff. e. quemadmodum § Si navis. Et non solum qui dampnum dedit vel iniuriam irrogavit sed qui operam prebuit tenetur. i. e. c. ult. puta si primus tenuit et alius interemit ille qui tenuit quasi causam mortis dedit. ideo actione in factum tenetur. i. e. c. ult. ff. ad l. aquil. Item mela § Si alius et § Item cum eo quod ope et consilio furtum committitur. de obli. que ex delic. nas. § ope. Dicunt hostiensis et ... ut c. illi. et c. ult. et § ibi qui. Et undo al. alterius dampnum dat si modo sit ad dampnum dandum contra naturam sui generis tenebitur dominus vel dare animal pro noxa vel resarcire dampnum. i. e. § Si bos. et c. ult. Et hoc intellige cum ille qui dedit dampnum agressus est alium et gaudet. Si excusso non tenetur. ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur l. i. § item cum arietes et ff.

Ad l. aquil. Tractat decenter enim dubium est quis prius agressus est. ff. ad l. aquil. Item § cum stimulo. Contra naturam sui generis. i. consuetudinem facit bos si cornu petierit similiter quia boves consueverunt pro maiori parte esse mansueti et non cornupete. Si vero equus ... et cum dolorem perferre non posset calcem reiecerit et similiter occiderit non tenetur dominus equi sed illi qui instigaverunt ff. si quadrupes pau. fec. di. l. i. § finali. Si vero tu michi necasti cum culpa occidendo servum vel pecus teneberis michi ad estimationem eius quanto plurimi fuit eo anno retro. ff. ad l. aquil. l. ii. Nisi factus sit inutilis nisi moriatur annus computabitur ab eo tempore quo fuit vulneratus ff. a. l. aquil. ait lex. Si vero corrumpas vas meum vel scindas vestimenta vel corrumpas vinum vel frumentum vel infestas arena vel lolium teneberis in quanto deteriorasti. ff. ad l. aquil. Si servum § rupisse et § sequentibus. Si vero necatur homo liber heredibus debet id qui eum vulneraverit impensas quas fecit in medicis et operarum amissarum estimationem. i. e. c. i. et ff. si quadrupes pau. fec. Hoc lege deficientibus autem ratio non currit quia liberum corpus non recipit estimationem. ff. ad l. ... de iactu. l. ii. § corporum. Idem si homo perit. Et solidarium sit condempnatio. ff. de ... et ... l. i. § Si enim hoc sed illud sit pena non restitucio. Si vero animalis fit ferinum et dampnum dederit non liberatur dominus danda illud. i. e. c. ult. Si quis affingit et nocuit non pro dominus quondam ...

Ctima desinit dominus qst. ff
e. l. i. z. q. i. et inst. de re. fere
bestie sunt ut ursus et cervi
¶ Et ne sint animalia fera si
ne vigilantia de inst. de rerum
divi. § fere et § sequentibus
¶ Si autem animalis fere ut pu
ta ursum vel leonem in lo
co publico habeas et nocuit ho
mini libero solvere debet. ut sat
ff. de edil. edic. l. quia volgo
Si vero mangnus domus habeas
ligatum et aliquem ingredientem
ledat non teneris ff. si quadru
pes se. hic dicit e. ult. ¶ Item
si ad tuum depascat segetes meas
teneris michi restituere dap-
num. s. e. Si legit insi diu do
anal velut liberare servum s. e.
c. ult. et expelle debet animal
quod dampnum dedit. et tan-
quam suum non includere illud
cum damnum illatus teneatur
ad dampnum ff. ad l. aq.
quilius inicuius. § pamp. ¶ Item
si foveam facias in aliquo lo
co publico et ibidem alicuius
animal moriatur teneris
Secus si in privato ff. ad l.
aquil. qui foveam z. l. e. c.
ii ¶ Item si ignem apponas
muro et dampnum dedit te
neris. s. e. Si ingressus z. c.
se ¶ Item qui faciunt pigno
rationes seu represalias in
personas ecclesiasticas vel in
bona eorum sententiam
excommunicationis insi renovatam
infra mensem incurrunt et
universitas interdictum. s. e. z. si
pignorationes. li. vi. ¶ Ultima
vero ignorantia excusat ¶
distinguendum. quia quedam ignorantia
culpa est et hec contempta est

Ad discendi vel sciendi illud
quod est anime necessarium
et ingressa dicitur ignorantia
et est peccatum mortale xxxvii
di. c. ult. Et est ignorantia
que est pena s. passio mentis qua
impeditur quis scire quod
est ei bonum et necessarium
Sed scilicet hic sic distinguitur
quia ignorantia alia juris
naturalis. et hec neminem excusat
de hac dicitur non multum distat
decipere an posse decipi xvi q.
i. Si cupis et ita intelligitur
lex C. de leg. leges ¶ Alia
iuris positivi que post i prime per
publicationem infra duos menses
ignorari ut in aut. ut facte
nove const. circa prin. z. d. de per
sil. c. i. qui pecunis tenentur
scire arma quid legis C. de
iur. z. facti ignorantia. l. regula
vel a iure canonico tractatur
non excusantur xxxviii di
Si lantus hic sunt vera de
iure approbato promulgato Si vero
agnoscimus ordinaria vel
legati sedis aplice quia
est ordinarius d. de ost. leg.
c. legatos. li. vi sunt promul
gatum nunquam ligat ignorantes
dummodo ignorantia crassa non
sit et supina de const. ut
animarum li. vi ¶ Est et alia
ignorantia facti et sunt ali
a probabilis ut de facto alieno
et hec quelibet excusat quia
et peritissimos fallit. ut ff.
de iur. z. facti ign. l. i. cum
z. i q. i. si quis asserunt z d
de eo qui rem. c. i. ¶ Alia
crassa et supina scilicet facti proprii
et est dampnabilis. s. e. c. ult.
z. l. de sen. ex. cum illorum
z. ff. pro suo. l. finali.

Juxta ignorantia(m) iuris po(r)
tim ponitur talis regula
iuris passiui ignorantiam
no(n) po(te)re acquire(re) volentib(us)
ius suu(m) (con)servare volentib(us)
no(n) noce(t) ut ff· de iur· (et) f(a)cti
ign(orantia) iuris ignoratia (con)fallit
regula in usucapionibus
et prescriptionib(us) que ob fauore(m)
publicum introducuntur p(ro)p(ter)
quod premeditatur ignoranti-
bus volentibus iu(s) su(u)m
ut C· de ho· te· p(re)scrip· l· ult· (et)
in (con)stitutione ad (con)ripie(n)dum n(on)
observandi introducta ut C·
unde vi (et)si quis in totum (et)
quam incidit qui etiam si
ignorat sibi no(n) nocere re(m) sua(m)
sine iudice auferre ut inst(itu)t·
vi bo· rap· § 1· De penis R(ubrica)

Visum est de criminibus
ideo quia p(ro) criminibus
pena infligitur ideo
hic de penis subiungitur·
videndum est ergo quid sit
pena· (et) de speciebus penaru(m)
quis (et) quibus inferri debeat
et quibus· et quibus tamen
attenuetur· et qui de inquietudine
a pena excusentur· et utrum
sola cogitatio puniatur· Pe-
na est delictorum (con)sideratio siue
satisfactio lege vel alio iure
permutata· ¶ Species autem pe-
narum sunt multe (et) varie
in canonibus constitute Quidam
canones induxerunt degradationem
et curie secularis traditionem
ut si quis falsauerit l(itte)ras p(a)pe
J· de crim· fal· ad falsariorum ¶
Qui debeant degradari· dic-
tum est· J· de heretic· § p(er)imitur
Et quot ep(iscop)i in degradatione
requirantur· dic ut ibi (et) de-
cli p(er)mod· § (con)statuis v· de eo in
degradatione ¶ Forma autem
degradationis seu depositionis
ab ordinibus vel gradibus eccle-
siasticis ap(ud) episcopos assistentes

In degradatione clericorum in
sacris ordinibus constitutorum
sic certo numero ep(iscop)orum a canonibus
diffinito (con)gregato p(ro)pter ep(iscop)u(m) sua
sufficiat in degradatione eorum
qui in minoribus dumtaxat ordines
receperunt talis est eius de-
gradandus vestibus sacris
indutus in manibus suis liber
vas vel aliud ornamentum ad ordine(m)
suum spectantibus ac debet in officio
suo solempniter ministrare ad
presentiam ep(iscop)i adducatur· Cui
ep(iscop)us publice singula siue sint
vestes calix liber siue alia
que illi iuxta more(m) ordina-
tor(um) clericorum in sua ordina-
tione· ab ep(iscop)o fuerunt tradita
singulariter aufert ab illo inci-
piendo siue ornamento quod
traditum sunt ultimo incho-
ando· et descendendo gradatim
degradationem (con)tinuet usque
ad primam vestem que tra-
ditur in collatione tonsure
Tunc radatur caput illi(us)
ne tonsure vel clericatus ve-
stigium remaneat in eodem
poterit etiam ep(iscop)us adte-
rorem uti aliquibus verbis
oppositis illis que p(ro)lata fu-
erunt in ordinum collatione
dicendo p(ro) eo in remotione
planete Auferimus tibi ve-
stem sacerdotalem· et te ho-
nore sacerdotali priuamus et
sic de aliis· et in ablatione
ultimi dicat Auctoritate omnipotentis
dei patris· et filii· et sp(irit)us s(an)cti
ac n(ost)ra tibi auferimus habitum
clericalem· et deponimus degra-
damus spoliamus· et exuimus
te omni ordine beneficio· et
priuilegio clericali· J· e· degra-
dati· li· vi ¶ Et si sunt talis
casus q(ui) debeat tradi curie

fi

Seculari tamen est relaxanda degradatio per inde potestate seculari ut eum in forum suum recipiat ¶ Debet tamen ecclesia pro eo intercedere efficaciter ut citra mortis periculum sententia moderetur l. de v. sig. nouimus ¶ Quedam autem canones degradationem et detrusionem in monasterio induxerunt ut si episcopus presbyter vel diaconus capitale crimen commiserit vel cartam falsauerit aut falsum testimonium dixerit l. di. si quis episcopus ¶ Quedam depositionem tantum ut si homicidium fecerit vel consilio fecerit vel viduam desponsauerit l. di. si quis viduam ¶ Quedam suspensionem solummodo ut presbitero fornicario vel alias infamato ii q. v. si mala fama et xxxii di. nullus ¶ Quedam excommunicationem ut si quis percusserit clericum xvii q. iiii si quis suadente ¶ Quendam priuationem beneficii et officii perpetuo ut si presbyter vel diaconus uxorem desponsauerit l. xxxi di. si quis amodo et est excommunicatus sententia ipso iure de cler. coniu. c. i. de sepo. inter. te uno vel alio ¶ Quedam priuationem officii ad tempus ut cum presbyter committit fornicationem l. xxxii di. presbyter vel etiam suam propria auctoritate dimittat xxi q. ii. placuit ¶ Quedam priuationem officii tantum ut cum presbyter ad maiorem ecclesiam propria auctoritate iuit vii q. i. ¶ si quis de cardinalis vel si infra annum promotus non fuit ad sacerdotium de elec. cum in cunctis et c. licet canon. li. vi. ¶ Quedam priuationem tan-

Ordinis ut si presbyter sit ebriosus ut xxx.v. di. c. ult. vel qui ordinauit indignum l. v. di. nullus et de tempo. ord. litteras et c. nullus li. vi. et qui bis baptizatur lxviii. di. dicunt ¶ Que pena et a quibus debeat inferri ¶ Prima est spiritualis ut excommunicatio interdictum depositio et suspensio ¶ Sententiam excommunicationis et suspensionis inferre possunt omnes prelati ecclesiarum maiores et minores et archipresbyteri de offic. ord. cum ab ecclesiarum fecerint de interdicto c. i. de sen. ex. cum medicinalis li. vi. ¶ Depositionis sententiam inferre tantum est episcopi i. e. degradatio li. vi. unde ipse ignominio vocatur xvi q. ii. visis ¶ Secunda pena est corporalis ut sunt verbera ¶ A quibus et quo possit hec inferri dictum est de delictis percuss. c. et est corporalis sub nomine corporalium penarum comprehenditur etiam exilium deportatio relegatio proscriptio et insipitio ¶ Differunt tamen prout in his iuribus declaratur Exulabit sine spe redditus patrie et rei et Insipitus manet in patria sed re spoliatur Amittit proscriptus opes non posse redire Omnis relegatus sua tamen reuenit habet habebit ¶ Tertia est pecuniaria et licet si taxata sit a iure vocatur pena si autem non sit taxata a iure vocatur multa ut ibi ¶ Octauus est si patronus vel vite dampnum prelatum

ecclesie inficiat perimantur
heredes eius usque ad quartum
gradum · ff · c · sequitur de u[?] usque
et hoc propter odium laicorum
et fauorem clericorum ¶ Nono
si aliquis ciuis predam inffi-
ciat uel ciuitas episcopum suum
primauerit · Episcopo imperitur
· xxv · q · ii · Ita nos · et hoc
propter frequentem actum ¶ Decimo
quia filii presbiterorum debent q·
se seruire ecclesiarum · xv · q · ult
cum multe · et hoc in odium
quia continentiam non seruabant
Attenuatur autem culpa et
etiam pena ¶ Primo propter
etatem · ff · de delictis · pu · c · i
in pri ¶ Secundo propter vio-
lentiam absolutam · ff · quod metus
causa · l · si ponderet
et xxxii · q · v · posito ¶ Ter-
tio propter ignorantiam · xxx iii
q · i · c · ult · vel aliam · z · q · ii
In latronis · z · ff · de cle · ex · ind
aplice ¶ Quarta propter extre-
mam necessitatem · ff · de furt
si quis propter · z · ff · de scismatic
in[?] ¶ Quinto propter diui-
nam reuelationem · ff · de diuor
gaudemus ¶ Sexto propter qualem
iustam causam · ff · de pignori
dignitate et ff · de re iud · bre-
ui · zxv · q · i · c · ut sit · Ebri-
etas · Ge · ¶ Item paratur
aliquibus circa penas ¶ Primo
nobilitati · ff · c · ult · quia
aliter puniuntur nobiles quam
ignobiles · xxiii · q · i · qui
contra patrem · z · l · si contuma-
ces · ius sunt regulares · que
puniuntur eodem modo puniuntur ut
ff · de testa · ino · ea que ¶
Secundo consideratur digni-
tas ff · de off · de le · dine · et
c · pastoralis ¶ Tertia diuersa
qualitas · ff · de pen · i · in reus

¶ Quarto etas · l · si quando
Quinto etas · ff · de delic · pu
c · i · uel · z · c · ii ¶ Sexto metus
ff · quod metus causa · sacris · z · l ·
si pretor ¶ Septimo infamia
xv · q · i · infames ¶ Octavo
qualitas delicti aliter puniun-
tur prius quam perpetrata
fuerint manifesto quam non
manifesto · ff · de vi · pu · et
pri · preterea · z · ff · de furt · c ·
due ¶ Nono tempus et euentus
ff · de penis aut facta ¶ Deci-
mo multitudo delinquentium
l · si · ut constituentur · z · ff ·
de cle · ex · mo · latores ¶ Ulti-
mo utrum sola cogitatio pu-
niatur uel leuius sit penitentie
distinguere · si hec aut quid
de delictis aut contractibus
aut in foro contentioso aut
penitentiali ¶ Si de delictis et agi-
tur in foro contentioso si vo-
luntas steterit in suis finibus
et non est processum ad actum
nulla pena inmetitur ut de
pe · di · i · cogitationis · nisi
in casibus sicut heresis · ff · de here-
ticis · ad abolendam · z · c · extra
ff · credentes ¶ Item in crimine
lese maiestatis · C · ad · l · iul ·
maiestatis · z · in eo qui cogitat
furem de ecclesia extrahere · C ·
de his · qui ad ec · confug · l ·
si tu processit ad actum ¶ Si
uero voluntas progreditur ad
actum · z · actus perficitur
punitur quantumcumque peniteat
ff · de edil · edic · quibus sit
fugitiuus · ff · de furt · qui ea
mente · nisi in casibus in quibus
infra certa tempora locus est penitentie
ff · de si fugit · l · i · ff · i · Si ad
actus non perficitur et iste
qui processit ad actum ipsum

Resistere potuisset sed noluit
et penituit pecundum est ei
nec punitur ff ad l. cor. de sic(ariis)
qui sciez nisi morte sibi consci
verit v(e)l punit q(uestio) cuius iaz
commissi ff de bo. eo(rum). qui
sibi mortez q(uesierun)t l. iij et in
simulis d notis ¶ Si aut(em) no(n)
perficiat quia non potuit punit(ur)
ac si fecisset ff ad l. pomp.
de par. l. i. insti. 3. de biga
mis l. c. A nobis. Et sic hoc
intellige quod voluntas et propo
situm distinguunt maleficia
i. de sen. ex. cum voluntate
¶ In contractibus nichil pro
dest vel obest cogitatio nisi
contractus perficiatur ff de v(er)b.
obli. quicquid astringende ¶ Con
tractu vero inito et perfecto lo
cus est pene si erat innomina
tus re integra si non est ad
ussarij ff de condi. causa da
ta. Si pecuniam et l. dedi ¶ In
nominato etiam gratia alterius
in contractu locus est pene
respectu illius. cuius gratia
est contractum ff de pos. l. i
et puls. nisi forte aliquis deci
piatur. 3. de peni. manda
to l. c. Audiuis. Sed nec in
premedictum illius cuius gra
est habitus contractus peniten
tiam nisi ex causa. 3. de que
da. c. iiij. et de loc. p(er)ter. ste
rilitatem ¶ In contractu vero ex
to gratia utriusque non est locus
pene. nisi ambo vel alter
peniteat. C. de act. et obli.
Sicud in unis. C. de q(ue)st. ex
no. iditio. Sic potest intelligi 3.
de ele. in causis. nisi hoc in
foro contentioso / sed in foro
penali. quia mala volun
tas punitur de pe. di. i. ho
micidiorum. l. v. c. sequentibus
l. c. sup(er)tulimus. hoc. Sed in
q(uibus) agentes l. consentientes

Pari pena puniuntur indistincte
quod fiet 3. de hi. de le. c. i. l.
lxxxvi di. facientes Dic quod
quadrupx est consensus scilicet ne
gligentie. consilij cooperationis
et auctoritatis seu defensionis
In consensu negligentia minus
peccat consentiens quam
faciens nisi negligentia ni
mis crassa fuit ut in p(re)lato
c. qui q(ui)dq(ui)d insibilis lxxxiij
di. consentire In consensu
consilij similiter minus punit(ur)
plus tamen quam negligens
ar lxxxvi. tanta dum tamen
esset alias facturus. Si vero non
erat facturus pari pena de
puniri ff de reg. iur. l. co
silij. l. 3. de homi. Sicut
et qui vero in consensu coopera
tionis equaliter peccant consen
tientes l. facientes. 3. de
of. de le. c. i. et si hoc intelli
ge omnes auctores que dicunt
quod equaliter puniuntur In conse(n)
su auctoris seu defensionis
magis peccat defendendo
et auctem prestando quam fa
cientes et magis puniendus
est. xxiij. q. iij. qui aliorum
et xi. q. iij. qui consentit vnde
v. Consensus neglit forat
iuuat atque tacetur / sic quod
leuit minus. hic plus leuit. hic
equaliter. hic plus

Rubrica de penitencijs et Remissionibus

Dictum est supra de
penis que imponuntur
in foro contentioso Consequenter
hic de penis. que imponuntur
in iudicio anime Unde
videndum est. primo de penis
secundo de remissionibus
seu indulgentijs Tertio

De integritatibus (?) generato de dispensacionibus. Videndum est ergo primo de penitentia quid sit et unde dicatur. Et quot sunt actiones. Et quot sunt partes penitentie. Et quid ad penitentiam requiratur. et de quibus est confitendum. Et quibus est confessio facienda. Que penitentie sunt canonice. et que non. Et ultimo de aliquibus dubitabilibus subnectendis. Penitentia est mala preterita plangere. et plangenda iterum non committere de pe. di. iii. c. i. pe. hec non est vera diffinitio. sed docet quid agere debeat penitens. Penitentia quandoque dicitur motus mentis. et ita actio. quandoque dolor qui innascitur anime ex illo actu. et ita passio quandoque virtus que est in homine ex eo quod penitet. et ita caritas. quandoque exterior satisfactio. quandoque corpus Christi. xx. v. q. i. vi. qui recedunt et xxvii. q. i. qui in Christo et Augustinus sic diffinit. Penitentia est quedam dolentis vindicta puniens in se quod dolet commisisse de pe. di. iii. c. Satisfactio. Dicitur autem penitentia quasi pene tentio a puniendo quia pulla (?) quo punit illicita commisit. Actiones penitentie secundum Augustinum sunt tres. Una est quo novum hominem parturit et hoc fit ante baptismum. nisi enim peniteat baptisandus vite veteris novam vitam non potest inchoare. de pe. di. i. c. Tres actiones. tunc si ficte baptizatur recipit caracterem. sed non gratiam nec peccatorum remissionem donec fictio recedat. de con. di. iiii. c. tunc valere non tunc tenere (?)

Ad penitentiam vel confessionem exteriorem agendam. sed sufficit ei penitentia interior scilicet contritio cordialis. nam sicut prius dona et munera dei. quia gratia dei in baptismo non requirit gemitum vel planctum vel opus aliquod. sed solam fidem et omnia gratis condonat de con. di. iiii. omnia penitentia absque penitentia. scilicet contritione interiori cum baptisantur soli parvuli sunt immunes ideo quia non possunt uti libero arbitrio. Altera vero penitentia sive actio penitentie est que pro illis peccatis subeunda est que legis decalogus continet et de quibus Apostolus ait. Si nos ipsos iudicaremus a domino non iudicaremur. scilicet de peccatis mortalibus. Tercia est que fit de peccatis venialibus et etiam cottidianis. Unde Augustinus penitentia est humilium et bonorum fidelium pena cottidiana in qua pectora tua tundimus dicentes dimitte nobis et cetera. Hec probantur per ordinem de pe. di. tres actiones. de secunda et tercia scilicet de peccatis tam mortalibus quam venialibus post baptismum commissis est dicendum. quia ut ait Ieronimus Secunda post naufragium tabula est simpliciter culpam confiteri. de pe. di. i. c. fi. Species penitentie sunt tres. Prima est solempnis. secunda publica. tercia privata. Solempnis est que fit in capite quadragesime cum illa solempniter que fiunt. l. di. in capite. Presbiteri cumque sit imponenda dicent de de hiis qui sil. et c. Nulli ista dicto imponi non debet nisi de- pesito (?) que qui cum egit non pot-

Postea promoveri nec etiam
ministrare in ordine suscepto. l.
di. confirmandum. 2. duobus q. c.
se nec etiam contrahere matri
monium. xxxiii q ii. de his 2 c
antiqui. dic ut. 3. Sed eo qui
dixi in ma c. i. ¶ Hanc penitentiam
solempnem solus episcopus pt
reconciliare. xxvi q. vi. c. i. 2
ii nisi de mandato episcopi aliquis
faciat vel in necessitate. xxvi.
q. vi. c. ult. ¶ Est etiam alia
publica ut cum iniungit alicui
peregrinatio premundum cum bacu
lo cubitali. et aliqua veste
religiosa tali pene apta. hanc
potest imponere quilibet sacerdos
suo subdito. quia non invenitur
prohibitum. et ideo indeterminate
concessum nisi consuetudo sit in
contrarium. hanc penitentiam potest facere
sacerdos. xxvi. di. presbyter. 2 xx
x. di. c. ult. Privata penitentia
est illa que fit singulariter
cotidie cum quis secrete
peccata sua sacerdoti confitetur
i. e. d. omnis. ¶ Solempnis pe
nitentia semel tantum in ecclesia con
ceditur nec potest iterari. sed
quelibet alia iterari potest. l. di.
c. potest. notiense cum quis homo
peccat. de pe. di. iii. reperiuntur
¶ Ad veram penitentiam tria requi
runtur. scilicet in corde contritio
in ore confessio. et in opere sa
tisfactio. Nam perfecta penitentia
cogit penitentem omnia libe
ter sufferre in corde compunctio
contritio in ore confessio in
opere tota humilitas. hec est fru
ctifera penitentia. de pe. di. i. perfecta
et hoc quia tripliciter deum
offendimus ideo tripliciter
satisfacimus ¶ Primum peccatum
est cogitasse que mala sunt
secundum cogitationibus deo
emisse prius tertium quod inte
derendis opere complevisse
de pe. di. i. Sup talibus sed
de singulis videamus et

Primo de contritione. ¶ Contritio
est dolor pro peccatis assumptus cum
proposito confitendi et satisfaciendi
non contritio sed potius attritio
nominabitur. et hoc supplicit
ad omnia perficiendum de pe. di.
i. scindite corda vestra et non
vestimenta ostendentes contritionem
cordis. que in eius confessione
intelligitur ¶ Contritionis effectus
apparet ex vi primo nominis
illam contritio dicitur quasi simul
tritio vel ex toto tritio ¶ Sed
numquid sola contritione vel con
fessione peccatum dimittitur ¶
Opinionibus dimissis. dicas
quod sola cordis contritione peccatum
dimittitur cuilibet adulto si vere
conteratur. et proponit de cetero
ab omnibus abstinere et confiteri
et satisfacere secundum iudicium
sacerdotis. de pe. di. i. magna
pietas dei ut ad solam pro
missionem. scilicet confitendi peccata
dimiserit non dum pronunciat
ore et tamen deus audit iam
in corde alias sine proposito confi
tendi. deus non dimittit nisi
necessitas affuerit. de pe. di.
i. non potest contineri. que indeterminate
contrarie intelliguntur in arti
culo necessitatis. vel intelliguntur
conditionaliter. scilicet si confiteatur
ut de pe. di. i. Nunc nisi.
¶ Confessio secundum hostiensem legittima
coram sacerdote peccatorum declaratio
Et dicitur confessio quasi sil
vel ex toto fassio nam ille confi
tetur vere qui simul totum et
uni fatetur alias non esset ali
cuius admittenda etiam. i. e. quod
quidam. 2 de pe. di. iii. q.
et hec cadit sub precepto ad minus
in anno semel. alias vivus debet
privari ab ingressu ecclesie et
moriens carere ecclesiastica
sepultura
. i. e. omnis ¶ Sed qualis debet
esse confessio. Respondeo Quindecim generalis
discreta morosa. certa verecunda
¶ Humilis quia nichil re

splendet magis in crimine epi
cuius humilitas. C. di. Contra
mores. et ideo debent penitentes
omnia humiliter sustinere et
a desideriis abstinere. l. di.
Domnus sco. et de pe. di. i. c.
non sunt ¶ Uinalis debet esse
quia veniam unius non est consite-
ndum peccatum sed etiam omnium
Divina enim benignitas est ab
illo qui simul iniustus est di-
midiam sperare veniam. de pe.
di. i. c. Item apponitur etiam me-
dicina ¶ Item debet esse discre-
ta ut non ea que commisit. quia
si causa humilitatis ea que
non commisit dicit graviter
peccaret ut xxii. q. ii. Cum
humilitatis vi in dubio quia
sunt venialia mittendum est ibi
culpam agnoscere ubi cul-
pa non est. v. di. ad eum. et
l. de off. ie. ¶ Consilium Item
debet esse morosa. que non
tunc uno die sed longo tempore
est facienda. de pe. di. in
productis. Item debet esse
tecta et verecunda. quia verecun-
dia est pars pene. de pe. di. i. que
penitens debet. Unde versus dicit simplex
humilis confessio pura fidelis atque
frequens nuda discreta libens vere-
cunda. Integra secreta lacri-
mabilis accelerata. Fortis et
accusans. et sit parere parata ¶ Sed
de quibus est confitendum. R. de
omnibus mortalibus et de venia-
libus si recolit alias confiteatur
in generali. s. e. omnis v. ¶ Mortalia
capitalia sunt vii. que in hoc
versu continentur / Luxus gula avar
tristitia superbia invidia ambitio ¶
Peccata mortalia sunt hec. scilicet Sacri-
legium / homicidium / adul-
terium / fornicatio / falsum testimo-
nium / furtum / superbia / invidia / avari-
tia / et si longo tempore teneatur
iracundia / et ebrietas si assi-
dua sit. qui ista egerit. et
penitentiam non fecerit flamma

eterna illum sine ullo remedio
cruciabit ¶ Item sunt eidem peccata
venialia sunt hec. quotiens
aliquis in cibo aut in potu
plus accipit quam necesse est
quando plus loquitur quam oportet
plus tacet quam expedit. si pau-
perem importune petentem exaspe-
rat. Si corpore sanus aliis ieiuna-
ntibus prandere voluit et intelli-
git quod non tenetur ieiunare. si
sompno deditus tardius ad
ecclesiam surgit. Si excepto filio-
rum desiderio uxorem suam
cognovit. Si in carcere positos
tardius requisivit. infirmos tar-
dius visitavit. Si discordes ad
concordiam revocare neglexerit.
Si plus aut proximum aut uxo-
rem aut filium aut servum
exasperavit quam oportet. Si plus fe-
cerit alicui blandicias quam oportet.
Si cuiquam maiori persone aut
ex voluntate aut necessitate
adulari voluerit. Si pauperibus
esurientibus nimis delitiosa vel
sumptuosa convivia preparavit. Si se
in ecclesia aut extra etiam otiosis
fabulis. de quibus in die iudicii
reddenda est ratio occupavit. Si
dum incaute iuramus et cum
hoc per aliquam necessitatem implere
non poterimus. utique periuramus
et communiter facilius vel temeritate
maledicimus que probantur xxv.
di. c. Primus apparatus ¶ Item alius
versus de capitalibus demonstrat
Saligia que sunt peccata nomina
¶ Est autem superbia secundum Augustinum
amor proprie excellentie. Aliter vero
sic diffinitur ¶ Superbia est vitio-
sa elatio animi que inferiorem
despiciens superioribus et paribus
satagit dominari. Ex qua ori-
untur contemptus preceptorum dei
vel superiorum ut prelati. iactantia
ypocrisis. Aliorum contemptus
arrogantia. imprudentia et

Ostentacio inflacio ¶ Invidia est
felicitatis aliene secundum Aug(ustinum) vel
tristicia in alienis bonis Ex qua
pullulat odium susurracio detrac-
cio exultacio in malis et proxi-
mi afflictio ¶ Ira secundum Augustinum de
civitate dei est libido ulciscen-
di de qua pullulat rixe tumor
mentis rancor mentis contumelie cla-
mor indignacio blasphemie ¶
Accidia est animi torpor bona
negligens inchoare vel a bono
incepto faciens resilire de qua
oritur pusillanimitas malicia
desperacio torpor circa precepta mentis
vagacio circa illicita ¶ Avaricia
est habendi vel quarumlibet rerum insa-
ciabilis et inhonesta cupido de
qua oritur inquietudo pro-
dicio fraus fallacia periurium
inquietudo et contra misericordiam
cordis obduracio ¶ Gula est
moderatus appetitus edendi vel
bibendi de qua oritur inepta
leticia scurrilitas immundicia multi-
loquium hebitudo sensuum circa
intelligenciam Circa gulam ista
consideranda que in hac versu continen-
tur prepere laute nimis ardenter
studiose dicit in tercio de vi et ho-
nestate ¶ Item copula et cetera ¶
Luxuria est corporis incontinencia
ex pruritu carnis augmentum tra-
hens Ex qua oritur cecitas
mentis inconsideracio inconstancia
precipitacio amor sui odium
dei affectus presentis seculi horror vel
desperacio futuri Et que sunt
consideranda in hac versu continen-
tur visus et alloquium contactus
et oscula factum ¶ Sunt et
multi alii ramusculi sed hos
hic posui quia ponuntur ab Aug(ustino)
in libro Moralium Licet quodcumque
peccatum mortale largo modo di-
catur peccare in spiritum sanctum
quia talis patrem et filium et
spiritum sanctum offendit de quo di(stinctio)
iii c si non specialiter peccare in
spiritum sanctum dicitur odium

Primum spiritus sanctus amor
est et benignitas unde Apostolus
Qui non diligit manet in mor-
te de con(secratione) di(stinctio) iii quod r c que-
ris ame Item obstinacio mentis
qua sit quis impenitens usque
finem de pe(nitencia) di(stinctio) i Hec est blasphe-
mia r c est peccatum ¶ Item de-
speracio sicut Cain de pe(nitencia) di(stinctio) i
§ Cham est ¶ Item presumpcio
nimia de misericordia dei s(cilicet) cum quis
peccat et credit evadere impunis
de pe(nitencia) di(stinctio) vii § quantum r xvi
di(stinctio) sancta Romana vel semper
peccat usque ad mortem credens
ultimo penitere de quo Apostolus
Maledictus qui peccat in spe de
pe(nitencia) di(stinctio) vii c i Item blasphema-
cio in spiritum sanctum de con(secratione) di(stinctio)
iii § hii vero ¶ Item seminans
discordias xlvi di(stinctio) de seditiona-
riis ¶ Venalia tolluntur
primo per eucharistiam de con(secratione)
di(stinctio) ii cum omne r c cottidie
¶ Secundo per aspersionem aque
benedicte de con(secratione) di(stinctio) iii Aquam
¶ Tercio per oracionem dominicam
de pe(nitencia) di(stinctio) iii de cottidianis ¶ Quar-
to per generalem in missa
confessionem ¶ Quinto per bene-
dictionem episcopalem ¶ Sexto per solam
contricionem tamen si recolit con-
fitetur Item per ieiunia et largi-
cionem elemosinarum lxxxii di(stinctio)
presbiter de pe(nitencia) di(stinctio) i medicine r
c quamobrem ¶ Item per devotam
tunsionem pectoris de pe(nitencia) di(stinctio) i
tres acciones r di(stinctio) ii dicit magister
¶ Sed cui est facienda confessio
Responsio quod facienda est sacerdoti Nam
sacerdotibus dedit dominus potesta-
tem ligandi et solvendi Cum
dixit quorum remiseritis peccata
de pe(nitencia) di(stinctio) i verbum dei non tamen
cuilibet sacerdoti Nam licet omnes
sacerdotes recipiant hanc potesta-
tem ligata est tamen ita quod non pos-
sunt eam exequi nisi ab episcopo dyo-
cesano vel a sede apostolica potestas

Et auctas sint eis data xx di.
et hoc idem est dicendum de
religiosis Nam monachi et si
recipiant in ordinatione sua pote-
statem sicut ceteri sacerdotes
baptisandi penitenciam dandi et
peccata dimittendi rite potestatem
in execucionem sue potestatis non
habent nisi applicati eis sint et
ab epo ordinati xvi q i quod
certa in hoc ¶ Et sic sunt due
claues si uolumus intelligere una
est potestas soluendi et ligandi
et alia est discerni inter lepram
et lepram Nam xpus ante
passionem dedit petro cla-
ues regni celorum et sic sciam
discernendi inter lepram et le-
pram Sed post passionem di-
xit Quodcumque ligaueris et
per hoc dans ei potestatem et exe-
cucionem xx di q i ¶ Effecti-
ue tamen est ligare et remittere
non autem quia solus deus
remittit de pe di iii Nec
de pe di i verbum dixi sz iuste
no ar de q di iii cum bap-
tisat / et licet aliquis habeat
execucionem ab epo non tamen potest
hoc per parochianos alterius
indicare quia non debet falcem
suam mittere in messem ali-
enam xi q ii placuit / et sic
quilibet tenetur ad minus semel
in anno confiteri proprio sacerdo-
ti ut e. omnis et de pe di vi
placuit ¶ Primus sacerdos di-
citur multis modis Nam papa est
primus sacerdos et habet plenitu-
dinem potestatis ut de aucto. et
usu pal. Ad honorem ¶ Secundo
archiepus dum visitat potest
subditis suorum suffragane-
orum penitentias iniungere et sic
est primus ut de censi romana
quod pt li vi non tamen credo quod pos-
sit delegare cum solum hoc
possit cum visitat ¶ Tercio
epus dicitur primus sacerdos
suorum subditorum cum ipse
solus possit committere curam
animarum xvi q vi Omnes ecclesie

Et c. nullus et ut e. di Epus li.
vi ¶ Quarto dicitur proprius
sacerdos qui missus est a papa
vel ab epo quia abstinentes missi
dicunt habere execucionem et epus po-
test suas commissas curato presbitero
alii committere nec aliud intelli-
gitur committere nisi exprimat
in speciali ut e. di Epus li. vi ar.
ut e. omnis v. di quis alieno
¶ Quinto sacerdos curatus ut
e. omnis ¶ Sed nunquid sacerdos
vel epus pt audire confessionem
subditi sui extra territorium
non videtur ar. cum extra ter-
ritorium ius dicendi non pare-
atur impune ff. de iurisdi. o.
iud. l. fin. et ut de const. ut animarum
li. vi. Sed aliud lacium habet
in hoc in hiis que sunt gra-
tiose iurisdictionis Porro cum
penitentia sit de iurisdictione volunta-
ria quilibet curatus sacerdos po-
terit melius parochianum pro-
prium expedire ff. de of procons.
l. ii et ideo de lato michi ex-
primit concilium generale ut e.
omnis sz bene sunt quod sacer-
dos alienus non pt absoluere
et hoc verum est nisi de licentia
proprii sacerdotis ut ibi dicitur
nisi in casibus ¶ Primus si po-
nat spem suam in proprium sacer-
dotem ut raro habeat ar. ix
q ii lugdu. Sed debet se repu-
tare sacerdoti proprio habita op-
portunitate ut ratificet vel eius
consilium sequatur ar. de pe.
di vi placuit ¶ Secundus est
quando proprius sacerdos est indi-
scretus et tunc cum licentia
ipsius queratur discretum et
etiam sine licentia si non
velit dare ut e. c. omnis de pe.
di vi c ult. ¶ Tercius quando
parochianus transfert domici-
lium suum ut de de. Aplice
¶ Quartus qui est vagabundus
ff. de iudic. heres absens ¶ Quintus
in eo qui scienter facit quanti
est vel peregrinus ¶ Sextus cum

Delicti vi q. iii placuit et e. de
rapt. c. i. et intelligo quod neque
possit eum absoluere simplex proprius
sacerdos vel episcopus quia iniectio
est voluntaria non contentiosa ut
dictum est e. in prin. huius §.
Alii vero ratione delicti eius qui
efficiuntur de iurisdictione sua ut
dicitur supra proximo inducta
iura. Secundum textum et glo. de excommunicatione
distinguitur. Aut est lata
ab homine. verbi gratia prelatus excommunicauit
subditum. et alius non
subditus participauit ei in crimine.
Ille participans est eadem
sententia excommunicatus seu ligatus. non
sententia canonis vel detulit sententiam
excommunicationis in eos qui
sunt in sua diocesi
vel prouincia et quidam
non subditi scientes excommunicationem
sit latam commiserunt furta
tales debent absolui ab eo
in cuius diocesi peccauerunt. l.
de sen. ex. imp. c. in primo. et
c. a nobis. Si autem lata sit
a canone tunc vel sit aliud
peccatum potest absolui a quolibet episcopo
vel sacerdote. l. de sen. ex. imp.
c. in fi. et adde quod dicitur
l. de sen. ex. c. in aliis. et l. e.
c. cum. ¶ Septimus ratione sui
diocesis et adde quod no. e. de prouincia.
c. pls. et vlt. Dicamus in tempore
necessitatis de pen. di. l. quem
penitet cum sacerdos vel laico de
ce. di. in extremo est. Sed in quo
cumque casu aliquis sine licentia
proprii sacerdotis / audit denegare
fingat ei quod quamuis poterit
se sacerdoti proprio representet et quod
actum est significet. ar. l. de
sen. ex. de tempore. et c. ea noscitur
et. tales cos qui li. vi. ¶ Hec tamen
in hoc dicit Ho. licentiam Episcopi confitentis
peccatoris si sacerdotis sui
parochialis. ut l. e. omnis

Nisi in casibus Episcopis de iure
vel consuetudine reseruatis qui
sunt vii. de iure ¶ Primus
est de solempni penitentia imponenda
que breuiter imponi debet pro
crimine peccato quod vniuersam
mouit villam vrbem vel
ciuitatem. quia de occultis
tunc pluri per maior dato prius.
xxvi. q. vi. pbr. et dic. ut d.
e. c. de pe. et solempnis. ¶ Se
cundus in excommunicatis a canone
in illis casibus in quibus
Episcopus potest absoluere et potest
in omnibus nisi lator canonis
vbi sibi absolutionem reseruauit
l. de sen. ex. imp. ¶ Inquibus
prohibeatur. di. l. e. c. cum
vero de terminis in vice e contra
si potest dispensare. ¶ In quibus
autem possit di. l. e. c. in istis
¶ Tercius in medio ante
publicationem. xx. iii. q. vlt. Si
quis mebrorum et c. pessimam
¶ Quartus in crimine blasphe
mie contra deum vel sanctum
vel virginem gloriosam. vt d.
de maled. c. i. et c. statuimus
¶ Sextus est in mutatione vo
torum e. de voto. et vo. red. c. i.
nisi in voto terre sancte in quo
solus papa dispensat. d. de voto
et vo. red. c. ex multa ¶ Septimus
si audiat confessionem dampnati
de aliquo peccato. xxi. di. inferior
¶ De consuetudine autem generali.
secundum Host. in xii casibus sibi ita
peccata retinent et reseruant ¶
Primus de penitentibus quos in filios
opprimunt ¶ Secundus de homicidio
voluntario ¶ Tercius de sa
crilegiis. ¶ Quid sit sacrile
gium. dic. vt d. de rap. c. pro
latores. v. Sed quid est sacrile
gium ¶ Quartus de falsariis
literarum vel sigillorum alicuius,
non tunc pape. ut l. di. c. tantis vero
v. ¶ Quartus ¶ Quintus dicit

De violatoribus ecclesiarum et in
munitatis ecclesie ¶ Sextus de
sortilegiis ¶ Septimus de invo
catione demonum et maxime cre
dentibus ¶ Octavus de incestu
osis et corruptione monia
lium ¶ Nonus de oblatorum
vel substractorum vel aliter illi
cite acquisitorum restitutionibus
et dicitur in c. de usu. c. restitue
usque insi. t. ¶ Undecimus de per
iurio ¶ Duodecimus de clande
stine contrahentibus ¶ Casus
vero pertinentes ad papam sunt xiiij
singulis nec sacerdos prochi
alis nec episcopus potest absolvere
nec licentiam alii dare nisi
in articulo necessitatis. j. de
sen. ex. eos qui li. vi ¶ Pri
mus est in interdicatio ecclesiarum
vel aliorum locorum per publi
cationem. j. de sen. ex. ma ¶
Secundus in effractore et spo
liatore ecclesiarum per publi
cationem. fi. q. o. j. ti. q. x. conquesti
¶ Tercius in eo qui percuci
at sacerdotem et sponte cum
excommunicatis a papa. vel eos recipit
ad divina. j. t. q. x. significavit
¶ Quartus qui falsificat litteras
domini pape ut. e. de cri. fal. ad
falsariorum et dicitur ut. e. de
cri. fal. c. item in litteris ¶ Quin
tus qui percuciat clericos et
non potest absolvi nisi a papa si
pulset simpliciter vel abillo qui
inpulsit. j. t. q. x. imp. et c. se.
¶ Sextus in capellano sio
incubente benedicente licet
non sit excommunicatus. mittendus
tamen est ad sedem apostolicam
officio beneficio et suspensus
e. de sen. ex. impo. c. i. dicitur ut
in e. ti. c. capellanus ¶ Sep
timus qui iniecit manus vio
lentas inclitorum. xvij. q. iiij.
si quis suadente nisi in
casibus exceptis. j. de sen. ex
c. in aliis ¶ Octavus clerici
cuiuscumque conditionis sol
ventes talliam vel decimam

et laici recipientes et prestantes
auxilium vel consilium e. de im
mu. ec. clericis laicos. li. vi ¶
Nonus quicumque hostiliter
insequitur fuit cardinalem per
cusserit ceperit vel habuit vel
prestiterit fuerit auxilium
vel favorem. e. de penis. felicis
li. vi ¶ Decimus glosator expo
sitionis regule fratrum mino
rum. j. de verb. sig. exiit. li. vi ¶
Undecimus quicumque eligunt
in senatorem rectorem sive pa
tricium urbis Romane eligentes
consentientes iudices et tabelli
ones qui hec scribunt absque
licentia sedis ap. e. de elec.
fundamenta. c. ut igitur. et c. ceterum
li. vi ¶ Duodecimus quicum
que preces per in regnis principes
barones nobiles ballivos
vel quosvis ministros eorum aut
quoscumque alios sentencia excommunicationis
suspensionis vel interdicti fuit
promulgata. licenciam dederint
gravandi in personis aut in
rebus. ipsa licenciam revocare
rint vel nisi libera sit occupa
ta restituerint infra octo di
es sunt excommunicati ipso iure. quam
si permanserint per duos menses
non poterunt nisi per sedem ap.
absolvi. Idem de regnis qui
per licentiam datam vel motu
proprio hoc fecerint. j. de sen.
ex. quicumque. li. vi ¶ Decimus
tercius quicumque per seditionem
conspirationem vel conventionem
latenter vel patenter fecerunt per se
vel per alium ne electiones vel
postulationes fiant vel per
plures concitant ad arma per
electionem et familia est interdicta
in constitutione Martini de elec. c.
antiquam ¶ Decimus quartus iu
dex delegatus qui per absolutionem
emendas pecuniarias recipit

S. de off. dele. cum. sic. Inaliis
aut pt p'mo sacerdos absolvere
et nullus alius nisi ut dictum e
d. e c. d3 nisi nisi de lina p'n
sacerdotis. f. e. omnis. Sed in
quinque casibus pt peti licia
Primo qn est indiscretus sa-
cerdos. de pe. di. vi. placuit
Secundo si credat prohibebit'
qd confessione revelaret. Ter-
tium quo fornicat' cum filia so-
rore matre vl concubina sacer-
dotis p'p' quod incidet ad irre-
gularit' ut singula. Quarto cu-
quis hereticum occultu deprehen-
ditur. Quinto si velit consi-
tentis inclinare ad pctm mor-
tale. ff si lina no velit concede-
tunc securius est agere p suprio-
rem. ar. 3. de nupe. pat. multis
Sed qualis debet esse sac'
dos. qui debet audire confessi-
ones hiis usibus continetur.
Prudens discretus mitis pi-
us ceto benignus. Confessor
dulcis affabilis atque suavis
Prudens ut omnes circumsta-
tias pcti caveat. scam iudici-
aria ptas hoc expostulat. ut
quod debet iudicare discutiat
de pe. di. vi. c. 1. 2. xxx. q. ult
iudicatem vl qd pniaz non
differat imponere. quia si ist
pbr pniaz moventibus abnega-
verit reus erit aiaz. xxvi.
q. vi. di pctiniaz. Discretus
pniaz i iungendo quia apud
deum no tm valet mesura
temporis quam doloris. mesia
in agenda pnia. ideo non
satis apte prefigunt canones
pnianoz tempe ut de singulis
dicant. ff magis in arbitrio
sacerdotis intelligentibus rel-
inquendum statuunt. de pe. di. i
mensuram. Mitis in audiendo
quia tales erga sibi subiectos

Debent existere quales suos sup
iores velit habere. lxxxiiii. di. quoz
dam. Pius in consulendo. Be-
nignus in eurgendo et absolvendo
Dulcis in attrahendo. Affa-
bilis in inquirendo locum et
tempus. etc. hec probantur de pe.
di. vi. c. i. Item suavis impo-
nendo. Animadvertat sacerdos q
qui sine pcto est primus i iciat
lapidem in eum. Ideo liberat
peccatricem. quia no erat qui ipse
proiceret. qui em lapidaret
qui se lapidandum cognosceret
de pe. di. vi. c. 1. 2. iii. q. vii. qui
sine pcto. Item inclinus est p'r
ma3 reddere rom qual p'r cru-
delitatem. Ubi em paterfamilias
largus est dispensator no debet
esse tenax. si deus benignus
ut quid sacerdos eius austerius
velit apparere. xxvi. q. vii. Alli-
gant. Sed nunq pnt fieri in-
terrogationes in confessione a sacer-
dote. dic. q sic in generali sunt
de circumstantiis s3 de ipse lacto
h. q. dr. iii. q. scanti. Ideo aut
in spali. quia videntur potius
suggere qual admonere. ar. ff.
de. quomodo. l. i. c. qui quonem
nisi confitens sit ignorans vl
verecundus ut velit crimen occultare
de pe. di. vi. qui vult. Sed no
solum pctm s3 etiam circumsta
tie. que aggravant sunt ostende
et etiam pnt pcti. que istis v'
sibus continetur. Quid quod ubi
per quos. quotiens quo quu. Quilibet
observat dans medicamina dando.
Quis sit iste pctor sit ma-
sculus vl femina iuvenis vel
senex. nobilis an ignobilis
liber vl servus. in dignitate
vl officio constitutus clare natus
vl infamis sciens vl ignarus
solutus vl coniugatus clericus clau-
stralis vl laicus consanguineus

Vel non et similia. Quando scilicet
si commisit adulterium vel for-
nicationem etc. Et utrum peccatum
sit enorme mediocre vel par-
vum, occultum vel manifestum
et similia. Ubi scilicet in sacro-
loco vel in domo domini vel
alibi. Per quos scilicet inter-
nuncios vel mediatores quia
omnes tales sunt participes criminis et
est obligatus pro peccatis eorum tamquam
quibus et propriis. Quotiens
scilicet fecit peccatum ut dicat quo-
tiens cognovit fornicariam
vel adulteram unam vel plures
quotiens duxit illa commisce-
re, quia vulnus iteratum tardi-
us sanatur. Cur scilicet quali
temptatione hoc fecerit utrum
precesserit temptationem vel sine
precedenti alia, utrum sponte vel
coactus et quali coactione ab-
soluta scilicet an conditionali et
utrum cupiditate vel paupertate
an ludendo vel animo nocendi
etc. Quomodo scilicet agendo
vel patiendo utrum in vase de-
bito vel alio vel brutali, si isto
modo est petendum. Quando
scilicet tempore sacro ut puta in festis
quadragesime et tempore ieiunii vel non
sacro ut in diebus profestis
et utrum fregerit penitentiam et de tempore
male expenso de malo exemplo
et dilatione et quotiens in talibus
deum offendit. Ista probantur
de [illegible] et de
pe. di. i. § Aut facta [illegible]
[illegible] di. [illegible] Satisfactio
est peccatorum causas
excidere nec eorum suggestio-
nibus aditum indulgere de
pe. di. i. Satisfactio. Ideo su-
[illegible] falsa penitentia [illegible]
[illegible] et episcopos admonemus
ne falsis penitentiis animas laico-
rum decipi et in infernum per-
trahi patiantur. Falsam autem
penitentiam esse constat cum spretis
pluribus de uno solo peccato
penitentia agitur. Aut cum sic agitur

De uno ut non discedatur ab alio.
Unde scriptum est Qui totam
legem servaverit offendit autem in uno
factus est omnium reus scilicet quantum ad vi-
tam eternam. Dicit enim si peccatum
omnibus esset absolutus vel impol-
lutus ita si in uno tantum maneat et
ne intret ianuam non intrabit. Falsa est etiam penitentia cum pe-
nitens ab officio vel curiali vel
negotiali non recedit quod sine
peccato agi nullatenus valet. Aut
si in corde gesserit. Aut si offen-
so cuilibet non satisfecerit. Aut si
offendenti offensus non indulgeat.
Aut si arma quis contra iustitiam
gerat. Hec probantur de pe. di.
v. Falsas. [illegible] si aliquis in ullis cri-
minibus irretitus et de quibusdam
vult accipere penitentiam et de quibusdam
dicit se abstinere non posse non
debet ei penitentia denegari quam-
vis tamen non velit abstinere
nec tamen est absolvendus. Sed dandum
est ei consilium dicendo sibi
quod ista penitentia non proficiat ad
vitam nisi doleat et accipiat
veram penitentiam. Et si noluerit de-
sistere dicendum est ei quod fa-
ciat elemosinas et alia bona
ut deus illuminet cor eius ar. i. e.
q. i. Quamvis. Sed pone quod non
peniteat de aliis valebit ne
penitentia ei. Dicit quod sic. Nam
omnia bona que quis facit
in vita ista prosunt ei ad vi-
tam eternam promerendam vel sal-
tem ad minus supplicium sustinendum
de pe. di. iii. § Ult. [illegible] ad [illegible]
[illegible] abstinendum de pe. di.
iii. [illegible] xxxii q. ii. Di-
[illegible] culpa. Aut ad hoc ut
deus citius illustret cor eius
ad veram penitentiam de pe. di. v. Falsas
[illegible] Quia [illegible] mortali bona
[illegible] bona [illegible]
[illegible] tormenta
[illegible] Quia autem penitentia sit
[illegible] si canon [illegible] imponenda
[illegible] Hostiensis quod pro quolibet peccato

Mortali debet regularis septennem penitentiam imponi ut xxxiii q. ii. hec ipsum. et c. se. xxii q. i. predicandum in circumstancie agruat vel minuat secundum delictum est. 3. e. c. Et non solum penitentia. Et sic illis consideratis sacerdos alleviabit vel aggravabit penas peccatorum de pe. di. i. in actione. 2. c. induci. Tercia apud deum plus valet mortificacio viciorum quam abstinencia ciborum de pe. di. i. mensuram ideo penitentie sunt arbitrarie secundum arbitrium confessoris xxvi q. vii ipsa. Quarto sacerdos discretus dicere debet tot et tanta commissis peccatis debes sic penitere si forte vita tua non posset sufficere iniungo tibi tamen talem penitentiam pro omnibus credo eciam tibi quod quecumque ieiunia et bona feceris remissiones prelatorum suscipere tibi prosunt que non alias non prodessent. i. e. q. ante. Quinto tamen pro aliquibus criminibus hec pene in canon statuuntur. Primus canon dicit quod fornicator x annis in hunc modum peniteat tribus mensibus arceatur sub remotis pane et aqua angusta in vesperam vtatur illius similis exeat non tamen in publicum procedat ne populus in eo scandalizetur post ea unum annum et dimidium in pane et aqua expleat exceptis semper diebus dominicis et principalibus festis in quibus vino et sagimine ovis et caseo potest recreari finito sic primo et dimidio anno reliquis forms in una quaque ebdomada ieiunet in pane et aqua xxxii di. presbiter. Sextum si cognovit filiam spiritualem baptizatam confirmatam vel confessam

xii annis. Et si publica fuerit deponatur. Episcopus vero xv annis xxx q. i. Si quis sacerdos. 2. c. non decet. Septimus si contra naturam quis luxuriatus fuerit si clericus est a clero deiciatur vel in monasterio ad agendam penitenciam detrudatur. Si laycus excommunicetur sup. de exces. prela. clerici. Octavus sacerdos parochialis vel regularis qui clandestinis nupciis presumpserit interesse per triennium ab officio suspendatur. 3. de cland. de sponsa inhibitio q. publ. Nonus si quis votum simplex violaverit tribus annis peniteat. xxvii di. Si vir. Decimus si quis excommunicatus celebraverit in an. xi q. iii. de illis debet dici ut 3. de cle. excommunicato ministrante. Undecimus qui aliquem alium iniuste accusat ad mortem xl dies cum vii annis sequentibus. 3. de accu. accusasti. Duodecimus quicumque filiam spiritualem vel commatrem cognovit et consencientes et cooperantes vii annis xxx q. iii non oportet. Tercius decimus si accepisti illam sicut in uxorem quam alter habuerat desponsatam dimitte illam 2 xl dies in pane et aqua peniteas cum vii annis sequentibus. 3. de spon. Du accepisti. Quartus decimus si pater et filius aut duo fratres cum una muliere aut si quis cum matre et filia aut cum duabus sororibus vel cum duabus commatribus aliquis concubuerit vii annis. xxx q. iiii. Si quis. Quintusdecimus si quis voluntarie homicidium fecerit per totum tempus vite sue penitenciam agat. Si non voluntarie sed casu vii annis vel v. l. di. Si qua. 2. Si quis. 2. c. eos. Sextodecimus commisa voluntarius

Irregularis debet deponi nec est
cum eo dispensandum l. di. mitor
Tredecimus si quis acciderit
paganus se defendendo et potuit
fugere est deponendus l. di. de his
de ysti. dic ut dicunt est. d. de
homi. et committitur cum. v. et se-
quentibus Decimus quartus si ma-
tricida vel patricida fuit pariter
integrum etiam non ingrediatur
si ante fores basilice stans orat
et deprecans deum presentatur post
etiam ingrediatur non tamen
cantet cum nec communicet cum
oblationes offerat nisi completis
vii annis et hiis temporibus car-
nem non manducet nec vinum bi-
bere presumat exceptis festivis
diebus atque dominicis nec vinum
recipiet tribus diebus per ebdoma-
dam ieiunet usque ad nonam in
pane et aqua xxxiii q. ii latorem
Decimus quintus quicumque
sciens periuravit xl dies in pane
et aqua et vii annis sequentibus
peniteat et numquam sit sine pena
et numquam in testimonium recipiatur
vi q. i quicumque Decimus sextus
qui iniustas mensuras et iniusta pon-
dera lucri causa mutare pre-
sumpserit xxx dies in pane et
aqua peniteat et de ep. et vend.
ut mense et causa dampnum resti-
tuere debet ut dicitur est d. de
pe. di. i. restituere et q. ult. De-
cimus septimus si quis temptaverit virgi-
nes sanctissimas causa matrimonii
capite puniatur de pe. di. i. si
quis ii dicta Decimus octavus
si mulier post velum solempniter nupserit
excommunicetur et x annis peniteat xxvii
q. i. de filia et c. de nota Decimus
nonus si sacerdos plures missas
in uno die celebravit et i qualiter
Non communicavit uno anno a cu-
ra altaris sit suspensus de con-
se. di. ii relatum et dic ut dicitur de ce-
lebra. mis. c. quod et c. sequentibus
Vicesimus maculis in palla al-
taris non sepelliatur si hoc fecerit
vel sacri presumpserit diaconus tribus
annis et sex mensibus suspendatur
de conse. di. i. nemo Vicesimus
primus si quis sacrata altaris sacra
ac corporis domini vasa misit et sanc-
tissima pollutus accipere manibus
quasi nulla et adulterum quem
apta presumpsit uno anno extra
ecclesiam secundo anno ante fores
ecclesie sine communione maneat tercio
anno etiam ingrediatur non tamen
nec cantantes sed ablatione non
manducans carne nec vinum bibens
nisi in natali et resurrectione domini
Quarto anno cum intrantibus ab-
solvatur quod decreto tabiano committit
et usque ad vii annos tribus
in ebdomada diebus ieiunet sine
esu carnium et vini potatione xii
q. ii de vasis Vicesimus secundus si parentes
fidem fregerint sponsalibus tribus
annis a communione abstineat et
idem de filiis si consenserint xx-
xi q. iii c. ista et av. de pe. di. i.
si cui Vicesimus tercius si qua vidua
fuit fornicata et postea habuerit
maritum v an. xxxi q. i si qua
vidua Vicesimus quartus si quis contra
deum vel aliquem sanctorum vel
beatam virginem blasphemiam
dixerit ut d. de maledic. sta-
tuimus dic ut d. de maledic. c.
plr. v. hodie Vicesimus quintus cantat sa-
cerdos anima ne ullo vel signo vel
alio quolibet modo aliquatenus pro-
dat peccatorem sed si prudentiori

Consilio indigueri illud absque
expressione persone ante requirat
quam qui peccatum in penali iudicio
sibi detectum revelare presumpserit
non solum a sacerdotali officio de-
ponendum decernimus verum etiam
ad perpetuam penitentiam peragendam in
arctum monasterium detrudendum
. de pe. di. vi. Sacer-
dos ¶ xxvii. qui compulsus
a domino suo periurat utique servus
periuri . ideo si est liber . xl dies
in pane et aqua penitentiat et
vii annis sequentibus. Si sponte
per eundem tres quadragesimas
penitentias servabit . xxii . q. v. si compulsus.
¶ xxviii qui periurat se in manu
episcopi aut in cruce consecrata tres
annos peniteat. Si vero non sacra-
ta unum annum . Qui autem coactus
fuit et ignorabat se periurare
et postea cognoscit tres quadrage-
simas . xxii q. v. c. ii. ¶ xxviiii
si quis alios ad falsa testimonia
vel periuria perduxerit usque ad exitum
vite non communicet. Alii a testimo-
nio repellantur . et sunt infames
xxii. q. v. Si quis convictus ¶ xxix.
Si rectores ecclesiarum non vocat
in officio divino mandato quem
tenet ecclesia metropolitana . vi mensibus
communione priventur . xii di. de his
¶ xxx. Si episcopus ordinavit ali-
quem invitum per annum peni-
teat et missas non celebret . lxxiiii
di. c. i. ¶ xxxi. Si quis pro bap-
tizandis consignandis fidelibus
crismate vel promocionibus gra-
duum precia recepit nisi voluntarie
ablata Si episcopus duobus
mensibus Si presbyter quatuor. Si dya-
conus tres Si subdyaconus vel
clericus pro arbitrio superioris com-
mittitur . i. q. i. quicquid invisibilis
¶ xxxii. qui in tabulis vel co-
dicibus aut aliis sorte futura
sorte requirit vel divinationes

Aliquas observare presumit . xl
dies in pane et aqua peniteat . de
sortil. c. i. ¶ xxxiii. Si quis etiam
sancto zelo inspectione astralabii fu-
tura requirit . pariter vel amplius ab
altaris ministerio prohibitum vel
privetur . de sortil. ex tenore ¶ x
xxiiii. Si aliquis stillaverit de san-
guine Christi ad terram vel alibi de conse-
di. ii. Si per negligentiam ¶ xxxv. Si
corpus Christi ceciderit vel amissum
fuerit de conse. di. ii. Si quis per
ebrietatem vel crapulam vomuerit de isto
dubio dicit ut . de conse. euch.
de eucaristia . ¶ xxxvi quis
corpus Christi occiderit . xii annis peni-
teat et cingulo milicie careat
et absque spe coniugii maneat . i. e.
c. ii. ¶ xxxvii qui ignem appo-
suerit vel apponi fecerit vel consilium
favorem vel auxilium dederit ex-
communicetur . et si mortuus fuerit
careat ecclesiastica sepultura . et non
absolvatur nisi dampno restituto et
tunc cum iuramento penitentia detur
ei ut Ierosolimis in servitio dei per
annum permaneat . xxiii q. ult. pes-
simam . et ex . i e. ix. tua ¶ xxx-
viii. Si quis accepit decimam
seu ecclesiam commiserit nesciens pariter
Si sciens . per x annos peniteat
Si quis permiserit contra interdictum missas
celebrare in ecclesia nesciens . xl dies
Si per negligentiam pariter . Si per dispen-
sacione certe . x . annos . Si vero
fecit a bestia . xii annos peni-
teat . xx iiii q. i. Si quis dederit
¶ xxxix. Si quis cum duabus soro-
ribus vel cum matre et filia fu-
erit fornicatus si alia soror vel
filia hoc ignorat post vii annos
potest contrahere matrimonium illa que
sunt . et ille nullo poterunt matri-
monialiter copulari xxxiiii . q.
. c. ult. . de eo qui cognovit consanguineam c. i.

Diminutus exemptus fuerit vel
convaluerit penitentiam modum a sacerdo-
te sibi impositum diligenter ob-
servet Et ideo secundum auctoritates
canonicas ne ullus ianua pieta-
tis includatur clausa oracionibus et
consolacionibus ecclesiasticis sacra unctione
olei inuncti secundum statuta sanctorum
patrum communione viatici refi-
ciantur xxvi q vii c i quia
penitentia vel reconciliacio morientibus
non est deneganda xxvi q vi de
pbr c c cognovimus et de ne-
mine desperandum est donum c in
ma de pe di vii c i Item
si hereticus consultatur et non
vult resilire numquam revelare po-
terit dicit quod non sicut nec xpus
iudam alius revelavit ar e de
of ord Ubi sacerdos Sed debet
adire episcopum et ei dicere custodi
et vigila semper oves tuas quia
lupus est in grege nec obstat
illud quod aliqui opponunt quod
potest revelare tali qui possit
prodesse et non obesse xxii q v
hoc videtur quod loquitur de peccato
audito extra confessionem Utrum
numquam sacerdos potest commutare penitentiam
alicuius penitentis sive ieiunia
vel alias satisfactiones circa subditos
distingue Aut tu queris utrum
sacerdos possit commutare illa ad que
tenetur penitens ut pote ieiunia vel
peregrinationem et similia et tunc dicit
quod non sed solus episcopus e de vo et
vo re c i Aut sunt sibi penitentia
iniuncta in confessione pro peccato tunc ad
penitentiam penitentis potest commutare Secundum
in stricte et propter causam racio-
nabilem hoc faciat l xxxi di plr

Sequitur de secunda parte
parte scilicet de remissionibus
primo ergo videndum est
quis possit facere remissiones
secundo ad quid valeant et pro
quibus prosint Tercio pro quibus
indulgentias sive remissiones

Iudex quia potest facere generalem
si non vult quia vocatus est in plenitu-
dinem potestatis f e c in d excommunicacio infi
Item legatus apostolicus in provin-
cia sibi commissa quia et statuta perpe-
tua facere potest e de of leg c
ult Item archiepiscopus per totam pro
vinciam suam f e c in e et licet
non sit iudex ordinarius nec ha-
beat iurisdictionem contenciosam in sua
provincia nisi in certis casibus ut
e de of ord pastoralis sed tamen
voluntariam ar e de censi per ve-
nio et per li vi et ff de of pro
l ii Item episcopus in sua diocesi
alii inferiores prelati non possunt
nisi ex speciali concessione vel alia
legitima causa eis competat e de
excessi prela accedentibus et possunt
concedere prout episcopus et archiepiscopus contra
decisionem quem scilicet apostolica quanto et ar
e dein patrum nullus sed
quando possunt episcopus et archiepiscopus dare
de indulgentiis Duo quod in dedi-
cacione ecclesiarum sive ab uno sive
a pluribus ecclesia dedicatur non
extendatur indulgentia ultra
annum alias per quamlibet tamen quando causa
indulgentia conceditur xl
dies non excedat f e in d excommunicacio
c ult Sed pone quod quilibet
concesserit annum in dedicacione
vel ultra xl dies in aliis casibus
numquam valet indulgentia B et
Hostiensis dicunt quod sic tamen dicit hodie
quod non f eo indulgentiae li vi
Tercio ergo si eius dominus
concessit dyocesis xl dies et metro-
pol xl dies et eadem die lega-
tus concedat licet numquam dantes ele-
mosinam habebit lxxx dies Hostiensis
dicit quod sic si fiat obtentu indu-
lgentie universaliter quia neuter
excedit f e cum ex in infi et c
sed Sed sub qua forma debent
concedere breviter dic quod alius non

Debent recipi nec aliud nisi sum
forma que nisimus sequitur ad
q°. prone permittat / forma aut
sacrum spiritus qua debet concede
hec est Unde ut ait Apostolus
Omnes stabimus ante tribunal xpi
recepturi prout in corpore gessimus
sive bonum sive malum
Oz nos diem messionis extreme
misericordie operibus prevenire ac eternorum
intuitu seminare in terris / quod red-
dente domino multiplicato fruc-
tu recolligere debeamus in celis
firmam spem fiduciam que tene-
tes quod qui parce seminat in be-
nedictionibus parce et metet et qui
in benedictionibus seminat in be-
nedictionibus et metet vitam eternam
¶ Cum igitur ad sustentacionem
fratrum et egenorum ad tale con-
fluencium hospitale proprie non suf-
peterit facultates vniuersitatem
vestram monemus ac exhortamur
in domino atque in remissionem
vobis iniungimus peccatorum quatenus
debeamus ad vobis collatis pi-
as elemosinas et grata eis ca-
ritatis subsidia erogatis ut
per subvencionem vestram ipsorum i-
nopie consulatur et vos per hec
bona et alia que domino inspi-
rante feceritis ad eterna possitis
gaudia pervenire. i. e. ti. eo.
¶ Secundo autem ad quid
valeant iste indulgentie dicendum
hic sunt v. opiniones que re-
citantur. i. e. quod aut in glo.
Un dicit sic host. quod valent ad
illud et in quantum concesse sunt ...
eius vocaliter sit in plenitudinem
et ceteri in partem solicitudinis
ii q. vi. qui se scit d. denique
ad honorem non est tutum quia
tantum potestatem clavium disp-
utare ad hoc d. de excessi pla-
tauta l. di. panderet. et sic
valent tantum quantum sonat

Et quo ad deum et quo ad eccle-
siam Unde ergo si papa con-
cedat generalem remissionem
pro subsidio terre sancte et ali-
quis vere penitens et contritus
assumit crucem credens firmi-
ter totum sibi remitti et sic
moritur credendum est sicut quod
dicat host. quod nec purgatorium
sentiet ¶ Notandum tamen
quod pro quolibet peccato debetur pena
debetur temporalis et eterna. de
pe. di. i. Si petrus Unde et c.
dicunt primi Sed per contricionem
pena eterna dimittitur. de pe-
ni. i. Si petrus et pro ista rema-
net temporalis vel per satisfactionem
ut de pe. di. i. Si petrus et
pro ista pena qualitercumque
satisfaciat ecclesie Dum tamen
non decipiatur sufficiat et abso-
lutus est quem absolvit et liga-
tus est quem ligat xxiiii q. i.
quodcumque. Et in illis clave
non errante xxiiii q. ult. Si
quis non recte. et xi q. iii. cum
¶ Sed pone quod alicui sunt
penitentia imposita septenis. dicto
vii. de re. Sed septem annos re-
missionis valituros sibi ex-
ceperit in partibus illis per mens
unquam ultra ieiunare tenetur
dicat h. si in veritate satisfaciet
ecclesie non tenetur ieiunare ex
necessitate sed ex honestate et
si contempnet peccat mortaliter
propter contemptum debet enim semper dolere
de peccato. de pe. di. iii. predictoris
host. dicit quod credendum est quod
omnino liberatus est de quo dubium
non est quo ad ecclesiam Unde non
tenetur vlterius ieiunare nam
per indulgenciam iniuncte penitencie remit-
tuntur. ut p. 3. i. e. c. eo. ca. ad hec
ibi xl. dies etc. vel iste remissiones
sive indulgentie non prosunt

Decimandum est post in purgatorio
nisi illis quibus facte sunt dum
viveret. ¶ Tercio queritur quibus
prosint. Et dicendum quod illis tantum quibus
sunt iudices hoc specialiter indulse-
runt. ff. e. quod autem. de eo autem hoc
sunt tres opiniones. ¶ Prima
quod nullus episcopus potest remittere
vel absolvere nisi subditos su-
os tantum. et hoc innuit sed ultimo
c. ff. e. quod autem ibi cum a non suo
iudice etc. unde quo ad remis-
sionem nichil valet quod isti questo-
res dicunt cottidie talis episcopus
dat x dies de indulgentia. tal(is)
x et talis x cum non possunt
alienos absolvere. solvere vel
ligare tamen sibi prodest ut
simplex elemosina. ¶ Sed pone
quod episcopus dat x dies de indulgen-
tia illi qui fecerit elemosinam ponti
vel ecclesie et aliquis extraneus
inde transiens propter illam indulg-
entiam aliquid offerat numquid
prodest ei. dic quod sic quia tunc
iam quasi contraxit dando
in sua dioc(esi) unde efficitur de
iurisdictione sua. C. de foro compe-
tenti quod contingat. et c. ult. ¶ Secunda
opinio est p. b. et ho. quod confes-
sores qui sunt iudices anime
in confessione possunt concedere
et indulgere illis a quibus
audiunt confessiones quod omnes
remissiones valeant a quibus-
cumque episcopis sunt concesse in
remissionem peccatorum dummodo
elemosinam faciat quia sacer-
dotes sunt iudices. ff. e. cum ex
eo tam si dicat in iusto iud(ici) in
penitentia. et quod valeat eam reddi-
mere indulgentiis et hoc bene
valet quia ipsemet iniungit ei
redemptionem quod possit penitentiam
commutare. ar. de pe. di. i. men-
suram. hanc tres veriorem tamen
prima a multis tenetur. sed
non contradicit isti opinioni.
¶ Tercia opinio est quod episcopus
ipsius dioc(esis) potest ratificare omnes
indulgentias aliorum episcoporum
ut suis valeant alias non. et

Nec aliquo iure non roboratur
et ideo non est tenenda. quia epi-
scopus non potest concedere ultra
xl dies. ff. e. cum ex eo. et c. in-
dulgentie li. vi. ergo non potest in-
dulgentias ab aliis datas rati-
ficare. quia quod alicui non
licet suo nomine nec alieno
licebit. ff. de reg. iur. quod ali-
cui li. vi. Nota quod ad dandam
propter hoc indulgentias non debent
subditi compelli. sed caritative
admoneri. ff. e. Romana. li. vi.
¶ Item qui mittuntur ad ele-
mosinas querendas sint
modesti et discreti non in taber-
nis et in aliis locis inhonestis
hospitentur nec inutiles vel
sumptuosas faciant expensas ca-
veantque omnino ne falso religionis
habitum gestent. ff. e. cum ex eo
§ publ. ¶ Sequitur in de(cretis) de ir-
regularitatibus. Sed nunc in quibus
episcopus possit dispensare et in
quibus non prosequentur in de br.
in quibus casibus irregularitas incur-
ratur. Sed in quibus casibus non
potest episcopus dispensare. Sed dicat
et ista opinio est communior
quod episcopus ubique potest dispensare
ubi non invenitur expresse prohi-
bitum et non habet locum
ar. a contrario sensu. d. de iudic.
ac si cleri. et. de adulteriis
et aliis criminibus que sunt inno-
ta potest episcopus dispensare quod
in multis gravioribus criminibus
adulterio dispensatio est per-
missa. episcopis. prout ut in glosa
l. di. presbiteros. et c. cum. sacrilegio
l. di. de his quos presb. et in aliis
multis et generaliter ubicumque non
prohibetur dispensatio intel-
ligitur esse permissa. ar. ff. de
sen. ex. nup. et c. Anobis. ¶ Secunda
opinio est p. de sapsona dis-
tinguentis utrum episcopus velit
dispensare contra canones q(ui)

li

Non inducunt irregularitatem et tunc non potest ubi gratia Cano nes prohibent ne aliquis ad plures ordines uno die promo ueatur nisi quia sit per hoc ir regularis ut de tempore ord. c. li tterus. Aut contra canones que inducunt irregularitatem tunc distinguunt utrum proueniat ex defectu persone puta quia traxit cum uidua non potest ut de biga. super eo et c. nup. Aut ex delicto tunc distinguunt utrum ex propo z tunc Episcopus potest dispensare ut in adulterio et in aliis mino ribus ut de iudic. At si clerici et de adulteriis. Non autem in ma ioribus quia ex quo conceditur de minoribus de aliis denegatur xxv. di. qualis. di. ex alieno de bito. tunc potest in maiori puta in symonia ut de elec. di. aliquis et i q. v. c. i. et ult. hoc opinio nes habes ut de iudic. At si cleri in glo. ¶ Tercia opinio est ho. et hugo. doctoris mei qui di cunt quod distinctio precedens non ualet et distinguunt sic. ¶ Di. in quantis in quibus casibus Episcopus possit dispensare. Dicit quod in adulteriis et in aliis mi noribus potest dispensare. ut de iudic. At si cleri. c. i. nisi in ueniatur expresse prohibitum ut li. di. qui in aliquo (?) et in maioribus criminibus qual sit adulterium non potest dispensare ar. argumento ff. ut de iudic. At si cleri. c. i. nisi inueniatur ex presse concessum l. di. di. quis pbr. et c. de his. hanc opinio nem reddo ueriorem. ¶ Sed ut scias in quibus est concessum et in quibus prohibitum in me dio ponatur. ¶ In istis casibus permittitur Episcopus dispensare

Primo cum illis qui receperunt ordines sacros extra tempora statuta ut de tempore ord. consultationi. ¶ Secundo cum eo qui suscepit ignoranter ordines ab eo qui renunciat loco et dignitati Episcopali ut de ord. ab Episcopo qui ren. e. c. i. ¶ Tercio cum eo qui ignoranter suscepit ordines ab ex communicato ut de ord. ab eo qui rec. c. ult. ¶ Quarto cum eo qui xx annos complevit quod plures uel dignitatem habeat quibus cura non imminet animarum ut de e lecta et quali. preficiendis. licet ui ..nt obstat c. suctorem et c. ex multis. quod nec infra xxv annos nisi cum dispensatione Episcopi ut predixi ¶ Quinto cum eo qui est in minoribus ordini bus constitutus ut habeat eccle siam ut de elect. et quali. pre ficiendis non recipitur aliqua dispensatio ut de institut. di. is ad quem li. vi. ¶ Sexto cum adultero et aliis minoribus criminibus irretito ut de iudic. At si clerici c. i. ¶ Septimo cum eo qui facit duellum si non sequatur mutilatio uel mors ut de cle. pugn. in duel. c. i. et dic ut ibidem c. ult. ¶ Octavo cum iterante baptisma si religionem ingrediatur. ut de apostat. c. ii. ¶ Nono cum eo qui plu res habet uel habuit concubinas ut de biga. qui cum. ¶ Decimo cum eo qui institutus est in ecclesia ab eo qui instituere non potest ut de cle. peregr. c. ult. ¶ Undecimo cum eo qui in sacris ordinibus constitut matrimonium ut de cle. coniug. Sane et dic ut de bigam. c. vii. ¶ xii. cum regularibus ut possint in secularibus ecclesiis ministrare

¶ de sta. mo q dei timorem z
xvi q. i § ecce in hoc ¶ xiiio.
cum desponsato qui uberavit cle-
ricum et sponsalia contraxit. j.
qui cle. uel uo. c. i ¶ xiiiio. cum
clerico psaltem promoto. d. de cle.
p sal. primo. c. io. de hoc dicit
ut ibidem § sed quis potuit
¶ xv quinto cum clerico non ordina-
to instante d. de cle. non ord.
mi. c. ii. et dicit ut ibidem § qui ult.
v. episcopus ¶ xvi cum clerico fur-
tive ordines suscipiente in si-
mul in habitum per excomunionem
d. de eo qui furtive ord. re. c. i
et ult. et dicit ut ibidem § circa quos
possit ¶ xvii qui religiosus
ad maiores ordines transeat
z. de regularibus dig. insignificatum
¶ xviii. in mutatione prebendarum
et ecclesia cum ecclesiarum prochialium
d. de rerum permuta. quesitum
c. c. licet li. vi ¶ xix cum eo qui
bigamum ordinavit per archiepiscopum
dispensare. z. de biga. c. ii. et
idem esset si per si alios irregula-
res ordinaret ¶ xx cum ille-
gittimis ut ad maiores ordi-
nes valeant promoveri et curam
beneficium habere sine curam
animarum. z. de fil. pr. § is qui
desponsat li. vi ¶ xxio. cum sy-
moniaco quoque in ordine et quoque
in beneficio. j. q. v. c. i et ult. z. d.
de ele. si aliquis. dicit ut d.
defrau. § prima gro ¶ xxiia cum
ordinatis a scismatico. dicit ut
d. de scismat. § sed quis potuit
¶ in istis vero irregularitatibus
non potest episcopus dispensare scilicet pro
¶ primo in homicidio. l. di
minor. dicit ut d. de homi. §
committit ¶ secundo cum symoniaco
in ordine d. de sy. c. per. z. j. q.
i. statuimus. z. dicit ut d. de sy
§ quis possit ¶ tertio cum illis
qui scienter in excommunicatione positi
se fecerunt ad ordines promoveri

cum scienter fecerunt quos tales denun-
ciat excomunicatos seu ignora-
bant immo plus dico quod si simili-
ter ignoraverunt // cum nichilominus
sunt in culpa // quod se fecerunt
promoveri putantes se absolutos
licet nichilominus sunt in culpa
ita quod episcopus vel archiepiscopus non
potest cum eis dispensare. et
idem est si celebraverint excommunicati. ho-
dicta religiosos seu monacos
vel interius professionem non habentes post
peccatum primarum abbates vel alii
superiores poterunt dispensare
nisi similiter grave fuit et notabile
vel id qui fecit adulterium sit et
distinctus ut violenter contra igno-
rantiam vel obliuionem presumat
j. de seri ex. cum in q. i. z q.
ult ¶ quarto cum clerico excitato
qui accedit ad medium principis
ut sententia relaxetur contempto iudi-
ce ecclesiastico. xxi q. v. si quis
episcopus ¶ quinto cum bigamo
d. de biga. c. j. z. nu. dicit ut ibi
dixi et xxiii di. vidit ¶ sexto
cum ordinato extra quatuor tempora
vel alias illicite scilicet ho. d. de tempo.
ord. c. ii. z c consultationi sz
scilicet d. et q. episcopus potest dispensare
ut d. e. § in istis casibus impe
¶ septimo cum ordinato ante
dispensationem instante scilicet quo supra dixi
ar. d. de sacra v. c. i. sz non plus
quod in tali casu irregularitas com-
mittatur. quamvis talis commit-
tit peccatum cum est tali ipso iure excommunicato
interdictu. scilicet potius interdicenda. d.
de tempo ord. quod ad consultationem dicit
scilicet ho. quod episcopus potest cum tali dispe-
sare ix. q. iii. lugdu. et d. de tempo.
ord. consultationi. nisi interdicta
esse sibi excommunicationis absolucionem et
postea celebraret vel nisi papa ta-
les suspenderet. z. de tempo. ord.
cum quidam. licet z c. dilectus in
si. ¶ octavo cum suspenso a canone

Adiminis si celebret vel faciat pro(p)t(er)
ministrat divinis .i. de sen. ex. cum
medicinal. 2 q. de re iudic. cum
eterni li. vi. Item notorius fornicarius
celebrans irreg(ularis) sit quia suspensus
adminis. d. de cohabita. cle. et mul.
vera 2 cult. 2 q. de vi. et ho. cle.
vel clericos ¶ si quis ¶ Nona cum
eo qui sententiam sanguinis dictat vel
scribit vel artem chirurgie exercet
vel purgationem vulgari et vindicte
sanguinis aricetur vel bullationem
vel sentenciam sui exhibet. d. ne cle.
vel mo. sentenciam 2 q. de homi. tua
.i. et 2 ho. quot vim si inde homi-
cidium vel membrorum diminucio
secutus fuerit si non Epus pot dispe-
sare. d. de cle. pug. in du. c. i. 2 ii.
¶ Decimo cum eo qui impedim-
tum habens sine dispensatione fuit
ordinatus licet Epus ante pro-
motionem posse dispensare. lxxxi
di. Si quis ¶ Undecimo cum
religioso legem vel phisicam au-
diente ut promoveatur. d. ne
cle. vel mo. non magno. 2 c. super
specula ¶ Duodecimo cum re-
ligioso in apostasia promoto d.
de apost. c. ult. quia est excomunicatus
eo quod dimisit habitum d. ne cle.
vel mo. ut periculosa li. vi. ¶ Terde-
cimo cum clerico non ordinato
ministrante ut possit promoveri
ad superiores pot tamen Epus
sit in susceptis ministret. d. de cle.
non ord. min. c. ii. ¶ Decimoquarto
cum clerico psalmum promoto sci-
ent(er) si ministret. Secus si non mi-
stret vel ignorant(er) d. de cle. psal.
pro. c. i. 2 l. ii. di. Sollicitudo
¶ Decimo quinto qui furtive or-
dines suscipit Si Epus vel Ar-
chidiaconus inhibuit sub excommunicatione
d. de eo qui fur. ord. re. c. i. ¶
Decimo sexto cum illo qui cele-
brat scienter in loco supposito
interdicto .i. de sen. ex. Is qui q.
Is vero li. vi. vel dic. ut .i. de sen.
ex. quod pane quod aliquis ¶ Item cum
illo qui celebrat parte excommunicato

quod dic. ut .i. quod c. hadsim
¶ Decima vno in casibus pape
reservatis qui sunt xiiii. decembris
dicitur. d. e. c. Item ¶ Decimo
viii cum filiis presbiterorum et aliis
illegittime natis ut in seculo ad
sacros ordines promoveantur vel
in religione ad dignitates d. de
filiis pr. c. i. plt. 2 ult. tamen
Epus pot in minoribus ordinibus
ut in e. ti. Is qui defectum. li. vi.
¶ Decimo ix^o in defectu etatis
d. de eta. et quali. preficiend ¶
Vicesimo ut quis habeat du-
as prebendas d. de consuet. prebenda-
tas ¶ Vicesimo primo ut duo
prelati vni ecclesie canonice presit
xxi q. ii. c. plt. licet enim monstrum
esset. d. de of. ord. quia in plerisque
¶ Vicesimo secundo cum corpore
viciatus sicut deformitas vel
fuit in culpa d. de corpore vic.
quasi per totum et d. cle. egrot.
pbrum ¶ Vicessimo tercio ut quis
duos sacros ordines in una
die recipiat nec cum infamibus
nec penam publicam facientibus
nec cum penitus illegittimatis
ut sunt cle. l. di. non confidat ¶
Vicesimo iiii^o si quis sacros
ordines ab aliquo Epo recepit
sine licencia proprii Epi. d. de tempo.
ord. Cepe 2 c. eos li. vi. et addo
quod dicitur d. de tempo. ord.
quod consuetudine ad quod licet alibi
¶ Vicesimo v^o cum suspenso i
concubio. d. de pb. grave ¶ Vice-
simo vi cum eo qui se iterato
unctione maculavit .i. se fecit in
eodem ordine iterum ordinari .i. q.
vii. Saluberrimum ¶ Vicesimo
vii^o si se fecerit iterum baptisari
de. c. de in(?) cos. 2 c. qui bis.
¶ Vicesima viii cum nomine vel
honore alterius professionis ut fiat
abbas. d. de ele. officii ¶ Vicesimo
viiii si ad subversionem fidei ad

Adheserunt hereticis et in contemptum ecclesie fecerunt se ab eis ordinari. i. q. vii. convenientibus. Tricesimo cum eo qui scienter est ordinatus a symoniaco licet non symoniace vel contractus vel ab episcopo qui renunciavit loco et dignitati. i. q. i. si quis a symoniacis. et ix. q. i. ordinationes. et de etate ab episcopo qui renunc. e. ca. i. ii. Nam qui sine iusta causa dispensat, hoc per indiscretam dispensationem deponendus est si super hoc fuit accusatus et etiam ille cum quo dispensat. l. di. c. i. infi. e. c. qui maligno in fi. et breviter non consulo quod aliquando inducas irregularitatem. nisi ubi in iure inveneris hoc expressum. Racio restringenda est materia. cum sit odiosa et penalis. ff. de penis. perspectis e. de pe. di. i. c. pene et hoc expressum est. i. de sen. ex. lib. qui in pri. li. vi. In septem casibus non consueuit papa dispensare. Primo in homicidio voluntario. l. di. miror. Secundo cum bigamo. e. de bigamis. super eo. e. c. nup. Tercio cum eo qui se fecit iterum ordinari. Quarto cum eo qui fecit se iterum baptisari. Quinto cum ordinatis ab hereticis. Sexto cum ordinatis a symoniacis. de symo. dic. ut e. c. per tot inst. e. de apost. c. ult. Septimo in restitutione rerum alienatarum. e. de usu. cum tu. e. de donatio. sicut. c. eos. Pone quod episcopus in illis casibus in quibus potest non vult dispensare. numquid est compellendus. dicit Go. quod sic. quia ubicumque est iusta causa debita est dispensatio. l. di. domino sancto. e. c. Di. quis presbyter. e. c. consideradum. e. potest episcopus non dispensando. ar. ii. q. v. quito. in fi. Sed adhuc tenetur de dono et ideo alias potest cogi per superiorem. e. de elec. pastoralis. nullus

Summa equitas scripta prefertur iuri rigori. e. de off. dele. consulunt. e. e. de eccles. ... pri. licet. li. vi. Alii dicunt quod licet sit debita pati tamen non debet potest invitus supplicando dicunt quod pacius debetur melius. de etiam. viii. q. i. licet ille tamen non potest cum petere. nit. e. q. i. Insinuatione. Sed hoc non est simile. Item pone quod accusator probavit intentionem et alius petit secum dispensari. numquid potest in iniuriam accusantis. Cum si accusator defecisset in probatione deberet pena consilii puniri. tanquam qui obligat ad penam talionis. dicas quod sic. e. de iudic. at si clerici. ante iudicium et simpliciter dicat. Go. et nos non debemus distinguere cum ubi non distinguatur. e. de ma. et o. et obed. solite. per e. si. et e. de bap. maiores et multi faciant inmanifeste qui utitur iure suo. e. de elec. cum etiam vel. Sed cum accusatore si deficiat in probatione non potest dispensare. l. di. si quis diaconus. Sed pone quod aliquis sit per sententiam condempnatus. numquid potest super condempnatione episcopus dispensare. distingue. aut condempnatus fuit depositus aut degradatus. Si depositus simpliciter. s. dicendo. ego te depono ab officio et beneficio potest dispensare ut e. de iudic. at si cleri. Si vero fuit degradatus. s. cum illa sollempnitate qua fuit promotus auferendo sibi sacras vestes et tonsuram. e. c. de hoc habetur. e. de penis. c. prets. v. for. tu distingue. ut e. de cleri. ex. ind. c. Sed potest dicatur supius quod episcopus potest dispensare. numquid hoc tamen intelligitur de ordinibus susceptis. dic. quod cum simpliciter dicatur de etiam illis est intelligendum. i. de verb. sig. cum tibi. e. c. plt. l. di. de his qui non. e. c. se. e. cum hoc sit beneficium largissime est interpretandum

¶ de don. cum dilectus nisi ¶ Sed
nunquid ex aliqua dispensatione
possit aliquis in episcopum promo-
veri. ¶ Dico non quia cum illegi-
timo ad episcopatum solus papa
dispensat. ut de cle. ¶ Innocentius.
¶ Sed in minoribus beneficiis bene
potest episcopus dispensare. ut de fil.
pres. c. ult. et c. proposuit. et c. is qui
defendit. li. vi. ¶ Nota quod in morta-
li peccato existens sive in manife-
sto sive occulto peccat mortali-
ter ordines recipiendo sive alia
sacramenta. xl. di. multi. x. c.
v. di. illud. et sic recipiens non
debet exerceri nisi egerit penitentiam
et secum fuit dispensatum
quia suspensus est quantum ad
se. xi. q. iii. ¶ Audi. et ii. q. vii. ¶
quia ergo nisi penitus renun-
ciaret tunc si velit se corrigere
poterit ministrare. lxxxi. dist. c. i.

~~De penis~~ Rubrica Septima de excommunicatione suspensione et interdicto

Diximus supra de penitentia
eius in generali. ¶ Sed quia
requiritur penitentia in eo de
iure dicendo videamus
primo quid sit excommunicatio et unde
dicatur. quis possit ferre excommunica-
tionis et quot sunt eius species
quomodo a iure lata per quam absolvimus
pro quibus causis sit intelligenda
et qualiter tollatur. et que sit
pena non vitantis excommunicationem
¶ Excommunicatio si dico est a communione
exclusio. ar. f. c. cum medicinalis
li. vi. et per hoc quod ponitur ex-
clusio intelligitur de minori et
maiori excommunicatione. ut de
excep. exceptionem. ¶ Sed aliter
et quibus sit diffinitur excommunicatio
est a qualibet licita communione
et legittimo actu separatio. Unde
quidam excommunicatis sunt absentes legitimi
xi. q. iii. c. cum excommunicatus. Dicitur
autem excommunicatio ab ex. quod est extra
et communio. quasi extra communionem
positus ¶ Sed unde habuit
excommunicatio originem quidam dicunt
quod ab apostolis. Hostiensis dicit quod a deo
sed per apostolos fuit publicata

¶ Sed quis possit excommunicare dic quod episcopi
et seniores possunt excommunicare et anathematizare
solempniter in hunc modum debent xii sacerdotes
episcopum circumstare et lucernas in manibus tenere
qui in conclusione anathematis vel excommunicationis
proicere debent in terram et conculcare pedi-
bus ¶ Deinde epistola per parrochias mittatur
continens excommunicatorum nomina et causam
excommunicationis. xi. q. iii. debent. ¶ Alii pre-
lati inferiores qui presunt eccle-
siis collegiatis ut abbates vel
parrochialibus ecclesiis ut archipresbiteri
vel plebani possunt ferre sine solep-
nitate premissa. ut de of. ord. cum
ab ecclesiarum. xvi. q. i. Alia est et etiam
sacerdos parrochialis. ut de of. ord.
¶ Si sacerdos ¶ Sed aliqui dicunt
quod hoc est verum quantum ad male-
factores quia licet habeant
iurisdictionem de iure quantum ad paro-
chianos. ut de emp. et vend. c. i. tamen
consuetudo sibi tollit hoc nisi quan-
tum ad malefactores ¶ Item in-
telliges prelatum excommunicare posse
et iudicem ecclesie qui electus est
a collegio vel ab universitate. ut de
cle. c. i. et x. c. iii. di. legimus quod etiam
intelligit. Sed si prefinatur collegio
vel universitati aliquo qui faciat hoc
administrationem cum iurisdictione presentetur
ab episcopo ¶ Species quo ad primum
due sunt una que vocatur
maior que separat a sacramentis
ab ingressu ecclesie a communione fi-
delium. et hoc dicitur quandoque
anathema ¶ Alia est que vocatur
minor que tantum separat a sacramentis
de ecclesia dicitur ii. q. iii. engel-
trudam ¶ Maior excommunicatio
incurritur ipso iure vel a iure infli-
gitur in xxiii. casibus. ¶ Primus
si percutiat clericum. xvii. q. iiii. si
quis suadente. et cum sit religiosus
conversus. f. c. non est dubium licet
non sit adhuc professus. f. c. re-
ligioso. et quamvis li. vi. specialiter
in xxi. casibus ¶ Primus est.

Si ludendo hoc et no animo
irato · ut e · c · i · v · nec clia · Sed q
signorabat ipm esse clicum · ut e ·
Si vo aliquis · ita q ignorancia
probabil sint alias no excusaret
3 · de cle · excom · aplice · et 3 · decre
qui rec · e · c · i · 2 · y · Item si ton
suram uidit et eum clicum no
credidit Ylo · q uidit in singa
rum tamen ille sit clicus · Sed
si in ciuitate no erat clicus licet
tonsura deferret · 2 illum pcu
sisti credens illum clicum ppt
consuetam terris · nisi pcca clicis
esset · ar · xi · q · iii · quoniam
multos · Sed quid si credens
pcutere clicum · et pcutiat lai
cum · nunq est excommunicatus · vi
q sit · 3 · de bigam · imp · 2 · c · final
Sed contra indicandum est · si q sit
no scienter · facientis intendit
ff · ad l · corn · de sic · l · i · c · Diuus
dicit · si hos · q no est excommunicatus
in ciuitate · licet de iniuria · Sed
si credidit pcutere tercium laicum
et in psona errans pcutit
martinum clicum · et · dixit q no
uidit · ut · e · l · e · Si vo aliquis
dicit · si pcutiat clicum
quem credebat laicum no est
excommunicatus quia sola temeritas
et uiolencia in hoc considerat
· l · e · c · i · 2 · c · Remans · Alex · di
xit q est excommunicatus · quia
constat q pcussi clicum et
iniuriari uoluit · ff · de iur · in
cer · qui · c · Si iniuria · distingue
Aut fuit in culpa · siue negligens
ut pote de nocte ubi no pote
rat discernere · tunc est excommunicatus
ar · 3 · de cle · excom · aplice · quia
fuit ignorancia crassa et sup
pina · 2 · 3 · de const · ut animarum
li · vi · Si vo no fuit negligens
in inquirendo nec credebat habendum

Tunc no est excommunicatus ut · l · e ·
Si vo aliquis · Item si quis
spuat in faciem clici no tamen
manus iniciat · nunq est excommunicatus
hos dicit · q sit · ar · l · e · imp
et · t · contingit · y · nisi · 2 · idem iux
Ilegit · si in caput uel in corpus
clici · proiciat aqua uel aliud li
quor effundatur multoforatis
si lapide uel baculo uel alio
pcuciatur · quia in hiis omnibus
fit iniuria corpal · Idem si scin
dat uel rumpat uestem suam
uel caput pstrenas ita q in
uno loco teneat ipm inuitum
stare uel inmanere uel secum ire
et hoc maxime in laicis · Sed
tunc qui in continenti vim vi re
pellit temperate · l · e · Si vo aliquis
c · Si vo · 2 · 3 · de homic · Signasti
y · hic sunt quedam consideranda
in repulsione tali ut incontinenti
fiat · et no excitamenti · ff · de ui
2 · ui · ar · Idem est · c · indignum
et · l · e · Si vo · Item causa defen
sionis · et no animo ulciscendi
xxiii · q · i · quid culpatur · et cum
moderamine inculpate tutele · nam
si quis modum excedat · 2 non
ex proposito no tenetur licet ·
fiat · clicum · 3 · de excep · spol · alium
nisi · 2 · l · e · pendinis · Alan · 2 · so
distinguimus · An fiat uis psone
an rebus · si psone tunc tunc
aut qui uis si illata est repel
lenda · et si aliquis vim statim
repellat potius psumi debet q
no ulciscendi sed defendendi
causa · id · fiat · ff · ad · l · aquil
Si ex plagis · c · tabernarius · 2 ·
hoc · si primus pcussor iterum volebat
pcutere · secus si nolebat
ipm repcutere · 2 · alter repcusit
potius uidetur esse uindicta · quam
repulsio in iure · et hoc quod uidetur

Servatur eius moderamine sic
tamen fiat quo obmisso violencia
repelli non posset. Si ergo vi vio
lentam inferenti petitum mortis ab
e vitare non pateris eum. sine
pena interficis. nullo facto clericus
penitus sine pena. ar. ff. de ho
mi. c. ii ff ad l. aquil. l. in.
Si vero vis inferatur rebus licit
tum est repellere ablatam ingrue
ti et inferenda vel quia eciam po
terit vel scimit collectis armis ff.
de aq. pos. q. in eo c. ult. z. 3. de
rest. spol. insi. Sed iniuria iam il
latam ex post facto non
licet quia esset vindicta. ar. 3
de homi. dilectissimi. Sed numquam
possimus repellere iniuriam fratri
mei vel vicini eciam cum armis
videtur q. sit. xx. iii q. iii fortitudo
z. c. non est inferenda. hodie licet est
expressum q. tenemur i
iniuria proximi vel vicini repulsare
aliquis si negligat et pro modo
iniuriatem fovere et esse parti
ceps culpe eius. s. e. dilecto. c.
et quidem cum liceat. li. vi. Se
natus si de mandato prelati
hoc faciat. s. e. ex timore dum
tamen mandatum sit iustum vel
saltem si dubitetur. xxiii. q.
quid culpatur. nisi si cum
iniustum esset non est obediendum
xi. q. iii. Iulianus. qui de manda
to prelatorum principum capitulum
et ad iudicium trahi diligenter
dum tamen non amplius eorum
violencia se extendat quam
defensio vel rebellio exigit
clericorum. s. e. ut fame c. si
z. c. Si clericus. li. vi. Sed numquam
sine licencia Episcopi principum capi. dic
q. non principia proximo dicta licet
eciam essent depositi non tamen
tenere traditi seculari. lxxx. l. di
dictum nec se inmisceat enormi

tatibus s. e. cum non absolutione z. c.
pendimus. Quintum dicat q. ubi
esset periculum in mora lancea posset
capere clericum sine licencia Episcopi
et sine nota excommunicationis plegem
quere dicit. q. si debitor fugiat
creditor pro ipsum retinere
propria auctoritate q. alias non posset
ff. qui in fraudem cred. aut prior
q. de debitorem. Quintus
si percuciat sentenciam arma et pre
monitus est tercio a suo Episcopo
ut desistat. s. e. cum non absolution
in audiat z. c. contingit. Sextus
si se inmisceat secularibus enormitati
bus licet monitorum presserit
s. e. cum non absolutione c. ult.
z. c. pendimus. Septimus si ex
erceat secularia negocia et tercio
admonitus se non corrigat. Oc
tauus qui percuciat clericum cum
uxore matre sorore et filia
propria turpiter agentem s. e. si
aliquis. c. ut ille non cum ex in
tervallo sed ingrueret ut s. e. c.
c. Si vero. et si timor per matre
mulieres omnes superiores et
nomine filie omnes inferiores
ar. s. de ver. sig. na. z. rex. z. ff.
de ver. sig. appellacione et l. li
berorum. Nonus in rusti
re diuina officia que per vel
alius clericus. ad que spectat
pro crimine de ecclesia. s. e. veniens
z. c. cum voluntate c. Si quis.
Decimus magister qui faciat
lenire s. e. cum voluntate c. si
causa racionis et intuitu di
sciplinae alias incurret. s. e. c. i. vi.
neque magister. Undecimus qui
tamen officium quod in ecclesia
obtinet percuciat clericum. Duo
decimus in sermone eius qui
devocionis zelo. hoc facit

Tredecimus prelatus qui leviter
corrigit. Quartusdecimus in
domo sua familiam corrigente vel
parente vel propinquo. Isti quatuor
casus probantur ex. de sen. ex. cum volun-
tate et c. si vero et in glossa. Quo ad
istos sex casus ultimos quod percussi
vel expulsi ab ecclesia sint in mino-
ribus ordinibus constituti ut ibi
dicitur. ergo non potest sic compesce-
re in sacris ordinibus constitutos
licet habeant officium quia clerici
quod permittitur specialiter de minoribus
ordinibus a talibus prohibetur
xxv di. qualis. et quia honora-
bilia membra ecclesie [illegible]
monibus culpis liberius subici
non debent. xlv di. cum beatus
permanent ante alias admoni-
tionibus et si se non correxerint
suspendendi sunt vel suspendendi
sunt. ex. de cle. non res. dolentes
sunt etiam licet leviter puniti
in minoribus ordinibus constituti.
Pone ergo quod iste persone male
excedunt nunquam incidunt in ca-
nonem late sententie nisi irato animo
hoc faciant et ex proposito non
credo quod incidant in canonem
quia salvum mali dolum pro-
sequitur xvii q. iiii Si quis
suadente et ex. c. i et violentia
non committitur sine dolo sed magis
per correctionem non sunt dolose
sed caritative licet forsitan ca-
madis (?) discipline excedatur ar.
ex. c. cum voluntate in principio.
Decimus quintus in clerico deposito
et tradito curie seculari ex. de
iudicio cum non ab homine. Sed
qualiter degradetur et in quibus
casibus dic ut ex. de penis c.
depos. et ex. de electione quod permanent
sed ante non sit traditus curie
seculari retinet privilegium
clericale lxxxi di. dictum.

Decimus sextus qui percutit goliar-
dum ioculatorem seu bussonem
si per annum artem illam exercuit
vel si ter admonitus non desistit
infra annum ex. de vi. et hon. cle. cle-
ri. vi. Decimus septimus qui per-
cutit clericum qui contraxit ma-
trimonium licet cum vidua et postea
dimisit tonsuram et vestes clericales
ex. de cle. coniu. c. cle. li. vi. Idem est
quod est excecatus ut dicitur ibi c.
ult. Decimus octavus qui percutit
bigamum cum sit omni privilegio
clericali nudatus ex. de bigamis c. al-
tercationibus li. vi. Decimus nonus
quando episcopus licet clericum defuncto su-
specta per ipsum verberibus et tormentis
subicere et impune retrudere
ex. de deposi. c. quae (?). Vicesimus
quando clericus per tempus sui mentem
sanum vel saniorem modico tempore
si habet enim suspectum et putare
indui in crine (?) ut mo. sui crucis (?)
sunt l. animis vero non licet etiam
si sunt induti. In aliis prin-
cipaliter excommunicatus est et mit-
tendus ad sedem apostolicam pro absolu-
tione obtinenda ut xvii q. iiii
Si quis suadente. Fallit hoc
in xiiii casibus. Primus est in
mortis articulo ex. de sen. ex. non est dubium
et xvii q. iiii Si quis suadente.
Secundus si habeat inimicitias
capitales vel alias iustas excusa-
tiones ex. de sen. ex. ... Eo si cessante
impedimento vel periculo se non pre-
sentaverint sedi apostolice et receptum
mandatum apostolicum incidunt in eandem
sententiam recidunt ipso facto ex.
eodem qui li. vi. Tertius hospita-
rius qui non officium sui clericum
non gravatur leviter ex. di. vel ali-
quis impune. Quartus mulieres
quae in nullo casu ad sedem apostolicam sunt
mittende ex. de mulieres et c. quin-
tus Iuvenis (?) tenens (?) etc.

Sextus debiles. Septimus pauperes isti tres casus probantur in c. ea noscitur 2. c. quod de his qui cessante impedimento tenentur adire sedem ap. in c. quintus alt. remanderet in excomunicatione in c. eos qui li. vi. De pauperibus distingue aut sunt ita pauperes quod ad curiam ire non possunt nisi mendicando tunc non sunt mittendi in c. quod de his 2. c. quamvis. Aut sunt pauperes quod possint habere aliquid ita quod non tamen mendicando tunc sunt mittendi in c. ex nostrum. Innocentius distinguit utrum consentiunt mendicitate et tunc non excusantur. Si vero non consentiunt non compellantur mendicare sed excusantur. primum magis approbo.

Octavus monachi et canonici regulares et quilibet religiosi nisi iniuria fuerit atrox in c. monachi 2. c. cum illorum sive ante ingressum commiserint sive post ut ibi dicitur etiam si clericum post percusserint secularem in c. religiosos li. vi. Si vero monachum alterius claustri percusserit ab abbate utriusque monasterii debet absolvi in c. cum illorum 2. c. canonica et illud quod dicitur de monachis extenditur ad hospitalarios si proprium habeant priorem in c. canonica. Item si religiosus servum suum vel alium percusserit extra claustrum existens recurrat ad ... quia hic privilegium abbatis ... ut in c. monachi 2. c. cum illorum. Item quod si ... debet absolvi antequam recipiat dicit quod sic quia alias non esset ei communicandum xi q. iii c. excommunicatos. Item ... prelatus religionis qui vult intrare ipsum potest absolvere

dicit hostiensis quod sic puto et sine aliqua conditione quamvis illa conditio insit ipso iure scilicet si in eadem religione perseveraverit et hoc est verum nisi excessus gravis sit et enormis ut satis colligitur in c. cum illorum quod qui si claustrales et sequentibus et c. religiosos quod quamvis li. vi. 2. c. eos qui e li. 2 adde quod dicitur de penitentiis et remissionibus ... v. tunc nisi. Nonus qui non sunt sui iuris sicut filiusfamilias et similes in c. ... liberetur 2 c. ... qui dum sunt in patria potestate non dicuntur sui iuris quia debent tales ad curiam mitti nisi sunt infra pubertatem in c. quamvis 2 c. ult. Decimus similiter ... fecit ... ut dominus suo servitio defraudetur vel ... sine culpa sua gravatur in amissione operarum in c. ... ergo ... idem dicendum in viro si in fraudem uxoris hoc faciat et in liberto qui operam prestare tenetur ar. xxix q. ult. ... tamen hic non imponat quia hoc ... ut omnes ad curiam mittantur qui expresse non excipiuntur prohibitorum est ar. in c. cum illorum in prin. Undecimus mulieres que magne sunt potentie et ita delicati quod laborem ... nequeunt sustinere ita quod propter statum ... Romano pontifici ... 2 secundum consilium eius tales de commisso scelere corrigantur in c. mulieres v. de se. Duodecimus in pupillo qui scilicet non ... xxxiii ... in c. l. sive ante pubertatem sive post postulet absolvi in c. ult.

Duodecimus qui qui͂nt͂ vivunt
in una domo licet sint sodales
C de vi et ho. cli. quid et i. e. ex
tenore insi Decimus quartus
in monialibus in omni casu i. e.
de monialibus Sed quid si
monasteria essent in diversis epi
scopatibus et una monacha per
na monacham vel monachum
cuiusvis vel clericum eiusdem epi
scopatus dicit B. quod quemat
utique eps vel alter delegat
alteri vices suas i. e. cum illorum
Decimus quintus qui levem
et mediam iniuriam irrogant nam
aut enormem vel gravem i. e.
e. pervenit et c. cum illorum
Enormis aut sive atrox
cognoscitur quatuor modis
sive ex loco ubi fit ut in foro
ecclesia vel coram iusticie sive
rege vel iudice Secundo ex
facto vulneris ut si sanguinis
non comperit defectum exire Tertio
ex facto ut si vulneratus sint
vel gravis lesio Quarto ex
persona ut superior sit abbas
et eps sive prelatus inst.
de iniur. q. atrox et i. e. cum illorum
Quid si mediam lesionem cum
sanguinis effusione quia deso
lit sanguinis effunditur
tunc idem erit ac si enormiter
lederet dic quod satis committens
est in arbitrium superioris de
orbium effusionis habundancia
signat xvi. q. i. continuit et lxxxiii
di Sepe Quid si percutiat
quis presbyterum sive curatum dic quod
prelatus est ff. de presb. expo
suisti in glo. expresse Decretum
C. decl. certo ita nos Ita sit
in primo casu sit demolenta ma
nuum in iniectione Sed cum

Quintus manent excommunicatio ipso
iure Si quis mandat alicui
percutere clericum i. e. mulieris. Cuius
causa qui salvum facit perscripto
facere videtur i. De regul. inst. quod
facit lib. vi. C. de temp. spol. cum
ad sedem insi. et ille qui facit sib
i. e. universitatis licet in potestate
eius vel ei subiectis quia propter
id ipso sunt cui non debent
obedire sed potius deo quia hoc
i. e. Relatum et xi q. iii. Iulianus
Sed pone quod mandavit sed an
mandatum iniectionem penituit quod
erit dic quod in canone incidit
insi mandatum revocavit ita quod
revocatio ad ipsum pervenit ar.
C. de prim. mandato et c. ex consuetu
done et ff. mandati Si mandassem
Sed pone quod mandator ante
manuum iniectionem monachus fuit
non erit excommunicatus quia mandatum
ipse morte extinguitur C. de offi
del. Relatum et c. licet et etiam
non ligat subtra ar. i. e. Anoss
n. Item pone quod non mandat
sed ex post facto ratum habet impunitus
in canone B. dicit quod fit et hoc
quod non mandavit aut distingue quia
aut per nuncios facit hic nomine
suo et postea audiens ratificavit
tunc est excomunicatus quia ratificatio
retrotrahitur et mandato comparatur
aut facit simpliciter non cogitans
de te nec nomine suo tunc non
est excommunicatus quia ratum
habere non potest quod suo nomine
gestum non est i. e. cum aliquis
li. vi. Tercius est qui habet po
testatem prohibendi et non pro
hibuit quia facientes et consen
tientes pari pena puniuntur
i. e. quante et nobilis procuratorum

Vel prestando auxilium ut de of-
del. c. i. et hoc dictum ut de penis
c. ult. Sed nunquid omnes tenentur
defendere clericum vel ecclesiam lay-
cum? Respondeo dicunt quod sic. et
specialiter dicto xc di. precipimus et
xi q. i. nulli. et c. se. Sed dicatur quod
sit quod ad superiores prelatos sive iudices
vel alios qui habent aliquam potestatem
in aliquos hoc pertinet et ad hoc
tenentur tamen prelatis et non alii
xxiii q. iii forte et c. ipsa deo
unde si ego qui non habeo ali-
quam potestatem video quod aliquis
vult percutere clericum seu verbera-
re sine meo consilio vel auxi-
lio non sum excommunicatus si non prohi-
beo illum. licet alias forte pec-
cem cum ipsum non defendo cum
possem pena enim tamen actores
tenere debet. ut de hiis que. si
cum a parte quesivit. Sunt qui
intelligunt de illis qui tunc
prelatis ad hoc tenentur alias consen-
tire videntur et prestare auxilium
si videant et non prohibeant eciam
facto. Alii solummodo verbis sed
non factis ut dicit Augustinus lxxx
iii di. Error alias pateret no-
cui propter hoc excommunicati essent dic-
unt. s. e. c. Sed nunquid possumus
de hoc petere denunciacionis dic-
it ut de actu c. denunciacio
v. Sed nunquid Nonus in vio-
latoribus ecclesiarum vel effractori-
bus idem de aliis locis sacris
ut e. conquesti et xvii q. iiii omnes
ecclesie. Decimus incendiarii
ecclesiarum vel locorum sacrorum
ut e. tua et c. conquesti et xi q. iii
canonica. Sextus duobus
casibus dic ut de raptoribus et
incendiariis c. pena. v. si cam.
Sextus si ferat arma hostibus

Sarracenis vel Iudeis ut de iudeis
ita quorumdam de hoc ut de iudeis
c. Sarracenis. Septimus si fal-
sat litteras sive sigillum apostolicum per
se vel per alium. ut de cri. fal. ad fal-
sariorum dic ut de cri. falsi
c. item in litteris usque infinitum. Octavus
omnes heretici sive occulti sive
manifesti quocumque nomine cen-
seantur ut de hereticis ad abolendam
et c. excommunicamus et i. e. nouit. Nonus
qui defendunt hereticos vel re-
ceptant vel eis credunt. ut e. no-
uit. ut de hereticis. Sicut ait et c.
excommunicamus c. credentes dic
ut de hereticis c. premunt et c.
excommunicamus credentes. Decimus illi
qui statuta faciunt contra ecclesie
libertatem vel consuetudines contra-
riam introductas faciunt obser-
vari. Undecimus qui decreto
talia statuta fecerint. Duode-
cimus qui statuta illa libertati
ecclesie contraria scripserint. Decimus
tercius potestates consules rectores
et consiliarii locorum ubi decreto
huiusmodi statuta et consuetudi-
nes edite fuerint vel servate
Decimus quartus qui sententias
presumpserit iudicare. Decimus
quintus qui in publicam formam
huiusmodi statuta vel consuetudines
redegerint iudicata hec pro-
bantur ut e. nouit. Decimus vi
qui infra duos menses huiusmodi
statuta non deleverint de capi-
tularibus suis et libris. vel delec-
ta fecerint servari et nisi inva-
nerint quod decreto talia non aliqui-
tent debent enim a iudice ex-
tari et sit a iure et a iudice
excommunicati. ut e. grave et c.
nouit. Decimus vii vel ad
operationibus quas adiuvabunt

Partibus cardinalium in papam electo
electioni de se facte consentit et pro
papa se gerit nisi se velit huiusmodi
abstinere. 3 de ele. licet q. prima
¶ xviii q qui electi parte cardinalium
papa nomen sibi usurpat et etiam
qui ipsum recipiunt tanquam papam
3 de ele. licet q. si quis autem
¶ .xix. magistri et scolares qui ali-
quo cum bononi. de hospitiis locandis
vel conducendis interpositis scolari-
bus inquilinis ante tempus conductorum
elapsum. 3 de loc. c. 1 ¶ xx q qui
cumque religiosi professi exeuntes
ad audiendas leges vel phisicam et
ne cle. vel mo. super specula z c. non
magis nisi infra duos menses desti-
terint ¶ xxi q. Archidiaconi decani
plebani prepositi cantores et alii clerici
personatus habentes et presbiteri nisi infra
duos menses a tempore supradicte illius co-
stitutionis non destiterint sed ne audiant
leges vel phisicam 3 ne cle. vel mo.
c. ult. nisi sed hec pena non extenditur
ad eos qui prochiales ecclesias obti-
nent nisi eedem ecclesie fuerint ple-
bane sub se capellas habentes in quibus
instituuntur clerici perpetui in reparationes
absque causa racionabili amoveri 3 ne
cle. vel mo. statutum li. vi ¶ xx ii q qui
participat in crimine criminoso per tunc illud
crimine commisso prestando consilium
auxilium vel favorem. ? c. nup. c. 2 in
fa. et c. tamen ubi ¶ xx iii q qui
sciens et sponte participat cum excommunica-
to a papa vel eos recipit ad divina
si commisso crimen 3 c. significavit. licet glo-
intelligat de participatione in crimine
deest in alius ? c. 76. qui li. vi ¶ x-
xiiii q principes vel prelati seu quicumque
alii Parisienses quetenus clericum
ceperint vel mandaverint inficti-
licet mors non sequatur et qui eos
defendunt receptant vel occultant dexteram
vel depositionis a dignitate honore
ordine officio et beneficio sunt

fuerant ipso facto 3 de homicidio pro
humani li. vi ¶ xx vi q qui tenent in
vinculis clericum vel in domo licet
non tetigerint ? c. nup. inpun ¶ xx vi q
Incendiarii domorum et locorum non
sacrorum ex quo per ecclesiam publicatur
? c. tua nos ¶ xx vii q qui roma-
nos vel alios christianos pro negocio
vel alio honesto causa navigio
vectos vel naufragium passos spo-
liant nisi satisfecerint 3 de rapt. ex-
cacod ¶ xx viii q qui intruntur
ordinationibus vel alienatoribus scis-
maticis fact. 3 de scism. c. 1 ¶
¶ xxix qui dicit romanam eccle-
siam non esse caput et ei tanquam
capiti non vult obedire xix di. nulli
phas ¶ xxx q symoniaci in or-
dine 1. q. 1 reperiuntur ¶ xxxi q grecus
qui in contemptu latini lavat vel
baptisaverit baptisatum a latino 3
de bap. licet ¶ xxxii q vicarius
episcopi qui per vim ampliori quod episcopus
associavit si sit rebellis 3 de of-
fi. ord. ¶ xxxiii q qui invitos vel
sponte invitant vel locum superstites
cum cardinalibus dum sunt in concla-
vi ad tractandum de electione pape
3 de ele. ubi periculum q. instituitur li. vi
¶ xxxiiii q vicedomini et alii rec-
tores et officiales qui non servant
illa que statuuntur in electione pape
vel fraudem adhibent 3 de ele. ubi
periculum q. prima ¶ xxxv q qui elec-
tores vel alios amicos eorum
vel eorum monasteria vel loca alia
ipse vel parochias gravant vel spoliant
eo quod rogati seu alias inducti
eum pro quo rogabantur seu in-
ducebantur eligere noluerunt
3 de ele. sicut li. vi ¶ xxxvi q
qui regalia custodiam vel gardiam
advocationis vel defensionis
titulum in ecclesiis usurpare.

Locatores presumunt bona ecclesie
usurpare. de elec. generali li. vi. x
xxviii qui vocantur ad eligen-
das in electionibus moniales si faci-
ant aliquid per quod inter eas super
ipsis electionibus faciendis possit
discordia oriri vel orta nutriri. de
de elec. indempnitatibus c. postremo
li. vi ¶ xxxviii qui procurat quod con-
servator cognoscat nisi de violentiis
et iniuriis manifestis. de offi.
del. statutum questione que pars. aut li. vi
¶ xxxix qui citat aliquem ad iudi-
cium extra ferendum testimonium
invitum. de iudic. in literis li.
vi. xl quicumque prelatos vel
personas ecclesiasticas compellunt res
ecclesie vel iura tradere laicis in
emphiteosim. de rebus ecclesiasticis
non alie. hoc consultissimo c. ple.
li. vi ¶ xli qui pedagia vel
guidagia aquatica que personas ec-
clesiasticas pro personis propriis vel rebus
suis deferri faciunt non causa
negociationis pro se vel aliis
exigit aliquid vel extorquet. de
censi. quamquam li. vi ¶ xlii laici
qui compulerint prelatos vel capi-
tula submittere bona mobilia
ecclesiarum vel nisi moniti talia
in sua libertate dimittant ¶ xliii
qui ex contractibus huiusmodi iam inde
initis vel in futurum ineundis contingit
ultra quam ultra naturam contractus per-
mittitur eos usurpavit nisi mo-
niti desisterint et sic accepta
restituerint. extra duo probantur
de decimis nu. et non ali. hoc consultis-
simo. li. vi ¶ xliiii inferiores
vel domini temporales imperatores
barones aplicarum vel alios in foro
ecclesiastico litigantes vel litigare
volentes in causis que de iure vel
antiqua consuetudine ad forum
ecclesiasticum pertinent per se vel per alium

ad desistendum vel in foro secula-
ri de questionibus huiusmodi litigan-
dum per indirectum ecclesiasticum vel
impetrantium vel litigantium vel
litigare volentium vel procuratorum
seu ipsorum iure seu ecclesiarum cap-
tione modis vel aliis compellat
vel impediat causas pro se vel
per alium coram iudicibus ecclesia-
sticis delegatis seu ordinariis
valeat litigari vel dederint
consilium vel favorem nec ab-
solvi possunt nisi satisfecerint de
omnibus dampnis et iniuriis
competenter. de immu. ec. quia
li. vi ¶ xlv qui temporale dominium
obtinentes suis subditis pre-
cipiunt ne prelatis vel clericis
seu personis ecclesiasticis aliquid
vendant vel emant alicuius bladum
molant vel coquant panem vel alia
presumant obsequia exhibere. de
de im. ec. eos qui li. vi ¶ xlvi
religiosus professus qui in scolis
vel alibi temere habitum religionis
dimittit vel ad publica studia trans-
vadit nisi a suo prelato cum consilio
sui conventus vel maioris partis
eiusdem sibi eundi ad studia licentia
permissa sit concessa ¶ xlvii docto-
res vel magistri qui religiosos
habitu suo dimisso leges vel
physicam audientes scienter docuerint
vel in scolis suis detinuerint hoc
probatur. de ne cle. vel mo. ut peri-
culosa li. vi ¶ xlviii qui scienter
hereticos credentes et defensores
tradunt ecclesiastice sepulture nec
absolvuntur nisi propriis manibus
exhumaverint et locus careat sep-
ultura ¶ xlix laici qui publice
et private de fide disputant.
de hereticis quicumque in prin. ubi
isti duo casus probantur ¶ l
quicumque persona singularis locat
domos ad exercendam usuram

usurarios publice alienigenas
ff. de usu. usurarum l. vi. nisi
eos de terris suis expellant om-
nimode infra mensem ¶ lxvi
qui represalias concedunt contra
personas ecclesiasticas vel bona
eorum et tali concessione utuntur
nisi revocaverint infra mensem
ff. de iniur. et si pignorationes
li. vi. ¶ lxvii qui dederint licentiam
capiendi aliquem occidendi seu alio
turpiter aut bonis suis vel fratrum
gravandi eos qui sententias excommunicationis
suspensionis vel interdicti protu-
lerint vel eos qui eas observant
et excommunicatos vitare nolunt vel
quarum occasione sunt late nisi licentiam
re integra revocaverint vel
si ad bonorum captionem per hoc
processum fuit nisi infra viii di-
es bona et dampna fuerint
restituta ¶ lxviii qui tali licentia
usi fuerint vel aliquid predictorum
per se vel per alium mediate si per-
severaverint penas predictas non po-
terunt nisi per summum pontificem
absolvi hec probantur in c. qui-
cumque li. vi. ¶ lxix qui absolvuntur
in mortis articulo vel pro alio
impedimento si cessante periculo
vel impedimento se non representant
quam citius commode poterunt illi
qui poterant eum absolvere ¶ l-
xx quibus iniungitur a sede ap.
vel a legato eius ut se representent
ordinario suo vel alii penitentiam
suscepturi vel satisfacturi lesis hec
probantur in c. eos qui li. vi. ¶ l-
xxi professi religionum mendicantium
abolitarum in concilio generali que
prius non fuerant confirmate si
deinceps admittant aliquem ad
suum ordinem vel domum vel
locum novum acquirant vel loca
acquisita alienent sine licentia pape
ff. de relig. do. religionum li. vi.

¶ lxxii qui aliquid quod a papa vel
cancellario vel qui de mandato
pape hoc officium habent recipiunt litteras
ff. de cri. dura in pri. ¶ lxxiii omnes
qui presens et futura cuiuscumque conditionis
dignitatis aut status etiam cardina-
lis q. s. et p. detrimenta vel eorum
alterum sicut pro cardinali ha-
buerit aut ad cardinalatum admi-
serit seu vota eorum seu alterius
ipsorum suffragium in electione pape
admiserit aut etiam papam nomina-
verit elegerit assumpserit seu in
huius dederit consilium auxilium
vel favorem ¶ lxxiiii qui dati i. r.
p. vel natis domini et favorem pre-
buerit vel auxilium in scismate
persistentibus hec probantur ff. de scis-
ma. ad succidendos li. vi. ¶ lxxv glo-
sator constitutionis edite super regulam
fratrum minorum alibi quam litteram
ipsam sanat sensum ipsius adiciens
vel contradicentias vel contrarietates
seu diversas vel adversas opiniones
inducentes ff. de verb. sig. exiit li. vi.
lxxvi quicumque eligitur in senato-
rem rectorem vel patricium Roma-
num absque licentia pape dicit ut ff. de
privi. c. fund. v. xi°. Ista que
sequuntur usque ad c. mar. xc° sunt
solum contra laicos in regno Francie
quia facta sunt ad nobis legati
lxxvii qui persecutionem conspirationem
conventionem simul habitam cum aliis
quavis firmitate vallatam
impedimenta latens vel patens pre-
stiterint quominus ecclesiis prelatis
vel regularibus dignitatibus personatibus
aut administrationibus quibuscumque per
illos ad quos locorum ipsorum
vel dignitatum provisionem electionis
vel postulationis spectat provisio
eisdem locis de personis ydoneis
videlicet quociens contigerit canonice et
alias libere electionem aut postulationem
canonicam valeat provideri ¶ lxxviii

Non tanta multitudine eorum armis
et sine armis commotione clamore accla-
matione comminatione tumultu in
loco in quo iidem ad quos spectat
electio postulatio vel provisio convene-
rint seu in ipsos electores vel in
aliquos de eisdem tempore quo
predicta eminet facienda duxe-
rint irruendum eidem loco
fracturam seu violentiam vel
personas electorum notabilem
iniuriam irrogaverint. et qui
ope vel consilio clam vel palam
per se vel palam aliquid egerint
per quod conspirationibus vel machinati-
onibus nequitie aliquo simulato
colore et pretextu contingat electionem
postulationem vel provisionem totaliter
impendiri vel differri hec ponitur
in de elec. tercio in gl. divinis
et similiter sequitur ¶ lxiiii. Iudex
delegatus vel conservator qui litteras dat
ad citandum personas citatoriam
dat sub illa forma quod nullus
lator presentium eam audebit vel alia
forma consimili ¶ lxv. Iudex
delegatus vel conservator qui litteras dat
ad citandum personas in litteris
domini pape vel legati non contentas
preterquam testimonii perhibendi ubi
vel quod status cause hoc non requirit
sed ut ipsi vel actor fatiget eos
laboribus et expensis vel ut corri-
piant et extorqueant aliquid ab
eis ¶ lxvi. Iudex executor vel
conservator datus a delegato qui
pro absolutionibus vel relaxationibus
beneficio impendendo hiis quos
excommunicationis suspensionis vel inter-
dicti sententiis duxerint innodandos
et inmodandos pecuniarias seu res
alias provenientes quocumque ex
quesito colore presumunt petere
exigere aut ablatas recipere
ex post facto habeat pena-

ultima nec per absolutionem nisi a papa vel
per legatum sedis apostolice. hec ponitur
de off. dele. c. i in vi ¶ lxvii. qui
testamenta vel quascumque ultimas
voluntates impugnant et reprobant
preterquam quod stabiliunt aut solennitates pro
presentes non sunt aut auctorem
non prestiterint quod testator sine
condidit testamentum aut aliam
ultimam voluntatem. si crimina
conditionis vel dignitatis extite-
rint nisi infra octo dies post quam
super hoc moniti fuerint non desistant
ibidem de testis ad presumptionis ¶ lx-
viii. qui confugientes ad ecclesiam
ibidem vulnerant mutilant interficiunt
aut tenent vel inde extrahunt vio-
lenter vel inde extrahentes vulnerare
aut mutilare presumunt vel ultimum
supplicium infligunt vel procurant
vel consilium aut opem adhibent
in talibus perpetrandis ibidem
de i. imm. et [illegible] ¶ lxix. qui
nuncios et executores ecclesiasticorum
mandatorum litteras vel acta deferentes hac
occasione verberare detinere capere occul-
tare mutilare vel occidere vel litteras
seu acta eorum auferre rumpere
cancellare vel detinere vel celare
et qui ad hoc consilium dederint vel
opem ibidem de penis c. i in vi ¶
Alie etiam excommunicationes sunt in
conciliis diversis contente sed supremus
sunt ponende et de communi ideo
hic ponende sunt. ponendo ¶ lxx.
clerici vel sacerdotes qui post trinas
admonitiones focarias vel mulieres
de quibus potest esse suspicio et inde
pro his vel nemine scandalizentur in do-
mibus propriis vel alias duxerint re-
tinendas ¶ lxxi. quicumque clerici vel
sacerdotes ratione alicuius consuetudinis
pro [illegible] sepultura vel pro aliis
sacramentis aliquid exigere vel
extorquere presumunt ¶ lxxii.

Constituti in sacris ordinibus manicas consutitias vel sotulares consutitios vel rostratos vestes q(uoque) rubei coloris vel viridis habere presumat et speciali(ter) Archidiaconis et prepositis qui habent curas animarum ne capas habeant manicatas et sociatas et sacerdotibus ne utantur capis manicatis et monachis ne capis sumptuosis et non nigris de cetero utantur sub eadem pena dixeri(n)q(ue) inhibendum hoc probatur in constitutione galonis ¶ Minor excommunicatio est que tantum privat a perceptione sacramentorum de hoc dicit ut d(icitur) de cl(ericis) ex(communicatis) min(istrantibus) usq(ue) ad q(uod) excommunicatus Sed ista minor excommunicatio cautione inflicta potest relaxari etiam sine iuramento a simplici sacerdote i(d est) e(xtra) imp(...) q(uod) in fi(ne) s(upr)a hec infligitur autem tamen quis qui mittit sacrilegium xvii q. iiii. omnes ? c. minor ? c. si quis x. dic ut d(icitur) de rapt(oribus) q(uod) violatores ? Sed quid ¶ ¶ Primo modo sacerdos fornicarius. lxxxi. di. Si qui sunt ¶ Tertio simoniacus non in ordine sed aliunde i q. i. Reperiuntur ¶ ¶ Quarto qui recipit ecclesiam de manu laici sine consensu Episcopi xvi q. vii. Si quis de iure p(atro)n(atus) ? s(upra). de iure patr(onatus) preterea ? i ¶ ¶ multo in partis usurarius s(upra). de usuris. quia in omnibus hoc ipse illi omnes sunt privandi ecclesiastica sepultura et hii sunt multi ut no(tatur) s(upra). de sepul(turis) q(uod) prohibentur vin(culo) quilibet notarius peior. lxxx. viii di. ut x. c. di. ¶ Aliud xiii q. ii. pro obeuntibus ¶ Item Canonicum cum excommunicato non in crimine sed in osculo salutatione simplici loquela oratione vel mensa viii. v. ¶ Si pro delictis Anathema quis efficiatur os orare vale osculo mensa negatur. xi q. iii. excommunicatos ? c. se ? i. e(xtra) imp(...) q(uod) infra ¶ Sed in personam tertiam non transit xi q. iii. excellentissimus. et sic intelligitur excommunicatione minor licet presciterit iuramento i(d est) e(xtra) cum desideres in prin(cipio) nisi in casibus qui in hoc versibus continentur Utile lex humile res ignorata necesse hec anathema quidem faciunt ne possit obesse ¶ Utile pro utilitate mea. rem meam vel pecuniam mihi debitam repetendo ne ille iudicatur excommunicatio modum reportare. i(d est) e(xtra) Si vero et hoc potest fieri in secreto Idem potest coram ¶ Iudice quia sibi non debet defensio denegari. s(upra). de except(ionibus) cum inter ? c. dilecto ¶ Item Episcopus vel inquisitores contra hereticos credentes fautores et defensores eorum per suas litteras advocare in auxilium ¶ Iudices quos sibi licet excommunicatos vel per hoc similiter excommunicationis incurrunt dum tamen non participent cum eis in malis. de here(ticis) presidentes li. vi. ¶ Item prelatus excommunicati in hiis que pertinent ad eius salutem licet alia verba imponat ut magis capiat eum proficiat et etiam predicando. i(d est) e(xtra) ¶ Responso ? c. cum voluntate in prin(cipio) xi q. iii. ¶ Antecessor ? c. se ? c. cum excommunicato ¶ Sed inter se tenetur socius evitare socium excommunicatum vel inter se in eadem camera cum eo vel in eadem lecto dormire excepto camera ad infirmum vel inter se in eadem mensa comedere dic quod non potest vel debet ipsum evitare excepto hospitium vel cameram in simul conduxerunt quia ius habent in rem vel excepto cum excommunicatione contracta est societas non dissolvitur i(d est) e(xtra) Si vere ¶ Sed dormire secum in eadem lecto vel comedere in eadem mensa vel bibere cum eodem vase non debet xi q. iii. excommunicatos alias incurrit excommunicationem i(d est) e(xtra) imp(...) q(uod) infra Sed potest in parte camere vel hospitium cameram suam in suo comedere pariter et dormire hoc intellige sed dic si sine magno dampno societatem dividere non

Pi

no possit ar xi q iii antecessor z
xxiii q iii c i lex preca unde con
legem matrimonii que est viro et
vxori pro illa viro communicare
xi q iii quid multos z i e sunt alia
¶ Simile sicut est in filiis simplicibus
ancillis et mercenariis ut inqui-
rimus contra. Unde vxor et ipsi te-
nentur participare marito pro
et domino excommunicatis sine periculo
excommunicationis ¶ Sed numquid excusso
mulieri excommunicate vir tenetur commu-
nicare vel filio pater vel servo vel
mercenario dominus dic quod non
z de filia expressum est xxvii
q i de filia z sic per illud c doc-
tores intelligunt idem esse de
aliis quia persona iste sunt sub
dite vxor et filia patri z sic de
aliis unde non tenentur eos recipere
ad communionem mense vel orationis
et hec in penam ipsorum maiorum
qui tenebantur corrigere suos sub
ditos ar ff de pe quod tam ana-
thematis mittent alibi medentur
eos ponere et sic incurrent maiorem
i e nup q i vir vel pro petere
debitum quia quo ad reddendum
debitum non ad ipsa indicant
xxxii q i ¶ Si quis vxore z ex
ipsius non tenet reddere ¶ Similiter
filius tenetur fimere patri et pro
pro hoc petere cum sit ei obli-
gato et sic de aliis ar xxix q ii
plaud z i e Relatum. Sed sed
pro vel dominus non fuit in culpa
ut ibi innuit ¶ Sed si pendente
excommunicatione mariti patris vel domini
dominum morentur celebrare filius emanci-
paretur vel accipiat vxorem
vnicuda segregatur apte suus
libertatem conscendum vel merce-
narius complesset tempus ad
quod se obligaverat exemit
non evadit excommunicationem minore
f et obligato possit excommunicationem

Cum ad hunc dicet debitum z e
i sunt alia ¶ Res ignorata i e
cum desideres credo quod dicit sicut
z xi q iii quoniam ita quod ignorantia non
sit crassa z de reg ex cxxiii ar plus
¶ Sed quid dicis quis scire aliquem
excommunicatum. Ro tu indicet eum vitare
licitum in casu non confesso vel audit
sinat ferri vel prelatus eius dixit
ei vel ipsemet excommunicatus vel est publica
fama illum esse excommunicatum alias propter
levem famam non debet sibi communicatum
informare xxii q v hec inductum i
e cum desideres c i ii q i primo
xi q iii non solum hec vanitas solum
z c tenetur z lxxxvi di si quando
vel ¶ Intelligitur hec vanitas pro mihi
gi apte excommunicati dando ei
elemosinam vel vestem in hyeme vel
si indigeret consilio medici vel
advocati ne causa periret vel pro
mihi gi apte ne excommunicati ut est
orator peregrinus mercator et ma-
tor qui in vanitate pro communicare
excommunicatis alias non i e sunt alia z
xi q iii quid ¶ Sed numquid magna
vanitas dic quod sic quia aliqua sicut
maditas est suspinenda ut estimatione
iustitia fiuntur xix di sunt magna
cia z de de os leg dilectus ¶ Sed
communia arbitrio bonitatis utrum
sit magna videtur quod simplicis ar
z de vo z vo re quod simpliciter z c ex
multa dic quod in transeuntibus ista
res dilatationem non capit ideo in hoc
suo iudicio relinquatur xi q iii quoniam
peccatores ¶ Peregrinus qui ultra
mare aliquando vel tunc per xl
dies commorari solent simplicius
iudicium requirat quia nemo
regulariter sibi videt esse pro
demonstra ¶ Si alias ar de decl re-
vocabile et sic loquitur quatenus
¶ Sed pone quod excommunicatus permanens
vel aliquis excommunicato pro debitum contra

Sub pena vel sub iuramento numquam
incidit in penam vel sententiam nisi sol-
vat. arg. ff. de verb. oblig. comminatoriis [?]
quod non est de delicto. et ult. quia
in illa obligatione et iuramento
intelligebatur tacite si talis persona
fuerit cui liceat contrahere. de
iureiur. quemadmodum. xxii. q. ii.
ne quis arbitretur. preterea ubi nulla
est petitio nulla est mora. arg. ff.
de reg. iur. non est in mora. l. vi.
Sed excommunicatus nullus post pena
de dec. [?] excepit. a nobis. et c. excep-
tionem. et de clerico excommunicato
vel deponendo. Numquid papa quan-
do cum excommunicato incidit in canonem
dic quod non licet alicui male faciat
arg. quia princeps legibus est solutus
ff. de legi. princeps. et C. e. ti. digna
vox. non ipse solus qui iura in-
terpretatur. l. e. inter alia. Sed numquid
si papa salutet aliquem excommunicatum per-
sonaliter vel alio modo sciens erit ipso
facto absolutus. dicunt quidam
quod sic. Ho. contra. vide l. e. c. ult. in
gl. et hoc teneo quia certa forma
absolutionis traditur preterquam
non videtur absolutus. l. e. cum de-
sideres. nisi quod in duobus. et c. sa-
cris. hoc est verum contra alios pre-
latos. ideo dic quod est absolutus de
plenitudine potestatis. cum tamen
papa voluit et sic videtur presumi
quia si per ignorantiam hic fecit
absolutus non esset. ergo a contrario
si sciens absolutus est. l. e. si quis [?]
Sed quid de episcopo vel alio pre-
lato si participaverit cum excommunicato ali-
quando incidit in canonem. videtur
quod non quia nullus sua sententia liga-
tur. xi. q. iii. c. i. dic contrarium quia
non sua sententia sed canonis ligatur
l. e. nuper. et nullus excipitur qui te-
neatur evitare excommunicatum. l. e. nulli.
Sed pone quod aliquis excommunicetur cum
participantibus suis. numquid contrahens [?]
talis erit excommunicatus maiori vel minori.

Dicunt quidam quod maiori. et quod in
dubiis. sed illam et similes intellige
cum participat in crimine. ideo dic quod parti-
cipans cum excommunicato non in crimine non
ligatur maiori quantumcunque excommunicetur
cum participantibus nisi lata monitione
premissa trina vel una pro omnibus. ita
quod sint aliqui dicti in quo sunt insi-
nuatas [?] [illegible] et qui monentur expri-
matur nominatim. alias sententia non tenet.
l. e. statuimus. li. vi. et c. constitutionem. e. li.
Idem est dicendum de participantibus
cum suspenso vel interdicto. l. e. statu-
imus. li. vi. Sed numquid sacerdos debet
dimittere missam propter excommunicatum
et si celebret eo presente numquid erit ir-
regularis. Ad primum dicunt quidam
quod si inceperit missam non debet re-
linquere officium inceptum. vii. q.
i. nihil. contra ubi loquitur de infir-
mitate. ideo distingue aut est occul-
tum aut manifestum. Si est occultum
tunc in occulto tenetur eum vitare. l.
e. cum non ab homine. si non impubes [?]
vi. q. ii. si [?] et c. ult. et possessoris [?]
post celebrare. tunc debet eum in secreto
monere ut exeat. de off. ord. si
sacerdos. Si vero hoc est manifestum
moneat eum publice ut exeat. Si
non vult recedere distinguitur. Si non incepit [?]
aut canonem. debet remonere nescien-
tem [?] et dimittere missam et recte [?]
etiam xxiiii. q. i. omnis. et xi. q. iii.
Dicunt apostoli. Si vero inchoavit cano-
nem licet ipsum perseveret debet mis-
sam finire. arg. de conse. di. ii. re-
latum. Ad secundum distingue
aut excommunicatus publice. scilicet propter [?]
denuntiatus. tunc qui celebrat eo
presente est privatus ab ingressu ecclesie
donec satisfecerit ad arbitrium ordi-
narii cuius sententiam contempsit. de sepul-
turis. li. vi. Et si antequam
satisfecerit celebraverit est irregularis. l.
e. is cui. li. vi. Aut non est publi-
catus. tunc licet peccet celebrando
non tamen est irregularis. l. e. si quando [?]
li. vi. Sed si sacerdos sit excommunicatus

Vel suspensus nunquam tenetur dicere
horas. dic quod sic extra cetiam tuo quod
excomunicatus intrando ecclesiam peccat an.
xxx iii q iiii vir tuo propria et lxxx
i di. Si qui sunt ita quod dicat
in silencio et orando ar. xi q iii
Si quis episcopus et di. c. xx. quod iuste
et sic hostis non debet dicere dominus
vobiscum. cum sit extra communionem
fidelium sed domine exaudi oracionem
meam De sententia hominis
Nunc videndum est de sententia la
ta ab homine procedentibus
causis sit infligenda dic
quod maior excomunicatio precommunicatione in
infligi debet. xi q iii. Episcopi nemo.
et c. cum hec autem contumacia in
triplici specie reperitur Prima est
in non veniendo ad iudicium dum
citatus peremptoria citatione et recep
ta venire contempnit dum quia
maliciose se occultat dum facit
ne possit citacio ad eum pervenire
Secunda quando citatus venit ad
iudicium sed non vult stare iuri vel
ante finem cause contumaciter
vel illicenciatus recedit Tercia
est quando eius offensa est manifesta
vel missus audire non vult emen
dare hec probantur de ut lite non
contestata quia frequenter et xi q iii certum
et i de iudiciis sicut apte insi. et quod
consuetudinem aliquis fuit vocatus
tribus edictis vel uno peremptorio
pro omnibus pt si contumax fuit ex
communicatus. nec distinguunt utrum causa
sit parva vel magna excommunicatio est con
tumacia. i de iudiciis sicut apte Se
tencia iudicis dicitur iniusta extra
ex ordine ex causa Ex ordine ut
cum non servata integritate or
dinis iudiciarii profertur i. reddi
tur non premissa competenti monicione
ut i. e. sacro in pn. Ex causa
dicitur iniusta quando non subest causa
quare reus debet condempnari
ut i. e. sacro c. i Tercio ex causa
vt iudex timore vel odio vel amo
re carnali fert sententiam de re iudi
cata. eciam li. vi. De istis habetur
xi q iii. c. Si ergo et c. Cum ergo
et propter ista potest agi contra iudicem
per superiorem admittere et ut teno
tur i. e. sacro. dicit ut in glosa vel
superior potest si sit dubium absolvere
ad cautelam i. e. venerabilis et c.
venerabilis li. vi Sed quando potest iudex
absolvere excomunicatum ad cautelam
dicunt quidam quod semper propter testio
nium ferendum in testimonio probationis
ar. de testibus venerabilis. dic tamen ho
stiensis quod nunquam potest quis absolvi ad
cautelam quando excomunicatus est per sententiam
Sed si dubium sit an teneat sententia
ut puta quia error intollerabilis
fuit expressus in sententia cum sub
vi precepti vel mandati apto inca
stituatur aliquid quod in suo
genere est peccatum vel si excommunicatio fuit
lata post appellationem vel quando dicitur
sententia lata nulla ut in casibus
positis i. e. c. per tuas et de re iudi
cata iusta hunc pt. sed absolutio ad
cautelam et quia hodie est expressa
i. e. solet et c. venerabilibus c. pt.
et c. nulli li. vi illa decretalis venerabilis
non obstat quia ubi excommunicatio post
appellationem fuit lata ut ibi dicat
glosa tamen relaxatur ad cautelam
locum non habet in interdicto generali
i. e. presenti li. vi Sententia pastoris seu
iudicis sive iusta sive iniusta timen
da est et tenenda xi q iii et c. i.
Fallit hoc in xi casibus Primo
si feratur contra leges et canones
hec est viii quando fertur contra iuris
constitutionis vel non contra ius litigatoris
de re iudicata c. i et c. cum inter. et
intelligo quod in sententia error exprimitur
ut puta excommunico te et priuo te contra
ius quia excommunicatio lata est post apel
lationem i. e. pastoralis et c. licet li. vi. nec
est necesse appellare ii q vi c. dif
finitiva Idem est dicendum ubi
certus proponitur iudicium retro fuisse

¶ & seu ... la
... tio.

Nullum ut si lata fuit p falsas liras
S. de rescripti fasti super eo z super de re-
iudic. c. i. Si errorem non exprimit
in sua uel eius pmiciat contrarius
tenet quidam, tamen sua S. de re-
iudic. c. uel. ¶ Sed si error est
in facto ut si hec mado dictatum
excommunico te quia exposuisti talem
dicet sit manifeste falsum tenet
sua quia talis sua uel causa possi-
bilis est nec continet errorem et ideo
ligat xi q. iii c. i. z ii nec per appellationem
suspenditur quia excommunicatio statim
habet semper executionem S. de ap.
pastoralis ¶ Idem est dicendum
de sua suspensionis uel interdicti l.
e. lo. cum. li. vi. ¶ Secundo si pturpatis
tum excommunicato uel in crimine excommunicatum non
p missa monitione competenti z nomi-
natim non exprimatur ¶ Idem de ptici-
pantibus cum suspensis uel interdictis
l. statuimus z c. consilium z c. statu-
imus li. vi. ¶ Alios vii casus habes S.
de clerico exc. min. c. i. ¶ Sed pone
quod ne excommunicatum nisi pateat ipm
excommunicatum dicunt quidam quod non quia
de his que foris sunt iudicat
ecclesia xxiii q. i. c. i. z ii ¶ Item
qui est extra ecclesiam non pt magis
esse extra xi q. iii omnis xpianus
Cum dic quod s. q. excommunicatus pt iterum
excommunicari S. de iudiciis in p.nostram
z iii q. ii Engeltrudam et sunt
duo effectus excommunicationis ¶ Primus
est eiciendi extra ecclesiam ¶ Secundus
effectus detinendi extra sicut qui
est ligatus uno vinculo alio vin-
culo pt ligari z qui est incar-
ceratus pt alind comitti z sic p plus
puniatur et sic pmo p plures excommunicari
et magis arctior puniatur et secunda
excommunicatio tunc primo incipit habere
suum effectum cum absoluit a prima
z sic prima absolutio non habuit
suum effectum per secundam excommunicationem
et ita non post primam absolutio
nisi cum absolutus fuit a secunda
debet dici l. e. c. ¶ Sed qualiter

¶ Sed quis potest absoluere a sua excommunicationis
distinguendum quia aut est lata a iure aut
ab homine. ¶ Si a iure siue sit maior
siue minor pt p sim(plicem) episcopum siue per
proprium sacerdotem relaxari nisi specialiter
conditor canonis sibi absolutionem reser-
uet l. e. nup. Reservat aut sibi papa
in casibus notatis S. de penitentiis
& remiss. pd ¶ Excommunicatus maiori excommunica-
tione debet absolui cum iuramento
sic quod stabit mandatis ecclesie hec est eccl.
forma S. de ap. ad hec. uel mandato
epi ar. vii q. i. sunt z l. e. Exterior.
et in hoc iuramento tenetur pmittere quod ne dicto
in clericum monachum uel aliquem religio-
sum manus iniciat uiolentas
nisi se defendendo aut madato su-
orum platorum fecerit uel nisi super eius
platione ministerium aut magisterium
habeat aut eum ipsa in casu etiam
permissis esse nosscatur l. e. Exterior z ut
satisfaciat leso l. e. ea noscitur ¶ Sed
utrum iuramentum est de necessitate dicunt
quidam quod non sed patitur recipitur
ad cautelam l. e. cum desideres ipsi
et aliqui absoluuntur sine iuramento
quod non fieret si esset de substantia l. e. nup co-
z c. Anobis nisi hostiensis dicit quod idem est
nisi forma ecclesie que pro absolutione
tione talis est introducta obseruetur
non est quittandum eidem l. e. cum
desideres nisi sed forma est quod iura-
mentum interueniat l. e. Exterior ore ab
non est absolutus nec obstant contra
quia intelligi debet quod hec uel aliqua
iurabit pure mortem et papa qui est
super iura potest illud remittere ut
nec (?) nup co. ¶ Supprimo prima est bonum
... ¶ Minor aut excommunicatio pt
a simplici sacerdote sine iuramento
relaxari l. e. nup nisi ¶ In absolutione
maioris excommunicationis ab homine late
... quia non uult uenire
ad iudicium uel stare iuri debet
primo recipi iuramentum alias quod pstabit
bit mandatis ecclesie et sic uel..
dampnum de fieri ut pateat iuri
l. e. per tuas z l. de usuris sicut

excepte nisi. ¶ Cum vero pro offensa est excom-
tatus et est manifesta per sententiam vel facti
euidenciam debet ante absolucionem
sufficientem prestari emendam. ¶ Si vero
offensa est dubia sufficit ad relaxacionem
sententiam si parendi mandato ecclesie compe-
tens satisfactio prebeatur, ut extra de verborum signif.
excepte nisi. ¶ Secundo si ita pauper
sit quod non possit prestare caucionem
sufficit iuratoria extra de dote post diuorcium restit.
c. plus. ¶ Forma absolucionis hec est
Absoluo te auctoritate qua fungor ab
vinculo excommunicacionis et specialiter a tali excommunica-
cione qua es ligatus vel verba equipol-
encia xi q. iii c. diffinitiua et i. de verborum
signif. c. in his alias non esset absolutus nec
etiam excommunicatus. Audire si dicat denuncia-
mus talem excommunicatum absolutum vel similia
competencia ista. Sed dic quod sciens esset in foro
consciencie et sciens in foro contencioso cum
ibi non absoluatur expresse. ¶ A sententia solum
ille qui tulit vel superior debet absoluere
si ad illum fuerit appellatum vel si excommunicator
negligenter vel maliciose differat ab-
solucionem, ut extra sacro et c. venerabilibus
li. vi et in talibus casibus potest cognoscere
ut de off. ord. pastoralis. Dicit etiam in eo
titulo c. ad reprimendum et in illis in quibus
potest cognoscere superior de excommunicatione ab-
soluto seu relaxatio quam ipse facit
tenet. Licet forsitan sit iniusta, ut extra ve-
nerabilibus c. v. li. vi. ¶ Sed nunquid potest
absoluere a sententia lata a sacerdote. Dic
quod si est a sententia ordinarius est contrarius.
Dicitur xi q. i. de persona ubi male facit
sententia debet illum remittere ad excommunica-
torem absoluendum. ut de off. ord.
Ad reprimendum nisi prius esse in mora
tunc iuramento sit quod parebit ma-
datis ecclesie absoluat, ut extra sacro et
sic qui tulit sententiam potest eam rela-
xare ¶ Fallit tamen hoc in viii casibus
¶ Primus in delegato pape qui post
sententiam diffinitiuam ab eo latam post
non parente sine excommunicare qui anno
elapso non potest ipsum absoluere ut de off.
del. querenti ¶ Secundus in electo
qui quamdiu est excommunicatus illum quem

ante excommunicauerat non potest absoluere
et hoc intellige de ligato maiori excommunicacione
xxiiii q. i. audiuimus. Secus ante quam est de-
mori ut dictum est. ut decli. ex. iu. c. li-
gato et c. si pone. ¶ Tertius in inter-
dicto laicorum non sacerdotum quem ordi-
narius potest excommunicare sed post denunciationem
absoluere non potest, ut extra ma. ¶ Quartus
in clericis exhibentibus hereticis ecclesiastica
scilicet sacramenta quos ordinarius
potest priuare suo officio si non restituent
nisi ex licencia sedis apostolice ut de hereticis
excommunicamus c. sane. ¶ Quintus in
suspensis pronunciatis a beneficiis conferen-
dis pro eo quod post admonitionem indignis
conferebant ut de prebendis grave. ¶ Sextus
in degradato quem episcopus potest degradare
si non restituere ut notatum est de cle.
ex. iu. Sed potest c. ¶ Septimus cui non
iniunctum sed cum inferior committit
puta papa diffiniuit negocium
et mandat excommunicari rebelles
vel notorium percussorem ut de off. dele.
quod abbas. ¶ Octauus si sententia lata
per episcopum vel archiepiscopum per papam conf.
inetur ut de conf. ut c. i. et ii de
iur. excepcionibus. Sed quando absol-
uetur qui pluribus excommunicacionibus
est ligatus distingue Aut ab uno
aut a pluribus. Si ab uno distinguitur
Aut vna sententia aut pluribus Si vna
tamen propter plures causas si enim absol-
uat in totum est absolutus ut decli. ex.
iu. proposuit Si pluribus sententiis aut
intendebat eum ligare principaliter
qualibet sententia tunc ab omnibus est ab-
soluendus alias non haberetur pro
absoluto xi q. iii precatorum Aut
non intendebat tunc si absoluatur
ab vna totaliter erit absolutus ut de
medio a deliberandum Si a pluribus
iudicibus aut omnes habent eandem
iurisdictionem quia sunt plures iudi-
ces delegati dati ad vnam causam
tunc si vnus absoluit vtrum cum
pro absoluto habetur ut de off. dele.
vno dele. Aut habent diuersas iuris-
dictiones tunc ab omnibus est absoluendus

· ex · officii · Sed qui primo absolvit
non denunciabit eum absolutum donec
ab alio absolvatur quia qui est excommunicatus
in una ecclesia excommunicatus est quo ad
omnes · iii · q · v · quia quod · Si vero sit
excommunicatus a iure pluribus sententiis omnes
debet exprimere alias remanet liga-
tus pro illa quam non expressit · ex · eo
pro tanta · Nota quod in articulo mortis
potest absolvi excommunicatus quacumque excommunicatio-
ne teneatur si habeat copiam sa-
cerdotis · ex · non dubium · et c · quod de sponsis
et volunt aliqui dicere quod a laico pos-
set absolvi · eo quod nullus contradicat · B ·
ar · de pe · di · i · que penitet · et de q · di
· iiii · dicendum est · ubi laicus absolvit ·
Post extremam necessitatem quem episcopus
absolvere debuit · l · di · in capite · Si
vero absolutus non fuit et sit mortuus
si apparuerint in eo signa penitentie
vel contritionis potest absolvi post
mortem eius · propter quod poterat sa-
nus et vivus absolvi · ex · a nobis
· ii · Item quod si episcopus tulit sententiam
in omnes · qui furtum fecerunt vel
facient in sua diocesi · vel alii fa-
cientes furtum in sua diocesi vel sui
subditi alibi facientes furtum sunt
excommunicati · dicit quod ratione delicti domini
efficiuntur de eius iurisdictione · vi ·
q · iii · placuit · et · c · de privilegiis · tua
et c · nolentes · li · vi · hoc intelligas
esse verum si sciebant excommunicationem latam
vel ignorantes sententias episcoporum vel
aliorum prelatorum sententias excommunicatos
non incurrunt nisi sit lata a papa
Idem est si subditi committunt
furtum extra diocesim · c · de consti · ut
animarum · li · vi · et dicit ut c · de penis
c · Sed nunquam petendum et c · vi · q · ratione
Pena non sententiatis excommunicationem nemo
est si iniuste fuit excommunicatus quod contemp-
tum incipit esse ligatus · xi · q · iii ·
c · eo ergo · Si iniusta fuit et sus-
tinens debet deponi nisi cum eo
sint dispensatum · xi · q · iii · c · quis
presbiter · dicit Bernardus ut c · de cle · ex · in di-
c · excommunicatus idem de suspensione
et interdicto ut ibi dicitur · Si lata
sit tardius absolvitur · xi · q · iii · c · qui //
// iubente

Nota quod universitas vel collegium non
debet excommunicari sed tantum qui culpabiles
reperiuntur · ex · Romana · § · fi · li · vi ·
Item iudices seculares procuratores
eligatur sunt compellendi vel compellant
in suis curiis excommunicatos ab agendo
patrocinando et testificando · ex · De-
cernimus · li · vi · Sequitur de suspe-
sione quia excommunicatio et suspensio
et interdictum continuum ad aliquem com-
petunt · ex · Cum medicinalis · li · vi
In xx tribus casibus aliquis sus-
penditur ipso iure · Primo quando excolat
aliquem monachum non premissa
suspenditur ipso iure prout inferius ab
ingressu ecclesie · lig excommunicata fuit
iniusta · ex · Dat · impedio · si mense
elapso restitutus est · lxxxi · di · Si
qui sunt · Nota quod iste excommunicatus
iniuste statim statim ab ipso de-
nunciatore suspenso ab ingressu
ecclesie petat absolvi nunquam potest
absolvi · Quidam dixerunt quod non immo
debet a superiore tempore suspensionis eius
absolui absolvi · quia cum ipse sit
suspensus alium rationabiliter non
potest ar · de q · di · iii · dicendum est et c · de
tempore ordinationis li · vi · et intelligitur
illud c · Dato ubi dicitur non incurrit
renovare et quod · monitio preesset
vel per tempus suspensionis si durat
contrarium · quia licet per mensem sit pri-
vatus ingressu ecclesie nihilominus iuris-
dictionem retinet · quia ipsa iurisdictione
non est privatus · vel contrario cum ipsius
absolvere potest · c · de re · ab electo
et · ex · a nobis · et c · de cle · ex · mi · Si
celebrat · et hic incidit ulterius · ex · de
Dato · c · teneat · Sed quod de
monitis competentibus · dicit quod trina vel
una pro omnibus · ita quod observentur
aliquorum dierum competentia
intervalla · xxiiii · q · iii · de illicita · et
contrario · li · vi · Item si iudex
excommunicatus suspendens aliquem vel
interdicens non in scriptis vel causam
non exprimit · vel exemplum scripture
infra mensem per diem sive non
tradit · si fuit requisitus ab ingressu
ecclesie per mensem est suspensus ·
· ex · Cum medicinalis · li · vi · Item

Rector ecclesie qui proventus debitis
gravat ecclesiam sibi commissam aut bona
alicui seu sigilla concedit quibus
ecclesia posset obligari ad ministracionem
temporalium et spiritualium est suspensus
c. de sol. di. concordia. ¶ Quartus
manifestus fornicator sive notorius
et testis falsus c. de tempore ord. que-
situm et de cohabi. cle. et mul. vestra cum
sit notorium et manifestum dicit ut c.
de cohabi. cle. et mul. c. tua quia vestra
ad fi. ¶ Quintus si ordinator vel
presentator recepit iuramentum ab or-
dinando vel promissionem quod super pro-
missione sua ipsum non inquietet
a collatione ordinum et presentator ab ex-
ecucione presentationis est suspensus
c. de si. c. nisi. ¶ Sextus qui usu-
rarium manifestum sit credentem
ecclesiastice tradidit sepulture
vel oblationes suscepit suspensus
est ab execucione officii usque ad
satisfactionem arbitrio sui episcopi fa-
ciendam c. de usu. quia in omnibus
¶ Septimus qui eligunt in episcopum
defectum patientem in natalibus i.
illegitime natum et in sciencia et
etate scilicet infra xxx annum non comple-
tum scienter ab utroque ... eligendi
potestate est suspensus c. de ele. in-
nocentius. Hec pena eciam extendi-
tur ad capitula ... eligentes fuerit
indignum dum tamen capitula ...
non sit episcopus vel superior et hec
pena hodie restringitur ad beneficia
que habent in curia sit offensa
c. de ele. di. quam ... li. vi
¶ Octavus iudex ordinarius vel
del. contra conscienciam et iusticiam in
gravamine alterius partis aliquid
fecit odio favore precio vel sorde
ab execucione officii per annum est
suspensus et si celebraverit irregularis
est c. de re. iud. cum eterni li. vi ¶
Nonus capitula conventus collegia
et singulares persone que ecclesias
cathedralibus et regularibus ac collegi-
atis ecclesiis bona aprelatis commissa
vel vacacionis tempore obveniencia

que in utilitate eciam expendi
vel futuris deberent successoribus
reservari occupaverint et commiserit eo
ipso sit. et tam diu maneat ab offi-
cio beneficiis quibuscumque suspensi
donec restituerint quecumque perce-
perint non obstantibus quibuscumque
privilegiis consuetudinibus vel indul-
gencia sedis apostolice vel alia quavis
firmitate vallatis c. de ele. Gene-
ral. li. vi ¶ Decimus episcopus vel eorum
superiores aut abbates seu quivis
alii regulares vel seculares prelati
sive ecclesiastice persone vacantibus
dignitatibus personatibus et prioratibus
existenti quibuscumque subtractis ad col-
lacionem ordinacionem presentacionem vel cu-
stodiam pertinentibus eorum bona mo-
rientibus eorundem rectoribus vel
ministris in ipsis inventa sive
vacacionis ipsarum tempore obveniencia
que in utilitate ipsorum expendi
vel futuris deberent successoribus re-
servari occupare aut in suos usus
convertere quocumque modo presumant
nisi de speciali privilegio vel consuetu-
dine prescripta legitime seu alia causa
racionabili hec eis competere demon-
strari. Aliqui episcopi et eorum superio-
res ab ingressu ecclesie ceteri vero
ab officio et beneficio tamdiu corpo-
sint suspensi quamdiu plenariam
restitucionem fecerint de predictis. Si non
bona competat ex privilegio vel
alio intelligunt de bonis que supra sunt
salvis debitis et necessariis ex-
pensis et ministris in omnibus
supportandis c. de of. ord. presenti
li. vi ¶ Undecimus si prelatus recedat
ab appellacione in electionibus episcoporum
facta ad sedem apostolicam ante quam fuit
presentata. Si iudex inferior cuique
de negocio in casu sive debita
inquisicione ad confirmandum electum
et consecrandum electus processerit
confirmacio et consecracio non valet
et confirmator est ab episcoporum
confirmacione et consecracione.

de sen. exco. et int.

pontificis aliquo ipso iure suspensi de
de ele. c. quia li. vi. ¶ Undecimo qui
consentiunt electioni nominationi vel assump-
tioni senatoris rectoris vel patricii
urbis romane absque licentia sedis ap-
ostolice et eorum posteri in perpetuum ab
omnibus privilegiis ecclesiasticis et honori-
bus que habent actualiter etiam sunt
privati de elec. fundamenta li. vi.
¶ Decimus tercius clerici qui recipi-
unt ordines sacros ab alieno episcopo
absque licentia proprii vel episcopi dictum di-
oc. traxit originem vel ubi habet
beneficium de tempore ord. Eos qui li.
vi. et tunc isto solum ipso iure suspen-
sat ut ibi et cetera [illegible] li. vi. ¶ Deci-
mus quartus episcopus qui ordinat
alienos clericos scienter vel igno-
ranter affectata per annum a collatione
ordinum sunt suspensi de tempore
ord. eos qui li. vi. ¶ Decimus
quintus qui infanti nisi religionem
intraret vel [illegible] vel absque
licentia sui superioris [illegible] alie-
ne aut [illegible] tonsuram contule-
rit nisi velit religionem in-
trare aut ad sacros ordines pro-
moveri et in canonibus contentis
a collatione tonsure per annum est su-
spensus de tempore ord. in eodem
libro li. vi. ¶ Decimus sextus reli-
giosi mendicantes qui recipiunt
aliquem ad professionem infra annum
sunt suspensi a receptione quo-
libet ipso facto de regular.
non solum li. vi. ¶ Decimus septi-
mus [illegible] i. q. i. Reperimus et [illegible]
[illegible] de tempore ord.
[illegible] ¶ Decimus octavus qui
insistunt sunt hostiliter cardina-
lem omnibus beneficiis que obtinet
ab ecclesia est privatus ¶ Decimus
nonus filii eorum et nepotes
omni beneficio ecclesiastico si sint episcopi
sunt privati et eis pateat ali-
cuius honor ecclesiasticus vel mun-
danus ¶ Vicesimus civitas [illegible]
urbem qui talia facientibus
vel [illegible] consilium vel auxi-

dederit aut favorem vel infra mensem
saltem [illegible] sic tanti
facinoris enormitas exegerit
vel facultas ei assunt non [illegible]
[illegible] pontificali et superiori dig-
nitate sit privata et civitas remaneat
interdicta. hec probantur de penis
felicis li. vi. Vicesimus primus
et vicesimus secundus no. i. e. q.
tantum v. sunt 2. vi. quatuor 2. xx vi q.
de e. c. [illegible] ¶ Ubi vero aliquis
interdictum ingressus ecclesie [illegible]
et in ipsa divinorum celebratio est
interdicta ideo irregularis efficitur
si in ea se ingerat divinis in officio
suo agentis sic [illegible] i. e. [illegible] li.
vi. hic est [illegible] in quo officio divino
et honore divino concedis officia-
do [illegible] 2. in sacramentis [illegible]
et in sacrificiis conficiendis xi. q.
iii. [illegible] episcopus [illegible] si plane 2.
de [illegible] excommunicatus et suspensus [illegible]
[illegible] vel cum alio [illegible] canonicas
[illegible] non [illegible] ad
hoc tenetur ordinari [illegible]
[illegible] 2. i. e. [illegible] li. vi.

Sequitur de interdicto [illegible]
interdictum excommunicatio et suspen-
sio quanto ad v. comparantur
Prima si sciat iudex ordinarius
vel [illegible] non [illegible]
[illegible] li. vi. ¶ Secundo quia
sicut [illegible] procedens [illegible]
excommunicatione sic ab interdicto 2 suspensione
de [illegible]
ap. [illegible]
[illegible] ¶ Tercio sicut excommunicatus
sic ab officio et ingressu ecclesie [illegible]
suspensio [illegible]
[illegible] i. e. [illegible] qui [illegible]
[illegible] li. vi. ¶ Quarto sicut excommunicatus
eligere vel eligi non potest ita nec
suspensus vel interdictus de [illegible]
[illegible] et qui non [illegible]
[illegible] non potest postulari vel eligi
de postula. c. i. ¶ Quinto quia
sicut excommunicatus non potest celebrare divina
officia ita nec suspensus ab officio
vel interdictus de [illegible]
[illegible] postulasse 2. [illegible] ut ibi dixi

In execucionis Rota in gravamine istra
tria Nam ipse persona contra [...] xl. q. in
clerum 2 in q. in Engeldrudam 2 j.
de nob. sig. excepto 2 suspendit similiter
pro abusive quia a beneficio quia
abutitur. ij. q. v. presbyter 2 q. de prima
tanto. Item solicitudines. locus vero
interdicitur scilicet civitas castrum
ecclesia 2 per regimen. j. de nob. sig. cum
in partibus multotiens tamen ponitur
unum pro alio quia civitas dicitur
contracta 2 prima interdicta. j. e. Rhso
2 c. de prin. cum in plantare ¶ Casus
de interdicto a iure sunt viii. ¶ Primus
civitas est interdicta et dignitate
pontificali privata que scandalum
vel dolum commisit in electum in rogo
de cardinalibus ad non eligendum
eum. d. de ele. ubi periculum § pena
insi. li. vi. ¶ Secundus qui faciunt
pignorationes in personas ecclesiasti-
cas vel bona eorum si sit uni-
versitas est supposita interdicto.
d. de inr. inj. et si pignorationes
li. vi. ¶ Tercius universitas vel
collegium quod alienigenis
publice usuras exercentibus domos
locat vel conductas. quare permittit
nisi infra mensem eos expulerit
d. de usuris. usurarum. li. vi. ¶ Quar-
tus civitatem in qua sepelitur aliquis
qui alibi elegit sepulturam nisi
infra. x. dies omnia fuerint re-
stituta si petantur. d. de sepul-
turis animarum. li. vi. ¶ Quintus qui
visitant et accipiunt procurationes
absque non visitatis sunt ab ingres-
su ecclesie interdicti et instructores
ab officio et beneficio suspensi
nisi infra mensem restituant quod
acceperint 2 tamen nec in hoc
casu valet donatio remissio
vel liberatio. d. de censibus exigit. c.
c. felicis li. vi. ¶ Sextus universi-
tas que est culpabilis in colle-
ctis vel talliis contra clericos
faciendis. d. de i. min. et clericis
li. vi. ¶ Septimus civitas que pre-
stat auxilium insistentibus
cardinales ut dictum est. d. c.

xxj civitas 2 c. ¶ Octavus fami-
lia laycorum qui arma contulerunt pro-
pter periculum ad impediendum electionem
vel postulationem ut in quadam Rome
de ele. tocius. ¶ Sed quid dicitur interdictum
generale tale dicitur per quod tota terra
subicitur interdicto sive sit civitas
sive provincia villa vel castrum
quantum ad locum illum cum nullus
excipiatur. j. de nob. sig. cum in
partibus. Si civitas vel castrum
seu villa sit interdicta suburbia
et cimiteria edificia intelligun-
tur interdicta ne vilipendatur sententia
interdicti ¶ Item de ecclesia vel
capella si sit in cimiterio vel
ecclesie contigua dicendum si contigua
non excipiatur. j. e. de civitas. li. vi.
¶ Pone quod aliquis celebret in
ecclesia seu in loco interdicto nunquid
erit irregularis. distingue aut est
ecclesia interdicta propter effusionem
sanguinis vel seminis tunc licet
peccet irregularitatem tamen non
incurrit cum non sit in iure expressum
Aut est interdicta a iure alia de causa
vel ab homine tunc si fuerit celebra-
turus si sit super hoc privilegiatus Aut
in casibus in iure concessis irregularitatem
incurrit a qua non est potest nisi per
summum pontificem liberari. j. e. is
qui li. vi ¶ In quibus autem casibus
sit concessum in iure dicitur. j. e. q.
tempore. Interdicti sententia prolata
in clericum nisi aliud sit expressum
in ea non ligat populum quod licite
admittatur ad divina. ¶ Item si po-
pulus interdicatur clericus dicendum
¶ Item si propter delictum domini vel
Rectoris civitas est interdicta cives
qui non sunt interdicti possunt extra
civitatem interesse divinis Sed si po-
pulus alicuius terre interdicatur
singulares persone non possunt alibi
In casibus expressis in iure supra
exceptis audire divina vel ecclesiastica
percipere sacramenta ut probatur
j. e. si sententia li. vi. ¶ Tempore interdicti
hec conceduntur Primum baptis-

priuilo[rum] & despon no est nobz j
le Reinso z c emd li vj ¶ Secund
pma no solum quid admouentes
et in precedentibz c dr Sz tam sim
plr infirmi ad prias licite ad
mittantur Sed tame no sunt ex
tati qui no ad mittunt nisi in
mortis articulo ut qui sunt in cul
pa dolo ut fraude ut lata sit
sna intdti ut dederint qsiliu
ut auxilium incolucto pro quod
latum est nisi prius satisfecerint
si possint ut dederint ydoneam
cautionem de satisfaciendo ut si no
possint satisfacere ut tamen iurent
quod laborent fidelit ad ysta no est
eis pnialis cercenda salutaris
interdictu ubi ciuitas locus ut uni
uersitas sunt intdicti sz eis solido
impenda est penitencia salutaris
i c Almanipni li vj ¶ Terciu
uiaticu quod vere penitentibz no
negatur s ti pe que mte z i e
prmittimus ¶ Quartu quod in sin
gulis diebus in eccliis et mona
steriis misse celebrentur et alia
diuina officia dicatur sic primo
sub missa in uoce clausis ianuis
excitatis et intdictis exclusis et campa
nis no pulsatis z canonici et
clerici ad eccliam qneniat alias
distribucones cottidianas non
habeant sicut alio tpe no fecerint
si diuinis officiis non adessent ¶ In
festiuitatibus vero natalis domini
pasce et penthecostes et assump
tionis virginis gloriose campane
pulsentur et ianuis apertis alta
uoce diuina officia sollempniter
celebrentur excitatis inde exclusis s
sz intdictis admissis ita qui illi
quorum culpa ad cessacionem intdictum
est prolatum ad altare nullatenus
accedant ¶ Et privilegia contra hec
concessa subprimatur forma uberius
quibuscumque personis exemptis
et non exemptis regularibus ut

secularibus no possint aliciu suf
fragari cum quibuscumque tam secularibus
quam regularibus sufficere debeat ut tpe
interdicti modo premisso diuina celebret
supradictis festis probantur i e Alma
ē addicionis li vj ¶ Quinto quomodo
quod dicit sit incipienda dicit fo an
quod dicit inchoatur aurore uigilie
et terminatur ad vesperas diei festiue i
clusiue quo ad officiorum celebracionem
computatur dies de de fe c ij dicd
complet no pt cantari Sz fo mo
dat quod incipit in mane ¶ Ar dicit
quod diuina officia intellr hore cano
nice que sunt duplices sz matuti
nales que incipiunt a matutinis
et terminantur ad nonam exclusiue vesp
tine que incipiunt aut et terminant
ad complet inclusiue vnde complet
solempniter pt cantari ¶ Sexto que
sumo hiis diebus pt dari Euka
ristia dicunt quidam quod sit quod pbat
rthor quia illis personis prohibetur
accessus ad altare hoc aut no e
nisi oblationis quia oblacio pt fieri
in alio loco quod prohibetur propter
Eukaristiam summendam cum qua illis
personis prohiberetur alius accessus
Alij dicunt contra quia si in hiis
diebus celebrentur diuina cum locus
maneat intdictus in loco aut intdicto
interdicuntur prohibentur sacramenta
z hoc est verius sm Arch Cui
intdicit eccliam ei intdicit inillum
eccliie sacramenta xxx iiij q ij latore
hec fo v q ij c ij ¶ Pone quod ali
quis veniat aliunde sz de loco no
intdicto nunquid potest quod celebrat
sic ianuis clausis admitti ad di
uina dic quod no nisi super hoc pri
uilegiatus existat Sz si persona sin
gularis habeat priuilegium quod pos
sit celebrare ut audire diuina
familiares eius ad audiendum
et celebrandum sibi officium diuin

licite admitti non sit qz dicendum de familiaribus alicuius canonici vel collegii qui admitti non debent nisi sint privilegiati
Sz ista concessione non potest gaudere ille cuius causa seu culpa dolo vel fraude sua est lata vel qui prebuit ad hoc consilium auxilium vel favorem hoc probatur. S. de privilegiis nos li. vi. ¶ Communio est predicatoribus in ecclesia ¶ Sextum confirmata specialiter hoc probatur. i. e. Responso. 2. c. quod li. vi.
¶ Septimum Episcopus tempore interdicti die cene crisma conficere pt. i. e. quod li. vi. Rota si In noi 2 kso q tpre interdicti p homo asma excomunicationis absolui quia non est ordinis sed iurisdictionis Sz absolucionis solempnia exhibere sicut est dicere orones cum stola et psalmos penitentiales 2 in ecclesiam introducere est officium ideo hoc solempnia non debent fieri in loco interdicto licet absolucio fieri possit
¶ Item Episcopus vel superiores occasione alicuius constitucionis sinodalis excomunicationis interdicti vel suspensionis non incurrunt ipsa iure nisi in ipsa de ipsis expressa mencio habeatur. i. e. quia periculosum li. vi. z s. de cle. Si compromissarius de elec. quamvis li. vi.
¶ Ultimo conceditur de predicatoribus ut possint in predicationibus et confessionibus elemosinas licite petere et recipere ab excommunicatis vel detentoribus rerum alienarum dummodo sit possibile si alias non valeant in illo loco sustentationem habere. i. e. cum voluntate de predicatoribus Verum si p absque usurariis et raptoribus petere possunt quia quasi procuratoribus eorum habentur quibus debent reddi ablata rapina vel usura z sunt quasi domini habere et recipere a bonis expensis si sunt usus quenienter et oportunitate quia a quanto exigi pt et recipi quod debetur ut i. e. Si vero simulate ipsi predicatores possunt habere tanquam procuratores expensas ab eis sz elemosinas z sic non casibus in quo quis gerens negocia alterius sine mandato excusatur participationem excomunicationis ut licite petat elemosinas ad suos usus p hibit hoc de casu quod alias non liceret. i. e. cum voluntate de predicatoribus

De verborum significatione et Summa

Tractatum est de simplicibus titulis Nunc agendum est de titulis titulorum quae tenaces sunt dignitates simplicibus titulis sic sancta sanctorum simpliciter sancta z cantica canticorum simpliciter cantica Nam isti tituli quasi fere omnes titulos perambulant sz de verborum significatione z de regulis iuris sz quia sepe in iudiciis et contractibus z superioribus titulis diversa verba ponuntur sed quod verba significent videamus iste autem titulus tam in C. quam in ff. sic intitulatur de verborum significatione et recte in quo datur intelligi quod non tantum verba sz etiam res signare videntur videamus ergo quid sit significare Cuius modi significandi et quae verba ambigua interpretanda vel ad eum intentionem

sunt referendi. Ultimo quot mo-
dis nomina significant. ¶ Signifi-
care est dare aliqua signum fa-
cere. Modi signandi sunt sex
scilicet duo primi et quatuor secundi.
Vox enim signat duobus modis
scilicet naturaliter et ad placitum. Na-
turaliter ut latratus canum signi-
ficant gemitus infirmorum dolo-
rem. Ad placitum ut hoc
nomen Bernhardus signat
Bernhardi personam. ¶ Res vero
significat quatuor modis. ¶ Primo per
institutionem ut hec littera A signi-
ficat hoc clamor A et sonus tube pro-
vocatione ad bellum. ¶ Secundo per
usum ut circulus signat vinum
venale. ¶ Tertio per naturam ut
urina intensa distemperantiam
et subitus rubor faciei vere-
cundiam designat. ¶ Quarto
per similitudinem ut archa Noe
signat ecclesiam. ¶ Verbum sin-
cathegorematicum est pars orationis sine
casu cum modis et temporibus
agendi vel patiendi significa-
tivum. ¶ Sed aliter hic accipitur
verbum largo modo ut supponat
pro qualibet parte orationis per quam
is qui loquitur quod animus ge-
rit ore exprimit. Ideo etiam
dicitur convenerint non sufficit ge-
re mente nisi exprimat etiam
ore C. de quo. ob. etiam Si reprehen-
dendi ff. de usu. ob. quinque
et talia verba non dicuntur esse fal-
lacia quia non sunt propter hoc
instituta ut per ea se invicem
fallant homines. ¶ Sed ut eis quisque
in alterius notitiam perferat quod
intendit. ¶ Peccatum enim est
uti verbis ad fallaciam. Unde
refertur quidam verbum procedit
ex animo quia terra linguam
non facit nisi terra mens vivi-
ficat non mens nisi mente mota sit terra
lingua ... xxii q. ii Beatus
et hamnes ¶ Similiter autem modis

Dicitur verbum quod est verbum Christi
verbum per orationem et una sermo
quasi secretus sine figura latens.
¶ Est verbum Christus id est filius dei
quia sicut per verbum exprimitur voluntas
hominis sic per filium voluntas pa-
tris de patre dei, verbum dei per-
sonam Augustinus. Sicut verbum hu-
manum integrum et unum unum et
idem auditur percipitur uno et eodem
momento ut si dicam deus audi-
entibus mille hominibus quilibet eorum
hoc percipit et manet ... partem
integrum in singulis. Sic verbum
id est filius dei integer et verus
unus et idem id est id corpus quod
sumpsit de utero virginis et quod
dedit apostolis uno et eodem mo-
mento in omnibus locis conficitur
de con. di. ii. Sic sanguis. Verbum
per orationem quia quelibet pars orationis
que sunt viii dicitur verbum generaliter
et largo modo. ¶ Et pars scilicet
de octo dicitur verbum specialiter et stric-
to modo. Sermo quasi secretus. Unde
dicitur habeo sermonem ad te quod re-
spondes dicitur inde apocrisarius id est
secretus nuntius de quo de ele. Bigami.
¶ Sine figura latens sicut sunt
parabole evangelii. ¶ Sunt etiam
quedam figure latentes. Prima
nomina sunt tres. ¶ Prima dicitur
aphaeresis quando principium dictionis
aufertur sicut patet in hoc
exemplo testes qui venerunt supplici-
ter appellari. Hic autem pre abla-
ta id est supplices testes rogantur pro co-
rum ... testes. ¶ Secunda dicitur
prosopopeia id est conformatio nove
persone ut cum dicitur Iste puer
credit quando scilicet fidem ad cre-
dendum suscipit vel hodie est
passio Christi vel resurrectio id est festi-
vitas hodie celebratur de con. di.
iiii. ... ¶ Tertia antono-
masia cum aliquid per excellentiam
alicui attribuitur ut cum

Dicitur Apostolus intelligitur paulus
xxxii q vii Apostolus et cum dicatur
urbis intelligitur Roma de pe(nitentia) d(istinctio) ii re-
digunt ¶ Quarta dicatur synodo-
doche enim pars ponitur pro toto sicut
nomine mechie intelligitur omnis coitus
illicitus et nomine furti omnis rei
aliene illicita usurpatio xxxii
q iiii meretrices et xiiii q v pe-
nale ¶ Quinta antithesis cum
ponitur casus pro casu ut sermonem
¶ Sermo quem audistis non est meus
sed lxxv di ordinationes et xviii
q ii quando ¶ Sexta yperbole scilicet ex-
cessum veritatis ut in eo albior ni-
ve vel cum plus dicitur et minus significatur
ut nichil est communius adulterio
xxxii q vii quando in quibus ¶
Septima litote cum dicitur minus et
plus significatur ff de hered(ibus) inst(ituendis) l i
§ si autem et l quod ¶ Octava pleo-
nasmus quando superhabundat dictio
ut iste vidit oculis monachum ad
regulam xxi q iii presbiteris ¶ Nona
themesis cum eadem dictio dividitur
ff de inoff(icioso) q si de sepah(?) et ff de
iudic(iis) si pro(?) acceptio(?) ¶ Decima
sincopa quando aliquid aufertur
de medio dictionis ut audatter
pandant viii q i audatter
¶ Undecima yronia quando contrarium
dicitur derisionis vel per(?) ut con-
iuncta integritatis nobis non salvat(?)
fugimus ebriosos sed aliqui minimum
ad eos participantes in c(apitulo) xi q
iii ad mensam nisi ¶ Duodecima
epexegesis i expositio precedentis sermonis
ut cum dicitur usuram aut aliquam
abundantiam vel plus quam exigitur igitur(?)
pro pignoribus xlvii di quoniam
multi ¶ Tredecima antropospa-
tos i humana passio ut cum
attribuitur quod convenit homini
ut si dicatur deus iratus est dere-
bus(?) et non ali(?) si quis presbiterum
xxxiiii q i ad ei et penitenti ¶ Deci-
ma quarta carmosis(?) i nimia (?)
imbiata(?) ut cum ppa ex nimia (?)

multitate vacat sed similiter sinon(?)
di ut d. c. xx. relatum nisi ceteri
prima questione simul li in prima ver-
bum dicitur aut auditum alterius sed
verborum alia contempnenda alia
diligenter consideranda ¶ Contempnen-
dorum verborum alia sortilegia
et non credenda ut dicitur
q. d. de sortilegiis q. sed quot
sunt et sequentibus ¶ Alia ma-
ledicta quo sunt contempnenda
quia sepius redeunt in capite
proferentis xi q iii fuit usque ad c.
illud et plus quam contrarium indicatur(?)
l q i maledicta in casu non sunt
timenda ut patet d. de maledic-
to ¶ Alia sunt vana ut
fabule et verba ociosa que sunt
contempnenda et fugienda xl iiii
di providendum ¶ Diligenter con-
siderandorum verborum alia retho-
rica in quibus nascitur glandium(?)
l q i marchion nec ...
in infirmari(?) communis aliqui
sepe contrarium faciat ff de orig
iur l ii § post originem ¶ Alia
sunt iniuriosa que sunt pu-
nienda ut c. de iniur in pr. ¶ Alia
utilia ad doctrinam et in iudicio
quorum aliqua sunt probabilia
ut opiniones magistrorum non redac-
te in textu vel redacte sed non
determinate c. de ... in fine mat-
the q ult et c. de ... hoc q.
non aut ¶ Alia improbanda
ut interpretationes ... c.
de ... et c. de ... ad
... Alia approbata ut facta
per ius determinata c. de fide instr.
... et opiniones magistrorum
in scripto redacte et determinate
sunt quibus etiam est iudicandum
c. de ... c. i ¶ Alia sunt utilia
extra iudicium quorum alia sunt
obligatoria c. de pact. c. 12 ...

¶ de act. et obli. dicunt. Alia non
obligatoria sicut consilium ff.
mand. l. ii. et ibi de necessitate re-
quirendi quia consilium licet non
sequendum. ut de cle. excom. invetiti et
ut de arbi. cum olim. ¶ Rerum autem
alia fallacia ut de rescript. cum dilecta.
Alia indifferentia et istorum alia
ita et tunc assignatur verborum acce-
dendum non est ff. de verborum act.
l. i. et si is qui nave et ff. de le.
iii. ii. ali. Alia dubia et hec
non maligne sed benigne sunt
interpretanda. l. de reg. iur. c. ii.
et ut de decr. ad audi. et de hoc in
c. fi. ¶ Generaliter vero dubia inter-
pretantur. distingue an quis de inter-
pretatione rescriptorum seu privilegi-
orum magis standum est intentioni
scribentis si de ipsa appareat quam
verbis scripture ut de rescript. super
his vero et c. cum causa que
ut de off. del. super eo ut de decr.
ex multiplici. ut de pri. quanto
et c. tuis. Ideo quamvis verba
privilegiorum consideranda sunt
ut de privil. porro et c. Accepi
plus tamen consideranda est mens
ff. de le. placet i. e. intelligentia
et c. tuis. Idem in testamentis
in quibus mens prior et potior
est quam vox ff. de suppel. leg.
libertis. nisi vide si testator le-
gavit vinum suum vel suum
et erravit in nomine. cum
nomina signa dorum hominum sunt
reperta. eo modo statur dummodo
intelligatur nihil interest institutio leg.
et si quis in nomine servus
in rebus rerum. cum vocabula
immutabilia sunt hominum autem
mutabilia ut hic probatur.
ff. de le. et. l. iii. ¶ Si vero quibus-
dam verbis in iudicio habitis quo
ad citationem libelli et principium
iudicii sit interpretatio pactorum
et contra reum alias semper dicet

reus non sensisse de hoc ne dam-
pnetur ff. de ver. ob. inter stipulan-
tem et c. i. et ut de causa poss. et
pro. cum ecclesia et c. viii. In medio me-
dio regendus est utique ut ipsum
ponat et vendat quod si incertum
sit et ad instantiam partis adverse
ad proprium iudicis voluerit
declarare contra eum interpretatur
ff. de interrog. act. de etate et
nichil ff. de confess. cum Re. i. Item
si non sunt interrogatum pro eo
interpretatur qui possunt vel re-
spondit ff. de iudic. si quis
intentione ambigue vero pro eo
vel contra actorem est interpretatio
est facienda ff. de re iud. inter
pretes ut de fide instru. inter dilectos
ii. et si ut de reg. Exclusio in causa
sit favorabilis excepto actoris quia
tunc fieret interpretatio pro ipso
ut de re. iud. c. fi. ¶ In contrac-
tibus distingue aut est certum
quod consensit et tunc valet
quod agitur ff. de contrah. emp.
et vend. in venditionibus
¶ Si autem dubitatur utrum
consensit vel non et tunc si verba
intelliguntur in una partem in al-
teram tamen sit interpretatio ut res
magis valeat quam pereat
ff. de rebus dubi. quod ut de
fid. instru. dil. et certum et i.
e. abbas et contra autem valet.
si intelligitur nisi sensisset tunc id quod
verisimilius est accipiendum est.
ff. de ver. ob. cum qui et quod quin-
que consueverit accidere. xxviii.
di. de siracusane et quod magis
vita communi convenit ut de confirmatione
cum dilectus. et si vel contra illum
qui legem posuit apertius dicere
ff. de pact. veteribus ¶ De inter-
pretationibus dic ut ut de rep.
et interpretari illud autem est nota
dum quod nomine ecclesiastice

Censure non solum interdictum sed
suspensionis et excommunicationis sen-
tenciarum generalium que pene ad
invise sunt huiusmodi inflig-
untur. Ideo quia terminum et
personarum circumstantie sunt spe-
ctande et hiis consideratis debet
iudex discretus illam infligere
de qua magis noverit expedire
i. e. querenti

De regulis iuris. Ultimus tytulus. Chwala Bohu i Maria

Deinde consum-
macionem operis regule
iuris supponuntur. Ideo in
fine libri huius tractatum de huius-
modi regule ad instar libri digesto-
rum intitulatur. Et rubrica de
regulis iuris. Unde videndum
est quid sit regula, unde
dicatur et unde sumatur. Regula
est compendiosa et generalis p-
lurimum traditio que rem que
est breviter enarrat ut colli-
gitur ff. e. l. i. § 2 in generalibus. Reg-
ula est multarum collectio et ab-
breviata summa. Regula ut dictum
est. d. de reglar. c. i. et ii. Unde
regula et canon idem sunt
in dicto canone. Unde dicitur
regula dictum est. d. de reglar.
c. ii. ad. Ad esse regule exigi-
tur quod sit generalis et minime
fallat. Si vero fallat in aliquo
casu perdit officium suum in illo
tamen casu in quo fallit. ff. e. l. i.
et fere omnes regule patiuntur
exceptionem. Unde dicit lex quod
omnis diffinitio in iure pericu-
losa est. Rarum est enim quod subverti
non possit, id est quod exceptiones
non paciatur ff. e. omnis. Sunt
enim regule vel expressio
universali i. e. omnis. Rescriptum ff. e. omnia
vel expressione indefinita i. e. ecclesie
ff. e. ferme. vel ex aliquo generali
dicto i. e. Estote et quicquid est.
Nota secundum Host. quod quedam sunt
in quibus regule vel diffinitiones

dari non possunt nec tradite sunt
quia difficilis est aliquorum
diffinitio. Primo pro hac medi
in mora cuius diffinitio non
traditur ff. de usuris mora. Se-
cundo in expensis factis
in rebus dotalibus licet de-
beri debeant non est facile in
huiusmodi diffiniri cum ex magni-
tudine expensarum debeant
estimari ff. de impensis in rebus
dotalibus f. quod dicitur in fi. Tercio in
fide testibus adhibenda. Ideo
fidei competens modus reliri-
quitur quia ipse melius scire
potest qualiter ff. de testibus testium
verba. Quarto in quantitate
penitencie peccatoribus imponende.
Unde dicitur tempore penitu-
dinis habita moderatione con-
stituenda sunt pro arbitrio sacerdotis pro-
ut conversorum animos perspexerit
esse devotos, habito respectu
ad etatis pericula et egritu-
dinum necessitates xxvi q. vii
tempora hec sit et c. et dicitur de eodem
est d. de pe. et re. c. quoniam prima
usque ad c. nota quod Episcopo et ideo
omnia talia arbitrio iudicis
committuntur. d. de transact. c.
ult. Et quia regula est que rem
que est breviter enarrat ut patet
i. e. prohemio et in vi li. et prohemio
ff. e. prohemio. Et moderni breui-
tate gaudent. C. de ve. iu. enu.
l. i. Ideo causa brevitatis ista
sufficiat tetigisse que utilia
sunt volenti dare consilium
in foro penitencie et in foro etiam
contentioso qui hec studere
voluerit diligenter. Ideo ei re-
gratior cui hoc opus attribuo
et glose matri eius deo quod sta-
tisto quorum presidio adiutus hanc
summam secundum possibilitatem mei inge-
nii compilavi. Ergo hoc licet non
me qualiumcumque scriptorem sen-

Compilatorem neque premittere me sciencie considerans et si considerans non contempnas sed attendas dictatorem qui eciam compilatorem fieri optaui auctorem. Si in aliquo inde inueneris in superioribus tibi sint tu clausis fraterna caritate non temerariis reprehensionibus corrigas et emendas deo utilia attribuendo. Cui laus et gloria per infinita secula seculorum Amen.

Explicit Notabilis summa fratris petri ordinis minorum fratrum sancti francisci sermonum quorundam manducatoris in studio Crac[ouiensi] sub anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto die decima octaua Mensis septembris finaliter scripta per manus Stanislai de Daczonow

Morte malignorum raptor libri moriatur
Sorte superiorum scriptor libri potiatur
Amen deo gracias

Saluator ad discipulos ad predicandum mittens tria eis iniunxit. Primo quidem ut docerent fidem. Secundo ut credentibus tribuerent sacramenta. Tercio ut credentes in sacramentis imbutos ad obseruandum diuina mandata inducerent. Ait enim Mt ultimo: Euntes docete omnes gentes. Quantum ad primum: baptisantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Quantum ad secundum: docentes eos seruare omnia quecumque mandaui vobis. Quantum ad tercium. Inter que tria docenter fidei doctrina premittitur. Est enim fides omnium bonorum spiritualium fundamentum. Est autem fides per quam anima viuificatur per graciam secundum illud apostoli ad Gal ii c.: Quod autem viuo in carne, in fide viuo filii dei, et Abacuc ii: Iustus autem ex fide viuit. Ipsa quidem per quam anima iustificatur ad Ro iii: Iusticia autem dei est per fidem Ihesu Christi. Ipsa quidem per quam homines in dei filios adoptantur Io i: Dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Ipsa quidem per quam ad deum acceditur ad Hebr xi: Accedentem ad deum oportet credere. Ipsa denique quidem per quam homines eternam vitam consequuntur Io vi: Hec est voluntas patris mei qui misit me ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam. Conueniens autem Cristi vicarius propositurus mandata quibus ecclesia per apostolorum predicacionem fundata pacifice gubernatur, tractatum de fide premittit. Sed tamen dicendum est quod cum multi sint articuli fidei, quorum quidam ad ipsam diuinitatem pertinent, quidam vero ad humanam naturam quam filius dei in unitate persone assumpsit, alii vero ad communitatem fidelium

Commendacio fidei multiplicatur

Fundamentum tocius fidei est
ipsa summa veritas divinitatis. unde
cum dicat dominus discipulis Io.
xiiii Creditis in deum et in me
credite, dat intelligere quod in christum
credimus inquantum est deus. quasi
fide principaliter de deo ex fide. Cum
omnia alia ea racione continentur
sub fide inquantum ad deum aliquid
deserviunt. alia eciam necessario que de
deo fide tenemus. hoc singulare
fidei christiane ut trinitatem personarum
in unitate divine essencie fatea-
mur, sub hac professione christo per
baptismum simus consignati. ut
patet per id quod semper inducitur est
baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.
Alia vero que de deo asserimus
nobis et aliis communia esse inve-
niuntur puta quod deus sit unus
omnipotens, et si qua alia de deo
tenemus. que eciam iudei
et barbari non diffitentur.
Summa trinitas — Unde ad instruendum communiter
et singulare dogma fidei christia-
ne non pretitulamus tractatum
de deo sed de trinitate. Redit
autem summa quam divina trinitas ar-
tem quadam sed in plurimas trinitates
ab ea derivantes eciam ab illa trinita-
te. quedam trinitas in anima na-
turaliter secundum quam ad ymaginem dei facti
sumus. scilicet memoria intellectus
et voluntate. Derivatur eciam
ab ipsa alie trinitates in singulis
creaturis per unum modum quendam
et speciem et ordinem habent secundum quod
in eis divine trinitatis est quoddam
vestigium invenit. ut Augustinus
docet in libro de trinitate. Ad aliarum
distinccionem igitur harum trinita-
tum, que ad summa descendunt, dicitur
de summa trinitate. Sed de hac divi-
na trinitate diversi heretici diversa
errantes senserunt. quorum Sabel-
lius abstulit personarum distinccionem
dicens patrem et filium et spiritum sanctum esse unam
essenciam et unam personam sed

Solum differre nominibus. Arrius
vero posuit tres personas esse di-
versas substancia et dignitate et duracione
differentes. que omnia et similia
fides condempnat catholica. Summa — Summa fides
igitur de summa trinitate et aliis — catholica
que ad fidem pertinentibus hic tra-
dere intendit, quod fides catholi-
ca tenet. Dicitur autem et fide
catholica dicitur autem fides catho-
lica id est universalis. ut Boecius dicit in libro — Boecius
de trinitate, eo quod per universalium
precepta regularum. tum quia eius
cultus per omnes pene ter-
minos mundi emanavit. hereti-
corum vero errores sub certis terrarum
angulis includuntur. Summa ergo
de fide sancte trinitatis conside-
randum est. Primo quod simpliciter scire — Duplex actus
quomodo simplex est actus fidei. scilicet — fidei
corde credere ore confiteri. ad
Ro. x. Corde ad iusticiam. ore autem
confessio fit ad salutem. Uterque
autem actus aliquid requirit ad
sui perfeccionem. Nam interior actus
fidei exigit firmitatem absque omni
dubitatione. que firmitas provenit
ex infallibilitate divine veritatis
cui fides innititur. unde dicitur
Iacobi i. Postulet autem in fide
nichil hesitans. Confessio fidei
debet esse simplex et absque simula-
cione. unde ad Thimoteum i. Fi-
nis precepti est caritas de corde pu-
ro et consciencia bona et fide non
ficta. Debet autem esse simplex et sin-
cera. Debet autem esse absque varia-
cione. ii. ad Cor. i. Fidelis
autem deus quia sermo noster qui
fuit apud vos non fuit in
illo est et non in nobis. Contra
vero ad primum actum fidei dicit.
Firmiter credimus. quantum ad secundum
et simpliciter confitemur. Ultima — Articuli
autem sciendum quod fidei christiane arti- — fidei et
culi a quibusdam xii. a quibusdam — et qui
xiiii computantur. Secundum
eum illos qui computant xiiii.

septem pertinent ad divinitatem et quinque alii ad humanitatem. Illi autem qui ad divinitatem pertinent sic distinguuntur ut primus sit articulus de divine essentie unitate. Qui tangitur in symbolo cum dicitur Credo in unum deum. Secundus est de persona patris qui tangitur cum dicitur patrem omnipotentem. Tertius est de persona filii qui tangitur cum dicitur Et in Jhesum Christum filium eius. Quartus est de persona spiritus sancti qui tangitur cum dicitur Et in spiritum sanctum. Quintus est de effectu quo a deo creamur in esse nature qui tangitur cum dicitur Creatorem celi et terre. Sextus est de effectu dei secundum quem reficimur in esse gratie qui dicitur cum tangitur Sanctam catholicam sanctorum communionem remissionem peccatorum. quia per gratiam dei in unitatem ecclesie congregamur sacramentorum communicamus remissionem peccatorum consequimur. Septimus articulus est de effectu dei quo in esse glorie quantum ad corpus et ad animam collocamur et hic tangitur cum dicitur Carnis resurrectionem et vitam eternam. Articuli vero vii ad humanitatem pertinentes sic distinguuntur. Primus sit de Christi conceptione qui tangitur cum dicitur Qui conceptus est de spiritu sancto. Secundus autem de eius nativitate qui tangitur cum dicitur Natus ex maria virgine. Tertius est de eius passione qui tangitur cum dicitur Passus etc. mortuus et sepultus. Quartus est de descensu ad inferos. Quintus de resurrectione. Sextus de ascensione. Septimus de adventu ad iudicium. Alii vero ponentes xii articulos ponunt unum articulum de tribus personis et articulum de effectu recreationis dividunt in duos. ut scilicet alius sit articulus de resurrectione carnis et alius de vita eterna. Et sic articuli ad divinitatem pertinentes sunt sex. Item conceptionem et nativitatem Christi sub uno articulo comprehendunt et sic etiam articuli ad humanitatem pertinentes sunt sex. Unde omnes sunt

xii. Primo ergo ponamus primum articulum de essentia unitatis. Unde primo dicit unitatem divine essentie cum dicitur: unus est solus et verus deus. secundum illud Jo. xvii Ut cognoscant te solum et verum deum. Et levitici vi. Audi Israel dominus deus tuus deus unus est. Per quod error gentilium patet qui ponunt multos deos. Deus autem verus est qui est essentialiter et naturaliter deus. Alii autem dii non veri sed per adoptionem divinitatis ut in participationem. Et in illud psalmi Ego dixi dii estis. dicuntur autem aliqui dii secundum opinionem errantium sicut id psalmi omnes dii gentium demonia. Deinde dicit excellentia divine nature sive essentie. Et primo quantum ad hoc quod non comprehenditur tempore quod significatur cum dicitur Eternus quia caret principio et fine et quia eius esse non variatur per preteritum et futurum sed nihil eius ei substrahitur nec aliquid ei de novo evenire potest. Unde dicit ad Moysen in Ego sum qui sum. quia suum esse non novit preteritum nec futurum sed semper principaliter esse licet deo Apostolus ad Collos. iii tunc presens est perceptionis [illegible] et in perpetuum. Cui dei. Secundo dicit quod dei magnitudo excedit incomparabiliter omnem magnitudinem creature Cum dicitur Immensus. Illud enim mensurari non potest per aliquod aliud quod si excedatur in magnitudine vel excessus est in aliqua proportione sicut binarius mensurat senarium in magnitudine, ter enim duo faciunt sex. Senarius autem excedit binarium secundum aliquam proportionem similiter ternarius binarius senarium mensurat quia est triplum eius. Deus autem excedit magnitudinem sive dignitatis omnem creaturam in infinitum Et ideo dicitur immensus quia nulla est

Deus unus verus

Eternus

Immensus

Commensuracio nec proporcio alicuius cre
ature ad ipsum · unde dicitur Ma
gnus dominus et laudabilis nimis
Et magnitudinis eius non est
finis · Et Baruch iii · Magnus
et non habet finem excelsus et im
mensus · Tercio ostenditur quod excedit
omnem mutabilitatem cum dicitur
immobilis quia nulla est apud
ipsum variacio · et in illud Jacobi i
apud quem non est transmutacionis nec
vicissitudinis obumbracio · Quar
to ostenditur quod sua potestas excedit
omnia cum dicitur omnipotens quia
semper omnia potest · unde ipse dicit
Gen xvii · Ego deus omnipotens
Et si aliquis obiciat id quod
apostolus dicit · ii ad Thimo · ii si non
credimus ille fidelis permanet
negare se ipsum non potest · et ita
non est omnipotens · dicendum quod negare
se ipsum est deficere a se ipso non
posse autem deficere non est potestas / quia ex
defectu potentie sed ex potentie per
feccione sicut etiam apud ho
mines ex magna fortitudine quod
non potest omnes vinci · Hoc ergo
vere deus omnipotens ostenditur quod
omnia potest facere et in nullo potest
deficere · Quinto ostenditur quod
Incomprehensibilis excedit omnem racionem et intellect
um · cum dicitur Incomprehensibilis
Illa comprehendere dicimur que
perfecte cognoscimus inquantum com
prehensibilia sunt / Nulla autem cre
atura sic potest deum cognoscere
quantum cognoscibilis est · Et per
hoc nulla creatura potest eum
comprehendere · Unde dicitur Job
xi · forsitan vestigia dei com
prehendes et omnipotentem usque
ad perfectum reperies quasi diceret non
Et Jer. xxxii · Dominus exercituum
nomen tibi magnus consilio et
incomprehensibilis cogitatu · Sex
Ineffabilis to ostenditur quod excedit omnem locu
cionem cum dicitur Ineffabilis
quia nullus potest sufficienter ·

[H]oc est corpus meū hec quatuor vā dm̄

originaliter scribunt^r / Luce xxij / et transsumptiue in decreto de consecr̄ di ij ca
Cum̄ corp9 reuerendissimi ac p̄stantissimi in xpo p̄ris et dm̄ meriti Bazeb
ecc̄ie katholice et vera lumā orbe Cum̄ q̄sid̄ nō p̄l de acumē ingenij neq3 de sedulitate
studij Sz de dei bonitate et de cordis humilitate admiuestigandū tm̄ misteriū katholice fid
ei dicente dn̄o Confiteor t̄ p̄r domine celi et tre / quia abscondisti h̄ a sapientib9 et
prudentib9 et reuelasti ea puulis ait c j / Et in decreto xxiiij q iij c / Si h̄ees io / Sapie vij
scribit^r optaui et datus m̄ch̄ sensus Inuocaui et venit in me sp̄ūs sapie Vnd h̄ieū
Casianus sic inquiebat S̄mū dei capiunt adnotica sacrm̄etoꝝ p̄tingēre nequaq3 debe
ergo labores Comētaioꝝ libros impendere Sz omēz industriā mentis sue erga humilitate
cordis detinē Cum̄ humilib9 et puris sc̄ptura sacramēta p̄funda sp̄ūs sc̄ti gr̄a reuellant^r p̄ssum
in mā facēte fidei katholice et ap̄lice beato Maximino Ep̄o in ōne sic dicente
magnum p̄icli est c s1 p9 p̄phetaꝝ oracla p9 ap̄loꝝ testimonia p9 martiru vlnera fidē
veterē tanq3 nouellaz discute p̄sumas et p9 inuēcionē p9 sudores p̄iosas disputac̄
contendas Nam ut vnū fatear admiprobandas tam detestantes quatuor bohemoꝝ articlos
veritati contrarios et xpo dn̄o eiusq3 sponse sc̄te matri ecc̄ie valde aduersos quia ego ml̄t
sum Ideo in themate p̄posito quatuor vā dom̄ ūri ih̄u xpi Cum̄ ib9 ipse dn̄s improbat
confundit et destruit iam dictos quatuor Bohemoꝝ articlos detestados Sic in p̄cessu huius
disputacōis patebit Verumq3 ut ait B̄ Crisostomus sup̄ ath No solū ē p̄ditor veritatis q
p̄ veritate mendaciū loquit^r Sz etiā ille p̄ditor vitatis ē censetur quia veritatē nō manifeste
p̄nunciat quā libe^r et manifeste p̄nunciare oz^t Corde eīm creditur ad iusticiā ore aūt co
fessio fit ad salutem / ad Ro x / Vnde ē q̄ in actu p̄senti huius disputacōis ego p̄test
tor libe^r et manifeste veritatē p̄nunciat ut tanq3 muta inste p̄sistum eu in uia no
dicit^r nisi que h̄ris vris inuodat^r vnd dn̄s et saluator ūr dicebat phariseis Ve
vobis ypocrite qui dicitis quia estis intus plem rapina auaricia et inmūdicia Et quia
sic erat vitas Ideo vā dm̄ nō erat inane Sz erant iuxta sc̄ta et oris accepta
iuxta signa ut h̄et^r Mat xxi Sic est et in p̄posito meo Cum̄ si in aliquo mendato
qd' absit quantipotes Extimo me correctiōi dn̄oꝝ Cardinaliū et aliꝝ p̄latoꝝ subiicio
Sz nō correctiōi bohemoꝝ eo q̄ bohemi sacerdotes omēs et multos religiosos valde
corrigunt crudeliter q̄ ad gladio et igne ac p̄ exquisita tormēta ones interficiunt Ideo
a correctiōe bohemoꝝ ego appello Cum̄q3 si michi s̄mpz data audiencia p̄ut
petebat ego valde honestus vris et caritatis vsus suissz ne bohemos tūc p̄ites
ad iracundiaz p̄uocassez Nunc aūt stillo rigidiori admiuāte me gr̄a sp̄ūs sc̄ti p̄fa
tos bohemoꝝ arlos improbabo Igit^r ut ad ignoti matici incipia^r p̄mq bohemoꝝ
articlus ē h̄ Cum̄ dn̄o sacrm̄entali corp̄i et de necessitate salutis sumentis p̄cere pais
et vini p̄lo laicali utriusq3 speciei Sz iustici p̄m articlum vitati contrariū dn̄s ūr ih̄us
xp̄us improbat confundit et destruit p̄mo qd tum dicit / hoc nempe illud p̄nom
hoc ē neutrassim quia substātiua^r in neutro gn̄e ut dicunt gr̄a dissinunt^r aūt hoc p̄nom
hoc ad exponendū et ad demostrandū vm̄ corp9 xpi ut tectū et uelatū et hoc inuabilit^r
et congrue Nam in hoc uerabili sacrm̄ento euidencia oc̄ima^re admirat^r sensus insufficiens
tum dicit^r hoc existencia substantiua^re opatur vita inde, ^facies tum dicit^r Est excellenciaz
distancia venerat^r aspectus sic respiciens tum dr̄ corp9 meum denotat^r magnū q3 p̄nom hoc
stupor et admiracō facta ob om̄ sensus humanos p̄figuratam hunc scribit^r Gen xxvij Cum̄
issac sene visus caligabat tactus hesitabat gustus litigabat s3 solum auditu veritatem
credidit et vm̄ asseruit dc̄s Vox quidē vox iacob ē Sic in hoc venli sacrm̄ento omēs
sensus humani decipiunt^r Sz solo auditu fideliter creditur Cum̄ ap̄lum fides ex au-
ditu auditus aūt p̄ vm̄ xpi dicentis hoc ē corp9 meū / ym̄ B̄ Thomas ait et si
sensus deficit ad firmandū cor sinncerū sola fides sufficit Importat etiā h̄ot
p̄nom hoc quadam euidenciā corp̄is xpi misticū et sp̄ūale et namq3 h̄ p̄noꝝ
h̄ distinctiū distinguit eīm h̄ ab illo q̄ in vitate autor gr̄e docet quam
p̄nomia demostiua manet in coꝝ gn̄e caꝝ que demostrant^r Ideo uitatem

est hic esse quod demonstravit verus deus et salvator ut ait Verba que loquutus
sum vobis spiritus et vita sunt Caro autem non prodest quidquam Hoc ergo ambo-
rum duplicem insinuat manducacionem scilicet sacri corporis carnalem videlicet et spi-
ritualem Sed tamen carnalis manducacio absque spirituali non prodest quidquam ut ait Vitam
Spiritualis autem manducacio absque corporali prodest plurimum quia vivificat prout patet in multis
martiribus qui absque manducacione corporis Christi sacramentali vel carnali in solo baptis-
mo et fide que est manducacio spiritualis habent vitam eternam Quod probat doctor katholicus
beatus Augustinus in libro de vera penitentia et habetur in textu sententiarum libro iiij°. di. ix capitulo Ut quid
sic ait ut quid paras dentem et ventrem crede et manducasti Et quibus verbis in oppositum
primi articuli Bohemorum merito arguendi assumuntur contra primam in sextis conclusionem katholicam
Que est hec Cum quovis sacramentalis utriusque speciei sub laicali iam diu abolita velut per recto-
res katholicos virtute clavium sit irritate Igitur non est de necessitate salutis nec debet contra consue-
tudinem universalis ecclesie immo sacramentalis sub laicali sub utraque specie institui Hanc primam
conclusionem katholicam probat beatus Augustinus in libro ad Januarium ut habetur in decreto
di. xii in capitulo Omnia illa inquit que non sunt scripta sed tradita custodiendum Que quidem
toto orbe terrarum observantur quod datur intelligi quod ab ipsis apostolis vel a plenariis conciliis quorum
est in ecclesia saluberrima auctoritas statuta et confirmata retinentur Ut Augustinus probat eciam hanc
primam conclusionem katholicam Constantiensis collectiano concilio in quo generali concilio reprobata
sunt illa heretica opinio Que dicebat quod quovis sacramentalis tamen sub specie ipsius panis
sub laicali non erat sufficiens ad salutem quod est heresis Ideo presupponunt in constitucione
in eiusdem primi collectiani concilii Jam diu oblatam fuisse a laicis quorum talis
Et ita in nostro articulo ullo laicis fuisse unum quorum insurdam sacra scripta quamquam
constantiensis sinodus in prefato lectione continuata ut obstinentur ob loquendum iniquam
vetustatem illam et statim tamen fuisse panis quorum laicis constitucionem suam canonicam
approbavit et confirmat et per quas pertinaciter asserentes oppositum Bohemos reprobat et con-
dempnat Bohemi namque pertinaciter asserunt quod in sacramento altaris remanet panis
materialis et simpliciter tamen dicunt corpus Christi eo quod accidens non potest stare sine subiecto Et
contra hec esse primum materialem et esse dicta paganorum heretici tamen esse panem supernalem
et esse dicta Christi falsum est Quia ut ait beatus Augustinus ipse dixit et facta sunt omnia Et
quia hic dixit hoc factum est nullo dubio Et asserunt eciam Bohemi Quod sacramentum corporis
Christi non est datum ad cultum sed ad communicandum id est non debet adorari sed manducari debet et bibi
Ob hoc sacerdos Bohemorum Thaboritarum numquam gestitur nec defert tonsuram sive coronam
et numquam induit ornatum aut vestibus sacris ad missam Sed solum in sordida tunica
stans ante mensam dicit pater noster et verba consecracionis alta voce in lingwa bohemica et statim
absque elevacione manducat illum panem et bibit calicem et hoc in contemptum ordinacionis et
auctoritatis sancte matris ecclesie katholice Ideo Thomas in secunda secunde q. x articulo xii° inquit
Maximam habet auctoritatem ecclesie katholice consuetudo que semper est imitanda in omnibus Quia
et ipsa doctrina doctorum katholicorum ab ecclesia vel habet auctoritatem hereticorum itaque occa-
sione ut ait Isidorus de summo bono capitulo xiiii° propagati sunt doctores in fide Quia
contra heresim et obscuritatis quamquam scripturarum in qua caligantes heretica aliud quam
se res habet intelligunt Quin Bohemi heretici non intelligentes scripturas sacras valde
imperitiore et valde truncate allegant precipue autem dicta Innocentii Luce Richardi
Thome Alberti et aliorum Quia quando dicta doctorum licet inter se diversa esse videantur
ab diversa quam tempora referuntur non tamen sunt adversa ut in beatus Augustinus in O nichila Et habetur
in decreto ii q. i capitulo Si peccaverit Ubi canon sic ait Distingwe tempora et concordabis
scripturas Quia auctoritates doctorum katholicorum semper debent intelligi et exponi secundum
katholicum sensum que consonant et non secundum omnem sensum quem efficere potest Quia
si esset processus in infinitum et sic de quolibet posset probari quodlibet Et si dicta in
Innocentii Thome vel aliorum quorumcumque doctorum essent contraria determinacioni vel pre-
cepto ecclesie katholice non debent allegari Et si allegantur non debent admitti nec debet eis
credi Constat enim multos et vero coram apostolos plurima scripsisse ewangelia et tamen sola
quatuor ewangelia non a Christo sed ab ecclesia katholica sunt recepta et affirmata ut habetur in Canone

Di. xv ca° / In primis dominus b. aug(ustinus) libro xi° contra faustum hereticum sic ait Ego non
crederem ewangelio nisi me auctoritas ecclesie confirmaret Sic nec thomas nec innocencius nec aliquis
doctor alius vult nec credatur dicto suo Si in aliquo ecclesie katholice esset adversum Omnes
namque doctores katholici fideliter credunt et tenent quod ecclesia vniuersalis regitur a spiritu
sancto in fide et in hiis que sunt de necessitate salutis nunquam errasse approbata Vt habetur
in decreto xxiiii q. j a recta Ideo omnes doctores omnia eorum dicta et scripta sub-
mittunt et subiciunt correctioni sancte matris ecclesie katholice et apostolice Vnde b. aug(ustinus) contra
manicheorum hereticum et habetur in decreto di. xi ca° palam vero sic ait Palam est quod in
re dubia fidei ecclesie katholice valet auctoritas que ab ipsis apostolis vsque in hodiernum diem
certa perseuerat Magis quod doctor sanctus jeronimus scribit in epistola ad emdiam indnam
Et habetur in Canone q. x. in c. vas in nabis inter alia placet nisi quod ab ecclesia katholica receptum
est Et quod in ecclesia publice dicere non timeo Vnde Jeronimus Omnes namque homines qui
ecclesie katholice et apostolice obediencie contempnunt scismatici sunt et postea infideles merito Ita
habetur in Canone octuagesima prima di. ca° Si quis et quicumque homines contra ecclesiam dei
derogando loquitur hereticus reputatur Et habetur in decreto xxii di. ca° Omnes et di. xix
capitulo Nulli phas est/
Sed iam ad argumenta Bohemorum Rudeam / Primo arguunt Bohemi Dominus
Cristus in Ewangelio precepit omnibus communicandum sub vtraque specie communicandum quod dixit Nisi ma-
ducaueritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis
Joh. vi Ergo de precepto xpi et de necessitate salutis quod sub vtraque specie liceat Sed in istam Rude-
tur dicitur quod predicta verba xpi Nisi manducaueritis et biberitis Sic intellecta primarie de
manducacione et bibicione sacramentali falsificarentur in paruulis pueris nondum baptisatis et sta-
tim defunctis Rem pueri absque manducacione et bibicione sacramentali in solo baptismo
vitam habent Ut probat b. aug. libro ii de baptismo paruulorum et habetur in decreto de consecracione
di. iiii° ca° Nulla in hoc verba Nulla preter baptismum salus paruulis promittitur Nam pueri
baptisati xpo incorporantur et in illo vivunt salui et redempti et liberi fiunt/ falsificarentur
etiam predicta verba xpi in multis adultis sicut in beato latrone qui pendens in cruce cum domino
absque manducacione et bibicione sacramentali habuit vitam eternam dicente domino Amen dico tibi hodie
mecum eris in paradiso Luce xxiii / falsificarentur etiam in illis quinquaginta oratoribus
quos sancta katherina ad xpum conuertit Sic ecclesia pie credit Et etiam in multis milibus
martirum Similiter in omnibus hominibus qui habitant in frigidissimis partibus septen-
trionalibus in quibus vinum non potest reperiri Cum tamen sacramentum calicis absque vino non posset
confici Ergo illa verba Nisi manducaueritis et biberitis non debent intelligi nec exponi de
manducacione et bibicione sacramentali que est carnalis Sed de manducacione et bibicione
spirituali sine qua non est salus neque vita Ut probat doctor katholicus sanctus Jeronimus et habetur
in decreto de consecracione di. ii ca° dupliciter in hoc verba Dupliciter intelligitur caro xpi vel illa que
crucifixa est vel illa spiritualis de qua dominus dicit Caro mea est vere sed anime et non spiritualis
Et sanguis meus vere est potus sed anime et non spiritus Nam sacramentum quod est species panis et vini
non potest esse cibus vel potus anime Sed possunt esse cibus et potus corporis si sumuntur cum magna
quantitate Ideo predicta verba non debent intelligi de manducacione sacramentali sed spirituali Ut ipse dominus
et saluator noster confirmat consequenter in eodem ewangelio dicens Qui manducat meam carnem et bibit
meum sanguinem in me manet et ego in eo spiritualiter et non carnaliter i. sacramentaliter
Quia xpus sacramentaliter non manet in nobis nisi in quantum species sacramentales durant
Vnde b. aug. super Johannem dicit in hoc verba Quid est manducare carnem xpi et sanguinem
eius bibere nisi in xpo manere et xpum in se manentem habere Nam qui non manet in
xpo et in quo non manet xpus procul dubio non manducat carnem xpi nec bibit eius sanguinem
Quamuis videant sacramenta corporis xpi masticant dentibus sicut hoc eciam deuote
quod doctor sanctus Hugo in epistola ad fratres Cartusienses de monte dei sic ait Quoties-
cumque in cella vera in commemoracione eius qui pro nobis passus est eius passionem
pie et deuote ac fideli affectu fecerit totiens carnem eius manducat
et sanguinem eius bibit quamdiu in xpo manet et ipse in nobis Ideo

sicut Thomas parte tercia et in postilla super Johannem et super quarto sententiarum dicit quod
solum conficientes i. sacerdotes tenentur in commemoracionem Christi passionis sub utraque specie communicare
laici vero sub sola specie panis sumat corpus Christi in quo est eius verus sanguis ut hic sit quod
dictum est non nisi biberitis quia bibere in hoc loco idem est quod sumere vel communicare Magnus quoque
doctor albertus in tractatu de missa aliquid superaddit dicens Ecclesia katholica primum quando
faceret ut dispensaret cum presbiteris habitantibus in illis regionibus frigidissimis inquo
in illaterum vinum reperitur ut sub sola specie panis possent missam celebrare et suffi-
ceret eis ad salutem Quia sancta mater ecclesia katholica fideliter credit et tenet quod in sacramento al-
taris sub sola specie panis est verum corpus Christi et verus eius sanguis tam in qualitatem
et quantitatem in divinitate et ad omnia conferens digne sumenti vitam eternam Quod probat
ipse dominus salvator noster Johannis vi^o Qui manducat me et ipse vivet propter me Non dicat
et ipse vivet propter utrumque speciem panis et vini quia ille species vitam eternam non possunt
conferre Ubi refert ewangelista Cum enim dominus noster diceret Et dixisset illa verba nisi manduca-
veritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in nobis
Statim septuaginta duo discipuli sunt scandalizati et valde irati recesserunt
a domino et iam et iam volebant cum eo ambulare Tunc super dulassimus dominus noster Jhesus
Christus conversus ad duodecim apostolos dixit eis hoc vos scandalizat quod dixi nisi manducave-
ritis carnem et biberitis sanguinem Quid si videritis filium hominis ascendere in celum ubi erat
prius Tunc intelligetis quod verba que dixi vobis spiritus et vita sunt Caro autem et san-
guis non prodest quicquam Et si pater dicat verba illa que dixi volo intelligi de manducacione
et bibicione spirituali sine qua nemo habet vitam eternam Ex quibus tamen sic infero
Quod non est de precepto Christi nec est de necessitate salutis sacramentum sanguinis laicis ministrare
Quia sequitur quod omnes patres bohemi ymmo omnes laici etiam in tota germania
francia et per mundum universum preteriti patres et futuri omnes essent dampnati quia
omnes contempserunt preceptum Christi non bibentes de calice sanguinem eius quod de necessitate
est salutis ut dicunt bohemi Et sic tota katholica ecclesia semper errarunt in fide et errat
continue quod est hereticum non solum dicere sed etiam cogitare Ideo necessario sequitur Quod
communio sacramentalis sub sola specie panis et vini exceptis sacerdotibus non plus nec minus
sumunt de re sacramenti quam laicus qui communicat sub una specie tamen Quod probatur quia non
plus nec minus est totus Christus sub una specie tamen sicut sub utraque specie tamen simul ut probat beatus
Thomas parte iii^a questione lxxx capitulo xii^o Et magister sententiarum libro iiii^o distinctione xi sic ait Sub utraque
specie totus sumitur Christus nec plus sub utraque specie simul nec minus sub una specie tamen Eadem species
ratio est ut ait Hylarius in corpore Christi que in manna precessit de qua qui plus colle-
gerat non habebat amplius et qui minus paucat non habebat minus Exodi xvi Et in
Secreto de consecracione distinctione ii capitulo ubi pars ibi totum Ergo prima assercio bohemorum est falsa
h v.k Sed iterum arguunt bohemi de primitiva ecclesia omnes fideles sub utraque specie communica-
bant ergo in presenti ecclesia sic omnes debent communicare Respondetur primo negando antecedens quia
nulla scriptura hoc testatur Ymmo actuum secundo legitur quod erant fideles perseverantes in doctrina
apostolorum et communicacione fraccionis panis et oracionibus Sed deinde nulla sit mencio de vino. Ecce
figure huius sacramenti sicut agnus paschalis manna celestis quinque panes ordeacei et
describuntur qualiter debeant manducari sed de vino nichil scribitur Secundo infero octin-
genti sunt anni quod tota bohemia in Christum credidit tempore Sergii pape quarti et
multas sanctas matres habuit qui sub una specie panis communicabant Nos quoque bohemi
iuvenes in praga studentes cum Johanne Huss et Jeronimo ac cum Jacobello et
marco et cum aliis condiscipulis morabamur in collegio Regis wenceslai et quolibet
anno circa festum pasche communicavimus omnes sub sola specie panis sicut communicabant patres nostri bo-
hemi heretici ad despectum sancte matris ecclesie katholice novam fidem invenerunt Quia
tempore communicacionis comparat multos calices consecratos ad bibendum laicis et satis mulieribus in
ecclesia sicut in taberna sicut generacio prava atque perversa et infideles filii Quia colunt
novam fidem quam non coluerunt patres eorum Deutronomii xxxii Ergo multo illud dicitur
Etiam tamen pro maiori confutacione huius erroris presupponamus quod in primitiva
ecclesia fideles sub utraque specie communicassent Tamen non sequitur quod in presenti Ecclesia

fideles sic deberent communicare ergo negatur illa consequentia que implicat contradictionem. Quod probatur
quia in primitiua ecclesia baptismus Iohannis aliquid erat bonum Actuum vii° et xix°. Eciam in primi-
tiua ecclesia malus immo non est baptismus bonum aut et malum conferunt. Deinde in primi-
tiua ecclesia paulus apostolus circumcidit thimotheum Actuum xvi°. Et si hodie episcopus Basiliensis
aut dominus legatus qui tenet locum pape propter omnes circumcidi qui sunt in ista ciui-
tate, ego certus sum quod bohemi qui nunc sunt in Basilea primi contradicerent nec vellent
circumcidi. Tamen ritum primitiue ecclesie multa enim pro tempore et loco laudabiliter sunt inuenta-
ta ut inquit Canon di. causa. Concludimus ergo quod obiecto bohemorum videtur esse falsa.
Sed adhuc arguunt bohemi quod Ecclesia vniuersalis non potuit mutare ordinaciones ad ritum
primitiue ecclesie in non communicando laicos sub vtraque specie ergo de necessitate salutis laicus sub
vtraque specie debet communicare. Negatur assumptum quia presupponitur falsum quod probatur sic
Ecclesia vniuersalis potuit mutare quedam precepta dei apostolorum ac precepta potuit
mutare que sunt maiora ergo potuit mutare minora. Consequentia nota sed antecedens probatur
Exodi xx ubi dominus precepit celebrare et sanctificare diem septimum id est sabbatum ritu sem-
piterno Et quicumque violaret sabbatum morte moriatur. Tamen ecclesia vniuersalis tamen
salute subditorum mutauit diem septimum in diem octauum et sabbatum mutauit
in diem dominicum celebrandum quod videtur esse contra dei preceptum. Deinde scribitur Actuum
xv° Cum apostoli et seniores congregati Jerosolimis in concilio generali decreuerunt quatuor
precepta omni populo christiano seruanda in hac forma visum est spiritui sancto et nobis nichil
amplius vobis imponere oneris nisi ut abstineatis ab immolatis simulacrorum et sanguine et
suffocato et fornicatione. Hec decreta paulus circuiens totam Syriam et Ciliciam
predicauit omnibus esse seruanda. Cum ecclesia nunc ecclesia katholica de illis quatuor apostolorum
preceptis mutauit duo quia cum bona conscientia nos vtimur sanguine et vtimur suffocato.
Quod autem hoc potuit mutare probatur quia ecclesia que nunc est vniuersalis vnam et eandem
auctoritatem et potestatem habet immediate a christo quam habuit primitiua ecclesia tempore apostolorum non
obstante quod magister sacerdos prahensium hereticus in publica audiencia concilii basiliensis
exponebat illa verba euangelii vidimus stellam eius in oriente. Ait nam in hac forma
Stella in oriente est primitiua ecclesia quia tunc erat similis pauperi et casta non habens ma-
culam neque rugam que est nunc vera sed presens ecclesia vniuersalis est auara superba cupida et las-
ciua et meretrix et quod nolebat immo probare probat dominum nostrum Jhesum christum esse adulte-
rum quia habet sponsas duas id est duas ecclesias vnam pauperem et castam et aliam auaram et
meretricem. Sed absit a christifidelibus hec sacrilegia bohemorum doctrina blasphemans christum
dominum nostrum Et sponsam eius sanctam matrem ecclesiam katholicam. Que presens et primitiua
non sunt due sed vna est christi sponsa quam ipse in cruce aperto latere desponsauit
sanguine suo precioso ipse enim dicit Canticorum vi°. Vna est columba mea immaculata
mea amica et sponsa mea et in simbolo fidei quod dicitur Credo dicitur Et vnam sanctam
katholicam et apostolicam ecclesiam vnam sanctam et aliam non sanctam. Cum ergo vna est ecclesia
vna et eandem habet potestatem immediate a christo et per hanc potestatem potuit
mutare presertim illa que non sunt de necessitate salutis. viii di. Augustinus. Et specialiter specien-
...que et alia in ecclesia modo non in parua tam in lege dei quam in vsu
sacramentorum. Sola ecclesie consuetudinem sunt mutata et laudabili consuetudine sunt
confirmata ut habetur in decreto di. xii causa Ecclesiasticarum ergo tercia obiecto bohemorum est falsa.
Sed adhuc arguunt bohemi quod Ecclesia Grecorum orientalis communicat laicos sub
vtraque specie ergo ecclesia vniuersalis sic debet laicos sub vtraque specie communicare. Negatur quia quod
arguunt aptum ad vtrumque quia pars est valde suspecta. Quod probatur quia ecclesia
Grecorum non est ecclesia fidelium sed est Ecclesia malignancium de qua dicit propheta dicens
Odiui Ecclesiam malignancium id est grecorum et cum impiis et cum bohemis non sedebo psalmo
xxv°. Dicitur ecclesia malignancium et impiorum sunt omnes scismatici et heretici qui a
fide katholica apostatant. Ideo non sunt ecclesia dei sed sunt ecclesia diaboli ut habetur in
decreto xxiiii q. i. capitulo Qui non omnes Greci laici non bibunt sacramentum de calice
sic faciunt bohemi quod ego vidi sacerdos magis grecorum intincxit panem sacramentum
in vino in vno calice ligneo et sic comedit sacramentum de calice sicut comederet

potagium. Similiter cum coclear ministrat sacerdos laicis grecis acsi corpus ministraret cum coclear,
potagium corporis. Greci enim per capras significantur Daniel viii ubi angelus exponit regem
Grecorum et hyrcum capras quia omnes greci sunt sicut capre viles fetidi et barbati. Et
propter vilitatem suam iam perdiderunt ante temporale dominium ita quod nil aliud habent nisi unam
pravissimam civitatem Constantinopolim que est plena adulteriis et incestis sicut ego vidi.
Hanc vocant Bohemi ecclesiam orientalem. Sed verius diceretur ecclesia hereticalis. Nam omnes
Greci non sunt heretici. Et sunt excommunicati per sententiam Leonem papam et Innocentium papam tercium.
Sacerdos autem Bohemorum consecrat multos calices in una missa cum uno vino et hoc facit
ideo quia in Praga et in Bohemia est plurimus valde multum et valde stulti ita quod in una ecclesia
erunt plures quinquaginta. Quia tamen multa quibus non sufficerent centum calices consecrati ad
bibendum. Sed queritur unde habent auctoritatem sacerdotes Bohemorum consecrandi tam multos calices
in una missa. Non habent a Christo quia Christus nisi unum calicem in ultima cena consecravit
eciam dedit discipulis suis: bibite ex hoc omnes. Unde anno preterito in publica audiencia sacer-
dos theologie et doctor quidam eorum dicebat. Cum Christus per illa verba bibite
ex hoc omnes precepit omnibus laicis et saltem mulieribus de calice bibere. O caput cecum
et vere hereticum nesciens quod illud adiectivum omnes respexit ad xii apostolos qui erant
cum eo discumbentes sicut habetur Luce xxii ubi dicitur et cum esset hora discubuit
et duodecim apostoli cum eo. Unde non dixit bibite ex hoc omnes ut plures calices
consecraret. Et quamvis scribitur dominum dixisse apostolis dividite calicem inter vos et non dixit di-
vidite aliis nec aliquem hereticum laicis et saltem mulieribus sanguinem Christi de calice ministrarent.
Immo ecclesia Christi tota habeat solum unum calicem consecratum in missa. Unde ut dicit beatus Gregorius
in omelia pascali. Tanta est unitas ecclesie et fidei ut unus panis sit corpus Christi et unus
calix sanguinis eius. Calix quem sacerdos katholicus sacrificat non est aliud nisi quem dominus
dedit apostolis suis [illegible] consecrat. Quo Bohemus habet illam auctoritatem non a Christo sed ab antichristo.
Quod probat beatus Paulus ii ad Thessalonicenses ii^o dicens. Iam antichristus scilicet per Bohemos operatur misterium
iniquitatis. Sed mira res cum Bohemi excepto solo scismate nullum ritus Grecorum
obsuerunt. Tamen vellent quod eciam velitis imitarentur Grecos acsi vellent quod Christus imita-
90 retur diabolum quod est inconveniens. Quo et illa obiectio Bohemorum est contra [illegible]
hinc primi Bohemorum articuli faciunt sic concludendo. Contra omnes hos perturbatores asserentes
quod communio sacramentalis sub sola specie panis populo laycali non est sufficiens ad salutem. Talis
est scismaticus et est in statu eterne dampnacionis. Quod probat doctor katholicus beatus Augustinus
in libro de fide ad Petrum in hec verba: firmiter crede et nullatenus dubites scis-
maticum vel hereticum preparato igne cum diabolo esse condempnandum nisi ad finem vite
sue crediderit ad unitatem ecclesie. Talibus namque scismaticis nec prodest baptisma
nec elemosina quantumlibet copiosa neque mors pro fide Christi suscepta. Et hec contra primum
Bohemorum articulum. Improbacio secundi articuli Bohemorum. Cum omnis christianus fidelis in
29 amore dei perfundatus in [illegible] regulatus in proximum dilatatus sacrificat [illegible]
ut in quolibet statu possit esse perfectus. Sed quia Nam dei sui et proximi amor de ne-
cessitate requiruntur ad perfectionem cuiuslibet fidelis christiani eo quod per amorem dei in optimo [illegible]
obiecto per amorem sui in ipso regulatur subiecto et per amorem proximi extendit subiecti ad
obiectum compositum in adiecta. Inchoat autem amor verus ut dicit beatus Augustinus in libro de civitate
dei capitulo xxviii^o a contemptu sui. Cum obediunt gratiam [illegible] reportat [illegible]
verum iuxta sententiam beati Iohannis Crisostomi sicut in scripto sic dicentis: Melius est odium propter deum
quam amor qui est propter ipsum. Sed eciam propter deum [illegible] debitores dei sumus. Cum
autem odio habemus propter ipsum nobis debitorem facimus deum hec Crisostomus. Et simile habetur
in decreto [illegible] in iii hec verba: Melius est pro veritate pati supplicium quam per adulacionem
beneficium. Unde ego improbo hunc secundum Bohemorum detestabilem articulum [illegible]
et Christo domino sponse quia eius sancte matri ecclesie valde adversum. Sed propter hec Bohemos
[illegible] aliud magis habeo [illegible] favorem. Contra 2^m articulum Bohemorum est hic qui
sequitur. Dominium temporale et civile est quod contra preceptum dei clerus occupat in preiudicium
sui officii per laycos et per potenciam secularem auferant et collant. Nunc secundum ar-
ticulum hereticum dominus noster Ihesus Christus improbat confundit et destruit. Secundo vero [illegible]
dicit: Est. Nam secundum Grecos hoc verbum est dicit infinitatem primam quod est [illegible] sine
[illegible] alia verba dicunt aliquid determinate sicut dico amo lego [illegible] Sed hoc
verbum est dicit infinitatem quod non potest predicari nisi de deo. Unde Moyses dicit

Qui est misit me ad vos / Exo iii / Ecclesia universa deficiet sed est semper. Est enim
beatus petrus xi viciatus quia solida petra ecclesie et ideo ecclesia triumphans et militans
numquam deficiet. Quod confirmat dominus in evangelio Tu es petrus et super hanc petram
edificabo ecclesiam meam et porte inferi non prevalebunt adversus eam / Math. xvi / Et in ca-
none xxiiii q. i / Primo capitulo Super hanc etc. Queritur que sunt iste porte quia sunt iste por-
te inferni que non prevalebunt adversus ecclesiam Christi. Dicendum est quod porte inferni sunt heretici
quia per hereticos simplices homines seducti intrant in infernum sic per portas intrent
domum. Has portas dominus imperat per prophetam dicens Tollite principes portas vestras et
introibit rex glorie psalmo xxiii. Sed qui sunt isti principes illarum portarum inferni id est
hereticorum. Dicendum est quod tres sunt principes: est vikleff anglicus. Secundus Johannes hus
bohemus. Et tercius reprobus sodomita. Sed neque isti principes neque porte inferni id est heretici
prevalebunt ecclesiam Christi vere non prevalebunt. Ecclesia Christi quia est intacta veritas hec
promisit qui mentiri non potest. Dicitur enim beatus petrus petra ecclesie quia primus in nationibus
fundamenta fidei posuit et tamquam saxum immobile totius ecclesie compagem mole
sua contineat. Ita habetur in Canone di. l capitulo Fideliter. Item sanctus papa marcellinus
sic ait rogamus vos fratres ut non aliud doceatis quam quod a beato petro et eius succes-
soribus accepistis. Ipse enim est caput ecclesie. Cum dominus dixit Tu es petrus qui interpretatur
cephas id est caput / Et habetur in decreto / xxiiii q. prima capitulo Rogamus. Quoniam
vis in oppositum secundi articuli bohemorum medium assumens arguendo contra
affero conclusionem katholicam que est talis. Christianum est ut tota ecclesia tota katholica ab uno
regatur capite et principe sacerdotum papa quia Romana Ecclesia sit regina et domina ac
gubernatrix omnium salvandorum. Hanc catholicam conclusionem katholicam probat comitator Eloquentissimus
Cassiodorus Epistolarum suarum libro viii capitulo xii in hec verba Omnia sine capite confusa sunt q° ij
et dum unusquisque suam voluntatem cogitat unicam regulam cognoscat amittere discip-
line. Ergo vale est unum preesse. Cum reliquum dat obediencia. Omnia si voluntas diver-
sorum vaga relinquitur confusio omnia turbarum generatur. Hec cassiodorus magnificus
Quod doctor sanctus Jeronimus candidam catholicam conclusionem katholicam in epistola ad rusticum monachum. Et
habetur in decreto Causa vii q. i capitulo In apibus ubi sic ait Apes habent unum principem
et grues unam sequuntur ordine litterato. Imperator unus preses provincie unus. Roma
ut condita duos reges simul habere non potuit et fratricidio dedicatur. Unus gubernator
in navi. Et unus paterfamilias in domo. Ergo et unus summus pontifex in ecclesia Christi.
Et ideo est ista quia ex legali ordinacione nec populus nulla communitas absque rectore di-
u sine rectore regi non potest posse et habetur in Causa viii q. i capitulo Cum episcopatum
Deinceps Aristoteles gentilis ethnicus et paganus in ix scribit primo politicorum et in fine
xii methaphisice Entia nolunt disponi male / et quod pluralitas principancium mala
/ unus ergo princeps. Malum autem formaliter est privacio contrarius nulla positiva valet et subiective
mala sunt et dicuntur formaliter aut per se contraria opposita bona cognoscit. Nisi enim quis de
visu noticiam habeat non potest cognoscere cecitatem. Hic necesse est quod dubitet maiorem dig-
nitatem pape et sacerdotum quam principum laicorum etiam regum vel imperatorum. Ecclesia
secundum apostolum maior est qui benedicit quam qui benedicitur. Imperator namque dependet a papa et
ecclesie mediante sed non econtra ut habetur in decreto lxxxix q. capitulo Duo sunt. Item Gelasius
et Anastasius et Innocencius papa secundus Archadium imperatorem excommunicant. Sed quod ambrosius
tempore magnum Theodosium imperatorem excommunicant et ab ingressu ecclesie prohibuit. Item
Zacharias papa deposito Rege Francie dedit regnum Pipino patri Karoli ut notatur
in Canone xv q. sexta capitulo Alius. Ob hoc enim beato imperator mittit fidelitatem pape
et ecclesie ac tenet bona ecclesie ut habetur in decreto Sexagesima tercia di capitulo Tibi domine
ut etiam cum in testamento veteri ex precepto dei Samuel unxit et insecravit Saul
et David Reges primi regum x et xvi Sadoch quoque sacerdos unxit regem Salomonem
Paralipomenon xxix Et dominus loquitur ad moysen Dedi te constitui te deum pharaonis
regis Exo vii Et ideo dominus deus ad sacerdotes loquitur per prophetam dicens Ego dixi dii
estis et filii excelsi omnes psalmo lxxx ergo bohemi heretici non possunt facere episcopos et
sacerdotes iniustos pauperes et mendicos quia deus vocat duces et deos ac omnium
personas superiores. Quod probat doctor katholicus sanctus ambrosius in hec verba Episcopalem namque
et sacerdotalem sublimitatem nullus potest comparacionibus adequare. Nam si regum

et principum diademati compares longe inferius erit quam si plumbi metallum ad auri
fulgorem compares. Quippe cum videas regum colla et principum genibus submitti sacer
dotum et oscula ipsorum dextera se credunt communiri orationibus. Et habet(ur) Et habetur
in decreto causa d(istinctione) c(apitulo) Duo sunt quibus nunc ... publica audiencia sacerdotum orphanum
... hereticum affirmabat omnes episcopos et sacerdotes debere esse mendicos et pauperes et probat
per epistolas Clementis apocrifas et predicta originis qui ... hereticum et ante mille annos
in concilio generali Alexandrino fuit condempnatus ut testatur Jeronimus in epistola ad the
ofilum Et c(etera) quod sanctam ecclesiam unius heretici allegat aliud hereticum quod ambo constat esse
falsum Ideo quemcunque dubitatur aliquid de fide est recurrendum ad papam et ad sanctam ro
manam ecclesiam / que nunc est in hoc sacro basiliensi concilio. Romana sacrosancta Romana ecclesia ha
betur a spiritu sancto in fide et non possit in errorem pertrahi et a recto tramite apostolice tradicionis
nunquam errasse comprobata est. Ita habetur in decreto xxiiij q. prima capitulo Hec est. Quod probat magnus
doctor beatus Jeronimus in explanacione fidei in hec verba: Hec est fides pater beatissime quam
in romana ecclesia didicimus quamque semper tenemus in qua si minus caute quid positum est emen
dari petimus a te qui fidem Petri tenes et sedem. Si autem hec confessio fidei nostre apostolatus
tui iudicio comprobatur quicunque me culpare voluerit non se catholicum sed hereticum com
probabit. Hec vero ego qui nil sum. Et glosa scribit Jeronimus et habetur in Canon. xxiiij q. prima
capitulo Hec. Ideo dominus deus Exodi xvij capitulo ait: Si quis sicut Bohemus vel Moravus superbiens
et noluerit obedire summi sacerdotis imperio morte moriatur. Hoc ille hec verba allegat primo
... ipsa ... in capitulo per venerabilem. Romana sacrosancta romana ecclesia catholica et apostolica ut
ait sanctus Anacletus ... et papa non ab apostolis sed ab ipso domino et salvatore nostro primatum et
principatum obtinet in ... quam dominus dixit super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Ideo
merito est regina et mater omnium salvandorum. Et probat spiritus sanctus per prophetam dicens astitit
regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate psalmo xliiij. Insuper de dominio
temporali et tanti imperii sancte matris ecclesie catholice et apostolice. Audite quid dominus deus promisit
per os Ysaie prophete dicens: Ecce ego levabo ad gentes manum meam et exaltabo ad populos signum
meum et afferent filios tuos in ulnis et filias tuas in humeris portabunt et
erunt reges nutricii tui o ecclesia et regine erunt nutrices tue vultu in terram demisso
adorabunt te et pulverem pedum tuorum lingent et scies quia ego sum dominus deus
tuus. Ita scribit Ysaie xlix. Hec promissio scripturis impleta fuit quando sanctus Constantinus
imperator serpinam purpuream contulit et sanctam katholicam ecclesiam vestivit et ab illo et ab
illo tempore reges diversi principes vultu demisso in terram adorant sanctam matrem ecclesiam
katholicam et apostolicam. Romana heretica Bohemi volunt facere ... pauperes et mendicam
et hoc contra voluntatem dei et contra promissa spiritus sancti extollens se in superbia super omne
quod dicitur deus sic facit antichristus. Sed iam ad argumenta Bohemorum videamus.
Primo arguunt Bohemi dicens lex divina prohibuit levitis seu clero veteris legis habere pos
sessiones / ergo a forciori clerus nove legis non debet habere possessiones. Negatur assumpta
quia presupponit falsum. Quod probatur sic: Romana lex divina nunquam prohibuit simpliciter
levitis et clero veteris legis habere possessiones sed prohibuit eis habere sortem in fu
tulo distribucionis inter filios Israel. Ideo quia dominus voluit esse sors clericorum. Clerus namque grece
sors latine dicitur. Nam levite et clerus veteris legis quamvis fuerint pauperrimi respectu clericorum
nove legis tamen ex precepto dei fuerunt valde ditati in magnis possessionibus et in multis
pecuniis quod satis ex textu biblie probare volumus. Nam levite et sacerdotes ex precepto dei
habuerunt xlviij civitates magnas et munitas habuerunt in circuitu suburbia maxima
ad alendos greges sicut scribitur Josue xxj et qui multa non edit computum inter capitulo
civitates quas Josue de qualibet tribu dedit levitis et sacerdotibus et valet ... dixisse ...
... Insuper habebant levite et sacerdotes ex precepto dei omnes decimas primicias
frumenti et olei quas vendebant pro multis pecuniis habebant et levite et sacerdotes
ex precepto dei omnes oblaciones et omnia sacrificia pro peccatis et omnia vota tam in agris
quam in possessionibus. Romana quedam vota non poterant redimi nec poterant vendi sed erant
iure perpetuo sacerdotum. Sicut scribitur Levitici ultimo capitulo possidebant levite et sacerdotes ex
precepto dei bona primalia nunc hereditatis primogenitorum tam hominum quam animalium
ut habetur Deutero. xviij capitulo Summi quoque sacerdotes iudeorum erant affines Regum qui copu
labantur regali matrimonio usque ad transmigracionem babilonis. Et post transmigracionem babilonis
summi sacerdotes iudeorum imposuerunt diademata et regnabant in iudea usque ad regem
Herodem ~~regis diademata et regnabant in iudea~~ ut testatur ... historiis

apostolorum Christi manibus iam erant episcopi et sacerdotes non sunt temporales sed sunt domini et
principes quia deus constituit eos dominos et principes sicut testatur spiritus sanctus per prophetam
dicens pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes super omnem terram psalmo xliiii
Quia ergo secundum Augustinum ecclesia sancta genuit filios et episcopos et sacerdotes pro patribus et pro
apostolis vel loco apostolorum ut habetur in canone Ecclesiam [illegible] et ipsos fili-
os et episcopos et sacerdotes constituit principes super omnem terram ubi non accipitur terra bo-
hemorum quia placeat bohemis vel displiceat oportet quod intra bohemiae sunt domini et
principes [illegible] et sacerdotes Quia teste veritate scriptura non potest solvi scriptura ergo pa-
obiecto bohemorum est falsa Item arguunt bohemi de clericis novae legis
quod est successor clero veteris legis ergo non debet habere possessiones negatur quia
et non est ista quia perfectio Christi aut vite non consistit in voluntaria paupertate
essentialiter ut probat sanctus thomas [illegible] articulo iii Et ponit
exemplum de abraham Job et david qui erant divites in magnis possessionibus et tamen
erant perfecti directe. Unde ad abraham Ambula coram me et esto perfectus Genesis xvii
[illegible] perfectus [illegible] deus [illegible] assignat in [illegible]
[illegible] Quia homo non multiplicat et Seneca inquit [illegible]
[illegible] sapiens rogat dominum dicens proverbiorum xxx paupertatem ne de-
deris mihi ne forte compulsus paupertate furer aut periurem nomen domini mei
Quia propter inopiam multi deliquerunt Sapientie viii? Et quod perfectus tamen
morat quod caput Egipti gens sacerdotum vocatur [illegible] de re publica [illegible]
dio assignata fuit possessio ne per rerum curam divina distraherent quia omnium aliorum
[illegible] sacerdotum est dignissima [illegible] Octavus quod Joseph patriarcha tota Egiptum
pharaoni subiugaret preter terram sacerdotum Quibus sacerdotibus ex publico horreo prebentur ciba-
ria in habundantia et ideo [illegible] Genesis xlvii Item apostolus i ad Thimotheum v qui bene
sacerdotes et presbiteri duplici honore habeantur digni scilicet honore sumptum et honore reverentie
et [illegible] audite quid sacerdotibus promisit spiritus sanctus per Ysaiam prophetam dicens
Vos sacerdotes domini vocabimini ministri dei nostri dicetur vobis fortitudinem gentium
comedetis et in gloria eorum superbietis ita scribitur Ysaie lxi Ergo placeat bohemis
vel etiam displiceat oportet quod sacerdotes domini fortitudinem bohemorum comedent et in gloria eorum
superbiant Quia teste veritate nec scriptura non potest solvi prophetarum dicta ergo secunda obiectio
bohemorum est falsa Secundo adhuc arguunt bohemi de Christo precepit apostolis et sacerdo-
tibus non habere possessiones cum dixit nolite portare sacculum neque peram et noli-
te possidere aurum nec argentum ergo sacerdotes non debent habere et omnino nil possidere
Respondetur cum veritate Quia haec auctoritas Evangelii valde impertinenter alle-
gatur quod probatur sic quia dominus et salvator dixit illa verba discipulis suis cum
misit eos primo ad predicandum in Judea Sed ecce quedam verba statim eodem anno
revocavit cum dixit Nunc autem qui habet sacculum tollat similiter et peram et qui
non habet emat sibi gladium Luce xxii Quod tractans beatus ambrosius ut mirantis
da res pie domine quare precepisti primum dicere ut emat sibi gladium tamen ipsa
non habet opus gladio quia ipsius erat dictam contra infideles pro patria et per
passiones sed passio etiam verbis per totum mundum diffusa est Inquit ambrosius Et
sagena ecclesie continet bonos et malos Quare nunc etiam terra dicit habere gladium
et potestatem et templa domini ut quos timor dei a malo non revocat temporalis sal-
tem pena cohibeat aperta non obstante quod magister sacerdotes prahensium hereticus in pub-
lica audiencia super illo verbo Vidimus stellam eius in oriente sic exponebat Stella
in oriente est primitiva ecclesia in qua erant omnes boni manifeste et non erat ma-
lus manifeste sed solum occulte In principio autem etiam vel omnes manifeste sunt
mali et nullus est bonus manifeste nisi occulte Ego autem ostendi in dicto opere
[illegible] predicationem fuisse falsam Quod probo sic Judas unus erat ex primitiva
ecclesia et non erat malus manifeste sed non occulte Quia manifeste tradidit
dominum precium accepit et abiens laqueo se suspendit Et diffusa sunt scelera
eius et totum scilicet manifestum factum est omnibus habitantibus in Jerusalem Actuum i Item deinde
Nicolaus dyaconus qui fuit unus de vii cum beato Stephano ab apostolis

ordinatus Actu vi cuius Nicolaus dyaconus secte pgasceniorum (?) qui predicaverunt omnes
mulieres omnibus esse communes more brutorum animalium et propter hoc factus est hereticus ut testatur
beatus augustinus in libro de heresibus Et habetur in decreto xxiiij q iii tria Iste nicolaus hereticus
habuit multos discipulos hereticos qui vocantur Nicolaite et erant in primitiva ecclesia
et tamen erant manifeste mali De quibus dicitur loquitur Apokalipsis ijo dicens habes et tu doctri-
na Nicolaitarum primam agant demumque actus viij scribitur Quod in primitiva ecclesia erat
quidam Simon ab apostolis baptisatus Iste petrus obtulit beato petro multam pecuniam
volens emere spiritum sanctum et propter hoc factus est hereticus Cui dixit petrus Pecunia tua
tecum sit in perdicionem Iste Symon habuit multos discipulos qui vocantur Symoniaci
heretici et isti erant in primitiva ecclesia et tamen erant mali non occulte ut asserebat predictus
hereticus sed erant mali manifeste Nam ut ait ysidorus de summo bono Quod heretici
ingenti studio mendacia sua dicunt et labore vehementi ut unitatem ecclesie veniat
decertant Ex quo patet quod semper in ecclesie dei habeat gladium i. potestatem et temporale domini-
um beatus augustinus in Epistola ad bonifacium Et habetur in decreto xxiij q iiij c Si ecclesia vera
ad obiectionem bohemorum hereticorum dicentium quod ecclesia non debet auxilium secularium invocare
contra malos quia apostoli hoc non fecerunt Inquit augustinus hoc heretici dicunt dicunt
qui contra suas impietates leges iustas et sanctas institui nolunt Tamen ecclesia
katholica que apud sancto dicitur quod malos debet habere gladium quia debet habere potestatem
et temporale dominium ergo tercia obiectio bohemorum est falsa
Sed adhuc arguunt bohemi quod apostoli in primitiva ecclesia nichil habebant proprium ergo
nec sacerdotes presentis ecclesie debent aliquid proprium habere et possidere Videtur tamen veritate
in istud argumentum dicere quod bohemos Quod probatur sic in primitiva ecclesia non solum
apostoli sed etiam omnes christiani nichil proprium possidebant Sic habetur actuum iiij Nemo
aliquid dicebat proprium sed erant eis omnia communia et distribuebatur unicuique sicut
unicuique opus erat Hoc idem christus precepit omnibus christianis dicens nisi quis renunciaverit
omnibus que possidet non potest esse meus discipulus luce xiv ergo omnes bohemi layci et clerici
si volunt esse christi discipuli oportet quod nil habeant et omnino quod nichil possideant Et sic
stulti bohemi magis contra se ipsos quam contra sacerdotes allegant Quia ut ait ysidorus
de summo bono capitulo xx et aliqui heretici invicem se colligunt ut quod ecclesiam pari errore
per dectant Et qui invicem sunt divisi in adversitatem ecclesie simul consistunt Venio
Quartum principaliter huius scilicet bohemorum articuli finalis sic concludo Quod omnis
homo sive sit bohemus sive moravus pertinaciter asserens quod christi ecclesia non debet
possessiones habere est hereticus et iam dudum ab ecclesia katholica condempnatus Quod probatur
augustinus in libro de heresibus dicit Quod apostolici sic se heretici ~~in vicem se colligunt~~ se ab
qui se ab ecclesia vel serpentes arrogantissime dogmatisaverunt nullum sacerdotem debere
aliquid possidere et propter hoc facti sunt heretici Ideo probatur concilio Digathori in
quo sacre generali concilio reprobata et redempta fuit illa heresis que dicebant quod sacer-
dotes et ecclesia christi nil debent possidere Et habetur in decreto xii q prima Insuper hec
idem probatur generalis per clavem Et canone apostolorum c per primum sacerdotes quod
Constanciensis Sinodus in spiritu sancto legitime congregata ut obstinent de loquencium
intentione articulum viklef anglici et heretici canonice reprobavit et solle-
mniter pingues condempnavit Et ratio est ista quia possessio cleri et sacerdotum patet
probari exemplo christi et primitive ecclesie Nam in primitiva ecclesia et in christo primi
erant lazarus et martha maria Magdalena Nicodemus Joseph ab arimathia
Nobilis decurio qui erant divites et bona temporalia possidentes et tamen erant
perfecti et sancti et christus habebat loculos Unde beatus augustinus super Johannem in omelia hoc
ait Exemplum dominum accipite commissarii in terra Quare habebat loculos
cui angeli ministrabant nisi quia sponsa eius debet habere loculos pro necessitate
suorum suppositorum Et habetur in decreto q prima c exemplum et causa habebat
Ideo sancti papa Gregorius beatus ambrosius Nicolaus Martinus Hylarius Rem-
gius et alii sancti pontifices qui habuerunt possessiones et tamen melius
intellexerunt precepta christi quam bohemi heretici Ideo constat bohemos errare
et in suis falsis articulis iam dudum ab ecclesia condempnatos et hec de secundo Jam
sequitur improbacio tercii bohemorum articuli Nec quidem omnes predicatores sancti
ut ait super Ezechielem beatus papa Gregorius Omne quod loquuntur ad omne

auctoritk fundamentu renouet atq meo edifitiu sic locutor timet Qma
sca pdicacio dulcedinez no hz quaz vita verba intra constiaz remordz Vnde
nce e ut qui vba dei loqmt prius studeat scir qualir viuat ut pcedet qunta
sua colligat que et qualir dicat Bts Jeronimus in epistola ad nepocianum
sic dicentez Non confundant opa tua smonez tuum ne cu in ecclia te lo
qui ceteris contingat tacito t quilz respondeat Cur go que dicis tu ipse
no facis Qma valde delicatus est ille magr qui pleno ventre de jeiunio
disputat qsimonia aut sacrilegio corruptus avariciam inculpat qma ut latro accu
sare avariciam pt pstitum cu vnum catholicum qspiciunt pdicatorez vba dei sciunt
nullo errore intrpla ita nulla oz turpitud violari xlvm q di cao vm
Vnde b gregg in omel ait ad regim beatitudinis pmenir no valz qui no
vult ope implere qd docz Qma cuig vita despiat restat q eius pdicacio con
dempnat Canon in decreto di c xx sic dicente v cao plurb sic ait Sacerdo
tes inquit siug alios in vita et in sac doctina pcellere debemg Oz hoc nequiqua
facere possumg nisi vra vita bona facil melioribus qsfirmemus Bts Jeronimus super
sicy psalmo c xxij sic dicente Ille plus dicit qui psa facit Ceterum qui qd
dicit ego facio magl mea opa scriptivas quaz tuus smo qui vane resonat
Nec quid petru dixit deg quare tu enarras iusticias meas et assumis testa
mtu meu p os tuum psalmo xlix Et subdit Si videbas furez currebas cum eo qd
ppe referunt ad sacerdotes bohemorum qui sunt capitanei furum et latronum et
sunt ductores exercitus thaboitarum ac pdonum et tamen volunt bibe et ubiqz
latrunia sua et suos errores pdicare et annunciare sicut patz in hic articulo
Igitur ters articulus bohemos e ut Qj vm dei exemplo x et aplos ubiqz
bibe et absqz impedimento a sacerdotibus dni pdicetur et annunctur Ego intelligo
hunc articulum Qma bohemi hebent iuxta sua cronica pdicatoy subuertere
regum polonie et regnum ungarie regnum q Bosne et regnum bulgarie qr
illa quatuor regna comunicat bohemorum lingwa insup lacissimas prouin
cias et ducatus Russie albe et rubee prouincias valachie et sclauonie prouincias
serbie et albanie qr ille omnes prouincie comunicat bohemorum lingwa insup
latissimas prouincias et ducatus russie Ideo sacerdotes bohemorum vellent illas
prouincias subuertere a vera fide pp hetica pdicacionem Oz dns in illo crist
futurorum scistica ponunt tercium articulum bohemorum imitate qferunt et scismatic ecclie
valde adversum jmpbat confundit et destruit tercius vo cum dicit Ecclie
patenter dicit Ecclia kata est corpus meum misticum et ego sum caput eius
Nam cum aplicus ad ros xij Sicut in uno corpore multa sunt membra tn no
omnia membra eundem actum hnt Sic in vno corpe cristi mistico qd est
ecclia multa sunt membra tn nullum membrum hz actum pdicacionis nisi adeo ut
a superioribus sit missum Quod pbat doctor kata b augg ad orosium in sic
libri cao lxx Et dns ac salvator ntr Math ix id pbat ibi Rogate dominum
messis ut mittat operarios et pdicatores in messez et ad pdicandum Ex quibus
prius in oppositum tercii articuli bohemorum inem arguendi assumens tonc tercium
inferio conclusionem kataz Quc e ut Qj nullus sacerdos oz pdicare vm dei
nisi de speciali licencia ppe vel epi diocesani aut sit missus ab eisdem hanc
tercium conclusionem kata aplus ad ros ix dz Quo pdicabunt nisi mittantur
ubi dicit glosa b ambrosius Non sunt apli nisi missi nec aliqui omnino pdicari ht
nisi mittantur Vnde johannes baptista qnuis in vtero matris sctificatus tn no pdicat
nisi missus johannes jo fuit homo missus adeo cui nomen Johannes erat et dns
deus loquitur ad ysaiaz pphetaz dicens Quis ibit ad pdicandum et quez mittaz ysaie
vjo Et pphecta subdit ecce Ego mitte me Exemplo p tr ut pphecta licet sctificatus
no fuit ausus pdicare nisi mitteretur Et id dns deus ad jonez dicit ad ninivem que
no fuit ausus pdicare nisi mitteretur Et id dns deus ad jonez dicit vade ad ninivem que
mittaz ibi et que mandavero e loqueris ad eos ysaie pmo Bts aplo ad
ros x sic dicente Quam speciosi pedes pdicancium bona ecce inquit glaz pedes
nominat nuncios qi ausi a superioribus missi ad pdicandum Sunt pede Ideo scis

Innocencius papa tercius ante annos CC decretum fecit Et habetur in capitulo Cum ex in-
iuncto de hereticis et capitulo Excommunicamus ubi sic ait Cum enim officium predicacionis sit precipue
in ecclesia dei non temeritate propria absque licencia sedis specialiter vel episcopi dyocesani officio predica-
cionis se audeat ingerere sub pena excommunicacionis nisi mittatur absque Et racio est ista Nam licet
sacerdotibus in collacione ordinis conferatur potestas predicandi verbum dei Sed quantum ad hoc non subie-
ctum eis materia in quam agere possint vel debeant nisi de licencia superiorum Ymmo sequitur discipuli
apostoli non predicaverunt nisi in civitatibus ad quos christus misit eos Luce x Quamvis nuper
in publica audiencia Basiliensis synodi vel concilii sacerdos bohemorum hereticus sic in-
ferebat quod omnes presbiteri tenentur predicare de precepto et sub pena mortalis peccati Et quod nec
papa nec aliquis episcopus resistens voluntati dei potest prohibere aut abstrahere presbiteros a predicacione
verbi dei Ideo omnes sacerdotes absque licencia ipsorum possunt libere et ubique verbum dei predicare
et annunciare Et possunt eciam de elemosina et de intimo dei Sicut princeps regni vel dominus abs-
que licencia ipsorum potest dare elemosinam Sic et presbiter absque licencia superiorum dispensare potest
elemosinam verbi dei Et sic coniuges in matrimonio iuncti generare absque licencia speciali Sic et pres-
biter absque licencia speciali potest generare filios spirituales per verbum dei Sed lingua falsa et omni men-
dacio plena que quod apostolum dicit faciamus mala ut veniant bona ymmo dicit preceptum dei dare
fuari et destituere elemosinam dare Absit quod fidelibus hec sacrilega bohemorum doctrina quia
nec illud de iure tenet Eciam fiat aliquid ad propositum Quia si coniugibus fieret prohibicio sic
fit in dominio [illegible] prohibiti peccarent mortaliter Ita sacerdotes prohibiti si predica-
rent utique propter contumaciam mortaliter peccarent Sed quamvis beatus Thomas 2a 2e q. lxxx-
viii articulo iiii dicit Quia propter multitudinem fidelium papa necesse est ut per ordinarios prela-
tos assumentur ydonei sacerdotes officium predicacionis Non assumpti autem non se ingerant
sub pena excommunicacionis ut habetur extra de hereticis capitulo Quia vero decretalis sic dicit nullus
sub specie pietatis auctoritatem sibi vendicat predicandi omnes prohibiti vel non ~~[illegible]~~ missi qui
publice vel privatim predicacionis officium usurpare presumpserit excommunicacionis vinculo innodantur
Et nisi quantocius resipuerint alia competenti pena plectantur Sed decretalis Ideo dicit
ut clerus christus increpabat demonia que volebant predicare veritatem et non sinebat ea loqui
Luce iiii Cum tamen ponit innocencius papa tercius dicit Quia hic facit dicit ut nos docet hereti-
corum pravitatem Et ut hic [illegible] prohibicionis hereticis ut non predicent eciam veritatem Quia fel
draconum permanet in aureo calice babilonis Sed innocencius heretica vacat ut facilius possent se-
ducere dicere simul quedam vera admiscent ut ait beatus Gregorius in moralibus Quamvis nuper
in publica audiencia sacerdos orphanorum hereticus sic inferebat Quod non obstante prohibicione aut
excommunicacione sacerdotes non debent dimittere predicacionem verbi dei quod si dimitterent tunc excommunicati
a deo essent volebant probare quod papa nullum potest excommunicare quem deus non vult excommunicare Et ideo
nullus sacerdos debet timere excommunicacionem pape qui facit preceptum christi predicando verbum dei Et allegat
dictum beati petri apostoli oportet deo obedire magis quam hominibus Actuum v Quia vera heretica opi-
nio se extendit contra christo cum asserit quod contra claves ecclesie potestatem immediate a christo Ideo quod
ecclesia solvit christus solvit et quod ecclesia ligat christus ligat Ergo patet quod sacerdotes ingerentes
se predicacioni verbi dei contra mandata et decreta ecclesie universalis tales sunt scismatici et conti-
nuendi quia secundum sanctum blasfemant qui sacros canones violant ut sanctus damasus
papa et habetur in decreto xxv q. i capitulo violatores Ubi sic ait Violatores canonum vo-
luntarie aut presumptive grauiter a sanctis patribus puniuntur et scismatici sunt Ideo scisma propter sic diffi-
nitur Scisma est origo subversionis fomenta heresium radix infidelitatis incentivum scandalorum Quia
modicum fermentum totam massam ecclesie fidei corrumpit prima Cor v Ymmo est quod da-
than abiron et chore scismaticos cum tabernaculo et omni familia eorum terra absorbuit et
vivos deglutivit Numeri xvi Unde sanctus Bernardus ait Sic in unitate fidelium certa est locus Deo
apud scismaticos locum fore diabolo manifestum est Ideo beatus Augustinus ait ubi sana fides non est
iusticia neque vita ibi esse potest quia iustus ex fide vivit ad hebreos xi Quia fidem habere
bohemi scismatici non debent clamare corpus christi quod est ecclesia quia ut ait Isidorus de summo
bono capitulo xvi Non posse scismaticos et hereticos habere mericia nisi per caritatem ecclesie Sic et
anima Job non posset deo placere potuit nisi per [illegible] sacrificium deo obtulisset quod bona opera
hereticorum facerent vel eis prosunt dicit dominus per Ieremiam Et opera tua non proderunt tibi Unde beatus Thomas
2a 2e q. v articulo iiii sic ait Quicumque non credit quod ecclesia katholica docet eciam nullum articulum fidei
credere potest et scismaticus quia deficit sibi formalis racio credendi Ergo qui dubitat de illo quod
ecclesia katholica docet ut habetur extra de hereticis in [illegible] dubius in fide infidelis est Magnus quoque
doctor Jeronimus in epistola ad damasum papam sic ait Cum vetus oriens inter se populos
grecorum et bohemorum furore collisus in dissensione tunicam christi desuper [illegible] discerpit Ego
solum christum sequens ecclesie petri consorcior Quia scio quod quicumque in [illegible] hoc non sunt
probit regnante diabolo Et qui in ecclesia petri et christi non est antichristi est Sed nullus ego qui
michel Sed Gloriose sanctus Jeronimus Et habetur in decreto xxiiii q. i c. Cum vetus
Ideo sanctus Johannes apostolus et ewangelista in i canonica ait Si quis venit ad vos

et hanc doctrinam katholicam non habet Nolite in domos recipere eum et nec dicatis
ei ave Qui enim dixerit sibi ave communicat operibus eius malignis Et subdit Audistis quia
antixpc venit Nunc autem multi i bohemi sunt antixpi hec ergo non sed sanctus Johannes
Sed iam ad argumenta respondeamus Primo arguunt Bohemi dicentes Cristus in evangelio
precepit apostolis et sacerdotibus Mathei ultimo dicens / Ite in orbem universum et predicate
ewangelium omni creature ergo ex precepto xpi omnes sacerdotes per universum mundum debent verbum
dei predicare libere et absque impedimentis et annunciare Negatur consequencia quia obligat
ad impossibile quod probatur sic quia impossibile est quod sacerdotes bohemorum possent predicare per totum
mundum quia nesciunt omnes linguas omnium nacionum / postquam eciam sancti apostoli habentes scienciam
omnium linguarum ex dono spiritus sancti tamen non predicaverunt per totum mundum sed quilibet in una
provincia Sicut beatus andreas in achaia Thomas in india Matheus in Ethiopya
et sic de singulis Unde beatus Jeronimus ait Anathema sit qui dixerit quod xpus preceperit
impossibile dicit Nam ut ait beatus Remigius super illud Mathei xxviii Euntes ergo docete
omnes gentes Quia magister dominus et salvator noster ante passionem suam preceperat apostolis dicens
In viam gencium ne abieritis et in civitatem samaritanorum ne intraveritis Ideo post
resurrectionem suam non precepit sed dedit eis scienciam ut docerent omnes gentes quando
dixit Ite in orbem universum Sed postquam ad vitandam confusionem maximam ecclesie
xpi distincte sunt in episcopatus et parochiatus Ideo nulli sacerdoti licet predicare
absque licencia episcopi vel nec perachiam Quia nulli licet mittere falcem in messem alienam
Nec confessiones percipere tendere onus alienas Postquam tamen hec sit ecclesiis parochialibus
valde iniuriosum ut habetur Capitulo ii de dimitus libro vi Quarumque imaginis in quo
alio passilia in publica audiencia sacerdotes bohemorum hereticus exponens illud
Mathei ii Vidimus stellam eius in oriente allegabat verba libri Genesis xlii merito hec pa
timur quia peccavimus in fratrem nostrum id est in xpum vendentes eum in Egiptum id est
opera tenebrarum Ex quibus nos instruxit dicens Quia prius terra utilis est auara cupida
et symoniaca que sunt opera tenebrarum vendit fratrem bohemorum id est xpum Ideo bo
hemi merito hec mala paciuntur At ego si non tamen pluralitatem volumus utique
exemplum beati Bernardi super cantica probare quid est vendere xpum Immo quis
vendit xpum an Bohemi heretici an terra utilis Sed pro eis per hac vice pre
stiti scilicet illam pulcram allegacionem quam nuper in illo sermone heretico allegant
hamos prophetam omnia mala ut facit dominus deus ex quo probat esse deum deum
esse maleficum et iniquum Ego valde timebam ne probasset deum deum esse ribaldum
eo quod facit omnia mala ut ipse asserebat Et tamen legimus Genesis i Et vidit deus
omnia que fecerunt et erant valde bona Hereticus autem dicit quod deus fecit omnia
mala Quia ares quod isti heretici inveniunt de precepto deum dei volunt docere prelatos
et suos maiores Cum dominus per moysen dicat interroga patrem tuum et dicet tibi
ab eis prius quam doceas hunc fratrem probat beatus Jeronimus in epistola ad rusticum mona
chum et habetur in decreto xvi q i capitulo Sic vive et sic ait Sic vive et multo
tempore disce ut postea alios possis docere Ne prius incipias magister quam discipulus
sis quam discipulus ne doctor errorum inveniaris Sicut bohemi in errore iuncti
sunt et ergo prima obieccio est falsa
Sed adhuc arguunt Bohemi dicentes Quia apostolus scribit quod verbum dei non alligatur
ergo omnes sacerdotes libere et manifeste debent per totum mundum predicare et annunci
are Videtur tamen veritate quia hec auctoritas apostoli valde impertinenter allegatur
quod probatur sic Quia apostolus non dicit ad hunc finem verbum dei non est alligatum
et non est prohibitum Cum constat quod predicare verbum dei omnibus hereticis est prohibitum
Quia predicacio hereticorum est fel draconum et venenum aspidum insanabile
Deutronomii xxxii Sed apostolus scribebat illa verba de se ipso ii ad thimotheum ii dicens Verbum
dei non est alligatum Quasi patenter diceret licet ego sum hic in carcere ligatus
tamen catenis tamen verbum dei non est ligatum quia possum omnibus predicare ad me venien
tibus et eciam per epistolas absentibus Unde beatus gregorius libro xvi moralium libro iio
sic ait Verbum non est alligatum quia predicatores sancti pro defensione fidei supplicia
subierunt et tamen ad eandem fidem quos volunt rapere eciam inter verbera
non desistunt Sed hii heretici bohemi asserunt quod sacerdotes mali

quia legati sunt ideo alios absolvere non possunt et ab hoc dicunt quod confessionem
auricularem non est necessariam ad salutem Sed sufficiat sibi deo confiteri Unde beatus Thomas
super iiiio di xviii q i in ca et articulo i Quia sic clavis dicitur instrumentum quo hostium
aperitur Sic per peccatum nobis hostium clauditur quantum ad maculam et quantum ad reatum
pene Et ideo potestas sacerdotum quia se ad scelerum tenetur dicitur clavis Est autem duplex
sacerdotum potestas prima ordinis que non potest tolli Secunda iurisdictionis que potest tolli et
prohiberi ut sacerdos non predicat vel scismaticus non potest absolvere quia ligatus est
ut habetur in decreto xxiiii q i in capitulo ad Episcopum Unde augustinus de vera et falsa penitentia sic ait
Nemo potest penitere quem non sustinet unitas ecclesie ideo non vadat ad sacerdotes
hereticos vel ad unitatem ecclesie divisos quia iudas ad divisos et eis divisis pe-
riit Ut habetur in Canone de penitentia di vi ideo ysidorus de summo bono capitulo xiii sic
ait Qui sunt heretici nisi qui relicta ecclesia dei privatas allegerunt societates Quia
sancta ecclesia dei ideo dicitur katholica quia ubique per universum mundum sit diffusa Nam
hereticorum ecclesia in aliquibus partibus coartatur Quia hereses aut in aliqua
angulo mundi aut in qua gente inveniuntur versari Ecclesia non katholica sicut per totum
mundum extenditur ita et omnium gentium societatem construitur Haec ysidorus Unde certa est
confessio Sacerdoti katholico et non heretico facienda nec aliter posse subveniri ad in-
gressum paradisi si ad est facultas confitendi Ita concludit ibi Quinta ratio decimi
articuli mei huius est quod beatus augustinus ait frustrat claves ecclesie qui absque articulo sine
sacerdote penitentiam agit Et habetur in decretali xiiiio di capitulo ligatur Unde beatus Iohannes
Crisostomus super Epistola ad Romanos sic ait Nemo contempnat claves ecclesie Non enim homo est
qui ligat sed xpistus qui hanc potestatem dedit et dominos facit tantum honoris Et habetur in
decreto xi q iiio capitulo Nemo ergo secunda obiectio bohemorum est falsa
Sed ad huc arguunt bohemus quod apostolus scribit ii ad Thesalonicenses iiio Orate
fratres pro nobis ut sermo decurrat et clarificetur ad omnes ergo omnes sacerdotes debent clere
et verbum dei omnibus predicare animarum videtur quod hec auctoritas apostoli directe contra bohe-
mos probatur contra Quia apostolus iubet orare ut non impediant a scismaticis qui falso predi-
cant et verbo veritati resistunt ne eos seducant Unde bohemi asserunt dicentes Quod
monachi et omnes religiosi sunt de statu antixpisti et fratres sancti sic francisci et omnes
sunt dictantes religiosi sunt heretici Et quicumque dant eis elemosinam religiosi sunt
heretici Et quicumque dat eis elemosinam peccat mortaliter quia dat eis occasionem
ociose vivendi Quae quidam doctrina quamvis sit heretica nulli dubium est postquam enim
sacra religio sine a spiritu sancto instituta et ab apostolis incepta et inchoata statim post spiritus
sancti missionem prout scribitur actuum ii ubi dicitur quod erant eis omnia communia quia nemo dice-
bat aliquid proprium Et habetur iiio decretalium de statu monachorum et Canonicorum regularium capitulo
Cum ad monasterium paulus quod apostolus in pluribus Epistolis omnes religiosos vocat sanctos quod
grece dicitur agios ab a quod est sine et gros terra quasi sine terra ideo beatus ambrosius super allegatam
Epistolam sic ait Orandum Et apostolus hortatur nos ut dignetur dominus suam doctrinam dirigere
in corda audientium transfundere ut compesceret ut sedaret scismaticorum seductiones
Quare pro improbacione huius tertii detestandi bohemorum articuli finaliter sic concludo quod
pertinaciter asserens per verbum dei libere et nobiliter deberent a sacerdotibus predicari et annun-
ciari est hereticus et ab ecclesia ut condempnatus Nam heresis potest diffiniri heresis
est dogma falsum ecclesie katholice contrarium et pertinaciter defensatum Quod probat sic beatus
augustinus in Epistola ad Castianum et habetur in decreto xxiiii q iii capitulo primo a salus ubi sic
ait Cum ipsa salus sit certa fidei super regulam custodire et constitutionem patrum illatam
de matre quia instituta patrum per lege dei servanda sunt dicente domino Qui vos
audit me audit et qui vos spernit me spernit luce quinto Ideo sacrosancta Sinodus
dux Constantiensis in spiritu sancto legittime congregata hunc tertium articulum wiklef an-
glici et heretica reprobavit et canonice condempnavit Unde beatus Cirillus ait Qui in presbiteris
audit xpistum audit Ideo hic inevitabiles pene heretici imminent qui precepta sanctorum
patrum negligunt et novum vivendi ritum introducunt Ab hoc ysidorus de summo bono
ut ad domini pertinet corpus qui ab idolatria ad heresim transierunt Quia eis dicitur
na unusquisque sequitur cuius filius imitatur dicente domino ad ebreos vos ex
patre diabolo estis eius opera facitis Et hec contra tertium bohemorum articulum

Refert historia ii regum vi c. Dauid rex saltando coram archa deo placuit
non propter saltum sed propter bonum affectum Et pauper vidua duo era minuta misit in gazo-
filacium templi laudata sunt prae cunctis donis omnibus divitis salomonis luce xxi
non propter duo era minuta sed quia de paupertate quod habuit hoc fecit Et ego quoniam
pari affectu sed ingenio ad improbandos tam detestabiles bohemorum articulos veri-
tati contrarios et christo domino eiusdem sponse sancte matris ecclesie valde adversos Tamen
ad gazofilacium eiusdem sancte matris ecclesie de paupertate mea quod habui hoc feci
ymmo non ego sed deus Multi enim sunt doctores melius similes et inveniens quam
omnes quodcumque docent suo ingenio labori et studio et non deo ascribunt Decima
sic habetur in decretis Causa xvi q. i ca. quaeritur circa finem ubi sic dicitur
Si quis doctus vel eruditus in lege divina alios possit erudire non ex sue potentie assignat
ingenio eius quod possidet sed gratias agat deo summo qui cuncta largitur Deinde sacerdotibus ac
magistris a quibus doctus est dicit ego quia tardioris ingenii et impeditioris lingue sum ero
ime ideo me ad ipsius pedes prosterno in cuius aspectu luna non splendet et stelle non sunt munde
Job xxv Cui nihil est difficile et sine quo est nihil possibile possidere ut dicit Aristoteles in libro
de pomo et morte Nam cathedram habet in celo et corda hominum docet in terra revelans
misteria Daniel ii Quod quidem misterium ad improbandum detestandum quartum articulum
bohemorum multum cupio revelare dignetur ad sui nominis honorem et sancte matris
ecclesie katholice utilitatem Igitur quartus articulus bohemorum est iste Quod omnia peccata
mortalia et specialiter publica legi dei contraria ubique et in quolibet statu rite et racionabi-
liter sunt punienda et detestanda Ego intelligo hunc articulum bohemi namque
laici quod presbiterum sive per apostolum noluit dominari in clero et ideo voluit omnia peccata pec-
cata punire et destruere ut possent libere clerum et sacerdotes rebelles et suspendere Nam
ab annis quindecim bohemi laici multos sacerdotes manibus oculis auribus et naso
mutillaverunt et alios in patibulo suspenderunt plurimos igne cremaverunt ecclesias quoque
et sacrosancta altaria dei funditus destruxerunt ymagines christi domini beate virginis
et omnium sanctorum ubique deleverunt sacrosanctas etiam multorum reliquias igne combuserunt
Sed cum constat quod nec ecclesie nec ymagines christi et sanctorum neque gloriose virginis nec
etiam reliquie aliquod mortale peccatum commiserunt vel publicum Cur ergo puniunt
et destruunt Causa est ista videlicet ut destructis clero ecclesiis et ymaginibus aboleret fidem
christi in regno bohemorum et funditus totius regni illius heresim ad ritum
ceratenorum quemadmodum in Egipto et Thabeida in Damasco et Anthiochia
et Effeso et terra sancta iam videmus completa Sed deus in cuius ... destruc-
tor hereticorum Hunc articulum quartum detestandum bohemorum veritati contrarium et sancte
matris ecclesie valde adversum improbat confundit et destruit dicendo per os prophete
Mea ... patenter dicat Meum est punire peccata hominum non est bohemorum Nam scrip-
tum est michi vindicta et ego retribuam dicit dominus Filius enim hominis venturus est
in gloria patris cum angelis suis et tunc reddet unicuique secundum opera eius ait
Ex ... sui in oppositum quarti articuli bohemorum medium arguendi assumens
tertie quarta infero conclusionem katholicam probat doctor beatus augustinus in iii libro de libero
arbitrio dicens Tolle a civitate prostibulum et eam totam adulteriis et immundiciis
nam peccatis adimplebis Probat etiam hanc doctrinam katholicam dominus et salvator noster in
ewangelio matthei xiii ubi dicit ut accesserunt ad eum discipuli eius dicentes Edissere
nobis parabolam zizaniorum Tunc super dulcissimus et pius dominus dignatus est quod
se ipsum dictam similitudinem exponere ne forte si nos exponeremus bohemi non crederent
nobis et ait Ager est mundus inimicus homo diabolus in agro id est in mundo superseminavit
zizania messis vero finis mundi messores sunt angeli qui exhibunt in fine
mundi et colligent zizania ad comburendum Sed usque ad messem id est ad finem
mundi sinite zizania crescere cum tritico nolo ut eradicetis zizania ne forte eradicetis
et triticum Sed bohemi dicunt Sed bohemi dicunt non sic ... quia placeat
christo vel displiceat nos volumus ... et destructa eradicare zizaniam
quia volumus punire et destruere omnia peccata mortalia et publica que per-

zizaniam seruiunt. Ideo beatus Augustinus in libro de unico baptismo exclamat contra Bohemos he-
reticos in hec verba dicens O quantus arrogantie tumor quanta iactantie oblivio ut Bohe-
mi facere se posse credunt quod nec apostolis concessit deus ut zizaniam a tritico seperarent
Contra eum beatus Gregorius licet inita inter terram et celum peta sint in medio subsistit
ita bonos et malos recipit quos inter peta causa indiscrete sustinet sed per iudicium
sue discernat [illegible] cum dicit beatus Thomas in iiii ~~[illegible]~~ q. xxxiii articulo v. Contra
precedenti peccato indignum quem reddit ut alium corrigat et propterea si maius
peccatum quam commisit non sed dignum alium corrigere de [illegible] Unde [illegible] et sal-
vator in dicit Mathei vii ypocrita eice trabem primo de oculo tuo tunc Quod trac-
tans beatus Thomas ait hic loquitur dominus de illis i. de Bohemis qui cum commissit
peccatis detineatur obviant [illegible] peccata subditis non concedunt Nam valde miror
quod Bohemi laici solummodo defectus cleri et sacerdotum aspiciunt Sua vero omicidia
sacrilegia furta predia stupra incestus adulteria [illegible] rapinas [illegible] et [illegible]
quisque scellera enormia non vident nec considerant cum tamen sint ipsi in maioribus
et minoribus deteriores omnibus saracenis Quod ego facile probare eo quod tribus annis
continuis fidem Christi predicans mansi in terra sarracenorum in suo more et vita
ipsorum Similiter mores Bohemorum cognosco contra et ego sum Bohemus natione
sed errore non Vere omnes Saraceni respectu Bohemorum quantum ad mores sunt
innocentes et iusti Ideo quia omnes Saraceni surgent in iudicio cum generatione
Bohemorum pessima et condempnabunt eam [illegible] xi Et vere sicut ista contra Saraceni
ignorantes fidem Christi tamen quantum ad mores sunt innocentes et iusti Bohemi vero
heretici dicentes se non esse fidem Christi tamen faciunt opera antichristi Unde Magnus
doctor Jeronimus exponens illud [illegible] xviii Si peccaverit [illegible] dic ecclesie i.
dic prelatis ecclesie Contra si prelatum ecclesie non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus
Ex quo patet quod sacerdotes et plebani non debent iudicari et puniri a laicis et subditis
nec [illegible] publicis peccatis Sed magis prelati et sacerdotes debent iudicare et punire
laicos et subditos Contra probat spiritus sanctus per Ysaiam prophetam dicens Numquid gloriatur securis
contra eum qui secat in ea aut elevabit baculus contra portantem se [illegible] legendo
Ysaie x° Et iterum in decretis di. xxi ca° Inferior [illegible] sic dicitur Contra inferior non
potest iudicare [illegible] subnegare [illegible] in publica
audientia [illegible] sacerdos habitator Bohemus et hereticus sic predicavit
Contra sub pena dampnacionis eterne subditi laici debent punire et corrigere episcopos et
sacerdotes quia in die iudicii mulieres et laici iudicabunt et dampnabunt episcopos
et prelatos et sacerdotes ideo nec deus nec angeli [illegible] prohibere subditos laicos ne
corrigant vel ~~puniant~~ prelatos et sacerdotes et adiungit dicens [illegible] si deus vel
ipse Christus [illegible] statim [illegible] laici vellent ipsum deum corrigere
et ipsum ad mortem punire et iterum crucifigere O lingua blasphema nimis [illegible]
et [illegible] Sed audi me [illegible] qui venisti ad me ad vos in vestimentis
ovium et intrinsecus es lupus rapax quia [illegible] legem divinam et legem po-
sitivam et [illegible] ~~[illegible]~~ contra in predicacionem Nam ut ait beatus Thomas in iiii [illegible]
q. xxxiii art. [illegible] Contra correctio que est actus iusticie [illegible] pene non competit
pene subdito respectu prelati [illegible] cum coactione [illegible] vel potentia [illegible]
admonitioni que continetur [illegible] vel [illegible] Ideo dicit
et salvator [illegible] eiciat de templo [illegible] non eiecit sacerdotes Johannis
ii° Et apostolus precepit Thimotheo dicens ad [illegible] presbiterum et sacerdotem Noli accusare
[illegible] ad Thimotheum v° Ex quo patet quod sacerdotibus et prelatis debetur regali-
tas reverencia et non [illegible] violencia [illegible] sicut beatus Petrus dicebat vos estis genus
electum regale sacerdocium gens sancta populus acquisitionis i. Petri ii Et [illegible]
scribitur ita in tota anima tua time deum et sacerdotes eius honora hec confir-
mans dicit [illegible] per prophetam ait Nolite tangere christos meos et in prophetas
nolite malignari Psalmo centesimo [illegible] quia bestia i. laicus

que tetigit montem, i. sacerdotem, lapidabitur. Exodi xix. Unde Ossa tangens
archam dum morte subitanea interiit. Quia quis extendit manum in christum
domini innocens erit. primo Regum xxvi. Et ideo alibi in Bohemia quod plures
laicales insaniunt contra clerum et sacerdotes quam ancillam insanire contra dominam. Et hic
contempnere Saram et discipulos insurgere contra magistros et filios rebellare
contra patres est celum subicere terre et spiritum subiugare carni. Absit ergo a fidelibus
hec sacrilega Bohemorum doctrina excludentes virtutem moralem in spiritu. Et inter
alios tenentem principatum. De qua legitur in decreto xi q. iii. Cum devotissima et sic de
summo in rebus humanis et in spiritu collocatum atque supra angelos imperare. Sed sacerdos est
[illegible] in publica audiencia dicunt creaverunt deum. Cum ipsa extollitur super
omnem quod dicitur deus. Et ut dicunt plures Christus quia precepit adorare et pedes suos
in his osculari. Cum Christus non fecit ideo non est vicarius Christi sed antichristus. Et subdit
excepto patet quod papa non potest excommunicare aliquem nisi illum quem deus vult excommunicare
quia ipse non potest facere quod non vult deus. Similiter papa non potest dare indulgencias
nisi illis quibus deus vult dare. Per oppositum tunc papa quod ipse dat indulgencias venales
et privatas que nil valent. Sicut nec misse privatae ut sunt tricesime
que fiunt pro pecunia etc. Sed simonia que est heresis. De qua Damasus
papa ait: Omnia crimina in comparatione simoniace heresis quasi pro nichilo reputantur.
Et subdit simoniacus non potest consecrare nec benedicere nec missas celebrare potest dicere.
Per oppositum tunc suffragia sanctorum mortuis nunquam prodesse non possunt eo quod sancti mor
tui mortui non sunt et nec in gloria, ideo pro nobis orare non possunt. Et hic
reliquie sanctorum non debent venerari sed debent abscondi sub terra ne [illegible]
ydolatria. Similiter ymagines Christi et sanctorum quos adinvenit avaricia presbiterorum
[illegible] simplicium debent utique omnes ymagines et sanctorum
[illegible] superstitiose peregrinaciones nusquam in sacra scriptura fundate sed levitate et
mala consuetudine introducte introducuntur et plurificant quia adulteria stupra
et multa mala in illis superstitiosis peregrinacionibus committuntur. Contra heresim certa et com
munitate [illegible] audi scripturam quod sancti defuncti [illegible] orant deum pro nobis.
Nam sancti Machabei ut scribitur Cum Onias summus pontifex apparuit Iude
habeo et ostendit ei Jeremiam prophetam dicens hic est qui multum orat pro sancta
civitate Jerusalem. Unde magnus doctor sanctus Jeronimus libro ii contra Jovinianum hereticum
allegat beatum Paulum apostolum de quo scribitur Actuum xxvii cum tunc fuit naufragio
tunc dixit: Ecce angelus dei astitit ei dicens Ne timeas Paule. Ecce deus
donavit tibi omnes qui tecum sunt in navi. Et subdit beatus Jeronimus: Audi heretice
qui negas suffragia sanctorum. Paulus adhuc in vinculo positus impetrat vitam
plurimorum ducentorum hominibus ne naufragio perirent, quanto magis nunc in celo positus
impetrare potest graciam sibi devote supplicantibus. Ex quo patet opiniones prefatas
Bohemorum esse falsas et hereticas. Ideo sacrosancta synodus Constanciensis nomine ce
lebrata et spiritu sancto legitime congregata universalem ecclesiam representans in sua sessione
publica per decretum suum canonicum anathematisat condempnat et excommunicavit
omnes Bohemos hussitas hereticos et fautores ipsorum ac omnes qui eis prebent
auxilium vel favorem tam in armis quam in victualibus sive pecunia vel privatim.
Et tanta est persequcio in regno Bohemie cleri et sacerdotum quod ad illud impletum
esse cernimus quod venerabilis doctor magister [illegible] in lectura sua super Genesim
de populo Bohemorum non tamen expressit [illegible] prophetavit [illegible] terre
et publica [illegible] scismaticorum quos dyabolus de hereticis colliget qui capita [illegible]
[illegible] procedunt in publicum [illegible] cleri ordinarium [illegible]
et abiectum et obediencie sibi apostolice [illegible] et obediencie nec credendum. Cumque isti Bohemi
scismatici [illegible] suum errorem firmaverunt sacerdotes et doctores ~~non habetis nobis~~
~~obedire~~ iudicesque persequentes ~~fustibus~~ et ~~lanceis~~ lignis [illegible] et expellunt.
Et tunc ad simplicem populum Bohemorum dicunt quod rectores et doctores
non habetis nobis obedire. Et quecumque nobis dicunt et preceperunt facite et

et salem erit hec prophecia ante multos annos fuit predicta Sed iam pro dolor in regno
Bohemie videmus completam Quare pro impugnacione horum quatuor articulorum detestandorum Bohemorum
finaliter sic concludo Omnis homo pertinaciter asserens Quod omnia peccata mortalia
publica uberius et in quorumlibet statu sunt punienda et destruenda contra legem divinam ordinacioni
divine et sancte matris ecclesie beate et apostolice Ideo est hereticus et pertinaciter ecclesie condempnatus
Quod probat apostolus dicens Omnia quecumque sunt a deo ordinata sunt Qui autem ordi-
nacioni dei resistunt sibi dampnacionem acquirunt Ad Romanos xiij Magister quoque doctor sanctus
Augustinus contra Faustum hereticum ut probat in tercia via dicit Quod vos scilicet Bohemi tamquam demandata
terminis dei obstinacione contra quod deus facit contra fidem beatam non finaliter Cum fine fine
impleri sed placere deo et secundum Ewangelium allegatis tamen contra ewangelium ecclesie dei insultantes distor-
quentes persecuciones et innumera oppressiones bella et prelia rapinas furta et incendia christianis
infertis Ysidorus quoque de summo bono capitulo xxiiij sic ait Heretici scilicet Bohemi tamquam secundum legem et prophe-
tas adimplent quod tamen ipsi beati non sunt Non est deus in eorum conciliis unde dominus ait
Si steterit Moyses et Samuel coram me non est anima mea ad populum istum pro Moysen et Sa-
muel intelligitur lex et prophete quos contra hereticos opere impleri contendant tamen propter impietatem
erroris et verbum dei perdiderunt hec Ysidorus Omnes enim Bohemi declinaverunt simul inutiles
facti sunt psalmo xiij Omnes namque declinaverunt sed diversimode Nam quidam Bohemi de-
clinaverunt a recto itinere et ante fidei et veritatis in gressu heresis et bestialitatis Alii declinaverunt a
recto pacis et equitatis iniurie et malignitatis Alii declinaverunt a recto amoris et caritatis
in actu invidie et falsitatis Alii declinaverunt a recto paciencie et humilitatis in vicio superbie
et vanitatis Et alii declinaverunt a recto misericordie et pietatis in abissum furti prede et
violencie et rapacitatis Et sic hoc in toto Regno Bohemie iuxta prophete sompnum non est qui faciat
bonum usque ad unum Quia a minore usque ad maiorem omnes faciunt malum Iheremie sexto
Ideo omnes Bohemi sic iniqui ymmo sic iniuste declinantes maledicuntur a deo dicente
David maledicti qui declinant a mandatis tuis psalmo centesimo xxi Ideo sunt in iniquitatibus
ligabuntur in inferno dicente propheta declinantes autem adducet dominus in obligaciones cum
operantibus iniquitatem psalmo centesimo xxxvº Tunc dicet qui dicit dominus ligatis manibus
Bohemorum et pedibus mittite eos in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dencium
Matthei xxij Et iusto quoque omnes Bohemi diligunt vanitatem et querunt mendacium
psalmo iiijº Nam et via prophete ita recte meruit Sapientes sunt Bohemi ut faciant
mala bene autem facere nescierunt Iheremie iiijº Et ideo est ista causa Bohemi omnes ut dicit
David cum pasallet Nolunt intelligere ut bene agerent psalmo xxxvº Sed iam bene conveniens
Epilogi supplico peto et obsecro in domino patres in Christo reverendi et domini metro-
politani nolite ipso claudere viscera compassionis et ~~pietatis lacrimas dignatus sit effun-~~
misericordie super tam infelici et miserabili Bohemorum progenie presertim cum super dilectissimo
et superamatissimo dominus noster Ihesus Christus in morte Lazari compassionis et pietatis lacrimas
dignatus est fundere et lacrimatus sit inquit textus Johannis xi Quibus inquam patres
prestantissimi potestis lacrimas saltem interiores continere cum videtis tot milia Bohemorum
morte perpetue eterna et cotidie animas eorum cum dyabolo in ignem eternum abissum descendere
Qui si vellent ad unitatem sancte matris ecclesie redire possent scientes causa non habetur
ad regnum celorum et adiuta eterna premia prestante Ihesu Christo domino nostro Qui cum eo
vivit et regnat est super omnia Deus benedictus in secula seculorum Amen

Explicit tractatus contra Bohemorum quatuor articulos
quem edidit et compilavit frater Jeronimus de praga
Sacre pagine professor licet indignus Et hoc in sacro-
sancta universali Synodo Et concilio Basiliensi Sub anno
domini Millesimo cccc xxxmo In die sancti Gregorii
pape in quadragesima etc.

Basiliensis in ipso s[…]

[…] episcopalibus utriusque

[…]tum contribuent quam

[…] si eas habuerit vester

[…] quibus conventus sinus

[…] petere et quibus cord[…]

[…]sericordia confisi illarum ple[…]

[…]ticulo quem Ecclesia co[…]

[…]ad recuperationem terre s[…]

[…] augmentetur. Ista tamen

[…]te. aut per dictis sextis fe[…]

[…]lias ieiunare teneantur

[…]orum sunt astricti ieiunent

[…]tam eadem die qua ieiunabi[…]

[…] nec invitam. si layci sep[…]

[…] pietatis opera iudicio sui

[…]um possidant vel alie pro[…]

[…]valentes Nec huius spiritualiu[…]

[…]um singulis diebus huius

[…] cessante legittimo impedi[…]

[…]lia pietatis opera sui Confesso[…]

[…]pliciter compleverint eandem

[…]is quamvis una die pro se

[…]annos et totidem quadrage[…]

[…]gendi quam indulgentie apto[…]

[…]fuerit quos in Confessores

[…]ores audiens ipsos utriusque

[…]tuum seu eorum nominatum se[…]

[…] sede apostolica esset merito r[…]

[…] facienda salutarem iniungere

[…]it in forma Ecclesie beneficio

[…]Confessore statutum facere negle[…]

[…]erit super irregularitate occulta

[…]ntracta dispensent Super v[…]

[…]tibus que ipsi fideles emiserint

[…] Petri et Pauli et Jacobi ap[…]

[…]di eisdem Confessoribus eadem

[…] dispensari contingit compensa[…]

[…]ipsorum Confessorum taxacionem fer[…]

[…] peti obligo remanerent. vel[…]

[…]ro vel non debitum quesitum seu […]

[…]lata aut quevis incerta p[…]

[…]da est restitutio aut res quam

[…]rum detencionem conscientiarum […]

[…]bent comporum huiusmodi vel et […]

[…]ta infidelibus seu hereticis p[…]

[…] suam et sui Confessoris consci[…]

[…]em Sancta synodus ut habitu[…]

[…] Collegiatis et parochialib[…]

[…]mendicantium in Conventualib[…]

[…]hum et per predicatores ipsi[…]

medium sancte trinitatis et […]

in quibus predictum
in continuacionem subsidii
singulis diebus
pecunias summis aliquo
in Civitatibus in Episc
capsa ponat ubi ...
... seu illiate quesita
vel cui ipse voluerit
aliam in kathedrali
Civitas episcopum seu
... vel capsam
manus deponat ac
hec Sancta Synodus
... in ...
... vel ad colligend
... fuit visum ...
... dignitate sardem
proposito et malicie
... supini ...
facta restituerit ...
... in elapso biennio a ...
valeant ... in mon
contribuerint ...
... in nullo ...
singulis exhibere deberent hec
... in tota provincia et
... plena ... in omnibus
... Sancte Synodi ...
... Maii Anno a Nativitate

Forma absolucionis in ...

... et dimissis omnibus peccatis
... sancte Ecclesie ac sacrosancte Basil
... absolvo te a quacumque excommunicatione
... quibuscumque aut ab homine
... peccatis tuis mortalibus et venialibus
... et ab omnibus tuis in ...
... et remitto omnes penas pro
... ista vite ... tibi ...
... ad ... tue sancte ...
... qua eras quando baptisatus vel
... ultimo mortis tue articulo a
... et ... In nomine patris

In nomine sancte trinitatis et individue [illegible]

V

